

ΑΛΗΘΕΙΑ

1880-81

Αρ Π, Β,

2976

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩΣ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

(α΄ ὀκτωβρίου 1880—1881 σεπτεμβρίου λ΄)

ΠΕΡΙΕΧΟΝ

ΑΛΗΘΕΙΑΣ ΤΕΥΧΗ ΙΘ΄ ΚΑΙ Ι΄ ΤΕΥΧΗ ΕΚΚΛ. ΑΛΗΘΕΙΑΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΗΕΑΝ ΕΤΟΣ

Συνεργάσθησαν. ὁ σεβασμιώτατος Γ. ἀγ. Νικοπηδείας κ. ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΒΡΥΕΝΝΙΟΣ
ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ
ὁ » » κ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ

Ἐκδόται χειρότ. ὁ πανν. ἱστοριολόγιστης ἀγ. Ἀγγελάκου κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ὁ » » Βελεστράτων κ. ΑΝΘΙΜΟΣ
ὁ ἱερολογ. ἱεροδιάκονος κ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΣ
ὁ ἐν Πάτμῳ κ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΙΩΝ

Ταχ. συντάκται ΜΙΝΑΣ Α. ΧΑΜΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ διευθύνων ἀρχισυντάκτης
ΙΩΑΝΝΗΣ Α) ΑΣΠΡΑΚΗΣ ταμίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ Α' (σελ. 1—16)

Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐγκύκλιος ἐξαγγελτικὴ ἀνασυστάσεως τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου καὶ ἐκδόσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ—Ἀγγελία ἐκδόσεως τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ—Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ (δωρητήριον Ἱερεμίου τοῦ Α'—Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι)—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολή—Περὶ τοῦ πρώτου ἐν τῇ Ἀνατολῇ τυπογραφείου—Τὸ ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Τουρκίᾳ (κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ χρηματισάντων ὑπουργῶν· προσωπικὸν αὐτοῦ σύγχρονον· λύκεια καὶ σχολεῖα συντηρούμενα ὑπ' αὐτοῦ)—Ἐκκλησιαστικὴν ἡμερολόγιον (μὴν ὀκτώβριος 1—7)—Βιβλιογραφία (Ἀριστείδου τοῦ φιλοσόφου τοῦ ἀθηναίου λόγοι δύο)—Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα (ἐγκύκλιος περὶ ἀποστολῆς ἐκθέσεως τῶν σχολείων)—Εἰδήσεις (ἐκλογὴ βοηθῶν ἐπισκόπων τοῦ Ἀδριανουπόλεως· χειροτονία Σκοπέλου—προσκλήσεις συνοδικῶν).

ΤΕΥΧΟΣ Β' (σελ. 17—32)

Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ (περὶ τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ· πρόλογος—Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι· συνέχεια)—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολή· συνέχεια—Περὶ τοῦ πρώτου ἐν τῇ Ἀνατολῇ τυπογραφείου· συνέχεια—Περὶ ἐκκλησιαστικῆς ψαλμῳδίας—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (μὴν ὀκτώβριος 7—14)—Βιβλιογραφία (Ἀριστείδου τοῦ φιλοσόφου τοῦ ἀθηναίου λόγοι δύο—Γερχάρδου, Ὄσκαρ καὶ Ἀδόλφου Χάρνακ κῶδιξ τῶν εὐαγγελίων—Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα (πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς ὑπὸ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἁγιωτ. ἀρχιερεῖς περὶ τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ)—Εἰδήσεις (τὰ κατὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ νέου κτιρίου τῆς πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς—παραχώρησις γηπέδου πρὸς ἀνέγερσιν καταστήματος τοῦ Ζαππείου—οἰκονομικαὶ στενοχωρίαι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ σχολείων—συνδρομαὶ ὑπὲρ τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς—ἐπιγράμματα εἰς τὸ νέον οἰκοδόμημα τυπογραφείου καὶ βιβλιοθήκης—ἐπέτειος τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Θ. Π—ὀνομαστικὴ ἑορτὴ πατριαρχῶν Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων—ἀναχώρησις τοῦ Ἐφέσου—ὁμοία τοῦ Σμύρνης—ἐγγραφὴ Ἱλαρίωνος Μακρώνη ἐν τοῖς δι' ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμοις—προσφοραὶ εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναόν)—Ἀγγελία (ἐκποίησις περιουσίας τῶν τελευτησάντων Θαυμακοῦ καὶ Κλαυδιουπόλεως).

ΤΕΥΧΟΣ Γ' (σελ. 33.—48)

Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ (περὶ τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ—Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι· συνέχεια)—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολή· συνέχεια—Περὶ τοῦ πρώτου ἐν τῇ Ἀνατολῇ τυπογραφείου· συνέχεια—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (μὴν ὀκτώβριος 15—21)—Τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον (καθῆκον ἁπάντων τῶν ὀρθοδόξων πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου· πατριαρχικὴ ἐγκύκλιος πρὸς τὰς ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ὀρθοδόξους κοινότητας πρὸς λῆψιν μέτρου διαρκοῦς καὶ μονίμου εἰς συνδρομὴν τῶν πατριαρχείων· συνδρομαὶ ἐκ διαφόρων ἐν Εὐρώπῃ ὁμογενῶν κοινοτήτων)—Εἰρηνικὴ τῆς Α. Θ. Π. πρὸς τὰς ἐν Εὐρώπῃ ὀρθοδόξους κοινότητας—Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα (ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς ἁγιωτάτους ἀρχιερεῖς περὶ ἀποστολῆς ἱεροκηρύκων· ὁμοία πρὸς τοὺς δημογέροντας καὶ προκρίτους τῶν ἐπαρχιῶν)—Εἰδήσεις (ὑποτροφία δύο ἱεροσπουδαστῶν ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ κατὰ Χάλκην θεολογικῇ σχολῇ· ἀναλώματα λαϊκῶν—περὶ τῆς ἐν Σεβαστείᾳ διαφορᾶς ὀρθοδόξων καὶ Ἀρμενίων διὰ τὸν περίβολον τοῦ ἐκεῖ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου—ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τοῦ πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων—ἐνέργειαι τῆς ἐκκλησίας περὶ ἐγγραφῆς τῶν ἀκινήτων κτημάτων εἰς τὰ ἀνήκοντα ἠθικὰ πρόσωπα· ὅροι, ὧν προαπαιτεῖται ἡ ἐκπλήρωσις—καθαίρεσις τοῦ τέως ἱεροδιακόνου Ἀγαθαγγέλου Θωμαΐδου καὶ τοῦ τέως ἱερέως Ἀγγέλου Πρωτοψαλτίδου—ἐκπαιδευτικὰ Σκοπείων—κατάκρισις ἐκθέσμου ἀντιποιήσεως καθηκόντων διδασκάλου τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου ἄνευ ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον ποιμενάρχου—τὰ τῆς γενομένης ἐν Ἰόππῃ καὶ Ἱεροσολύμοις ὑποδοχῆς τῷ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων—ἐπάνοδος Ἐφέσου—τὰ κατὰ τὴν ἐγκαίνισιν τῶν πρὸς ἀνοιξιν τοῦ λιμένος Κυδωνιῶν ἐργασιῶν—ἐπανόρθωσις σφαλερῶς κυκλοφορησάσης εἰδήσεως περὶ δραπετεύσεως ἱερέως—συνδρομὴ ὑπὲρ ἀνεγέρσεως ναοῦ ἐν Κορυτσᾷ—ἐγκύκλιος τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης διατάσσουσα τοὺς γενικοὺς εἰσαγγελεῖς νὰ ἐκτελῶσι τὰς ἀποφάσεις τὰς ἐκδιδομένας ὑπὸ τῶν ἱερῶν μητροπόλεων καὶ ὑπὸ τῶν θρησκευτικῶν συμβουλίων τῶν ἰσραηλητικῶν κοινοτήτων—διαταγὴ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου πρὸς τὸν Γ. εἰσαγγελέα τοῦ νομοῦ Ἀρχιπελάγους διασαφηνίζουσα τὸν ἀείποτε ἐν ἰσχύϊ νόμιμον τρόπον τοῦ ἀπευθύνειν διὰ τῆς μητροπόλεως τὰς πρὸς τοὺς κληρικοὺς διαβιβαζομένας διδαστικὰς κλήσεις ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων).

ΤΕΥΧΟΣ Δ' (σελ. 49—64)

Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ (περὶ τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ· συνέχεια—Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι)—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολή· συνέχεια—Ἡ μονὴ τοῦ Κριοκόπου ἐν Μηθύμνῃ—Σπ. Π. Λάμπρου ἐπιστημονικαὶ ἐν Ἁγίῳ ὄρει ἔρευναι—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (μὴν ὀκτώβριος 22—28)—Εἰδήσεις (προτροπὴ εἰς συνδρομὴν ὑπὲρ τοῦ γηροκομείου· κεντρικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπή· καθήκοντα αὐτῆς—κεντρικὴ ἱερατικὴ σχολή· κατάστασις αὐτῆς· προτροπὴ εἰς συνδρομήν—τὰ κατὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ κτιρίου τῆς πατριαρχικῆς Μ.

τοῦ Γ. σχολῆς· σύστασις τοῖς ἐν Βατοπεδίῳ πατράσιν εἰς ἐπαύξησιν τοῦ ἀρχικῶς διατεθέντος ὑπὲρ τῆς οἰκοδομῆς ταύτης—προτροπὴ εἰς συνδρομὴν ὑπὲρ τῶν σχολείων Θεσσαλονίκης—μεταποίησις τῆς ἐν Σέρραις ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Προδρόμου δημοτικῆς σχολῆς εἰς ἱερατικήν—ἄφιξις εἰς Ἀτταλείαν τοῦ Πισιδίας—ἀνάληψις ὑπὸ λαϊκῶν τῆς ὑποτροφίας ἑνὸς ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σπουδαστοῦ ἐν τῇ κατὰ Χάλκην θεολογικῇ σχολῇ—συνδρομὴ ὑπὲρ τῆς ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς παθούσης ὀρθοδόξου κοινότητος Κέρτζ—κατάστασις τῆς δημοσίου ἀσφαλείας ἐν Δέβρᾳ καὶ Βελισσῷ—κατάγνωσις ἐξαμήνου ἀργίας τῷ Πηλουσίου Ἀμφιλοχίῳ· ἐπιτιμητικὴ τῇ συναξει τοῦ ἁγίου Ὄρους πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ διὰ τὴν μὴ ἐξασκουμένην προσοχὴν καὶ ἐπίβλεψιν ἐπὶ τῶν μεταβαινόντων εἰς τὸ ἁγιώνυμον Ὄρος—ἀναχώρησις τοῦ μητροπολίτου Δημητριάδος—τροποποίησις τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τοῦ κανονισμοῦ τῆς θεολογικῆς σχολῆς περὶ ἐξετάσεων τῶν ἐν αὐτῇ τροφίμων—γνωστοποίησις τοῦ γραφείου τῆς Ἱ. συνόδου περὶ προκαταβολῆς τῶν ὡρισμένων τελῶν τῆς πρωτοκολλήσεως διὰ τὰ πρὸς ἐνέργειαν ὑποβαλλόμενα ἔγγραφα).

ΤΕΥΧΟΣ Ε' (σελ. 65—84)

Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ (περὶ τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ· συνέχεια—Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι· συνέχεια)—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολὴ· συνέχεια—Περὶ τοῦ πρώτου ἐν τῇ Ἀνατολῇ τυπογραφείου· συνέχεια—Τὸ ἁγίασμα τῆς Ζωοδόχου πηγῆς· φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (ὀκτώβριος 29, 30· νοέμβριος 1—5)—Ὑπόμνησις πρὸς τοὺς Κρήτας (ὅτι τὸν εἰς ἐπισκοπὴν προβιβασθησόμενον δέον ὑπὸ ἐπισκόπων ψηφίζεσθαι)—Εἰδήσεις (περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως χορηγουμένου ἄρτου καὶ κρέατος εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα· στατιστικὴ τῶν ἐν τῷ νοσοκομείῳ νοσηλευθέντων τῷ 1878—ἑορτὴ τοῦ ἁγ. Δημητρίου—ἐπίσκεψις τοῦ πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων πρὸς τὴν Α. Θ. Π.)—Νεκρολογίαι (θάνατος τῆς βασιλοπαίδος Ὄλγας—Θάνατος τῆς Ῥαλλοῦς Ζαφειροπούλου· ἐπικήδιος ἐκφωνηθεὶς αὐτῇ ὑπὸ τοῦ σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς).

ΤΕΥΧΟΣ Ϛ' (σελ. 85—100)

Ἡ φιλεκπαιδευτικὴ καὶ φιλανθρωπικὴ ἀδελφότης — Φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα (συνέχεια) — Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολὴ· συνέχεια — Σπ. Π. Λάμπρου ἐπιστημονικαὶ ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἔρευναι· συνέχεια—Τὸ ἁγίασμα τῆς Ζωοδόχου πηγῆς (συνέχεια)—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολό- (νοέμβριος 5—11)—Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα (ἐγκύκλιος περὶ τῶν καθυστερήσεων τοῦ στρατιωτικοῦ φόρου—Ὁμοία ἐξαγγελτικὴ τῆς συστάσεως τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς)—Εἰδήσεις (συστάσεις τοῖς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει ἐνασκουμένοις περὶ τῆς ὀφειλομένης ἐν ἀγάπῃ καὶ ὁμονοίᾳ συμβιώσεως αὐτῶν· κατάγνωσις ἀργίας ἱερομονάχοις τισὶ γενομένοις αἰτίοις διαταράξεως τῆς ἐκεῖθι εἰρήνης—ἐκκλησιαστικαὶ ἐνέργειαι παρὰ τῇ αὐτοκρ. κυβερνήσει ὑπὲρ τοῦ κύρους τῶν διαθηκῶν· πατριαρχικὸν περὶ τούτου τακτήριον πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης—ἐκκλησιαστικαὶ ἐνέργειαι περὶ ἐξακολουθήσεως τῆς εἰς ἄρτον καὶ κρέας βασιλείου πρὸς τὰ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα χορηγίας· πατριαρχικὸν περὶ τούτου τακτήριον πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης—δοθεῖσα ὑπόσχεσις ἐπανορθώσεως—τὰ κατὰ τὴν ἐν Πάτμῳ σταυροπηγιακὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου—πατριαρχικαὶ ἐπισκέψεις καὶ ἀντεπισκέψεις—διορισμὸς ἐποπτῶν πρὸς ἐπίβλεψιν τῶν σχολείων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως—διορισμὸς ἀρχιερατικῶν προϊσταμένων Γαλατᾶ καὶ Ταταούλων—ἐγγραφὴ τῶν ἱεροδ. Κωνσταντίνου Χ. Ἀποστόλου καὶ Διονυσίου Χαρικλέους ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν δι' ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων—ἄφιξις τοῦ Νικαίας—ἐκκλησιαστικαὶ ἐνέργειαι πρὸς ἀπομάκρυνσιν ἐκ τοῦ χωρίου Μιχαηλιτσίου τῶν εἰς αὐτὸ μεταβάντων μεταναστῶν· εἰσάκουσις τῆς αἰτήσεως ταύτης παρὰ τῆς κυβερνήσεως· εὐχαριστήριος τῶν δημογερόντων τοῦ χωρίου Κεμὲρ-πένδ.

ΤΕΥΧΟΣ Ζ' (σελ. 101—116)

Περὶ μοναστηρίων—Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ (περὶ τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ· συνέχεια—Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι· συνέχεια)—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολὴ· συνέχεια—Περὶ τοῦ πρώτου ἐν τῇ Ἀνατολῇ τυπογραφείου· συνέχεια καὶ τέλος—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (νοέμβριος 12—18)—Βιβλιογραφία (Θεοδώρου ἐπισκόπου Μοψουεστίας ὑπομνήματα εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, μετάφρασις λατινικὴ μετὰ τῶν ἑλληνικῶν ἀποσπασμάτων—Μελέτη περὶ τοῦ πασχαλίου ὑπὸ Α. Σπαθάρη)—Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου ἐπιστημονικαὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει ἔρευναι· συνέχεια—Εἰδήσεις (ἑορτὴ τῶν ταξιαρχῶν—πατριαρχικὴ ἐπίσκεψις τῆς θεολογικῆς καὶ ἱερατικῆς σχολῆς—ἀπονομὴ τῆς μεγάλης ταινίας τοῦ ῥωσσικοῦ παρασήμου τῆς ἁγίας Ἄννης εἰς τὸν πατριάρχην Ἀλεξανδρείας—ἔγκρισις συστάσεως ἱερατικῆς ἀδελφότητος· διορισμὸς ἐπιτροπῆς πρὸς σύνταξιν τοῦ κανονισμοῦ—κατασφάλισις τῆς διηνεκοῦς ἐποπτείας τοῦ ἐν Γαλατᾷ ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Καφατιανῆς εἰς τὴν ἐφορίαν τῆς πατρ. Μ. τοῦ Γ. σχολῆς—Ἀθηναϊκοῦ τύπου κατάκρισις τῶν παρά τινων ἐν Κρήτῃ ἀκουσθεισῶν ἐκθέσμων ἀξιώσεων ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων—κατάγνωσις τριμήνου ἀργίας κατὰ ἱερέως τελέσαντος γάμον ἄνευ ἐκκλησιαστικῆς ἀδείας—ἐπάνοδος τοῦ Νικομηδείας—ἀναχώρησις τῶν προδιορισθέντων βοηθῶν ἐπισκόπων τῆς ἱερᾶς μητρὸς πόλεως Ἀδριανουπόλεως—ἐπίθεσις κατὰ τοῦ ἁγίου Σισανίου, περιοδεύοντος, ὑπὸ κακοποιῶν—βραχέα τινὰ ἐπὶ τῆς ἀπὸ 18]30 σεπτεμβρίου ἐγκυκλίου τοῦ τῆς Ῥώμης Πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ'—σύντομοι παρατηρήσεις πρὸς τὸν «Σωτῆρα»).

ΤΕΥΧΟΣ Η' (σελ. 117—132)

Μνημείων Γραπτῶν περισυναγωγὴ (περὶ τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ· συνέχεια καὶ τέλος—Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι· συνέχεια)—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολὴ· συνέχεια—Τὰ ἐν ταῖς παριστρίοις ἡγεμονίαις—Δημοτικὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπαίδευσις—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (νοέμβριος 19—25)—Εἰδήσεις (ἐκλογὴ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Σεραγέβῳ γυμνασίου ἀρχιμανδρίτου Σάββα Κοσσάνοβικ εἰς μητροπολίτην Βοσνίας—παραίτησις τοῦ Νικαίας Σωφρονίου· προεδρικὴ εἰς αὐτὴν μετάθεσις τοῦ Ἀδριανουπόλεως· Διονυσίου μετάθεσις εἰς Ἀδριανούπολιν τοῦ Φιλιππουπόλεως Νεοφύτου· ἀνάδειξις Φιλιππουπόπόλεως τοῦ Καμπανίας Γρηγορίου—ἐκκλησιαστικὴ μέριμνα ὑπὲρ τοῦ παραιτηθέντος Νικαίας—σκέψεις ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ῥωμυλίᾳ ἀρχῶν ἀρνουμένων δεχθῆναι τὸν εἰς Καβακλὶ ἀποσταλέντα βοηθὸν ἐπίσκοπον τῆς μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως—τὰ κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Καλλιούπολιν—σκέψεις ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ δηναρίου τοῦ ἀποστόλου Πέτρου εἰσφορῶν καὶ τῆς παρατηρουμένης ἀκηδείας τῶν ἡμετέρων—εὐχαριστήριος τῆς Συντάξεως πρὸς τὸν λόγιον ἱεροδιάκονον Ι. Δ. ἐπιστείλαντα ἐξ Ἁγίου Ὄρους ἐνδιαφέρουσαν ἀνάλυσιν χειρογράφου τινὸς ἀποκειμένου ἐν τῇ βατοπεδινῇ βιβλιοθήκῃ—πατριαρχικὴ ἀτόδειξις προτρεπτικὴ τῶν κατοίκων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπως μὴ ἀναβάλλωσιν εἰς τὸ τέλος τῶν νηστειῶν τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱερωτάτου καθήκοντος τῆς ἐξομολογήσεως.

ΤΕΥΧΟΣ Θ' (σελ. 133—148)

Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολὴ· συνέχεια—Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ (Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι· συνέχεια)—Αἱ κητηχήσεις Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου κλπ. (προλεγόμενα)—Τὰ ἐν ταῖς παριστρίοις ἡγεμονίαις (συνέχεια)—Δημοτικὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπαίδευσις· συνέχεια—Τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (νοέμβριος 26—30· δεκέμβριος 1—2)—Εἰδήσεις (πατριαρχικὴ λειτουργία—Κορυτσᾶς—ἐγγραφὴ τοῦ ἱεροδ. Ἱεροθέου Δημητριάδου ἐν τοῖς δι' ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμοις—ἄφιξις τοῦ Ἀδριανουπόλεως—

ἀνάκλησις ἐκ Φιλιππουπόλεως τοῦ Μυρέων Ἀμβροσίου καὶ διορισμὸς αὐτοῦ ὡς ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου ἐν Γαλατᾷ—ἐκλογὴ ἡγουμένου τῆς ἐν Πάτμῳ σταυροπηγιακῆς μονῆς τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ θεολόγου· προσφορὰ 1000 λιρῶν ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Βατοπεδίου διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ κτιρίου τῆς πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς—προσφορὰ Χ. Γ. Κωνσταντινίδου ἐκ 4000 φρ. εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν ἀδελφότητα—συνδρομαὶ ὑπὲρ τῆς προτύπου πατριαρχικῆς δημοτικῆς σχολῆς—Τὰ κατὰ τὴν λογοδοσίαν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Π α λ λ ά δ ο ς—κατάγνωσις διμήνου ἀργίας κατὰ τοῦ δικαίου τῆς σκήτης τοῦ Προδρόμου ὡς παρὰ κανόνας ἀναφερθέντος εἰς ἄλλον παρὰ τὸν κανονικὸν προϊστάμενον τῶν ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει μονῶν οἰκουμενικὸν πατριάρχην—νεκρολογία ἐπὶ τῷ θανάτῳ Μιχαὴλ Σταύρου—Γνωστοποίησις τῆς Μ. πρωτοσυγκελλίας προσκαλοῦσα τοὺς ἐπιτρόπους τῶν ἐκκλησιῶν νὰ ἐπιστρέψωσι συμπεπληρωμένους τοὺς ἀποσταλέντας αὐτοῖς κτηματολογικοὺς καταλόγους, ὅπως ἐνεργηθῇ ἡ τῶν κτημάτων μεταγραφὴ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἱερῶν ναῶν.

ΤΕΥΧΟΣ Ι΄ σελ. 149—164)

Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολή· συνέχεια—Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ (Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι· συνέχεια)—Αἱ κατηχήσεις Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, κλπ. (προλεγόμενα· συνέχεια)—Τὰ ἐν ταῖς παριστρίοις ἡγεμονίαις· συνέχεια—Δημοτικὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπαίδευσις· συνέχεια—Ἔκκλησις ὑπὲρ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς· πατριαρχικὴ ὑπὲρ αὐτῆς ἐγκύκλιος ἀπὸ 11 νοεμβρίου 1880—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (δεκέμβριος 3—9)—Εἰδήσεις (σύστασις ὑπὲρ τοῦ πατριαρχικοῦ κηροποιείου καὶ διὰ τὴν ἀγνότητα τοῦ ἐν αὐτῷ κηροῦ καὶ διὰ τὴν σκοπιμότητα τῆς διαθέσεως τῶν προσόδων αὐτοῦ—παραινέσεις πρὸς ἔγκαιρον παρ' ἑνὸς ἑκάστου ἐκπλήρωσιν τοῦ τῆς ἐξομολογήσεως καθήκοντος—ἐκλογὴ τοῦ Ἱεροθέου Πρασιδάκη διὰ τὴν ἐπισκοπὴν Κυδωνίας καὶ Ἀπωρόρνου καὶ τοῦ Παρθενίου Κελαϊδῆ διὰ τὴν ἐπισκοπὴν Κισσάμου καὶ Σελήνου· ἔγκρισις τῶν ἐκλογῶν τούτων· ὑπόμνησις τῶν περὶ ἐκλογῆς ἀρχιερέων σχετικῶν ἄρθρων τῶν ἐθνικῶν κανονισμῶν· κατάδειξις τῆς συμφωνίας αὐτῶν πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, καὶ ὑπόμνησις τῆς ὀφειλῆς τοῦ ἐξαγγέλλειν πρὸς ἐγγραφὴν τοὺς δι' ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμους—ἐκκλησιαστικὴ μέριμνα περὶ ἀναθεωρήσεως καὶ ἐκδόσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς Φυλλάδος καὶ τοῦ Ἐξομολογηταρίου—ἀπόδειξις τοῦ διηνεκοῦς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μερίμνης ὑπὲρ διατηρήσεως τῆς καθαρότητος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους—πατριαρχικὴ λειτουργία—ἐπισκέψεις καὶ ἀντεπισκέψεις—ἀφίξεις τοῦ Κασσανδρείας, τοῦ Μυρέων καὶ τοῦ Χριμανδρίτου Κ. Βαφείδου—λειτουργία τοῦ Κορυτσᾶς Πέραν καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἑρμηνεία τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἡμέρας—ἐπανόρθωσις τῶν ὑπ' αὐτοῦ «Ἀνατ. Ἀστέρος» περὶ τοῦ πρώην Νικαίας γραφέντων—μνημόνευον ὑπὲρ τῆς Ῥαλλοῦς Ζαφειροπούλου)—Γνωστοποίησις τῆς Μ. πρωτοσυγκελλίας περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ὦσιν ἕτοιμοι οἱ ἀπολογισμοὶ τῶν ἐφορίων τῶν ἱ. ναῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν χρώτην κυριακὴν τοῦ ἰανουαρίου.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΑ΄ (σελ. 167 [α]—182)

Πάπα Λέοντος ΙΓ΄ ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς ἔλεγχος—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ σχολή· συνέχεια—Σπ. Π. Λάμπρου ἐπιστημονικαὶ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἔρευναι· (συνέχεια)—Τὰ ἐν ταῖς παριστρίοις ἡγεμονίαις· (συνέχεια)—Γεώργιος Καστριώτης καὶ ἡ ἐν Καστορίᾳ σχολή—Ἡ «Βοστὸκ» τῆς Μόσχας περὶ τῆς περιαδομένης συστάσεως μετοχίου τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐν Μόσχᾳ—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (δεκέμβριος 10—16)—Εἰδήσεις (ἐπὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ τελετῆς τῆς ἀπονομῆς τοῦ ἐρυθροῦ πίλου καὶ τῶν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ λόγων τοῦ πάπα Λέοντος ΙΓ΄—περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν μισσιοναρίων τοῦ προτεσταντισμοῦ—διάψευσις τῶν περὶ ῥήξεως, συμβάσης δῆθεν ἐν Σεβαστείᾳ μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ Ἀρμενίων· δήλωσις τῶν ὀνομάτων τῶν παρ' ἑκατέρου τῶν πατριαρχείων διορισθέντων πρὸς ἐξέτασιν τῆς ὑφισταμένης ἐν Σεβαστείᾳ διαφορᾶς—ἐπισκέψεις—ὑπόμνησις τοῖς ἐπιτρόποις τῶν ἱερῶν ναῶν ὅπως περιορίζωνται ἐν τοῖς καθήκουσιν αὐτοῖς καὶ μὴ ἀναμιγνώωνται εἰς τὰ τῶν ἄλλων—παρουσίασις πρὸς τὴν Α. Θ. Π.—Θάνατος τοῦ πρώην Θεσσαλονίκης Νεοφύτου· σύντομοι βιογραφικαὶ περὶ αὐτοῦ σημειώσεις—προσφορὰ εἰς τὸ πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον τοῦ κατὰ παράδοσιν πιεστηρίου Νικοδήμου Μεταξᾶ]—Δήλωσις τῆς Μ. πρωτοσυγκελλίας περὶ τῆς γυμνότητος, εἰς ἣν ἐκ διαπραγῆς περιῆλθον πολλοὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐπίκλησις εἰς συνδρομὴν πρὸς χορηγίαν αὐτοῖς ἱερῶν ἀμφίων.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ΄ (σελ. 183—198)

Πάπα Λέοντος ΙΓ΄ ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς ἔλεγχος (συνέχεια)—Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μισσιονάριοι τοῦ προτεσταντισμοῦ—Αἱ κατηχήσεις Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (προλεγόμενα· συνέχεια)—Τὰ ἐν τοῖς παριστρίοις ἡγεμονίαις (συνέχεια)—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (δεκέμβριος 18—23)—Εἰδήσεις (ἐκκλησιαστικὴ μέριμνα περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεως τοῦ κλήρου· ἀνάλυσις τοῦ ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς συνταγέντος κανονισμοῦ περὶ τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου τῆς ἀρχιεπιστοπῆς Κωνσταντινουπόλεως—πατριαρχικαὶ ἐπισκέψεις—ἐπισκέψεις—ἐκδήλωσις ἐκκλησιαστικῆς εὐαρεσκείας τοῖς πατράσι Βατοπεδίου διὰ τὴν χιλιόλιρον συνδρομὴν αὐτῶν πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ κτιρίου τῆς Π. Μ. τοῦ Γ. σχολῆς—ἐπιστολὴ τοῦ μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας πρὸς τὸν δικαῖον τῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ σύντομος ἔλεγχος αὐτῆς—προσφορὰ τῆς ἐν Μαγκεστρίᾳ ὀρθοδόξου κοινότητος ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πατριαρχείου—συνδρομὴ τῶν ἐν Μασσαλίᾳ ὁμογενῶν πρὸς τὴν ἐκπαιδευτικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν ἀδελφότητα—Ἀπόκρουσις αἰτήσεως τοῦ διδάσκειν μὴ κεκαρμένον ἐπ' ἐκκλησίας· σύστασις πρὸς τοῦτο τελειοφοίτου τῆς θεολογικῆς σχολῆς καὶ προτροπὴ εἰς μίμησιν τῆς ἐκδηλωθείσης ἀγαθῆς ἐφέσεως συνεχοῦς ἀκροάσεως τοῦ θείου λόγου καὶ παρ' ἄλλων ἐνοριῶν—μέτρα ληφθέντα ἐξ ἐκκλησιαστικῆς προνοίας πρὸς πρόληψιν τῶν ἐξ ἀνοικείων ἐρίδων καὶ διχοστασιῶν προκαλουμένων ἔν τισιν ἐπαρχίαις μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ Ἀρμενίων διαστάσεων—περὶ τῆς ἐν τῷ χωρίῳ Μπίζερι τῷ τῶν ἀρχαίων Πιτυοῦντι ἱερᾶς μονῆς, ἐν ᾗ ὁ τάφος τοῦ ἐν ἁγίοις Ἰω. τοῦ Χρυσοστόμου διακρατουμένης ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐνεργειῶν πρὸς ἀνάκτησιν τῶν ἐπ' αὐτῆς δικαίων τῶν ὀρθοδόξων—Ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν εὐχαριστηρίων τῶν ἐν Κρουσσόβῳ τῆς ἐπαρχίας Πρεσπῶν διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ποιμενάρχου αὐτῶν Ἀλεξάνδρου—περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μέτρων τῶν ληφθέντων πρὸς τακτοποίησιν διαφόρων ἐν Θεσσαλίᾳ εὐαγῶν μονῶν καὶ τῆς συνοδικῶς ληφθείσης ἀποφάσεως τῆς τακτικῆς καὶ ἐγκαίρου κατ' ἔτος ὑποβολῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς διαχειρίσεως ἑκάστης τῶν μονῶν τούτων—ἐκκλησιαστικὴ μέριμνα περὶ τῆς ἐν Ν. Αὐρηλίᾳ τῆς Ἀμερικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος—προσεχεῖς ἀναχωρήσεις Ἀδριανουπόλεως καὶ προέδρου Νικαίας—ἀφίξεις μητροπολιτῶν Προύσης καὶ Βοδενῶν.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΓ΄ (σελ. 199—214)

Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μισσιονάριοι τοῦ προτεσταντισμοῦ (συνέχεια)—Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι (συνέχεια)—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γένους σχολὴ (συνέχεια)—Σπ. Π. Λάμπρου ἐπιστημονικαὶ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἔρευναι (συνέχεια καὶ τέλος)—Τὰ ἐν ταῖς παριστρίοις ἡγεμονίαις (συνέχεια καὶ τέλος)—Γεώργιος Καστριώτης καὶ ἡ ἐν Καστορίᾳ σχολὴ (συνέχεια)—Δημοτικὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπαίδευσις (συνέχεια)—Παραίνεσις πρὸς τοὺς Κρῆτας περὶ ἀποχῆς ἐξ ἐκθέσμων ἀξιώσεων ἀναμίξεως λαϊκῶν εἰς ἐκλογὰς ἐπισκόπων—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον

(α) Κατὰ παραδρομὴν τὸ τεῦχος τοῦτο, ἀντὶ ἀπὸ **165**, ἄρχεται ἀπὸ **167** χωροῦν ἐφεξῆς οὕτω κατ' αὔξοντα.

(δεκέμβριος 24—31)—Εἰδήσεις—(περὶ τῆς πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ Ὄρει γενομένης ἐκκλησιαστικῆς προσκλήσεως εἰς συνδρομὴν τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς—συνδρομαὶ Ἀγκυρανῶν ὑπὲρ τῆς σχολῆς ταύτης—ἐκδήλωσις λύπης ἐπὶ τῷ ἀκούσματι διαστάσεως γενομένης ἐν τοῖς κόλποις τῆς ἀγιοταφιτικῆς ἀδελφότητος—κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ· θέματα τῶν ὁμιλιῶν, ἃς ἐποιήσατο ἐν αὐτῷ ὁ σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς—ἐπισκέψεις—ἐξετάσεις κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς—προσωρινὴ ἀναχώρησις τοῦ Νικομηδείας εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ—ἄφιξις τοῦ προέδρου Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγ. ὄρους—περὶ τῆς ἀποφάσεως τῶν δύο σωμάτων ὅπως ὁ μητροπολίτης Ἴμβρου νέμηται καὶ τὰ τῇ μητροπόλει ταύτῃ ἀνήκοντα κτήματα—διορισμὸς ἐπόπτου τῆς πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης—ἐκκλησιαστικὴ εὐαρέσκεια ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ τῶν ἐν Κλεισούρᾳ τῆς ἐπαρχίας Καστορίας ἐκπαιδευτικῶν ἐνεργειῶν — τὰ κατὰ τὴν ἐν τοῖς πατριαρχείοις συνεδρίασιν τοῦ μουσικοῦ συλλόγου καὶ τῶν μελῶν τῆς πατριαρχικῆς μουσικῆς ἐπιτροπῆς.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΔ΄ (σελ. 215—230)

Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μισσιονάριοι τοῦ προτεσταντισμοῦ· συνέχεια—Μάρκου Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι· συνέχεια—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολή· συνέχεια—Γεώργιος Καστριώτης καὶ ἡ ἐν Καστορίᾳ σχολή· συνέχεια καὶ τέλος—Τὸ 1880 (ἀνακεφαλαίωσις τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀξιοσημειώτων ἐκκλησιαστικῶν πράξεων)—Ἐπιστολιμαία διατριβὴ περὶ τοῦ ἐν τῇ βατοπεδινῇ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθ. 588 ὑπάρχοντος χειρογράφου—Δημοτικὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπαίδευσις· συνέχεια—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (ἰανουάριος 1—14)—Εἰδήσεις (περὶ καθορισμοῦ μονάδος τινὸς εἰς καταμέτρησιν τοῦ χρόνου· περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς χρονολογίας καὶ πότε τὸ πρῶτον ἐγένετο ἐν χρήσει ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἡ ἀπὸ θεογονίας χρονολογία· τίς καὶ πότε πρῶτος ὑπελόγισεν αὐτήν· ἔθος τῆς ἐκκλησίας τοῦ συνυπολογίζειν τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ κατὰ ἐνδικτιῶνας—ἑορταὶ τῶν χριστουγέννων· πατριαρχικὴ λειτουργία· ἐπισκέψεις—προσφορὰ ὑπὲρ τῆς προτύπου πατριαρχικῆς δημοτικῆς σχολῆς—ἐκκλησιαστικὰ ἐλέη ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν χριστουγέννων—ἀνάληψις ὑπὸ λαϊκῶν τῆς ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ ὑποτροφίας ἑνὸς ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἱεροσπουδαστοῦ—ἄφιξις εἰς Σαράντα Ἐκκλησίας τοῦ ἐπισκόπου Σκοπέλου—ἐπὶ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συγχωνεύσεως τῆς ὑπηρεσίας δύο καὶ τριῶν ναῶν ἐγγὺς ἀλλήλοις κειμένων ἐν ἐνορίαις ἐχούσαις ἀραιὸν πληθυσμόν.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΕ΄ (σελ. 231—250)

Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μισσιονάριοι τοῦ προτεσταντισμοῦ· συνέχεια—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολή· συνέχεια—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (ἰανουάριος 15—20)—Εἰδήσεις (ἡ α΄ τοῦ ἔτους· ἐπισκέψεις—ἡ ἑορτὴ τῶν θεοφανείων· πατριαρχικὴ λειτουργία—ἑορτὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου—πατριαρχικαὶ ἐπισκέψεις—ἀνταπόδοσις τοῖς Ἀρμενίοις τῆς ὑπ' αὐτῶν γενομένης ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν χριστουγέννων ἐπισκέψεως—προσφοραὶ εἰκόνων εἰς διακόσμησιν τῶν πατριαρχικῶν αἰθουσῶν· περιγραφὴ αὐτῶν—προσφοραὶ εἰς τὴν θεολογικὴν σχολήν—ἔναρξις ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου—περὶ τῆς ἀπαντήσεως τῶν πατέρων, οἷς ἡ ἐκκλησία ἀνέθετο τὴν ἐκ τοῦ Ἁγιωνύμου ὄρους εἰσπραξιν συνδρομῶν ὑπὲρ τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς—συνδρομὴ Συμαίων ὑπὲρ ἀποσβέσεως τοῦ χωμαινομένου χρέους τῶν πατριαρχείων· ἐπιστολὴ τῆς κοινότητος Σύμης· εὐχαριστήριος πατριαρχικὴ ἀπάντησις· προτροπὴ ἄλλων κοινοτήτων εἰς μίμησιν—πατριαρχικὴ χοροστάτησις—ἐπάνοδος Νικομηδείας—τὰ κατὰ τὴν εἰς Φιλιππούπολιν ἄφιξιν καὶ ὑποδοχὴν τοῦ Φιλιππουπόλεως—ἐπανάληψις ἐργασιῶν Ἱ. συνόδου καὶ Δ. Ε. Μ. συμβουλίου—περὶ ἐγκυκλίου τῆς Μ. ἀρχιδιακονίας συνιστώσης τοῖς ἀρχιερατικῶς καὶ ἱερατικῶς προϊσταμένοις ἵνα μὴ εἰκῇ καὶ ἀνεξετάστως ἐκδιδῶσι τὰ περὶ ἐκδόσεως ἀδείας γάμου ἐγγυητικά—παρατηρήσεις ἐπὶ ἀναφορᾶς ὑποβληθείσης ἐξ Ἀποκορώνου Κρήτης παρά τινων ἐπιμενόντων εἰς τὴν ἀνάμιξιν λαϊκῶν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς ἐπισκόπων—Σύλληψις τοῦ ἀποδράντος ἐντεῦθεν ἱερέως Καλλινίκου—ἀνασκευὴ διατριβῆς τινος καθαπτομένης τῆς εἰς Λιτίτσην ἀποσταλείσης ἐξαρχίας—προτροπὴ εἰς ὑποστήριξιν τοῦ πατριαρχικοῦ κηροποιείου—δωρεὰ εἰς τὴν ἐν Μ. Ῥεύματι φιλόμουσον ἀδελφότητα—τὰ κατὰ τὴν λογοδοσίαν τῆς Πέραν φιλοπτώχου ἀδελφότητος τῶν κυριῶν—περὶ τῆς ἐν Βερροίᾳ συστάσης ἀδελφότητος «Ἀθηνᾶς»—εὔψημος μνεία τῆς ἐφορίας τοῦ ἐν Νεοχωρίῳ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου—περὶ τῶν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ὑπὲρ τοῦ μητροπολίτου αὐτῶν ἀναφορῶν τῶν ἐπαρχιωτῶν Μελενίκου—ὁμοίως περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης ἐπίσης ὑπὲρ τοῦ μητροπολίτου αὐτῶν—ἐγκύκλιος τῆς Μ. ἀρχιδιακονίας συνιστῶσα ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῶν ἀφορώντων τοὺς εἰς γάμου κοινωνίαν ἐλευσομένους—κοινοποίησις τῆς ἐφορίας τοῦ πατριαρχικοῦ κηροποιείου πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῶν τῆς πρωτευούσης ἱερῶν ἐκκλησιῶν προσκαλουμένους νὰ προμηθεύωνται ἐξ αὐτοῦ τὸν ἀναγκαιοῦντα κηρόν· ἔκθεσις τῶν λόγων, ἐξ ὧν ὡρμήθη ἡ ἐκκλησία εἰς σύστασιν τοῦ κηροποιείου τούτου.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΣ΄ (σελ. 251—266)

Πάπα Λέοντος ΙΓ΄ ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς ἔλεγχος· συνέχεια—Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μισσιονάριοι τοῦ προτεσταντισμοῦ· συνέχεια—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (ἰανουάριος 22—28)—Αἱ κατηχήσεις Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (προλεγόμενα· συνέχεια)—Εἰδήσεις (ἀποστολὴ τῆς κανονικῆς ἀδείας πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς Ῥασκοπρεσρένης, πρώην Βόσνης, καὶ Ἐρσεκίου, ὅπως μεταβάντες εἰς Σεράγεβον χειροτονήσωσιν εἰς ἀρχιερέα τὸν ἐψηφισμένον Βόσνης—ἄφεσις ἐκ τῆς ἀργίας τοῦ Πηλουσίου—βραχεῖαι παρατηρήσεις ἐπὶ ἀναφορῶν ὑποβληθεισῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκ Κυδωνίας τῆς Κρήτης, δι' ὧν ἀξιοῦται ἀνάμιξις λαϊκῶν εἰς τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων—διορισμὸς ἐπιτροπῶν πρὸς σύνταξιν σχεδίων κανονισμοῦ· 1) περὶ τῶν τρόπων τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῶν ἐν ταῖς μητροπόλεσι καὶ ἐπισκοπαῖς πρωτοδίκων δικαστηρίων καὶ τῆς ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς καθωρισμένης αὐτοῖς δικαιοδοσίας ἐνεργείας αὐτῶν· 2) περὶ ἐφοριῶν τῶν σχολῶν ἐν γένει—ἔπαινος τῶν κατοίκων Ψαμάθου συγχωνευσάντων τὰ ταμεῖα τῶν ἐγγὺς κειμένων ἐνοριακῶν αὐτῶν ναῶν· προτροπὴ τῶν κατοίκων τῶν ἄλλων ἐνοριῶν εἰς μίμησιν—ἄφιξις τοῦ Λεοντουπόλεως—Διορισμὸς ὁριστικοῦ διευθυντοῦ τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ—Βιβλιογραφικὸν πάρεργον (περὶ τοῦ ἐν τῇ κατὰ Πάτμον βιβλιοθήκῃ ἀποκειμένου ἀντιτύπου τῆς ἐν ἔτει 1494 γενομένης ἐν Φλωρεντίᾳ α΄ ἐκδόσεως τῆς «Ἀνθολογίας τῶν ἑλληνικῶν ἐπιγραμμάτων»).

ΤΕΥΧΟΣ ΙΖ΄ (σελ. 267—282)

Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολ. μισσιονάριοι τοῦ προτεσταντισμοῦ· συνέχεια—Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀνέκδοτοι λόγοι· συνέχεια—Αἱ κατηχήσεις Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (προλεγόμενα· συνέχεια)—Ἐπιστολιμαία διατριβὴ περὶ τοῦ ἐν τῇ βατοπεδινῇ βιβλιοθήκῃ, κτλ. χειρογράφου· συνέχεια καὶ τέλος—Δημοτικὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπαίδευσις· συνέχεια—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (ἰανουάριος 29—31, φεβρουάριος 1—4)—Ἑρμηνεία τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν· ὁ ναός—Εἰδήσεις (πατριαρχικαὶ ἐπισκέψεις καὶ ἀντεπισκέψεις—Παραίτησις τοῦ Καλλιουπόλεως καὶ ἐκλογὴ τοῦ Λεύκης Ἀβερκίου εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ—ἐπίσκεψις τῆς Α. Θ. Π. πρὸς τὸν πρώην οἰκουμενικὸν πατριάρχην Γρηγόριον τὸν ς΄—λῆξις τῆς ἐνιαυσίου περιόδου τῆς λειτουργίας τῶν μελῶν τοῦ ἐκκλησιαστ. δικαστηρ. καὶ ἀντικατάστασις αὐτῶν—ἐπὶ τοῦ λόγου τοῦ δυτικοῦ ἱερέως Στεφάνου Ματζολίνη ἐκφωνηθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἐν χειρογράφῳ ἀναθέντος αὐτὸν τῇ Α. Θ. Π.—ἐπα-

νόρθωσις ἡμαρτημένων δημοσιεύσεων τοῦ «Ἀνατ. Ἀστέρος»—ἐπίγραμμα Ἰωάννου Φιλαλήθους εἰς τὸν ἐν Ταξιμίῳ νεόδμητον ἱερὸν ναόν).

ΤΕΥΧΟΣ ΙΗ' (σελ. 283—308)

Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μισσιονάριοι τοῦ προτεσταντισμοῦ· συνέχεια—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολή· συνέχεια—Αἱ κατηχήσεις Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (προλεγόμενα· συνέχεια)—Ἑρμηνεία τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν (ὁ ναός· συνέχεια)—Ἐκκλησιαστικ. ἡμερολόγιον (φεβρουάριος 5—11)—Εἰδήσεις (ἑορτὴ τριῶν ἱεραρχῶν· πατριαρχικὴ λειτουργία· τελετὴ ἐν τῇ σχολῇ· περίληψις τῶν ἐκφωνηθέντων λόγων—προτροπὴ τοῖς ἱεροσολυμίταις εἰς παῦσιν ἐνιαρᾶς ἔριδος—ἀπάντησις εἰς τὴν «Θρησκευτ. φωνὴν» συστήσασαν μετριοπάθειαν ἐν ταῖς μετὰ τῆς βλαχικῆς ἐκκλησίας σχέσεσι—πατριαρχικὴ ἐπίσκεψις—ἐπίσκεψ. συγχαριτικὴ Μ. ἀρχιδιακ. πρὸς τὸν στρατ. ἰατρ. Χρ. Ἐνωτιάδην—ἐπεξήγησις τῶν λόγων τῶν παρωθησάντων τὴν ἐκκλησίαν νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν κατάπαυσιν τοῦ ἀτόπου τῆς ἐγγραφῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων εἰς ἰδιώτας, καὶ προτροπὴ συμμορφώσεως πρὸς τὰς ὁδηγίας τὰς ἀσφαλιζούσας τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπὶ τούτου ἐνεργειῶν τῆς ἐκκλησίας—προσφορὰ τοῦ Καστορίας ὑπὲρ τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς—ὁμοία τῆς ἐν Βελισσῷ ὁμογενοῦς κοινότητος)—Νεκρολογία Γρηγορίου Νεστορίδου.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΘ' (σελ. 303—318)

μετὰ παραρτήματος **Ἐκκλ. ἡμερολογίου.**

Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μισσιονάριοι τοῦ προτεσταντισμοῦ· συνέχεια—Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. σχολή· συνέχεια—Ἡ περὶ τοῦ μοναστηριακοῦ ζητήματος ἐν τῇ ῥωμουνικῇ βουλῇ συζήτησις—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (φεβρουάριος 12—18)(α)—Εἰδήσεις (πατριαρχ. ἐπίσκεψις τῶν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων—καταρτισμὸς τῆς ἱερᾶς συνόδου διὰ τὴν νέαν περίοδον—παραίτησις τοῦ Σωζουαγαθουπόλεως Θεοφίλου· μετάθεσις εἰς Σωζουαγαθούπολιν τοῦ Γάνου καὶ Χώρας Παρθενίου, εἰς Γάνον καὶ Χώραν τοῦ Ἁγχιάλου Βενεδίκτου, καὶ εἰς Ἁγχίαλον τοῦ πρώην τοιούτου, Βασιλείου—ἐκκλησιαστικὴ μέριμνα περὶ διδασκαλίας τοῦ θείου λόγου κατὰ τὸ διάστημα τῆς Μ. τεσσαρακοστῆς—βραχέα τινὰ ἐπὶ τοῦ Β' μέρους τῆς ἀγορεύσεως τοῦ ῥωμούνου βουλευτοῦ Οὐρέκια—περὶ τοῦ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει χειρογράφου κώδικος, ἐν ᾧ ἀπόκεινται ἔργα τινὰ ἀνέκδοτα τοῦ ἐν ἁγίοις Φωτίου—θάνατος τοῦ ἐκ Σερρῶν Γεωργίου Χρυσάφη καὶ περίληψις τῶν ὑπ' αὐτοῦ θεοφιλῶς κληροδοτηθέντων εἰς εὐαγῆ καθιδρύματα—βραχεῖαι παραινέσεις τοῖς ἐν Σέρραις ἐκλεχθεῖσιν ἐφόροις τῶν σχολείων καὶ τοῦ νοσοκομείου)—Δηλοποίησις τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν ἐπιτροπῆς.

ΕΚΚΛ. ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ Α' (σελ. 1—16)

Πρόγραμμα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» — Ἐπιθεώρησις χειρογρ. κώδικος· ἔκδοσις ἐπιστολῶν Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων—Ἡ ἐκ τῆς μελέτ. τῶν ἱερ. Γραφ. ὠφέλεια (τὸ ἐπικίνδυνον τῆς λάλου γλώσσης—Ἐκκλ. ἡμερολ. (μάϊος 27—31· ἰούνιος 1, 2)—Ἐπιθεώρ. τῶν κυριωτέρ. γεγονότων τοῦ τελευτ. τριμήνου (δολοφονία τοῦ τσάρου Ἀλεξάνδρου τοῦ Β'· συλλυπητήρια Ἐκκλησίας· πατριαρχ. λειτουργ. ὑπὲρ τοῦ δολοφονηθέντος αὐτοκράτορος — ἡ ἐν Χίῳ καὶ Κρήνῃ ἐκ τοῦ σεισμοῦ καταστροφή· ἐκκλησιαστικὴ ὑπὲρ τῶν παθόντων μέριμνα· ἐνέργειαι πρὸς συλλογ. συνδρομῶν, προτρεπτικὰ πρὸς τοῦτο πατριαρχ. γράμματα· εὐχαριστήριος τῆς ἐκκλησίας τῷ ὑπουργ. τῆς δικαιοσ. ἀνθ' ὧν ὑπὲρ τῶν ἐκ σεισμοῦ παθόντων ἔπραξεν — ἀνακήρυξ. τῆς Ῥωμουν. εἰς βασίλειον· συγχαρ. τῆς Α. Θ. Π. τῷ βασιλεῖ· πατριαρχ. δοξολογ. ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ βασιλέως τῆς Ῥωμουν. — Πάσχα· κατὰ τῶν πυροβολισμῶν—κατά τινος προλήψεως περὶ Ἰουδαίων· ἐνέργειαι τῆς ἐκκλησίας κατ' αὐτῆς—ἀντικατάστασις μελῶν Συμβουλίου—ἀντιμετάθεσις εἰς Μήθυμναν τοῦ Ἰμβρου Νικηφόρου καὶ εἰς Ἴμβρον τοῦ Μηθύμνης Παϊσίου—προβιβασμὸς τοῦ ἀρχιμ. Γρηγ. Φωτεινοῦ εἰς ἐπίσκοπον Σιῶν, καὶ τοῦ ἀρχιμ. Ἀλεξάνδρου εἰς ἐπίσκ. Λίτης· ἐκκλ. ἀδεία χειροτονίας τοῦ τελευτ. τούτου ὑπὸ τοῦ μητροπ. Θεσσαλονίκης ὡς καὶ δύο τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων—μετάθεσις τοῦ ἐν Μ. Ῥεύματι ἀρχιερ. προϊσταμένου Εἰρηνουπόλ. εἰς Σταυροδρόμιον—χειροτονία τοῦ μητροπ. Βόσνης —ἀνακήρυξ. Α. Θ. Π. ὡς ἐπιτίμ. προέδρ. τῆς ἐν Παρισ. ἑταιρίας τῶν φιλοξένων ναυαγαιρετῶν κλπ.) —Εἰδήσεις (ἑορτὴ τῶν ἁγ. Κωνστ. καὶ Ἑλένης—χειροτον. τοῦ τιτουλαρίου ἐπισκ. Σιών — χειροτον. εἰς ἱερέα τοῦ πατριαρχ. ἱεροδ. Σεραφείμ, καὶ ἀναχώρ. αὐτοῦ εἰς Ἅγ. ὄρος—τεζκερὲς τοῦ ὑπουργ. τῆς δικαιοσ. ὅτι διετάχθησαν οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχ. ὑπάλληλοι ἐκτελεῖν ἀποφάσεις μητροπολιτικῶν καὶ ἐπισκ. δικαστηρίων).

ΤΕΥΧΟΣ Β' (σελ. 17—32)

Συζήτησις τῆς ῥωμουν. βουλῆς περὶ τῆς σκήτης Προδρόμου—(Ἐπιστολ. Ἀλεξ. Μαυροκορδ. — Ἐκκλ. ἡμερολ. (ἰούνιος 3—9)—Ὁ ἐν τῇ μονῇ Ἰβήρων ἀποκείμενος κώδιξ τινῶν συγγραμμ. Φωτίου—Ἐπίκλ. κατοίκων Κρήνης ὑπὲρ τῶν καταστραφ. σχολείων των—Εἰδήσεις (ἑορτὴ ἁγ. Τριάδ. —ἐπισκέψεις—ἄφιξις τοῦ Μιτυλήνης ὡς συνοδ.—ἐξετάσεις τῆς πατρ. Μ. τοῦ Γ. σχολ.—πατριαρχ. προνοίᾳ ἀνάληψις τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ὑποτροφίας τελειοφοίτου θεολογ. σχολ. Ἰωακ. Φοροπούλου ὑπὸ Μ. Ζαρίφη, Ν, Θ. καὶ Π. Μαυρογορδ.—συνδρομὴ τοῦ ἐν Σμύρνῃ Β. Διογένους τῇ ἐκεῖ εὐαγγ. σχολ.—Βουλγάρων ἐπίθεσις κατὰ τῆς μονῆς ἁγ. Τριάδος πέριξ Καβακλί· ἐκκλ. ἐνέργειαι πρὸς ἀπόδοσιν δικαιοσύνης—σύστασις τῆς ἐκκλησίας τῶν Κρηναίων—Διάψευσις τῶν περὶ τοῦ Ῥασκοπρεσρένης δημοσιευθέντων—εἰς ἀπάντησιν ἀλληλογρ. «Αὐγῆς» ἐκ Χανέων Κρήτης ὑπόμνησις τοῖς ἐκεῖ τί τὸ ὀρθόδοξον καὶ ὀρθόφρον ἐν ἐκλογῇ ἐπισκόπων—μετάφρασις Τσολακίδου ἀκολουθίας βαπτίσματος Ἀρμενίων—πρόσκλησις τῶν κατόχων αὐλικῶν ὁμολογιῶν εἰς τὰ πατριαρχεῖα.

ΤΕΥΧΟΣ Γ' (σελ. 33—64)

Συζήτησις ῥωμουν. βουλῆς, κλπ.—Τί δέον γενέσθαι (ἐκπαιδ.)—Ἡ μονὴ Μ. Λαύρ. καὶ ἡ σκήτη τοῦ Προδρόμου—Ἐπιστολ. Ἀλεξ. Μαυροκορδ.—ἱερατ. σχολὴ Ἰωαννίνων—Πανήγυρις Μ. τοῦ Γ. σχολῆς —Πρόγρ. μαθημάτων αὐτῆς—Περὶ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς μέριμνα —Ἐκκλ. ἡμερολόγιον (ἰούνιος 10—16)—Ἐθνικὰ νοσοκομεῖα (ἀντικατάστασις ἀπαχωρησάντων ἐφόρων καὶ ἐκδήλωσις τούτοις πατριαρχ. εὐαρεσκείας)—Ἡ ἐκ τῆς μελέτ. τῶν ἱερ. Γραφ. ὠφέλ. (ἔλεγχος ἐκδικήσεως)—Γρηγόρ. ὁ Ϛ' (θάνατος, κηδεία, βιογραφία, ἐπικήδ. λόγοι, καὶ ἐνταφιασμὸς αὐτοῦ—Εἰδήσεις (γνωστοποίησις προσθήκης γ' τῇ ἱερατ. σχολῇ τάξ. καὶ πρόσληψις μαθητῶν ἐκ Μακεδονίας—κατάργησις τῆς ἐτησίου εἰσφορᾶς ἀρχιερέων ὑπὲρ τοῦ ἐκκλ. ταμείου—πατριαρχ. εὐχαριστήριος πρὸς τὸν Λιβερπόλεως διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων ἐνεργείας αὐτοῦ—πατριαρχ. εὐαρέσκεια τῷ ἐν Σμύρνῃ Β. Διογένει διὰ τὴν πρὸς τὴν εὐαγγ. σχολὴν συνδρομήν του—ἀναχώρησις τοῦ Νικομηδείας—Ἐπίσκεψις τῶν χριστιανῶν Δέρκων ὑπὸ τοῦ μητροπ. αὐτῶν

(α) Ἐν δὲ τῷ παραρτήματι τοῦ τεύχους τούτου· φεβρ. ιθ'—κη'· μάρτιος· ἀπρίλιος, καὶ μάϊος α'—κ'.

—ἀρχιερ. ἱερουργία ἐν τῇ θεολ. σχολ. Χάλκης—διορισμὸς Παμφίλου ὡς ἀρχιερ. προϊσταμένου ἐν Μ. Ῥεύμ.—πρακτικὸν βαθμολογήσεως τῶν τελειοφ. Μ. τοῦ Γ. σχολῆς—ἐξετάσεις Ζαππείου καὶ Παλλάδος—ἑορτὴ φιλεκπ. ἀδελφότ. Φερίκιοϊ—ἐπισκέψεις—ἀπόδοσις τῆς ὑπὸ Βουλγάρων ἁρπαγείσης ἐν Καβακλὶ μονῆς—εἰρήνευσις τῆς ἱεροσολυμιτ. ἀδελφότητος—ἀναχώρησις εἰς Χίον τοῦ Σιὼν· εἰς Νευροκόπιον τοῦ Σκοπέλου—διορισμὸς ἐπιστάτου μονῆς Λειμῶνος ἐν Λέσβῳ—αἰτήσει τῶν χριστιανῶν Βελεγράδων ἄφεσις μητροπολίτου αὐτῶν ἐκ τοῦ καθήκοντος τοῦ ἐλθεῖν καὶ μετασχεῖν τῆς συνόδου—διαρρύθμισις τῶν ἱεροψαλ. τοῦ πατριαρχ. ναοῦ—ἄφιξις τοῦ ἡγεμ. Σάμου—προσφοραὶ ὑπὲρ ᾗτῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς—κατὰ λιβέλλου δημοσιευθέντος ἐναντίον τοῦ Καστορίας—ἀπονομὴ παρασήμου εἰς τὸν Ἐπιφανείας Διονύσιον—προσφοραὶ εἰς τὰ ἐθν. φιλανθρ. καθιδρύματα—Ὑποχρέωσις, ἵνα οἱ ἐπίτροποι ναῶν κρατῶσι διπλοτ. ἀποδείξεις—Διεύθυνσις ὑγιεινομείου.

ΤΕΥΧΟΣ Δ' (σελ. 65—80)

Τί δέον γενέσθαι (ἄρθρον Β')—Ἐπιστολαὶ Ἀλεξάνδρ. Μαυροκορδ.—Ἡ ἱερὰ τῆς Μ. Λαύρας μονὴ καὶ ἡ σκήτη Προδρόμου—Αἱ κατηχήσεις Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου—Συμπληρωμ. βιογρ. σημειώσεις Γρηγ. τοῦ Ϛ'—Ἐκκλ. ἡμερολ. (ἰούν. 17—23)—Ἡ ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἱερ. γραφῶν ὠφέλεια—Εἰδήσεις (συνδρομαὶ Ἁγ. ὄρους τῇ ἱερατ. σχολῇ—συνδρομὴ Σαμίων ὑπὲρ τοῦ πενομένου ἐθν. ταμείου—ἐπισκέψεις—μετάβασις εἰς Ἱεροσόλυμα τῶν Μ. δουκ. Σεργίου καὶ Παύλου Ἀλεξάνδροβιτς καὶ Κωνσταντ. Κωνσταντίνοβιτς· ἀπονομὴ τῆς Μ. ταινίας τοῦ παρασήμου Ἀλεξάνδρου τοῦ Νεύσκη τῷ πατριάρχ. Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Μ. ταινίας τῆς ἁγ. Ἄννης τῷ Σεβαστείας—διαθήκη Γρηγορίου τοῦ Ϛ'—ἄφιξις τοῦ Χίου Ἀμβροσίου ὡς συνοδικοῦ—πρόσληψις τοῦ Μελετουπόλεως Εὐγενίου ὡς βοηθοῦ ἐπισκ. τοῦ προέδρ. Νικαίας—προσοχὴ ἀναχώρησις τοῦ Ἰμβρου).

ΤΕΥΧΟΣ Ε' (σελ. 81—96)

Ἐπιστολ. Ἀλεξ. Μαυροκορδ. (συνέχ.)—Ἡ μονὴ τῆς Μ. Λαύρας καὶ ἡ σκήτη Προδρόμου (συνέχεια)—Διονυσίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Νεκταρίου πρ. Ἱεροσολύμων ἔγγραφα—Ἐκκλ. ἡμερολ. (ἰούν. 24—30)—Σχολικά· τί δέον γενέσθαι (ἄρθρον Γ')—Εἰδήσεις (ἐκκρεμοδικία Μ. Λαύρας καὶ σκήτης Προδρόμου—ἐπισκέψεις—ἔμμετρος παράφρ. Ὀδυσσείας—οἱ ἐν Μαΐνῳς Κυζίκου ὁμόπιστοι—ὑπόδειξις τῶν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐκ τῆς ἑλλ. εἰς τὴν ἀρμεν. μεταφράσεως τῶν ἱ. ἀκολουθιῶν).

ΤΕΥΧΟΣ Ϛ' (σελ. 97—120)

Ἐπιστολαὶ Ἀλεξ. Μαυροκορδ. (συνέχεια)—Σχολικὰ (ἐξετάσεις τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ ἑνορ. σχολῆς Παναγίας, καὶ ἀπονομὴ βράβειων ταῖς μαθητρίαις Παλλ. καὶ Ζαππείου)—Διονυσίου πατριάρχου Κωνσταντινουπ. καὶ Νεκταρίου πρ. Ἱεροσολ. ἔγγραφα (συνέχ. καὶ τέλος)—Τί δέον γενέσθαι (ἄρθρ. Δ')—Πεντηκονταετηρὶς τῆς ἑλληνεμπορ. σχολῆς Χάλκης—Ἐκκλ. ἡμερολ. (ἰούν. 29, 30· ἰούλ. 1—7)—Εἰδήσεις (ἀπόδοσις τῶν ἐν Καυκάσῳ κτημάτων τῶν προσκυνημένων μοναστηρίων—πατριάρχου καὶ συνοδικῶν μετάβασις εἰς Χάλκην—ἐξετάσεις τῆς ἐν Φαναρίῳ Π. προτύπ. δημ. σχολῆς—ἄφιξις τῆς Μ. δουκ. Ἀλεξάνδρας Παυλόβνας, ἐπίσκεψις αὐτῇ ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Π., ἀντεπίσκεψις—ἐπισκέψεις—ἀσθένεια Γ. Ζαρίφη—συνδρομὴ τῇ ἱερ. σχολῇ—προεδρεία κεντρ. ἐκκλ. ἐπιτροπῆς—ἀγχιστεία οἴκων Μ. Ζαρίφη καὶ Χρ. ἐφένδη Ζωγράφου—Hopperger κανονικὸς ἐξ Ἄγραμ, ἐν Ἀδριανουπόλει ἐνεργῶν τὴν ἵδρυσιν σχολῆς θηλέων—ἄφιξις τοῦ Ἱεροσιτείας Νεοφύτου—ἡ ἐν Τυραοπόλει τοῦ κυβερνείου Χερσῶνος μονὴ Ν. Λαύρας—μνημόσ. ὑπὲρ Γρ. τοῦ Ϛ' ἐν Ῥαιδεστῷ καὶ Ὀδησσῷ—χοροστάτησις Ἐφέσου—λῆξις ἐξετάσεων τῆς πατρ. προτ. δημ. σχολῆς—ἐνιαύσιος ἐκκλησ. χορηγία τῶν ἐπαρχιῶν Βοσνίας, Ἑρσεκίου καὶ Σβορνικίου).

ΤΕΥΧΟΣ Ζ' (σελ. 121—136)

Τί δέον γενέσθαι (ἄρθρον Ε')—Ἐπιστολαὶ Ἀλ. Μαυροκορδ.—Σχολικά· συνέχεια καὶ τέλος—Ἐκκλ. ἡμερολ. (ἰούλ. 8—14)—Εἰδήσεις (Ἡ ἐπέτειος τῶν γενεθλίων τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σουλτάνου—ἐξετάσεις τῶν ἐν Χάλκῃ σχολῶν, θεολογικῆς καὶ ἱερατικῆς—συνδρομὴ ὑπὲρ τῆς τελευταίας—ὁμοία τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ι. Μαρτσέλλα πρὸς τὴν ἐκεῖ εὐαγγ. σχολὴν—παραίτησις καὶ ἀνάκλησις τῆς παραιτήσεως τοῦ πατριάρχου Ἀρμενίων—κατάργησις περιαγωγῆς δίσκων ἐν τῷ ἐν Χάλκῃ ἱερῷ ναῷ· σύστασις πρὸς μίμησιν—ἀλληλογραφία «Νεολόγου» ἐκ Σμύρνης περὶ ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν—αἰτήσεις τῶν ἐν Αὐλοποτάμῳ Κρήτης περὶ συστάσεως ἰδιαιτέρας αὐτοῖς ἐπισκοπῆς)—Βιβλιογραφία (Νεοφύτου μητροπολίτου Δέρκων ἔργα τινά).

ΤΕΥΧΟΣ Η' (σελ. 137—152)

Πάπ. Λέοντ. ΙΓ' ἐγκυκλ. ἐπιστολ. ἔλεγχ. (συνέχεια)—Ἐπιστολ. Ἀλ. Μαυροκορδάτου (συνέχ. καὶ τέλος)—Ἡ μονὴ τῆς Μ. Λαύρας καὶ ἡ σκήτη Προδρόμου (συνέχ. καὶ τέλ.)—Ἐκκλ. ἡμερολ. (ἰούλ. 15—21)—Εἰδήσεις (ἐξετάσεις παρθεναγωγ. μετοχ. ἁγ. τάφου, Τζιβαλίου, σχολῶν Μ. Ῥεύμ., Ξηροκρήνης, κτλ.—πληροφορίαι ζητηθεῖσαι ὑπό τινων τῶν ἐν Θρᾴκῃ διοικητ. ἀρχῶν—ἱερατικὴ σχολὴ Προδρόμου ἐν Σέρραις—Ῥοβέρτειος σχολὴ—συμπλήρωσις τῆς ἐφορίας θεολ. σχολῆς Χάλκης—40]ήμερον μνημόσυνον Γρηγορίου τοῦ Ϛ'—τὰ κατὰ τὸν ἐν Σίλλῃ τῆς ἐπαρχίας Ἰκονίου Γ. Βασιλειάδην).

ΤΕΥΧΟΣ Θ' (σελ. 153—172)

Πάπα Λέοντ. ΙΓ' ἐγκυκλ. πιστολ. ἔλεγχος (συνέχεια)—Οἱ ἐν τῇ Ἀνατ. μισσ. τοῦ προτεστ. (συνέχεια)—Μάρκου τοῦ Εὐγεν. ἀνέκδ. λόγοι (συνέχ. καὶ τέλος)—Ἐκκλ. ἡμερολ. (ἰούλ. 22—28)—Εἰδήσεις (ἔλεγχος φυλλαδίου ἐκδοθέντος ἐν Βουκουρεστίῳ «εὐεργεσίαι τῶν Ῥωμούνων πρὸς τὰς μονὰς τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω καὶ πρὸς ἅπασαν τὴν ἀνατολήν»—ἀνασύστασις τῆς πατριαρχ. κεντρ. ἐκπ. ἐπιτροπῆς· ἀποστολὴ καὶ προορισμός της—συνδρομαὶ ὑπὲρ τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς—ἀναίρεσις τῶν ἐν τῇ ἀττικῇ «Παλιγγενεσίᾳ»—ἀναχώρησις Νικομηδείας—Μνημόσυνον Γρηγορίου τοῦ Ϛ'—ἄφιξις τοῦ προέδρου Ἱερισσοῦ—παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀνακριβῶς ἐντεῦθεν μεταδοθέντων τῇ ἐν Μόσχᾳ «Βοστόκ»—ἐξετάσεις Τζιβαλίου—ἡ μονὴ Μ. Λαύρας καὶ ἡ σκήτη Προδρόμου· διατακτικὸν τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως τῆς ἱ. συνόδου)—Βιβλιογραφία (παιδαγωγ. μελέται κλπ. ὑπὸ Καλλιόπης Α. Κεχαγιᾶ).

ΤΕΥΧΟΣ Ι' (σελ. 173—188)

Οἱ ἐν τῇ Ἀνατ. μισσ. τοῦ προτεστ. (συνέχεια)—Ἑρμηνεία τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν (τὰ τοῦ ναοῦ ἐγκαίνια· συνέχεια)—Ἡ Μ. τοῦ Γ. σχολὴ (συνέχεια)—Πεντηκονταετηρὶς τῆς ἐν Χάλκῃ ἑλληνεμπ. σχολῆς (συνέχ. καὶ τέλος)—Ἐκκλ. ἡμερολ. (ἰούλ. 29—31, αὔγουστος 1—4)—Εἰδήσεις (ἐξετάσεις Βαφειοχωρίου—ἄφιξις Ἀμασείας ὡς συνοδικοῦ—προσθήκη νέων μελῶν τῇ κεντρ. ἐκκλ. ἐπιτροπῇ—τροποποίησις τοῦ προγρ. τῆς ἐν Χάλκῃ θεολ. σχολῆς—συνδρομὴ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἐπταπυργίῳ φιλανθρ. καθιδρ.—ἐξετάσεις παρθεναγ. Κοντοσκαλίου—ἐκδήλωσις πατριαρχ. εὐαρεσκείας τῷ ἐν Σμύρνῃ Ι. Μαρτσέλλᾳ—ἡ «Βοστὸκ» περὶ τῶν ἐν Βοσνίᾳ ἐνεργειῶν τῶν παπιστῶν· ἐπανορθωτικαὶ ἡμῶν ἐπισημειώσεις—εἰδήσεις «Βοστὸκ» περὶ προσεχοῦς διορισμοῦ λατίνου ἐπισκ. ἐν Σεραγέβῳ· ἐνέργειαι τῶν προσηλυτῶν ἐν Σερβίᾳ—ἐπὶ τῶν λεγομένων περὶ τῆς ὄθεν εἰς Ῥώμην μεταβάσεως τοῦ μητροπ. Μαυροβουνίου)—Κοινοποίησις τοῦ ὑγειονομείου περὶ τοῦ ἐν Μεσοποταμίᾳ λοιμοῦ.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΑ' (σελ. 189—204)

Πάπα Λέοντος ΙΓ' ἐγκυκλ. ἐπιστ. ἔλεγχος—Οἱ ἐν τῇ Ἀνατ. μισσ. τοῦ προτεστ. (συνέχ.)—Ἑρμην. τῶν ἱερ. ἀκολουθ. (τὰ τοῦ ναοῦ ἐγκαίνια· (συνέχ.)—Εἰδήσεις (ὁ διδάκτωρ Overbeck προσελθὼν τῇ ὀρθοδοξίᾳ

—διορισμὸς ἐπιτρ. πρὸς ἀνερεύνησιν τῶν λόγων τῶν χωριζόντων τοὺς Ἀρμενίους ἀφ' ἡμῶν—τὰ ἐν Ἐπιβάταις σχολεῖα—πνευματικὴ κίνησις τοῦ ἐν τῇ ἐκκλ. περιφερείᾳ Φιλιππουπ. ὁμογενοῦς πληθυσμοῦ—ἐκκλ. συστάσεις τοῖς Πέραν περὶ τῶν σχολικῶν αὐτῶν—ἔπαινος τοῦ ὑπὲρ τῆς παιδείας ζήλου τῶν ὁμογενῶν Καββάλας—Α' συνεδρ. τῆς ἐκπαιδ. ἐπιτροπῆς—πατρ. πιττάκιον ταῖς ἐφορίαις τῶν ἐνορ. σχολείων περὶ ἀνασυστάσεως τῆς ἐκπαιδ. ἐπιτροπῆς—ἀναχώρησις Ἐφέσου—Νικομηδείας ἐπάνοδος—ἐνέργειαι ὑπὲρ τῆς δημ. παιδεύσεως ἐν τῷ τμήματι Φλωρίνης τῆς ἐπαρχ. Καστορίας· συνδρομὴ τῶν ἐν Φλωρίνῃ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας—ἄφιξις Σκοπέλου εἰς Νευροκόπιον—σχολὴ Βλατᾶ,—Ἰακώβου Βατοπεδινοῦ ἐπιστολὴ (σύντομοι πληροφορίαι περὶ τοῦ ἱδηριτικοῦ κώδηκος, ἐν ᾧ λόγοι καὶ ἐπιστολαὶ ἀνέκδ. Φωτίου)—Γνωστοποίησις ἡμῶν περὶ ἀποστολῆς ἐν ἰδιαιτέροις φακέλλοις τῶν ἀνατυπωθέντων τευχῶν τινων «Ἀληθείας».

ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ' (σελ. 205—220)

Πάπα Λέοντ. ΙΓ' ἐγκυκλ. ἐπιστολ. ἔλεγχος· συνέχεια—Ἡ Μ. τοῦ Γ. σχολὴ· συνέχεια—Ἐκκλ. ἡμερολ. (αὐγούστ. 5—18)—Εἰδήσεις (περὶ τῶν ἐν Μικρ. Ἀσίᾳ μισσιοναρίων καὶ τῆς προσηλυτευτικῆς των μανίας—«Ἀνατ. Ἀστέρος» ἔλεγχος—συνδρομὴ τοῖς ἐν Βαγδατίῳ πρὸς ἔγερσιν ναοῦ—τὰ Πέραν σχολικὰ—ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν αὐτοκρ. τῆς Ῥωσσίας προσφωνήσεως τοῦ ἐν Μόσχᾳ ἀρχιμανδρίτου Νικοδήμου—πατριαρχ. μνημόσυνος λειτουργία ὑπὲρ Ἰωακεὶμ τοῦ Β'—ἐπέτειος τῶν γενεθλίων τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας—περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῶν ἐν Σεβαστείᾳ ὀρθοδόξων καὶ Ἀρμενίων—προσφορὰ ὑπὲρ τῆς κεντρ. ἱερατ. σχολῆς—ἐπισκέψεις—ἀφίξεις νέων καθηγητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ θεολ. σχολῆς—ἀπάντησις τῷ «Φάρῳ τῆς Μακεδ.» ἐπὶ τῶν περὶ τῆς ἐπαρχίας Μογλενῶν γραφέντων—ἐπιδρομὴ τῶν βουλγαροουνιτῶν πρὸς διαπραγὴν τῆς ἐν Καρδᾳχ μονῆς Κεσισλίκ)—Ἀγγελία περὶ ἐξετάσεως τῶν ὑποψηφίων εἰς ὑποτροφίαν ἐν τῇ κεντρ. ἱερατ. σχολῇ.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΓ' (σελ. 221—236)

Οἱ ἐν τῇ Ἀνατ. μισσ. τοῦ προτεστ. (συνέχεια)—Ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολ. ἐκκλησία καὶ οἱ ἐν τῇ Ἀνατολ. λουθηροκαλβινισταὶ καὶ παπιστ. ἱεραπόστολοι—Ἡ Μ. τοῦ Γ. σχολὴ (συνέχεια)—Ἐκκλ. ἡμερολ. (αὔγ. 19—25)—Εἰδήσεις (ἐπέτειος τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σουλτάνου—ἐπισκέψεις—πατριαρχ. χοροστάτησις—ἐπάνοδος τοῦ ῥώσσου πρεσβευτοῦ—προβιβασμὸς τοῦ τέως Φιλαδελφείας εἰς Σκυθουπόλεως—ἀναχώρησις Νικομηδείας—ἐνέργειαι τῆς ἐκκλησίας περὶ τοῦ μοναστηριακοῦ ζητήματος· πρόσκλησις τῶν Μ. δυνάμεων ὑπὸ τῆς Υ. Πύλης πρὸς παραπομπὴν τῆς περὶ τοῦ μοναστηριακοῦ ζητήματος διαφορᾶς εἰς διαιτητικὸν δικαστήριον—ἀνασύστασις τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις θεολ. σχολῆς τοῦ Σταυροῦ—ἐκκλ. πρόνοια ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τὰ σκῆπτρα τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σουλτάνου μεινάντων χριστιανῶν τῆς ἐκκλ. περιφερείας Ἄρτης)·—Ἐκκλ. ἔγγραφα· πατριαρχ. καὶ συνοδ. ἐγκύκλιος περὶ πρωτοδίκων δικαστηρίων ἐν ταῖς ἐπισκοπαῖς καὶ μητροπόλεσι.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΔ' (σελ. 237—252)

Πάπα Λέοντ. ΙΓ' ἐγκυκλ. ἐπιστ. ἔλεγχος· συνέχεια—Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου Κυμινίτου ἐπιστολὴ περὶ μετουσιώσεως ἐν τῇ θείᾳ εὐχαριστίᾳ—Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολ. μισσ. τοῦ προτεστ.· συνέχεια—Ἐκκλ. ἡμερολόγ. (αὔγ. 26—31, σεπτεμβρίου 1)—Εἰδήσεις (ἔκκλησις ὑπὲρ τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογ. σχολῆς ὀφειλούσης ἐπεκτεῖναι τὴν οἰκοδομήν αὐτῆς,—συνδρομὴ ὑπὲρ τῆς σχολῆς ταύτης—ἐπέτειος τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρ. τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σουλτάνου—ἐπισκέψεις—σύστασις μητροπόλεως ὑπὸ τὸ ὄνομα Νικοπόλεως καὶ ἐκλογὴ τοῦ τέως Χίου κ. Ἀμβροσίου εἰς μητροπολίτην αὐτῆς·—προβιβασμὸς τοῦ τέως ἐπισκόπου Μυρέων κ. Ἀμβροσίου εἰς μητροπολίτην Χίου—ἔλεγχος τῆς ἀξιώσεως τινων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὅπως τὰ ταμεῖα τῶν ἐκκλησιῶν ὑποβαστάζωσιν ἅπαντα τὰ κοινωτικὰ βάρη—εἰκοσιπενταετηρὶς τῆς μητροπολιτείας τοῦ Πετρουπόλεως· ἐκκλησιαστικὰ συγχαριτήρια·—περὶ τῶν ἐν Ἀβρὰτ-χισὰρ βουγαροουνιτῶν—νεκρολογία Κ. Γ. Σαββοπούλου—ἐκκλησιαστικὰ μέτρα κατὰ τῶν ἄνευ ἀδείας τῆς ἐκκλησίας ἐξ Ἁγ. ὄρους ἐξερχομένων μοναχῶν καὶ τῶν ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς τοῦτο).—Γνωστοποίησις τῆς πατρ. Μ. τοῦ Γ. σχολῆς περὶ ἐνάρξεως τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΕ' (σελ. 253—268)

Σεβαστοῦ Κυμινίτου, κλπ. (συνέχεια καὶ τέλος)—Αἱ κατηχήσεις Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, κλπ συνέχεια·—Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μισσιοναρίοι τοῦ προτεσταντισμοῦ συνέχεια·—Ἡ πατρ. Μ. τοῦ Γ. σχολὴ συνέχεια·—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (σεπτέμβρ. 2—8)—Εἰδήσεις (διάταξις τῆς ἐν τῷ πατριαρχ. ναῷ κατὰ τὴν α' σεπτεμβρ. τελετῆς τῆς ἐνδικτιῶνος—ἐπισκέψεις—Τὰ κατὰ τὴν ἐνακτήριον τελετὴν ἐν τῇ πατρ. Μ. τοῦ Γ. σχολῇ—Ἐπέτειος ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας—εὐχαριστήριος ἀπάντησις τοῦ μητροπολίτου Πετρουπόλεως—ἐπισκέψεις—πατριαρχικὴ χοροστάτησις—ἀντικατάστασις τοῦ Νικοπόλεως ὑπὸ τοῦ Ἀμασείας ἐν τῇ ἐφορίᾳ τῆς θεολ. σχολῆς—ἀναχώρησις τοῦ πρώην Καλλιουπόλεως εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ—ἐκκλησιαστικὴ πρόνοια πρὸς συνδρομὴν τῶν κατοίκων Χώρας ἐπ' ἀνεγέρσει ἐκπαιδευτηρίων)—Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα (Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐγκύκλιος περὶ συστάσεως Γηροκομείου—ὁμοία περὶ συστάσεως ἐκπαιδευτικῆς καὶ φιλανθρωπικῆς ἀδελφότητος—ὁμοία περὶ χειροτονιῶν).—Κατάλογος τῶν δεκτῶν γενομένων ὑποτρόφων τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς—Εἰδοποιήσεις.

ΤΕΥΧΟΣ ΙϚ' (σελ. 269—284)

Οἱ ἐν τῇ Ἀνατ. μισσ. τοῦ προτεστ. (συνέχεια)—Αἱ κατηχ. Θεοδ. τοῦ Στουδ. (συνέχεια)—Ἡ ἐκ τῆς μελέτ. τῶν ἱερ. Γραφῶν ὠφέλεια (ἄρθρον Γ' «περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θείου βραδέως τιμωρουμένων»)—Ἐκκλ. ἡμερολόγ. (7βρ. 9—15)—Εἰδήσεις (ἐκκλ. ὑπόμνησις ἐπὶ προσοχῇ τῶν διδασκόντων καὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων· πατριαρχ. πιττάκιον—πατριαρχ. καὶ συνοδ. ἐγκύκλιος ὑπὲρ τῆς θεολ. σχολῆς—ἀφίξις τοῦ Προύσης Νικοδήμου ὡς συνοδικοῦ—ἔκκλησις τοῦ ἐπόπτου τῆς πατριαρχ. βιβλιοθ.—πατριαρχ. πιττάκ. περισταλτικὸν τῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς λιτανειῶν)—Γνωστοποίησις τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερ. περιουσιῶν ἐπιτροπῆς περὶ προσεχοῦς ἐπὶ δημοπρασίας ἐκποιήσεως τῶν πραγμάτων Γρηγορίου τοῦ ϛ'.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΖ' (σελ. 285—300).

Πάπα Λέοντος ΙΓ' ἐγκυκλ. ἐπιστολ. ἔλεγχος· συνέχεια—Οἱ ἐν τῇ Ἀνατ. μισσ. τοῦ προτεστ. συνέχεια—Ἡ Μ. τοῦ Γ. σχολὴ· συνέχεια—Ἐκκλ. ἡμερολ. (7βρ. 16—22)—Εἰδήσεις (ἡ «Ἀλήθεια» Χανίων περὶ τῶν ἐκ Κρήτης ἀξιώσεων περὶ ἀναμίξεως λαϊκῶν εἰς ἐκλογὴν ἐπισκόπων—ἐκκλ. ὑπόμνησις τοῖς ἀρχιερεῦσι περὶ τοῦ καθήκοντος τοῦ ἐποπτεύειν τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐν τοῖς σχολείοις μαθημάτων· πατρ. καὶ συνοδικὴ περὶ τούτου ἐγκύκλιος—ἀλληλογραφία ἐκ Νικομηδείας περὶ συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν ἐκεῖ ἐκπαιδευτικῶν καθιδρυμάτων—ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τῆς Α. Θ. Π.—προσθήκη νέων αἰθουσῶν ἐν τοῖς φιλανθρ. καταστήμασιν· ἁγιασμὸς αὐτῶν—προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ φρενοκομείου—ὁμοία ὑπὲρ τῆς θεολογ. σχολῆς—ἐπισκέψεις—ἀντικατάστασις παραιτηθέντος μέλους τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς—ἀπόφασις διορισμοῦ ἐπόπτου τῶν σχολείων)—Βιβλιογραφία (στοιχειώδης πρακτικὴ ἀριθμητικὴ Γ. Κωνσταντινίδου)—Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα (πατρ. καὶ συνοδ. ἐγκύκλιος περὶ τακτικῆς καὶ ἐγκαίρου ἀποστολῆς τῶν τῆς θεολ. σχολῆς ἐτησίων—ὁμ. περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ἀρχιερέων ἐκ τῆς προεπιβεβλημένης αὐτοῖς ὑποχρεώσεως τοῦ συνεισφέρειν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ταμείῳ).

ΤΕΥΧΟΣ ΙΗ' (σελ. 301—316)

Βραχεῖαι διασαφήσεις περὶ τῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ διαμαρτυρομένων ἱεραποστόλων—Τὸ μοναστηριακὸν ζήτημα—Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον (7βρ. 23—30)—Εἰδήσεις (θάνατος τοῦ πρ. Καλλιουπόλεως Γρηγορίου—παραίτησις καὶ ἀντικατάστασις κληρικοῦ μέλους τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς—πυρπόλησις τοῦ ἐν Τζόγκαρα ναοῦ—ἀπάντησις τῇ «Θρησκευτικῇ Φωνῇ» Ἀθηνῶν περὶ τῶν ἐν Χαλκιδικῇ, Κασσανδρείᾳ καὶ Στρωμνίτσῃ διαμαρτυρομένων ἱεραποστόλων—τῇ αὐτῇ ἀπάντησις περὶ ἀναβαπτισμοῦ Ἀρμενίου ἐν Χρυσοπόλει—ἔλεγχος ἀξιώσεως διαρρυθμίσεως ὑπὸ λαϊκῶν τῆς διαχειρίσεως τῶν μοναστηρίων Κρήτης—τάσεις πρὸς περιορισμὸν τῆς ἑλλ. πνευματικῆς κινήσεως ἐν Ἀνατολικῇ Ῥωμυλίᾳ (ἐπιστολὴ Α')—Ἐγκύκλιος τῆς Μ. πρωτοσυγκελλίας ζητούσης παρὰ τῶν προϊσταμένων τῶν ἐνοριῶν διασαφήσεις τοῦ διὰ τί ἠπράκτησεν ἔν τισιν ἐνορίαις ὁ κανονισμὸς τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου—Κοινοποίησις τοῦ ὑγειονομείου—Γνωστοποίησις τοῦ πατριαρχικοῦ πρωτοκόλλου περὶ ἀνενεργήτων ἀναφορῶν.

ΤΕΥΧΟΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ Ιθ' (σελ. 317—335)

Τὸ μοναστηριακὸν ζήτημα· συνέχεια—Οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μισσιονάριοι τοῦ προτεσταντισμοῦ· συνέχεια—Ἡ Μ. τοῦ Γ. σχολή· συνέχεια καὶ τέλος—Ἡ ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἱερῶν Γραφῶν ὠφέλεια (ἀνάπτυξις εὐαγγελικῆς περικοπῆς Λουκ. ς' 31—36)—Ἑρμηνεία τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν (ἡ λειτουργία)—Εἰδήσεις (λῆξις τοῦ Α' ἔτους τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας»—ἐπίδοσις εὐχαριστηρίου ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Α. Α. Μ. διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ μοναστηριακοῦ ζητήματος προστασίαν τῆς αὐτοκρ. κυβερνήσεως—ἐπισκέψεις—συνδρομὴ ὑπὲρ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς—ἀναχώρησις τοῦ Νικομηδείας—ἀπάντησις τῇ «Βοστόκ»—ἀνάλυσις τῶν ἐν τῇ «Βοστόκ» περὶ τῶν προσηλυτευτικῶν ἐνεργειῶν τῆς Ῥώμης ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ—ἐγγραφὴ Ἀνθίμου Πελτέκη ἐν τοῖς δι' ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμοις—ἐκλογὴ τοῦ Ἀβύδου Χρυσάνθου ὡς βοηθοῦ ἐπισκόπου Ἀδριανουπόλεως ἐν 40 Ἐκκλησίαις—πατριαρχικὴ ἐγκύκλιος πρὸς τὰς ἐν Εὐρώπῃ ὀρθοδόξους κοινότητας περὶ ἀπομπῆς τῶν ἄνευ ἐκκλησιαστικῆς ἀδείας ἐξ Ἄθω μοναχῶν—τάσεις πρὸς περιορισμὸν τῆς ἑλλην. πνευματικῆς κινήσεως ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ῥωμυλίᾳ (ἐπιστολὴ Β')—περὶ τοῦ ἐν Μόσχᾳ μετοχίου τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας—ἐκδήλωσις ἐκκλησιαστικῆς εὐαρεσκείας τοῖς ἐν Πισιδίᾳ Σπαρτιάταις ἐκφρασθεῖσιν ὑπὲρ τοῦ μητροπολίτου αὐτῶν)—ἀπόδειξις τῆς Μ. πρωτοσυγκελλίας ὅτι φοιτηταὶ τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς περιάξουσιν ἐν τοῖς ναοῖς τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς δίσκους.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον | 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1880. | ΤΕΥΧΟΣ Α^ον

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ.

ΙΩΑΚΕΙΜ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος κὺρ χάρις εἴη τῇ αὐτῆς ἀρχιερωσύνῃ καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ· Καταρτισθέντος ἀρτίως ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν Πατριαρχείων πλήρους καὶ ἐντελοῦς Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου, ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία πολλαχῶς ὠφέλιμον ἔκρινε καὶ τὴν ἔκδοσιν ἐκκλησιαστικοῦ δημοσιογραφικοῦ φύλλου, οὗ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ πρόγραμμα ἐκτίθενται λεπτομερῶς ἐν τῇ τῇ παρούσῃ ἡμετέρᾳ Πατριαρχικῇ καὶ Συνοδικῇ ἐπιστολῇ ἐπισυνημμένῃ Ἀγγελίᾳ τῆς Δυευθύνσεως αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔστι δυνατὸν ἀσφαλίσαι τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν ἐπιτυχῆ διεκπαιραίωσιν τοῦ δαπανηροῦ τούτου ἔργου ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλομούσων, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἱεροῦ κλήρου, προαγόμεθα ἐπικαλέσασθαι τὴν πρὸς τοῦτο σύμπραξιν τῆς αὐτῆς ἀρχιερωσύνης, προτρεπόμενοι ὅπως τό τε ὄνομα αὐτῆς ἐγγράψῃ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν τακτικῶν τοῦ φύλλου συνδρομητῶν καὶ ἄλλους τῶν εὐσεβῶν κληρικῶν ἢ λαϊκῶν εἰς τοῦτο παρορμήσῃ. Πεποιθότες ὅτι ἡ κοινὴ ὠφέλεια ἡ ἐκ δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου, εἰδικὴν ἔχοντος ἀποστολὴν τὴν διάδοσιν ὠφελίμων γνώσεων παρὰ τῷ κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ, τὴν μελέτην τῶν εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἀρορώντων καὶ τὴν ἐπὶ τούτων διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης, οἰκοθέν τε κατάδηλος τυγχάνει οὖσα καὶ ἐκ τοῦ προγράμματος αὐτοῦ σαφῶς καταφαίνεται, περιττὸν ἡγούμεθα ταύτην διὰ μακρῶν ἀναπτύξαι ἐνταῦθα. Σὺν τούτοις, προτρεπόμεθα τὴν αὐτῆς ἀρχιερωσύνην, ὅπως τοῖς ἔχουσι τυχὸν χρείαν τυπογραφικῆς ἐργασίας αὐτόθι καὶ μάλιστα δι' ἔργα ἐκκλησιαστικὰ καὶ διδακτικά, συνιστᾷ τὴν ἀποστολὴν ταύτης πρὸς ἐκτέλεσιν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πατριαρχικῷ Τυπογραφείῳ, ἵνα οὕτω πορίζηται αὐτῷ πάντοθεν ἐργασία, ἀπαραίτητος πρὸς συντήρησιν τοῦ Καταστήματος. Διὰ πᾶν δὲ τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν Σύνταξιν καὶ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ τε φύλλου καὶ τοῦ τυπογραφείου ὀφείλει ἡ αὐτῆς ἀρχιερωσύνη ἀπευθύνεσθαι τῷ ἐν τῇ Ἀγγελίᾳ ὑπογεγραμμένῳ Διευθυντῇ αὐτῶν κ. Ἰω. Δ. Ταντηλίδῃ. Σημειοῦμεν δὲ ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ λοιποὶ κληρικοὶ καὶ αἱ Ἱεραὶ Μοναὶ θεωροῦνται ὑποχρεωτικῶς συνδρομηταὶ καὶ μέλλει ἀποστέλλεσθαι τούτοις τὸ φύλλον ἅμα τῇ ἐκδόσει αὐτοῦ, οὐκ εἰς μακρὰν σὺν Θεῷ ἀρξομένῃ. Εὐελπιστοῦντες δ' ὅτι τῇ προτροπῇ καὶ ἐνεργείᾳ τῆς αὐτῆς ἀρχιερωσύνης οὐκ ὀλίγοι καὶ τῶν αὐτόθι λαϊκῶν ἐγγραφήσονται τακτικοὶ τοῦ φύλλου συνδρομηταί, προτρεπόμεθα αὐτὴν ὅπως ἅμα τῇ ἐγγραφῇ τούτων ἐν τῇ Ἀγγελίᾳ ἐπιστρέψῃ ταύτην ταχέως ἵνα τὸ φύλλον ἐξαποστέλληται ἐπ' ὀνόματι ἑκάστου· Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς.

ᾳωπ'. Αὐγούστου ι'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

† Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
† Ὁ Χαλκηδόνος Καλλίνικος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
† Ὁ Δέρκων Ἰωακεὶμ »
† Ὁ Νεοκαισαρείας Ἱερόθεος »
† Ὁ Σμύρνης Μελέτιος »
† Ὁ Μηθύμνης Παΐσιος »
† Ὁ Λήμνου Ἰωακεὶμ »
† Ὁ Κορυτζᾶς Δωρόθεος »
† Ὁ Δημητριάδος Γρηγόριος, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΑΓΓΕΛΙΑ

Προνοίᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐκδοθήσεται ἐν Κωνσταντινουπόλει προσεχῶς Περιοδικὸν Ἐκκλησιαστικὸν φύλλον ὑπὸ τὸν τίτλον ΑΛΗΘΕΙΑ.

Ἔργον τοῦ φύλλου τούτου ἔσται τὸ δημοσιεύειν:

εἰδήσεις περὶ τῶν διοικητικῶν πραγμάτων τῆς Μητρὸς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχικῶν τῆς Ἀνατολῆς Θρόνων, τῶν Μητροπόλεων, τῶν Ἐπισκοπῶν καὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν.

ἐπίσημα καὶ ἄλλα ἔγγραφα ἀρχαῖά τε καὶ νεώτερα, σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους πράγματα·

εἰδήσεις περὶ τῶν διοικητικῶν πραγμάτων τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων καὶ ἀνεξαρτήτων Ἐκκλησιῶν·

ἐπιστολὰς ἐξ ὅσον οἷόν τε πλειόνων κέντρων πραγματευομένας περὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πνευματικῶν συμφερόντων τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ τῶν ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξων Κοινοτήτων·

στατιστικὰς γνώσεις περὶ τῆς ἐν τῇ βασιλευούσῃ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, περὶ σχολείων, βιβλιοθηκῶν καὶ διδασκάλων, περὶ φιλεκπαιδευτικῶν, φιλολογικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων καὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν·

στατιστικὰς γνώσεις περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐν τῷ Κράτει ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, περὶ κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας, προσόδων καὶ διαχειρίσεως τῶν εὐαγῶν Μονῶν καὶ λοιπῶν ἱερῶν καταστημάτων·

εἰδήσεις περὶ τῶν διοικητικῶν πραγμάτων καὶ τῆς πορείας τῶν ἑτεροδόξων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Κοινοτήτων·

πραγματείας ἱστορικὰς, ἠθικὰς, θρησκευτικὰς καὶ ἄλλας, σκοπὸν ἐχούσας τὴν ἀνάπτυξιν τῶν καθηκόντων τοῦ κλήρου καὶ τὴν ἐπίρρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ·

ἄρθρα κύρια περὶ τῶν ἑκάστοτε ἀναφυομένων ζητημάτων, ὅσα ἐφάπτονται οἱῳδήποτε τρόπῳ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, τῶν προνομίων καὶ δικαίων τοῦ τε Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, τῶν πνευματικῶν συμφερόντων τοῦ ὑπὸ τὴν διακυβέρνησιν τῆς Μ. Ἐκκλησίας τελοῦντος χριστεπωνύμου λαοῦ, τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Πολιτείαν, τῶν πρὸς ἀλλή-

λας σχέσεων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ λαοῦ ἀναπτύξεως·

ἐρανίσματα ἐκ ξένων περιοδικῶν συγγραμμάτων καὶ ἐφημερίδων, σύμφωνα τῷ προγράμματι τῆς ΑΛΗΘΕΙΑΣ·

περιληπτικήν, τέλος, ἀφήγησιν τῶν συγχρόνων πολιτικῶν γεγονότων, εἴ τις τούτων σχέσις πρὸς τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους γενικὰ ἢ μερικὰ συμφέροντα.

Ἐκ τοῦ γενικοῦ τούτου διαγράμματος δῆλον ἑκάστῳ γίνεται τὸ σκόπιμον τοῦ ἀγγελλομένου φύλλου. Ἀπὸ πολλοῦ ὁμολογεῖται παρὰ πάντων ἡ παρ' ἡμῖν ἔλλειψις δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου εἰδικὸν ἔχοντος θέμα ἐρεύνης καὶ ἀναπτύξεως τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα καὶ εἰδικὸν σκοπὸν ἅμα μὲν τὴν παρὰ τῷ κλήρῳ, καὶ ἰδίᾳ τῷ κατωτέρῳ, διάδοσιν τῶν γνώσεων ἐκείνων, ὅσαι ἀπαραίτητοί εἰσιν αὐτῷ πρὸς ἀκριβεστέραν τῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἐκπλήρωσιν, ἅμα δὲ τὴν πληρεστέραν διαφώτισιν τοῦ τε χριστιανικοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου περὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν πράξεων τῆς καθ' ἡμᾶς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει, καὶ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως εἰδικώτερον. Ἀληθῶς, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἐνεστώσης τοῦ κλήρου καταστάσεως, ἧς ἡ βελτίωσις οὐκ ἔστιν δυνατὴ ἄνευ τῆς ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἀρξαμένης ἤδη συστάσεως Ἱερατικῶν Σχολῶν, καταφανὴς ἀναντιῤῥήτως ὑπάρχει ἡ ἀνάγκη ὁδηγίας τινὸς καὶ διαφωτίσεως ἐπὶ τῶν ποικίλων αὐτοῦ καὶ σπουδαίων πνευματικῶν καθηκόντων διὰ τῆς μεταδόσεως τῶν ἐς τοῦτο συντελουσῶν γνώσεων καὶ διὰ τῆς ἀναζωπυρήσεως τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτοῦ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ ἀποστολῆς. Ἀφ' ἑτέρου, ὁμολογούμενόν ἐστιν ὅτι, πλὴν τοῦ κλήρου, καὶ αἱ τοῦ λαοῦ διάφοροι τάξεις χρείαν ἔχουσι πληρεστέρας γνώσεως οὐ μόνον τῶν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τῶν πραγμάτων τῶν λοιπῶν ὁμοδόξων καὶ ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐνῷ συνάμα ἀνάγκη διαφωτίσεως τοῦ ἔξω κόσμου καὶ τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Σὺν τούτοις, ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν οἱ ὑπὲρ τῶν δικαίων αὐτῶν μὴ ἀπολογούμενοι βλέπουσι ταῦτα παρορώμενα ἢ ὑπὸ πολεμίων νοσῳζόμενα, ἀνάγκη ἀπολογίας καὶ ἀμύνης πρὸς ἐπιθέσεις ἀδίκους καὶ ἀναιτίους ὁθενδήποτε τυχὸν προερχομένας, ἀνάγκη προασπίσεως τῶν ὁπωσδήποτε ἀπειλουμένων ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινῶν συμφερόντων. Ἔστι δ' ἀνανῤῥητον ὅτι, ὅσῳ πληρέστερον διαχεῖται ἐπὶ τῶν πραγμάτων τὸ τῆς δημοσιότητος φῶς, ὅσῳ μᾶλλον ἐξακριβοῦται ἡ θέσις τῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἀναγομένων πολλῶν καὶ σπουδαίων ζητημάτων, τοσούτῳ εὐχερέστερον καθίσταται τὸ φυλάττειν ἐκ πλάνης τὴν κοινὴν γνώμην καὶ πρὸς τὸ κοινῇ συμφέρον διαφωτίζειν, τοσούτῳ ἀσφαλέστερον τὸ προλαμβάνειν τὰ τῇ ἀγνοίᾳ παρομαρτοῦντα συνήθως κακά, οἷα αἱ παρανοήσεις, αἱ διχοστασίαι, ἡ τῶν εὐσεβῶν αἰσθημάτων καὶ τοῦ ἀγαθοεργοῦ ζήλου ὕφεσις καὶ τὰ τούτων δεινότερα παρεπόμενα. Ἐπὶ τοιούτῳ τέλει προσθήσει τὴν συμβολὴν αὐτῆς καὶ ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ, εὐτυχὴς δὲ λογισθήσεται ἂν καὶ ἐν μέρει μόνον ἐπιτυχῶς ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν αὐτῆς.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐκδόσεως τῆς ΑΛΗΘΕΙΑΣ ζητεῖται ἡ συνδρομὴ οὐ μόνον τῶν ἁπανταχοῦ μελῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἱεροῦ κλήρου, ἀλλὰ καὶ παντὸς ὁμοδόξου καὶ ὁμογενοῦς ζηλωτοῦ τῶν πατρίων, ἐλπίζεται δ' ὅτι ἡ ἐπαλήθευσις αὐτῆ γενήσεται προθύμως παρὰ τοῦ δημοσίου ἀποδεκτή.

Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ, ἐκτυπουμένη ἐν τῷ ἀρτισυστάτῳ Πατριαρχικῷ Τυπογραφείῳ, ἐκδοθήσεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος εἰς τεῦχος ἐκ δύο συγκείμενον τυπογραφικῶν φύλλων· ἡ ἔκδοσις δ' αὐτῆς ἄρξεται μετ' οὐ πολύ.

Τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς ὡρίσθη ὡς ἑξῆς:

Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐτησία Μετζίτια ἀργυρᾶ 5. Ἑξάμηνος Μετζ. 3.
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις „ Μετζίτια ἀργυρᾶ 6. Ἑξάμηνος Μετζ. 3 1/2.
Ἐκτὸς τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους. „ Φρ. 30. Ἑξάμηνος Φρ. 18.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 25 Αὐγούστου 1880.

Ὁ ἐκ τῶν Συντακτῶν.

ΙΩΑΝ. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ
Διευθυντὴς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Περιοδικοῦ ΑΛΗΘΕΙΑ, καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου.

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ·

Δωρητήριον τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Α'. (1539).

Οὐ μόνον εὐλαβείας χάριν πρὸς τοὺς προγεγενημένους, ἀλλὰ καὶ ὠφελείας ἕνεκεν τῆς ἐκ τῆς ἱστορίας ἡμῖν ἐπιγιγνομένης, ἐπιβέβληται ἡ τῶν ἱστορικῶν μνημείων περισυναγωγή, ἐπειδὴ πολλάκις ἁπλῆ τις σημείωσις ἐλαχίστης ἢ μηδαμινῆς ἀξίας ὑπὸ τοῦ ἐπιπολαίως κρίνοντος θεωρουμένη, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς διαφώτισιν σκοτεινῶν μερῶν τῆς ἱστορίας, νὰ διαλύσῃ πολλὰς πλάνας καὶ ἐπανορθώσῃ τὰ ἡμαρτημένως ἔχοντα εἴτε περὶ τὴν ἱστορίαν, εἴτε περὶ τὴν τοπογραφίαν, εἴτε καὶ περὶ τὴν ἀκριβῆ τῶν γεγονότων χρονολογίαν. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ γλωσσολογικὴν ἔποψιν ὠφέλιμος ἅμα καὶ χρήσιμος εἶνε ἡ τῶν γραπτῶν μνημείων περισυναγωγή, ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ μελέτῃ αὐτῶν ἐγκύπτων ὁ εἰς γλωσσολογικὰς μελέτας ἀσχολούμενος, τὰς περιπετείας τῆς γλώσσης διεξακριβοῖ καὶ τὰς ἀλλοιώσεις καὶ φάσεις αὐτῆς διευκρινίζει. «Ἡ γλῶσσα, ὡς ὁ ἀείμνηστος Δ. Ι. Μαυροφρύδης ἔλεγε, (α) δὲν εἶνέ τι ἀκίνητον καὶ μόνιμον, ἀλλ' ἀεὶ κινούμενον καὶ ῥέον· ζῇ βίον ὡσεὶ ὀργανικὸν ὑπὸ διαφόρους ἡλικίας ἢ φάσεις ἐμφανιζόμενον, μακρότερον ἢ βραχύτερον κατά τε τὴν ἔμφυτον ζωτικότητα καὶ τὰς ἐξωτερικὰς τύχας τοῦ λαλοῦντος αὐτὴν ἔθνους. Ὅθεν ἡ πρὸς ἀκριβῆ γνῶσιν, τὴν ἐπιστήμην ἑκάστης γλώσσης ἀσφαλεστάτη μέθοδος εἶνε ἡ ἱστορική, ἡ τὰς ἐν χρόνῳ διαδόχους μεταβολάς της ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡλικίας ἢ καὶ τοῦ θανάτου ἐξακριβοῦσα. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶνε μία τῶν σπουδαιοτάτων γλωσσῶν, ἀληθέστερον δ' εἰπεῖν ἡ σπουδαιοτάτη πασῶν, οὐ μόνον διὰ τὸν ἀπέριττον πλοῦτον τῶν λέξεων, τὴν εὐφωνίαν καὶ εὐρυθμίαν τῶν φθόγγων, τὴν ποικιλίαν καὶ εὐκρίνειαν τῶν λεξικῶν τύπων καὶ τῶν συντάξεων, τὴν ἀκριβῆ λογικότητα τῆς τῶν προτάσεων καὶ περιόδων συμπλοκῆς καὶ ἀλληλουχίας, καὶ τὴν πρωτοτυπίαν καὶ φυσικότητα καὶ ἄλλας τοιαύτας ἰδιότητας τῶν ποιητικῶν τε καὶ πεζογραφικῶν προϊόντων της, μάλιστα τῶν κλασικῶν λεγομένων, δι' ἃς ἀρετὰς καὶ ὁ πολιτισμένος κόσμος τὴν ἐξέλεξεν ὡς βάσιν τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεώς του· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν θαυμασίαν ζωτικότητα, δι' ἧς μακρότατον ἐν μέσῳ μυρίων περιπετειῶν διανύσασα βίον, ἀκόμη σήμερον πλήρης ζωῆς διαμένει».

Ὅθεν καὶ ἂν μηδεμίαν ἄλλην ἱστορικὴν ἀξίαν ἔχωσι τὰ ἀνευρισκόμενα γραπτὰ μνημεῖα, διὰ τὴν συμβολὴν μόνον αὐτῶν εἰς διευκρίνησιν τῶν περιπετειῶν τῆς γλώσσης ἡμῶν εἰσὶ πολύτιμα εὑρήματα, ἅτινα δέον μετ' εὐλαβείας νὰ ἀποθησαυρίζωνται.

Ἐκ τῶν σκέψεων τούτων ἀφορμώμενοι καὶ τῇ φιλομούσῳ καὶ φιλοπάτριδι πέρωτισμένῃ κρίσει καὶ συστάσει τῆς Α. Θ. Παν. τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γου στοιχοῦντες, ἔγνωμεν ἐγκύψαι εἰς τὴν μελέτην καὶ ἀναδίφησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κωδίκων, ἀπομνημονευόντων, ἀσυναρτήτως δυσχῶς, σελίδας τινὰς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ

(α) Ἴδε προλεγόμενα αὐτοῦ εἰς ἐκλογὴν μνημείων τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης.

ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, καὶ ἀποθησαυρίσαι διὰ τῆς Ἀληθείας τὰ μὴ ὑπὸ τοῦ χρόνου, τοῦ πυρός, ἢ ἄλλων καιρικῶν περιστάσεων ἐξίτηλα γενόμενα ὑπομνήματα. Καὶ δὴ ἐπιλαβόμενοι τῆς ἐργασίας ταύτης, παραθέτομεν ὧδε τὸ ἑπόμενον ἀρχαιότατον τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐν τοῖς κώδιξι τῶν Πατριαρχείων σωζόμενον ἔγγραφον, ἔχον ὧδε:

ΙΕΡΕΜΙΑΣ

Ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀγαθὸν τὸ ἀγαθοεργεῖν καὶ κατὰ Θεὸν ποιεῖν πάντας ἅπαντας· τοίνυν καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν ἐν τῇ τοῦ Βρύσκα καλουμένῃ χώρᾳ, οὐ μακρὰν κειμένῃ τῆς δε τῆς μεγαλοπόλεως, ἀναστήσασα καὶ ἀνακτήσασα καὶ βελτιώσασα τὴν ἐκεῖσε ἡμετέραν Πατριαρχικὴν κατοικίαν μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς καὶ τοῦ περιβολίου καὶ κήπου αὐτῆς, ἔτι δὲ καὶ τῆς ἀνακτήσεως καὶ βελτιώσεως τοῦ ἐντὸς ἀείρρου καὶ ποτίμου ὕδατος καὶ θείου καὶ ἰαματικοῦ ἁγιάσματος τῆς ἁγίας μου ὁσιομάρτυρος καὶ ἰαματικῆς Παρασκευῆς καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ ἀμπελίου ἡμῶν, ἀφιεροῖ καὶ ἀνατίθησιν αὐτὰ ἅπαντα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἐν τῇ σεβασμίᾳ καὶ ἱερᾷ μονῇ τῆς Παναγίας μου τῆς Παμμακαρίστου, ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς εἶναι καὶ διαβαίνῃ ἡ κατοικία ἅπασα αὐτὴ μετὰ πάντων τῶν προσόντων ἐν αὐτῇ, ὡς εἴπομεν, ὡς μετόχιον καὶ γνήσιον κτῆμα αὐτῆς τῆς καθολικῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ πατριαρχείου, παντὸς ἐλεύθερον καὶ ἀδέσποτον παρὰ πάντων τῶν ἄλλων, οἰκείων τε καὶ ἡμῶν καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ παρὰ τὴν οἰκονομίαν καὶ διοίκησιν καὶ ἐπίσκεψιν μόνην καὶ ἐπιμέλειαν καὶ καλλιέργειαν τοῦ κατὰ καιρὸν οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, διαμένον καὶ εὑρισκόμενον ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι καὶ διαμένουσι χρόνοις, καὶ παρὰ μηδενός ποτε ἀφαιρούμενον ἀπὸ τοῦ πατριαρχείου, ἢ πωλούμενον, ἢ χαριζόμενόν ποτε, μήτε μὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κατὰ καιρὸν Πατριάρχου, ἢ καὶ τῶν κληρικῶν αὐτοῦ· εἰ γάρ τις ἄλλος τολμήσῃ κατά τινα οὐ κἀγαθὸν λόγον, ἢ πρόφασίν τινα σκηρὰν πάντως καὶ ἐθελήσῃ κακοβελῶς καὶ παραμέρως ἀφελέσθαι ποτὲ καὶ ἀποξενῶσαι τὸ μετόχιον αὐτὸ ἀπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου, ὅπου ἂν εἴη, ἅτε δὴ διηνεκῶς Θεοῦ ἐνάρσει ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ μονῇ αὐτῇ τῆς ὑπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Παμμακαρίστου, ὅστις τοίνυν βουληθῇ ποτε ποιῆσαι τοιοῦτόν τι τολμηρῶς καὶ ἀπανθρώπως καὶ ὑστερῆσαι αὐτὸ ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου, τὸν τοιοῦτον ἡ μετριότης ἡμῶν, οἷου ἂν εἴη καταλόγου, ἀφωρισμένον ἔχει ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει Παντοκράτορος τῶν ὅλων Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἀδιάλυτον καὶ τυμπανιαῖον εἰς τοὺς αἰῶνας τοὺς ἅπαντας, οὕτως ἐν ἁγίῳ ἀποφαινόμεθα πνεύματι, καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ ἐμφάνειαν καὶ ἀσφαλῆ βεβαίωσιν ἀπελύθη καὶ τὸ πατριαρχικὸν γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος ἐν ἔτει ζαζ'. 7047 (ἤτοι 1539 Α. Χ.)

μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ιθ'. Ἰνδικτιῶνος Ζ'.

Τρεῖς τῷ ὀνόματι Ἱερεμίου τῆς Ἐκκλησίας προέστησαν, πρῶτος δὲ τούτων γέγονεν ὁ τὸ δωρητήριον τοῦτο ἀπολύσας, ὃς κατά τινας μὲν τῷ 1520 ἀνῆλθεν ἀπὸ Σορίας ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, κατ' ἄλλους δὲ τῷ 1524. Ναὶ μέν, ὡς λέγει καὶ ὁ ἀοίδιμος τῆς Κωνσταντινιάδος συγγραφεύς, Κωνστάντιος Λος ὁ πάνυ, μετὰ μίαν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἑκατονταετηρίδα διὰ τὴν τεταραγμένην καὶ ἀνώμαλον τῆς Ἐκκλησίας κατάστασιν ἡ χρονολογία τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχῶν εἶνε ἀδιόριστος καὶ ἀβεβαία· οὐχ ἧττον ὅμως διεξηκριβωμένου τυγχάνοντος τοῦ ἔτους τῆς κατὰ Ἰωαννικίου Α'. τοῦ ἀπὸ Σωζουπόλεως γενομένης ἐν Ἱεροσολύμοις Συνόδου τῶν τεσσάρων τῆς Ἑῴας πατριαρχῶν, δέον ν' ἀπορρίψωμεν τὴν δευτέραν χρονολογίαν ὡς ἀνακριβῆ καὶ δεχθῶμεν ὅτι πρὸ τοῦ 1523 ἡ τοῦ πρώτου Ἱερεμίου ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἀνάρρησις ἐγένετο. Πατριαρχεύοντος τοῦ ἀειμνήστου τούτου ἀνδρός, κλύδων δεινὸς ἐξηγέρθη κατὰ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ, ἀπειληθείσης νὰ ἀπορφανισθῇ τῶν ἀπομεινάντων εὐκτηρίων της. Ἔτει ὠδε κάτω τῆς βασιλείας Σουλτὰν Σουλειμάνου Α'. τοῦ Κιανουνῆ, τοῦ καὶ Μεγαλοπρεποῦς ἐπωνυμουμένου, ῥανατιῶντές τινες, ἐξεγείραντες τὸν τουρκικὸν ὄχλον ἠπείλουν ἀνασκάψωσιν ἐκ θεμελίων πάσας τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας τῶν Χριστιανῶν. Κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν ὑπάτευε τότε ὁ Ἰβραχὴμ Πασσᾶς ὁ παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς γνωστὸς Φρὲγκ Ἰβραχὶμ, υἱὸς ναύτου τινὸς ἐκ Πάργας, ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου καὶ μεγάλως ὑπ' αὐτοῦ εὐνοούμενος, πρὸς ὃν κατέφυγεν ὁ Ἱερεμίας καὶ διὰ δώρων προσηταιρίσατο, καὶ οὕτω τῇ συμβουλῇ αὐτοῦ, προσφυγὼν εἰς τὰ δικαστήρια καὶ προστησάμενος δύο Μωαμεθανοὺς μάρτυρας, ἡλικίας ἐτῶν 102, καταθέσαντας ἐνόρκως ὅτι ἅπασα ἡ Κωνσταντινούπολις δὲν ἐγένετο δορυάλωτος, καίτοι πολιορκηθεῖσα, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ αὐτῆς ἑκουσίως παρεδόθη εἰς τὸν πορθητὴν μετὰ συμῳνιῶν, ἔλαβε δικαστικὴν ἀπόφασιν ἐφ' ἧς ὁ Σουλτὰν Σουλειμάνης ἐξέδωκε διάταγμα διακελεῦον νὰ τηρηθῶσιν ἀνέπαφοι αἱ τῶν Χριστιανῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίαι.

Τὸ διὰ τοῦ δωρητηρίου ὡς ἄνω ἐγγράφου τῇ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀφιερούμενον κτῆμα μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ἁγιάσματος εὕρηται ἐν Χάσ-κιοϊ (προαστείῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως), ὅπου ἐπὶ Βυζαντινῶν ἦν πολυθαύμαστος τῆς ὁσιομάρτυρος ἁγίας Παρασκευῆς ναός, τοποθετούμενος παρὰ τὰ Ἀρεοβίνδου. Πόθεν τὴν προσωνυμίαν ταύτην προσέλαβε δὲν εἶνε ἱκανῶς διευκρινισμένον· ἄλλοι μὲν θέλουσι τὸν χῶρον ὀνομασθέντα οὕτω ἀπὸ Ἀρεοβίνδου τοῦ Μαγίστρου καὶ Ὑπάτου, γαμβροῦ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Ἰουλιανῇ Ἀνικίᾳ τοῦ Αὐτοκράτορος Ὀλυβρίου (α) καὶ τῆς Πλακιδίας· ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ τῷ 434 ὑπατεύσαντος, καὶ ἕτεροι ἐκ τοῦ ἐπ' ἀδελφῇ τῇ Πρεγέκτα γαμβροῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τοῦ ἀλληλοδιαδόχως γενομένου Ἐπάρχου τῆς πόλεως, Πραίτωρος τῶν Ἀνατολικῶν καὶ τέλος Μαγίστρου τῶν ἐν Ἀφρικῇ στρατευμάτων, ὅπου καὶ ἐφονεύθη. Ὅστις δήποτε τῶν τριῶν τούτων Ἀρεοβίνδων τὸ οἰκεῖον ὄνομα ἐπρυτάνευσεν εἰς τὴν παρὰ Βυζαντινοῖς Περαίαν τοῦ Πικριδίου ἥκιστα ἡμῖν ἐνδιαφέρει, ἀρκεῖ δ' ἡμῖν ὅτι ἐκ τῶν αὐτοῦ που ἐγγεγερμένων μεγάρων Ἀρεοβίνδου τινὸς τὴν προσωνυμίαν ταύτην ἡ χώρα αὕτη προσεῖληφε. Λίαν δὲ ἱκανοποιημένοι θὰ ἤμεθα ἐὰν παραπλησίας πληροφορίας καὶ περὶ τῆς γενέσεως τοῦ ἐν τῷ δωρητηρίῳ τούτῳ ἀπαντῶντος ἑτέρου ὀνόματος τῆς χώρας ἀνευρίσκομεν, ἐπειδὴ οὐδεὶς τῶν τὴν Κωνσταντινού-

(α) Μάγιστρος ἀναγορευθεὶς ἐν Ῥώμῃ αὐτοκράτωρ ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Μεγάλου· τὰ μέγαρα αὐτοῦ ἔκειντο κατὰ τὸν Πορφυρογέννητον [βιβλ. Α'. ι'.] μεταξὺ τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τοῦ Φιλαδελφίου, κατὰ τὴν νῦν ὡραίαν ὁδὸν τοῦ Σὰχ ζαδὲ Μπαξῆ, πλησίον τοῦ παρὰ Βυζαντινοῖς Χρυσοκαμάρου, ἐφ' οὗ κατὰ τὴν Ἀνθολογίαν τὸ ἑπόμενον ἀνεγινώσκετο ἐπίγραμμα

"Μηνᾶς χρύσεον ἔργον ἐδείματο πᾶσιν ὁδίταις,
κυδαίνων πτολίεθρον ἐριχρύσων βασιλήων".

πολιν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν περιγραφάντων ἀναφέρει που τὸ ὄνομα Βρύσκα, τὸ ἐν τῷ ὠρητηρίῳ τούτῳ ἁπάντων. Ὁ σύγχρονος τοῦ Ἱερεμίου Γύλλιος, οὐδαμῶς τοῦ ὀνόματος τούτου μνημονεύει, ἀλλὰ διακρίνει τὴν χώραν ταύτην διὰ τοῦ ὀνόματος Ἁγία Παρασκευή, ὥστε ἂν μὴ περὶ γνωστοῦ τόπου προέκειτο, ἐκ τοῦ ὀνόματος Βρύσκα ἀποπλανώμενοι, θὰ ἀνεζητῶμεν ἀλλοθί που τὴν οὐ μακρὰν τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης χώραν, ἐν ᾗ ἡ ἰδιότητος Ἱερεμίου τοῦ Α'. οἰκία, ἡ μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ ἁγιάσματος τῆς ἁγίας Παρασκευῆς εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν ὡς μετόχιον ἐκχωρηθεῖσα καὶ ἀπὸ τριῶν ἤμισυ σχεδὸν αἰώνων ἀναπαλλοτριώτως εἰς αὐτὴν παραμείνασα.

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

Ὑπάρχουσιν ὀνόματά τινα, ἃ καὶ μόλις ἐξακουόμενα, συγκινοῦσι τὸν ἀκούοντα καὶ μεταρσιοῦσιν ὅλως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἐπειδὴ καὶ ταῦτα διαστέλλουσι μὲν τὰ δι' αὐτῶν διακρινόμενα πρόσωπα τῶν συγχρόνων αὐτοῖς ἀτόμων, πλὴν δὲν συστέλλουσι τὴν ἐκπροσώπησιν ἐν τῇ ἀτομικότητι τούτων, ἀλλὰ διακρίνουσι πολυσήμαντον σελίδα τοῦ βίου τῆς ἐκκλησίας, εἰς ἣν ταῦτα ἀνήκουσι. Τὰ πρόσωπα ταῦτα οὕτως ὑπὲρ τοὺς συγχρόνους αὐτῶν ἀνυψοῦνται, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ ἱστοριογράφος λαμβάνει ταῦτα ὡς διασταλτικὰ σημεῖα πολυσημάντου ἐποχῆς τοῦ βίου τῆς ἐκκλησίας, ἧς τὰς περιπετείας καὶ τὰς τύχας μέλλει νὰ ἀρχηγηθῇ, διότι πρεπόντως ἅμα καὶ δικαίως ἠδύναντο τὰ ἄτομα ταῦτα ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ χρόνῳ περὶ ἑαυτῶν νὰ εἴπωσιν:

> αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων
> μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν, οἵ μέγ' ἄριστοι.

Ἐν τοῖς προνομιούχοις τούτοις ὀνόμασι συγκαταλέγεται καὶ τὸ τοῦ Μάρκου, τοῦ φερωνύμως Εὐγενικοῦ (α) ἐπωνυμουμένου, τοῦ κλεινοῦ μητροπολίτου τῆς τῶν Ἐφεσίων Ἐκκλησίας, ὃς στερρῶς ἐν Φερράρᾳ καὶ Φλωρεντίᾳ ἀντετάχθη κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν καινοτομιῶν, καὶ ὑπερεμάχησε τῆς ὀρθοδόξου ὁμολογίας.

Τοιούτου ἀνδρός, τοιούτου προμάχου τῆς ἀληθείας, εἰς ὃν μεγίστην εὐγνωμοσύνην ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει, τὰ διανοητικὰ ἔργα δὲν πρέπει νὰ παραμένωσιν ἀποκεκλεισμένα ἐν σπανιωτάτοις χειρογράφοις, ἀλλὰ δέον, ἐκδιδόμενα διὰ τοῦ τύπου, κοινὸν τοῖς πᾶσι νὰ ἀποβῶσιν ἀνάγνωσμα. Ἀροῦ ἀλλογενεῖς καὶ ἀλλόδοξοι περὶ τὴν δημοσίευσιν τῶν μεστῶν μαθήσεως ἔργων αὐτοῦ κατέγειναν, λίαν βέλτερος θὰ εἴχομεν, ἂν ἀπροσέκτως παρηρχόμεθα τὰ παρ' ἡμῖν σωζόμενα ἀνέκδοτα αὐτοῦ ἔργα καὶ δὲν ἐσπεύδομεν διὰ τῆς Ἀληθείας νὰ καταστήσωμεν αὐτὰ κοινὸν ἀνάγνωσμα.

Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ, «ὅ ἐστι ὧν ὁλοσώματον πλῆγὴν τοῖς Λατίνοις ἀπειργάσατο, ἀμοιβαδὸν ἐκκενῶν ἐκ τῆς φαρέτρας τῶν θείων λόγων τὰ τῶν ἐλέγχων βέλη (β)» ἡ Α', καὶ Β'. αὐτοῦ ἐπιστολὴ τοῖς ἁπανταχοῦ τῆς γῆς καὶ τῶν νήσων ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς περὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου, ἐξεδόθησαν ὑπό τε τοῦ Λαββέου καὶ τοῦ Ἀρδουίνου μετὰ τῶν πρακτικῶν τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου. Ἐπίσης ἐξεδόθησαν Συλλογιστικὰ κεφάλαια νζ'. πρὸς Λατίνους περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐκτυπωθέντα τὸ πρῶτον μὲν ἐν Λειψίᾳ τῷ 1757 ὑπὸ Σεραφεὶμ τοῦ Πισσιδείου, ἐν τέλει βιβλίου καλουμένου Ῥαντισμοῦ στηλίτευσις, εἶτα τῷ 1784 ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ ἐκ Βερροίας Θεοδοσίου Κωττουνίου, κατόπιν τῷ 1797 ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως ἐν Πετρουπόλει ἐν τέλει τοῦ β'. τόμου τῶν περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος πραγματειῶν τοῦ Ζοιρνικαβίου καὶ τέλος τῷ 1866 ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Hergenroether ὡς ἀνέκδοτα. Πρὸς τούτοις ἐξεδόθησαν, ἐν τέλει μὲν τοῦ τόμου τῆς Ἀγάπης ὁμολογία πίστεως ἐκτεθεῖσα ἐν Φλωρεντίᾳ κατὰ τὴν πρὸς τοὺς Λατίνους γενομένην Σύνοδον· ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀλλατίου, ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Σχολάριον κατὰ τῶν τελετῶν καὶ θυσιῶν τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας· τέλος τῷ 1562 ἐν Παρισίοις μετὰ τῶν λειτουργιῶν Βασιλείου καὶ Χρυσοστόμου καὶ τὸ ἑπόμενον αὐτοῦ ἐξεδόθη σύγγραμμα: ὅτι οὐχ ὡς νομίζουσιν οἱ τὰ πλεῖστα καινοτόμοι Λατῖνοι ἐν τῇ ἱερᾷ μυσταγωγίᾳ τελοῦσι τὰ θεῖα δῶρα τὰ δεσποτικὰ ῥήματα παρὰ τοῦ ἱερέως λεγόμενα, ἀλλ' ἡ τῆς εὐχῆς δύναμις μετὰ ταῦτα, καθὼς ἡ ἡμετέρα ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δοξάζει (α). Ἐμειναν δὲ ἀνέκδοτα τὰ ἑπόμενα: 1) Ἀπάντησις πρὸς τοὺς παρὰ Λατίνων λόγους περὶ τοῦ πουργατορίου, ἤτοι καθαρτηρίου πυρὸς ἐν Φερραρίᾳ τῇ πόλει ῥηθεῖσα. 2) Ὁμιλία δευτέρα πρὸς Λατίνους περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ῥηθεῖσα. 3) Κεφαλαιώδης ἀπόκρισις πρὸς τοὺς παρὰ τῶν Λατίνων εἰρημένους λόγους περὶ τοῦ αὐτοῦ πουργατορίου. 4) Θεολογικὰ κεφάλαια περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος (ἀπόκειται ἐν χειρογράφῳ ἐν Βιέννῃ ὑπ' ἀριθ. 68). 5) Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην περὶ τῆς ἐπιμονῆς πρὸς καταδίωξιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως (ἀπόκειται ἐπίσης ἐν Βιέννῃ ὑπ' ἀριθ. 292.) 6) Διάλογος Λατίνου καὶ Γραικοῦ, ἢ περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης (σωζόμενον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μονάχου ἐν χειρογράφῳ ὑπ' ἀριθ. 256). 7) Συλλογὴ χρήσεων γραφικῶν ὅτι ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, δοθεῖσα τῷ Αὐτοκράτορι καὶ θεοστέπτῳ βασιλεῖ τῷ Παλαιολόγῳ, καθὼς παρὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ βασιλείας προσετάγη (σωζόμενον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Μόσχας ὑπ' ἀριθ. 208 καὶ 355). 8) Συλλογισμοὶ δέκα δηλοῦντες ὅτι οὐκ ἔστι πῦρ καθαρτήριον (ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς τυπογραφίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐν Μόσχᾳ ὑπ' ἀριθ. 24, ἐν ᾧ καὶ ἕτερον πόνημα τοῦ Μάρκου ἀνεπίγραφον ἀπόκειται.) 9) Πρὸς τοὺς εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἄθωνος ἀσκοῦντας περὶ Λατίνων (ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Γερασίμου τοῦ Βλάχου ἐν Βενετίᾳ.) 10) Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος (ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βιέννης ὑπ' ἀριθ. 280) καὶ 11) Ἐπιστολὴ πρὸς Θεοφάνην ἱερομόναχον εἰς Εὔριπον (ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μονάχου ὑπ' ἀριθ. 280, ἐξ οὗ ἀντιγράψας ἐδημοσίευσεν αὐτὴν τῷ 1872 ὁ ἀείμνηστος Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος ἐν τῇ ἐν Λειψίᾳ ἐκδοθείσῃ «Ὀρθοδόξῳ Ἑλλάδι» σελ. 102—104).

Ἀναδιφῶντες πρὸς μελέτην τὴν βιβλιοθήκην τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου, πρὸς ἄλλοις σπουδαίοις

(α) Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ Γεωργίου Διακόνου καὶ Σακελλίου τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ Μαρίας θυγατρὸς Λουκᾶ τινος θεοφιλοῦς ἰατροῦ. Τὰ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ πατρός του, ὃς κατέλιπεν αὐτὸν ὀρφανὸν εἰς ἡλικίαν 18 ἐτῶν. Εἰκοσιπενταετὴς γενόμενος ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀπὸ Μανουὴλ Μάρκος μετωνομηθεὶς καὶ τῷ 1437 ἐχειροτονήθη ἀρχιερεὺς Ἐφέσου. Εἰς Φερράραν καὶ Φλωρεντίαν μετέβη καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων [ἴδε Ἀμουρούτζη παρὰ τῷ ἀπαστάτῃ Ἀλλατ. σελ. 908]. Τούτου ἀδελφὸς ἦν Ἰωάννης ὁ Εὐγενικός, Διάκονος καὶ Νομοφύλαξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, οὗ τὸ σύγγραμμα "Λόγος ἀντιῤῥητικὸς τοῦ βλασφήμου καὶ ψευδοῦς ὅρου τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ συντεθέντος κατὰ τὴν πρὸς Λατίνους Σύνοδον., ἐξεδόθη ἐν Ἰασίῳ τῷ 1694 ἐν τῷ Τόμῳ τῆς Καταλλαγῆς (Ὀρθοδ. Ἑλλ. σελ. 105.)

(β) Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου Ὀρθοδ. Ἑλλ. σελ. 99.

(α) Τοῦτο εὑρηται ἐν χειρογράφῳ ὑπ' ἀριθ. 344 ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐνταῦθα ἁγιοταφιτικοῦ μετοχίου.

χειρογράφοις εὕρομεν ἐν κώδικι ἠριθμημένῳ ὑπ' ἀριθμὸν 344 καὶ τὰ τρία πρῶτα ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ κλεινοῦ Εὐγενικοῦ, ἅτινα ὁ μακαρίτης Δημητρακόπουλος (ἐν θ. ἀνωτέρω σελ. 100) σημειοῖ ὡς ἀποκείμενα ἐν τῇ ἐν Μόσχᾳ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπ' ἀριθ. 208 καὶ 394, ἐν τῇ τῶν Παρισίων ὑπ' ἀριθ. 1218 καὶ ἐν τῇ τῆς Βιέννης ὑπ' ἀριθ. 68. Ὅθεν προεθυμοποιηθημεν νὰ ἀντιγράψωμεν ταῦτα καὶ καταστήσωμεν γνωστὰ διὰ τῆς Ἀληθείας, παρέχοντες οὕτω προσιλὲς μὲν ἀνάγνωσμα πᾶσι τοῖς τῶν πατρίων ζηλωταῖς, τοῖς δὲ περὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γραμματολογίαν ἀσχολουμένοις ἀντικείμενον μελέτης ἐνδιαφερούσης.

Ἡλίκος δὲ ἦν Μάρκος οὗτος ὁ Εὐγενικὸς, ἀφῶμεν τὸν ἐν Φερράρᾳ καὶ Φλωρεντίᾳ συναθλητὴν αὐτοῦ Σχολάριον, τὸν πρῶτον μετὰ τὴν ἅλωσιν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην γενόμενον, νὰ ἐξείπῃ ἡμῖν: « Ὁ ἱερώτατος Ἐφέσου Μάρκος, λέγει οὗτος, τοῖς μὲν κακοῖς τῶν Γραφῶν συκοφάνταις χαίρειν εἰπὼν, τῷ καλῷ τῶν διδασκάλων γεωργῷ βαίνων κατ' ἴχνος καὶ τῆς χρυσῆς ἐκείνης ἁπλῆς ἐχόμενος σειρᾶς, ὑπερῆσπιζε μὲν τῆς πατρίου δόξης ἐν μέσοις Λατίνοις μόνος (ἡμῖν γὰρ τοῖς ὀφείλουσι συμμαχεῖν ἀντὶ τοιούτων ρεῦ! πολεμίοις ἐκέχρητο), ἀντέσχε δὲ μόνος πρὸς τὴν οὐκ ἐπαινετὴν πραγματείαν ἐκείνην, τῶν ἄλλων ἐκδεδοκότων ὅπως ποτὲ, καὶ μόνος αὖθις ἐπανελθόντας συνῆξε μὲν τοὺς ἀφεστηκότας, πλὴν ὀλίγων, ἅπαντας, καὶ π[illegible] μεταμελουμένους καὶ ἀλγοῦντας, ἐφ' οἷς κακῶς ἀπερράπησαν, μόνος δὲ τοὺς ἄλλους θαρρεῖν ὑπὲρ τῆς πατρίου πίστεως ἔπεισεν ἔργῳ διὰ τῆς καλῆς αὐτοῦ καρτερίας, τὴν τῶν ἄλλων ἀστασίαν ἐλέγξας, καὶ ἃ τῇ ἀστάτῳ ταύτῃ παρηκολούθησε πονηρᾶς ἀρχῆς φαυλότερα ἔκγονα· διὸ δὴ καὶ οὗτος τοῖς μακαρίοις ἐκείνοις (διδασκάλοις) προστέθειται, οὐδ' ἐν τοῖς ἄλλοις μὲν τῶν ἀρίστων ἀπολειπόμενος, ἀρετῇ δηλονότι καὶ σοφίᾳ καὶ λόγου δυνάμει, τῷ δ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας πολέμῳ καὶ τοῖς οἷον εἰπεῖν ἐμβίοις ἀγῶσι, καὶ ταῦτ' ἐν ὑπεροχίᾳ καὶ τῷ ἀτρέπτῳ τῆς γνώμης ἐν πολλοῖς καὶ ποικίλοις ἐναντιώμασιν, εἰ δεῖ λέγειν τ' ἀληθῆ καὶ προέχειν.»

Μάρκου ἀρχιεπισκόπου Ἐφέσου ὁμιλία ῥηθεῖσα ἐν Φερραρίᾳ πόλει τῆς Ἰταλίας πρὸς τοὺς καρδιναλίους καὶ ἑτέρους τῶν Λατίνων διδασκάλους περὶ τοῦ παρ' αὐτοῖς δοξαζομένου καθαρτοῦ πυρός.

Ἐπειδὴ ἀεὶ ἀγάπης ἀποκρίνασθαι πρὸς τὰ παρ' ὑμῶν εἰρημένα ὀφείλομεν, σωζομένης τῆς παρ' ἡμῶν εὐσεβείας, καὶ τῶν προπαραδόντων ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων, προτάττομεν κεφαλαιωδῶς ἑκάστην τῶν ἐμφερομένων τοῖς παρ' ὑμῶν γεγραμμένοις συστάσεων καὶ μαρτυριῶν, ἵνα εὐπερίληπτος καὶ σαφὴς ἐφ' ἑκάστῃ τούτων ἡ ἀπάντησις καὶ ἡ λύσις γένηται. Εἰρήσθω τοίνυν ἐν ἀρχῇ τοῦ γράμματος οὕτως ὅτι· "ἐὰν οἱ ἀληθῶς μετανοοῦντες πρὶν ἱκανῶς ποιῆσαι περὶ τῶν ἡμαρτημένων ἢ ἠμελημένων τοὺς ἀξίους τῆς μετανοίας καρποὺς, ἐν ἀγάπῃ ἀποδιώσωσιν, αἱ τούτων ψυχαὶ ταῖς καθαρτικαῖς τιμωρίαις ἐκκαθαίρονται μετὰ θάνατον, πρὸς δὲ τὸ ἀποκουφίσαι αὐτὰς τῶν τοιούτων ποινῶν, ὠφελοῦσιν αἱ τῶν ζώντων πιστῶν ἐπικουρίαι, ἤγουν αἱ λειτουργίαι, αἱ εὐχαὶ, αἱ ἐλεημοσύναι, καὶ τὰ ἄλλα τῆς εὐσεβείας ἔργα". Πρὸς ταῦτα ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα οὕτω· ὅτι μὲν ὀφελοῦσι τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους αἱ ὑπὲρ αὐτῶν γινόμεναι λειτουργίαι καὶ εὐχαί, καὶ ἐλεημοσύναι τό τε ἔθος αὐτὸ τῆς ἐκκλησίας, ἐπικρατῆσαν ἄνωθεν μαρτυρεῖ, καὶ ἐπὶ τοῦτο πολλοὶ καὶ διάφοροι τῶν διδασκάλων λόγοι, λατίνων τε καὶ γραικῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους εἰρημένοι καὶ γεγραμένοι· τὸ δὲ διὰ τοιούτων βοηθημάτων καθαρτικῶν τιμωρίων ἀπαλλάττεσθαι τὰς ψυχὰς, καὶ πυρὸς προσκαίρου καὶ τοιαύτην δύναμιν ἔχοντος, οὐκ ἔτι ῥητῶς γεγραμμένον εὑρίσκομεν, οὔτε ἐν ταῖς εὐχαῖς καὶ τοῖς ἅγιασι τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν γινομένοις, οὔτε ἐν τοῖς τῶν διδασκάλων λόγοις, ἀλλὰ τὰς μὲν ἐν ἅδῃ κατεχομένας καὶ ταῖς αἰωνίοις ἤδη παραδεδομένας κολάσεσιν, εἴτε ἔργῳ καὶ πείρᾳ, εἴτε ἐλπίδι βεβαίᾳ καὶ προσδοκίᾳ βοηθεῖσθαι μὲν καὶ αὐτὰς καὶ ὠφελεῖσθαι μικράν τινα ὠφέλειαν παρελάβομεν, οὐ μὴν ἀπαλλάττεσθαι τῆς κολάσεως εἰς τὸ παντελές, οὐδ' ἐλπίδα τινὰ τῆς ἀπαλλαγῆς ὅλως ἔχειν, καὶ τοῦτο δηλοῖ, τὸ κατὰ τὸν μέγαν Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον ἀσκητὴν διήγημα, ἐν ᾧ ἐρωτήσας τὸ κατὰ τὴν ἔρημον εὑρεθὲν κρανίον, τῇ θείᾳ δυνάμει τὰ τοιαῦτα παρ' αὐτοῦ ἔμαθε· καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν ταῖς εἰς τὴν πεντηκοστὴν ἀναγινωσκομέναις εὐχαῖς ταῦτα κατὰ ῥῆμα γράφων "Ὁ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ παντελείᾳ ἑορτῇ καὶ σωτηριώδει ἡασμοὺς μὲν ἱασεῖσθαι ὑπὲρ "τῶν κατεχομένων ἐν ἅδου καταξιώσας αἰχμαλώτοις παρέχων ἡ μὲν ἐλπίδας, ἄνεσιν τοῖς κατεχομένοις τῶν κατεχόντων αὐτοὺς ἀναιρῶν, καὶ παραψυχὴν παρὰ σοῦ παραπέμπεσθαι", τοὺς δὲ ἐν πίστει μὲν καὶ ἀγάπῃ τῶν παρόντων ἀπαλλαγείσας, κηλῖδας δὲ ὅμως τινὰς ἐπιφερομένας ἢ μικρὰς καὶ παντάπασιν ἀμετανοήτους, ἢ καὶ μείζονας, ἐφ' αἷς μετανοήσασι τοὺς τῆς μετανοίας καρποὺς οὐκ ἔφθασαν ἐπιδείξασθαι, ταύτας δὲ ἐκκαθαίρεσθαι πρὸς λόγον τῶν τοιούτων ἁμαρτημάτων, οὐ διὰ πυρός τινος καθαροῦ, καὶ ἀφωρισμένου ἔν τινι τόπῳ τιμωριῶν, τοῦτο γὰρ, ὡς ἔφημεν, οὐδαμοῦ παραδόται· ἀλλὰ τὰς μὲν ἐν αὐτῇ τῇ ἐξόδῳ τοῦ σώματος δι' αὐτοῦ καὶ μόνου τοῦ φόβου, καθὼς καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ῥητῶς ἀποφαίνεται, τὰς δὲ καὶ μετὰ τὴν ἔξοδον, ἢ μενούσας ἐν τῷδε τῷ περιγείῳ χώρῳ, πρὶν εἰς προσκύνησιν τοῦ Θεοῦ ἀκέσθαι, καὶ τῆς μακαρίας ἀξιωθῆναι λήξεως, ἢ καὶ αὐτὰς ἐν ἅδῃ κατεχομένας, οὐχ ὡς ἐν πυρὶ καὶ κολάσει πάντως, ἀλλ' ὡς ἐν δεσμωτηρίῳ καὶ φυλακῇ καθειργμένας, εἰ μείζους ἦσαν αἱ ἁμαρτίαι καὶ πλείονος χρόνου δεόμενοι, τούτοις ἅπασι βοηθεῖν τὰς ὑπὲρ αὐτῶν γινομένας εὐχὰς καὶ λειτουργίας φαμέν, συντρεχούσης αὐταῖς τῆς θείας ἀγαθότητος καὶ φιλανθρωπίας, καὶ τὸ μὲν τῶν τοιούτων ἁμαρτημάτων αὐτίκα παρορᾶσθαι καὶ ἀφιεῖσθαι, ὅσα δι' ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν πλημμέληται, καθὼς ὁ μέγας φησὶ Διονύσιος ἐν τῇ θεωρίᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν ἱερῶς κεκοιμημένων μυστηρίου, τὰ δὲ μετὰ χρόνον ὕσως τινὰ δικαίως ζυγοῖς, ἢ λυούσης καὶ ἀφιείσης αὐτὰ τέλεον, ἢ κουφιζούσης τοὺς ἐπ' αὐτοῖς ἐνόχους μέχρι τῆς τελευταίας ἐκείνης κρίσεως, καὶ ἐπ' αὐτοῖς οὐδεμίαν ἀνάγκην ἑτέρας κολάσεως καὶ διὰ πυρὸς καθάρσεως βλέπομεν, εἴτε τοὺς μὲν ὁ φῶς καθαίρει, τοὺς δὲ ἡ τοῦ συνειδότος βάσανος, πάντως πυρὸς ἀρειμύτερον κατεσθίουσα, τοὺς δὲ αὐτὴ μόνη τῆς θείας δόξης ἡ ἔκπτωσις καὶ ἡ ἀθλία τοῦ μέλλοντος, εἴποτε αὐτοῖς ἐπιτεύξονται. Ὅτι δὲ τὰ τοιαῦτα βασανιστικὰ καὶ κολαστικὰ παντὸς μᾶλλον ἑτέρου, καὶ ἡ πεῖρα παρίστησι καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μάρτυς ἡμῖν ἐν πάσαις σχεδὸν ἢ ταῖς πλείσταις τῶν ἡμῶν ὁμιλιῶν αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα γράφων· καὶ ὁ θεῖος ἀσκητὴς Δωρόθεος ἐν τῷ περὶ συνειδήσεως αὐτοῦ λόγῳ. Καὶ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος δὲ ταῦτα μᾶλλον τῆς κολάσεως βασανίζειν τοὺς κολαζομένους οἱ διδάσκαλοι λέγουσι, καθάπερ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐν τῷ εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης λόγῳ τοιαῦτα φησί· "τοὺς μὲν τὸ ἄφραστον "φῶς διαθέγεται καὶ ἡ τῆς ἁγίας καὶ βατικῆς θεωρίᾳ Τριάδος, τοὺς δὲ μετὰ "τῶν ἄλλων βάσανος, μᾶλλον δὲ πρὸ τῶν ἄλλων τὸ ἀπερρῖφθαι Θεοῦ καὶ ἡ ἐν "τῷ συνειδότι αἰσχύνη πέρας οὐκ ἔχουσα".

Τῶν οὖν τοιούτων ἀπαλλάττεσθαι τοὺς κεκοιμημένους αἰτούμεθα τὸν Θεὸν καὶ πιστεύομεν, οὐχὶ κολάσεώς τινος ἑτέρας καὶ πυρὸς ἑτέρου παρὰ τὰ αἰωνίως ἠπειλημένα· καὶ ὅτι πρὸς τούτοις καὶ τῆς ἐν ἅδῃ κατοχῆς ὡς ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀφίενται διὰ τῶν εὐχῶν αἱ τῶν κεκοιμημένων ψυχαί, μαρτυρεῖ σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ Θεοφάνης ὁ ὁμολογητὴς καὶ γραπτὸς ἐπονομαζόμενος, ὅτι δὴ τοὺς ἑαυτοῦ λόγους αἵματι μαρτυρίου ἐσφράγισεν ὑπὲρ τῆς τοῦ Χριστοῦ εἰκόνος τὴν ὄψιν καταγραφείς. Οὗτος τοίνυν ἐν ἑνὶ τῶν εἰς τοὺς κεκοιμημένους ὑμῖν τοιαῦτα ὑπὲρ αὐτῶν προσεύχεται· "Ἄκουε; ἀκρόων καὶ στεναγμῶν τῶν ἐν τῷ ἅδῃ "τοὺς δούλους σου ἐλευθέρωσον Σωτήρ." Ἀκούει; ἀκρόων εἶπε καὶ στεναγμῶν, οὐχὶ κολάσεώς τινος καὶ καθαρτηρίου πυρός. Εἰ δέ που καὶ πυρὸς ἐν τοῖς τοιούτοις ἅμαμαι καὶ εὐχαῖς μνήμη γέγονεν, οὐχὶ προσκαίρου τινὸς καὶ καθαρτικὴν τὴν δύναμιν ἔχοντος, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ αἰωνίου πυρὸς καὶ τῆς ἀπεράντου κολάσεως αἰτοῦσιν οἱ ἅγιοι τὸν Θεὸν ῥυσθῆναι τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους, φιλανθρωπίᾳ κινούμενοι, καὶ τῷ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους οἴκτῳ, τῶν ἀδυνάτων σχεδὸν ἐφιέμενοι καὶ καταπολεμῶντες. Λέγει γὰρ ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὁμολογητὴς δὲ καὶ οὗτος καὶ μάρτυς τῆς ἀληθείας, ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τοῦ εἰς τοὺς κεκοιμημένους κανόνος οὕτως· "πάντες ὑποπτήσωμεν τὸν Χριστόν, τελοῦντες μνήμην σήμερον τῶν ἀπ' αἰῶνος νεκρῶν, ἵνα τοῦ αἰωνίου πυρὸς αὐτοὺς ῥύσηται, πίστει κεκοιμημένους καὶ ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου." Καὶ ἑρεῖς ἐν ἑτέρῳ τροπαρίῳ τῆς ἑ- ῳδῆς τοιάδε φησί· "πυρὸς ἀεὶ φλέγοντος καὶ ἐκ σκότους "ἀφεγγοῦς βρυγμοῦ ὀδόντων καὶ σκώληκος ἀλήκτως κολάζοντος, καὶ πάσης "τιμωρίας ῥῦσαι Σωτὴρ πάντας τοὺς θανόντας πιστῶς." Πῦ τὸ καθαρτήριον ἐνταῦθα πῦρ; καὶ εἰ ὅλως ἦν που, ἂν μᾶλλον εἶπεν αὐτὸ ὁ ἅγιος ἢ ἐνταῦθα; Εἰδὲ ὅλως εἰσακούονται παρὰ τοῦ Θεοῦ οἱ ἅγιοι τὰ τοιαῦτα εὐχόμενοι, οὐχ ἡμῶν ἐξετάζειν, ἀλλ' αὐτῶν ἐκείνων ἦν ἀποφαίνεσθαι, καὶ τοῦ ἐν αὐτοῖς πνεύματος, ᾧ κινούμενοι καὶ ἐλάλουν καὶ ἔγραφον· ἴσως δὲ καὶ τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, τοῦ δόντος ἐντολὴν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν προσεύχεσθαι, καὶ ὑπὲρ τῶν σταυρούντων προσευξαμένου καὶ τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον, λιθαζόμενον, εἰς αὐτὸ τοῦτο κινήσαντος. Οὐ γὰρ δὴ καὶ ὑπὲρ τῶν τοιούτων εὐχόμεθα, φαίη ἄν τις, εἰσακουόμεθα, ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς τὸ ἡμέτερον ἅπαν ἀποπληροῦμεν. Ἤδη δὲ καὶ εἰσηκούσθησαν ἔνιοι τῶν ἁγίων, οὐχ ὑπὲρ τῶν πιστῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑ-

πὲρ ἀτελῶν προστευξάμενοι, καὶ τῆς αἰωνίου κολάσεως τούτους ἐξήρπασαν, ὥσπερ ἡ πρωτομάρτυς Θέκλα τὴν Φαλκωνίλαν, καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Διάλογος, ὡς φασι, τὸν βασιλέα Τραϊανόν. Οὕτω μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἁπάντων αἱ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν λειτουργιῶν τελεταὶ παρὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ παρ' ἡμῶν γίνονται. Ὅτι δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἤδη τῆς παρὰ Θεῷ μακαριότητος ἀπολαύοντας ἡ τῶν εὐχῶν τούτων, καὶ μάλιστα τῆς μυστικῆς θυσίας δύναμις διαβαίνει, ὅῆλον ἐξ ὧν ἐν ταῖς εὐχαῖς τῆς λειτουργίας φαμὲν, ἣν ὁ μέγας Ἰωάννης συνέταξεν ὁ Χρυσόστομος· "Ἔτι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν "ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀπαυσαμένων προπατόρων πατέρων, πατριαρχῶν, προφη- "τῶν, ἀποστόλων, μαρτύρων, ὁμολογητῶν, ἐγκρατευτῶν, καὶ παντὸς πνεύματος δικαίου ἐν πίστει τετελειωμένου,,. Εἰ γὰρ καὶ μὴ αἰτούμεν αὐτοὺς ἀγαθὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εὐχαριστοῦμεν ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς δόξαν αὐτῶν τοῦτο ποιοῦμεν· καὶ οὕτω τρόπον τινὰ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἡ θυσία γίνεται καὶ πρὸς αὐτοὺς διαβαίνει. Εἰ δὲ καὶ αἰτοῦμεν, οὐδὲν θαυμαστόν, καὶ γὰρ ὁ θεοφάντωρ Διονύσιος ἐν τῇ θεωρίᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν ἱερῶς κεκοιμημένων μυστηρίου, τὸν ἱεράρχην, φησὶν, ἐξαιτεῖσθαι παρὰ Θεοῦ τοῖς ὁσίως βιώσασι τὴν φανοτάτην καὶ θείαν ζωὴν κατ' ἀξίαν ὑπὸ τῶν δικαιοτάτων ζυγῶν ἀντιδιδομένην, καὶ τὰ ἐπηγγελμένα καὶ πάντως δωρηθησόμενα ἀγαθὰ, ὡς ἂν ἐκφαντορικῶν ὄντα τῶν θεαρχικῶν δικαιωμάτων καὶ τὰς θείας δωρεὰς, ὡς οἰκείας ἐξαιτοῦντα χάριτας, καὶ τοῖς παροῦσιν ἐκφαντορικῶς ἐμφαίνοντα, ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ κατὰ θεσμὸν ἱερὸν ἐξαιτούμενα, πάντως ἔσται τοῖς κατὰ θείαν ζωὴν τετελειωμένοις. Οὕτως εἰς ἅπαντας τῆς δυνάμεως ταύτης διαβαινούσης καὶ τῆς ἀπὸ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν μυστικῶν τελετῶν βοηθείας πᾶσι σχεδὸν συντελούσης τοῖς ἐν πίστει κεκοιμημένοις, ὡς ἀποδέδεικται, οὐδεμίαν ἀνάγκην ἐνυπάρχουσαν ὁρῶμεν τῷ λέγοντι λόγῳ μόνοις τοῖς ἐν τῷ καθαρτηρίῳ πυρὶ τὴν τοιαύτην βοήθειαν παρ' ἡμῶν συνεισφέρεσθαι.

(ἀκολουθεῖ).

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

« Μετὰ τὸ ναυάγιον ἐν ἀκαρεῖ πάντων, ὡς εἰπεῖν, τῶν ἀγαθῶν, μόλις σμικρόν τι ζώπυρον Ἑλληνικῆς παιδείας, —καὶ περὶ τούτου ἔστω χάρις εἰς αὐτοὺς τοὺς ῥασενδύτας, —εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καλουμένην Σχολὴν, περιεσώθη. » Οὕτω μὲν ὁ σορὸς τῆς Κωνσταντινιάδος (α) συγγραφεὺς Κωνστάντιος Λος ὁ πάνυ, συντόμως ἅμα καὶ περιεκτικῶς τὸν μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐν ἀρχῇ τῆς Σχολῆς βίον περιέγραψεν· ὁ δὲ ἐπίσης ἀείμνηστος Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος, πρὸς τὸν καθόλου τῆς Σχολῆς ταύτης βίον ἀροῦν, τὰ ἐκ ταύτης ἀποκομισθέντα καθ' ὅλου εἰς τὸ ἔθνος ἀγαθὰ ἀποθησαυρίζων, καὶ ἐκ τοῦ ἐν Φαναρίῳ ταπεινοῦ Πατριαρχικοῦ οἴκου τὸ βλέμμα μεταφέρων ἐπὶ τὸ οἴκημα, ἐν ᾧ, ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς ἐκκλησίας καταφυγοῦσαι αἱ Μοῦσαι περιεθάλποντο, μετ' εὐσεβοῦς στοργῆς, εὐγνωμόνως διαθέσει ἀνέκραξεν (β): «Ἀλλ' ἰδοὺ ἡ Πατριαρχικὴ ἢ τοῦ Γένους Σχολή, καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο θαυμασμοῦ αἰσθήματα διεγείρονται εἰς τοῦ Χριστιανοῦ τὴν καρδίαν, ὄγι διὰ τὴν λαμπρότητα τοῦ κτιρίου· εἶναι ξύλινον, εὐτελές, ἄκομψον· στοαὶ καὶ κίονες μεγαλοπρεπεῖς δὲν ἐπικοσμοῦσι τὰ πρόθυρά του. Ναί, ἀλλ' εἰς τὸ χαμαίζηλον τοῦτο οἴκημα ἠκούσθη πρώτην φορὰν μετὰ διακοσίων χρόνων σιγὴν (γ) ἡ γνησία φωνὴ τῆς Ἑλληνικῆς Μούσης· ἀπ' αὐτοῦ ἀνήρθη τὸ ζώπυρον, τὸ ὁποῖον ἐρώτισε καὶ μέλλει λαμπρότερον εἰς τὸ ἑξῆς νὰ φωτίσῃ τὸν ἑλληνικὸν ὁρίζοντα· ἐδῶ ἐκυοφορήθησαν αἱ ἰδέαι τὰς ὁποίας ἐμαίευσεν ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους ὁ ΙΘ'. αἰὼν, ἐδῶ ἐδιδάχθησαν ἢ ἐδίδαξαν οἱ Κορυδαλεῖς, οἱ Καρυοφύλλαι, οἱ Μάνοι κλπ. καὶ καθ' ἡμᾶς οἱ Φώτιοι, οἱ Μακραῖοι, οἱ Λογάδαι κλπ. Ἐδῶ ἐσχολάρχησεν ὁ μέγας Εὐγένιος, ὁ ἐξ ἀπορρήτων Μαυροκορδάτος, ὁ Ἀδαμάντιος Ῥύσιος, ὁ πάππος τοῦ Κοραῆ. Σοφοὶ καὶ σεβαστοὶ ἄνδρες! αἰωνία ἡμῶν ἡ μνήμη ἔστι καὶ ἔσται! »

Τὰς περιπετείας καὶ τὰς τύχας τῆς μεγαλωνύμου ταύτης Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, καλὸν ἐκρίναμεν ἐκθεῖναι ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ τῆς Ἀληθείας, ἐπειδὴ καὶ καθ' ἃ ὁ διαπρεπὴς τοῦ ἔθνους διδάσκαλος, οὗ τὸν θάνατον πρὸ μικροῦ ἐθρηνήσαμεν ἔλεγεν: (α) « ἡ εὐγνωμοσύνη ἀπαιτεῖ νὰ μνημονεύωμεν τῶν ἀρχαιοτέρων διδασκάλων τοῦ γένους ἡμῶν καὶ ὠφέλιμον εἶνε νὰ προτιθῆται ἡ ἀρετὴ ἐκείνων καὶ ὁ πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν των ζῆλος παράδειγμα μιμήσεως εἰς τοὺς νεωτέρους, καὶ ἁρμόζει νὰ ἀπονέμηται εἰς αὐτοὺς δημοσίως ὁ προσήκων ἔπαινος».

Τὰς ἀπαρχὰς τῆς Ἀληθείας εἰς τὴν ἱερὰν καὶ σεβασμίαν μνήμην τῶν τοῦ Γένους διδασκάλων ἀφιεροῦντες, σὺν τῇ ἐκπληρώσει εὐσεβοῦς υἱικοῦ καθήκοντος καὶ ἀληθειαν τὰ μάλιστα ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις διατρανωθεῖσαν ἐπιβεβαιώσομεν, τὸ διηνεκῶς φιλομαθὲς τοῦ ἔθνους, μὴ καταβληθέντος ἐκ τῶν δυστυχιῶν καὶ τῆς κακοδαιμονίας, ἀλλὰ σταθερῶς τὰ γράμματα καλλιεργήσαντος, ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀφηγήσεως ταύτης καταδειχθήσεται καὶ αὖθις ὅ,τι ὁ πολὺς τοῦ ἔθνους διδάσκαλος Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων ἀπερήνατο, εἰπών: « τὸ ἔδαφος τῆς χώρας ἡμῶν (καὶ οὕτω διακειμένης) δὲν ἔπαυσεν ἐκφέρον ὡς ἀραιάς τινας ἐπιφυλλίδας καὶ ἄνθη μικρὰ, αἵτινες διετήρησαν ἀδιάκοπον τῆς παλαιᾶς ἑλληνικῆς παιδείας τὴν συνέχειαν, θεραπεύοντες ὅσον ἠδύναντο τοῦ ἔθνους τὴν δυστυχίαν (δ). »

Τὴν εὐσεβῆ ταύτην ἰδέαν πρῶτοι οὐχὶ ἡμεῖς συνελάβομεν· ἄνδρες μεγάτιμοι, ὡς Κωνστάντιος Λος ἐκεῖνος ὁ ἀπὸ Σιναίου καὶ ἕτεροι λόγιοι ἰδικῶς περὶ τὸν τῆς Σχολῆς ταύτης βίον κατέγειναν, τὰς περιπετείας καὶ τὰς τύχας αὐτῆς διερευνῶντες, ἐν ᾧ ἕτεροι τοὺς βίους τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν ἀκμασάντων λογίων τοῦ γένους ἀποθησαυρίζοντες καὶ ἐπιμελῶς τά τε τυπωμένα καὶ τὰ ἀτύπωτα αὐτῶν συγγράμματα ἀνερευνῶντες, ἱκανῶς διημκόλυναν τὸ ἔργον πλατυτέρας μελέτης τοῦ βίου τῆς μεγαλωνύμου ταύτης Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ἧς τρόφιμοι ἐγένοντο οἱ διαπρεπεῖς ἐκεῖνοι ἄνδρες, ὧν « ἀγνοεῖ τις τί μᾶλλον νὰ θαυμάσῃ, τὴν φιλοπατρίαν ἐν τοιούτοις χαλεποῖς χρόνοις, ἢ τὴν μεγίστην ἱκανότητα, ἣν ἀνέπτυξαν καὶ ἑαυτοὺς τιμήσαντες καὶ τὸ ἔθνος αὐτῶν κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἀνυπολογίστων δεινῶν ἀπαλλάξαντες! Ὁποία μάθησις καὶ παιδεία ἐκόσμει τοὺς π εἰστους αὐτῶν! Κάτοχοι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, λαλοῦντες καὶ γράφοντες αὐτὴν, ὅσον δυστυχῶς καὶ νῦν ἔτι ὀλίγιστοι τῶν ἡμετέρων, εἰδήμονες τῶν κυριωτέρων Εὐρωπαϊκῶν καὶ Ἀσιατικῶν γλωσσῶν, κάτοχοι τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν ἐπιστημῶν, κατέλιπον ἡμῖν διάφορα συγγράμματα, ἐν οἷς δὲν διαλάμπει μόνον ἡ μάθησις, ἀλλὰ καὶ ἡ φιλοπατρία, ἡ εὐσέβεια, ἡ ἀρετὴ ἐνὶ λόγῳ ». (γ)

§ I.

Ὁ ἄγγλος ἱστορικὸς Φίνλεϋ, προοιμιαζόμενος ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσῃ συνεκτικῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔ-

(α) "Κωνσταντινιάδος" σελ. 112 τῆς ά. ἐκδόσεως.

(β) Τόμου Λου! "Κωνσταντινουπόλεως" Σ. Βυζαντίου σελ. 573.

(γ) Ἀγνοοῦμεν τίνος ἕνεκεν ὁ ἀείμνηστος τῆς "Κωνσταντινουπόλεως" συγγραφεὺς ἐμμέσως ἀκλεῆ καὶ ὅλως ἄδοξον ἐλογίσατο τὸν κατὰ τὸ τελευταῖον ἥμισυ τῆς ΙΕ' καὶ κατὰ τὴν ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδα βίον τῆς Σχολῆς, ὅτε ἐν αὐτῇ ἐδίδαξαν Ματθαῖος ὁ Καμαριώτης, Μανουὴλ ὁ Μ. Ῥήτωρ, ὁ Μ. Χαρτοφύλαξ Ἀλέξανδρος, ὁ Μ. Ῥήτωρ Θεοφάνης, ὁ Μ. Ῥήτωρ Ἰωάννης Ζυγομαλᾶς καὶ ὁ τούτου υἱὸς Θεοδόσιος.

(α) Φίλιππος Ἰωάννου ἐν τῷ εἰς Γρηγόριον Κωνσταντᾶν Ἀκαδημαϊκῷ λόγῳ.

(β) Περὶ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης σελ. 520.

(γ) Ἐπ. Σταματιάδου Βιογρ. τῶν Ἑλλ. Διερμηνέων κλπ. σελ. 27.

θνους ἀπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας μέχρι τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, πρὸς ἄλλοις λέγει:

« Ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ ξένην κυριαρχίαν περιστρέφεται εἰς τὴν ταπείνωσιν καὶ εἰς τὰς συμφορὰς ἔθνους, ἀναβιβασθέντος ἐν τῇ ἀρχαιότητι εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον τοῦ πολιτισμοῦ. Δισχιλίων ἐτῶν παθήματα δὲν ἴσχυσαν ν' ἀμαυρώσωσιν τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα, πολλῷ δὲ ὀλιγώτερον ἴσχυσαν νὰ σβέσωσι τὴν ἐθνικὴν φιλοδοξίαν » (καὶ κατωτέρω) « ἡ ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ ἐν αὐτῇ τῇ δουλείᾳ του εἶνε ἀξία διαφέροντος καὶ διδακτική. Οἱ Ἕλληνες εἶνε οἱ μόνοι ἐναπολειφθέντες ἀντιπρόσωποι τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Διετήρησαν τὴν χώραν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν κοινὸν διοργανισμὸν των ἐναντίων φυσικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων, αἵτινες ἐξήλειψαν ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς πάντας τοὺς πρώην συγχρόνους φίλους καὶ ἐχθροὺς αὐτῶν (α)». Τῆς ἱστορίας ταύτης, ἧς ἡ μελέτη ἀξία μεγάλου ἐνδιαφέροντος κρίνεται καὶ παρὰ τῶν λογίων τῆς ἑσπερίας, δογματιζόντων καὶ δικαίως ὅτι ἐκ ταύτης δύναται νὰ διαφωτισθῇ ὁποσοῦν ἡ ἠθικὴ μελέτη τῶν ἀνθρώπων (β) σελίδας τινὰς θὰ ἀνελίξωμεν, ἐπισκοποῦντες τὸν μετὰ τὴν ἅλωσιν βίον τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ἧς ἡ ὕπαρξις δὲν διεκόπη ὑπὸ τῆς κατακτήσεως, ἀλλ' ἐξηκολούθησε πρὸς τὰς περιπετείας τοῦ ἔθνους καὶ τὰς τύχας αὐτῆς ρυθμίζουσα.

Πρώτη πρᾶξις Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, ἐκλεγέντος νὰ συνεχίσῃ μετὰ τὴν ἅλωσιν τὴν ἅλυσιν τῶν ἀπὸ τοῦ πρωτοκλήτου προστησαμένων τῆς γεραρᾶς καὶ σεβασμίας ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἦν ἡ περισυναγωγὴ τῶν ἐκ τοῦ μεγάλου ἐκείνου ναυαγίου τῆς 29 Μαΐου ἀπομεινάντων ἐθνικῶν λειψάνων, ἅτινα ἢ δὲν κατέπεσαν ὑπὸ τὸν πέλεκυν, ἢ δὲν ἐξέφυγον εἰς ξένας ἀκτάς. Ὅθεν καὶ ἐν τοῖς πρώτοις ἐπείδε τὴν θεραπείαν τῶν γραμμάτων καὶ ἐπεδίωξε τὴν διατήρησιν φάρου τινὸς πνευματικοῦ πρὸς διαπαιδαγώγησιν τοῦ ἔθνους καὶ καθοδηγίαν αὐτοῦ ἐν τῷ βαθεῖ σκότει, ὅπερ ἐξήπλωσεν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ φυγάδευσις τῶν λογίων εἰς Εὐρώπην.

Εὐθὺς λοιπὸν ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς Πατριαρχείας του, ἀγαθὴν ποιησάμενος χρῆσιν τῶν προνομίων, ἃς ὁ πορθητὴς τῷ οἰκουμενικῷ τῆς Ἐκκλησιας θρόνῳ ἐπρυτάνευσεν, ἠνέῳξε τὴν Πατριαρχικὴν Σχολὴν καὶ ταύτης Σχολάρχην προεστήσατο τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης Ματθαῖον τὸν Καμαριώτην.

Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὁ ἕνα μετὰ τὴν ἅλωσιν αἰῶνα ἀκμάσας ἐπίσκοπος Κυθήρων Μάξιμος ὁ Μαργούνιος, ἐπιστέλλων τῷ Ἐσχελίῳ ἔγραφεν: «ἀνδρὸς τά τε ἄλλα εὐσεβοῦς καὶ περὶ λόγους οὐκ ἀγενοῦς· προσπεροιτηκέναι δὲ τούτῳ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Γεννάδιος ὁ Σχολάριος ὁ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς αὐτῆς τοὺς οἰακας καταπιστευθείς.» Εἰς τοῦτον τὸν καὶ διδάσκαλον αὐτοῦ ὁ τῶν πενήτων τοῦ Χριστοῦ Πατριάρχης διεπιστεύθη τὴν σχολαρχίαν τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς καὶ αὐτῷ ἀνέθετο τὴν συντήρησιν τοῦ πνευματικοῦ φάρου, ὃν παρὰ τὰ Πατριαρχεῖα ἀνῆψε.

Πατριάρχης, οἷος ὁ Γεννάδιος, οὗ τὴν φιλογένειαν καὶ τὸ φιλόπατρι ἤρκει νὰ πιστώσῃ καὶ μόνη ἡ περιπαθὴς αὐτοῦ μονῳδία διὰ τὸν χειρωθέντα ἑλληνισμόν, δὲν ἠδύνατο οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ ἀμελήσῃ τῆς καλλιεργείας τῶν γραμμάτων καὶ τῆς περιθάλψεως αὐτῶν· αὐτός, ὃς τὸ θρηνῶδες τοῦ Ἱερεμίου ἀναλαβὼν ἀνέκραζεν (α) «ἦν σοφὸν τὸ γένος ἡμῶν, ἔνδοξον, γενναῖον, φρόνιμον, ἀνόρειον, πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὑπατάξαν εἰς μοναρχίαν· καὶ μήν, καὶ τῇ κατ' ἀρετὴν σπουδῇ τε καὶ ἀγωσυνῃ καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἀπομαξάμενον τὴν καθόλου ἀρετην, καθάπερ σπόγγος τα νάματα· ἀλλὰ νῦν, φεῦ τῶν κακῶν! ἀπώλετο πᾶν·» αὐτὸς, ὃς μὴ ἐνορῶν πλέον τὰ παιδευτήρια τῆς σοφίας ὑπάρχοντα ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τῇ λοιπῇ Ἀνατολῇ βαρυάλγως ἀνέκραζεν: «οἴμοι τῷ τάλανι! τις ἱκανος ἐκτραγῳδῆσαι τὸ μεγα τοῦτο πάθος καὶ τοῖς εἰς ἔπειτα ἀναγγείλαι τὴν συμφορὰν, ἧς μόνον ἐν τῷ μνησθῆναί ἐστιν εκρῆξαι φωνὴν μετὰ κραυγῆς καὶ ὀλολυγμοῦ καὶ πνεῦσαι τα λοίσθια; ὅταν δὲ πρὸς ταῦτα ἀποβλέψω ἡ ψυχη μου ταράττεται καὶ ἰλιγγιᾷ μου τὸ πνεῦμα,» αὐτὸς πρώτος συνέστησε τὴν Πατριαρχικὴν σχολὴν ὡς μικρὸν ἐκμαγειον τῶν τέως ὑπαρχόντων παιδευτηρίων τῆς σοφιας.

«Περὶ τοῦ Ματθαίου τούτου τοῦ Καμαριώτου καὶ Σχολάρχου μετὰ τὴν ἅλωσιν, εἰς οσον τε τῆς ἡλικίας προεβεβήκει καὶ πότε τὸν τοῦ ζῆν ὁρόμον κατέπαυσεν, οὐδὲν ἡμῖν γράψαι πάρεστιν ἐν βεβαιότητι, τεκμαιρόμεθα δέ ὅτι, ἡ ληγούσης τῆς ΙΕ'· ἠρχομένης τῆς ΙΣΙ'· ἑκατονταετηρίδος τον βίον κατέλυσε». Ταῦτα μὲν Κωνσάντιος Ἄος ὁ ἀπὸ Σιναίου ἱστορεῖ (β). Ὁ δὲ Κ. Σάθας ἐν βιῳ Καμαριώτου (γ) λέγει ὅτι ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ὀλίγα μετα τὴν αλωσιν ἔτη, τὴν εἴδησιν ἐρανισάμενος ἐκ τοῦ εις τοὺς κατα Πληθωνος ὀὺο λόγους τοῦ Καμαριώτου προλόγου τοῦ Ρειμαρου.

Κατὰ τὸν αὐτον Κ. Σάθαν, ὁ Ματθαῖος Καμαριώτης ἐγεννήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΔ'. ἑκατονταετηρίδος ἐκ πατρὸς ἱερέως, πανοικεὶ μεταναστεύσαντος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ των τελευταίων Παλαιολόγων. Ἐνταῦθα ἐδίδαξε τὴν φιλοσοφίαν εἰς πολλοὺς μεταξὺ τῶν ὁποίων καταλέγεται καὶ ὁ ὕστερον πατριαρχεύσας Γεννάδιος ὁ Σχολάριος. Συγγράμματα αὐτοῦ μνημονεύονται· Συνοπτικὴ παράδοσις τῆς ρητορικῆς, ἐκδοθεισα τῷ 1597 ἐν Αὐγούστῃ ὑπὸ Δαβὶδ Ἐσχελίου. Συνοψις ἐκ τῆς ρητορικῆς Ἑρμογενους, δημοσιευθεῖσα μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως καὶ σημειώσεων τοῦ Ἰωάννου Σχέφερ εἰς το Liber Lectionum Academicarum ἐν Ἀμβουργῳ 1675. Λόγοι δύο πρὸς Πλήθωνα περὶ Εἱ, αρμένης, δημοσιευθέντες μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως ὑπο Ρειμάρου εν Λεύδῃ 1721. Ἐξηγήσεις εἰς τὰς ἐπιστολὰς Συνεσιου. Ρητορικα Γυμνάσματα. Ἐγκώμιον εἰς τοὺς τρεις Ἱεράρχας. Ἐξήγησις τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως. Στίχοι ἰαμβικοί. Ἐπιστολαί, ὧν μία ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Τουρκογραικίᾳ σελ. 76—83, τὰ κατὰ τὴν ἅλωσιν ἐπισυμβάντα αὐτῷ δυστυχήματα ἐκτραγῳδοῦσα, καὶ ἐν ᾗ πρὸς αλλοις αναγινώσκομεν καὶ ταδε: «ἐπιτείνει δέ μου τὸ πάθος καὶ το ἐπι τοις οικείοις καὶ συγγενέσι γεγενημένον, ἄλλος γὰρ ἄλλη οὐκ οἶδ' ὅπῃ γῆς διεσπάρησαν ἕκαστος».

(ἀκολουθεῖ)

(α Greece under the Romans, London 1875.

(β) Παράβ. πρὸς τὸν Φίνλεϋ ἔνθ' ἀνωτέρω καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Thierry ἐν τῇ εἰσαγωγῇ εἰς τὴν "Ἱστορίαν τῆς ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν κατακτήσεως τῆς Ἀγγλίας,, γραφέντα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἔτη ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Γουττεμβεργείου (δ) ἀνακαλύψεως τῆς τυπογραφίας, Πατριαρχεύοντος Κυρίλλου Λου τοῦ Λουκάρεως, ἐπὶ τῆς βασιλείας Σουλτὰν Μουράτ τοῦ Δ'., ἐνδε-

(α Tourcograccia σελ. 00

(β) Κωνσταντίου Α'. τοῦ ἀπὸ Σιναίου Ἐλασσόνων συγγραφῶν σελ. 347.

(γ) Κ. Σάθα "Νεοελληνικῆς Φιλολογίας" σελ. 6.

(δ) Ἰωάννης Γενσφλεῖς ὁ Γουττεμβέργ ἐγεννήθη περὶ τὸ 1400 μ. χ. ἐν Μα-

κάτου αὐτοῦ τῶν ἀπὸ τοῦ Πορθητοῦ ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Ὀσμανιδῶν τὰ σκῆπτρα ἐν Κωνσταντινουπόλει κρατήσαντος, ὑπατεύοντος τὸ δεύτερον τοῦ ἐξ Ἀρμενίων ἕλκοντος τὸ γένος Χαλὶλ Πασσᾶ, δικαίου καὶ μετριοπαθοῦς ἄρχοντος, διακριθέντος ἐπὶ ἀνεξιθρησκείᾳ καὶ μετριοπαθείᾳ πρὸς τοὺς Χριστιανούς, κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1627 ἐγκαθιδρύθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον, ὅπερ κατ' ἐξαιρετικὴν τῆς Προνοίας εὐμένειαν Ἑλληνικοῖς συνεκεκρότειτο χαρακτῆρσιν, ὑπὸ ὁμογενοῦς καὶ τούτου Νικοδήμου λεγομένου, κατηρτίσθη καὶ εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διατεθέν,—κελεύσει τοῦ ὁποίου ἐκ Λονδίνου μετεκομίσθη,—ἀρχὴ τοῦ "Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου" ἐγένετο.

Ὡς ἐν ἁπάσαις ταῖς περιπετείαις τοῦ μετὰ τὴν ἅλωσιν καθόλου ἡμῶν βίου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον παρίσταται ἡ σωστικὴ τῶν ὀρθοδόξων κιβωτός, οὕτω καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ αὐτὸ τοῦτο ἐμφανίζεται ὁ ὀτηρὸς ἐργάτης καὶ τῆς τοῦ Γένους ἡμῶν πνευματικῆς παλιγγενεσίας, θερμῶς ὑποστηρίξαν τὴν τῶν φώτων ἐξάπλωσιν καὶ μεθαμῶς ἐκπτοηθὲν ἐκ τῶν κινδύνων, εἰς οὓς ἐξετίθετο κατὰ τὰς καιρικὰς ἐκείνας περιστάσεις, καθ' ἃς καὶ ἡ ἀγνοτέρα τῶν προθέσεων, παραμορφουμένη ὑπὸ τῆς κακοβουλίας, εἰς ὅπλον συκοφαντίας καὶ διαβολῆς παρὰ τοῖς κρατοῦσι μετεβάλλετο, καὶ καθ' ἃς ἡ τοῦ συκοφαντουμένου ζωὴ συνηθέστατα ἐπὶ ξηροῦ περιήγετο ἀκμῆς.

Ταῦτα ἐπιστάμενος καὶ ἐν ὄψει ἔχων ὁ ἀλλογενὴς καὶ ἀλλόδοξος, ἐννοεῖ καὶ ἐκτιμᾷ τὴν πρὸς τὸν κλῆρον τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ ἀγάπην καὶ στοργὴν τοῦ Ἕλληνος Χριστιανοῦ, καθορῶντος ἐν αὐτῷ ὡς ὁπολὺς Μεσαιωνοδίφης Ζαμπέλιος ἀπεφήνατο "τοὺς Μιλτιάδας μὲν καὶ Θεμιστοκλεῖς τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοὺς Σόλωνας δὲ καὶ Λυκούργους τῆς νέας κοινωνίας," καὶ ἀποδιδωσιν αὐτῷ δίκαιον ἀποφηνάμενος "αὐτοὶ εἶνε ἡ γνησία τῆς καινῆς Ἑλλάδος ἀριστοκρατία· εἰς τοιούτους ἐπιτρόπους καὶ κηδεμόνας, εἰς τοιούτους εὐπατρίδας ὁ λαὸς ἐμπιστεύεται τὰ δικαιώματά του, εἰς τοιούτους ἀγωνιστὰς ἀφιεροῖ εἰς δόξαν καὶ μέγεθος αὐτοῦ πᾶσαν ἀγαθὴν ἐλπίδα" (α)

Πρῶτος ἱδρυτὴς τυπογραφείου ἐν Ἀνατολῇ (β) καὶ τούτου Ἑλληνικοῦ (γ) εἶνε, ὡς εἴπομεν, Νικόδημος οὗτος ὁ Μεταξᾶς, ὃς ἐν Κεραμιαῖς τοῦ δήμου Ἄνω Λιβαθοῦ τῆς Κεφαλληνίας γεννηθεὶς καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ὑπὸ τοῦ πρὸς πατρὸς θείου αὐτοῦ, Νικοδήμου Μεταξᾶ, Μητροπολίτου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἐκδιδαχθείς, καὶ δι' αὐτοῦ τῆς μοναχικῆς μετειληφὼς πολιτείας ἐκ Νικολάου Νικόδημος μετωνομάσθη. (δ)

Οἱ ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀνδρῶν, τῶν πρωτουργῶν γενομένων εἰς πράξεις συμβαλλούσας μεγάλως ἐπὶ τοῦ βίου τῶν ἐθνῶν, ἀφορμώμενοι πρὸς συναγωγὴν οἰωνῶν περὶ τοῦ μέλλοντος, δὲν θὰ ἄφινον ἀπρατήρητον τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου παρ' Ἕλλησιν ἱδρυτοῦ τυπογραφίας, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ ἐξ ὑπαρχῆς τὰ βέλτιστα εὐαγγελιζόμενοι, τὰς μεγάλας καὶ παρ' ἡμῖν θὰ ἐξύμνουν ἐκδουλεύσεις τῆς τυπογραφίας ἧς ἡ ἀκαταμάχητος ὁπλοθήκη:

Πολλάων πολίων κατέλυσε κάρηνα
ἠδ' ἔτι καὶ λύσει (ε)

γεντία ἐκ γονέων εὐγενῶν. Τῷ 1424 εἶχεν ἐγκατασταθῇ ἐν Στρασβούργῳ ὅπου περὶ τὸ 1438 ἢ 1440 ἐπιφαίνεται τὸ πρῶτον ποιῶν δοκιμὰς ἐπὶ τῆς εὑρεθείσης ὑπὸ τοῦ Κόστερ δὲ Ἁρλεμνέας τέχνης, κατασκευάσας τὰ ξυλίνους τυπογραφικοὺς χαρακτῆρας, οὓς δὲν ἐδράδυνε ν' ἀντικαταστήσῃ διὰ μεταλλίνων. Τῷ 1444 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ γῆν, ὅπου κατέγεινε περὶ τὴν τελειοποίησιν τῆς τυπογραφίας καὶ τῷ Ι συνεταιρισθεὶς μετὰ τοῦ Φὼστ, καταβαλόντος τὰ ἀναγκαῖα χρηματικὰ κεφάλαια ἤνοιξε τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον, ἐξ οὗ προῆλθεν εἰς φῶς ἡ Βουλγάτα. Ἡ ἑταιρία των αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ 1456, ὅτε μόνος κατήρτισε τυπογραφεῖον, διατηρηθὲν μέχρι τοῦ 1465, τρία πρὸ τοῦ θανάτου του ἔτη. Οὐδὲν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων βιβλίων φέρει τὸ ὄνομά του. Ὁ Ἀδόλφος τοῦ Νασάου ἔδωκεν αὐτῷ διπλωμα εὐγενείας, οἱ Γερμανοὶ βιβλιοπῶλαι καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Στρασβούργου καθόρισαν ἀπὸ τοῦ Ι 4 τὴν καθ' ἑκάστην ἑκατονταετηρίδα ἑορταστν τῆς ἀνακαλύψεως τῆς τυπογραφίας εἰς τιμὴν τῆς μνήμης αὐτοῦ, ἡ Μαγεντία, τὸ Στρασβοῦργον καὶ οἱ Παρίσιοι κοσμοῦνται δ' ἀγαλμάτων αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ καλλίστη τῶν πρὸς αὐτὸν τιμῶν εἶνε αἱ εὐλογίαι συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὲρ τοῦ συντελέσαντος νὰ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις καὶ φωτισθῶσι πολλοί. Ἡ τυπογραφία ἐν τούτοις εἰς τὰ πρῶτα βήματά της σπουδαίας ἔτυχεν ἀντιδράσεως παρὰ τῶν ἰσχυρῶν τῆς Γῆς. Τῷ 1500 Ἀλέξανδρος ὁ ΣΤ' ἀφορμώμενος ἐκ τοῦ ὅτι "πολλὰ βιβλία ἐξετυπούντο εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου καὶ ἰδίᾳ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Κολωνίας, Μαγεντίας, Τρεβῶν καὶ Μαγδεμβούργου," ἀπηγόρευσε τοῖς τυπογράφοις τῶν ἐπαρχιῶν τούτων τὴν ἐκτύπωσιν οἱουδήτινος βιβλίου ἄνευ ἀδείας τῶν ἀρχιεπισκόπων. Τῇ 4 Μαΐου τοῦ 1515 Λέων ὁ Ι' διὰ Βοῦλλας αὐτοῦ διέτασσεν ὅτι οὐδὲν βιβλίον ἐκτυπωθήσεται ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας. Τῷ δὲ 1543 ἡ θεολογικὴ τῶν Παρισίων Σχολὴ ἐδημοσίευσε κατάλογον τῶν βιβλίων, ὧν ἡ τύπωσις ἀπηγορεύετο. Μεθ' ὅλους ὅμως τοὺς καταδιωγμοὺς, οὓς κατ' αὐτῆς ἤγειραν, ἡ τυπογραφία ὑπερίσχυσε τῶν διωκτῶν αὐτῆς καὶ ἐν βραχυτάτῳ ἐξέτεινε πανταχοῦ τὸ κράτος αὐτῆς.

Ἐπὶ τοῦ ἐν Μαγεντίᾳ τῷ 18 ἀνεγερθέντος εἰς τὸν Γουϊττεμβέργιον ἀνδριάντος τὸ ἑπόμενον κατὰ τὸν Καίσαρα Καντοῦ [Γεν. ἱστορίας Τόμ. ΙΒ'. σελ. 14 ἐν σημειώσει], ἐπεγράφη λατινιστὶ τετράστιχον.

Artem quae Graecos latuit, latuitque Latinos
Germani solers extudit ingenium.
Nunc quidquid veteres sapiunt, sapiuntque recentes,
Non sibi, sed populis omnibus id sapiunt.

Ὅπερ ὁ σεβαστὸς ἡμῶν φίλος καὶ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Λατινικῶν ἐν τῇ ἐν Χάλκῃ Θεολογικῇ Σχολῇ κ. Ἀλέξανδρος Ἀρβανιτάκης ἀναγνοὺς μετεγλώττισεν ὧδε·

Τέχνην, ἣ λάθεν Ἕλληνας, λάθε δ' αὖτε Λατίνους
Γερμανοῦ ταύτην ὀξὺς ἐρεῦρε νόος.
Νῦν δ' ὅ,τι ἀρχαῖοί τε νέοι τε ἆμ' ἐσθλὸν ἴσασιν
Οὔ σφισι ταῦτ' οἷοις, πᾶσι δ' ἴσασι βροτοῖς.

(α) Μελέτη περὶ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ σελ. 152.

(β) Κατὰ τὸν Τοδερίνην ὅμως "della letteratura Turchescha Venezia 1787,, Τόμ. ΙΙΙ σελ. 188 πρῶτον βιβλίον τυπωθὲν ἐν Τουρκίᾳ εἶνε ἡ "Παλαιὰ Διαθήκη,, ἐκτυπωθεῖσα ἐν Θεσσαλονίκῃ γράμμασι μὲν ἑβραϊκοῖς, λέξεσι δὲ ἑλληνικοῖς.

(γ) Πρῶτον βιβλίον ἑλληνικὸν ἐτυπώθη ἡ γραμματικὴ τοῦ Λασκάρεως ἐν Μεδιολάνοις τῷ 1476 ἐπιστασίᾳ Δημητρίου τοῦ Κρητός. Πρῶτος δ' Ἕλλην τυπογράφος ἐγένετο Ἀλέξανδρος Γεωργίου ἐκ Χάνδακος τῆς Κρήτης, ἐν Ἐνετίᾳ, ὅπου ἐτύπωσε τῷ 1486 τὸ ψαλτήριον. Μετὰ τοῦτον ἐγένετο Ζαχαρίας ὁ Καλλιέργης Κρὴς καὶ οὗτος συστήσας Τυπογραφεῖον ἐν Ἐνετίᾳ, ὅθεν ἐξῆλθε τὸ μέγα ἐτυμολογικὸν 1499 Σιμπλικίου μεγάλου διδασκάλου ὑπόμνημα εἰς τὰς δέκα κατηγορίας τοῦ Ἀριστοτέλους 1499, Ὑπόμνημα εἰς τὰς πέντε φωνὰς, ἀπὸ φωνῆς Ἀμμωνίου μικροῦ τοῦ Ἑρμείου 1500. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ τυπογραφείου, μεταφερθέντος εἰς Ρώμην, ἐξεδόθη ἡ Ὀκτώηχος 51, Πινδάρου Ὀλύμπια, Νέμεα, Πύθια καὶ Ἴσθμια 1515 καὶ ἄλλα. Κατὰ τὸν Καίσαρα ὅμως Καντοῦ (Γεν. ἱστ. σελ. 17) πρὸ τοῦ Ζαχαρίου τούτου καταλεκτέον Δημήτριον τὸν Χαλκοκονδύλην ἐκ Κρήτης καὶ τοῦτον, ἐκδόντα, συνδρομῇ Λαυρεντίου τοῦ Μεδίκων, τὸν Λουκιανὸν, τὸν Ἀπολλώνιον, τὸ Λεξικὸν τοῦ Σουΐδα καὶ τὸν Ὅμηρον ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1483.

Ἕτερος Ἕλλην ὁ Κερκυραῖος Νικόλαος Σοφιανὸς συστήσας ἐν Ἐνετίᾳ τυπογραφεῖον ἐξέδωκε τὸ περὶ παίδων ἀγωγῆς τοῦ Πλουτάρχου καὶ τὸ Ὡρολόγιον (1545)· ὁ ἐκ Πατρῶν Ἀνδρέας Κουνάδης, ὁ Μιχαὴλ Μαργούνιος (ὁ μετέπειτα Μάξιμος, ἀρχιεπίσκοπος Κυθήρων) καὶ ἄλλοι. Μικρὸν μετὰ τὸν δεύτερον ἀνασχηματισμὸν τοῦ Πατριαρχικοῦ τυπογραφείου, συνέστη ἐν Σμύρνῃ τῷ 1764 Τυπογραφεῖον τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, ὅπερ μετὰ τῆς Σχολῆς Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀνετέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μ. Βρεττανίας, πλὴν τοῦτο μικρὸν διήρκεσεν (ἴδε Π. Λάμπρου περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς τυπογραφίας ἐν Ἑλλάδι· Βρετοῦ χρονολογικὴν ἔκθεσιν τῶν Ἑλλην. Τυπογραφείων, Μ. Παρανίκα Σχεδίασμα καὶ λοιπά). Τουρκικὸν τυπογραφεῖον πρῶτον κατηρτίσθη ἐν Χρυσουπόλει (Σκούταρι) Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1721 ὑπὸ τοῦ Βασματζῆ Ἰβραὴμ ἐρένδη ἐπὶ τῇ ρητῇ ὑποχρεώσει νὰ μὴ ἐκτυπώνῃ τὰ παρὰ Μωαμεθανοῖς ἱερὰ βιβλία. Μέχρι τοῦ 1742 τὸ τυπογραφεῖον τοῦτο εἶχεν ἐκτυπώσει 17 συγγράμματα ἐξ εἴκοσιν ἐν συνόλῳ τόμων συγκροτούμενα. Τῷ 1793 συνέστησεν ἕτερον τουρκικὸν τυπογραφεῖον ὁ γεωμέτρης Ἀβδοὺλ Ραχμὰν ἐφένδης, ὃς διετήρησεν αὐτὸ μέχρι τοῦ 1807, ὅτε καὶ ἀγορασθὲν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐγένετο ἡ βάσις τοῦ ἔτι καὶ νῦν ὑπάρχοντος Αὐτοκρατορικοῦ τυπογραφείου. (Ἴδε καὶ Γεν. Ἱστ. Καίσ. Καντοῦ Τόμ. ΙΒ'. σελ. 13.)

(δ) Κ. Σάθα Νεοελληνικῆς Φιλολογίας σελ. 274.

(ε) Διαθ. 6 117.

Ἀλλ' ἡμεῖς ἐῶντες τοὺς οἰωνοὺς καὶ τὰς προμαντεύσεις, περιττὰς ἄλλως τε καὶ ἀσκόπους ἤδη ὅτε ἡλίου φαεινοτέρα κατέστη τοῖς πᾶσιν ἡ εὐεργετικὴ τῆς τυπογραφίας ἐπὶ τῶν ἀτόμων, τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν ἐθνῶν ἐπίδρασις, παραθέτομεν ἐν ὄψει τοῦ ἀναγνώστου τὰς τύχας ἐκείνας τοῦ βίου τοῦ Νικοδήμου, τὰς σχέσιν καὶ ἀναγωγὴν ἐχούσας πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατάρτισιν Τυπογραφείου, τὴν μεταφορὰν αὐτοῦ εἰς Ἀνατολὴν καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ.

Ὁ Ματθαῖος Κ. Παρανίκας ἐν τῷ σχεδιάσματι αὐτοῦ περὶ τῆς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων (α) ἰσχυρίζεται ὅτι τὸν Νικόδημον τοῦτον ἀπέστειλεν εἰς Λονδῖνον πρὸς ἐκμάθησιν τῆς τυπογραφικῆς τέχνης Κύριλλος ὁ Λούκαρις· πρὸς τὴν διαβεβαίωσιν ὅμως αὐτοῦ ταύτην διαμάχονται τὰ ὑπὸ τοῦ Κ. Σάθα ἐν βίῳ Νικοδήμου ἱστορούμενα, καθ' ἃ (β) ἀφ' ἑαυτοῦ οὗτος εἰς Λονδῖνον μετέβη, οὐχὶ πρὸς ἐκμάθησιν τῆς τυπογραφικῆς τέχνης, ἀλλὰ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐν τῇ μεγαλοπόλει ἐκείνῃ ἐμπορευομένου ἀδελφοῦ, ὑφ' οὗ βοηθηθεὶς τὸ τυπογραφεῖόν του κατήρτισεν. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ «Νεοελληνικῇ Φιλολογίᾳ.''

''Περὶ τὸ 1620 μετέβη οὗτος παρὰ τῷ ἐν Λονδίνῳ ἐμπορευομένῳ ἀδελφῷ του, ὅστις τὸν συνέδραμε γενναίως. Βλέπων ὁ Νικόδημος τὴν εἰς τὸ ἔθνος ἐπικρατοῦσαν ἀμάθειαν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων ἀναγκαιούντων, συνέλαβε τὴν ἀξιέπαινον ἰδέαν, ἵνα συστήσῃ ἐν Ἀγγλίᾳ τυπογραφεῖον καὶ ἐκδώσῃ τὰ διὰ τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος χρήσιμα βιβλία. Ὅθεν δαπάνῃ τοῦ ἀδελφοῦ του ἠγόρασε μικρὸν τυπογραφεῖον, ἐκ τῶν πιεστηρίων τοῦ ὁποίου ἀπελύθησαν διάφορα ἑλληνικὰ συγγράμματα καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐν ἔτει 1624 τὸ περὶ ἐπιστολικῶν τύπων Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλλέως.''

Ἡ ἀφήγησις αὕτη τοῦ Σάθα συμφωνεῖ καὶ πρὸς ὅσα γινώσκομεν περί τε τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς διανοητικῆς τοῦ Νικοδήμου ἀναπτύξεως, δικαιούσης τὴν ἐκ πρωτοβουλίας αὐτοῦ σύστασιν τοῦ τυπογραφείου αὐτοῦ τούτου καὶ τὴν κατόπιν μετὰ τοῦ Λουκάρεως διαπραγμάτευσιν περὶ μεταφορᾶς καὶ ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολον.

Οἷος τις ἦν ὁ Μεταξᾶς οὗτος, ἀγνὸς πατριώτης καὶ σεμνοπρεπὴς λόγιος, μαρτύρεται πρός τε τῇ συστάσει τοῦ τυπογραφείου τούτου καὶ ἡ προσφωνητικὴ ἐπιστολή, ἣν προέταξεν εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθὲν ὡς ἄνω πόνημα τοῦ Ἀθηναίου λογίου (γ), ἐν ᾗ πρὸς ἄλλοις ἀναγινώσκομεν καὶ τάδε:

«Ἀλλ' οὐδέ σοι, Πάτερ σεβασμιώτατε (ἐὰν ἐγὼ τῆς σῆς ἡμέρου διαθέσεως εὐστόχως ἐφικνεῖσθαι οἷός τ' ὤ) ἀφ' ἡδονῆς ἔσται αὕτη ἡ ἀκρόασις, ὡς ἄρα λογοποιοῦσι τῶν ἄλλως οἱ κακοήθεις καὶ ἀπαίδευτοι, ὅτι μηδὲν ἔχει σεμνὸν ἡ νῦν Ἑλλὰς, ἀλλ' ἢ τὰ κλεινὰ τῶν χωρίων ὀνόματα καὶ τῆς μακαριστῶν ἀνδρῶν φορᾶς, ἥτις τὸ παλαιὸν ὑπῆρχεν, ὥσπερ χηρεύουσα διαπέπτωκεν, ὁπότε καὶ αἱ νῦν Ἀθῆναι τοιοῦτον ἄνδρα τῶν ἑαυτῶν μακαρίων κόλπων ἐξέφυσαν, τὸν ἔτι ζῶντα Θεόφιλον καὶ εἰς τοὺς ἀσκητὰς τελοῦντα, ὃς ἁπάσης ἀρετῆς (εἰ δὲ τοῦτο ἀναμεσήτως εἰπεῖν) εἴσω γενόμενος καὶ παντοδαπῆς φιλοσοφίας τὰ τέλεια καὶ ἐποπτικὰ μυούμενος (ὡς ἡ ἐν χερσὶν ὑπόθεσις ἐπαγλαΐζομένῳ ὀνόματι ἐπιδείκνυσι) μονονουχὶ τὸ ἀρχαῖόν τε τῆς πρὶν ἀποβλεπομένης Ἀθήνας ἀναστήσεται κλέος τοῦτον ὥσπερ ἀκρωτήριον τῶν νῦν ἐλλογίμων καθ' Ἑλλάδα, καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης φιλοφρονήσεως ἀποδέξαις (ἀποδέξῃ δὲ πάντως) ἐν τῷ αὐτοῦ βιβλίῳ, ὥσπερ δι' ἐκμαγείου τινὸς ἀπεικονιζόμενον· κἀμὲ οὐ Θεόφιλον τῇ σῇ σεμνοπρεπείᾳ συστήσοντα, μᾶλλον ἢ δι' ἐκείνου συσταθησόμενον, ἀφ' ὑψηλοῦ ὀκρίβαντος, ἐφ' οὗ τὸ ὑπερφυὲς τῆς εὐμοιρίας σὲ κατέστησε, καταβὰς καὶ προσβλέπειν ἀξιώσειας παρ' ἡμῖν τοῖς Ἕλλησι χρυσοῦς ἐστήξεις· καὶ πάντως τῇ σῇ σεβασμιότητι καὶ τῇ δημοσίᾳ τῶν Ἀγγλοβρεττανικῶν πραγμάτων καταστάσει, ἧς σοι οὐ τὸ ἐλάχιστον μέρος ὁ μεγαλόφρων βασιλεὺς ἐνεχείρισε πάντα τὰ χρηστὰ καὶ εὔφημα, καίπερ ἀπότροφοι ὄντες τῆς σῆς πατρίδος καὶ ἑτέραν ἀγωγὴν ἡγούμενοι ὁμοθυμαδὸν εὐξόμεθα.(α)''

''Βλέπων ὁ Νικόδημος ὅτι ἐν Λονδίνῳ δὲν ἠδύνατο ἵνα καταστῇ τόσον ὠφέλιμος εἰς τὸ ἔθνος, ὅσον ἐὰν καταβαίνων ἐξήσκει τὴν πολύτιμον ταύτην τέχνην ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι, συνῆψεν ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ τότε πατριαρχεύοντος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, ὅστις ἐνθουσιωδῶς ὑποδεχθεὶς τὰς προτάσεις τοῦ Μεταξᾶ καὶ ὑποσχόμενος πᾶσαν συνδρομὴν καὶ σύμπραξιν, προέτρεψεν αὐτὸν νὰ ἐπισπεύσῃ. (δ)''

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ὑπουργείου τούτου ὀφείλεται εἰς τὴν ἀγαθὴν καὶ φιλοπρόοδον πρωτοβουλίαν τοῦ ἀειμνήστου Σουλτὰν Ἀβδ-οὺλ Μετζίτ, ὃς καὶ δι' αὐτοκρατορικοῦ Αὐτοῦ διατάγματος κατήρτισεν αὐτὸ τῇ 29 Ζιλκαδὲ 1264 (1848) διορίσας ὑπουργὸν τῆς παιδείας τὸ πρῶτον τὸν Σεΐχ Ζαδὲ Μεχμὲτ Ἐσσὰδ ἐφένδην ἀνώτερον οὐλεμᾶ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μονάρχου τούτου τέσσαρες ὑπουργοὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐχρημάτισαν· τὸν Μεχμὲτ Ἐσσὰδ ἐφένδην ἀποθανόντα, ἀντεκατέστησε τῇ 22 Μουχαρρὲμ 1264 ὁ Ἀχμὲτ Κεμὰλ ἐφένδης, ἤδη Γερουσιαστὴς καὶ διδάσκαλος τῶν Βασιλοπαίδων, ὃς ὑπὸ τὸν τίτλον «Γενικὸς ἐπόπτης τῶν Σχολείων» διηύθυνε τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο μέχρι τῆς 22 Ραμαδὰν 1270, ὅτε ἀντεκατέστη ὑπὸ τοῦ Χαϊρουλλὰχ (γ) ἐφένδη, διευθύναντος αὐτὸ μέχρι τῆς 21 Ρεδζὲπ 1277 ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον, ὅτε, μετονομασθέντος αὖθις ὑπουργείου τῆς Παιδείας, διωρίσθη προϊστάμενος αὐτοῦ ὁ Μισιρλῆς Ἀβδοὺλ Ραχμὰν πασσᾶς. Τοῦ ἀειμνήστου Σουλτὰν Ἀβδ-οὺλ Ἀζὶζ τὰ σκῆπτρα ἀναλαβόντος, ὁ Ἀβδ-οὺλ Ραχμὰν Πασσᾶς ἐπεκυρώθη ἐν τῇ κατεχομένῃ ὑπ' αὐτοῦ θέσει, εἰς ἣν παρέμεινε μέχρι τῆς 22 τζεμάτζι-οὺλ-ἐβὲλ 1278, ὅτε διωρίσθη ὁ Ἀχμὲτ Κεμὰλ ἐφένδης, τὸ δεύτερον διαπιστευθεὶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου τούτου, οὗτινος προέστη μέχρι τῆς 29 τζεμάζι-οὺλ-ἐβὲλ 1279, ἤτοι ἐπὶ ἓν σχεδὸν ἔτος, ὅτε ἀντεκατέστη ὑπὸ τοῦ Μουσταφὰ Φαζὶλ Πασσᾶ. Ὁ ἐκ τοῦ χεδιβικοῦ οἴκου τῆς Αἰγύπτου μεγιστὰν οὗτος ἀπελύθη τῇ 21 Ρετζὲπ τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ τῇ ἐπαύριον ἀντεκατέστη ὑπὸ τοῦ Νεδρὲς Πασσᾶ (γ) ὃς διηύθυνεν αὐτὸ μέχρι τῆς 26 Σαμπὰν ἰδίου ἔτους, ὅτε δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος συνηνώθη μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν δημοσίων ἔργων. Δι' ἑτέρου ὅμως αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ὑπὸ ἡμερομηνίαν 24 Ζιλχιτζὲ 1279 ἀπεχωρίσθη καὶ

(α) Ματθ. Παρανίκα Σχεδίασμα σελ. 209.

(β) Νεοελληνικῆς Φιλολογίας σελ. 274 καὶ 275.

(γ) Γεννηθεὶς εἰς Ἀθήνας ἐσπούδασεν οὗτος ἐν Πατα βίῳ τὴν ἰατρικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὅθεν εἰς Ζάκυνθον μεταβὰς ἐδίδασκεν ἐν τῇ ἐκεῖ Σχολῇ καὶ ὅθεν ἔγραψε πρὸς Κύριλλον τὸν Λούκαριν τῷ 1624, συγχαίρων ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ Πατριαρχείᾳ. "Γράμματος γοῦν τούτου ἀφορμῆς δραξάμενος ὁ Πατριάρχης, εἰ καὶ πρότερον ἐτύγχανεν εἰδὼς ἐκ φήμης τὴν τοῦ Κορυδαλλέως περὶ τὰς ἐπιστήμας μάθησιν καὶ τὴν περὶ τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους πολλὴν αὐτοῦ ἀκρίβειαν, γράμμασι Πατριαρχικοῖς προσκλητικοῖς μεταπέμπεται αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ παραγενόμενον Σχολάρχην καθίστησι τῷ 1626 ἔτει. (Κωνσταντίνου Α'. τοῦ ἀπὸ Σιναίου Ἐλάσσονες Συγγραφαὶ σελ.350 π. 114,) κατὰ δὲ τὸν Κ. Σάθαν (ἐν βίῳ Κορυδαλλέως Νεοελληνικῆς Φιλολογίας σελ. 250) ἔδωκεν αὐτῷ εἰς ζωάρκειαν τὴν ἐν Κοντοσκαλίῳ ἐκκλησίαν.

(α) Κατὰ τὸν Ματθ. Παρανίκαν (Σχεδίασμα κλπ. σελ. 22 σημ. 4) εὕρηται παρ' αὐτῷ ἀνέκδοτος ἐτέρα διόρθωσις ἐπιστολῆς τοῦ φιλοπάτριδος τούτου μοναχοῦ ἐπιγραφομένη· "Τῷ θεοφιλεστάτῳ καὶ ἐλλογιμωτάτῳ Κυρίῳ Παχωμίῳ τῷ Δοξαρᾷ, τῷ προνοίᾳ Θεοῦ Ἐπισκόπῳ Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἐν Χριστῷ πατρὶ σεβασμιωτάτῳ".... Ἐν τέλει δὲ "ἐν Λονδίνῃ (sic) τῇ τῆς Ἀγγλοβρεττανίας Μητροπόλει Γαμηλιῶνος κδ' λήγοντος, ἔτει κοσμοσωτηρίῳ αχκδ' ὁ σὸς ἐν Χριστῷ Νικόδημος Ἱερομόναχος ὁ Μεταξᾶς".

(β) Κ. Σάθα Νεοελληνικῆς Φιλολογίας σελ. 275.

(γ) Ἱστοριογράφος τῆς Τουρκίας, ἀποθανὼν ἐν Τεχεράνῃ ὅπου εἶχε διορισθῆ πρέσβυς, κατέλιπεν ἀσυμπλήρωτον τὴν συγγραφήν του.

(δ) Σήμερον κατέχει ἀξίωμα Γερουσιαστοῦ.

ὑπὸ ἴδιον ἐτάχθη προϊστάμενον τὸν Ἰβραχὶμ Ἐδχὲμ Πασσᾶν, (α) ὃς τῇ 21 Σεβὰλ 1281 ἀντεκατέστη ὑπὸ τοῦ Νεβρὲς Πασσᾶ, κληθέντος τὸ δεύτερον εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ Τῇ 29 Ζιλκαδὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπολυθέντος τούτου, ἐκλήθη τὸ τρίτον εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ὁ Ἀχμὲτ Κεμὰλ ἐφένδης, ὃν τῇ 23 Ρεβὶ-οὺλ- Ἀχὴρ 1284 ἀντεκατέστησεν ὁ Σουπχῆ βέης (β), ὃν τῇ 12 Ζιλκαδὲ ἰδίου ἔτους διεδέχθη ὁ Σαρβὲτ Πασσᾶς. Οὗτος διηύθυνε τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο μέχρι τῆς 20 Ρετζὲπ 1288, ὅτε ἀντεκατέστη ὑπὸ τοῦ εἰς βαθμὸν βεζύρου προαχθέντος Ἀχμὲτ Κεμὰλ ἐφένδη, τοῦ λοιποῦ πασσᾶ, τετάρτην ἤδη φορὰν διαπιστευθέντος αὐτῷ τοῦ ὑπουργήματος τούτου. Τὸν Ἀχμὲτ Κεμὰλ Πασσᾶν διεδέχθη τῇ 22 Σεβὰλ ἰδίου ὁ Δερβὶς (γ) Πασσᾶς, ὃν τῇ 8 Ρεβι-οὺλ Ἀχὴρ 1289 ἀντεκατέστησεν ὁ Ἀχμὲτ Βεφὶκ (γ) ἐφένδης, ὃς καὶ παρέμεινεν ὑπουργῶν μέχρι τῆς 4 Σεβὰλ ἰδίου ἔτους. Τοῦτον ἀπολυθέντα διεδέχθη τὸ πέμπτον ἤδη ὁ Ἀχμὲτ Κεμὰλ Πασσᾶς, ὃς ἀπολυθεὶς τῇ 25 Σεφὲρ 1290, ἀντεκατέστη ὑπὸ τοῦ Δζεβδὲτ Πασσᾶ (ε), παραμείναντος μέχρι τῆς 17 Σεφὲρ 1292, ὅτε τὸ δεύτερον ἐκλήθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ὁ Σαρβὲτ Πασσᾶς, ὃν τῇ 8 Ζιλχιτζὲ ἰδίου ἔτους ἐδιεδέχθη ὁ Ἀαριφὴ (στ) Πασσᾶς. Τοῦτον ἀντεκατέστησε τῇ 8 Τζεμαζὶ-οὺλ ἐβὲλ 1292 ὁ Δζεβδὲτ Πασσᾶς τὸ δεύτερον καὶ τοῦτον τῇ 2 Ζιλκαδὲ ἰδίου ἔτους, ὁ Σαρβὲτ Πασσᾶς τὸ τρίτον, παραμείνας μέχρι τῆς 12 Ρεβὶ-οὺλ Ἀχὴρ ἰδίου ἔτους, ὅτε τὸ ἕκτον ἐκλήθη ὁ Ἀχμὲτ Κεμὰλ Πασσᾶς, ὃν μετὰ δεκαήμερον ὑπουργείαν ἀντεκατέστησεν ὁ Δζεβδὲτ Πασσᾶς, τὸ τρίτον.

Κατὰ τὴν τριμηνον βασιλείαν τοῦ Σουλτὰν Μουρὰτ τοῦ Ε'. οὐδεμία μεταβολὴ ἐγένετο εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου τούτου. Ἡ Α. Α. Μ. ὁ τανῦν ἡγεμονεύων Σουλτὰν Ἀβδ-οὺλ Χαμὶτ ὁ Βος εὑρὼν κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασίν του τὸν Δζεβδὲτ Πασσᾶν προϊστάμενον τοῦ ὑπουργείου τούτου διετήρησεν αὐτὸν μέχρι τῆς 8 Ραμαζὰν 1293, ὅτε ἀντεκατέστησεν αὐτὸν διὰ τοῦ Γιουσοὺφ (ζ) Πασσᾶ. Τοῦτον ἀπολυθέντα τῇ 12 Μουχαρρὲμ 1295, διεδέχθη ὁ Μουνὶρ ἐφένδης, ὃν τῇ 3 Ζιλκαδὲ ἰδίου ἔτους ἀντεκατέστησεν ὁ τὸ ἕβδομον γενόμενος ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Ἀχμὲτ Κεμὰλ πασσᾶς, ὃς ἀπολυθεὶς τῇ 9 Μουχαρὲμ 1295 ἀντεκατέστη ὑπὸ τοῦ Ἀχμὲτ Βεφὶκ Πασσᾶ τὸ δεύτερον, ὃν τῇ 1 Σεφὲρ ἰδίου ἔτους ἀντεκατέστησεν ἐπίσης τὸ δεύτερον ὁ Σουπχῆ Πασσᾶς καὶ τοῦτον διεδέχθη τῇ 15 Ρεβὶ-οὺλ- Ἀχὴρ ἰδίου ἔτους ὁ Μουνὶρ ἐφένδης, τὸ δεύτερον ἐπίσης κληθεὶς εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου τούτου, ὃς καὶ παρέμεινεν ἐν αὐτῷ μέχρι τῆς 7 Σεβὰλ 1297 προαχθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ εἰς βαθμὸν βεζύρου, ὅτε ἀπολυθεὶς ἀντεκατέστη ὑπὸ τοῦ τανῦν ὑπουργεύοντος Κιαμὴλ Πασσᾶ.

Προσωπικὸν Αὐτοῦ.

Τμῆμα Αὐτ· Λυκείων. Ἐπόπτης Ἀριστοκλὴς ἐφένδης. Γραμματεὺς Ἀζὶζ Βέης· Τμῆμα Σχολείων Ρουσιέ· Ἐπόπτης Σελὶμ Σαπὶτ ἐφένδης Γραμ. Χακκῆ ἐφένδ· Λογιστικὸν Τμῆμα Ἐπόπ· Χουσεῖν Χουσνὴ Βέης, Γραμ. Ἀβδοὺλ Ραχμὰν Βέης Τμῆμα μεταφράσεως βιβλίων Ἐπ· Ἀχμὲτ Χαμδῆ ἐφένδ. Γρ· Ἀχμὲτ Ριφὰτ ἐφένδ. Τμῆμα Νεπιαγωγείων Ἐπόπτης Μουσταφὰ ἐφένδης Γραμματεὺς Τιάρ ἐφένδης Τμῆμα Τυπογραφείων Ἐπόπτης Ἀρτὶν ἐφένδης· Γραμματεὺς Ἐμὶν ἐφένδης.

Οἱ ἓξ οὗτοι ἐπόπται συγκροτοῦσι τὸ συμβούλιον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐργαζόμενον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ὑπουργοῦ.

Μεκτουπζῆς Ἰσμαὴλ Ζουχδῆ Βέης· Ἀρχιγραμματεὺς Ἀζὶζ Βέης· Ἀρχειοφύλαξ Μουζαφὲρ Βέης· Ἐλεγκτὴς τοῦ Λογιστηρίου Χακκῆ ἐφένδης, Βοηθὸς τοῦ Λογιστοῦ Μεχμὲτ Βέης, Σφραγιδοφύλαξ Δζεβδὲτ ἐφένδης, Ἐπιθεωρητὴς τῶν Σχολείων Σακὶρ ἐφένδης καὶ Ὀσμὰν ἐφένδης. Ἐπιθεωρητὴς τῶν Βιβλιοθηκῶν Ταχσὶν ἐφένδης, Ἐπόπτης τῶν οἰκοδομῶν Καδρῆ Βέης, Διευθυντὴς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τυπογραφείου καὶ τῆς ἐπισήμου Ἐφημερίδος Μιδχὰτ ἐφένδης, Συντάκτης τοῦ ἐπισήμου Ἡμερολογίου Ἐμὶν ἐφένδης, Διευθυντὴς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀριστείδης Κουμπάρη Ἐφένδης Βοηθὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος Κουμπάρης· Διευθυντὴς τοῦ Αὐκρατ. Μουσείου κ. Δετιέ. Ὑπάλληλοι παρ' αὐτῷ Λιμοντζιὰν ἐφένδης καὶ Κιρκὸρ Ἐφένδης.

(α) Ὁ τρίτος τῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας Σουλτὰν Ἀβδ-οὺλ Χαμὶτ μεγάλων βεζυρίων, τανῦν πρεσβευτὴς ἐν Βιέννῃ.
(β) Υἱὸς τοῦ Ἀβδοὺλ Ραχμὰν Σαμῆ Πασσᾶ καὶ ἤδη ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν Σουπχῆ Πασσᾶς.
(γ) Ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν πρὸ πενταετίας.
(δ) Ὁ τανῦν Τοπάρχης Προύσης.
(ε) Ὁ ἤδη ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης.
(στ) Ὁ πρώην πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους·
(ζ) Ὁ τανῦν Τοπάρχης Θεοδοσιουπόλεως—Ἐρζερούμ.

Λύκεια καὶ Σχολεῖα.

Τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τούτου ἐποπτευόμενα καὶ συντηρούμενα Σχολεῖα εἰσὶ· τὸ Σχολεῖον Χαμιδιὲ καταρτισθὲν ἐπ' ἐσχάτων πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον δοθησομένων. Ἡ ἐν αὐτῷ διδασκαλία διαρκεῖ ἐπὶ πέντε ἔτη· Ὁ ἐπὶ τριετίαν ἀκούσας τὰ ἐν αὐτῷ μαθήματα καὶ δοὺς ἐξετάσεις, λαμβάνει τὸν τίτλον προλήτου, ὁ δὲ ὅλην τὴν σειρὰν τῶν ἐν αὐτῷ μαθημάτων, λαμβάνει δίπλωμα διδάκτορος. Αἱ ἐξετάσεις ἑκάστης τάξεως γίνονται κατ' ἔτος. Ἀπαιτεῖται ἀπολυτήριον Σχολείου Ρουσιὲ πρὸς ἐγγραφὴν εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ τάξιν, δίπλωμα δὲ τοῦ Αὐτοκρ. Λυκείου δι' ἐγγραφὴν εἰς τὴν Δ'. ἵνα ὑποβληθῇ ὁ προσελευσόμενος εἰς ἐξετάσεις ἐπὶ τῶν μαθημάτων τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν Διευθυντὴς τοῦ Λυκείου τούτου εἶνε ὁ Ἀβδοὺλ Ραχμὰν Ἐφένδης, καθηγηταὶ δὲ καὶ διδάσκαλοι 28 τὸν ἀριθμὸν διδάσκουσιν ἐν αὐτῷ.

Αὐτοκρατορικὸν Λύκειον ἐν Γαλατᾷ Σεραὶ Πέρα. Διευθυντὴς αὐτοῦ ὁ πρίγκιψ Καρατζᾶς. Καθηγηταὶ δὲ καὶ διδάσκαλοι ἐν τῇ νομικῇ αὐτοῦ Σχολῇ 17 ἐν ᾗ διδάσκονται ἡ Τουρκική, Ἀραβική, Περσική, Ἑλληνική, Λατινικὴ καὶ Γαλλική, τὸ Ρωμαϊκὸν Δίκαιον, τὸ μουσουλμανικὸν δίκαιον (ἴλμ-υ-φήκχ), τὸ Ἀστυκὸν Δίκαιον (Μετζελὲ), τὸ Ὀθωμανικὸν Ἐμπορικὸν δίκαιον, τὸ ποινικὸν δίκαιον, ἡ πολιτικὴ οἰκονομία, τὸ διοικητικὸν δίκαιον καὶ ἡ πολιτικὴ οἰκονομία. Ἐν δὲ τῇ ἰατρικῇ 31 καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι. Φοιτηταὶ τῆς μὲν Νομικῆς 324 ἐξ ὧν 250 τρόφιμοι, 4 ἡμιτρόφιμοι καὶ 70 ἐξωτερικοί, τῆς δὲ ἰατρικῆς 410.

Διδασκαλεῖον πρὸς μόρφωσιν διδασκάλων, ἐν ᾧ φοιτῶσιν 60 μαθηταί· Ἡ ἐν αὐτῷ διδασκαλία διαρκεῖ τρία ἔτη·

Ἔτος Λον Στοιχειώδης φυσική, Καλλιλογία (ἴλμι πελαγάτ), Λογική, Ἀραβικά, Γαλλικά, Φυσικὴ φιλοσοφία (Χηκιμὲτ-ι-ταπιγιέ), Γεωμετρία, Χημεία, Περσικὰ καὶ ἰχνογραφία.

Ἔτος Βον Διδασκαλικὴ μέθοδος, θετικαὶ ἐπιστῆμαι (σὺλούμ-ι- ριγιαζιγιέ), Γεωγραφία, Ἀραβικά, περὶ τουρκικῆς συνθέσεως, Γενικὴ ἱστορία, Περσικὰ καὶ ἰχνογραφία.

Ἔτος Γον Ἱστορία, Περσικά, Ἀριθμητική, Ὀθωμανικὴ Γραμματική, Κοράνιον, Γεωγραφία καὶ Γεωμετρικὰ σχήματα.

Σχολεῖα τῆς εὐθείας ὁδοῦ (Μεκιατὶπι Ρουστιὲ) εἰσὶ 17 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν οἷς 1249 ἐν συνόλῳ μαθηταὶ διδάσκονται ὑπὸ 122 διδασκάλων. Ἡ ἐν αὐτοῖς διδασκαλία διαρκεῖ τετραετίαν.

Ἔτος πρῶτον Θρησκευτικὰ καθήκοντα, Ὀθωμανικὴ γλῶσσα, Ἀραβική, Περσική, Ἀριθμητική, Γραφή.

Ἔτος δεύτερον Ὀθωμανικὴ γλῶσσα, Ἀραβική, Περσική, Ἀνάγνωσις Τουρκική, Ἀριθμητική, Γεωγραφία, Ἰχνογραφία, Γραφή.

Ἔτος τρίτον. Ὀθωμανικὴ γλῶσσα, Ἀραβική, Περσική, Ἀριθμητική, Γεωγραφία, Γενικὴ Ἱστορία, Ἀνάγνωσις Τουρκική, Ἰχνογραφία, Γραφή.

Ἔτος τέταρτον. Ὀθωμανικὴ γλῶσσα, Ἀραβική, Περσική, Γεωγραφία, Γεωμετρία, Ὀθωμανικὴ Ἱστορία, Ἀνάγνωσις Τουρκική, Ἰχνογραφία, Ποικίλαι Γραφαί.

Πρωτοβάθμια Σχολεῖα (Μεκιατὶπι ἰπτιδαϊὲ) τοιαῦτα ὑπάρχουσι 19, ἐν οἷς 1294 μαθηταὶ διδάσκονται ὑπὸ 39 διδασκάλων τὰ ἑπόμενα μαθήματα·

Κοράνιον, Πρῶται γνώσεις, Βάσεις (καβαΐδ), Ὀρθογραφία, Ἀριθμητική, Γεωγραφία, Ἱστορία, ἀνάγνωσις Τουρκική, Σουλούς (εἶδος γραφῆς τουρκικῆς).

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀρρένων τῶν Μωαμεθανῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας συντηρούμενα σχολεῖα· διὰ δὲ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν θηλέων αὐτῶν, τὸ αὐτὸ ὑπουργεῖον συντηρεῖ δύο πρωτοβάθμια παρθεναγωγεῖα, ἓν εἰς Βεφὰ καὶ ἕτερον εἰς Χρυσούπολιν (Σκούταρι), ἐν οἷς φοιτῶσιν 67 μαθήτριαι διδασκόμεναι ὑπὸ 2 διδασκαλισσῶν τὰ αὐτὰ μαθήματα, ἅπινα καὶ οἱ ἄρρενες ἐν τοῖς πρωτοβαθμίοις σχολείοις· προσέτι ἐννέα ἀνώτερα παρθεναγωγεῖα ἐν οἷς 331 μαθήτριαι διδάσκονται ὑπὸ 28 διδασκαλισσῶν τὰ ἑπόμενα μαθήματα ἐντὸς τετραετίας.

Ἔτος Λον — Θρησκευτική Ἐπιστήμη, Ἠθική, Ὠφέλιμοι γνώσεις, Ὀθωμανική γλῶσσα, Ἀριθμητική, Σουλούς (εἶδος γραφῆς) καὶ Ρικ' ἄ (ἕτερον εἶδος γραφῆς ἐν χρήσει παρὰ Τούρκοις εἰς βραχείας ἐπιστολάς).

Ἔτος Βον. Θρησκευτική Ἐπιστήμη, Ἀραβικά, Περσικά, Ἀριθμητική, Ἱστορία, Σουλούς, Ρικ' ἄ, Κλώσιμον.

Ἔτος Γον. Ἀραβικά, Περσικά, Ὀθωμανική γλῶσσα, Ὀρθογραφία, Ἀριθμητική, Γεωγραφία, Θρησκευτική Ἐπιστήμη, Ἀνάγνωσις Τουρκική, Ἱστορία, Σουλούς, Ρικ' ἄ, Κεντήματα.

Ἔτος Δον. Θρησκευτική Ἐπιστήμη, Ἀνάγνωσις Τουρκική, Περσική ποίησις, Ὀθωμανική γλῶσσα, Ὀρθογραφία, Ἀριθμητική, Γεωγραφία Στοιχεῖα Γραμματικῆς (μεδχὰλ-ἰ-Καβαΐδ), Ἱστορία, Σουλούς, Ρικ ἄ, Κεντήματα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

ΜΗΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ,

ἔχων ἡμέρας 30.

1 Τετάρτ. Μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνανίου, ἑνὸς τῶν ἑβδομήκοντα καὶ τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ.

Ὁ Ἀπόστολος ἦν ἐκ Δαμασκοῦ, ἧς καὶ ἐπίσκοπος ἐγένετο· οὗτος ἦν ὁ ἐν Δαμασκῷ μαθητὴς πρὸς ὃν ὁ Κύριος ἐν ὁράματι εἶπεν (Πράξ. κεφ. Θ'. 11-13) «Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας ὅπως ἀναβλέψῃ.» Οὗτος, ἰάσας τὸν Παῦλον, ἐβάπτισεν αὐτὸν, μετονομασθέντα ἀπὸ Σαύλου Παῦλον καὶ γενόμενον σκεῦος ἐκλογῆς ἀπὸ διώκτου τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ χρόνος, καθ' ὃν τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐγένετο, εἶνε ζητήσιμος, ἐπειδὴ οὔτε ὁ Λουκᾶς ἐν ταῖς Πράξεσιν, οὔτε ὁ Παῦλος ἐν ταῖς ἰδίαις ἐπιστολαῖς ἐσημείωσαν αὐτόν. Ὁ πολὺς Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις (Ἑκατοντ. σελ. 115) στοιχῶν τῇ γνώμῃ τοῦ Βεαυσώβρη καὶ Λαμφάντη (ἐν τῷ γενικῷ προλόγῳ τῷ πρὸ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου σελ. 13-14) σημειοῖ τὸ 36 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος καὶ 21 τῆς τοῦ Τιβερίου Καίσαρος βασιλείας ὡς τὴν ἀκριβεστέραν ἐποχὴν τῆς τοῦ Παύλου ἐπιστροφῆς.

Θεαρέστως ὁ Ἀνανίας ἐπισκοπεύων ἐν Δαμασκῷ πολλοὺς πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐπεσπάσατο, ὅθεν ἄγεται πρὸ Λουκιανοῦ τοῦ ἡγεμόνος, διαταγῇ τοῦ ὁποίου τύπτεται βουνεύροις, τὰς πλευρὰς ξέεται καὶ λαμπάσι καταρλέγεται· τέλος δὲ ἔξω τῆς πόλεως μετεφερθεὶς λιθοβολεῖται καὶ πληροῖ τὸ μαρτύριον.

Πιστῶς σκιαγραφεῖ τὸ μαρτυρικὸν τέλος τοῦ Ἀποστόλου τὸ ἑπόμενον ἐπίγραμμα:

Λίθοις νέμειν θέλοντα μηδαμῶς σέβας
Ἀνανίαν βάλλουσι δυσσεβεῖς λίθοις.

Ὁ Ὅσιος Ρωμανὸς ἦν ἀπὸ Συρίας ἐκ τῆς Ἐμεσηνῶν πόλεως καὶ ἐγένετο διάκονος τῆς ἐν Βηρυτῷ Ἐκκλησίας. Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τῆς Βασιλείας Ἀναστασίου καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατέμεινεν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐν τοῖς Κύρου, «ἐν ᾧ τῆς μελῳδίας τὴν χάριν γέρας εἰληφέναι τῆς ἀρετῆς πρὸς τῆς Θεομήτορος λόγος,» κατηξίωται· συνέγραψε δὲ πλῆθος κοντακίων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὑπερβαίνει, λέγουσιν οἱ συναξαρισταί, τὰ χίλια.

Ἡ παράδοσις θέλει τὸν ναὸν τοῦτον κείμενον ἐν Ἐγρὺ Καπὶ (α) (τῇ Καλλιγαρίᾳ ἢ Χαρσίᾳ πύλῃ τῶν Βυζαντινῶν), ὅπου καὶ νῦν εὕρηται ναὸς τῆς Θεοτόκου, ἐν ᾗ ὑπάρχει ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Θεομήτορος, περὶ ἧς γίνεται λόγος ἐν τῷ συναξαρίῳ τοῦ ἁγίου Πατρικίου τῇ 28 Ἀπριλίου, ὡς εὑρεθεῖσα, κατὰ τὸν Νικηφόρον Κάλλιστον, ἐντὸς ἀμφιλαφοῦς τινος κυπαρίσσου, ἐκεῖ ποῦ περυκυΐας καὶ φωτὶ ἀπείρῳ λαμπάδος δίκην διὰ νυκτὸς περιλαμπομένης. Κατὰ τὸν ἀείμνηστον ὅμως Σκαρλάτον Βυζάντιον (Κωνσταν. Τομ. Α' σελ. 366) ἀναζητητέον τὸν ναὸν τοῦτον ἐν αὐτῷ τῷ ΙΔ'. ρεγεῶνι ὅπου ἡ σημερινὴ ἐκκλησία, τῆς ἀπὸ τοῦ Τεκὺρ σεραγίου παρωνυμουμένης Ἑλληνικῆς συνοικίας, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου καὶ ἐπιλεγομένη Κυρία τῶν Οὐρανῶν, ἢ καὶ ἄλλως Παναγία Χαντζερλῆ, καὶ ἧς τὸ πρῶτον ὄνομα ὁ Βυζάντιος θέλει (ἔνθ. ἀνωτ. ἐν σημειώσει) παραχθὲν ἐκ συστοιχίας τοῦ ὀνόματος τῆς Θεοτόκου τῶν Κύρου.

Ὅτι τὸ ὄνομα Τὰ Κύρου ἐξετείνετο ἐπὶ τῆς συνοικίας ταύτης μαρτύρεται πρὸς ἄλλοις καὶ τὸ σημερινὸν ὄνομα Τεκὺρ τῶν Τούρκων, γενόμενον ἐκ παραφθορᾶς τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος· ἡ ἀξίωσις ὅμως ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ ὑψηλοτέρῳ λόφῳ τῷ καὶ ἑβδόμῳ (β) ἐπιλεγομένῳ ἦν ὁ τῆς Θεοτόκου τῆς ἐν τοῖς Κύρου ναὸς μόνον ἐκ τῆς συστοιχίας τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐπάρχου Κύρου προσωνυμίας τῆς συνοικίας ταύτης συνάγεται. Ἐν τῷ ἑβδόμῳ ὁ μὲν Δουκάγγιος μνημονεύει τῆς ἀνδρῴας Μονῆς τῶν ἐννέα ταγμάτων ἢ τῶν Ἀσωμάτων, κτίσματος τῆς Βασιλίδος Θεοδώρας τῆς Πορφυρογεννήτου, ὁ δὲ ἀείμνηστος Κωνστάντιος: τῆς περικαλλεστάτης Ἐκκλησίας τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου· τῆς σεβασμίας Μονῆς τῆς χώρας (τὸ νῦν Καχριὲ Τζαμισὶ)· τῆς ἀπέναντι τούτου δεξαμενῆς τοῦ Βώνου· τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· τῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου παρὰ τὴν πύλην τῆς Ἀδριανουπόλεως (ἔνθα ἐκτίσθη τὸ μέγα τέμενος παρὰ τῆς Μητρὸς Μουσταφᾶ τοῦ Βου)· τῆς τοῦ Μανουὴλ Μονῆς· τοῦ Παλατίου τοῦ Μ. Κωνσταντίνου τοῦ καὶ Τριβουναλίου τοῦ ἑβδόμου ἐπιλεγομένου· τῆς παρ' αὐτῷ λαμπροτάτης Ἐκκλησίας τῶν ἐννέα Ταγμάτων· τῆς Ἄσπαρος δεξαμενῆς· καλλίστων λουτρῶν καὶ θεάτρου παγκάλου. Ἡ ἀποσιώπησις λοιπὸν ὅλως τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου γεννᾷ ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἐν τῷ ἑβδόμῳ τοποθετήσεως αὐτοῦ καὶ ἀναγκάζει τὸν ἐρευνητὴν νὰ ζητήσῃ αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Ἐγρὺ Καπὶ Ἐκκλησίᾳ. Τὴν ὑπόθεσιν ὅμως ταύτην, εἰ καὶ ὑποστηριζομένην ὑπὸ τῆς παραδόσεως, ἀνατρέπει τὸ ὅριον «τῶν Κύρου» ἅτινα βέβαιον ὅτι ἐκτὸς τῆς τότε περιτετειχισμένης πόλεως ἔκειντο» (Α. Γ. Παπᾶτη Βυζαντ. Μελέται σελ. 327).

Περὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ παλατίου τούτου ἀσαφῆ καὶ πολλάκις ἀντιφάσκοντά εἰσι τὰ παρὰ Βυζαντινοῖς ἱστορούμενα. Σεισμὸς μέγας ἀρξάμενος τῇ 26 Ἰανουαρίου 447 καὶ τρεῖς ὅλους διαρκέσας μῆνας (ἴδε Μηνιαῖον Ἰανουαρίου) κατέρριψε τὰ τείχη τῆς πόλεως καὶ μέρος πολὺ τῶν οἰκημάτων, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὰ ἀπὸ τῶν Τρωαδησίων ἐμβόλων (τῆς παρὰ Βυζαντινοῖς ἀγορᾶς) ἕως τοῦ Χαλκοῦ τετραπύλου. Τότε ὁ τοῦ Πραιτωρίου ἔπαρχος Κῦρος ὁ Φλώρου διετάγη νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀνέγερσιν αὐτῶν, ἣν καὶ κατώρθωσεν ἐν χρόνῳ ὀλιγωτέρῳ τῶν δύο μηνῶν, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς ἑπομένης ἐπιγραφῆς, ἀναγινωσκομένης ἐπὶ τοῦ ἀνω-

(α) Τὴν παράδοσιν ταύτην ἀκολουθεῖ καὶ ὁ ἀείμνηστος Κωνστάντιος Λος ὁ ἀπὸ Σιναΐου τοποθετῶν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Θεοτόκου τοῦ Κύρου " εἰς τὸν χαμηλότερον λόφον τοῦ ΙΔ'. Ρεγεῶνος, τὸ νῦν Ἐγρὶ Καπὶ" (Κωνστ. σελ. 89.)

(β) Ὠνομάσθη ἑβδόμον διότι μέχρι Θεοδοσίου τοῦ Νέου, τοῦ προεκτείναντος τὰ χερσαῖα τείχη, ἦταν ὁ τόπος αὐτὸς προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀφίστατο ἀπὸ τὰ παλαιὰ τείχη τοῦ Κωνσταντίνου ἑπτὰ σημεῖα, τουτέστιν ἑπτὰ λίθου βουλάς.

φλίου τῆς ἔξω εἰσόδου τῆς Μελανδησίας Πύλης (α) (Γενὶ καποῦ ἡ Μεβλεβῆ χανέ Γενὶ Καπουσοῦ, οὕτω παρωνυμουμένης ὑπὸ τῶν Τούρκων πρὸς διάκρισιν ἑτέρας ἐπὶ τῆς Προποντίδος Λάγκα Γενὶ καπουσοῦ) καὶ ἐχούσης ὧδε:

† Ἤμασιν ἑξήκοντα φιλοσκήπτρῳ βασιλεῖ
Κωνσταντῖνος ὕπαρχος ἐδείματο τεῖχεϊ τάχος. †

ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς κορωνίδος τῆς δεξιᾶς παραστάδος τῆς αὐτῆς πύλης ἐγγεγλυμένης λατινιστί, ἐχούσης:

Theodosii jussis gemino nec mense peract
Constantinus ovans haec moenia firma locavit
Tam cito tam stabilem Pallas vix conderet arcem·

καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Κεράτιον Ξυλοκέρκου, ἐφ' ἧς, κατὰ τὸν Κωνσταντίνον (σελ. 6), ἀνεγινώσκετο

† Θεοδόσιος τόδε τεῖχος Ἄναξ, καὶ ὕπαρχος Ἑώας
Κωνσταντῖνος, ἔτευξαν ἐν ἥμασιν ἑξήκοντα. †

Ὁ δῆμος ἐξεπλάγη διὰ τὸ κάλλος καὶ τὸ τάχος τῆς τοῦ τείχους κτίσεως, ὅθεν καὶ προσερώνησε τῷ Κύρῳ τὰς ἑξῆς μόνον τέσσαρας λέξεις Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσε. Τὰς λέξεις ὅμως ταύτας γενομένας περιλαλήτους δὲν ἠμπόρεσε νὰ χωνεύσῃ τῶν εὐνούχων ὁ ὀθόνος, ὅσοι ἐβασίλευον διὰ τοῦ γυναικωνίτου τότε, ὅθεν διαβληθείς, μᾶλις ἐλύτρωσε τὴν κεφαλήν του, σκεπασθείς μὲ τὸ ράσον, καί, καταφυγὼν εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα, ἔγεινε καὶ ἀρχιερεὺς Σμύρνης. (Κωνστ. τομ. Α΄. σελ. 364.) Κατὰ τὸν Κωδινὸν (Πάτρια Κωνστ· σελ. 108) «Κῦρος Πατρίκιος, ὃς καὶ παρίστατο εἰς τὸ κτίσμα τοῦ χερσαίου τείχους, ὅτε ἐκτίζετο παρὰ τῶν δύο μερῶν καὶ ὑπὸ τῶν δημοτῶν ἀγαπηθεὶς ἦν, ὅτε καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπον· Κῦρος καὶ ἐς ἄλλο νικήσει καὶ προκόψει, ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν αὐτὸν μητροπολίτην εἰς Σμύρνην.» Τέλος κατὰ τὸν Μαλαλᾶν (χρονογρ. σελ. 362) «Καὶ ἐχάλωσεν αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς ὅτι ταῦτα ἔπραξε, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν κληρικὸν καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν ἐπίσκοπον εἰς Σμύρνην τῆς Ἀσίας· ἦσαν γὰρ οἱ τῆς πόλεως ἐκείνης ὕδη τέσσαρας ἐπισκόπους φονεύσαντες καὶ ἵνα καὶ αὐτὸν Κῦρον ἀνέλωσιν.» Ὁ Δουκάγγιος θέλει τὸν ἄνδρα τοῦτον ἔχοντα δύο ὀνόματα, ἡ δὲ εἰκασία αὕτη συμβιβάζει τήν τε τῶν ἐπιγραμμάτων ὀνομασίαν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Κύρου, δι' οὗ οἱ δῆμοι καὶ οἱ χρονογράφοι διαστέλλουσιν αὐτόν. Οὐδόλως δ' ἀπίθανον καὶ τὰ παλάτια, ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῶν ὁποίων σήμερον ὑελουργοὶ ἐργάζονται, νὰ ἦσαν αὐτοῦ τοῦ Κύρου, τοῦ καὶ ἄλλως Κωνσταντίνου λεγομένου.

Τοῦ Κύρου τούτου μνημονεύεται λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν Σμύρνῃ πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, πολύκροτος γενόμενος διὰ τὴν μεγίστην συντομίαν αὐτοῦ, περισταλέντος εἰς τὴν ἑπομένην φράσιν: «Ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, ὡς ὑπερβαῖνον πᾶσαν ἔννοιαν ἀνθρωπίνην, σιωπῇ τιμάσθω πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν!» ὃν ἀναγράφων ὁ Βυζάντιος (Κωνστ. Τόμ. Α΄· σελ. 365) ἐπιφωνεῖ· «Πόσοι ἀμαθεῖς ἱεροκήρυκες ἦτον εὐχῆς ἔργον νὰ ἐμιμοῦντο τὸν ἡμέτερον Κῦρον!»

(α) Ὁ ἀείμνηστος Κωνστάντιος (Κωνστ· ἐν σελ. 6) καὶ ἐξ αὐτοῦ παραλαβὼν ὁ Βυζάντιος (Κωνστ. Τόμ. Α΄· σελ. 106) θέτουσι τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ Ρηγίου· ἀμφότεροι ὅμως οἱ συγγραφεῖς οὗτοι σφάλλουσι (Κωνσταντινάδος σελ. 21 καὶ Κωνσταντινουπόλεως τόμ. Α΄. σελ. 323) περὶ τὴν τοποθέτησιν καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ Ρηγίου πύλης ὡς ἀποδεικνύει ὁ Α. Παπάτης (Βυζ. Μελ. σελ. 77 καὶ 78) γράψας ὅτι ἡ τοῦ Ρηγίου πύλη εἶνε ἡ δευτέρα μετὰ τὴν τῆς Σηλυβρίας, πύλη κλειστή, ἀπέναντι τοῦ ἡμετέρου Νοσοκομείου.

2. Πέμπτη. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης τῆς Παρθένου.

Ἀμφότεροι οἱ ἅγιοι οὗτοι ἦσαν ἐξ Ἀντιοχείας. Ὁ Κυπριανός, εὐγενείᾳ γένους καὶ πλούτῳ οἴκου ὑπερέχων, διεκρίνετο καὶ διὰ τὴν περὶ τὴν φιλοσοφίαν ἄκραν αὐτοῦ ἐπίδοσιν καὶ μεγίστης ἀπήλαυε παρὰ τῆς ἐθνικοῖς ὑπολήψεως. Ὑπὸ τῆς παρθένου δὲ Ἰουστίνης μεταστησάμενος πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀναγεννηθείς, ἐπίσκοπος ἐπὶ τέλους ἀναδείκνυται καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ τῆς ἀληθείας κηρύγματος πολλοὺς τῇ εἰς Χριστὸν πίστει προσηγάγετο. Ὅθεν ὁ τὸν αὐτοκράτορα Δέκιον ἐν Δαμασκῷ ἀντιπροσωπεύων, συλλαμβάνει τοῦτόν τε καὶ τὴν Ἰουστίνην, καὶ ἀφοῦ μυριαχῶς αὐτοὺς ἐν Δαμασκῷ ἐβασάνισεν, ἀπέστειλε δεσμίους εἰς Νικομήδειαν, ὅπου ἀμφότεροι τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν.

Συνοπτικῶς πλὴν λίαν προσφυῶς τὸν πρότερον βίον καὶ τὸ μαρτυρικὸν τέλος τοῦ Ἱερομάρτυρος διατυποῖ τὸ ἑπόμενον ἐπίγραμμα:

Ἀλγεῖ Σατανᾶς τὸν πάλαι φίλον βλέπων
Ξίφει φιλοῦντα συνθανεῖν Ἰουστίνῃ.

3. Παρασκευή. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου.

Οὗτος, κατὰ τὸν συναξαριστὴν, ἦν κατὰ τὸν σωματικὸν τύπον, τὸ μέγεθος μέσος, ἰσχνός, λευκὸς, ὑπωχρος, ὑπόσιμος τὴν ῥίνα, τὰς ὀρροῦς συνεσπασμένος, κοῖλος τοὺς ὀφθαλμούς, ὦτα μεγάλα ἔχων, πολιὸς, κομήτης, μετρίως βαθυνόμενος τὴν ὑπήνην, ἀραιὸς τὴν ἔκφυσιν τοῦ γενείου, ἡρέμα προγάστωρ, μακροδάκτυλος ταῖς χερσίν. Πλούτῳ δὲ καὶ δόξῃ καὶ σοφίᾳ καὶ συνέσει τῶν συγχρόνων ὑπερέχων, εἷς ἦν τῶν ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ βουλευτῶν, ὅτε τὸ 50ον (α) ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος παραγενόμενος ὁ Παῦλος εἰς Ἀθήνας καὶ τὸν ἄγνωστον Θεὸν, ὃν ἀγνοοῦντες ἐλάτρευον οἱ Ἀθηναῖοι ἐκδιδάξας τὶς ἦν, Διονύσιον τουτονὶ σὺν τῇ γαμετῇ αὐτοῦ Δαμάρει εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν καθωδήγησεν. (ἴδε Πράξ. ΙΖ 16—34. Χρυσος. Βιβλ. Δ. περὶ ἱερωσ. κεφ. Ζ. καὶ Ἀστερίου περὶ ἱερωσύνης ὁμιλ. Η.)

Βαρθολομαῖος ὁ Κουτλουμουσιανὸς ἐν τῷ ἐκδοθέντι ὑπ' αὐτοῦ Μηναίῳ, ἐν βίῳ τοῦ ἱερομάρτυρος τούτου, θέλει αὐτὸν βαπτισθέντα ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Ἱεροθέου μητροπολίτου Ἀθηνῶν, (περὶ οὗ ἴδε ἀμέσως κατόπιν,) καὶ παρὰ τούτου τὰ ἀπόρρητα μυηθέντα καὶ χειροτονηθέντα ἐπίσκοπον· ἀκολουθῶν δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀββᾶ Ἱλδουίνου κατὰ τὴν 9΄. ἑκατονταετηρίδα ὑποστηριχθεῖσαν γνώμην (Hilduini vita S. Dionysii), τὴν διὰ Μεθοδίου καὶ παρ' ἡμῖν διαδοθεῖσαν, ὑποστηρίζει ὅτι ὁ ἱερομάρτυς οὗτος μετέβη εἰς Ἑσπερίαν καὶ ἐν Παρισίοις τὸ μαρτυρικὸν ὑπέστη τέλος ἅμα Ρουστικῷ καὶ Ἐλευθερίῳ τοῖς συνομιλητᾶς αὐτοῦ, συγχύσας οὕτω τὸν Ἀρεοπαγίτην μεθ' ἑτέρου Διονυσίου, πρώτου ἐπισκόπου τῶν Παρισίων τῷ 245 μ. χ. ἐπὶ τοῦ βασιλέως Φιλίππου τμηθέντος διὰ ξίφους τὴν κεφαλὴν ἅμα Ρουστικῷ καὶ Ἐλευθερίῳ τοῦ μὲν πρεσβυτέρου, τοῦ δὲ διακόνου ὄντος.

Ὅτι ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος παρ' αὐτοῦ τοῦ Παύλου ἐδιδάχθη τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀληθείας, πιστοποιούμεθα ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἐκδιδασκουσῶν: «τινὲς δὲ, »ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύ»σιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτε»ροι σὺν αὐτοῖς». Ὅτι δὲ πρῶτος Ἀθηνῶν ἐπίσκοπος ἐγένετο συνάγομεν ἐκ τῆς μαρτυρίας Διονυσίου Κορινθίων ἐπισκόπου, ἀκμάσαντος περὶ τὸ 170 ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος

(α) Κατὰ Εὐγένιον· Ὁ Κοντογόνης θέλει τὸ 52 (Ἐκκλ. Ἱστορ. σελ. 202).

Μάρκου Αὐρηλίου, οὗτινος ὀκτὼ καθολικῶν ἐπιστολῶν τάς τε ἐπιγραφὰς ὁ Εὐσέβιος διέσωσε καὶ τὰς ὑποθέσεις ἐν συντόμῳ ἐσημείωσε. Τὸν Κορινθίων τοῦτον ἐπίσκοπον ἀκολουθῶν ὁ Εὐσέβιος, γράφει ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ: «Ἐπὶ τούτοις καὶ τὸν Ἀρεοπαγίτην ἐκεῖνον, Διονύσιος »ὄνομα αὐτῷ, ὃν ἐν Πράξεσι μετὰ τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ »πρὸς Ἀθηναίους Παύλου δημηγορίαν πρῶτον πιστεῦσαι »ἀνέγραψεν ὁ Λουκᾶς, τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐκκλησίας πρῶ»τον ἐπίσκοπον, ἀρχαίων τις, ἕτερος Διονύσιος τῆς Κορίν»θίων παροικίας ποιμὴν ἱστορεῖ γεγονέναι,» (ἴδε καὶ Διονυσίου Κορινθ. ἐπισκόπου ἐπιστολὴν, πρὸς τοὺς Ἀθηναίους παρ' Εὐσεβίῳ ἐν τῇ Ἐκκλ. ἱστορ. Βιβλ. Γ'. κεφ. δ'. καὶ Βιβλ. Δ'. κεφ. κγ'.) Ἀπέθανε δὲ ὁ ἱερομάρτυς οὗτος ἐν Ἀθήναις, ἀθλήσας τὸν διὰ πυρὸς θάνατον, κατὰ μὲν Εὐγένιον τὸν Βούλγαριν (Ἑκαντ. σελ. 143) τὸ 95 ἢ 96 ἔτος μ.Χ. κατὰ δὲ τὸν Κοντογόνην (Ἐκκλ. ἱστορ. τόμ. Α'. σελ. 203) ἐν χρόνῳ οὐχὶ ἀρκούντως γνωστῷ, διότι οἱ μὲν λέγουσιν ἐπὶ Δομετιανοῦ, οἱ δὲ ἐπὶ Τραϊανοῦ (καὶ τούτων ἡ γνώμη φαίνεται ἐπικρατεστέρα) καὶ ἄλλοι ἐπὶ Ἀδριανοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γνώμην τῶν θελόντων τὸν Διονύσιον δεύτερον ἐπίσκοπον Ἀθηνῶν γεγονότα μετὰ Ἱερόθεον, πρὸς ἣν συμφωνεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν παράδοσις, ὑποστηρίζει ταύτην αὐτὸς ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, ὁμιλῶν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ (α) περὶ τοῦ Ἱεροθέου ὡς φίλου καὶ διδασκάλου του μετὰ Παῦλον.

Οἱ Γάλλοι ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀνάγωσι τὴν πρώτην σύστασιν τῆς χριστιανικῆς αὐτῶν Ἐκκλησίας μέχρις αὐτῆς τῆς πρώτης ἑκατονταετηρίδος καὶ νὰ προσκυνῶσιν ἄμεσον μαθητὴν τῶν Ἀποστόλων ὡς πολιοῦχον καὶ προστάτην τοῦ βασιλείου αὐτῶν ἅγιον, συνέχεον, ὡς εἴπομεν, τοὺς δύο Διονυσίους. Ἀπὸ τῆς ιζ'. ὅμως ἑκατονταετηρίδος οἱ πλεῖστοι τῶν Γάλλων κριτικῶν ἐγνώρισαν τὴν γενομένην σύγχυσιν καὶ διέκριναν τούτους ἀπ' ἀλλήλων. (ἴδε Εὐγ. ἑκατοντ. σελ. 143, August. Calmet. Dictionn. de la Bible Tom. I pag. 538. Ellies du Pin, Nouvelle bibliotheque des auteurs ecclésiastiques. Tom. I pag. 34.—Κ. Κοντογόνη Ἐκκλ. ἱστορ. τομ. Α'. σελ. 203].

Ὑπὸ τὸ ὄνομα Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου τὰ ἑπόμενα σώζονται συγγράμματα: α') περὶ οὐρανίας ἱεραρχίας, β') περὶ Ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας, γ') περὶ θείων ὀνομάτων, δ') περὶ μυστικῆς θεολογίας, ε') ἐπιστολαὶ τέσσαρες Γαΐῳ θεραπευτῇ, ς') ἐπιστολὴ Δωροθέῳ λειτουργῷ, ζ') ἐπιστολὴ Σωσιπάτρῳ ἱερεῖ, η') ἐπιστολὴ Πολυκάρπῳ ἱεράρχῃ, θ') ἐπιστολὴ Δημοφίλῳ θεραπευτῇ, ι') ἐπιστολὴ Τίτῳ ἱεράρχῃ, ια') ἐπιστολὴ Ἰωάννῃ Θεολόγῳ, ἀποστόλῳ καὶ Εὐαγγελιστῇ, ιβ') ἐπιστολὴ Ἀπολλοφάνει σοφιστῇ, (ἴδε Λεξικὸν Δανιὴλ Μάγνητος σελ. 105—Κ. Κοντογ. ἐκκλ. ἱστορ. σελ. 204.) Ἀλλὰ περὶ τούτων, κατὰ τὸν Κοντογόνην, μεγάλη ὑπάρχει διαφωνία παρὰ τοῖς κριτικοῖς, εἰ νομιστέα γνήσια τοῦ Ἀρεοπαγίτου συγγράμματα ἢ ἄλλου τινὸς ἀνδρὸς ἐν μεταγενεστέρᾳ ἀκμάσαντος ἐποχῇ (ἴδε Κοντογ. Ἐκκλησ. ἱστορ. ἐνθ. ἀνωτέρω καὶ ἰδίου Φιλολογ. καὶ κριτ. ἱστορίαν τῶν ἁγ. Πατέρων, τομ. Α' σελ. 139 καὶ ἑφεξ.)

4 Σάββατον. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἱεροθέου, ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.

Κατὰ τὸν συναξαριστὴν καὶ οὗτος «τῶν ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ ἐννέα βουλευτῶν εἷς ἦν· προκατηχηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐχειροτονήθη καὶ μετὰ τῶν Ἀποστόλων ἐπὶ τῇ κηδείᾳ τῆς Θεοτόκου εἰς Ἱεροσόλυμα μετεφέρθη καὶ ἦν ἔξαρχων ἐπὶ τῇ συνελεύσει τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.»

5 Κυριακή. Μνήμη τῆς ἁγίας Μάρτυρος Χαριτίνης. Αὕτη ἤκμασεν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ ἦν δούλη παρά τινι τῶν τότε εὐπόρων, Κλαυδίῳ ὀνόματι, διὰ δὲ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἀχθεῖσα πρὸ τοῦ κόμητος Δομετίου καὶ πολλὰ παθοῦσα τὸ μαρτυρικὸν στέφος εἵλκυσε.

6. Δευτέρα. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Θωμᾶ. Ἐλέγετο καὶ Δίδυμος (Ἰωαν· κ'. 24), ἀγνοεῖται δὲ ἡ καταγωγὴ καὶ ἡ γενέθλιος αὐτοῦ πόλις. Εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος τότε μόνον ἐπίστευσεν, ὅτε ἰδίοις ὀφθαλμοῖς καὶ ἰδίαις χερσὶν ἐπληροφορήθη περὶ αὐτῆς (Ἰωαν. κ. 25—29,). Κατὰ τὸν Ὠριγένην (παρ' Εὐσεβ. ἐκκλ. ἱστορ. βιβλ. Γ'· κεφ. ά.): «Τῶν ἱερῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀποστόλων τε καὶ μαθητῶν ἐφ' ἅπασαν κατασπαρέντων τὴν οἰκουμένην, Θωμᾶς μέν, ὡς ἡ Παράδοσις περιέχει, τὴν Παρθίαν εἴληχεν.» Ἐκ τῆς αὐτῆς παραδόσεως ἀφορμηθεὶς καὶ Σωκράτης ὁ Σωζόμενος ἔγραφεν (Ἐκκλ. ἱστορ. Α'. ιθ'.) «Ἡνίκα οἱ ἀπόστολοι κλήρῳ τὴν εἰς τὰ ἔθνη πορείαν ἐποιοῦντο, Θωμᾶς μὲν τὴν Πάρθων ἀποστολὴν ὑπεδέχετο.» Κατὰ τὸν Ἱερώνυμον (Epist 148) ἐδίδαξε καὶ ἐν Περσίᾳ, κατὰ δὲ τὸν Θεῖον Χρυσόστομον (Λογ. εἰς τοὺς ιϐ'. Ἀποστόλους) καὶ ἐν Αἰθιοπίᾳ, καὶ τέλος κατὰ Νικηφόρον τὸν Κάλλιστον (ἐκκλ. ἱστορ. Β'. μ'.) καὶ ἐν Ἰνδίαις, ὅπου καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ ἐμαρτύρησε, διατρηθεὶς τὴν πλευρὰν διὰ λογχης (Παραδ. καὶ Martyrolog. Baronii d· XII Januarii).

Τὴν ἀξίωσιν τοῦ Ἀποστόλου τούτου τοῦ νὰ πιστοποιηθῇ τὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος δι' ἐπιθέσεως τῆς χειρὸς αὐτοῦ εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ λογχισθέντος Θεανθρώπου, συνδυάσας προσφυῶς ὁ ἐπιγραμματογράφος πρὸς τὸ μαρτυρικὸν αὐτοῦ τέλος, ἔφη:

Ὁ χεῖρα πλευρᾷ σῇ βαλεῖν ζητῶν πάλαι
Πλευρὰν ὑπὲρ σοῦ νύττεται Θωμᾶς, Λόγε.

Εἰς τὸν Ἀπόστολον τοῦτον ἀπεδίδοντο ψευδωνύμως Πράξεις, Περίοδοι, Εὐαγγέλιον καὶ Ἀποκάλυψις, πάντα δὲ ταῦτα κατακριθέντα ἐν τοῖς ἀποκρύφοις καὶ νόθοις κατετάχθησαν. Τὸ ψευδεναγγέλιον μάλιστα τοῦτο ὁ μακάριος Ἱεροσολύμων Κύριλλος λέγει συγγραφὲν ὑπὸ Θωμᾶ, μαθητοῦ τοῦ αἱρετικοῦ Μάνεντος (Κατηχ. ς' 31). «Μηδεὶς ἀναγινωσκέτω τὸ κατὰ Θωμᾶν Εὐαγγέλιον· οὐ γάρ »ἐστιν ἑνὸς τῶν δώδεκα ἀποστόλων, ἀλλ' ἑνὸς τῶν κακῶν »τριῶν τοῦ Μάνη μαθητῶν.»

7 Τρίτη. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου.

Οὗτοι ὑπῆρχον ἐπὶ Μαξιμιανοῦ καὶ ὁ μὲν Σέργιος Πριμικήριος ἦν τῆς Σχολῆς τῶν Κουντιλίων, ἢ ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον συνταγματάρχης τοῦ Εου συντάγματος, ὁ δὲ Βάκχος Σεκουνδικήριος τῆς αὐτῆς Σχολῆς, ἤτοι ἀντισυνταγματάρχης· καταγγελθέντες τῷ βασιλεῖ ὡς Χριστιανοὶ καὶ ἀποποιηθέντες νὰ θύσωσι τοῖς εἰδώλοις, μετὰ πολλὰς βασάνους, τὸ μαρτυρικὸν στέφος ἔσχον, ὁ μὲν Βάκχος νεύροις τυφθείς, ὁ δὲ Σέργιος τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθείς.

Εἰς τιμὴν τῶν ἁγίων τούτων περίβλεπτος ὑψοῦτο ἄλλοτε ἐν Κωνσταντινουπόλει ναός, σωζόμενος ἄχρι τῆς σήμερον εἰς τέμενος μεταποιηθείς. Ὁ ναὸς οὗτος, ἵδρυμα Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου (Προκ. περὶ κτισμ. Ἰουστιν. τόμ. Γ. σελ. 196) κεῖται ὄπισθεν τοῦ ἱπποδρόμου πλησίον τῆς ποτὲ Σιδηρᾶς Πύλης, νῦν Τσατλαδῆ Καπῆ· ἐκαλεῖτο μὲν τὸ παλαι καὶ μονὴ τοῦ Ὁρμίσδου, ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς συνοικίας ταύτης, οὕτω καλουμένης (Προκ. ἔνθ ἀνωτέρ καὶ Ζώσιμος σελ· 143), σήμερον δὲ ὀνομάζεται Κιουτζοὺκ ἁγία Σόφια Τζαμισὶ (Χαδηκὰτ τόμ. Α. σελ. 188) διὰ τὴν ὡ-

(α) Αἱ ἐπιστολαί του αὗται ἐξεδόθησαν τῷ 1614 εἰς φύλλον Ἑλληνιστὶ καὶ Λατινιστὶ μετὰ σχολίων.

ραιότητα πάντως τῶν κιόνων του καὶ τὸ πολυτελὲς τῆς διακοσμήσεως αὐτοῦ, λέγει ὁ Βυζάντιος (Κωνστ. Τόμ. Α΄. σελ. 266.) Αὐτοῦ πλησίον κατῴκει ὁ Ἰουστινιανὸς πρὶν βασιλεύσῃ καὶ αὐτοῦ διασώζονται εἰσέτι ἀψίδες τειχῶν (Παπ. Βυζ. Μελέτ. σελ. 332). Τὴν οἰκίαν του ταύτην ὡς καὶ πᾶσαν τὴν πρὶν βασιλεύσῃ περιουσίαν αὐτοῦ ἀφιέρωσεν ὁ Ἰουστινιανὸς εἰς τὸν ναὸν τοῦτον. (Κωνστ. Τόμ. Α΄. σελ. 265).

Κατὰ τὸν Βυζάντιον (ἔνθ. ἀνωτ.) ἡ πρὸς τοὺς ἁγίους τούτους εὐλάβεια τοῦ αὐτοκράτορος τούτου αἰτίαν ἔσχε τὴν γενομένην αὐτῷ τε καὶ τῷ θείῳ αὐτοῦ Ἰουστίνῳ ἐπικουρίαν ὑπὸ τῆς χάριτος τῶν ἁγίων, ὅτε, κατηγορηθέντες παρὰ τῷ αὐτοκράτορι, ὡς τυραννίδα μελετήσαντες, καὶ διὰ τοῦτο φυλακωθέντες, ἐπεκαλέσαντο τοὺς ἁγίους τούτους, τιμωμένους τὰ μέγιστα παρὰ τοῖς Ἰλλυριοῖς, καὶ τῇ προστασίᾳ αὐτῶν, ἐπιφανέντων καθ' ὕπνους τῷ αὐτοκράτορι, ἀπελύθησαν.

Ὁ ναὸς οὗτος κατὰ μὲν τὸν Σειδ Ἀλῆν, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Χαδηκὰτ-οὐλ τζεβαμὶ (κῆπος τῶν τεμενῶν), ἐκδοθέντι ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1864, μετεβλήθη εἰς τέμενος ὀλίγα μετὰ τὴν ἅλωσιν ἔτη (Χαδηκὰτ τομ. Α΄. σελ. 188) ὑπό τινος Χουσεὶν ἀγᾶ, ἀποκεραλισθέντος ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτὰν Βαϊαζὴτ τοῦ Β΄. καὶ ταφέντος ἐν ἰδιαιτέρῳ Μαυσωλίῳ ἐντὸς τοῦ τεμένους τούτου· κατὰ δὲ τὸν Ἄμερ (Constantinopolis Τομ. Α΄. σελ. 376) συγχρόνως τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ.

Ὁ ναὸς οὗτος ἔχει σχῆμα τετράγωνον, οὗ τὸ μέσον περιφερές, καθὼς καὶ τὸ τῆς ἁγίας Σοφίας, μὲ πλινθόκτιστον θόλον, ἐπιστηριζόμενον εἰς ὀκτὼ ὡσαύτως πινσούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑψοῦνται κίονες Ἰωνικοί, διπλοῖ τῇ τάξει· ὧν οἱ μὲν κάτω δέκα ἓξ τὸν ἀριθμὸν καὶ τούτων οἱ ἓξ πράσινοι καὶ οἱ δέκα λευκόστικτοι, βαίνουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀμέσως, οἱ δὲ ἐπ' αὐτῶν τούτων, δεκαοκτὼ τὸν ἀριθμόν, ὧν οἱ μὲν ὀκτὼ πράσινοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἐρυθρολευκόστικτοι. Καὶ τούτων δὲ κἀκείνων ὁ μὲν κορμὸς περιγέγλυπται πυκνῇ θυλλάδι, τὰ δὲ κιονόκρανα περιέστεπται ἐχίνοις. Ἐπὶ δὲ τῆς ζωοφόρου, τῆς σχηματιζομένης ὑπὸ τῶν κάτω ἐπιστυλίων, τεχνικώτατα διαγεγλυμμένων, εἶνε ἐγκεχαραγμένοι οἱ ἑξῆς στίχοι, ἐπέχοντες ἅπαντα τοῦ ναοῦ τὸν κύκλον.

Ἄλλοι μὲν βασιλῆες ἐτιμήσαντο θανόντας
ἀνέρας, ὧν ἀνόητος ἔην πόνος· ἡμέτερος δὲ
εὐσεβίην σκηπτοῦχος Ἰουστινιανὸς ἀέξων,
Σέργιον αἰγλήεντι δόμῳ θεράποντα γεραίρει
Χριστοῦ παμμέδοντος, ὃν οὐ πυρὸς ἀτμὸς ἀνάπτων,
οὐ ξίφος οὐχ ἑτέρη βασάνων ἐτάραξεν ἀνάγκη,
ἀλλὰ Θεοῦ τέτληκεν ὑπὲρ Χριστοῖο δαμῆναι,
αἵματι κερδαίνων δόμον οὐρανοῦ· Ἀλλ' ἐνὶ πᾶσι
κοιρανίην βασιλῆος ἀκοιμήτοιο φυλάξοι,
καὶ κράτος αὐξήσει θεοστερέος Θεοδώρας,
ἧς νόος εὐσεβίῃ φαιδρύνεται, ἧς πόνος ἀνεῖ,
κακ κτεάνων θρεπτῆρες ἀφειδέες εἰσὶν ἀγῶνες. (α)

(Ἀκολουθεῖ)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀριστείδου τοῦ φιλοσόφου τοῦ Ἀθηναίου Λόγοι δύο. Ἐν Βενετίᾳ 1878, βιβλιοπωλ. τῶν Μεχιταριστῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου (Σελ. 33 εἰς 8ον).

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐδημοσιεύθησαν δύο τεμάχια φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ φιλοσόφου Ἀριστείδου τοῦ Ἀθηναίου καὶ πολὺ τὸ διάφορον διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν φιλολογίαν παρέχοντα. Περὶ τῶν τεμαχίων τούτων ἀρκετὸς ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς περιοδικοῖς συγγράμμασιν, ἐξ ὧν παραλαμβάνοντες καὶ ἡμεῖς παρέχομεν μετάφρασιν αὐτῶν μετὰ βραχειῶν τινων παρατηρήσεων ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου. Ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ πρώτου.

Τὸ πρῶτον τῶν σημαντικῶν τούτων τεμαχίων, φέρον τὸν τίτλον: Ἀριστείδου τοῦ Ἀθηναίου φιλοσόφου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Καίσαρα Ἀδριανόν, εὑρέθη ἔν τινι ἀρμενικῷ περγαμηνῷ κώδικι τοῦ ἔτους 981 καὶ ἐξεδόθη μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως ὑπό τινος Καραπὲτ Θουμαγιάν. Ὁ ἐκδότης δὲν περιγράφει περαιτέρω τὸ χειρόγραφον, λέγει δὲ μόνον ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν 5ον αἰῶνα, εἰς τὸν χρυσοῦν ὅηλ. αἰῶνα τῆς ἀρμενικῆς φιλολογίας· ὡσαύτως παρασιωπᾷ ἂν ἡ ἀρμενικὴ μετάφρασις προῆλθεν ἀμέσως ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ ἢ συριακοῦ. Περὶ τοῦ Ἀριστείδου τοῦ φιλοσόφου τοῦ Ἀθηναίου, τοῦ κατὰ τὸν Εὐσέβιον ἀνδρὸς πιστοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς ὁρμωμένου φιλοσοφίας, γινώσκομεν ὅτι συγχρόνως τῷ ἀπολογητῇ Κοδράτῳ, παραπλησίως αὐτῷ ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀπολογίαν ἐπιρωνήσας Ἀδριανῷ (κατὰ τὸ 126 Μ. Χ.) καταλέλοιπε, καὶ ὅτι αὕτη παρὰ πλείστοις ἐσώζετο μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Εὐσεβίου, (Ἐκκλ. ἱστορ. 413 πρβλ. καὶ Ἱερωνυμ. περὶ τῶν ἐνδόξων ἀνδρ. κεφ. 20). Ὅτι τὸ ἐκδοθὲν τεμάχιον εἶναι ἐκ τῆς παρὰ τῷ Εὐσεβίῳ ἀναφερομένης ἀπολογίας τοῦ Ἀριστείδου καὶ ἑπομένως γνήσιον, περὶ τούτου συμφωνοῦσιν οἱ περὶ αὐτοῦ γράψαντες. Καὶ ἀληθῶς, τὸ μόνον βέβαιον τὸ ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Εὐσεβίου ἐξαγόμενον εἶναι ὅτι ἡ ἀπολογία τοῦ Ἀριστείδου ἦν ἔργον φιλοσόφου, ὅτι ἑπομένως ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς ἀπεδέχετο τὰς θεολογικὰς θεωρίας ἑνὸς Ἰουστίνου καὶ Ἀθηναγόρα· τοῦτο δὲ ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ τεμαχίου. Μεγάλην ἐπίσης εὑρίσκομεν ὁμοιότητα τοῦ τεμαχίου πρὸς τὰ λοιπὰ ἀπολογητικὰ συγγράμματα τοῦ 3ου καὶ 4ου αἰῶνος, ὁμοιότητα ὡς πρὸς τὴν περὶ Λόγου διδασκαλίαν καὶ τὴν διαλεκτικὴν καθόλου μέθοδον. Τοιαύτας περὶ τοῦ ἀντικειμένου κρίσεις ἐξήνεγκεν ὁ γερμανὸς Harnuck ἐν τῇ Theologische litteraturzeitung 1879 No 16. Παραπλησίως τῷ γερμανῷ θεολόγῳ κρίνει καὶ ὁ γάλλος L. Massebreau ἐν τῷ ἐν Λωζάνῃ ἐκδιδομένῳ θεολογικῷ περιοδικῷ Revue de Théologie et philosophie. Καὶ κατ' αὐτόν, τὸ ἐν λόγῳ τεμάχιον εἶναι γνήσιον τοῦ Ἀριστείδου, ὅπερ ἀποδείκνυται ἐκ τῆς περὶ τὴν μέθοδον καὶ τὰς ἰδέας συμφωνίας αὐτοῦ πρὸς τὰς λοιπὰς ἀπολογητικὰς ἐργασίας τῆς συγχρόνου καὶ μετὰ ταῦτα ἐποχῆς. Καὶ ἀληθῶς ἡ περὶ τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ διδασκαλία τοῦ τεμαχίου καὶ ἡ περὶ θείας ἀποστολῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπαντᾷ ἔν τε τῇ ἀπολογίᾳ τοῦ Ἰουστίνου καὶ τοῦ Τερτυλλιανοῦ· ἐπίσης ὁμοιότης ἐπικρατεῖ πρὸς Μελίτωνα μὲν τῶν Σάρδεων ἐν τῇ περὶ ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ ἀποδείξει, πρὸς τὸν Ἀθηναγόραν δὲ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργίᾳ τῆς ὕλης. Ὡσαύτως συμφώνως τοῖς προρρηθεῖσιν ἀπολογηταῖς μεγάλην βαρύτητα παρέχει τὸ ἡμέτερον τεμάχιον καὶ εἰς τὸ ἀκατάληπτον τῆς Θεότητος, εἰς τὸ ἀχώρητον, εἰς τὸ ἀνενδεὲς καὶ ἀπαθὲς αὐτῆς.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ τὸ τεμάχιον προβαίνει εἰς διδασκαλίαν ὅλως καινοφανῆ περὶ τῶν τεσσάρων γενῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἐθεωροῦντο ὡς γένος τρίτον (genus tertium) τοῦτο εἶναι ἡμῖν γνωστὸν ἐκ τοῦ κηρύγματος τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Τερτυλλιανοῦ (adv. nationes), ἄγνωστος ὅμως ὅλως ἐκ τῆς ἱστορίας ἡ εἰς 4 γένη διαίρεσις τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐν τούτοις οἱ Χριστιανοὶ πάντοτε ἐθεωροῦντο ὡς νέος λαός, συνήθης δὲ ἦν ἡ διαίρεσις τῶν ἐθνικῶν εἰς βαρβάρους καὶ Ἕλληνας· τὸ περίεργον εἶναι ὅτι ἐν ἀπολογίᾳ ἀποτεινομέ-

(α) Τοὺς στίχους τούτους πρῶτος ἐδημοσίευσεν ὁ Νικόλαος Ἀλεμάννος ἐν ταῖς σημειώσεσι τοῦ Προκοπίου.

νη εἰς αὐτοκράτορα Ρωμαῖον ἀπὸ τῶν βαρβάρων μόνοι οἱ Ἕλληνες διακρίνονται· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ φράσις Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι κατέστη ὅρος τεχνικός. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ τεμαχίου ἀκολούθως λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ παρέχει ἐν εἴδει συντόμου συμβόλου πίστεως, σύντομον, ἀλλ' ἀκριβῆ διδασκαλίαν περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅτι τὸ τεμάχιον εἶναι ἀρχαιότατον καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀριστείδου φιλοσόφου τοῦ Ἀθηναίου, ἀνομολογοῦσιν οἱ νεώτεροι κριτικοί· πόσης δ' ἄμα σπουδαιότητος ἄξιον τυγχάνει δείξει ἡ κάτωθι μετάφρασις, γενομένη ἐκ τῆς γερμανικῆς τοῦ Himpel, ἐπισήμου Ἀρμενιολόγου, ἣν οὗτος ἐποιήσατο ἐκ τῆς λατινικῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ ἡγουμένου τῶν Μεχιταριστῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀρμενικὴν καὶ τὴν γαλλικήν. Ἰδοὺ ἡ μετάφρασις·

«Ὦ Βασιλεῦ, θεία προνοίᾳ δημιουργηθεὶς ἦλθον εἰς τὸν » κόσμον τοῦτον, ἔνθα θεωρήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν » καὶ τὴν θάλασσαν, τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, τὰ ἄστρα » καὶ πάντα τὰ λοιπὰ δημιουργήματα ἐθαύμασα καὶ ἐξε» πλάγην διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ κόσμου τούτου· σαφῶς » μετὰ ταῦτα ἀνεγνώρισα, ὅτι ὁ κόσμος οὗτος καὶ πάντα τὰ » ἐν αὐτῷ κυβερνῶνται καὶ κινοῦνται ἀναγκαίως καὶ ἀκα» τασχέτῳ τινὶ δυνάμει καὶ ὅτι ὁ κυβερνήτης καὶ δημιουργὸς » πάντων εἶναι ὁ Θεός· διότι ὁ κυβερνῶν εἶναι ἰσχυρώτερος » τοῦ κυβερνωμένου καὶ κινουμένου.

» Φαίνεταί μοι ὅμως ἀνέφικτον καὶ ὑπὲρ μέτρον δυσχε» ρὲς τὸ ἐξερευνῆσαι τὸν περὶ πάντων τούτων προνοοῦντα » καὶ κυβερνῶντα· ἐπίσης ἀνέφικτον καὶ ἀνέκφραστον καὶ » ἀνωφελὲς εἶναι τὸ λαβεῖν περὶ αὐτοῦ ἀκριβῆ γνῶσιν, » ἐπειδὴ ἄπειρος καὶ ἀκατανόητος καὶ ἀνέφικτος παντὶ » πλάσματι εἶναι ἡ φύσις αὐτοῦ. Τοῦτο μόνον ἔχρηζέ τις » νὰ γινώσκῃ, ὅτι ὁ διὰ τῆς προνοίας αὐτοῦ τὰ πάντα κυ» βερνῶν, εἶναι κύριος καὶ θεὸς καὶ δημιουργὸς πάντων, » ὅστις τὰ πάντα ἐδημιούργησε τῇ ἀγαθότητι αὐτοῦ καὶ » ἐδωρήσατο τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τοῦτο πρέπον » ἐστὶ λατρεύειν αὐτῷ ὡς τῷ μόνῳ Θεῷ καὶ ὑμνεῖν καὶ » δοξάζειν, καὶ ἀλλήλους ἀγαπᾶν ὡς ἑαυτούς. Περαιτέρω » περὶ Θεοῦ τοῦτο μόνον χρήζει τις νὰ γινώσκῃ, ὅτι οὗτος » ὑπ' οὐδενὸς ἐδημιουργήθη οὐδὲ ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ ὅτι αὐτὸς » ἀχώρητος ὢν πάντα χωρεῖ ἐν ἑαυτῷ.

» Ὡς οὐσία αὐτογενὴς καὶ σοφία ἀθάνατος, εἶναι ἄναρχος » καὶ ἀτελεύτητος, ἄφθορος καὶ ἀθάνατος· εἶναι τέλειος καὶ » ἀπροσδεὴς πληροῖ δὲ πᾶσαν ἀνάγκην· αὐτὸς οὐδενὸς ἔχει » χρείαν, παρέχει ὅμως καὶ πληροῖ πάντας τοὺς δεομένους.

» Εἶναι ἄναρχος, διότι πᾶν τὸ ἔχον ἀρχὴν ἔχει καὶ τέλος· » εἶναι ἀκατονόμαστος, διότι πᾶν τὸ ἔχον ὄνομα ἐδημιουρ» γήθη ὑπ' ἄλλου· εἶναι ἄχρους καὶ ἀνείδεος, διότι τὸ ἔχον » τὰς ἰδιότητας ταύτας μετρεῖται καὶ ὁρίζεται. Τὸ ὂν τοῦτο » οὔτε ἄρρεν εἶναι οὔτε θῆλυ, διότι πᾶν τὸ τοιοῦτον ὑπόκειται » ὑπὸ τὸ κράτος τῶν παθῶν· δὲν ἐκτείνεται ὑπὸ τὸν οὐρανόν, » διότι εἶναι πέραν αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδ' ὁ οὐρανὸς εἶναι μείζων » αὐτοῦ, διότι ὁ οὐρανὸς καὶ πάντα τὰ κτίσματα περιβάλλον» ται ὑπ' αὐτοῦ· οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ ἀντιστάμενος αὐτῷ, διότι » ὁ τοιοῦτος ἀνάγκη νὰ ἦναι ἴσος αὐτῷ. Εἶναι ἀκίνητος, ἀ» μέτρητος καὶ ἀνέκφραστος, διότι δὲν ὑπάρχει τόπος ἐν » ᾧ καὶ πρὸς ὃν νὰ κινηθῇ, ἐπίσης ὡς ἀμέτρητος ὑπ' οὐδε» νὸς ὁρίζεται καὶ περιβάλλεται, διότι αὐτὸς πληροῖ τὰ πάν» τα καὶ ὑπερέχει πάντα τὰ ὁρατὰ καὶ ἀόρατα. Ἐν αὐτῷ » δὲν ὑπάρχει ὀργὴ καὶ παραπικρασμὸς· διότι οὐδὲ τυραννοῦ» ται, ἀλλ' εἶναι ὅμως νοερός. Διὰ τοῦτο ἐδημιούργησε τὰ » πάντα διὰ ποικίλων θαυμάτων καὶ πάσης τῆς ἀγαθότη» τος αὐτοῦ. Οὐδαμῶς χρήζει θυσιῶν, δώρων καὶ προσφορῶν » καὶ παντὸς ὅ,τι ἐστὶν ἐν τοῖς κτίσμασιν· διότι αὐτὸς πλη» ροῖ πάσας τὰς ἀνάγκας καὶ χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ ἔλλειψίν » τινα, ὑπάρχει πάντοτε ἐν μεγαλοπρεπείᾳ.

» Αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐχαρίσατό μοι νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτοῦ » σοφῶς. Ὅσον ἠδυνήθην, ἐλάλησα, χωρὶς ὅμως νὰ δυνηθῶ » νὰ ἐξερευνήσω τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ.

» Μεταβῶμεν ἤδη ἐπὶ τὰ γένη τῶν ἀνθρώπων καὶ ἴδω» μεν τίνα ἐξ αὐτῶν ὡμολόγησαν τὴν ἀλήθειαν τῶν λεχ» θέντων, τίνα δὲ διατελοῦσιν ἐν πλάνῃ. Εἶναι ἡμῖν γνω» στὸν, βασιλεῦ, ὅτι τέσσαρα γένη ἀνθρώπων ὑπάρχουσι, » οἱ βάρβαροι, οἱ Ἕλληνες, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Χριστιανοί. » Οἱ ἐθνικοὶ καὶ οἱ βάρβαροι κατάγουσι τὸ γένος αὐτῶν ἀπὸ » τοῦ Βήλου καὶ τοῦ Κρόνου, τῆς Ρέας καὶ τῶν ἄλλων αὐ» τῶν θεῶν. Οἱ Ἕλληνες ὡς γενάρχην αὐτῶν ὀνομάζουσι » τὸν Δία καὶ κατάγουσι τὸ γένος αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἑλένου » καὶ Ξούθου καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ τοῦ Ἕλληνος, Ἰ» νάχου καὶ Φορωνέως, τελευταῖον δὲ ἀπὸ Δαναοῦ τοῦ Αἰγυ» πτίου, Κάδμου τοῦ Σιδωνίου καὶ Διονύσου τοῦ Θηβαίου. » Οἱ Ἰουδαῖοι ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ, » ὡς υἱὸν δὲ τοῦ Ἀβραὰμ ὀνομάζουσι τὸν Ἰσαάκ, τοῦ Ἰ» σαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τοῦ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα, οἵτινες ἐκ » τῆς Συρίας μετηνάστευσαν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ὑπὸ τοῦ » νομοθέτου αὐτῶν λαὸς τῶν Ἑβραίων ὠνομάσθησαν· ἐλ» θόντες δὲ εἰς τὴν ἐπηγγελμένην ἐκλήθησαν λαὸς τῶν Ἰ» ουδαίων. Ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἔχουσιν » ἀπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

» Οὗτος εἶναι υἱὸς τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, ἀποκαλυφθεὶς διὰ » τοῦ ἁγίου πνεύματος. Κατῆλθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ ἐ» γεννήθη ἔκ τινος Ἰουδαίας παρθένου. Τὴν σάρκα αὐτοῦ » ἔλαβεν ἐκ τῆς παρθένου καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἀπεκα» λύφθη ὡς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐν τῇ ἀγαθότητι αὐτοῦ, τὴν » ὁποίαν ἔφερε τὸ Εὐαγγέλιον, ἐκέρδησεν ἅπαντα τὸν κό» σμον διὰ τοῦ ζωηφόρου αὐτοῦ κηρύγματος. Κατὰ σάρκα » ἐκ γένους τῶν Ἑβραίων ἐγεννήθη ἐκ τῆς Θεοτόκου, τῆς » παρθένου Μαριάμ. Ἐξελέξατο τοὺς δώδεκα ἀποστόλους » καὶ ἐδίδαξεν ἅπαντα τὸν κόσμον διὰ τῆς σωτηρίου καὶ » φωτολαμποῦς αὐτοῦ ἀληθείας. Σταυρωθεὶς διετρύθη δι' » ἥλωνὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἀναστὰς δὲ ἐκ νεκρῶν ἀνελήφθη εἰς » τοὺς οὐρανούς. Ἀπέστειλε τοὺς Ἀποστόλους εἰς ἅπαντα τὸν » κόσμον καὶ ἐδίδαξε τοὺς πάντας διὰ θείας καὶ ὑψηλῆς σο» φίας πλήρους θαυμάτων. Τὸ κήρυγμα αὐτοῦ μέχρι τοῦ » νῦν παράγει ἄνθη καὶ καρποὺς καὶ προσκαλεῖ τὸν σύμ» παντα κόσμον πρὸς φωτισμόν.

» Ταῦτα εἶναι τὰ τέσσαρα γένη, τὰ ὁποῖα παρέστησα » πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου, ὦ Βασιλεῦ· οἱ Βάρβαροι, οἱ » Ἕλληνες, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Χριστιανοί. Τῷ θείῳ ἀνή» κει τὸ πνευματικόν, τοῖς ἀγγέλοις τὸ πυροειδὲς, τοῖς » δαίμοσι τὸ ὑδατῶδες καὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει ἡ γῆ.»

Α. Φ. Β.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.

Καθάπερ ἐν τῇ Ἀγγελίᾳ ἡμῶν δηλοῦται, μέρος τοῦ προγράμματος τῆς Ἀληθείας ἀποτελεῖ καὶ ἡ δημοσίευσις τῶν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκδιδομένων διαφόρων ἐπισήμων ἐγγράφων. Ἵνα δὲ ἡ πλήρης ἐν τῷ σώματι τοῦ φύλλου ἡμῶν ἡ σειρὰ τῶν νεωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων τῶν ἐκδοθέντων ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως

τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου Κ. Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', ἀρχόμεθα δημοσιεύειν τὰ κυριώτερα τούτων κατὰ τάξιν χρονολογικήν.

ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΠΕΡΙ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

ΙΩΑΚΕΙΜ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

Ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς Ἡμῶν Μετριότητος κυρ. χάρις εἴη τῇ αὐτῆς Ἀρχιερωσύνῃ καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ.

Ἐν τῶν πρωτίστων τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καθηκόντων ὑπάρχει, καθάπερ οὐκ ἀγνοεῖ ἡ αὐτῆς Ἀρχιερωσύνη, ἡ ἀνωτάτη ἐπίβλεψις καὶ ἐποπτεία ἐφ' ὅλων τῶν ἐν ταῖς ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον θεοσώστοις Ἐπαρχίαις Σχολείων τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἡ μέριμνα καὶ ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῆς προσηκούσης θρησκευτικῆς, ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς μορφώσεως τῆς ἐν αὐτοῖς φοιτώσης ὀρθοδόξου νεολαίας· ὅτι δὲ τὸ καθῆκον τοῦτο τῶν σπουδαιοτάτων ἐστὶ καὶ ὅτι ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἡ ἀνωτάτη πνευματικὴ ἀρχὴ καὶ φιλόστοργος Μήτηρ ὀφείλει προνοεῖν καὶ περὶ τῆς δεούσης παρ' ἡμῖν ὑποστηρίξεως καὶ προαγωγῆς τῆς παιδείας, εὔδηλον. Ἐφ' ᾧ ἀφέποτε προθυμήθη καὶ προύνόησεν ἐκπληροῦν κατὰ τὸ ἐνὸν τὸ σπουδαιότατον αὐτῆς τοῦτο καθῆκον, ἐν μὲν τῇ Πρωτευούσῃ ἀμέσως, ἐν δὲ ταῖς Ἐπαρχίαις διὰ τῶν ἐκπροσωπούντων αὐτὴν κατὰ τόπους ἁγίων Ἀρχιερέων, καὶ ἰδιαιτέραν δὲ Κεντρικὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν πρό τινος συνέστησε πρὸς ἀκριβεστέραν τοῦ καθήκοντος τούτου ἐκπλήρωσιν· ἀλλ' ὅμως, πρὸς πλήρη καὶ ἀκριβῆ τοῦ ὑψηλοῦ τούτου καθήκοντος ἐξάσκησιν, ὁμολογουμένως ἀπαραίτητόν ἐστιν ἵνα ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἦ ἐνήμερος πάντοτε τῆς καταστάσεως τῶν ἡμετέρων Σχολείων καὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν, ὅπως ἐν γνώσει οὖσα αὐτῶν δύνηται νὰ φανῇ χρήσιμος καὶ ὠφέλιμος εἰς τὰ κατὰ μέρη Σχολεῖα τῶν ὁμογενῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν μερῶν ἐκείνων ἔνθα ἡ παιδεία, εἴτε παραμεληθεῖσα, εἴτε ἐξ ἀντιξόων περιστάσεων ἐπηρεασθεῖσα δὲν κατέχει δυστυχῶς τὴν προσήκουσαν θέσιν· διότι ἔχουσα γνῶσιν τῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν κατὰ τόπους Σχολείων, ὡς μήτηρ φιλόστοργος, περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν προσήκουσαν θρησκευτικὴν, ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν μόρφωσιν τῶν πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων θέλει λαμβάνει τὴν δέουσαν μέριμναν καὶ σπεύδει εἰς ἐπικουρίαν αὐτῶν εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως, ποιουμένη ἔκκλησιν εἰς τὸν φιλόμουσον ζῆλον τῶν ὁμογενῶν καὶ διαφόρων ἀξιοτίμων φιλεκπαιδευτικῶν καὶ φιλοπροόδων Συλλόγων καὶ Σωματείων, οἷος ὁ ἐνταῦθα Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὅστις ἐν τῶν πρωτίστων αὐτοῦ καθηκόντων προστησάμενος τὴν ὑποστήριξιν καὶ προαγωγὴν τῶν ἀπόρων Σχολείων τῶν ὁμογενῶν προθύμως ἔρχεται εἰς ἐπικουρίαν αὐτῶν καὶ ὑποστήριξιν. Τὴν διοίκησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων θείᾳ ἐλέει ἀναλαβόντες καὶ πρώτιστον Ἡμῶν μέλημα ποιούμενοι τὴν καλλιέργειαν παρ' Ἡμῖν καὶ τὴν διάδοσιν τῶν φώτων καὶ τῆς παιδείας, ἐν ἐποχῇ μάλιστα καθ' ἣν καὶ ἡ περωτισμένη σεβαστὴ Κυβέρνησις τοῦ ἁλόκου ἡμῶν Ἄνακτος πᾶσαν τὴν ἀπαιτουμένην προστασίαν πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας παρέχει, προαγόμεθα ἐκ προνοίας ἀξιοχρέου Ἐκκλησιαστικῆς, ὅπως διὰ τῆς δε τῆς Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου Ἡμῶν ἐπιστολῆς προτρέψωμεν τὴν αὐτῆς Ἀρχιερωσύνην ἵνα μετὰ τῆς ἐμπρεπούσης αὐτῇ ὑπὲρ τῆς παιδείας καὶ τῶν γραμμάτων φιλοτίμου προνοίας καὶ ἐκ καθήκοντος πνευματικῆς προστασίας τοῦ λογικοῦ αὐτῆς ὀρθοδόξου Ποιμνίου, εἰς οὗ τὴν πνευματικὴν διαμόρφωσιν οὐδέποτε, πεποιθαμεν, ἐπαύσατο μετ' ἀρχιεροπρεποῦς ζήλου τὸ ἐπ' αὐτῇ συμπράττουσα καὶ συντελοῦσα, συντάξασα ἀποστείλῃ ἡμῖν ἀκριβεῖς καὶ ὡς οἷόν τε λεπτομερεῖς ἐκθέσεις περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ θεοσώστῳ αὐτῆς ἐπαρχίᾳ Σχολείων τῶν ὀρθοδόξων, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν, τοῦ ποιοῦ καὶ ποσοῦ τῶν διδασκομένων μαθημάτων καὶ ἐν γένει τῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν, ἐπαναλαμβάνῃ δὲ τοῦτο ἀνελλιπῶς κατὰ τὸ τέλος ἑκάστης ἐτησίας σχολιακῆς περιόδου. Τῷ ὠφελιμωτάτῳ δὲ τούτῳ ἑπομένῃ μέτρῳ ἡ αὐτῆς ἀρχιερωσύνη βεβαίᾳ ἔστω ὅτι τοῖς τε ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῆς Σχολείοις τῶν ὀρθοδόξων χρήσιμον ἑαυτὴν παρέχει καὶ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐν τῇ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτικοῦ ζητήματος ἀδιαλείπτῳ μερίμνῃ συναντιλαμβάνεται καὶ τῶν εὐλογιῶν δὲ τοῦ οὐρανίου πατρὸς τῶν φώτων ἀξιοῦται, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς. ἀωρη' Δεκεμβρίου κγ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Αἱ πνευματικαὶ ἀνάγκαι τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀδριανουπόλεως καθίστων ἐπείγουσαν τὴν ἀποστολὴν ἐκεῖ ἐπισκόπων πρὸς ἀντίληψιν τοῦ ἔργου τῆς εἰς Χριστὸν ἐποικοδομήσεως τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ λογικοῦ ποιμνίου, οὗ τὴν πνευματικὴν ἐπίβλεψιν ἡ Ἐκκλησία ἐν τῇ μητρικῇ αὐτῆς μερίμνῃ διεπιστεύθη κατ' ἐπιτροπὴν τῷ Μητροπολίτῃ Παν. ἀγ. Φιλιππουπόλεως κ. Νεοφύτῳ. Ἐπὶ τούτῳ σκέψεως γενομένην πρὸς εὕρεσιν καταλλήλων πρὸς τοῦτο προσώπων Συνοδικῇ γνώμῃ ἐξελέγησαν ὁ Θεοφ. ἅγιος Παμφίλου κ. Σωφρόνιος καὶ ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιμανδρίτης κ. Παῦλος Συμεωνίδης, ὃς καὶ ἐνεκρίθη νὰ ὑψωθῇ εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης βαθμὸν, χειροτονούμενος τιτουλάριος ἐπίσκοπος Σκοπέλου.

Ἡ χειροτονία τοῦ ψηφισθέντος νέου τούτου ἐπισκόπου ἐγένετο τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν τῷ εἰς Ταξίμιον ἱερῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος ἱερουργούντων τοῦ Σεβ. ἁγίου Ἐφέσου κ. Ἀγαθαγγέλου, τοῦ Παν. ἁγίου πρώην Ἀγχιάλου κ. Βασιλείου καὶ τοῦ Θεοφιλ. ἁγίου Βράτζης κ. Νεοφύτου.

Ἐντὸς μικροῦ ἀναχωροῦσιν ἐντεῦθεν κατευθυνόμενοι ὁ μὲν Θεοφ. ἅγιος Παμφίλου εἰς Καβακλὶ, ὁ δὲ Θεοφ. ἅγιος Σκοπέλου εἰς Σαράντα Ἐκκλησίας, ὅπως ὡς βοηθοὶ ἐπίσκοποι τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τοῦ διευθύνοντος τὰς πνευματικὰς ὑποθέσεις τῆς ἐπαρχίας ταύτης Παν. ἁγίου Φιλιππουπόλεως ἐργασθῶσιν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἐποικοδομήσεως τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν.

Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ Θεοφ. οὗτοι ἐπίσκοποι διὰ τῆς πολιτείας αὐτῶν θὰ δικαιώσωσι τὴν ἐκλογὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ θὰ θεραπεύσωσι τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν χριστιανῶν, κηρύττοντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν καὶ τοῦ παραδείγματος ἐποικοδομοῦντες αὐτοὺς ἐν τῇ εἰς Χριστὸν πίστει.

—Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου εἶχε προσκληθῇ πρό τινος ὡς νέον Συνοδικὸν μέλος ὁ Παν. ἅγιος Κασσανδρείας κ. Κωνσταντῖνος, ὃς καὶ ἀναμένεται κατ' αὐτὰς ἐνταῦθα. Ἤδη γενομένης ἀνάγκης καὶ νέων προσκλήσεων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ ἀπομεινασῶν κενῶν ἑδρῶν, προσεκλήθησαν ὡς νέα συνοδικὰ μέλη οἱ Παν. ἅγιοι Προύσης κ. Νικόδημος, Μυτιλήνης κ. Κωνσταντῖνος καὶ Μογλενῶν κ. Γερμανὸς πρὸς οὓς ἀπεστάλησαν αἱ προσήκουσαι προσκλητήριοι ἐπιστολαί.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον | 8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1880. | ΤΕΥΧΟΣ Β^ον

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

—

Οἱ τὸν μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν βίον διερευνήσαντες, ὡς τὸ πολὺ ἐπιπολαίως τὰ καθ' ἡμᾶς κρίναντες, παρεῖδον τὰ αἰτιατὰ τῆς ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας ἐπιγενομένης ἐκλύσεως καὶ τῆς σχεδὸν ἀποσυνθέσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς Ἐκκλησίας διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ, ἀπέδοσαν δὲ τοῦτο εἰς παράλυσιν τοῦ καταρρεύσαντος Βυζαντινισμοῦ, ὃν καὶ μυριαχῶς διέσυραν. Τῆς παραχόρδου ταύτης συναυλίας καὶ ἀδίκου καταφορᾶς μέτοχοι γεγόνασιν οὐ μόνον οἱ ξένοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμετέρων οἱ ἐπιπολαίως ἔχοντες, οἱ ἐξ ἡμιμαθείας εἰς δημιουργίαν τῆς κρίσεως αὐτῶν, ἐξ ἀβασανίστου ἀποδοχῆς ἀλλοτρίων γνωμῶν καθοδηγούμενοι.

Ὅτι ὁ διασυρόμενος Βυζαντινισμὸς διὰ τῆς σὺν τῇ ἁλώσει χειρώσεως ἀπώλεσε τὴν ἐνδιάθετον αὐτῷ ζωτικότητα, μόνον οἱ ἐξ ἐπιπολαίου συγκρίσεως τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ὑλικῶν φαινομένων, γνώμην ἀποφαινόμενοι, τοῦτο ὑποστηρίζουσιν· ὅτι τοὐναντίον οὗτος διετήρησε τὴν τελειότητα τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος, δι' οὗ πρὸ μὲν τῆς ἁλώσεως διέσωσε τὴν ἐναρμόνιον καὶ ὀρθὴν συνείδησιν, τὴν ἀποστρεφομένην τὴν σύγχυσιν τῶν κοσμικῶν καὶ πνευματικῶν, ὡς καταστρέφουσαν ἢ τὸ ὑγιὲς φρόνημα τῆς εὐσεβείας, ἢ τὸ γενναῖον συναίσθημα τῆς προσωπικότητος, μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν, καίτοι μυριαχῶς πολεμούμενος καὶ πιεζόμενος κατήρτισται εἰς τελειότατον ἕν τε θεωρίᾳ καὶ πράξει, οἱ τὰ οὐσιώδη καὶ ἐσωτερικὰ ἀνερευνῶντες πρὸς κατάρτισιν ἀσφαλοῦς κρίσεως, οἱ βαθύτερον καὶ φιλοσοφικῷ ὄμματι διερευνῶντες τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, θερμῶς ὑποστηρίζουσι. Περὶ τούτων ὅμως τό γε νῦν ἄλις, ἐπειδὴ καὶ ἡ τῶν γραπτῶν μνημείων ἐν τῷδε ὑφ' ἡμῶν περισυναγωγή, εἰ καὶ παρέχει ἡμῖν ἀφετηρίαν ἐνδιατριβῆς καὶ περὶ τὸ σπουδαῖον ἅμα καὶ ἐνδιαφέρον τοῦτο κοινωνικὸν ζήτημα, παρίσταται ἐγκειμένη πόρρω ἑτέρας, ἐξαναγκαζούσης ἡμᾶς εἰς ἄμεσον μελέτην τῶν αἰτιατῶν λόγων τῆς μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐκλύσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἡμῶν ἐκκλησιαστικοῦ μηχανισμοῦ.

Ἀπ' αὐτῶν τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν πρώτων χρόνων, καθ' ἃ παρατηρεῖ ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλος Εὐθυβούλης ἐν ταῖς ἀνεκδότοις καὶ σποράδην δυστυχῶς διασωθείσαις σημειώσεσιν αὐτοῦ, πηγή τις πολυώδυνος ἤρξατο βασανίζουσα τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, πολλῶν σκανδάλων καὶ μακρᾶς κακώσεως τῷ γένει παραίτιος γενομένη· «ἄλλος οὗτος γὺψ τοῦ δεσμώτου Προμηθέως τὸ ἦπαρ κατεσθίων ἀναδείκνυται τὸ τοῦ Κοινοῦ χρέος.» Λαμβανόμενον τοῦτο ἐν ὀνόματι τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος δι' ὁμολογιῶν, σφραγιζομένων τῇ τοῦ Πατριάρχου ἐθναρχικῇ σφραγῖδι, καὶ τοῦτο παρὰ δανειστῶν οὐχὶ οἰκείων, ἐν πενίᾳ τότε καταβλιβομένων μεγίστῃ, ἀλλ' ἑτεροθρήσκων πλουσίων, ἑβραίων μάλιστα καὶ ὀθωμανῶν, ἡ κυριωτάτη αἰτία τῆς παραλύσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν διοικητικοῦ διοργανισμοῦ ἐγένετο.

Τούτου τοῦ δανείου τὸ πλεῖστον ἦν εὔλογόν τε καὶ ἀναγκαῖον, χρησιμεῦον εἰς ἔργα κοινωφελῆ καὶ σωτήρια καὶ πολλάκις εἰς ἀπόκρουσιν ῥαδιουργιῶν, μὴ δυναμένην ἄλλως γενέσθαι, οἷόν τι συνέβη ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἱερεμίου τοῦ Α^ου ὅτε ἡ ὁρμὴ τῶν Οὐλεμᾶ, ὡς καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ εἴπομεν, κατεδαρίσαι θελόντων τοὺς ἱεροὺς τῶν χριστιανῶν ναούς, διὰ προσφορᾶς χαρισμάτων τοῖς ἐν τέλει ἀνεστάλη (Τουρκογρ. σελ. 159) ἢ ὅτε, (ὡς ἐν ἰδιαιτέρᾳ μελέτῃ περὶ δημιουργίας τοῦ χρέους τούτου καταδείξαι ἐπιληφθησόμεθα) τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ἠναγκάζετο ναὶ εἰσφέρῃ εἰς τὸ δημόσιον τὰ ἐπὶ τῶν ὀρθοδόξων τῆς Αὐτοκρατορίας καταγινωσκόμενα ἐν ἐκτάκτοις περιστάσεσι ποσά, ὡς ἐπὶ της Βασιλείας Ἀβδ-οὐλ Χαμὶτ τοῦ Α^ου καὶ ἄλλοτε. Πλεῖσται δὲ τοιαῦται ὑποθέσεις, αἱ μὲν γενικώτεραι, αἱ δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Πατριάρχου ἰδιαιτέρως ἀναφερόμεναι, διὰ τοῦ παντοδυνάμου ἀργυρίου κατευοδοῦντο καὶ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι. Ἔστι δ' ὅτε ἐπεφορτίζετο τοῦτο καὶ ὑπ' ἀνθρώπων φιλάρχων καὶ ταραξιῶν, οὓς ἀσμένως ὑπεδέχοντο οἱ ἔξωθεν, αὐθαιρέτως φερόμενοι εἰς πυκνὰς ἀλλαξοπατριαρχείας, πολυδαπάνους μὲν καὶ ἐπιζημίους τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπικερδεῖς δὲ αὐτοῖς ἀναδεικνυμένας. Ἀλλὰ καὶ τότε ἡ Ἐκκλησία ἐχρεοῦτο, ὅπως ἀποκρούσῃ τὰ παρεισακτα ταῦτα ἀκανθώδη φυτά, πρὸς ἐκρίζωσιν τῶν ὁποίων ὑπεβάλλετο εἰς πληρωμὰς ἀδρῶν χαρισμάτων τοῖς ἐν τέλει, λογιζομένοις ὡς κανονικὴν ὀφειλὴν τὸ ἅπαξ ὑπὸ ἐπιβάτου τινός, ἐπὶ παραδείγματι τοῦ Σέρβου Ραφαὴλ (1486), προσενεχθὲν αὐτοῖς χρῆμα. Πλὴν καὶ τότε ἡ Ἐκκλησία, ἐπὶ πρασπίσει καὶ διασώσει γενικῶν συμφερόντων καὶ δικαίων τῆς Ὀρθοδοξίας, εἰς τὰς δαπάνας ταύτας ὑπεβάλλετο· ὅθεν τὸ ἐκ τούτων ἐπιπροσθέμενον κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον διέφερε τοῦ τῆς πρώτης κατηγορίας χρέους. Ἐκ τούτου τὸ χρέος τῆς Ἐκκλησίας ὁλοὲν ηὔξανε καὶ ἡ καταπίεσις αὐτῆς ὅσημέραι ἐπετείνετο. Οἱ δανεισταί, βαρεῖς τινες ἀπαιτηταί, ἀκαίρως ἐπιτιθέμενοι ἐκ κακοβουλίας, ἢ ἄλλης τινὸς κερδοσκοπίας,

εἰς ἀμηχανίαν ἐνέβαλλον τοὺς προϊσταμένους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐνῆγον αὐτοὺς μετά τινος περιφρονήσεως εἰς πολιτικὰ δικαστήρια καὶ εἰς εἱρκτὰς τούτους πολλάκις καθεῖργον, «οὐ γὰρ ῥᾴδιον ἦν ἐν τοῖς τότε καιροῖς παρ' ἄλλων, καὶ τούτων οἰκείων καὶ ὁμοδόξων ἐκ τοῦ παραυτίκα λῦσαι τὰ ἐνοχλοῦντα χρέη.» (Εὐθυδ. ἔνθ. ἀνωτ.)

Συνέπεια τούτου ἄμεσος ἦν ἡ παρεμπόδισις πάσης διενεργήσεως τῶν τῷ γένει λυσιτελούντων, ὅσα δαπάνης ἀδρᾶς ἐδέοντο· ἡ εἰσπήδησις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ ἀνθρώπων ἀναξίων πρὸς τὸ ὕψος τοῦ λειτουργήματος, εἰς ὃ δὲν ἐξελέγοντο ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐπεβάλλοντο αὐτῇ ὑπὸ τῶν κερδοσκοπούντων πιστωτῶν αὐτῆς, καὶ ἡ ἔκλυσις τῆς διοικητικῆς ἑνότητος, ἧς τὰ κακὰ μόνη ἡ ἐνδιάθετος τῷ γένει πνευματικὴ ἑνότης κατίσχυσε νὰ ἐξουδετερώσῃ.

Τὸ μέγεθος τῶν ἐντεῦθεν κινδύνων ἀναμετρῶν τις ψυχρῷ ἤδη αἵματι, ὑπὸ ἁγίας καταλαμβάνεται συγκινήσεως ἐν τῇ ἀναπολήσει τῶν ἀγώνων τῆς γεραρᾶς καὶ σεβασμίας ταύτης Ἐκκλησίας πρὸς διάσωσιν τοῦ πολυτίμου χρήματος, τῆς ὀρθοδόξου εἰς Χριστὸν πίστεως· τὴν δὲ ἐξήγησιν τοῦ λόγου τῆς σωτηρίας ταύτης οὐκ ἐν ἀνθρωπίναις ἐνεργείαις διορῶν, φωνὴν αἰνέσεως ἀρίητι πρὸς τὸν Κύριον, τὸν κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν Αὐτοῦ ὄντα ἀείποτε μετὰ τῆς στρατευομένης Αὐτοῦ Ἐκκλησίας καὶ μὴ ἀρίνοντα, ὅπως πύλαι Ἅιδου κατισχύσωσιν αὐτῆς.

Ὅ,τι ἂν ἐν διανοίᾳ ὑποθέσῃ τις περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς πενίας, εἰς ἣν ὁ πανσέβαστος Οἰκουμενικὸς Πατριαρχικὸς θρόνος περιέστη, ἀδύνατον προσεγγίσαι τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῇ πραγματικότητι. Ἑστερεῖτο λέβητος πρὸς παρασκευὴν τῆς λιτῆς τροφῆς τοῦ «Πατριάρχου τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων»· ἐσερεῖτο πινακιδίου πρὸς ἐναπόθεσιν αὐτῆς· ὅτε δὲ εὐσεβής τις ἡγεμὼν τῆς παριστρίου χώρας, τὰ καὶ ἐν τῇ καλύβῃ τοῦ πένητος ἀπαντώμενα ταῦτα σκεύη ηὐδόκησεν ἵνα χορηγήσῃ, εἰς διηνεκὲς μνημόσυνον τῆς εὐποιΐας ταύτης, ἐν τῷ κώδικι τῶν ἀφιερωμάτων ταῦτα κατεστρώθησαν, ἐξ οὗ παραλαμβάνοντες σήμερον, ἐν τῇ σειρᾷ τῶν περισυναγομένων γραπτῶν μνημείων, παρατίθεμεν τὸν κατάλογον τοῦτον, ἔχοντα ὡς ἑπομένως:

Πατριαρχεύοντος τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ Δεσπότου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἱερεμίου (α) ὁ εὐσεβέστατος αὐθέντης Ἰωάννης Πέτρος Βοεβόδας πάσης μολδοβλαχίας, προτραπεὶς παρ' αὐτοῦ λόγοις καὶ ἔργοις ὠφελῆσαι καὶ βοηθῆσαι τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἀφιέρωσεν αὐτῇ, ταῦτα δὴ τὰ χρειωδέστατα κτήματα:

Καζάνιον ἓν μεγάλον.

Τεντζερέδες δύο μεγάλους.

Κουζὶ τσφὶ δύο.

Χουλτάρας τέσσαρας.

καὶ ἕτερα ζιαχνὶ τσφὶ πεντήκοντα, ἔχοντα πάντα τὸ ὄνομα καὶ τὴν βούλλαν τῆς αὐθεντείας αὐτοῦ, βοὸς κεφαλὴν κατὰ τὸ σύνηθες ἔχουσαν ἐκτετυπωμένην.

Ταῦτα ἀφιέρωσεν εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ αἰώνιον ἐν ἔτει ζπβ'. μηνὶ μαΐῳ (1576 Μ. Χ.).

(α) Οὗτος ἦν Ἱερεμίας ὁ Βος ὁ καὶ Τρανὸς ἐπιλεγόμενος, περὶ οὗ ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ πραγματευθησόμεθα.

Ταῦτα ἀναμελετῶντις καὶ τὴν κατίσχυσιν τῶν λειτουργῶν τῆς ἐκκλησίας κατὰ τῶν μεγίστων δεινῶν, ἃ ἡ πάντα νοῦν ὑπερβαίνουσα πενία καὶ ἡ πάντα ὑπολογισμὸν ὑπερτεροῦσα τῶν ἔξωθεν ἁπληστία ἐδημιούργει, ἐν ὄψει λαμβάνων, καὶ ἀλλόδοξος ἂν ἡ οὗτος, ἂν τῆς ἀληθείας φίλος ᾖ, τὸ Δαβιδικὸν ἐκεῖνο ὀφείλει πάντως ἀναφωνῆσαι: «Ἐπαίνει Ἰερουσαλὴμ τὸν Κύριον, αἶνει τὸν Θεόν σου Σιών, ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν σου, εὐλόγησε τοὺς υἱούς σου ἐν σοί».

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ. (α)

Μετὰ τοῦτο μικρὸν ὑποκατιόντες, ἠθελήσατε συστῆσαι τὸ εἰρημένον δόγμα τοῦ καθαρσίου πυρός. Πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς τῶν μακκαβαίων βίβλου, ἐν ᾗ λέγεται "καλὸν εἶναι καὶ σωτηριῶδες τὸ ὑπὲρ τῶν ἀποθανόντων εὔχεσθαι, ὅπως ἂν τῶν ἁμαρτιῶν ἀπολυθῶσι." Δεύτερον δὲ ἀπὸ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου, ἐν ᾧ φησὶν ὁ σωτὴρ ὅτι "τῷ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι" ὡς οὖσης ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ ἀφέσεως· ταῦτα δὲ ὅτι τὸ καθαρτήριον πῦρ οὐδαμῶς εἰσάγουσι καὶ ἡλίου φανότερον. Τί γὰρ κοινὸν ἀφέσει τε καὶ καθάρσει διὰ πυρὸς καὶ κολάσεως; εἰ μὲν γὰρ ἡ ἄφεσις, ἢ δι' εὐχῶν ἢ παρ' αὐτῆς καὶ μόνης τῆς θείας φιλανθρωπίας, οὐκ ἔτι χρεία κολάσεως καὶ καθάρσεως. Εἰδὲ κόλασίς τε καὶ κάθαρσις ὠφελιμέναι, δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο ἐγένετο· καὶ μάτην ἂν ἦσαν οἱ μὴ δι' αὐτῶν ἐκαθαίροντο, μάτην ὡς ἔοικεν αἱ εὐχαὶ γίνονται, καὶ τὴν θείαν φιλανθρωπίαν ὑμνοῦμεν· οὐ μᾶλλον ἄρα τὸ καθαρτήριον πῦρ εἰσάγεται διὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἢ ἀναιρεῖται, ἄφεσις γὰρ ἁμαρτιῶν ἐν αὐτοῖς φέρεται, καθ' ἅπερ ἐκ βασιλικῆς τινος ἐξουσίας τε καὶ φιλανθρωπίας, ἀλλ' οὐκ ἀπαλλαγὴ κολάσεως ἢ καθάρσεως. Τὸ δὲ τρίτον ὅπερ ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς ἐλήφθη τοῦ μακαρίου Παύλου ἐν ᾗ διαλεγόμενος περὶ τοῦ οἰκοδομοῦντος ἐπὶ τοῦ θεμελίου, ὅς ἐστιν ὁ Χριστός, "χρυσόν, ἄργυρον, τιμίους λίθους, ξύλα, χόρτον, καλάμην", ἐπάγει καὶ γὰρ ἡ ἡμέρα κυρίου φανερώσει ὅτε ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται. καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ δοκιμάσει, οὗτινος τὸ ἔργον μένει, ὃ ἐπῳκοδόμησε μισθὸν λήψεται, εἴτινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται· οὗτω δὲ ὡς διὰ πυρὸς δοκεῖ μὲν εἰσάγειν μάλιστα πάντων τὸ καθαρτήριον πῦρ, μάλιστα δὲ πάντων αὐτὸ ἀναιρεῖ, πρῶτον μὲν γὰρ δοκιμαστικόν, ἀλλ' οὐ καθαρτικὸν αὐτὸ ἀπεκάλεσεν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ἔπειτα καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν ἔργων καὶ τιμιώτατα, δι' αὐτοῦ διελεύσεσθαι διωρίσατο· ταῦτα δὲ ὅλον ὡς οὐδεμιᾶς δεῖται καθάρσεως. Ἔπειτα ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, δηλονότι τῆς κρίσεως, καὶ τοῦ αἰῶνος τοῦ μέλλοντος, τὰ τοιαῦτα φησὶ γενήσεσθαι· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, φησίν, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται. Τότε δὲ ἄρα καθαρτήριον πῦρ ὑποτίθεσθαι, μετὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην τοῦ κριτοῦ παρουσίαν καὶ τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν, μὴ καὶ λίαν ἡ φορτικόν, οὐδὲ γὰρ οὐδὲν τοιοῦτον ἡμῶν ἡ Γραφὴ παραδίδωσιν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ μέλλων κρίνειν ἡμᾶς. "Ἀπελεύσονται, φησίν, οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον," καὶ αὖθις "ἐκπορεύσανται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως." Μέσην δέ τινα χώραν οὐδαμοῦ παραλείπει, καὶ τοὺς κρινομένους εἰς δύο μοίρας ἅπαντας διελών, καὶ τοὺς μὲν ἐκ δεξιῶν στήσας τοὺς δὲ ἐξ εὐωνύμων καὶ πρὸς ἑκατέρους διαλεχθείς, οὐδαμοῦ καὶ τρίτους παρέδειξε, τοὺς ὀφείλοντας διὰ τοῦ πυρὸς ἐκείνου καθαίρεσθαι ἔοικεν οὖν ἐκεῖνο καὶ παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ τὸ πῦρ εἶναι, περὶ οὗ Δαβὶδ ὁ προφήτης φησίν· "Πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφοδρά" καὶ αὖθις "πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται καὶ φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ" καὶ ὁ Δανιὴλ αὖθις "ποταμὸν πυρὸς εἶλκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ". Τὸ γὰρ τοιοῦτον πῦρ, τοὺς μὲν ἁγίους, ἅτε μηδὲν κακίας ἔργον καὶ γνώρισμα ἐπιφερομένους, λαμπροτέρους ἀπαρανεῖ, καθάπερ χρυσὸν ἐν καμίνῳ δοκιμασθέντας, ἢ καθάπερ τὴν ἀμίαντον φασὶ λίθον, ἥτις ἐν μὲν τῷ πυρὶ κειμένη ἀπηνθρακῶσθαι δοκεῖ, ἐξαιρεθεῖσα δὲ τοῦ πυρὸς ὡς ὕδατι λαμπρυνθεῖσα καθαρωτέρα γίνεται, ὁποῖα ἦσαν τὰ τῶν τριῶν παίδων σώματα ἐπὶ τῆς βαβυλωνίας φλογός· τοὺς δὲ ἁμαρτωλοὺς ὡς εὕρηστον ὕλην τῷ πυρὶ ἐκείνῳ τὴν κακίαν ἐπαγομένους περιδραξάμενον ἀνάπτει ταχέως· καὶ τὸ μὲν ἔργον, ἤτοι τὴν πονηρὰν διάθεσιν ἢ ἐνέργειαν κατακαύσει, καὶ τελέως ἀφανεῖ, αὐτοὺς δὲ ζημειώσει μὲν ὧν ἀπεφέροντο, πονηρῶν δηλονότι φορτίων, σώσει δὲ ὅμως, τοὐτέστιν εἰς τὸ διηνεκὲς καθέξει τε καὶ φυλάξει, μὴ συναπολλυμένους τῇ πονηρίᾳ. Ταύτην τὴν ἐξήγησιν τοῦ ῥητοῦ τούτου, καὶ ὁ θεῖος πατὴρ ὁ Χρυσόστομος ἀποδίδωσι, τήν τε ἐπιστο-

(α) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ.

λὴν ἑρμηνεύων, καὶ ἴδιον ἐπ' αὐτῇ μόνῃ τῇ ῥήσει λόγον ἐκθεσκὼς, στόμα δὲ οὗτος τοῦ Παύλου παρ' ἡμῖν λέγεται, καθάπερ ἐκεῖνος στόμα Χριστοῦ, ἵνα μὴ πρὸς τὸ ἴδιον φρόνημα τὴν φωνὴν ἑλκύσωσιν οἱ τὰ Ὠριγένους φρονοῦντες, οἷς καὶ μᾶλλον ἔοικεν ἡ ὑμῖν συμφωνεῖν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ λοιμήνασι, τέλος εἰσάγοντες τῆς κολάσεως, καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν τελείαν ἀποκατάστασιν· "σωθήσεται γάρ, φησίν, ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ ἀπὸ πυρός,, τουτέστι διαμενεῖ κολαζόμενος ἐν τῷ πυρί, καὶ οὐ συναπολεῖται τοῖς πονηροῖς ἔργοις καὶ διαθέσεσι. Καὶ πολλοὶ δὲ ἕτεροι τῶν παρ' ἡμῖν διδασκάλων ἀκολουθοῦντες ἐκείνῳ πρὸς τὴν διάνοιαν ταύτην τὸ ῥητὸν ἐξειλήφασιν.

Εἰ δέτις ἄλλως αὐτὸ ἐξηγήσατο, καὶ σωτηρίαν μὲν τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς κολάσεως, διέλευσιν δὲ διὰ πυρὸς τὸν καθαρισμὸν ἐννοήσε, παρανοήσας αὐτὸ φαίνεται παντελῶς, εἰ δεῖ τοῦτο εἰπεῖν· καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν ἄνθρωπος ὤν, ὅπου γε πολλοὶ τῶν διδασκάλων φαίνονται διαφόρως ἐξηγούμενοι τὰ ῥητὰ τῆς Γραφῆς, οὐ πάντες ἐφικνούμενοι τῆς ἀκριβείας ὁμοίως, οὐδὲ γὰρ δυνατὸν τὴν αὐτὴν ῥῆσιν πρὸς διαφόρους ἀποδιδομένην ἐννοίᾳ ἐφαρμόζειν ἁπάσαις ὁμοίως· ἀλλ' ἡμᾶς γε δεῖ τὰς κυριωτέρας τούτων ἐκλεγομένους καὶ συμφωνοτέρας τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς δόγμασι, τὰς λοιπὰς ἐν δευτέρῳ τίθεσθαι. Οὐ τοίνυν ἐπιγραφησόμεθα, κἂν Αὐγουστῖνος ἀποδιδῶ τὴν τοιαύτην ἐξήγησιν, κἂν Γρηγόριος ὁ διάλογος, κἂν ἕτεροι τῶν παρ' ἡμῖν διδασκάλων· εἰσάγεται γὰρ ἐκ ταύτης οὐ μᾶλλον τὸ καθαρτήριον πῦρ, ἢ τὸ τοῦ Ὠριγένους δόγμα, τελείαν ἀποκατάστασιν τῶν ψυχῶν πρεσβεῦον διὰ τοῦ πυρὸς ἐκείνου καὶ τῆς κολάσεως λύτρωσιν, ὅπερ ὡς κοινὴ λύμη τῆς ἐκκλησίας ἀπεκηρύχθη καὶ ἀνεθεματίσθη παρὰ τῆς ἁγίας πέμπτης οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ἀπελήλαται τέλεον· ταῦτα μὲν οὖν ἀποκρινόμεθα, πρὸς τὰ παρὰ τῆς Θείας Γραφῆς ὑφ' ὑμῶν εἰλημμένα· Μετὰ δὲ ταῦτα χρήσεις τῶν θείων πατέρων τῷ δόγματι τούτῳ συμβαλλομένας ἐκθέσθαι βουλόμενοι, προετάξατε τούτων ῥήματά τινα τῆς Ἑνὸς Οἰκουμενικῆς συνόδου, διοριζόμενα κατὰ πάντα δεῖν ἕπεσθαι τοῖς πατράσι τούτοις, ὧν τὰς χρήσεις ἐκθέσθαι προήρησθε, καὶ ἀποδέχεσθαι πάντα τὰ ὑπ' αὐτῶν εἰρημένα, ἐν οἷς ἐστὶν Αὐγουστῖνός τε καὶ Ἀμβρόσιος οἱ περὶ τούτου δὴ τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς φανερώτερον δοκοῦντες διδάσκειν· ταῦτα δὲ τὰ ῥήματα ἡμεῖς οὐκ ἐπιγινώσκομεν, διὰ τὸ μηδόλως εὑρίσκεσθαι παρ' ἡμῖν τὴν βίβλον τῶν πρακτικῶν τῆς τοιαύτης συνόδου, καὶ ζητοῦμεν προκομισθῆναι ταύτην, εἴπερ εὑρίσκεται παρ' ἡμῖν Ἑλληνικῶς γεγραμμένη.

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ
ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ (*)

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ματθαῖον τὸν Καμαριώτην διεδέχθη εἰς τὴν τῆς Σχολῆς διεύθυνσιν ὁ τούτου μαθητὴς Μανουὴλ ὁ Κορίνθιος, πρὶν δὲ διαλάβωμεν περὶ τούτου ἀναγκαία παρεκβατική τις ἐξήγησις τοῦ λόγου τῆς συγκοπῆς τοῦ κυρίου αὐτοῦ ὀνόματος, ἥτις ἀχρι τοῦ νῦν ἐπικρατοῦσα, εἶνε ἴσως εἰς πολλοὺς ἄγνωστος.

Τὸ ὄνομα Μανουὴλ παρήχθη ἐκ συγκοπῆς ἀπὸ τοῦ Ἐμμανουὴλ, ἑβραϊκοῦ ὀνόματος, συνθέτου ἐκ τῶν λέξεων ἱμανοὺ (ἤτοι μεθ' ἡμῶν) καὶ ἘΛ (ἤτοι Θεὸς), ὥστε ἐν ὅλῳ λαμβανόμενον σημαίνει μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλαβεν ὁ Θεάνθρωπος ἡμῶν λυτρωτὴς (Ματθ. Α. 22, 23), καθ' ἃ ὁ Ἡσαΐας, προεφήτευσεν, εἰπών: «Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ» (Ἡσ. Ζ. 14) καὶ ἀλλαχοῦ «Καὶ ἔσται ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ ὥστε πληρῶσαι τὸ πλάτος τῆς χώρας σου· μεθ' ἡμῶν ὁ Θεὸς» (Ἡσ. Η. 8). Οἱ ἀρχαιότεροι λοιπὸν Χρισιανοὶ εὐλαβούμενοι ὅπως φέρωσιν ἀπαραμείωτον ὄνομα, ὅπερ ἔφερεν αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν, συνέτεμον τοῦτο, ἀποβάλλοντες τὴν πρώτην συλλαβὴν ἐμ καὶ ὀνομάζοντες τὸν θέλοντα λαβεῖν τὸ ὄνομα αὐτὸ Μανουήλ (α).

Μετὰ τὴν παρέκβασιν ταύτην ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν δεύτερον τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς Σχολάρχην.

Ἄγνωστον πότε ἐγεννήθη οὗτος, βέβαιον μόνον ὅτι ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν τῷ 1551, λίαν ὑπέργηρως, ἀφοῦ προέστη τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς τεσσαρακονταετίαν ὅλην. Ὁ Μαλαξὸς θέλει αὐτὸν σορώτατον καὶ θεολογικώτατον καὶ εἰς τὸ ἀρρίκιον τοῦ Μεγάλου τῆς Ἐκκλησίας Ρήτορος προαχθέντα ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Παχωμίου Λου τοῦ ἀπὸ Ζιγνῶν. Κωνστάντιος ὅμως Λος ὁ ἀπὸ Σιναίου θέλει αὐτὸν γενόμενον Μ. Ρήτορα ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ Λου (ἑλασ. συγγρ. σελ. 347) ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ Παχωμίου (1504) τὴν τῆς Σχολῆς διεύθυνσιν ἀναλαβόντα. «Ὁ τούτου (Ματθαίου τοῦ Καμαριώτου) εὐδοκιμώτερος ἀκροατὴς, ὁ τὸν διδάσκαλον διαδεξάμενος Μανουὴλ ὁ Κορίνθιος, καὶ ἀκμάσας ἐπὶ τῶν Πατριαρχῶν Παχωμίου (1504) Θεολήπτου (1511). Ἱερεμίου τοῦ Α'. (1520) καὶ ἐφεξῆς μέχρι τῆς δευτέρας Πατριαρχείας καὶ τῆς τελευτῆς Ἱερεμίου τοῦ Α'. (1543) διετέλει ὁ Μανουὴλ οὗτος οὐ μόνον σχολαρχῶν περὶ τὰ τεσσαράκοντα ἔτη, ἀλλ' ὡς Σορὸς καὶ βαθὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συναντελαμβάνετο καὶ τῶν ῥηθέντων Πατριαρχῶν ἔν τε ταῖς ὑποθέσεσι τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτοῖς τοῖς γράμμασιν (Κωνστ. ἑλασ. συγγρ. σελ. 347).

Ἡ γνώμη τοῦ κλεινοῦ Κωνσταντίου φαίνεται ἡμῖν πιθανωτέρα τῆς τοῦ Μαλαξοῦ ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἀντιβραβεύσεως τοῦ Μανουὴλ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μ. Ρήτορος. Ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ταῦτα ἀξιώματα δὲν ἦσαν κενοὶ τιμητικοὶ τίτλοι, ἀλλ' ἀξιώματα πραγματικὰ, δημιουργοῦντα δικαιώματα εἰς τοὺς κεκτημένους ταῦτα, δικαιουμένους ἀναμιγνύεσθαι εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπο-

(*) Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν.

(α) Ὅτι ἐξ εὐλαβείας οἱ ἀρχαιότεροι Χριστιανοὶ ἀπέφευγον ὅπως ἀποδώσωσιν εἰς ἄνθρωπον ἀκλόβωτον τὸ τοῦ Ἐμμανουὴλ ὄνομα, πληροφορούμεθα καὶ ἐκ τῶν ἑπομένων στίχων τοῦ Πρωχοπροδρόμου (Βιβλ. Β. 72-375).

Ὦ τῆς χριστομιμήτου σου πολλῆς φιλανθρωπίας!
Οὕτως τυγχάνεις Μανουήλ, Θεὸς ἐπίγειός τε,
Ἐμμανουὴλ Παμβασιλεῦ, παρὰ σαραντα πέντε.
Καὶ γὰρ ἡ κλῆσις ἄνωθεν ἐδόθη φερωνύμως.

Ὁ Κοραῆς ἐν σχολείοις εἰς Πτωχοπρόδρομον σελ. 284-85 σημειοῖ "ὁ στίχος Ἐμμανουὴλ ..... σαραντα πέντε εἶνε ὑπογεγραμμένος ἀπὸ κεφαλῆς ἕως τέλους μὲ κοκκίνην γραμμήν· ἆρα διὰ τὸ πορφυρογέννητον τοῦ Μανουήλ; ἆρα διότι ὁ στίχος ἐκρίθη βλάσφημος καὶ διὰ τοῦτο ἄξιος νὰ ἐξαλειφθῇ; ἆρα διότι ἐθαυμάσθη ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας, ἴσως καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν ποιητήν, ὡς σορώτατον καὶ κομψότατον ἐπινόημα; Τοῦτο κρίνω πιθανώτερον· ἐθαυμάσθη ὁ στίχος, ὡς αἴνιγμα σχολαστικόν, ἄξιον τῶν πλειοτέρων ἐκείνης τῆς χρονικῆς περιόδου λογίων· ἄξιον ἀκόμη καὶ τῆς συνήθους πρὸς τοὺς Αὐτοκράτορας κολακείας τῶν ταλαιπώρων Γραικορωμαίων. Ἰδοὺ ἡ λύσις τοῦ θαυμαστοῦ αἰνίγματος· "Ὄντως Μανουὴλ εἶσαι Θεὸς ἐπίγειος, ὅμοιος τοῦ θαυμαστοῦ Παμβασιλέως Ἐμμανουὴλ [ἤγουν τοῦ Χριστοῦ] καὶ ἄλλο δὲν σὲ διακρίνει ἀπὸ ἐκεῖνον παρὰ ὁ τεσσαρακονταπέντε ἀριθμός." Μὰ τὴν ἀλήθειαν! ἂν προσθέσῃς εἰς τὸνομα τοῦ Μανουήλ, τὰ δύο πρῶτα στοιχεῖα τοῦ Ἐμμανουήλ, ἐμ--τὰ ὁποῖα ἀναστρεφόμενα, με, σημαίνουν 45--μεταμορφόνεται παραυτὰ ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων Μανουὴλ εἰς τὸν Παμβασιλέα Χριστὸν τὸν ἐπωνομασθέντα Ἐμμανουήλ. Πόσους σχολαστικοὺς ἐκίνησεν εἰς κρότον καὶ πόσον πλειοτέρους εἰς θόνον, τὸ θαυμαστὸν τοῦτο τοῦ Πτωχοπροδρόμου αἴνιγμα;"

θέσεων καὶ συναντιλαμβάνεσθαι τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως.

Πολλαὶ ἐκκλησιαστικαὶ πράξεις, κατεστρωμέναι ἐν τοῖς ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτοις κώδιξι, φέρουσι τὸ συμβούλιον τοῦτο τῶν λαϊκοκληρικῶν ἀξιωματικῶν τῆς Ἐκκλησίας, συνερχόμενον ἄνευ τῆς παρουσίας τῶν τὴν σύνοδον συγκροτούντων ἱεραρχῶν καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Πατριάρχου σκεπτόμενον καὶ ἀποφαινόμενον περὶ διοικητικῶν καὶ οἰκονομικῶν τῆς ἐκκλησίας ὑποθέσεων· ἕτεραι πράξεις παρουσιάζουσιν ἡμῖν τοὺς ἀξιωματικοὺς τούτους συμμετέχοντας τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου καὶ ἀποφαινομένους ἐπὶ καθαρῶς ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων γνώμην ἔκ τε ἰδίου ὀνόματος καὶ ἐκ προσώπου ἑνὸς ἢ πλειόνων ἱεραρχῶν, διαπιστευόντων αὐτοῖς τὴν ἐπὶ ὡρισμένης τινὸς ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως διάθεσιν τῆς ψήφου αὐτῶν. Πρόδηλον λοιπὸν ὅτι εἰκῇ καὶ ἀδοκιμάστως δὲν ἐξεχωρεῖτο ἀξίωμα, δημιουργοῦν ἀναφαίρετον ἐρ' ὅρου ζωῆς δικαίωμα ἐνεργοῦ ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς ἀναμίξεως, ἀλλ' ἐξεχωρεῖτο τοῦτο ὡς γέρας μακρῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρεσιῶν καὶ μετὰ δοκιμασίαν τῆς λυσιτελείας τοῦ τιμωμένου οὕτω ἀτόμου. Ἰδίᾳ προκειμένου περὶ ἀπονομῆς τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μ. Ρήτορος, ἰδιάζουσα ἐν τῇ ἐκλογῇ τοῦ οὕτω τιμηθησομένου προσώπου κατεβάλετο προσοχή, ἀφοῦ μήπω δημιουργηθέντος ἔτι τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μ. Λογοθέτου, ὅπερ τὸ πρῶτον εἰς Ἱέρακα τὸν πάνυ ἀπενεμήθη, ὁ τῆς Ἐκκλησίας Μ. Ρήτωρ ἦν ἐξάρχων τοῦ σώματος τῶν λαϊκοκληρικῶν τούτων ἀξιωματικῶν τῆς Ἐκκλησίας, τῶν συγκροτούντων τὸ σύστημα τῶν ἀρχόντων τοῦ ἔθνους.

Λίαν χαρακτηριστικὸν τοῦ ὑπὲρ τῶν γραμμάτων ἐνδιαφέροντος τῆς Ἐκκλησίας εἶνε ἡ ἐκ παντὸς τρόπου περιποίησις τῶν λογίων, ἡ ἐκτίμησις καὶ ἀντιβράβευσις τούτων ἐπὶ παροράσει ἀνδρῶν ἐμφανιζόντων περγαμηνὰς διαπρεπῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ οἴκων, καὶ τίτλους οὐ μικροὺς πατραγαθιῶν. Ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ὑπῆρχον ἐν Κωνσταντινουπόλει γόνοι Παλαιολόγων καὶ Καντακουζηνῶν, Ἀσανῶν καὶ Ραλλῶν, Νοταράδων καὶ Βατατσίδων, Μουζάλων, Χρυσωλαράδων καὶ Λασκάρεων, (α) πρόσφατοι δὲ ἦσαν αἱ ἀναμνήσεις τῆς πολιτικῆς ὑπεροχῆς τῶν οἴκων τούτων, ἡ ὑπὲρ αὐτοὺς προτίμησις Μανουὴλ τοῦ Κορινθίου καὶ κατόπιν Ἰωάννου τοῦ Ζυγομαλᾶ καταδείκνυσι τὸ ὑγιὲς τῆς Ἐκκλησίας πνεῦμα, μὴ ἐξιππαζομένης ἐκ τῆς λαμπρότητος τῶν ὀνομάτων, ἀλλ' ἀφορώσης, ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν λαϊκῶν ἀξιωματικῶν αὐτῆς, ἐπὶ τοὺς ὑπερέχοντας μαθήσει καὶ συνέσει. Ὁ φιλοσοφῶν ἱστοριοδίφης, ἐγκύπτων ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ γεγονότος τούτου, θὰ ἀνεύρῃ ἐν αὐτῷ τὰς βάσεις τῆς δημοκρατικῆς τοῦ γένους ἡμῶν διαπαιδαγωγήσεως καὶ τὰ αἰτιατὰ τῆς ἀποσκορακίσεως τῶν γελοίων διακρίσεων, αἵτινες παρ' ἄλλοις ἔθνεσιν ἐδημιούργησαν ζοφώδη νύκτα ἀπολυτισμοῦ, ἧς τὰ σκότη ἔδει ἰσχυρὸς σεισμὸς καὶ βαθὺς κλονισμὸς ἐπελθὼν διασκεδάσει. Ἡ Ἐκκλησία ἅμα ἀνέλαβε τὴν κηδεμονείαν τοῦ ἔθνους δὲν ἀπεῖδεν ἐπὶ πρόσωπα ἀνθρώπων, ἀλλὰ διέκρινε τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σύνεσιν, καὶ ἐτίμησεν αὐτάς. Οὕτω διήνοιξε ῥάδιον εὐγενοῦς ἀμίλλης, προθέσασα τὰ δημιουργηθέντα ὑπ' αὐτῆς ἀξιώματα, δι' ὧν στενός τις ὅμιλος διεκρίνετο ὑπὲρ τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ, γέρας τῆς πολυμαθείας.

Κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς σχολαρχίας αὐτοῦ Μανουὴλ ὁ Κορίνθιος πολλοὺς καὶ καλοὺς ἀπέφερε καρποὺς τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ πόνων, μορφώσας πρὸς ἄλλοις τὸν διαδεξάμενον αὐτὸν ἐν τῇ Σχολῇ Ἰωάννην τὸν Ζυγομαλᾶν, τὸν Ἀντώνιον Καρμαλίκην καὶ ἄλλους. Αὐτοῦ τοῦ Μανουὴλ μαθητὴς ἦν «καὶ ὁ τοῦ ὀρθοδόξου καὶ σοφοῦ πατρὸς Βυζαντινοῦ Μιχαὴλ Ἀποστολίδου, κακόδοξος υἱὸς Παπολάτρις Ἀρσένιος» (Κωνστ. ἐλασ. Συγγρ. σελ. 347), ὃς, ἀνεξαρτήτως τῆς κακοδοξίας αὐτοῦ, διεκρίνετο ὡς εἷς τῶν διασημοτέρων Ἑλληνιστῶν τοῦ ΙΣΤ'. αἰῶνος, περὶ οὗ Ἀντώνιος ὁ Φραγκῖνος εἰς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ἔκδοσιν τῶν σχολίων τοῦ Ἀριστοφάνους, εἶπε: «Recognovimus Aristophanis Comaedias ad hoc Arsenii Cretensis, Archiepiscopi Monembasiae magna eruditione viri, acerrimo judico usi...»

Ἄδηλον πότε ὁ Μανουὴλ οὗτος τῆς μοναχικῆς μετείληφε πολιτείας, χειροτονηθεὶς ἱεροδιάκονος· φαίνεται ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς δευτέρας Πατριαρχείας τοῦ κυροῦ Ἱερεμίου τοῦ Λου τοῦτο ἐγένετο, ἐπειδὴ καὶ ἐξ ἐκθέσεως αὐτοῦ (α) συνεκδοθείσης τῷ 1562 τῇ ὑπὸ Ζαχαρίου Σκορδυλίου ἐκδόσει τοῦ Ὡρολογίου, ἧς μνημονεύει ἐν Ἑλληνομνήμονι (σελ. 331) ὁ κλεινὸς Μουσοξύδης, καὶ ἐξ οὗ παραλαβὼν ἀναφέρει ὁ Κ. Σάθας (Νεοελ. Φιλολ. σελ. 124), βλέπομεν αὐτὸν τιτλοφορούμενον οὐχὶ Μ. Ρήτορα, ἀλλ' ἱεροδιάκονον καὶ Μ. Χαρτοφύλακα τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

Ἡ παρὰ τῶν λοιπῶν βιογράφων τοῦ Μανουὴλ ἀποσιώπησις τοῦ πονήματος αὐτοῦ τούτου, ἡ ἐκ παραδρομῆς πάντως ἐξενεχθεῖσα γνώμη τοῦ Μουστοξίδου περὶ τοῦ ὅτι ὁ ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ἀναφερόμενος Πατριάρχης Ἱερεμίας εἶνε οὐχὶ ὁ Α'. ἀλλ' ὁ Β'. καὶ ἡ ἀποσιώπησις τοῦ τίτλου τοῦ Μ. Ρήτορος, ὃν ὡς γνωστὸν κατεῖχεν ὁ Κορίνθιος Μανουὴλ, δικαιολογοῦσιν ἐν μέρει τὴν ἐν σημειώσει (ἔνθ. ἀνωτ.) ὑπὸ τοῦ Κ. Σάθα ἐκδηλουμένην ἀπορίαν μὴ περὶ ἑτέρου τινὸς Μανουὴλ ὁ λόγος ὑπόκειται.

Ναὶ μὲν γνωστὸν ὅτι ζῶντος τοῦ Μανουήλ, Θεοφάνης

(α) Ἐκ μακρᾶς ἐπιστολῆς Θεοδοσίου τοῦ Ζυγομαλᾶ πρὸς Μαρτῖνον τὸν Κρούσιον, δημοσιευθείσης ἐν τῇ Τουρκογραικίᾳ μανθάνομεν τάδε· "Εἰσὶν οὖν ἐνταῦθα Παλαιολόγου ὀσπίτια ὀλίγα, Κωνσταντίνου καὶ Μανουὴλου τῶν αὐταδέλφων· καὶ ἄλλα ἕως τῶν δέκα πλείω ἢ καὶ ἐλάσσω ἐξ ἑκάστης γενεᾶς, μετρίως εὐπορούντα ἢ καὶ τέχνης προσέχοντα. Ἀπὸ Καντακουζηνῶν, ἀπὸ τῶν τοῦ Ράλλη ἀκούεται.... Τὰ τοῦ Μανουήλου, ἀπὸ Νοταράδων, οἳ εἰσιν ἐν Πελοποννήσῳ οἱ πλείους. Ἀπὸ Λατίνων Μουζάλων, Βατατσίδων καὶ ἔτι Διπλοβατατσίδων λεγομένων, Ἀσαναίων, Χρυσωλαράδων, Λασκαρέων, εὐγενικῶν οὕτω ὀνομαζομένων καὶ ἄλλων γενῶν, ἃ καθ' ἕκαστον γράφειν δύσκολον".

(α) "Μανουήλου ἱεροδιακόνου καὶ μεγάλου Χαρτοφύλακος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἔκθεσις ἁπλουστέρα τε καὶ συντομωτέρα, συντεθεῖσα παρ' ἡμῶν ἀρτίως καὶ ἐκδοθεῖσα ὁρισμῷ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἱερεμίου".

Ἐλεαβοῦρκος ὁ Νοταρᾶς, Πατριαρχεύοντος Διονυσίου Β΄. τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, ἐχειροθετήθη Μ. τῆς Ἐκκλησίας Ῥήτωρ, πλὴν ἡ χειροθέτησις αὕτη δὲν συνεπήγετο καὶ ἀφαίρεσιν τοῦ ἀξιώματος, οὗτινος κάτοχος ἦν ὁ Μανουὴλ, ἐκτὸς μόνον ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐξ ἐγγιχθείσης φιλοτιμίας ἀπεσιώπησεν ἀπὸ σκοποῦ τὸν τίτλον αὐτοῦ τοῦτον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύγχυσιν τῶν δύο Ἱερεμιῶν, εἰς ἣν ὁ κλεινὸς Μουστοξύδης ὑπέπεσε, τὸ λάθος εἶνε πρόδηλον, ἀφοῦ καὶ ὡς γνωστὸν Ἱερεμίας ὁ Βος, ὁ καὶ Τρανὸς ἐπιλεγόμενος ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν ἀνῆλθε θρόνον μετὰ Μητροφάνην τὸν Γον τῷ 1572, ἤτοι ἐννέα ἔτη μετὰ τὴν καὶ τύποις ἔκδοσιν τῆς διαληφθείσης πραγματείας. Μία λοιπὸν μόνη ἀπορία μένει ἄλυτος, ἡ μὴ μνημόνευσις τῆς πραγματείας ταύτης ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Μανουὴλ ὑπὸ τῶν λοιπῶν περὶ αὐτοῦ γραψάντων. Λαμβανομένου δὲ ὅτι ὁ Φαβρίκιος (Bibliotheca Graeca XI σελ. 269) συνέχεε Μανουὴλ τὸν Κορίνθιον, πρὸς Μανουὴλ τὸν Ὀλόβολον καὶ Μάξιμον τὸν Πατριάρχην (πρώην Μανουὴλ, μέγαν Ἐκκλησιάρχην) καὶ κατηρίθμησεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ πρώτου καὶ τῶν τριῶν τὰ συγγράμματα, θὰ ἔμενεν αὐτούσιος ἡ ἀπορία περὶ τοῦ ἐνδεχομένου τῆς ὑπάρξεως ἑτέρου Μανουὴλ ὡς συγγραφέως τῆς διαληφθείσης ἐκθέσεως, ἂν ἕτερός τις παρὰ τὸν Κορίνθιον, Πατριαρχεύοντος Ἱερεμίου τοῦ Ἀου, ἐλειτούργει τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς μέγας Χαρτοφύλαξ.

«Ὁ ῥηθεὶς Μανουὴλ παρὰ Ἱερεμίου τοῦ Α΄. τιμηθεὶς τῷ τοῦ μεγάλου Ῥήτορος ὀφρικίῳ καὶ ἐνασχολούμενος, ἀμφιπονῶν καὶ ἐν τῇ Σχολῇ καὶ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἐν δὲ τούτῳ ὑπὸ εὐλαβείας παρωθούμενος πολλὰς ἀκολουθίας στιχηρῶν κανόνων πρὸς διαφόρους τῶν Ἁγίων, καὶ πρὸς τοὺς ὑπὲρ Πίστεως ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ μαρτυρήσαντας, συνέθετο· ὑπηρὸν δέ παντὶ εὐλαβεῖ, ὅτι τούτων ἐστέρηται ὡς μὴ διασωζομένων, ἐξ ὧν ἀκροστιχίδες τινὲς παρελήφθησαν. Πρὸς δὲ ταῖς ἄλλαις, Ἀκολουθίαν πεποίηκε καὶ πρὸς τὸν πρόμαχον τοῦ Ὀρθοδόξου Δόγματος, ἁγιώτατον Μάρκον τὸν Ἐφέσου, προσομοίων, στιχηρῶν καὶ κανόνος, ψαλλομένων ἀδείᾳ τῶν ἐπ' αὐτοῦ Πατριαρχῶν ἐν τῇ τῶν νηστειῶν τῆς Τεσσαρακονθημέρου πέμπτῃ Κυριακῇ, ὧν προσομοίων μὲν ἡ ἀρχὴ οὕτως: «Ἱερώτατον τέμενος ἐχρημάτισας ἔνδοξε·» ἡ δὲ τοῦ κανόνος Ἀκροστιχίς: «Ἀρχιερέα Ἀσίης ἐρικυδέα μέλπω Μάρκον,» ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦ Κανόνος «Αἴγλης δοχεῖον γεγονὼς τῆς ὑπερθεν δι' ἀρετῶν καλλονήν.» (Κωνστ. Ἑλασ. Συγγρ. σελ. 347—48).

Ἐκτὸς τούτων συνέγραψεν: 1) «Ἀπολογίαν καὶ ἀνατροπὴν τῶν κεφαλαίων τοῦ Φρὰ Φραγκίσκου ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Κηρύκων,» ἐν ᾗ διέλαβε περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, περὶ Ἀζύμων, περὶ καθαρτηρίου πυρός, περὶ τῆς ἀπολύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἁγίων, περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, περὶ Βαπτίσματος κλπ. [Τὸ πόνημα τοῦτο συγγραφὲν ἐν ἔτει 1523, ἐξεδόθη οὐχὶ πλῆρες τῷ 1685 ἐν Λουγδούνῳ τῶν Βαταβῶν ὑπὸ Στεφάνου le Moyne Varia Sacra Tom. I.] 2) «Εἰς δύο συλλογισμοὺς λατινικοὺς ἀποδεικνύντας καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα, ἀνασκευαστικὸς μὲν αὐτῶν, κατασκευαστικὸς δὲ ἐκ μόνου τοῦ Πατρός. Ἐρρέθη δὲ πρὸς τὸν Κύριον Γεράσιμον τὸν ἐνεγκόντα αὐτούς.» 3) «Περὶ Μάρκου Μητροπολίτου Ἐφέσου καὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συνόδου καὶ κατὰ Γεμιστοῦ καὶ Βησσαρίωνος». 4) «Βιβλίον κατὰ τοῦ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος Πληθωνικοῦ συγγράμματος,» ἐν ᾧ ἐξελέγχει τὸν Πλήθωνα ὡς λαβόντα τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, οὐχὶ δὲ ἐκ τῶν πηγῶν τῆς Θεολογίας. Τὰ εἰσέτι ἀνέκδοτα τρία ταῦτα πονήματα σώζονται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 353 χειρογράφῳ τῆς ἐν Μόσχᾳ Βιβλιοθήκης. 5) «Λόγον κατὰ τοῦ καθαρτηρίου πυρός,» ὃς σώζεται ἐν τῇ τῶν Παρισίων δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθ. 1293 (Ὀρθοδ. Ἑλλ· σελ. 122—23)

Εἰς τὸν Μανουὴλ τοῦτον ὁ Κ. Σάθας ἀποδίδωσι καὶ τὰ ἑπόμενα ἔργα: «περὶ ματαιότητος κόσμου καὶ πρὸς Γεράσιμον Ἱερομόναχον κατὰ Λατίνων» «περὶ τοῦ ἱεραρχικοῦ πνεύματος καὶ πότε τεθέωται ἡ τοῦ Κυρίου σὰρξ» καὶ περὶ τοῦ Θεαρχικοῦ νεύματος, ἀντιγράψας Ματθαῖον τὸν Παρανίκαν (Σχεδ. σελ. 17) συμφωνήσαντα τῷ Σ. Ἀριστάρχῃ, ὃς ἀκολουθῶν τὸν Φαβρίκιον (Bibliotheca Graeca XI σελ. 120 669) ἀποδίδωσιν αὐτῷ καὶ «Ὠδὴν πρὸς Θεοτόκον,» ὡς καὶ «ἀλληλογραφίαν μετὰ Φραγκίσκου Δομενικανοῦ κατὰ Λατίνων» καὶ «περὶ συγγενείας».

Κατὰ τὸν Σάθαν (Νεοελλ. Φιλολ. σελ. 124) πρὸς τὸν Μανουὴλ τοῦτον φέρεται ἐπιστολὴ Ἰουστίνου Δεκαδύου ἀνέκδοτος ἐν τῇ Ἀμβροσιανῇ βιβλιοθήκῃ.

(ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(συνέχεια τῶν προηγουμένων ἀριθμῶν).

Κύριλλος ὁ Λούκαρις, "οὗ τὸ περὶ τὴν ἔσω καὶ ἔξω μάθησιν κλέος, οὐχ ὅπως τὸ καθ' ἡμᾶς ἀλλὰ τῶν ἀν' Εὐρώπην ἐθνῶν καὶ τὰ πορρωτάτω διῆλθε διαπεφοιτηκός, (α) ἀρξαμένου (β) τοῦ 1621 (γ) εἶχεν ἐκλεχθῆ διάδοχος

(α) Εἰ καὶ ταῦτα ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως περὶ Μελετίου τοῦ Πηγᾶ ἐρρέθησαν, προσφόρως καὶ περὶ Λουκάρεως εἴποι τις ἄν.

(β) Κατὰ τὸν Σ. Ἀριστάρχην, ἡ τοῦ Λουκάρεως ἐκλογὴ ἐγένετο τῇ 5 Νοεμβρίου 18 9 ἡ γνώμη δὲ αὕτη φαίνεται ὀρθοτέρα τῶν ὑπὸ τοῦ Α. Δημητρακοπούλου, Κ. Σάθα καὶ Σ. Βυζαντίου λεγομένων, οἵτινες θέλουσι τὸν Λούκαριν ἐκλεγέντα τῇ 9 Νοεμβρίου 8 , δι' οὓς λόγους ἐν τῇ ἑπομένῃ σημειώσει ἐκθέτομεν.

(γ) Ὁ Κ. Σάθας ἐν τῇ Νεοελληνικῇ Φιλολογίᾳ σελ. 124, σημειοῖ τὴν 5 Νοεμβρίου 1621 ἡμέραν ἐκλογῆς τοῦ Λουκάρεως ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀντιγράψας Σκαρλάτον τὸν Βυζάντιον τὴν αὐτὴν χρονολογίαν σημειοῦντα ἐν Παραρτήματι Γῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως αὐτοῦ Τομ. Β΄. σελ. 532. Ἐν τῷ σωζομένῳ ὅμως ἀρχαιοτάτῳ κώδικι τῶν Πατριαρχείων, εὑρηται συνοδικὴ πρᾶξις ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, μηνολογουμέ-

τοῦ ἐκμετρήσαντος τὸ ζῆν Οἰκουμ. Πατριάρχου Τιμοθέου τοῦ Λου'. (α) Κατὰ τῆς ἐκλογῆς ὅμως αὐτοῦ εἶχεν ἐξεγερθῆ δριμεῖα ἡ τῆς Ρώμης ἐκκλησία, τὰ δὲ ὄργανα αὐτῆς οἱ Ἰησουῖται, βαρέως φέροντα τὴν εἰς τὴν ὑψίστην τῆς Ἐκκλησίας περιωπὴν ἀνάρρησιν τοῦ ὀτηροῦ τούτου τῆς ὀρθοδοξίας ὑπερμάχου,—ὃς νέος ἔτι ὤν, ἐπάταξεν ἐπιτυχῶς ἐν Πολωνίᾳ (1595—96) τὴν ἐπηρμένην τῆς Ρώμης ὀφρῦν,—μετὰ λύσσης ἐπεξῆλθον κατ' αὐτοῦ. (β)

Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία, σπουδάζουσα διηνεκῶς τὸ προσῳλιὲς αὐτῇ μέλημα, τὴν χείρωσιν τῆς γεραρᾶς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐξηγέρθη πλήρης ὀργῆς κατὰ τοῦ Λουκάρεως, ἐπειδὴ καὶ διέβλεπεν ἐν αὐτῷ τὸν διαλύτην τοῦ ἐπιμόχθου ἔργου, ὅπερ μεθ' ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς εἶχεν ἐπιδιώξῃ. Ἐπωφελευμένη αὕτη τῆς ὑποδουλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς ἐξ Ἀνατολῆς φυγαδεύσεως τῶν Μουσῶν εἶχεν ἀνοίξει ἐν Ρώμῃ Φροντιστήριον (γ) ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἢ μᾶλλον πονηρὰν πρὸς προσηλυτισμὸν σαγήνην (δ), ἐν ᾗ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους εἶχεν ἀγρεύσει καὶ τὸν ἐκ Νάξου Φραγκίσκον Κόκκον, ὃς περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ ΙΣΤ'. αἰῶνος, προσῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ μὲν ἔνδον διαθέσει λατινόφρων, τῇ δὲ ὄψει καὶ πράξει ὀρθόδοξος ὤν, (ε) καὶ εἰς ὃν ὡς εἰς εὐπαίδευτον ἡ τῆς Σχολῆς τοῦ Γένους Σχολαρχία διεπιστεύθη.

Ἡ τῆς Ρώμης Ἐκκλησία ἐπίστευσε προσμειδιάσασαν αὐτῇ τὴν στιγμὴν τῆς ὑπ' αὐτὴν χειρώσεως τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς, ὅτε ἡ τοῦ Λουκάρεως ἐκλογὴ πάντας μὲν τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῆς ἀνέτρεψε, πάσας δὲ αὐτῆς τὰς ἐλπίδας διεσκέδασεν. Ὅθεν πλήρης ὀργῆς καὶ λύσσης ἐξανέστη κατὰ τοῦ Λουκάρεως, τοῦ ῥέκτορος τῆς ἐν Βίλνᾳ ῥωσσικῆς ἀκαδημίας καὶ ἐκδότου τοῦ δεινῶς πλήξαντος αὐτὴν ὀρθοδόξου χριστιανοῦ, διαλόγου Μελετίου τοῦ Πηγᾶ. Τοσοῦτο δὲ μᾶλλον ἐξεμάνη, ὅσον εἶχε πρόχειρον ὑποψήφιον διάδοχον τοῦ Τιμοθέου τὸν Ἀμασείας Γρηγόριον, ὃς, ἐξ ἀκράτου φιλοδοξίας ἐλαυνόμενος, συνεταιρίσθη μετὰ Μητροφάνους τοῦ καθηρημένου ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν καὶ τοῦ ἐπίσης καθηρημένου Μητροπολίτου Σερρῶν Ἰωάσαφ καὶ ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας προστατευόμενος, σάλον μέγαν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐξήγειρε. (α)

νη "24 Μαρτίου 7129" ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἔτος ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ σωτήριον, 1621 ὥστε ἑπτὰ καὶ ἔτι πλέον μῆναι πρὸ τῆς ὑπὸ Σκαρλ. τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ Κ. Σάθα μνημονευομένης ἐποχῆς, εὑρηται καθήμενος ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου.

(α) Τιμόθεος Λος ὁ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν, οὗτος τῷ 16 4 ἐμήκυνε καὶ ἐπλάτυνε τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, εἰς ὃν ἀπὸ τοῦ 1603, πατριαρχεύοντος Ραφαὴλ Β', τοῦ ἀπὸ Μεθύμνης μετηνέχθη τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὅπου εἰσέτι διαμένει. Τὸν ναὸν τοῦτον μηκύνας καὶ εὐρύνας ὁ Τιμόθεος ἐπευφήμησε τῇ τῆς Μητροπαρθένου Κόρῃ, Παμμακαρίστου ἐπικλήσει, εἰς ἣν καὶ κατετέθη τὸ ἱερὸν αὐτῆς διατύπωμα. Τοῦτο πιστοποιούμεθα καὶ ἐκ τοῦ ἐπιγράμματος, ὅπερ ἐχαράξατο ἐπὶ τοῦ ἀνακαινισθέντος ναοῦ, ἔχον κατὰ Μαθὰν ὧδε·

Δεῦρ' ἴτε ποιμάντορες Ἑλλάδος ἠδ' Ἀσίης
Εἰς σρέτερον ναὸν μητροπαρθένου Μαρίας δν
Τιμόθεος ποιμὴν Βύζαντος δήματο Κούρη
Κάμψατε τῷ πάντα γούνατα ἐσσαμένῳ.

(β) "Ἐπιλείπει ὁ χρόνος ἡμῖν διηγουμένοις ὅσα πάνδεινα ὁ καρτερικώτατος αὐτὸς τετράκις πατριαρχεύσας ὑπέστη παρὰ τῶν τῆς θαυμαστῆς τοῦ Λοϊόλα οἰγενείας τέκνων, τῶν διακαεστέρων καὶ θερμοτέρων ζηλωτῶν καὶ προστατῶν τῆς Παπικῆς δυναστείας" Κωνστατίνου Α'. τοῦ ἀπὸ Σιναίου "Ἑλασσόνων Συγγραφῶν" σελ. 146.

(γ) Ἐν τῇ Ρώμῃ, ἥτις κατὰ τὴν εὐρυῆ Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου ἐπιφώνησιν "nunquam amica Graecorum, et si quanto amica, non dίu" (οὐδέποτε φίλη τῶν Ἑλλήνων, εἰ δέ ποτε, οὐκ ἐπὶ μακρὸν) ἱδρύθη χάριν τῶν ἑλληνοπαίδων Φροντιστήριον πρῶτον μὲν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Γ'. (1513), εἶτα δὲ ἐπὶ Γρηγορίου ΙΓ'. (1581) "ὑπόθεν θυστυχῶς πολλοὶ ὡς ἀπὸ δουρείου ἐκρυέντες ἵππου ἐξεμάνησαν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἄνδρες ἄλλως σοφώτατοι καὶ φιλοπονώτατοι καὶ τὴν προγονικὴν σοφίαν εἰδημονέστατοι, οἷοι Ματθαῖος ὁ Δεβαρῆς (1520), Πέτρος ὁ Ἀρκούδιος (1709), Ἰωάννης Ματθαίος Καρυοφύλλης (1624), Νικόλαος Κομνηνὸς Παπαδόπουλος (1751), καὶ ἕτεροι" (ἴδε Ματθ. Παρανίκα Σχεδίασμα κλπ. σελ. 144. Παραδ. καὶ Σοφ. Κ. Οἰκονόμου περὶ Φραγκίσκου τοῦ Κόκκου σελ. 19 ἐν σημ.) Τὸν τελευταῖον τῶν ὀνομαστὶ μνημονευθέντων τούτων ἀποστατῶν, κολαρίζων ὁ ἐνάρετος, εὐσεβὴς καὶ σοφὸς Ἀνδρέας ὁ Μουστοξύδης ἔγραφεν· "αἱ ψευδολογίαι καὶ ἡ ἀκρισία του μενέτωσαν εἰς τεκμήριον τοῦ φαύλου χαρακτῆρος ἀνθρωπίσκου, ὅστις ἀποσκιρτήσας ἀπὸ τῶν πατρίων δογμάτων ἔστησε πρὸς αὐτὰ χαλεπώτατον πόλεμον ἐπὶ χαμερπεῖ τῶν Λατίνων κολακείᾳ". Ἑλληνομν. Β'. 99.

(δ) "Ἀλλ' ἴστω ἡ ἐλλογιμότης αὐτῆς, ὅτι κατὰ τὸ Ι 70 ἔτος τρεῖς νέοι τὴν ἡλικίαν, Ματθαῖος Καρυοφύλλης ὁ Κρής, Δαμιανὸς ὁ Κεφαλλὴν καὶ ὁ Νάξιος οὗτος Κόκκος εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ ἱδρυθὲν Φροντιστήριον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἢ μᾶλλον πονηρὰν καὶ δολίαν πρὸς προσηλυτισμὸν σαγήνην, ἐπὶ σπουδῇ καὶ παιδεύσει ταὐτοχρόνως ἀρίστου, ἔνθα, ἅμα τῇ μαθήσει καὶ τὸ ποτήριον τῆς Παπικῆς τρυγῆς κατὰ κόρον πεπόκασιν, ἀπαρνησάμενοι τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν". (Κωνστ. Α. τοῦ ἀπὸ Σιναίου Ἐλασσόνων Συγγραφῶν σελ. 349.)

(ε) "Περὶ τούτου (τοῦ Φραγκίσκου Κόκκου) λέγεται, τῇ μὲν ἔνδον διαθέσει ἦν Λατινόφρων, τῇ δὲ ὄψει καὶ πράξει ὀρθόδοξος, οὕτω τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ συμφέροντος αὐτῷ ὑπαγορεύοντος." (Κωνστ. Α'. τοῦ ἀπὸ Σιναίου ἐνθ. ἀνωτέρω π. 13.)

(α) Ὁ Κ. Σάθας θέλει τὸν Ἀμασείας τοῦτον Γρηγόριον ἐπιβάντα ἅμα τῇ τοῦ Λουκάρεως ἐκλογῇ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, τὸν δὲ μακάριον Λούκαριν ὑπερόριον γενόμενον, ἀρχομένου τοῦ Ι 22· Τοῦτο τοὐλάχιστον συνάγεται ἐκ τῆς ἀφηγήσεως αὐτοῦ ἐν βίῳ Λουκάρεως (Νεολ. Φιλολ. σελ. 241). Αἱ πληροφορίαι του ὅμως αὗται ἐλέγχονται ἡμαρτημέναι ὡς πρὸς τὰς χρονολογίας, ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πράξεων, τῶν ἀπαντωσῶν ἐν τῷ μνησθέντι ἤδη ἀρχαιοτάτῳ τῶν Πατριαρχείων κώδικι. Ἐν αὐτῷ αἱ ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ Λουκάρεως γενόμεναι ἐκκλησιαστικαὶ πράξεις καὶ Ὑπομνήματα φέρουσι χρονολογίαν τὸ μὲν πρῶτον, ὡς ἔρθημεν εἰπόντες 24 Μαρτίου 7129 (1621), τὸ δὲ ὕστατον 3 Ἰουνίου 7130 (1622) ἤτοι συνεχίζουσι χρονικὸν διάστημα ἑνὸς ἔτους μηνῶν δύο καὶ δέκα ἡμερῶν, πρὸς ὃν χρόνον συμφωνοῦσι καὶ τὰ περὶ διαρκείας τῆς πρώτης ταύτης τοῦ Λουκάρεως Πατριαρχείας ὑπὸ τοῦ Σκαρλ. τοῦ Βυζαντίου ἱστορούμενα (Κωνστ. Τόμ. Β. Παράρτ. Γ'. σελ. 512) μνημονεύοντος τὸν Λούκαριν ἄρξαντα ἔτος ἓν καὶ μῆνας οὐχ ὅλους τέσσαρας· Ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἐγγράφου τοῦ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1622 γενομένου, διανοίγεται χάσμα ἐν τῷ ἐν ὄψει ἡμῶν Πατριαρχικῷ κώδικι ἐπὶ ἔτος ἓν καὶ ἡμέρας 2, μέχρι τῆς 25 Ἰουνίου τοῦ 7131 (1623), ὅτε πρώτη πρᾶξις ἀναγράφεται ἡ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Ἀνθίμου Β'. τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως συνοδικὴ καθαίρεσις ἐκ παντὸς ἱερατικοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀπὸ Ἀμασείας Γρηγορίου, ὃς ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν εἰσπηδήσας θρόνον, οἰκτρῶς τὴν Ἐκκλησίαν κατετυράννησε, φυλακίζων καὶ προγράφων ἀρχιερεῖς καὶ διαπρεπεῖς κληρικοὺς καὶ λαϊκούς· Κατὰ τὸ χρονικὸν λοιπὸν τοῦτο διάστημα τὸ ἀπὸ 3 Ἰουνίου 1622 μέχρις 25 Ἰουνίου 1623 διαρρεῦσαν ἐπέτυχον οἱ Ἰησουῖται νὰ πείσωσι διὰ προσφορᾶς 20000 ταλήρων, ὡς ἱστορεῖ ὁ Κ. Σάθας τὸν τότε ὑπατεύοντα Μερρὲ Χουσεὶν Πασσᾶν, Ἀλβανὸν μὲν καὶ τοῦτον, πλὴν ἄλλον παρὰ τὸν ἐξ Ὀχρίδος Ἀρναοὺτ Χουσεὶν πασσᾶν, λίαν φιλοχρήματον ὄντα, νὰ ἐξορίσῃ ἀναπολόγητον εἰς Ῥόδον τὸν μακάριον Κύριλλον ἐπὶ λόγῳ ὅτι συνενοεῖτο μετὰ τῶν Φλωρεντινῶν ὅπως παραδώσῃ αὐτοὺς μίαν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου· Πρὸς τὰς ἀτελεῖς ταύτας χρονολογικὰς σημειώσεις, συνδυάζοντες τὴν γνωστὴν ἡμερομηνίαν τῆς πτώσεως τοῦ Δαοὺτ Πασσᾶ καὶ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπατείας τοῦ Μερρὲ Χουσεὶν Πασσᾶ, ἀπολυθέντος τῇ 7 Ἰουλίου τοῦ 1622 καὶ τὸ βέβαιον τοῦ γεγονότος ὅτι ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Χουσεὶν Πασσᾶ ἐξωρίσθη ὁ Λούκαρις εἰς Ῥόδον συνάγομεν ὅτι ἐν τῷ ὁρισθεῖ μηνιαίῳ διαστήματι ἀπὸ τῆς 3 Ἰουνίου μέχρι τῆς 7 Ἰουλίου τοῦ 1622 διενηργήθη ἡ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου ἐξορία καὶ ἡ τοῦ Ἀμασείας ἐπίβασις. Ἐκτὸς ἂν δεχθῶμεν ὅτι ἐπὶ τῆς δευτέρας τοῦ Μερρὲ Χουσεὶν ὑπατείας, ἀρξαμένης τὴν 5 Φεβρουαρίου 1623 καὶ ληξάσης τὴν 20 Αὐγούστου ἰδ. ἔτους ἡ τῆς μνησθείσης συκοφαντίας πλοκὴ ἐξυφάνθη, ὅπως φαίνεται παραδεχόμενος ὁ Σκαρλάτος Βυζάντιος, ὁρίζων τὴν ὑπεροριαν τοῦ Λουκάρεως γενομένην ἐν ἔτει 1623. Πλὴν ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἰ καὶ ἀκριβὴς φαινομένη ἐκ τῆς γειτνιάσεως τῆς Πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Β'. γενομένης κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1623, ἀποδεικνύεται ἐσφαλμένη, τὸ μὲν ἐκ τῆς διακοπῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν πράξεων ἐν τῷ κώδικι ἐπὶ τῆς Α'. Πατριαρχείας τοῦ Λουκάρεως, ἥτις διακοπὴ τὴν 3 Ἰουνίου 1622 ἐγένετο, τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἱστορικῶς γνωστοῦ γεγονότος ὅτι τὴν ἐπὶ τρίμηνον σχεδὸν οἰκτρὰν τυραννίαν τοῦ Ἀμασείας Γρηγορίου διεδέχθη μακρὰ μεσοπατριαρχεία, ἐπειδὴ καὶ ὁ κλῆρος, στερηθεὶς τοῦ κανονικοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ, Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, ἐπέμενε μὴ θέλων ἐκλέξαι ἕτερον ἐπὶ τῷ ὀρθοτάτῳ λόγῳ ὅτι ὁ θρόνος δὲν ἔχε χηρεύσει· Ὁ Σκαρλάτος Βυζάντιος θέλων συμβιβάσαι ταῦτα, ἐξωθεῖ τὴν πατριαρχείαν Ἀνθίμου τοῦ Β'. πρὸς τὸ 1624, ἀλλ' εἰς ἀναίρεσιν ἀντιπαρίστανται αὐτῷ ἡ τὴν

Μετὰ τρίμηνον οἰκτρὰν περίοδον, καθ' ἣν ὁ ἀπὸ Ἀμασείας οὗτος Γρηγόριος τὴν Ἐκκλησίαν κατετυράννησεν, ὅλεως γενόμενος ὁ Κύριος ἀπήλλαξεν αὐτὴν τῆς τυραννίδος ταύτης, καὶ, ἐκπεσόντος τοῦ ἐπιβάτου, ἔμεινε χηρεύων ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος, μηδενὸς τολμῶντος ἀνελθεῖν αὐτόν, ἀλλὰ πάντων ἐπὶ τὸν εἰς ὑπεροριαν διατελοῦντα κανονικὸν Πατριάρχην ἀφορώντων. Κατὰ δυστυχίαν τῆς πολιτείας προϊστατο τότε ὁ Μερρὲ Χουσεὶν Πασσᾶς, ἀνὴρ λίαν φιλοχρήματος καὶ τυραννικός, παρ' ᾧ εὐκόλως ἴσχυσαν οἱ τοῦ Λουκάρεως καὶ τῆς ὀρθοδοξίας πολέμιοι νὰ κωλύσωσι τὴν μετάκλησιν αὐτοῦ· ὅθεν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημοῦντες τῶν Ἀρχιερέων σὺν τῷ εὐσεβεῖ πληρώματι, πτοηθέντες τὰ ἐκ τῆς παρατεινομένης χηρείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐπικλωθόμενα δεινὰ, πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν περιστάσεων συμμορφούμενοι, ἐξεβίασαν Ἄνθιμον τὸν ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως προστῆναι τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων.

Πρώτη πρᾶξις αὐτοῦ ἦν ἡ συνέγερσις συνόδου ἐκ τῶν ἐνδημούντων Ἀρχιερέων, ἥτις, ἐπισκοπήσασα τὴν τυραννικὴν πολιτείαν τοῦ ἐπιβάτου Γρηγορίου, τῇ 25ῃ Ἰουνίου τοῦ 1623 ἔτους, καθήρεσεν αὐτὸν παντὸς ἱερατικοῦ βαθμοῦ· κατόπιν δ' ἐπὶ τὴν διαρρύθμισιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐστράφη πραγμάτων. Τέκνον ὅμως γνήσιον τῆς ὀρθοδοξίας ἀναδειχθεὶς καὶ ἑαυτὸν ἀκατάλληλον πρὸς τὸ μέγεθος τῶν δυσχερειῶν καὶ τὸ ὕψος τοῦ Πατριαρχικοῦ λειτουργήματος κατιδὼν, ὁ Ἄνθιμος ἐξ οἰκείας αὐθορμήτου βουλήσεως, μετὰ πεντηκονθήμερον πατριαρχείαν, κατῆλθε τοῦ θρόνου, παραιτηθεὶς καὶ συστήσας τὴν τοῦ κανονικοῦ πρωθιεράρχου μετάκλησιν. Κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν στάσις τῶν Γενιτσάρων καὶ Σπαχήδων ἐνωθέντων μετὰ τῶν Οὐλεμᾶ εἶχεν ἀναγκάσει τὸν μὲν Μερρὲ Χουσεὶν Πασσᾶν νὰ καταλίπῃ τὴν ὑπάτην ἀρχὴν, τὴν δὲ κηδεμονεύουσαν τοῦ θεοφορουμένου ὑπόληψιν κεκτημένου Μουσταφᾶ τοῦ Λου Βασιλομήτορα ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν διαπίστευσιν τῆς μεγάλης τοῦ κράτους σφραγίδος εἰς τὸν ἐκ Μεσοποταμίας Διλαβὲρ Πασσᾶν, ἄνδρα ἐμβριθῆ καὶ συνετὸν. παρ' ᾧ αἱ Ρωμαϊκαὶ σαγῆναι οὐδὲν κατώρθωσαν, καὶ τότε ὁ Οἰκουμενικὸς θρόνος τοῦ νομίμου αὐτοῦ κατηξιώθη καὶ αὖθις προστάτου.

Τὸ ἐφ' ἡμῖν μὴ ἐξιστοροῦντες ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ τὰ κατὰ τὸν Λούκαριν, ἢ τὰς ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ περιπετείας τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐνδιατρίβομεν ἐπὶ τὸν λυσσώδη πόλεμον τὸν ἔκ τε τοῦ ἐμφανοῦς καὶ ἐξ ὑπογείου κινηθέντα τότε κατὰ τοῦ πρωθιεράρχου τῆς ὀρθοδοξίας, ἀλλ' ἀναλαμβάνομεν τὴν ἐξακολούθησιν τῆς περὶ τοῦ πρώτου ἐν Ἀνατολῇ τυπογραφείου ἀφηγήσεως ἡμῶν, ἡγούμενοι ὅτι, τὰ παρεκβατικῶς ἐν συντόμῳ ἀνωτέρω ἐξιστορηθέντα, ἀρκοῦσιν εἰς σχηματισμὸν ἰδέας περὶ τοῦ κρισίμου τῶν τότε περιστάσεων καὶ τοῦ τολμηροῦ τοῦ ἐγχειρήματος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, τοῦ μετακαλέσαι ἐκ Λονδίνου τὸν Νικόδημον καὶ καθιδρύσαι ἐν μέσῃ Κωνσταντινουπόλει πρῶτος αὐτὸς τυπογραφεῖον.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΨΑΛΜΩΔΙΑΣ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τὰ παράπονα καὶ αἱ μεμψιμοιρίαι τῶν πιστῶν κατὰ τῆς τάσεως τῶν ἱεροψαλτῶν τοῦ ποικίλειν τὴν τέχνην τῆς ψαλμῳδίας ἐπὶ τὸ θεατρικώτερον, ἀριστάμενοι τῆς ἀρχαίας ἁπλότητος, ἀνάγουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς πολὺ ἀφ' ἡμῶν μεμακρυσμένην ἐποχήν. Οὕτω ὁ Αἰγύπτιος ἀββᾶς Παμβὼ κατὰ τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα μέμφεται τὴν εἰσαγωγὴν νέων μελῳδιῶν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ψαλμῳδίαν καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐψάλλοντο. Κατὰ τὸ Γεροντικὸν ἁγ. Παμβώ, ὁ ἐκ τῶν οἰκείων αὐτοῦ μαθητῶν ἀββᾶ Νιτρίας ἐπισκεψάμενος τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἶπεν ἡμέραν τινὰ τῷ ἁγίῳ Παμβώ: «Ἀββᾶ, ἐν ἀμελείᾳ δαπανῶμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ καὶ οὔτε κανόνας οὔτε τροπάρια ψάλλομεν, ἀπελθόντος γάρ μου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶδον τὰ τάγματα τῆς ἐκκλησίας πῶς ψάλλουσι, καὶ ἐν λύπῃ γέγονα πολλῇ, διατί καὶ ἡμεῖς οὐ ψάλλομεν κανόνας καὶ τροπάρια». Εἰς ταῦτα ἁπάντων ὁ ἅγιος Παμβὼς εἶπεν: «Οὐαὶ ἡμῖν, τέκνον, ὅτι ἔρθασαν αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς ὑπολείψουσιν οἱ μοναχοὶ τὴν στερεὰν τροφήν, τὴν διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ῥηθεῖσαν, καὶ ἐξακολουθήσουσιν ᾄσματα καὶ ἤχους. Ποία γὰρ κατάνυξις, ποῖα δάκρυα τίκτονται ἐκ τῶν τροπαρίων; Εἰ γὰρ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παριστάμεθα, ἐν πολλῇ κατανύξει ὀφείλομεν ἵστασθαι καὶ οὐχὶ ἐν μετεωρισμῷ, καὶ γὰρ οὐκ ἐξῆλθον οἱ μοναχοὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἵνα παρίστανται τῷ Θεῷ καὶ μετεωρίζωνται καὶ μελῳδοῦσιν ᾄσματα, καὶ ῥυθμίζουσιν ἤχους καὶ σείουσι χεῖρας καὶ μεταβαίνουσι πόδας».

Ὁμοίως καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος (λόγος εἰς Ὠσηὲ) καταδικάζει τὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπὶ τὸ θεατρικώτερον ἀποκλίνουσαν ψαλμῳδίαν, λέγων: «Εἰσί τινες ἐνταῦθα, οὓς οὐδὲ τὴν ἡμετέραν ἀγάπην ἀγνοεῖν οἶμαι, οἵτινες καταῤῥονοῦντες μὲν τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ τοῦ πνεύματος λόγια ὡς κοινὰ ἡγούμενοι, φωνὰς ἀτάκτους ἀριᾶσι, καὶ τῶν μαινομένων οὐδὲν ἄμεινον διάκεινται, ὅλῳ τῷ σώματι δονούμενοι, καὶ περιφερόμενοι, καὶ ἀλλότρια τῆς πνευματικῆς καταστάσεως ἐπιδεικνύμενοι τὰ ἤθη. Ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε, δέον σε δεδοικότα καὶ τρέμοντα τὴν ἀγγελικὴν δοξολογίαν ἐκπέμπειν, φόβῳ τε τὴν ἐξομολόγησιν τῷ κτίστῃ ποιεῖσθαι, καὶ διὰ ταύτης συγγνώμην τῶν ἐπταισμένων αἰτεῖσθαι· σὺ δὲ τὰ μίμων καὶ ὀρχηστῶν ἐνταῦθα παράγεις, ἀτάκτως μὲν τὰς χεῖρας ἐπανατείνων, καὶ τοῖς ποσὶν σφαλλόμενος, καὶ ὅλως περικλώμενος τῷ σώματι .... Ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς θεάτροις ἀκουσμάτων τε καὶ θεαμάτων τὸν νοῦν συνεσκοτίσθης, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἐκεῖσε πραττόμενα τοῖς τῆς ἐκκλησίας ἀναφύρεις τόποις· διὰ τοῦτο ταῖς ἀσήμοις κραυγαῖς τὸ τῆς ψυχῆς ἄτακτον δημοσιεύεις. Πῶς οὖν τολμᾷς τῇ ἀγγελικῇ ταύτῃ δοξολογίᾳ τὰ τῶν δαιμόνων ἀναμιγνύειν παίγνια;»

Ὁ δὲ μακάριος Ἱερώνυμος ἐκ τῶν πρὸς τοὺς Ἐφεσίους, μᾶλλον δὲ πρὸς ἅπαν τὸ πλήρωμα τῶν πιστῶν, λόγων τοῦ θείου Παύλου: «Πληροῦσθε ἐν πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες

25 Ἰουνίου τοῦ 1623 καθαίρεσις τοῦ Ἀμασείας, γενομένη ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Β'. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν διατάξαντα τὴν ὑπεροριαν τοῦ Λουκάρεως Μερρὲ Χουσεὶν Πασσᾶν σημειοῦμεν ὅτι 25 ἔτη πρὶν ἀνέλθῃ τὸ ὕπατον τῶν ἐν τῇ Πύλῃ ἀξιωμάτων ἦν μάγειρος τοῦ Σατηρτζῆ Μεχμὲτ Πασσᾶ, προήχθη ἀπὸ Σιπαχχῆ εἰς Τσαούσην, Μαμπεϊντζῆ μπασὶν, Β'. Ἐμὶρ Ἀχόρην καὶ τέλος διοικητὴν τῆς Αἰγύπτου, ἣν ἐπὶ δέκα καὶ ὀκτὼ μῆνας διὰ τῶν ἁρπαγῶν του κατηφάνισεν· ἐγένετο δὲ Μ. Βεζύρης δι' ἔλλειψιν ἀνδρῶν ἐπὶ τῆς τὸ δεύτερον βασιλείας Μουσταφᾶ τοῦ Α'.

καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τῷ Κυρίῳ» (πρὸς Ἐφεσ. ε. 19) ἀφορμώμενος λέγει: «Audiant haec abolescentuli; audiant ni quibus psallendi in ecclesia officium est, Deo non voce, sed corde cantandum, nec in tragoedorum modum guttur et fauces dulci medicamine colliniendas, ut in ecclesia theatrales moduli audiantur et cantica, sed in timore, in opere, in scientia Scripturarum. Quamvis sit aliquis ut solent illi appellare κακόφωνος, si bona opera habuerit, dulcis apud Deum cantor est. Sic cantet servus Christi, ut non vox canentis, sed verba placeant, quae leguntur, ut spiritus malus, qui erat in Saull, ejiciatur ab his, qui similiter ab eo possidentur, et non indroducatur in eos, qui de Dei domo scenam fecere populorum» (Hieronym. Comm. in Ephes. v. 19)· Τουτέστιν: «Ἀκουέτωσαν ταῦτα οἱ νεανίσκοι, ἀκουέτωσαν οἱ ἔργον ἔχοντες ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅτι οὐ δεῖ ψάλλειν τῷ Θεῷ διὰ τῆς φωνῆς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς καρδίας, οὐδὲ ἁπαλύνειν, ὡς οἱ τραγῳδοί, τὸν λάρυγγα διὰ γλυκέος φαρμάκου, ὅπως ἀκούωνται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θεατρικὰ μέλη καὶ ἄσματα, ἀλλὰ διὰ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, διὰ τῶν ἔργων, διὰ τῆς ἐπιστήμης τῶν Γραφῶν. Καὶ εἴτις δὲ ὑπάρχει, ὡς συνήθως ἐκεῖνον ἀποκαλοῦσι, κακόφωνος, ἐὰν ἔχῃ καλὰ ἔργα, γλυκὺς οὗτος παρὰτῷ θεῷ ἐστι ψάλτης. Οὕτω δὲ ψαλλέτω ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ, ὅπως μὴ ἡ φωνὴ τοῦ ψάλλοντος, ἀλλὰ τὰ ῥήματα τὰ ἀναγινωσκόμενα ἀρέσκωσιν· ὅπως τὸ πονηρὸν πνεῦμα τὸ ὂν ἐν τῷ Σαοὺλ ἐξελαύνηται ἀπὸ τῶν κατεχομένων ὁμοίως ὑπ' αὐτοῦ, καὶ μὴ εἰσάγηται εἰς τοὺς ποιήσαντας τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ σκηνὴν τῶν ἐθνῶν.»

Τὰ κείμενα ταῦτα συνιστῶσα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ Ἀλήθεια εἰς τὴν μελέτην τῶν κ. κ. ἱεροψαλτῶν, ἐπιφυλάσσεται ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὸ σπουδαῖον καὶ πάσης προσοχῆς καὶ μελέτης δεόμενον ζήτημα περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ (α).

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

—

Τὰ ἄνω μέρη τῶν πεντῶν σκιάζονται φύλλοις ἀμπέλου καὶ βότρυσιν ἀναμιξ, ὑπεμφαίνουσι δὲ πιθανῶς τοῦ Βάκχου τὸ ὄνομα, καθὼς εἰκάζει ὁ Γύλλιος (Βιβλ. Β. κεφ. 14—Κωνσταντινιάδος σελ. 79. 80—Κωνσταντ. τόμ. Α'. σελ. 266).

Κατὰ τὸν Πορφυρογέννητον (Τόμ. Α'. σελ. 86) ἐν τῷ ναῷ τούτῳ μετὰ πομπῆς ἐκκλησιάζετο ὁ βασιλεὺς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς Διακαινησίμου.

Ὁ Πάπας Βιγίλιος, καταφυγὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 539 καὶ εἰς ῥῆξιν περιελθὼν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανὸν καὶ τὸν τότε Πατριάρχην Μηνᾶν, εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ὡς ἐν ἀσύλῳ προσέφυγε καὶ ὑπὸ τὴν ἁγίαν κατέφυγε τράπεζαν: «ὑπισχνεῖτο γὰρ ποιεῖν ἕνωσιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀναθεματίζειν τὰ τρία κεφάλαια, ἐπὶ τοσοῦτο δὲ μετέπειτα ἐπαρθείς, ὡς καὶ ἀκοινωνησίαν τετράμηνον δοῦναι Μηνᾷ τῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῃ εἰς ἐπιτίμιον. Καὶ Μηνᾶς δὲ αὐτῷ τὸ αὐτὸ ἐπιτίμιον δέδωκεν. Ἀγανακτήσας δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ κατὰ Βιγιλίου, διά τε τὸ ἐπιτίμιον, καὶ διὰ τὸ ὑπερτίθεσθαι πληρῶσαι τὰ ὁξάντα περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀπέστειλε συλλαβεῖν αὐτόν· ὁ δὲ φοβηθείς, κατέφυγεν εἰς τὸν ναὸν τοῦτον, κἀκεῖθεν ἑλκόμενος, κατέσχε τοὺς βαστάζοντας τὸ θυσιαστήριον κίονας, καὶ τούτους κατέστρεψε, βαρὺς ὢν καὶ μέγας τῷ σώματι» (Θεοφαν. Τομ. Α. σελ. 349). «Ὁ δὲ φοβηθεὶς τὴν ὀργὴν τοῦ Βασιλέως, τῷ θυσιαστηρίῳ Σεργίου τοῦ μάρτυρος . . . προσέφυγεν» (Γ. Κεδρηνὸς σελ. 658, 659) «Ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης Βιγίλιος . . . προσφυγὼν χρησάμενος εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον τοῖς ἐπίκλην τῶν Ὁρμίσδου» (Μαλαλᾶ Χρονογρ. σελ. 485 ἴδε καὶ Σύνταγμα Ράλλη καὶ Ποτλῆ τόμ. Δ'. σελ. 442).

Ἐκ τῆς τοιαύτης τοῦ Πάπα προσφυγῆς ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ Πάπας Ἰωάννης ὁ Η'. πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειον τὸν Μακεδόνα ἔγραψε, τεκμαιρόμενος ὁ Δουκάγγιος φρονεῖ ὅτι κατ' ἰδιαίτερόν τι προνόμιον ὁ ναὸς οὗτος τῇ τῆς Ρώμης καθέδρᾳ ὑπέκειτο. Ἡ ὑπόθεσις ὅμως αὕτη εἶνε ἐσφαλμένη. «Οὐδέποτε, λέγει ὁ Α. Παπαδόπουλος (Βυζ. Μελέτ. σελ. 333), παρεχώρησαν τὴν ἐκκλησίαν ταύτην τοῖς Λατίνοις, ἀλλ' ἐπέτρεπον αὐτοῖς ἔν τινι μέρει τοῦ ναοῦ, ἵνα τελῶσι τὰς αὐτῶν λειτουργίας κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησίας. Καθ' ὅλον τὸν Βυζαντινὸν βίον ἡ μονὴ αὕτη μνημονεύεται ὡς Ἐκκλησία ἢ μᾶλλον μονὴ Βυζαντινή.»

Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Γυλλίου διετώζετο τὸ Χριστιανικὸν ὄνομα τοῦ ναοῦ τούτου. (Γυλ. βιβλ. Β'. κεφ. 14). Σήμερον, κατὰ τὸν Α. Παπαδόπουλον (ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 344) εἰς τινα μέρη ὁ ναὸς εἶνε ἐτοιμόρροπος, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ πρὸς τὸν σιδηρόδρομον πλευρὰ αὐτοῦ· κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἐν αὐτῷ νεωκόρων ὁ παρὰ τὸν ναὸν τοῦτον διερχόμενος σιδηρόδρομος κλονίζει τὸ κτίριον ὅλον καὶ διερράγη ὁ τροῦλος εἰς πλεῖστα μέρη.

Περὶ τοῦ ναοῦ τούτου Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς περὶ κτισμάτων Ἰουστιανοῦ λέγει τάδε: «μὲ τὴν λαμπρότητα τῶν λίθων ἀστράπτει ὑπὲρ τῶν » Ἥλιον, ὁμοίως καὶ ἀπὸ περιουσίαν πολλοῦ χρυσίου πανταχόθεν πε» πληρωμένος ἐπαίρεται διὰ τὰ τοσαῦτα ἀφιερώματα. Οἱ κίονες αὐτοῦ » ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἵστανται κατὰ ἡμικύκλιον· εἶναι δὲ εἰς αὐτὸν μία (ἡ » ἐπάνω τῶν προθύρων τοῦ Νάρθηκος) Στοά, ἥτις διὰ τὸ πολὺ μῆκος » αὐτῆς ὠνομάσθη.» (ἴδε Κωνσταντινιάδος σελ. 80). Κατὰ δὲ τὸν Α. Παπαδόπουλον (Βυζ. Μελ. σελ. 234) ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἄνωθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν ἐν τοῖς κατηχουμένοις, ἦτον εὐκτήριον τῆς Θεοτόκου, ὅπου προσηύχετο ὁ βασιλεὺς (Κ. Πορφυρογ. Τομ. Α'. σελ. 88). Τὴν σήμερον τὸ εὐκτήριον τοῦτο εἶνε δωμάτιον ὅπου ἡ Α. Μ. ἀναπαύεται, ὁσάκις ἐπισκέπτεται τὸ τέμενος τοῦτο.

Τετάρτη 8. Μνήμη τῆς ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν Πελαγίας.

Οἵός τις ἦν ὁ βίος τῆς ὁσίας ταύτης γραφικῶς καθορίζεται ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐπιγράμματος.

Ἄσχοις πλουτεῖσα, καὶ λιποῦσα τὸν σάλον,
πρὸς ὅρμον ἦκεις οὐρανοῦ Πελαγία.

Ὁ θεάνθρωπος ἡμῶν Κύριος τὸ εὐμετάβολον τοῦ ἀνθρωπίνου φρονήματος καὶ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ ἐν ὕψει ἔχων, τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν εἰς τὸν εἰλικρινῶς μετανοοῦντα ἐπηγγείλατο, καὶ τὴν παρὰ τῶν πιστευσάντων αὐτῷ ἐξάσκησιν τῆς ὄντως βασιλικῆς πράξεως τῆς ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως συνέστησεν, εἰπών: «Προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σὲ, καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σὲ λέγων: Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ» (Λουκ. ιζ'. 4. 5.)

(α) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ.

Ἀλλ' ἡ μετάνοια ὅπως ἀπεργάσηται σωτηρίαν δέον νὰ ᾖ οὐ μόνον ἀρνητική, ἀλλὰ καὶ θετική. Δὲν ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν ἡ συναίσθησις τῆς διαπραχθείσης ἁμαρτίας καὶ ἡ ἐκ τῆς συναισθήσεως ταύτης ἐπιγενομένη λύπη, προσαπαιτεῖται οὐ μόνον εἰλικρινὴς ἀπόφασις, ἀλλὰ καὶ σταθερὰ ἐνέργεια τοῦ νὰ μὴ ὑποπέσῃ καὶ αὖθις εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ταύτην ὁ Παῦλος ὀνομάζει κατὰ Θεὸν λύπην καὶ ταύτην τὴν μετάνοιαν ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ ὡς ἀποπλύνουσαν τὸν ἐκ τῆς ἁμαρτίας ῥύπον, στοιχοῦσα τῷ Παύλῳ, λέγοντι: « Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται » (Κορινθ. Β'. 10.) Διὰ τοιαύτης μετανοίας ἐξαγνισθεῖσα ἥ τε Πελαγία καὶ ἡ σὺν αὐτῇ ἑορταζομένη Ταΐσια, κατηξιώθησαν τῆς ἀφέσεως τοῦ προτέρου αὐτῶν βίου καὶ ἐκ τοῦ ῥύπου σμηχθεῖσαι, φαιδραὶ προσήσαν τῷ Θεῷ.

Πέμπτη 9. Μνήμη τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀλφαίου.

Οὗτος, κατ' ἀντιδιαστολὴν Ἰακώβου τοῦ μείζονος τοῦ υἱοῦ τοῦ Ζεβεδαίου, καλεῖται μικρὸς ἢ ἐλάσσων, πρὸς δὲ καὶ ἀδελφόθεος· (« ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου » Παυλ. πρὸς Γαλ. ά. 19.) Ὀνομάζεται δὲ ἀδελφόθεος κατὰ μὲν τὸν Χρυσόστομον καὶ Θεοδώρητον (εἰς τὴν πρὸς Γαλατ. ά 19.) καὶ τὸν Ἱερώνυμον (de scriptorib. eccl i 2) ὡς υἱὸς Ἀλφαίου καὶ Μαρίας τῆς ἀδελφῆς ἢ πρωτεξαδέλφης τῆς Θεοτόκου παρθένου· κατ' ἄλλους δὲ (ἴδε Εὐσεβ. ἐν τῇ ἐκκλησ. ἱστορ. Βιβλ. Β'. κεφ. ά.— Ἐπιφάνιον ἐν ταῖς αἱρέσεσι τῶν Ναζωραίων καὶ τῶν Ἀντιδικομαριανιτῶν—Γρηγ. Νύσ. λόγον 6'. περὶ ἀναστ.— Ἱππόλ. παρὰ Νικηφ. Καλλίστῳ Βιβλ. Β'. κεφ. γ'.) ὡς υἱὸς Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος καὶ τῆς γυναικός, ἣν οὗτος εἶχε πρὶν μνηστευθῇ τὴν παρθένον Μαρίαν. Κατὰ Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρείας (παρ' Εὐσεβ. Ἐκκλ. ἱστορ. Βιβλ. Β'. κεφ. ά.), Ὠριγένην (ἐν τοῖς κατὰ Κέλσον) καὶ Ἱερώνυμον (εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας) ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου προήχθη οὗτος ἐπὶ τῆς ἐπισκοπικῆς ἕδρας Ἱεροσολύμων, ἧς προέστη 26 ἔτη ὁσίως καὶ δικαίως, καὶ ἤθλησεν ἐν Ἱεροσολύμοις, λιθοβοληθεὶς ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἀρχιερέως τῶν Ἰουδαίων Ἀνάνου, ὄντος ἐκ τῆς αἱρέσεως τῶν Σαδδουκαίων (ἴδ. Εὐσεβ. Ἐκκλ. ἱστορ. βιβλ. Γ'. κεφ. ιά. καὶ Ἰωσήπου, Ἰουδ. ἀρχαιολ. βιβλ. Κ'. κεφ. θ'). Ὁ Ἀπόστολος οὗτος ἐθαυμάζετο ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι βίου καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Ἰουδαίοις, οἵ τούτου ἕνεκεν Ὀβλίαν, ἤτοι δίκαιον, αὐτὸν ἀπεκάλουν.

Κατὰ τὸν Ἡγήσιππον (παρ' Εὐσεβίῳ) προτροπῇ καὶ παρακλήσει πάντων ἀναβὰς εἰς τὸ πτερύγιον τοῦ ναοῦ, ἔδωκεν ἐκεῖθεν τὴν παρ' αὐτοῦ ζητουμένην μαρτυρίαν περὶ τοῦ Ἰησοῦ, φωνῇ μεγάλῃ κηρύξας ὅτι « ὁ Ἰησοῦς κάθηται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐκ δεξιῶν τῆς μεγάλης δυνάμεως καὶ μέλλει ἔρχεσθαι ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ Οὐρανοῦ.» Πολλῶν τοίνυν, ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ ταύτῃ τοῦ Ἰακώβου, πληροφορηθέντων τὰ περὶ Ἰησοῦ, δοξαζόντων καὶ λεγόντων « Ὡσαννὰ τῷ Υἱῷ Δαυΐδ,» ἐκινήθη ὁ χόλος τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οἵτινες ἔκραζον: «ὦ! ὦ! καὶ ὁ δίκαιος ἐπλανήθη·» δι' ἐπιταγῆς δὲ τοῦ ἀρχιερέως Ἀνάνου (α) ἀναβάντες, κατέρριψαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πτερυγίου καὶ ἐλιθοβόλησαν, μὴ ἀποθανόντα ἐκ τῆς καταπτώσεως. Ἐπειδὴ δὲ καὶ λιθοβολούμενος ηὔχετο ὑπὲρ τῶν φονέων αὐτοῦ, λέγων: « Παρακαλῶ, Κύριε Θεὲ Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν», εἷς μὲν τῶν ἱερέων ἀπὸ τῶν υἱῶν Ρηχὰβ ἔκραξε: «παύσασθε· τί ποιεῖτε; εὔχεται ὑπὲρ ἡμῶν ὁ δίκαιος»· ἕτερος ὅμως τῶν ἐκεῖ παρόντων, γναφεὺς τὴν τέχνην, διὰ τοῦ γναφικοῦ ξύλου ὃ κατεῖχε καὶ δι' οὗ ἀπεπέζε τὰ ἱμάτια, κατασυνέτριψε τὴν τοῦ δικαίου κεφαλήν. (Ἡγήσ. παρ' Εὐσεβίῳ Ἐκκλ. ἱστορ. Β'. κγ'.)

Τοῦ Ἰακώβου ὁμολογούμενον σύγγραμμα καὶ ἐν τῷ κανόνι τῶν τῆς Κ. Δ. γραφῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παραδεδεγμένον εἶνε ἡ ἐπιστολή, ἡ πρώτη τῶν ἑπτὰ λεγομένων καθολικῶν, ἣν ἔγραψε πρὸς τὰς ἐν τῇ διασπορᾷ δώδεκα φυλὰς τῶν Ἰουδαίων, ἧς ἡ ἀρχή: « Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.» Νόθον δὲ καὶ ψευδεπίγραφον τὸ καλούμενον Πρωτευαγγέλιον Ἰακώβου, ἔνθα ἱστορεῖται ἡ γέννησις τῆς Παρθένου Μαρίας, ἡ ἐκλογὴ αὐτῆς εἰς Μητέρα τοῦ Σωτῆρος, ἡ μνηστεία αὐτῆς μετὰ τοῦ τέκτονος Ἰωσὴφ καὶ ἡ γέννησις τοῦ Κυρίου. Τὸ αὐτὸ ἐπιγράφεται καὶ Διήγησις καὶ ἱστορία, πῶς ἐγεννήθη ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος εἰς ἡμῶν σωτηρίαν. Ψευδεπίγραφος ἀπελέγχεται ἐπίσης καὶ ἡ ἀποδιδομένη αὐτῷ Λειτουργία. (ἴδε Gelas. decret. de libr. recip. et non recip. —Εὐγεν. ἑκατοντ. σελ. 217 καὶ Κ. Κοντογ. ἐκκλ. ἱστορ. τόμ. Α'. σελ. 67.)

Παρασκευὴ 10. — Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας.

Ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα ἀθλήσαντες ἐν Νικομηδείᾳ ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ (284—305 Μ. Χ.)

Σάββατον 11. Μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Φιλίππου, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ Διακόνων.

Τὴν ἀρχὴν τῆς καθιερώσεως τοῦ βαθμοῦ τῶν Διακόνων ἐκδιδασκόμεθα ἐκ τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων» (κεφ. στ' 1—7) τάδε ἐν αὐταῖς ἀναγινώσκοντες: « Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπον· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρες ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτά, πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καὶ καταστήσωμεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης, ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον (α) Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.»

Οἱ διάκονοι οὗτοι πλὴν τῆς ἐπιστασίας περὶ τὴν τῶν πτωχῶν ἐπιμέλειαν, εἰς ἣν ἐτάχθησαν, ἔργον εἶχον προσέτι καὶ τὴν διακονίαν τοῦ λόγου, εὐαγγελισταὶ καὶ κήρυκες ὄντες καὶ αὐτοὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Οὕτω ὁ ἐκ τῶν διακόνων Φίλιππος κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν· « προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει, » (Πράξ. Ζ'. 5. 6.) Ὁ αὐτὸς Διάκονος ἐντολῇ Ἀγγέλου ἀναστὰς ἐπορεύθη ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Γάζαν καὶ καθ' ὁδὸν συναντήσας τὸν εὐνοῦχον Κανδάκης τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν.

(α) Μικρὸν μετὰ τὴν μιαιφονίαν ταύτην ὁ λαιμοδιψὴς οὗτος ἀρχιερεὺς ἔλαβε τὰ ἀντίποινα, φονευθεὶς ἐν στάσει τῶν Ζηλωτῶν, ὀνομασθέντων οὕτω, ἐπειδὴ ἐδίδασκον ὅτι ὁ Ἰουδαϊκὸς νόμος ἀπηγόρευε πᾶσαν ὑποταγὴν εἰς ἄνθρωπον καὶ ὅτι ἕπομένως ὤφειλον νὰ προτιμήσωσι τὸν θάνατον παρὰ νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς ἀνθρωπίνην ἐξουσίαν. Τῆς στάσεως ταύτης πρῶτοι ἀρχηγοὶ ἦσαν ὁ ἐκ Γαυλωνήτιδος Ἰούδας καὶ ὁ Φαρισαῖος Σαδώκ, οἵτινες ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Ἰωαζάρου ἐξήτησαν νὰ ἐξεγείρωσι τὸν λαὸν ὅπως ἀντιστῇ κατὰ τοῦ περὶ ἀπογραφῆς θεσπίσματος τοῦ Αὐγούστου. Τὸ σῶμα τοῦ ἐν τῇ στάσει ταύτῃ (9 μ. Χ.) φονευθέντος Ἀνάνου ἐρρίφθη γυμνὸν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἐγένετο βορὰ τῶν κυνῶν. (Ἴδε καὶ Βενιαμὶν Ἰωαννίδου "προσκυνητάριον τῆς ἁγίας Γῆς" σελ. 18.)

(α) Οἱ προσήλυτοι ἦσαν δύο κατηγοριῶν· Τῆς Αὐλῆς καὶ τοῦ συνοικισμοῦ, ὅσοι ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐρχόμενοι καὶ ἀποπτύοντες τὴν εἰδωλολατρείαν, χωρὶς νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὰς νομικὰς τελετάς, ἐπετρέποντο νὰ κατοικῶσιν εἰς τὴν γῆν τῶν Ἰσραηλιτῶν· προσήλυτοι τῆς Διαθήκης, ἢ καὶ ἄλλως προσήλυτοι τῆς Δικαιοσύνης, ὅσοι καὶ ἀκριβῶς Ἰουδαΐζοντες περιετέμνοντο καὶ πάντα τὰ τοῦ Νόμου ἐτήρουν.

(Πράξ. ἔνθ. ἀνωτ. 25.36.) Εἰς πολλὰ δ' εἶτα μέρη τὸ Εὐαγγέλιον κηρύξας ἔφθασεν εἰς Τράλλεις (τὸ σημερινὸν Ἀϊδίνιον) ὅπου Ἐκκλησίαν δειμάμενος, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε.

12. Κυριακή. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Πρόδου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου.

Οὗτοι ἤθλησαν ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ κινηθέντι διωγμῷ.

Κατὰ τὴν Κυριακὴν ταύτην, ἥτις εἶνε ἡ πρώτη μετὰ τὴν 11 Ὀκτωβρίου τελεῖται ἡ μνήμη τῶν ἁγίων 350 Πατέρων τῶν τὴν Ζ'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ συγκροτησάντων.

Ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ Ζ'. αὕτη Σύνοδος συνεκροτήθη ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας τὸ Β'. κατὰ μὲν Σπ. Μελιαν (ἐν τῇ συλλογῇ τῶν συνόδων τόμ. Β') ἐν ἔτει 783, κατ' ἄλλους δὲ ἐν ἔτει 788, ὅπερ καὶ πιθανώτερον. Κατὰ τὸν διάκονον Κατάνης τῶν Σικελῶν Ἐπιφάνιον, πατέρες ἐν αὐτῇ παρῆσαν 350· τῇ γνώμῃ δὲ ταύτῃ στοιχεῖ Θωμᾶς ὁ Σαρδίνων νήσου ἀρχιεπίσκοπος (σελ. 890 τοῦ Β'. τόμου τῶν συνοδικῶν) καὶ ὁ Ψελλός. Κατὰ τὸν ἱερώτατον ὅμως Φώτιον (ἐν τῇ πρὸς Μιχαὴλ τὸν Βασιλέα Βουλγαρίας ἐπιστολῇ αὐτοῦ) ἦσαν 367. Ἡ διαφωνία αὕτη εἶνε κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐπειδὴ καὶ πράγματι ἐξ ἀρχῆς ὁ ἀριθμὸς τῶν τῆς συνόδου ταύτης Πατέρων ἦν 350, ἀλλ' εἰς τούτους προσετέθησαν μετὰ μικρὸν δέκα καὶ ἑπτά, εἰκονομάχοι μὲν πρότερον ὄντες, ὕστερον δὲ μετανοήσαντες καὶ προσδεχθέντες ὑπ' αὐτῆς. Τῆς συνόδου ταύτης προεξάρχων ἦν ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ταράσιος, ἐκανονίσθη δ' ἐν αὐτῇ ὁ περὶ εἰκόνων ὅρος ὡς ἑπομένως· « Ὁριζομεν σὺν ἀκριβείᾳ πάσῃ καὶ ἐπιμελείᾳ, παραπλησίως τῷ τύπῳ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ἀνατιθεσαι τὰς σεπτὰς καὶ ἁγίας εἰκόνας, τὰς ἐκ χρωμάτων ἢ ψηφίδος, καὶ ἑτέρας ὕλης ἐπιτηδείως ἐχούσης, ἐν ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις, ἐπὶ τοῖς σκεύεσι καὶ ἐσθῆσι, τοίχοις τε καὶ σανίσιν· οἴκοις τε καὶ ὁδοῖς, τῆς τε τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰκόνας καὶ τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τιμίων τε Ἀγγέλων καὶ πάντων Ἁγίων (ὅσῳ γὰρ συνεχῶς δι' εἰκονικῆς ἀνατυπώσεως ὁρῶνται, τοσοῦτον καὶ οἱ ταύτας θεώμενοι διανίστανται πρὸς τὴν τῶν πρωτοτύπων μνήμην τε καὶ ἐπιπόθησιν), καὶ ταύταις ἀσπασμὸν καὶ τιμητικὴν προσκύνησιν ἀπονέμειν (οὐ μὴν τὴν κατὰ πίστιν ἡμῶν ἀληθινὴν λατρείαν, ἣ πρέπει μόνῃ τῇ Θείᾳ φύσει, ἀλλ' ὃν τρόπον τῷ τύπῳ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ τοῖς ἁγίοις Εὐαγγελίοις, καὶ τοῖς λοιποῖς ἱεροῖς ἀναθήμασι), καὶ θυμιαμάτων καὶ φώτων προσαγωγήν, πρὸς τὴν τούτων τιμὴν ποιεῖσθαι, καθὼς καὶ τοῖς ἀρχαίοις εὐσεβῶς εἴθισται. Ἡ γὰρ τῆς εἰκόνος τιμὴ ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει, καὶ ὁ προσκυνῶν τὴν εἰκόνα, προσκυνεῖ ἐν αὐτῇ τοῦ ἐγγραφομένου τὴν ὑπόστασιν. Οὕτω γὰρ κρατύνεται ἡ τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν διδασκαλία, ἤτουν παράδοσις τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀπὸ περάτων εἰς πέρατα δεξαμένης τὸ Εὐαγγέλιον.»

Ἡ διάταξις αὕτη, καθιέρωσεν ἀρχὴν συνάδουσαν πρὸς τὴν εὐλάβειαν, ἣν ἡ Ἐκκλησία ἀπονέμει εἰς τοὺς πρωταγωνιστὰς τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ πρὸς τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἥτις ἔχει χρείαν τοιούτων ἐξωτερικῶν σημείων, ἵνα μὴ λησμονῇ τὰ ἀντικείμενα ἐκείνα τῆς εὐλαβείας. « Ὑπόμνημα γάρ ἐστιν ἡ εἰκών, εἶπε κάλλιστα ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός· καὶ ὅπερ τοῖς γράμμασι μεμυημένοις ἡ βίβλος, τοῦτο καὶ τοῖς ἀγραμμάτοις ἡ εἰκών· καὶ ὅπερ τῇ ἀκοῇ ὁ λόγος, τοῦτο τῇ ὁράσει ἡ εἰκών· ὑποτῶς δὲ αὐτῇ ἐνούμεθα.» Ὅτι δὲ ἡ προσκύνησις τῶν εἰκόνων δὲν ἀντίκειται, ὡς ἤθελον οἱ εἰκονομάχοι καὶ ὡς θέλουσι νῦν οἱ διαμαρτυρόμενοι, πρὸς τὴν 6'. τοῦ δεκαλόγου ἐντολὴν συνάγομεν καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ γράμματος τοῦ δεκαλόγου, λέγοντος « Κύριον δὲ τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις » (Δευτερ. στ'. 13. Ματθ. δ'. 10, Λουκ. δ'. 8.), ὅπου δὲν περιστέλλει τὸ ὅριον τῆς προσκυνήσεως εἰς μόνον τὸν Θεόν, ἀλλ' ἐπιτρέπει τοῦτο γινόμενον εἰς ἄλλους, ἤτοι τοὺς εὐηρεστηκότας τῷ Θεῷ, μόνον δὲ τὴν λατρείαν ἐπιτάσσει τῷ Θεῷ μόνῳ προσφέρεσθαι, καθ' ἃ καὶ ἡ ἁγία Ζ'. Οἰκ. Σύνοδος ὥρισε.

13. Δευτέρα. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Κάρπου καὶ Παπύλου.

Οὗτοι ἤθλησαν κατὰ τὸν ἐπὶ Δεκίου ἐν ἔτει 250 μ.Χ. κινηθέντα διωγμόν. Καὶ ὁ μὲν Κάρπος ἦν ἐπίσκοπος Θυατείρων (τὸ νῦν ἐν τῇ Τοπαρχίᾳ Ἀϊδινίου Ἀξάριον) ὁ δὲ Πάπυλος διάκονος ὑπὸ τοῦ Κάρπου χειροτονηθείς.

14. Τρίτη. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Ναζαρίου, Γερβασίου, Προτασίου καὶ Κελσίου.

Οὗτοι ἤθλησαν ἐν Ρώμῃ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Νέρωνος κινηθέντος διωγμοῦ.

(ἀκολουθεῖ.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀριστείδου τοῦ φιλοσόφου τοῦ Ἀθηναίου Λόγοι δύο. Ἐν Βενετίᾳ 1878, βιβλιοπωλ. τῶν Μεχιταριστῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου (Σελ. 33 εἰς 8νν).

Β'.

Ἐκτὸς τοῦ τεμαχίου τῆς Ἀπολογίας τοῦ φιλοσόφου Ἀριστείδου, περὶ οὗ τὸν λόγον ἐποιησάμεθα καὶ μετάφρασιν παρέσχομεν ἐν τῷ ά. ἀριθμῷ τῆς Ἀληθείας, ἐν τῷ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐκδοθέντι βιβλίῳ ὑπάρχει καὶ ὁμιλία τις ἔκ τινος ἀρμενικοῦ κώδικος τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν: « Ἀρισταίου τοῦ Ἀθηναίου φιλοσόφου, εἰς τὴν φωνὴν τοῦ λησοῦ καὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἐσταυρωμένου,» καὶ ἀναφερομένη εἰς τὸ 42 καὶ 43 ἐδάφιον τοῦ 23 κεφαλ. τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου: «καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, μνήσθητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.» Τὸ πρῶτον τὸ ὁποῖον ὀφείλει τις φυσικῶς νὰ ἐρωτήσῃ ἐνταῦθα εἶναι τὸ τίς ἄρα ὁ Ἀρισταῖος οὗτος; Καὶ ὅτι μὲν δὲν εἶναι ὁ ἐν τῇ ἱστορίᾳ μεταφράσεως τῶν. Ο'. ἀναφερόμενος δῆλον· τίς ὅμως ἕτερος, ἄγνωστον. Ἴσως συμπεραίνει ὁ γερμανὸς Himpel κατὰ παραδρομὴν τοῦ ἀντιγραφέως ἐκ τοῦ Ἀριστείδου προῆλθε τὸ Ἀρισταίου, ἢ ὑπῆρξε πράγματι Χριστιανός τις φιλόσοφος Ἀρισταῖος. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ ἀνέκδοτος αὕτη ὁμιλία δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ὡς διατείνεται ὁ Ἀρμένιος ἐκδότης, τμῆμα τῆς Ἀπολογίας τοῦ Ἀριστείδου. Διότι ἥ τε ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος αὐτῆς ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ πλήρους τινὸς ἔργου, οὐχὶ δὲ τεμαχίου μείζονος ὅλου· ἐπίσης βέβαιον εἶναι καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ ὁμιλία εἶναι ἀρχαία ὡς τοῦτο μαρτυρεῖ ἡ ἁπλότης καὶ ἀφέλεια τοῦ ὕφους, αἱ ἔννοιαι καὶ ἡ ἐπιτυχὴς ἐπεξεργασία τοῦ θέματος· ἐπειδὴ δὲ ἐν αὐτῷ οὐδεμία σχέσις ἀπαντᾷ πρὸς τὰς ἀρειανὰς ἔριδας καὶ συζητήσεις, ὁ ἄνω ῥηθεὶς γερμανὸς κριτικὸς, δὲν θεωρεῖ τολμηρὸν νὰ ἀναγάγῃ τὴν ἐν λόγῳ ὁμιλίαν μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν γνωστικῶν, ἐβιωνιτικῶν καὶ δοκητικῶν πλανῶν. Ἡμεῖς ἐπέχοντες εἰς τὴν κρίσιν ταύτην παρέχομεν μετάφρασιν αὐτῆς ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.

« Εἰς οἵαν ἔκπληξιν μετατίθησί με ἡ φωνὴ τοῦ λῃστοῦ καὶ ἡ ἀπόκρισις τοῦ ἐσταυρωμένου ! Μὴ παρέλθῃς ἀπαρατηρήτως, σοφὲ ἀκροατά, τὸν μυστηριώδη τοῦτον λόγον, θαυμασίαν δύναμιν τοῦ μυστηρίου περιέχοντα. Ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει, ὅτι ὁ ἐσταυρωμένος ἐκεῖνος, ἵνα πληρώσῃ τὰς προφητείας, οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἦν προσδεδεμένος ὅμοιος τοῖς θνητοῖς, ἀλλὰ καὶ προσπεπατταλευμένος. Μέγα πλῆθος Ἰουδαίων Χριστοκτόνων ἵστατο κύκλῳ, ὁ θάνατος ἦν καθωπλισμένος, στρατιώτης τις μετὰ τῆς λόγχης πρὸς τῷ σταυρῷ, ἡ πικρὰ χολὴ παρασκευαζομένη, ἡ φύσις τῶν στοιχείων μεταβαλλομένη, ἡ ἡμέρα ὁμοιάζουσα πρὸς νύκτα, τὸ παραπέτασμα τοῦ ναοῦ διαρρηγνύμενον, τὰ ἱμάτια τοῦ ἐσταυρωμένου διαμοιραζόμενα, ὁ χιτὼν αὐτοῦ ἐπικληρούμενος, αἱ οὐράνιαι στρατιαὶ ἐκπλησσόμεναι καὶ ἡ φύσις τῶν ἐπιγείων καὶ καταχθονίων τρέμουσα. Αἱ προρρήσεις τῶν προφητῶν ἐπληρώθησαν.

» Τί δὲ εἶπεν ὁ ἐσταυρωμένος ; Τετέλεσται. Ἀλλ' ἤδη ὁ φρόνιμος ἐκεῖνος λῃστὴς ἀπεδείχθη πλέον τι τοῦ σοφωτάτου καὶ ἐν τῷ σωτηριώδει λόγῳ ἱκανωτάτου. Διότι καίτοι εἶχε τοὺς βραχίονας ἐπὶ τῶν ὤμων ἀνεστραμμένους καὶ προσδεδεμένους, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ προσηλωμένους, ἐπέτυχεν ὅμως διὰ τῆς κινήσεως τῆς γλώσσης, τὸν ὁρόμον αὐτοῦ καὶ τὴν παράκλησιν, ἡ δὲ πίστις αὐτοῦ ἡ ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας αὐτοῦ διατελοῦσα ἀναφωνήσασα τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ εἶπε : μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου ! Τί δὲ ἀποκρίνεται ὁ ἐσταυρωμένος ; σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

» Ὦ τοῦ παραδόξου καὶ φοβεροῦ μυστηρίου ! ἔτι ἐπὶ τοῦ σταυροῦ κρεμάμενος ταχέως φέρεται εἰς τὸν παράδεισον. Ἀλλ' ὁ Χριστὸς ὡς συνοδοιπόρον αὐτοῦ τὸν λῃστὴν ἔχων, φέρει μὲν μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν παράδεισον τὸν ἕνα, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸν ἕτερον. Διὰ τί τοῦτο ; Μὴ ἄρα ὁ φρόνιμος λῃστὴς ἀπὸ τοῦ κυρίου τοῦ παραδείσου ἀφαιρέσας τὸν παράδεισον ἐστέρησεν αὐτοῦ τὸν συγκακοῦργον αὐτοῦ, ὁ ἐκ δεξιῶν τὸν ἐξ εὐωνύμων ; Μὴ γένοιτο ! ἀλλὰ δι' ὀλίγων λέξεων : μνήσθητί μου, κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου· οὕτω δὲ ταχύτερον ἔλαβεν ἢ ἐδεήθη, διότι ἐκεῖνος ἀπεκρίθη : σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. Ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ κερδήσῃ τίς τι λῃστρικῶς, διότι ἐκεῖ οὐδὲν ἰσχύουσιν οἱ λῃστρικοὶ δάκτυλοι.

» Ἀλλ' ἰδοὺ, ἄνευ ἀμφιβολίας τὸν ἐπὶ σταυροῦ κρεμάμενον ἀνεγνώρισεν ὡς ἀληθῆ θεὸν καὶ διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ μετετέθη εἰς τὸν παράδεισον, χωρὶς νὰ ἁρπάσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κυρίου τοῦ παραδείσου.

» Ὅρα, σὺ, ἀρνητὰ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ, διότι ὁ ἐσταυρωμένος δὲν ἠδύνατο νὰ ἦ ψιλὸς, μεριστὸς καὶ φθαρτὸς ἄνθρωπος. Διότι εἶναι ἀδύνατον εἰς συνήθη τινὰ ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου ἡ φύσις εἶναι θνητὴ, νὰ δωρήσηται τὴν ἀθανασίαν εἰς ὁμοίως θνητὴν φύσιν ; καὶ ἐὰν τις φανερῶς κατὰ φύσιν γεννηθῇ ἐκ τινος φθαρτῆς φύσεως, εἶναι τότε πιστευτὸν καὶ πιθανὸν ὁ τοιοῦτος νὰ παράσχῃ ἀφθαρσίαν εἰς ἕτερον κατὰ πάντα ὅμοιον αὐτῷ, τοῦ ὁποίου ἡ φύσις ἐπίσης εἶναι φθαρτή ; Καὶ τίς ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἠδύνατο νὰ ἀνοίξῃ τὸν παράδεισον, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔκλεισε τοῖς πρωτοπλάστοις καὶ ἔταξε τὰ Χερουβὶμ νὰ φυλάττωσι τὴν εἴσοδον τοῦ παραδείσου μετὰ φλογίνης ρομφαίας ;

» Πῶς λοιπὸν δύνασαι σὺ νὰ ἐννοήσῃς Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον, τὸν ἀνοίξαντα τὸν παράδεισον, σὺ, ὅστις θεωρεῖς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Ἐμμανουὴλ διὰ βλέμματος Ἰουδαϊκοῦ καὶ τυφλοῦ ; Ἐκλαμβάνεις λοιπὸν τὸν Χριστὸν τὸν ὑπερυψωθέντα ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον, τὸν σταυρωθέντα, τὸν ἀνοίξαντα τὸν παράδεισον καὶ ἀνωτέρω ἱστάμενον τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἔκλεισεν αὐτόν ! φαίνονται δέ σοι ἀμφότεροι ὡς ἐχθροὶ καὶ ἐναντίοι ἀλλήλοις ! Ἀλλὰ πόσου γελωτος καὶ σκώμματος ἄξιοι δὲν εἶναι οἱ ἀπατηλοί σου μῦθοι καὶ ἡ ἀκατανόητος ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀξία οἴκτου διδασκαλία σου !

» Ἀλλ' ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν τὸν ἀληθινὸν θεὸν σταυρωθέντα σαρκὶ καὶ προσκυνοῦμεν αὐτὸν ὡς κύριον τοῦ Παραδείσου.

» Ὁ λόγος ὅμως τοῦ ἐσταυρωμένου περιέχει καὶ ἕτερα σαρῆ τεκμήρια καὶ ἐναργεῖς ἀποδείξεις. Διότι τὸν λόγον τοῦτον, τὸν πρὸς τὸν λῃστὴν, τὸν πάντοτε ζωοποιὸν, ἀπέτεινεν ὁ αὐτὸς ἐσταυρωμένος, πρὶν ἢ σταυρωθῇ καὶ πρός τινα Λάζαρον μετὰ μείζονος θαυματουργικῆς ἐνεργείας, ἐνώπιον τῶν Χριστοκτόνων Ἰουδαίων, οἵτινες ἔλεγον αὐτῷ· « Σὺ εἶ ἄνθρωπος καὶ ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν». Ἀλλ' ἡ δύναμις τῆς πίστεως ἐπεισέρχεται, ἡ δὲ θεία φωνὴ, ἡ πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ τεθνεῶτος λαλοῦσα, πείθει σε : εἰ πιστεύεις, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Οὕτως ὁμιλεῖ καὶ εἰς τὸν ἐκ γενετῆς τυφλόν : Πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ; διότι οὗτός ἐστιν ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ· ἐκεῖνος ἀναφωνήσας ὡς ὁ λῃστὴς, εἶπε : πιστεύω κύριε. Ἐντεῦθεν οὐ μόνον ἠξιώθη τῆς θεωρίας τοῦ φωτὸς, ἀλλ' ἐθεάσατο καὶ αὐτὸν τὸν ποιητὴν τοῦ φωτὸς, τὸν Θεὸν ἐκ Θεοῦ, τὸν Λόγον. Οὕτως ἀνταμείβεται ὁ ὁμολογῶν τὴν εἰς τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἀληθινὴν πίστιν.

» Ἤδη παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ Χριστιανοὶ, καταστήσατε ἑαυτοὺς μαθητὰς τῇ πίστει τοῦ ἐκ δεξιῶν λῃστοῦ, καὶ συμφωνήσατε αὐτῷ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ αὐτοῦ· ἀπεναντίας ἀπορρίψατε τὸν ἐξ εὐωνύμων καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ, μάλιστα κλαύσατε ἐπὶ τῇ ἀπιστίᾳ αὐτοῦ, διότι οὗτος ἀπεχωρίσθη καὶ ἀπέστη τῆς φωνῆς τοῦ ἐσταυρωμένου. Δὲν κατέχει σὺν τοῖς ἄλλοις δύο τὴν ἀρχικὴν, τὴν ἐν δεξιοῖς εὑρισκομένην, μεγαλοπρεπῆ κατοικίαν, ἀλλὰ κατηνέχθη ἐν τοῖς ἀριστεροῖς καὶ ἐκεῖ ἐγκατετάχθη. Βλέπεις ἤδη πόσον οἰκτρὸν εἶναι τὸ βάρος τῆς ἀπιστίας, ἔχεις ἐνώπιόν σου τὰς πράξεις τῶν λῃστῶν ἐκείνων, ἐπειδὴ αὗται πάντοτε ἀναγινώσκονται ἐκ τῶν ἱερῶν βιβλίων.

» Ταῦτα δι' εὐσυνθέτων καὶ παραδειγματικῶν ἀποδείξεων, οἷαι αἱ προαναγνωσθεῖσαι, παρέχουσί σοι τὴν ἀναμφίβολον καὶ βεβαιοτάτην πεποίθησιν, ὅτι ὁ ἐσταυρωμένος εἶναι Θεὸς καὶ υἱὸς Θεοῦ. Αὐτῷ δόξα !

Α. Φ. Β.

Γερχάρδου Ὄσκαρ καὶ Ἀδάλφου Χάρνακ. Κώδιξ τῶν Εὐαγγελίων ἑλληνικὸς πορφυροῦς τοῦ Ῥωσσάνου, γράμμασιν ἀργυροῖς γεγραμμένος κατὰ τὸν στ'. ὡς φαίνεται αἰῶνα καὶ ζωγραφίαις κεκοσμημένος, μετὰ δύο ὁμοιοτύπων τῆς γραφῆς καὶ 17 λιθογραφημάτων. Ἐν Λειψίᾳ 1880.

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐξεδόθη πρό τινος ἐν Λειψίᾳ ὁ περίεργος οὗτος τῶν Εὐαγγελίων κώδιξ, σημαντικὸς οὐ μόνον διὰ τὸ κείμενον τῶν δύο πρώτων Εὐαγγελίων τοῦ Ματθαίου καὶ Μάρκου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἐν αὐτῇ διαφόρους ζωγραφίας (miniatures) ἀνηκούσας εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς μεταβάσεως τῆς ἀρχαίας κλασικῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν βυζαντινήν.

Ἡ εὕρεσις τοῦ κώδικος ἐγένετο τυχαίως. Ἤδη δηλ. ὁ Λαγάρδιος ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδόσει τῶν συγγραμμάτων τοῦ ἱεροῦ Ἱππολύτου, κατά τινα σημείωσιν ἐκ τοῦ 16 αἰῶνος παρετήρησεν ὅτι ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Παρθένου Μαρίας de lo Patire ἐν Ῥωσσάνῳ τῆς Καλαβρίας ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσι χειρόγραφα τοῦ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Διονυσίου Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱππολύτου. Ἐκ τῆς σημειώσεως ταύτης ὁρμώμενοι δύο γερμανοὶ θεολόγοι, Γερχάρδος καὶ Χάρνακ κατά τινα φιλολογικὴν αὐτῶν περιοδείαν ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸ 1879 μετέβησαν εἰς Ῥωσσάνον πρὸς ἔρευναν τῆς ἐκεῖ βιβλιοθήκης τῆς μονῆς. Ἀλλ' ἐκ τῶν ζητηθέντων χειροχράφων οὐδὲν εὗρον, ἐπειδὴ ἡ μονὴ πρὸ πολλοῦ ἦν κατεστραμμένη, ἀντ' αὐτῶν ὅμως, εἶπον αὐτοῖς ὅτι ἐν τῷ ἀρχιεπισκοπείῳ ὑπῆρχε περίεργόν τι ἀρχαῖον βιβλίον. Καὶ μόνη ἡ θέα τοῦ βιβλίου τούτου κατέπληξεν αὐτούς, ἀμέσως διακρίναντας μεγαλοπρεπῆ Εὐαγγελίων Κώδικα ἐν ἑλληνικοῖς κεφαλαίοις γράμμασιν, ἡ ἀρχαιότης τοῦ ὁποίου ἐφάνη ἀναμφίβολος, καίτοι 48 λόγια μέλη τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ συνεδρίου οὐδὲ ἠδύναντο κἂν νὰ ἐννοήσωσιν ἐν ποίᾳ γλώσσῃ ἦν τὸ βιβλίον γεγραμμένον! !

Ὁ κώδιξ οὗτος ὁ οὕτω ἐκ τοῦ σκότους διασωθεὶς συνίσταται ἐξ 188 περγαμηνῶν φύλλων, 26 ἑκατοστομ. εὖρους καὶ 30,7 ἑκατοστομ. μήκους, καὶ περιέχει τὰ Εὐαγγέλια τοῦ Ματθαίου καὶ Μάρκου πλήρη, ἐκτὸς μόνον ὀλίγων στίχων τοῦ τελευταίου (16, 14), φαίνεται δὲ ὅτι ἀρχικῶς περιεῖχε καὶ τὰ 4 Εὐαγγέλια. Τὰ γράμματα εἶναι ἀργυρᾶ ἐπὶ περγαμηνοῦ λεπτοῦ καὶ πορφυροκυανοῦ, τοῦτο δὲ μόνον καθίστησι τὸν κώδικα ἀξιοπερίεργον· διότι μέχρι τοῦδε εἷς μόνον κώδιξ ἑλληνικὸς πορφυροῦς τῶν Εὐαγγελίων ἦν γνωστὸς καὶ οὗτος ἐν τεμαχίοις (ὁ Κώδιξ Ν-). Τὸ κείμενον διαιρεῖται εἰς δύο στήλας ἀνὰ 20 στίχους, ἄνευ τόνων καὶ χωρισμοῦ τῶν λέξεων, μετὰ ὑποστιγμῶν, ἐν καλοῖς καὶ ἁρμονικοῖς ἑλληνικοῖς κεφαλαίοις γράμμασιν. Ἐκ παλαιογραφικῶν λόγων μετ' ἀρκούσης βεβαιότητος ἡ συγγραφὴ τοῦ κώδικος ἀνάγεται εἰς τὸν 6 αἰῶνα, καίτοι ἀμφισβητήσιμον εἶναι ἂν ἐννοητέον τὸ πρῶτον ἢ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ αἰῶνος. Ἐν τῷ περιθωρίῳ σημειοῦνται οἱ ἀριθμοὶ τῶν κεφαλαίων τοῦ Ἀμμωνίου καὶ τῶν κανόνων τοῦ Εὐσεβίου. Βεβαίως τὸ κείμενον τοῦ κώδικος ὑπολείπεται τοῦ τοῦ Βατικανοῦ καὶ Σιναϊτικοῦ, ἀμιλλᾶται ὅμως πρὸς ἑτέρους καὶ δὴ πολὺ συγγενεύει πρὸς τὸν ἐπίσης πορφυροῦν κώδικα Ν.

Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τὸ χειρόγραφον δὲν ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν κριτικὴν τῶν κειμένων, εἶναι ὅμως πολὺ μείζονος σημασίας διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς ζωγραφικῆς. Ἐκ τῶν 188 δηλ. φύλλων τὰ 8 εἶναι πλήρη ζωγραφιῶν καλλιτεχνικῶν παριστωσῶν ἰδίως σκηνὰς ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου. Οἱ ἐκδόται ὑποθέτουσι μετὰ πιθανότητος ὅτι τὸ χειρόγραφον ἀρχικῶς περιεῖχε πλείονα. Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ὕφος αἱ ζωγραφίαι εἶναι συγγενεῖς πρὸς τὰς τοῦ περιφήμου βιενναίου κώδικος τῆς Γενέσεως. Παριστῶσι δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς μεταβάσεως ἐκ τῆς ἀρχαίας κλασικῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν βυζαντινήν· πιστοποιοῦσι λοιπὸν τὴν ἐκ τῶν χαρακτήρων τῆς γραφῆς ἀπορρέουσαν κρίσιν περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ κώδικος, ὅτι δηλ. ἀνήκει εἰς τὸν 6 αἰῶνα. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι σπουδαιοτάτη, διότι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὀλίγας μόνον ἔχομεν ζωγραφίας, οὐδεμίαν δὲ παριστῶσαν εὐαγγελικὰς ἱστορίας. Περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ κώδικος δύναται πᾶς τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν δύο πινάκων, ἐν οἷς δι' ἀργυρῶν γραμμάτων ἐπὶ πορφυρᾶς βάσεως ἀποδίδονται τεμάχια τοῦ κειμένου, καὶ τῶν 17 λιθογραφικῶν σκιαγραφιῶν τῶν ζωγραφιῶν, αἵτινες καίτοι στεροῦνται χρωματισμοῦ ἀρκοῦσιν ὅμως νὰ παράσχωσιν ἰδέαν τινὰ τοῦ περιεχομένου καὶ τοῦ ὕφους τῆς ζωγραφικῆς.

Α. Φ. Β.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ.

ΙΩΑΚΕΙΜ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ, κτλ.

Ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς Ἡμῶν Μετριότητος χάρις εἴη τῇ αὐτῆς Ἀρχιερωσύνῃ καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Οὐδένα πάντως λανθάνει ἡ δυσφόρητος καὶ ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν ἀκροσφαλεστάτη κατάστασις, εἰς ἣν ἀπό τινων ἤδη ἐτῶν περιέστη ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, διότι περὶ αὐτῆς πολλὰ ἐγράφησαν καὶ ἐλαλήθησαν κατὰ καιροὺς καὶ οὐδεὶς ἐστι τῶν εὐσεβῶν ὁ μὴ βαρυθυμῶν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ καταστάσει τοῦ κέντρου τούτου τῆς Ὀρθοδοξίας. Τὰ αἴτια ἐξ ὧν ἐπήγασεν ἡ οἰκονομικὴ αὕτη δυσχέρεια, πολλὰ καὶ σπουδαῖα ὄντα, προέρχονται κυρίως ἐκ καιρικῶν περιστάσεων καὶ περιπετειῶν ὅλως ἀπροόπτων καὶ ἀντιξόων, ὧν ἕνεκα τὸ ταμεῖον τοῦ Κοινοῦ τῶν Πατριαρχείων ἐπεβαρύνθη δι' ὑπερόγκου χρέους, ἀνιόντος εἰς ὀγδοήκοντα χιλιάδας ὀθωμανικῶν λιρῶν, καὶ πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ παλαιτάτου τούτου χρέους τοῦ ρηθέντος ταμείου, ἀποφάσει τῶν τηνικαῦτα τὰ τῆς Ἐκκλησίας διεπόντων, ἐλήφθη μὲν τὸ γνωστὸν μέτρον τῆς ἐφ' ἑκάστου στεφάνου ἐπιβολῆς ἐξαγρόσου ἐράνου, πλεῖσται δὲ παρείχοντο αἱ ἐλπίδες καὶ βεβαιότητες περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ποθουμένου διὰ τῆς τοῦ μέτρου ἐκείνου ἐφαρμογῆς, εὐδοκησάσης μάλιστα καὶ τῆς σεβαστῆς Αὐ-

τοκρατορικῆς Κυβερνήσεως ἀναλαβεῖν τὴν εἴσπραξιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐράνου· ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων μὴ εὐσθωθέντος καθ' ὁλοκληρίαν τοῦ μέτρου ἐκείνου, ἐπιβαρύνεται ἔτι τὸ ταμεῖον τοῦ Κοινοῦ ὑπὸ τοῦ ἡμίσεος ὡς ἔγγιστα τοῦ προειρημένου χρέους. Ἡ δυσάρεστος αὕτη οἰκονομικὴ κατάστασις, μὴ περιορισθεῖσα ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ, ἔτι μᾶλλον ἐδεινώθη βραδύτερον ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ἀπολύτων πρὸς συντήρησιν τῶν Πατριαρχείων ἀναγκῶν, εἰς ἃς μὴ ἐπαρκοῦντος τοῦ ἐκ τῶν ἐλαχίστων προσόδων εἰσπραττομένου ποσοῦ, καθυπεβλήθη τὸ δεύτερον εἰς ἕτερον ἔτι χρέος δεκαπέντε περίπου χιλιάδων λιρῶν, ἐκ τούτου δὲ δυσχερεστέρα ἢ πρὶν ἀποβᾶσα ἡ οἰκονομικὴ τοῦ ρηθέντος ταμείου κατάστασις, χαλεπωτέραν καὶ προβληματικὴν παρεσκεύασε συνεπῶς ἐν τοῖς παροῦσι μάλιστα καιροῖς καὶ τὴν ἀξιοπρεπῆ καὶ ἄνετον τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου συντήρησιν. Τοιαύτης ἐν βραχυλογίᾳ οὔσης τῆς οἰκονομικῆς τοῦ ταμείου τοῦ Κοινοῦ καταστάσεως, εὔδηλον καθ' οἵων δυσχερειῶν ὑσημέραι προσκόπτει ἡ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων διακυβέρνησις, ἡλίκην δὲ ταπείνωσιν ὑρίσταται ὁ καθ' ἡμᾶς ἁγιώτατος Οἰκουμενικὸς Θρόνος, ὁ διὰ πλείστων καὶ παντοίων ἐπιβουλῶν καὶ ἀνιαρῶν περιστάσεων ἀσινὴς διελθών, ὁ κατὰ τοσούτων ἐπηρειῶν γενναίως ἀντιστὰς καὶ ἀγωνισάμενος, ὁ διασώσας τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν καὶ πάντα τὰ ἱερὰ δίκαια καὶ συμφέροντα τῶν ὑπ' αὐτὸν λαῶν, τὸ ἱερὸν τοῦτο καὶ θεοφρούρητον τῆς Ὀρθοδοξίας κέντρον, πρὸς ὃ ἀτενίζει σύμπας ὁ περιούσιος τοῦ Κυρίου λαὸς ἐν ἀδιστάκτῳ τῇ πεποιθήσει περιφρουρήσεως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τῶν προαιωνίων καὶ τιμαλφεστέρων συμφερόντων, προνομιῶν καὶ δικαιωμάτων αὐτοῦ. Ἐν τοιούτοις καιροῖς κληθέντες ἐπὶ τὴν πηδαλιουχίαν τῆς θεοτεύκτου Ἐκκλησιαστικῆς ὁλκάδος καὶ τοὺς οἴακας αὐτῆς ἀναλαβόντες ἀλγεινήν, ὡς εἰκός, ἠσθάνθημεν ἐντύπωσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀντιμέτωποι εὑρεθέντες τοιαύτης οἰκονομικῆς καταστάσεως, καὶ μικροῦ δεῖν ἀπεδειλιῶμεν καὶ ἀπεθαρρυνόμεθα, εἰ μὴ μετὰ τὰς πρὸς τὸν θεῖον αὐτῆς Κυβερνήτην ἀκραδάντους ἐλπίδας, σταθερὰν εἴχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ τοιαύτη τῶν τῆς ἀναξιοπαθούσης Μητρὸς Ἐκκλησίας πραγμάτων κατάστασις γνωστοποιουμένη πρὸς τὰ εὐσεβῆ καὶ φιλόστοργα αὐτῆς τέκνα ἤθελε διεγείρει ἀναμφηρίστως τὸ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ζωηρὸν ὑπὲρ αὐτῆς αἴσθημα καὶ τὴν θεοφιλῆ ἰδέαν τῆς κοινῆς καὶ ὁμοθύμου συναρωγῆς αὐτῶν καὶ συμπράξεως πρὸς ἄρσιν τῆς οἰκονομικῆς ταύτης κακοξίας καὶ κρίσεως, καὶ πρὸς ἀνακαίνισιν νέας ἐποχῆς καθ' ἣν ἀπηλλαγμένοι καὶ ἀνώτεροι ὑλικῶν φροντίδων καὶ περισπασμῶν δυνησόμεθα μετὰ πλείονος ἀνέσεως καὶ εὐχερείας ἐργάζεσθαι εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ὧν ἡ αἰσία ἐπίλυσις πελλὰ καὶ ἀγαθὰ ἐπαγγέλλεται παντὶ τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, συγκαλεσάμενοι εἰς κοινὴν συνεδρίασιν τήν τε περὶ Ἡμᾶς Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον καὶ ἀπὸ κοινοῦ συσκεψάμενοι περὶ τῶν κατεπειγόντων ληπτέων μέτρων ἐν τῷ ζωτικωτάτῳ τούτῳ τῆς χρηματικῆς οἰκονομίας ζητήματι, μετὰ μακρὰν καὶ ὥριμον συζήτησιν ἔνθεν μὲν ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα ποιήσασθαι πάσας τὰς δυνατὰς οἰκονομίας, αἵτινες καὶ ἐγκριθεῖσαι ἐπραγματοποιήθησαν, ἔνθεν δὲ πρὸς ἀπόσβεσιν ἰδίως τοῦ ἐκ δεκαπέντε χιλιάδων λιρῶν κυμαινομαίνου νεωτέρου χρέους τοῦ ταμείου καὶ ἐξίσωσιν τούντεῦθεν τῶν δαπανῶν πρὸς τὰς προσόδους αὐτοῦ, πρόσφορον καὶ συντελεστικὸν ἔγνωμεν πρὸς ἐπίτευξιν μὲν τοῦ πρώτου ἔκκλησιν ποιήσασθαι πρὸς πάντας τοὺς ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις τοῦ καθ' Ἡμᾶς ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διατελοῦντας εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς, ὅπως ἕκαστος αὐτῶν συνεισέγκῃ ἐφάπαξ ὑπὲρ τοῦ ταμείου ἀνὰ ἥμισυν ἀργυροῦν Μεδζηδιέ, ποσὸν ἄλλως τε λίαν εὐτελὲς ἀπέναντι τῆς ἐκ τοῦ ὅλου προσδοκωμένης ἀναντιρρήτου βελτιώσεως τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἀπαλλαγῆς ἅπαξ διὰ παντὸς τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ πιέζοντος αὐτὴν βαρυτάτου τούτου χρέους· πρὸς ἐκπλήρωσιν δὲ τοῦ δευτέρου, ἤτοι τῆς ἰσοσταθμίσεως τῶν προσόδων πρὸς τὰς δαπάνας δεῖν ἔγνωμεν ὁρίσαι πρὸς ἅπαντας τούς τε ἐν τῇ βασιλευούσῃ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἱεροὺς Ναοὺς, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐνοριακῶν Μοναστηρίων, χορηγίαν τακτικῆς ἐτησίας συνδρομῆς ἀπὸ ἡμισείας μέχρι πέντε ὀθωμανικῶν λιρῶν σχετικῶς τῶν ὑλικῶν προσόδων ἑκάστου αὐτῶν, τὴν δὲ τούτων εἴσπραξιν ἀναθεῖναι ἰδίαις κατὰ τόπους ἐπιτροπαῖς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων. Τὰ μέτρα ταῦτα κοινῇ ψηφισθέντα καὶ ἐγκριθέντα ὑπό τε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου γνωστοποιοῦντες τῇ τε αὐτῆς ἀρχιερωσύνῃ καὶ δι' αὐτῆς πᾶσι τοῖς προκρίτοις καὶ λοιποῖς εὐλογημένοις χριστιανοῖς τῆς θεοσώστου αὐτῆς ἐπαρχίας, προτρεπόμεθα πάντας καὶ πατρικῶς παραινοῦμεν ὅπως συμφώνως τῇ ὀφειλομένῃ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπῃ καὶ ἀφοσιώσει οὐ μόνον συνεισφέρωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος δεκάγροσον ἔρανον ἀπέναντι διπλοτύπου ἀποδείξεως, τῶν εὐπορωτέρων δυναμένων λαμβάνειν, εἴγε βούλονται, πλείους τῆς μιᾶς τοιαύτης ἀποδείξεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ ζήλου χριστιανικοῦ συντελέσωσι, κατὰ τὸ ἐνὸν, ὑπὲρ τῆς ταχείας ἐφαρμογῆς καὶ πιστῆς ἐκτελέσεως τούτου τε καὶ τοῦ ἑτέρου ἐπίσης σπουδαιοτάτης σημασίας μέτρου τῆς ἐκ μέρους τῶν ταμείων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐνοριακῶν Μοναστηρίων ἐτησίας συνδρομῆς, πεποιθότες ὅτι αἱ χρηματικαὶ αὗται χορηγίαι σκοπίμως καὶ λυσιτελῶς ἔχουσι δαπανᾶσθαι, ὡς γενήσεται τοῖς πᾶσι κατάδηλον ἐκ τοῦ ἐν καιρῷ δημοσιευθησομένου ἀκριβοῦς ἰσολογισμοῦ τῆς ἐτησίας ταμειακῆς διαχειρίσεως. Ἰδίως δὲ ἐντελλόμεθα καὶ προτρεπόμεθα τὴν αὐτῶν ἀρχιερωσύνην, ὅπως ἅμα τῷ λαβεῖν τὴν παροῦσαν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐγκύκλιον Ἡμῶν ἐπιστολὴν συγκαλέσῃ ἀμέσως ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτῆς γενικὴν τῶν ἐγκρίτων πολιτῶν συνεδρίασιν καὶ μετ' αὐτῶν προβῇ εἰς σχηματισμὸν πενταμελοῦς ἢ ἑξαμελοῦς ἐπιτροπῆς εἰς ἣν συνεργαζομένην μετὰ τῆς αὐτῆς Ἀρχιερωσύνης, ἀνατεθήσεται ἡ ἐκτέλεσις τῶν εἰρημένων μέτρων, περὶ ὧν ἐκ καθήκοντος ποιμαντορικῆς μερίμνης ὀφείλει τὸ ἐπ' αὐτῇ ὅπως διὰ προσφόρων εἰσηγήσεων προτρέψῃ καὶ νουθετήσῃ τοὺς εὐλογημένους αὐτῆς χριντιανοὺς πρὸς πρόθυμον παραδοχὴν καὶ ἐκτέλεσιν τῆς ὑϊκῆς αὐτῶν ταύτης ὀφειλῆς πρὸς τὴν φιλόστοργον αὐτῶν ταύτην Μητέρα ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Ταύτῃ δὲ τῇ ἐν λόγῳ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ ἐπιβάλλεται ἅμα τὸ καθῆκον ὅπως φροντίσῃ ἄνευ ἀναβολῆς ἵνα συνταχθῶσιν ἔν τε τῇ Πρωτευούσῃ τῆς ἱερᾶς αὐτῆς Μητροπόλεως καὶ τοῖς λοιποῖς περὶ αὐτὴν διαμερίσμασι δι' ὑποεπιτροπῶν ἐν αὐτοῖς συστηθησομένων ἀκριβεῖς κατάλογοι πάντων τῶν δυναμένων χορηγῆσαι τὴν εἰρημένην ἑπτακτον εἰς ἀργυροῦν νόμισμα δεκάγροσον εἰσφοράν, ὡς καὶ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐνοριακῶν Μοναστηρίων, καταβαλλομένης πολλῆς προσοχῆς ὅπως ἐν τῇ συντάξει τῶν καταλόγων οὐδεμία παρεισφρύσῃ ἀνακρίβεια ἢ μεροληψία περὶ τὰ καθέκαστα καὶ ἰδίως ἐν τῇ διαιρέσει τῶν τάξεων, εἰς ἃς ὑπαχθήσεται ἑκάστη τῶν Ἐκκλησιῶν ἀναλόγως τῶν ὑλικῶν αὐτῆς πόρων καὶ μέσων, καθὰ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴρηται. Τούτου δὲ γενομένου, ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ὥσπερ καὶ αἱ ὑποεπιτροπαὶ εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ προσεχοῦς νέου ἔτους ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συναποστελλομένων διπλοτύπων ἀποδείξεων, θέλουσι φροντίσει ἵνα ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν εἰσπράττωσι τὰς ἐν λόγῳ συνδρομὰς, ὧν ἡ παραλαβὴ καὶ ἐνταῦθα ἔγκαιρος καὶ ἀσφαλὴς ἀποστολὴ ἀνατίθεται τῇ αὐτῆς Ἀρχιερωσύνῃ καὶ τῇ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς.

ᾳ ω ο η'. Δεκεμβρίου κ".

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Ἀναπλέοντις τὸν Κεράτιον, πολὺ πρὶν ἢ προσεγγίσῃ εἰς τῆς Μελακόψης τὸ ἀκρωτήριον (Φαναρίου) διακρίνει ἀνυψούμενον λαμπρόν τι καὶ εὐμέγεθες οἰκοδόμημα, ἐγειρόμενον ἐπὶ

τῆς ὀρρύος μιᾶς τῶν κορυφῶν τοῦ δικορύφου πέμπτου λόφου. Πρὸ ἔτους ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ἠρειπωμένον ἐξετείνετο οἰκόπεδον, οὗτινος τὴν ΒΔ πλευρὰν ἐκόσμει τὸ ἱστορικὸν εὐκτήριον τῆς Δεσποίνης τῶν Μουγγουλίων· σήμερον τὸ ἐρείπιον ἐξηφανίσθη, νεότευκτος δὲ οἰκοδομὴ μετὰ τάχους ἀνυψοῦται καὶ μετὰ μικρὸν ἐπιστεγασθήσεται.

Πρὸ ἐτῶν, σχολαρχοῦντος τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς τοῦ τανῦν Σεβ. ἁγίου Νικομηδείας κ. Φιλοθέου, δύο ἀρίγνωτα τῆς Ἐκκλησίας τέκνα οἱ κκ. Ν. Ζαρίφης καὶ Σ. Ζαρυφόπουλος προσέφερον ἀνὰ χιλίας λίρας ἑκάτερος, πρὸς ἀγορὰν καταλλήλου οἰκοπέδου δι' ἀνέγερσιν Σχολῆς· ὡς τοιοῦτον προετιμήθη τὸ μνησθὲν παρὰ τὸ εὐκτήριον τῆς Δεσποίνης τῶν Μουγγουλίων γήπεδον. Πρὸς ἀγορὰν ὅμως αὐτοῦ δὲν ἐπήρκουν αἱ προσφερθεῖσαι δισχίλιαι λίραι, ἡ δὲ ἐφορία τῆς Σχολῆς ἠγνόει ποῦ προσβαλεῖν, ὅτε αὐθόρμητος ἐπῆλθεν αὐτῇ ἐπίκουρος, ὁ μεγάτιμος ὁμογενὴς κ. Γεώργιος Ζαρίφης, ὅς, εἰ καὶ προϋπεσχέθη τὴν εἰσφορὰν 2700 λιρῶν ὀθωμανικῶν διὰ τὴν τοῦ κτιρίου τῆς Σχολῆς ἀνέγερσιν, ἐμέτρησε καὶ τὰς πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀντιτίμου τοῦ γηπέδου ἀπαιτουμένας 800 ἔτι λίρας, ὡς καὶ τὰ διὰ μεταγραφὴν αὐτοῦ ἀπαιτούμενα ἔξοδα, καὶ οὕτω κατωρθώθη ἡ τοῦ γηπέδου τούτου πρόσκτησις. Διὰ τῆς γενναίας ταύτης δωρεᾶς ἐπετεύχθη ἡ βάσις τοῦ μέλλοντος τῆς Σχολῆς οἴκου, ἀλλὰ πρὸς ἀνέγερσιν αὐτοῦ ἀπητεῖτο τηλικαύτη χρηματικὴ ποσότης, ἧς καὶ σμικρὸν ἔτι πολλοστὸν ἠδύνατο νὰ εἰσενέγκῃ τὸ κατάχρεον Πατριαρ. ταμεῖον· ὅσον ἀφορᾷ τὸ τῆς σχολῆς, τοῦτο, μετὰ τὴν ὑπὸ ἀλλοτρίων κατακράτησιν τῶν κυριωτάτων αὐτοῦ προσόδων, εἰς τοσοῦτον δυσπραγίας περιῆλθεν, ὥστε μηδὲ τοὺς μισθοὺς τῶν ἐν αὐτῷ διδασκόντων ἐξοικονομῆσαι ἠδύνατο. Ὅθεν οὐδὲ σκέψις ἐγένετο περὶ οἰκοδομῆς Σχολῆς, ἂν καὶ μεγάτιμος ὁμογενὴς ὁ κ. Γεώργιος Ζαρίφης καὶ διαπρεπὴς κληρικός, ὁ ἤδη ἐν οὐρανοῖς βιῶν ἀείμνηστος Ἀνανίας ὁ Βατοπεδινός, ἐδήλωσαν ὅτι προθύμως προσφέρουσι 5400 λίρας πρὸς ἀνέγερσιν τῆς Σχολῆς.

Μεθ' ὅλην τὴν γενναίαν ταύτην προσφορὰν οἱ τοῦ γένους προϊστάμενοι ἀπεδείλιασαν πρὸς ἀνάληψιν ἐγχειρήματος, ἀπαιτοῦντος πολὺ μεῖζονα τὴν δαπάνην δι' ἀνέγερσιν καταστήματος ἀναλόγου πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς πρὸς ἀνωτέραν μάθησιν ὀργώσης νεότητος καὶ τῆς μεγαλωνύμου ταύτης Σχολῆς· ὅθεν, τοῦ τέως εἰς σχολὴν χρησιμεύοντος καταστήματος ἀπειλοῦντος πτῶσιν, φροντὶς ἐγένετο περὶ τῆς ἐκ τῶν ἐνόντων ἐξοικονομήσεως, διὰ μεταφορᾶς τῆς σχολῆς εἰς τὸ καὶ νῦν χρησιμεῦον αὐτῇ οἴκημα.

Ἡ Α. Θ. Π. Ἰωακεὶμ ὁ Ρος, ἅμα τῇ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀναρρήσει αὐτοῦ, πρώτιστον μέλημα ἔθετο τὴν ἀνέγερσιν καταλλήλου διὰ τὴν Σχολὴν καταστήματος.

Ἔχων τὸ πρὸς τοῦτο οἰκόπεδον καὶ ἐπαναπαυόμενος ἐπὶ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ μεγατίμου ὁμογενοῦς κ. Γεωργίου Ζαρίφη καὶ τοῦ εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Ἀνανίου σεβασμοῦ τῶν ἐν Βατοπεδίῳ πατέρων, ἐσκέφθη ἐπιδιῶξαι συντόνως τὸ ἔργον. Ἐπὶ τούτῳ δὲ συνεβουλεύθη εἰδικοὺς ἄνδρας περὶ τῆς ἀναγκαίας δαπάνης πρὸς τὴν τοῦ ἔργου συντέλεσιν. Αἱ πληροφορίαι, ἃς συνέλεξε, δὲν ἦσαν ἐνθαρρυντικαί· οἱ εἰδικοὶ ἄνδρες προϋπελόγιζον τὴν δαπάνην εἰς δεκαεισχιλίας λίρας, σκεπτόμενοι, καὶ ὀρθῶς, ὅτι προκειμένου ἵνα ἀνεγερθῇ ἐκ βάθρων σχολή, ἀπητεῖτο οἰκοδόμημα καταλληλον διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς καὶ ὅτι δὲν ἦτο πρέπον, ἐκ φειδοῦς ἐν οἷ δέοντι, ἵνα διατεθῶσιν εἰς ἀνέργερσιν ἀκαταλλήλου οἰκήματος τὰ διὰ τὴν Σχολὴν προσφερόμενα.

Πᾶς τις ἔχων πρὸ αὐτοῦ κενὸν ταμεῖον, ἀποδειλιῶν, θὰ ἀρίστατο πόθου δυσεκπληρώτου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὅμως δὲν ἀπέβαλε τὸ θάρρος αὐτῆς, ἀλλὰ σκεψαμένη ὅτι εὐσεβὴς καὶ φιλόστοργος υἱός, οἷος ὁ ἀξιότιμος κ. Γεώργιος Ζαρίφης, καὶ μεγάτιμοι μοναχοί, οἷοι οἱ ἐν Βατοπεδίῳ μοναζόντες πατέρες, πληροφορούμενοι τὸ ἀνεπαρκὲς τοῦ ἀρχικῶς ὑπ' αὐτῶν προσενεχθέντος ποσοῦ πρὸς συντέλεσιν τοῦ ἔργου, δὲν θὰ ἐφειδωλεύοντο τῆς προσφορᾶς καὶ τοῦ ἐλλείποντος, ἐχώρησε μετὰ θάρρους εἰς τὸ ἔργον καὶ τῇ 30 Ἰανουαρίου τοῦ πρὸς δύσιν κλίνοντος ἔτους ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως ἔθετο τὸν θεμέλιον τοῦ νέου τῆς Σχολῆς οἰκοδομήματος.

Ἡ προσδοκία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος δὲν διεψεύσθη· ὁ ἀξιότιμος κ. Γεώργιος Ζαρίφης καὶ οἱ ἐν Βατοπεδίῳ πατέρες ἔσπευσαν εἰς χορηγίαν τῶν ὑποσχεθεισῶν 5400 λιρῶν, προσενεγκόντες ἀνὰ 2700. Ὁ κ. Γ. Ζαρίφης πληροφορηθεὶς ἐν τούτοις ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν ἐξήρκει, ἀλλ' ἀπητοῦντο δεκαεισχίλιαι λίραι, δὲν ἐδίστασεν, ἵνα ἀναβιβάσῃ τὴν προσφορὰν αὐτοῦ εἰς πέντε χιλιάδας λίρας καὶ μετρήσῃ πρὸς ταῖς πρότερον καταβληθείσαις 2700 καὶ ἑτέρας 2300, ὅπως ἀμείωτος μείνῃ αὐτῷ ἡ τιμὴ τῆς προσφορᾶς τοῦ ἡμίσεος τῆς ὅλης δαπάνης τῆς ἀπαιτουμένης δι' οἰκοδομὴν τῆς Σχολῆς.

Οὕτω τὸ ἔργον ἐπ' αἰσίοις προὼδευσε καὶ δὲν ἔμεινεν ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἀναλογοῦντος τοῖς ἐν Βατοπεδίῳ Πατρᾶσι μέρους πρὸς συντέλεσιν. Ἐπὶ τούτοις ὁ μεγάτιμος ὁμογενὴς κ. Γεώργιος Ζαρίφης μαθὼν ἀρτίως ὅτι μέχρις οὗ εἰδοποιηθῶσιν οἱ ἐν Βατοπεδίῳ Πατέρες καὶ ἐξοικονομήσωσι τὰ ἀναλογοῦντα αὐτοῖς χρήματα ἴσως ἀνασταλῇ ἡ τῆς Σχολῆς ἀνέγερσις· ὅπως μὴ, ἔστω καὶ ἐπὶ στιγμὴν, διακοπῶσιν ἢ περισταλῶσιν αἱ τῆς οἰκοδομῆς ἐργασίαι, διέθετο προσέτι κατ' αὐτὰς ἑτέρας χιλίας πεντακοσίας λίρας.

Πράξεις τοιαύτης γενναιοδωρίας εἰσὶν ἄξιαι οὐχὶ τῶν τετριμμένων ἐπαίνων, ἀλλὰ τῶν εὐλογιῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις, γηθομένη καὶ ἐγκαυχωμένη ἐπὶ τοιούτοις εὐσεβέσι καὶ φιλοχρίστοις υἱοῖς, οὐ λείπει ταῖς θεοπειθέσιν Αὐτῆς εὐχαῖς καταστέρουσα αὐτούς, καὶ ἐξικετεύουσα παρὰ τῆς πηγῆς παντὸς ἀγαθοῦ, ἐξ ἧς πᾶν δώρημα τέλειον ἐπὶ τὸν γεηρὸν κατέρχεται κόσμον, πᾶν ἀγαθὸν καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν διὰ τὴν κατ' οἶκον ἐκκλησίαν τῶν μὴ κρυπτόντων τὸ τάλαντον αὐτῶν, ἀλλὰ χρησιμοποιούντων αὐτὸ γενναίως ὑπὲρ ἔργων οὕτωσι κοινωφελῶν καὶ θεαρέστων.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου τὴν μετάνοιαν αὐτῶν βαλόντας Πατέρας, ἐν ὄψει ἔχοντες τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς ἔσπευσαν, ἵνα εἰσενέγκωσι τὸ ἐν ἀρχῇ ἀναλογῆσαν αὐτοῖς ποσὸν τῶν 2700 λιρῶν ὀθωμανικῶν, καὶ γινώσκοντες τὸ φιλόμουσον ἐφ' ᾧ ἀείποτε οἱ τὴν ἐντιμοτάτην τῶν λειτουργιῶν ὡς κλῆρον λαχόντες διεκρίθησαν, πεποίθαμεν ὅτι καὶ δυσπραγοῦντες ἔτι οἰκονομικῶς οὐδαμῶς θελήσουσι στερηθῆναι τῆς δόξης καὶ τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀνταποδόσεως τοῦ ὅτι ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὸν μεγάτιμον ὁμογενῆ κ. Γεώργιον Ζαρίφην συνέβαλον εἰς ἀνέγερσιν τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς.

Ὁ φιλογενὴς κ. Κ. Ζάππας, οὗ τὸ ὄνομα πάνυ δικαίως ἐν εὐλογίαις ἀείποτε μνημονεύεται, προνοῶν ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν φερωνύμου αὐτοῦ μεγάλου παρθεναγωγείου καὶ θέλων ὅπως ἐπὶ ἐδραιοτέρων βάσεων στηρίξῃ αὐτό, ἐσκέφθη ἵνα ἀνεγείρῃ πρὸς τοῦτο καταλληλον οἰκοδόμημα, ὅπως μὴ τὸ κοινωφελὲς τοῦτο καθίδρυμα, φερέοικον διατελοῦν, δαπανᾷ σπουδαῖον κατ' ἔτος μέρος τῶν προσόδων αὐτοῦ εἰς ἐνοίκιον καταστήματος, ἀλλ' ἀπηλλαγμένον τῆς μεγάλης ταύτης ἐτησίας δαπάνης, μετὰ μειζόνων ἐπὶ τὸ μέλλον ἐλπίδων, ἐξακολουθήσει τὴν συνέχισιν τῆς ἐκπολι-

τιστικῆς καὶ εὐεργετικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς. Ἡ ἔλλειψις ὅμως καταλλήλου πρὸς τοῦτο οἰκοπέδου ἠγείρετο αὐτῷ σπουδαῖον κώλυμα εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ φιλοχρίστου ταύτης προθέσεως. Τοῦτο πληροφορηθεῖσα ἡ ἀξιότιμος ἐφορία τῶν ἐθνικῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, ἔγνω διευκολύναι αὐτῷ τὴν τοῦ πόθου ἐκπλήρωσιν· ὅθεν ἐδήλωσεν αὐτῷ ὅτι εὐχαρίστως παρέχει τὸ ἀπαιτούμενον γήπεδον ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ ἐν Ταξιμίῳ νεοδμήτου ἱεροῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Τριάδος πρὸς ἀνέγερσιν τῆς μελετηθείσης οἰκοδομῆς. Εὐγνωμόνως ὁ ἀξιότιμος κ. Κ. Ζάππας ἀποδεξάμενος τὴν προσφορὰν ταύτην καὶ θέλων ἀνταποκριθῆναι εἰς τὸ εὐγενὲς τοῦτο αὐθόρμητον τῆς τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων ἐφορεπιτροπῆς διὰ πράξεως ἀνταξίας τοῦ εὐγενοῦς αὐτοῦ ὀνόματος, ἐδήλωσεν ὅτι ἐφ' ὅσον μὲν λειτουργεῖ τὸ φερώνυμον αὐτοῦ παρθεναγωγεῖον χορηγήσει κατ' ἔτος διακοσίας λίρας ὀθωμ. εἰς τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν καθιδρύματα, ὑφ' ὁποτεδήποτε, (ὃ μὴ γένοιτο!) ἤθελεν ἀναστείλει τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, σύμπασα τότε ἡ οἰκοδομὴ περιελεύσεται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν κυριότητα τῶν διαληφθέντων ἐθνικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων, μηδενὸς μηδ' ἐπ' ἐλάχιστον δικαιουμένου ἐγείρει οἱανδήτινα ἀξίωσιν ἀντιποιήσεως αὐτῆς.

Γενομένης κατὰ προνοητικὴν μέριμναν τοῦ φιλογενεστάτου κ. Κ. Ζάππα τῆς προσηκούσης συμβολαιογραφικῆς πράξεως εἰς διηνεκῆ τοῦ πράγματος ἀσφάλειαν, ἐντὸς μικροῦ ἐπ' αἰσίοις ἡ Περαία κοσμηθήσεται ὑπὸ λαμπροῦ περιφανοῦς οἴκου, πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ ἀνωτέραν πνευματικὴν μόρφωσιν τοῦ θήλεως φύλου ἀνεγερθησομένου, ὑφ' ὃν στεγασθήσονται αἱ δι' ἀδρῶν ἤδη ἐνοικίων εἰς ἰδιωτικοὺς οἴκους φιλοξενούμεναι Μοῦσαι. Οὕτω ἐν ᾧ τὸ ἄσυλον ἐγκαυχηθήσεται ἐντὸς μικροῦ διὰ τὴν ἀποκτηθεῖσαν οἰκοδομὴν τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ἡ Περαία οὐδαμῶς ἀπολείψεται αὐτοῦ, ἔχουσα πρὸς ἐγκαύχησιν τὸ μέγαρον τοῦ Ζαππείου.

— —

Ἡ εὐάρεστος κατάστασις τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐκπαιδευτηρίων πνευματικῆς θυμηδίας καὶ ἀγαλλιάσεως ἀντικείμενόν ἐστι παντὶ φιλομούσῳ καὶ φιλαδέλφῳ, καθορῶντι γηθοσύνως τὴν ὁσημέραι ἀνάπτυξιν τῆς ἐκπολιτιστικῆς αὐτῶν ἐνεργείας καὶ τῆς κατὰ Θεὸν ἐπιδόσεως. Ἐκ τῶν σχολῶν τούτων, ὡς ἐκ κρουνῶν πολυχεμόνων, τὰ τῆς παιδείας νάματα ἐκρέοντα, καταρδεύουσι τήν τε ἐγγὺς ἐγγυμένην καὶ τὴν μακρὰν κειμένην πνευματικὴν ἄρουραν, ὅθεν διαρκοῦς μερίμνης καὶ προστασίας ἄξια τυγχάνουσι. Καὶ μέχρι μὲν ἐσχάτων τὰ τῆς συντηρήσεως αὐτῶν, εἰ καὶ δυσχερῶς, ἐξοικονομῆσαι ἐπετύγχανον· κατὰ τὸ πρὸ μηνὸς ὅμως ἀρξάμενον σχολικὸν ἔτος παρέστησαν ταῦτα πρὸ ἐλείμματος 1300 λιρῶν ὀθωμ. διὰ τὰς δαπάνας τοῦ ἔτους τούτου, προελθόντος ἐκ τῆς εἰς τὸ ἥμισυ δυστυχῶς ὑποτιμηθείσης ἐκμισθώσεως τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ κτημάτων αὐτῶν, ἅτινα καὶ τὴν κυριωτάτην τῶν προσόδων αὐτῶν ἀποτελοῦσι.

Ταῦτα μετὰ συνοχῆς καρδίας πληροφορηθεῖσα ἡ ἀείποτε ὑπὲρ τῆς παιδείας φροντίζουσα φιλόστοργος μήτηρ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ ἀποροῦσα ἀφ' ἑαυτῆς ἐλθεῖν εἰς ἐπικουρίαν τῶν συνδρομῆς δεομένων φυτωρίων τούτων τῆς παιδείας, ἔγνω ἐκζητῆσαι τὴν συνδρομὴν τῆς ἀπό τινος ἐπ' εὐλογίαις αὐτῆς λειτουργούσης παρ' ἡμῖν ἐριτίμου Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος, πρὸς ἣν καὶ διὰ Πατριαρχικοῦ πιττακίου τὴν θέσιν τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐκπαιδευτηρίων γνωστὴν ἐποιήσατο. Τὴν φιλόμουσον καὶ ἀρίζηλον διάθεσιν τῆς Ἀδελφότητος ταύτης ἐν ὄψει ἔχοντες, πεποίθαμεν ὅτι τὸ μνησθὲν ἔλειμμα τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ σχολῶν ταχέως καλυφθήσεται.

Ὀλίγιστοι τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν ἀγνοοῦσι τῆς Προποντίδος τὴν ἄρθιτον Χαλκίτιδα νῆσον καὶ τὴν ἐπ' αὐτῆς ἱερὰν Μονὴν τῆς Μεγάλης Τριάδος,

Ἣ καλὴν στεφάνην περὶ κρήδεμν' ἐστεφάνωσε
Φώτιος μὲν πρῶτος Πατριάρχης κεῖνος ὁ θεῖος,
Ὡς δ' ἐμόγησε χρόνῳ, Πατριάρχης κύδιμος αὖτις
Τῆς Τριάδος λάτρις Γερμανὸς ἱδρύσατο.

Ἔτι ὅμως ὀλιγώτεροι δυστυχῶς εἰσιν οἱ περὶ αὐτῆς ἐνδιαφερόμενοι καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν αὐτῇ ἐκπαιδευτηρίων μεριμνῶντες καὶ φροντίζοντες. Καὶ ὅμως τὰ ἐπ' αὐτῆς καθιδρύματα ἀξιά εἰσι γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἅτε ἐν μὲν τῇ Σχολῇ τῆς Μεγάλης Τριάδος μορφουμένων εἰς ἄνδρας τελείους τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ τῶν γαλάκτι τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας ἐκθρεφόντων τὸ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, τῶν ὡς διδασκάλων καὶ ποιμένων ἐπὶ τῶν καθ' ὅλου ἡμῶν βίον ἐπιδρασόντων· ἐν δὲ τῇ ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ στεγαζομένῃ τό γε νῦν Ἱερατικῇ Σχολῇ, ἐκτρεφομένων τῶν τὴν ἱερωτάτην τῶν λειτουργιῶν εἰς κλῆρον ἀναληψομένων.

Ἀσύγγνωστος ἀδιαφορία ἐπιδείκνυται πρὸς τὰ διδακτήρια ταῦτα τῆς θείας σοφίας καὶ ὀλίγοι διαπυνθάνονταί ποτε, πῶς ἔχουσι τὰ τῶν σχολῶν τούτων, πῶς ἐξοικονομοῦσι τὰς δαπάνας αὐτῶν, πῶς ἀντέχουσιν εἰς τὰ βάρη τῆς τε διδασκαλίας καὶ διατροφῆς τῶν ἐν αὐταῖς ἐκπαιδευομένων τροφίμων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦτο, ἐνῷ πάντες διὰ στόματος ἔχομεν τὴν ἀνάγκην τῆς τοῦ κλήρου διὰ τῆς παιδείας ἀνυψώσεως καὶ οὐδεὶς ἡμῶν ἀγνοεῖ τὴν οἰκονομικὴν δυσπραγίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τὴν ὑλικὴν δυσφορίαν τῶν Παν. Μητροπολιτῶν καὶ Θεοφ. Ἐπισκόπων τῶν ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῶν συντηρούντων τὰς σχολὰς ταύτας.

Τῆς ἀδικαιολογήτου ταύτης ἀδιαφορίας ἡμῶν ἔντιμον ἐξαίρεσιν ἐποίησαν, πέρυσι μὲν ὁ ἐσμὸς τῶν ἀξιοτίμων ὁμογενῶν τῶν ἐν ταῖς ἐξετάσεσι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς παρευρεθέντων, ὧν ἡ ἀκένωτος φιλογένεια καὶ τῆς Θεολογικῆς ταύτης δὲν ἐπελάθετο Σχολῆς, ἀρτίως δὲ ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης ἀξιότιμος κ. Νικόλαος Χ. Λαζάρου, προσενεγκὼν ἀνὰ δέκα λίρας ὀθωμανικὰς εἰς ἑκατέραν τῶν Σχολῶν τούτων

Εἴθε τὸ ἀξιόζηλον παράδειγμα τοῦ χρηστοῦ τούτου τῆς Ἐκκλησίας τέκνου μιμηθῶσιν ὡς πολλοί, ἀναπτυχθῇ δὲ ὡς δεῖ παρ' ἅπασι ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ἀγίων κρείσσονος ἐκ μέρους τοῦ Γένους μερίμνης σχολῶν τούτων περὶ ὧν καὶ αὖθις ἡ «Ἀλήθεια» πραγματευθήσεται.

Διακριτικὸν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κλήρου ἐστὶν ἡ ἔνθερμος φιλομουσία, ἐξ ἧς ἐλαυνόμενος, σπεύδει πάντοτε ἐν τοῖς πρώτοις, ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτοῦ συντρέχων τὰ πρὸς διαδοσιν τῆς παιδείας συμβάλλοντα παιδευτήρια. Ἐκ τῶν γλίσχρων αὐτοῦ πόρων συντηρεῖται ἡ Θεολογικὴ καὶ ἡ ἀρτισύστατος Ἱερατικὴ Σχολή, ὑπὲρ ὧν οὐ λείπει καὶ δι' ἐκτάκτων ἔτι συνδρομῶν τὴν πρὸς αὐτὰς εὔνοιαν αὐτοῦ καὶ στοργὴν ἐπιδεικνύμενος, ἀρίζηλον παρέχων ἅπασι παράδειγμα μιμήσεως. Οὕτω ἀρτίως ὁ Σεβ. ἅγιος Ἡρακλείας κ. Γρηγόριος ἐν μέσῳ τῶν ἐπαρχιακῶν αὐτοῦ φροντίδων καὶ τῆς ὑπὲρ τῶν σχολείων τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ μερίμνης, ἐμνήσθη ἰδιαιτέρως καὶ τῆς παρ' ἡμῖν Ἱερατικῆς Σχολῆς, πρὸς ἣν καὶ ἔπεμψε δεκάλιρον συνδρομήν. Ἡ Ἀλήθεια οὐδὲν προστίθησιν εἰς ἔπαινον τῆς Α. Σεβ. Ὅταν τὰ πράγματα ἀφ' ἑαυτῶν λαλῶσιν, οἱ ἔπαινοί εἰσι περιττοί. Ἐν

μένον ἐπεύχεται, τὸ παράδειγμα τῆς Α. Σεβ. νὰ μιμηθῶσιν ὡς πολλοί.

Εὐχαρίστως σημειοῦμεν ὅτι καὶ ἄλλοι τοῦ ἱεροῦ καταλόγου ἐκτάκτως τῆς Σχολῆς ταύτης ἐμνήσθησαν, ὧν τὰ ὀνόματα μετὰ τοῦ ποσοῦ τῆς προσφορᾶς αὐτῶν δημοσιεύσομεν προσεχῶς.

Γνωστὸν ὅτι δύο ἀριηκόων τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἐν Λονδίνῳ διαμένοντος κ. Μιχαὴλ Ζαρίφη καὶ τοῦ ἐν Παρισίοις τὰς διατριβὰς ποιουμένου κ. Δημητρίου Σγούτα, τοῦ μὲν πρώτου προσενεγκόντος λίρας χιλίας πρὸς ἀνέγερσιν καταλλήλου οἰκοδομῆς, χρησιμευσούσης εἰς Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον καὶ Βιβλιοθήκην, τοῦ δὲ δευτέρου ἀποστείλαντος τὸ διὰ τυπογραφεῖον χρειῶδες ὑλικὸν μεθ' ὡραίου μηχανικοῦ πιεστηρίου, ἀνηγέρθη ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ καταλληλον οἰκοδόμημα, οὗτινος τὸ μὲν πρόσγαιον μέρος ὡρίσθη εἰς τυπογραφεῖον, (ὅπερ, τοποθετηθὲν ἐν αὐτῷ, ἐργάζεται ἀπὸ τῆς 15 τοῦ παριππεύσαντος μηνός), τὸ δὲ ἀνώγαιον καθωρίσθη εἰς Βιβλιοθήκην. Ἡ συντέλεσις τῆς οἰκοδομῆς ταύτης ἐνέπνευσεν εἰς τὸν γηραιὸν διδάσκαλον τοῦ γένους κ. Α. Χαρίλαον καὶ εἰς τὸν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης καθηγητὴν τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Λατινικῶν κ. Λέανδρον Ἀρβανιτάκην τὴν σύνταξιν τῶν ἑπομένων ἐπιγραμμάτων:

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ Α. ΧΑΡΙΛΑΟΥ.

Οἶκον ἐυκτίμενον Πατριάρχης εἵσατο τόν δε
κλεινὸς Ἰωακεὶμ ὁ τρίτος, ὡς ὁρᾶς·
Ἐννεσίῃς μὲν ἐῆς, Μιχαὴλ δ' ἀναλώμασιν ἐσθλοῦ,
ᾧ περ ἐπωνυμίη πᾶσι κλυτὴ Ζαρίφης.
Αὐτὰρ ἐν αὐτῷ ἔνεστι δεδημένα δώματα καλά,
νέρθε τυπογραφίης, ἄλλο δ' ὕπερθεν, ὅθι
Παντοίης σοφίης ὅδε νῦν ξυναγείρατο βίβλους,
οἷσιν ἔρος Μουσέων πολλὰ χαριζόμενος·
Τοῖσδεσι δ' εὐεργέων χάρις αἰὲν ἀγήρως ἔσται,
οἷς Θεὸς ὑψιμέδων ὄλβια πάντα πόροι.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ Δ. ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ.

Κυδαλίμου μὲν Ἰωακεὶμ τρίτου, Ἀρχιεράρχου,
Ἐννεσίῃ πυκινῇ καὶ πόνῳ ἀκαμάτῳ,
Ἀδραῖς δ' αὖ δαπάναις Μιχαὴλ Ζαρίφη ἐπίκλησιν,
τηλεκλύτου γενεῆς ἔρνεος εὐθαλέος,
Δῶμα τυπογραφίῃ τόδ' ἀνίδρυτ' ἀγλαότευκτον,
τέχνῃ θεσπεσίῃ, τῆς σοφίης θεράπνῃ.
Τέχνης δ' ἔντεα καλὰ πόρεν Δημήτριος ἐσθλὸς
Σγούτας προφρονέως, Ἑλλάδος ἀγλαΐῃ.
Ἦρ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν μνῆστις τῶν δ' οὔποτ' ὀλεῖται,
ἀθάνατος δ' αἰὲν ζήσετ' ἐν εὐλογίαις.

Ἡ 4 Ὀκτωβρίου ἐπέτειος τῆς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Θ. Π. ἑωρτάσθη τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐν οἰκογενειακῇ, ὡς εἰπεῖν, ἑορτῇ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆς Α. Θ. Π. δεξαμένης τὰς εὐλαβεῖς προσρήσεις τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, τῶν τοῦ κλήρου, καί τινων διαπρεπῶν ὁμογενῶν. Ὡς πρὸ μηνὸς σχεδὸν ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τῆς Α. Θ. Π. οὕτω καὶ τὸ παρελθὸν Σάββατον δὲν ἀνεστάλησαν αἱ ἐργασίαι τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις γραφείων, οὐδὲ ἡ τακτικὴ συνεδρίασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐργασθείσης ὡς πάντοτε ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

—Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων ἡ Α. Θ. Π. διεμήνυσε τηλεγραφικῶς πρὸς τὰς Σεβασμίας Αὐτῶν Μακαριότητας τὰς ἀδελφικὰς Αὐτῆς προσρήσεις.

—Ἐπὶ τοῦ αὐστριακοῦ τῆς παρελθούσης Πέμπτης ἀπῆλθε διὰ Μυτιλήνης εἰς Κυδωνίας ὁ Σεβ. ἅγιος Ἐφέσου κ. Ἀγαθάγγελος, ὅπως εὐλογήσῃ αὐτοπροσώπως τὴν ἔναρξιν τῶν γενησομένων ἐργασιῶν πρὸς διάνοιξιν τοῦ λιμένος Κυδωνιῶν, ὑπὲρ οὗ, ὡς γνωστόν, μεγάλως εἰργάσθη. Οἱ τῆς ἐπαρχίας Ἐφέσου κάτοικοι, περίτρανα ἔχοντες δείγματα τῆς προθυμίας καὶ τοῦ ζήλου, μεθ' οὗ ἡ Α. Σεβ. συντρέχει αὐτοὺς ἀείποτε εἰς πᾶσαν αὐτῶν ἀνάγκην, μετὰ σεβασμοῦ καὶ υἱικῆς στοργῆς ἀτενίζουσιν ἐπ' αὐτῆς. Ἐντὸς μικροῦ ἡ Α. Σεβ. ἐπανακάμπτει ἐνταῦθα, ὅπως ἀναλάβῃ ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὰ ὑψηλὰ αὐτῆς καθήκοντα.

—Ὁ ἐπὶ δεκατρίμηνον ἐργασθεὶς ἐνταῦθα ὡς Συνοδικὸν μέλος Παν. ἅγιος Σμύρνης κ. Μελέτιος, παθὼν τὴν ὑγείαν, ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἄδειαν νὰ ἐπανακάμψῃ ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου του. Χορηγηθείσης τῆς ἀδείας ταύτης, ἡ Α. Παν. ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην διὰ τοῦ αὐστριακοῦ, κατευθυνομένη εἰς Σμύρνην, ὅπου καὶ ἀρίκετο τὸ παρελθὸν Σάββατον ἔτυχε δὲ τῆς πρεπούσης παρὰ τοῦ ποιμνίου αὐτῆς ὑποδοχῆς.

—Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν δι' ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων ἐνεκρίθη, ὅπως ἐγγραφῇ, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Σεβ. ἁγ. Ἐφέσου γενομένην πρότασιν, ὁ ἐν Κυδωνίαις διαμένων καὶ ὡς ἱεροδιδάσκαλος καὶ ἱεροκήρυξ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐκδιδάσκων τοῖς ἐκεῖ χριστιανοῖς ἱερολ. κ. Ἱλαρίων Μακαρώνης, τελειόφοιτος τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ κατὰ τοὺς ἐν ἰσχύι κανονισμοὺς οἱ εἰς ἄλλας ἀκαδημίας, σχολὰς, ἢ φροντιστήρια, παρὰ τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν σχολήν, ἐκπαιδευθέντες, προτεινόμενοι ὑποψήφιοι δι' ἀρχιερατείαν, ὀφείλουσιν ἐλθεῖν εἰς συνδιάλεξιν μετὰ τῶν καθηγητῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Θεολογικῆς ταύτης Σχολῆς, ἐπερωτήσεις ἢ τοῦ ὅρου τούτου ἐκπλήρωσις κατὰ τὰς διακοπὰς τοῦ πρὸ μηνὸς ἀρξαμένου σχολικοῦ ἔτους, ὅτε ὁ μνησθεὶς κ. Ἱλαρίων προσελεύσεται ἐνταῦθα εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑπὸ τῶν κανονισμῶν καθοριζομένης ταύτης ὑποχρεώσεως.

—Ὁ ἀξιότιμος κ. Χ. Γεώργιος Κωνταντινίδης πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Πατριαρχικὸς ναὸς ἔχρηζε πολυελαίου, ἐξ ἀξιαγάστου φιλοτιμίας ὁρμηθεὶς, ἠγόρασεν ἐν Βιέννῃ ἀντὶ 1100 φιορινίων εὐμεγέθη πολυέλαιον, φέροντα ἑβδομήκοντα κηροστάτας, καὶ ἐδωρήσατο αὐτὸν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Ναόν.

Ἐπίσης ἡ ἐν Βιέννῃ διαμένουσα ἀξιότιμος κ. Ἄννα, χήρα Θεοδώρου Δούμα, μαθοῦσα ὅτι καὶ ἑτέρου πολυελαίου ἔχρηζεν ὁ πανσέβαστος Πατριαρχικὸς Ναός, ἀγοράσασα ἀντὶ 500 φιορινίων ἕτερον, φέροντα τριάκοντα κηροστάτας, ἐξαπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἡ Ἐκκλησία εὐγνωμόνως ἀποδεξαμένη τὰς φιλοχρίστους ταύτας δωρεὰς, διὰ Πατριαρχικῶν πιττακίων ηὐχαρίστησεν ἀμφοτέρους τοὺς δωρητάς.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Τῇ προσεχεῖ Παρασκευῇ 10ῃ 8βρίου τὴν 3ην ὥραν τουρκιστὶ γενήσεται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Κοινοῦ τῶν Πατριαρχείων ἡ ἐπὶ δημοπρασίας ἐκποίησις τῶν πραγμάτων τῶν μακαρ. Ἐπισκόπων Θαυμακοῦ Ἱεροθέου καὶ Κλαυδιουπόλεως Εὐγενίου, προσκαλοῦνται δὲ οἵ τε πιστωταὶ καὶ οἱ κληρονόμοι τῶν ἀνωτέρω ὅπως προσέλθωσιν οἱ μὲν πρῶτοι ἐντὸς τριῶν, οἱ δὲ δεύτεροι ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον πρὸς διεκδίκησιν τῶν δικαίων αὐτῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 1880 8βρίου 7.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἀρχιερ. περιουσιῶν
Μ. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον^ | 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1880. | ΤΕΥΧΟΣ Γ^ον^

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἐν σελίδι 17—18 τῆς ἀνὰ χεῖρας Ἀληθείας κατεδείξαμεν μὲν τίς ἡ πληγή, ἡ ἐν τοῖς προγεγενημένοις χρόνοις μεγίστων κακῶν παραίτιος τῇ Ἐκκλησίᾳ γενομένη, ὑπεδείξαμεν δὲ τὰ αἴτια τῆς γενέσεως αὐτῆς, διαλαβόντες ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον τῇ ὀρθοδοξίᾳ καὶ πρὸς διάσωσιν τῶν ἐν αὐτῇ καταλελεγμένων ἐθνῶν, τὸ χρέος τοῦτο ὡς βαρὺς κλοιὸς ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῆς Ἐκκλησίας ἐκάθισεν. Εἰδικώτερον ἤδη ἐν τῷδε τὰ τοῦ θέματος τούτου πραγματευθησόμεθα, ἵνα μὴ ἐξ ἀγνοίας τῶν πραγμάτων τὸ οὖς προσέχωσιν οἱ πολλοὶ εἰς ἀπὸ σκοποῦ διαστροφὰς τῆς ἀληθείας, γινομένας ὑπ' ἀνθρώπων, οἵτινες, ἐκφυγεῖν θέλοντες ἀπότισιν ὀφειλῆς ἱερᾶς, τὴν ὕβριν ἐκ τοῦ παραυτίκα τῇ ἀχαριστίᾳ προστιθεῖσι καὶ ὅ,τι κὲν ἐπ' ἀκαιρίμαν ἔλθοι γλῶτταν, τοῦτο, ὡς μὴ ὤφελον, κατὰ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κλήρου ἐκφέρουσιν.

Ἡ τῶν Πατριαρχικῶν κωδίκων ἐξαφάνισις, ἐξιτήλων γενομένων κατὰ τὴν διαρπαγὴν τοῦ τῆς Παμμακαρίστου ἱεροῦ ναοῦ, ὃς, ἐπὶ 138 ἔτη Πατριαρχεῖον χρηματίσας, τὴν τύχην τόσων ἄλλων εὐκτηρίων ἡμῶν παρηκολούθησεν, ἐστέρησεν ἡμᾶς ἐπισήμων καταλόγων πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἡ Ἐκκλησία ἐδέησε διὰ δανείων συνεγεῖραι πρὸς τὸ ἀναγαιτίσαι τοὺς κλύδωνας, οὓς κατὰ τοῦ ὀρθοδόξου ἐξήγειρε πληρώματος ἡ μῆνις τῶν ἀπαιωνίστων ἐτῶν 1519 καὶ 1532. Ὅθεν καὶ κατὰ συμπερασμὸν μόνον ἐν τούτοις τῇ ἀληθείᾳ προσεγγίσαι δυνάμεθα, τὰς γενικὰς ἐκφράσεις τῶν τὰς καταδρομὰς ταύτας ἐξιστορησάντων διερμηνεύοντες. Πάντες γὰρ οὗτοι δώρων τε καὶ χρημάτων καταβολῇ τὸν κίνδυνον ἐκποδὼν γεγονέναι, γραφῇ ἡμῖν παραδεδώκασι (παράβ. Ἀθ. Ὑψηλάντου τὰ μετὰ τήν ἅλωσιν σελ. 162.—Crusius Turcograecia σελ. 163—Βυζαντίου Κωνστ. τόμ. Β'. σελ. 530.—Πασπάτη Βυζ. Μελ. σελ. 300). Εἶτα ἡ πάντα νοῦν ὑπερβαίνουσα πενία, εἰς ἣν ὁ πανσεβάσμιος Οἰκουμενικὸς Θρόνος ἐν ἔτει 1576, περιέστη, καθ' ἃ ἐκ τοῦ ἐν τῷ προεκδοθέντι φυλλαδίῳ (σελ. 18) δημοσιευθέντος τέως ἀνεκδότου γραπτοῦ μνημείου δεδήλωται, ἰδέαν παρέχει τῶν χρηματικῶν θυσιῶν, εἰς ἃς ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησία ὑπὲρ τοῦ ὅλου ὀρθοδόξου πληρώματος ὑποβληθῆναι ἐδέησεν. Ἀλλὰ καὶ ὁ συνοδικὸς τόμος ὁ ἐν ἔτει 1604 ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Ἀθηνῶν γενόμενος, μικρὸν μετὰ τὴν ἄχρι Μόσχας ἐλέους χάριν ἐκδρομὴν Ἱερεμίου τοῦ Β'. μονονουχὶ φωνὴν ἀφιεὶς τὴν δυσπραγίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ δυσοικονόμητον τῆς θέσεως αὐτῆς ἐπιμαρτύρεται. Καὶ γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον δυσπραγίας ἐλήλυθεν, ὥστε καὶ καθαιρέσεις γνωματεῦσαι τῶν μὴ συναντιλαμβανομένων τῆς τοῦ χρέους τούτου ἐκπτώσεως. Τὸν τόμον τοῦτον, ἐπιμαρτυρόμενον ἔνθεν μὲν τὴν δεινότητα τῆς θέσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἔνθεν δὲ τὴν ποσότητα τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ, προδημοσιευθέντα ἤδη ἐν τοῖς «μετὰ τὴν ἅλωσιν» τοῦ ἀειμνήστου Ἀθανασίου τοῦ Ὑψηλάντου εὑρίσκει ὁ φιλαναγνώστης ἐν σελ. 121 τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ, ἐξ οὗ διαπυνθάνεται ὅτι τὸ τοῦ κοινοῦ χρέος ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἀνήρχετο εἰς τριάκοντα καὶ πλέον φορτία, ἤτοι εἰς γρόσια τρία ἑκατομμύρια.

Τὸ ὑπέρογκον τοῦ χρέους τούτου ἐννοήσει μόνον ὅστις συμβουλευθῇ τὸν ἀπὸ τοῦ 1555 ἄχρι τοῦ 1562 ἐκ προσώπου τοῦ τῆς Γερμανίας αὐτοκράτορος Φερδινάνδου πρευβευσάμενον παρὰ Σουλεϊμὰν τῷ μεγαλοπρεπεῖ Αὐγέριον Γυσλένιον Βύσβεκ, γράφοντα ἐν σελ. 41 τῶν σωζομένων αὐτοῦ (Augerii Gislenii Buspequii omniaquae exstantl. Lugd. Batavorum, de officina Elzeviriana Anno 1663) ὅτι τὸ ἱσπανικὸν δίστηλον ἐτιμᾶτο πεντήκοντα δύο ἄσπρα, ἤτοι 17 παράδες καὶ 1/3. Εὐκόλως δὲ ὑπολογίσει τότε ὅτι τὰ τρία ἑκατομμύρια γροσίων τῶν τοῦ κοινοῦ χρεῶν, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς 360 ἑκατομμύρια ἄσπρων, ἐσχημάτιζον στήλην χρέους ἐξ ἑκατομμυρίων ἐννεακοσίων εἴκοσι τριῶν χιλιάδων ἑβδομήκοντα ἓξ διστήλων καὶ 92 ἑκατοστῶν.

Ἐξ ἐλεῶν, τὰ τῆς συντηρήσεως τῶν λειτουργῶν αὐτῆς ἀποκομίζουσα ἡ Ἐκκλησία, ὑπὸ ἀναποδράστου ἀνάγκης βιαζομένη, ἐξ ἀνεχείας, πολλῶν τῶν δεόντων γενέσθαι παρημέλει, ἅτε ὀφείλουσα καὶ ἐκβιαζομένη εἰς τὴν ἀπότισιν τῶν τε τόκων καὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου, καὶ εἰς τὰς ἑκάστοτε ἀναφυομένας νέας ἀπαιτήσεις τῶν ἔξωθεν ἐξαρκέσαι ὀφείλουσα. Καὶ ἵνα ἐπὶ συγκεκριμένους προσέλθωμεν ἀριθμοὺς ἐκ τῶν ἐν ὄψει ἡμῶν κωδίκων, ἀντιγράψαντες, παρατιθέμεθα κατάλογον τῆς εἰς ἄργυρον καταβολῆς, ἥτις κατεγνώσθη τῷ Γένει ἐν ἔτει 1788, ἔχοντα ὧδε.

Ἀπὸ Πατριαρχῶν.....	ὀκ.	100	ὀρ.	—	γρ.	3000	ἄσ.	—
» ἁγίων Ἀρχιερέων..	»	146	»	333 1/3	»	4405	»	—
» Εὐγενεστάτων Ἀρχόντων	»	405	»	711/3	»	12155	»	42
» Ἀμπατζιδων.....	»	149	»	316	»	4493	»	84
» Ἀστζιδων καὶ Σερπετζιδων.....	»	10	»		»	300	»	—

Ἀπὸ Γεμενιτζίδων.....	ὀκ.	10	δρ. —	γρ.	300	ἄσ.	—
» Γυαλάδων καὶ Ἀκτάριδων.....	»	35	» 378 1/3	»	1078	»	45
» Γουναράδων.....	»	279	» 223 1/3	»	8386	»	90
» Ἐκκλησιῶν.....	»	1115	» 9	»	33450	»	81
» Ἐξαρτζίδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Ζωγαράρων.....	»	5	» —	»	150	»	—
» Ἰατρῶν καὶ σπετσαριδων.....	»	15	» 582/3	»	454	»	48
» Ἱερέων.....	»	50	» —	»	1500	»	—
» Καϊμακτζίδων.....	»	5	» —	»	150	»	—
» Καζάζιδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Καλπακτζίδων.....	»	20	» —	»	600	»	—
» Καπήλων.....	»	161	» 56	»	4834	»	24
» Κεπετζίδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Κερεστετζίδων.....	»	50	» —	»	1500	»	—
» Κιρετζίδων.....	»	2	» —	»	60	»	—
» Κιουμουρτζίδων.....	»	3	» 130	»	99	»	90
» Κουντουράδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Κουμουσαραιτζίδων	»	12	» 368 2/3	»	387	»	78
» Λαδάδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Λεμοντζίδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Μανάβιδων καὶ Σαπουντζίδων.....	»	25	» —	»	750	»	—
» Μουμτζίδων.....	»	2	» 200	»	75	»	—
» Μουτάφιδων.....	»	5	» —	»	150	»	—
» Μπαχτσεβάνιδων...	»	100	» —	»	3000	»	—
» Μπακάλιδων.....	»	294	» 382	»	8848	»	78
» Μπακιρτζίδων.....	»	20	» —	»	600	»	—
» Παμπουκτζίδων....	»	10	» —	»	300	»	—
» Μπασματζίδων.....	»	3	» —	»	90	»	—
» Μπογιατζίδων.....	»	140	» —	»	4200	»	—
» Μποζμαντζίδων....	»	5	» —	»	150	»	—
» Μπογαιτζίδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Μυλοχαρακτῶν.....	»	5	» —	»	150	»	—
» Ντογραμματζίδων..	»	2	» —	»	60	»	—
» Ντουβαρτζίδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Πραγματευτῶν Εὐρώπης.....	»	168	» 200	»	5055	»	—
» Πραγματευτῶν Μισρίου.....	»	41	» 131	»	1239	»	99
» Μπερπέριδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Προσωψάδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Ραπτῶν.....	»	92	» 156 2/3	»	277	»	90
» Σαμολαδάδων.....	»	30	» —	»	900	»	—
» Σανδαλτζίδων.....	»	40	» —	»	1200	»	—
» Σαράφιδων.....	»	166	» 114	»	4988	»	66
» Σιμιτζίδων.....	»	9	» 109 2/3	»	278	»	27
» Σουβατζίδων.....	»	4	» 373 1/3	»	148	»	—
» Ταουκτζίδων.....	»	47	» 373 1/3	»	1438	»	—
» Ταπακτζίδων.....	»	3	» 266 2/3	»	110	»	—
» Ταστζίδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Τερλικτζίδων.....	»	8	» 200	»	255	»	—
» Τζοχατζίδ. καὶ Χαταϊτζίδων.....	»	208	» 132 1/3	»	6249	»	111
» Τζοχατζίδων Δικιτζίδων.....	»	79	» 45	»	2373	»	45
» Τζαρικτζίδων.....	»	5	» —	»	150	»	—
» Τζεβαερτζίδων καὶ Κουγιουμτζίδων...	»	42	» 66 1/3	»	1264	»	117
» Τζισμετζίδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Τουβλατζίδων.....	»	19	» 64 1/3	»	374	»	99
» Τουτουντζίδων.....	»	50	» —	»	1500	»	—
» Φερμελετζίδων.....	»	5	» —	»	150	»	—
» Φρατζελάδων.....	»	41	» 133 1/3	»	1240	»	—
» Χαλατζίδων.....	»	10	» —	»	300	»	—
» Χαυγιαρτζίδων.....	»	50	» —	»	1500	»	—
» Ψαράδων.....	»	50	» —	»	1500	»	—
Τόσον ἀσῆμι συναχθὲν ἀπὸ μαχαλέδων δὲν ἐπιάσθη εἰς λογαριασμὸν Ἐσναφίων.....	»	29	» 190 2/3	»	884	»	36
Τόσον ἀσῆμι ἀπορδισεν εἰς ταραπχανὲ, δοθὲν ἐκεῖ τὸ ἀπὸ ἐκκλησιῶν καὶ μαχαλέδων συναχθὲν ἀσῆμι.	»	11	» 147 1/3	»	341	»	6
Ἦτοι εἰς τέσσαρας χιλιάδας πεντακοσίας εἴκοσι τρεῖς ὀκάδας καὶ εἰς δράμια τριάκοντα καὶ δύο τῶν τριῶν συνεποσώθη ἡ εἰς ἀσῆμι καὶ εἰς παράδες συναχθεῖσα ποσότης τοῦ καθαροῦ ἀσημίου.....	ὀκ.	4523	δρ. 302 1/3	γρ.	135692	ἄσ.	36
Τόσον ἀσῆμι ἐλλείπει πρὸς ἐξόφλησιν τῶν 5000 ὀκάδων.....	»	476	369 1/3	»	14307	»	84
	ὀκ.	5000	δρ. ---	γρ.	150000	»	—

Ὁ Ὑψηλάντης ἐν τοῖς μετὰ τὴν ἅλωσιν (σελ. 703) χαρακτηρίζει «ἀλλόκοτον, ἀσυνήθειστον, ἐπιζήμιον, δυσκολώτατον καὶ σχεδὸν ἀδύνατον» ἐκτελεσθῆναι τὸ πρόσταγμα, ἐν ὄψει ἔχων ὅτι κατὰ τὰς τότε διαδόσεις τῶν τριόδων ἡ κυβέρνησις ἔμελλεν ἀποτίσαι τὸ ἀντίτιμον τῶν παρὰ τοῦ Γένους ἀπαιτηθεισῶν 5000 ὀκάδων ἀργύρου πρὸς 10 παράδες τὸ δράμιον, ἤτοι πρὸς γρόσια ἑκατὸν τὴν ὀκάν· «μεγαλωτάτη γὰρ ζημία, ἀνακράζει, ἐπειδὴ καὶ εἶνε ἀσημικόν, ὅπου τὸ φκιάσιμόν του ἐκόστισεν εἰς κάθε δράμι ἄλλο 12 καὶ ἄλλο 15 καὶ ἄλλο 20 παράδες». Τί ἂν ἔγραφεν εἰ ἐπίστατο τὸ πραγματικὸν ποσόν, ὅπερ ἡ κυβέρνησις καθώρισε πρὸς ἐξώνησιν τῶν πεντακισχιλίων τούτων ὀκάδων ἀργύρου, οὗτινος ἑκάστη ὀκὰ ὡρίσθη νὰ πληρωθῇ πρὸς τριάκοντα μόνον γρόσια, ἤτοι πρὸς τρεῖς παράδες τὸ δράμι;

Λαμβανομένου ἐν ὄψει ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ τουρκικὸν γρόσιον ἐζύγιζεν 6 δράμια ἀργύρου, εὔκολος ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ζημίας, ἣν ὑπέστη ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς ἀλλοκότου ταύτης φορολογίας, ὑποχρεωθεῖσα εἰσενεγκεῖν μὲν 5000 ὀκάδας ἀργύρου, μεταπεποιημένου ἐπὶ οὐ μικρᾷ δαπάνῃ εἰς σκεύη, λαβεῖν δὲ εἰς ἀνταλλαγμα 150,000 γροσίων, ζυγιζόντων 900,000 δραμίων, ἤτοι ὀκάδας 2250.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐκτάκτως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας χάριν τῶν ὀρθοδόξων καταβληθέντα· ἐκ τούτων ὅμως ἀδύνατόν τινι σχηματίσαι πλήρη ἰδέαν τῶν ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ χρηματικῶν τῆς Ἐκκλησίας θυσιῶν· ἀναγκαία ἡ γνῶσις καὶ ἄλλων ἐκτάκτων ὁμοίας φύσεως καταβολῶν καὶ τῶν ἐπίσης καταναγκαστικῶς κατ' ἔτος γενομένων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰσφορῶν πρὸς τὴν κατὰ προσέγγισιν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Περὶ τούτων πληροφορήσουσι τὸν ἀναγνώστην οἱ καταλογοι οὓς δημοσιεύσομεν προσεχῶς.

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

(συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Θαυμάζομεν γὰρ εἰ ὅλως συντέτακται καὶ Θεόφιλος τοῖς λοιποῖς διδασκάλοις, οὐ μήτε συγγράμματα περὶ πίστεως ὅλως εὑρίσκονται, καὶ ἡ μοχθηρία διαβόητός ἐστι πανταχοῦ, διὰ τὴν κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου μανίαν, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῇ φόνους καὶ τὰς ἄλλας παρανομίας· ὅς γε καὶ μετὰ θάνατον ἐν ἐπιστολῇ τινι τοῦ μακαρίου Ἰνοκεντίου τοῦ πάπα λεγομένου εἶναι, καθαρεῖται καὶ ἀναθεματίζεται· ὅμως εἰ δεῖ ἐξετάσαι τὰς ἐκτεθείσας τοῦ μακαρίου Αὐγουστίνου χρήσεις, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ φησὶ τὸ ἀποστολικὸν ἐκεῖνο ῥητὸν ἐξηγούμενος, ὅτι τῷ προσκαίρῳ ἐκείνῳ καὶ διαβατικῷ πυρὶ περὶ οὗ λέγει ὁ Ἀπόστολος, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτω δὲ καὶ διὰ πυρὸς οὐ κεφαλικὰ ἀλλὰ μικρὰ ἁμαρτήματα

καθαίρεται· τοῦτο δὲ ἐναντίον τε ἐστὶ τῇ ἀληθείᾳ τοῦ ῥητοῦ διανοίᾳ, ἣν ἐκτίθησιν ὁ Χρυσόστομος ὡς προεῖπομεν, καὶ ἄλλως τῇ ἡμέρᾳ δόξει μαχόμενον· καὶ γὰρ τότε σὺν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὸ πῦρ ἐκεῖνο ἀποκαλύπτεται, καὶ πρόσκαιρον ἔσται καὶ διαβατικόν, ἅμα τε ἀρχόμενον καὶ παυόμενον, ὅπερ οὐδαμῶς φησὶν ὁ Ἀπόστολος. Ποῦ νῦν τὸ παρ' ὑμῖν δοξαζόμενον καθαρτήριον πῦρ, ὅπερ αὐτίκα μετὰ θάνατον ἀπολαμβάνει τοὺς ἁμαρτήσαντας, καὶ πόσον χρόνον ὀδυνήσει τὸ πῦρ ἐκεῖνο τοὺς δι' αὐτοῦ ἐρχομένους εἰ πρόσκαιρον ἔσται καὶ διαβατικόν· ἅμα δὲ καὶ τῷ ἓξῆς ἐκτεθειμένῳ ῥητῷ μάχεται, τῷ παρὰ τοῦ βιβλίου τοῦ περὶ τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ εἰλημμένῳ· λέγει γὰρ ἐν αὐτῷ οὕτως· "οὐ πάντες φθάνουσιν εἰς τὰς αἰωνίους ποινὰς τὰς μετὰ τὴν τοιάνδε κρίσιν ἐσομένας οἱ μετὰ τὸν θάνατον τὰς πρὸ καιροῦ ὑπομένοντες· εἰ τοίνυν μετὰ θάνατον αἱ πρόσκαιροι τιμωρίαι, εἴτε διὰ πυρὸς ὡς ὑμεῖς φατέ, εἴτε δι' ἑτέρων τρόπων ὡς ἡμεῖς λέγομεν, μετὰ δὲ τὴν κρίσιν ἐκείνων αὐτίκα αἱ αἰωνίοι ποιναὶ διαβέβηκονται, τότε τὸ καθαρτήριον πῦρ ἐκεῖνο τὴν χώραν ἕξει καὶ τοὺς δι' αὐτοῦ διερχομένους καθαιρεῖ· καὶ μὴν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος οὐ πρόσκαιρον καὶ διαβατικόν, ἀλλ' ἐπιπονώτερον καὶ μακρότερον τὸ πῦρ ἐκεῖνο φησὶ τῷ Χρυσοστόμῳ συμφώνως· γράφει γὰρ οὗτος ἐν τῷ εἰς τὰ φῶτα λόγῳ περὶ τῶν Ναυατιανῶν λέγων· "τυχὸν "ἐκεῖ τῷ πυρὶ βαπτισθήσονται τῷ τελευταίῳ βαπτίσματι, τῷ ἐπιπονωτέρῳ καὶ "μακροτέρῳ, ὃ ἐσθίει ὡς χόρτον τὴν ὕλην, καὶ ἀπανᾷ πάσης κακίας κουφότητα,,. Ὁρατέως ὡς ἐπιπολαίως ἤψαντο τῆς τοῦ ῥητοῦ διανοίας οἱ παρ' ὑμῖν διδάσκαλοι, καὶ οὐκ εἰς βάθος αὐτῆς ἀφίκοντο, καθάπερ ὁ τὴν γλῶτταν Χρυσοῦς Ἰωάννης καὶ ὁ Θεολόγος οὗτος καὶ οἱ λοιποὶ τῆς ἐκκλησίας φωστῆρες παγκόσμιοι. Τὰ δὲ ἓξῆς ῥητὰ τοῦ μακαρίου Αὐγουστίνου καὶ τοῦ θείου πατρὸς Ἀμβροσίου, τὰ μὲν οὐδέν τι σαφῆς περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς ἀποφαίνονται, ἀλλ' ὅτι μόνον ὠφελοῦσι τοὺς τεθνεῶτας αἱ ὑπὲρ αὐτῶν γινόμεναι λειτουργίαι καὶ εὐχαὶ διδάσκουσι· τὰ δὲ συγγράμματα καὶ σαφῶς τοῦτο διαγορεύοντα, ἐν ὑποψίᾳ ποιούμεθα μή ποτε διαφθοράν τινα καὶ προσθήκην ἐδέξαντο, ὃ καὶ παρ' ἡμῖν πολλὰ τῶν ἁγίων συγγράμματα πέπονθε· μάλιστα δ' ἐπειδὴ καὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν οὐχ' ἅπασαν ὅλως ἑρμηνευθῆναι τὰ τοιαῦτα, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν γραφῶν σύστασιν οὐδόλως ὡς ἔφημεν ἔχουσι, καὶ γὰρ καὶ ὃ φατὲ τὸν μακάριον Γρηγόριον ἐν τῷ ᾨῳ τοῦ διαλόγου λόγῳ πλείστοις ὑποδείγμασι καὶ ἀποκαλύψεσιν ἀποδεικνύναι τὸ καθαρτήριον, ἀποφαίνεται μὲν ἀληθῶς εἶναι τὸ καθαρτήριον πῦρ μετὰ θάνατον, πρὸ τῆς μελλούσης ἐκείνης κρίσεως, εἴτε ἀλληγορικῶς τοῦτο νοῶν, εἴτε καὶ ἀληθῶς οὕτω δοξάζων· ἃ δὲ ἐπάγη ῥητὰ παρὰ τῆς Γραφῆς πρὸς τὴν τούτου σύστασιν, οὐδὲν ὅλως ἀναγκαῖον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν, ὡς πρότερον ἡμῖν εἴρηται· καὶ τὰ διηγήματα δὲ καὶ αἱ ἀποκαλύψεις ἃς παρατίθησιν, οὐδὲν ὅλως ἀφωρισμένον ἐν τόπῳ τινὶ καθαρτήριον πῦρ ὑποφαίνουσι· τοὺς μὲν γὰρ τῶν οὕτω καθαιρομένων, εἰς τὰ θερμὰ φησὶ παραδιδομένους τοῖς λουομένοις ὑπηρετεῖν, τοὺς δὲ δι' ἀποκαλύψεως φανῆναι κατακαιομένους ἐν διαφόροις τόποις· ἅπερ ἅπαντα φαίνεται, μηδὲν ἄλλο εἶναι, πλὴν θαύματα καὶ ἀποκαλύψεις, εἰς ἐπιστροφὴν τῶν ζώντων καὶ διόρθωσιν παρὰ Θεῷ μερικῶς γνωριζόμενα· καθολικὸν δὲ εἶναι πῦρ ἐξ αὐτῶν καθαρτήριον, οὐδὲν οὐδαμῶς ἐξ ἀνάγκης δείκνυται. Καὶ μὴν καὶ δι' ὧν ἐπάγη, τὸ τοιοῦτον δόγμα τοῦ καθαρσίου πυρὸς ἀναιρεῖται· τὰ μὲν γὰρ τῶν εἰρημένων, ἐλαρρῶν καὶ ἐλαχίστων ἁμαρτημάτων ἐν τοῖς δικαίοις δι' ἀντισηκώσεως ἑτέρων ἀγαθῶν πράξεων, ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ φησὶ καθαίρεσθαι· τὰ δὲ ἐν τῇ ἑξόδῳ τῶν ψυχῶν ἐκ τοῦ σώματος δι' αὐτοῦ καὶ μόνου τοῦ φόβου καθαίρεσθαι παραδίδωσι· τὰ δέ καὶ μετὰ θάνατον διὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν γινομένων εὐποιϊῶν τε καὶ προσφορῶν. Τίς οὖν ἔτι χρεία τοῦ καθαρσίου πυρὸς τοσούτων ὄντων καὶ ἄνευ αὐτοῦ τῶν δυναμένων καθαίρειν· ταῦτα μὲν οὖν ἀποκρινόμεθα πρὸς τοὺς παρ' ὑμῖν διδασκάλους, ἔνθα δοκοῦσι τοῖς ἡμετέροις ἀσύμφωνοι· καὶ γὰρ οὐδὲ ἔνεστι τὰ εἰρημένα ἄλλως παραμυθήσασθαι.

Τὰ δὲ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἐν οἷς τοῦ Θεοῦ δεόμενος ὑπὲρ τῶν κοιμηθέντων, ἐν ταῖς εἰς τὴν πεντηκοστὴν εὐχαῖς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς ἐξαιτεῖται καὶ τὴν μετὰ τῶν δικαίων κατάταξιν, οὐδὲν ὅλως περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς διειλήφασι· καὶ ἀκολούθως τὸ ἐπὶ τοῖς κεκοιμημένοις ψαλλόμενον παρ' ἡμῶν τροπάριον, ἐν ᾧ πρὸς τὸν Θεὸν λέγομεν ἐκ προσώπου τοῦ κοιμηθέντος, οἰκτίρησον τὸ σὸν πλάσμα δέσποτα καὶ καθάρισον σῇ εὐσπλαχνίᾳ· καθαρισμὸν μὲν εἰσάγειν δοκεῖ, οὐ μὴν δὲ τὸν διὰ πυρός, ἀλλὰ τὸν διὰ τῆς θείας εὐσπλαχνίας μόνον· μάταιον γὰρ ἂν ἦν εἰς τὸ διὰ πυρὸς καθαιρόμενον. Ἔτι καὶ δι' εὐσπλαχνίας παρακαλοῦμεν καθαίρεσθαι, ἀλλὰ τὴν τῶν κηλίδων ἐξάλειψιν, δι' ἃς ἀλλοτρίως ἔχει πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ θεωρίαν τε καὶ ἀπόλαυσιν, δι' αὐτῆς καὶ μόνης τῆς θείας ἀγαθότητος γινομένην ἐπιζητεῖ, καὶ καθαρισμὸν ὀνομάζει. Τὰ δὲ ἓξῆς κείμενα τοῦ μακαρίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης ῥητά, βέλτιον μὲν ἦν σιωπῇ δίδοσθαι, καὶ μηδαμῶς ἡμᾶς ἀναγκάζεσθαι τὴν ὑπὲρ τούτων ἀπολογίαν φανερῶς ἐν τῷ μέσῳ ποιεῖσθαι· δοκεῖ γὰρ ὁ διδάσκαλος οὗτος προφανῶς συμφέρεσθαι τοῖς Ὠριγενιακοῖς διδάγμασι καὶ τέλος εἰσάγειν κολάσεως ἐν τοῖς τοιούτοις μάλιστα λόγοις μηδὲν ἄλλο ταύτην εἶναι ἀποφαινόμενος, ἢ καθαρσίν τινα καὶ χωνείαν καὶ πρὸς θεὸν ἕλκυσμὸν δι' ὀδύνης καὶ πόνων, ὡς ἐσομένης ποτὲ τελείας ἀποκαταστάσεως πάντων, καὶ τῶν δαιμόνων αὐτῶν, ἵνα ᾖ, φησὶν ὁ θεός, τὰ πάντα ἐν πᾶσι κατὰ τὸν Ἀποστολικὸν λόγον. Ἐπεὶ δὲ εἰς μέσον καὶ ταῦτα μετὰ τῶν λοιπῶν προενήνεκται, πρῶτον μὲν ἀπολογούμεθα ὑπὲρ τούτων, ὅ παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν παρειλήφαμεν, ὡς εἰκὸς διαφορᾶς εἶναι ταῦτα καὶ παρεμβολὰς αἱρετιζόντων τινῶν, καὶ τὰ Ὠριγένους φρονούντων, οὕτινες ἥμαρτον πολλοὶ κατ' ἐκεῖνους τοὺς χρόνους, ἐν τοῖς κατ' Αἴγυπτον μάλιστα καὶ Παλαιστίνην τόποις, ἵνα καὶ τὸν ἅγιον τοῦτον καὶ μέγαν φωστῆρα συνήγορον ἔχειν δοκῶσιν. Ἐπὶ δὲ τούτῳ φαμέν, ὡς εἰ καὶ δόξης τοιαύτης, ὡς ἀληθῶς ὁ ἅγιος ἦν, ἀλλ' οὔθ' ἁμφισβητησίμου τότε, καὶ μήπω διακεκριμένης τελέως, μηδὲ καθάπαξ ἀποδεδειγμένης, ὃ κατὰ τὴν Εἴην ἐγένετο σύνοδον. Εἰ οὖν τι τῆς ἀκριβείας ὡς ἄνθρωπος παρεσφάλη, θαυμαστὸν οὐδέν, ὅπου γε καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ πολλοὶ τὸ τοιοῦτον ἔπαθον. Εἰρηναῖος ὁ Λουγδούνων, καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ ἕτεροι· καὶ γὰρ οὗτοι λαβήν τινα παρέσχον τοῖς διαβάλλουσιν οἷς εἰρήκασιν· ὅτι δὲ ἀμφισβητήσιμον ἦν τό τε δόγμα, καὶ μήπω διακεκαθαρμένον ὅπως ἂν ἀκριβείας ἔχοι, μάρτυς ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τὸ βάπτισμα λόγῳ περὶ τοῦ ἀσθένους ἐκείνου πυρὸς φιλοσοφῶν καὶ μετὰ ταῦτα λέγων· εἰ μὴ τῷ φίλον κἀνταῦθα νοῆσαι τοῦτο φιλανθρωπότερον καὶ τοῦ κολάζοντος ἐπαξίως· ὁρᾶς ὡς ἐρίζησι τοῖς βουλομένοις νοῆσαι τὸ πῦρ ἐκεῖνο φιλανθρωπότερον; ἀλλὰ τῇ Εἰ!, οἰκουμενικῶν συνόδων ἀνωλοθρωποτάτη πασῶν ἡ τοιαύτη δόξα νενόμισται, καὶ ὡς λοιμαντικὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν σπουδαίων ἐκλυτικὴ τῷ ἀναθέματι ὑποβέβληται· καὶ τὰ εἰρημένα τοίνυν, εἴπερ εἰσὶν εἰρημένα τῷ θαυμαστῷ Γρηγορίῳ περὶ τοῦ πυρὸς ἐκείνου, κάθαρσιν μὲν οὐ μερικὴν, ἀλλὰ τελείαν εἰσάγουσι καὶ τελείαν πάντων ἀποκατάστασιν· πείθουσι δὲ ἡμᾶς οὐδαμῶς, πρὸς τὴν κοινὴν ἀφορῶντας δόξαν τῆς ἐκκλησίας καὶ ταῖς θείαις Γραφαῖς ὡς κανόσι χρωμένους· ἀλλ, οὐχ' ὅ,τι ἕκαστος ἰδίᾳ γέγραφε σκοπουμένους ἐκ τούτων, οὐδ' εἴτις ἄλλος περὶ καθαρσίου πυρὸς ἕτερα ἔτι γέγραφεν ἀνάγκην ἔχομεν παραδέξασθαι· οὔτε γὰρ ἡ Γραφὴ διπλῆν κόλασιν καὶ διπλοῦν πῦρ, οὐδ' ἡ πέμπτη τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων ἡμῖν παραδέδωκεν· Ἐπὶ τούτοις ἕτερα κεῖνται ῥητὰ, Διονυσίου τε τοῦ θείου καὶ τοῦ Μεγάλου Ἐπιφανείου, καὶ τοῦ Δαμασκηνοῦ Θεοῤῥήμονος, περὶ μὲν καθαρσίου πυρὸς οὐδὲν ὅλως διαλαμβάνοντα, μᾶλλον γε μὴν αὐτὸ ἀναιροῦντα. "Τῆς γὰρ θείας, φησὶν, ἀγαθότητος εἶναι μόνης τὸ ἀφιέναι τὰ δι' ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἡμαρτημένα τῷ κοιμηθέντι, ὅτι δὲ ὠφελοῦσι τοὺς κοιμηθέντας αἱ ὑπὲρ αὐτῶν γινόμεναι λειτουργίαι τε καὶ εὐχαὶ παριστῶντα. Ταῦτα δὲ ἡμεῖς, ὅτι καὶ φρονοῦμεν καὶ λέγομεν, καὶ δι' ὧν ποιοῦμεν γνωρίζομεν εἴρηται. Ἔτι τοῦ μακαρίου Θεοδωρήτου χρῆσις παρ' ὑμῶν εἰσενήνεκται, ἣν οὔτε γινώσκομεν, οὔτε παραδεχόμεθα, καὶ ζητοῦμεν εὑρεθῆναι πόθεν ἐλήφθη καὶ παρὰ τίνος τῶν αὐτοῦ βίβλων, καὶ ἐπὶ τούτοις εἴρηται παρ' ὑμῶν "Εὔδηλον εἶναι τὴν προειρημένην ἀλήθειαν, κατὰ τὸν τῆς θείας δικαιοσύνης λόγον, ἧτις οὐδὲν ἀτάκτως γινόμενον ἀτιμώρητον ἐᾷ, καὶ διὰ τοῦτ' ἀνάγκην εἶναι τοὺς ἐνταῦθα τὴν τιμωρίαν οὐκ ἀποτίσαντας, οὔτ' ἐν τῷ οὐρανῷ, οὔτε μὴν ἐν τῷ Ἅδῃ ταύτην ἀποτίνυναι."

(ἀκολουθεῖ).

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Μανουὴλ ὁ Κορίνθιος ὡς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἐν Βυζαντίῳ σχολαρχήσαντες τὴν Καμαριώτειον Βυζαντινὴν μέθοδον πιστῶς ἠκολούθησαν καὶ πρὸς ταύτην τὸ γένος διεπαίδευσαν. Τίς δ' ἦν ἡ μέθοδος αὕτη; Ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις ἐκμάθησις βαθεῖα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, οὐχ ὡς ἀρχαίας τινὸς καὶ τεθνηκυίας, ἀλλ' ὡς γλώσσης ζώσης, τὸν τύπον καὶ τὸν κανόνα διδούσης καὶ αὐτῇ τῇ ἁπλουστέρᾳ, καὶ ζωογονούσης ἅμα τὰς ἐνταπίου διαλέκτους, καὶ εἰς τινα ἀρθαρσίαν αὐτὰς συντηρούσης, καὶ εἰς ἐξομοίωσίν τινα διαμορφούσης. Ταύτην μετεχειρίζετο τὸ ἱερὸν τοῦ γένους κέντρον πρὸς πάντα τὰ Πατριαρχεῖα καὶ τὰς Μητροπόλεις καὶ ἐν πᾶσι τοῖς οἰκουμενικοῖς αὐτοῦ θεσπίσμασιν· ὅτε δὲ καί τινα ἁπλουστέραν συγκαταβατικῶς μετῆρχετο, πρὸς ταύ-

τὴν ἀεὶ διετύπου καὶ ἐκανόνιζε· καὶ πάντα τὰ ἀκροαματικὰ μαθήματα ἐν ταύτῃ ἦσαν ἐξ ἀρχῆς συγγεγραμμένα.

Οἱ πατέρες καὶ διδάσκαλοι καὶ ἱεροὶ τοῦ ἔθνους παιδαγωγοὶ οὐκ ἠδύναντο ἵνα καταλίπωσι μὲν τὴν Βυζαντινὴν γλῶσσαν οὐ μόνον τὴν κανονικώτερον γραφομένην, ἀλλὰ καὶ τὴν σολοικοφανέστερον λαλουμένην, τὴν νεοεκκλησιαστικὴν ἢ κληρικὴν, ἀγχίβυρον οὖσαν ἐκείνης, τὴν μὲν ὡς νεκρὰν καὶ ἀνάττικον, τὴν δὲ ὡς τραγελαφικήν τε καὶ μιξοβάρβαρον, φροντίσωσι δὲ περὶ συστάσεως νέας τινὸς γλώσσης, ἀπορρεούσης ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ κέντρου. Καλῶς δὲ ἔπραξαν καὶ λυσιτελῶς ἐπολιτεύθησαν, διατηρήσαντες ἐν τοῖς σχολείοις τὴν προγενεστέραν γλῶσσαν, ἥτις ἦν καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς κρείττονος ἐν τῷ γένει τάξεως, καὶ ἀπορυγόντες πᾶσαν πρὸς καινοτομίαν ἀπόπειραν εἰς διαμόρφωσιν κοινῆς τινος γλώσσης κατὰ μίμησιν τῶν νεοπαγῶν καὶ νεομόρφων ἐν Δύσει ἐθνῶν. Εἰ τούτου ἐσπούδαζον, πάντως ἂν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν περιστάσεων ἐν αἷς τὰ τοῦ γένους τότε διέκειντο, τραγελαφικόν τι εἶδος γλώσσης ἐκινδύνευον ἵνα κληροδοτήσωσιν, ἐπειδὴ οὔτε δημοσιογραφία ἀκώλυτος οὔτε πλῆθος σχολείων ὑπῆρχεν ἐν τοῖς τότε χρόνοις πρὸς κυκλοφορίαν γλώσσης τινὸς περιλαλήτου καθαρᾶς, ἡ δὲ τοῦ λαοῦ γλῶσσα ἦν ταπεινὴ καὶ ποικίλη, καὶ ἀδέξιος εἰς ὑψηλοτέραν καὶ διανοητικωτέραν ἐργασίαν, ἣν εἶχε τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἡ ἐλλογιμωτέρα τάξις.

Εἰ ἀπεπειρῶντο νέας τινὸς γλώσσης τὴν δημιουργίαν καὶ διάπλασιν, ἀναγκαίως ἔδει ἵνα προσφύγωσιν εἰς τὰς τοπικὰς διαλέκτους καὶ ἐν αὐταῖς ρινηλατήσωσι τὴν ἐνυπάρχουσαν κοινὴν γλῶσσαν, καὶ ταύτην, ἀπαλλάξαντες τῶν ἰδιωτικωτέρων τε καὶ χυδαιοτέρων, καταστήσωσι γλῶσσαν πάγκοινον. Ἀλλ' ὅτι μὲν τὸ ἔργον τοῦτο, οὐδ' ἐν αὐτονομίᾳ ἐστὶν κατορθωτὸν καὶ μυρίων δεῖται κόπων, πρόδηλον· ὅτι δὲ οὐδαμοῦ πώποτε ἠκούσθη οὕτω συνίστασθαι τὴν κοινὴν γλῶσσαν ἔθνους τινός, ἀλλ' αὐτομάτως καὶ αὐτορυθῶς, ὡς εἰπεῖν, ἔν τινι μητροπόλει ἀκμαζούσῃ πολιτικῶς τε καὶ διανοητικῶς, καὶ τοῦτο ὁμολογούμενον· ὅτι δὲ, ἂν τοιοῦτον ἔργον ἀναλάβῃ τις, χρῄζον καὶ πόνου πολλοῦ καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς καὶ χρόνου μακροῦ, πάλιν διαμορφώσει γλῶσσαν αὐθαίρετον, καὶ ἀνεπιτυχῆ τῆς αὐτορυθοῦς συγκράσεώς τε καὶ μίξεως, ἥτις καθιεροῦται μάλιστα ὑπὸ τῆς ἀεὶ χρονίου συνηθείας καὶ οὐχὶ κατά τινα κανόνα ἀπόλυτον, καὶ τοῦτο πανομολόγητον. Ἆρα ἡ τοιαύτη δημιουργία κοινῆς τινος γλώσσης ἂν ἐπετυγχάνετο αὐθαίρετός τις ἂν εἴη, καὶ σχολαστικὴ καὶ ματαιόσχολος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπιζήμιος τὰ μέγιστα, καὶ εἰς τὴν τοῦ γένους ἀνάρρωσιν παντάπασιν ἀλυσιτελὴς, μᾶλλον δὲ καὶ ὅλως καταστρεπτικὴ καὶ ἀπογνωστική. Ποῦ γὰρ ἄν τις νέον κόσμον συστῆσαι ἠδύνατο ὑπὸ περιστάσεις, ὑφ' ἃς οἱ τότε τοῦ γένους διδάσκαλοι διετέλεσαν; Κἂν ὑποθῶμεν ὅτι ὁ ἀρχαῖος ἡμῶν κόσμος οὐδὲν καλὸν καὶ οὐσιῶδες περιεῖχεν, ἔδει ἵνα ἐξαρνηθῇ καὶ νέα τις εἰσαχθῇ ἐνδόμυχος διαμόρφωσις εἰς τὸ ἔθνος, νέα διάνοια καὶ γλῶσσα, καὶ νέα τὰ πάντα διοργανωθῶσι.

Ὅθεν λυσιτελῶς πολιτευσάμενοι, ἐδίδασκον ἐν τοῖς σχολείοις καλῶς γλῶσσαν χρήσιμον μὲν τῇ Ἐκκλησίᾳ, χρήσιμον ταῖς Σχολαῖς καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ, χρήσιμον δὲ καὶ τῇ κρείττονι τάξει τοῦ γένους· ἐπειδὴ μόνη ἡ ἐκ τοιαύτης σπουδῆς πρόσκτησις τῆς ἑλληνίδος συνεχώρει τε καὶ συγχωρεῖ καὶ τὴν ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ὠφέλειαν, ἐζωογόνει δὲ καὶ ζωογονεῖ καὶ τὴν καθωμιλημένην, διὰ τῆς ἀεὶ μέσης τινὸς γλώσσης, ἣν ἐλάλουν οἱ λογιώτεροι, οὔτε ἀγροικολογοῦντες οὔτε ἀττικίζοντες. Ἐπειδὴ ἡ ὀλιγωρία τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἡ ἐκμάθησις αὐτῆς, οὐχὶ ὡς γλώσσης νεκρᾶς καὶ φιλολογικῆς, ὅπως ταύτην οἱ Εὐρωπαῖοι ἐσπούδαζον, ἀλλ' ὡς γλώσσης ἐκκλησιαστικῆς, ὡς γλώσσης τοῦ ἔθνους, κατέστρεφεν ἂν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ διανοίᾳ καὶ μεθόδῳ πρῶτον μὲν τὴν ἀεὶ παροῦσαν μέσην τάξιν, ἐξ ἧς οἱ περιφανέστατοι ἀναδείκνυνται καὶ ἐξ ἧς ὁ λαὸς ζωογονεῖται λεληθότως, εἶτα δὲ τὴν ἄλλην κρείττονα τάξιν συνεξηφάνιζεν.

Ἂν λοιπὸν οἱ πρῶτοι τῆς τοῦ Γένους Σχολῆς διδάσκαλοι τοιαύτην νεογλωσσικὴν εἶχον ροπὴν, καὶ κατίσχυον τῆς συνηθείας καὶ παραδόσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα οὐκ ἔμελλε σπουδάζεσθαι ὡς ἀναπόρευκτος τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τοῖς Σχολείοις, ἀλλ' ὡς γλῶσσα ἁπλῶς φιλολογική. Ἀλλὰ τὸ ἔθνος μέχρι τοῦ ις' αἰῶνος ἐχώρει βαρβαρούμενον καὶ στενοχωρούμενον καὶ φύσει ταῖς δεσποζούσαις χρείαις ἀναγκαζόμενον ἵνα κτᾶται τὰ ὧν οὐκ ἄνευ εἰς διατροφὴν καὶ ὕπαρξιν συμβαλλόμενα· περὶ δὲ φιλολογίας καὶ ἄλλων τινῶν ὑψηλοτέρων μαθημάτων, ἐν οἷς ἡ Ἀστρονομία, τὰ μαθηματικὰ καὶ εἴ τι ἕτερον, οὐδόλως ἠδύνατο φροντίζειν. Ἔμελλον τοίνυν ἐπίσης ὀλιγωρῆσαι καὶ τῆς ἑλληνίδος ὡς νεκρᾶς καὶ τεθνηκυίας καὶ πάντως ἂν ἐσπούδαζον ἀλλοτρίαν τινὰ γλῶσσαν καὶ παιδεῦσιν, νεόμορφα δημιουργοῦντες τὰ πάντα, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν νέων ἐν Δύσει ἐθνῶν, νέαν ἐκεῖθεν κλέπτοντες διάνοιαν, νέαν θρησκείαν· καὶ τί ἄν τις πρῶτον δύναται καταλέξαι;

Ἡ χρόνιος τοίνυν σπουδὴ τῆς ἀρχαιοτάτης γλώσσης, ἐν καιροῖς τῆς τοῦ γένους ἀφορήτου δυσπραγίας, οὐχὶ ὡς γλώσσης φιλολογικῆς καὶ νεκρᾶς, οὐδ' αὐτῆς κυρίως τῆς ὑπεραττικῆς, ἀλλ' ἁπλῶς τῆς κοινῆς γλώσσης, τῆς ἅμα μὲν ἑλληνικῆς, ἅμα δὲ καὶ ἐκκλησιαστικῆς, τῆς αὐτῆς οὔσης καὶ Βυζαντινῆς οὐσιωδῶς, ἦν τὸ πρώτιστον μέλημα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀοιδίμων διδασκάλων τῆς Σχολῆς τοῦ Γένους. Ἡ δὲ σπουδὴ αὕτη, εἰ παρημέλει ἄλλων τινῶν, μὴ οὕτως ἀναγκαίων τότε, πανταχοῦ καὶ πάντοτε τῶν αὐτῶν ὄντων, οἷον μαθηματικῶν, φυσικῆς, λατινικῆς καὶ τῶν τοιούτων,—ἔσωσεν ὅμως αὐτὸ τὸ γένος, διότι ὑπέθαλπεν ἀεὶ τάξιν τινὰ λογιωτέραν, πληρουμένην διανοίας προτετελεσμένου πολιτισμοῦ, καὶ ἀντιπροσωπεύουσαν ἐμφανέστερον τὰς γνησίας ροπὰς καὶ εὐχὰς τοῦ λαοῦ, ἥτις καὶ διὰ τοῦτό ἐστιν ὁ ἀδιάρρηκτος δεσμὸς ἁπάσης ἀρτίου κοινωνίας. Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης τάξεως οὐ μόνον ἡ τοῦ λαοῦ γλῶσσα ἀπηρθαρτίζετο, μᾶλλον δὲ καὶ ἐξηττικίζετο καὶ εἰς ἑνοποίησιν ἤγετο, ἀλλὰ καὶ ἄνδρες προὔκυπτον ἀεὶ ἄριστοι, ἐφάμιλλοι ἐν σοφίᾳ περὶ τοὺς ἁπανταχοῦ

εὐδοκιμωτάτους, καὶ ταῦτα ὄντες ἐν ἀπορίᾳ πάντων τῶν παρ' ἄλλοις βοηθημάτων.

Τοιαῦτα μὲν τὰ ἀποθησαυρισθέντα ἀγαθὰ ἐκ τῆς μεθόδου, ἣν οἱ ἀοίδιμοι τῆς Σχολῆς τοῦ Γένους διδάσκαλοι, πρωτοστατούσης τῆς Ἐκκλησίας, ἠσπάσθησαν καὶ ἐφήρμοσαν διὰ τὴν τῆς γλώσσης διδασκαλίαν. Ἴδωμεν τοίνυν ὁποῖόντι ἦν τὸ φιλοσοφικὸν αὐτῶν σύστημα καὶ ἐπὶ πόσον συνέβαλλεν εἰς τὴν ἀγαθὴν καὶ εὐκταίαν τοῦ γένους διαπαίδευσιν.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1627 ἀφιχθεὶς ὁ Νικόδημος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ ἀγγλικοῦ ἐμπορικοῦ πλοίου καὶ συγκομίσας τήν τε τυπογραφίαν καὶ τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ, εὐθὺς μὲν, ὡς χρεών, εἰς τὸν Λούκαριν ἀνέδραμεν, εἶτα δὲ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κορινθίας Δανιὴλ, ἐπεσκέφθη τὸν παρὰ τῇ Πύλῃ πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας, ὃν καὶ παρεκάλεσεν, ἵνα ἐξομαλύνῃ πᾶν ἐμπόδιον, ὑπὸ τῶν κρατούντων τυχὸν παρεμβληθησόμενον, ἐν τῇ ἀποδιβάσει τῶν καινοφανῶν αὐτοῖς ἐργαλείων τῆς τυπογραφίας. Εἰσακούσας αὐτοῦ, ταῦτα δεηθέντος, ὁ τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτὴς, ἔσπευσεν, ὅπως κοινῇ μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας Γερασίμου (α) μεταβῇ παρὰ τῷ Μ. Βεζύρῃ, τῷ προρρηθέντι Χαλὶλ Πασσᾷ, παρ' οὗ ἔλαβεν ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ γεγραμμένην ἄδειαν, ἐπιτρέπουσαν τὴν ἀκώλυτον ἐκ τοῦ πλοίου ἀποβίβασιν τῶν τε ἐργαλείων τοῦ τυπογραφείου καὶ τῶν βιβλίων τοῦ Νικοδήμου.

« Ὁ Πατριάρχης, (ἐξακολουθεῖ ὁ Κ. Σάθας ἐνθ. ἀνωτ.) παρεκάλεσε τὸν Ἄγγλον πρεσβευτὴν νὰ ἐπιτρέψῃ, ὅπως τὸ τυπογραφεῖον ἐργάζηται ἐντὸς τῆς πρεσβείας· ὁ δὲ θεωρῶν τοῦτο ἀπρεπὲς, συνεβούλευσε νὰ μεταφέρῃ τὸ τυπογραφεῖον εἰς ἄλλην οἰκίαν ὑπ' αὐτοῦ προστατευομένην, ἵνα ὁ Μεταξᾶς δύνηται οὕτω νὰ ἐνεργῇ ἀνετώτερον, μὴ ἐκτιθέμενος ἀμέσως καὶ εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ ἄκρου τῶν Ἰησουϊτῶν ὑπερασπιστοῦ, πρέσβεως τῆς Γαλλίας. Ὁ Μεταξᾶς ὑπήκουσεν εἰς τὴν συμβουλὴν ταύτην καὶ ἐνοικιάσας πλησίον τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας οἰκίαν τινὰ, ἐσύστησεν ἐν αὐτῇ τὸ τυπογραφεῖόν του καὶ ἤρξατο ἐργαζόμενος. »

Πρῶτον βιβλίον ἐκ τῶν πιεστηρίων αὐτοῦ ἀπελύθη κατὰ Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὸ ἑπόμενον σύγγραμμα: « Τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πατρὸς ἡμῶν Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, τάνῦν δὲ οἰκουμενικοῦ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου, σύντομος πραγματεία κατὰ Ἰουδαίων ἐν ἁπλῇ διαλέκτῳ πρὸς Γεώργιον τὸν Πάργαν » (ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον εὑρηται τὸ βασιλικὸν τῆς Ἀγγλίας ἐθνόσημον) « Ἐτυπώθη ἐν Κωνσταντινουπόλει δαπάνῃ τε καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ πανοσιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐν Ἱερομονάχοις κυρίου Νικοδήμου τοῦ Μεταξᾶ ἐν ἔτει ᾳχκζ. »

Ἐν τῷ εἰς μικρὸν 4ον βιβλίῳ τούτῳ, τῷ σπανιωτάτῳ, οὗ εὐτυχῶς ἀντίτυπον εὑρηται ἐν τῇ δημοσίᾳ τῶν Ἀθηνῶν Βιβλιοθήκῃ, ἐκτὸς τοῦ ἐν τῇ προμετωπίδι ἀναφερομένου πονήματος ὑπάρχουσι καὶ ἓξ ὁμιλίαι Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου (α) εἰς τὰς ἓξ Κυριακὰς τῶν νηστειῶν καὶ ἑτέρα

(α) Κρὴς τὴν πατρίδα, διαδεχθεὶς Κύριλλον τὸν Λούκαριν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας, "ἀνὴρ δαήμων πρὸς τῷ Ἑλληνι λόγῳ καὶ τῆς Ἑβραϊκῆς καὶ Λατινικῆς γλώττης, φιλόσοφος καὶ θεολόγος ἄριστος. Συνέγραψε διάφορα. Οἰκεία δὲ τέως θελήσει παραιτησάμενος τὸν θρόνον, τὸ λοιπὸν τοῦ βίου ἐν τῷ τοῦ Ἄθωνος ὄρει ἐν ἡσυχίᾳ παρήμειψεν,, (Κωνστ. Α. Ἐλασ. Συγγρ. σελ. 147). Ἐσπούδασε δὲ οὗτος ἐν τῇ τότε ἀκμαζούσῃ ἐν Χάνδακι Κρήτης Σιναϊτικῇ σχολῇ, ἥτις, μεσούσης τῆς ιστ'. ἑκατονταετηρίδος συστᾶσα ὑπὸ τῶν Σιναϊτῶν ἐν τῷ ἐκεῖ εὐρυχώρῳ μετοχίῳ τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης, τῷ ἤδη εἰς τέμενος μεταθεβλημένῳ, διετηρήθη ἄχρι τοῦ 104 '. Πρῶτος καθηγήσατο τῆς Σχολῆς ταύτης ὁ Κρὴς Ἰωάννης Μορζῆνος, οὗ μέμνηται Μαρτῖνος ὁ Κρούσιος, γράψας αὐτῷ ἀπὸ Τυβίγγης τῷ 18 . Πνευματικὰ τῆς Σχολῆς ταύτης ἀναστήματα γεγόνασι· Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, οὗ τὸ κλέος πολὺ, Μάξιμος Μαργούνιος, ὁ καὶ ἐν αὐτῇ σχολαρχήσας, ὁ τούτου μαθητὴς Κύριλλος ὁ Λούκαρις, ὁ περὶ οὗ ἀνωτέρω Γεράσιμος, ὁ οὐχ ἅπαξ Πατριαρχεύσας ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀθανάσιος ὁ Πατελλάριος· ὁ διδάσκαλος καὶ Ἱεροκήρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας χρηματίσας Μελέτιος ὁ Συρίγου· ὁ ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ εἰς τὸ μετέπειτα σχολαρχήσας Μελέτιος ὁ Μακρῆς· ὁ τῷ 164 Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας γενόμενος Ἰωαννίκιος· ὁ τῷ 1661 ἀπὸ Σιναϊτῶν Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἀναδειχθεὶς Νεκτάριος· ὁ δοκιμώτατος τῆς Μ. Ἐκκλησίας Ἱεροκήρυξ Ἱερεμίας ὁ Κακαβέλας· ὁ ἐν τῷ Παταβίῳ καθηγητὴς τῆς ρητορικῆς γενόμενος Νικόλαος Καλλιάκης· ὁ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἀναδειχθεὶς Θωμᾶς ὁ Κατάνης, ὁ φιλόσοφος καὶ θεολόγος Ἀβραάμιος ὁ Ἱερεὺς, ὁ πολυμαθέστατος ἐπίσης Ἱερεὺς Νικόλαος Παπαδόπουλος Κομνηνὸς καὶ ἄλλοι.

Ὁ ἀείμνηστος Γεράσιμος, καθορῶν τοὺς διαμαρτυρομένους Ὁλλανδοὺς, ζητοῦντας ὅπως ἐπὶ τὰ τῆς Ρώμης ἴχνη βαδίσωσι, προσηλυτισμοῦ δὲ χάριν συνιστῶντας φροντιστήρια, ἁπάντων πρὸς Ἀντώνιον τὸν Σιγῆρον καὶ Κορνήλιον τὸν Ἅγαν, ἔγραφε· "Περὶ δὲ Φροντιστηρίων, φημί, ἂν μὲν οἷόν τε ἦ τούτοις ἐπιστατεῖν ὀρθοδόξους παιδοτρίβας καὶ γυμναστὰς εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς δόγματα, καλὸν ἡ ἐπίνοια· ἄλλως δὲ καὶ ἑνὸς μόνου ἑτεροδόξου διδάσκειν ἐν τούτοις ἐπαγγελλομένου οὐ δέχομαι· κρείττων γὰρ μετ' εὐσεβείας ἀμαθία, ἧ ὡς τὰ πολλὰ ὁ κατὰ Θεὸν συνέζευκται ζῆλος, ἡ ἐπιστήμη μετὰ δυσεβείας καὶ Θεοῦ ἀπαλλοτριοῦσα, ἣν οἱ ἔχοντες πολλὰ κατὰ τὸ λόγιον δαρήσονται." (Σοφ. Κ. Οἰκον. ἀπαρίθμ. τῶν ἀπὸ 1457-1825 ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πατριαρχευσάντων ἐν Πανδ. ἔτ. 1Δ'. σελ. 5 7.)

(α) " Ὁ τῶν φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν μαθημάτων εἰς ἄκρον ἐληλακὼς, καὶ τὸν Ἕλληνα λόγον ἐπιτηδεύσας τῶν παλαιῶν, οὐ πάνυ τι ἀποδέοντα." (Εὐγ. Λογικ· προλ· σελ. 4) ἢ κατὰ Κύριλλον τὸν Λούκαριν " τὸ τῆς Ἑλλάδος τό γε νῦν εἶδος, χρυσοῦν τε καὶ πολύτιμον λείψανον " ὁ πολυμαθὴς Μαργούνιος ἐγεννήθη ἐν Κρήτῃ τῷ 1· 0. Ὁ Σάθας οὐδὲν λέγει περὶ τῶν πρώτων αὐτοῦ σπουδῶν (Νεοελ. Φιλολ. σελ. 2 9) ὁ Δημητρακόπουλος ὅμως (ἐν Ὀρθ. Ἑλλ. σελ. 134) διαβεβαιοῖ ὅτι παρὰ Ἰωάσαφ τῷ Δορυάνῳ τὰ ἐγκύκλια διήκουσε μαθήματα, ἀμφότεροι δὲ συμφωνοῦσιν ὅτι ἐν τῷ κατὰ τὸ Πατάβιον θρυλουμένῳ τότε Πανεπιστημίῳ διήνυσε τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ σπουδάς, τοῦ Σάθα προσθέτοντος εἰς ταύτας καὶ τὰ νομικά. Τὸ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ρόδου Παϊσίου ποιηθὲν εἰς τὸν Μαργούνιον ἐπίγραμμα, σωζόμενον ἐν χειρογράφῳ ὑπ' ἀριθ.124 τῆς Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἔχον ὧδε·

Θειοτάτης σοφίας πυκινῆς καλὰ Μάξιμε δένδρων
ὑψικόμων κατέχεις ἄνθεα δρεψάμενος,
παρθενίη τε βίον τὸν ἰσάγγελον εὖ τε συνάψας,
ἄνθεσί τοι τούτοις καρπὸν ἀγνὸν προφέρεις·
τοὔνεκα πατρὶ Θεῷ θυσίας ἱερᾶς προϊάλλειν
ἐκλήθης θεμιτὸς τὸν Θεὸν ὀπτόμενος.
Ἦρ' οὖν πῶς; βροτὸν ἢ φῶς' οὐράνιόν σε καλέσω;
οὐ βροτόν, ἀλλὰ κλέος οὐρανίου μέτοχον·
ὃν γὰρ παντοίης ἀρετῆ σε κεκοσμημένον οἶδε
τὸν δὲ Θεὸς νεῦει ἀθάνατον τελέθειν·

μαρτύρεται περὶ τῆς ὑπολήψεως, ἧς καὶ παρὰ τοῖς συγχρόνοις αὐτοῦ μεῦ' ὅλας τὰς ἐπισκιάσεις τοῦ φθόνου ἔχαιρεν. Ὁ ἀείμνηστος Εὐθυβούλης ἐν ταῖς σημειώσεσιν αὐτοῦ γράφει περὶ τοῦ Μαργουνίου ὅτι ἐξέδωκεν ἐπιστολάς, "εὐφραδίᾳ καλλιεπείᾳ καὶ νοημάτων ὑψηλότητι κομώσας, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀνακρεοντίων, ὧν γένηται, δείκνυται εἷς ὢν τῶν δοκιμωτέρων λυρικῶν." Τὸν ἄνδρα τοῦτον παραπείσασα ἡ Ρώμη ὅτι φιλεῖ πράγματι τὴν ἕνωσιν, ἐξώθησεν εἰς διάστασιν πρὸς Γαβριὴλ Σεβῆρον τὸν ἀρχιερατικὸς τῆς ἐν Ἑνετίᾳ ὀρθοδόξου ἐκκλησίας προϊστάμενον καὶ εἰς συνηγορίαν τῶν ρωμαϊκῶν προτάσεων παρὰ τῇ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὅθεν γράφων Ἱερεμίᾳ τῷ Β'. τάδε ἐπὶ λέξει αὐτῷ ἐπέστελλεν· "ἐπεὶ δὲ τὸ τῆ καθ' ἡμᾶς Ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ, ταὐτὸν δ' εἰπεῖν τῷ κρείττο-

ἑβδόμη εἰς τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην παρασκευήν. Ἕκαστον τῶν ποννημάτων τούτων φέρει ἰδιαιτέραν σελιδωσιν· καὶ τὸ μὲν τοῦ Κυρίλλου σύγκειται ἐκ σελίδων ἑκατὸν καὶ μιᾶς, τὸ δὲ τοῦ Μαργουνίου ἐκ σελίδων ἑκατὸν εἴκοσι καὶ δύο.

Τὸ βιβλίον τοῦτο προσφωνεῖ ὁ Μεταξᾶς ὡς προοίμιον καρπὸν τῆς τυπογραφίας αὐτοῦ τῷ ἄρχοντι κυρίῳ Σκαρλάτῳ τῷ Βυζαντίῳ, ἀνδρὶ ἐπιφανεστάτῳ διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔθνος εὐεργεσίας.

Ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος ἐν κεφ. ι'. (σελ. 1174) τῆς περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχῶν συγγραφῆς αὐτοῦ, αὐταῖς λέξεσι γράφει: « Ἐπὶ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως Νικόδημος ὁ Μεταξᾶς καί τινες ἄλλοι ἔφερον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τυπογραφεῖον καὶ ἐτύπωσαν τοῦ Παλαμᾶ τοὺς δύο ἀποδεικτικοὺς λόγους, τὸ σύνταγμα τοῦ Σχολαρίου, καὶ τὸν διάλογον τοῦ Μαργουνίου περὶ τῆς ἐκπορεύσεως, καί τινας ἐπιστολὰς τοῦ Ἀλεξανδρείας Μελετίου κλπ.» ἐξ οὗ παραλαβὼν ὁ Κ. Σάθας λέγει ὅτι τὸ ἄνευ τόπου καὶ χρόνου τῆς τυπώσεως ἐκδοθὲν τοῦτο σύγγραμα ἐξετυπώθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ Μεταξᾶ. Ὁ ἀοίδιμος Δημητρακόπουλος (Ὀρθ. Ἑλλ. σελ. 77) σημειῶν τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Δοσιθέου, ἐπάγει ὅτι « κατὰ τὴν τῶν πολλῶν γνώμην ἐξεδόθη τοῦτο ἐν Λονδίνῳ ἐν ἔτει 1624.» Αὐτὸ ὅμως τὸ γεγονὸς τῆς ἀποσιωπήσεως τοῦ χρόνου καὶ τόπου τῆς ἐκτυπώσεως συνηγορεῖ παρ' ἡμῖν κριταῖς ὑπὲρ τῆς μαρτυρίας τοῦ Δοσιθέου, ἐπειδή, εἴπερ ἐν Λονδίνῳ ἐτυποῦτο, οὐδεὶς ἂν ὑπῆρχε λόγος τοιαύτης ἀποσιωπήσεως.

(Ἀκολουθεῖ)

νίτε καὶ τιμιωτέρῳ τοῦ ὅλου μέρει, ἐπεισῆλθεν ἤδη κακόν, τῇ παντοδυνάμῳ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ τε καὶ θελήσει οἷόν τινι θεοπρεπεῖ καὶ πανσόφῳ ὀργάνῳ τῇ σῇ χρησαμένου ἐμμελείᾳ ἀρχὴν ἤδη τοῦ τάσσεσθαι εἴληφε, πέπεισμαι ὅτι καὶ εἰς τὸ κρεῖττον ὁδῷ βαδίζον ταχθήσεται, ἄγε δὴ συνυπούργησόν τε ἐκείνῳ πρὸς τοῦτ' αὐτό, καὶ εἰς τὴν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐπιτρεπείας τε καὶ διαδοχῆς κατάλυσιν, πρὸς τῆς εὐσεβείας αὐτῆς, Παναγιώτατε Δέσποτα· Καὶ γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι ἐκεῖνο καὶ πάλιν καὶ πάνυ πρὸς τοῦτο νένευκε καὶ συνεργὸν δ' ὅμως καὶ σὲ τὴν ἱερὰν χεῖρα ἐπιζητεῖ πρὸς τὴν τῶν ἔργων ἐκπλήρωσιν εἴτε συνεκδικοῦσαν ἡμᾶς εἴτε συμφιλανθρωπευομένην" κλπ. (ἔτος 1590) Ταῦτα γράφων ὁ Μαργούνιος, πόρρω ἀπεῖχε καὶ αὐτῆς ἔτι, ἔλεγε, τῆς κατὰ διάνοιαν παραχαράξεως τοῦ παγχρύσου τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας νομίσματος, ἀλλ' ὡς ὁ ἀοίδιμος Οἰκονόμος φησὶν "ἤθελε θεραπεῦσαι, εἶπως ἐνῆν, τὴν λατινικὴν περὶ τῆς ἐκπορεύσεως προσθήκην, πρὸς τὸ εὐσεβέστερον ἐξηγῶν, ἵνα τι προὔργου πρὸς τὴν ἕνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν σύντελέσῃ, μηδόλως τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος παραβλαπτομένου· ἀλλ' ἔμαθεν ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι ματαίως ἐπόνει" (περὶ τῶν Ο' ἑρμην. τῆς παλαιᾶς θείας Γραφῆς Τόμ. Δ'. σελ. 802) "Μελέτιος γὰρ ὁ Πηγᾶς φίλος ὢν ἀμφοτέρων τῶν ἀνδρῶν Σεβήρου καὶ Μαργουνίου κατέδειξε τούτῳ σαφῶς, τί ἡ ἀξίωσις καὶ πρόθεσις τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, τὴν ἕνωσιν ἐπιζητούσης· ἔμαθε δ' ἐκ πείρας καὶ αὐτὸς ὁ Μαργούνιος, ὅτε παραγενομένῳ αὐτῷ εἰς Ρώμην καὶ τὰ περὶ ἐκπορεύσεως ἀναδιδάσκοντι, ἐνεδριμήσατο Πάπας τὴν ῥοβεραν ἱεροδάσανον καὶ τὴν ἀντιδημοτικὴν ἱεροφυλακὴν, δι' ἃ καὶ λάθρα ἐκεῖθεν πεζοδρόμος ἀνέπνευσεν ὁ Μαργούνιος παρὰ τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ" (Εὐθυβούλης ἐν ἀνεκδότοις σημειώσεσιν.) Ἐνταῦθα δὲ τῇ αἰτήσει τοῦ Μαργουνίου, συνόδου γενομένης, καὶ ἀναριθέντων τῶν τε γραμμάτων καὶ συγγραμμάτων τοῦ Μαργουνίου καὶ τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ καταδειχθείσης, ἡ ἐκκλησία ἔγραψε τοῖς ἐν Ἐνετίᾳ προκρίτοις καὶ τοῖς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου προϊσταμένοις (οὐχὶ δὲ ὡς ὁ Σάθας λέγει - σελ. 2 4 - πρὸς τὴν Ἐνετικὴν δημοκρατίαν) ἐπιστολήν, ἧς ἡ ἀρχὴ "χρησιμώτατοι καὶ ἐπιφανέστατοι οἱ ἐν τῇ θεοσώστῳ πόλει τῶν Ἐνετῶν" καὶ δι' ἧς ἀφορισμὸς κατεγινώσκετο παντὶ τῷ ἐνεχομένῳ τοῖς τῷ Μαργουνίῳ προστριβομένοις.

Προτροπῇ τῆς ἐκκλησίας πλήρης συμφιλίωσις ἐπῆλθε μεταξὺ Σεβήρου καὶ Μαργουνίου· ὁ δὲ τελευταῖος ἐποίησεν ἐπὶ τῇ ἑνώσει ὁμιλίαν ἐπ' ἄμβωνος ἀρχομένην· "Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, σκιρτησάσθωσαν τὰ ὄρη, ὅσοι τε θεοειδεῖς νῆες καὶ οὐράνιοι, ὅσοι τε ἐπίγειοι, καὶ τούτων, ὅσοι αἰθέριον καὶ μακάριον τὸ ἐνδιαίτημα ἔχουσι, καὶ τῶν χαμερπῶν τῷ προσεγγισμῷ τῷ πρὸς τὸ θεῖον ἀνώτερόν τε καὶ ὑψηλότερον καθεστήκασιν," καὶ τελευτῶσαν· "Τί γὰρ τοῦ πειρασμοῦ τηλικοῦτον καθ' ἡμῶν ἀνῆψας τὸ πῦρ, ὦ πολέμιε; τί δισμὸς ἱερᾶς ἀγάπης διασπάσαι ἀποτετόλμηκας; Τί πατέρα φιλόστοργον καὶ τέκνον οὐκ ἄνισον ἀποδεῖξον τὸ πρὸς αὐτὸν φίλτρον ἀλλήλους ἐκπολεμῶσαι ἀπρυθρίαστος; διατί γὰρ ἄλλο; ἢ τοῦθ' ὅτι ἡμῶν περβόνηκας τῷ ἡμέρῳ τῆς καταστάσεως; ἔνθεν τοι τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν μυσαττόμενος, τοὺς τῆς ἔχθρας ὑπανακάιειν σπινῆρας ἀναιδῶς παρεσκεύασας· ἀλλὰ γὰρ ἀπέσβεσται σου τὸ πῦρ· καὶ οἱ σπινῆρες ἀπεμαράνθησαν, καὶ ὁ τῆς ἀγάπης πυρσὸς λαμπρότερος ἤδη διέλαμψέ τε καὶ ἀναπέρνηε, καὶ διελύθη ἡ ἔχθρα, καὶ ἀσθενής σου, τοῦθ' ὅπερ ἔστι, πεφώραται ἡ ἐπήρεια, καὶ ἡνώμεθα μᾶλλον ἀλλήλοις σφοδρότερον, συνήνωνται δὲ δι' ἡμᾶς καὶ ἄλλοι τῇ ὁμονοίᾳ καὶ ὁμοφροσύνῃ καὶ τῇ συμπνοίᾳ τοῦ θεαρέστου θελήματος".

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τετάρτη 15. Μνήμη τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Λουκιανοῦ, Πρεσβυτέρου τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας.

Ἀνὴρ τὰ πάντα ἄριστος, κατά τε τὸν βίον ἐγκρατὴς, καὶ τοῖς ἱεροῖς μαθήμασι συγκεκροτημένος τῆς κατ' Ἀντιόχειαν παροικίας πρεσβύτερος, κελεύσει τοῦ Μαξιμίνου ἀπαχθεὶς εἰς Νικομήδειαν, ἔνθα τότε ὁ βασιλεὺς διέτριβε καὶ παρασχὼν ἐπὶ τοῦ ἄρχοντος τὴν ὑπὲρ ἧς προΐστατο διδασκαλίας ἀπολογίαν, εἰς δεσμωτήριον παραδοθείς, τὸν δι' ἀγχόνης ὑπέστη θάνατον, (ἐν ἔτει 312). Αὕτη ἦν ἡ τελευταία ἔκχυσις μαρτυρικοῦ αἵματος ἐπὶ τοῦ Διοκλητιανείου δόγματος. Εὐθὺς δ' ἔπειτα, Θεοῦ εὐδοκίᾳ, εὐτυχεῖς ἐπισυμβᾶσαι μεταβολαὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας μετήλλαξαν πράγματα ἐν τῷ ρωμαϊκῷ βασιλείῳ. Ὁ ὁσιομάρτυς οὗτος ἐφιλοπόνησε νέαν μετάφρασιν τοῦ κειμένου τῶν Ο ἀπὸ τοῦ ἑβραϊκοῦ, διαλευκάνας ἐν πολλοῖς τὴν μετάφρασιν. (Περὶ αὐτοῦ ἴδε Εὐσεβ. ἐκκλ. ἱστορ. Η. ιγ'· Θ. στ'— Σωζομ. ἐκκλ. ἱστορ. Γ'. ε.—Hieronym. de script. eccl. 77.— Κ. Κοντογ. Φιλολογ. καὶ κριτ. ἱστορ. τῶν Πατέρ. Τόμ. Α'. σελ 538 καὶ ἑρεξῆς.) Ὁ Συναξαριστὴς θέλει αὐτὸν λιμῷ ἀποθανόντα, τοῦτο ὅμως ὑπὸ οὐδενὸς τῶν ἱστορικῶν μαρτύρεται.

Διάφοροι πόλεις ἔφερον τὸ ὄνομα Ἀντιόχεια. Σέλευκος ὁ Νικάτωρ βασιλεὺς τῆς Συρίας (γεννηθεὶς τῷ 354 π. χ. καὶ ἀποθ. τῷ 281 φονευθεὶς ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ) εἰς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀντιόχου ᾠκοδόμησεν ἑνδεκα πόλεις φερούσας τὸ ὄνομα τοῦτο, ἐξ ὧν ὀνομαστοτάτη ἀνεδείχθη ἡ ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου (τανῦν Ἀζὶ) ἐν τῇ τοπαρχίᾳ Χαλεπίου κειμένη σήμερον μικρὰ πολίχνη, ἧς οἱ κάτοικοι ἀνελθόντες ποτὲ μέχρις 700,000, σήμερον περιεστάλησαν εἰς μόλις 5,700 ψυχάς. Ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη ὁ μέγας τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Πρῶτος αὐτῆς ἐπίσκοπος ἐγένετο ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὃς ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη ποιμάνας τὸ ἐν αὐτῇ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, κατέλειπε διάδοχον αὐτοῦ τὸν Εὐόδιον (53 Μ. Χ.) καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἄνω Ἀσίαν πρὸς τοὺς ἐν τῇ διασπορᾷ Ἰουδαίους, ἵνα διαβάσῃ αὐτοῖς τὸ κήρυγμα. Ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸ πρῶτον ἐπὶ Εὐοδίου μετωνομάσθησαν χριστιανοὶ, οἱ ἄχρις αὐτοῦ Γαλιλαῖοι καὶ Ναζωραῖοι καλούμενοι. Τῆς Ἐκκλησίας ταύτης προέστησαν ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ἄχρις ἡμῶν 135 ἱεράρχαι, οἵτινες ἀπὸ Σεβαστιανοῦ ἢ Στεφάνου, τοῦ γενομένου Ἀντιοχείας τῷ 687, ἀριθμουμένου δὲ 73 τῶν ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην διοικησάντων, τὴν τοῦ Πατριάρχου προσωνυμίαν εἰλήφασι.

Πέμπτη 16. Μνήμη τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου τοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ.

Οὗτος ἦν ὁ ἐπὶ τῆς σταυρώσεως τοῦ Κυρίου ταχυδεὶς ἀρχηγὸς τῆς δημοσίας δυνάμεως, ὃς, καταπλαγεὶς ἐκ τῶν σημείων, ἅτινα τὴν σταύρωσιν τοῦ Σωτῆρος παρηκολούθησαν, ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἀνακράξας «ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος». Καταλιπὼν τοίνυν τὴν ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίαν, ἀπῆλθεν εἰς Καππαδοκίαν, τὴν οἰκείαν αὐτῷ χώραν μετὰ δύο τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατιωτῶν, καὶ ἐκεῖ τὸν Χριστὸν εὐηγγελίζετο. Ἐκμανέντες ἐπὶ

τούτῳ οἱ κατὰ τοῦ Δημιουργοῦ πτέρναν κινήσαντες, πείθουσι τὸν Πιλάτον νὰ ἐκζητήσῃ παρὰ τοῦ αὐταρχοῦντος Τιβερίου τὸν θάνατον αὐτῶν· ἐπὶ δὲ τῇ καταγγελίᾳ τούτου, ὡς λιποτάκται συλληφθέντες, ἀπετμήθησαν τὰς κεφαλάς.

Παρασκευὴ 17. Μνήμη τοῦ ἁγίου Προφήτου Ὡσηὲ καὶ τοῦ ἁγίου Ὁσιομάρτυρος Ἀνδρέου τοῦ ἐν τῇ Κρίσει.

Ὁ προφήτης ἦν υἱὸς τοῦ Βεηρεὶ καὶ ἤκμασεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ὀζίου καὶ Ἰωάθαμ καὶ Ἀχὰζ καὶ Ἐζεκίου βασιλέων Ἰούδα (772—709 π. Χ.) Οὗτος ἐμφαντικώτατα προεῖπε τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ὁ Ὁσιομάρτυς ἦν ἐκ Κρήτης ἦλθησὲ δὲ τῷ 757 ἐπὶ τοῦ κατὰ τῶν Ὀρθοδόξων κινηθέντος διωγμοῦ κατὰ τὴν πρώτην εἰκονομαχικὴν περίοδον, βασιλεύοντος Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ κατετέθη ἐν ἱερῷ τόπῳ, Κρίσις τῷ τόπῳ ὄνομα. (Συμεὼν ὁ Μεταφραστ. Τομ. Β. σελ. 1128). Ὁ τόπος οὗτος κεῖται ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Ψαμάθου Τζουμᾶ Παζάρ. Κατὰ τὸν ἀείμνηστον Κωνστάντιον (Κωνστ. σελ. 85) ἀκολουθοῦντα τὴν ἀφήγησιν τοῦ Ἀλεξάνδρινοῦ χρονικοῦ, ἡ εἰς τιμὴν τοῦ πρωτοκλήτου ἀνεγερθεῖσα αὕτη μονὴ ᾠκοδομήθη ὑπὸ Ἀρκαδίας ἀδελφῆς Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ. Ὁ Α. Παπάτης (Βυζ. Μελ. σελ. 318) νομίζει τὸν Πατριάρχην σφάλλοντα, πλὴν οὐδὲν προσθέτει πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ τούτου. Τὸν ναὸν τοῦτον, ἐκ πολλῆς ἀμελείας καταβληθέντα, ἀνεκαίνισε Βασίλειος ὁ Μακεδὼν (Κ, Πορφυρογέννητος κεφ. νδ΄.) καὶ μετ' αὐτὸν Θεοδώρα θυγάτηρ τοῦ Καντακουζηνοῦ ἡ ἐπιλεγομένη Ραούλινα καὶ πρωτοβεστιάρισσα (ἴδ. Γ. Παχυμ. τομ. Β΄. σελ. 133) Μετεβλήθη δὲ εἰς τέμενος ὑπὸ τοῦ Κοτζᾶ Μουσταφᾶ Πασσᾶ, ἀρνησιθρήσκου, προαχθέντος εἰς τὰ ὕπατα τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἀξιωμάτων εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ὑπ' αὐτοῦ διενεργηθείσης ἐν Ρώμῃ δολοφονίας τοῦ βασιλόπαιδος Δζὶμ (ἴδε Σεβ. Ἀλῆ Χαδηκὰτ τόμ. Α. σελ. 186 ἱστορ. Χαϊρουλλὰχ βιβ. Ιον σελ. 75 καὶ Αθ. Ὑψηλ. τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 29) καὶ γενομένου Μ. Βεζύρου ἐπὶ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτὰν Βαϊαζίτ. Διετέλεσεν οὗτος Βεζύρης καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Σουλτὰν Σελὶμ (ἀπὸ τῆς 25 Ἀπριλίου 1512—22 7βρίου ἴδ. ἔτους) Ὅθεν πιθανὸν ὅτι ἐν τῷ χρονικῷ τούτῳ διαστήματι μετεποίησε τόν τε ναὸν τοῦτον καὶ τὸν ἐν Ἐδὲρν Σεράϊ τῶν Ἁγίων Πέτρου καὶ Μάρκου εἰς Τεμένη. Ἡ ἐν τῇ Χαδηκὰτ ἀξίωσις τοῦ Σεβ. Ἀλῆ ἦν παραδέχεται καὶ ὁ ἡμέτερος Α. Γ. Παπάτης περὶ τοῦ ὅτι ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέα ἐν τῇ Κρίσει μετεβλήθη εἰς τέμενος τῷ 1489 εἶνε ἀδάσιμος, ἐπειδὴ καὶ ὁ Κοτζᾶ Μουσταφᾶ Πασσᾶς μόνον μετὰ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν δολοφονίαν τοῦ Δζὶμ (γενομένην κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1495) ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔτυχε προαγωγῆς.

Σάββατον 18. Μνήμη τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ.

Ἦν Σύρος τὸ γένος ἐξ Ἀντιοχείας, τὸ δὲ ἐπάγγελμα ἰατρός. (''Ασπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρός, ὁ ἀγαπητός, '' πρὸς Κολοσ. Δ. 14.) Τινὲς μὲν θέλουσιν αὐτὸν ἑλληνιστὶ Ἰουδαῖον, διότι ἀναφέρει τὴν ἁγίαν τῆς Π. Δ. Γραφὴν κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν Ο. ἕτεροι ὁρμώμενοι ἐκ τῆς μνησθείσης πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου, διαστελούσης τὸν Λουκᾶν καὶ Δημᾶν ἀπὸ τοὺς ἐκ περιτομῆς ὄντας (κεφ. Δ. ἐδ. 11.) θέλουσιν αὐτὸν ἐθνικόν. Ἐκ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντος Εὐαγγελίου (κεφ. ΚΔ.΄ ἐδ. 13 καὶ ἑφεξ.) ἀφορμώμενοι τῶν ἀρχαιοτέρων τινὲς ὑπομνηματίζουσιν ὅτι ἦν συνοδοιπόρος τοῦ Κλεόπα κατὰ τὴν εἰς Ἐμμαοὺς μετάβασιν, ὅτε μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἠνώθη μετ' αὐτῶν ἄγνωστος καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ Συναξαριστὴς ὅμως δὲν φαίνεται παραδεχόμενος τὴν γνώμην ταύτην, ἣν καὶ ὁ Λουκᾶς ὑποστηρίζει μὴ συναριθμῶν ἑαυτὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου αὐτοῦ μετὰ τῶν αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκόων τοῦ Λόγου· ἀξιοῖ ὁ αὐτὸς Συναξαριστής, ὅτι ὑπὸ τοῦ Παύλου κατηχηθεὶς προσῆλθεν εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Ἐκ τῶν πρὸς Τιμόθεον (Β.΄ δ.΄ 11) πρὸς Φιλήμονα (23 24) καὶ πρὸς Κολοσσαεῖς (δ.΄ 14) ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου συνάγεται ὅτι ἦν αὐτῷ οἰκειότατος φίλος, πιστότατος ὀπαδὸς καὶ ἀκόλουθος. Δὲν εἶνε ὅμως ἀκριβῶς γνωστὸν ποῦ καὶ πότε ἤρχισε νὰ ἀκολουθῇ τῷ Παύλῳ. Ἐκ τοῦ ὅτι ἐν ταῖς πράξεσι καθιστορῶν ὁ Λουκᾶς τὴν ἀπὸ Τρωάδος ἀναχώρησιν τοῦ Παύλου μεταβάλλει ὕφος λόγου (Πράξ. ιστ.΄ 6—10) καὶ γράφει κατὰ πρῶτον πληθυντικὸν πρόσωπον, εἰσὶ πολλοὶ οἱ δεχόμενοι ὅτι ἀπὸ Τρωάδος ὁ Λουκᾶς κατὰ τὸ 50 τῆς σωτηρίας ἔτος ἐγένετο συνοδοιπόρος καὶ συνέκδημος τῷ Παύλῳ. Κατὰ Νικηφόρον τὸν Κάλλιστον (Ἐκκλ. ἱστορ. Β΄. μγ΄.) ''Λουκᾶς . . . . ἄκρως δὲ τὴν ζωγράφων τέχνην ἐξεπιστάμενος . . . Φασὶ δὲ αὐτὸν πρώτιστον τήν τε Χριστοῦ εἰκόνα καὶ τῆς αὐτὸν θεοπρεπῶς τεκούσης, ἔτι δὲ καὶ τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων διὰ ζωγραφικῆς ἱστορῆσαι τέχνης· καὶ ἐντεῦθεν εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸ τοιοῦτον εὐσεβὲς καὶ πάντιμον ἔργον ἐξενεχθῆναι.''

Κῆρυξ τοῦ θείου διδάγματος γενόμενος ὁ Λουκᾶς ἦλθησεν ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσας ἐν Θήβαις τῆς Βοιωτίας, ὅθεν τὸ πάντιμον αὐτοῦ λείψανον ὑπὸ Κωνσταντίου υἱοῦ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μετηνέχθη δι' Ἀρτεμίου τοῦ ἐπάρχου καὶ ἐναπετέθη ἐν τῷ εἰς ταφὴν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας οἰκοδομηθέντι ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τῷ πρώτῳ μετὰ τὴν ἅλωσιν χρηματίσαντι ἐπί τινα ἔτη Πατριαρχεῖον, ἐφ' οὗ σήμερον ἐγείρεται τὸ τέμενος τοῦ πορθητοῦ (Φατίχ.)

Γνήσια καὶ κανονικὰ συγγράμματα τοῦ Λουκᾶ εἶνε τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον καὶ αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἅτινα ἔγραψε χάριν Θεοφίλου τινὸς ἐπιφανοῦς Ρωμαίου, ὅπως ἀσφαλέστερον πληροφορήσῃ αὐτὸν περὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Κατὰ Κλήμεντα δὲ τὸν Ἀλεξανδρέα καὶ Ὠριγένην ἡρμήνευσε προσέτι εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὴν ἑβραϊστὶ γραφεῖσαν πρὸς ἑβραίους ἐπιστολὴν τοῦ Παύλου.

Κυριακὴ 19. Μνήμη τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰωὴλ καὶ τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Ὀδάρου.

Ὁ προφήτης οὗτος, οὗ τὸ ὄνομα ἑρμηνεύεται ἀγάπη Θεοῦ εἶνε ὁ δεύτερος τῶν δώδεκα ἐλασσόνων προφητῶν καὶ ἤκμασε πιθανῶς κατὰ τὸν Η. Π. Χ. αἰῶνα. Ἐκ τῆς προφητείας αὐτοῦ πυνθανόμεθα ὅτι ἦν υἱὸς τοῦ Βαθουὴλ, ἐκ τίνος ὅμως φυλῆς ἄγνωστον. Ὁ συναξαριστὴς τὸν θέλει ἀνήκοντα εἰς τὴν φυλὴν Ρουβήμ, ἄλλοι ὅμως κατατάττουσιν αὐτὸν εἰς τὴν φυλὴν Γάδ. Ὑποθέτουσί τινες ὅτι προεφήτευσε πρὸ τοῦ Ἀμὼς καὶ τοῦ Ὀζίου· ἕτεροι δὲ ἰσχυρίζονται ὅτι ἔγραψε μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν φυλῶν, ἡ δὲ γνώμη αὐτῶν εἶνε πιθανωτέρα, ἐπειδὴ καὶ ἡ προφητεία αὐτοῦ εἶνε ἐλεγεῖον, ἐν ᾧ θρηνεῖ τὴν ἐρήμωσιν τῆς πατρίδος του. Ὁ θεόπνευστος οὗτος ἀνὴρ προεφήτευσε τὴν κατάπεμψιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Γ΄. 28 καὶ ἑπ.) Τὴν δὲ περικοπὴν ταύτην ἀντέταξεν ὁ ἀπόστολος Πέτρος πρὸς τοὺς ἀπίστους Ἰουδαίους, οἵτινες ἰδόντες αἴφνης τοὺς Ἀποστόλους ἐν τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, λαλοῦντας ξένας γλώσσας ἐχλεύαζον αὐτοὺς λέγοντες ὅτι ἐμέθυσαν, ἣ κατὰ τὴν γραφικὴν ἔκφρασιν '' ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι ἦσαν'' (πραξ. β. 14). Τούτου ἕνεκεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἄχρι τοῦ νῦν οἱ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς νομίμοις στοιχοῦντες ζωγράφοι, εἰκονίζοντες τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ζωγραφίζουσι κάτωθεν τῶν Ἀποστόλων τὸν προφήτην τοῦτον, λέγοντα ''ἐχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα.''

Ὁ μάρτυς στρατευόμενος ἐν Αἰγύπτῳ ἦλθησεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μαξιμιανοῦ.

Δευτέρα 20—Μνήμη τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου.

Ἔπαρχος ἦν τὸ πρὶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· ὅτε δὲ τὰ σκῆπτρα καταλαβὼν ὁ Ἰουλιανὸς πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν ἀπεσκίρτησεν, ἀποθέμενος τὴν ἀρχήν, ἀνῆλθεν εἰς Ἀντιόχειαν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἤλεγξεν αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀπαρνήσει τοῦ Χριστοῦ. Διαταγῇ τοῦ ἀποστάτου, ἀφοῦ μυριαχῶς ἐβασανίσθη, ἀπετμήθη τέλος τὴν κεφαλήν.

Τρίτη 21. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἱλαρίωνος τοῦ Μεγάλου.

Ἐθνικὸς τὸ θρήσκευμα ὢν μετέβη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ. μ. χ. αἰῶνος εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρὸς ἐκπαίδευσιν, ἐκεῖ δὲ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἀσπασάμενος, ζηλωτὴς τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου γέγονε, καὶ τούτου τὸ παράδειγμα ἐμιμήθη γενόμενος μοναχὸς πρὸς ὃν κατὰ τὸν Ἱερώνυμον (vita Hilarionis) πλήθη Σαρακηνῶν συνέτρεχον μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ ἐξαιτούμενοι· ὁ δὲ προέτρεπεν αὐτοὺς τότε εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Πῶς τῶν ὀρθοδόξων ἕκαστος δέον ἵνα περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου σκέπτηται καθώρισαν ἡμῖν οἱ τὴν ἁγίαν Δ'. οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐν Χαλκηδόνι συγκροτήσαντες θεσπέσιοι Πατέρες. Ἑρμηνευομένου γὰρ τοῦ γ'. κανόνος τῆς ἁγίας Β'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐπὶ τῇ παρατηρήσει τοῦ Λαοδικείας Νουνεχίου, ὅτι οἱ τοῦ Ρώμης τοποτηρηταὶ ἀπηρέσκοντο εἰς τὰ πρεσβεῖα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, μιᾷ φωνῇ ἡ Σύνοδος ἀνέκραξεν «ἡ δόξα Κωνσταντινουπόλεως, δόξα ἡμῶν ἐστιν, ἐπειδὴ καὶ τὰς μερίμνας ἡμῶν ἀναδέχεται». Καὶ ὄντως ἡ ἁγιωτάτη αὕτη Ἐκκλησία, ἣν προσφυῶς πάνυ ὁ θεῖος Γρηγόριος ὠνόμασε «πηγὴν τῶν δογμάτων, ἐξ ἧς ἀναβρύουσι καὶ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐπεκτείνονται», ἐν τῇ οἰηνεκεῖ αὐτῆς μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς καθολικῆς ὀρθοδοξίας «μήτηρ σχεδὸν ἁπασῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἐγένετό τε ἀπ' ἀρχῆς καὶ νῦν ἔστι καὶ νομίζεται, καὶ πρὸς αὐτὴν τὸ κοινὸν βλέπει ὡς κέντρῳ κύκλος περγραφόμενος.» Ἀεὶ γὰρ τὸ βλέμμα ἐπὶ τὰς ἀδελφὰς ἐπιστρέφουσα, ταύτας ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ ἐστήριξε καὶ στηρίζει διδασκαλίᾳ. Ὅθεν καὶ τὸ τοῦ Κυρήνης Συνεσίου «ἐγὼ βούλομαι καὶ ἀνάγκη μοι θεῖον νόμον ἡγεῖσθαι πᾶν ὅ,τι ἂν ὁ θρόνος τῆς Ἀλεξανδρείας θεσπίσῃ,» προσφόρως πάνυ ἂν εἴποι τις περὶ τῆς ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως τοῦ λόγου ὑποκειμένου. Αὕτη γὰρ «τὰς ἀσθενίας ἡμῶν ἐβάστασε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ὠδύνᾶται», αὕτη μετὰ τὴν ἅλωσιν ἀνεδείχθη ἡ σωστικὴ κιβωτός, τῆς ἐξουσίας θεωρούσης τὸν Πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον καὶ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ἐδρεύοντα ἱεράρχην ὑπόλογον περὶ τῆς πιστῆς ὑποταγῆς τῶν ἀνὰ τὴν αὐτοκρατορίαν ὀρθοδόξων, καὶ ὑπεύθυνον διὰ πᾶσαν ταραχήνεις οἱανδήτινα τοῦ κράτους γωνίαν ἐξεγειρομένην. Ὁ μαρτυρικὸς θάνατος ἓξ Πατριαρχῶν περίτρανον ἐν τῇ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἱστορίᾳ πρόκειται μαρτύριον τῆς προθυμίας μεθ' ἧς οἱ τῆς ἁγιωτάτης ταύτης ἐκκλησίας προϊστάμενοι ἔσπευδον θῦσαι τὴν ψυχὴν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ.

Δὲν ὑπενθυμίζομεν δικαιώματα ἐκ κανονικῶν διατάξεων καὶ αὐτοκρατορικῶν θεσπισμάτων ἀπορρέοντα, ἀλλ' ὑπομιμνήσκομεν τὸν ὑπὲρ σύμπαντος τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος βίον τοῦ μαρτυρίου, ὃν ὁ Οἰκουμενικὸς ὑπέστη θρόνος ἐπὶ προφυλακῇ τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας. Ὅτε βαρεῖς κλύδωνες ἐντεῦθέν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐξηγείροντο, ἄγρυπνοι παρὰ τὸ πηδάλιον ἵσταντο οἱ μακάριοι τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Γενναδίου διάδοχοι καὶ ἀπτόητοι πρὸς τὸν ἐπιφερόμενον θάνατον διακείμενοι, ἐνίσχυον τοὺς ἐκπτοουμένους, τὰ θεῖα λόγια αὐτοῖς ὑπομιμνήσκοντες «θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.» Ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ καυχώμενος ὁ Οἰκουμενικὸς οὗτος θρόνος ἢ ἐπὶ τῷ Σταυρῷ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, δι' οὗ ἡμῖν κόσμος ἐσταύρωται, ἐκράτησε τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τῆς δόξης κατέναντι ἐθνῶν, καὶ οὐκ ἐπησχύνθη τὸ μαρτύριον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ.

Ἀνεξαρτήτως τοίνυν ἑτέρων λόγων, ἀπορρεόντων ἐκ τῶν κανονικῶν πρεσβείων τοῦ ἁγιωτάτου τούτου θρόνου, ὁ ἀτελῶς ἐν τοῖς ἄνω σκιαγραφηθεὶς βίος τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἱ διηνεκεῖς αὐτῆς ἀγῶνες ὑπὲρ εὐσταθείας τῶν λοιπῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ σωτηρίας παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, ἐπιβάλλουσι παντὶ ὀρθοτομοῦντι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὡς καθῆκον καὶ ὀφειλὴν ἱεράν, τὴν υἱϊκὴν πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν ὑπὲρ ἀντιλήψεως καὶ συνδρομῆς αὐτοῦ μέριμναν. Εἰς τὸν θρόνον γὰρ τοῦτον ἀτενίζοντες ὡς πρὸς πολιτὸν ἀστέρα οἱ πρὸ ἡμῶν χειμαζόμενοι, διέπλεον ἀκαταπόντιστοι τὸ κυμαινόμενον πέλαγος, ἄχρις οὗ ἀνέτειλαν αἰθριώτεραι ἡμέραι.

Σήμερον ὅτε οὐ χειμὼν ἄγριος, οὐδὲ καταιγίδες καὶ λαίλαπες ἐπισκήπτουσαι λάβροι μαίνονται, οὐδὲ νέφη πυκνὰ καὶ σκότος ἐπηλυγάζει

ἀλλὰ μάλ' αἴθρη,
πέπταται ἀνέφελος λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη

χρὴ πάντας ἀναμιμνήσκεσθαι τῶν θυσιῶν καὶ τῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἀγώνων τῆς σεβασμίας ταύτης Ἐκκλησίας καὶ σφιγκτότερον περὶ ταύτην συσπειροῦσθαι, ἡγούμενοι ἅμα καὶ λέγοντες «ἡ δόξα Κωνσταντινουπόλεως, δόξα ἡμῶν ἐστιν, ἐπειδὴ καὶ τὰς μερίμνας ἡμῶν ἀναδέχεται.» Πρὸς τίνα ἄλλον ἢ πρὸς τὸν ἁγιώτατον τοῦτον ἀποστολικὸν θρόνον προστρέχουσιν αἱ αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι, τῶν διαφορῶν τὴν ἐπίλυσιν καὶ τῶν δογμάτων τὴν ἀκρίβειαν ἐπιζητοῦσαι; Ποῦ ἀλλαχοῦ ἢ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν τοῦτον θρόνον ἀπευθύνονται ἑκατομμύρια χριστιανῶν, τὴν δραστικὴν αὐτοῦ παρὰ τῇ κυβερνήσει μεσολάβησιν ἐπιζητοῦντα; Ποῦ ἀλλαχοῦ ἢ πρὸς τὴν ἁγιωτάτην Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἀτενίζουσιν αἱ διῳκῶσαι παιδείας πτωχαὶ κοινότητες καὶ παρ' αὐτῆς συνδρομὴν καὶ ὑποστήριξιν ἐκζητοῦσι; Παρὰ τίνος δ' ἄλλου εἰ μὴ παρὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν τούτου κέντρου ἦδη τὴν πνευματικωτέραν τοῦ κλήρου διάπλασιν ἀπεκδεχόμεθα;

Ὁ Οἰκουμενικὸς θρόνος ἐννοεῖ καὶ ἐκτιμᾷ τὸ μέγεθος τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, εἰ δὲ καὶ στερεῖται πόρων πρὸς ἐπαρκῆ αὐτοῦ συντήρησιν, οὐ λείπει ἐκ τῶν ἐνόντων, ποῦ μὲν συντηρῶν ἀφ' ἑαυτοῦ, ποῦ δὲ ἐπίκουρος ἄμεσος ἐρχόμενος τῶν ἐν ἀνάγκαις ἐπαρχιακῶν Σχολῶν. Ἀλλ' ὅπως τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ δεόντως ἐκπληρώσῃ, δεῖται τῆς ὑλικῆς συνδρομῆς καὶ ὑποστηρίξεως τῶν ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξων· ἀνάγκη ὅπως μὴ περισπᾶται ἐκ μεριμνῶν περὶ τοῦ πῶς ἐξοικονομήσει τὰ τῶν καθημερινῶν ἀναγκῶν καὶ πῶς ἀνταποκριθήσεται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν πιστῶν τοῦ Κοινοῦ.

Ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου θέματος ἡ Α. Θ. Π. ἅμα τῇ ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἀναρρήσει Αὐτῆς ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν δύο σωμάτων τῆς τε ἱερᾶς καὶ ἁγίας Συνόδου καὶ τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, ἅτινα πρὸς ἄλλοις οἰκονομικοῖς μέτροις ἐνέκριναν καὶ τὴν πρὸς τὰς ἐν Εὐρώπῃ Ὀρθοδόξους κοινότητας γνωστοποίησιν τῆς οἰκονομικῶς δυσφορήτου θέσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ τὴν ἐξαίτησιν συνδρομῆς καὶ παρ' αὐτῶν πρὸς ἀποσόβησιν τῶν ὑλικῶν τούτων περισπασμῶν τῆς Ἐκκλησίας. Συνῳδὰ τῇ ἀποφάσει ταύτῃ ἀπεστάλη μ σοῦντος τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ παρελθόν-

τος ἔτους πρὸς τὰς ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ὀρθοδόξους κοινότητας ἡ ἐπομένη Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐγκύκλιος.

ΙΩΑΚΕΙΜ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ, κτλ.

Ὁσιολογιώτατε προϊστάμενε καὶ εὐγενέστατοι Κύριοι οἱ συγκροτοῦντες τὴν Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν Κοινότητα, ... χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

Γνωστὸν ὑπάρχει πᾶσι τοῖς ἁπανταχοῦ εὐσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς ὁποῖα καὶ ὁπόσα δεινὰ ὑπέστη κατὰ καιρούς, ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων περιπετειῶν, ὁ καθ' ἡμᾶς ἁγιώτατος καὶ ἀποστολικὸς οὗτος θρόνος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, τὸ κέντρον τοῦτο τῆς Ὀρθοδοξίας, καὶ τοῦ ἡμετέρου εὐσεβοῦς Γένους. Καίτοι δὲ ὁμολογουμένως ἡ ἁγία αὕτη τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ὡς ἄλλη τις σωστικὴ Κιβωτός, οὐ μόνον αὕτη διεσώθη, διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως, ἀβλαβὴς ἐκ τοσούτων ἐπελθόντων ἀλλεπαλλήλων κινδύνων καὶ σάλων, ἀλλὰ καὶ διέσωσεν ἐν ἑαυτῇ μετὰ τῆς πατρῴας εὐσεβείας καὶ τὴν πάτριον γλῶσσαν καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἤθη, δι' ὧν διακρινόμεθα, οὐχ ἧττον ὅμως τὰ ἀλλεπάλληλα καὶ πολυχρόνια δεινὰ ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῆς καταστάσεως, καὶ πολλὰς καὶ βαθείας ἐπήνεγκον ἐπ' αὐτὴν τὰς πληγάς· ὥσπερ δὲ τὸ ἐκ φοβερᾶς τρικυμίας διασωθὲν σκάφος, χρήζει ἐν πολλοῖς ἐπιμελοῦς διορθώσεως, ἵνα ἀκινδύνως ἐπαναλάβῃ τὸν πλοῦν αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἡ πολυπαθὴς καὶ ἀναξιοπαθοῦσα Μήτηρ ἡμῶν, ἡ ἁγία καὶ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, δεῖται τῆς συντόνου καὶ ἀποτελεσματικῆς ἀρωγῆς τῶν ἁπανταχοῦ τέκνων αὐτῆς, ὅπως, ἀνακύψασα ἐκ τῶν περιστοιχούντων αὐτὴν δεινοπαθημάτων, ἀναλάβῃ τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῇ καὶ τῷ ἡμετέρῳ εὐσεβεῖ Γένει θέσιν.

Πολλαὶ βεβαίως καὶ μεγάλαι αἱ ἀνάγκαι τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, πολλὰ τὰ χρήζοντα θεραπείας καὶ διορθώσεως· ἀλλὰ τὸ πάντων πρώτιστον καὶ ἀναγκαιότατόν ἐστι τὸ τῶν οἰκονομικῶν, ἅτινα εὑρίσκονται εἰς τὸ ἔσχατον τῆς δυσχερείας σημεῖον. Οὐδεὶς δ' ἐξ ὑμῶν, πεποίθαμεν, ἀμφιβάλλει, ὅτι ἄνευ τῆς τούτων προσηκούσης διαρρυθμίσεως καὶ τακτοποιήσεως, οὐδεμία ἀποτελεσματικὴ ἐργασία δύναται γενέσθαι ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν οὐ καλῶς ἐχόντων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν, ἅμα τῇ θείᾳ ἐλέει ἀναρρήσει ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν τοῦτον θρόνον, ἐπὶ τούτου τοῦ σπουδαίου καὶ ζωτικωτάτου κεφαλαίου τῶν οἰκονομικῶν ἐστρέψαμεν πρὸ πάντων τὴν προσοχήν, καὶ μετὰ λύπης ἐπληροφορήθημεν ὅτι τὸ ταμεῖον τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου οὐ μόνον στερεῖται προσόδων ἐπαρκῶν, πρὸς ἀντιστάθμισιν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων δαπανῶν διὰ τὴν τακτικὴν αὐτοῦ ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπιβαρύνεται ὑπὸ παγίου βαρυτάτου χρέους, ὑπερβαίνοντος τὰς πεντήκοντα χιλιάδας λιρῶν ὀθωμανικῶν, καὶ ὑφ' ἑτέρου κυμαινομένου, σχηματισθέντος ἐξ ἐλλειμάτων προϋπολογισμῶν πολλῶν ἐτῶν. Πόσον δὲ ἡ τοιαύτη τῶν οἰκονομικῶν κατάστασις ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς πορείας καὶ πάντων τῶν λοιπῶν, παρεμποδίζουσα πᾶσαν ἡμῶν σκέψιν καὶ ἐνέργειαν ὑπὲρ τῶν πολυειδῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους συμφερόντων, τοῦτο πᾶς εὐσεβὴς καὶ φιλογενὴς χριστιανὸς, τέκνον γνήσιον τῆς ἀναξιοπαθούσης Μητρὸς Ἐκκλησίας εὐκόλως κατανοεῖ. Ὅθεν καὶ ἐν ταῖς περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου διασκέψεσιν ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς δύο βουλευτικῶν σωμάτων, τῆς ἱερᾶς δηλονότι συνόδου, καὶ τοῦ διαρκοῦς ἐθνικοῦ συμβουλίου, πολλῶν καὶ ἄλλων μέτρων προταθέντων ὑφ' ἡμῶν καὶ ἐγκριθέντων λυσιτελῶν καὶ δυναμένων βελτιῶσαι ἐπαισθητῶς τὰ οἰκονομικὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐθεωρήθη καλὸν ἅμα καὶ λυσιτελές, καὶ τὸ παρακληθῆναι πάσας τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁμογενεῖς Κοινότητας, ἵνα, λαβοῦσαι προηγουμένως γνῶσιν τῆς τοιαύτης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου κατα-

στάσεως, εὐαρεστηθῶσιν ὅπως ἐν τῷ φιλευσεβεῖ καὶ φιλογενεῖ αὐτῶν ζήλῳ καὶ ἐνδιαφέροντι ὑπὲρ τῆς εὐκλείας καὶ δόξης τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου, τοῦ τῆς ὀρθοδοξίας σεμνώματος, ἀποδέξωνται μέτρον τι διαρκὲς καὶ μόνιμον: τοιοῦτόν ἐστιν ἑκάστην οἰκογένειαν, εἴτε ἕκαστον ἰδιοσυντήριτον πρόσωπον προσφέρειν ἐτησίως ὑπὲρ συντηρήσεως τῶν Πατριαρχείων φράγκα εἴκοσιν, ἢ ἄλλως ὅ,τι ἐξ ἐλευθέρας θελήσεως ἕκαστος βούλεται.

Τοῦτο τοίνυν ἀγγέλλοντες τῇ ὑμετέρᾳ ἐντίμῳ καὶ περισπουδάστῳ ἡμῖν Κοινότητι διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας Πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς, ἐν πρώτοις μὲν εὐλογοῦμεν ἐκ μέσης ψυχῆς ὑμᾶς τε καὶ τὴν κατ' οἶκον ὑμῶν ἐκκλησίαν, εὐχόμενοι διαρκῶς τῷ παντοδυνάμῳ Θεῷ ὑπὲρ τῆς διηνεκοῦς ὑγείας καὶ εὐημερίας ὑμῶν. Εἶτα δὲ ἀξιοῦμεν πάντας ὑμᾶς πατρικῶς ἵνα μετὰ στοργῆς υἱϊκῆς καὶ προθύμου διαθέσεως ἀποδέξησθε τὴν θερμὴν ταύτην αἴτησιν τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἰλέῳ τῷ θυμάτι ἀτενίζοντες πρὸς τὴν ἀναξιοπαθοῦσαν θέσιν αὐτῆς, καὶ σπεύδοντες φιλοτίμως ὁρίσαι καὶ διακανονίσαι τό τε διαληφθὲν μέτρον καὶ τὰ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ, οἷον τῆς συστάσεως ἐπιτροπῆς, καὶ τῆς εἰσπράξεως τοῦ ἐτησίου προαιρετικοῦ ὑμῶν ἐράνου ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει.

Ἐπὶ τούτου δὲ ἐπαναλαμβάνοντες τὴν ἔκφρασιν τῶν διαπύρων ὑπὲρ ὑμῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, ἐπικαλούμεθα ἔτι ἐφ' ὑμᾶς πᾶν ἐφετὸν καὶ σωτήριον ἀγαθὸν παρὰ τοῦ ἀγαθοδότου Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. 1879 Φεβρουαρίου 12.

† Ὁ Κωνστατινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Εἰς τὴν φωνὴν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας προθύμως ἔσπευσαν ἵνα ἀνταποκριθῶσιν αἱ ἀνὰ τὴν Ἑσπερίαν εὐσεβεῖς κοινότητες, καὶ δὴ ἐκ Λονδίνου, πέρυσι μὲν ἀπεστάλησαν λίραι στερ. 104, ἐφέτος δὲ λ. στ. 101 καὶ 2 σελ. Ἐκ Γαλαζίου ἐπίσης πέρυσι πώλια 87 καὶ φρ. 7., ἐκ Βιέννης φρ. 1077, ἐκ Μαγγαιστρίας λίρ. στ. 40 καὶ ἐκ Μασσαλίας φρ. 1860.

Τῶν εὐσεβῶν τούτων κοινοτήτων τὸ ἀξιόζηλον παράδειγμα, πεποίθαμεν, μιμηθήσονται καὶ αἱ λοιπαὶ ὀρθοδοξοῦσαι ἐν Εὐρώπῃ κοινότητες, σκεπτόμεναι ὅτι μικρά τις ἐξ αὐτῶν χρηματικὴ συνδρομὴ πρὸς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν τῆς ὀρθοδοξίας κέντρον δι' αὐτὰς μὲν ἔσεται ἀνεπαίσθητος ἐπιπροσθήκη ἐτησίας δαπάνης, διὰ δὲ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον σπουδαία ἀνακούφισις. Μὴ περισπωμένη τότε ἡ Ἐκκλησία ἐκ τῆς μερίμνης τῆς ἐξοικονομήσεως τῶν ἀπολύτων αὐτῆς ἀναγκῶν, καὶ πρόχειρα ἔχουσα, ἔστω καὶ μὴ ἐπαρκῆ, μέσα ἐνισχύσεως τῆς παιδείας καὶ διαδόσεως τῶν φώτων παρὰ τοῖς ἁπλουστέρως ἔχουσιν, ἀνετώτερον τὴν ὑψηλὴν αὐτῆς ἐπιδιώξει ἀποστολήν, χειραγωγοῦσα εἰς τὴν κατ' ἐπίγνωσιν πίστιν τὰ πλήθη τῶν εὐσεβῶν καὶ διαλύουσα τὰς πλεκτάνας τῶν ὑπεναντίων.

Τὸν δίκαιον καὶ προσήκοντα ἀπονέμοντες ἔπαινον τῇ τε κοινότητι Λονδίνου καὶ ταῖς λοιπαῖς ὀνομαστὶ διαληφθείσαις ὡς ἄνω κοινότησι, καὶ ἐλπίζοντες ὅτι καὶ ἐφέτος προθυμοποιηθήσονται αὗται, ὅπως συνεχίσωσιν, ὡς ἡ ἐν Λονδίνῳ, τὸ εὐσεβὲς καὶ θεάρεστον ἔργον, οὗτινος πέρυσι κατήρξαντο, πεπείσμεθα ὅτι καὶ αἱ ἄχρις ὥρας ὑστερήσασαι, εἰ καὶ ὑπεσχέθησαν ἤδη ὅτι συνδραμοῦσιν, οὐδαμῶς ἀπολειφθήσονται τῆς τιμῆς, ἣν αἱ μνησθεῖσαι κοινότητες ἐκτήσαντο, διατρανώσασαι ἐμπράκτως καὶ διατρανοῦσαι ἀξιάγαστον υἱϊκὴν φιλοστοργίαν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν.

Οὐχ ἧττον τῶν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ἀδελφῶν καὶ οἱ ἐν

τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὀρθόδοξοι, οἱ πρὸς τῇ πνευματικῇ προστασίᾳ καὶ τῆς ὑλικῆς συνδρομῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπολαμβάνοντες, οὐδαμῶς ὀφείλουσιν ὀκνῆσαι, ἀλλὰ δέον ἐλθεῖν εἰς ἐπικουρίαν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν κέντρου, τοσοῦτο μᾶλλον μετὰ προθυμίας, ὅσον κάλλιστα οἴδασιν ὅτι ἐξ ἀλληλεπιδράσεως ἡ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον χορηγηθησομένη ὑπ' αὐτῶν συνδρομὴ ἐπ' αὐτῶν ἠθικῶς ἐν μείζονι μοίρᾳ ἐπισραφήσεται.

ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΤΗΣ Α. Θ.Π. ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὁ συνεκτικὸς τῶν ἐπὶ μέρους ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν κρίκος γενόμενον, καὶ τὸ κέντρον πρὸς ὃ βλέπει περιγραφόμενος ὁ θεοχάρακτος τῆς Ἐκκλησίας κύκλος, ὡς ἐκράτησεν ἀνόθευτον τὴν παρακαταθήκην τῶν ἱερῶν δογμάτων, ἃ οἱ αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι τοῦ Λόγου, καὶ, παρ' αὐτῶν λαβόντες, οἱ τῷ φωτὶ τοῦ ΠαναγίουΠνεύματος αὐγασθέντες Πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Οἰκουμένης τῇ Ἐκκλησίᾳ παρέδωκαν, οὕτω διετήρησε ζωηρὰν τήν τε πρὸς τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας ἀγάπην, καὶ τὸ φίλτρον πρὸς τὰ ἑκάστοτε γῆς βλαστήματα τῆς καλλικάρπου πνευματικῆς ἀρούρης, ἣν τοῖς νάμασι τῆς διδασκαλίας Αὐτοῦ ὁ τῶν ὅλων ποιητὴς καὶ Κύριος κατήρδευσε. Τοῦ μητρικοῦ Δὲ τῆς φίλτρου τεκμήριον παρέσχεν ἡ πανσέβαστος Μήτηρ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἅμα τῇ ἐπ' αἰσίοις ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν θρόνον ἀναρρήσει τῆς Α. Θ. Π. Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'. ἀπολύσασα καὶ πρὸς τὰς ἐν Εὐρώπῃ ὀρθοδόξους κοινότητας τὴν ἑπομένην ἐνθρονιστικὴν τῆς Α.Θ. Π. ἐπιστολήν.

ΙΩΑΚΕΙΜ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ, κλπ.

Ὁσιολογιώτατε προϊστάμενε, καὶ εὐγενέστατοι Κύριοι οἱ συγκροτοῦντες τὴν Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν Κοινότητα . . . χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

Θείῳ ἐλέει ἐξ ὁμοθύμου δοκιμασίας κλήρου τε καὶ λαοῦ κληθέντες εἰς διαδοχὴν τοῦ ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐπειθαρχήσαμεν τῷ Θεῷ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἀγνοοῦντες πρὸς οἵας μὲν εὐθύνας ἐμέλλομεν ὑπαγαγεῖν ἑαυτούς, εἰς ἡλίκους δὲ ἀποδυόμεθα ἀγῶνας ἐν οὕτω ἀντιξόοις καιροῖς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν σκάφος ἀναδεχόμενοι καὶ κυβερνῆσαι ἐπιχειροῦντες· οὐ μακροψυχοῦμεν ὅμως, οὐδὲ ἐξαπορούμεθα ὅλως, τελείαν μὲν πεποίθησιν ἔχοντες εἰς τὸν Ἀρχιποίμενα καὶ μέγαν Ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν, ὃς ἱκανώσει ἡμᾶς εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, πολλὴν δὲ τὴν παραμυθίαν καὶ ἀνακούφισιν ἀπεκδεχόμενοι ἀπὸ τῆς ὁμοψύχου συναρωγῆς καὶ συμπράξεως παντὸς πιστοῦ καὶ φιλοστόργου τέκνου τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ταῦτα προὐργιαίτατον ἡγησάμεθα ἐξαγγεῖλαι καὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβεῖ καὶ φιλοχρίστῳ κοινότητι, οὐχ ὡς μέγα τι ἀγαθὸν εὐαγγελιζόμενοι, ἀλλ' ὡς σπουδάζοντες τηρεῖν ἐν τῇ ἑνότητι τῆς πίστεως τὸν σύνδεσμον τῆς κοινῆς τοῦ Ὀρθοδόξου πληρώματος ἀγάπης, ποθοῦντες καὶ ὑμᾶς κοινωνοὺς ποιῆσαι τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν ταύτης, ὡς ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἧς τῶν θλίψεων καὶ ἀναγκῶν εὐλαβῶς πάνυ καὶ φιλοτίμως ἑκάστοτε κοινωνοὶ γεγόνατε.

Καὶ δὴ τὰς ἀπὸ κέντρου ψυχῆς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς πᾶσιν ὑμῖν ἐπιδαψιλεύοντες καὶ ἐπικαλούμενοι ἐφ' ὑμᾶς τε καὶ ἐπὶ τοὺς εὐαγεῖς ὑμῶν οἴκους πλουσίαν τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ οὐρανοῦ, ἄξιον καὶ δίκαιον ἅμα ἡγούμεθα διεγεῖραι ὑμᾶς, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῆς πίστεως ἡμῶν, εἰς ὑπόμνησιν τῶν θείων καὶ σωτηρίων αὐτῆς παραγγελμάτων. Παρακαλοῦμεν οὖν ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχειν καλήν, ἵνα ἀπὸ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων δοξάζηται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ, ἧς ἐγεννήθητε μέλη τίμια, γνήσια καὶ ἐκλεκτά· ἐν φόβῳ Θεοῦ τὸν τῆς παροικίας ἡμῶν χρόνον ἀναστρέφεσθε, εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι, ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ· νήφειν ἐν ταῖς προσευχαῖς, οἴκοι τε καὶ ἐν Ἐκκλησίαις, τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ, ἕκαστος καθὼ ἔλαβε χάρισμα εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ· τῆς τῶν τέκνων ὑμῶν ἀνατροφῆς καὶ παιδεύσεως σπουδαίως ἐπιμελούμενοι, ὥστε προάγεσθαι καὶ προκόπτειν αὐτὰ ἐν τῇ πατρῴᾳ εὐσέβειᾳ καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι ξένοις καὶ ἐκφύλοις ἤθεσι καὶ διδάγμασι· ζωηρὸν ἀεὶ καὶ θᾶλλον τὸ πρὸς τὴν πατρίδα φίλτρον διασώζειν, πειθαρχοῦντες μὲν ταῖς κατὰ τόπους καθεστηκυίαις ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀρθοδόξοις ποιμέσι, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν παραγγελίαν, ἀλλ' οὐχ ἥκιστα ἀγαθὰ ἑκάστοτε προνοούμενοι ὑπὲρ τῆς κοινῆς πνευματικῆς ὑμῶν μητρὸς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας ἧς τὸ ἄδολον γάλα ἐκτρέφει ὑμᾶς πνευματικῶς ὡς πάντα ἡμῶν πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης· εἰς τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγεῖτε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην· ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς, οὐδὲ ἀκάρπους ὑμᾶς καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ὑμῶν Χριστοῦ ἐπίγνωσιν.

Λοιπόν, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Χριστῷ ποθεινότατα, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 1878 Δεκεμβρίου 9.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ.

ΙΩΑΚΕΙΜ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ, κτλ.

Ἱερώτατε μητροπολίτα, κτλ.

ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς Ἡμῶν Μετριότητος, κυρ χάρις εἴη τῇ αὐτῆς ἀρχιερωσύνῃ καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ἕνεκα τῶν ὀσημέραι ἐπιτεινομένων κατὰ τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας

τέκνων ἐπιβούλων ἐνεργειῶν ἐδέησεν ἵνα ἀποσταλῶσιν εἰς τὰς ἀνὰ τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν ἐπαρχίας τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὡς καὶ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν τὴν ἐπίσης ἐπιβουλευομένην, ἀνὰ δύο ἱεροκήρυκες, οἵτινες μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἔχουσι περιέρχεσθαι τὰς διαφόρους πόλεις καὶ κώμας διδάσκοντες καὶ στηρίζοντες τὸν λαὸν εἰς τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ ὁδηγίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ συνεργασίαν τῶν κατὰ τόπους ἁγίων ἀρχιερέων, διὰ ταῦτα γνωστοποιοῦντες καὶ τῇ αὐτῆς ἀρχιερωσύνῃ τὸ κατὰ συνοδικὴν ἀπόφασιν ληφθὲν τοῦτο μέτρον, ὡς τὰ μέγιστα δυνάμενον συντελέσαι εἰς ἀπόκρουσιν τῶν διωκτῶν τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἀναγγέλλοντες συνάμα ὅτι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἱερᾶς ἀποστολῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς διωρίσθησαν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος κὺρ μετὰ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κὺρ ὧν ὁ ἕτερος ἔρχεται ἐπὶ τούτῳ καὶ εἰς τὴν παροικίαν αὐτῆς, ὁ καὶ ἐπιδιδοὺς τῇ αὐτῆς ἀρχιερωσύνῃ τὴν παροῦσαν ἡμετέραν πατριαρχικὴν ἐπιστολήν, συνιστῶμεν αὐτῇ τοῦτον καὶ ἐντελλόμεθα, ὅπως δεξαμένη αὐτὸν φιλοφρόνως ὡς τῆς Ἐκκλησίας ἀπεσταλμένον εἰς διδασκαλίαν τοῦ ποιμνίου αὐτῆς, ἐπισυστήσῃ πρὸς τοὺς Δημογέροντας καὶ προκρίτους ἑκάστης πόλεως καὶ χώρας τῆς Ἐπαρχίας αὐτῆς, πρὸς οὓς καὶ ἡμεῖς διὰ κοινῆς πρὸς πάντας τοὺς χριστιανοὺς ἐπιστολῆς γράφομεν τὰ δέοντα· ἐφιστῶμεν δὲ τὴν προσοχὴν καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῆς εἰς τὴν ἀναλόγως τῶν παρουσῶν περιστάσεων ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ ποιμαντορικοῦ καθήκοντος τοῦ ἐπαγρυπνεῖν ἐπὶ τῆς πνευματικῆς, ἠθικῆς τε καὶ διανοητικῆς καταστάσεως τοῦ ποιμνίου αὐτῆς καὶ ποδηγετεῖν αὐτὸ εἰς τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς. ᾳωπ'. Μαρτίου λά.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

——

Πρὸς τοὺς Δημογέροντας καὶ προκρίτους καὶ λοιποὺς Χριστιανοὺς τῶν ἀνὰ τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν ἐπαρχιῶν.

Τιμιώτατοι Δημογέροντες καὶ πρόκριτοι καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς πόλεως καὶ Ἐπαρχίας τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Μετὰ μητρικοῦ ἄλγους καθορῶσα ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τὰς ὁσημέραι ἐπιτεινομένας κατὰ τῶν πιστῶν τέκνων αὐτῆς ἐνεργείας, καὶ καθῆκον ἀξιοχρέου προνοίας ἐκ τῶν μᾶλλον σπουδαιοτέρων θεωροῦσα ἐλθεῖν εἰς ἐπικουρίαν καὶ στηριγμὸν ἐν τῇ πατρῴᾳ εὐσεβείᾳ, διά τε τῆς αὐξήσεως τῶν μέσων τῆς διανοητικῆς αὐτῶν διαπλάσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως καὶ διὰ τῆς ἀπὸ γλώττης διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔγνω ἀποστεῖλαι ἀνὰ πᾶσαν τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν ὡς καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐπίσης ἐπιβουλευομένην, ἐπαρκῆ ἀριθμὸν ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων Ἱεροκηρύκων, οἵτινες μισθοδοτούμενοι ὑπ' αὐτῆς, ἔχουσι περιέρχεσθαι πάσας τὰς πόλεις καὶ κώμας διδάσκοντες τὸν λαόν, στηρίζοντες αὐτὸν εἰς τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν καὶ προφυλάττοντες ἀπὸ τῶν συνιστωμένων παγίδων ὑπὸ τῶν συστηματικῶν διωκτῶν τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐργαζόμενοι πάντοτε ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ ὁδηγίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν κατὰ τόπους ἀρχιερατικῶν Ποιμένων, μελλόντων καὶ τούτων συνεργάζεσθαι καὶ ὑποβοηθεῖν τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν. Τὸ μέτρον τοῦτο, ὡς λίαν συντελεστικὸν ἀναχαιτίσαι καὶ περιστεῖλαι τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐνεργείας, κοινοποιοῦντες ὑμῖν τοῖς Δημογέρουσι καὶ Προκρίτοις καὶ λοιποῖς εὐλογημένοις Χριστιανοῖς τῆς ἐπαρχίας ταύτης, προσαναγγέλλομεν ὅτι διορισθεὶς ἀποστέλλεται αὐτόσε ὁ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ· προτρεπόμεθα οὖν καὶ ἐντελλόμεθα ὑμῖν ὅπως δεξάμενοι τὴν αὐτοῦ καὶ ὡς τοῦ ὑψίστου καὶ ὡς ἀπεσταλμένον τῆς Ἐκκλησίας ἀπονείμητε αὐτῷ τὴν ἀνήκουσαν τῷ χαρακτῆρι αὐτοῦ δεξίωσιν καὶ φιλοφροσύνην καὶ ἐκτιμῶντες προσηκόντως τὴν σημασίαν καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, παράσχητε τὴν δέουσαν ἀρωγὴν καὶ ἠθικὴν ὑποστήριξιν πρὸς εὐχερῆ ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ λειτουργίας τοῦ κηρύγματος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ τοῦ διδόντος τοῖς ἐπαγγελλομένοις αὐτὸ στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτοῖς, κατὰ τὴν ἀψευδῆ ἐπαγγελίαν αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τοῦ ἐπὶ πέτραν ἀῤῥαγῆ θεμελιώσαντος τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, οὗ ἡ χάρις κτλ.

ᾳωπ'. Μαρτίου κστ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Ὡς φιλόστοργος Μήτηρ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία Ἐκκλησία ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων ἐνδελεχῶς φροντίζουσα καὶ τὴν τούτων ἐν Χριστῷ ἀναστροφὴν περὶ πολλοῦ, ὡς εἰκός, ποιουμένη, οὐκ ἔλειψεν, οὐδὲ λείπει τὰ κράτιστα καὶ βέλτιστα εἰς τὸ διηνεκὲς αὐτοῖς παραινοῦσα, συμβουλεύουσα καὶ διδάσκουσα. Τὴν κατ' ἐπίγνωσιν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐπιζητοῦσα, ὑπομιμνήσκει καθ' ἑκάστην τοῖς πιστοῖς τοὺς παραινετικοὺς τοῦ προφητάνακτος λόγους, ἀεὶ μετ' αὐτοῦ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῆς τέκνοις ἐπιλέγουσα «δράξασθε παιδείας μήποτε ὀργισθῇ Κύριος καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας,» ἀναλογιζομένη ὅτι ἡ ἀληθὴς παιδεία, τοὺς νοητοὺς διανοίγουσα τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοὺς, εἰς τὴν κατ' ἐπίγνωσιν πίστιν χειραγωγεῖ τοὺς ὑπ' αὐτῆς ἠλεημένους. Στοιχοῦσα δὲ τῷ Ἀποστολικῷ ῥήματι, συνίστησι τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν τὰ βάρη, καὶ τοῖς εὐπόρως ἔχουσι διηνεκῶς παρακελεύεται ἀγαθὴν τοῦ πλούτου αὐτῶν χρῆσιν ποιεῖσθαι καὶ ὑπὲρ τῶν ἐξ ἀπορίας τῆς παιδείας ἀμελούντων μεριμνᾶν τε καὶ φροντίζειν.

Ἐκ τῶν σταθερῶν αὐτῆς τούτων ἀρχῶν ἀφορμωμένη καὶ τὴν τοῦ ζόρου τῆς ἀμαθείας διασκέδασίν τε καὶ ἀποδίωξιν ἐνδελεχῶς ἐκζητοῦσα, οὐ λείπει τὰ πρὸς τοῦτο μέσα ἐπιδιώκουσα καὶ μετὰ ζήλου ἐργαζομένη. Ὅθεν ὡς ὑπὲρ πάντων, οὕτω καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ τέκνων αὐτῆς ἐργαζομένη, γηθοσύνως μὲν πέρυσιν ἠνωτίσθη τῆς συστάσεως Ἀδελφότητος ἐν Σμύρνῃ, τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων παρὰ τοῖς ἀπολέσασι τὴν πάτριον γλῶσσαν ἐπιδιωκούσης, καὶ προθύμως ταῖς εὐλογίαις αὐτῆς καὶ εὐχαῖς τὴν ἀδελφότητα ταύτην κατεστέψατο· ἀλλ' ἀναλογισθεῖσα ὅτι πρὸς τὸ τοῦ ἐγχειρήματος μέγεθος δὲν ἐπήρκει ἡ μόνης τῆς ἀδελφότητος ταύτης προσπάθεια, ἀλλ' ἔδει ἵνα καὶ ἄλλη πνευματικὴ ἐνέργεια συντόνως καταβληθῇ πρὸς ἀποκόμισιν καρπῶν ἀνταξίων τῶν εὐχῶν αὐτῆς, ἔγνω ἐπιδιῶξαι τὴν μόρφωσιν κηρύκων τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας, ἐπισταμένων τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τὸ παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν τούτοις ἐπικρατοῦν, οἵτινες, ὡς λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου καὶ τῆς ὑγιαινούσης πίστεως κήρυκες παρ' αὐτοῖς ἐκπεμπόμενοι, ἐνισχύσωσιν αὐτοὺς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ εἰς Χρι-

στὸν πίστει, πᾶν ὁτιοῦν ἴχνος ψευδοδιδασκαλίας ἐκ μέσου αὐτῶν διασκεδάζοντες.

Τούτου χάριν ἡ Α. Θ. Π. διὰ πατριαρχικῶν αὐτῆς πιττακίων πρός τινας τῶν ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μὲν ὁρμωμένων, ἐνταῦθα δὲ ἐγκατεστημένων εὐπόρων ὁμογενῶν ἀποταθεῖσα, συνέστησεν αὐτοῖς τὴν διατήρησιν τῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ ὑποτροφίας νέων τινῶν ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς κατάρτισιν αὐτῶν εἰς ἄνδρας τελείους τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ τὴν ἐκ τῆς Σχολῆς ταύτης ἀποφοίτησιν ἔργον κατηχητοῦ καὶ διδασκάλου τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας παρὰ τοῖς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀδελφοῖς ἡμῶν ἀναλάβωσιν.

Εἰς τὴν Πατριαρχικὴν ταύτην πρόσκλησίν τε καὶ σύστασιν προθύμως ἀπαντῶντες οἱ ἀξιότιμοι κ. κ. Γεώργιος Ζάμπογλου, Δημήτριος Κιουπετζόγλους, Γ. Νομικὸς καὶ Ἀβρ. Ι. Χουδαβερδόγλους δι' ἐπιστολῆς, μηνολογηθείσης τὴν 5 τοῦ σήμερον ἐπακριβῶς μεσοῦντος μηνὸς Ὀκτωβρίου ἐδήλωσαν ἑαυτοὺς ἑτοίμους ἵνα ἀναλάβωσι τὴν ἐπὶ τριετίαν ὑποστήριξιν τῆς δαπάνης δύο ἱεροσπουδαστῶν, ἐκτραφησομένων ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ.

Τοῖς προσήκουσιν ἐπαίνοις καταστέφοντες τοὺς φιλοχρίστους τούτους ὁμογενεῖς καὶ τὸ ἀξιόζηλον αὐτῶν παράδειγμα εἰς μίμησιν προβάλλοντες πᾶσι τοῖς εὐπορουῦσι καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὁρμωμένοις, ὑπομιμνήσκομεν καὶ τῇ διαληφθείσῃ ἐν Σμύρνῃ φιλοχρίστῳ ἀδελφότητι ὅτι οὐχὶ ἄπο τοῦ σκοποῦ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἐστι καὶ ἡ παρ' αὐτῆς ὑποστήριξις τοιούτων ἱεροσπουδαστῶν πρὸς τὴν ἐν Χριστῷ διαπαίδευσιν καὶ τῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀδελφῶν.

Ἡ «Θράκη» τῆς Παρασκευῆς, ἐξ Ἀρμενικοῦ τινος φύλλου τὴν εἴδησιν λαβοῦσα, ἐδημοσίευσεν ὅτι πρὸς ἐξομάλυνσιν τῆς μεταξὺ ἑλληνικῆς καὶ ἀρμενικῆς κοινότητος Σεβαστείας ὑφισταμένης ἀπὸ χρόνων διαφωνίας περί τινος νεκροταφείου, προτάσει τῆς Α. Θ. Π. συνέστη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Μ. τοῦ κ. Ναρσῆ μικτή τις ἐπιτροπή, ἥτις συνεδριάσασα ἐν τῇ ἐν Χάσκιοϊ οἰκίᾳ τῆς Α. Μ. ἔλυσε τὸ ζήτημα διὰ τρόπου εὐαρέστου.

Ἐπειδὴ αἱ πληροφορίαι αὗται τοῦ Ἀρμενικοῦ φύλλου εἰσὶν ἀνακριβεῖς, ἀναγκαίαν ἡγούμεθα τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῶν.

Οἱ ἐν Σεβαστείᾳ ὀρθόδοξοι, κάτοχοι τοῦ ἐκεῖ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἐξ ἀδελφικῆς συγκαταβάσεως ἀρξαμένου ἐπέτρεψαν τοῖς Ἀρμενίοις ἅλλοτε ὅπως ἐνταφιάσωσι νεκροὺς αὐτῶν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ διαληφθέντος Ἱεροῦ Ναοῦ. Ἡ Ἀρμενικὴ κοινότης Σεβαστείας ἐζήτησε κατόπιν, ἵνα δημιουργήσῃ δικαίωμα ἀντιποιήσεως τοῦ ναοῦ, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἀδελφικῆς ταύτης τῶν Ὀρθοδόξων συγκαταβάσεως· ὅθεν καὶ ἤγειρεν ἀξιώσεις περὶ τούτου πρὸ τῶν δικαστικῶν τοῦ κράτους ἀρχῶν. Συνεπῶς ἡ ὑπόθεσις μετηνέχθη ἐνταῦθα πρὸς ἐξέτασιν. Ναὶ μὲν οὐδέτερον τῶν διαφερομένων μερῶν κατεῖχε τίτλους ἰδιοκτησίας, ἀλλ' οἱ Ὀρθόδοξοι ἐπεκαλέσθησαν τὴν πάντοτε ὑπ' αὐτῶν καταβολὴν πάσης κυβερνητικῆς ἀπαιτήσεως βαρυνάσης κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τὸν ναὸν τοῦτον μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς περιοχῆς. Ἡ ἀλήθεια τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου τῶν Ὀρθοδόξων ἀπεδείχθη καὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν λογιστικῶν τοῦ κράτους βιβλίων, ἐν οἷς εὑρηνται σεσημειωμένα τὰ ποσά, ἅτινα κατὰ διαφόρους καιροὺς οἱ ἐν Σεβαστείᾳ Ὀρθόδοξοι ἐπλήρωσαν ὑπὲρ τοῦ ναοῦ τούτου· ἐκ τούτου δὲ κατεδείχθη ἡ ἀδιαφιλονείκητος ἐν τῷ παρελθόντι ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων κατοχὴ αὐτοῦ.

Τούτου διεξακριβωθέντος, ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἀπέστη πάσης περαιτέρω ἀναμίξεως, μεθ' ὃ ἡ Α. Μ. ὁ κ. Ναρσῆς ἔγραψε πρὸς τὴν Α. Θ. Π. ἵνα ἐξ ἀπ' αὐθείας συνεννοήσεως διευθετηθῇ ἡ ὑπόθεσις πρὸς ἄρσιν πάσης ἀφορμῆς διαφωνίας. Ἡ Α. Θ. Π. ἐμφορουμένη ἀείποτε διαλλακτικωτάτων αἰσθημάτων ἀπέστειλε πρὸς τὴν Α. Μ. ἐκ προσώπου αὐτῆς τὸν Πανιερ. ἅγιον Νεοκαισαρείας κ. Ἱερόθεον, εἰς οὗ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν ὑπάγεται ἡ Σεβάστεια, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Καποῦ Κεχαγιᾶ, ὅπως διαφωτίσῃ τὴν Α. Μ. περὶ τῆς ἀληθοῦς φύσεως τοῦ ζητήματος. Ἡ Α. Μ. προέτεινεν εἰς τοὺς Πατριαρχικοὺς ἀπεσταλμένους τὴν εἰς τὴν Ἀρμενικὴν κοινότητα ἐκχώρησιν τοῦ σπουδαιοτάτου μέρους τοῦ τέως ὡς νεκροταφείου χρησιμεύσαντος περιβόλου τοῦ ναοῦ. Εἰς ταῦτα οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν Πατριαρχείων ἀπήντησαν ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτῶν περιορίζεται εἰς διαφώτισιν τῆς Α. Μ. περὶ τῆς ἀληθοῦς τοῦ ζητήματος φύσεως καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιληφθῶσι συζητήσεως ἐπὶ τῆς προτάσεως αὐτῆς.

Οἱ Πατριαρχικοὶ ἀπεσταλμένοι ἐπιστρέψαντες ἐξήγγειλαν τῇ Α. Θ. Π. τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, Αὕτη δὲ ἐδήλωσεν ὅτι οὐδὲν δικαίωμα δύναταί ποτε νὰ δημιουργήσῃ ἡ ἐκ συγκαταβάσεως ἀνοχή. Οὕτως ἔχουσι τὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Τὸ Σάββατον ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων κ. Ναρσῆς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐδέξατο τὰς συγχαριτηρίους προσρήσεις πολλῶν λογάδων τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ καὶ ἄλλων. Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο αὐτὸν ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Συγκέλλου τῶν Πατριαρχείων καὶ τοῦ κ. Ν. Θ. Σουλλίδου.

Τὴν ἑορτὴν ταύτην οἱ Ἀρμένιοι ἄγουσι δὶς τοῦ ἔτους, τὸ μὲν εἰς μνήμην τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἀρμενίας Ναρσῆ τοῦ Μεγάλου, τὸ δὲ εἰς μνήμην Ναρσῆ τοῦ Χαρίεντος.

Ναρσῆς ὁ Μέγας, τρισέγγονος (α) Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ, Λοσαβορὶτς ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων λεγομένου, βιασθεὶς ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀρμενίας, βασιλεύοντος τοῦ

(α) Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ υἱὸς ἦν ὁ Βερτχανὲς, τούτου υἱὸς ὁ ἐπίσης ἐν Ἀρμενίᾳ ἐπισκοπεύσας Ἰουσσιγκ, καὶ τούτου γόνος ὁ Ἀθανακινὲς, πατὴρ τοῦ Ναρσῆ, ὃν ἐγέννησεν ἐκ τοῦ γάμου αὐτοῦ μετὰ τῆς Βαμπισχὲν, ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀρμενίας Διράν.

ἐκ μητρὸς ἐξαδέλφου αὐτοῦ Ἀρσάγκ τοῦ Γου. (341—370 μ. Χ. ἴδε Moise de Khorène hist. d' Arm. Liv III Ch. 18. Faustus de Byzance Bibl. hist. Liv. IV ch. 3 p. 236.)

Ὁ βασιλεὺς Διρὰν, ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ καθολικοῦ Ἰοσσίγκ θελήσαντος, ἵνα ἀποβάλῃ αὐτὸν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἐφόνευσεν αὐτόν· ἔκτοτε ὁ θρόνος Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ ἔμεινε χηρεύων, μέχρις οὗ ὁ Ἀρσάγκ ἀνέλαβε τὰ σκῆπτρα τῆς Ἀρμενίας. Πρώτη πρᾶξις αὐτοῦ ἦν ἡ φροντὶς περὶ ἐκλογῆς ἐπισκόπου διαπιστευθησομένου τὴν πνευματικὴν τῶν Ἀρμενίων ἐν Χριστῷ ἐποικοδόμησιν, ἐπὶ τούτῳ δὲ συνεκάλεσε μέγα συμβούλιον, ὅπερ μιᾷ φωνῇ ἐζήτησε τὸν Ναρσῆν, γόνον τοῦ Φωτιστοῦ, ὡς πνευματικὸν αὐτοῦ πατέρα.

Κατὰ μὲν τὸν Μωϋσὴν Χορὲν (βιβλ. 3 κεφ. 16) ὁ Ναρσῆς εὕρητο τότε ἐν Βυζαντίῳ μέλλων ἵνα ἔλθῃ εἰς γάμου κοινωνίαν μετὰ τῆς θυγατρὸς Βυζαντίνου τινὸς πατρικίου Ἀσπίονος ὀνόματι· κατὰ δὲ τὸν Φαῦστον (ἔνθ. ἀνωτέρω) εὕρητο ἐν Ἀρμενίᾳ, πρὸ πολλοῦ νενυμφευμένος καὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ἀρσάγκ διατελῶν ὡς θαλαμηπόλος αὐτοῦ. Ἐζήτησεν ὅπως διεκφύγῃ τὸ μέγεθος τοῦ λειτουργήματος, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες ἐντονώτερον ἐπέμενον, καὶ τότε εἰς τὴν φωνὴν αὐτῶν ὡς εἰς κέλευσμα Θεοῦ ὑπακούσας ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐδέχθη.

Ὡς Γρηγόριος ὁ Φωτιστὴς, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀπεστάλη εἰς Καισάρειαν, ἧς ὁ Μητροπολίτης προεχείρισεν αὐτὸν εἰς ἀρχιεπίσκοπον Ἀρμενίας.

Ἅμα ὡς ἐπανῆλθεν εἰς Ἀρμενίαν συνεκάλεσε σύνοδον τῶν ἐν αὐτῇ ἐπισκόπων ἐν τῇ πολίχνῃ Ἀσχτιχὰτς, ἥτις ἐξωβέλισε πολλὰς πλάνας, παρεισφρυσάσας ἐν τῇ Ἀρμενικῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς χηρείας τοῦ ἐπισκοπικοῦ αὐτῆς θρόνου, μεθ' ὃ ἐπελήφθη συντόνως ἔργου εὐαγγελιστοῦ καὶ κήρυκος τῆς ἀληθείας παρὰ τοῖς μὴ πιστεύσασιν.

Ἀναγκαίας κριθείσης διαπρεσβεύσεως τῶν Ἀρμενίων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου, ἀρχηγὸς τῆς πρεσβείας ἐξελέγη ὁ Ναρσῆς, οὗ τὰ δεινοπαθήματα καὶ οἱ καταδιωγμοὶ ἄρχονται ἀπὸ τῆς εἰς Βυζάντιον καθόδου αὐτοῦ.

Κατὰ μὲν τὸν Λεβὼ (Hist. du Bas-Empire édit. Saint Martin t. II Liv. X. 19) ἐβασίλευε τότε ἐν Βυζαντίῳ ὁ τοῦ Κωνσταντίνου υἱὸς Κωνστάντιος, κατὰ δὲ τὸν Φαῦστον (κεφ. ε) ὁ Οὐάλης, τὰ τοῦ Ἀρείου νοσῶν, ὃς δυσφορήσας ἐπὶ τῇ ὀρθοδοξίᾳ τοῦ Ναρσῆ διέβαλεν αὐτὸν παρὰ τῷ Ἀρσάγκ, καὶ οὗτος ἐπανελθόντα εἰς Ἀρμενίαν ἐξώρισεν αὐτὸν μακρὰν τῆς αὐλῆς ἐπί τινος ξηρονήσου.

Διὰ μακρῶν οἱ Ἀρμένιοι χρονογράφοι ἀφηγοῦνται τὰ ἐν τῇ ἐξορίᾳ δεινοπαθήματα αὐτοῦ, ἅτινα ἔσχον πέρας σὺν τῷ θανάτῳ τοῦ Οὐάλεντος καὶ τῇ καταπτώσει τῆς πολιτικῆς ἰσχύος τῶν Ἀρειανῶν.

Ὁ Ναρσῆς ἐπανελθὼν ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ἠγωνίσθη πρὸς ἐκρίζωσιν τῶν πλανῶν, ἃς ὁ Ἀρειανισμὸς ἐνεκέντρωσε καὶ ἐν Ἀρμενίᾳ, ἐν δὲ λιπαρῷ γήρατι μετεκλήθη πρὸς Κύριον, ὁμολογητὴς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐν Ἀρμενίᾳ ἀναδειχθείς.

Ναρσῆς ὁ Λαμπρονήνσιος, ἢ Χαρίεις, ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ἀρμενίων ἐγένετο ἐν τῇ κατὰ Κιλικίαν πόλει Ταρσῷ περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΒ'. ἑκατονταετηρίδος. Ἡλίκος τις ἦν ὁ ἀνὴρ μαρτύρονται πρὸς ἄλλοις οἱ λόγοι, οὓς εἶπε πρὸς τὴν ἐκεῖ τότε συνελθοῦσαν Σύνοδον τῶν Ἀρμενίων ἐπισκόπων: «Τίνος ἕνεκα, ἔλεγε, διαχωριζόμεθα; Ἡμεῖς μὲν λέγομεν τὸν Χριστὸν Θεάνθρωπον, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι Ἀνατολικοὶ λέγουσιν αὐτὸν δύο φύσεις ἔχοντα· ἄρα ἡ διαφορὰ ἐν λόγοις καὶ οὐ τῷ πράγματι. Διὸ καὶ ἐὰν παρατηρήσωμεν τὸ περὶ τούτου, οὐδένα πάντως λόγον βάσιμον ἔχομεν πρὸς ἀντίρρησιν· αἱ ἑορταὶ καὶ τἆλλα ἔθιμα καρπὸς τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἀπρεπὲς ὅλως πρὸς διατήρησιν τῶν παρ' ἡμῖν τούτων ἐθίμων καταργῆσαι τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπην, ἧς χάριν ταῦτα συνεστήθησαν. Ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ὑπάρχει ἡ πηγὴ καὶ ἀρχὴ τῆς χριστιανικῆς Πίστεως, ἐξ ἧς οἱ Ἀρμένιοι παρέλαβον πάντα ὅσα ἂν ἔχωσιν, ἥτις καὶ διετήρησεν ἐπ' ἀκριβείᾳ πάντα ἀμετάβλητα. Δεξώμεθα γοῦν τὰ παρ' αὐτῆς ἡμῖν προβαλλόμενα ἐν ἀγάπῃ, ὡς ἄλλην ἱερὰν διαθήκην τῶν προγόνων ἡμῶν καὶ οὐχὶ ὡς προσφερόμενα ἡμῖν παρ' ἀλλοτρίων.»

Τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρὸς καὶ τῆς ἀληθείας κήρυκος τὴν μνήμην ἑώρτασαν τὸ παρελθὸν Σάββατον οἱ Ἀρμένιοι.

Γνωστὸν ὅτι, κατὰ τὰ ἰσχύοντα ἐν τῷ Κράτει νόμιμα περὶ τίτλων ἰδιοκτησίας, τὰ λεγόμενα ἠθικὰ πρόσωπα, ἤτοι ἐκκλησίαι, σχολεῖα, μοναὶ, νοσοκομεῖα καὶ λοιπὰ ἱερὰ, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, οὐ δύνανται ἔχειν ἀκίνητον περιουσίαν ἐγγεγραμένην ἐν ἰδίῳ αὐτῶν ὀνόματι, πλὴν ἐκείνης, ἥτις εὑρίσκεται κατακεχωρισμένη ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν ἐν τοῖς Αὐτοκρατορικοῖς Ἀρχείοις (Δεφτέρι χακανὶ), τούτου δ' ἕνεκα οἱ τίτλοι τῆς ἰδιοκτησίας αὐτῶν ἐκδίδονται πάντοτε ἐπ' ὀνόματι τρίτων, ἢ καὶ ἐνίοτε ἀνυπάρκτων προσώπων. Ἡ ἀνωμαλία αὕτη ἐγένετο ἀνέκαθεν καὶ ἐξακολουθεῖ πολλαχοῦ οὖσα πηγὴ καταχρήσεων καὶ ζημιῶν ἐπιβαρυνουσῶν τὰ δημόσια ταῦτα καθιδρύματα, ὧν πολλὰ μὲν ἀπώλεσαν μέρος τῆς περιουσίας αὐτῶν, ἄλλα δὲ ἀγωνίζονται ἵνα διασώσωσι ταύτην ἐκ χειρῶν φιλαρπάγων καὶ ἄλλα οὐκ ἔχουσιν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς κτημάτων. Ἵνα τεθῇ τέρμα εἰς τὰς καταχρήσεις ταύτας, καὶ προλαβόντος ἐγένοντο ἐκ τῶν Πατριαρχείων τὰ ἀπαιτούμενα διαβήματα παρὰ τῇ Υ. Πύλῃ ἐζητήθησαν δὲ ὑπ' αὐτῆς λεπτομερεῖς τῆς μοναστηριακῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀκινήτου περιουσίας πίνακες, οἵτινες καὶ διεβιβάσθησαν αὐτῇ ἐγκαίρως. Μηδενὸς ὅμως ἐπελθόντος ἀποτελέσματος, ἡ Α. Θ. Π. ἅμα τῇ ἀναρρήσει αὐτῆς εἰς τὸν θρόνον, ἐπανειλημμένως ἐκθεῖσα τῇ Αὐτοκρ. Κυβερνήσει τὰς ἐλλείψεις τοῦ ἐν χρήσει συστήματος, ἐζητήσατο παρ' αὐτῆς τὴν ἔκδοσιν Νόμου ἐπιτρέποντος τὴν ἐγγραφὴν ἀκινήτων κτημάτων ἐπ' ὀνόματι τῶν ἠθικῶν προσώπων, ἤτοι τῶν ἱερῶν καὶ κοινοφελῶν καταστημάτων, καὶ κανονίζοντος τοὺς ὅρους καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν.

Ἡ Αὐτοκρ. Κυβέρνησις, ἀπαντῶσα ἐσχάτως εἰς τὴν αἴ-

τησιν ταύτην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐπεδοκίμασεν ὡς ὀρθὰς καὶ δικαίας τὰς παραστάσεις τῆς Α. Θ. Π. ἀπεδέξατο δὲ κατ' ἀρχὴν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προτεινομένου νέου μέτρου, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἐζήτησεν αὖθις νέον καὶ ἀκριβὲς κτηματολόγιον τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου κειμένων διαφόρων κοινῶν καθιδρυμάτων, καθότι οἱ προαποσταλέντες κτηματολογικοὶ πίνακες οὐ σῴζονται. Συνεπείᾳ τούτου, τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ἀπέστειλεν εἰς μὲν τὰς ἐπαρχίας πρὸς πάντας τοὺς Ἀρχιερεῖς, ἐνταῦθα δὲ καὶ πρὸς τὰς Ἐφορίας καὶ Ἐπιτροπὰς τῶν Ἐκκλησιῶν, Σχολείων καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν καθιδρυμάτων, ἐντύπους κτηματολογικοὺς Πίνακας, ἐν οἷς ὀφείλουσιν ἐγγράψαι πάσας τὰς ζητουμένας πληροφορίας περὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς κτημάτων.

Πεποίθαμεν ὅτι οἱ σεβαστοὶ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ λοιποί, οἷς ἀνατεθειμένη ἐστὶν ἡ τῶν κοινῶν καθιδρυμάτων ἐπιμέλεια, προθυμηθήσονται ἐγγράψαι καὶ ἀποστεῖλαι ἀκριβῶς καὶ ταχέως τὰς αἰτουμένας πληροφορίας, ἵνα ἐπιδιωχθῇ ὅσον ἔνεστι τάχιον ἡ ἀναγκαία μεταρρύθμισις τῆς ἐγγραφῆς τῶν τίτλων, ἐξ ἧς ἀνυπολόγιστος προφανῶς προκύψει ὠφέλεια ὑπὲρ τῶν κοινωφελῶν καταστημάτων.

Ἰδοὺ αἱ ζητούμεναι περὶ τῶν κτημάτων τούτων πληροφορίαι :

Πόλις, κωμόπολις, ἢ χωρίον μετὰ τοῦ τουρκικοῦ αὐτῶν ὀνόματος καὶ τοῦ Καζᾶ ἢ Σαντζακίου εἰς ὃ διοικητικῶς ὑπάγεται.

Τοποθεσία μετὰ τοῦ τουρκικοῦ αὐτῆς ὀνόματος.

Εἶδος κτήματος, ἀριθμὸς Πήγεων καὶ Στρεμμάτων, εἰς ποίαν Ἐκκλησίαν, Μονὴν ἢ Σχολὴν ἀνήκει, καὶ τὸ τυχὸν ὑπάρχον τουρκικὸν αὐτοῦ ὄνομα.

Ὅρια.

Κατηγορία κτήματος ἤτοι Ἐραζίι Μιριέ, Μοῦλκι ἢ Βακοῦφι, μὲ Ἰζαρεδεῖν ἢ μὲ Μουκαταᾶ.

Τίνι τρόπῳ, ἤτοι δι' ἀγορᾶς, δι' ἀριερώσεως, διὰ διαθήκης καὶ πότε περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Μονῆς ;

Τίτλοι ἰδιοκτησίας, ἀριθ. καταγραφῆς Κυβερνήσεως, πρόσωπον, ἐφ' οὗ ἐπιγέγραπται καὶ χρῆσις αὐτοῦ.

Ὑπάρχει γεγραμμένον εἰς τὸν Τερτερχανέν ;

Παρατηρήσεις.

Ἱεροδιάκονός τις Ἀγαθάγγελος Θωμαΐδης, ἐκ Μοσχονησίων καταγόμενος, καὶ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἑλληνικῇ Κοινότητι Γαλαζίου τὰ καθήκοντα τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος ἐξασκῶν, κατηγγέλθη πρὸ ὀλίγων μηνῶν εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ὑπὸ προσώπων ἀξιοπίστων τῆς εἰρημένης Κοινότητος, ὡς διαπράξας βδελυρὰν καὶ ἀποτρόπαιον πρᾶξιν, σκανδαλίσασαν δεινῶς τὴν Κοινότητα, ἐφ' ᾗ καὶ ἀπεστάλη ἐνταῦθα. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐνεργήσασα ἐπὶ τῆς καταγγελίας τὰς δεούσας ἐξετάσεις, παραστήσασα εἰς ἀπολογίαν καὶ τὸν καταγγελθέντα, ἐπειδὴ εὗρε τοῦτον αὐτουργὸν τῆς πράξεως, δι' ἣν κατηγγέλθη, ἐκήρυξεν αὐτὸν κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας ἔκπτωτον τοῦ τῆς Ἱεροδιακονίας βαθμοῦ, οὗ αὐτὸς ἑαυτὸν διὰ τῶν ἔργων ἀνάξιον ἔδειξεν.

Ἱερεύς δέ τις, Ἄγγελος Πρωτοψαλτίδης καλούμενος, καὶ ἐκ Ραιδεστοῦ ὁρμώμενος, ἐρημερεύων ἔν τινι χωρίῳ τῆς ἐπαρχίας Φιλαδελφείας, κατηγγέλθη πρό τινων μηνῶν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ὅτι ἔδειξεν ἕλως ἀνοίκειον καὶ σκανδαλώδη διαγωγὴν καὶ ὅτι νουθετηθεὶς προσηκόντως κατ' ἐπανάληψιν ὑπὸ τῆς Α. Πανιερότητος, οὐδόλως ἠθέλησεν ἵνα διορθωθῇ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξετραχηλίσθη, ὥστε ἦλθεν εἰς διαπληκτισμοὺς μετά τινος κατοίκου τοῦ χωρίου, ἀποπειραθεὶς ἐπὶ τέλους ἵνα καὶ φονεύσῃ τοῦτον· ὅτι διὰ τοῦτο ἀποβληθεὶς ἐκεῖθεν, ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον, φέρων στολὴν λαϊκοῦ, διακηρύττων ὅτι ἐξώμοσε, καὶ ζητῶν μανιωδῶς, ἵνα φονεύσῃ τὸν χωρικόν, διὸ καὶ συλληφθείς, τῇ ἐπεμβάσει τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ἀπεστάλη ἐν συνοδίᾳ φυλάκων εἰς Σμύρνην καὶ περιωρίσθη ἐν τῷ ἐκεῖ νοσοκομείῳ τῆς ὀρθοδόξου Κοινότητος. Ἐν Σμύρνῃ συνεκροτήθη ἐκ διαταγῆς τῆς ἐκκλησίας δικαστήριον ἐκκλησιαστικόν, ὅπως δεχθῇ τὴν ἀπολογίαν τοῦ καταγγελθέντος, εἴγε εἶχε τοιαύτην ἵνα ὑποβάλῃ· ἀλλ' οὗτος προσκληθεὶς ἀπήντησε δι' ὕβρεων ἀσυστόλων καὶ τὴν ἐξώμοσιν ἐπανελάμβανε, μεθ' ὃ τὸ δικαστήριον ἐζήτησεν ὁδηγίας παρὰ τῆς ἐκκλησίας, οὗτος δὲ τυχὼν ἐν τῷ μεταξὺ εὐκαιρίας ἀπέδρα, ἀγνοούμενος ποῦ ἔστιν. Ὅθεν ληφθείσης ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ Ἱερᾷ συνόδῳ τῆς καταγγελθείσης προτέρας διαγωγῆς τοῦ εἰρημένου καὶ τῆς τελευταίας ταύτης, καθηρέθη παντελῶς τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ, δοὺς ἀξίαν δίκην ἐπὶ τοῖς ἀνηκούστοις τολμήμασιν αὐτοῦ.

Λαμβάνομεν ἐκ Σκοπείων εὐαρέστους πληροφορίας περὶ τῆς δραστηρίου μερίμνης, ἣν ἡ ἐκεῖ κοινότης τῶν ὀρθοδόξων καταβάλλει ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς μορφώσεως τῶν παίδων αὐτῆς ἑκατέρου τοῦ φύλου, ἐργαζομένη ὅπως τά τε ὑπάρχοντα σχολεῖα ἀναπτύξῃ διὰ τῆς ἐξευρέσεως πόρων καὶ τῆς προσλήψεως καταλλήλων διδασκάλων καὶ νέα προσθέσῃ εἰς τὸν ἀνεπαρκῆ αὐτῶν ἀριθμὸν ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα. Χάρις εἰς τὴν φιλομουσίαν τῶν κατοίκων καὶ εἰς τὰς ἐνθαρρυνούσας ταύτην ἐνεργείας τοῦ Παν. Μητροπολίτου ἁγίου Σκοπείων Κ. Παϊσίου, ἡ κοινότης τῆς πόλεως ταύτης συντηρεῖ Σχολεῖον ἀρρένων, Παρθεναγωγεῖον καὶ Νηπιαγωγεῖον, δι' ἃ προσελήφθησαν ἤδη ἁρμόδιοί τινες διδάσκαλοι, προσαπαιτεῖται δὲ καὶ ἡ πρόσληψις ἑτέρων πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ δέοντος ἀριθμοῦ τῶν διδασκόντων. Ἀλλ' ἐπείγουσα ἀνάγκη τῆς κοινότητός ἐστιν ἡ οἰκοδόμησις ἰδίου κτιρίου διὰ τὰ σχολεῖα αὐτῆς, στερουμένης ὅλως τοιούτου. Ἀτυχῶς τὰ ὑλικὰ μέσα τῆς ὀρθοδόξου τῶν Σκοπείων κοινότητος δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς θεραπείαν τῆς ἀνάγκης ταύτης, καθότι οἱ κάτοικοι, πλὴν εὐαρίθμων ἐν μέρει εὐπορούντων, εἰσὶν ἐργάται καὶ γεωργοί, μόλις ἀποζῶντες ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Τούτου ἕνεκα ἔτι μᾶλλον ἀξιέπαινός ἐστιν ἡ ἐν λόγῳ κοινότης ἐπὶ τῷ ζήλῳ, ὃν καταβάλλει πρὸς βελτίωσιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ κοινῶν αὐτῆς πραγμάτων.

Μαρούλης τις ὀνόματι, τὸν Διδάσκαλον ἐν Σέρραις ἐπαγγελόμενος, οὐκ οἴδαμεν πόθεν λαβών, ἀντιποιεῖται καθήκοντα διδασκάλου τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου, καὶ ἄνευ ἀδείας ὡς οὐδὲ γνώσεως τοῦ κανονικοῦ ποιμενάρχου, εἰς ὃν διαπεπίστευται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ πνευματικὴ εἰς Χριστὸν ἐποικοδόμησις τῶν ἐν παροικίᾳ τινὶ ὀρθοδόξων, ἀντιποιεῖται καθήκοντα ἱεροκήρυκος, ἔργον εὐαγγελιστοῦ ἐν ἱεροῖς ναοῖς αὐτογνωμόνως λαμβάνων. Ὁ κύριος οὗτος ἀπελθὼν ἐσχάτως εἰς Τζιουμαγιάν, χωρίον τῆς ἐπαρχίας Μελενίκου, καὶ εἰσελθὼν ἐν ὥρᾳ τῆς θείας λειτουργίας εἰς τὸν ἐκεῖ ἱερὸν ναόν, ἀνῆλθεν αὐτόκλητος ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος, ὅπως διδάξῃ τοὺς ἐν αὐτῷ ἐκκλησιαζομένους. Τὸ σκανδαλῶδες οὐ μὴν καὶ ἄθεσμον τῆς τοιαύτης διαγωγῆς προφανές ἐστιν. Τίνι δικαιώματι ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀνέρχεται ἄμβωνος καὶ προβαίνει εἰς ἔκθεσιν διδασκαλίας, ἧς τὸ ὀρθόδοξον ἢ μὴ δὲν διευκρίνισεν ἡ πνευματικῶς προϊσταμένη ἀρχή; Πεποίθαμεν ὅτι ὅ,τε ἅγιος Μελενίκου καὶ οἱ κανονικοὶ αὐτοῦ ἀντιπρόσωποι

ἐπιστήσουσι τὴν προσοχὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπαναληφθῶσι τοιαῦται ἀλλοτε σκηναί.

Ὡς γράφουσιν ἐκ τῆς Ἁγίας Πόλεως, ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Κ. Ἱερόθεος ἀφίκετο ἐκεῖσε τὴν 16 παρελθόντος μηνὸς, δέκα ἀκριβῶς ἡμέρας μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀναχώρησιν αὐτοῦ. Ἡ γενομένη τῇ Α. Μ. ὑποδοχὴ ἔν τε Ἰόππῃ καὶ Ἱεροσολύμοις παρὰ τοῦ ὀρθοδόξου αὐτῆς ποιμνίου καὶ τῶν λοιπῶν συνάμα κατοίκων ἦν ἐξαιρετική. Αὐθόρμητος καὶ ἀθρόος ὁ λαὸς ἔδραμεν εἰς προϋπάντησιν τοῦ Πατριάρχου καὶ μετ' εὐλαβείας ἠσπάζετο τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, ἐπίσης δ' ἐξῆλθον τῆς πόλεως ἵνα προϋπαντήσωσι τὴν Α. Μ. τινὲς τῶν Προξένων καὶ προξενικῶν ὑπαλλήλων, ὁ κλῆρος, οἱ μαθηταὶ τῶν Σχολείων καὶ πολλοὶ τῶν προκρίτων Χριστιανῶν τε καὶ Ὀθωμανῶν. Ἡ Α. Μ. δὶς προσεφώνησε τῷ λαῷ, ἐκφράσας εὐχαριστίας τῷ Ὑψίστῳ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ αὐτῆς ἐπανόδῳ καὶ εὐχὰς ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ ἀνωτάτου Ἄρχοντος.

Τὴν Δευτέραν διὰ τοῦ Αὐστριακοῦ ἐπανῆλθεν ἐκ Κυδωνιῶν ὁ Σεβ. Γ. ἅγιος Ἐφέσου κ. Ἀγαθάγγελος, ὃς καὶ ἀμέσως προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, μετέσχεν, εἰ καὶ κεκοπιακώς, τῶν ἐργασιῶν τῆς συνεδριαζούσης Ἱερ. Συνόδου.

Καθ' ἃς ἐκ Κυδωνιῶν ἐλάβομεν εἰδήσεις, ἡ Α. Σεβ. ηὐλόγησε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς διανοίξεως τοῦ λιμένος τῶν Κυδωνιῶν. Ἀπὸ πρωΐας ὅλη ἡ πόλις προσέλαβεν ὄψιν ἑορτῆς· ἅπασα ἡ ἀγορὰ ἔκλεισεν, οἱ δὲ πολῖται, ἑορτάσιμα ἐνδεδυμένοι, ἠδύνοντο πρὸς τὸ Ταλιάνι, ἔνθα κατελάμβανον τὸν λιμένα ἐπὶ σημαιοστολίστων λέμβων. Περὶ τὴν 2 μ. μ. ἐφάνη ἡ Α. Σεβ. προβαίνουσα ἐπὶ πλουσίας καὶ μεγαλοπρεποῦς λέμβου καταστολίστου· ταύτην παρηκολούθουν ἡ τοῦ Ἐπάρχου, αἱ τῶν δικαστικῶν καὶ δημοτικῶν ἀρχῶν, τοῦ Προξενικοῦ σώματος καὶ τῆς δημογεροντίας, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ Ταλανίου ἐξειλίσσετο ὁ ἐν Κυδωνίαις σταθμεύων αὐτοκρατορικὸς στρατὸς καὶ οἱ χωροφύλακες.

Ἅμα ὡς ἔφθασεν ἡ Α. Σεβ. ὁ στρατὸς παρουσίασεν ὅπλα, αὕτη δὲ, ἀφοῦ ηὐλόγησε τὰ πλήθη ἔδωκεν εἰς τὸν ὁμογενῆ κ. Φωτιάδην τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, τὸ ἐπιτρέπον τὴν τοῦ λιμένος διάνοιξιν, ὅπερ ἀνέγνω οὗτος ὑψηλῇ τῇ φωνῇ Τουρκιστί. Περαιωθείσης τῆς ἀναγνώσεως, ὁ καθὼς προελθὼν ἐποιήσατο δέησιν ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῆς Α. Σεβ. τοῦ Γέροντος ἁγίου Ἐφέσου καὶ πάντων τῶν λόγῳ καὶ ἔργῳ συνδραμόντων εἰς ἔναρξιν ἔργου οὕτως κοινωφελοῦς. Παταγώδεις ἐπευφημίαι διεδέχοντο τὴν ἐξαγγελίαν ἑκάστου σεπτοῦ ὀνόματος, μεθ' ὃ εἷς τῶν ἱερέων ἐποιήσατο ἐπίσης δέησιν τουρκιστί, δεηθεὶς καὶ ὑπὲρ τῶν Ἐξ. ὑπουργῶν τοῦ Κράτους καὶ τοῦ φιλογενοῦς κ. Γ. Ζαρίφη, τοῦ συμβαλόντος μεγάλως εἰς διευκόλυνσιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Τὸ ὄνομα τοῦ κ. Ζαρίφη ἐν ζωηραῖς ἀνευφημίαις ὑπεδέξατο τὸ πλῆθος, ὅπερ μόλις κατεσίγησεν, ὅτε ἡ Α. Σεβ. ὑψώσασα χεῖρας πρὸς τὸν Ὕψιστον ἐδεήθη ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. Αἱ ἀνευφημίαι τότε ὑπερεπλήρωσαν τὸν ἀέρα, τὰ Ζήτω τοῦ λαοῦ συνηνοῦντο μετὰ τῶν Τζόκ Γιασᾶ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες δὲν ἔλειψαν ν' ἀνευφημήσωσιν ἐπίσης ἐνθουσιωδῶς τὸ ὄνομα τῆς Α. Θ. Π. τὴν Α. Σεβ. καὶ τὸν αὖθις μνημονευθέντα μεγάτιμον ὁμογενῆ κ. Γεώργιον Ζαρίφην.

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 15 φύλλῳ τῆς «Θρησκευτικῆς Φωνῆς» τῶν Ἀθηνῶν ἀνέγνωμεν διάφορόν τι θέμα ἔχον τὴν ὁραπέτευσιν Παριαρχικοῦ ἐφημερίου καὶ καθαπτόμενον τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας. Τὰ γραφόμενα ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου «Φωνῆς» εἰσιν ὅλως ἀνακριβῆ. Ὁ περιοὺ ὁ λόγος ἱερεὺς κατηγγέλθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὡς φαῦλα πράξας, διετάχθη δὲ ὁ τοποτηρητὴς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου ἀπόντος τότε εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ Φιλιππούπολιν δι' ἐκκλησιαστικὴν ἀποστολήν, ἵνα λάβῃ παρὰ τοῦ ἱερέως τὴν ἱερὰν εἰκόνα, ἧς ἦτο ἐπιτροπισμένος τὴν περιαγωγὴν καὶ ὑποβάλῃ τοῦτον εἰς ἀργίαν. Ὁ ἱερεὺς μαθὼν τοῦτο ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὅσα χρήματα εἶχεν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἁγίας εἰκόνος καί τινα τῶν ἀναθημάτων καὶ ἀπέδρα, φοβηθεὶς τὴν ἐπικειμένην αὐτῷ τιμωρίαν. Ἡ Μ. Πρωτοσυγκελλία προέβη εἰς ἐρεύνας καὶ ἐξετάσεις, ἀλλὰ μὴ δυνηθεῖσα ὅπως ἀνακαλύψῃ τὸ μέρος εἰς ὃ κατέφυγεν ὁ δραπέτης κατέσχε τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καὶ ὑπέβαλε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν Ἁγ. καὶ Ι. Σύνοδον, ἥτις διασκεψαμένη ὑπέβαλε τὸν δραπέτην ἱερέα εἰς διηνεκῆ ἀργίαν ἕως οὗ γνωσιμαχήσας ἐμφανισθῇ καὶ ἀποδῷ ὅσα ἀφεῖλεν. Σημειωτέον ὅτι ἡ εἰκὼν, ἣν περιῆγεν ὁ ἱερεύς, ἐστὶν ἡ τῆς Παναγίας τοῦ Βαλουκλίου, ἧς τὰ εἰσοδήματα εἰσέρχονται εἰς τὸ Ταμεῖον τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων.

Τὴν ἐπανόρθωσιν ταύτην ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίαν πρὸς διαρώτισιν τῶν ἀξιοτίμων συντακτῶν τῆς «Θρησκευτικῆς Φωνῆς», οἵτινες ἔγραψαν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος διάφορον βασισθέντες ἐπὶ ἡμαρτημένων πληροφοριῶν.

Κατ' εἰδήσεις ἐκ Κορυτζᾶς, ὁ ἐκεῖθεν ὁρμώμενος καὶ ἀπὸ πολλοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ ἐμπορευόμενος κ. Γεώργιος Δούγκας, ἐπανελθὼν κατ' αὐτὰς εἰς τὴν γενέτειραν καὶ ἰδὼν ὅτι δι' ἔλλειψιν χρημάτων μένει ἀνοικοδόμητος ὁ ἐρειπωθεὶς ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐξ εὐσεβοῦς φιλοτιμίας προσήνεγκε λίρας διακοσίας εἰς τὴν πρὸς ἀνέγερσιν αὐτοῦ ἐπιτροπήν.

Συγχαίροντες τῷ εὐσεβεῖ δωρητῇ ἀξιωθέντι τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς Ἐκκλησίας, εὐχόμεθα ἵνα καὶ ἄλλοι τῶν μακρὰν τῆς γενετείρας αὐτῶν βιούντων Κορυτζαίων μιμηθῶσι τὸ καλὸν αὐτοῦ παράδειγμα καὶ ἐπιτευχθῇ, ἥτε συντέλεσις τοῦ ναοῦ τούτου καὶ ἡ ἐπέκτασις τῶν παρὰ τοῖς οἰκείοις αὐτῶν μέσων τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ Αὐτοκρατορικὸν Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευτικῶν ὑποθέσεων ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς Προέδρους καὶ τὰς ἐκτελεστικὰς Ἐπιτροπὰς τῶν Πρωτοδικείων Κωνσταντινουπόλεως καὶ πρὸς τοὺς γενικοὺς Εἰσαγγελεῖς ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις τὴν ἑπομένην Ἐγκύκλιον ὑπὸ ἡμερομ. 6 Σεβάλ 1297—30 Αὐγούστου 1880, ἀφορῶσαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐκδιδομένων ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, καθὼς καὶ ὑπὸ τῶν θρησκευτικῶν συμβουλίων τῶν Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων.

« Ἐπειδὴ ἔκ τινων μερῶν ἀγγέλλουσιν ὅτι ζητεῖται παρὰ » τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς ἡ ἐκτέλεσις τῶν » ἀποφάσεων τῶν ἐκδιδομένων παρὰ τῶν Μητροπόλεων καὶ » Χαχαμχανέδων περί τινων ὑποθέσεων καὶ ἐρωτῶσι τί ποιη- » τέον, καὶ ἐπειδὴ, συνῳδὰ τῷ προσωρινῷ κανονισμῷ περὶ » ἐκτελέσεως τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων, τὸ καθῆκον τῶν » ὑπαλλήλων τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς περιορίζεται μὲν εἰς

» τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις τὰς ἐκδιδομένας παρὰ τῶν πολι
» τικῶν δικαστηρίων καὶ τῶν ἱεροδικείων (μεχακίμι σεριέ),
» οὐχ ἧττον ὅμως αἱ ἀποφάσεις αἱ ἐκδιδόμεναι παρὰ τῶν
» μητροπόλεων καὶ χαχαμχανέδων διὰ πολιτικὰς ὑποθέ-
» σεις, ἐκτελοῦνται ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῶν εἰρη-
» μένων ὑπαλλήλων, ἡ δὲ δικαιοδοσία τῶν μητροπόλεων
» καὶ χαχαμχανέδων εἶνε ὡρισμένη δι' εἰδικῶν κανονι-
» σμῶν, τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τμῆμα τοῦ συμβουλίου
» τοῦ κράτους συσκεψάμενον ἐνέκρινεν ἵνα αἱ ἀποφάσεις ἂς
» αἱ Μητροπόλεις καὶ οἱ Χαχαμχανέδες ἤθελον ἐκδώσει ἐντὸς
» τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν ἐκτελῶνται καὶ ἐν τῷ
» ἐξωτερικῷ, ὡς ἐν Κωνσταντινουπόλει, παρὰ τῶν ὑπαλλή-
» λων τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς.

» Ἐπειδὴ δὲ τὸ Πρωθυπουργεῖον διὰ τεσκερὲ ἀναγγεῖλαν
» ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐκοινοποιήθη εἰς ὅλας τὰς νομαρχίας καὶ
» τὰς ἀνεξαρτήτως κυβερνωμένας τοπαρχίας ἠξίωσεν ἵνα
» καὶ παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ἐνεργηθῶσι τὰ
» δέοντα, διὰ ταῦτα τῇ εἰσηγήσει τῆς διευθύνσεως τῶν πο-
» λιτικῶν ὑποθέσεων γράφοντες ἀξιοῦμεν ἵνα ἐνεργῆτε ἀ-
» ναλόγως τὰ δέοντα.»

——

Τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Γενικὸν Εἰσαγγελέα τοῦ Ἐφετείου τῆς Τοπαρχίας τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους τὸ ἑπόμενον Γράμμα (ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Ζιλκαδὲ 1297—6 8βρίου 1880) διασαφηνίζον, συνεπείᾳ ἐπερωτήσεως, τὸν ἀείποτε ἐν ἰσχυῖ νόμιμον τρόπον τοῦ ἀπευθύνειν διὰ τῆς Μητροπόλεως τὰς πρὸς κληρικοὺς διαβιβαζομένας δικαστικὰς Κλήσεις ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων.

« Διὰ τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 19 Αὐγούστου 1296—1880
» γράμματος ὑμῶν, ἐνῷ ἐπισυνάπτεται γράμμα τοῦ βοηθοῦ
» τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως τοῦ πρωτοδικείου Μυτιλήνης,
» ἀγγέλλοντος ὅτι αἱ κλήσεις αἱ ἀπευθυνόμεναι πρὸς τοὺς
» κληρικοὺς ἐν ἀνάγκῃ διὰ ποινικὰς ὑποθέσεις, διαβιβάζον-
» ται μὲν αὐτοῖς ἀπ' εὐθείας συνῳδὰ ταῖς διατάξεσι τῆς
» προσωρινῆς ποινικῆς δικονομίας, ἐξ αὐτῶν ὅμως ἄλλοι
» μὲν σημειοῦσιν ὄπισθεν τῶν τοιούτων κλήσεων ὅτι ἡ
» κλῆσις δέον νὰ διαβιβασθῇ αὐτοῖς διὰ τῆς Μητροπόλεως,
» ἄλλοι δὲ μήτε τοιοῦτόν τι σημειοῦσι, μήτε ὑπακούουσιν
» εἰς τὴν πρόσκλησιν—ἐρωτᾶτε τί ποιητέον.

» Συνεπείᾳ τούτου ἠρωτήθη ἡ ἀρχικαγκελλαρία τοῦ Αὐ-
» τοκρατορικοῦ Διβανίου (Βειλικτσήϊ Διβάνι χουμαγιοῦν),
» ἥτις ἐγγράφως ἀπήντησεν ὅτι, καθὰ ἐξάγεται ἐκ τῶν καϊ-
» δίων, εἰς ἃ ἀνέδραμε, τὸ μὲν ὑψηλὸν Βεράτιον τὸ ἀπονε-
» μηθὲν εἰς τοὺς μητροπολίτας διαλαμβάνει ὅτι ἐὰν δεήσῃ
» ἵνα κρατηθῇ ἐπίσκοπος, καλόγηρος ἢ καλογραῖα, κρατεῖ-
» ται ἐν τῇ Μητροπόλει, τὸ δὲ ὄγδοον ἄρθρον τοῦ περὶ προ-
» σόντων τῶν ἐκλεξίμων εἰς ἐπισκοπὴν καὶ τοῦ τρόπου τῆς
» ἐκλογῆς αὐτῶν κανονισμοῦ διαγορεύει ὅτι, ἐὰν ὁ Μητρο-
» πολίτης καὶ ὁ ἐπίσκοπος κατηγορῆται ἐπὶ κακουργήματι,
» μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν παρὰ τοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ τῶν τοι-
» ούτων τοῦ πνευματικοῦ ἀξιώματος, θέλουσιν ὑφίστασθαι
» τὴν ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου ὁριζομένην ποινήν.

» Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι αἱ κλήσεις αἱ ἀπευ-
» θυνόμεναι πρὸς κληρικοὺς διὰ ποινικὰς ὑποθέσεις δέον ἵνα
» διαβιβάζωνται διὰ τῶν μητροπολιτῶν, διὰ ταῦτα τῇ
» εἰσηγήσει τῆς διευθύνσεως τῶν ποινικῶν ὑποθέσεων εἰς
» ἀπάντησιν κοινοποιοῦντες ταῦτα, ἀξιοῦμεν τὴν ἐνέργειαν
» τῶν δεόντων.»

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

—

Ἐν τῷ Α'. φυλλαδίῳ τῆς «Ἀληθείας» ἐκ παραδρομῆς ἐγένοντο παροράματά τινα: οὕτω ἐσημειώθη ὅτι τρεῖς ἔφερον τὸ ὄνομα Ἱερεμίας, παρεῖδομεν δὲ τὸν Κρῆτα Ἱερεμίαν Δ'. τὸν ἀπὸ Μυτιλήνης γενόμενον Πατριάρχην τῷ 1809, ὅς; μετὰ τριετῆ πατριαρχείαν παραιτηθεὶς ἐγκατεβίωσεν ἐν Μυτιλήνῃ. Ἐκ παραδρομῆς τῶν στοιχειοθετῶν ἐσημειώθη Ζ'. ἀντὶ ΙΒ'. Ἰνδικτ. καὶ τέλος ἐξ ἐσφαλμένης ἐν τῷ κώδικι σημειώσεως; ἐγράφη τὸ ἔτος, 1539, ἀντὶ 1538.

Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἄχρι τοῦ 1623 ἠκολούθησε τὴν ἀπὸ κτίσεως κόσμου χρονολογίαν, ἣν ἐκ τούτου οἱ Εὐρωπαῖοι καλοῦσι χρονολογίαν Κωνσταντινουπόλεως. Ταύτην δι' ἐπισήμου πράξεως κατήργησε Κύριλλος ὁ Λούκαρις, παραδεχθεὶς τὴν ἀπὸ θεογονίας χρονολογίαν ἐν πέντε συνοδικαῖς πράξεσι, γενομέναις κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1623 (ἴδε Νομικὴν συναγωγὴν Δοσιθέου Ἱεροσολ. ἀποκειμένην ἀνέκδοτον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου). Ἐν τοῖς μετέπειτα λοιπὸν χρόνοις ἀγνωστός τις γραφεὺς τῶν πατριαρχείων μετέτρεψε τὰς ἀπὸ κτίσεως χρονολογίας εἰς τὰς ἀπὸ Χριστοῦ, ἐκπέσας 5508, ἀδιαφόρως τοῦ μηνὸς τῆς τοῦ ἐγγράφου ἐκδόσεως, ἐνῷ ὤφελε διὰ τὰ ἔγγραφα τὰ μηνολογημένα τοὺς μῆνας 7βριον, 8βριον 9βριον, καὶ 10βριον νὰ ἐκπίπτῃ 5509 καὶ διὰ τὰ τῶν λοιπῶν 5508, ἕνεκεν τῆς ἀπὸ ἀ. 7βρίου ἐνάρξεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους κατὰ μίαν μονάδα προτρέχοντος κατὰ τοὺς μῆνας τούτους τῆς ἀκριβοῦς χρονολογίας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἐνῷ πρὸς εὕρεσιν τῆς Ἰνδικτιῶνος προσθέτομεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦ τρέχοντος ἔτους τὸν ἀριθμὸν 3, ὅστις προστιθέμενος εἰς τὸ 312, ἔτος τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἰνδικτιῶνος, μεταβάλλει αὐτὸν εἰς ἀκριβὲς πολλαπλάσιον τοῦ 15, προκειμένου περὶ εὑρέσεως τῆς Ἰνδικτιῶνος οἱουδήποτε ἔτους κατὰ τοὺς μῆνας 7βριον, 8βριον, 9βριον καὶ 10βριον ὀφείλομεν ἵνα προσθέσωμεν εἰς τὸ μὴ λῆξαν ἔτι ἀπὸ θεογονίας ἔτος ἀντὶ τοῦ ἀριθμοῦ 3 τὸν ἀριθμὸν 4 καὶ διαιρέσωμεν κατόπιν διὰ 15, ὅπως ἐκ μὲν τοῦ πηλίκου μάθωμεν τὸν κύκλον τῶν ἀπὸ Χριστοῦ Ἰνδικτιώνων, ἐκ δὲ τοῦ καταλοίπου τὸ ἔτος τοῦ τρέχοντος κύκλου. Οὕτω 1880 +4—1884: 15 πηλίκον 125 καὶ κατάλοιπον 9 τὸ ἔτος τῆς ἀρξαμένης ἀπὸ τοῦ 7βρίου Ἰνδικτιῶνος. Δι' ἔγγραφα ὅμως ἐκδοθέντα ἀπὸ Ἰανουαρίου ἄχρις Αὐγούστου δέον ἵνα προσθέσωμεν τὸν ἀριθμὸν 3 δι' οὓς λόγους ἀνεπτύξαμεν.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον | 22 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1880. | ΤΕΥΧΟΣ Δ^ον

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τὰ σωζόμενα γραπτὰ μνημεῖα ἀτελῆ, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, ἰδέαν ἡμῖν παρέχουσι τοῦ μεγέθους τῶν θυσιῶν, εἰς ἃς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὑπεβλήθη, καὶ τοῦ πλήθους τῶν κινδύνων, εἰς οὓς οἱ προσάντες αὐτοῦ ἐξετέθησαν, ἐπὶ τὸ προστατεῦσαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διασῶσαι τὸ ὀρθοδοξοῦν χριστεπώνυμον πλήρωμα. Οὐχὶ μίαν τινὰ φυλὴν ἢ ἔθνος ἓν ὑπὲρ τὰ λοιπὰ διέκρινεν ὁ θρόνος οὗτος, ἀλλ' ὑπὲρ ἁπάντων ἀδιακρίτως ἐμόγησεν, ἐδαπάνησε, προεκινδύνευσε. Δὲν διέστειλε τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα, ὡς οὐδὲ νῦν διαστέλλει τὸν Ἕλληνα ἀπὸ τοῦ Ἰουδαίου, τὸν ἐκ τῆς περιτομῆς ἀπὸ τοῦ ἐκ τῆς ἀκροβυστίας, τὸν δοῦλον ἀπὸ τοῦ ἐλευθέρου, ἀλλὰ τοὺς πάντας ἐτήρησεν ἀνενδότως καὶ ἀστεμφῶς εἰς ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων ἀδιακρίτως τὴν ψυχὴν τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ ἔθυσεν. Ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα τοῦ Ρωμαίου ἡ κυβέρνησις σύμπαν τὸ γένος τῶν ὀρθοδόξων περιελάμβανεν, ἐν δὲ τῇ καταγνώσει ἐκτάκτου τινὸς δασμοῦ, οὗτινος ἡ εἴσπραξις ἔδει ἐκ τοῦ παραυτίκα γενέσθαι, εἰς τὸ Πατριαρχεῖον διεβίβαζε τὴν ἀπαίτησιν αὐτῆς, καὶ παρ' αὐτοῦ ἐξεζήτει τὴν ἐκ τοῦ παραχρῆμα καταβολὴν τοῦ ἐπὶ τῶν ὀρθοδόξων καταγινωσκομένου φόρου.

Ἀπόδειξις περιφανὴς τῶν λόγων ἡμῶν ἡ δασμολογία τῶν πεντακισχιλίων ὀκάδων ἀργύρου, ἧς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ τῆς Ἀληθείας ἐμνήσθημεν. Τὸ ποσὸν τοῦτο κατεγνώσθη οὐχὶ ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ὀρθοδόξων κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' ἐφ' ὅλων τῶν ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ ὀρθοδόξων, καὶ παρὰ τοῦ Πατριαρχείου ὡς ἐθναρχικοῦ κέντρου ἡ ἄμεσος ἀπητήθη παράδοσις.

Ἐλλείψει ἑτέρας στατιστικῆς πραγματείας πρὸς ἀντιπαραβολὴν καὶ ἀντιπαράθεσιν, λαμβανομένου ὡς γνώμονος τοῦ συγγράμματος Ἀθανασίου τοῦ Ὑψηλάντου (Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 703) ἐκδιδασκόμεθα ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐθνολογικῶς ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐμειονέκτει οὐ μικρὸν τοῦ Ἀρμενικοῦ· οὗτοι μὲν κατεῖχον πεντακισχιλίους οἴκους, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι μόλις ἠρίθμουν μετὰ καὶ τῶν ἐν τῷ Καταστένῳ χιλίους ὀκτακοσίους, καὶ τούτων μὲν μόλις 800 ηὐπόρουν, ἐκείνων δὲ τρισχίλιοι καὶ ἔτι πλέον· καὶ ὅμως ἐπὶ μὲν τῶν ὀρθοδόξων κατελογίσθησαν πεντακισχίλιαι ὀκάδες ἀργύρου, ἐπὶ δὲ τῶν Ἀρμενίων τετρακισχίλιαι. Πρόδηλον ἄρα ὅτι ὁ δασμὸς οὗτος ἐπεβάρυνεν οὐ μόνον τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ὑπὲρ ὅλων δὲ τὸ Πατριαρχεῖον εἰσήνεγκε τὸ ἐκζητηθὲν ποσόν.

Ὅ,τι ἐγένετο ἐν ἔτει 1788, τοῦτο ἐπανελήφθη μικρὸν μετὰ ταῦτα ἐν ἔτει 1810· νέα καταβολὴ φόρου εἰς ἄργυρον ἄσημον κατεγνώσθη καὶ αὖθις, καὶ τοῦτον πάλιν τὸ Πατριαρχεῖον ἐδέησε νὰ εἰσφέρῃ, ὡς δείκνυσιν ὁ εὐτυχῶς διασωθεὶς ἑπόμενος κατάλογος:

ΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ 1810 ΙΟΥΝΙΟΥ 25.

		ὀκ.	δράμ.
Μ.	Ἐκκλησία, ἕνα πολυέλαιον, 16 κανδήλας, 2 δίσκους, 2 κανιά	39	55
Μετοχ.	Ἁγίου Τάφου ἕνα πολυέλαιον, 12 κανδήλας, 1 δίσκον, 1 σαμδάνι	12	200
Μετοχ.	Σινᾶ 6 κανδήλας, 1 θυμιαματήριον, 2 σαμδάνια, 1 κανί,	5	55
Ἐκκλ.	ἁγ. Δημητρίου (Κουρουτσεσμὲ) 19 κανδήλας, καὶ 1 πολυέλαιον τετρακάνδηλον	4	305
»	ἅγιος Νικόλαος (Ἀγιᾶ) 5 κανδήλας, 4 δίσκους, 1 κανί, 1 κανδηλέριον, 1 λεκάνη μὲ τὸ καπάκι	6	50
»	ἁγ. Γεώργιος (Ἐδιρνὲ Καπὶ) 5 κανδηλέρια, 1 σαμδάνι, 1 δίσκον, 1 κανί, καὶ χαρντάδες,	3	140
»	ἁγ. Νικόλαος (Γαλατᾶ) 2 δίσκους, 2 κανδηλέρια, 1 παρχάκι, 8 κανδήλας.	3	250
»	ἁγ. Δημητρίου (σαμασήκ) 1 δίσκον, 1 κανί,		265
»	Παναγίας (Ἐγρὶ-καπίου) 10 κανδήλας, 1 δίσκον, 1 κανί	2	270
»	ἁγ. Νικολάου (Τὸπ-καπὶ) 2 κανδήλας, 1 κανί,		140
»	Παναγία Γοργοεπηκόου (ἐξ Μάρμαρα) 2 κανδήλας· 1 θυμιατὸν, 1 δίσκον, καὶ καπνιστήριον,	1	350
»	Βελιγράδι 2 δίσκους, 2 κανδηλέρια, 1 κανὶ καὶ καπνιστερόν, 1 θυμιατὸν, 8 κανδήλας	4	210
»	Παναγίας Μουχλιωτίσσης 1 κανί, 1 δίσκον, 1 κανδήλα, μὲ 6 κανδήλ. καὶ 2 κανδήλας	2	340
»	Δεσπότου Χριστοῦ (Γαλατᾶ) 9 κανδήλας, 1 δίσκον, 1 κανδηλέρι, 1 κανί	4	350
»	Μ. Ρεύματος 4 κανδήλας, 1 θυμιατόν, 4 δίσκους, 2 κανιά, 2 σαμδάνια, 4 κανδήλας μὲ κάλια	6	190
»	ἁγ. Γεωργίου Φωτηρᾶ 11 κανδήλας, 1 δίσκον, 1 κανί	3	250
»	Παναγίας Καφατιανῆς 1 δίσκον 1 κανί, 7 κανδήλας	2	100
»	ἁγ. Νικολάου (Νεοχῶρι) 2 σαμδάνια, 3 κανδήλας, 1 θυμιατόν, 1 κανί	1	250
»	ἁγ. Δημητρίου (Ταταούλων) 13 κανδήλας, 2 κανιὰ, 1 δίσκος	14	130

		ὀκ.	δραμ.
Ἐκκλ.	Παναγίας (Νεοχωρίου) 1 δίσκος, 8 κανδήλας .	2	315
»	Ὀρτάκιοϊ, 11 κανδήλας, 1 δίσκος, 1 κανί, 3 στεφάνια	—5	180
»	ἁγ. Κυριακῆς (Κοντοσκάλι) 15 κανδήλας, 3 δίσκους, 1 κανδηλέρι, 2 κανιά, 3 θυμιατά . . .	9	245
»	ἁγ. Δημητρίου (Ξυλόπορτας) 1 κανδήλα μὲ 6 κανδηλ., 5 κανδήλας, 2 δίσκους, 1 θυμιατὸ, 1 κανί.	4	230
»	ἅγ. Θεοδώρων (Βλάγκας) 12 κανδήλας, 3 δίσκους, 2 θυμιατὰ, 2 κανία	9	163
»	Μπαλίνου 6 κανδήλας, 1 κανί, 1 δίσκον .	2	5
»	Παντελεήμονος (Κουσγουντζοῦκι) 6 κανδήλ.	1	10
»	Παναγίας (Μπεσικτασίου) 6 κανδήλας . .	2	13
»	Παναγίας (Μπάνιου) 5 κανδήλας	1	13
»	Ἐλπίδος (Κοντοσκάλι) 2 δίσκους, 2 σαμδάνια, 18 κανδήλας, 2 θυμιατὰ, 1 κανί	12	278
»	Τζιγκελιχιογίου 4 κανδήλας	1	15
»	Εἰσοδίων (Πεϊογλου) 10 κανδήλας, 2 δίσκους, 1 κανί	3	310
»	Ὑπεραγίας τῶν Οὐρανῶν (Σαλμᾶ Τομπρούκι) 2 κανδήλας, 1 δίσκον, 1 κανί . . .		340
»	ἅγ. Νικολάου (Ὑψωμαθεῖα) 4 κανδήλας, 1 δίσκον, 1 κανί	1	15
»	Παναγίας Χαντζερῆ 1 δίσκον, 1 κανδήλα, 1 κανί		340
»	ἅγ. Μηνᾶ (Ὑψωμαθεῖα) 3 κανδήλας, 1 κανί, 1 δίσκον καὶ χορντάδες		380
»	ἁγ. Κωνσταντίνου (τῶν Καραμανιῶν) 3 δίσκους, 1 κανί	1	80
»	ἁγ. Παρασκευῆς (Χάσκιοϊ) 2 κανδήλας 1 κανί.	2	50
»	ἁγ. Παρασκευῆς (Πουγιουκ-δερὲ) 5 κανδήλας, 1 δίσκον	1	290
»	Παναγίας τοῦ Μπανιοῦ (Τερσανὲ) 8 κανδήλας, 3 καραδάκια, 1 ζωνάρι καὶ χορντάδες . .	1	330
»	ἁγ. Ἰωάννου (Γαλατᾶ) 3 κανδήλας, 2 δίσκους, 1 θυμιατὸν, 1 κανί	1	50
»	Ἀρχιστρατήγου (Μπαλατᾶ) 1 δίσκον, 4 κανδήλας, 1 κανί, 1 κανδηλέρι	1	325
»	Μοναστήριον Παναγίας (Χάλκη) 14 κανδήλας	3	222
»	Βλαχ-σεραΐου καὶ ἁγ. Γεωργίου Καρίπη 4 κανδήλας		300
»	Ἀναλήψεως (Ὑψωμαθεῖα) 1 δίσκον, 1 κανί, 1 κανδήλα		382
»	ἁγ. Γεωργίου (Ὑψωμαθεῖα) 1 δίσκον, 1 θυμιατήριον, 1 κανδήλα, 1 κανί	1	
»	Ζωοδόχου Πηγῆς (Βαλουκλῆ) 13 κανδήλας.	4	55
Μοναστ.	ἁγ. Νικολάου (Πρίγκηπος) 3 κανδήλας . .		252
Ἐκκλ.	ἁγ. Χαραλάμπους (Πεμπέκι) 4 κανδήλας .		260
»	ἁγ. Εὐφημίας (Καδήκιοϊ) 1 κανδήλα καὶ περτζέδες		214
»	ἁγ. Γεωργίου (Θεραπεῖα) 3 κανδήλας, 1 δίσκον, 1 θυμιατὸν καὶ χορντάδες	2	50
	Τὸ ὅλον παρὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ληφθὲν . .	209	379
	Ὁ Πατριάρχης μετὰ τῶν ἐνταῦθα παρεπιδημούντων ἀρχιέρων	30	252
	Τὸ ἀρχοντολόγιον	35	56
	Οἱ κάτοικοι	88	28
	Τὸ ὅλον τῶν κατὰ τὸ 1810 εἰσενεχθέντων. .	363	315

Οὐ γὰρ ἠδύναντο πλείονα εἰσενεγκεῖν, ἐπεὶ καὶ πρὸ εἰκοσαετίας μόλις πεντακισχιλίας εἰσήνεγκον ὀκάδας. Οὐδ' αὐταὶ αἱ χῆραι καὶ τὰ ὀρφανὰ ἀπηλλάγησαν τῆς φορολογίας, ἕνεκεν δὲ τῆς μεγάλης ἀχρηματίας αἱ Ἐκκλησίαι ἐδέησεν ἵνα ἀπογυμνωθῶσιν, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸ ποσὸν οὐκ ἐξήρκει εἰς τὴν τῶν ἀπαιτουμένων συμπλήρωσιν καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐδέησεν, ἵνα προσφύγῃ εἰς ἔξωθεν δανειστὰς, ὅπως ἐπὶ ἀδροῖς τόκοις προσποριοθῇ καὶ καταβάλῃ τὰ παρὰ τοῦ γένους ἀπαιτούμενα.

Ἡ εἰς τὴν ἀδιαφιλονείκητον ταύτην τῶν ἀριθμῶν γλῶσσαν ἀντίταξις οἱασδήτινος παρατηρήσεως, ζητούσης, ἵνα ἀναγάγῃ τὴν αἰτίαν τῆς δημιουργίας τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ εἰς αἴτια ἄλλα ἐκτὸς κείμενα τῶν δασμολογιῶν, εἰς ἃς τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ὑπεβάλλετο ὑπὲρ σύμπαντος τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, καταπροδίδει πρόθεσιν ἀρνήσεως τῆς ἀληθείας, ἐπὶ σκοπῷ διεκφυγῆς τοῦ ἀποτίσαι ὀφειλὴν ἱεράν.

Ὁ Πατριάρχης διατασσόμενος, ἵνα ἐκ τοῦ παραυτίκα συλλέξῃ καὶ ἀποστείλῃ τὰ αἰτούμενα, ἠπειλεῖτο ἐν παρακοῇ ἢ ἀδιαφορίᾳ διὰ θανάτου, ὃς ἐν τοῖς τότε χρόνοις συνηθέστατα παρηκολούθει τὴν ἀπειλήν· ἔσπευδε τοίνυν μετὰ προθυμίας εἰς ἐκπλήρωσιν αὐτῆς, οὐχὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ κηδόμενος· ὅθεν κατήρτιζε καταλόγους, διένεμεν, ἐν πρώτῃ μοίρᾳ τιθεὶς ἑαυτὸν, τὸ ἀπαιτηθὲν ποσὸν κατὰ συντεχνίας, ἀλλὰ πενόμεναι αὗται κατελάμβανον τὸ Πατριαρχεῖον, ἐθρήνουν, ἔκλαιον, ὠδύροντο καὶ κατέληγον ἐπὶ τέλους εἰς τὸ « Δόσε ἡ Παναγιότης σου » (Ὑψηλ. σελ. 707) καὶ ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης ἠναγκάζετο ἵνα προσφύγῃ εἰς δανειστὰς καὶ ἐπὶ ἀδροῖς τόκοις προμηθευθῇ τὰ ἀπαιτούμενα.

Καὶ μὴ ἦσαν τὰ βάρη ταῦτα μόνα; Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν δεόμενον ναυτῶν πρὸς ἐξόπλισιν πλοίων, οὐδαμῶς ἀφ' ἑαυτοῦ ἐρρόντιζεν· ἀπηυθύνετο πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ὤφειλε τοῦτο ἵνα διενεργήσῃ διὰ Πατριαρχικῶν ἐφημερίων τὴν στρατολογίαν αὐτῶν. Ὁ ἀπιστῶν, ἀναγνώτω τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Ὑψηλάντου (σελ. 707—708), ἄλλως τε καὶ τὸ μέτρον τοῦτο οὐ πρὸ πολλοῦ, μόλις πρὸ τριακονταετίας σχεδὸν, κατηργήθη. Τὸ ὑπουργεῖον ἐπλήρωνε τοὺς στρατευσίμους γρ. 15 διὰ μίαν τριμηνίαν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μισθῷ τούτῳ οὐδεὶς προσήρχετο, καὶ τὸ Πατριαρχεῖον ἠναγκάζετο, ἵνα καταβάλῃ τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν τῶν 130 γρ. ἅτινα ἀπῄτουν οἱ στρατεύσιμοι ἀντιμισθίαν διὰ μίαν τριμηνίαν περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. (ἴδε Ὑψηλ. ἔνθ. ἀνωτ.)

Ἐκ Κώδικός τινος τῶν Πατριαρχείων τὰς ἑπομένας ἐξάγομεν ἔτι σημειώσεις.

Τὰ διδόμενα κατ' ἔτος εἰς τὸν βασιλικὸν χαζνὲν διὰ μιρί.

α'.)	Ταχσίτι περὶ τὸν Δεκέμβριον. . . .	Γρ.	5,050
β'.)	» » Μάρτιον	»	5,500
γ'.)	» » Ἰούνιον.	»	18,476

Μιρὶ Ἀχρίδος περὶ τὸν Φεβρουάριον . . .	Γρ.	1,370
» Ἱππεκίου περὶ τὸν Ἀπρίλιον	»	548 20
Ἰρσαλιγὲς Ἱππεκίου περὶ τὸν Φεβρουάριον . .	»	203 20
Μουχασεπὲς τοῦ μιριοῦ περὶ Φεβρουάριον . .	»	840
Μουχασεπὲς τῆς δραγουμανίας περὶ Φεβρουάριον.	»	840
Καλεμιγιὲ τοῦ δεφτερδάρι περὶ Ἰούνιον . . .	»	1,090
Καλεμιγιὲ τοῦ ὑπερτάτου περὶ Αὔγουστον . .	»	2,200
12 μηνιαῖα δραγουμανίας ἀνὰ 416.27 . . .	»	5,000
Τὸ ὅλον . . .	Γρ.	40,004

Ἐξ ἑτέρας δὲ σημειώσεως ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι ἀπαντώσης πληροφορούμεθα ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὤφειλε καθ' ἕκαστον ραμαζάνιον ἵνα προσφέρῃ εἰς διαφόρους τῶν ἐν τέλει 986 ὀκ. μέλι, 747 ὀκ. ἐλαιολάδου καὶ 575 ὀκ. ἐλαιῶν. Κατὰ τὸ Βαϊράμιον διάφορα ὑφάσματα ἀξίας γρ. 3,443, τῆς ἐποχῆς ἐννοεῖται ἐκείνης, καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου 172 ἀρνία, ἐξ ὧν 19 ἐστέλλοντο εἰς τὸ Πασᾶ-Καπουσοῦ (τὴν Ὑψ. Πύλην), 100 εἰς τὸ ἁγᾶ Καπουσοῦ, (τὸ στρατηγεῖον τοῦ Γενιτζάραγα) καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τοὺς ἐν ταῖς συνοικίαις σταθμούς.

Ταῦτα ἦσαν ἀπαιτητὰ ἔξοδα, ἅτινα τὸ Πατριαρχεῖον ἀνεδέχετο ὡς ἐθναρχεῖον τῶν χριστιανῶν τοῦ Ὀρθοδόξου πληρώματος. Πρὸς αὐτοῖς δ' ὑπῆρχον καὶ τὰ ἔκτακτα, περὶ ὧν εἰς τὸ προσεχές.

(ἀκολουθεῖ).

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

(συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Λείπεται δὴ τόπον ἕτερον εἶναι ἀφωρισμένον, οὗ δεῖ τὴν καθαρσιν ταύτην γίνεσθαι, δι' ἧς ἕκαστος καθαρὸς γινόμενος, εἰς τὴν οὐράνιον ἀπόλαυσιν παραχρῆμα ἀνάγεται. Πρὸς δὴ τοῦτο ταῦτα φαμέν, καὶ σκοπεῖται ὡς ἁπλᾶ καὶ δίκαια· ἔστι μὲν ἡ τῶν ἁμαρτιῶν ἄφεσις ὁμολογουμένως καὶ τῆς ἐπ' αὐταῖς κολάσεως ἀπαλλαγή, ἅμα γάρ τις ἀφίεται τούτων, καὶ τῆς ὀφειλομένης δι' αὐτὰς κολάσεως ἠλευθέρωται· Δίδονται δὲ αὗτη τριχῆ καὶ κατὰ διαφόρους τοὺς χρόνους· ἐν τῷ καιρῷ τοῦ βαπτίσματος, καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα δι' ἐπιστροφῆς καὶ πένθους καὶ ἀντισηκώσεως ἀγαθῶν ἔργων ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, καὶ μετὰ θάνατον δι' εὐχῶν καὶ εὐποιϊῶν, καὶ ὅσα ἄλλα τοῖς τεθνεῶσιν ἡ ἐκκλησία ἐπιτελεῖ. Ἡ μὲν οὖν πρώτη παντάπασιν ἄμοχθος, καὶ κοινὴ πᾶσι καὶ ὁμότιμος, ὡς φωτὸς χύσις καὶ ἡλίου θέα καὶ ὡρῶν ἀλλαγαί· χάρις δέ ἐστι μόναν καὶ οὐδὲν πλέον ἢ τὴν πίστιν παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖ, ἡ δὲ δευτέρα ἐπίπονος, ὡς ὁ λούων τὴν κλίνην αὐτοῦ καθ' ἑκάστην νύκτα καὶ τὴν στρωμνὴν τοῖς δάκρυσιν, ᾧ τῆς κακίας προσόζουσι καὶ οἱ μιώλωπες, ὃς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων πορεύεται καὶ μιμεῖται τὴν Νινευϊτῶν ἐπιστροφήν, καὶ τοῦ Μανασσῆ τὴν ἠλεημένην ταπείνωσιν· ἡ τρίτη δὲ ἐπίπονος μὲν καὶ αὐτή, τὴν μετάνοιαν ἔχει συνεζευγμένην καὶ τὴν συνείδησιν πλήττουσαν καὶ τὴν ἀποτυχίαν τῶν ἀγαθῶν ὀδυνῶσαν, κολάσεως δὲ ἀμιγὴς ὅμως, εἴπερ ἐστὶν ἄφεσις· ἄφεσιν γὰρ καὶ κόλασιν εἰς ταὐτὸ συνελθεῖν οὐχ οἷόν τε. Πλὴν, ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη καὶ τελευταία παρὰ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος ἔχει τὸ πλέον, συμβαλλομένων καὶ τῶν εὐχῶν, ὀλίγον δὲ λίαν τὸ παρ' ἡμῶν εἰσφερόμενον· ἡ μέση δὲ τοὐναντίον, ὀλίγον μὲν τὸ παρὰ τῆς χάριτος ἔχει, πλείστης δὲ δεῖται τῆς παρ' ἡμῶν ἐργασίας· διαφέρει δὲ ἡ πρώτη τῆς τελευταίας ἀφέσεως, ὅσον ἐκείνη μὲν ἀπασῶν ἐστὶ τῶν ἁμαρτιῶν ὁμοίως, αὕτη δὲ τῶν μὴ θανασίμων μόνον καὶ ὧν ἕκαστος ἐν τῇ ζωῇ μετενόησε. Ταῦτα ἡ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία φρονοῦσα, καὶ τὴν ἄφεσιν τοῖς κεκοιμημένοις αἰτοῦσα τε καὶ πιστεύουσα δίδοσθαι, κόλασιν ἐπ' αὐτοῖς οὐδεμίαν ὁρίζει, πολὺ τὴν θείαν ἀγαθότητα τὸν τῆς δικαιοσύνης λόγον ὑπερνικᾶν ἐν τοῖς τοιούτοις γινώσκουσα. Καὶ μὴν εἰς τοὺς ἐνταῦθα ποθοῦντας τὸ θεῖον, αὐτὸς ὁ πόθος, ἤγουν ἡ ἀγάπη, καθαίρει κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον· καθαίρων δὲ θεοειδεῖς ἐργάζεται, τοιούτοις δὲ γενομένοις ὡς οἰκείοις ἤδη προσομιλεῖ· διατί μετὰ θάνατον οὐ πολλῷ μᾶλλον ὁ πόθος καθαιρεῖ τοὺς ἀπαλλαγέντας τῆς ὕλης, ἀλλ' ἔτι χρεία καὶ καθαρσίου πυρός; ἐπὶ τοῖς μικροῖς ἁμαρτήμασιν·

Ἔτι εἰ τὸ τέλεον ἔπαθλον τοῖς καθαροῖς τῇ καρδίᾳ καὶ τῇ ψυχῇ τὸ ἰδεῖν τὸν Θεόν, τοῦτο δὲ οὐχ ὁμοίως ἅπαντες ἐπιτυγχάνουσιν, οὐδ' ἄρα χρεία τοῦ καθαρσίου πυρός, εἴπερ ἔν τισιν ἐλλείπει ἡ κάθαρσις· Ἡ γὰρ ἂν ἦσαν ἅπαντες ἐπίσης κεκαθαρμένοι διὰ τοῦ αὐτοῦ πυρὸς καὶ πρὸς θεωρίαν ὁμοίως ἔχοντες, τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς τῆς νομοθεσίας ὅρον συμβολικῶς τε καὶ τοπικῶς ἐγένετο, τότε γὰρ οὐ πάντες τῆς αὐτῆς ἀξιωθέντες φαίνονται στάσεώς τε καὶ τάξεως· ἀλλ' ὁ μὲν τῆς, ὁ δὲ τῆς, πρὸς μέτρον οἰμαι τῆς ἑαυτοῦ καθάρσεως ἕκαστος κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. Ἔτι ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίοις Μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, τὸν περὶ τὸ Πάσχα λόγον θεωρητικῶς καὶ ἀναγωγικῶς ποιούμενος, ἐλθὼν εἰς τὸ μέρος ἐν ᾧ φησὶν "οὐκ ἐξοίσομεν δὲ οὐδέν, οὐδὲ εἰς τὸ πρωῒ καταλείψομεν" ἀποφαίνεται ῥητῶς οὕτω καὶ καθαρῶς, ὅτι μὴ ὑπὲρ τὴν νύκτα ταύτην ἔστι τις κάθαρσις, νύκτα τὸν παρόντα βίον ἀποκαλῶν καὶ μηδεμίαν κάθαρσιν μετ' αὐτὸν εἶναι παραχωρῶν. Ἔτι ὁ αὐτὸς ἐν τῷ εἰς τὴν πλησίον τῆς χαλάζης λόγῳ διαγορεύων οὕτως· "ἐῶ λέγειν τὰ ἐκεῖσε δικαιωτήρια, οἷς ἡ ἐνταῦθα φειδὼ παραδίδωσιν, ὡς βέλτιον εἶναι νῦν παιδευθῆναι καὶ καθαρθῆναι, ἢ τῇ ἐκεῖσε βασάνῳ παραπεμφθῆναι, ἡνίκα κολάσεως καιρὸς οὐ καθάρσεως" παρίστησι φανερῶς, μηδεμίαν εἶναι κάθαρσιν μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγήν, ἀλλ' ἢ μόνον ζῆν αἰώνιον κόλασιν. Ἔτι ὁ Κύριος ἐν τῇ τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου παραβολῇ περὶ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου, διδάσκων τὸν ἑκάτερον διαδεξάμενον κλῆρον, τὸν μὲν Λάζαρον, φησίν, ἅμα τῷ ἀποθανεῖν ἀπενεχθῆναι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ, τὸν δὲ πλούσιον ὁμοῦ τε ταφῆναι ἀποθανόντα, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εὑρεθῆναι ἐν τῷ Ἅδῃ ὑπάρχουσαν ἐν βασάνοις· καὶ οὕτω διὰ μὲν τοῦ κόλπου τοῦ Ἀβραὰμ τὴν ἀκρότατην κατάστασιν ἐν τῇ εὐδαίμονι λήξει τῶν τῷ θεῷ φίλων ἐμφήνας, διὰ δὲ τοῦ Ἅδου καὶ τῶν βασάνων τὴν ἐσχάτην κατάκρισιν καὶ αἰωνίαν δίκην τῶν ἁμαρτωλῶν παραστήσας, οὐκ ἔτι μεταξὺ τούτων ἕτερον τόπον κατέλιπε πρὸς καιρόν τινα βάσανον ἔχοντα, ἀλλ' ἢ χάσμα μέγα καὶ ἀδιάβατον διεῖργον ἑκατέρους ἀλλήλων, καὶ τὴν ἄκραν καὶ ἄμεσον ἐναντίωσιν παριστῶν. Ἔτι τὴν ψυχὴν ἀπαλλαγεῖσαν τοῦ σώματος καὶ ἀσώματον πάντη καὶ ἄυλον γενομένην οὐκ ἔστιν εἰκὸς ὑπὸ σωματικοῦ πυρὸς κολάζεσθαι, τοῦ σώματος αὐτῆς, οὗ τὸ πῦρ ἔμελλε περιδράττεσθαι, διαφθαρέντος· μετὰ μὲν γὰρ τὴν ἀνάστασιν ἐπαναλαβοῦσα τὸ σῶμα ἄφθαρτον, καὶ τῆς κτίσεως πάσης ἀλλοιωθείσης, καὶ διαιρεθέντος τοῦ πυρός, ὡς μανθάνομεν, εἰκὸς αὐτῇ τὴν ἀπὸ τόπου κόλασιν κατάλληλον ἔσεσθαι, καὶ οὐκ αὐτῇ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς δαίμοσιν, ἅτε καὶ αὐτοῖς ζοφεροῖς οὖσι, καὶ ὕλην τινὰ καὶ παχύτητα περιβεβλημένοις, καὶ σώματα ἀέρια κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον. Πρὶν δὲ τὸ οἰκεῖον σῶμα ἀπολαβεῖν, εἶδος οὖσα μόνον τῆς ὕλης ἄμικτον, εἰ καὶ καθ' αὑτὴν ὑφέστηκε, πῶς ἂν σωματικοῦ πυρὸς κολάζεσθαι δύναιτο; Ἔτι εἰ τῶν ἁγίων αἱ ψυχαὶ διὰ τὴν προγονικὴν ἁμαρτίαν μόνην ἐν τῷ Ἅδῃ κεκράτηντο μέχρι τῆς τοῦ Σωτῆρος εἰς αὐτοὺς καταβάσεως, οὐχ ὡς ἐν πυρὶ καὶ κολάσει πάντως, ἀλλ' ὡς ἐν δεσμωτηρίῳ καὶ φυλακῇ, καθὼς ὁ Μέγας Πέτρος ἐν τῇ ἐπιστολῇ φησὶν "ἐν ᾧ, καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξε" διατὶ μὴ καὶ τὰς τῶν μετρίως ἁμαρτησάντων ἐνταῦθα ψυχὰς ὁ τοιοῦτος Ἅδης καθέξει μετὰ τὸν θάνατον, ἀλλ' ἔτι πρὸς τούτῳ χρεία καὶ καθαρσίου πυρός, οὗ διὰ τῶν εὐχῶν ἀφεθήσονται; Ἔτι τὸ τῆς ἀποκαταστάσεως δόγμα καὶ τοῦ τέλους τῆς αἰωνίου κολάσεως, παρὰ Ὠριγένους ὡς εἴρηται τὴν ἀρχὴν εἰληφὸς καί τινων τῶν τῆς ἐκκλησίας ἐπικρατῆσαν, ὧν ἐστι καὶ Δίδυμος καὶ Εὐάγριος ἅτε τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν προβαλλόμενοι, καὶ οὐ παραδεκτὸν ἐν τοῖς ῥαθύμοις γινόμενον, ὡς ὁ Θεοφόρος Ἰωάννης ὁ τῆς οὐρανίου κλίμακος ἀρχιτέκτων φησίν, ὅμως ἀπεκηρύχθη καὶ ἀνεθεματίσθη παρὰ τῆς ἁγίας Ἑης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὡς ἔκλυσιν ταῖς ψυχαῖς ἐμποιῶν, καὶ τοὺς ῥαθύμους ἔτι ῥαθυμοτέρους ἀπεργαζόμενον, ἐκδεχομένους ποτὲ τὴν τῶν βασάνων λύτρωσιν καὶ τὴν ἐπηγγελμένην ἀποκατάστασιν. Διὰ τὰ αὐτὰ τοίνυν καὶ τὸ προκείμενον δόγμα τοῦ καθαρσίου πυρὸς ἀποβλητέον ἂν εἴη τῆς ἐκκλησίας ὡς ῥαθυμίαν ἐμποιοῦν τοῖς σπουδαίοις, καὶ πεῖθον αὐτοὺς μὴ πᾶσι τρόποις ἀγωνίζεσθαι κατὰ τὸν παρόντα βίον ἑαυτοὺς ἐκκαθαίρειν, ὡς προσδοκωμένης ἑτέρας καθάρσεως. Ἔτι οἱ τὸν ἰσάγγελον ἐπὶ Γῆς πολιτευσάμενοι βίον ὅσιοι πατέρες ἡμῶν, πολλαχοῦ καὶ πολλάκις δι' ὀπτασιῶν καὶ ἐνυπνίων καὶ ἑτέρων θαυμάτων τὰ περὶ τῆς αἰωνίου κολάσεως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀσεβῶν καὶ ἁμαρτωλῶν αὐτοί τε μυούμενοι καὶ τοῖς ἄλλοις μυοῦντες, καὶ ὡς παρόντα καὶ ἤδη γινόμενα θεώμενοί τε καὶ προδεικνύντες τῷ λόγῳ, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου παραβολὴ τὴν τοῦ Λαζάρου κατάστασιν διαζωγραφεῖ, περὶ καθαρτικοῦ προσκαίρου πυρὸς οὐδὲν οὐδαμοῦ διεσάφησαν.

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

Ἡ Βυζαντινὴ φιλοσοφία, ὡς ἡ γλῶσσα καὶ ἡ φιλολογία, κυρίως μὲν ἄρχεται ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σωκρατικῆς Σχολῆς, εὐκρινέστερον ὅμως διαστέλλεται ἀπὸ τοῦ αὐθαιρέτου ἰδεολογισμοῦ τῶν νεοπλατωνικῶν· ἀπὸ δὲ τοῦ ἐκλεκτικοῦ Διδασκαλείου τῆς Ἀλεξανδρείας διελθοῦσα τὸ οἰκουμενικὸν Διδασκαλεῖον, ὁ ἡ Εἰκονομαχία κατέστρεψε, κατέληξεν εἰς τὴν Βυζαντινὴν μεγαλόνοιαν καὶ μεγαλορροσύνην, ἥτις ἐθυσίασε τὴν ὕλην εἰς τὴν διάνοιαν, ὑπὲρ ταύτης παρέδωκεν ἐκείνην καὶ διετήρησε τὴν πίστιν ἀντὶ τῆς πατρίδος καὶ ὑπὲρ αὐτῆς. Ἡ Βυζαντινὴ φιλοσοφία δὲν ἦτο σχολαστικὴ καὶ ἀνεφάρμοστος, ἀλλὰ κοινωνικὴ καὶ ἔμψυχος, ὅθεν διεκαθάρισε διά τε τῆς ἐπαγωγῆς καὶ τῆς ἀπαγωγῆς ἡμῶν τὸν θεῖον Πλατωνισμόν, καὶ ἁγιάσασα εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ ἱερὸν τέμενος τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, εἰσχωρήσαντα εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ λαοῦ καὶ καταλαμπρύναντα τὰς πεποιθήσεις τῶν σοφωτάτων ἀνδρῶν καὶ τῆς μέσης τάξεως· ὁ γὰρ Πλατωνισμὸς στηριζόμενος οὐχὶ ἐπὶ λόγων ἀτομικῶν, διαφθειρόντων αὐτὸν εἴς τινα ἐκστατικὸν καὶ αὐθαίρετον Νεοπλατωνισμόν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ λόγου, δι' οὗ ἡ ἀπόλυτος Σοφία καταυγάζει τοὺς εἰλικρινῶς καὶ ἐν ἁγίῳ πνεύματι διασκεπτομένους καὶ συζητοῦντας, εἰσεχώρησεν, ὡς εἴπομεν, καὶ παρὰ τῇ μεσαίᾳ τάξει, παρ' ᾗ, ὅταν πανταχόθεν πλεονάζῃ ἡ βαρβαρότης, οἱ μᾶλλον ὑπάρχουσι διεφθαρμένοι, λογιώτεροι μὲν ὄντες ἢ ὥστε ἐμμένειν τῇ καθ' ὁρμὴν γνησίᾳ ροπῇ τοῦ λαοῦ, ὑποδεέστεροι δὲ ὅμως τῆς ὑψηλῆς ἐκείνης τάξεως, ἥτις ἐν σοφίᾳ βεβαίᾳ διακατέχει τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ, ζωοποιοῦσα αὐτὸν ἀπὸ ὑψηλοτέρας περιωπῆς. Τούτου ἕνεκεν ἐν τῇ μέσῃ ταύτῃ τάξει πάντοτε οἱ σοφισταὶ καὶ δημαγωγοί, οἱ ἀγύρται καὶ ἐξωμόται καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἐκτρώματα τῆς ἀδίκως δυσφημουμένης ὅλης κοινωνίας ἀναφαίνονται.

Ἡ τοιαύτη λοιπὸν ὑπὲρ τοῦ καθήκοντος ἀρειδία πάντων τῶν ἐρημέρων, ἣν διδάσκεται ὁ λαὸς ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐστήριξε τοὺς σοφοὺς, πλατωνίζοντας ἐκλεκτικῶς καὶ ἀμελοῦντας πρὸς ὥραν τῆς ὑλικωτέρας ἀναπτύξεως τοῦ ἔθνους, εἰς ἣν ἦγε μᾶλλον ὁ φιλελεήμων καὶ εὐμέθοδος Ἀριστοτελισμός· ἐκ τούτου δὲ ἀντίδρασίς τις πρὸς τὸν Ἀριστοτελισμὸν ἐγένετο, ἐξαχρειούμενον ἄνευ τῆς τοῦ καθαροῦ Πλατωνισμοῦ προηγήσεως· κἀντεῦθεν παρὰ τοῖς μὴ ἐννοοῦσι τοὺς θεοχαράκτους νόμους τῆς ἱστορίας, τοὺς ἀσφαλῶς προάγοντας εἰς τὸν ἠθικὸν καὶ τέλειον πολιτισμὸν κατακραυγὴ καὶ μέμψις ἐναντίον τοῦ Βυζαντινοῦ πνεύματος ὡς ἀγόνου, ἀνεπιστήμονος καὶ ἀρροντίστου. Ἀλλ' οὕτως ἔδει γενέσθαι· θριαμβεῦσαι πρῶτον τὸν Πλατωνισμὸν συνουσιωθέντα τῇ ἑλληνικῇ διανοίᾳ, ἐπελθεῖν δ' εἶτα τὸν φυσιολόγον Ἀριστοτελισμόν, δυνάμενον οὕτως ὀρθῶς ψυχολογῆσαί τε καὶ θεολογῆσαι διὰ τῆς ἐπαγωγῆς. Ὅθεν πλατωνίζουσα ἡ Βυζαντινὴ διάνοια ὤφειλεν ἀφειδῆσαι τῆς πολιτικῆς καὶ ἐρημέρου εὐδαιμονίας, δουλωθεῖσα ὅμως καὶ πεποιθυῖα ὅτι θεία νέμεσις ἐπεξέρχεται μὲν τοῖς σταυρωταῖς, ἀνίστησι δὲ τὸν ἐσταυρωμένον, ἀνέλαβε τὸν Ἀριστοτελισμόν· τοῦτο δὲ οὐκ ἦν σχολαστικότης, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τελειοτέρα ἐφαρμογὴ τοῦ ἐκλεκτικισμοῦ, ἐπειδὴ διὰ λόγους ὑψηλοτέρους ἐστερεῖτο τῆς Ἀριστοτελικῆς ροπῆς καὶ διαθέσεως καὶ ἔχρηζε ταύτης ἀναγκαίως, ἵνα καταστήσῃ ταύτην, ὡς πρότερον τὸν Πλατωνισμόν, στοιχεῖον συστατικὸν τῆς τοῦ λαοῦ συνειδήσεως, φιλέργου τε καὶ φιλελεήμονος ἐν τῷ Ἀριστοτελισμῷ γενομένης.

Τοῦτο συνιδὼν ὁ τοῦ Γένους ἡμῶν μέγας διδάσκαλος καὶ πατὴρ, ὁ τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων Πατριάρχης Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, ἐξωστράκισε μὲν τὴν ἐν αἵματι καθιέρωσιν τοῦ Πλατωνισμοῦ, ἀπαλλαγεὶς τῶν φυγοπατρίδων ἐκείνων σοφιστῶν τῆς μέσης τάξεως, οἵτινες νεοπλατωνίζοντες αὐθαιρέτως, παρέδωκαν ὅπως δήποτε τῇ κακῶς ἀριστοτελιζούσῃ, μᾶλλον δ' εἰπεῖν χειριστοτελιζούσῃ Δύσει αὖρας τινὰς ζωογόνους Πλατωνικῆς διανοίας, ὡς ἔπραξαν ἄλλοτε οἱ φυγοπάτριδες νεοπλατωνικοὶ, φωτίσαντες ὁπωσδήποτε Ἀραβάς τε καὶ Γότθους. Τὸ σοφὸν δ' ἐπινόημα τοῦ Γενναδίου ἐφάνη ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι κατορθωτικώτατον.

Ἡ τοῦ Γένους λοιπὸν Σχολὴ πρῶτον μὲν ἐπεδόθη τῷ παρ' Ἕλλησιν Ἀριστοτελισμῷ, λιτωτέρῳ μὲν ὄντι ἢ ἐν Δύσει, γνησιωτέρῳ ὅμως καὶ ἀπηλλαγμένῳ τῆς σχολαστικῆς παραμορφώσεως· εἶτα δὲ ἔσχε χρείαν καὶ τοῦ ἐξ Ἰταλίας Ἀριστοτελισμοῦ, καθαρισθέντος ἤδη ὁπωσοῦν ἀπὸ τῆς σχολαστικῆς ὁμίχλης, καθαγνιζομένου δὲ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς ὀρθοδοξίας ἄμβωνι.

Τοιοῦτος ἦν ὁ εἰσαχθεὶς εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Σχολήν, ἅμα τῇ πρώτῃ ἱδρύσει αὐτῆς, Ἀριστοτελισμὸς, διάφορος πάντῃ τοῦ σχολαστικισμοῦ, ὅστις ὑπερπηδῶν τὴν ἐπαγωγήν, κατετρίβετο αὐθαιρέτως τῇ ἀπαγωγικῇ λεσχηνείᾳ καὶ ταύτην ἐφιλοσοφοθεολόγει συγκριτικῶς.

Ἀλλ' ὁ Βυζαντινὸς οὗτος Ἀριστοτελισμὸς ἔχρηζε καὶ τῶν ἐκ τῆς Δύσεως προϊόντων, ἀρκούντως μὲν ἤδη ἀπηλλαγμένων τῆς σχολαστικομόρφου διανοίας τε καὶ ἀμεθοδίας, καὶ πάλιν ὅμως μετὰ διακρίσεως λαμβανομένων, ὥστε ἀναπληροῦν τὸν προεξειργασμένον Πλατωνισμὸν εἰς συγκρότησιν τελειοτέρου ἐκλεκτικισμοῦ, ἀποδεχομένου αὐτὴν ταύτην τὴν ἐθνολογίαν, ψυχολογίαν τινὰ οὖσαν τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, μὴ δυναμένην ὅμως ἐκλάμψαι, ἢ μετὰ τὴν τελειοποίησιν τῆς κυρίως ψυχολογίας, ἥτις προαπαιτεῖ τὴν ἐπαγωγικὴν φυσιολογίαν, εἰς ἣν ἄγει ὁ Ἀριστοτελισμός, ἀντίθετος ὢν κατὰ τοῦτο πρὸς τὸν ἀρχαῖον σχολαστικισμόν.

Καθόλου τοίνυν εἰπεῖν, τοιαύτη καὶ διάνοια καὶ γλῶσσα καὶ μέθοδος καὶ φιλολογία καὶ φιλοσοφία ἐγκατασταθεῖσα ἀπ' ἀρχῆς τῇ τοῦ Γένους Σχολῇ διετηροῦντο μέχρι τῆς τοῦ Κορυδαλλέως ἐλεύσεως. Ἤδη οὖν πρὶν ἢ ζητήσωμεν, τί ἐποίησεν ὁ μέγας οὗτος τοῦ Γένους διδάσκαλος, ὁ τῆς ἰταλικῆς σοφίας μεμυημένος, πότερον, ἐνέκρινε ταῦτα ἢ μετεκίνη-

σε, καὶ μὴ μετακινήσας, πότερον, καλὸν ἐποίησεν ἢ κακόν; δίκαιον ἡμῖν συνεχίσαι τὸν βίον τῆς μεγαλωνύμου ταύτης Σχολῆς καὶ μὴ παραβραμεῖν τοὺς ἀπὸ Μανουὴλ τοῦ Κορινθίου ἄχρι τοῦ Κορυδαλλέως ἐν αὐτῇ σχολαρχήσαντας.

(ἀκολουθεῖ.)

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΚΡΙΟΚΟΠΟΥ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ, κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Μεθύμνης, ὑπῆρχον ἔκπαλαι πρὸς ἄλλαις ἱεραῖς Μοναῖς καί τις περίβλεπτος ἀνδρῴα Μονὴ τοῦ «Κρεωκόπου» ἢ «Κριοκόπου» καλουμένη, ἀφ' ἧς ἐξήρτητο γυναικεία τις Μονή, ὥρας ὁδὸν ἀπέχουσα τῆς πρώτης καὶ ἐπιλεγομένη «τῆς περιβολῆς»· καὶ ταύτης μὲν σώζονται ἔτι καὶ νῦν ὁ εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεομήτορος ἀφιερωμένος ἱερὸς ναός, δωμάτιά τινα πρὸς ἐγκατοίκησιν τῶν μοναζουσῶν καὶ εἷς ὑδρόμυλος, ἐκείνης δὲ τὰ ἐρείπια μόνον ἐναπέμειναν, ἐν οἷς διακρίνονται τὰ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ εἰς τιμὴν τῶν Ταξιαρχῶν τῶν οὐρανίων σωμάτων καθιερωμένου.

Ὅτι δὲ ἡ Μονὴ αὕτη ἦν οὐ μόνον ἀρχαιοτάτη, ἀλλ' ἅμα καὶ πλουσιωτάτη, συνάγομεν ἐκ τοῦ ἑπομένου αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος τοῦ πρὸ 214 ἐτῶν τῆς Ἐγείρας ἐκδοθέντος, ἤτοι ἐν ἔτει 1673, καὶ ἔχοντος ὧδε:

Ὁ Πάτριάρχης τῶν Ρωμαίων μετὰ τῶν ἐνδημούντων Μητροπολιτῶν δίδοντας ἀρζιχάλι βουλλομένων εἰς τὸ εὐτυχές μου κατώφλιον ἐφανέρωσεν ὅτι ἀπὸ τὰ ἐβκάφια τὰ ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ μεϊλοὺλ Ἰσλὰμ εἶνε ἓν μοναστήριον τῶν Ταξιαρχῶν Κριοκόπου ὀνομαζόμενον κατὰ τὸ Μόλυβδο ναχαγιεσὶ, ὑποκείμενον εἰς τὸ Σαντζάκη τῆς Μυτιλήνης βάκρι τοῦ Τζαμίου τοῦ σεΐχ Μαχμοὺτ ἀζίζ ἐφένδη Ἰσκουταρῆ, τοῦ ὁποίου μοναστηρίου κατὰ τὸν ὑψηλὸν Βασιλικὸν Μουλκιαμὲ καὶ γαῖαι μὲ τὰ σύνορα καὶ τόπους των εἶχον καταγραφῆ κατὰ τὸ χιλιοστὸν τριακοστὸν ἔτος, καὶ μὲ λόγον τὸ νὰ ἦνε βάκρι εἰς τὸ Τζαμὶ καὶ Τουρπὲ τοῦ εἰρημένου ἀζίζ Μαχμοὺτ ἐφένδη· κατὰ τὸν ἐρημένον Ὑψηλὸν μουλκιαμὲ εἶχεν ἐκδοθῆ χάττι χουμαγιοὺν τοῦ μακαρίτου ἐν Βασιλεῦσι Γαζῆ Σουλτὰν Μουρὰτ, περιέχον, ὅτι οἱ κύριοι τῶν ἐν τῷ μουλκιαμὲ καταγεγραμμένων ὄντων ταρλάδων, ἀμπελίων, μύλων, καρποφόρων καὶ ἀκάρπων δένδρων νὰ μὴν ἐνοχλῶνται παρὰ τῶν ἐμήνιδων καὶ ἀμήλισων, ζητησάντων δὲ ὅτι ἀνίσως ἤθελαν γένῃ ἐξουσιασταὶ γαιῶν καὶ ὑποστατικῶν τῶν ὁποίων δὲν ἦσαν κύριοι, νὰ δίδουν κατάλογον τῆς κρίσεως τὸ χαράτζι τους, ἐξεδόθη κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀγδοηκοστὸν τρίτον ἔτος τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ τοῦ μουχαρρέμιου κατὰ τὴν παράκλησίν τους Ὑψηλὸς ὁρισμὸς, ὃς καὶ ἔστι καταγεγραμμένος ἐν τῷ παλαιῷ Κώδικι. Ἐπειδὴ δὲ ἐχάλασαν τὰ χουδούδια καὶ σύνορα τῶν ταρλάδων τοῦ εἰρημένου Μοναστηρίου ἀνεθεώρησαν κατ' αἴτησίν τους καὶ ἐγράφησαν ἐξ ὑπαρχῆς, καὶ τὰ δένδρα τους ἐμετρήθησαν, καὶ μὲ λόγον βακουφίου κατεγράφησαν εἰς τὸν νέον Βασιλικὸν Κώδικα. Καὶ εἰς τὸ μέρος πρὸς τούτοις ὁποῦ καλεῖται ὀθώγια (τοῦ ὁποίου τὰ μὲν τρία μέρη ἀπὸ θάλασσαν, τὸ δὲ ἄλλο μέρος περιορίζεται ἀπὸ τὸν ταρλᾶ τοῦ Ἀντωνάκη) εἶνε ἕνας ταρλᾶς τοῦ μοναστηρίου τούτου κοιλῶν πέντε· καὶ εἰς ἄλλα μέρη ταρλάδες σαράντα, κοιλῶν διακοσίων ἑβδομήντα, καὶ ἀμπέλια καὶ παχτζέδες, ὁποῦ δουλεύονται εἰκοσιπέντε· ἐλαῖαι ὀκτακόσιαι σαράντα ἐννέα, συκαὶ διεσκορπισμέναι πενῆντα δύο, βαλανιδιαῖς ὡσαύτως διεσκορπισμέναι πενῆντα δύο, ἄλλα πωρικῶν δένδρα ἐννέα, τὰ ὁποῖα κατεγράφησαν εἰς τὸ νέον Βασιλικὸν τεφτέρι, καὶ ἀντὶ τῶν χαρατζίων τῶν καλογήρων τοῦ ρηθέντος μοναστηρίου ἐξεδόθη Ἱερὸς ὁρισμὸς κατὰ τὸν μῆνα σεβδὰλ τοῦ χιλιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ δευτέρου ἔτους εἰς τὸ νὰ ἀποδίδουν κατ' ἔτος μόνοι τους οἱ ρηθέντες καλόγηροι εἰς τὸν Βασιλικὸν σταῦλον τριακοσίας ἑξήντα ἓξ ἥμισυ ὀκάδες ἐλαιόλαδον· διὰ δὲ τὸ εἰρημένον ἐλαιόλαδον ὁποῦ ἔμελλε νὰ δοθῇ, ὡς εἴρηται, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀγδοηκοστὸν δεύτερον ἔτος, ἐξεδόθη Ὑψηλὴ πρόσταγὴ νὰ δίδεται τοῦ λοιποῦ.

Τὰ κτήματα ταῦτα οὔτε ὀλίγα οὔτε εὐκαταφρόνητα ἦσαν, ὡς συνάγομεν ἐκ τῆς ἑπομένης σημειώσεως, ἣν ἡ διεύθυνσις τῶν ἀμέσων φόρων (βιργκιοῦ ἐμανετὶ) ἀπαντῶσα τῇ 6 Ἀπριλίου ἔ. ἔ. εἰς τὸ ἀπὸ 6 Μαρτίου ἰδ. ἔ. Πατριαρχικὸν πρὸς αὐτὴν τακρίριον, ἐξαγαγοῦσα ἐκ τῶν βιβλίων αὐτῆς, ἀπέστειλεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἔχουσαν ὡς ἑπομένως:

Ναχιὲς Μεθύμνης ἐν Μυτιλήνῃ.

Μονὴ Ταξιαρχῶν Κρεωκόπου, ἄλλως Κριοκόπου ἐν τῷ χωρίῳ Χόρα τῷ ὑποκειμένῳ τῷ Καζᾷ Μεθύμνης, βακούφια τοῦ Ι. τζαμίου τοῦ Σεΐχ Μαχμοὺτ ἐφένδη Ἰσκιουδαρῆ (ἁγιασθείη ὁ τάφος τοῦ ἁγίου). Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Αὐτοκρατορικὸν Τεμλικναμέ, αἱ γαῖαι καὶ τὰ κτήματα τῆς Μονῆς ταύτης κατεγράφησαν προλαβόντως ἐν ἔτει 1080 μετὰ τῶν ὁρίων, συνόρων καὶ θέσεων αὐτῶν, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀοίδιμος Σουλτὰν Μουρὰτ Χὰν Γαζῆ (ὃν ἀναπαύσαι Κύριος ἐξέδωκεν Αὐτοκρατορικὸν Μουλκναμὲ καὶ συνῳδὰ Αὐτοκρατορικὸν Χάττιον ὅπως τὰ κτήματα καὶ αἱ ἐν λόγῳ γαῖαι ὦσι βακούφιον καὶ τεμλίκιον τοῦ Ι. τζαμίου καὶ τουρπὲ τοῦ ρηθέντος ἁγίου, διατάττον, ἵνα ὦσιν ἰδιοκτῆται τῶν ἐν τῷ ρηθέντι Μουλκναμὲ καταγεγραμμένων καὶ καταμεχωρημένων ταρλάδων, ἀμπέλων, μύλων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς καρποφόρων τε καὶ μὴ δένδρων καὶ ἵνα τοὐντεῦθεν μὴ ἐπεμβαίνωσιν οἱ εἰσπράκτορες τῶν φόρων (Ἐμὶν καὶ Ἀμὶ), ὑπεβλήθη εἰς τὴν Πύλην τοῦ ὑψηλοῦ θρόνου ὅπως ταῦτα διατηρηθῶσιν ὡς ἔχουσι καὶ ὅπως, ἐὰν ἤθελον γίνει ἰδιοκτῆται κτημάτων καὶ γαιῶν ἐκτὸς τοῦ τελμικίου, πληρώνωσι τοῖς ἁρμοδίοις τὸ χαράτζι Σερῆ, ἐπομένως ἐξεδόθη ὑψηλὴ διαταγὴ τῇ 15 Μουχαρρὲμ τοῦ 8δ διατάττουσα ἵνα συνῳδὰ καταγραφῶσιν εἰς τὰ ἀρχεῖα ἡ διαταγὴ αὕτη κατεχωρήθη ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀρχείοις, (10 δεφτέρι ἀτίκ). Ἐπειδὴ ἤδη κατεστράφησαν τὰ ὅρια καὶ σύνορα τῶν ταρλάδων τῆς ρηθείσης μονῆς, ἐκ νέου ἐθεωρήθησαν καὶ ἐκ νέου μετὰ τῶν ὁρίων των κατεγράφησαν, καὶ τὰ δένδρα των ἐμετρήθησαν, καὶ ἐσημειώθησαν εἰς τὰ νέα Αὐτοκρατορικὰ ἀρχεῖα λόγῳ βακουφίου.

Ἐν χωράφιον δ κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Γοῦνα· περιορίζεται ἐκ τριῶν μερῶν μὲ θάλασσαν καὶ ἐξ ἑνὸς μέ τὰ χωράφια τοῦ Ἀπτουρραχμὰν καὶ τοῦ Μιχαλάκη Ἀντωνάκη.

Ἐν χωράφιον 5 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει (Ἀλα ..... Κωσταντινῆ) ἐν τῷ ρηθέντι χωρίῳ· περιορίζεται ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν ὑπὸ τῶν χωραφίων (Πιρμάτιο) Γεωργάκη, Ἀντωνάκη καὶ χάλο Νικολῆ.

Ἐν χωράφιον κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Ἀλουφιέ ἢ ἄλλως (Φοτπετὶν) ἐν τῷ χωρίῳ ..... μ· περιορίζεται ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν ὑπὸ τοῦ Γεωργάκη, Μιχαλάκη, Δημητράκη, Μιχαὴλ, ἀπὸ βαλανιδεῶνα καὶ δημοσίαν ὁδόν.

Ἐν χωράφιον 0 κοιλῶν ἐν τῇ εἰρημένῃ θέσει· περιορίζεται ἀπὸ δημοσίαν ὁδὸν καὶ ἀπὸ τὰ χωράφια (Φαρέρλου) Κώστου Δημητράκη καὶ Μιχαλάκη.)

Ἐν χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Χορμίου, συνορεύεται μὲ δημοσίαν ὁδὸν μὲ χαρμάνι ταλιανὸν καὶ μὲ τὰ χωράφια καὶ μὲ τὰς διόδους (Ἀριδ) τῆς Μονῆς.

Ἐν χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Ἀρέβ· συνορεύεται μὲ τὰ χωράφια Μαδέρλου Ἀντωνάκη, Μιχαλάκη, Ἀντωνάκη, μὲ τὸ ἁλώνιον τῆς μονῆς καὶ μὲ τὴν δημοσίαν ὁδόν.

Ἐν χωράφιον 0 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Βελλάνιτα· συνορεύεται μὲ τοὺς κήπους τοῦ Φώτη καὶ Μανωλάκη .... καὶ μὲ δημοσίαν ὁδόν.

Ἐν χωράφιον 4 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Ἀχλιδοῦ· συνορεύεται μὲ τὸν Μαδέρλου Ἀντωνάκη, Μανωλάκη .....

Ἐν χωράφιον 4 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Χαλλέρ· συνορεύεται μὲ τὸν .... Μανωλάκη, Μαδέρλο, Ἀντωνάκη καὶ μέ πεδιάδα.

Ἐν χωράφιον 5 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Μάλ· συνορεύεται με τὸν Ἀδαλῆ ..... καὶ μέ πεδιάδα.

Ἐν χωράφιον 19 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Κουδουρίνα, συνορεύεται ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν μὲ πεδιάδα.

Εἷς κῆπος καὶ εἷς νερόμυλος ἐν τῇ θέσει Περιβολῇ ἢ ἄλλως κῆπος Σατή· τὰ 4 ὁριά του γνωστῶν ὁρίων.

Ἐν χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Φίλο· συνορεύεται μὲ τὸν κῆπον τοῦ Παυλάκη Δημητράκη, Γεωργάκη Παπᾶς ὄγλου, μὲ δημοσίαν ὁδὸν καὶ μὲ ρυάκιον.

Ἐν χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Μητεπολιάνα· συνορεύεται μὲ ..... ταλιάνι καὶ μὲ τὰ χωράφια τοῦ Μιχαλάκη Ἀντωνάκη.

Εἷς κῆπος 0 ἐργατῶν καὶ ἓν χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Φλο· συνορεύεται μὲ τοὺς κήπους Δημητράκη Βεσὶκ καὶ Βεσὶκ Παυλάκη. Εἰσέτι εἶνε κῆπος σύκων.

Ἓν χωράφιον 20 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Κόλνα Τσιφτλίκια τῆς Μονῆς· συνορεύεται μὲ ρυάκιον μὲ τὸν Ἀρὰλ, Γεωργάκη Δημητράκη καὶ μὲ πεδιάδα.

Ἓν χωράφιον 10 κοιλῶν ἐν τῇ εἰρημένῃ θέσει· συνορεύεται μὲ τὸν Μιχαλάκη Δημητράκη, Ἰδραχὴμ Τσελεπῆ Ἀρὰλ καὶ μὲ πεδιάδα.

Ἓν χωράφιον ὀκτὼ κοιλῶν ἐν τῇ θέσει τῇ γνωστῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐμιρσέπλησίον τοῦ χωραφίου τοῦ συνορεύοντος μὲ τὸν Ἰδραχὴμ Τσελεπῆ, μὲ ρυάκιον, μὲ δημοσίαν ὁδὸν· ὑπῆρχεν ἄμπελος 5 ἐργατῶν, ἥτις εἶνε κατεστραμμένη· ἤδη εἶναι ἀγρός.

Ἓν χωράφιον κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Δέσπλου ἢ ἄλλως Σούλα ἐν Φλο· συνορεύεται μὲ τα χωράφια τοῦ Παπαγιαννάκη Μαρίλου, Κωνσταντίνου, Μανώλη Τσομλεκτζῆ, Παυλάκη, Δημητράκη.

Ἓν χωράφιον 4 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Παναγία Ἱστετελουλούρια· συνορεύεται μὲ τὸν Δημητράκη Λατάκο, Μανωλάκη Παυλῆ καὶ Ἀχμὲτ Σέλμο καὶ μὲ βουνόν.

Ἓν χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Παναγία ....., ἄλλως Κακαρή· συνορεύεται μὲ ρυάκιον μὲ τὸν Μουσταφᾶ Τσαοὺς, μὲ τὸν Παναγῆ ..... καὶ μὲ πεδιάδα.

Δύο τμήματα πλησίον τῆς Μονῆς ..... ἐν τῇ θέσει ..... ἐλαιόδενδρα 849.

Ἓν χωράφιον 5 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Παναγία Ἀδα .... συνορεύεται μὲ ρυάκιον, μὲ τὸν Σαπὰν ὄγλοῦ ..... καὶ μὲ δημοσίαν ὁδόν.

Ἓν χωράφιον 2 κοιλῶν γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα μικρὸν ..... χωρίον Τσομλέκ.

Ἓν χωράφιον 1 κοιλοῦ· δένδρα 13· δένδρα ..... 8· βαλανιδιαῖς 2· ἐν τῇ θέσει Παναγία Ἀλαροῦ ἢ ἄλλως Μακάρου ἐν Φλο· συνορεύεται μὲ τὸν Ἀντωνάκη Γεωργάκη, Παναγῆ ..... Κώστα.

Ἄμπελος 1 ἐργατῶν ἐν τῇ θέσει Λαλσαρῆ Τσιφτλίκι καὶ Σαμανλήκια τὰ τέσσαρα σύνορα γνωστῶν ὁρίων.

Χωράφιον 3 κοιλῶν καὶ ἕτερον 3 κοιλῶν ζτὸ τελευταῖον γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα (χουχερκοῦδο) ἐν τῇ θέσει Ἀσγάμινα συνορεύεται μὲ τὰ χωράφια τῶν Λετάσιο Παυλάκη καὶ Δημητράκη Βεσίρα.

Χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Παναγία Ἀκιαλοὺμ ἢ ἄλλως Ἀδαλουμέτα· συνορεύεται μὲ θάλασσαν, μὲ ρυάκιον καὶ μὲ τὰ χωράφια τοῦ Γεωργάκη καὶ Γεωργάκη Δημητράκη.

Χωράφιον κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Βάρνα, ἄλλως Λειβάδι· συνορεύεται μὲ τὰ χωράφια Γεωργάκη Γιακουμῆ, Σταματίου, Τζάνου Παπᾶ Παλεσίου.

Χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Σαρατζενάζ· συνορεύεται μὲ θάλασσαν μὲ τὸν Ἀτωνάκη, Μανωλάκη καὶ Παναγῆ Βεσίκα.

Χωράφια κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Ἀρσιὸ ἢ ἄλλως Καραντζά· συνορεύεται μὲ πεδιάδα καὶ θάλασσαν.

Χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Μαλούρ, ἄλλως Παχουμένη .... συνορεύεται μὲ τὸν Μανωλάκη, Γεωργάκη ... δημοσίαν ὁδὸν καὶ πεδιάδα.

Χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Ἀρκαδιαλουσιλά· συνορεύεται μὲ Βεσὴκ Μανωλάκη, Γεωργάκη, Δημητράκη ..... καὶ μὲ βουνόν.

Χωράφιον 4 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει (πουρλουκουκούρ) ἢ ἄλλως Ἀνδὰρ συνορεύεται μὲ ρυάκιξν ..... πλησίον τῆς Μονῆς.

Χωράφιον 20 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει τῇ γνωστῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα Λαλσαρῆ ..... ἢ ἄλλως ..... συνορεύεται ὑπὸ τῶν γνωστῶν σύνορων.

Χωράφιον κοιλῶν 11 ἐν τῇ θέσει ..... συνορεύεται ..... μὲ Μιχαλάκην, Λουλούδην, δημοσίαν ὁδὸν καὶ ὄρος.

Χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει Σαμλοῦ ἢ ἄλλως ..... συνορεύεται μὲ τὸν κῆπον Ταλιὰν μὲ τὸ χωράφιον Παλοπίνα Ἀρέρλιν καὶ μὲ δημοσίαν ὁδόν.

Χωράφιον 9 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει τῇ καλουμένῃ Βαλανίδο ἄλλως Λαψὰρ συνορεύεται μὲ Ταλιάνι, μὲ τὸν κῆπον Δη μητράκη, Μανωλάκη ..... καὶ μὲ πεδιάδα

Ἄμπελος 3 ἐργατῶν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει.

Χωράφιον 5 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει .... συνορεύεται ὑπὸ γνωστῶν συνόρων

Χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει τῇ καλουμένῃ..... ἄλλως Βάρνα. γνωστῶν συνόρων.

Χωράφιον 3 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει τῇ καλουμένῃ ..... γνωστῶν συνόρων.

Χωράφιον 30 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει ..... συνορεύεται μὲ τὸν Παυλάκην Δημητράκη καὶ μὲ θάλασσαν.

Χωράφιον 2 κοιλῶν ἐν τῇ θέσει κουκουπλῆ ἢ ἄλλως Πράσα, γνωστῶ, συνόρων.

Τὸ ὅλον χωράφια 270.

Κῆποι καὶ ἄμπελοι 5 ἐργατῶν.

Ἐλαιόδενδρα 839.

Δένδρα διεσπαρμένα 52.

Βαλανιδιαὶ διεσπαρμέναι 152.

Ἄλλα καρποφόρα δένδρα 9.

Νερόμυλος 1.

Κατ' ἀποκοπὴν τὸ δέκατον τῶν προϊόντων καὶ ὁ φόρος τῶν κήπων καὶ ἀμπέλων 4 0 καὶ ὁ φόρος ..... τῶν δρυῶν καὶ ἄλλων κατὰ τὰ παλαιὰ ἀρχεῖα 300.

Τὰ κτήματα καὶ αἱ γαῖαι τῆς Μονῆς ταύτης, καὶ εἴτι ἄλλο, αἱ καταγεγραμμέναι ἐν τῷ Μουλκναμὲ τοῦ εἰρημένου ἁγίου, εἶνε καταγεγραμμέναι ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀρχείοις ὡς κεκυρωμέναι διὰ ὑψηλοῦ φερμανίου, κατὰ τὴν παλαιὰν τάξιν· ἐπειδὴ ὅμως κατεστράφησαν τὰ σύνορά των, διὰ ταῦτα ἐθεωρήθησαν καὶ ἐγράφησαν ἐκ νέου μετὰ τῶν ὁρίων καὶ συνόρων αὐτῶν, ἐμετρήθησαν τὰ δένδρα κατ' εἶδος καὶ κατεστρώθησαν ἐν τοῖς νέοις ἀρχείοις λόγῳ βακουφίου.

Ταῦτο εἶναι τὸ ἴσον τοῦ Αὐτοκρ. ἀρχείου, τὸ ὁποῖον μετεφέρθη· Ἐγράφη τὸν μῆνα Ρεβιοὺλ Ἀχὴρ ἔτος 297.

(Λογιστήριον τῆς διευθύνσεως τῶν φόρων) (Τ. Σ.)

Πότε καὶ ὑπὸ τίνος συνέστη ἡ Μονὴ αὕτη τό γε νῦν ἀδυνατοῦμεν βεβαιῶσαι, ἅτε ἀνάγκης διεξοδικωτέρας μελέτης τῶν κατ' αὐτήν. Ἐξ ἐπιγραφῆς ὅμως τινὸς, ἐγγεγραμμένης ἐπὶ πλακὸς, εὑρισκομένης ἐν τοῖς ἐρειπίοις τοῦ «Κριοκόπου» καὶ ἐχούσης ὧδε: «Οὗτος ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος ναὸς τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ ᾠκοδομήθη καὶ ἐγκαινιάσθη 6113 ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ 20.» μανθάνομεν ὅτι ἡ τοῦ ναοῦ τούτου συντέλεσις ἐγένετο ἐν ἔτει 605.

Ἡ Μονὴ αὕτη ὑρίστατο αὐτοδιοικουμένη πρὸ ἑξήκοντα ἐννέα ἐτῶν, καθ' ἃ πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ ἑπομένου αὐκρατορικοῦ διατάγματος:

Πρὸς τοὺς Καδίδες Μολύβου Καλλονῆς καὶ . . . καί . . .

Γνωστὸν ἔστω, ὅτι γενομένης τῆς βασιλικῆς μου ἐγκαθιδρύσεως ἐπὶ τοῦ εὐτυχοῦς ὀθωμανικοῦ θρόνου, κατὰ τὸ 1223 ἔτος τῇ 4 τζεμαζιοὺλ ἀχὴρ ἐγένετο ὁρισμὸς διὰ νὰ ἀνακαινισθοῦν ὅλοι ἐν γένει οἱ ὁρισμοί· Ὅθεν ὁ Πατριάρχης τῶν Ρωμαίων μετὰ τῶν ἐν βασιλευούσῃ διατριβόντων μητροπολιτῶν, δι' ἐνσφραγίστου αὐτῶν ἀρζοχαλίου εἰς τὸ βασιλικόν μου ρικιὰπ ἀνήγγειλαν, ὅτι κατὰ τὸ 1207 ἔτος εἶχεν ἐκδοθῇ ὑψηλὸς ὁρισμὸς ἀποφαινόμενος, τὸ νὰ μὴ ἀνακατώνωνται οἱ σιπαχίδες, καὶ ἐνοχλοῦν τοὺς καλογήρους τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Μυτιλήνῃ Μοναστηρίου τοῦ Λειμῶνος προβάλλοντες, ὅτι οἱ ἐργάται, ὁποῦ σπείρουν, καὶ καλλιεργοῦν τὰς γαίας εἶνε ἐδικοί μας ραγιάδες καὶ ὅτι χρείας τυχούσης νὰ κρατηθῇ καὶ νὰ φυλακωθῇ τις ἐκ τῶν εἰρημένων καλογήρων διὰ κανένα σφάλμα, νὰ κρατῆται καὶ νὰ φυλακώνεται ἀπὸ μέρους τοῦ Μητροπολίτου· διὸ καὶ παρεκάλεσαν μετὰ τὸ κάψιδι νὰ ἀνακαινισθῇ ὁ εἰρημένος ὁρισμὸς, ὡς οὔσης ἀναγκαίας τῆς ἀνακαινίσεως αὐτοῦ διὰ τὴν βασιλικήν μου ἀναγόρευσιν ἐπὶ τοῦ εὐτυχοῦς ὀθωμανικοῦ θρόνου· ὅθεν θεωρηθὲν εἰς τοὺς κώδικας ἐγένετο δερκενάρι, ὅτι προλαβόντως ὁ διαληφθεὶς Πατριάρχης μετὰ τῶν ἐν βασιλευούσῃ Μητροπολιτῶν δίδοντες ἀρζιχάλι ἐνσφράγιστον εἰς τὸ βασιλικόν μου διβάνι ἀνήγγειλαν, ὅτι οἱ καλόγηροι τῶν ἐν τῇ Μυτιλίνῃ κατὰ τὸν Καζὰ τοῦ Μολύβου Μοναστηρίων, τοῦ τε γιουκσὲκ Μοναστηρίου, τοῦ Ταταριὲ, καὶ Μακαρία καὶ Κριοκόπου, καὶ τοῦ κατὰ τὸν Καζᾶ τῆς Καλλονῆς Μοναστηρίου τοῦ Λειμῶνος, καὶ τοῦ κατὰ τὸν Καζᾶ τῆς Μυτιλήνης εἰς τὸν ναχιγιὲ φέσλεκα Μοναστηρίου Μανδρὶ, καὶ ἄλλως, Παναγία λεγομένου, ἀφ' οὗ ἀποκομίζουν ἐτησίως μόνοι των τὸ εἰς τὸν βαφιλῆ μου σταῦλον ἀνέκαθεν ἀποκεκομμένον ἐλαιόλαδον, καὶ τὸ ἐγχειρίζουν ἀνελλιπῶς μερικοὶ ζαπῖται τῶν χωρίων θέλοντες νὰ ἐνοχλοῦν τοὺς ρηθέντας καλογήρους ἐναντίον τοῦ ἀρχαίου ἔθους προβάλλοντες, ὅτι ἐπειδὴ οἱ σπείροντες, καὶ καλλιεργοῦντες τὰ χωράφιά σας εἶνε ἐδικοί μας ραγιάδες, λαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ ἐσᾶς δέκατον, καὶ οὕτω τοὺς ἀδικοῦν, καὶ ὅτι ἐκτὸς τούτου, εἶνε γεγραμμένον εἰς τὰ σουρούτια τῶν περατίων των, ὅτι, ὅταν ἤθελεν ἀποδειχθῇ ἐννόμως ἁμάρτημα κα-

νενὸς τῶν καλογήρων, καὶ ἤθελεν εἶνε ἀνάγκη νὰ πιασθῇ, καὶ νὰ φυλακωθῇ, νὰ πιάνηται διὰ τῶν μητροπολιτῶν, καὶ νὰ παιδεύηται χωρὶς νὰ ἀνακατώνηται ἄλλος τις. Μόλον τοῦτο οἱ ρηθέντες ζαπίται τοῦ χωρίου προσάπτοντες διαφόρους ἀνυπάρκτους αἰτίας εἰς τοὺς διαληφθέντας καλογήρους, τοὺς πιάνουν ἐναντίον τοῦ σουρουτίου, καὶ τοὺς φυλακόνουν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ τοὺς πέρνουν ἄσπρα, καὶ δι' αὐτὰ ἀναγγέλλοντες, εἶχον παρακαλέσῃ νὰ ἐκδοθῇ ἱερὸς ὁρισμὸς ἀποφαινόμενος ὅτι, οἱ διαληφθέντες καλόγηροι τῶν ἀνωτέρω Μοναστηρίων, ἀφ' οὗ ἀποκομίζοντες μόνοι των κατὰ τὴν ἀνέκαθεν συνήθειαν τὸ ἀποκεκομένον ἐλαιόλαδον, τὸ παραδώσουν εἰς τὸν βασιλικόν μου σταῦλον, νὰ μὴ ἐνοχλῶνται αὖθις ἀπὸ μέρους τῶν ζαπιτῶν τῶν χωρίων, ζητούντων νὰ λαμβάνωσι δεκατιάς, ἐπὶ λόγῳ τοῦ ὅτι εἶνε ἐδικοί των ραγιάδες ἐκεῖνοι ὅπου σπείρουν καὶ καλλιεργοῦν τὰ χωράφιά των· προσέτι ὅταν ἤθελεν ἀποδειχθῇ ἐννόμως ἐγκληματίας κανένας τῶν ἀνωτέρω καλογήρων, νὰ πιάνηται καὶ νὰ φυλακώνηται διὰ τοῦ μητροπολίτου των, καὶ νὰ μὴν ἐνοχλοῦν οἱ εἰρημένοι ζαπίται τῶν χωρίων ζητοῦντες βιαίως νὰ τοὺς πιάνουν καὶ νὰ τοὺς φυλακώνουν. Ὅθεν εἶχε γένει δερκενάρι, ὅτι τὸ μητροπολιτλίκι τοῦ Μολύβου καὶ Καλλονῆς μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸ μερῶν εἶνε ἀπὸ τὰς μητροπόλεις, ὁποῦ ὑπόκεινται εἰς τὸν Πατριάρχην τῶν Ρωμαίων Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὅτι εἶνε γεγραμμένον εἰς τὰ σουρούτια τῶν εἰς χεῖράς των δεδομένων περατίων, τὸ νὰ φυλακώνωνται διὰ τῶν μητροπολιτῶν οἱ καλόγηροι ὁποῦ ἤθελε κάμει χρεία νὰ φυλακωθοῦν δι' ἀδείας τῆς κρίσεως· καὶ ὅτι εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν Καλεμὶ δὲν εὑρέθη τι καταγεγραμμένον περὶ τοῦ ἐτησίου κατ' ἀποκοπὴν δεδομένου λαδίου, ἢ δεκατίας. Θεωρηθὲν δὲ εἰς τὸν ἐν τῷ βασιλικῷ μου δεφτερχανὲ διεξοδικὸν Κώδικα, ἐγένετο δερκενάρι, ὅτι ἐν τῇ νήσῳ Μυτιλήνῃ κατὰ τὸν ναχιγιὲ Μολύβου κεῖται μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ Ταταριὲ κατὰ τὸ χωρίον Χέρσε, καὶ εἰς τὸν ναχιγιὲ τῆς Καλλονῆς Μοναστήριον τοῦ Ταξιάρχου κατὰ τὸ χωρίον Δάφια, καὶ εἰς τὸν ναχιγιὲ Φάσλικα Μοναστήριον τῆς Παναγίας καὶ Μανδρὶ καὶ Μετόχιον ἅγ. Γεώργιος, καὶ ἅγιος Νικόλαος κατὰ τὸ χωρίον Βασιλοχῶρι, ὁμοίως καὶ εἰς τὸν ναχιγιὲ τοῦ Μολύβου κεῖται Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὑψηλὸν κατὰ τὸ χωρίον Τελώνεια, ὁμοίως εἰς τὸν αὐτὸν ναχιγιὲ κεῖται Μοναστήριον τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸ χωρίον Χέρσε· κατὰ τὸν αὐτὸν ὡσαύτως ναχιγιὲ κεῖται Μοναστήριον τοῦ Διονυσίου κατὰ τὸ χωρίον Ἀνεμούδιας· καὶ ὅτι αὐτῶν τῶν μοναστηρίων τὸ χαράτζι ἐραζὶ τὸ ἕνεκα τῶν γαιῶν των δηλ: δόσιμον, ὁμοίως καὶ τὰ χαράτζια τῶν εἰς ἐργασίαν ἱκανῶν καλογήρων, εἶνε ἀποκεκομμένον, καὶ ὅτι ἀντὶ τούτων, τὸ ὁποῖον νὰ τὸ ἀποκομίζουν μόνοι των εἰς τὸν βασιλικόν μου σταῦλον. Καὶ ὅτι εἰς τὸν ναχιγιὲ τοῦ Μολύβου κεῖται Μοναστήριον τοῦ Ταξιάρχου Κρεωκόπου λεγόμενον Χύδρε, τοῦ ὁποίου τὸ εἰς τὸν βασιλικόν μου σταῦλον ἀποκεκομμένον ἐλαιόλαδον ἐσηκώθη ἀπὸ τὸν βασιλικόν μου σταῦλον, καὶ διωρίσθη εἰς τὸ ἱερὸν τζαμὶ καὶ τουρπὲ τοῦ κατὰ τὸ σκούταρι μακαρίτου Μαχμοὺδ ἐφένδη διὰ τὰς ἐν αὐτῷ κανδήλας, ὡς εἶνε γραμμένον διὰ χειρὸς τοῦ ταχριτζῆ· κατὰ τὸ ἰλάμι τοῦτο, ἐπειδὴ εἶνε καταγεγραμμένον, τὸ νὰ δίδουν οἱ εἰρημένοι τὸ ἀποκεκομμένον τοῦτο ἐλαιόλαδον, νὰ μὴν ἐνοχλῶνται ἀπὸ μέρους τῶν ζαπιτῶν τῶν χωρίων, ἐναντίον τοῦ Σερῆ καὶ τοῦ βασιλικοῦ κώδικος, καὶ τῶν σουρουτίων τοῦ ὑψηλοῦ Περατίου ἀπαιτούμενοι δεκατίας· καὶ ὅταν προσέτι ἤθελεν εἶνε ἀνάγκη νὰ κρατηθῇ καὶ νὰ φυλακωθῇ κανένας τῶν ἀνωτέρω καλογήρων δι' ἀδείας τῆς Κρίσεως νὰ κρατῆται καὶ νὰ φυλακώνηται καὶ νὰ παιδεύηται διὰ τοῦ μητροπολίτου, καὶ νὰ μὴν ἐπιφέρουν οἱ ζαπίται τῶν χωρίων καμμίαν ἐνόχλησιν ἐναντίον τῶν σουρουτιῶν, καὶ ὅτι κατ' αὐτοὺς τοὺς προεκδοθέντας ὁρισμοὺς ἀνακριθεὶς ἐξεδόθη ἱερὸς ὁρισμός, κατὰ τὸ **1208** ἔτος· πέμπτῃ τοῦ ζιλκαδὲ· οὕτως ἐγένετο δερκενάρι ἀπὸ τοὺς ἐπισκοποὺς μουκαταασί. Ὅθεν καὶ ἀνήγγειλε διὰ τελχισίτου ὁ ἤδη δεφτερτάρης τοῦ βασιλικοῦ μου ρικιαπίου Μουχὲμ Ρεοὺφ Βέης, τὸ νὰ ἐκδοθῇ λόγῳ τετζιδίου κατὰ τὸ δερκενάρι καὶ σουρούτι ὑψηλός μου ὁρισμός, κατὰ τὸ τελχίσι λοιπὸν τοῦ ρηθέντος ἐξεδόθη ἤδη ὁ παρὼν ὑψηλός μου ὁρισμός, καὶ προστάζω ὑμῖν τοῖς ἀνωτέρω καδίδες νὰ διενεργῆται κατὰ τοὺς προεκδοθέντας ὁρισμούς, καὶ κατὰ τὸν παρόντα ὑψηλόν μου ὁρισμόν, ἀποφεύγοντες πᾶν ἐναντίον, καὶ πειθόμενοι εἰς τὸ ἱερὸν σημεῖον.

Ἐγράφη τῇ 12 τοῦ σαπᾶν κατὰ τὸ 1226 ἔτος.

Τὴν ἀποστολὴν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ τούτου θεσπίσματος συνώδευσε πρὸς τοὺς ἐν τῷ Λειμῶνι μονάζοντας ὁ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ προκαλέσας ἀείμνηστος κὺρ Γρηγόριος ὁ Ε΄. διὰ τοῦ ἑπομένου Πατριαρχικοῦ αὐτοῦ γράμματος:

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ κτλ·

Ὁσιώτατοι, ὅ,τε ἡγούμενος, καὶ οἱ λοιποὶ πρόκριτοι πατέρες τοῦ ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ Σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τοῦ Λειμῶνος ἐπιλεγομένου, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν, καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ, εὐλογία, καὶ συγχώρησις. Ἰδόντες τὸν ἔνθεον ζῆλόν τινων τῶν ἐνταῦθα χριστιανῶν ὁποῦ ἐπεδείξαντο διὰ τὸ μοναστήριον τοῦ Κριοκόπου, οἱ ὁποῖοι ἐφανέρωσαν πρὸς ἡμᾶς τὴν παντελῆ ἐρήμωσιν αὐτοῦ, καὶ ὅτι κινδυνεύει νὰ ἐκλείψῃ τέλεον, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν τοῦ Ὁμὲρ ἀγᾶ, ἀνελάδομεν φροντίδα καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ οὕτω δι' ἡμετέρας θερμῆς παρακλήσεως ἐξεδόθη ὑψηλὸς Βασιλικὸς προσκηνητὸς ὁρισμὸς διὰ νὰ περιποιηθῇ ἀνακαινιζόμενον, καὶ νὰ δίδῃ μόνον κατ' ἔτος καθὼς ἀπ' ἀρχῆς τὰς τριακοσίας ὀκάδας ἐλαίου, ὁ ὁποῖος ὑψηλὸς ὁρισμὸς στέλλεται ἤδη εἰς τὰ αὐτόθι, οὗτινος τὴν μετάφρασιν περικλείομεν διὰ νὰ πληροφορηθῆτε σαφῶς τὴν ἔννοιαν πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ Ἱεροῦ ἐκείνου μοναστηρίου, διὰ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ ὅμως τὸν ἄξιον προστάτην καὶ πιστὸν οἰκονόμον, καὶ χωρὶς ἀνθρώπων οὐδὲν κατορθοῦται, διὰ τοῦτο γράφοντες εὐχόμεθα καὶ εὐλογοῦμεν πάντας ὑμᾶς πατρικῶς, καὶ ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν, ὁποῦ κατὰ τὸ χρέος τὸ ἐπικείμενον ἡμῖν τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, νὰ ἀναδεχθῆτε τὴν φροντίδα καὶ τοῦ καταπεπτωκότος ἐκείνου μονυδρίου τοῦ Κριοκόπου, καὶ ἀμέσως νὰ ἐκλέξητε ἕνα ἄξιον ἀπὸ τοῦ μοταστηρίου σας τοῦτου καὶ νὰ ἀποκαταστήσητε ἐκεῖ ἡγούμενον, συναγωνιζόμενοι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπιμελούμενοι μὲ κοινὴν προθυμίαν διὰ νὰ διασωθῇ καὶ ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον καὶ νὰ ἐπαναλάδῃ τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ καλλονὴν καὶ ἀγαλλίασιν, γενόμενοι νέοι κτίτορες αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως θέλει σᾶς προξενήσει μεγάλον τὸν ἔπαινον παρὰ πάντων, καὶ τὸν μισθὸν ἀπειροπλασίονα παρὰ Θεοῦ, γράφοντες καὶ πρὸς ἡμᾶς διὰ ὅσα ἔχητε περὶ αὐτοῦ χρείαν, διὰ νὰ ὀρέξωμεν χεῖρα βοηθείας, καὶ τὴν τῆς ἐκκλησίας δυνατὴν ὑπεράσπισιν καὶ ἀντίληψιν· ποιήσατε λοιπὸν ὡς γράφομεν καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποράσεως. Ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μεθ' ὑμῶν ἀμήν. Ἰουνίου κδ΄.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Ἐν τοῖς μικρὸν ὅμως μετὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ θεσπίσματος τούτου ἀνωμάλοις χρόνοις οἱ μακρὰν τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως βιοῦντες, αὐθαιρέτῳ γνώμῃ κατέσχον τὰ κτήματα τῆς σεβασμίας ταύτης Μονῆς, τοὺς δὲ ἐν αὐτῇ τὴν μετάνοιαν αὐτῶν βαλόντας Πατέρας ἐξηνάγκασαν ἵνα εἰς ἕτερα εὐκτήρια ὡς εἰς ἄσυλα προσφύγωσι.

Πατριαρχεύοντος τὸ τρίτον τοῦ ἀειμνήστου Γρηγορίου τοῦ Ε΄. ἐγένετο ἐνέργεια παρὰ τῇ κυβερνήσει πρὸς ἄρσιν τῆς ἀδίκου καὶ αὐθαιρέτου κατασχέσεως· ὁ ἐπελθὼν ὅμως δεινὸς κλύδων καὶ τὰ τοῦτον παρακολουθήσαντα δεινὰ δὲν ἐπέτρεψαν τὴν περαιτέρω ἐπιδίωξιν τῶν ἐνεργειῶν ἐκείνων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔκτοτε ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν ἐπεδιώχθη ὡς ἔδει, ἕνεκεν τῶν ἄλλων περισπασμῶν τῆς Ἐκκλησίας, πλὴν ἐπ' ἐσχάτων ἡ Α. Θ. Π. ἐξεκίνησεν αὐτὴν, ἀνενεχθεῖσα πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν καὶ ἐξητήσατο δικαιοσύνην. Τὴν αἰτησιν ταύτην τῆς Α. Θ. Π. λαβοῦσα ἐν ὄψει ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, διέταξε τὴν ἀναστολὴν τῆς διὰ πλειστηριασμοῦ ἐκποιήσεως τῶν ἀκινήτων τῆς Μονῆς

ταύτης καὶ τὴν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων διεκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως πρὸς διεξακρίβωσιν τοῦ τίς ὁ δικαιούμενος, ἵνα ἀντιποιηθῇ τῶν κτημάτων τούτων, ἡ Ἐκκλησία ἢ ἡ κυβέρνησις.

Συνεπείᾳ τῆς κυβερνητικῆς ταύτης ἀποφάσεως μετὰ μικρὸν ἡ ὑπόθεσις εἰσάγεται πρωτοδίκως ἐνώπιον τοῦ πρωτοκλήτου Δικαστηρίου Μολύβου, ὅπερ διὰ τῆς ἐτυμηγορίας αὐτοῦ πεπείσμεθα ὅτι δικαιώσει καὶ δικαστικῶς τὴν Ἐκκλησίαν, ἵνα, καταλαβοῦσα, νέμηται καὶ αὖθις τὴν περιουσίαν αὐτῆς ταύτην, ἧς ἐν χρόνοις ἀνωμάλοις ἀπωρφανίσθη.

Ἐπὶ τούτῳ ἡ Ἐκκλησία διώρισεν ἀντίκλητον πληρεξούσιον αὐτῆς τὸν ἡμέτερον κ. Ν. Θ. Σουλλίδην, ὃς, ἀπερχόμενος κατ' αὐτὰς εἰς Μυτιλήνην, διεκδικήσει πρὸ τῶν ἁρμοδίων δικαστικῶν ἀρχῶν τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ τοῦ δικαστικοῦ τούτου ἀγῶνος ἔκβασις, αἱ καὶ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὁραστήριαι προσπάθειαι τῆς Α. Θ. Π. δημιουργοῦσι νέα δικαιώματα εὐγνωμοσύνης πρὸς Αὐτὴν ἐκ μέρους τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος.

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΕΝ ΑΓΙῼ ΟΡΕΙ ΕΡΕΥΝΑΙ.

Ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία Ἐκκλησία ἐν παντὶ πιστῶς στοιχοῦσα τοῖς λόγοις τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς, ὅτε ἐν τοῖς ἀπαιωνίστου μνήμης χρόνοις τοῦ παρελθόντος ἠδυνάτει, ἵνα ἀνάψῃ ὡς ἤθελε, τὰς λυχνίας τῶν γραμμάτων καὶ μὴ ἀρήσῃ αὐτὰς ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλὰ δι' ἐκθάψεως τωνὲν ταῖς μοναστηριακαῖς βιβλιοθήκαις ἀποκειμένων ἀνεκδότων θησαυρῶν καταστήσῃ προσιτὰ τοῖς πᾶσι τὰ διανοητικὰ προϊόντα πλείστων σοφῶν καὶ ἄλλων περὶ τὰ γράμματα καταγινάντων, εὐμενῶς πάνυ ἔσπευδεν ὅπως διευκολύνῃ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας τῶν ἐξ Εὐρώπης λογίων τῶν ἐκζητούντων διὰ τῶν πρεσβειῶν αὐτῶν ἵνα διανοιχθῶσιν αὐτοῖς αἱ τῶν Μοναστηρίων βιβλιοθῆκαι πρὸς μελέτην καὶ ἔρευναν. Πῶς ἔνιοι τῶν ἐξ Ἑσπερίας λογίων ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὴν πρόθυμον ταύτην τῆς Ἐκκλησίας συγκατάβασιν, μανθάνει τις ἀναμιμνησκόμενος τῆς ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Κλάρκ ὑπεξαιρέσεως τῶν χειρογράφων τοῦ Πλάτωνος καὶ ἄλλων ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, δι' ἣν ἱερόσυλον πρᾶξιν ὁ Κοραῆς γοερὰν ἔρριξε φωνὴν ὀδύνης καὶ πόνου, ἢ διεξερχόμενος τὰς εἰς Ἄθωνα περιηγήσεις αὐτῶν, (ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὴν τοῦ Ῥοβέρτου Κούρζωνος ἐν ἔτει 1837), ἐν αἷς διὰ πικρᾶς χλεύης καὶ οἰκτρᾶς τῶν ἐξεχόντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ προσώπων σκιαγραφίας ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὴν προθυμίαν τούτων πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτῶν ἐρευνῶν. Οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τούτοις προϊστάμενοι ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς ἐμφορούμενοι ἰδέας τῆς μὴ κατορύξεως τοῦ ταλάντου τῆς γνώσεως, εἰ καὶ τῶν χλευασμῶν τούτων τὰς ἀπηχήσεις ἐξήκουον, ὅμως οὐκ ἔλειπον τὴν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν Μοναστηρίων πρόσοδον διευκολύνοντες παντὶ τῷ φιλομούσῳ, εὐχόμενοι, ἵνα ἵλεον τὸ Θεῖον γενόμενον ἀναστήσῃ καὶ παρ' ἡμῖν ἄνδρας κεκτημένους πρὸς τῷ πλούτῳ τῶν γνώσεων καὶ τὴν εὐχέρειαν τῶν μέσων ἐπὶ χρησιμοποιήσει τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ταύταις ἐπιστημονικῶν θησαυρῶν πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν.

Τῇ τοῦ πανευσπλάγχνου Θεοῦ χάριτι, ἰδοὺ ἤδη καὶ ἐν ἡμῖν τοιοῦτοι ἄνδρες ἐξηγέρθησαν, πλήρεις πόθου πρὸς ἐπιστημονικὴν διερεύνησιν τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει ἀποκειμένων πνευματικῶν κειμηλίων, ἐπὶ δὲ τοῖς πόνοις αὐτῶν γηθομένη ἡ Ἐκκλησία, ἐνθέρμοις εὐχαῖς καταστέφει αὐτούς. Ἀπερχόμενοι οὗτοι εἰς Ἄθωνα ὑφ' ἑνὸς μόνου πόθου, τῆς ἐπιστημονικῆς διερευνήσεως τῶν βιβλιοθηκῶν αὐτοῦ, κατέχονται, μακρὰν δ' αὐτῶν ἀφίσταται πᾶσα ὀπισθολογικὴ σκέψις ἢ ἔρεσις ὑπεξαιρέσεως τῶν ἐκεῖ περυλαγμένων κειμηλίων, καθ' ἃ μαρτύρεται ἡ ἔναγχος εἰς Ἄθωνα ἐπιστημονικὴ ἐκδρομὴ τοῦ ἡμετέρου Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου.

Χρηστὸν οὗτος τῆς Ἐκκλησίας τέκνον καὶ τῆς ἐπιστήμης μύστης θερμὸς, ἀνέδραμεν ἐπ' ἐσχάτων τὰς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει εὐαγεῖς μονὰς, διηρεύνησε βλέμματι ἐπιστημονικῷ τὰς ἐν αὐταῖς βιβλιοθήκαις, ἀπεθησαύρισε πλῆθος γνώσεων περὶ τῶν ἐν αὐταῖς κειμηλίων, καὶ ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας ἔδωκε λόγον τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀποστείλασαν αὐτὸν ἐκεῖ Βουλὴν τῆς Ἑλλάδος ὑποβαλὼν ἔκθεσιν πλείστου λόγου ἀξίαν, ἣν ἐκ τοῦ «Αἰῶνος» παραλαμβάνοντες παρατίθεμεν ὧδε, ὅπως καὶ οἱ τῆς «Ἀληθείας» ἀναγνῶσται πληροφορηθῶσιν ἔνθεν μὲν τὴν εὐσυνείδητον ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν τοῦ ὁμογενοῦς λογίου ἀνδρὸς, ἔνθεν δὲ τὸν πλοῦτον τῶν ἐν τῷ Ἄθῳ ἀνακειμένων πνευματικῶν κειμηλίων.

Ἰδοὺ ἡ ἔκθεσις·

Α'.

Ἐκ τῶν τριῶν γλωσσῶν δι' ὧν περατοῦται ἡ ἐν Μακεδονίᾳ Χαλκιδικὴ χερσόνησος ἡ ἀνατολικωτάτη εἶνε ἡ εἰς τὸ ὑψηλὸν τοῦ Ἄθωνος ὄρος ἀπολήγουσα καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἀκτὴ καλουμένη. Αὕτη, ἤδη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀραιῶς οἰκουμένη, μετὰ δὲ τὴν παρακμὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατ' ὀλίγον ἐρημωθεῖσα, ἐγένετο εἶτα κατοικητήριον ἐρημιτῶν, καὶ ἀσκητῶν, οἵτινες ἐνόμιζον ὅτι οὕτω φεύγοντες τὸν κόσμον καὶ ἐπιδιδόμενοι εἰς τὴν μακρὰν τῆς κοινωνίας λατρείαν τοῦ θείου, πληροῦσι τελειότερον τὰ δόγματα τῆς νέας τοῦ Χριστοῦ θρησκείας. Κατ' ὀλίγον δὲ, ἀπὸ τοῦ ἐνάτου μάλιστα αἰῶνος, ἤρξαντο ἐγκατοικοῦντες συχνότεροι οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ ἐρημῖται ἐν τῇ Χερσονήσῳ καὶ ἱδρύοντο μοναὶ, αἵτινες διερρυθμίσθησαν κατὰ μικρὸν εἰς ἰδίαν μοναστικὴν πολιτείαν, ἐξωραΐσθησαν δὲ καὶ ἐπλουτίσθησαν διὰ μοναχῶν ἐξ ἁπασῶν τῶν χωρῶν τοῦ ὀρθοδόξου, κατ' ἐξοχὴν δὲ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ διὰ τῆς φιλοθρήσκου προστασίας τῶν ἡγεμόνων καὶ μεγιστάνων. Καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν δὲ τοῦ βυζαντιακοῦ κράτους οὐ μόνον διεσώθησαν αἱ ἤδη ὑπάρχουσαι μοναὶ καὶ ἐτηρήθησαν ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ ἐν τοῖς πλείστοις τὰ δικαιώματα αὐτῶν καὶ προνόμια, ἀλλὰ καὶ νέαι τινὲς ἱδρύθησαν καὶ ἐξηκολούθησεν ἡ ἀθωνικὴ χερσόνησος θεωρουμένη ὡς «Ἅγιον Ὄρος», οἷον καὶ ὠνομάσθη καὶ καλεῖται ἔτι καὶ νῦν, ἀποτελοῦν τὴν νοτιοανατολικὴν ἄκραν τῆς Μακεδονίας, καταφύγιον μὲν εἰς τοὺς δι' οἱουσδήποτε λόγους ἀφισταμένους τοῦ κόσμου, χώραν δὲ ἀξίαν λόγου καὶ μελέτης. Οὕτω δὴ ἡ φυσικὴ κατασκευὴ καὶ ὁ φυσικὸς πλοῦτος

τῆς γῆς, τὸ πολίτευμα, αἱ βιβλιοθῆκαι, τὰ ἀρχεῖα, τὰ σκευοφυλάκεια παρέχουσιν ὕλην σπουδαιοτάτην ἐρεύνης εἰς τοὺς ἐπιστήμονας, ὧν ἤδη ἐνωρὶς ἐστράφη ἡ προσοχὴ πρὸς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Καὶ δὴ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ιέ. αἰῶνος, ὅτε ἐπεσκέψαντο τὸ Ὄρος πρῶτοι τῶν περιηγητῶν ὁ Ρῶσσος ἀρχιμανδρίτης Ζώσιμος καὶ ὁ Ἰταλλὸς Χριστόφορος Βουονδελμόντης, πολλοὶ τῶν Εὐρωπαίων λογίων καὶ ἐπιστημόνων μετέβησαν ἐκεῖσε, διατρίβοντες περὶ τἄξια σπουδῆς. Καί τινες ἠσχολήθησαν περὶ τὴν μελέτην τῆς φύσεως, ἰδίως δὲ τὴν Χλωρίδα τοῦ Ὄρους, ἄλλοι δὲ ἠρεύνησαν τὰ τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἔνιοι ἐξήτασαν τὰ ἑλληνικὰ ἢ σλαβικὰ χειρόγραφα, ἄλλοι ἐσπούδασαν περὶ ταρχεῖα τῶν μονῶν καὶ ἄλλοι ἐπεδόθησαν εἰς εἰκονογραφικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς μελέτας. Τινὲς δὲ ὀλίγοι κυριώτατον ἔσχον σκοπὸν τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν χειρογράφων, ὧν οὐκ ὀλίγα ἀπώλοντο, διαρπαγέντα καὶ κοσμοῦσι τὰ νῦν βιβλιοθήκας ἀπωτάτας. Μεταξὺ δὲ τῶν κατὰ τοὺς τελευταίους ἰδίως χρόνους μεταβάντων εἰς τὸ Ὄρος ἐπὶ τοιαύταις ἐρεύναις, ὧν τινες ἀπεστάλησαν ὑπὸ ξένων κυβερνήσεων, συχνότατοι ὑπῆρξαν οἱ Ρῶσσοι, ἐν οἷς ἐξέχουσιν ὁ ἀρχιμανδρίτης Πορφύριος Οὐσπένσκης καὶ ἰδίως ὁ Πέτρος Σεβαστιανὸφ, ὅστις ἐθυσίασε μετὰ καὶ τῆς ρωσσικῆς κυβερνήσεως πρὸς μελέτην μάλιστα τῶν ἔργων τῆς τέχνης χιλιάδας πολλὰς ρουβλίων.

Τῶν ξένων τούτων περιηγητῶν τῶν ἐπισκεφθέντων τὸ Ἅγιον Ὄρος πολλοὶ ὡμολόγησαν τὰς περὶ τὴν ἔρευναν παντοίας δυσχερείας, εἰλικρινέστατα δὲ πάντων ὁ Γάλλος ἀκαδημειακὸς Em. Miller, ὅστις μετέβη αὐτόσε τῷ 1865. Ἰδοὺ δὲ πῶς συνοψίζει χαρακτηριστικώτατα ὁ φιλόπονος οὗτος καὶ ἐπιφανὴς λόγιος τὰ παντοῖα ταῦτα ἐμπόδια (Mélanges de Philologie. Paris 1876 σ. 45). «Ἡ ἑλληνικὴ γραφογνωσία, λέγει, θὰ «ἐπιφέρῃ βεβαίως εὐάρεστα ἀποτελέσματα, στηριζομένη τὸ μὲν ἐπὶ μακρᾶς περὶ τὰ χειρόγραφα ἐμπειρίας, τὸ δὲ ἐπὶ βαθείας γνώσεως τῆς ἀρχαίας φιλολογίας. Λείποντος δὲ τοῦ ἑτέρου τούτων τῶν ὅρων, αἱ περὶ «ἀνακαλύψεων ἐλπίδες ἐλαττοῦνται ἐπαισθητῶς. Οὕτος εἶνε ὁ λόγος δι' ὃν «πολλὰ τῶν εἰς τὴν Ἀνατολὴν ταξειδίων, ἄλλως ἀποβαίνοντα καρποφορώτατα διὰ τὴν ἐπιγραφικὴν καὶ τὴν ἀρχαιολογίαν, μένουσιν οἱονεὶ εἰ«απεῖν οὐδαμινὰ ὑπὸ ἔποψιν φιλολογικήν. Καὶ πράγματι ὁ μὴ δυνάμενος «νἀναγνώσῃ ἐκ πρώτης ὄψεως πᾶσαν οἱανδήποτε ἀρχαίαν γραφήν, ὁ μὴ «κατέχων κατὰ βάθος πᾶσαν τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν, ὁ μὴ γνωρίζων «ἅπαντα τὰ ἐκδιδόμενα, ὁ μὴ ἐπιστάμενος τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων «καὶ τῶν συγγραφῶν τῶν ἀπολεσθεισῶν τί θἀπογείνῃ ἐν βιβλιοθήκῃ πλήρει χειρογράφων, ὧν τὰ πλεῖστα στεροῦνται ἀρχῆς καὶ τέλους, ἀπέναντι κωδίκων ἠρειπιωμένων καὶ φύλλων διεσκεδασμένων ἄνευ τῆς βοηθείας βιβλίων ἐντύπων καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἄνευ ἐλέγχου καὶ ἐπικουρίας; «Ἄλλως δὲ πρὶν ἢ ὁ ἐρευνητὴς φθάσῃ μέχρι τούτου τοῦ σημείου ὁπόσοι «μόχθοι, ὁπόσα δεινά, ὁπόση ἀπώλεια χρόνου! Ὁπόσον ἡ πορεία ὑπῆρξε «μακρὰ καὶ βαρεῖα, τοῦ περιηγητοῦ ἠναγκασμένου νὰ ὁδεύῃ ἐπὶ τοῦ ἡ«μιόνου ἐν ὅπλοις καὶ μετὰ σκευῶν, νἀναβαίνῃ ὄρη δύσβατα καὶ ἀπότο«μα, ἢ ἐνίοτε, ἐξαρτώμενος ἀπό τινος σχοινίου, νὰ ὑφίσταται τὰς τρομερὰς «συγκινήσεις ταξειδίου ἐναερίου. Πρόσθετε εἰς ταῦτα πάντα τὴν δυσκολί«αν τῶν μοναχῶν, τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν μετὰ φειδοῦς μεγίστης παρεχομένων «ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ἐργασίμων ὡρῶν, τὰς ἐπηρείας τοῦ κλίματος, ὅπερ «καθιστᾷ δυσχερῆ τὴν ἐργασίαν, ἀπάσας τέλος τὰς δυσχερείας τοῦ ὑλικοῦ «βίου καὶ τοὺς συνεχεῖς πυρετούς. Ἔπειτα δὲ ὑπολογίσατε τὸν χρόνον «ὅστις ἀπαιτεῖται πρὸς ἐξέτασιν ἑκάστου χειρογράφου, πρὸς παράληψιν σημειώσεων, πρὸς ἀντιγραφήν, πρὸς ἀπανθίσματα καὶ θὰ ἴδητε ὁπόσον ὀλί«αγος χρόνος ὑπολείπεται πρὸς μελέτας ἐμβριθεῖς.»

Ἀλλὰ καίπερ τοιούτων καὶ τοσούτων δυσχερειῶν παρακωλυουσῶν τὴν ἔρευναν, οὔτε αἱ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις ὤκνησαν νὰ μεριμνήσωσι περὶ ἀποστολῶν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, οὔτε οἱ λόγιοι ἐδίστασαν ν' ἀναλάβωσι τὸ ἔργον, ὅπερ αὐτοὶ μὲν ὡμολόγουν ἀνεπαρκὲς, ἀλλ' ὅπερ δὲν ἀπέβη πάντοτε ἀνόνητον. Ἐξεφράσθη δὲ καὶ ἡ ἰδέα περὶ συντάξεως γενικοῦ καταλόγου τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων, οὗ παρίστατο ὁσημέραι μᾶλλον κατεπείγουσα ἡ ἀνάγκη, ἀλλὰ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν ἀλλογενῶν μονονοὺ ἀκατόρθωτον. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται περὶ τούτου ὁ λόγιος ἐφημέριος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρωσσικῆς Πρεσβείας Pischon, ὅστις μετέβη τῷ 1858 εἰς τὸ Ὄρος μετὰ τοῦ Γερμανοῦ ἐκδότου Brockhaus, προτιθεμένου τοιοῦτόν τινα σκοπόν. «Εἰς τὰς εἰδή»σεις ταύτας περὶ τῶν ἀθωνικῶν βιβλιοθηκῶν πρέπει νὰ προσθέσω, ὅτι »τῇ εἰσηγήσει τοῦ συνοδοιπόρου μου δὲν ἔπαυσα παριστῶν εἰς τοὺς »προϊσταμένους τῶν μονῶν, ἐν αἷς διέτριψα, ὁπόσον σπουδαία θὰ ἦτο ἡ »σύνταξις γενικοῦ καταλόγου τῶν ἔτι νῦν σωζομένων βιβλίων, ἰδίως δὲ »τῶν κατὰ τὸν Ἄθω χειρογράφων. Ἐνιαχοῦ μοὶ ἀπεκρίνοντο ὅτι ὑ»πῆρχον ἤδη κατάλογοι, ἀλλ' ὅμως εἴδομεν ἐν Βατοπεδίῳ ὁπόσον ἀ»τελῶς ἐγένετο μέχρι τοῦδε ἡ ἐργασία αὕτη. Ἐν γένει ἐννοοῦσιν ὀλίχι»στα ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἄθωνος, ὅτι τὰ χειρόγραφα »δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ εἰς ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἐπισκέπτονται »τὸ Ὄρος αὐτοί, χωρὶς νὰ ἦνε χρεία νὰ χωρισθῶσιν αὐτῶν οἱ σήμερον »κατέχοντες αὐτά. Μάλιστα δὲ ἀφ' ὅτου διὰ τῆς συχνοτέρας μετὰ τῶν »ξένων ἐπικοινωνίας ἐξηγέρθη ἡ προσοχὴ αὐτῶν περὶ τῆς ἀξίας τῶν »τέως ὅλως περιφρονουμένων περγαμηνῶν αὐτῶν, ἐνέστειλαν μὲν τὴν »ἀπεμπόλησιν αὐτῶν, ἀλλὰ περιέστησαν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, προτιμῶν»τες τὴν τελείαν αὐτῶν ἀποκριβὴν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν Φράγκων. »Εἴθε νὰ ἐπιτύχῃ ἡ μεγαλοπρεπὴς φωτογραφικὴ ἐπιχείρησις τοῦ κ. Σε»βαστιανώφ, ἵνα τοὐλάχιστον γείνῃ κοινὸν ἐπιστημονικὸν κτῆμα μέρος »τῶν σπουδαιοτάτων ἐκ τῶν ἔτι περισωζομένων ἐπὶ τοῦ Ὄρους χειρο»γράφων» Pischon, Die Mœnchsrepublik des Berges Athos ἐν τῷ Historisches Taschenbuch τοῦ Fr. v. Raumer. 1860. σ. 76). Ὁ δὲ γνωστὸς ἐκδότης τοῦ Πτολεμαίου Γάλλος V. Langlois, ἐκδίδων τὸ πανθμοιότυπον τοῦ ἐν τῇ μονῇ Βατοπεδίου ἐπιφανοῦς κώδικος τοῦ μεγάλου Ἕλληνος γεωγράφου, ἔγραφε τὰ ἑξῆς ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἄθωνος προλόγῳ «Jusqu'à présent l' inventaire des manuscrits »des couvents du Mont Athos n' a jamais été fait et aucun des voyageurs qui sont allés spécialement explorer les bi»bliothèques de cette contrée n' a essayé de dresser le catalogue de ces dépôts (V. Langlois, du Mont Athos. Paris 1867. σ. 98).

Οὕτω δὲ ἐχόντων τῶν πραγμάτων προφανὴς καθίστατο ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπὸ Ἑλλήνων ἐξερευνήσεως καὶ τακτοποιήσεως τῶν ἀθωνικῶν χειρογράφων. Λέγων δὲ ταῦτα ἐννοῶ τὴν συστηματικήν, γενικὴν καὶ μεθοδικὴν ἐξερεύνησιν, ἐπειδὴ ἄλλως ἠξιώσάν ποτε καὶ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν τινες τὰς βιβλιοθήκας ἐκείνας προχείρου τινὸς καὶ βραχείας ἐπισκέψεως. Ἔπρεπε δὲ νὰ ἐπιχειρηθῇ μάλιστα ὑπὸ Ἑλλήνων τὸ ἔργον ἐν χώρᾳ, ἥτις πολλαχῶς εἶνε σπουδαία διὰ τὸν Ἑλληνισμόν. Τοῦτο δὲ διὰ λόγους πολλούς. Ὁ Ἕλλην, ὅσον καὶ ἂν ἔμελλε νὰ ταλαιπωρηθῇ ἕνεκα τῆς ἀλλαγῆς τοῦ κλίματος καὶ τῆς διαίτης, δὲν ἔμελλέ ποτε νὰ ὑποστῇ τὰς δεινὰς ἐκείνας παθήσεις, εἰς ἃς ὑπόκεινται οἱ τὴν Ἀνατολὴν περιερχόμενοι κάτοικοι τῆς Ἑσπερίας. Πρὸ δὲ τοῦ ὁμογενοῦς ἔμελλε νὰ διαλυθῇ πᾶσα σκιὰ ὑποψίας ἀλλη δυσχέρεια καὶ δυσπιστία τῶν μοναχῶν, ἂν αὐτὸς ἐτύγχανέ πως ἐκ τῶν προτέρων γνωστὸς διὰ τὰς μελέτας αὐτοῦ καὶ τὰ ἔργα καὶ ἂν ἔφερε κατὰ τὴν εἰς τὸ Ὄρος μετάβασίν του ταναγκαῖα ἐφόδια τῆς πείρας καὶ τὰς προσηκούσας ἀνωτέρας συστάσεις. Ἀπ' ἐναντίας δὲ ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία τῶν μοναχῶν διαθρυπτομένη ἔμελλε νὰ ἐξεγείρῃ τὴν προθυμίαν αὐτῶν καὶ νὰ διευκολύνῃ διὰ παντὸς μέσου τὰς ἐπιμόχθους ἐρεύνας ἐκείνου, ὅστις ἤθελεν ἐπιχειρήσει τὸ βαρὺ ἔργον τῆς συστηματικῆς κατατάξεως καὶ μεθοδικῆς ἐν καταλόγῳ καταγραφῆς τῶν χιλιάδων χειρογράφων τῶν ἀποκειμένων ἐν ταῖς ἀγιορειτικαῖς βιβλιοθήκαις. Πλὴν δὲ τούτων πάντων ὁ Ἕλλην ἐρευνητής, χωρὶς τὸ παράπαν νἀμελήσῃ τῆς λαμπρᾶς κλασικῆς ἀρχαιότητος, ἔμελλε νὰ ἔχῃ καὶ τὸ χρέος καὶ τὸ διάφορον νὰ ἐνδιατρίψῃ οὐχ ἧττον πολὺ εἰς τὴν μεσοχρόνιον ἡμῶν φιλολογίαν καὶ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς δυνατῆς ἐκ τῶν χειρογράφων διαλευκάνσεως τῶν μοιραίων ἐκείνων

χρόνων τῆς πατρίου ἱστορίας, οἵτινες πρέπει νὰ μελετῶνται τόσῳ συμπαθέστερον, ὅσῳ κακοδαιμονέστεροι ὑπῆρξαν.

Τρέψας δὲ τὴν προσοχήν μου ἤδη ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐν τῇ Ἀρκτῴᾳ καὶ Ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ σπουδῶν μου εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῶν μεσαιωνικῶν χειρογράφων καὶ τὴν μελέτην τῆς μεσοχρονίου ἡμῶν ἱστορίας καὶ γραμματείας καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ ἐπισκεψάμενος ὑπὲρ τὰς εἴκοσι βιβλιοθήκας καὶ ἀρχεῖα τῆς Γερμανίας, Αὐστρίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας, Βελγίου, Ὁλλανδίας καὶ Ἰταλίας, κατενόησα ἔτι μᾶλλον τὴν ὑπάρχουσαν ἀνάγκην τῆς ἐξερευνήσεως τῶν ἀθωνικῶν βιβλιοθηκῶν καὶ ἐπόθησα νὰ κατατάξω καὶ καταγράψω ἀκριβῶς τὰ ἐν αὐταῖς ἑλληνικὰ χειρόγραφα. Κριθεὶς δὲ μετὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἐπάνοδόν μου τῷ 1877 ὑπὸ τῆς ψήφου τῆς φιλοσοφικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Σχολῆς ἄξιος νὰ διδάξω ὡς ὑφηγητὴς πρὸς τῷ μαθήματι τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τὸ τῆς ἑλληνικῆς γραφογνωσίας, ἐθεώρησα χρέος μου ν' ἀσχοληθῶ ὅσῃ μοι δύναμις εἰς μόρφωσιν φοιτητῶν δυναμένων νὰ συνεργασθῶσί ποτε εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον.

Καταδείξας δὲ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπὸ Ἑλλήνων ἐξερευνήσεως τῶν ἀθωνικῶν βιβλιοθηκῶν δι' ἀναφορᾶς μου πρὸς τὴν Σ. Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν δ' σύνοδον τῆς ζ' περιόδου ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 5 Δεκεμβρίου 1878 ἠξιώθην, εἰσηγήσει τοῦ φιλοπάτριδος καὶ φιλοτίμου βουλευτοῦ Ἀττικῆς κ. Τιμολέοντος Φιλήμονος, τῆς τιμῆς νὰ περιβληθῶ ὑπὸ τῆς Βουλῆς διὰ τοῦ ἠθικοῦ αὐτῆς κύρους. Ἡ δὲ τότε κυβέρνησις προέβη εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας, ἵνα τύχω παρὰ τοῦ παναγιωτάτου Πατριάρχου τῶν προσηκουσῶν συστάσεων πρὸς τὴν ἱερὰν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Καὶ κατὰ μὲν τὸ θέρος τοῦ 1879 ἠναγκάσθην διὰ λόγους ἀνωτέρους ν' ἀναβάλω τὴν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος μετάβασιν. Ἐπιστάντος δὲ τοῦ παρελθόντος ἔαρος ἐκομισάμην θερμὰ τοῦ Πατριάρχου συστατήρια γράμματα ὑπὸ ἡμερομηνίαν 18 Μαρτίου 1880, μέλλοντα νὰ διευκολύνωσι σπουδαίως τὰς ἐμὰς ἐρεύνας. Ἀλλὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ οἵαν ἐπόθουν ἐπιτέλεσιν τῆς ἀνατεθείσης μοι ἐντολῆς ἠδυνάμην νὰ διεκπεράνω ἐπ' αἰσίοις μάλιστα ἂν κατώρθουν νὰ συμπαραλάβω ὡς συμβοηθούς, τινὰς τῶν ἐν τοῖς γραφογνωστικοῖς μου μαθήμασι δεόντως παρασκευασθέντων καὶ διακριθέντων νέων καὶ ἂν ἤθελον δυνηθῆ νὰ ἐνδιατρίψω καὶ εἰς καλλιτεχνικάς τινας μελέτας περὶ τῆς βυζαντιακῆς τέχνης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ δοκίμου καλλιτέχνου. Εὐτυχῶς δ' ἡ Σ. Κυβέρνησις, κατανοήσασα ταύτην τὴν ἀνάγκην, κατέστησε δυνατὸν τὸ ἔργον, ὅπερ ἀνέλαβον, βασιζομένη ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐπιδειχθείσης προθυμίας.

Οὕτω δὴ ὀφείλω πρὸς τὴν Σ. Βουλὴν λόγον τῶν πεπραγμένων, ἐπειδὴ ἡ παρ' αὐτῆς χορηγηθεῖσά μοι πρόθυμος ἠθικὴ προστασία οὐ μόνον ἐπήνεγκε τὴν φιλότιμον τῆς Κυβερνήσεως ὑποστήριξιν, ἀλλὰ καὶ προὐκάλεσε τὴν ἔνθερμον συναντίληψιν τοῦ παναγιωτάτου Πατριάρχου καὶ τῆς ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν θὰ ἐπετελεῖτο ἐπιστημονικὸν ἔργον, ὅπερ ἄσμενος δύναμαι ν' ἀποκαλέσω καθαρῶς ἑλληνικόν. Χαίρω δὲ ἀναλογιζόμενος ὅτι ἡ Ἑλλὰς, ἤτις ἔν γε τῷ παρόντι ἀπορεῖ νὰ μετάσχῃ καὶ τῶν εἰς τὸν Βόρειον Πόλον ἐπιστημονικῶν πελαγοδρομιῶν τῶν ἐθνῶν τῆς Ἑσπερίας καὶ τῶν εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς Ἀφρικῆς κινδυνωδῶν ἐκπολιτιστικῶν καὶ ἐρευνητικῶν ἐκδρομῶν, κατώρθωσε νὰ μεριμνήσῃ τὸ κατὰ δύναμιν περὶ ἀποστολῆς ἐπιστημονικῆς εἰς χώραν γείτονα καὶ φίλην, πρὸς ἣν συνδέουσιν αὐτὴν κοιναὶ ἀναμνήσεις καὶ ἐλπίδες κοιναί. (ἀκολουθεῖ)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

—

Τετάρτη 22. Μνήμη τοῦ ἁγίου καὶ ἰσαποστόλου Ἀβερκίου, ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως τοῦ Θαυματουργοῦ.

Βασιλεύοντος Μάρκου Ἀντωνίου τοῦ καὶ Εὐσεβοῦς ἐπιλεγομένου (138-161 μ. χ.) ἐπίσκοπος τῆς ἐν Φρυγίᾳ Ἱεραπόλεως γέγονεν ὁ Ἀβέρκιος οὗτος, ὃς ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ τὸν βίον διελθὼν πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε.

Πέμπτη 23. Μνήμη τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος καὶ Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.

Τὰ κατὰ τὸν ἱερομάρτυρα τοῦτον ἀφηγήθημεν ἐν τῷ Β. φυλλαδίῳ (σελ. 25). Τὰ ἐν τοῖς Μηναίοις ὑπομνήματα θέλουσιν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον ἕτερον εἶναι Ἰακώβου τοῦ Ἁλφαίου, τὴν γνώμην δὲ ταύτην ὑποστηρίζει διὰ μακρῶν καὶ ὁ ἡμέτερος Νικόλαος Μ. Δαμαλᾶς ἐν τῇ «Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν Ἑρμηνείαν τῆς Καινῆς Διαθήκης» (Τόμ. Α'. σ. 492 καὶ ἑπ.) Ὁ κ. Δαμαλᾶς διαφωνῶν ὡς πρὸς τοῦτο πρός τε τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον καὶ πολλοὺς πατέρας θέλοντας τὸν ἀδελφόθεον τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ Ἁλφαίου ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τῶν διαστελλόντων τοὺς δύο τούτους Ἰακώβους ἐκ τοῦ ὅτι: ἀ. ῥητῶς διακρίνονται ἔν τε τοῖς Εὐαγγελίοις καὶ ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Σωτῆρος τῶν Μαθητῶν αὐτοῦ (Ματθ. ΙΓ'. 46 καὶ ἑφεξ. Ἰωαν. Β. 19. Πράξ. Α. 12—14)· 6'. ἐν ᾧ ὁ Πέτρος ὁμολογεῖ τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν τῶν δώδεκα, οἵτινες μετὰ τὴν ὁμολογίαν περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς εὐχαριστίας μόνοι σχεδὸν ὑπελείφθησαν παρ' αὐτῷ (Ἰωαν. στ'. 66 καὶ ἑφεξ.) οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δὲν ἐπίστευον εἰς αὐτὸν ὡς εὐθὺς κατωτέρω ἀναφέρει ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς (Ἰωαν. Ζ. 1—10) καὶ γ'. ἐκ τοῦ ὅτι ἐὰν Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἁλφαίου ἢ Κλωπᾶ, Ἰούδας ὁ Ἰακώβου καὶ Σίμων ὁ Κανανίτης ἦσαν ἀδελφοὶ δὲν θὰ ἔφερον τρία διάφορα ἐπώνυμα. Ὁ κ. Δαμαλᾶς ὑποστηρίζει ὅτι ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος ἐπίστευσεν εἰς τὸν Σωτῆρα πιθανῶς μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ, ὅτε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐνεφανίσθη αὐτῷ ὁ Σωτὴρ ἰδίᾳ (Α. Κορ. 15. 7.)

Παρασκευὴ 25. Μνήμη τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Ἀρέθα.

Οὗτος ἤκμασε τὴν στ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἐν τῇ εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ ὅπου καὶ τὸ μαρτυρικὸν στέφος εἵλησε.

Σάββατον 25. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων καὶ Νοταρίων Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου.

Μεσούσης τῆς Δ'. μ. χ. ἑκατονταετηρίδος ὁ Ἀριανισμὸς ἴσχυσε πρὸς ὥραν, τυχὸν τῆς προστασίας Κωνσταντίου τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ ἐζήτησε δι' ἐξωτερικῆς βίας ἵνα ἐπιβάλῃ ἑαυτὸν εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν, ὅθεν οὐ μόνον εἰς προγραφὰς προέβη τῶν τῇ ὀρθοδοξίᾳ πιστῶν ἐπισκόπων, ἐν οἷς Ἀθανάσιος ὁ Μέγας καὶ ὁ τῆς Κωνσταντίνου πόλεως Παῦλος ὁ ὁμολογητής, ἀλλὰ καὶ εἰς αἱματηρὰς ἔστιν ὅτε διώξεις τῶν ζηλωτῶν τῆς ὀρθοδοξίας, ὑπὲρ ἧς οἱ Μάρτυρες οὗτοι ἀπετμήθησαν τὰς κεφαλὰς καὶ ἐτάφησαν ἐν τῇ Μελανδησίᾳ πύλῃ, τἀνῦν Μεβλεβῆ χανὲ γενὶ καποῦ, ὅπου κατά τινας μὲν Θεοδόσιος ὁ Μέγας, κατ' ἄλλους δὲ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἔκτισεν αὐτοῖς μαρτύριον, συντελεσθὲν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Σισιννίου τοῦ Α'. Ἐκ τῶν μαρτύρων τούτων ὁ μὲν Μαρτύριος ἦν ὑποδιάκονος, ὁ δὲ Μαρκιανὸς ψάλτης καὶ ἀναγνώστης, ἀμφότεροι δὲ γραμματεῖς τοῦ Πατριάρχου Παύλου τοῦ Ὁμολογητοῦ.

Κυριακὴ 26. Μνήμη τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου καὶ ἡ ἀνάμνησις τοῦ γεγονότος Σεισμοῦ.

Ὁ Μάρτυς ἦν Θεσσαλονικεὺς τὴν πατρίδα ὅπου καὶ ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἤθλησε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ. μ. χ. ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ τοῦ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας κινηθέντος διωγμοῦ ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ.

Ὁ σεισμὸς δὲ, οὗ τὴν ἀνάμνησιν τελοῦμεν, ἰσχυρότατος ἐγένετο τῇ 26 Ὀκτωβρίου τοῦ 740 μ. χ. ἔτους, 24ῳ τῆς βασιλείας Λέοντος Γ'. τοῦ Ἰσαύρου, πολλάκις δ' ἐκ διαλειμμάτων ἐπαναληφθεὶς ἐπὶ ἔτος σχεδὸν ὅλον, συμφορὰς δεινὰς προὐξένησεν εἴς τε τὴν βασιλεύουσαν καὶ τὰς πέριξ χώρας. Τὰ χερσαῖα τείχη ἐντελῶς κατέπεσαν, πλεῖστα μνημεῖα καὶ μο-

ναστήρια, πλεῖσται οἰκίαι καὶ Ἐκκλησίαι κατεστράφησαν, οὐκ ὀλίγοι ἄνθρωποι ἐθανατώθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ κατεσκήνωσαν πρὸ τῆς πόλεως, ἵνα ἀποφύγωσι τὸν θάνατον. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ φοβεροῦ παθήματος καὶ πρὸς ἐξιλέωσιν τοῦ θείου, κατ' ἔτος τὴν ἡμέραν ταύτην, λιτανεύοντες ἀπήρχοντο εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς Πανάγνου Δεσποίνης καὶ πολιούχου τῆς βασιλευούσης, ὅπου καὶ ἡ θεία ἐτελεῖτο Μυσταγωγία.

Δευτέρα 27 Μνήμη τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Νέστορος.

Καὶ οὗτος Θεσσαλονικεὺς ἦν, ἤθλησε δὲ ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ χώρᾳ, ἐν χρόνοις καὶ ὁ μεγαλομάρτυς Δημήτριος, ἐπειδὴ κατέβαλε Λυαῖον τὸν ἐθνικόν.

Ὁμοῦ Λυαῖον καὶ λύμην τὴν τῆς πλάνης
Κτείνας ὁ Νέστωρ, τέμνεται διὰ ξίφους.

Τρίτη 28. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Τερεντίου καὶ Νεονίλλης.

Ἄγνωστος ὁ χρόνος τῆς ἀθλήσεως αὐτῶν, ἐκ τοῦ ἑπομένου ὅμως ἐπιγράμματος

Σὺν ἑπτὰ τέκνοις ἡ δυὰς τῶν συζύγων
τιμὴν τομὴν ἠγεῖτο τὴν ἐκ τοῦ ξίφους,

πυνθανόμεθα ὅτι πανοικεὶ ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν ἤθλησαν πίστεως.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Πρώτιστον τῶν καθηκόντων τοῦ χριστιανοῦ ἐστιν ἡ μετὰ Θεὸν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, « ἐν ταύταις γὰρ ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. » Τὴν παραγγελίαν καὶ ὑποθήκην ταύτην παραλαβοῦσα ἡ Ἐκκλησία ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ θεμελιωτοῦ αὐτῆς, συνίστησι ταύτην διαρκῶς τοῖς πιστοῖς, μετὰ τοῦ προφήτου αὐτοῖς ἐπιλέγουσα « ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν. » Τὸν ἔλεον συνίστησιν ὡς διακριτικὸν τοῦ Χριστιανοῦ γνώρισμα, τῆς δὲ ἀγαθοεργίας,— ἥτις καρπὸν τῆς φιλαδελφίας ἐστὶ —τὴν καλλιέργειαν ἐξικετεύει παρὰ τῶν πιστῶν Αὐτῆς τέκνων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν φροντίζουσα, ἐκδιδάσκει γὰρ μετὰ τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς ὅτι « Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται » καὶ ὅτι ἀγαθοεργεῖν δεῖ ἐν τῇ γεηρᾷ ταύτῃ παροικίᾳ τὸν ἐρχόμενον ὄψεσθαι ἱλαρὸν τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου τῆς δόξης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως. Ὅθεν καὶ οὐ λείπει ὑπομιμνήσκουσα αὐτοῖς τοὺς λόγους τοῦ Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ εἰπόντος « ὡς ἂν ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε. »

Ἀναμιμνησκόμενοι τοίνυν ὅτι αὐτὸς ὁ τῶν ὅλων ποιητὴς καὶ Δεσπότης ἑαυτῷ λογίζεται ἀναφερόμενον τὸν ἔλεον, κατανοοῦμεν πόσον ὑποχρεωτικῶς ἐπιβάλλεται παντὶ τῷ ἐπὶ τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ σεμνυνομένῳ ἡ ἀγαθοεργία, ἡ συνδρομὴ τῷ πάσχοντι, ἡ ἀνακούφισις τοῦ ἐν ἀπορίᾳ ἀνακειμένου πλησίον, ἀφ' οὗ καὶ ἀνοικτίρμονες καὶ ἀνελεήμονες, κατὰ τὴν ἀψευδῆ ἐπαγγελίαν, βασιλείαν οὐρανῶν οὐ κληρονομήσουσι.

Πόσον ἀναγκαίαν κρίνει ὁ Θεάνθρωπος Σωτὴρ τὴν τῆς ἀγαθοεργίας καλλιέργειαν, πιστοποιούμεθα καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τοῦ καθήκοντος ἡμῶν τούτου δὲν συνέστησεν ἡμῖν ἁπλῶς τὴν ἐκπλήρωσιν, ἀλλὰ καὶ εἰδικῶς ἐπραγματεύθη τὰ κατ' αὐτό, ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς ἀπορίας τοῦ θελήσαντος πειράσαι αὐτὸν νομικοῦ, ἐρωτήσαντος « Τίς ἐστιν ὁ πλησίον ; » Ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ ἀπὸ Ἰεριχὼ καταβαίνοντος ἀνθρώπου, τοῦ ἐμπεσόντος εἰς χεῖρας λῃστῶν καὶ ἡμιθανοῦς καταλειφθέντος ἐν μέσῃ ὁδῷ, κατέδειξεν ἡμῖν τὸν πλησίον ἐγκείμενον ἐν παντὶ ἀνθρώπῳ πάσχοντι καὶ δεομένῳ συνδρομῆς καὶ βοηθείας, ἐν ᾧ ἐν μὲν τῇ ἀναπαραστάσει τῶν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης καταβαινόντων ἱερέως καὶ Λευίτου τὸν τύπον παρέσχεν ἡμῖν τοῦ ἀνοικτίρμονος, ἐν δὲ τῇ τοῦ συμπαθοῦς Σαμαρείτου τοῦ ἐπισκεψαμένου τὰς πληγὰς τοῦ πάσχοντος, τοῦ ἐκχέαντος ἐπ' αὐτὰς ἔλαιον καὶ οἶνον καὶ μὴ ἀρκεσθέντος εἰς τοῦτο, ἀλλ' ἀναγαγόντος αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος καὶ εἰς πανδοχεῖον ὁδηγήσαντος πρὸς νοσηλείαν, ἐκεῖ δὲ οὐ μόνον καταβαλόντος τῷ πανδοχεῖ τὰ τῆς συντηρήσεως τοῦ πάσχοντος ἔξοδα, ἀλλ' ὑποσχομένου καὶ τὴν ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ πληρωμήν, παντὸς ὅ,τι ἂν ἤθελεν οὗτος προσδαπανήσει, καθώρισεν ἡμῖν τὸ πρότυπον τοῦ ἐλεήμονος, καὶ ὡς τῷ νομικῷ ἔφη, οὕτω καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν ἐκλεκτῶν Αὐτοῦ ἐπιτάσσει, λέγων, « πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως. »

Τοιαύτας ὑποθήκας παρὰ τοῦ ἀρχιποίμενος καὶ καθηγητοῦ αὐτῆς παραλαβοῦσα ἡ Ἐκκλησία καὶ ταύτας ἐκδιδάσκουσα καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτῆς κρατύνουσα, ἐσκέφθη καὶ δικαίως ὅτι τὰ πιστὰ αὐτῆς τέκνα προθύμως ἀντιλήψονται αὐτῆς, σκοπούσης τὴν ἀνέγερσιν μνημείου τινὸς τῆς φιλαδελφίας πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν γεγηρακότων λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας, οἵτινες τὸν βίον αὐτῶν ἀφιερώσαντες εἰς ὑπηρεσίαν αὐτῆς, μᾶλλον δ' εἰπεῖν τῆς κοινωνίας, ἧς πνευματικοὶ πατέρες ἐτάχθησαν, δικαιοῦνται περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ βίου αὐτῶν τυχεῖν μικρᾶς τινος προστασίας καὶ ἀνακουφίσεως. Ὅθεν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ταύτῃ ἔθετο τὰ θεμέλια τοῦ διὰ τοὺς γεγηρακότας τοῦ κλήρου γηροκομείου, καὶ ἐπεδίωξε τὴν τούτου ἀνέγερσιν. Καὶ μέχρι μέν τινος τὸ ἔργον προώδευσε χάρις εἰς τὰς συνδρομὰς τῶν φιλελεημόνων, ἐπ' ἐσχάτων ὅμως, ἕνεκεν ἐλλείψεως χρημάτων πρὸς ἐξακολούθησιν, ἐδέησεν ἵνα ἀνασταλῇ.

Γινώσκοντες τὸ φιλότιμον τῶν ὁμογενῶν καὶ τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόχριστον ζῆλον αὐτῶν πεπείσμεθα ὅτι οὐδαμῶς ἀνάγκη παροτρύνσεως ἐκ μέρους ἡμῶν, ὅπως ἔλθωσιν ἐπίκουροι καὶ συνδράμωσιν, ἵνα τὸ ἀρξάμενον θεάρεστον ἔργον συντελεσθῇ. Τοσοῦτο δὲ μᾶλλον πεποίθαμεν, ὅσον πρὸς τῷ εὐσεβεῖ αὐτῶν ζήλῳ συνηγορεῖ παρ' αὐτοῖς ὑπὲρ τοῦ ἔργου τούτου καὶ τὸ καλῶς ἐννοούμενον τῆς κοινωνίας συμφέρον. Τὴν τοῦ κλήρου βελτίωσιν οἱ πάντες ἐπιποθοῦντες καὶ εὐχόμενοι, ὀφείλομεν ἵνα μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἐξ ἡμῶν ἡ βελτίωσις αὕτη ἐξήρτηται· ἀσφαλιζόντες, ἂν μὴ τὸν ἄνετον τοῖς κληρικοῖς βίον, τὴν ἐλπίδα τοὐλάχιστον ὅτι ἐν γήρατι καταλήγοντες καὶ ἀνίκανοι γινόμενοι πρὸς ἐργασίαν, εὑρήσουσι στέγην πρὸς καταφυγήν, κλίνην πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν κεκμηκότων αὐτῶν μελῶν, καὶ ὀλίγον ἄρτον πρὸς συντήρησιν τῶν ἐπιλοίπων ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἡμερῶν τῆς ζωῆς αὐτῶν, αἴρομεν μίαν τῶν ἀνιαροτήτων, τῶν, ὡς μὴ ὤφελε, παρομαρτουσῶν τοῖς παρ' ἡμῖν κληρικοῖς. Ἡ βελτίωσις τοῦ κλήρου δὲν ἐπιτυγχάνεται ἢ δι' ἐξασφαλίσεως αὐτῷ

μέσων συντηρήσεως, ἢ διὰ τῆς βεβαιότητος ὅτι γηράσκων ἢ ἀνίκανος γενόμενος ὁ εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Θεοῦ ἀφιερώσας ἑαυτὸν, οὐκ ἀρεθήσεται παντέρημος καὶ ἀπροστάτευτος εἰς τὰς ὁδούς. Τότε ἀλλὰ τότε μόνον ἔξεστιν ἡμῖν ἐλπίζειν ὅτι οὐχὶ μόνον ἔκτακτος αὐταπαρνησία καθωραΐσει τοῦ λοιποῦ τὰς τάξεις τοῦ κλήρου, ἀλλὰ καὶ χαρακτῆρες περὶ τὴν ἐθελοθυσίαν μετριώτεροι προθυμοποιηθήσονται, ἵνα ἀναλάβωσι τὸ τριβώνιον τοῦ ἱερέως καὶ συμβάλωσι διὰ τῆς μᾶλλον ἐπιμεμελημένης πνευματικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως εἰς ἀνύψωσιν τοῦ γοήτρου τοῦ κλήρου.

Ταῦτα ἐλπίζοντες καὶ προσδοκῶντες πεποίθαμεν ὅτι λίαν ταχέως δοθήσεται ἡμῖν εὐκαιρία, ἵνα μετ' ἐγκωμίων μνημονεύσωμεν πολλῶν φιλογενῶν ὀνομάτων.

—

Προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Π. ἀνεσχηματίσθη πρό τινος ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ, καὶ ἐργάζεται τακτικώτατα. Ὡς πᾶσα ἀπόφασις ἡμῶν, προσκρούουσα πολλάκις εἰς τὸν σκόπελον τῆς ἀνεχείας, ἀδυνατεῖ ἵνα τύχῃ ἐφαρμογῆς, οὕτω καὶ πολλὰ τῶν ὡς χρησίμων καὶ κοινωφελῶν κριθησομένων ὑπὸ τῆς ἐκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, διὰ τὸν λόγον τῆς ἐλλείψεως χρημάτων, ἢ μενοῦσιν ἀνεκτέλεστα, ἢ ἡμιτελῶς ἐφαρμοσθήσονται. Ὁ λόγος ὅμως οὗτος δὲν δικαιοῖ καὶ τὴν μὴ ἐνδιατριβὴν ἐπὶ τῶν δεόντων γενέσθαι. Μελετῶσα ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ ταῦτα, παρασκευάζει ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτοῦ τὸ διάγραμμα τῶν δεόντων, καὶ, ὅταν ὁ Ὕψιστος ἰλέῳ ὄμματι ἐπίδῃ ἐφ' ἡμᾶς καὶ κατανοήσωμεν οἱ πάντες ὅτι, ὡς ἄδικος, οὕτω καὶ ἀλυσιτελὴς κοινωνικῶς ἐστιν ἡ ἀδιαφορία, ἣν διὰ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν κλῆρον ἐπιδεικνύμεθα· ὅταν ἐννοήσωμεν ὅτι, ἀμελοῦντες τοῦ κλήρου, παρορῶμεν τὰ τιμιώτερα τῶν συμφερόντων ἡμῶν, μὴ κηδόμενοι τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς ἀποστολῆς καὶ τοῦ λειτουργήματος αὐτῶν ἐφ' ὅλου τοῦ βίου ἡμῶν ἐξασκοῦσιν ἐπιρροὴν, διαπιστευομένης εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν χειραγωγίαν τῆς εὐπλάστου ψυχῆς τοῦ παιδὸς, τῆς εὐφραντάστου καρδίας τῆς γυναικὸς, τῆς σταθερᾶς τοῦ ἀνδρὸς κρίσεως· ὅταν καταλάβωμεν ὅτι ἄξιοι τῆς μερίμνης ἡμῶν εἰσιν οἱ ἐν τῷ μυτηρίῳ τῆς ἐξομολογήσεως ταμίαι τῶν ἀπορρήτων ἡμῶν, οἱ κεκλημένοι ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἐκείνῃ στιγμῇ τῆς ψυχικῆς τοῦ μετανοοῦντος συντριβῆς δι' ἑνὸς λόγου προσφόρου τῇ ψυχικῇ τοῦ ἐξομολογουμένου διαθέσει, ἵνα μεταρσιώσωσι τὴν ψυχὴν ἡμῶν πρὸς τὸ θεῖον καὶ ἐπαναγάγωσι τὴν γαλήνην ἐν ταῖς συντετριμμέναις καρδίαις· ὅταν ταῦτα πάντα μελετήσωμεν, μελετήσομεν δὲ ταῦτα οὐχὶ εἰς μακρὸν, ἡ πραγματοποίησις τοῦ διαγράμματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς ἔσεται τὰ μάλιστα εὐχερής.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν γενικῶν τούτων ζητημάτων, ἤτοι τῆς τοῦ κλήρου βελτιώσεως διὰ τῆς ἐν τῷ ἐνοριακῷ κλήρῳ εἰσαγωγῆς μεμορφωμένων καὶ μάλα πεπαιδευμένων ἱερέων, τοῦ διορισμοῦ καὶ τῆς λειτουργίας ἱεροδιδασκάλων χρέος ἐχόντων τὸ διδάσκειν τακτικῶς καὶ οὐχὶ μόνον κατὰ τὰς περιόδους τῶν νηστειῶν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς πιστοὺς, μὴ δὲν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, δεόμενα μελέτης καὶ ἐνδιατριβῆς; Δὲν λείπουσι δυστυχῶς ὡς ἐκ πάσης κοινωνίας οὕτω καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ πορισμὸν ποιούμενοι τὴν τοῦ πλήθους εὐσέβειαν, οἱ ἱεροκάπηλοι, οἵτινες ἐκμεταλλεύονται τοῦ ἀμαθοῦς πλήθους τὴν εὐπιστίαν καὶ ἀπομακρύνουσιν αὐτὸ τῆς ἀγνότητος τῶν θείων δογμάτων τῆς ἀμώμου ἡμῶν πίστεως. Ἡ κατὰ τῶν ἱεροκαπήλων τούτων τῶν λυμαινομένων ἰδίως τὰ Τατάουλα καὶ τὸ Γενὶ-Σεχὴρ ληφθεῖσα ἐπ' ἐσχάτων ἀπόφασις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, ὑπηρεσία οὐχὶ εὐκαταφρόνητός ἐστι διά τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν κοινωνίαν. Ἀλλὰ μὴ κατωτέρας σημασίας καὶ σπουδαιότητος καὶ ἡ ἑτέρα αὐτῆς ἐστιν ἀπόφασις, ἡ καθορίζουσα τὸν διορισμὸν ἐποπτῶν κατ' ἐνορίας πρὸς ἐπίβλεψιν τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου καὶ διαφώτισιν τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν διαγωγῆς;

Λυσιτελῶς σκεπτομένη ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὕτη ἐπιτροπὴ, ἐν ᾧ ἐπιδιώκει τὴν σχετικὴν τελειότητα, δὲν παραμελεῖ καὶ τὴν ἐκ τῶν ἐνόντων θεραπείαν, ἀλλ' ἐργάζεται εἰς τοῦτο μετὰ ζήλου ἀξίου παντὸς ἐπαίνου.

—

Τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἔτος διανύουσα ἡ πατρικῇ προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Π. συστᾶσα ἐν Χάλκῃ κεντρικὴ Ἱερατικὴ Σχολὴ κατήρτισεν ἤδη καὶ τὴν Β'. τάξιν τοῦ κύκλου τῶν ἐν αὐτῇ μαθημάτων, αὐξήσασα τοὺς ἐν αὐτῇ τροφίμους εἰς 47, ἐξ ὧν 23 μὲν ἡλικίας 10—13 ἐτῶν συγκροτοῦσι τὴν Α'., 24 δὲ ἡλικίας 12—14 ἐτῶν τὴν Β'. τάξιν. Ἐκ τῶν 47 τούτων μαθητῶν 43 εἰσὶ τρόφιμοι τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δαπάναις αὐτῆς συντηρούμενοι, εἷς ὑπότροφος τοῦ ἀξιοτίμου κ. Στεφάνου Ζαφειροπούλου, τοῦ καὶ μεγάλου τῆς Σχολῆς ταύτης εὐεργέτου, καὶ τρεῖς ἰδιοσυντήρητοι. Κατὰ μὲν τὴν πατρίδα, ἤτοι τὸν τόπον τῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν γεννήσεως καὶ καταγωγῆς οἱ μαθηταὶ οὗτοι ἀνήκουσιν: 6 εἰς τὰς συνοικίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Μεῦγα Ῥεῦμα καὶ Κοντοσκάλι, 20 εἰς διαφόρους κωμοπόλεις τῆς Θράκης, Νεοχώριον, Κουσκουντζοῦκι, Ῥαιδεστὸν, Μυριόφυτον, Καλλιούπολιν, Σηλύβριαν, Μαρώνειαν (Γκιουμουρτζίναν), Χώραν, Ἁγίους Πάντας, Μακρύ-κιοϊ, Ἀγχίαλον, Σωζούπολιν, Περίστασιν, Μεσημβρίαν, Αἶνον, Σοφλίον καὶ Πάνιδον, 7 εἰς τὰς νήσους Χίον, Λέσβον, Ἄνδρον καὶ Προκόνησον, 7 εἰς διαφόρους κωμοπόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Κύζικον, Τραπεζοῦντα, Χρυσούπολιν, Τρυγλίαν καὶ Ἰκόνιον, 3 εἰς τὴν Μακεδονίαν, 2 εἰς τὴν Ἤπειρον, 1 εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ 1 εἰς τὴν Πελοπόννησον. Κατὰ δὲ τὸν τόπον, τῆς τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν διαμονῆς οἱ μαθηταὶ οὗτοι διῄρηνται: 29 εἰς διαφόρους συνοικίας καὶ προάστεια τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἤτοι 7 εἰς Φανάριον, 5 εἰς Μέγα Ῥεῦμα, 5 εἰς Χάλκην, 3 εἰς Ἐξακιόνιον, 2 εἰς Κοντοσκάλι, 2 εἰς Χαλκηδόνα καὶ ἀνὰ εἷς εἰς τὰ Ψαμάθου, Τζιμπαλὶ, Χασκιοϊ, Τατάουλα καὶ Διπλοκιόνιον, 14 εἰς τὰς ἐν Θράκῃ κωμοπόλεις, Ἁγίους Πάντας, Ἀγχίαλον, Καλλιούπολιν, Μακρύ-κιοϊ, Μαρώνειαν, Μεσημβρίαν, Μυριόφυτον, Πάνιδον, Ῥαιδεστὸν, Σηλύβριαν, Σοφλίον καὶ Σωζούπολιν,

3 εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἤτοι 2 εἰς Τρυγλίαν καὶ 1 εἰς Χαρταλιμὴν, καὶ 1 εἰς τὴν Σάμον.

Κατὰ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν πατέρων αὐτῶν οἱ μαθηταὶ οὗτοί εἰσιν: 9 ὀρφανοὶ πατρὸς, 6 πρεσβυτέρων παῖδες καὶ εἷς ἱεροδιακόνου, 3 διδασκάλων, 4 ῥαπτῶν, 3 κτηματιῶν, 3 ἐμπόρων, 3 κρεωπωλῶν, 2 ὑπαλλήλων καὶ ἀνὰ εἷς φαρμακοποιοῦ, παιδονόμου, ἀρχιτέκτονος, κτίστου, κλητῆρος, θυρωροῦ, κηπουροῦ, γεωργοῦ, πλινθοποιοῦ, ἁλιέως, ἀρτοποιοῦ, ὑποδηματοποιοῦ καὶ πλοιάρχου.

Οἱ παῖδες οὗτοι, ὅταν συμπληρώσωσι τὴν ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ ἀνατροφὴν αὐτῶν καὶ παιδευσιν, χρησιμοποιηθήσονται ὡς ἱερεῖς εἰς λειτουργίαν τοῦ Ὑψίστου καὶ ἐποικοδόμησιν τῶν πιστῶν ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ Ὀρθοδόξῳ εἰς Χριστὸν πίσει· οὗτοι χρησιμεύσουσιν ὁ πυρὴν τῆς τοῦ ἑνοριακοῦ ἡμῶν κλήρου βελτιώσεως.

Μέγα τὸ ἐγχείρημα καὶ μεγάλην τὴν κοινωνικὴν ὠφέλειαν ὑπισχνεῖται, δι' ὃ καὶ διαρκὴς εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται πρὸς τὸν τὴν ἰδέαν ταύτην συλλαβόντα Παναγιώτατον ἡμῶν Πατέρα καὶ Ποιμενάρχην Ἰωακεὶμ τὸν Γ'. μὴ ἀποδειλιάσαντα πρὸ τῆς μεγίστης δυσχερείας, ἣν τὸ κενὸν καὶ κατάχρεον Πατριαρχικὸν Ταμεῖον παρουσίαζε καὶ ἀναμετρήσαντα οὐχὶ τὰς δυσκολίας τοῦ ἔργου, ἀλλὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀνεκτίμητον ὠφέλειαν.

Ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ ἐπαξίως προϊσταμένου αὐτῆς ἔθετο τὸν θεμέλιον κοινωφελεστάτου ἔργου, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀδιαλείπτως μεριμνᾷ, πλὴν καὶ ἡμῖν ἀπόκειται ἡ εἰς τὸ τέλειον συντέλεσις αὐτοῦ, ἀφ' οὗ εἰς τοῦτο ἀρκεῖ ὀλίγη ἀγαθὴ ἐκ μέρους ἡμῶν θέλησις, μικρά τις χρηματικὴ θυσία πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς ταύτης, πρὸς ἀνακούφισιν τῆς Ἐκκλησίας, δαπανώσης ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς. Ὅπως μὴ ἡ δαπάνη αὕτη ὡς ἄμεσος εἰσφορὰ βαρύνῃ τινὰ καὶ ἀνακόψῃ αὐτὸν τῆς συμμετοχῆς ἔργου οὕτωσὶ θεαρέστου καὶ κοινωφελοῦς, ἡ Ἐκκλησία ἐσκέφθη, ὅπως συνδυάσῃ τὸ ὑπὲρ ἁπάντων μητρικὸν αὐτῆς ἐνδιαφέρον μετὰ τοῦ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ταύτης, ἐκ δὲ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου προῆλθεν ἡ σύστασις τοῦ Πατριαρχικοῦ κληροποιείου, οὗτινος αἱ πρόσοδοι διετέθησαν ὑπὲρ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς.

Ὡς φιλόστοργος Μήτηρ ἡ Ἐκκλησία δυσφόρως εἶχε καθορῶσα τὰ τέκνα αὐτῆς, ἐκ φειδωλίας ἐν οὐ δέοντι, ἀπομιμούμενα ὀλέθριον καὶ πολλῆς ἁμαρτίας πρόξενον παράδειγμα, ἐν ταῖς πρὸς τὸν Ὕψιστον προσφοραῖς αὐτῶν ἀδιαφόρως εἰσκομίζοντα τὰ εἰς ἐξωτερικὴν λατρείαν προωρισμένα εἴδη, καὶ ἥκιστα φροντίζοντα περὶ τῆς ἁγνότητος καὶ καθαρότητος αὐτῶν. Πολλάκις ἀνέπτυξεν αὐτοῖς ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἄλλοτε ἐκ θυσίας ἀδιαφόρως συλλεγείσης ἐκ τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ προσενεχθείσης Αὐτῷ. Αἱ συμβουλαὶ αὐτῆς δὲν ἐπέφερον δυστυχῶς τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα, διότι ἡ κερδοσκοπία κατενόθευε τὰ διὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἡμῶν λατρείαν προωρισμένα εἴδη, καὶ ἐνόχους ἡμᾶς ἀπειργάζετο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πληροῦντας τοὺς ναοὺς Αὐτοῦ ἐκ τοῦ καπνοῦ λαμπάδων πᾶν ἄλλο ἐπιμαρτυρουσῶν ἢ τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ τὴν φλόγα τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης ἡμῶν καὶ προσηλώσεως.

Τὴν ἐκ τούτου εἰς ἁμαρτίαν ἡμῶν ἔκπτωσιν θέλουσα ἡ Ἐκκλησία, ἵνα ἐμποδίσῃ, προέβη εἰς τὴν κατάρτισιν τοῦ Πατριαρχ. Κληροποιείου, ἀνάθευτον κλῆρον παρέχοντος ἡμῖν διὰ τὰς διαφόρους τελετὰς καὶ τὰς ἐπ' Ἐκκλησίας προσφορὰς ἡμῶν. Τὴν ἵδρυσιν δὲ τοῦ κληροποιείου τούτου φρονίμως συνδυάσασα μετὰ τῆς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κοινωνίας συστάσης Ἱερατικῆς Σχολῆς μικρόν τι ὄφελος καθώρισεν ἐπὶ τοῦ ἐκ τοῦ κληροποιείου τούτου πωλουμένου κλήρου διὰ τὴν τῆς Σχολῆς ταύτης συντήρησιν. Καὶ ὅμως οὐκ ὀλίγοι δυστυχῶς εἰσιν ἔτι παρ' ἡμῖν οἱ ἐν οὐ δέοντι φειδωλευόμενοι, οἵτινες ἀποστρέφουσι τὸ πρόσωπον ἐκ τοῦ κληροποιείου τούτου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς νοθείας τρέχουσιν, ὅπως δαπανήσωσι 5 ἢ 10 γρόσια ὀλιγώτερον διὰ προμήθειαν τοῦ εἰς τελετήν τινα χρησίμου αὐτοῖς κλήρου. Σπαταλῶσιν ἀφειδῶς οἱ τοιοῦτοι εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συρμοῦ, ὅπως ραντάσωσιν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου ὡς παράνυμφοι ἢ ἀνάδοχοι ἢ συγγενεῖς τῶν κηδευομένων, καὶ φειδωλεύονται προκειμένου ἵνα ἀρέσωσι τῷ Θεῷ καὶ συμβάλωσιν εἰς ἔργου κοινωφελοῦς τὴν ἐπίτευξιν. Οἱ δείλαιοι! δὲν σκέπτονται ὅτι διὰ τοῦτο μείζονος κρίματος ἔνοχοι γίγνονται.

Ὅτε ὁ Θεὸς ἀπέστρεφε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐκ τῶν θυσιῶν τῶν Ἑβραίων, θυσίας ὡς τὰς ἡμετέρας ἀπέκρουε καὶ μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς ἔλεγε: «Τί ἐμοὶ πλῆθος τῶν » θυσιῶν ὑμῶν; πλήρης εἰμὶ ὁλοκαυτωμάτων κριῶν » καὶ στέαρ ἀρνῶν καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βού» λομαι. Οὐδ' ἂν ἔρχεσθε ὀφθῆναί μοι· τίς γὰρ ἐξεζήτη» σε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; Πατεῖν τὴν αὐλήν μου » οὐ προσθήσεσθε· ἐὰν φέρετέ μοι σεμίδαλιν μάταιον· » θυμίαμα βδέλυγμά μου ἐστί· τὰς νουμηνίας ὑμῶν καὶ » τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι· νη» στείαν καὶ ἀργίαν καὶ τὰς νουμηνίας ὑμῶν καὶ τὰς �ορ» τὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου· ἐγεννήθητέ μοι εἰς πλη» σμονήν, οὐκέτι ἀνήσω τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. Ὅταν τὰς » χεῖρας ἐκτείνητε πρός με, ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς » μου ἀφ' ὑμῶν· καὶ ἐὰν πληθύνητε τὴν δέησιν, οὐκ εἰσ» ακούσω ὑμῶν. . . Λούσασθε καὶ καθαροὶ γένεσθε, ἀφέ» λετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν » ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου· παύσασθε ἀπὸ τῶν πο» νηριῶν ὑμῶν, μάθετε καλὸν ποιεῖν, ἐκζητήσατε » κρίσιν, ῥύσασθε ἀδικουμένους, κρίνατε ὀρφανῷ καὶ δι» καιώσατε χήραν, καὶ δεῦτε δὴ καὶ διαλεχθῶμεν, λέγει » Κύριος· Καὶ ἐὰν ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, » ὡς χιόνα λευκανῶ· ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον, ὡς ἔριον » λευκανῶ. Καὶ ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀ» γαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε· ἐὰν δὲ μὴ θέλετε, μηδὲ εἰσακού» σητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται· τὸ γὰρ στόμα Κυ» ρίου ἐλάλησε ταῦτα».

Ταύτας τὰς ἀπειλὰς ἔχοντες περιβομβούσας καθ' ἑκάστην εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν, ἐκδιδαχθέντες δὲ καὶ πιστωθέντες καὶ ἐξ οἰκείας πείρας ὅτι ὁ Θεὸς ἀποστρέφεται τοὺς τιμῶντας Αὐτὸν μόνῳ τῷ στόματι καὶ ὧν ἡ καρδία μακρὰν ἔστηκεν Αὐτοῦ, ἀσύγγνωστοι ἐσμὲν, ἐμμένοντες ἐν τῇ πωρώσει τῶν καρδιῶν ἡμῶν, μὴ ἀφιστάμενοι ἀπὸ τῶν πονηριῶν ἡμῶν καὶ μὴ μανθάνοντες καλὸν ποιεῖν.

Τίς ἄλλη μικροπρεπεστέρα πονηρία ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, ἢ ἡ ἐλπὶς ὅτι ἐξαπατῶμεν Αὐτὸν, φειδωλευόμενοι εὐτελοῦς ἀργυρίου ἐν ταῖς προσφοραῖς ἡμῶν πρὸς Αὐτόν; Τίς ἄλλη ἐλεεινοτέρα πονηρία τῆς ἀπειργούσης ἡμᾶς τοῦ ποιῆσαι τὸ καλὸν κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν Κυρίου; Διὰ ματαίας δαπάνας, δι' ἐπιδεικτιάσεις γελοίου συρμοῦ ἔχομεν χρήματα, καὶ ἐὰν δὲν ἔχωμεν ἐξοικονομοῦμεν· προκειμένου δὲ περὶ ἔργων πίστεως καὶ ἀγάπης, προκειμένου ἵνα ἀρέσωμεν τῷ Θεῷ καὶ φανῶμεν ὠφέλιμοι τῷ πλησίον καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, τὰ οἰκογενειακὰ βάρη, αἱ κοινωνικαὶ ὑποχρεώσεις καὶ μυρίαι ἄλλαι προφάσεις δημιουργοῦνται καὶ ἐξευρίσκονται πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἀγαθοῦ. Καὶ ἔπειτα ξενιζόμεθα ὅτι « ἐγκαταλείφθη ἡ θυγάτηρ Σιὼν ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν σικυηράτῳ, ὡς πόλις πολιορκουμένη! »

Γράφοντες πρὸς δημόσιον εὐσεβές τε ἅμα καὶ φιλότιμον πεπείσμεθα ὅτι αἱ παρατηρήσεις, ἃς ἐδέησεν ἵνα ποιήσωμεν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, μελετηθήσονται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ

τότε οὐχὶ μιᾶς ἀλλὰ πολλῶν ἱερατικῶν σχολῶν ἡ συντήρησις εὐχερὴς ἔσται ἡμῖν, ἐν ᾧ σὺν τούτοις καὶ ἐπιψόγου ἀτόπου ἡ καταργησις ἐπιτευχθήσεται, ἀποδιωκομένων τῶν προϊόντων τῆς νοθείας ἐκ τῶν οἴκων τοῦ Κυρίου.

Γράφοντες ἐν προηγουμένῳ τεύχει περὶ τῆς ἀνοικοδομουμένης μεγαλωνύμου τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ μετὰ δικαίας ἐγκαυχήσεως τὴν ἀρίζηλον γενναιότητα τοῦ μεγατίμου ὁμογενοῦς κ. Γεωργίου Ζαρίφη ἐξυμνοῦντες, ἠλπίζομεν ὅτι λίαν προσεχῶς εἰς τὸ αὐτὸ εὐχάριστον σημεῖον ἠθέλομεν εὑρεθῇ ἐν ἴσῃ ἀνευρημοῦντες μοίρᾳ καὶ γεραροὺς πατέρας, ἀποταξαμένους τοῖς ἐγκοσμίοις καὶ ἀντὶ τῶν γηρῶν ἀγαθῶν, τῶν οὐρανίων ἐπιποθήσαντας. Ἡ γεραρὰ καὶ σεβασμία μονὴ τοῦ Βατοπεδίου εἰσενεγκοῦσα 2700 λίρας ὀθωμ. πρώτην καταβολὴν δι' ἀνέγερσιν οἰκοδομῆς χρησίμου διὰ τὴν μεγάλην τοῦ Γένους Σχολήν, ἐκτήσατο δικαιώματα ἐπὶ τῆς στοργῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους· συνάμα δὲ δι' ἀρθίτου περιέβαλεν αὐτὴν δόξης, τυχοῦσα τῆς τιμῆς, ἵνα ἡ μέτοχος ἐξ ἡμισείας τοῦ κλέους ὅτι συνέδραμεν εἰς τὴν τῆς Σχολῆς ἀνοικοδόμησιν. Μετ' ἄλγους, ὅπερ δὲν ἀποκρύπτομεν, καθορῶμεν τὴν γερασμίαν ταύτην Μονὴν, κινδυνεύουσαν ἵνα μειώσῃ τὴν δόξαν αὐτῆς καὶ περιορίσῃ ταύτην εἰς μέρος μόνον τῆς ἐγέρσεως τοῦ τῆς Σχολῆς οἰκοδομήματος. Οἱ τῆς ἱερᾶς ταύτης Μονῆς πατέρες, τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς δυσχέρειαν προβάλλοντες, ἀποποιοῦνται τὴν προσφορὰν τοῦ ἐπιλοίπου, τοῦ ἀναγκαίου πρὸς καλυψιν τοῦ ἡμίσεως τῆς δαπάνης, ἣν ἡ τῆς Σχολῆς ἀνοικοδόμησις ἀπαιτεῖ. Ἀφ' οὗ ὁ μεγατιμος ὁμογενὴς ὁ δεχθεὶς να μερισθῇ μετ' αὐτῶν τὴν δόξαν τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Σχολῆς ταύτης, δὲν ὑπελόγισε τὰς προσενεχθείσας ὑπ' αὐτοῦ χιλίας καὶ ἔτι πλέον λίρας ὀθ. διὰ συμπλήρωσιν τῆς ἀγορᾶς τοῦ οἰκοπέδου καὶ ἔξοδα μεταγαρῆς, οὐ μόνον δ' ἐλευθερίως προσήνεγκε τὰς διὰ τὴν οἰκοδομὴν ἀναλογησάσας αὐτῷ πεντακισχιλίας λίρας, ἀλλὰ καὶ προχείρως διέθετο ἑτέρας χιλίας πεντακοσίας λίρας, ὅπως μὴ ἐπὶ στιγμὴν ἀνασταλῶσιν αἱ τῆς οἰκοδομῆς ἐργασίαι, μετὰ δὲ τοσαύτην γενναιοδωρίαν δέχεται, ἵνα μετὰ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μερισθῇ τὴν δόξαν τῆς οἰκοδομῆς τῆς Σχολῆς, πιστεύομεν ὅτι ἥκιστα περὶ τῆς ὑστεροημίας τοῦ εὐαγοῦς ἀσύλου τῆς μετανοίας αὐτῶν οἱ ἐν αὐτῷ σεβάσμιοι πατέρες σκέπτονται, μὴ φροντίζοντες, ὅπως ἐξοικονομήσωσι τὸ ἐπιβάλλον αὐτοῖς μέρος πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ τὸ ἥμισυ τῆς δαπάνης. Ἀνομολογοῦμεν τὰς δυσχερείας, ἃς τοῖς πατράσι τούτοις παρουσιάζει ἡ ἐνεστῶσα οἰκονομικὴ τοῦ ταμείου τῆς Μονῆς κατάστασις, πλὴν αἱ δυσχέρειαι αὗται οὐκ εἰσὶν ἐκ τῶν ἀνυπερβλήτων, ἐπειδὴ ἀγαθή τις θέλησις δύναται, ἵνα ἐξευδετερώσῃ ταύτας, καὶ μὴ στερήσῃ τὴν Μονὴν ἀρθίτου δόξης καὶ τιμῆς. Ὅθεν ἔκκλησιν ποιούμεθα εἰς τὴν φιλογένειαν, τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τῆς ἱερᾶς αὐτῶν Μονῆς στοργὴν τῶν ἐν αὐτῇ σεβασμίων Πατέρων, πεπείσμεθα δὲ ὅτι, ἀναμελετῶντες κάλλιον τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, προθύμως σπεύσουσιν ἵνα εἰσακούσωσι τῆς παρακλήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰσενέγκωσι τὸ ἀναλογῆσαν αὐτοῖς ὑπόλοιπον.

Ὑπεδείξαμεν ἤδη τὸν κίνδυνον, ὃν τὰ τῆς Θεσσαλονίκης σχολεῖα διατρέχουσιν ἐκ τοῦ ἐλλείμματος τοῦ διανοίξαντος σπουδαῖον χάσμα ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτῶν, ὑπεδείξαμεν πρὸς τούτοις τοὺς λόγους τοῦ ἐλλείμματος τούτου, προελθόντος πρωτίστως ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἐνοικιάσεως τοῦ εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ ταῦτα καθιδρύματα ἀφιερωθέντος κτήματος τῆς ἀειμνήστου Ἐλισάβετ Καστρησίου, ὅπερ ἐν ᾧ ἄλλοτε ἀπέφερεν ἐξ ἐνοικιάσεως 1100 λίρας, ἀπὸ πέρυσιν ἀποκομίζει μόνον 500. Τὴν ἐκ τούτου ἐπιγενομένην σπουδαίαν διατάραξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐκπαιδευτικῶν καθιδρυμάτων ἐπηύξησε καὶ ἡ αὔξησις τῶν δαπανῶν, ἣν κατέστησεν ἀπαιτητὴν καὶ ἐπείγουσαν ἡ ἀγαθὴ πρὸς τὰ γράμματα ροπὴ καὶ ὁ πόθος τελειοτέρας πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ μορφώσεως τῆς σπουδαζούσης νεότητος. Ὅθεν τὸ κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος ἔλλειμμα αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς λ. ὀθ. 1116,20. Προστιθεμένων ἤδη εἰς τοῦτο καὶ λιρῶν ὀθωμ. 1100 πρὸς πληρωμὴν ἀπαιτητῶν χρεῶν, τὸ ὅλον τοῦ ἐλλείμματος ἀναβαίνει εἰς λ. ὀθ. 2116,20. Καὶ ἀπετάθησαν μὲν οἱ Θεσσαλονικεῖς πρὸς τὴν ἐπ' αἰσίοις ἐνταῦθα ἐργαζομένην «Φιλεκπαιδευτικὴν καὶ Φιλανθρωπικὴν Ἀδελφότητα» καὶ παρ' αὐτῆς οὐκ ἀπεικότως τὰ βέλτιστα καὶ κράτιστα προσδοκῶσιν, ἀλλὰ δέον ἵνα ἀναλογισθῶμεν ὅτι ὅσον γενναία καὶ ἂν ᾖ ἡ τῆς μεγατίμου ταύτης ἀδελφότητος συνδρομὴ, ἀδύνατος ἔσται ἡ τοῦ ἐλλείμματος συγκάλυψις, ἅτε τῆς Ἀδελφότητος ὀφειλούσης καὶ ἐπ' ἄλλας ἐπίσης ἐπειγούσας ἀνάγκας πλείστων ἄλλων κοινοτήτων ἐπίκουρος ἐλθεῖν. Ὅθεν ἐπάναγκες ἵνα καὶ πάντες τῶν πολιτῶν ὁλονότι ἕκαστος, συναντιληφθῶσι τῶν βαρῶν τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ κοινότητος καὶ ἀπαλλάξωσι ταύτην τοῦ κινδύνου εἰς ὃν περιάγει ταύτην τὸ μέγα τοῦτο τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτῆς ἔλλειμμα. Πρὸς τοῦτο δύναται ἕνα ἕκαστος συνεργήσῃ ἄνευ μεγάλης δαπάνης, ἀγοράζων ἓν ἢ πλείονα γραμμάτια τοῦ ὑπὸ τῆς κοινότητος ταύτης ἐκδοθέντος Λαχείου πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῆς καθιδρυμάτων. Ὀφείλοντες ἵνα ἐξ ἰδίων ἐπαρκῶμεν εἰς συντήρησιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων καὶ ἱκανοποιῶμεν τὰς πολυειδεῖς ἀνάγκας τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, δέον ἵνα μετὰ προθυμίας συντρέχωμεν εἰδότες ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ὑστερήματος εἰσφορὰ τῆς εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ ναοῦ βαλούσης τὰ δύο λεπτὰ χήρας ἐλογίσθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἀξία ἰδιαιτάτης μνείας.

Ἡ ἐν τῇ ἐν Σέρραις ἱστορικῇ Πατριαρχικῇ καὶ σταυροπηγιακῇ Μονῇ τοῦ τιμίου Προδρόμου, ὑφισταμένη τέως μικρὰ δημοτικὴ σχολὴ ἐπιμελείᾳ τοῦ τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης Μητροπολίτου Παν. ἀγ. Σερρῶν κ. Ναθαναὴλ τοῦ τῆς Μονῆς ἡγουμένου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ Μοναχῶν ἀνεδιοργανώθη καὶ μετεποιήθη εἰς ἱερατικὴν σχολὴν καὶ λειτουργεῖ ἤδη κατὰ πρόγραμμα ἐγκριθὲν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸν δίκαιον ἀπονέμοντες ἔπαινον τῷ τε Παν. ἀγ. Σερρῶν καὶ τῇ χορείᾳ τῶν ἐν τῷ εὐαγεῖ τούτῳ οἴκῳ μοναζόντων, εὐχόμεθα ἵνα ἀγλαοὺς ἀπενέγκῃ καρποὺς τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει ἡ ἐπ' εὐλογίαις συστᾶσα ἱερατικὴ αὕτη σχολή, ἀναξίως τῆς ἱστορικῆς ἀξίας, τῆς Μονῆς ταύτης ἐν ᾗ ἐγκαταβιώσας ὁ ἀείμνηστος Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, μετὰ τὴν οἰκειοθελῆ ἐκ τοῦ Πατριαρχ. θρόνου παραίτησιν, τὸ ζῆν ἐξεμέτρησε.

Ἐξ Ἀτταλείας ἔχομεν τὴν εἴδησιν τῆς ἐκεῖσε ἀφίξεως τοῦ Παν. ἀγ. Πισσιδείας κ. Παρθενίου, ὃν ὅτε κληρος καὶ τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα χαρμοσύνως ὑπεδέχθησαν, ἡ δὲ πολιτικὴ ἀρχὴ συνέβαλεν εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς γενομένης αὐτῷ ὑποδοχῆς. Ἡ Α. Παν. προπεμφθεῖσα ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ εἰς τὸν ἐκεῖ καθεδρικὸν ναόν, ἀφ' οὗ ἀνέπεμψεν εὐχαριστηρίους δεήσεις πρὸς τὸν Ὕψιστον ἐπὶ τῇ

αἰσίᾳ εἰς τὴν ἑαυτῆς παροικίαν καθόδῳ ἀπήγγειλε λόγον τῇ περιστάσει πρόσφορον συστήσασα τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην εἰς τὸ διαπιστευθὲν αὐτῇ ποίμνιον, ὑπὲρ οὗ πεποίθαμεν ὅτι κατὰ τὰς προσδοκίας τῆς Ἐκκλησίας ἐργασθήσεται συντόνως καὶ μετὰ ζήλου, μὴ πτοούμενος ἐκ τῶν δυσχερειῶν, ἃς ἡ ἐν πολλοῖς πνευματικῶς χέρσος αὕτη ἄρουρα παρουσιάζει, ἀλλὰ μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὴν ποσθυμίας, ἔχουσα ἰσχυρὸν ἐφόδιον τὰς ἐνθέρμους τῆς Ἐκκλησίας εὐχὰς ἐπιδοθήσεται μετὰ ζήλου εἰς τὴν καλλιέργειαν αὐτῆς, ἐνσπείρουσα τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου.

Τὸ ἀξιοζήλωτον παράδειγμα τῶν ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὁμογενῶν, ὧν εὐφήμως ἐν τῷ προηγουμένῳ ἐμνήσθημεν τεύχει, ἐμιμήθησαν κατ' αὐτὰς δύο ἔτι ἀρίγνωτα τῆς εὐάνδρου ταύτης χώρας τέκνα. Οἱ ἀξιότ. κ.κ. Θ. Κοντζαμάνογλους καὶ Α. Τελόγλους προτραπέντες ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. ὅπως ἀναλάβωσι τὴν ὑποτροφίαν ἑνὸς ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σπουδαστοῦ πρὸς πνευματικὴν αὐτοῦ κατάρτισιν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ, ἵνα κατόπιν ἀναλάβῃ τὸ τοῦ ἱεροκήρυκος καὶ ἱεροδιδασκάλου λειτούργημα ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, προθύμως πάνυ ὡς υἱοὶ εὐσεβεῖς καὶ φιλόχριστοι εἰσήκουσαν τῆς Πατριαρχικῆς συστάσεως καὶ ἀνέλαβον τὴν ὑποτροφίαν ἑνὸς ἱεροσπουδαστοῦ δι' ὅλην ἑπταετίαν.

Ἐκ μέσης καρδίας ἐπευλογοῦσα ἡ ἐκκλησία τὰ φιλόστοργα αὐτῆς ταῦτα τέκνα, εὔχεται τῷ Κυρίῳ, ἵνα ἐξεγείρῃ καὶ ἄλλα εἰς μίμησιν· ἵνα αἱ ἀνὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν κατὰ τόπους ἐκκλησίαι, πληθυνομένης τῆς σοφίας καὶ φωτιζομένων τῶν πολλῶν ἀναλάβωσι τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς γράμμασι λαμπρότητα, καὶ ὡσὶ τὸ σέμνωμα τῆς μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ διὰ τὴν καθόλου πνευματικὴν αὐτῶν ἐπίδοσιν, ὡς ἤδη τὸ ἐγκαύχημα αὐτῆς τυγχάνουσι διὰ τὴν ἐν τῷ μέσῳ μυρίων ἀντιξόων περιστάσεων σταθερὰν αὐτῶν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν προσήλωσιν.

Δεινὴ πυρκαϊὰ ἀποτεφρώσασα τὸ κράτιστον τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀμασείας κωμοπόλεως Κέρτζ εἰς μεγάλην ἐβύθισεν ἔνδειαν τὴν ἐκεῖ ὀρθόδοξον κοινότητα. Ὡς ἐξηγγέλθη τὸ δυστύχημα τοῦτο ὑπὸ τοῦ Σεβ. ἀγ. Ἀμασείας, ἡ μὲν «Φιλεκπαιδευτικὴ καὶ Φιλανθρωπικὴ Ἀδελφότης» ἔσπευσεν ὅπως ἐπιψηρίσῃ 30 λίρας ὀθωμ. εἰς συνδρομὴν τῶν παθόντων, ἡ δὲ Μήτηρ Ἐκκλησία, ἐξέδωκε προτρεπτικὰς ἐπιστολὰς πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα προσκαλοῦσα αὐτὸ εἰς συνδρομὴν καὶ ἀνακούφισιν τῶν παθόντων. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ὥρισεν, ἵνα εἷς τῶν ἱερέων περιέλθῃ πρὸς συλλογὴν τῶν συνεισφορῶν τῶν φιλελεημόνων, οὓς προκαταβολικῶς ἐκ μέσης ψυχῆς εὔχεται.

Αἱ ἐκ Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ εἰδήσεις εἰσὶν ἥκιστα ἐποικοδομητικαὶ ἐν τοῖς ἀφορῶσι τὴν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ταύτας δημόσιον ἀσφάλειαν. Πεπείσμεθα ὅτι αἱ πολιτικαὶ ἀρχαί, τὸ καθῆκον αὐτῶν ἐκπληροῦσαι, προθυμοποιηθήσονται ἵνα μὴ γίνηται δύσφημος περὶ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων λόγος ὡς πρὸς τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῆς τιμῆς, τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν. Ὡς πρὸς τὴν πνευματικὴν δ' ἐκεῖ τῶν ὀρθοδόξων ἀρχὴν, εἰ καὶ περιττὸν ἰδιαιτέρα αὐτῇ σύστασις, οὐχ ἧττον ὑπομιμνήσκομεν αὐτῇ ὅτι ἐν τοιαύταις ἀνωμάλοις περιστάσεσι καθῆκον τῶν πνευματικῶς προϊσταμένων ἐστὶ τὸ ἀψηφᾶν πάντα κίνδυνον καὶ περιέρχεσθαι τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐταῖς παροικίαν πρὸς παρηγορίαν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν πασχόντων καὶ ἀναχαίτισιν τῶν πεπλανημένων.

Τῶν θείων καὶ ἱερῶν Ἀποστόλων ἐν ἐπιλόγῳ τῶν κανόνων αὐτῶν διακελευόντων τοῖς ἐπισκόποις τὴν ἐπακριβῆ καὶ ἀπαρέγκλιτον τῶν ἱερῶν κανόνων τήρησιν καὶ λεγόντων «ἡμεῖς δὲ ἐμμένοντες αὐτοῖς σωθήσεσθε, καὶ εἰρήνην ἕξετε, ἀπειθοῦντες δὲ κολασθήσεσθε, δίκην τῆς ἀνηκοΐας τὴν προσήκουσαν τινοῦντες», πρόδηλον ἡλίκην δέον ἵνα καταβάλωσιν οὗτοι μέριμναν ἐπὶ τῇ ἀκριβεῖ τούτων τηρήσει, ἀφ' οὗ καὶ κατὰ τὸν ϛ'· τῆς ς'. ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου «εἴ τις ἄλῳ κανόνα τινὰ καινοτομῶν ἢ ἀνατρέπειν ἐπιχειρῶν, ὑπεύθυνος ἔσται κατὰ τὸν τοιοῦτον κανόνα, ὡς αὐτὸς διαγορεύει τὴν ἐπιτιμίαν δεχόμενος, καὶ δι' αὐτοῦ ἐν ᾧπερ πταίει θεραπευόμενος».

Τούτων πασιγνώστων ὄντων, σαφῶς δὲ προκειμένων τοῦ τε ΛΔ'. κανόνος τῶν Ἀποστόλων, ῥητῶς διακελεύοντος «τοὺς ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους, εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν καὶ μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης», καὶ τοῦ ΛΕ'· καθορίζοντος «ἐπίσκοπον μὴ τολμᾶν ἔξω τῶν ἑαυτοῦ ὅρων χειροτονίας ποιεῖσθαι, εἰς τὰς μὴ ὑποκειμένας αὐτῷ πόλεις καὶ χώρας», εὐνόητον πόσον ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησία ἐξενίσθη ἔναγχος πληροφορηθεῖσα ὅτι ὁ Πηλουσίου Ἀμφιλόχιος ἄνευ ἀδείας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄνευ προειδοποιήσεως, ὡς ἡ Ἐκκλησιαστικὴ τάξις διακελεύεται, τῆς ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, καταλιπὼν τὴν ἐν Πάτμῳ ἱερὰν Μονὴν, ἔνθα ἐρησύχαζεν, ἐπὶ τὸ ἀγώνυμον ἀπῆλθεν Ὄρος καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιλήσμων τῶν ἱερῶν κανόνων, ἐγένετο ὥστε ἱερουργῆσαι καὶ χειροτονίας ποιῆσαι, ἀνατρέψαι ἐπιχειρήσας τὸν ΛΕ'. ἀποστολικὸν κανόνα.

Ἡ Ἐκκλησία σκεψαμένη συνοδικῶς ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως ταύτης διαγωγῆς τοῦ Πηλουσίου Ἀμφιλοχίου, καὶ θέλουσα ἵνα διορθώσῃ αὐτὸν, κατέγνωσεν αὐτοῦ ἀργίαν ἐπὶ ἑξάμηνον, πεπεισμένη ὅτι ὁ πρὸς τὰς δυσμὰς τοῦ ἐπὶ γῆς βίου αὐτοῦ φθάσας ἱεράρχης οὗτος δι' εἰλικρινοῦς μετανοίας καὶ συντριβῆς ἐξιλεώσει τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ πλημμελήματι εἰς ὃ ὑπέπεσεν.

Ἀλλὰ μὴ καὶ ἡ διαγωγὴ τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει πατέρων τῶν ἐπιτρεψάντων αὐτῷ τὸ ἱερουργῆσαι καὶ χειροθετῆσαι ἱεροδιακόνους καὶ ἱερεῖς δὲν εἶνε ἐπίσης μεμπτέα; Καὶ πολὺ μάλιστα· ἐπειδὴ αὐτοὶ οἱ τὸν μονήρη ἑλόμενοι βίον καὶ τῶν γηΐνων ἀποταχθέντες, ὅπως ἐν τῇ μελέτῃ τῶν θείων γραφῶν ἀπερισπάστως ἐγκύψωσιν ὤφειλον γινώσκειν τὶ οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες διακελεύουσι καὶ μὴ τὸν τυχόντα ἄνευ συστάσεως τῆς κανονικῆς Ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ἀρχῆς ἀρίνωσιν ἱερουργεῖν καὶ μάλιστα καὶ εἰς χειροτονίας προβαίνειν. Πόθεν ἐγίνωσκον, ἢ πῶς ἐπιστώθησαν ὅτι ὁ ἐμφανισθεὶς αὐτοῖς Πηλουσίου Ἀμφιλόχιος ἀκώλυτον εἶχε τὴν δωρεὰν τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καὶ δὲν διέκειτο ἐν βάρει ἀργίας ἢ ἄλλης κανονικῆς ποινῆς κωλυούσης, αὐτῷ τὴν ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ ναοῦ πρόσοδον; Τοσοῦτον μᾶλλον μεμπτέα ἡ πρᾶξις αὐτῶν, ὅσον καὶ ἄλλοτε ἡ Ἐκκλησία τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐφειλκύσατο εἰς τὸ μὴ δέχεσθαι ἀβασανίστως τὸν προσερχόμενον κληρικὸν, ἢ τὸν εἰς τὰ ἐκεῖ μεταβαίνοντα, ὅπως βάλῃ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, ἵνα μὴ λαθόντες ἁμαρτήσωσι.

Ταῦτα καὶ αὖθις ὑπομιμνήσκει αὐτοῖς ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς ἑπομένης Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς, δι' ἧς ἐξαγγέλλει πρὸς τοὺς ἐπιστάτας καὶ ἀντιπροσώπους τοῦ ἁγίου Ὄρους τάς τε καταγνωσθείσας ποινὰς κατὰ τῶν ἐνόχων ἀθετή-

σεως τοῦ κανόνος καὶ διερμηνεύει τὴν βαθεῖαν αὐτῆς λύπην ἐπὶ τῇ μὴ ἐξασκουμένῃ, ὡς χρεών, προσοχῇ καὶ ἐπιβλέψει παρὰ τῆς ἱερᾶς ταύτης συναξεως, ἐπὶ τῶν μεταβαινόντων εἰς τὸ ἁγιώνυμον Ὄρος. Ἰδοὺ ἡ Πατριαρχικὴ ἐπιστολή:

Ὁσιώτατοι ἐπιστάται καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Κοινότητος τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους Ἄθωνος τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά· χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Ἐμάθομεν μετὰ λύπης οὐ μικρᾶς ὅτι ἀρχιερεύς τις τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου ὁ πρώην Πηλουσίου κὺρ Ἀμφιλόχιος, ὁ ἐν τῇ κατὰ τὴν νῆσον Πάτμον Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐφησυχάζων, μετέβη αὐτόσε ἐσχάτως καὶ προέβη ἵνα καὶ λειτουργήσῃ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ἴσως καὶ ἐν ἄλλαις, μάλιστα δὲ καὶ χειροτονίας ἵνα τελέσῃ, καίπερ μὴ ἔχων τὴν παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἄδειαν καὶ ἔγγραφον σύστασιν. Καίτοι δὲ οὐ πρὸ πολλοῦ ἔτι ἐγράψαμεν ὑμῖν περὶ τῶν τοιούτων καὶ ἐπεστήσαμεν σύντονον τὴν προσοχὴν ὑμῶν, διὸ καὶ ἔτι μᾶλλον λυπούμεθα ἐπὶ τῷ συμβάντι, ἀλλ' οὐχ ἧττον καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ προαγόμεθα τὰ προσήκοντα παρατηρῆσαι. Πᾶς εἰς ἅγιον ὄρος ἐρχόμενος, λαϊκὸς ἢ κληρικὸς καὶ μάλιστα ἀρχιερεύς, ἐμφανίζεται πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἀρχὴν τοῦ τόπου, καὶ ὑμεῖς μετὰ τὴν ἐν οἷς δεῖ ἐξέτασιν τῶν κατ' αὐτὸν χορηγεῖτε τὴν ἄδειαν τῆς μεταβάσεως εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον αὐτοῦ, μάλιστα δὲ ὅταν πρόκειται οἱ κληρικοὶ ἵνα τελέσωσιν ἐκκλησιαστικὰ λειτουργήματα. Ἐὰν τοίνυν ὁ ῥηθεὶς ἀρχιερεὺς ἐνεφανίσθη ὠφείλετε, ἐξετάζοντες καὶ μανθάνοντες ὅτι οὐκ ἐκόμιζε τὰ κανονικὰ συστατικὰ τῆς ἐκκλησίας γράμματα, μὴ προσδέξασθαι αὐτὸν ἐν τῷ τόπῳ, πολλῷ δὲ μᾶλλον μὴ ἐπιτρέψαι καὶ τὸ ἱεροπραττῆσαι ἁπλῶς, καθόσον οὐδ' ἦν ὑμῖν δυνατὸν γνώσκειν ἄλλως εἰμὴ διὰ τῶν τῆς ἐκκλησίας συστατικῶν μὴ καὶ ἀπηγορευμένον ἦν αὐτῷ ὅλως τὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἀξιώματος τελεῖν. Ἐὰν δὲ οὐκ ἐνεφανίσθη πρὸς ὑμᾶς πάλιν καὶ οὕτω ὠφείλετε μαθόντες τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ, ἥτις πάντως ἐγνώσθη, ἢ ἔδει ἵνα γνωσθῇ, ἔτι μᾶλλον μὴ ἐπιτρέψαι τὰς ἐνεργείας, εἰς ἃς προέβη οὗτος. Τούτων δὲ μὴ γενομένων εὐλόγως συνάγεται ὅτι ἡ ὁσιότης ὑμῶν οὐ μόνον τὰ πρὸς τὸν τόπον καθήκοντα, ἀλλὰ καὶ τὰ εἰς τὴν τήρησιν τῆς κανονικῆς τῆς ἐκκλησίας τάξεως ἀφορῶντα παρορᾶτε καὶ οὐκ ἐκτελεῖτε, ἐφ' ᾧ καθιστῶμεν ὑμᾶς προσεκτικούς· καὶ περιοριζόμεθα μὲν ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει εἰς τὴν οὕτω γενομένην ταύτην παρατήρησιν, προαναγγέλλομεν ὅμως ὅτι ἐν περιπτώσει ἐπαναλήψεως ἐν τῷ μέλλοντι ἡ ἐκκλησία ἀναγκασθήσεται ἵνα μεταχειρισθῇ τὴν δέουσαν αὐστηρότητα. Περὶ δὲ τοῦ διαληφθέντος ἀρχιερέως, ἐκδηλοῦμεν ὅτι τοῦτον ὡς παραβάτην τῶν ἱερῶν κανόνων, συνοδικῇ διαγνώσει καθυποβάλλομεν κατὰ συγκατάβασιν εἰς ποινὴν ἑξαμήνου ἀργίας τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καὶ εἰς ἰσόχρονον περιορισμὸν ἐν τῇ ἱερᾷ Σκήτῃ τῆς Ἁγίας Ἄννης· καὶ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐντελλόμεθα τῇ ὑμῶν ὁσιότητι ἵνα ἐκτελέσητε ἀνυπερθέτως, οὐ μόνον ἐγχειρίζοντες αὐτῷ τὴν περίκλειστον ἐπιστολὴν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἀποστέλλοντες αὐτὸν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν Σκήτην, ὅπως διανύσῃ ἐκεῖ τὸ χρονικὸν τῆς ποινῆς αὐτοῦ διάστημα. Καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ δὲ χειροτονηθέντας, ἐπίσης ὑπαιτίους κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ὄντας, καθυποβάλλομεν ὡσαύτως κατὰ συγκατάβατιν εἰς ἑξάμηνον ποινὴν ἀργίας, ὡς αὐτὸ τοῦτο καὶ τῷ ὁσιωτάτῳ ἡγουμένῳ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ἐν ᾗ ἐγνώσθη ὅτι ἱερουργήσας ἐχειροτόνησε, παραγγέλλομεν διὰ τῆς συμπεριλειομένης ἐπιστολῆς, ἣν πέμψετε αὐτῷ διὰ τὰ περαιτέρω. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μεθ' ὑμῶν.

ᾳωπ'. Ὀκτωβρίου ιέ.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Ὁ Παν. ἁγ. Δημητριάδος κυρ. Γρηγόριος τέως μέλος τῆς ἐνταῦθα ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκζητήσας τὴν ἄδειαν τῆς Ἐκκλησίας ὅπως μεταβῇ παρὰ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ καὶ λαβὼν ταύτην, ἀπῆλθε τὸ Σάββατον ἐντεῦθεν κατευθυνόμενος εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ.

Αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας συνοδεύουσι τὴν Α. Παν. ἀπελθοῦσαν ἐν μέσῳ τῶν χριστιανῶν αὐτῆς.

Εὐχαρίστως πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Σύλλογος τῶν Καθηγητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς συνελθὼν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σχολάρχου αὐτῆς πανοσ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Γερμανοῦ Γρηγορᾶ καὶ σκεψάμενος ἐνέκρινε τὴν τροποποίησιν τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς ἀποφασίσας ὅπως τοῦ λοιποῦ αἱ ἐξετάσεις τῶν ἐν αὐτῷ ἐκπαιδευομένων τροφίμων γίνωνται δὶς τοῦ ἔτους καὶ οὐ μόνον προφορικαὶ ἀλλὰ καὶ γραπταὶ κατά τε τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ φιλοτιμῶνται ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἡ ἐξέλεγξις τῆς προόδου καὶ ἐπιδόσεως αὐτῶν εὐχερεστέρα καθίσταται. Τὴν περὶ τροποποιήσεως τοῦ κανονισμοῦ πρότασιν αὐτῶν ταύτην ὑπέβαλεν ὁ Σχολάρχης δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐφορίαν, ἥτις ἐζήτησατο τὴν ἔγκρισιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Αὕτη δὲ μελετήσασα ἐνέκρινε ταύτην μετά τινων τροποποιήσεων. Τὰ ἐπιψηφισθέντα νέα ἄρθρα τοῦ κανονισμοῦ τῆς Θεολογικῆς ταύτης Σχολῆς δημοσιεύσομεν προσεχῶς.

Καὶ δι' ἐγκυκλίων ἐπιστολῶν καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων ἀνηγγέλθη καὶ ἄλλοτε ὅτι τὰ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα εἴτε παρὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, εἴτε παρὰ τῶν ἱερῶν Μονῶν, εἴτε παρὰ τῶν Κοινοτήτων καὶ ἀτόμων πεμπόμενα ἔγγραφα, ὅσα εἰσὶ φορολογήσιμα καὶ οὐχὶ τῆς ὑπηρεσίας, οἷα τὰ περὶ γενικωτέρων ἐπαρχιακῶν ὑποθέσεων καὶ κοινοτέρων τῶν Χριστιανῶν ἀναγκῶν, ὅπως ἐνεργηθῶσιν, ἀνάγκη, συνῳδὰ τῇ ἐν ἐνεργείᾳ διατιμήσει, ἵνα πρωτοκολληθῶσι προκαταβαλλομένων τῶν ὡρισμένων τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμιείου δικαιωμάτων. Ἐπειδὴ δὲ καὶ πάλιν οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐξακολουθοῦσιν ἵνα πέμπωσι τὰ ἔγγραφα αὐτῶν μὴ φροντίζοντες περὶ τῆς πρωτοκολλήσεως, ἐπαναλαμβάνεται αὐτοῖς ἡ ἀνάγκη αὕτη, ἵνα μὴ ζημιῶνται ἀπεκδεχόμενοι μάτην τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐγγράφων αὐτῶν, ἐξ ὧν νῦν οὐκ ὀλίγα μένουσιν ἀνενέργητα ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ Πρωτοκόλλου μὴ ληφθείσης τῆς ἀπαιτουμένης φροντίδος παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.)

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον 29 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1880. ΤΕΥΧΟΣ Ε^ον

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἐν τοῖς προηγουμένοις τεύχεσι διελάβομέν τινα περὶ τῶν δασμολογιῶν, εἰς ἃς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τακτικῶς τε καὶ ἐκτάκτως ὑπεβάλλετο ὑπὲρ τοῦ Ὀρθοδόξου ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ πληρώματος καὶ ὡς ἐθναρχεῖον αὐτοῦ. Οἱ κατάλογοι οὓς ἐδημοσιεύσαμεν καὶ τὰ ἔγγραφα, ἅτινα εἰς ὄψιν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν παρεθέμεθα, εἰ καὶ ἀτελῆ, παρέχουσιν ὅμως οὐχ ἧττον ἀσφαλῆ αὐτοῖς βάσιν ὑπολογισμοῦ τῆς γενέσεως καὶ μεγεθύνσεως τοῦ χρέους τοῦ Κοινοῦ. Εἰς τοὺς καταλόγους τούτους δέον ἵνα ἐπιπροσθέσωμεν τὰς ἐν ταῖς Πατριαρχικαῖς ἐναλλαγαῖς ἐπιβαλλομένας δασμολογίας, ὅπως ἀκριβέστερον εἰς ἐπίγνωσιν τῶν αἰτιατῶν λόγων τῆς οἰκονομικῆς καχεκτικότητος τοῦ Πατριαρχικοῦ Ταμείου ἀπολήξωμεν.

Οἱ ἐπιπολαίως τὸν μετὰ τὴν ἅλωσιν βίον τῆς Ἐκκλησίας διερευνῶντες τὰς τελευταίας ταύτας δασμολογίας ἀποδίδουσιν εἰς τὸ φατριαστικὸν πνεῦμα, τὸ ἀναπτυχθὲν ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ἡμῶν ἱεραρχίᾳ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν σκληρῶν ἐν τῷ παρελθόντι δοκιμασιῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, εἰς τὸ φίλαρχον πολλῶν ἱεραρχῶν καὶ εἰς τὸ ἑτοιμον αὐτῶν τοῦ προσεταιρίζεσθαι τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας δι' ἀδρῶν χρηματικῶν καταβολῶν.

Τὴν ἱστορικὴν δᾴδα περιάγοντες ἐπὶ τῶν πρὸ ἡμῶν χρόνων, καὶ ἀπροσωπολήπτως τὰ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ δράσαντα πρόσωπα ἐξετάζοντες, ὡς δίκαιον καὶ θέμις, οὐχὶ κατ' ἀπόλυτον γνώμονα, ἀλλ' ἐν σχέσει τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἤκμασαν, ἀναγκαίως ἀνομολογήσομεν ὅτι οἱ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ πρωταγωνιστήσαντες ἱεράρχαι διεκρίθησαν ὡς τὸ πολὺ ἐπὶ εὐθύτητι καὶ τιμιότητι χαρακτῆρος, ἐπὶ εὐσταθείᾳ ἐν τῇ περιφρουρήσει τῶν προνομίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν δογμάτων αὐτῆς, ἐπὶ σταθερότητι ἐν τῇ προστασίᾳ καὶ ὑπερασπίσει τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ Γένους.

Αἱ ἀσχημίαι, ὧν οἱ Πατριάρχαι θύματα κατέπιπτον, ὡς τὸ πολὺ ἐγεννῶντο καὶ ἀνεπτύσσοντο ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας ἐν τοῖς κόλποις κοινωνίας ἑτερογενοῦς, παρισταμένης πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς ἐξουσίας ὑπὸ τὸ περιεκτικὸν τοῦ Ῥωμαίου ὄνομα ὡς ἕντι ὅλον ὁμογενὲς καὶ ὁμόφυλον. Ἕλλην ἢ Βούλγαρος, Σλαῦος ἢ Ἄραψ, Ἀλβανὸς ἢ Ἀρμένιος, ὁ τῇ ὀρθοδοξίᾳ στοιχῶν περιελαμβάνετο ἐν τῇ ἐθνολογικῇ οἰκογενείᾳ τοῦ Ῥωμαίου καὶ ἅμα ὡς διὰ τοῦ πλούτου, ἢ διὰ τῶν σχέσεων αὐτοῦ μετὰ τῶν κρατούντων διεκρίνετο, οὐ μόνον ἠννόει, ἀλλὰ καὶ ἠξίου, ἵνα ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει ἀναμιγνύηται καὶ τὴν θέλησιν αὐτοῦ ἐπιβάλῃ.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, θεματοφύλαξ τῶν ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων καὶ ῥουρὸς τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας, ἀντεπεξήρχετο κατὰ τῶν ἐκθέσιμων τούτων ἀξιώσεων, ἃς οἱ τῆς ἡμέρας ἰσχυροὶ ὑπέθαλπον πρὸς ἐκμετάλλευσιν· ἐν δὲ τῇ ἀνίσῳ ταύτῃ πάλῃ κατετραυματίζετο μὲν, βλέπον ἀναρπαζόμενον ὑπὸ τῆς μανίας τῶν ἐξεγειρομένων κυμάτων τὸν πηδάλιοῦχον αὐτοῦ, ἢ τὸ ταμεῖον αὐτοῦ ἐπιβαρυνόμενον διὰ νέου χρέους, πλὴν δὲν κατεβάλλετο, καὶ μὴ καταβαλλόμενον, διετήρει ἄσπιλον τὴν σημαίαν τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἀπαραμείωτον τὴν διαθήκην τῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους προνομίων, ἅτινα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἀκολόβωτα παρέδιδεν.

Ὁ πρῶτος κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διωγμὸς ἀναφέρεται εἰς αὐτοὺς τοὺς χρόνους τοῦ Πορθητοῦ. Ὁ Πατριάρχης Ἰωάσαφ ὁ Κόκκας, ἀρνηθεὶς, τὴν εὐλογίαν γάμου ἀθέσμου ἐπήλυδός τινος ἐκ Τραπεζοῦντος ἰσχυροῦ, ἠνέχθη τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ σώματος αὐτοῦ μᾶλλον, ἢ τὴν κατὰ κεραίαν παρέκκλισιν ἐκ τῶν νομίμων τῆς Ἐκκλησίας. Ἰδοὺ πῶς τὰ τοῦ πρώτου τούτου διωγμοῦ ἐξιστορεῖ Ἀθανάσιος ὁ Κομνηνὸς ἐν τοῖς μετὰ τὴν ἅλωσιν (σελ. 17), «Τοῦ Πατριάρχου Ἰωάσαφ τὴν ὑπήνην περιέτεμεν ὁ Σουλτὰν Μεχμέτης ἐπὶ βήματος καὶ τοῦ ἐκκλησιάρχου τὴν ῥῖνα διέσχισε διὰ τὸ μὴ ὑπακοῦσαι αὐτοὺς τῇ αὐτοῦ κελεύσει, δι' ἧς ἐζήτει ἄδειαν ἐκκλησιαστικὴν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Τραπεζοῦντος Πρωτοβεστιάριον, ζώσης εἰσέτι τῆς αὐτοῦ νομίμου γυναικός, τοῦ γῆμαι τὴν τοῦ ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν σύνευνον ἢ κατ' ἄλλους θυγατέρα, κάλλει νικῶσαν τὰς κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου γυναῖκας.»

Τοῦτο ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Βυζάντιος ἐν Β'. τόμῳ «Κωνσταντινουπόλεως» (σελ. 528) γράφων: «Ἰωάσαφ ὁ Α'. ὁ Κόκκας, τοῦ ὁποίου ἔκοψε τὰ γένεια ὁ Σουλτάνος καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν ἀτίμως μετὰ 3 ἔτη πατριαρχείας, διότι δὲν συνεχώρησε τοῦ Πρωτοβεστιαρίου τὸν γάμον.»

Οὕτω ἐσημειώθη ὁ μετὰ τὴν ἅλωσιν πρῶτος κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διωγμός, τοῦ Πατριάρχου παθόντος καὶ ἐκβληθέντος τοῦ θρόνου ἐπὶ τῇ προασπίσει τῶν τῆς Ἐκκλησίας νομίμων.

Πᾶς εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος μετὰ σεβασμοῦ τὴν μνή-

μην τιμᾷ τοῦ Πατριάρχου τούτου, οὗ ἡ σταθερότης ἐκ μυρίων διέσωσε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ γένος κινδύνων ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις. Ὁ Βυζάντιος (τόμ. Γ'. σελ. 534) ἐρωτῶν « ποία δύναμις ἔσωζεν ἑκάστοτε τὸ κλυδωνιζόμενον τοῦτο σκάφος,» ἀπαντᾷ « ἀναμφιβόλως ἡ τοῦ εἰπόντος: ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας. Ἀνθρωπίνως ὅμως θεωρουμένου τοῦ πράγματος, τὸ μόνον, ὅπερ ἀντέταττεν ἀείποτε εἰς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ ἀπειλὰς τῆς ἐξουσίας ὁ γενικὸς οὗτος πρόμαχος τῶν πιστῶν ἦτο τὸ ἀπαρασάλευτον τῶν πατρώων ... Ἀπέναντι δὲ τῆς παθητικῆς ταύτης ἰσχύος ἡ ἐξουσία ἀρωπλίζετο. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ μόνον ἡ Μεγάλη τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησία οὐδέποτε παρεδέχθη, ἕως καὶ ἐπουσιώδη, καινοτομίαν οὐδὲ μέχρι κεραίας· διότι ἅπαξ καινοτομήσασα, δεδόσθω καὶ πρὸς διόρθωσιν φαινομένου ἀτόπου, ἀπέβαλλε τὸ μόνον αὐτῆς ἀμυντήριον ὅπλον. Οἱ δὲ γελοίως γελῶντες διὰ τὰς ἀρχαιοτρόπους φαινομένας αὐτῆς ἕξεις καὶ τὰ περιττὰ ὀῆθεν καὶ τυποδεμένα, καθὼς τὰ ὀνομάζουσιν ἔθιμα, οὐδέποτε παρετήρησαν ἴσως τοῦτο τὸ κυριώτατον, ἐπιπολαίως κρίνοντες περὶ ὧν οὐκ ἴσασιν».

Ἡ πτῶις τοῦ Ἰωάσαφ ἐσημείωσε τὴν ἀρχὴν τῶν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας διωγμῶν, πλὴν δὲν διήνοιξε καὶ τὴν φαγέδαιναν τοῦ πεσκεσίου, τὴν ἀνυπολογίστων δεινῶν παραίτιον τῇ Ἐκκλησίᾳ γενομένην. Ταύτην ἐδημιούργησαν ἀρνησίθρησκοί τινες Τραπεζούντιοι, ἐκ τοπικῆς φιλοτιμίας ὁρμηθέντες εἰς διορισμὸν Τραπεζουντίου Πατριάρχου (ἴδ Ὑψηλ. τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 19.—Βυζαντ. Κωνστ. ἔνθ. ἀνωτέρω).

Εἰ καὶ ἡ πανίσχυρος ἐξουσία παρεμβᾶσα κατέρριψε Μάρκον τὸν Ξυλοκαράβην καὶ ἐδημιούργησε, λαβοῦσα χίλια φλωρία, Πατριάρχην Συμεῶνα τὸν Τραπεζούντιον, ἡ Ἐκκλησία οὐκ ἠνέχθη τὸν ἐπείσακτον, ἀλλ' ἀπέβλεπε πρὸς τὸν κανονικὸν αὐτῆς προστάτην καὶ τούτου τὴν ἐπάνοδον ἐξεζήτει. Ἐὰν τὸν νόμιμον τοῦτον πόθον τῆς Ἐκκλησίας ἐξεμεταλλεύθη ἡ τοῦ Σουλτάνου μητρυιὰ κυρὰ Μάρω, ὅπως προβάλῃ τὰς διαφωνίας τῶν κληρικῶν πρὸς ἕξωσιν τοῦ Συμεῶνος, αὐξήσῃ δὲ εἰς δισχίλια φλωρία τὸ πεσκέσιον πρὸς ἀνάδειξιν εὐνοουμένου αὐτῆς, οὐδαμῶς δίκαιον ἵνα κατηγορῆται καὶ διασύρηται ὁ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κλῆρος ὡς συμβαλὼν εἰς διάνοιξιν τῆς φαγούσης ταύτης τοῦ πεσκεσίου, ἣν σὺν τῇ δεινώσει τῶν περιστάσεων συνεχέστερον οἱ κρατοῦντες κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἔστρεφον.

Ὅτι ἡ Ἐκκλησία δυσφόρως εἶχε πρὸς τοὺς ἐπεισάκτους αὐτῇ πρωθιεράρχας μαρτυρεῖται πρὸς ἄλλοις καὶ ἡ οἰκειοθελὴς παραίτησις τοῦ δημιουργήματος τῆς κυρᾶς Μάρως, Διονυσίου τοῦ Α'., ὃς, εἰ καὶ ἔχαιρε τὴν εὔνοιαν τῆς αὐλῆς, ἠναγκάσθη ὅμως, μισούμενος διὰ τὴν αὔξησιν τῆς ὠφορορίας, ἵνα παραιτηθῇ καὶ ἀποσυρθῇ εἰς μοναστήριον.

Ἐξ αὐτῆς λοιπὸν τῆς ἱστορίας τῶν τὸ πρῶτον ἐπιβατικῶς καταλαβόντων τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον συνάγεται τὸ ὅλως ἀνεύθυνον τῆς ἀνωτέρας ἡμῶν ἱεραρχίας εἰς δημιουργίαν τοῦ πεσκεσίου, ὅπερ ἅπαξ ἡ ἐξουσία λαβοῦσα, ἀνέγραψεν ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ γενικοῦ λογιστηρίου ὡς φόρον, οὗτινος ἡ καταβολὴ ὠφείλετο εἰς πᾶσαν ἐναλλαγὴν Πατριάρχου. (1)

Ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ἄρθρου ὑπεδείξαμεν ὅτι ἡ εὐθύνη τῆς τοῦ κακοῦ τούτου δημιουργίας δέον ἵνα μὴ ἐπιρριφθῇ μήτε τῇ ἀνωτάτῃ ἡμῶν ἱεραρχίᾳ, μήτε τῷ γένει τῶν Ἑλλήνων τῷ κατ' ἐξοχὴν διὰ τοῦ ὀνόματος Ῥωμαίου καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις διαστελλομένῳ. Τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἡμῶν τούτου τὸ βάσιμον ἐπιμαρτύρεται ἡ ἱστορία.

Τὸ παράδειγμα τῶν ἀρνησιθρήσκων Τραπεζουντίων καὶ τῆς τοῦ Σουλτάνου μητρυιᾶς ἐμιμήθη Ραφαὴλ ὁ Σέρβος, ἑτερόγλωσσος, ἐπιβὰς τοῦ θρόνου λῃστρικῶς δι' ὑποσχέσεως αὐξήσεως τοῦ πεσκεσίου εἰς 2500 φλωρία.

Πρὸ τοιαύτης καταστάσεως πραγμάτων περιελθοῦσα ἡ Ἐκκλησία καὶ ἀδυνατοῦσα ἵνα ἀντιπαλαίσῃ ἄλλως κατὰ τῶν ἐξεγειρομένων κατ' αὐτῆς ἔξωθεν καταιγίδων τούτων εἰμὴ δυσωποῦσα καὶ αὐτὴ τοὺς κρατοῦντας διὰ καταβολῆς χρημάτων, ἐδέησεν ἵνα ὑπαχθῇ ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ καὶ ἐξαγοράζῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ πρωθιεράρχου αὐτῆς.

Οὐχὶ λοιπὸν πνεῦμα φατριαστικὸν ἢ ἀχαλίνωτος φιλαρχία, ἀλλὰ σκληρὰ ἀνάγκη ἐπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν προσφυγὴν εἰς τὸ μέτρον τῆς τῶν κρατούντων δωροδοκίας, ἀφ' οὗ καὶ ἄλλως ἀδύνατον ἦν αὐτῇ, ὅπως προφυλαχθῇ τῶν ἐπιβάσεων ἀνθρώπων ἀναξίων πρὸς τὸ ὕψος τοῦ λειτουργήματος, πρὸς ὃ ἐνηντένιζον.

Οὕτω καθιερώθη τὸ ἐπὶ τῆς Πατριαρχικῆς ἐναλλαγῆς πεσκέσιον, ὅπερ δὲν περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον εἰσφοράν, ἀλλ' ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰ πρωτεύοντα ἐν τῇ πολιτείᾳ πρόσωπα, ἅτινα οἱονεὶ δικαιώματι κεκτημένῳ ἀπῄτουν καὶ ἐλάμβανον διάφορα ποσά, εἴτε εἰς εἴδη, εἴτε εἰς χρήματα.

Ἡ ἑπομένη σημείωσις ἐξηγμένη ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν κωδίκων δείκνυσι τὰ ἔκτακτα βάρη, δι' ὧν ἡ πολιτεία ἐκτὸς τοῦ πεσκεσίου ἐβασμολόγει τὴν Ἐκκλησίαν καθ' ἑκάστην Πατριαρχικὴν ἐναλλαγήν.

Κουδουμεγιάδες, εἰς τὰς ἐναλλαγὰς, τῶν ἑφεξῆς:

Τοῦ ὑπερτάτου Σάδρι Ἀζζὲμ	Γρ.	2,750
Τοῦ Καϊμακὰμ πασσᾶ	»	1,500
Τοῦ Ρεὶς ἐφένδη	»	2,000
Τοῦ Κεχαγιᾶ βέη	»	500
	Γρ.	6,750

Καὶ ταῦτα τὰ εἰς χρήματα διδόμενα, ἅτινα ὑπολογιζομένου τοῦ διστήλου πρὸς 17 παράδες ἀνελόγουν μὲ δίστ. 15,882 καὶ 35|00 τὰ δὲ εἴδη, ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 174 κώδικος ἐξαγόμενα εἶχον ὧδε:

(1) "Τοῦ Διονυσίου τοίνυν ἀποχωρήσαντος ἀνήχθη τὸ δεύτερον ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ αὐτὸς Συμεὼν ὁ Τραπεζούντιος, τίσας τὰς δύο χιλ. τῶν φλουρίων· ὁ γὰρ τοῦ δημοσίου καίστωρ, τουρκικώτερον τεφτερδάρης, ἐν τοῖς γραφείοις τοῦ ἀρχείου εὑρὼν τὰς παρὰ τοῦ Διονυσίου δοθείσας τότε δύο χιλ. φλωρία, ἤτουν ταύτων οὐδαμῶς λαβεῖν ἠθέλησε" (τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 2[illegible].)

Τοῦ ἐνδοξοτάτου Δεφτερδὰρ ἐφένδη:

Διπᾶ	Πήχεις	10
Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	»	10
Τζόχα μαχοῦτι	»	5
Δονλοῦκι σόφι	Τόπι	1
Κακουμόγουνα	Τουλοῦμι	1

Τοῦ Κεχαγιᾶ ἐφένδη

Τζόχα μαχοῦτι	Πήχεις	4.4
Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	»	10

Τοῦ Χαζναδάρι

Τζόχα μαχοῦτι	»	4.4
Ἀτλάζι	»	10

Τοῦ Μεκτέρμπαση

Τζόχα μαχοῦτι	»	4.4
Σανδάλι	»	5

Τοῦ Τζαοὺς μπασῆ

Τζόχα μαχοῦτι νεφτή	»	5 1/2
Διπᾶ βαρὺς σόμικος	»	10
Ἀτλάζι βαρὺ Φλωρεντίνο	»	10
Κακουμόγουνα	Τουλοῦμι	1
Δονλοῦκι σόφι	Τόπι	1

Τοῦ Κεσιδὰρ ἐφένδη

Τζόχα μαχοῦτι νεφτή	Πήχεις	5
Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	»	1

Τοῦ Μουχιουρδὰρ ἐφένδη

Τζόχα μαχοῦτι	»	5
Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	»	10

Τοῦ Σατίρη

Μαχοῦτι τζόχα	»	5
Ἀτλάτζι Φλωρεντίνο	»	10
Σανδάλι	»	5

Τοῦ ἐνδοξοτάτου Μποσταντζῆ μπασῆ

Διπᾶ βαρύς	»	10
Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	»	10
Τζόχα μαχοῦτι	»	5
Σόφι δὸρτ κατλί	Τόπι	1
Κακουμόγουνα	Τουλοῦμι	1

Τοῦ Τερεκετζῆ μπασῆ

Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	Πήχεις	10
Μαχοῦτι τζόχα	»	5

Τοῦ Κουστζῆ μπασῆ

Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	»	10
Μαχοῦτι τζόχα	»	5

Τοῖς δυσὶ σαρὰπ ἐμίνιδες

Τζόχα ἀνὰ 5 πήχεις	»	10

Του χαζναδάρη του

Τζόχα μαρκασοῦ	»	5

Τοῦ γιαζητζῆ του

Τζόχα μαρκασοῦ	»	5

Τοῦ β'. γιαζητζῆ του

Τζόχα μαρκασοῦ	»	5

Τοῦ μεγάλου τεσκερετζῆ.

Διπᾶ	Πήχεις	10
Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	»	10
Τζόχα Μαχοῦτι	»	4.4

Τοῦ μικροῦ τεσκερετζῆ.

Διπᾶ	Πήχεις	10
Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	»	10
Τζόχα Μαχοῦτι	»	4.4

Τοῦ τζαουσλὰρ Ἐμινῆ

Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	Πήχεις	10
Τζόχα Μαχοῦτι	»	5

Τοῦ τζαουσλὰρ Κιατιπῆ.

Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	Πήχεις	10
Τζόχα Μαχοῦτι	»	5

Τοῦ Κουλαοὺλ ἀγᾶ.

Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	Πήχεις	10
Τζόχα Μαχοῦτι	»	5

Τοῦ Δοατζῆ ἐφένδη

Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	Πήχεις	10
Τζόχα Μαχοῦτι	»	5

Τοῦ Κολαοὺζ Γιαμαί

Τζόχα	Πήχεις	4.4

Τοῦ Τεσριφατζῆ

Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	Πήχεις	10
Τζόχα Μαχοῦτι	»	5

Τοῦ Μπὰς Καποῦ Κεχαγιᾶ.

Ἀτλάζι Φλωρεντίνο	Πηχεις	10
Τζόχα Μαχοῦτι	»	6.4

Τοῦ Μπιρινζῆ Μουξουρ'ἀγᾶ.

Τζόχα	Πήχεις	5

Τοῦ Ζινδὰν Κιταπῆ.

Τζόχα	»	5

Τοῦ χαμπεριτζῆ τζαοὺς

Τζόχα	Πήχεις	5

Τῶν μεχτέριδων.

Τζόχα	Πήχεις	9

Τοῦ Ρεΐζ μεχτέρη

Τζόχα	Πήχεις	4.4

Λαμβανομένου ἐν ὄψει ὅτι 146 Πατριαρχικαὶ ἐναλλαγαὶ ἐγένοντο ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ πεσκεσίου, ἐννοεῖ ἕκαστος τὸ μέγεθος τῶν θυσιῶν, ἃς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὑπέστη ἐξαναγκασθὲν, ἵνα ὑποκύψῃ εἰς τὴν δασμολογίαν ταύτην.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενομένου, ἀναγκαῖον ἐξετάσαι εἰς τὰς Πατριαρχικὰς ταύτας ἐναλλαγὰς ὡς τὸ πολὺ τὸ φατριαστικὸν πνεῦμα τῶν κληρικῶν διενήργει. Ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου τἀναντία ἡμῖν πιστοποιεῖ ἡ ἱστορία, ὡς προϊὼν ὁ λόγος δείξει ἐν τῷ ἑπομένῳ τεύχει.

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

ΟΜΙΛΙΑ Β'.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ καθαρσίου πυρός.

Πολλῆς μὲν ὡς ἀληθῶς ἐρεύνης δεῖται καὶ συζητήσεως ὅσα τῶν δογμάτων ἀμφισβητήσιμα, καὶ τοὺς ἐφ' ἑκάτερα λόγους ἰσχυροὺς καὶ γενναίους ἔχοντα, πολὺ δὲ ἄρα καὶ τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης συζητήσεως περιγενόμενον κέρδος, ὅταν μὴ πρὸς ἔριν, ἀλλὰ πρὸς ἀλήθειαν βλέπωμεν, μηδὲ νικᾶν ἐκ παντὸς σπουδάζωμεν μόνον, ἀλλ' ἔστιν ὅπου καὶ ἡττᾶσθαι καλῶς ἀνεχόμεθα· καὶ τοῦτό γε οὐκ ἐφ' ἡμῶν μόνον οὕτω συμβαῖνον, τῶν μικρὰ βλεπόντων καὶ χαμαὶ ἐρχομένων, καὶ πολὺ τῆς ἀληθινῆς σοφίας ἀφεστηκότων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν μαθητῶν αὐτῶντῆς Αὐτοσοφίας, Ἰησοῦ Χρι-

στοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, οὕτω συμβεβηκέναι καὶ ἀκούομεν καὶ πιστεύομεν. Καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις ποτὲ τοῦ ζητήματος ὄντος, εἰ δεῖ περιτέμνειν τοὺς ἐξ ἐθνῶν προσιόντας τῇ πίστει, καὶ διδάσκειν τηρεῖν τὸν νόμον Μωσέως, συνῆλθον μὲν οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου, πολλῆς δὲ φησι συζητήσεως γενομένης, εἶπε μὲν ὁ Πέτρος, ἐπεψηφίσατο δὲ Ἰάκωβος, κοινῇ δὲ ἔδοξε πᾶσι σὺν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσι πρὸς τὸν Θεόν· εἰ τοίνυν ἐκεῖ καρπὸν ἡ συζήτησις ἤνεγκε τὴν τῶν συζητούντων ὁμόνοιαν, ἐλπὶς ἐστι καὶ ἡμᾶς ὑπὸ τῷ αὐτῷ κοινουμένους πνεύματι, καὶ τῇ αὐτῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ συνδεδεμένους καὶ τοῦ αὐτοῦ τέλους στοχαζομένους, ὅπερ ἐστὶν ἡ τῆς ἀληθείας εὕρεσις, μὴ ἁμαρτήσεσθαι τοῦ προκειμένου σκοποῦ κἂν ἐπὶ πλεῖστον ἡ συζήτησις προχωρῇ· πάντα δὲ μετὰ εἰρήνης καὶ ἀκούσαντας καὶ εἰπόντας ἐπὶ τῷ μάλιστα ἀληθεῖ καὶ συντείνοντι πρὸς ὁμόνοιαν ἀγαπητικῶς συναρθήσεσθαι.

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὑμεῖς ἡμῖν συνομολογεῖτε καὶ συνελπίζετε, φάσκετε δὲ ἡμᾶς ὥσπερ ἐπιλαθομένους τούτων, πέραν τοῦ δέοντος σπουδάζειν τε καὶ πειρᾶσθαι τὴν μὲν οἰκείαν δόξαν κρατύνειν, τὴν ὑμετέραν δὲ καταβάλλειν. Πρὸς δὲ τοῦτό φαμεν, ὡς ἡμεῖς τὴν οἰκείαν δόξαν οὐδ' ὅλως, ἥτις ἐστὶν, ἐξεθέμεθα, μή τι γε δὴ καὶ κρατύνειν ταύτην ἐπεχειρήσαμεν· καὶ τοῦτό γε προϊόντες ὑμεῖς ἡμῖν ἐγκαλεῖτε καὶ ἀξιοῦτε σαφέστερον ἐκμαθεῖν ὅτι φρονοῦμεν· τὴν δ' ὑμετέραν δόξαν οὐ καταβάλλειν, ἀλλ' οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι δεῖξαι πειρώμεθα, διὰ τὸ μήθ' ὑπὸ τῶν Γραφῶν οὕτω σαφῶς ἡμῖν παραδεδομένην εἶναι, μήθ' ὑπὸ τῶν πατέρων ἡμῶν δεδοκιμασμένην, μήτ' ἄλλως εὔλογον φαινομένην. Ἵνα δ' ὅμως ἀπό γε τοῦ νῦν ὑμῖν χαρισώμεθα, καθαρώτερον, οὐ πέρα τοῦ δέοντος, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐστὶ μάλιστα δέον, αὐτὴν συνιστῶντες, καὶ τὴν ὑμετέραν ὁποία ποτ' ἐστὶν ἀκριβέστερον ἐξετάσομεν· ἴσως γὰρ ἐκ τούτων τὸ ἀληθὲς εὑρεθὲν, ἀπαλλάξει πραγμάτων ἡμᾶς καὶ τοῦ περαιτέρω πρὸς ἀλλήλους διαφωνεῖν. Ἡμεῖς οὔτε τοὺς δικαίους ἀπειλημένοι τελέως τὸν ἴδιον κλῆρον φαμεν καὶ τὴν μακαρίαν ἐκείνην κατάστασιν πρὸς ἣν ἐντεῦθεν διὰ τῶν ἔργων ἑαυτοὺς παρεσκεύασαν, οὔτε τοὺς ἁμαρτωλοὺς αὐτίκα μετὰ τὸν θάνατον εἰς τὴν αἰώνιον ἀπάγεσθαι κόλασιν, ἐν ᾗ βασανισθήσονται ἀϊδίως, ἀλλ' ἄμφω ταῦτα μετὰ τὴν ἐσχάτην ἐκείνην ἡμέραν τῆς κρίσεως καὶ τὴν ἀνάστασιν πάντων, ἀναγκαίως γενήσεσθαι. Τὸ δὲ νῦν ἔχον, εἶναι μὲν ἑκατέρους ἐν τοῖς προσήκουσι τόποις, τοὺς μὲν, ἀνέτους πάντῃ καὶ ἐλευθέρους ἔν τε τῷ οὐρανῷ μετὰ τῶν ἀγγέλων καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Θεῷ καὶ δὴ κἂν τῷ παραδείσῳ, οὗ ἐξέπεσε μὲν ὁ Ἀδὰμ, ἀντεισήχθη δὲ πρὸ τῶν ἄλλων ὁ εὐγνώμων λῃστὴς, καὶ ἡμῖν δὲ ἑκάστοτε ἐπιχωριάζειν ἐν οἷς τιμῶνται ναοῖς, καὶ τῶν ἐπικαλουμένων αὐτοὺς ἐπακούειν, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τῷ Θεῷ πρεσβεύειν, ἐξαίρετον τοῦτο γέρας παρ' αὐτοῦ εἰληφότας, καὶ διὰ τῶν οἰκείων λειψάνων θαυματουργεῖν, καὶ μὴν καὶ τῆς μακαρίας ἀπολαύειν τοῦ Θεοῦ θεωρίας καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἐκπεμπομένης αἴγλης, τελειότερόν τε καὶ καθαρώτερον ἢ πρότερον ἐν τῷ βίῳ ὑπάρχοντας· τοὺς δὲ ἐναντίους αὖθις, ἐν τῷ Ἅιδῃ κατακεκλεισμένους ὑπάρχειν ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου καὶ ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, καθ' ἃ φησιν ὁ Δαβὶδ «καὶ ὁ Ἰὼβ πάλιν εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφερὰν, εἰς γῆν σκότους αἰωνίου, οὗ οὐκ ἔστι φέγγος, οὐδὲ ὁρᾷν ζωὴν βροτῶν. Καὶ τοὺς μὲν, ἐν εὐφροσύνῃ καὶ θυμηδίᾳ πάσῃ διάγειν προσδοκῶντας ἤδη, καὶ μόνον οὐκ ἐν χερσὶν ἔχοντας τὴν ἐπηγγελμένην αὐτοῖς βασιλείαν καὶ τὰ ἀπόρρητα ἀγαθὰ· τοὺς δὲ τοὐναντίον, ἐν στενοχωρίᾳ πάσῃ καὶ ἀπαραμυθήτῳ λύπῃ, καθάπερ τινὰς καταδίκους ἐκδεχομένους τὴν ἀπόφασιν τοῦ κριτοῦ καὶ τὰς βασάνους ἐκείνας προορωμένους· οὔτε δὲ τὴν κληρονομίαν τῆς βασιλείας ἐκείνου ἀπολαβεῖν, καὶ ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτε νοῦς ἀνθρώπου ἀνετυπώσατο ἀγαθὰ, οὔτε τούτους ἤδη ταῖς αἰωνίοις παραδεδόσθαι βασάνοις καὶ ἐν ἀσβέστῳ πυρὶ κατακαίεσθαι· καὶ τοῦτο παρά τε τῶν πατέρων ἡμῶν ἄνωθεν παραδεδομένον ἔχομεν, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν θείων Γραφῶν παραστῆσαι ῥᾳδίως δυνάμεθα.

Φέρεται γὰρ ἐν ἀρχαιοτάταις τισὶν ἀποκρίσεσιν, ἐπιγραφὴν ἐχούσαις Ἀθανασίου τοῦ πάνυ πρὸς Ἀντίοχον ἄρχοντα, τοιαύτη τις ἐρώτησις. «τί οὖν ἀπέλαβον οἱ δίκαιοι τὰ ἀγαθὰ, καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὴν κόλασιν;» οὐδαμῶς ὅμως δὲ αὐτὴ ἡ χαρὰ, ἣν ἔχουσι νῦν αἱ τῶν ἁγίων ψυχαὶ, μερικὴ ἀπόλαυσίς ἐστιν, ὥσπερ καὶ ἡ λύπη, ἣν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἔχουσι, μερικὴ κόλασις, ὥσπερ μεταστέλλεται ὁ βασιλεὺς φίλους αὐτοῦ ἐπὶ τῷ συναριστῆσαι αὐτῷ, ὡσαύτως καὶ καταδίκους ἐπὶ τῷ κολάσαι αὐτούς· καὶ οἱ μὲν εἰς τὸ ἄριστον κληθέντες, ἐν χαρᾷ εἰσὶν ἔμπροσθεν τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως ἕως τῆς ὥρας τοῦ ἀρίστου, οἱ δὲ κατάδικοι, ἐν φυλακῇ ἀποκεκλεισμένοι, ἐν λύπῃ ὑπάρχουσιν ἕως ἂν ἐξέλθῃ ὁ κριτής· οὕτω δεῖ λοιπὸν νοεῖν περὶ τῶν ἐκεῖσε ἀφ' ἡμῶν προλαβουσῶν ψυχῶν λέγω δὴ δικαίων καὶ ἁμαρτωλῶν. Εἰ οὖν οὐδεὶς, καθὼ εἴρηται, οὔτε ἐν βασιλείᾳ οὔτε ἐν γεέννῃ εἰσελήλυθε, πῶς περὶ τοῦ πλουσίου τοῦ κατὰ Λάζαρον ἀκούομεν, ὅτι ἐν πυρὶ καὶ βασάνοις ὑπάρχων πρὸς τὸν Ἀβραὰμ διελέγετο; Παραβολικῶς ὁ Κύριος ὅλα τὰ κατὰ τὸν Λάζαρον εἶπεν, ὥσπερ καὶ περὶ τῶν δέκα παρθένων καὶ τῶν λοιπῶν παραβολῶν· οὐ γὰρ ἐν πράγματι γέγονεν ἡ τοῦ Λαζάρου παραβολὴ, διότι οὐχ ὁρῶσιν οἱ ἁμαρτωλοὶ οἱ ἐν γεέννῃ τοὺς δικαίους τοὺς μετὰ Ἀβραὰμ ὄντας ἐν τῇ βασιλείᾳ, ἀλλ' οὔτε δὲ πάλιν ἐπιγινώσκει τις τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐν σκότει ὑπάρχων. Ταύτην τὴν δόξαν ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία παραλαβοῦσα καὶ φρονεῖ καὶ κηρύττει. Καὶ πρὸς τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἀπολογίαν ἑτοιμότατα παρεσκεύασται πρῶτον μὲν ὁ Κύριος ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίῳ τὴν μέλλουσαν ἐκείνην κρίσιν προδιαγράφων· «δεῦτε, φησὶν, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου κληρονομήσατε, δῆλον ὡς μὴ ἤδη κληρονομήσαντες, ἔπειτα τὴν ἡτοιμασμένην, φησὶ, βασιλείαν, ἡτοιμασμένην, οὐ δεδομένην· πρὸς δὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς αὖθις, «πορεύεσθε οἱ κατηραμένοι, δῆλον ὡς μὴ ἤδη πεπορευμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον, οὐχ ἡμῖν, ἀλλὰ τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ»· κἀνταῦθα πάλιν ἡτοιμασμένον, οὐκ ἤδη τοὺς κατακρίτους δεξάμενον δαίμονας· πῶς γὰρ οἵτινες ἄχρι τοῦ νῦν καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐμπλανῶνται πανταχοῦ τῷ ἀέρι, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἐνεργοῦσιν ἀνεμποδίστως ἐν τοῖς πειθομένοις αὐτοῖς; Τοῦτο δὲ καὶ ἀλλαχοῦ βοῶσιν αὐτοὶ πρὸς τὸν Κύριον, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ εὐαγγελίῳ κεῖται «ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς» δῆλον ὡς οὔπω βασανιζόμενοι τοῦ καιροῦ μὴ παρόντος. Εἰ τοίνυν οἱ πονηροὶ δαίμονες καὶ τῆς κακίας πρῶτοι δημιουργοὶ, δι' οὓς μάλιστα ἡ κόλασις ἡτοίμασταί τε καὶ τεταμίευται, τὴν προσήκουσαν δίκην οὔπω τινύουσιν, ἀλλ' ἄφετοι περινομοῦσιν ἔνθα καὶ βούλονται, τίς ἡμᾶς ἔτι πείσειε λόγος, τὰς τῶν ἐντεῦθεν ἀπαλλαττομένων ἐν ἁμαρτίαις ψυχὰς αὐτίκα τῷ πυρὶ παραδόσθαι καὶ ταῖς βασάνοις ἐκείναις ταῖς ἑτέροις ἡτοιμασμέναις; τίς δὲ καὶ χρεία τῆς κρίσεως ἢ καὶ τῆς τῶν σωμάτων αὐτῶν ἀναστάσεως καὶ τῆς ἐπὶ Γῆς τοῦ κριτοῦ παρουσίας, καὶ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου καὶ παγκοσμίου θεάτρου, εἰ πρὸ τῆς ἡμέρας ἑκάτεροι κατ' ἀξίαν ἀπέλαβον; πῶς δὲ καὶ ὁ Κύριος, ἐν τῇ τῶν παρθένων παραβολῇ, τὰς ἐξελθούσας ἐντεῦθεν εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου παρθένους ψυχὰς νυστάξαι μὲν καὶ καθευδῆσαί φησι χρονίζοντος τοῦ νυμφίου, τοῦτέστιν ἀποθανεῖν, μηδέπω δὲ εἰσελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα μέχρις ἂν ὁ νυμφίος ἐξ οὐρανοῦ παρεγένετο πάσας ὁμοῦ διεγείρων ὥσπερ ἐξ ὕπνου, καὶ τὰς μὲν ἑαυτῷ συνεισάγων, τὰς δὲ ἀποκλείων ὅ παντί που δῆλον; ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην γενήσεται· τότε γὰρ, φησὶν, ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις· πῶς δὲ καὶ ἀποδημήσας, καὶ τοῖς ἰδίοις δούλοις τὰ ὑπάρχοντα παραδοὺς, εἶτα ἐπανελθὼν ἀπῄτει παρ' ἑκάστου τὴν ἐργασίαν ὁμοῦ πάντας παραστησάμενος, εἰ πρὸ τῆς δεσποτικῆς ἐπανόδου τῶν δούλων ἕκαστος ἐπεδείκνυτο ἔργον καὶ τὸν μισθὸν ἀπελάμβανεν; Καὶ μὴν καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ ϛ', τοιάδε φησί· «πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν».

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἅπαντες οἱ τὸν βίον τῆς μεγαλωνύμου ταύτης Σχολῆς ἐξιστορήσαντες μετὰ Μανουὴλ τὸν Κορίνθιον τάττουσιν ἐν τῇ σχολαρχίᾳ αὐτῆς τὸν Ναυπλιέα Ἰωάννην τὸν Ζυγομαλᾶν. Καὶ συμφωνοῦσι μὲν πάντες ὅτι ὁ λόγιος οὗτος ὑπὸ Ἰωάσαφ τοῦ Μεγαλοπρεποῦς μετακληθεὶς ἐνεκατέστη εἰς τὴν τῆς Σχολῆς διεύθυνσιν, διαφωνοῦσιν ὅμως ὡς πρὸς τὸ ἔτος τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ.

Ὁ γηραιὸς τοῦ γένους διδάσκαλος Α. Χαρίλαος ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ τῷ ἐκφωνηθέντι τὴν 16 Ἰουνίου 1868 ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ, ἧς τὰς τύχας διερευνῶμεν, σημειοῖ ὡς ἔτος προσκλήσεως καὶ ἐγκαταστάσεως τοῦ Ζυγομαλᾶ ἐν τῇ σχολῇ τὸ 1555. Τοῦτ' αὐτὸ δέχεται καὶ ὁ Κ. Σάθας ἐπισημειῶν (ἐν σελ. 176 Νεοελ. Φιλολ.) ὅτι τὸ τέταρτον τῆς Πατριαρχείας τοῦ κυροῦ Ἰωάσαφ ἔτος μετεκλήθη οὗτος ὑπὸ τοῦ ἄλλοτε μαθητοῦ αὐτοῦ, ἐκ Ναυπλίας, λέγει ὁ Χαρίλαος, ὅπου ἐδίδασκεν. Ὁ ἀείμνηστος ὅμως Κωνστάντιος σημειοῖ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Ζυγομαλᾶ γενομένην ἐν ἔτει 1552, ἤτοι ἓν μετὰ τὴν εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἀνάρρησιν τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἰωάσαφ (Ἑλασ. Συγγρ. σελ. 348). Ἑκατέρα ὅμως τῶν γνωμῶν τούτων, γεννᾷ ὑπόθεσιν διαλείμματος τοῦ τῆς Σχολῆς βίου, ἐπιγενομένου ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ θανάτου Μανουὴλ τοῦ Κορινθίου καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς Σχολαρχίας Ἰωάννου τοῦ Ζυγομαλᾶ.

Ὅτι ὁ Ζυγομαλᾶς ἐκ Ναυπλίας μετεκλήθη εἰς βασιλεύουσαν ὑπὸ τοῦ Ἰωάσαφ πρὸς ἀνάληψιν τῆς ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίας, πιστοποιούμεθα καὶ ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοδοσίου γράφοντος πρὸς Μαρτῖνον Κρούσιον «. . . . . Ἀργεῖοι γὰρ τὸ ἀνέκαθεν ἡμεῖς. Καὶ μετὰ Ἰωάννην Εὐστάθιος ὁ ἐμὸς πάππος, εἶτα πατὴρ Ἰωάννης ὁ ἐμός, καὶ ἐγὼ σὺν Θεῷ, ἔχων ἀδελφὸν ἕνα καὶ ἀδελφὰς δύο, μετοικήσαντες αὖθις ἀπὸ τοῦ Ναυπλίου πρὸ κς'. ἐτῶν ἐνταῦθα, αἰτίου ὄντος καὶ ἀξιώσαντος τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου ποτὲ κυροῦ Ἰωάσαφ τῶν μαθημάτων ἕνεκα, ἵνα μεταδῶ ταῦτα. Οὐδεὶς γὰρ ἦν σχεδὸν τότε ὁ διδάσκων γράμματα» (Turcogrec. σελ. 92).

Ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης φράσεως τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Θεοδοσίου, ἀποπλανώμενός τις, ἄγεται εἰς τὸ πλημμελὲς συμπέρασμα, ὅτι ἐξ ἀπολύτου λειψανδρίας τοῦ ἀναληφομένου τὴν τῆς Σχολῆς διεύθυνσιν λογίου, ἐπὶ χρόνον τινὰ διεκόπησαν τὰ ἐν αὐτῇ μαθήματα, οὐ μόνον μετά, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ θανάτου Μανουὴλ τοῦ Κορινθίου, ὃς εἰς βαθὺ ἐληλακὼς γῆρας, οὐκ ἠδύνατο πάντως περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ βίου αὐτοῦ τῆς Σχολῆς ἐπισκοπῆσαι.

Εὐτυχῶς ἐκ διαφόρων ἄλλων μαρτυριῶν πιστοποιούμεθα τὸ ἀνακριβὲς τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης τοῦ Θεοδοσίου. Μετὰ Μανουὴλ τοῦ Κορινθίου ἀπὸ τοῦ 1540 ἤκμαζον πρὸς Ἰωάννῃ τούτῳ τῷ Ζυγομαλᾷ «οἱ τῶν πεπαιδευμένων ἐφεξῆς Ἀλέξανδρος ὁ ἀπὸ Τυρᾶς, Μ. Χαρτοφύλαξ, Θεοφάνης ὁ μέγας Ῥήτωρ καὶ Ἱέραξ ὁ Μέγας Λογοθέτης (προσθετέον καὶ Μιχαὴλ ὁ Λήσταρχος)· ἄνδρες κατ' ἐκεῖνο καιροῦ σοφοὶ καὶ πρὸς τῇ ἄλλῃ σπουδῇ καὶ μαθήσει καὶ τὴν περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀκρίβειαν καὶ γνῶσιν ὡς ἄριστα πεπειραμένοι, οἷς ἐγένοντο προσωμιληκότες ἰδιαιτέρως πολλοὶ καὶ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου». (Κωνστ. Ἑλάσ. Συγγρ. σελ. 348).

Ἐκτὸς τούτου αὐτὸς ὁ Θεοδόσιος, γράφων τῷ Κρουσίῳ τῷ 1597 ἐπέστελλεν: «Ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰσὶ μαθηταὶ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς ὡσεὶ δέκα, ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἄλλοις τόποις δέκα, ἢ καὶ πλέον. Εἰσὶ Θεοφάνους μαθηταί, ἱερομόναχοι καὶ μοναχοὶ τριάκοντα». (Turcogrecia σελ. 216).

Πρόδηλον ἄρα ὅτι ἐν τοῖς τότε χρόνοις οὐχ ὑπῆρχεν ἀπόλυτος λογίων σπάνις, ἐκ δὲ τῶν διακεκριμένων ἐν τοῖς γράμμασιν ἀνδρῶν τοῦ ις'. αἰῶνος ὁ Θεοφάνης Ἐλεαβουλκος γενναίους ἀπεκόμιζε πνευματικοὺς καρποὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τοῦτο ἄλλως τε πιστοποιούμεθα καὶ ἐκ τοῦ Χρονογράφου Δωροθέου τοῦ Μονεμβασίας ἐν σελίδι 441 οὗ τινος ἀναγινώσκομεν τάδε: «Τότε (ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου 1543—51) ἦτον καὶ ὁ πολὺς καὶ μέγας ἄνθρωπος ὁ κὺρ Θεοφάνης . . . . μέγας ῥήτωρ καὶ ἐκαθέζετο εἰς τὴν Χρυσοπηγὴν(α), καὶ ἐδίδασκε καθ' ἑκάστην Κυριακὴν τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔβγαλε μαθητὰς πολλοὺς καὶ θαυμαστούς, Θεωνᾶν τὸν Θεσσαλονίκης, Ἀρσένιον Τορνόβου, Δαμασκηνὸν τὸν Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, Μεθόδιον τὸν Μελενίκου, Ἱερόθεον τὸν Μονεμβασίας· ἦτον καὶ ὁ Σίλβεστρος (β) Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ Κυζίκου Ἰωάσαφ, καὶ Λακεδαιμονίας Δωρόθεος, καὶ ἄλλοι πολλοί. Ὁ Θεωνᾶς, ὁ Ἀρσένιος, ὁ Δαμασκηνός, ὁ Μεθόδιος, ὁ Ἱερόθεος ἦσαν πολλὰ καλοί, λόγιοι καὶ προκομμένοι· οἱ δὲ ἄλλοι καὶ μάλιστα ὁ Ἀλεξανδρείας, ἐνάρετοι καὶ νηστευταὶ καὶ πολλοὶ καλογερικοί».

Οὐκ ἀπιθάνως εἰποιμεν ἂν τὸν Θεοφάνην τοῦτον ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ τοῦ Γένους Σχολῇ διδάξαντα, ἂν μάλιστα δεχθῶμεν τὸ ὑπὸ τοῦ Κ. Σάθα ἱστορούμενον (Νεοελ. Φιλ. σελ. 143) ὅτι Μιχαὴλ ὁ Ἑρμόδωρος διδάσκων ἐν Φερράρᾳ (1546—7) τῇ προσκλήσει τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου κατέλιπε τὴν καθηγητικὴν αὐτοῦ ἕδραν καὶ ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐδίδαξεν εἰς τὸ ἱδρυθὲν ἑλληνικὸν Σχολεῖον.

Ὁ Ματθαῖος Παρανίκας ἐν πραγματείᾳ ἀναγνωσθείσῃ

(α) ὁ Δουκάγγιος μνημονεύει ἐκτὸς τῶν ὑπαρχουσῶν ἤδη ἐν Γαλατᾷ ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τριῶν ἄλλων, ἐξ ὧν μία ἡ τῆς Θεοτόκου τῆς Χρυσοπηγῆς, κειμένη ἐκεῖ που πρὸς τὸ μέρος τοῦ Τοπχανὲ ἤτις ἐξεῖχε τῶν λοιπῶν· ἆρά γε ταύτην ἐννοεῖ ὁ Δωρόθεος;

(β) Κρής, γέγονε Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας τῷ 1581· προηγουμένως ἦν ἡγούμενος τῆς ἐν Κρήτῃ Μονῆς τοῦ Ἀγγαράθου, ἐν ᾗ τὴν μετάνοιαν αὐταῦ ἔβαλε Μελέτιος ὁ Πηγᾶς. Ἴδε ἀ. σημείωσιν ἐν τῇ δημοσιευομένῃ σήμερον συνεχείᾳ περὶ τοῦ πρώτου ἐν Ἀναταλῇ τυπογραφείου.

ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν 475 συνεδρίασιν τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἀφορμώμενος ἐκ τῆς τελευταίας μνησθείσης πρὸς Κρούσιον ἐπιστολῆς τοῦ Θ. Ζυγομαλᾶ, ἐν ᾗ περὶ Ἑρμοδώρου τοῦ λόγου ὑποκειμένου γέγραπται: «εἰσὶν Ἑρμοδώρου μαθηταὶ ἐν Χίῳ τέσσαρες καὶ ἀλλαχοῦ ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι ὑπὲρ τοὺς δέκα,» εἰκάζει ὅτι δὲν ἐδίδαξεν οὗτος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπειδή, λέγει, «ἐὰν ἐδίδασκε προηγουμένως εἶχεν ἂν ἴσως μαθητήν τινα, ὃν ὁ Θεοδόσιος οὐκ ἂν ἀφῆκεν ἀμνημόνευτον.» (Τομ. ΙΑ΄. περιοδ. Φιλολ. Συλλογ. Κωνς. σελ. 43.)

Εἰ καὶ τελείως ἀπεσιώπα ὁ Θεοδόσιος τὴν ὕπαρξιν μαθητῶν τοῦ Ἑρμοδώρου, πάλιν οὐκ ἂν ἦ ἰσχυρὸς τοῦτο λόγος πρὸς ἄρνησιν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διδασκαλίας τοῦ Ἑρμοδώρου· ἀλλ' ἡ φράσις τοῦ Θεοδοσίου « καὶ ἀλλαχοῦ ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι » δὲν ἀναιρεῖ τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὑπάρξεως μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ἐνταῦθα, μόνον δ' ἀφίησιν ἀμφιβολίας, ἃς ἕτεραι ἔρευναι δυνατὸν διαλευκάναι.

Συνδυάζοντες τὰ ἐν τοῖς «μετὰ τὴν ἅλωσιν» τοῦ Ὑψηλάντου (σελ. 93) γραφόμενα « συμβαίνουσι θόρυβοι καὶ ταραχαὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ κληρικοῖς, καὶ πολλαὶ συνελεύσεις αὐτῶν γεγόνασιν ἐπὶ τοῦδε τοῦ πατριάρχου Διονυσίου ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει » πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Μονεμβασίας Δωροθέου (ἔνθ. ἀνωτ.) ἱστορούμενα· « Τότε γοῦν ἔπεσαν οἱ ἄρχοντες μὲ τὸν κὺρ Θεοφάνην καὶ ἔγεινε πάλιν Σύνοδος . . . Τότε γοῦν ἡ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων εἶπαν, ὅτι ἂς εἶναι συγχωρημένος ὁ κὺρ Διονύσιος διὰ τὸ γράμμα ὁποῦ ἔκαμε, καὶ τοῦ κὺρ Θεοφάνη εἶπαν πλέον νὰ μὴ λαλῇ,» οὐκ ἀπεικότως δυνάμεθα συμπεραίνει ὅτι ὁ Θεοφάνης ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῆς φιλίας τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀντεφέρετο καὶ κατελάλει τοῦ πατριάρχου, ὃς ἐπὶ τῷ ἀντεκδικηθῆναι αὐτῷ, μετεκαλέσατο ἐκ Φερράρας τὸν Ἑρμόδωρον, ὅπως ὡς διδάσκαλον ἀντιτάξῃ αὐτὸν εἰς τὸν ἐν τῇ τοῦ Γένους Σχολῇ διδάσκοντα ἴσως Θεοφάνην.

Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐνισχύει καὶ ἡ πικρὰ τοῦ Θεοφάνους ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Ἑρμοδώρου, διασύραντος αὐτὸν «δι' ἄγνωστον ἡμῖν, λέγει ὁ Σάθας, αἴτιον,» ὅπερ ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἀντιζηλίας, τῆς ἀναπτυχθείσης μεταξὺ τῶν δύο τούτων λογίων ἅμα τῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν καθόδῳ τοῦ Ἑρμοδώρου πρὸς ἐπισκίασιν τοῦ γοήτρου τοῦ Θεοφάνους.

Τὸν Ἑρμόδωρον, σοφὸν λόγιον καὶ διαπρεπῆ ἅμα ἰατρὸν ὄντα, ἅμα εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβάντα, προσεταιρίσατο ὡς ἰατρὸν ὁ τότε Ἀδριανουπόλεως Ἰωάσαφ, ὃς καὶ Πατριάρχης γενόμενος διετήρησε παρ' ἑαυτῷ ὡς ἰατρόν, καθὰ τεκμαίρεται τοῦτο ὁ Μ.Παρανίκας ἐξ ἐπιστολῆς τινος τοῦ Ι. Ζυγομαλᾶ πρὸς τὸν Ἑρμόδωρον, —ἧς δυστυχῶς ὁ χρόνος τῆς συντάξεως ἄγνωστος,—δι' ἧς ἐπιζητεῖ τὴν φιλίαν αὐτοῦ. Ὅθεν οὐδαμῶς ἀπίθανος ἡ τοῦ Σάθα ἀφήγησις περὶ τῆς καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει διδασκαλίας τοῦ Ἑρμοδώρου. Τούτου δὲ τεθέντος, τὸ ἐμφανιζόμενον, ὡς ἐν ἀρχῇ εἴπομεν, μικρὸν διάλειμμα ἐν τῷ τῆς Σχολῆς βίῳ εὐκόλως πληροῦται.

Ὁ Ματθαῖος Παρανίκας τοιχῶν τῷ Ὑψηλάντῃ (τὰμετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 97)τίθησι τὴν πατριαρχείαν Ἰωάσαφ τοῦ Μεγαλοπρεποῦς εἰς τὸ 1549 ἔτος, εἰς τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ἀνάγει καὶ τὴν ἔναρξιν τῆς Σχολαρχίας τοῦ Ζυγομαλᾶ, γράφων:«ὁ Ἰωάσαφ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης γενόμενος τῷ 1549, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Ζυγομαλᾶν κατέστησε διδάσκαλον τῆς πατριαρχικῆς Σχολῆς, τιμήσας καὶ τῷ ἀξιώματι τοῦ μεγάλου ῥήτορος τοῦ Πατριαρχείου». (Περιοδ. Συλλόγ. Τόμ. ΙΑ. σελ. 37)

Ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς πατριαρχείας τοῦ Ἰωάσαφ διαφωνοῦσι πρὸς τὸν Μ. Παρανίκαν ὅ,τε ἀοίδιμος Κωνστάντιος καὶ ὁ Κ. Σάθας τιθέντες αὐτὴν εἰς τὸ 1551. Πρὸς δὲ ἀντίκεινται αὐτῷ καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Α. Δημητρακοπούλου ἐν «Ὀρθοδόξῳ Ἑλλάδι» (σελ. 125) ἱστορούμενα, καθ' ἃ Θεοφάνης Ἐλεαβοῦλκος ὁ Νοταρᾶς «ἐδίδασκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ Διονυσίου μέχρι τοῦ ἔτους 1550». Οὐδὲν δὲ καὶ τὸ βεβαιοῦν ὅτι ἅμα τῇ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ἀναρρήσει αὐτοῦ Σχολάρχην τὸν Ζυγομαλᾶν ἐνεκατέστησεν.

Ἐὰν ἡ ἀχρονολόγητος ἐπιστολὴ τοῦ Ζυγομαλᾶ πρὸς Ἑρμόδωρον ἀπευθύνεται αὐτῷ ὡς πρὸς ἰατρῷ τοῦ κυροῦ Ἰωάσαφ, συνάγεται ὅτι μετὰ τὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπομάκρυνσιν τοῦ Ἑρμοδώρου μετεκλήθη ὁ Ζυγομαλᾶς καὶ οἱ δύο λόγιοι δὲν ηὐτύχησαν συσχετισθῆναι προσωπικῶς, ὅθεν καὶ ἐδέησεν ἵνα ὁ Ζυγομαλᾶς γράψῃ αὐτῷ ἐπιζητῶν τὴν φιλίαν αὐτοῦ «καὶ ταύτην τὴν μικρὰν ἐπιστολὴν οἱονεί τινα εὐτυχῆ ἀρχὴν καὶ θεμέλιον ἰσχυρὸν τῆς πρὸς ἀλλήλους προκαταβαλλόμενος φιλίας».

Ὅτι ὁ Ζυγαμαλᾶς ἐδίδαξεν ἐν Ἀδριανουπόλει πιστοποιούμεθα ἐκ τῆς ἐν τῇ Τουρκογραικίᾳ (σελ. 336) ἀπαντώσης ἐπιστολῆς τοῦ Ἰωάσαφ πρὸς αὐτὸν, ἐν ᾗ πρὸς ἄλλοις ἀναγινώσκομεν: «Τοὺς δὲ μαθητάς, πρὸς Θεοῦ, μὴ ἀμέλει, ἀλλὰ πάσῃ δυνάμει, ἐν ἐπιμελείᾳ καὶ καθαρᾷ συνειδήσει σπούδασον. . . Καὶ σὺ, Δημήτριε, σπούδασον ἐπιμελῶς. . . καὶ ἅπαντα τὰ παιδία ἐπιμελῶς σπουδασάτωσαν· ἤδη γὰρ ἀποστελῶ ὑμῖν θᾶττον βιβλία κάλλιστα»· ἐκ τούτου ὅμως δὲν δυνάμεθα ἵνα καὶ μετὰ θετικότητος εἴπωμεν, ὅτι ἐξ Ἀδριανουπόλεως οὗτος μετεκλήθη εἰς τὴν τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς διεύθυνσιν.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, οὐδὲν διάλειμμα ἐπεγένετο ἐν τῷ τῆς Σχολῆς βίῳ κατὰ τὰς δυσμὰς τοῦ ἀπὸ τῆς ἁλώσεως αἰῶνος, τὸ δὲ ἀπὸ Μανουὴλ τοῦ Κορινθίου γηράσαντος, μέχρις Ἰωάννου τοῦ Ζυγομαλᾶ χρονικὸν διάστημα, ἀπεπλήρωσαν πιθανῶς διὰ τῆς ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίας αὐτῶν Θεοφάνης ὁ Ἐλεαβοῦλκος καὶ μετ' αὐτὸν Μιχαὴλ Ἑρμόδωρος ὁ Λήσταρχος.

(ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ὅπερ, πιθανώτατα, δεύτερον αὐτὸ ἐκ τῶν πιστηγρίων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τυπογραφίας τοῦ Μεταξᾶ ἐξεδόθη καὶ δι' ὃ οἱ Ἰησουῖται ἐκμανέντες τὴν καταστροφὴν τῆς ἀρτιστατίστου ταύτης τυπογραφίας διενήργησαν, τὸ ἐπόμενον ἐστι μικροῦ 4ου σχήματος, περιέχον, ἕκαστον ὑπὸ ἰδιαιτέραν σελίδωσιν, τὰ ἑπόμενα πέντε πονήματα:

Α'. Τοῦ μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου (α) ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, Λιβύης, Πενταπόλεως, Αἰθιοπίας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα καὶ ἐν εἴδει ἐπιστολῶν. Σελ. 34.

Βον. Γεωργίου Κορεσίου (β) τοῦ Κίου (γρ. Χίου) διάλεξις μετά τινος τῶν φρατόρων. Σελ. 9.

Γ'. Νείλου (γ) ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης βιβλία δύο. Τὸ πρῶτον

(α) Ἐγεννήθη ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης κατὰ μὲν τὸν Σάθαν μεταξὺ τοῦ 1540,1595- κατὰ δὲ τὸν Α. Δημητρακόπουλον τῷ 1549, ἐκεῖ δὲ ἐν τῇ Σιναϊτικῇ σχολῇ ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ ἱερομονάχου Μελετίου Βλάστου τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Λατινικά. Τῷ 57 μετέβη εἰς Πατάβιον ὅπου διήνυσε τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ σπουδάς. Μετὰ τὸ πέρας αὐτῶν ἐπανελθὼν εἰς τὴν γεννήσασαν καὶ, ὡς λέγει ὁ Λούκαρις "πατρικῆς ὑπεριδῶν εὐγενείας, δόξης, πλούτου παντοδαποῦ, οἰκετῶν καὶ πάντων ὅσα ἀνθρώποις ἐσπὶ περισπούδαστα", ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπίσημον καὶ ἀρχαίαν μονὴν τοῦ Ἀγγαράθου καὶ ἐν αὐτῇ τὸ μοναχικὸν ὑπεδύθη σχῆμα. Ἐκεῖθεν ἐξελθών, ἐκήρυττεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν νῆσον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Περὶ τὸ 1582 προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Σιλβέστρου, πρώην ἡγουμένου Ἀγγαράθου, μετέβη εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ χειροτονηθεὶς ἱερεύς, προεχειρίσθη εἰς Πρωτοσύγκελλον· ἐξηκολούθησε δὲ τὸ ἔργον τοῦ εὐαγγελιστοῦ, κηρύττων καὶ Ἀραβιστί, ὡς λέγει ὁ Λούκαρις, ἐν μέσῃ Αἰγύπτῳ τὸ τοῦ Χριστοῦ Εὐαγγέλιον, ἅτε εἰδημονέστατος πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καὶ Ἰταλικῆς καὶ τῆς Ἑβραϊκῆς, Συριακῆς καὶ Ἀραβικῆς (ei certe Meletius Hebraicae, Syriacae ac Arabicae linguae peritissimus (Jacob. A. Thuani Historia sui temporis tom. V. P. 531. Londini 1733.). Βιασθεὶς ἐκ τῶν μέχρι δακρύων παρακλήσεων τοῦ γεγηρακότος Σιλβέστρου, συγκατένευσε ἵνα διαδεχθῇ αὐτὸν καὶ τὴν Ἰουλίου 15 0. ἀποθανόντος τοῦ Σιλβέστρου ἐχειροτονήθη Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Ὡς τοιοῦτος πατριαρχεύοντος Ἱερεμίου τοῦ Β'. ὃς εἰς Κωνσταντινούπολιν παρεγένετο καὶ τοῖς πράγμασι ἐπωφελῶς ἀνεμίχθη. Θανόντος τοῦ Ἱερεμίου ἐπιμόνως τε καὶ βασιλικοῖς προστάγμασι προσκληθεὶς συγκατένευσεν ἵνα ἀναλάβῃ τὴν προστασίαν τῆς Μ. Ἐκκλησίας δεχθεὶς τὸ ὄνομα "ἐπιτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου" (1595-1 9) ἐπὶ δύο σχεδὸν ἔτη. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Μελέτιος καὶ ὡς ἱεροκήρυξ ὠφέλησε ἀλλαχοῦ τε διδάξας καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς Παμμακαρίστου (1586-1 87). Ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ τούτων μνημονεύομεν ἐνταῦθα ἀποσπάσματος τοῦ ἐπιλόγου τῆς ἀνεκδότου διδαχῆς, ἣν ἐποίησεν ἐπὶ τοῦ "ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγαν καὶ ἐκάλεσε πολλούς", ἐχοντος ὧδε· "Διὰ μηδένα ἀπὸ τούτων (τὰ αἰσθητὰ ἀγαθὰ) μὴ προδώσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί, τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς μας. Καὶ μὴ μου εἰπῆτε· ἐμεῖς εἴμεστεν ὅλοι ἀπωλεσμένοι, χωρὶς σοφίαν, χωρὶς δύναμιν. Κλαίω καὶ ἐγὼ τὴν συμφορὰν τοῦ γένους μας, καὶ θέλω τὴν κλαύσει, διὰ νὰ μὴ θαρροῦσιν οἱ αἱρετικοὶ καὶ οἱ ἀσεβεῖς, ὁποῦ μᾶς περιπαίζουσι καὶ ὀνειδίζουσιν, ἢ πῶς δὲν βλέπομεν τὴν παντερημίαν μας, ἢ πῶς τὴν στέργομεν. Κλαίω την καὶ ἐγὼ, τὸ ξεύρω πῶς τὴν κλαίετε καὶ ἡ ἀφεντιά σας. Ξεύρω καὶ τοῦτο, πῶς καὶ ἀπὸ κείνους εἴμαστε ὁποῦ κλαίουσι, καὶ ἀπὸ 'κείνους ὁποῦ εἴμαστε κλαύμενοι, πλὴν μὴ ἀπελπισθῶμεν παντελῶς. Δὲν εἶναι θαρρεῖς ἐσύ, δυνατὸν νὰ παύσουσιν ἡ ἁμαρτίαις, ἢ ἀδικίαις, ἢ ἀκαταστασίαις, τὰ σκάνδαλα, ἡ αἰσχροκέρδεια; Τοῦτα θαρρεῖτε πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πάψουσιν ἀπὸ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ; Μὴ νὰ μὴν εἶναι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὸν θρόνον ἐτοῦτον τὸν Οἰκουμενικὸν, καλὰ καὶ ὀλίγοι ἄνθρωποι φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἔμπειροι τοῦ θείου νόμου, δυνατὸν νὰ θεραπεύσουσι τὰ πράγματα κατὰ πῶς γνωρίζουσιν ἀπὸ τοὺς νόμους, μόνον νὰ τοὺς πειθώμεσθενε οἱ λοιποί; Ἡ λογιάζει τινὰς πῶς εἶναι ἀδύνατον τοῦ Θεοῦ νὰ μᾶς διορθώσῃ ἂν θέλωμεν; Μὴ πλανηθῶμεν· δυνατὸ πάντα τῷ Θεῷ, μόνον νὰ θελήσωμεν. Τί σὲ ἀναγκάζει νὰ ἀγοράσῃς ἢ νὰ πουλήσῃς ἱερωσύνην καὶ ν' ἀγοράσῃς κόλασιν; Ἡ δὲν γνωρίζεις πῶς εἶναι πολλῶν κολάσεων ἄξιον τὸ ἐπιχείρημα; Πῶς κατασταίνεσαι καὶ πῶς κατασταίνεις ποιμένα τὸν λύκον; Μεσιτεία Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων εἶναι ὁ ἱερατικὸς βαθμός; καὶ σὺ δὲν μετρᾷς πῶς νὰ μεσιτεύσῃ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις ὁ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ξένος καὶ ἀλλότριος; Πῶς να ἐπιστρέψῃ ἄλλους ὁ πλανώμενος; Πῶς νὰ μαθητεύσῃ ὁ ἀμαθής; Πῶς νὰ χειραγωγήσῃ καὶ νὰ ὁδηγήσῃ ὁ τυφλός; Ἡ πῶς νὰ φωτίσῃ ὁ ἐσκοτισμένος; Ἔπειτα δὲν ἔχομεν φανερὰν τὴν κόλασιν; Ἂς ἐπιστραφοῦμεν, ἄνδρες ἀδελφοί, ἂς μελετήσωμεν τὰ καλὰ, ἂς φροντίσωμεν τὰ τῆς σωτηρίας, ἂς ἀναβλέψωμεν πρὸς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἂς κυτάξωμεν τὴν ῥάβδον ἐτούτην ὁποῦ μᾶς ἐπέθηκεν ὁ δίκαιος Θεὸς διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, διὰ νὰ μᾶς παραζηλώσῃ τοῦτο τὸ ἔθνος τὸ ἀσύνετον εἰς τὸ ἀγα-

θόν... Καὶ λοιπὸν ἂς κλαύσωμεν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος διὰ τὰς ἁμαρτίας μας καὶ ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς μετάνοιαν· ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος· μὴ ἀπελπίζου ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ τὸ ἔθνος τὸ ἅγιον, βλέποντας πῶς σὲ κακουχίζουσι καὶ σκληραγωγοῦσιν· ἀναθυμήσου πῶς καὶ τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραὰμ, τὸ σπέρμα τῆς ἐπαγγελίας παρέδωκεν ὁ Θεὸς δικαίως εἰς δουλείαν τόσους χρόνους.,, Ἐν ἑτέρῳ αὐτοῦ ἐπίσης ἀνεκδότῳ λόγῳ ἔλεγεν ὁ μακάριος "Τόσα ἔπραξε, τόσα ἔπαθε, τόσα ἔγαινεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ σὲ σώσῃ, ἄνθρωπε, καὶ ἡμεῖς ἀμελοῦμεν τόσον διὰ τὴν σωτηρίαν μας· δὲν ἀναστοροῦμεστε μηδὲ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς μας, ὅπου εἶναι πλασμένη κατ' εἰκόνα Θεοῦ, μηδὲ τὴν εὐγένειαν τοῦ Γένους· ἐσεῖς εἶστε τὸ Γένος ἐκεῖνο τὸ περίφημον τῶν Ρωμαίων, τὸ ὁποῖον ἐκυρίευσε τὴν οἰκουμένην ὅλην μὲ τὴν δύναμιν τῶν ἁρμάτων· ἡ πρώτη μοναρχία τῶν Αἰγυπτίων μετετέθη εἰς τοὺς Πέρσας, ἀπὸ τοὺς Πέρσας εἰς τοὺς Μακεδόνας. οἱ ὁποῖοι ἦσαν Ἕλληνες, τὸ γνήσιον γένος σας, ἀπ' ἐκείνους εἰς τοὺς Ρωμαίους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐσεῖς καὶ κράξεσθε καὶ λέγεσθε· Ἐσεῖς εἶστε ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων οἱ πατέρες ἐρώτισαν τὴν οἰκουμένην εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ. Τὰ λείψανα ἐσεῖς εἶστε τῆς βασιλείας τῶν Ρωμαίων, ἐσεῖς τὰ λείψανα τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἀπὸ σᾶς ὅλα τὰ ἔθνη, ὅσα ὁμολογοῦσι τὸν Χριστὸν, ἀναμένωσι νὰ πάρωσι καὶ τὸ στερέωμα τῶν δογμάτων τῆς πίστεως, καὶ τοὺς θεσμοὺς τῶν ἐκκλησιαστικῶν πράξεων, τὰ ἤθη καὶ τὴν πολιτείαν ὅλης τῆς ζωῆς. Ὅλος ὁ κόσμος εἰς ἐσᾶς ἀνανδρανίζει, ἐσεῖς ὡς φῶς τοῦ κόσμου· ὦ πόλις, πόλις, ἐσύ, ἐσὺ ἡ πόλις ἡ ἐπάνω ὄρους κειμένη καὶ μὴ δυναμένη κρυβῆναι, καὶ ἐμεῖς ἀναμελεγμεστάνε τόσα πολλὰ καὶ ὄχι μόνον δὲν εἴμεστε νὰ ἑρμηνεύσωμεν ἄλλους, μὰ βλάδομεν πολλὰ καὶ τοῦ λόγου μας·,,

Γενόμενος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας οὐ μόνον πρὸς Βασίλειον τὸν Κνέζην ἔγραφε "φροντιστήριον ἐγείραι,, ἀλλὰ καὶ Θεοδώρῳ τῷ βασιλεύοντι Μόσχας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 1 9. ἐπέστελλε πρὸς ἄλλοις καὶ τάδε· "Κατάστησον παρὰ Σοὶ, Βασιλεῦ, φροντιστήριον μαθημάτων Ἑλληνικῶν, ὅτι παρ' ἡμῖν κινδυνεύει ἐκ βάθρων ἀφανισθῆναι ἡ τῆς σοφίας πηγή." Τῷ δὲ Ἰωβ, τῷ γενομένῳ πρώτῳ τῆς Ρωσσίας Πατριάρχῃ τάδε· "Σὸν δὲ ἂν εἴη καὶ τῶν καθεξῆς τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων διαδεξομένων ἀδελφῶν, ὅλῃ δυνάμει ἐν τῇ ἰσχύϊ τοῦ πνεύματος συναντιλαμβάνεσθαι τῶν εὐσεβεστάτων Βασιλέων, ὥστε αἰχμαλωτίζεσθαι μετὰ τῆς ἀσεβείας καὶ ἀσεβῶν ὕψη, ῥώννυσθαι δὲ τὰ τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν εὐσεβῶν· μνήμην καὶ ἐπίσκεψιν ποιούμενος διακαῆ καὶ τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων ὅθεν εἰς πᾶσαν τὴν ὑφήλιον, Θεοῦ χάριτι, διεχύθη ὁ φωτισμὸς τοῦ σωτηρίου κηρύγματος, ἣ καὶ τὰ ἔσχατα πάσχει καὶ κινδυνεύει ἐν ἀπορείᾳ καὶ στενοχωρίᾳ παντοδαπῇ".

Τὸ φρόνημα τοῦ ἀνδρὸς μαρτύρεται πρὸς τοῖς ἀνωτέρω, καὶ τὸ ἑπόμενον ἀπόσπασμα τῆς πρὸς Κύριλλον τὸν Λούκαριν ἐπιστολῆς αὐτοῦ· "Ἐγὼ μὲν καὶ καμάτοις καὶ πόνοις καὶ κινδύνοις καὶ φροντίσι καὶ τηκεδόσιν ἀντλούμενος καὶ νοσῶν ἤδη νόσον ἄπαυστον, θνήσκω πάνυ ἡδέως, τέλος ταῖς ἐμαῖς θέμενος ἁμαρτίαις καὶ τῇ καματώδει βιωτῇ· ἐν δὲ συνεισφέρω. τὸν πολύτιμον θησαυρὸν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, μεθ' ἧς ἐλπίζω, παριστάμενος τῷ Χριστοῦ βήματι μετὰ τῶν πατέρων ἔλεος εὑρεῖν καὶ βοήθειαν. Τοῦτό σοι παραινῶ, ἀγωνίζου τὴν πίστιν τηρῆσαι. Ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία πρώτη μετέσχε καὶ πρώτη μετέδωκε τοῦ θείου φωτός· ταύτης ἡμᾶς παῖδας εἶναι ἠθέλησεν ὁ Θεός· ταύτης οἱ πατέρες τὰ δόγματα κυρώσαντες παραδεδώκασι· μὴ ἀποστήσωμεν τῶν δικαιωμάτων τοῦ Θεοῦ".

Παραιτηθεὶς ὁ μακάριος τῆς ἐπιτηρήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐπανέκαμψεν εἰς Αἴγυπτον, ὅθεν καὶ μετέστη πρὸς Κύριον τῷ 6 2·

(β) ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 4, ἐσπούδασεν ἐν Πατταβίῳ καὶ ἐπί τινα χρόνον ἐδίδαξε τὴν ἑλληνικὴν ἔν τινι φροντιστηρίῳ τῆς Πίζης. Ἐπανελθὼν εἰς Χίον μετήρχετο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰατροῦ καὶ τοῦ διδασκάλου. Ἠγωνίσθη εὐκλεῶς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας, διάφορα φιλοπονήσας ἔργα. Τόσον δὲ ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διὰ τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ γνώσεις, ὥστε συκοφαντουμένου τοῦ Λουκάρεως, ὁ Κορέσιος μετεκλήθη ἐκ Χίου ἵνα διαλεχθῇ πρὸς τὸν Καλβινιστὴν Ἀντώνιον Λήγαρ. Ἀπέθανεν ἐν Χίῳ ὑπέργηρος καὶ ἅγαμος.

(γ) ὁ καὶ Καβάσιλας ἐπιλεγόμενος διεδέξατο τῷ Ι ου Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς Θεσσαλονίκης θρόνον, ἀνεδείχθη θεῖνὸς πολέμιος τῆς παπικῆς ἀλαζονείας καὶ τῶν λατινικῶν καινοτομιῶν ἐλεγκτὴς ἀκαταγώνιστος, ἀνὴρ σοφὸς εἰς ἄκρον παιδείας ἑλληνικῶς. Εἰς τὸν μακάριον τοῦτον Νείλον ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Νικόλαος ἐποίησε τὸ ἑπόμενον ἐπιτύμβιον·

Νείλου κυδαλίμοιο τάφος ὅδε σῶμα καλύπτει,

περὶ τῶν αἰτίων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διαστάσεως, τὸ δεύτερον περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα.

Δ'. Τοῦ σοφωτάτου Βαρλαὰμ (δ) λόγος περὶ τῆς τοῦ Πάπα ἀρχῆς. Περὶ Καθαρτηρίου πυρὸς βιβλίον ἕν.

Ε'. Γαβριὴλ τοῦ Σεβήρου (ε) ἐκ Μονεμβασίας ταπεινοῦ μητροπολίτου Φιλαδελφείας ἔκθεσις κατὰ τῶν ἀμαθῶς λεγόντων καὶ παρανόμως διδασκόντων, ὅτι ἡμεῖς οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας γνήσιοι καὶ ὀρθόδοξοι παῖδες ἐσμὲν σχισματικοὶ παρὰ τῆς ἁγίας καὶ καθόλου Ἐκκλησίας.

Ἡ ἔκδοσις τῶν πονημάτων τούτων προὐξένησε μεγίστην αἴσθησιν, ὅθεν οἱ τῆς ὀρθοδοξίας ἀσπονδοὶ ἐχθροὶ οἱ Ἰησουῖται πάντα λίθον ἐκίνησαν καὶ παντοῖα ἐμηχανεύθησαν, ὅπως ματαιώσωσι τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ κοινωφελοῦς ἔργου τοῦ Μεταξᾶ.

Ὅτι δὲ καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξετυπώθη καὶ ἐκ τούτου ἐκμανέντες οἱ Ἰησουῖται κατεχρήσθησαν παρὰ τοῖς κρατοῦσι καὶ ἐπέτυχον τὴν τοῦ πρώτου τούτου ἐν Ἀνατολῇ Τυπογραφείου καταστροφήν, διαπυνθανόμεθα καὶ ἐκ τῶν «μετὰ τὴν ἅλωσιν» τοῦ Ἀθαν. Γ' ψηλάντου, γραφόντος ἐν σελ. 137 τὰ ἑπόμενα. «Ὁ ρηθεὶς Νικοδήμος ὁ Μεταξᾶς μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν ἔφεραν εἰς Κωνσταντινούπολιν τυπογραφίαν καὶ ἐτύπωσαν τὸ Σύνταγμα τοῦ Ἁλαμᾶ καὶ τοῦ Σχολαρίου καὶ τὸν Διάλογον τοῦ Μαργουνίου περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐπιστολὰς τοῦ Ἀλεξανδρείας Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, καὶ τὸ τοῦ μοναχοῦ Βαρλαὰμ κατὰ τοῦ Καθαρτηρίου πυρὸς καὶ τὸ τοῦ Φιλαδελφείας Γαβριὴλ κατὰ τῶν πέντε διαφορῶν. Ὅθεν οἱ ἐν Σταυροδρομίῳ Παπίσται Φραντζέζοι, ταῦτα ἰδόντες, ἔδωκαν δῶρα πολλὰ καὶ πλῆθος χρημάτων πρὸς τοὺς κρατοῦντας ἐθνικούς, ἵνα ῥίψωσιν ἐν τῇ θαλάσσῃ τὸ τυπογραφεῖον, ὃ καὶ ἐγένετο».

Τοῦτ' αὐτὸ βεβαιοῖ καὶ Ἀνδρέας Παπαδόπουλος ὁ Βρετὸς ἐν τῇ Νεοελληνικῇ Φιλολογίᾳ αὐτοῦ Μέρ. Α. σελ. 50 55.

Κατ' ἀρχὰς οἱ Ἰησουῖται ἐζήτησαν ὅπως ἐκτοπίσωσιν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὸν Μεταξᾶν, πείσαντες τὴν Μονήν, ἐν ᾗ οὗτος εἶχε βάλει τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, ἵνα ἀνακαλέσῃ αὐτόν. Πρὸς τοῦτο καὶ αὐτοὶ ἔγραψαν καὶ τὸν πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας ἔπεισαν, ὅπως γράψῃ εἰς τὸν ἡγούμενον τῆς Μονῆς ταύτης, ἵνα ἀνακαλέσῃ τὸν Μεταξᾶν ὡς ἐργαζόμενον δῆθεν ὑπὲρ τοῦ προτεσταντισμοῦ. Ὅπως δὲ πιστευθῇ ἡ διαβολή, διέσυρον καὶ κατεσυκοφάντουν τοῦ Μεταξᾶ ὡς Λουθηρανοῦ, αἱρετικοῦ καὶ ὀργάνου τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ἧς τὰ σύμβολα ἐξετύπου ἐν προμετωπίδι τῶν ἐν τῷ τυπογραφείῳ αὐτοῦ ἐκτυπουμένων πονημάτων. Ἐν τῇ καταλαλιᾷ ταύτῃ δὲν ἀφείδοντο καὶ τοῦ Ἀγγλου πρεσβευτοῦ, ὡς καὶ τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου, εἰς ὃν ἀπέδιδον τὸ κατὰ τοῦ Πάπα σύγγραμμα Μελετίου τοῦ Πηγᾶ. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ὀργῆς καὶ λύσσης ἐξετράπησαν, ὥστε εἰς οὐδὲν λογισάμενοι τὰς συκοφαντίας καὶ διαβολάς, ὧν ἀφειδῆ ἐποιοῦντο χρῆσιν, ἐξέκλιναν καὶ εἰς βαναύσους κατὰ τοῦ Μεταξᾶ ἐπιθέσεις, ὃν καὶ ἐργαζόμενον καὶ καθ' ὁδὸν παρηνόχλουν καὶ ἐκάκουν.

Ταῦτα πληροφορηθεὶς ὁ τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτὴς καὶ θέλων ἵνα ἀπαλλαγῇ τὸν Μεταξᾶν τῶν διαλελεμμένων τούτων ἐνοχλήσεων καὶ ἐπιθέσεων, προσέτι δὲ καὶ ἵνα σώσῃ αὐτὸν καὶ ἐκ τῆς δολοφονίας ἣν ἐνδεχόμενον ἦτο ἵνα ἀποπειραθῶσιν οἱ Ἰησουῖται καὶ ἀποτολμήσωσιν, ἠναγκάσθη ὅπως παραχωρήσῃ εἰς τὸν Μεταξᾶν δωμάτιόν ἐν αὐτῇ τῇ πρεσβείᾳ, εἰς ἣν τὸ ἑσπέρας μετέβαινεν ἐκ τοῦ Τυπογραφείου, συνοδευόμενος ὑπὸ φυλάκων.

Οἱ Ἰησουῖται ἰδόντες μὴ τελεσφορήσασαν τὴν διαβολήν, ἣν παρὰ τοῖς συμμοναστὰῖς τοῦ Νικοδήμου ἐξύφαναν, καὶ κατανοοῦντες τὸν εἰς τὰ συμφέροντα αὐτῶν ἐπικείμενον κίνδυνον ἐκ τῆς διαδόσεως συγγραμμάτων ἀντιπαπικῶν, ἀπεράσισαν ἵνα ἐκ παντὸς τρόπου ἐκποδὼν ποιήσωσι τὸν Μεταξᾶν καὶ καταστρέψωσι τὴν τυπογραφίαν αὐτοῦ. Ὅθεν προσέφυγον εἰς τὸ ὅπλον ἐκεῖνο, οὗτινος αἱ μικροπρεπεῖς, αἱ φθονεραὶ καὶ διεστραμμέναι καρδίαι χρῆσιν ποιοῦνται, ποθοῦσαι ἐκδίκησιν: τὴν συκοφαντίαν. Μετέβησαν τοίνυν παρὰ τῷ διοικητῇ τοῦ Γαλατᾶ, μεγάλως παρὰ τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ ἰσχύοντι, καὶ διέβαλον τόν τε Νικοδήμον καὶ τὸν Πατριάρχην. Ἐνεφάνισαν τὸ κατὰ Ἰουδαίων σύγγραμμα τοῦ Λουκάρεως, ἐν ᾧ ἀπαντῶνται καί τινα περὶ Μωαμεθανισμοῦ καὶ ἐξήμεσαν κατὰ τοῦ Πατριάρχου ὅ,τι ἡ μυσαρὰ αὐτῶν ψυχὴ καὶ κακεντρέχεια τοῖς ἔφερεν εἰς τὸ στόμα. Πρὸς ἄλλοις παρεκάλεσαν τὸν διοικητὴν τοῦ Γαλατᾶ, ἵνα χαρακτηρίσῃ τὸν Μεταξᾶν εἰς τὸν Μ. Βεζύρην ὡς πολεμικοῦ χαρακτῆρος ἄνδρα καὶ περὶ τὰς μάχας ἔμπειρον, πεμφθέντα δὲ ἐνταῦθα πρὸς διοργάνωσιν ἐπαναστάσεως· ὅτι ὑπὸ τὸ ἀπατηλὸν πρόσχημα τῆς τυπώσεως καὶ διαδόσεως βιβλίων πρὸς χρῆσιν τῶν παίδων, κυκλοφορήσει καὶ ἄλλα κατὰ τοῦ Κορανίου ἐξ Ἀγγλίας πεμφθησόμενα βιβλία· ὅτι ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας ὑποθάλπει τοὺς ἐπαναστατικοὺς καὶ ἀντιθρησκευτικοὺς αὐτοῦ σκοπούς· ὅτι ἐν τῷ τυπογραφείῳ ἐκείνῳ ἐξετυποῦντο βιβλία, συντασσόμενα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, δι' ὧν προσεκαλοῦντο οἱ Ἕλληνες εἰς ἐπανάστασιν καὶ ὅτι πολλὰ ἀντίτυπα αὐτῶν ἐστάλησαν εἰς Ρωσσίαν, προτρεπομένην εἰς τὸν κατὰ τοῦ Σουλτάνου πόλεμον.

(Ἀκολουθεῖ)

Ψυχῆς παρθενικῆς ἀγνότατον οἶκον·
Νεῖλε μακάρτατε· σὺ μὲν φαίνων οὐρανὸν ἶκου.
ἄμβροσίῃ δ' ὅπας ἀλάωσας, ἐπὶ μύσαφ φάεα καλά·
Εὐσεβίες βοόωσί τε ἣν ποθέοντες ἀϊδήν.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Μεταξᾶ ἐκδοθὲν πόνημά του μετετυπώθη τῷ 1645 ἐν Λουγδούνῳ τῶν Βαταβῶν.

(δ) Καλαβρὸς μοναχὸς ἐκ τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Βασιλείου ἀκμάσας περὶ τὸ 34. Περὶ αὐτοῦ λέγει ὁ Καντακουζηνὸς (ἱστορ. βιβλ. β'. κεφ. λθ!) "Μοναχός τις ὁρμώμενος ἐκ Καλαβρύας τοῖς Λατίνων ἤθεσι καὶ νόμοις ἐντραφείς. ὄνομα Βαρλαάμ, ἄλλως δὲ νοῆσαί τε ὀξὺς καὶ τὰ νοηθέντα ἐξηγήσασθαι ἱκανώτατος, καὶ τὰ Εὐκλείδου καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος ἐκμελετήσας καὶ διαδόητος περὶ ταῦτα ὤν· θεωρίσθη δὲ ὑπὸ Ἀνδρονίκου τοῦ νεωτέρου ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

(ε) Εἷς τῶν λογιωτέρων Ἑλλήνων τοῦ αἰῶνός του ἐγεννήθη τῷ 1 καὶ ἐσπούδασε τὴν θεολογίαν ἐν Πατταβίῳ. Τὴν 18 Ἰουλίου τοῦ 5 προεχειρίσθη ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ β' μητροπολίτης Φιλαδελφείας, πλὴν δὲν μετέβη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην, ἀλλ' ἀπῆλθεν εἰς Βενετίαν, ὅπου καὶ προηγουμένως ἐφημέρευεν. Ἔκτοτε ὁ τῆς Φιλαδελφείας Μητροπολίτης προσέλαβε τὴν τιμητικὴν προσηγορίαν πρόεδρου Ἐνετίας, τῆς ἐκκλησίας ἐγκρινάσης ἵνα παραμείνῃ εἰς Ἐνετίαν πρὸς τὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἀπόκρουσιν τῶν συνεχῶν προσβολῶν τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου Ἀνδρέας ὁ Λοιδάνος ἔγραφε τῷ 1579 πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱερεμίαν τάδε: "ἔστι δεινὸς ὁ ἀνὴρ τὰ τῆς καθ' ἡμᾶς θεοσεβείας τε καὶ ἀληθείας καὶ ἕτοιμος ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ που τῷ αἰτοῦντι, λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος, οὗ τὸ σῶφρον καὶ ἡ ἀγχίνοια καὶ τὸ εὐγενὲς τῶν ὑπ' οὐδενὸς τῶν αὐτὸν εἰδότων καὶ μὴ τῶν φρενῶν κατηνεχθέντων μωμήσεται' ἄν" Lamii Deliciae Eruditorum Tom. 14. p. 142. Ἀπέθανε κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 16 6 ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς κειμένῳ ἐπὶ τῆς Δαλματικῆς νήσου Λεσίνης (Βελούδου Χρυσαλ. τοὐδ' τους 183.)

ΤΟ ΑΓΙΑΣΜΑ ΤΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Σταδίου περίπου ὁδὸν τῆς Πόλεως κατέναντι τῆς πρὸς τὴν Σηλυμβρίαν πύλης, τῆς ἄλλως καὶ Πύλης τῆς Πηγῆς (α)

(α) Ὅτι ἡ πύλη αὕτη ἐκαλεῖτο καὶ Πύλη τῆς "Πηγῆς" συνάγομεν ἐκ τῆς ἑπομένης ἐπιγραφῆς σωζομένης εἰς τὸ ὄπισθεν πρόσωπον τοῦ νοτίου παραπυλίου πύργου τῆς πύλης τῆς Σηλυμβρίας, ἐγγεγλυμμένης ἐπὶ ἐρυθροχρόου μαρμαρίνης πλακὸς καὶ ἐχούσης ὧδε·

ΑΝΕΚΑΙΝΙCΘΗ Η
ΘΕΟCΩCΤΟCΠΥΛΗΑΥΤΗ
ΤΗCΖΩΟΔΟΧΟΥΠΗΓΗCΔΙΑ
CΥΝΔΡΟΜΗCΚΑΙΕΞΟΔΟΥ ΜΑ
ΝΟΥΗΛΒΡΥΕΝΝΙΟΥ ΤΟΥ ΛΕ-
ΟΝΤΟCΕΠΙΒΑCΙΛΕΙΑC
ΤΩΝΕΥCΕΒΩΝΒΑCΙΛΕΩΝ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑC
ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΩΝ
ΕΝ ΜΗΝΙ ΜΑΙΩ ,ϛΥΜΑ

Ἀνεκαινίσθη ἡ
θεόσωστος Πύλη αὕτη
τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς διὰ
συνδρομῆς καὶ ἐξόδου Μα-
νουὴλ Βρυεννίου τοῦ Λέ-
οντος ἐπὶ βασιλείας
τῶν εὐσεβῶν βασιλέων
Ἰωάννου καὶ Μαρίας
τῶν Παλαιολόγων
ἐν μηνὶ Μαΐῳ 6944·

ἐπιλεγομένης, ἀναβρύουσι τὰ ἰαματικὰ ὕδατα, ἐφ' ὧν κατὰ θείαν χάριν τῆς Θεομήτορος ἐπιρρέει ἄνωθεν δύναμις, ἰάσεις εἰς τοὺς πιστοὺς παρέχουσα. Λαμβάνων τις ἀνὰ χεῖρας τὸν Προκόπιον καὶ ἀνιγνώσκων ἐν αὐτῷ: «ἄγχιστα δέ πη τῶν Χρυσῶν καλουμένων πυλῶν ὄασος ἐστὶ κυπαρίσσων ἀμφιλαφὲς, λειμὼν τεθηλὼς ἄνθεσι, παράδεισος εὐφορῶν τὰ ὡραῖα, πηγὴ ἀφορητὶ βλύζουσα γαληνὸν καὶ πότιμον τὸ ὕδωρ, ἱεροπρεπῆ ἐπιεικῶς πάντα», δύναται ἄνευ ὁδηγοῦ, ἵνα ἀνεύρῃ τὴν θέσιν ταύτην, ἐπειδὴ, εἰ καὶ δεκατέσσαρες σχεδὸν αἰῶνες διέρρευσαν, εἰ καὶ γενεαὶ πλείσται ὅσαι ἦλθον καὶ παρῆλθον, οὐδὲν παρήλλαξεν ἐκ τῆς περιγραφῆς ταύτης, ἀλλὰ τὰ πάντα μένουσι τὰ αὐτά. . . Οὐκ ἔστιν ἀκριβὴς ἡ ἔκφρασις, καὶ τούτου ἕνεκεν διεκόψαμεν τὸν παραλληλισμὸν, ἐπειδὴ καὶ εἰς μάτην ὁ ὀφθαλμὸς ἀναζητήσει τὸν μεγαλοπρεπέστατον Ναὸν τῆς Πηγῆς· ἀντ' αὐτοῦ διακρινεῖ λιθόκτιστον μὲν, ἀλλὰ σχετικῶς ταπεινὸν εὐκτήριον, πολὺ τοῦ ἀρχαίου ναοῦ ἀφιστάμενον· εἰς μάτην ἀναζητήσει τὰ ὑπερήφανα ἀνάκτορα, ἅτινα ἠγείροντο ἄλλοτε ἐν τῷ παντέρπῳ τούτῳ ἄλσει. Ηλὴν ἂν μὴ ἴδῃ μέγαρα γαύρου ὑπερηφανείας ἀνυψούμενα, ἴψεται ἕτερα, δι' ἃ ἡ καρδία αὐτοῦ κατανυγήσεται καὶ φωνὴ ἀδελφικῆς συμπαθείας καὶ εὐγνωμοσύνης ἐκ τῶν χειλέων αὐτοῦ ἐξελεύσεται· εἰς μικρὰν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων μεγάρων ἀπόστασιν εὑρηνται τὰ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος καὶ παρ' αὐτὰ ἐργάται, ἰδρῶτι περιρρεόμενοι, κοπιῶσιν εἰς ἀνέγερσιν ἀσύλου διὰ τοὺς ἀποκλήρους τῆς μοίρας, διὰ τοὺς δυστυχεῖς ἡμῶν ἀδελφοὺς, ὧν τὴν λυχνίαν τοῦ λογικοῦ ἀπέσβεσε θεήλατος πνοή.

Πρὶν ξεναγήσωμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὰ ἄσυλα ταῦτα τῆς φιλαδελφίας καὶ τῆς χριστιανικης ἀγάπης καὶ στοργῆς, παρακαλοῦμεν αὐτὸν, ὅπως ἀκολουθήσῃ ἡμᾶς εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐξ ἧς ἡ τοῦ Χριστοῦ Μήτηρ

Ζηλοῖ τὸν Υἱὸν καὶ ῥέει ζωῆς ὕδωρ.

Τῆς Πηγῆς ταύτης τὰ θεῖα τεράστια κατέμελψεν ὁ γλυκύφωνος τέττιξ Ἰωάννης ὁ Εὐχαίτων καὶ ὁ φιλόμουσος Μανουὴλ ὁ Φιλῆς, ὅθεν ἡμῖν οὐκ ἀπολείπεται ἢ ἡ μεταγραφὴ τῶν ἰάμβων αὐτῶν, ἐχόντων τῶν μὲν τοῦ Εὐχαίτου ὧδε:

Ἔβλυζε καὶ πρὶν νᾶμα τῷ λαῷ πέτρα,
Χριστὸν δὲ ταύτην μυστικοὶ φασὶ λόγοι,
Ὃ καὶ ποτίζει νέκταρ πρὸς ἀφθαρσίαν.
Μήτηρ δὲ Χριστοῦ, δευτέρα πάλιν πέτρα,
Ζηλοῖ τὸν Υἱὸν, καὶ ῥέει ζωῆς ὕδωρ.
Πάντες δέχεσθε, συντρέχοντες, τὴν χάριν.

τῶν δὲ τοῦ Μανουὴλ ὡς ἑπομένως:

Ζωῆς ἐγὼ βλέπουσε πηγὴν Παρθένε,
Πᾶσαν φλόγα σβεννύεις παντὸς κινδύνου·
Σὺ γὰρ ἀναψύχεις με τοῖς τεραστίοις,
Ἀφθαρσίας φέρουσα τοῖς κόλποις φλέβα.

Λέων Φλάβιος ὁ Ἄος ὁ καὶ Μέγας καὶ Μακέλης ἐπωνυμούμενος, ὁ ἀπὸ Τριβούνων καὶ Δουκὸς τῶν Σηλυμβριανῶν ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ τῇ 7 Φεβρουαρίου τοῦ 457 καὶ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀνατολίου στεφθεὶς, πρῶτος ᾠκοδόμησε ναὸν τῇ Θεοτόκῳ ἐπὶ τῆς Πηγῆς διὰ τὸ γεγονὸς, διὰ χειραγωγίας αὐτοῦ ἔτι στρατιώτου ὄντος, θαῦμα εἰς τὸν τυφλόν. Τὸν ναὸν τοῦτον Ἰουστινιανὸς ὁ Μέγας ἰαθεὶς ἀπὸ τῆς λιθιάσεως, ὑφ' ἧς ἔπασχε, διὰ τοῦ ἁγιάσματος τῆς Πηγῆς, τῷ 33 ἔτει τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ (559 Μ. Χ.) μετεποίησεν, ἀπὸ εὐκτηρίου εἰς ναὸν μεγέθει καὶ κάλλει ἐξέχοντα μεταγαγών, διὰ τοῦ ἐκ τῆς ἁγίας Σορίας περισσεύσαντος ὑλικοῦ. Καταβληθέντα ὑπὸ σεισμοῦ μετὰ πάροδον ἐτῶν 220 ἢ 227, Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, σύζυγος Λέοντος τοῦ Χαζάρου ἀνεκαίνισεν, ἀλλὰ μετά τινα χρόνον ὁ Μακεδὼν Βασίλειος ἀνῳκοδόμησεν αὐτὸν, καταπεσόντα, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ σωζόμενον ἐπίγραμμα, (σελ. 22) Ἰγνατίου τοῦ Μαγίστορος τῶν γραμματικῶν, ἐν ᾧ ἀναφέρονται καὶ τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ προαποθανόντος καὶ Λέοντος τοῦ ἐπωνυμουμένου Σοφοῦ, ὃς καὶ διεδέξατο αὐτὸν, ἔχον δὲ ὧδε:

Πτωθέντα κοσμεῖ τὸν ναὸν τῆς παρθένου
Βασιλειός τε σὺν Κωνσταντινωλέων.

Οὐ πολλῷ ὅμως χρόνῳ ὕστερον ἐπὶ τῆς ἀνηλικότητος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐπυρπολήθη οὗτος ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, οἵτινες τὴν 21 Αὐγούστου 917 νικήσαντες κατὰ κράτος περὶ τὴν Ἀγχίαλον τοὺς Βυζαντινοὺς, στρατηγουμένους ὑπὸ Λέοντος τοῦ Φωκᾶ, ἐφώρμησαν κατ' αὐτῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Συμεῶνος, δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ ἐκχριστιανισθέντος Βόρι, ὃς ἐκπαιδευθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔλαβε δεύτερος (α) οὗτος τῶν ξένων ἡγεμόνων τὸ τοῦ βασιλέως ἐπώνυμον.

Ὁ ἀείμνηστος Κωνστάντιος (ἐν σελ. 119 Κωνστ.) θέλει τὸν ναὸν τοῦτον ἀποτεφρωθέντα μὲν ὑπὸ τοῦ Συμεῶνος, ἀλλ' ἐπὶ τῆς βασιλείας Ρωμανοῦ τοῦ Λεκαπηνοῦ. Ἡ γνώμη ὅμως αὕτη τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου ἐσφαλμένη ἐστὶν, ἐπειδὴ καὶ καθ' ἃ ἱστορεῖ ὁ κ. Παπαρρηγόπουλος (Ἱστορ. Ἑλλ. Ἔθν. Τόμ. Δ'. σελ. 95) Λέων ὁ Φωκᾶς τῷ 918 ἐξεδίκησε τὴν παρὰ τὴν Ἀγχίαλον ἧτταν αὐτοῦ, ἀναγκάσας εἰς ὑποχώρησιν τὸν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁρμήσαντα Συμεῶνα. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἄλλη τοῦ Βουλγάρου τούτου ἡγεμόνος ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔροδος δὲν μνημονεύεται, ἄρα πρὸ τῆς κατατροπώσεως αὐτῶν ταύτης ὁ ναὸς οὗτος ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Βουλγαρικῶν στιρῶν. Βεβαίου δὲ ὄντος ὅτι Ῥωμανὸς ὁ Λεκαπηνὸς περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ 920 τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς μετείληρε, πρόδηλος ἡ ἀνακρίβεια τῆς γνώμης τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου.

Ὁ Ρωμανὸς οὗτος ἀνῳκοδόμησε τὸν ναὸν τοῦτον, ἐν ᾧ καὶ τοὺς γάμους ἐτέλεσε τῆς ἐγγονῆς αὐτοῦ Μαρίας τῆς Χριστοφόρου (β) μετὰ Πέτρου τοῦ υἱοῦ τοῦ Συμεῶνος. Κατὰ

(α) Πρῶτος ἦν ὁ Τσάχιος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Χρονικοῦ Πασχαλίου (σελ. 33 .) "προεχειρίσθη καὶ ἐστέφθη βασιλεὺς Λαζῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστίνου, φορέσας στέφανον Ρωμαίων καὶ χλαμύδην ἅσπρον ὁλοσηρικόν"

(β) Ὁ Χριστόφορος τὴν Μαρίαν ταύτην, τὴν καὶ Εἰρήνην κληθεῖσαν, ἥτις κατὰ τὸν Κεδρηνὸν "ἦν ὑπερφυὴς τῷ κάλλει", ἐτεκνογόνησε μετὰ τῆς θυγα-

τῆς πράξεως ὅμως ταύτης κατεξανέστη ἡ Βυζαντινὴ εὐγένεια, τὸν δὲ γάμον τοῦτον ἀλλοφύλου καὶ βαρβάρου μετὰ Βυζαντινῆς Βασιλοπαιδὸς στιγματίζει Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, παρακινῶν τὸν διάδοχον αὐτοῦ νὰ μὴ μιαν θῇ παράδειγμα τοιοῦτον, «ἐπεὶ, λέγει, ἔξω τοῦ κανόνος καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ τῆς τοῦ μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου διατάξεως τοῦτο πεποίηκεν ὁ Βασιλεὺς, ἰδιώτης καὶ ἀγράμματος ἄνθρωπος ὤν. ... διὸ πολλὰ καὶ ζῶν ὠνειδίσθη ὁ Κύρης Ρωμανὸς καὶ διεβλήθη καὶ ἐμισήθη παρά τε τῆς Συγκλήτου Βουλῆς καὶ τοῦ Δήμου παντὸς καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ὡς καὶ τὸ μῖσος ἐπὶ τέλους γενέσθαι καταφανὲς, καὶ μετὰ θάνατον ὁμοίως ἐξουθενεῖται καὶ διαβάλλεται καὶ ὑποκαταγνώμην τίθεται καὶ αὐτὸς, ἀνάξιον πρᾶγμα καὶ ἀπρεπὲς εἰς τὴν εὐγενῆ πολιτείαν Ρωμαίων καινοτομήσας.»

Ὅπως ἐννοήσῃ ὁ ἀναγνώστης πόσον μέγα ἐθεώρουν οἱ Βυζαντινοὶ τὴν ἔκδοσιν Βασιλοπαιδὸς εἰς γάμον μετ' ἀλλοφύλου, ἀναγνώτω τὴν πρὸς τοὺς Γερμανοὺς αὐτοκράτορας Ὄθωνας ἔκθεσιν τοῦ παρὰ Νικηφόρῳ τῷ Φωκᾷ πρεσβευσαμένου Λουϊτπράνδου, ἀκούσαντος παρὰ τῶν Βυζαντινῶν ὑπουργῶν εἰς ἀπάντησιν τῆς περὶ ἀγχιστείας τῶν δύο βασιλευόντων οἴκων προτάσεως αὐτοῦ, ὅτι «οὐδέποτε ἠκούσθη Πορφυρογεννήτου Πορφυρογέννητος θυγάτηρ συνελθεῖν εἰς γάμον μετ' ἀλλοφύλων». Ὅτε δὲ οὗτος τὸν πρόσφατον τοῦτον τοῦ Πέτρου γάμον ἐπεκαλέσθη, ἤκουσεν: «ὁ Χριστόφορος οὐκ ἦν Πορφυρογέννητος.»

Ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ καὶ ὁ Καντακουζηνὸς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἑλένην ἐμνηστεύσατο μετὰ Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, υἱοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Νεωτέρου.

Κατ' ἔτος τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Σωτῆρος Ἀναλήψεως ἐγίνετο λιτανεία, ἧς μετεῖχεν ὁ Αὐτοκράτωρ (ἴδε Λέον. τὸν Διάκ. Β. 4. 7) ποιῶν πρόκενσον, (γ) ἤτοι προέλευσιν πομπικὴν, ὅτε καὶ διέτριβεν ἐπί τινας ἡμέρας εἰς τὰ παρακείμενα ἀνάκτορα, ὅπερ καὶ ἐλέγετο ἐαρινὴ εἰς Ηηγὰς μετάστασις. (δ)

Τῷ 1424 Σουλτὰν Μουρὰτ ὁ Β'. στρατεύσας ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατὰ τὸν Δοῦκαν «εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ναοῦ τῆς Πηγῆς ἔπηξε τὰς σκηνὰς αὐτοῦ». Αἱ 200 χιλιάδες τῶν μαχητῶν, μεθ' ὧν ὁ μονάρχης οὗτος ἐπὶ τρίμηνον ἐνταῦθα ἐστρατοπέδευσεν, ἐπροοιμίασαν τὴν καταστροφὴν τοῦ τε ναοῦ καὶ τῶν ἀνακτόρων, ἐπεκταθεῖσαν τῷ 1453 ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῆς ἀποληξάσης εἰς τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως, καὶ συντελεσθεῖσαν τῷ 1498 ὅτε ᾠκοδομήθη τὸ τέμενος τοῦ Σουλτὰν Βαγιαζήτ. Ἔκτοτε ἐρείπια μόνον ἐπεφαίνοντο ἐπὶ τῶν μερῶν αὐτῶν, ἐφ' ὧν ἄλλοτε μεγαλοπρεπῆ, ὡς εἴπομεν ἀνάκτορα, καὶ περιφανὴς ὑψοῦτο ναός. Εἰς τὰ ἐρείπια δὲ ταῦτα κατέφευγον οἱ ἡμέτεροι καὶ ἐκκλησιαζόμενοι εἰς τὸ σμικρὸν καὶ σχεδὸν ὑπόγειον εὐκτήριον, ἐξικέτευον τὴν ἰαματικὴν τῆς ἀειπαρθένου Θεοτόκου χάριν. Πλὴν καὶ τοῦ λειψάνου ἐζήλευσαν καὶ παρ' ὀλίγον ἀπωρφάνιζον ἡμᾶς αὐτοῦ. Τὰ τῆς καταδρομῆς ταύτης ἐάσωμεν τὸν σύγχρονον γεγονότα Ὑψηλάντην ἵνα ἀρηγηθῇ: «Ὁ ἐπίτροπος Ἀλῆ Πασσᾶς (ε) ἄρχισε νὰ κτίζῃ τὸ τζαμί του εἰς τὰ ἐξ Μάρμαρα εἶχε κάλφαν Ἀρμένιόν τινα, ὅστις τῇ δυνάμει τοῦ ἐπιτρόπου ἐκινήθη διὰ νὰ πάρῃ τὸ Ἁγίασμα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ νὰ τὸ δώσῃ τοῖς Ἀρμενίοις, μὲ τὸ νὰ ἔχουν καὶτοὶ ἐκεῖσε μνημεῖά τινα, ἔγεινε πολλὴ ταραχὴ διὰ τὴν τοῦ ἐπιτρόπου πρὸς τὸν Ἀρμένιον ὑπεράσπισιν, καὶ τὸ πρᾶγμα εἶχε δυσκολίας πολλάς. Ὁ Δέρκων Σαμουὴλ, ὡς μέρος τῆς ἐπαρχίας του τὸ Παλουκλὶ, βοηθούμενος καὶ παρὰ τοῦ Πατριάρχου κὺρ Παϊσίου, πάντα λίθον κινήσαντες καὶ τοὺς χριστιανοὺς διεγείραντες, δοθέντων καὶ τῷ ἄνακτι ἄπαξ καὶ δὶς περὶ τούτου λιβέλλων, κόπῳ καὶ δαπάνῃ οὐκ ὀλίγῃ ἐκώλυσαν τὸ κακὸν καὶ ἀνεχαίτισαν τὴν ὁρμὴν τοῦ ἐπαράτου Ἀρμενίου. Ὁ τότε ὀργομάνος τῆς Πόρτας Ἀλέξανδρος Γκίκας διὰ νὰ μὴν φέρῃ εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησιν τὸν Ἀρμένιον καὶ δι' αὐτοῦ τὸν ἐπίτροπον, ἐφέρετο εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν μὲ ἀδιαφορίαν.» (Ἀθ. Ὑψηλ. τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 335).

Τὸ ἁγίασμα τοῦτο διασωθὲν παρέμεινεν ἄχρι τοῦ 1794 ὑπὸ τὴν ποιμαντορικὴν προστασίαν τοῦ Μητροπολίτου Δέρκων, ὅτε Πατριαρχεύοντος Γερασίμου (στ) τοῦ ἀπὸ Δέρκων, διὰ πράξεως συνοδικῆς ὑπογεγραμμένης καὶ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Δέρκων Μακαρίου τοῦ ἀπὸ Ἄρτης, μετετράπη εἰς Πατριαρχικὸν σταυροπήγιον καὶ ὡρίσθη ἡ τῶν προσόδων αὐτοῦ διάθεσις ὑπὲρ τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων, ἅτινα πενόμενα οὐκ ἠδύναντο ἐπαρκέσαι εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν πασχόντων.

Ἔκτοτε ἡ ἰαματικὴ αὕτη πηγὴ διπλῆν προσεκτήσατο ἀξίαν, διατηροῦσα πάντοτε τὴν διὰ τῆς χάριτος τῆς Θεομήτορος ἰαματικὴν αὐτῆς δύναμιν καὶ ἀποβᾶσα μέσον τῆς τῶν ἐν ἀνεχείᾳ ἀνακουφίσεως, τῶν εἰς

τρὸς Νικήτα, τοῦ εὐπάτριδος ἐκείνου Πελοποννησίου, οὗ τὴν εὐγένειαν, ἐπισκώπτων ὁ γραμματικὸς Εὐρήμιος ἔγραφε·

Γαβαροειδεῖς τὴν ὄψιν ἐσηλαδομένη.

(γ) Ἐκ τοῦ λατινικοῦ Processus· Ὁ Εὐστάθιος γράφει· "πομπὴ, ὁ θρίαμβος, ὃν προέλευσιν ἡ κοινὴ γλῶσσα καλεῖ" ὁ δὲ Ἰωάννης Τσέτσης [χί. 6. 5. σελ. 492] λέγει·

"Ὁ Κόμοδος ἠθέλησε προέλευσιν ποιῆσαι.

(δ) Μεταστάσεις, ἢ Μεταστασίματα ἐκάλουν οἱ Βυζαντινοὶ τοὺς ἔξω τῶν τειχῶν καὶ οὐ πόρρω Κωνσταντινουπόλεως ἀναπαύσεως καὶ ἡδονῆς τόπους (Κωνστ. Πορφυρογ. Κερ. 51.)

(ε) Καὶ ὁ Πατριάρχης (Κωνσταντ. σελ. 121) καὶ ὁ Βυζάντιος (Κωνστ. σελ. 337) συμφωνοῦσι μετὰ τοῦ Ὑψηλάντου καθ' ὅλα καὶ ὡς πρὸς τὸ ἔτος σημειοῦντες καὶ αὐτοὶ τῷ 1732, Βεζύρην μόνον θέτουσι τὸν Καπᾶ Κουλάκην Ἰβραχὶμ πασσᾶν.

(στ) Οὗτος ἐγένετο Πατριάρχης τὴν 3 Μαρτίου 1794, καθὰ ῥητῶς ἀναφέρεται ἐν τῷ σιγιλλιώδει γράμματι δι' οὗ ἀπεσπάσθη τὸ ἁγίασμα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Δέρκων καὶ διετέθη ὡς Πατριαρχικὸν σταυροπήγιον ὑπὲρ τῶν Φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καταστημάτων.

αὐτὴν προσφερομένων ἐλεῶν διατιθεμένων πρὸς συντήρησιν τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων.

Πρὸς τὸ εὐσεβὲς λοιπὸν αἴσθημα τὸ πληροῦν τὴν καρδίαν τοῦ ἁγιασμοῦ χάριν μεταβαίνοντας εἰς τὴν ὄντως Ζωοδόχον ταύτην πηγὴν, πρὸς τὰς μεγάλας ἱστορικὰς ἀναμνήσεις τὰς πληρούσας τὴν καρδίαν τοῦ εὐλαβοῦς προσκυνητοῦ, πρὸς τὰς συγκινήσεις τὰς γεννωμένας ἐν αὐτῷ ἐκ τῆς ἀναπολήσεως τῶν ὑπερφυῶν θαυμάτων, ἃ ἡ ὑπερθαύμαστος τῆς Παναγνου Θεομήτορος δύναμις ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἀπειργάσατο, καὶ αἴσθημα ἱκανοποιήσεως τῆς ἰδίας συνειδήσεως πληροῖ τὴν καρδίαν τοῦ εὐσεβοῦς προσκυνητοῦ, συναισθανομένου ὅτι ἡ εὐλαβὴς αὐτοῦ εἰς τὸ ἁγίασμα τοῦτο προσφορὰ συμβάλλει εἰς κατασίγασιν πόνων στεναγμῶν ὁμοίων αὐτῷ ἀνθρώπων, εἰς ἀπόσβεσιν δακρύων ἀδελφικῶν ὀφθαλμῶν, εἰς καταπραΰνσιν τῶν ἀλγηδόνων τῶν πασχόντων, εἰς παροχὴν ἀσύλου πρὸς κακοδαίμονα ὀρφανὰ, πρὸς δυστυχῆ τῆς μοίρας ἀπόκληρα.

Ὡς θαυμαστὴ ἀληθῶς ἡ τῆς παναγνου Δεσποίνης μήτρικὴ ὑπὲρ τῶν πασχόντων καὶ τῶν ὀρφανῶν μέριμνα. Τὴν εὐεργετικὴν ταύτην καὶ σωτήριον χρησιμοποίησιν τοῦ ἁγιάσματος τούτου προορῶσα βεβαίως ηὐδόκησεν ἵνα ἐπισκιάσῃ διὰ τῆς χάριτος Αὐτῆς καὶ παράσχῃ τοῖς ὕδασι τούτοις ἰαματικὴν δύναμιν πρὸς ἴασιν τῶν ἀσθενούντων, πρὸς τὴν τῶν πασχόντων ἀνακούρισιν. Αὐτῆς ἡ πανσθενὴς δεξιὰ ἐπισκιάζουσα ἐς ἀεὶ τὸ ἁγίασμα τοῦτο διέσωσεν αὐτὸ ἐκ τῆς ἀπειληθείσης ἐν ἔτει 1732 διαρπαγῆς, διεφύλαξεν αὐτὸ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ Γιανιτσάρων, λήγοντος τοῦ 1821, καταστροφὴν τοῦ ἐπ' αὐτοῦ ναϊδρίου καὶ ηὐδόκησεν ἵνα, ἀντὶ τοῦ τέως ταπεινοῦ ναϊδρίου, ναὸς ὑψωθῇ μεγαλοπρεπὴς, ἀδεία τῆς ἐξουσίας ἐκ τῶν ἐπιτυμβίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λίθων τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν τῶν καταστρεψάντων τὸ ταπεινὸν ἐκεῖνο εὐκτήριον. Εἴπωμεν τοίνυν, ὡς ἀνεξερεύνητοι αἱ βουλαί Σου, Κύριε, τὸ δὲ βῆμα στρέφοντες καθ' ἡλίου ἀνατολὰς πορευθῶμεν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΘΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.

Εἰ καὶ μεγάλως ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία Ἐκκλησία ἐν τοῖς παρελθυθόσι χρόνοις ἐπένετο, εἰ καὶ ἠπόρει ἐξοικονομῆσαι τὰ τῆς συντηρήσεως τῶν λειτουργῶν αὐτῆς, οὐκ ἔλλειπε τῇ φιλαδελφίᾳ στοιχοῦσα καὶ ὑπὲρ τῶν πασχόντων, τῶν τε ἀσθενῶν καὶ τῶν ἐν φυλακαῖς ἐνδελεχῶς μεριμνῶσα καὶ φροντίζουσα. Τοῖς εὐαγγελικοῖς ἑπομένη ῥήμασιν αὐτὴ εἰς μυρίας ὑπεβάλλετο στερήσεις, ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς ἀνακούφισιν τῶν ἐν θλίψεσιν. Οἱ τὴν δυσπραγίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐν τοῖς τότε χρόνοις γινώσκοντες, δυσπίστως ἔχουσι πρὸς τὸ ἄγγελμα, ὅτι ἐν τῷ παρελθόντι αἰῶνι ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, οὐ μόνον ὑπὲρ διασώσεως τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς ριπτομένων καὶ ἀνακουφίσεως τῆς θέσεως αὐτῶν ἐμερίμνα, καὶ ἀπανωῦσαἐρρόντιζεν, ἀλλὰ καὶ πρία ἄσυλα τῆς φιλαδελφίας, δύο μὲν ἐν Περαίᾳ, ἓν ἐν Γαλατίᾳ καὶ ἕτερον ἐν Σταυροδρομίῳ, τρίτον δὲ κατὰ τὸ ἑπταπύργιον, οὐχὶ πλέον ἐκ τοῦ ὑστερήματος, ἀλλὰ τὸν ἄρτον τῶν λειτουργῶν αὐτῆς ἀποκόπτουσα, συνετήρει. (α) Ὅτε δὲ Πατριαρχεύοντος τοῦ μακαρίας μνήμης ἀπὸ Μαρωνείας Πατριάρχου γεγονότος κυροῦ Νεοφύτου τοῦ Σμυρναίου, τὸ

(α) Ἐκ τῶν νοσοκομείων τούτων τὸ μὲν τοῦ Σταυροδρομίου κείμενον εἰς Ταξίμιον παρὰ τὸ ἐκεῖ νεκροτάφιον ἐπὶ μέρους ὕφοῦται σήμερον ὁ μεγαλοπρεπὴς τοῦ Ταξιμίου στρατὼν ἐχρησίμευεν εἰς νοσηλείαν τῶν ἀσθενῶν τῶν ἐκεῖ πλησίον ἐνοριῶν τὸ τοῦ Γαλατᾶ ἐγηγερμένον ὅπου σήμερον ὕφοῦται τὸ Μ. ἐθνικὸν χάνιον ἦν τὸ κυρίως νοσοκομεῖον τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολῆς ὅπερ ἀφιερώθη πρὸ τοῦ ἀφιέρωσαν πέριξ διὰ χρυσίβου τοῦ Διερμηνέως Ἀργυροπούλου, ὡς δηλοῖ πλὰξ μαρμάρινος ἄνω τοῦ πυλῶνος φέρουσα ἡμερομηνίαν ἀ Ἰανουαρίου ἀριθ. Τὸ δὲ τῶν ἑπτὰ πύργων ἐκπεσὸν εἰς ἀπόστασιν 4 0 περίπου βημάτων ἀπὸ τῆς πύλης ταύτης ἐχρησίμευε πρὸς νοσηλείαν τῶν ἐκ λοιμώδους νόσου προσβαλλομένων. Ἔκ τινος ἐπιγραφῆς ἐκτισμένης ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς ἐντὸς τῆς αὐλῆς τοῦ νοσοκομείου δεξαμενῆς πληροφορούμεθα ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο ὠκοδομήθη τῷ 1758 διὰ ἐξόδων τῶν ὀρθοδόξων μελῶν τῆ συντεχνίας τῶν μπακάλιδων· ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, ἐκφωνεῖσα ὑπὸ τοῦ κ-Α. Γ. Πασπάτη τῷ 1862 ἐν τῷ ὑπομνήματι αὐτοῦ περὶ τοῦ Γραικικοῦ νοσοκομείου τῶν ἑπτὰ Πύργων, ἔχει ὧδε·

ηκωδωμήθη
τονοσοκωμηον
καθοζορατε δια
εξοδοτονορθοδοξ
πακαλιδοντουροφε
πουοεχμνημεν 1758
ἤ τοι

Ὠκοδομήθη τὸ νοσοκομεῖον καθὼς ὁρᾶται διὰ ἐξόδω(ν) τῶν ὀρθοδόξ(ων) πακάλιδων τοῦ ροφετίου ὅλου ε ἰς) μνήμεν (μνημόσυνον ἴσως) 7 1 2.

Ἑτέρα ἐπιγραφὴ ἐκτισμένη ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς αὐτῆς δεξαμενῆς μνημονεύει τὴν ἀνακαίνισιν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Μαρωνείας, περὶ ἧς ποιεῖται λόγον καὶ τὸ σιγίλιον τὸ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Γερασίμου τοῦ ἀπὸ Δέρκων ἀπολυθὲν ἐφ' οὗ ὁ λόγος ἐκτείνεται ἐν τῷ κειμένῳ. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη κάτωθεν τῶν Πατριαρχικῶν συμβόλων καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ μονογράμματος ἔχει ὧδε·

Τὸ πάγχρηστον νεόδμητον τουτὶ νοσοκομεῖον
Ἐκ βάθρων ἀνεγήγερται κατ' αὖθις ζήλον
Ἀπὸ δαπάνης εὐτελοῦς τοῦ ἀπὸ Μαρωνείας
Τὸν θρόνον διαθύνοντος τὸν τῆς Πατριαρχείας
Τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κυρίου Νεοφύτου,
Ἔργον ποιμένος πράξαντος ὄντως Χριστομίμητου.
Τῇ προστασίᾳ Πετζαδὲ Μουρούζη Γεωργίου,
Διερμηνέως γενικοῦ μεγάλου δοβλετίου
Ἐπιστασίᾳ δὲ ὁμοῦ καὶ τῶν τιμιωτάτων
Σὺν Ἰορδάνῃ Μιχαὴλ τῶν κοινωφελεστάτων.
ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ αψγ'—1823.

Τὸ ξύλινον τοῦτο κτίριον ὑπῆρχεν, ὡς λέγει ὁ κ. Πασπάτης (ἐνθ. ἀνωτέρω σελ. 3) ἄχρι τοῦ 1850, ἀλλ' οὐχὶ πλέον ὡς Νοσοκομεῖον, ἐπειδὴ καὶ διαταγῇ Σουλτὰν Μαχμούτ τοῦ Β'. τῇ 1 Ἀπριλίου 1837 Πατριαρχεύοντος τοῦ κὺρ Γρηγορίου τοῦ ΣΤ'. οἱ ἡμέτεροι ἔθηκαν τὸν θεμέλιον νέου κτιρίου διὰ νοσοκομεῖον μακρὰν τῆς ὁδοῦ, ὅπου τὰνῦν ὁρᾶται καὶ ἐργασθέντες εἴκοσι καὶ ἕνα ὅλους μῆνας, τὴν λαμπρὸν Δεκεμβρίου τοῦ φωλῆ ἔτους εἰς πέρας τὸ ἔκτοτε ὡς νοσοκομεῖον χρησιμεῦον κατάστημα δαπανήσαντες ἐνέκατ. τέσσαρας χιλ. καὶ ἑπτακόσια ἐξήκοντα ἑννέα γρόσια.

Δεκατέσσαρα ἔτη μετὰ ταῦτα προναίᾳ τοῦ ἀειμνήστου κυροῦ Γερμανοῦ ἐτέθη ἐν τῷ περιδόλῳ τοῦ Νοσοκομείου ὁ θεμέλιος οἰκοδομῆς χιλίων διακοσίων περίπου πήχεων ἐπιμήκους καὶ τριπάτου προωρισμένης εἰς περιθάλψιν καὶ ἐκπαίδευσιν ἀνεστίων ὀρφανῶν παίδων. Καὶ τὸ μὲν οἰκοδόμημα ἤχθη εἰς πέρας, ἀλλ' εἰς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ δὲν ἐχρησίμευσεν ἢ μετὰ πάροδον σχεδὸν δεκαετίας ὅλης ἕνεκεν τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου πατριάρχου

μὲν ἐν ἐπταπυργίῳ ἐκ τῶν συνήθων τότε παρενοχλήσεων τῶν ἀναγώγων εἰς ἐρείπιον μετεβλήθη, τὰ ἐν Πειραιᾷ ἐπισκευῆς ἐπειγούσης ἐδέοντο, παντελὴς δ' ἔλλειψις ὑπῆρχε χρημάτων πρὸς συνδρομὴν τῶν ἐν ταῖς εἱρκταῖς Πόλεως καὶ Γαλατᾶ καθειργμένων, προνοίᾳ Πατριαρχικῇ τεσσαρακονταλείτουργον ἀνηγγέλθη πᾶσι τοῖς χριτιανοῖς Πόλεως, Γαλατᾶ καὶ Καταστένου «πρὸς ἐπισκευὴν τῶν κατὰ τὸ Γαλατᾶ δύο νοσοκομείων, καὶ ἀνάκτησιν τοῦ κατὰ τοὺς ἑπτὰ κουλάδες κατηρτισμένου νοσοκομείου καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐν ταῖς εἱρκταῖς Πόλεως καὶ Γαλατᾶ». Καὶ τὸ μὲν Πατριαρχικὸν τεσσαρακονταλείτουργον ἐτελέσθη, ἀλλ' ἕνεκεν τῆς μεγίστης τῶν χριστιανῶν πενίας τὰ ἀποκομισθέντα ἐλέῃ «μηδὲ γοῦν πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ κατὰ τοὺς ἑπτὰ κουλάδες νοσοκομείου ἱκανὰ ἀνεφάνησαν,» ὡς λέγει τὸ ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ, τοῦ 1794 ἐπινεμήσεως ΙΒ'. ἐκδοθὲν σιγίλιον τοῦ κυροῦ Γερασίμου τοῦ ἀπὸ Δέρκων. Πᾶς τις ἤθελεν ἀπελπισθῇ καὶ ἀπολείπῃ ἐγχείρημα φαινόμενον ἀκατόρθωτον, ἡ Ἐκκλησία ὅμως δὲν ἀπεδειλίασε, ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐλπίδας αὐτῆς ἀείποτε ἐπὶ τὸν πλουσιοδότην Θεὸν ἐστήριξεν, ὅθεν «διὰ προσασίας τοῦ ῥηθέντος Παν. προκατόχου ἡμῶν, ἐξακολουθεῖ τὸ μνησθὲν Σιγίλιον — τὰ πρὸς οἰκοδομὴν τούτου ᾠκονομήθησαν· ὅμως δ' οὖν, ἐρ' ᾧ καὶ τὰ κατὰ τὸν Γαλατᾶν ἐπισκευασθῆναι νοσοκομεῖα καὶ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἐν φυλακαῖς τυγχάνειν ἀδελφικῆς ἐπισκέψεως ἐς ἀεί, ἐδέδοτο ἐπιστῆσαι τὴν προστασίαν τῶν εὐλογημένων ρουφετίων· μετάπεμπτοι οὖν τότε γενόμενοι οἱ προκριτώτεροι αὐτῶν, ἐξελέξαντο καθ' ἑαυτοὺς τὰ πέντε ρουφέτια ταῦτα, τοὺς γουναράδες δηλαδὴ, καὶ τζεβαχερτζίδες, καὶ τῶν Χίων τοὺς τζοχατζίδες τε καὶ χεταϊτζίδες καὶ τοὺς ἀμπατζίδες κατὰ κοινὴν γνώμην τε καὶ συναίνεσιν, ἐπιθέντες αὐτοῖς καὶ ἐπιτρέψαντες πᾶσαν τὴν φροντίδα καὶ ἐπίσκεψιν τῶν τε τριῶν νοσοκομείων καὶ τῶν ζιντανίων καὶ ἄλλων φυλακῶν τῶν τε ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἐν Γαλατᾷ, ἐπὶ τοιαύταις μέντοι ὑποσχέσεσι καὶ συμφωνίαις, ὅπως πρῶτον μὲν οἱ Χριστιανοὶ τῶν ῥηθέντων πέντε ρουφετίων κατὰ τελείαν πληρεξουσιότητα ἀποκαθιστῶσι καὶ διορίζωσιν ἐπιτρόπους τῶν ῥηθέντων ζιντανίων, φυλακῶν καὶ νοσοκομείων, ἄνδρας φιλοθέους, εὐλαβεῖς καὶ φιλαδέλφους, μὴ μόνον ὑπὸ τῶν ἐσναφίων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ρουφετίων· δεύτερον δὲ ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ πόλεως, γαλατᾶ καὶ καταστένου διορίσωσιν ἐπιτρόπους, ἵνα ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς μετὰ τοὺς δύο δίσκους τῆς Ἐκκλησίας ἀμέσως περιφέρωσι κουτίον ἐλεημοσυνης ζιντανίων καὶ ὁσπιταλίων· τρίτον δὲ ἕκαστον ρουφέτιον ἀποδείξῃ καὶ διορίσῃ μηνιαῖόν τινα ἔλεον κατὰ δύναμιν, ὅστις ἐγχειρισθήσεται τοῖς παρ' αὐτῶν τῶν πέντε ἐσναφίων διοριζομένοις ἐπιτρόποις· τέταρτον δὲ οἱ τὰς διαθήκας ποιούμενοι ἀναμιμνήσκωνται καὶ τῶν ὁσπηταλίων καὶ ζιντανίων τούτων καὶ ἀνατιθῶσιν εἰς αὐτὰ εἴτε λόγῳ παρρησίας καὶ προθέσεως, εἴτε ἄλλως πῶς, ὅσα περ ἂν βούλωνται· πέμπτον δὲ οἱ ἐν τῇ πόλει, γαλατᾷ καὶ καταστένῳ πνευματικοὶ πατέρες κατὰ χρέος προτρέπωσι τὰ πνευματικὰ αὐτῶν τέκνα εἰς ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν τῶν ζιντανίων, νοσοκομείων καὶ φυλακῶν τούτων· ἕκτον δὲ οἱ προχειριζόμενοι εἰς ἐπαρχίας ἢ μετατιθέμενοι ἀρχιερεῖς ἀποδίδωσιν εἰς αὐτὰ τὰ ὁσπηταλια καὶ φυλακὰς ἕκαστος, ὁ μὲν τῆς πρώτης τάξεως γρόσια ἑκατὸν πεντήκοντα, ὁ δὲ τῆς δευτέρας ἑκατὸν, ὁ δὲ τῆς τρίτης πεντήκοντα· ἕβδομον δὲ καὶ τελευταῖον, ὅπως οἱ ἐν τοῖς νοσοκομείοις τούτοις κατ' ἄδειαν Πατριαρχικὴν καὶ ἐκλογὴν τῶν εἰρημένων πέντε ρουφετίων διοριζόμενοι ἱερεῖς καὶ πνευματικοὶ ὑπάρχουσι πάντῃ ἀσύδοτοι καὶ ἐλεύθεροι τῆς πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς Πατριάρχην φιλοτιμίας.»

Ταῦτα θεσμοθετηθέντα ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ κυροῦ Νεοφύτου καὶ ἐπικυρωθέντα διὰ τοῦ μνησθέντος σιγιλιώδους γράμματος τοῦ κυροῦ Γερασίμου, ἐχρησίμευσαν ἐπὶ ὀγδοηκονταετίαν σχεδὸν ὁ καταστατικὸς τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων χάρτης, ἅτινα ἐξηκολούθουν λειτουργοῦντα ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ παρέχοντα τὴν εὐεργετικὴν αὐτῶν συνδρομὴν εἰς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα.

Προτιθέμενοι ἵνα ἐν τῷ κεφαλαίῳ «Μνημείων Γραπτῶν περισυναγωγῇ» δημοσιεύσωμεν καὶ τὰ σωζόμενα ἔγγραφα τὰ διαφωτίζοντα τὴν ἱστορίαν τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων, κλείομεν τό γε νῦν τὰς ἐπ' αὐτῶν παρεκβάσεις, ὅπως ἐπισκοπήσωμεν τὴν ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις κατάστασιν αὐτῶν.

Τὰ καθιδρύματα ταῦτα μὴ περιορίσαντα τὴν εὐεργετικὴν αὐτῶν ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἀποστολὴν ἐπὶ μόνης τῆς τῶν ἀσθενῶν περιθάλψεως ἀλλ' ἐπεκτείναντα ταύτην καὶ ἐπὶ ἄλλων δυστυχῶν συντριμμάτων τῆς κοινωνίας, ἐπόμενον ἦν, ὅπως ἀναλάβωσι μέγιστα βάρη, πρὸς ἃ τὰ γλίσχρα ἐξ ἐλεημοσυνῶν μέσα τῆς τῶν δίσκων ἐπ' Ἐκκλησίας περιαγωγῆς, τῶν προσόδων τοῦ ἁγιάσματος τῆς Ζωοδόχου πηγῆς καὶ αἱ ἔκτακτοι συνδρομαὶ δὲν ἐπήρκουν διὰ τὴν συντήρησιν αὐτῶν, πολλῷ δὲ μᾶλλον δὲν ἐπέτρεπον τοῖς ἐφορεύουσι τὴν ἐνέργειαν πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐν αὐτοῖς καταστάσεως.

Ἀπ' αὐτοῦ τοῦ 1864 αἱ κατ' καιροὺς ἐφορίαι αὐτοῦ ἐπανειλημμένως συνίστων τὴν ἀνέγερσιν καταλλήλου οἰκοδομῆς διὰ τοὺς φρενοβλαβεῖς, διὰ τὰ ἔκθετα, διὰ τοὺς γηροκομουμένους. «Θυμοδακὲς, ἔγραφον, μέλημα τῆς ἐφορίας τυγχάνει σήμερον ἡ οἰκοδομὴ τοῦ τοιούτου καταστήματος, δι' ἣν ἀπαιτοῦνται δέκα περίπου χιλιάδες λιρῶν! Καὶ ταῦτα μὲν ἐν ἔτει 1864, μετὰ δὲ ὀκταετίαν καὶ τάδε ἔγραφον: «Ἀλλὰ καιρὸς εἶναι νομίζομεν νὰ ληρθῇ φροντὶς ἐνδελεχὴς καὶ περὶ ἀνεγέρσεως τακτικοῦ διά τε τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας φρενοκομείου κατὰ τὸ νεώτερον σύστημα τῆς φωταυγοῦς ἐπιστήμης τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος καὶ μὴ πλέον οἱ

φρενοβλαβεῖς κακοποιῶν θηρίων δίκην ἁλυσίδεσι καὶ κιγκλίσι σιδηραῖς περίφρακτοι μανιώδεις καὶ ἀπειλητικοὶ παρουσιάζονται εἰς τὰ βλέμματα τῶν ἐντρόμων καὶ ἀποστροπιαζομένων θεατῶν» (ἔκθεσις κλπ. τοῦ ἔτους 1872 σελ. 5) Ἐν γένει ἡ ἐθνικὴ συνείδησις ἀκάθεκτος ἐξηγείρετο κατὰ τῆς ἀστοργίας, ἣν ἡ κοινωνία ἐπεδείκνυτο πρὸς τὰ δυστυχῆ ταῦτα ὄντα, ὧν τὴν δυστυχίαν ἡ κακοδαιμονία ἐπηύξανεν. Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1862 εὐγενὴς καρδία, ὁ πολύτιμος ἡμῶν συμπολίτης καὶ τῆς τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπιστήμης μύστης κ. Α. Γ. Παπαπάτης ἐπὶ τῇ καταστάσει ταύτῃ τῶν φρενοβλαβῶν φωνὴν πόνου καὶ ὀδύνης ἔρριξε, γράψας (ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 21 ἐν σημειώσει.) « Πανδήμως κηρύττω ὅτι ἡ νοσηλεία τῶν φρενολήπτων εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῶν ἑπτὰ Πύργων εἶνε αἰσχύνη εἰς τὸ ἔθνος ὅλον. Εἶνε ἀξιοκατάκριτος ὀλιγωρία. Λανθάνονται ὅσοι προφασίζονται ἀχρηματίαν. Τὸ ἔθνος ἔχει χρήματα. Προθύμως ἤθελε συνεισφέρει εἰς τακτικὴν θεραπείαν τῶν φρενολήπτων». Αἱ ἀντίξοοι ὅμως περιστάσεις εἰς ἃς τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους εὕρηντο, ἡ ὁσημέραι προϊοῦσα αὔξησις τῶν δεομένων βοηθείας δυστυχῶν καὶ ἡ συνεπῶς ἐπαύξησις τῶν ἐτησίων δαπανῶν αὐτῶν ἠνάγκαζον τούς τε προϊσταμένους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων ἐφόρους σκέπτεσθαι περὶ ἐξοικονομήσεως τῶν ἀναγκῶν τῆς τρεχούσης ὑπηρεσίας, καὶ παρέλυον πᾶσαν σκέψιν αὐτῶν, φιλανθρωποτέρας διαρρυθμίσεως τῆς θέσεως τῶν φρενολήπτων.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τετάρτη 29. Μνήμη τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας.

Αὕτη ἦν Ρωμαία τὸ γένος καὶ ἤκμασεν ἐπὶ Δεκίου καὶ Οὐαλεριανοῦ τῶν Βασιλέων· νέα τὴν ἡλικίαν ἀφιέρωσεν ἑαυτὴν τῷ Θεῷ καὶ ἐν Μοναστηρίῳ κατεκλείσθη, ὅθεν, ἀποσπασθεῖσα κατὰ τὸν ἐπὶ Δεκίου κινηθέντα διωγμὸν καὶ μυρίας βασάνους ὑποστᾶσα χάριν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τέλος τὴν κεφαλὴν ἀποταμεῖσα, μετέστη πρὸς Κύριον, ὅθεν καὶ προσφυῶς ἐν ἐπιγράμματι ἐρρέθη περὶ αὐτῆς·

Κάρας τομὴν ἤνεγκε ῥώμῃ καρδίας,
Βλάστημα Ρώμης, Μάρτυς Ἀναστασία.

Πέμπτη 30. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ.

Οἱ μάρτυρες οὗτοι ἤθλησαν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, μετὰ πολλὰς βασάνους τὴν διὰ ξίφους δεχθέντες τελευτήν, ὡς βεβαιοῖ τὸ ἑπόμενον ἐπίγραμμα·

Συγκαρτερεῖ σοι, Ζηνόβιε, τὸ ξίφος
ἡ καρτερόφρων, κἂν γυνή, Ζηνοβία.

Παρασκευὴ 31. Μνήμη τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα, Στάχυος, Ἀπελλοῦ, Ἀμπλία, Οὐρβάνου καὶ Ἀριστοβούλου.

Ὁ Στάχυς, πρῶτος ἐπίσκοπος Βυζαντίου ὑπὸ Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου προεχειρίσθη. Ὁ τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος λαβὼν κλῆρον τὴν εἰς τὰ ἔθνη ἀποκάλυψιν τοῦ Εὐαγγελίου ἀφίκετο καὶ εἰς Βυζάντιον, ὅπου τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐκήρυξε « διὰ τὸ ζητεῖσθαι δὲ ὑπὸ Ζευξίππου τοῦ τυράννου τὸ τηνικάδε τῶν Βυζαντίων, μεταβὰς ἀπὸ Βυζαντίου ἐν Ἀργυροπόλει, διετῆ χρόνον συνῆγε, πολλοὺς ἐπισπώμενος πίστει τῇ εἰς Χριστόν. Ἀνδρέας ὁ τοῦ Κυρίου Ἀπόστολος καὶ θυσιαστήριον τῷ τόπῳ ἐδράσας καὶ τὸν Ἀπόστολον Στάχυν ἐκεῖσε χειροτονήσας ἐπίσκοπον, εἰς Σινώπην ἀπαίρει ». Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου πληροφορούμεθα ποῦ ἡ πρώτη ἐν Βυζαντίῳ Ἐκκλησία ᾠκοδομήθη, ἣν ὀφείλομεν ἀνεζητῆσαι ἐν τῷ Αἰαντείῳ τῶν Βυζαντίων, ὅπου οἱ Βυζάντιοι ὡς ἄποικοι τῶν Μεγαρέων ἐλάτρευον Αἴαντα τὸν Τελαμῶνος, ὅπερ κατιδὼν ὁ Πατριάρχης Ἀττικὸς καταντικρὺ Χρυσοπόλεως ἐν ἀρχῇ τοῦ Βοσπόρου κείμενον, τόπον δ' εὐπρεπῆ τυγχάνοντα « πρέπειν, ἔφη, (κατὰ Σωκρ. Σωζόμενον) τοῦτον Ἀργυρόπολιν ὀνομάζεσθαι. Καὶ ῥηθεὶς ὁ λόγος εὐθὺς τὴν ἐπωνυμίαν ἐκράτυνεν. »

Τὴν θέσιν τῆς πάλαι ποτὲ χαριεστάτης Ἀργυροπόλεως ἐπέχει τανῦν τὸ Φυντικλῆ, τὴν νέαν αὐτοῦ ἐπωνυμίαν ὀφεῖλον κατὰ τὸν Βυζάντιον (Κωνστ. τόμος Β'. σελ. 84) εἰς ὑπέρπλουτόν τινα Τοῦρκον Γκιουμρουκτσῆ Χουσεὶν ἀγᾶ, Φυντικλῆ τὸ ἐπώνυμον, ἴσως διὰ τὸ πλῆθος τῶν φλωρίων του (φυντὶκ ἀλτινοῦ), ἀκμάσαντα ἐπὶ Σουλτὰν Μεχμὲτ τοῦ Δ'. 1648—1687. Ἐκ τοῦ Φυντικλῆ τούτου ὁ ἱερὸς Στάχυς ἐπὶ δεκαεξαετίαν τὴν πρώτην ἐν Βυζαντίῳ Ἐκκλησίαν διῴκησε καὶ αὐτοῦ που ἐν εἰρήνῃ ἐτελεύτησε καθ' ἃ καὶ τὸ ἑπόμενον μαρτύρεται ἐπίγραμμα·

Στάχυς δρεπάνῳ τῆς τελευτῆς, ὡς στάχυς,
ἐκ τοῦ παρόντος ἐκθερίζεται βίου.

Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ὁ μὲν Ἀπελλῆς ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέου ἐπίσκοπος Ἡρακλείας γέγονεν, ὁ Ἀμπλίας Ὀδησσοῦπόλεως καὶ ὁ Οὐρβανὸς Μακεδονίας. Περὶ τοῦ Νάρκισσου οὐδὲν ἕτερον ἀναφέρουσι τὰ ὑπομνήματα ἢ ὅτι καὶ αὐτὸς « διαφόρως βασανισθεὶς παρέδωκε τὴν ψυχὴν τῷ Θεῷ δι' ὃν καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ προθύμως ἐξέχεεν ». Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ἀριστόβουλον τεκμαιρόμεθα, ὅτι καὶ αὐτὸς ποιμὴν λογικῶν προβάτων ἐγένετο καὶ τὸν Χριστὸν πᾶσιν ἐκήρυξεν ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐπιγράμματος·

Ψυχὰς Ἀριστόβουλος ἀγρεύσας λόγῳ
Θεῷ πρόσεισι, μισθὸν αἰτῶν τῆς ἄγρας.

ΜΗΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ἔχων ἡμέρας 30.

Σάββατον 1. Μνήμη τῶν ἁγίων καὶ Θαυματουργῶν Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ.

Ἐκ τῶν ὑπομνημάτων ἐκδιδασκόμεθα τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτῶν, ὅπερ ὡς Χριστιανῆς διεφύλαξαν ἡμῖν, καλουμένης Θεοδότης, καὶ ὅτι ἐκ τῆς Ἀσιάτιδος κατήγοντο οὗτοι χώρας. Πλὴν ποῦ τῆς ἠπείρου ταύτης ἡ πατρὶς αὐτῶν ἔκειτο, οὐδὲν ἡμῖν ἀποκαλύπτουσιν. Οἱ ἅγιοι οὗτοι τῆς ἰατρικῆς μύσται γενόμενοι, οὐ μόνον τῶν σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν τὴν ἰατρείαν ἐπεδίωκον, καὶ ἔσπευδον δωρεὰν καὶ ἀμισθὶ εἰς ἐπικουρίαν παντὸς πάσχοντος, ὅθεν καὶ Ἀνάργυροι ἐπωνομάσθησαν, καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐν ἁγίοις γεραίρονται, ἐπεί·

Εἰ καὶ παρῆκαν γῆν Ἀνάργυροι δύο,
Πληροῦσιν, ὡς πρὶν καὶ πάλιν γῆν θαυμάτων.

Κυριακὴ 2. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Ἀκινδύνου, Πηγασίου, Ἀφθονίου, Ἐλπιδοφόρου καὶ Ἀνεμποδίστου.

Οὗτοι ἐκ τῆς Περσῶν γῆς ὁρμώμενοι καὶ τὰ πρῶτα ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Περσῶν Βασιλέως φέροντες, χάριν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, ἀφοῦ μυριαχῶς ἐβασανίσθησαν ὁ μὲν Ἀκίνδυνος πυρί, οἱ δὲ λοιποί, οἱ μὲν ἐπίσης

πυρὶ, οἱ δὲ ξίφει ἐτελειώθησαν, καθ' ἃ ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐκδιδασκόμεθα ἐπιγράμματος :

Ἀκίνδυνον πῦρ· τῶν δὲ λοιπῶν τεττάρων,
Οὓς μὲν τὸ πῦρ ἔκτεινεν, οὓς δὲ τὸ ξίφος.

Δευτέρᾳ 3. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Ἀκεψιμᾶ, Ἰωσὴφ καὶ Ἀειθαλᾶ καὶ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ, ἤτοι τῆς καταθέσεως τοῦ τιμίου σώματος αὐτοῦ.

Καὶ οἱ μάρτυρες οὗτοι ἐκ τῆς Περσῶν ὥρμηντο χώρας καὶ ὁ μὲν Ἀκεψιμᾶς τυπτόμενος τὴν μακαρίαν ψυχὴν παρέδωκεν, οἱ δὲ σὺν αὐτῷ κρεμασθέντες κατὰ κεφαλῆς ὑπέμειναν τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον, ὡς τὸ ἑπόμενον ἐκδιδάσκει ἐπίγραμμα :

Ἀκεψιμᾶν κτείνουσιν ἐκ ῥαβδισμάτων
Ἀκεψιμᾶ δὲ τοὺς φίλους ἐκ λευσμάτων.

Ὁ δὲ μεγαλομάρτυς Γεώργιος καταγόμενος ἐκ πατρὸς μὲν Καππαδόκου, ἐκ μητρὸς δὲ ἐκ Λύδδας τῆς Παλαιστίνης ὁρμωμένης, ὅτε ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἦλθεν ἐν Ῥώμῃ παρήγγειλε τὸν πιστὸν αὐτοῦ ὑπηρέτην, ἵνα μεταφέρῃ τὸ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα εἰς τὴν πατρίδα τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἥτις κατὰ τοὺς Βολλανδιστὰς (acta Sanctorum III p. 100) ἦν καὶ γενέτειρα αὐτοῦ γῆ. Τὴν παραγγελίαν ταύτην ἐξετέλεσεν ὁ πιστὸς ὑπηρέτης· μετὰ μικρὸν δὲ διαλαμψάσης τῆς εὐσεβείας ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου καὶ ἀοιδίμου Βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ἰσαποστόλου, οἱ πιστοὶ ἀνήγειραν ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ μεγαλοπρεπῆ ναὸν, οὗ τὰ ἐγκαίνια τὴν **3** τοῦ Νοεμβρίου ἐγένοντο.

Καὶ ταῦτα μὲν οἱ συναξαρισταί· πότε ὅμως ἀκριβῶς ἀνηγέρθη ὁ ναὸς οὗτος οὐδεμίαν ἔχομεν ἀκριβῆ εἴδησιν. Ὁ ἐπίσκοπος Τύρου Γουλιέλμος (Wil. Tyr. VII 22) θέλει κτίτορα τὸν Ἰουστινιανὸν, ἀλλ' ὁ Προκόπιος οὐδεμίαν τούτου μνείαν ποιεῖται ἐν τῷ περὶ κτισμάτων Ἰουστινιανοῦ συγγράμματι αὐτοῦ. Ἕτεροι (acta Sanctorum ἐνθ. ἀνωτ.) εἰς Κωνσταντῖνον τὸν Μέγαν ἀνάγουσι τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ· ἡ σιωπὴ ὅμως τοῦ Εὐσεβίου ἐξασθενίζει καὶ τὴν γνώμην ταύτην. Ἐκ τῶν ἀρχαίων περιηγητῶν Ἀντώνιος ὁ Πλακεντίας περὶ τὸ **600** καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλοι μνημονεύουσι τοῦ ναοῦ τούτου καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ τάφου τοῦ Μεγαλομάρτυρος.

Ὁ ναὸς οὐδὲν ἔπαθε ἐπὶ τῆς ἐπὶ Χοσρόου Περσικῆς ἐν Παλαιστίνῃ εἰσβολῆς. Ὅτε ἡ μωαμεθανικὴ κυριαρχία ἐδέσπωσε τῆς Παλαιστίνης Σουλεϊμὰν ὁ υἱὸς τοῦ Χαλίφου Ἀβδ-οὐλ Μαλὲκ τὴν μὲν Λύδδαν κατεδάφισε τοῦ δὲ ναοῦ ἐφείσθη, ὡς συνάγομεν ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ τῷ **870** ἐπισκεψαμένου τοὺς ἁγίους Τόπους μοναχοῦ Βερνάρδου. Τῷ **1010** ἐπὶ τοῦ διωγμοῦ, ὃν ἐξήγειρεν ὁ διαβόητος Χαλίφης-Χακὲμ, καὶ ἡ Ἐκκλησία αὕτη μετέσχε τῆς τύχης τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῶν προσκυνημάτων, μετὰ μικρὸν ὅμως ἐμφανίζεται ἀνοικοδομημένη (Will. Tyr. ἐνθ. ἀνωτ.). Τῷ **1191** κατεδαφίσθη διαταγῇ τοῦ Σαλαδίνου μετὰ τοῦ ἐν Ῥάμλῃ φρουρίου καὶ ἡ «ὡσεὶ φρούριον ὀχυρὰ αὕτη Ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου» (Βαχα-εδ-δὶν σελ. **258**) καὶ ἔμεινεν ἐρείπιον ἄχρι τοῦ **1349**, ὅτε μεσιτείᾳ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Κατακουζηνοῦ ἐπετράπη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου ἡ ἀνοικοδόμησις αὐτῆς. Ἔκτοτε δὲ ἄχρι τοῦ **1442** ἔμεινεν εἰς χεῖρας τῶν χριστιανῶν, ὅτε ἐπὶ τοῦ ἐγερθέντος διωγμοῦ, καταστραφεῖσα, ἀπώλεσε τὸ δυτικὸν αὐτῆς μέρος, εἰς τέμενος μετατραπέν. Ἔμεινε δὲ οὕτως ἠρειπωμένον τὸ λοιπὸν τοῦ ναοῦ μέρος ἄχρι τοῦ **1872** ὅτε ὑπερόγκοις ἀναλώμασι τῆς μεγαλίμου ἀγιοταφιτικῆς ἀδελφότητος ὑψώθη εἰς ὃ κάλλος τανῦν ὁρᾶται.

Ἡ Λύδδα ἀπέχει τῆς Ἰόππης ὁδὸν **3** περίπου ὡρῶν νοτιανατολικῶς· κατοικεῖται δὲ σήμερον ὑπὸ **3000** ψυχῶν, ἐξ ὧν **1000** εἰσὶν ὀρθόδοξοι οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες Μωαμεθανοί.

Καθ' ἃ ἐκ τοῦ Α'. βιβλίου τῶν παραλειπομένων Ἰούδα (κεφ. κ'. ἐδ. **12**) «καὶ υἱοὶ Ἀλφαλλ, Ὠβὴδ, καὶ Μισαὴλ, Σεμμήρ· οὗτος ᾠκοδόμησε τὴν Ὠνὼ καὶ τὴν Λὸδ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς» συνάγομεν ὅτι ἐκτίσθη αὕτη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς φυλῆς Βενιαμίν. Οἱ Ἑβραῖοι ὠνόμαζον αὐτὴν Λὸδ ἢ Λὸδδ (Ἰωσ. Ἀρχαιολ. Ἰουδ. **11**, **2**. **12**, **2-5**.) Ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας μετωνομάσθη Διόσπολις, καὶ οἱ ἐπίσκοποι αὐτῆς ὁτὲ μὲν ὑπεγράφοντο Λύδδης, ὁτὲ δὲ Διοσπόλεως. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ συνῆλθε τῷ **451** σύνοδος καταδικάσασα τὰ νεωτερικὰ δόγματα, ἅτινα ἐν τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ ἐδίδαξεν ὁ ἐκ Βρεταννίας μοναχὸς Πελάγιος, ἀφορμηθεὶς εἰς τὰς αἱρετικὰς αὐτοῦ πλάνας ἐκ τῆς δόξης ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῶν θείων διδασκαλιῶν στηριζόμενος δύναται διὰ μόνου τοῦ αὐτεξουσίου ἵνα ἐκτελῇ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ζῇ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ. Ἡ σύνοδος αὕτη ἐκ **14** ἐπισκόπων συγκροτηθεῖσα, ἠθώωσε τὸν Πελάγιον ἄλλα μὲν τῶν κεφαλαίων αὐτοῦ ἀρνησάμενον ὡς μωρὰ καὶ ἀναθεματίσαντα, ἄλλα δὲ ἰσχυρισθέντα ὅτι ἐδίδαξε μὲν, ἀλλ' οὐχὶ ὡς οἱ κατήγοροι αὐτοῦ ἐξέλαβον, συμφώνως δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν. (Ἴδε Φωτ. Μυριόβιβλον **54**).

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τούτου ἐξύμνησεν ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἐπιγραμματοποιὸς διὰ τοῦ ἑπομένου διστίχου :

Ναοῦ τὰ ἐγκαίνια, Μάρτυς, καὶ θέσιν
Τῶν λειψάνων σου νῦν γεραίρει ἡ κτίσις.

Τρίτῃ **4**. — Μνήμη τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἰωαννικίου τοῦ Μεγάλου καὶ τῶν ἁγίων Ἱερομαρτύρων Νικάνδρου, ἐπισκόπου Μύρων καὶ Ἑρμαίου Πρεσβυτέρου.

Οὗτος ἐκ Βιθυνίας ὥρμητο, ἔν τινι τῆς ὁποίας πόλει ἐγεννήθη τῷ **740** μ. Χ. εἰς ἀκμὴν δὲ ἡλικίας γεγονὼς καὶ ὑπὸ τὰς σημαίας ὑπηρετῶν, γενναίως ἠγωνίσθη ἐν τοῖς κατὰ τῶν Βουλγάρων πολέμοις, ἐξ ὧν καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε· φεύγων δὲ τὰς τιμὰς καὶ τὰ ἀξιώματα, ἀπεχώρησεν εἰς τὸν ἐν Βιθυνίᾳ Ὄλυμπον ὅπου καὶ μετάνοιαν ἔβαλε. Πλήρης δ' ἡμερῶν βιώσας ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον, ἢ ὡς ὁ ἐπιγραμματογράφος λέγει :

Τὸν Ἰωαννίκιον ἐκ γῆς λαμβάνει
Ὁ τῷ λόγῳ γῆν τοῦ Θεοῦ πήξας Λόγος.

Οἱ Ἱερομάρτυρες ἤκμασαν περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ Α'. ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνος, ἀμφότεροι προεχειρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Τίτου, ὁ μὲν ἐπίσκοπος Μύρων, ὁ δὲ Πρεσβύτερος, ἐμαρτύρησαν δὲ ὑπὲρ Χριστοῦ ταφέντες ζῶντες, ὡς τὸ ἑπόμενον διδάσκει ἐπίγραμμα :

Χριστὸν ποθοῦντας ζῶντα Μάρτυρας δύο
Καὶ ζῶντας ἐνθάπτουσι πικρῶς τῷ τάφῳ.

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΡΗΤΑΣ

ΥΠΟ Μ. Δ. Χ.

Χηρευσασῶν δύο ἐπισκοπικῶν ἐν Κρήτῃ θέσεων οἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλόχριστοι αὐτῆς κάτοικοι ἀγνοοῦντες πάντως τί περὶ ἐκλογῆς ἐπισκόπων οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες διακελεύονται, ἴσως δὲ καὶ παραπεισθέντες ὑπὸ φιλοδόξων τινῶν κληρικῶν ἐντοπίων, προέβησανεἰς διατύπωσιν οὐχὶ εὐχῆς, ἣν ἡ Ἐκκλησία οὐ παρορᾷ, ὅταν ἡ δικαία καὶ πρὸς τοὺς κανόνας σύμφωνος, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἀπόφασιν ἐκλογῆς ὀνομαστὶ προσώπων τινῶν διὰ τὰς χηρευούσας ταύτας ἐπισκοπάς.

Γινώσκοντες τὸ εὐσεβὲς φρόνημα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, πεποίθαμεν ὅτι μόνον ἄγνοια τῆς ἐνοχῆς, ἣν ἐπάγεται πᾶσα ἱεροῦ κανόνος ἀθέτησις, ὑπηγόρευσεν αὐτοῖς τὴν διαγωγὴν ταύτην, καὶ ὅτι ἀρκεῖ ἁπλῆ ὑπόμνησις τοῦ ἐκθέσμου τῆς πράξεως αὐτῶν ταύτης, ὅπως ἀμέσως ἀποστῶσιν αὐτῆς. Τούτου χάριν, πρὶν καταδείξωμεν αὐτοῖς πρὸς ποίους τῶν ἱερῶν κανόνων προσκρούουσιν, ἀξιοῦσι λαϊκοῖς ἐπεμβαίνειν εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας

καὶ ἐκλέγειν αὐτοὺς τοὺς ἐπισκόπους, ἀναγκαῖον ἡγούμεθα ὑποδεῖξαι αὐτοῖς συντόμως ἡλίκου κρίματος ἔνοχοι γίγνονται οἱ πρὸς κανόνας ἀντιστρατεύεσθαι ἀποτολμῶντες.

« Τοῖς ἐν καταφρονήσει τιθεμένοις τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους » κανόνας τῶν ἱερῶν Πατέρων ἡμῶν, οἳ καὶ τὴν ἁγίαν » Ἐκκλησίαν ὑπερείδουσι καὶ ὅλην τὴν χριστιανικὴν πο- » λιτείαν κοσμοῦντες πρὸς θείαν ὁδηγοῦσιν ἐλλάβειαν, » ἀνάθεμα ».

Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ μετὰ Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον Σύνοδος ἐν τῷ τόμῳ τῆς ἑνώσεως καθωρίσατο (ἴδε σελ. 977 τοῦ 6′. τόμου τῶν Συνοδικῶν)· ἡ δὲ ἁγία ἑ. οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐν τῇ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανὸν ἐπιστολῇ τάδε ἀπερήνατο « Ὡρίσθη παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων χρῆναι καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματίζεσθαι τοὺς εἴτε εἰς πίστιν, εἴτε εἰς κανόνας ἁμαρτήσαντας. »

Τοιούτων ἐπιτιμίων προκειμένων πᾶς τις εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος εἴτε ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ κλήρου ἀναγεγραμένος, εἴτε ἐν τῇ τάξει τῶν λαϊκῶν καταλελεγμένος, δέον εὐλαβῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως τηρεῖν τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ κατ' αὐτοὺς πολιτεύεσθαι, στοιχῶν ἀεὶ ἐν τούτῳ Λέοντι τῷ σοφῷ, τῷ ἐν Χριστῷ πιστῷ Βασιλεῖ εἰπόντι, «δέχομαι τὰς ἁγίας ἑπτὰ οἰκουμενικὰς Συνόδους ὡς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον».

Ἀπέχομεν περαιτέρω συστάσεων, βέβαιοι ὄντες ὅτι οἱ τῷ γάλακτι τῆς ὀρθοδοξίας ἐκτραφέντες Κρῆτες, ἐκ τούτων ἀφορμώμενοι, μελετήσουσι κάλλιον τὰς ἀξιώσεις ἑνίων ἐξ αὐτῶν, καὶ ἀποστήσονται οὗτοί τε καὶ ἐκεῖνοι πάσης ἐκθέσμου ἀντικανονικῆς ἀξιώσεως, οὕτω βαρὺ τὸ ἐπιτίμιον ἐπαγούσης.

Εἰ αὐτοὶ ἐξ ἀγνοίας τοῦ τε πνεύματος καὶ τοῦ ῥήματος τῶν κανόνων κινδυνεύουσιν, ἀντιστρατευόμενοι αὐτοῖς, τί ἂν εἴποιμεν περὶ τῶν κληρικῶν, ὅσοι ἐπισκοπῆς ὀρεγόμενοι διεστραμμένα λαλοῦσι τοῖς μαθηταῖς καὶ τῆς περὶ τοὺς κανόνας ἀγνοίας αὐτῶν ἐπωφελούμενοι, ζητοῦσιν ἵνα παρασύρωσιν αὐτοὺς εἰς κατάκρισιν; Πρὸς τί ἐζήλωσαν οὗτοι τὴν κακόζηλον φήμην Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ τοῖς ἀντιστᾶσι Μωσῇ καὶ τολμῶσιν ἀνθίστασθαι τῇ ἀληθείᾳ; Οὐκ οἴδασι πῶς ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐχαρακτήρισε τοὺς οὕτω πολιτευομένους; « Ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν». Μαθέτωσαν δὲ οἱ τοιοῦτοι ὅτι «οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον, ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων (Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ) ἐγένετο».

Μελετησάτωσαν οὗτοι τὸν Λ′. ἀποστολικὸν Κανόνα διακελεύοντα «εἴτις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένοιτο, καθαιρέσθω καὶ ἀφοριζέσθω. Καὶ οἱ κοινωνήσαντες αὐτῷ πάντες». Σκεψάσθωσαν δὲ ὅτι ἐνῷ πανταχοῦ τῶν θείων κανόνων τηρεῖται τὸ γραφικὸν « οὐκ ἐκδικήσεις δὶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ» προκειμένου περὶ του ἀνομήματος τῆς ἐπιβολῆς ἐπισκόπου σὺν τῇ καθαιρέσει καὶ τὸν ἀφορισμὸν οἱ πνευματέμφοροι Ἀπόστολοι κατέγνωσαν, κρίναντες οὕτω μέγα τὸ ἀνόμημα τῆς οὐχὶ διὰ τῆς θύρας εἰσόδου, ἀλλὰ τῆς ἄλλοθι εἰσπηδήσεως ὡς ποιμένος ἐν τῇ ποίμνῃ, ἣν τιμίῳ αἵματι ἑαυτῷ περιεποιήσατο ὁ τῶν ὅλων κτίστης καὶ δημιουργός. Ταῦτα σκεψάμενοι καὶ μελετήσαντες, ἀναλογισθήτωσαν ἡλίκον διαπράττουσιν ἔγκλημα, αὐτοί τε ὑπὸ τὸ βάρος καθαιρέσεως καὶ ἀλύτου ἀφορισμοῦ ὑποπίπτοντες καὶ τοὺς ἐξ ἀγνοίας τῶν κανόνων ἐπικοινωνοῦντας αὐτοῖς τῷ αὐτῷ ἐπιτιμίῳ ὑποβάλλοντες· αὐτοί τε εἰς τὸ πῦρ τῆς γεέννης ἐκπίπτοντες καὶ ἄλλους μετ' αὐτῶν παρασύροντες.

Μελετησάτωσαν οὗτοι τὸν Γον κανόνα τῆς ἁγίας Ζ′. οἰκουμενικῆς Συνόδου τὸν λέγοντα «πᾶσαν ψῆφον γενομένην παρ' ἀρχόντων ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου ἢ διακόνου ἃ κυρονμένειν κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· εἴ τις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς Ἐκκλησίας γένοιτο, καθαιρείσθω καὶ ἀφοριζέσθω· καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες. Δεῖ γὰρ τὸν μέλλοντα προβιβάζεσθαι εἰς ἐπισκοπὴν, ὑπὸ ἐπισκόπων ψηφίζεσθαι, καθὼς παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ ὥρισται, ἐν τῷ κανόνι τῷ λέγοντι· Ἐπίσκοπον προσήκει, μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι· εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτον, ἢ διὰ κατεπείγουσαν ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξάπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους, συμψήφων γενομένων καὶ τῶν ἀπόντων καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι. Τὸ δὲ κῦρος τῶν γινομένων δίδοσθαι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ Μητροπολίτῃ·» πρὸς δὲ τὸν κανόνα τοῦτον τὰς ἐνεργείας αὐτῶν οὗτοι καὶ τὰς ἀξιώσεις ἐκεῖνοι παρεξετάσαντες, ἀποστῶσιν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀλῶσι τοὺς κανόνας παραβαίνοντες.

Ἐκ καθήκοντος ταῦτα ἡ Ἐκκλησία ὑπομιμνήσκουσα καὶ τὸν λόγον αὖθις πρὸς τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόχριστον ἐν Κρήτῃ λαὸν ἐπαναστρέφουσα καὶ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου αὐτῷ ἐπιλέγουσα, «σὺ δὲ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, τοῖς διωγμοῖς καὶ τοῖς παθήμασι» συνίστησιν αὐτῷ «πείθεσθαι τοῖς ἡγουμένοις αὐτοῦ καὶ ὑπείκειν· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτοῦ ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ αὐτῷ τοῦτο» (πρὸς Ἑβρ. ΙΓ. 17.) καὶ μὴ λησμονεῖν τὴν οὐ μόνον τοῖς ἐν Κορίνθῳ, ἀλλὰ καὶ ἅπασιν ἡμῖν γενομένην ὑποθήκην τοῦ Ἀποστόλου εἰπόντος «ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ τῷ Θεῷ,» ἤθελε γὰρ ὁ Ἀπόστολος καὶ ἐπεπόθει «πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἑαυτὸν, ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως» (Α. Κορινθ. Ζ′. 24.7).

Μελετησάτωσαν οἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλόχριστοι Κρῆτες τὸν νθ′. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ, τὸν ιγ′. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τοὺς ἄλλους σχετικοὺς τῶν τε οἰκουμενικῶν καὶ τῶν τοπικῶν ἁγίων Συνόδων καὶ ἀποστήτωσαν ἀξιώσεως πρὸς τὰ θέσμια ἀντικειμένης. Ἡ γὰρ τοῦ ἐπισκόπου ἐκλογὴ μόνῃ τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπινεύσει γίγνεται· οὐδαμῶς τοίνυν ἀξιώτωσαν μεταθέσθαι τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀναληψομένων τὴν πνευματικὴν τοῦ λαοῦ διακυβέρνησιν ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῶν λαβόντων ἐκ διαδοχῆς διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως τὸ χάρισμα τοῦτο τῆς δωρεᾶς τοῦ παναγίου πνεύματος. Ἀναλογισθήτωσαν ὅτι προκειμένου ἵνα ἐκχωρηθῇ ἑτέρῳ ἡ ἔρημος ἀπομείνασα ἐπισκοπὴ Ἰούδα, μόνοι οἱ Ἀπόστολοι μετέσχον τῆς ἐκλογῆς, ἀφ' οὗ διὰ προσευχῆς τὴν τοῦ καρδιογνώστου Κυρίου μεσολάβησιν ἐξητήσαντο πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ ληψομένου τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς.

Τοῖς ὀρεγομένοις δ' ἐπισκοπῆς κληρικοῖς ὑπομιμνήσκομεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία οὐ δύναται ἀβασανίστως προσδέξασθαι αὐτούς· δεῖ τούτους ἐν τῇ οἰκείᾳ μεταβάντες ὑπηρετῆσαι τὴν Ἐκκλησίαν ὡς διδάσκαλοι καὶ ἱεροκήρυκες, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐπιγνῶσι τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ, ὃν ὀρέγονται διακυβερνῆσαι, καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐκ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν καὶ τοῦ κηρύγματος πιστωθῇ ὅτι δόκιμοι καὶ ἱκανοίεισιν οὗτοι πρὸς πνευματικὴν τοῦ λαοῦ διακυβέρνησιν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

—

Ἐκ φιλανθρωπικῶν αἰσθημάτων ὁρμώμενος ὁ ἀείμνηστος ἐν Βασιλεῦσι Σουλτὰν Ἀβδ-οὺλ Μετζὶτ τρία μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησιν αὐτοῦ ἔτη διὰ διατάγματος αὐτοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 17 Ζιλκαδὲ 1258 (1842) ὥρισεν ἵνα χορηγῶνται καθ' ἑκάστην εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα ὡς βασίλειος ὡρεὰ 15 ὀκ. κρέατος καὶ 37 1)2 ὀκάδες ἄρτου. Μετὰ 26 ἔτη ὁ τούτου ἀδελφὸς καὶ διάδοχος Σουλτὰν Ἀβδ-οὺλ Ἀζὶζ ηὐδόκησεν ἵνα ἀπὸ τῆς ά 7βρίου τοῦ 1868 ἔτους χορηγῶνται ἄρτου μὲν ὀκάδες 75, κρέατος δὲ ὀκάδες 50.

Αὕτη ἦν ἡ μόνη συνδρομὴ, ἣν τὸ γένος ἡμῶν παρὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀπελάμβανε κυβερνήσεως διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν αὐτοῦ καταστημάτων. Καὶ ἐδικαιοῦτο μὲν ἡ Ἐκκλησία, ἵνα ποιήσῃ παραστάσεις καὶ ζητήσῃ καὶ ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων καθιδρυμάτων τὴν κυβερνητικὴν συνδρομὴν καὶ ἀντιλήψιν ἐν ἰσομοιρίᾳ τῇ εἰς ἄλλην κοινότητα χορηγουμένῃ, ἀφ' οὗ μάλιστα μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ φιλολάου ἡμῶν ἀνανακτος προκήρυξιν τῆς πλήρους ἰσονομίας καὶ ἰσοτιμίας τῶν λαῶν τῆς αὐτοκρατορίας οὐχὶ πλέον μία κοινότης ἀλλ' ἅπασαι κέκτηνται ἐξ ἴσου δικαιώματα ἐπὶ τῆς κυβερνητικῆς ἀντιλήψεως. Τοσοῦτο μᾶλλον ἐδικαιοῦτο εἰς τοῦτο, ὅσον εἰς τὰ νοσοκομεῖα τῆς ἡμετέρας κοινότητος δὲν προσφεύγουσι μόνον οἱ ὀρθόδοξοι, ἀλλ' εὑρηνται ἐν αὐτῷ ἀγκάλαι ἀνοικταὶ πρὸς ὑποδοχὴν παντὸς δεομένου ἰατρικῆς συνδρομῆς καὶ ἐπισκέψεως. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως ἐν ὄψει ἔχουσα τὰς δυσχερείας καθ' ὧν ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἀντεπάλαιεν, ὅπως παράσχῃ ἀναμφίρριστα δείγματα τοῦ φιλονόμου τοῦ γένους ἡμῶν καὶ τῆς ἐν μακροθυμίᾳ προσοχίας αὐτοῦ, οὐδὲν ἤγειρε παράπονον, οὐδεμίαν διετύπωσεν ἐπίσημον ἀξίωσιν, εὐελπιστοῦσα ὅτι ἤθελεν ἐκτιμηθῇ ἡ διαγωγὴ αὐτῆς αὕτη. Εἰ δὲ καὶ φῆμαί τινες μέχρι αὐτῆς ἐπ' ἐσχάτων ἀφίκοντο περὶ διακοπῆς καὶ τῆς μικρᾶς ταύτης εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα κυβερνητικῆς χορηγίας, οὐδαμῶς προσέσχεν εἰς αὐτὰς, ὡς ἀντιστρατευομένας πρὸς τὰς ἀγαθὰς καὶ φιλολάους διαθέσεις τῆς Α. Α. Μ. ἧς δείγματα πλεῖστα ὅσα ἐν ὄψει αὐτῆς εἶχε. Παρὰ προσδοκίαν ὅμως αἱ φῆμαι αὗται προσέλαβον ὑπόστασιν καὶ ἀπὸ τῆς 23 τοῦ πρὸς λῆξιν σπεύδοντος ὀκτωβρίου καὶ ἡ μνησθεῖσα μικρὰ εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα κυβερνητικὴ συνδρομὴ διεκόπη.

Γινώσκοντες τὰ φιλόλαα τῆς Α. Α. Μ. αἰσθήματα καὶ τὸ πατρικὸν ἐνδιαφέρον, ὅπερ αὕτη αἰσθάνεται ὑπὲρ ἁπάντων τῶν λαῶν Αὐτῆς, οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὡς περὶ τούτου πληροφορηθῇ, εὐδοκοῦσα διατάξει τὴν ἐξακολούθησιν παροχῆς τῆς μικρᾶς ταύτης διὰ τὴν Κυβέρνησιν συνδρομῆς εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα.

Τοσοῦτο μᾶλλον πεποίθαμεν ὅσον κάλλιστα γινώσκομεν ὅτι πρό τινος ἡ Α. Α. Μ. ἐρωτήσασα διακεκριμένον ὁμογενῆ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων καὶ τῆς χορηγουμένης αὐτοῖς κυβ. συνδρομῆς, ἐχαρακτήρισεν αὐτὴν ὡς μικρὰν καὶ ἐδήλωσεν ὑψηλὴν πρόθεσιν ἐπαυξήσεως τῆς προσφορᾶς τῶν ἀειμνήστων αὐτῆς προκατόχων.

Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τοῦ ὅτι τὰ νοσοκομεῖα τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος δὲν περιστέλλουσι τὴν εὐεργεσίαν αὐτῶν εἰς μόνους τοὺς ἐνδεεῖς μιᾶς τινος φυλῆς, παραθέτομεν τὸν ἑπόμενον στατιστικὸν πίνακα τῶν εἰσελθόντων εἰς αὐτὸ ἀσθενῶν κατὰ τὸ 1878 ἔτος.

Κωνσταντινουπολῖται . . .	785	Νησιῶται.	419
Ἀνατολῖται	1333	Ἕλληνες.	905
Θρᾷκες.	567	Βλάχοι.	31
Βούλγαροι	463	Ρῶσσοι.	13
Μακεδόνες.	529	Αὐστριακοί.	16
Θεσσαλοί.	68	Ἄραβες	3
Ἠπειρῶται καὶ Ἀλβανοί .	710		

—

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου ἡ Α. Θ. Π. τὸ μὲν Σάββατον εἰς τὸν ἑσπερινὸν ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου τοῦ Καναβοῦ, κατὰ τὴν Ξυλόπορταν, τὸν ἐπὶ δωδεκαετίαν σχεδὸν ἄλλοτε χρηματίσαντα Πατριαρχεῖον, τὴν δὲ Κυριακὴν ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ θείᾳ λειτουργίᾳ ἐχοραστάτησεν ἐπίσης εἰς τὸν ἐν Ταταούλοις ἱερὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐπανακάμπτουσα ἐκ Ταταούλων διῆλθε διὰ τῆς Περαίας, ὅπου ἐπισκεψαμένη τὸν ἀξιότιμον κ. Γ. Ζαρίφην καὶ τὴν εὐγενεστάτην Κυρίαν αὐτοῦ, συνελυπήθη καὶ προσωπικῶς αὐτοὺς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς ταύτης καὶ πενθερᾶς ἐκείνου.

—

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς σήμερον ἡ Α. Μακ. ὁ τῶν Ἀρμενίων Πατριάρχης κ. Ναρσῆς προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ θάνατος ἐπεσκέφθη ἐν Ἀθήναις τὴν βασιλικὴν τῆς Ἑλλάδος οἰκογένειαν καὶ ἀπέκοψε τὸ τρυφερὸν νῆμα τῆς ζωῆς, τῆς ὀκτάμηνον μόλις ἀριθμούσης βίον βασιλόπαιδος

ΟΛΓΑΣ

Ἐκδηλώσεις εὐλαβοῦς συμπαθείας πανταχόθεν ἐξεδηλώθησαν πρὸς τὴν βαρέως πληγεῖσαν βασιλικὴν οἰκογένειαν, ἧς τρυφερὸν βλάστημα μόλις γεννηθὲν ἀπεκόπη ὑπὸ τοῦ σκληροῦ ὀρεπάνου τοῦ θανάτου. Ἡ Ἐκκλησία ἐπευχομένη τὴν ἐν σκηναῖς δικαίων κατάταξιν τῆς μακαρίας ψυχῆς τῆς εὐσεβοῦς βασιλόπαιδος, ἐξικετεύει παρὰ τῆς πηγῆς τῶν οἰκτιρμῶν καὶ τοῦ Θεοῦ πάσης παρακλήσεως τὴν κατάπεμψιν βαλσάμου παρηγορίας ἐπὶ τὰς σκληρῶς πληγείσας καρδίας τῶν Γονέων καὶ ἀδελφῶν αὐτῆς καὶ εὔχεται ὅπως οὐδέποτε οὕτωσὶ σκληρὸν ἄλγος τὴν πατρικὴν αὐτῶν προσβάλῃ καρδίαν.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΡΑΛΛΟΥ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ.

Πρὸ ὀκταημέρου ἡ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος ἐνταῦθα κοινότης ἀπωρφανίσθη, στερηθεῖσα, τῆς πολυτίμου ταύτης γυναικὸς, εἰς ἧς τὴν μακαρίαν μνήμην ἡ Ἀλήθεια τὴν σελίδα αὐτῆς ἀφιεροῖ ταύτην. Τοσοῦτο μᾶλλον προθύμως πράττει τοῦτο, ὅσον κατὰ μὲν τὸν Παροιμιαστὴν: «γυναῖκα ἀνδρεῖαν τίς εὑρήσει ; τιμιωτέρα δ' ἔστι λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη, » κατὰ δὲ τὸν Σειρὰχ « δόσις Κυρίου Γυνὴ σιγηρὰ καὶ εὔνους καὶ οὐκ ἔστιν ἀνταλλαγμα πεπαιδευμένης ψυχῆς· χάρις ἐπὶ χάριτι γυνὴ αἰσχυντηρὰ καὶ πιστὴ καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς πᾶς ἄξιος ἐγκρατοῦς ψυχῆς.»

Δὲν προσφεύγομεν εἰς τετριμμένους τόπους, ὅπως ἐξυμνήσωμεν τὴν ΡΑΛΛΟΥ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ, ἀλλ' ἀναμετρῶντες τὸν βίον τῆς ἀφ' ἡμῶν μεταστάσης πολυτίμου γυναικὸς, ὀφείλομεν, ἵνα μετὰ τοῦ προφήτου ἐξείπωμεν : «Ἥλιος ἀνατέλλων ἐν Ὑψίστοις Κυρίου τὸ κάλλος ἀγαθῆς γυναικὸς ἐν κόσμῳ οἰκίας αὐτῆς· λύχνος ἐκλάμπων ἐπὶ λυχνίας ἁγίας καὶ κάλλος προσώπου ἐπὶ ἡλικίᾳ στασίμῳ· στύλοι χρύσεοι ἐπὶ βάσεως ἀργυρᾶς καὶ πόδες ὡραῖοι ἐπὶ πτέρνας εὐσταθοῦς ». Τοιαύτη ἦν ἡ Ραλλοῦ Ζαφειροπούλου. Εὐμοιρήσασα τυχεῖν γονέων εὐσεβῶν, ἐν παιδείᾳ δὲ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου ὑπ' αὐτῶν ἀνατραφεῖσα, κατελήφθη ἀκμὴν ὡραία ὑπὸ τῆς δεινῆς ἐκείνης θυέλλης, τῆς ἀπειλησάσης πρόρριζον τῷ γένει καταστροφὴν, λήγοντος τοῦ πρώτου τετάρτου τοῦ εἰς δύσιν φερομένου αἰῶνος· ἀλλ' ἀσινὴς ἐξῆλθε τῶν δεινῶν, ἐπεὶ «τῷ φοβουμένῳ Κύριον οὐκ ἀπαντήσει κακὸν, ἀλλ' ἐν πειρασμῷ καὶ πάλιν ἐξελεῖται αὐτόν ».

Τὸν πρὸς τὸν Θεὸν φόβον, οὐ μόνον διὰ τῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ οἰκείου παραδείγματος τοῖς τε τέκνοις καὶ οἰκείοις αὐτῆς ἐνέπνεε, στοιχοῦσα τῷ λόγῳ τοῦ Παροιμιαστοῦ λέγοντος : « παίδευε υἱὸν καὶ ἀγαπήσει σε καὶ δώσει κόσμον τῇ σῇ ψυχῇ ». Οὕτω δὲ ἠξιώθη ἵνα ἴδῃ υἱὸν καὶ θυγατέρα, τέκνα ἀνταξια τῶν προσδοκιῶν αὐτῆς, καὶ ἔτι πλέον, τὸν ἐπηγγελμένον τοῖς γεγηρακόσιν ὁσίως στέφανον, τέκνα τέκνων, καυχωμένων τούτων ἐπ' ἐκείνοις καὶ ἐκείνων ἐπ' αὐτοῖς.

Οἱ μὴ εὐμοιρήσαντες, ἵνα ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίσωσι τὴν Ραλλοῦ Ζαφειροπούλου, ἀνατινάτωσαν πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὗ τὸ ὄνομα ἀείποτε ἐν εὐφημίαις ἀναφέρεται, προσιδέτωσαν τὴν θυγατέρα αὐτῆς Ἑλένην Γ. Ζαρίφην, ἧς τὸ ὄνομα ἐν εὐλογίας μνημονεύεται.

Ἐκ τῶν ἀναστημάτων αὐτῆς τούτων, ἐφ' ὧν ἐνετύπωσε τὴν μεγάλην αὐτῆς χριστιανικὴν ψυχὴν, ὡς ἐν ἐκμαγείῳ δύναταί τις ἵνα ἴδῃ ἡλίκου πλούτου φιλαδελφίας καὶ φιλευσπλαγχνίας ταμεῖον ἦν ἡ μεγαλόφρων Ραλλοῦ, ἡ ἀγαθὴ γυνὴ, ἡ δοθεῖσα ἐν μερίδι φοβουμένων τὸν Κύριον. Ὅθεν πρεπόντως ἅμα καὶ προσηκόντως ἡ πόλις ἅπασα ἐτίμα καὶ τιμᾷ τὴν μνήμην αὐτῆς· τὴν δὲ πρὸς ταύτην ὑπόληψιν αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία ἐξεδήλωσεν ἀντιπροσωπευθεῖσα ἐν τῇ κηδεία αὐτῆς ὑπὸ δύο Σεβ. ἀρχιερέων, τοῦ Γέροντος ἁγίου Ἐφέσου κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ τοῦ Γέροντος ἁγίου Δέρκων κ. Ἰωακεὶμ, ἡ Α. Θ. Π. ἐκπροσωπευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου κ. Ἀθανασίου Μεγακλέους, καὶ ἡ πρωτότοκος τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν, ἡ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ πανιερ. ἀγ. Φιλαδελφείας κ. Γερασίμου, ἐν ᾧ ἡ μεγάτιμος κοινωνία τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων ἐξεδήλου τὸν πρὸς αὐτὴν σεβασμὸν παρισταμένη ἐν τῇ γενομένῃ κηδείᾳ διὰ τῆς ἐκλεκτῆς αὐτῆς τάξεως καὶ πλήθους ἀμέτρου λαοῦ.

Βλέπων τις τὴν ἄμετρον ἐκείνην συρροὴν τοῦ λαοῦ, τοῦ συρρεύσαντος εἰς τὴν ἐκφορὰν τῆς ἀειμνήστου Ραλλοῦς Ζαφειροπούλου, οὐκ ἂν ἠδύνατο συγκρατῆσαι ἑαυτοῦ καὶ μὴ μετὰ τοῦ Παροιμιαστοῦ ἐξειπεῖν: « ἐν πλεοναζούσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλὴ· οἴκοις δικαίων ἰσχὺς πολλή. Εὐλογία γὰρ Κυρίου ἐπὶ κεφαλῆς δικαίου, αὕτη πλουτίζει καὶ οὐ μὴ προστεθῇ αὐτῷ λύπη, » ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ λύπῃ, ἣν ὁ θάνατος προσφιλοῦς μητρὸς, πενθερᾶς καὶ μάμμης ἐνεποίησεν ἡ συμπάθεια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας κουφότερον αὐτοῖς τὸ ἄλγος ἀπειργάζατο.

Ὅθεν καὶ ὕλην εὐφραδοῦς ἐπικηδείου ἐξεῦρεν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ἀειμνήστου ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης καὶ Σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς κ. Γρηγόριος Παλαμᾶς, λέξας ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦ ἐν Πέρᾳ ἱεροῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τάδε :

Σεβασμιώτατε Δέσποτα ! Χριστιανοὶ ἀδελφοί !

Εἶναι ἀρά γε ἀνάγκη ἐνώπιον ἑνὸς τοιούτου σεβαστοῦ καὶ γεραροῦ λειψάνου, ἔμπροσθεν μιᾶς τοιαύτης πολυπληθοῦς συνοδίας, συγκειμένης ἐκ τῶν εὐγενεστέρων καὶ ἐκλεκτοτέρων τῆς ἡμετέρας κοινωνίας μελῶν, καὶ μετὰ βαρυαλγούσης καρδίας βῆμα πρὸς βῆμα παρακολουθούσης τὴν προκειμένην νεκρὰν μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς πύλης τῆς αἰωνιότητος, ἐνώπιον τοῦ γεραροῦ καὶ σεβαστοῦ μόνον ὀνόμα-

τος τῆς Ῥαλλοῦς Ζαφειροπούλου, τὸ ὁποῖον οὐ μόνον ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ τοσάκις ἤδη οἱ πάντες ἠκούσατε μνημονευόμενον, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ πανταχοῦ τῆς ἑλληνικῆς γῆς καὶ εἰς ἄλλας προσέτι ἀπωτάτας καί ξένας χώρας παρὰ πάντων μετὰ καρδίας πενθηρορρούσης ἤδη ἐπαναλαμβάνεται; Εἶναι, λέγω, πλέον ἀνάγκη μεθ' ὅλα ταῦτα καὶ ἐπικηδείου λόγου; μήπως ὅλα ταῦτα δὲν κηρύττουσι διαῤῥήδην καὶ δὲν ἐπιβεβαιοῦσι τρανώτατα τὸ ὄντως μέγα, καὶ πρᾶγμα, καὶ ὄνομα τοῦ ἐνδόξου καὶ κοινωφελοῦς τῶν Ζαφειροπούλων οἴκου, τοῦ ὁποίου πλήρης ἐτῶν ἡ σεβασμία αὕτη καὶ μακαρία μήτηρ καὶ προμήτωρ κεῖται ἤδη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν νεκρὰ καὶ ἄπνους, ἀναμένουσα τὸν τελευταῖον τῶν τέκνων καὶ ἐγγόνων καὶ λοιπῶν συγγενῶν καὶ φίλων αὐτῆς ἀσπασμόν, ἵνα καὶ σωματικῶς ἅπαξ διὰ παντὸς εἰσέλθῃ εἰς τὴν αἰωνιότητα; ἢ μήπως ἀράγε ἐγὼ, ὁ ταπεινὸς τοῦ εὐαγγελίου διάκονος, ἀνέβην ἤδη τὸν ἱερὸν τοῦτον ἄμβωνα, διέκοψα τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ συγκινητικωτάτην ταύτην ἱερὰν τῆς κηδείας τελετὴν καὶ ἀνεχαίτισα τὴν ῥοὴν τῶν θερμῶν καὶ εὐγενῶν τούτων δακρύων, τὰ ὁποῖα πληροῦσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν περιεστώτων, ὅπως ἐν μιᾷ τοιαύτῃ ἱερᾷ καὶ ἐπισήμῳ στιγμῇ ἐκφωνήσω τὸ θεῖον τοῦτο λόγιον «πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, ἐξηράνθη ὁ χόρτος καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσε;»—Ναὶ ἀγαπητοί! ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ δικαιοσύνη τῶν θείων καὶ προφητικῶν τούτων ῥημάτων καὶ πάντοτε μὲν, ἐξαιρέτως ὅμως ἐνώπιον τοιούτων λειψάνων ἐναργέστατα καταδείκνυται καὶ ἀκριβέστατα καταραίνεται. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ μήτηρ Ἐκκλησία, καίτοι ἐκτιμᾷ μεγάλως τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινοφροσύνης, οὐ μόνον τῆς τεθνεώσης, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιζώντων, δὲν δύναται ὅμως νὰ μὴ ἐπωφεληθῇ τῆς περιστάσεως ταύτης, ἵνα προβάλλῃ εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς ἐν λαμπρὸν καὶ ἄξιον μιμήσεως ὑπόδειγμα ἀρετῆς, καὶ τρανώτατον δεῖγμα τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Καὶ τῳόντι! Πλεῖστον μέρος ἀνθρώπων ἔρχονται καὶ παρέρχονται ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ὡς κύματα θαλάσσης, μηδὲν ἰδίως μηδὲ ἀποφέροντες μεθ' ἑαυτῶν. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄτομα καὶ οἰκογένειαι ὁλόκληροι, αἵτινες μὲ τοιαῦτα σπάνια καὶ ὑψηλὰ προτερήματα κατακοσμοῦνται, αἵτινες τοσοῦτον ἐπενεργοῦσιν ἢ εἰς ὅλην ἢ εἰς μέρος τι τῆς ἀνθρωπότητος, ὥστε δικαίως τοὺς τοιούτους δυνάμεθα νὰ παρομοιάσωμεν μὲ τὰς μεγάλας ἐκείνας καὶ ἀποτελεσματικωτάτας τῆς θαλάσσης παλιῤῥοίας καὶ ἀμπώτιδας. Τοιοῦτος, ἀγαπητοί, ὑπῆρξε καὶ ὁ βίος τῆς προκειμένης ταύτης νεκρᾶς.

Ἐγὼ παραλείπω ἐνταῦθα νὰ μνημονεύσω τῶν γονέων αὐτῆς· διότι αἱ ἀρεταὶ, ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἐλεημοσύνη, οἱ ὡραῖοι οὗτοι καρποὶ τῆς χάριτος, δὲν μεταδίδονται δυστυχῶς πάντοτε παρὰ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα κληρονομικῶς καὶ κατὰ διαδοχὴν, οὐδὲ παράγονται ταῦτα ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ αἵματος, ἀλλὰ καταβαίνουσιν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἄνωθεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐκ τοῦ θρόνου τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ εἰσὶ δῶρον καὶ χάρισμα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον, ὅπου θέλει, πνέει, καὶ παράγει βεβαίως καρπὸν ἀφθονώτερον ἐκεῖ, ὅπου εὗρῃ καὶ ῥίζαν ἁγίαν καὶ ποτιζομένην μὲ τὰ νάματα τῆς εὐσεβείας.

Περιττὸν εἶναι νὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα, ὅτι τὸ ἱερὸν τοῦτο τῶν Ζαφειροπούλων ζεῦγος, ἡ ἀγαθὴ αὕτη ῥίζα, ἐξ ἧς ἀνεβλάστησεν ὁ πολυθαλὴς καὶ εὐεργετικώτατος καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πατρίδι ἔνδοξος οὗτος ἑλληνικὸς οἶκος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς δεινῆς καὶ σκληρᾶς ἐκείνης δοκιμασίας, ὅτε ὁ διδάσκαλος καὶ μάρτυς τοῦ Χριστιανισμοῦ, διωκόμενος, βασανιζόμενος καὶ σφαγιαζόμενος, ἐβαπτίζετο τὸ βάπτισμα τοῦ πυρὸς καὶ αἵματος, ἵνα ἀνακτήσηται τὴν πατρῴαν κληρονομίαν, τὸν στέφανον τῆς παγκοσμίου δόξης, περιττὸν, λέγω, νὰ εἴπω, ὅτι τότε οὗτοι διορισθέντες, καθὼς ποτὲ ὁ Σαῦλος ἐκεῖνος φύλακες τῶν ἱματίων οὐχὶ τῶν λιθοβολούντων, ἀλλὰ τῶν λιθοβολουμένων πρωτομαρτύρων φύλακες τῶν καταλοίπων τῶν δεδοξασμένων ἐκείνων ὁμολογητῶν, ἐπίτροποι καὶ φύλακες τῶν θησαυρῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπεδείξατο οὐ μόνον φιλοκέρδειαν παραδειγματικὴν, ἀλλὰ καὶ διαχείρισιν εὐσεβόφρονα καὶ δικαιοσύνην ὄντως χριστιανικὴν καὶ ζῆλον θερμὸν καὶ κατ' ἐπίγνωσιν καὶ ἐπεσπάσατο τοιουτοτρόπως τὸ σέβας, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην παντὸς καὶ κλήρου καὶ λαοῦ, καὶ τῶν τότε καὶ τῶν μετὰ ταῦτα γενεῶν. Εἶναι ὅλως περιττὸν βεβαίως νὰ περιβάλω ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἄμβωνος τὸ προκείμενον τοῦτο γεραρὸν λείψανον μὲ ὅλην τὴν εὐγένειαν τοῦ οἴκου αὐτῆς, μὲ ὅλην ἐκείνην τὴν δόξαν καὶ εὔκλειαν τοῦ ὀνόματος τῶν Ζαφειροπούλων, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἐκφώνησιν μόνον πάλλει καὶ περιχαρῶς ἀνασκιρτᾷ πᾶσα Ἑλληνικὴ καρδία, ἐγκαυχωμένη καὶ εὐγνωμονοῦσα, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ παραστήσω ἐνώπιον ὑμῶν τὴν πλήρη ἡμερῶν προκειμένην ταύτην νεκρὰν, ἀξίαν τῆς ἀγάπης, τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης ἁπάντων. Ναί! Εἶναι πάντῃ περιττὸν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ νὰ πλέκω πανηγυρικοὺς ἐπαίνους καὶ ἐγκώμια εἰς τιμὴν τῆς φθορᾶς καὶ ματαιότητος, τὰ ὁποῖα καὶ μόνα συνήθως ὄχι μόνον ὁ κόσμος ἀπαιτεῖ καὶ τιμᾷ, ἀλλὰ καὶ οἱ ῥήτορες μετὰ σπουδῆς ἐπιδιώκουσιν. Ὄχι! ὄχι! ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐκκλησίας ἄμβωνος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀσιγήτως βροντᾷ μόνον ὁ ἀποκεκαλυμμένος τοῦ Θεοῦ λόγος, καὶ κηρύττεται ἀκαταπαύστως ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, δὲν πρέπει νὰ ἐπαινῆται καὶ ἐγκωμιάζηται ἡ ματαιότης τοῦ κόσμου· ὄχι! εἰς τὸν ἐπιτάφιον λόγον δὲν πρέπει ποτὲ οὔτε νὰ ἀναφέρηται, οὔτε νὰ ἀπαιτῆται πᾶν ὅ,τι σβέννυται ἐν τῷ τάφῳ, πᾶν ὅ,τι δὲν ἐπιζῇ καὶ δὲν διαμένει καὶ πέραν τοῦ τάφου· ἐδῶ, ὅπου ἄρχεται ἡ αἰωνιότης καὶ ἡ ἀφθαρσία, δὲν ἔχει πλέον χώραν οὐδὲν ἐφήμερον καὶ φθαρτόν· ἐδῶ, ὅπου πᾶσα σωματικὴ καὶ

ἐξωτερικὴ εὐγένεια καὶ λαμπρότης τοῦ ἀνθρώπου μὲ μίαν τοῦ θανάτου πνοὴν καταστρέφεται, μὴ ἀφίνουσα ἐνώπιον ἡμῶν, παρὰ μίαν καὶ μόνην ταύτην τὴν ἁπλῆν καὶ ἄψυχον καὶ ψυχρὰν εἰκόνα καὶ σκιάν, καὶ ταύτην πάλιν ἐπὶ ὀλίγας μόνον ὥρας .... Ἐδῶ, ὅπου καὶ δόξα, καὶ ἐξουσία, καὶ ἀξιώματα, καὶ πλούτη, καὶ κάλλη, καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου καὶ τοῦ σώματος ἡμῶν ἐξελέγχονται μάταια καὶ μηδαμινά.. ἐδῶ, ὅπου λύεται τὸ μυστήριον τοῦ ἀνθρώπου καὶ καταδεικνύεται ὁ ἀληθὴς προορισμὸς τῆς ἐπὶ γῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως... ἐδῶ τέλος πάντων, ἐνώπιον τοῦ Κυρίου πάσης ζωῆς, ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου θυσιαστηρίου, ὅπου κατηργήθη τὸ βασίλειον τοῦ θανάτου, ἀνέτειλε δὲ διὰ πάντας τοὺς εἰς Χριστὸν πιστεύοντας ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δόξα τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ μακαριότητος, ἂς σιγήσῃ πλέον πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὸν κόσμον καὶ εἰς τὴν σάρκα.. ἀρκεῖ αὐτοῖς ἡ ἔκτακτος αὕτη συρροὴ καὶ κίνησις, ἡ μετὰ τοσαύτης καὶ ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐξωτερικῆς λαμπρότητος προπέμπουσα μέχρι τοῦ τάφου τὸ εὐγενὲς τοῦτο μέλος τῆς ἡμετέρας ἑλληνικῆς κοινότητος... ἀρκοῦσιν αὐτοῖς οἱ ποικίλοι καὶ ὡραῖοι οὗτοι καὶ τὴν θέαν καὶ τὴν αἴσθησιν στέφανοι τῶν ἀνθέων, δι' ὧν κατακοσμεῖται καὶ περικαλύπτεται τὸ σεβαστὸν τοῦτο λείψανον... ἂς καταπαύσωσι πλέον ἐδῶ τὰ ἐγκώμια καὶ τὰ ἄσματα τῆς Βαβυλῶνος, τῆς ματαιότητος, καὶ ἂς ἀκούσωμεν τοὺς θρήνους τῆς Σιὼν, ἂς ἀνοίξωμεν τὴν μυστηριώδη ἐκείνην βίβλον, ἐν ᾗ ἀοράτοις χερσὶν ἐγγράφονται καὶ τὰ διανοήματα καὶ τὰ ἔργα καὶ οἱ λόγοι τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἠθικοῦ τῶν ἀνθρώπων βίου.. ἂς ἀριθμήσωμεν ἐνταῦθα τὰ ἔργα ἐκεῖνα τοῦ φωτὸς, τὰς εὐποιΐας καὶ τὰς παντοίας εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας ἡ μακαρία αὕτη ψυχὴ συνέθαπτεν εὐλαβῶς εἰς τὸ σεβάσμιον σκότος τῆς χριστιανικῆς ταπεινοφροσύνης, εὐχομένη νὰ μὴ φανερωθῶσιν, εἰ μὴ ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν. Ἂς ἐνθυμηθῶμεν πῶς ἡ εὐσεβὴς αὕτη ψυχὴ, συμπερικυκλωμένη πανταχόθεν ὑτὸ τῶν δελεασμάτων τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν παθῶν τοῦ πλούτου, τοῦ κόσμου καὶ τῆς δόξης, διετέλεσεν ὅμως μέχρι τῶν τελευταίων αὐτῆς ἡμερῶν οἱονεὶ ἄγγελος εἰρήνης, ἀγάπης, ἐλέους καὶ ταπεινώσεως, καθὼς ποτε οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι τῶν Ἰουδαίων νέοι, οἵτινες ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων ἐκείνων τῆς Βαβυλῶνος πειρασμῶν, δὲν ἠθέλησαν νὰ συμμετάσχωσιν οὐδὲ τῆς τραπέζης, οὐδὲ τοῦ οἴνου τῶν Βαβυλωνίων· ἂς ἀναπολήσωμεν τὰς μεγάλας ἐκείνας καὶ ὄντως χριστιανικὰς ἀρετὰς δι' ὧν ἡ Ῥαλλοῦ Ζαφειροπούλου κατεκάλλυνε τὴν ψυχήν της, καὶ αἵτινες, μολονότι ἐπιμελῶς καὶ παρ' αὐτῆς καὶ παρὰ πάντων καὶ τῶν πλησίων καὶ τῶν μακρὰν ἀπεκρύπτοντο, προσείλκυσε ὅμως καὶ τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην παντὸς καὶ ὁμογενοῦς καὶ ἀλλογενοῦς, καὶ πλουσίων καὶ πτωχῶν.

Ὦ! ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ διασχίσῃ τις τὸ πυκνὸν ἐκεῖνο παραπέτασμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἡ χριστιανικὴ ταπεινοφροσύνη περικαλύπτει τὰ καλὰ ἔργα, τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης τῶν ἀληθῶν χριστιανῶν, πόσα τοιαῦτα δὲν ἠθέλαμεν εὕρῃ δυνάμενα νὰ κατακοσμήσωσιν ἐνώπιον ἡμῶν τὸν ἀμάραντον ἐκεῖνον τῆς δόξης στέφανον, ὅστις ἤδη στεφανώσει τὴν ἀρ' ἡμῶν μεταστᾶσαν μακαρίαν ταύτην ψυχήν; πόσοι πτωχοί, πόσαι χῆραι, πόσαι οἰκογένειαι μένουσι τώρα ἀπροστάτευτοι; πόσα φιλανθρωπικὰ καταστήματα ἔχασαν ἤδη τὸν τακτικὸν αὐτῶν συνδρομητήν; πόσα ὀρφανὰ ἔχασαν ἤδη τὴν μόνην παρηγορίαν των; πόσοι νέοι καὶ νέαι ἐστερήθησαν ἤδη τὸ μόνον στήριγμά των; πόσοι ἀσθενεῖς θὰ προσμένωσι τὴν πλουσίαν καὶ ἄφθονον ἐκείνην προμήθειαν τῶν ἐπιθεμάτων τῶν ἰδίων πληγῶν, τὴν ὁποίαν αὕτη μέχρι τῶν τελευταίων τοῦ βίου της ἡμερῶν ἰδίαις πάντοτε χερσὶν ἀόκνως προπαρασκεύαζε; τί λέγω; ἐδῶ που, οὐχὶ πολὺ μακρὰν τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, ἴδρυται τὸ φιλανθρωπικὸν ἐκεῖνο τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν κατάστημα, τὸ ἱερὸν τοῦτο πεδίον, ἐν ᾧ γυμνάζονται καὶ ἐξασκοῦνται αἱ μεγαλείτεραι χριστιανικαὶ ἀρεταὶ καὶ τὰ εὐγενέστερα αἰσθήματα. Τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ νὰ μαρτυρήσῃ τρανώτατα τὸν ἔνθερμον ζῆλον καὶ τὴν εὐγενῆ καὶ ἀκαταμάχητον ἐκείνην ἄμιλλαν καὶ ἐνεργητικότητα, δι' ἧς ἡ προκειμένη νεκρὰ, ἠγωνίζετο νυχθημερὸν μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῆς οὐχὶ μόνον ἵνα ὑπερβῇ τοὺς πάντας καὶ τὰς πάσας κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς ἀγάπης ἀλλὰ συνάμα ἵνα διατηρῇ εἰς τὰς καρδίας πάντων καὶ πασῶν ἄσβεστον καὶ ζωηρὸν τὸ ἱερὸν τοῦτο πῦρ, τὸ ὁποῖον παρηγορεῖ, στηρίζει, θερμαίνει καὶ σώζει πολλὰς ἑκατοντάδας δυστυχῶν, πτωχῶν καὶ ὀρφανῶν, διαφυλάττει δὲ ἀπὸ τὰς πλεκτάνας τῆς διαφθορᾶς καὶ τὸ βάραθρον τῆς ἀπελπισίας καὶ τῆς ἀπωλείας τόσας καὶ τόσας ἀθῴας καὶ ἀπροστατεύτους ψυχάς. Ὦ! ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ ἑρμηνεύσῃ τις τὴν ἀφορμὴν τῶν ἀπείρων θερμῶν δακρύων, τὰ ὁποῖα τὴν στιγμὴν ταύτην ἐπὶ τῇ μνήμῃ μόνον τοῦ ὀνόματος τῆς μακαρίτιδος ταύτης καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου καὶ ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτοῦ καὶ πανταχοῦ τῆς ἡμετέρας μεγαλοπόλεως, καὶ ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ἐν τοῖς νοσοκομείοις καὶ ἐν πᾶσι τοῖς φιλανθρωπικοῖς καθιδρύμασιν, ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάντων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων χύνονται, τότε θὰ ἔβλεπεν ἕκαστος ὅτι ἑκάστη τούτων σταγὼν ἀντιστοιχεῖ πρὸς μίαν εὐποιΐαν, πρὸς μίαν εὐεργεσίαν αὐτῆς, πρὸς τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας ἐκείνας ἀγαθοεργίας, αἵτινες καὶ ἀπεθανάτισαν τὸ ὄνομα αὐτῆς. Ἀντὶ πάσης ἀποδείξεως, ἐμβλέψατε, ἀγαπητοὶ, εἰς τὰ ὀρφανὰ καὶ ἀθῶα ταῦτα ὄντα τὰ πολλαχῶς ὑπ' αὐτῆς εὐηργετημένα, τὰ ὁποῖα παρακολουθοῦντα τὸν τάφον τοῦτον ἵστανται δακρυρροοῦντα καὶ παρατεταγμένα, ὡσανεὶ θέλοντα τὰ δυστυχῆ νὰ παρακωλύσωσι τὴν ἔξοδον καὶ ἐκφορὰν τῆς εὐεργετικωτάτης

ταύτης μητρός των. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιθυμήσῃ τις πιστοτέρους καὶ ἀσφαλεστέρους φύλακας; Ὢ! ἐὰν ἦτο δυνατὸν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς πύλας τῆς αἰωνιότητος, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοιαύτης ὄντως λαμπρᾶς καὶ πολυτίμου φυλακῆς καὶ ἀκολουθίας!

Μέγα, ἀγαπητοί, καὶ χριστιανικώτατον μάθημα καὶ διὰ τοῦ βίου διδάσκει καὶ διὰ τοῦ θανάτου αὐτῆς διδάσκει πάντας ἡμᾶς ἡ προκειμένη νεκρά! Καὶ τῳόντι! ἐνώπιον τοιούτου ἰδίως νεκροῦ δύναται ἕκαστος νὰ διδαχθῇ κάλλιστα, ἀρ' ἑνὸς μὲν τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ πόσον βαρὺς ζυγὸς ἐπίκειται ἐπὶ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀδάμ, ἀρ' ἑτέρου δὲ πῶς ὁ ἄνθρωπος δύναται διὰ τῆς ἀγάπης καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον νὰ νικήσῃ καὶ νὰ ἀρήσῃ ἀθάνατον καὶ ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Βλέπετε ἀγαπητοί! ὁποῖον τὸ τέλος καὶ τοῦ πλούτου καὶ τῆς δόξης καὶ ὅλων τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς .. τάφος. Βλέπετε, ὁποῖον τὸ τέλος τοῦ σώματος ἡμῶν: γῆ καὶ σποδός. Πόσον λοιπὸν μωροὶ καὶ ἄφρονες εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν δὲν κάμνουσιν ἄλλο, παρὰ νὰ ἐπιδιώωσι τιμὰς καὶ δόξας, ἢ πλούτη καὶ θυσαυροὺς, ἢ ἡδονὰς σαρκὸς καὶ αἵματος; Πόσον ἄφρονες εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες, εὐτυχήσαντες νὰ ἔχωσιν ἄφθονα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου, δὲν φροντίζουσι νὰ χρησιμοποιῶσιν αὐτὰ διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης· πόσον ἄφρονες εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες παραδιδόμενοι εἰς τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου λησμονοῦσι τὰ ἔσχατα αὐτῶν καὶ δὲν προετοιμάζουσιν ἐγκαίρως καλὰ ἔργα ὡς ἐφόδιον διὰ τὴν ἄλλην ἐκείνην ζωὴν, ὁπόθεν οὐδέποτε πλέον θὰ ἐπανέλθωσιν.. πόσον ἄφρονες εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν ἔχουσιν εἰς ὅλας αὐτῶν καὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰ διανοήματα ὡς μόνον ὁδηγὸν καὶ διδάσκαλον τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην; πόσον τελευταῖον ἄφρονες εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες εἰς ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν καὶ εὐτυχοῦντες καὶ δυστυχοῦντες, καὶ ὑγιαίνοντες καὶ ἀσθενοῦντες, δὲν ἔχουσιν ὅλην αὐτῶν τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν Θεόν;

Ἰδοὺ, ἀγαπ τοὶ, ὁποῖον μέγα καὶ λυσιτελὲς μάθημα διδάσκει ἡ ἐν τῷτάφῳ μετὰ μικρὸν ἀναπαυθησομένη σεβασμία καὶ γεραρὰ αὕτη νεκρά. Ἰδοὺ τὸ μόνον ἐγκώμιον, τὸ ὁποῖον δικαιοῦται νὰ πλέξῃ εἰς τὴν μνήμην αὐτῆς εἷς διδάσκαλος τῆς ἀληθείας. Ἰδοὺ ὁ μόνος πολύτιμος καὶ ζηλευτὸς στέφανος, τὸν ὁποῖον ἡ μήτηρ ἐκκλησία ἐθεώρησε χρέος αὐτῆς δίκαιον καὶ ἱερώτατον, ἵνα ἐπιθέσῃ ἐπὶ τῆς σεβασμίας ταύτης κορυφῆς διὰ τοῦ ἀσθενοῦς μου λόγου· διότι αἱ μεγάλαι αὗται χριστιανικαὶ ἀρεταὶ ἀπετέλουν τὸν ἀληθῆ πλοῦτον καὶ τὴν ληθῆ δόξαν τῆς Ραλλοῦς Ζαφειροπούλου, ἥτις εἶχε ταύτας πάντοτε ἔμπροσθέν της ὡς οὐράνιόν τινα στήλην πυρὸς καὶ νεφέλης, καθοδηγοῦσαν, φωτίζουσαν καὶ σκέπουσαν αὐτὴν, καθ' ὅλον τὸν μακροχρόνιον αὐτῆς βίον.

Ἰδοὺ διατὶ θαρρούντως δύναμαι ἤδη ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἄμβωνος καὶ τρανῇ τῇ φωνῇ νὰ διασαλπίσω, ὅτι ἡ Ραλλοῦ Ζαφειροπούλου δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ ζῇ ἀκόμη καὶ θὰ ζῇ αἰωνίως καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ δι' ὅσας ἔπραξεν εἰς ἀμφοτέρας ἀγαθοεργίας· ἡ μνήμη αὐτῆς θὰ μένῃ ἀθάνατος εἰς τὰς καρδίας καὶ οἰκείων καὶ ξένων, καὶ πλουσίων καὶ πτωχῶν καὶ ὀρφανῶν καὶ ἀπόρων, ἐν οἷς αὕτη διῆλθεν ὀκτὼ περιπλέον δεκάδας ἐτῶν εὐεργετοῦσα καὶ πρότυπον τοῖς πᾶσι γινομένη πάσης χριστιανικῆς, κοινωνικῆς καὶ οἰκογενιακῆς ἀρετῆς καὶ ὡς κόρη καὶ ὡς σύζυγος, καὶ ὡς οἰκοδέσποινα καὶ ὡς μήτηρ, καὶ ὡς μάμμη, καὶ ὡς Χριστιανὴ καὶ ὡς Ἑλληνίς. Ναὶ ζῇ, καὶ θὰ ζῇ αἰωνίως ἐν τῇ εὐγωνμοσύνῃ τοῦ Γένους ἡμῶν.

Πορεύου λοιπὸν ἐν εἰρήνῃ, ψυχὴ μακαρία καὶ πλήρης ἀγάπης καὶ φόβου Θεοῦ, πορεύου ἐν εἰρήνῃ ἐκεῖ, ὅπου ἡτοίμασται πλήρης καὶ ἀτελεύτητος ἀνταμοιβὴ δι' ὅλους, ὅσοι ἀγωνισθέντες ἐνταῦθα τὸν καλὸν ἀγῶνα, ἐτήρησαν μέχρι τέλους τὴν ἱερὰν τῆς πίστεως καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἐλπίδος παρακαταθήκην. Τὸ ὄνομά σου μένει σεβαστὸν καὶ ἀθάνατον καὶ ἡ μνήμη σου αἰώνιος καὶ μακαριστὴ ὄχι μόνον διὰ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης, διὰ τῶν ὁποίων ἐδόξασας τὸν Θεὸν, καὶ εὐεργέτησας τὴν πάσχουσαν μερίδα τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς εὐσεβεῖς ἐκείνους γόνους καὶ συγγενεῖς σου, εἰς τοὺς ὁποίους, ἤδη ἀποιχομένη, οὐδεμίαν ἄλλην δόξαν καὶ παραμυθίαν ἐγκαταλιμπάνεις ἢ τὴν συνέχειαν καὶ τὸν ἐπ' ἄπειρον πολλαπλασιασμὸν τῶν μεγάλων σου τούτων χριστιανικῶν ἀρετῶν. Καὶ σὺ μὲν δεήθητι ἤδη τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου τώρα παρίστασαι περιβεβλημένη τὴν λαμπρὰν τῆς ἀγάπης πορφύραν, ὅπως εἰς αὐτοὺς μὲν παρέχῃ ἔτη μακρὰ καὶ ἀνώδυνα, εἰς δόξαν τοῦ Θείου του ὀνόματος καὶ πρὸς παρηγορίαν καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν, εἰς ὅλα δὲ τὰ δυσυχῆ καὶ ἀθῶα ἐκεῖνα πλάσματα, τὰ ὁποῖα ἀπωρφάνισεν ὁ θάνατός σου, ἀνεγείρῃ καὶ ἄλλους τοιούτους προστάτας, εὐεργέτας καὶ μητέρας. Εἰς δὲ τὴν Ἐκκλησίαν. ἥτις πολλὰ πολλάκις εἶδε μεγάλα καὶ τρανὰ δείγματα τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης καὶ σοῦ καὶ ὅλου τοῦ οἴκου σου καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς τιμῶντας τὴν μνήμην τῶν μεγάλων τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργετῶν συγχώρησον ἐὰν ἐτολμήσαμεν ἐναντίον τῆς θελήσεως καὶ σοῦ αὐτῆς καὶ τῶν ἀξίων κληρονόμων τοῦ ὀνόματός σου, τοῦ αἵματός σου καὶ τῶν ἀρετῶν σου νὰ μὴ διέλθωμεν ἐν σιγῇ τὴν σπανίαν καὶ μοναδικὴν ταύτην στιγμὴν, καθ' ἣν καὶ μόνην ὀφείλει νὰ ἐπαινῆται ἡ ἀρετὴ καὶ νὰ διακηρύττηται ἐπισήμως ἡ κοινὴ τῶν εὐηργετημένων εὐγνωμοσύνη. Τώρα πλέον δὲν μένει ἄλλο εἰς ἡμᾶς παρὰ νὰ παρακαλῶμεν καὶ καθικετεύωμεν ἀκαταπαύστως τὸν πατέρα τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς, ὅπως ἀναπαύσῃ τὴν μακαρίαν ψυχήν σου ἐν σκηναῖς δικαίων, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Γένοιτο!

Εἰς τοὺς εὐφραδεῖς τούτους λόγους καὶ τοὺς πρέποντας ἐπαίνους, οὐδὲν ἔχει ἡ Ἀλήθεια προσθεῖναι, εὔχεται μόνον ἐκ μέσης ψυχῆς ἵνα κούφῃ ᾖ ἡ γῆ ἡ βαρύνουσα τὸ γενῆρον σκῆνος τῆς ΡΑΛΛΟΥΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον | 5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1880. | ΤΕΥΧΟΣ ΣΤ^ον

Η ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἐν χρόνῳ, οὐ πολὺ ἀρεστῶτι, ἐπ' εὐλογίαις τῆς Ἐκκλησίας ἡ Ἀδελφότης αὕτη συστᾶσα, γνώμονα αὐτῆς προείλετο τὸ Εὐαγγελικὸν λόγιον Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, τῇ δὲ θεοσυστάτῳ ταύτῃ ἐντολῇ, δουλεύουσα, ἀνέλαβε τὴν ἐνίσχυσιν τῆς παιδείας, ἔνθα αὕτη ἐκ τῆς τῶν κοινοτήτων ἀνεχείας ἐν καχεκτικῇ καταστάσει εὕρητο, καὶ ἐπεδίωξε τὴν ἀφύπνισιν τοῦ πρὸς κρείσσονα πνευματικὸν βίον αἰσθήματος, ὅπου τοῦτο ἐκ χρονίου ἀμελείας καὶ παροράσεως τέλεον σχεδὸν εἶχεν ὑπνώσει.

Μέγα τὸ ἐπιχείρημα καὶ ἀνταξίων τῶν πόθων τῆς Ἐκκλησίας, ἐκζητούσης τὴν ἐν πνεύματι λατρείαν τοῦ Δημιουργοῦ, τὴν ἐξ ἐπιγνώσεως προσήλωσιν αὐτῷ, καὶ ἐκδιδασκούσης μετὰ τοῦ ἐν θεολογίᾳ μεγάλου Γρηγορίου ὅτι, τῶν ἐν τῷ μετὰ σώματος τῷ δὲ βίῳ ὁμολογουμένως ὄντων παρ' ἀνθρώποις καλῶν τὸ τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως θεοδώρητον χρῆμα ἀσυγκρίτως πάντων τῶν λοιπῶν ὑπερίδρυται καὶ τὴν ἀνωτάτην χώραν κεκλήρωται. Ὅθεν καὶ καθ' ἑκάστην αὕτη, παραινοῦσα τὰ εὐσεβῆ αὐτῆς τέκνα, ἑκάστῳ ἡμῶν μετὰ τοῦ Σειρὰχ ἐπιλέγει: «Τέκνον ἐκ νεό» τητός σου ἐπίλεξαι παιδείαν, καὶ ἕως πολιῶν εὑρήσεις σο» φίαν. Ὡς ὁ ἀροτριῶν καὶ ὡς ὁ ποτίζων πρόσελθε αὐτῇ, » καὶ ἀνάμενε τοὺς ἀγαθοὺς καρποὺς αὐτῆς· ἐν γὰρ τῇ ἐρ» γασίᾳ αὐτῆς ὀλίγον κοπιάσεις, καὶ ταχὺ φάγεσαι τῶν » γεννημάτων αὐτῆς. Ἄκουσον, τέκνον, καὶ ἔκδεξαι τὴν » γνώμην μου καὶ μὴ ἀπαναίνου τὴν συμβουλήν μου, καὶ » εἰσένεγκαι τοὺς πόδας σου εἰς τὰς πέδας αὐτῆς καὶ εἰς » τὸν κλοιὸν αὐτῆς τὸν τράχηλόν σου· ὑπόθες τὸν ὦμόν σου » καὶ βάσταξον αὐτὴν καὶ μὴ προσοχθήσῃς τοῖς δεσμοῖς » αὐτῆς· ἐν πάσῃ ψυχῇ σου πρόσελθε αὐτῇ καὶ ἐν ὅλῃ δυ» νάμει σου τήρησον τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. Ἐξίχνευσον καὶ » ζήτησον, καὶ γνωσθήσεταί σοι, καὶ ἐγκρατὴς γενόμενος » μὴ ἀφῇς αὐτήν· ἐπ' ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀνάπαυ» σιν αὐτῆς καὶ στραφήσεταί σοι εἰς εὐφροσύνην· καὶ ἔσον» ται σοι αἱ πέδαι εἰς σκέπην ἰσχύος καὶ οἱ κλοιοὶ αὐτῆς » εἰς στολὴν δόξης. Κόσμος γὰρ χρύσεός ἐστιν ἐπ' αὐτῆς, » καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς κλῶσμα ὑακίνθινον· στολὴν δόξης » ἐνδύσει αὐτὴ καὶ στέφανον ἀγαλλιάματος περιθήσεις » σεαυτῷ. Ἐὰν θέλῃς, τέκνον, παιδευθείσῃ, καὶ ἐὰν ἀγα» πήσῃς ἀκούειν, ἐκδέξῃ σύνεσιν, καὶ ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς » σου σοφὸς ἔσῃ.»

Πρὸς τὰς μητρικὰς ταύτας παραινέσεις τῆς Ἐκκλησίας οὔτε κωφὸν οὔτε ἀνάλγητον ἔμενε τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν γένος· τὸ ἀντίζοον ὅμως τῶν περιστάσεων, ὡς καὶ ἡ πενία καὶ ἡ κακοδαιμονία τοῦ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις λαοῦ, ἐκώλυον αὐτὸ τοῦ ἐπιδιῶξαι τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ παλιγγενεσίαν καὶ συμπορευθῆναι κατὰ τὰς ἐντολὰς ταύτας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκ τούτου ἡ τῆς ἀμαθείας ἀσέληνος νὺξ τὸν πυκνὸν αὐτῆς ἐπεξέτεινε μανδύαν καὶ συνεκάλυψε τὰς ὄψεις τοῦ πλείστου μέρους τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος, οὗτινος μέρος ἐν τῇ ἐπὶ μακρὸν διαρκεσάσῃ ταύτῃ νυκτὶ, ἀπώλεσε τὴν συναίσθησιν τῆς ἰδίας καταγωγῆς, καὶ ἐκ τῆς λαμπρότητος τοῦ προτέρου πνευματικοῦ ὕψους, ἐξέπεσεν εἰς τὴν ταπεινὴν σφαῖραν καθυπνώσεως τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ συνειδήσεως.

Τὴν κατάστασιν ταύτην τῶν ἐν ταῖς πλείσταις ἐπαρχίαις ἀδελφῶν βαρυαλγῶς καθορῶντες ἄνδρες φιλογενεῖς καὶ ῥέκται, ἐπῆλθον ἐπίκουροι τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῆς δὲ βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων τὸ παράδειγμα παρασχούσης, ἐν διαφόροις ἐπαρχιακοῖς κέντροις φιλεκπαιδευτικοὶ κατηρτίσθησαν Σύλλογοι, οἵτινες οὐ μόνον λόγῳ, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ τὴν τὰ πνεύματα πολλῶν ἀδελφῶν καταλαβοῦσαν νάρκην ἐκδιῶξαι ἐπεζήτησαν.

Πασιγνώστων οὐσῶν τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς ὅ τε Φιλολογικὸς τῆς πρωτευούσης Σύλλογος καὶ οἱ τῷ ἀριζήλῳ παραδείγματι αὐτοῦ στοιχήσαντες ἐνταῦθά τε καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις σύλλογοι συνεισήνεγκαν καὶ συνεισφέρουσιν εἰς τὴν παλιγγενεσίαν τῶν γραμμάτων ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ τὴν πνευματικὴν τοῦ γένους ἀναγέννησιν, δὲν ἐνδιατρίβομεν μὲν ἐπ' αὐτῶν, πλὴν δὲν παρερχόμεθα καὶ σιγῇ τὰς ὑπηρεσίας, ἃς τῷ γένει παρέσχον· εἰδικῶς δὲ περὶ τῆς Ἀδελφότητος πραγματευόμενοι, τῆς ἐπελθούσης εἰς ἐπίρρωσιν τῶν ἐνεργειῶν καὶ προσπαθειῶν αὐτῶν, φόρον ἀποτίσομεν εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἱδρυτὰς τῶν Συλλόγων, ταμόντας τὴν ὁδὸν τῆς πνευματικῆς ἐν Ἀνατολῇ παλιγγενεσίας καὶ ἐργαζομένους ἐπὶ τούτῳ.

Ἡ Ἀδελφότης, περὶ ἧς ὁ λόγος ἐν τῷδε ὑπάκειται, εἰ καὶ ὑστερεῖ τῶν Συλλόγων ἐν τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς φιλοχρίστου καὶ φιλογενοῦς ταύτης ἐνεργείας, οὐκ ἀπολείπεται ὅμως αὐτῶν ἐν τῇ ἀντιποιήσει τῆς τιμῆς, ἣν ἡ φιλογενὴς ἐνέργεια ὡς ἀναφαίρετον κλῆρον τῷ ἐπιδιώκοντι ταύτην ἐπάγεται· μηνῶν γὰρ μόλις ἀριθμοῦσα βίον, ἐκράτυνε τὸ ἔργον τῆς τῶν Συλλόγων ἐνεργείας καὶ δραστικωτέραν παρέσχεν ὥθησιν εἰς τὴν ἐπ' ἀγαθοῖς ἀρξαμένην πνευματικὴν ἀναγέννησιν.

Οἱ τῆς Ἀδελφότητος ταύτης μεγάτιμοι ἱδρυταί, ἀναμιμνησκόμενοι τὸ γραφικὸν ἐκεῖνο «ὁ ποιῶν ἔλεος δανιεῖ τῷ πλησίον καὶ ὁ ἐπιχύων τῇ χειρὶ αὐτοῦ ποιεῖ ἐντολάς,» ἐσκέφθησαν ὅτι πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν οὐκ ἀρκοῦσιν αἱ παροτρύνσεις μόναι ἢ αἱ μεμερισμέναι προσπά-

θειαι, ἀλλὰ γενικὴ τις ὥθησις, ἐπισχυομένη καὶ δι' ὑλικῆς συνδρομῆς. Ἐπῆλθον τοίνυν καὶ ἐπέρχονται ἐπίκουροι τῶν κοινοτήτων, ὅσαι ἐξ ἀνεχείας ἀμελῶσι τῆς καλλιεργείας τῶν γραμμάτων καὶ ὑστερῶσιν ἐν τῇ πνευματικῇ παλιγγενεσίᾳ τῇ πανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς ἀνατελλούσῃ. Οὕτω πολιτευσάμενοι καὶ πολιτευόμενοι τὰς εὐλογίας ἐπισπῶνται τῆς Ἐκκλησίας, ἐκδιδασκούσης μετὰ τοῦ προφήτου «ἀπώλεσον ἀργύριον διὰ ἀδελφὸν καὶ φίλον καὶ μὴ ἰωθήτω ὑπὸ τὸν λίθον εἰς ἀπώλειαν. Θὲς τὸν θησαυρόν σου κατ' ἐντολὰς Ὑψίστου καὶ λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον».

Ταῦτα ἀπεργαζομένη ἡ «Ἀδελφότης» αὕτη, κέκτηται δικαιώματα οὐ μόνον ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ Γένους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἐνθέρμου αὐτοῦ ὑποστηρίξεως. Αὕτη ἐπιδιώκει οὐχὶ μερικοῦ, ἀλλὰ γενικοῦ καθήκοντος τὴν ἐκπλήρωσιν· ὡς δὲ οἱ τὴν « Ἀδελφότητα » ταύτην συγκροτοῦντες, οὕτω πᾶς τις ὀφείλει συγκλείειν ἐλεημοσύνην ἐν τοῖς ταμιείοις αὐτοῦ, ἐπεὶ «αὕτη ἐξελεῖται αὐτὸν ἐκ πάσης κακώσεως, ὑπὲρ δὲ ἀσπίδα κράτους καὶ ὑπὲρ δόρυ ἀλκῆς — κατὰ τὸ γεγραμμένον — κατέναντι ἐχθροῦ πολεμήσει ὑπὲρ αὐτοῦ.»

Ἀσχάλλομεν μανθάνοντες, ὅτι τὰ ἐν Θεσσαλονίκῃ, λόγου χάριν, Ἐκπαιδευτήρια πάσχουσιν ἐκ συγκοπῆς τῶν προσόδων αὐτῶν, καὶ τὸ βλέμμα στρέφομεν ἐπὶ τῆς Ἀδελφότητος, τὴν χρηματικὴν αὐτῆς συνδρομὴν καραδοκοῦντες· ἀπραγμονοῦμεν ὅμως, ὅταν ἐκζητηθῇ καὶ παρ' ἡμῶν συνδρομή, ἀποφεύγομεν δὲ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἀδελφότητος διὰ τῆς προσχωρήσεως καὶ ἡμῶν εἰς αὐτήν.

Αἰσθανόμεθα τὴν καρδίαν ἡμῶν συνεχομένην ἐξ ὀδύνης μανθάνοντες ὅτι κοινότης τις, πληγεῖσα ὑπὸ συμφορᾶς θεηλάτου, ἐν δυσπραγίᾳ ἀνάκειται, ἀκούοντες δὲ ὅτι ἡ Ἀδελφότης ἐπῆλθεν αὐτῇ ἐπίκουρος καὶ συνέδραμε νῦν μὲν τὸ ὑπὸ τῆς πυρκαϊᾶς παθὸν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀμασείας Κέρτζ, νῦν δὲ πτωχήν τινα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Προύσης κοινότητα πρὸς ἀνέγερσιν Σχολείου, καὶ αὖριον ἑτέραν ὁμοίας φύσεως ἀγαθοεργίαν αὐτῆς διαπυνθανόμενοι, ἀνακουριζόμεθα τοῦ ἄλγους καὶ τῆς ὀδύνης, ἣν ἐνεποίει ἡμῖν τὸ πάθημα τῆς κοινότητος ἐκείνης, ἡ δυσπραγία ταύτης, καὶ θυμῆρες αἴσθημα ἐπερχόμενον ἐκτήκει τὴν πρὶν ἀλγηδόνα· δὲν σκεπτόμεθα ὅμως πόθεν ἡ Ἀδελφότης αὕτη προσπορισθήσεται τὸ ἀναγκαιοῦν αὐτῇ χρῆμα πρὸς ἐπούλωσιν τῶν φλεγμαινουσῶν ἐν τῷ Γένει πληγῶν, καὶ ἀπέχομεν τοῦ παρασχεῖν αὐτῇ τὰ μέσα πρὸς ἐπιδίωξιν τοῦ ἀξιοζήλου αὐτῆς τούτου φιλανθρώπου σκοποῦ.

Ἵνατί ἐπιλανθανώμεθα ὅτι «ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς» καὶ ἀριστάμεθα τῆς συμμετοχῆς εἰς πρᾶξιν ὄντως ἀγαθὴν καὶ θεάρεστον, ἣν ἡ Ἀδελφότης προβάλλει ἡμῖν; Κοινωνοὺς τῆς εὐποιΐας, συμμετόχους τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐπιδιωκομένης ἀγαθοεργίας καλεῖ ἡμᾶς αὕτη, ἐξαιτουμένη, οὐχὶ μεγάλας ἀφ' ἡμῶν χρηματικὰς θυσίας, ἀλλὰ τὴν εὐτελῆ προσφορὰν ἑνὸς μετζητίου κατ' ἔτος· καὶ ὅμως οἱ πολλοὶ καὶ τὸ μετζήτιον τοῦτο φειδωλευόμεθα, ἐν ᾧ γινώσκομεν καὶ ἐπιστάμεθα τὴν ἀγαθὴν χρῆσιν τοῦ προσενεχθησομένου ὑφ' ἡμῶν χρήματος, ἐν ᾧ ἀκούομεν καὶ καθ' ἑκάστην διαπυνθανόμεθα τὰς ἀγαθοεργοὺς τῆς Ἀδελφότητος πράξεις. Ἵνατί ἐπιλανθανώμεθα τῆς ἀποστολικῆς ὑποθήκης «ἡ φιλαδελφία μενέτω... Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι» καὶ ἀριστάμεθα τῆς ἐντίμου καὶ ἐπιζήλου προσωνυμίας τοῦ Ἀδελφοῦ, ἣν ἡ ἀγαθοεργία δωροφορεῖ ἡμῖν; Ἐὰν τὸ ἐκζητούμενον ποσὸν πρὸς συμμετοχὴν τῆς τιμῆς, ἣν ἡ εἰς τὴν Ἀδελφότητα πρόσοδος ἐπάγεται, ἦν μέγα τι, αἱ ὑπεκφυγαὶ ἠδύναντο ἔχειν λόγον ὑποστάσεως, προκειμένου ὅμως περὶ ἑνὸς μετζητίου τὸ ἔτος, καὶ αὐτὸς ἔτι ὁ ἀποχειροβίωτος ἐργάτης, ἐκφεύγων τῆς συνδρομῆς, ἀδυνατεῖ δικαιολογῆσαι ἑαυτόν.

Μὴ ἀπειθήσωμεν τοίνυν, φόβῳ Κυρίου ἐνδεεῖς ὄντες· πῦρ γὰρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ καὶ ἐλεημοσύνη ἐξελάσεται ἁμαρτίας. Τίς δὲ ἐλεημοσύνη εὐπροσδεκτοτέρα τῷ Θεῷ τῆς προτεινομένης ἡμῖν ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ὁμογενῶν κοινοτήτων τῶν στερουμένων ἐλαίου, ὅπως ἀνάψωσι τὸν λύχνον τῆς παιδείας καὶ παρ' αὐταῖς, καὶ παύσωσι τοῦ διαπορεύεσθαι ἐν σκότει; Ἀναμνησθήτω πᾶς τις ὅτι ὁ ἀνταποδιδοὺς χάριτας μέμνηται εἰς τὰ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν καιρῷ πτώσεως αὐτοῦ εὑρήσει στήριγμα.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΘΙΔΡΥΜΑΤΑ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Δὲν ἀνατρέχομεν εἰς λίαν μεμακρυσμένας ἐποχὰς πρὸς κατάδειξιν τῆς προϊούσης δυστυχίας καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς ἐπαυξήσεως τῶν δαπανῶν τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καταστημάτων. Λαμβάνομεν τὰς ἀπὸ τοῦ 1863 ἐκθέσεις, ὅπως παραθέσωμεν ἐν ὄψει τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν στήλην ἀριθμῶν, κρείσσονα λαλοῦσαν μυρίων λόγων.

Τῷ 1863 ἐν τοῖς φιλανθρωπικοῖς ἡμῶν καταστήμασι ἔτυχον περιθάλψεως 3016 ἀσθενεῖς, ὀρφανὰ, γέροντες, καὶ φρενόληπτοι· ὑπὲρ συντηρήσεως δὲ καὶ περιθάλψεως αὐτῶν ἐδαπανήθησαν Γρ. 558,646 καὶ 32]00. Τῷ 1864 ὁ ἀριθμὸς τῶν τυχόντων περιθάλψεως ἀνῆλθεν εἰς 3517, κατὰ συνέπειαν αἱ δαπάναι ηὔξησαν εἰς Γρ. 726,920,12. Νέα ἐπιπροσθήκη ἐνδεῶν ἐπηύξησε κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος τὰς δαπάνας αὐτῶν, ἀνελθούσας εἰς Γρ. 787,621 καὶ 35]00 πρὸς περίθαλψιν 3805 δυστυχῶν. Οὕτω ἡ ὁλοὲν προϊοῦσα δυστυχὼς κοινωνικὴ κακοδαιμονία καὶ ἡ ἐπέκτασις τοῦ κύκλου τῆς εὐεργετικῆς τῶν φιλανθρωπικῶν τούτων καθιδρυμάτων ὑπηρεσίας, ἀνεβίβασαν ἐσχάτως (1878) εἰς 905,448 γρ. τὰς δαπάνας αὐτῶν πρὸς συντήρησιν καὶ περίθαλψιν 6744 δυστυχῶν.

Λήγοντος τοῦ 1877 φιλότιμοι καὶ φιλόχριστοι ὁμογενεῖς ἐφιέμενοι ἵνα ἔλθωσιν ἐπίκουροι τῶν ἐν ἀνεχείαις εὑρισκομένων τούτων καθιδρυμάτων, ἀγαθὴν καὶ πρακτικὴν συνέλαβον ἰδέαν, τὴν ἐξαίτησιν τῆς δημοσίου ἐλεημοσύνης ἐν κύκλῳ εὐρυτέρῳ ὑπὲρ τῶν πενομένων ἀσύλων τῆς φιλαδελφίας. Οἱ εὐγενεῖς οὗτοι ἄνδρες, ὧν τὰ ὀνόματα, γηθόμενοι, ἐν ἀνευφημίαις σημειοῦμεν, ἦσαν οἱ ἀξιότιμοι συμπολῖται ἡμῶν κκ. Α. Νομικὸς, Π. Στεφάνοβικ, Δ. Εὐγενίδης, Ν. Ροκκότης, Ἀλ. Σπανδωνῆς, Δημ. Πινιατέλης καὶ Ν. Θ. Σουλλίδης, ἐσκέφθησαν τὴν περιαγωγὴν κιβωτίων ἐλέους

ὑπὲρ τῶν ἐν δυσπραγίᾳ εὐαγῶν οἴκων τοῦ Ἐπταπυργίου. Ἡ Ἐκκλησία ἐπευλόγησεν ἐκ μέσης ψυχῆς τὸ θεάρεστον αὐτῶν τοῦτο ἔργον, ἀνεγνώρισεν αὐτοὺς ὡς «Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν Κιβωτίων» καὶ θερμὰς ἐξέδωκεν ἐγκυκλίους πρὸς τὸ εὐσεβὲς δημόσιον, συνιστῶσα αὐτῷ τὴν ἱλεῳ ὄμματι ὑποδοχὴν τῶν κιβωτίων τούτων. Τὸ φιλελεῆμον δημόσιον υἱοθέτησε τὴν εὐγενῆ ταύτην ἰδέαν, καὶ ἡ ἐπ' αἰσίοις συστᾶσα αὕτη ἐπιτροπὴ προπέρυσι μὲν δι' 700 λιρῶν, πέρυσι δὲ διὰ 1,500 καὶ φέτος δι' ἴσου σχεδὸν ποσοῦ ἐπῆλθε καὶ ἐπέρχεται ἐπίκουρος τῶν ἐν ἀνεχείᾳ φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων.

Αὐτὴ καὶ μόνη ἡ πρᾶξις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἤρκει αὐτῇ πρὸς ἀπόκτησιν δικαιωμάτων εὐγνωμοσύνης ἐν τῇ ἐθνικῇ συνειδήσει· ἀλλ' εἰς τοῦτο αὕτη καὶ νέους ἐμφανίζει τίτλους δικαιωμάτων αὐτῆς. Ἀναγκασθεῖσα ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, ἵνα ἔλθῃ ὡς ἐκ τοῦ λειτουργήματος αὐτῆς εἰς ἀμεσωτέραν ἐπίβλεψιν τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων, κατελήφθη ὑπὸ ρίγους ἐν τῇ θέᾳ τῶν δυστυχῶν φρενολήπτων, τῶν δίκην θηρίων ἐγκεκλεισμένων ἐντὸς ἀνηλίων καὶ καθύγρων τρωγλῶν. Ἡ ἐλεήμων αὐτῆς ψυχὴ ἕνα συνέλαβε πόθον, τὴν ἀνέγερσιν φρενοκομείου πρὸς περίθαλψιν τῶν δυστυχῶν τούτων. Τὴν εὐγενῆ δὲ ταύτην ἰδέαν συλλαβόντες οἱ φιλόχριστοι οὗτοι συμπολῖται, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ὤκνησαν, ἀλλὰ μετὰ τῆς προθυμίας καὶ τοῦ ζήλου, ὃν πᾶσα ἀγαθὴ σκέψις εἰς εὐγενεῖς ἐμποιεῖ ψυχάς, ἐπεδόθησαν πρὸς τὴν τοῦ ἐγχειρήματος ἐπιτέλεσιν. Χάρις δὲ εἰς αὐτοὺς ὁ πόθος τόσων φιλευσπλάγχνων πραγματοποιεῖται ἤδη.

Ἀνεγράψαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν (ἴδε προηγούμενον τεῦχος) τί ἐπανειλημμένως αἱ τῶν φιλανθρωπικῶν τούτων καθιδρυμάτων ἐφορίαι σταθερῶς διὰ τῶν ἐτησίων αὐτῶν ἐκθέσεων συνίσων· ἀνετυπώσαμεν πρὸς τούτοις τὴν φωνὴν τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ πόνου, ἣν εὐγενὴς καρδία, ὁ διαπρεπὴς Ἀσκληπιάδης Α. Γ. Πασπάτης ἔρριξε πρὸ δεκαοκταετίας ἐπὶ τῇ καταστάσει τῶν φρενολήπτων. Αἱ φωναὶ αὗται δὲν ἦσαν αἱ μόναι διαμαρτυρήσεις αἱ ἐν ὀνόματι τῆς φιλανθρωπίας διατυπωθεῖσαι κατὰ τῆς πρὸς τοὺς φρενοβλαβεῖς διαγωγῆς τῆς πεφωτισμένης κοινωνίας· πᾶς ὁ ῥίπτων ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ᾅδου ἐκείνου, φωνὴν κατακρίσεως ἀνέδιδεν. Οὕτω κατὰ τὸ 1866 ὁ ἐκ Πορτογαλίας ἀποσταλεὶς ἰατρὸς πρὸς συνεργασίαν ἐν τῷ τότε συγκροτηθέντι ἐνταῦθα περὶ χολέρας διεθνεῖ ἰατροσυνεδρίῳ, ἐπισκεφθεὶς τὰ παρὰ τοὺς ἑπτὰ Πύργους φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα, περὶ μὲν τοῦ Νοσοκομείου καὶ Ὀρφανοτροφείου πολλοὺς ἐπαίνους ἐξέφρασεν, ἀλλ' ὅτε κατῆλθεν εἰς τὰς τρώγλας, ἐν αἷς οἱ φρενοβλαβεῖς ἐνεκλείοντο, δὲν ἠδυνήθη ὅπως κρατήσῃ φωνὴν ἀγανακτήσεως, ἀλλ' ὡς ὁ ἀξιότιμος ἰατρὸς κ. Α. Σιώτης διεβεβαίωσεν ἡμᾶς, μετ' ἄλγους ἀνέκραξε: «Mais c' est une honte pour la nation Grecque d' avoir un tel asile; celui-ci ressemble plutôt à un refuge des bêtes fauves qu'à une habitation humaine.» Αὐτὸς ὁ κ. Σιώτης ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τῇ ἐπιδοθείσῃ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1872 εἰς τὴν Ἐφορίαν τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων ἔγραφε: «πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καταστήματα, οἱ εὑρισκόμενοι εἰς οἱανδήποτε μετ' αὐτῶν ἐπαφὴν, ὁμολογοῦσιν ὅτι τὸ φρενοκομεῖόν μας, εἰς ἣν σήμερον εὑρίσκεται κατάστασιν εἶνε οὐ μόνον ἐλλειπὲς καὶ ἀκατάλληλον, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὲς εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ διαιτωμένους καὶ προστρίβει μῶμον εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος.»

Ταῦτα καθ' ἑκάστην ἀκούουσα καὶ βλέπουσα ἡ τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων ἐφορία, ἔχουσα δὲ καὶ αὐτὴ ψυχὴν οἰκτίρμονα καὶ συμπαθῆ, ὐδυνᾶτο ἐπὶ τῇ καταστάσει ταύτῃ, ἤλγει ἐπὶ τῇ κακοδαιμονίᾳ τῶν φρενοβλαβῶν, καὶ ἐμελέτα τρόπους διορθώσεως, ἀλλ' ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης ἀποδειλιῶσα, ἀπέφευγε τὴν ἀνάληψιν τοῦ ἔργου, καὶ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἀνέβαλλε τὴν ὑπὸ πάντων ἐφιεμένην οἰκοδόμησιν φρενοκομείου. Κατὰ τοῦτο δὲ ἔσφαλον οἱ ἐφορεύσαντες τῶν καθιδρυμάτων τούτων, ὅτι δὲν ἐξετίμησαν τὸ εἰς ἐθελοθυσίας πρόθυμον τοῦ φιλοχρίστου δημοσίου καὶ ἀπεδειλίασαν πρὸ δαπάνης, ἣν ταχέως ἤθελε συγκαλύψει ἡ γενναιότης τῶν φιλευσπλάγχνων. Διορατικωτέρα ἡ ἐπὶ τῶν Κιβωτίων ἐπιτροπὴ, ἀνηνέχθη εἰς ἐγνωσμένας ἐπὶ φιλελεημοσύνῃ καὶ φιλαδελφίᾳ ψυχὰς, καὶ ἀπεκόμισε, συμπραττούσης τῆς Ἐκκλησίας, τὰ μέσα τῆς τοῦ φρενοκομείου ἀνεγέρσεως.

Διηρχόμεθα τὰς κοσμοσωτηρίους ἑορτὰς τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως καὶ ἤγγιζεν ἡ πρώτη τοῦ ἔτους, ὅτε οἱ ἀξιότιμοι οὗτοι κύριοι ἐτράπησαν τὴν πρὸς τὸν Γαλατᾶν ὁδὸν, ὅπως κρούσωσι τὴν θύραν τοῦ εἰς γενναιοδωρίας ἀκενώτου καταστήματος ΖΑΡΙΦΗ, καὶ τὸν ἔλεον αὐτοῦ ἐπικαλεσθῶσιν ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν φρενολήπτων.

Ἡ ἐκτραγῴδησις τῆς δυστυχίας καὶ κακοδαιμονίας αὐτῶν συνεκίνησαν τὴν καρδίαν τοῦ ἀξιοτίμου κυρίου Νικολάου Ζαρίφη, καὶ προσφορὰ χιλίων λιρῶν ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους αὐτοῦ πρὸς τὸν θεάρεστον τοῦτον σκοπόν.

Μετ' ὀλίγας ὥρας ἀνέτειλεν ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ 1878 σωτηρίου ἔτους, ὡς εὐάγγελον δὲ μήνυμα ἡ Α. Θ. Π. ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Πατριάρχης ἐνωτίζετο τὴν φιλάνθρωπον ταύτην τοῦ μεγατίμου Ν. Ζαρίφη προσφοράν. Ἐγκάρδιαι εὐχαὶ ἀνεπέμφθησαν πρὸς τὸν Ὕψιστον ὑπὲρ τοῦ οἴκου τούτου, Πατριαρχικὸν δὲ πιττάκιον διηρμήνευσεν αὐθωρεὶ τῷ μεγατίμῳ καὶ γενναίῳ δωρητῇ τὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀντικειμένου πάσης συνδιαλέξεως ἐγένετο τότε ἡ γενναία αὕτη προσφορά, καὶ πᾶς τις ἤρξατο ἀναλογιζόμενος τὴν κακοδαιμονίαν τῶν ἀποκλήρων τῆς μοίρας φρενολήπτων. Ὁ ἔλεος δὲν ἐβράδυνεν, ἵνα κατάσχῃ τὰς καρδίας τῶν φιλευσπλάγχνων καὶ αὐθόρμητοι συνδρομαὶ ἐξηγγέλθησαν τῇ Ἐπιτροπῇ.

Οὕτω μετριοφροσύνη ἀξιάγαστος ἐζήτησεν, ἵνα ἀποκρύψῃ τὸ ὄνομα εὐγενοῦς δωρητοῦ, προσενεγκόντος διὰ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Ζ. Στεφάνοβικ λίρας 1,100. Τίς δὲν ἐγνώρισε τὸν φιλεύσπλαγχνον εὐεργέτην; Ἡ εὐγνωμονοῦσα Ἐκκλησία ἐπηυλόγησεν αὐτόν.

Ὁ τὴν ἀγαθοεργίαν ὡς κλῆρον αὐτοῦ προελόμενος μεγάτιμος ὁμογενὴς κ. Γ. Ζαρίφης οὐκ ἠνέχθη μενεῖν ἀμέτοχος καὶ τῆς ἀγαθοεργοῦ καὶ φιλοθέου ταύτης πράξεως, 1000 δὲ λίραι καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπῆλθον εἰς ἐπαύξησιν τοῦ κεφαλαίου τοῦ προωρισμένου εἰς ἀνέγερσιν φρενοκομείου.

Τοῦ δοθέντος ἀξιοζήλου παραδείγματος γενναῖοι μιμη-

ται ἠγέρθησαν ἐν τῇ εὐσεβεῖ τῆς πόλεως ἡμῶν κοινότητι, ὁ ἀξιότιμος κ. Γ. Κορωνιὸς προσενεγκὼν λίρας 900, οἱ ἐπίσης ἀρίγνωτοι κκ. Θ. Μαυρογορδάτος, Ε. Εὐγενίδης καὶ Ἀναστ. Ἡλιάδης ἀνὰ 500 λίρας ὀθωμ. ἕκαστος, ὁ ἀξιότιμος κ. Θ. Κοτζαμάνογλους 400, ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενόμενος Ζ. Χρυσοβελώνης 300 καὶ ὁ Μ. Χαλδουβάκης 100. Οὕτω λίρ. ὀθωμ. 5,300 ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς, πρὸς ἣν ὁ ὁμεγενὴς ἀρχιτέκτων καὶ ἐν πάσῃ κοινωφελεῖ πράξει ἀμισθὶ ἑαυτὸν εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους παρέχων Βασιλάκης ἐφένδης Ἰωαννίδης πρὸς τὰς δωρεὰν ὑπηρεσίας αὐτοῦ καὶ ὑλικὸν ἀξίας 500 λιρῶν ὀθωμ. προσήνεγκεν· ὁ ἀξιότιμος ἰατρὸς Ν. Πλέσσας ἐδήλωσεν ἑαυτὸν πρόθυμον ὑπηρετῆσαι ἀμισθὶ ἐπὶ διετίαν ἐν τῷ φρενοκομείῳ, χορηγουμένων αὐτῷ μόνον τῶν ἐξόδων τῆς ἄχρι τῶν ἑπτὰ πύργων μεταβάσεως, ὁ δὲ κ. Π. Κλάδος ὑπέσχετο τὴν προσφορὰν τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς κατάρτισιν τελείου ὑδροθεραπευτηρίου ἐν τῷ καταστήματι.

Τηλικαύτας γενναίας προσφορὰς καὶ τοιαύτας ὑποσχέσεις ἔχουσα ἀνὰ χεῖρας ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Κιβωτίων ἀνηνέχθη πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Φιλανθρωπικῶν ἡμῶν Καθιδρυμάτων Ἐφορίαν, καὶ προσεκάλεσεν αὐτὴν εἰς ἔναρξιν τοῦ ὑφ' ἁπάντων ἀπὸ μακροῦ εὐχομένου ἔργου.

Ἡ Ἐφορία ἐπαινέσασα, ὡς εἰκός, τὸν φιλογενῆ ζῆλον τῶν ἀξιοτίμων μελῶν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς, ἐνέκρινε τὴν σύστασιν εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Φρενοκομείου, καὶ ταύτην κατήρτισεν ἐκ τῶν κκ. Βασιλ. ἐφένδη Ἰωαννίδου, ὃν ὀφείλει ἵνα συμβουλεύηται ὁ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς ἀρχιτέκτων, Ν. Πλέσσα ἰατροῦ, Α. Νομικοῦ, Ἰωακεὶμ Ἀναστασιάδη καὶ Ἀναστασίου Ἡλιάδου, Ἐφοροταμίου τῶν Φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων καὶ ταμίου τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἡ νέα αὕτη ἐπιτροπὴ ἅμα τῇ συστάσει αὐτῆς ἐρρόντισε τὴν προμήθειαν διαφόρων σχεδίων ἐξ Εὐρώπης, ὅπως τὸ ἀναγερθησόμενον κτίριον ἀνταποκρίνηται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰ πορίσματα τῆς ἐπιστήμης. Προετίμησε δὲ ἐξ ἁπάντων τὸ τμηματικὸν σύστημα τῆς ἐκ συμπλέγματος διαφόρων οἰκοδομῶν καταρτίσεως τοῦ ὅλου καθιδρύματος, καθ' ὃ ἀνηγέρθησαν τὰ ἐντελέστερα ἐν Ἰταλίᾳ φρενοκομεῖα, καὶ ὅπερ, κατ' ἀγαθὴν συγκυρίαν, ἀνταποκρίνεται καὶ εἰς τὴν σχετικὴν τῶν μέσων ἡμῶν γλισχρότητα, ἐπιτρέπον τὴν βαθμιαίαν ἀνέγερσιν τῶν διαφόρων οἰκοδομῶν καὶ τὴν κατὰ μικρὸν συντέλεσιν τοῦ ὅλου καθιδρύματος.

Ὑπὲρ τοιούτου σχεδίου συνηγόρησε πρὸ ὀκταετίας καὶ ὁ ἀξιότιμος ἰατρὸς τοῦ καταστήματος κ. Α. Σιώτης προσκληθεὶς παρὰ τῆς Ἐφορίας, ἵνα ἐν ἐκθέσει αὐτοῦ ὑποβάλῃ αὐτῇ σκέψεις τινὰς περὶ φρενοκομείου, οὗ ἡ ἀνέγερσις ἐμελετᾶτο ὑπ' αὐτῆς. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου ὁ κ. Α. Σιώτης ἔγραφε:

«Φυσικῷ τῷ λόγῳ τὸ ἀνεγερθησόμενον κατάστημα θέλει διαιρεθῆ εἰς δύο μέρη, τὸ ἓν διὰ τοὺς ἄνδρας καὶ τὸ ἕτερον διὰ τὰς γυναῖκας. Ἀλλὰ ποία ἔσται ἡ μεταξὺ τῶν δύο φύλων ἀναλογία; Ἐὰν παραδεχθῶμεν ὡς ἐκφράζοντας τὴν πραγματικὴν ἀναλογίαν μεταξὺ τῶν δύο φύλων τοὺς νῦν ἐν τῷ ἡμετέρῳ φρενοκομείῳ διαιτωμένους ἀσθενεῖς ἀνερχομένους ὡς εἴπομεν εἰς 200, ἐξ ὧν 140 ἄνδρες, καὶ 52 γυναῖκες, ἐξάγομεν ὅτι αἱ γυναῖκες μόλις ἀποτελοῦσι τὸ 1)4 τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῶν φρενοβλαβῶν. Ἀλλὰ ἡ ἀναλογία αὕτη δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκφράζῃ τὴν πραγματικότητα· διότι αἱ γυναῖκες πανταχοῦ καὶ πάντοτε, εἶνε ἐπίσης ὡς καὶ οἱ ἄνδρες ὑποκείμενοι εἰς τὰς νόσους τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ὡς ἐκ φύσεως μᾶλλον νευρικαὶ προσβάλλονται εὐκολώτερον.

» Καὶ τῳόντι εἰς τὰ νοσοκομεῖα τῆς Εὐρώπης πάντοτε ὁ πληθυσμὸς τῶν γυναικῶν εἶνε ἀνώτερος τοῦ τῶν ἀνδρῶν, σπανίως δὲ ἐξισοῦται ἢ καὶ ὑπερτερεῖ κατά τι ὁ τῶν ἀνδρῶν· Οὕτω ἐν τῷ φρενοκομείῳ τοῦ Charenton κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1872 ὑπῆρχον 559 φρενοβλαβεῖς, ἐξ ὧν 288 ἄνδρες καὶ 271 γυναῖκες (Ach. Foville) ὅπερ εἶνε ἐξαίρεσις καθότι ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς λέγει «en ce qui concerne la population générale de ces établissements (τοῦ φρενοκομείου) les femmes l'emportent sur les hommes. Ὥστε ἡ διαφορὰ ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ἡμετέρου φρενοκομείου καὶ τῶν τῆς Εὐρώπης εἶνε μᾶλλον φαινομένη ἢ πραγματική. Καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο εὐκόλως νομίζω ἐξηγεῖται ἐν μέρει μὲν ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ φρενοκομείου ἔνθα τὸ μέρος τῶν γυναικῶν εἶνε ἀθλιέστερον τοῦ τῶν ἀνδρῶν, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐκ τῶν ἠθῶν τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἐν τῷ ἰδρυθησομένῳ καταστήματι εἶνε πιθανώτατον ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες, εὑρίσκουσαι τὴν ἀπαιτουμένην περιποίησιν, θέλουσι προσέλθει προθυμότερον, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν θέλει ἐξισωθῆ μὲ τὸν τῶν ἀνδρῶν. Τούτου ἕνεκα φρονῶ ὅτι τὸ κατάστημα δέον νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο ἴσα μέρη, τὸ μὲν διὰ τοὺς ἄνδρας, τὸ δὲ ἕτερον διὰ τὰς γυναῖκας.

» Ἕκαστον δὲ τούτων τῶν μερῶν θέλει ὑποδιαιρεθῆ εἰς ἓξ τμήματα, ὧν ἕκαστον πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ ἐξαρτήματά του, μικρὸν κῆπον κτλ. ὡς ἀκολούθως:

1	τμῆμα	τῶν ἡσύχων (tranquilles)
2	»	τῶν ἀνησύχων (agités)
3	»	τῶν ἐπιληπτικῶν
4	»	τῶν βλακῶν (idiots)
5	»	τῶν παλιμπαίδων (demens)
6	»	Θεραπευτήριον (infirmerie).

Πρὸς τὴν ὅλην οἰκοδομὴν ἐνεκρίθη ὡς ἀναγκαιοῦν γήπεδον 10,000 τετρ. πήχεων. Καὶ κέκτηται μὲν ἡ ὀρθόδοξος κοινότης 70,000 πήχεις τετρ. ἔξω τῶν τειχῶν, ἀλλὰ διακοπτόμεναι αὗται ὑπὸ τῶν ἐν μέσῳ ἐκτεινομένων γηπέδων τῆς Ἀρμενικῆς κοινότητος, σπουδαῖον ἦγειρον κώλυμα εἰς τὴν ἄμεσον τοῦ ἔργου ἐπιδίωξιν.

Τὸ ἐμπόδιον τοῦτο ἀνέλαβεν ἡ Ἐκκλησία, ἵνα ἐξουδετερώσῃ. Ὅθεν ἀποταθεῖσα πρὸς τὴν Α. Μακ. τὸν Πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων κ. Ναρσῆν καὶ τὸ ἐθνικὸν αὐτῶν συμβούλιον, προέτεινε τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀναμιγνυομένων Ἀρμενικῶν οἰκοπέδων πρὸς ἕτερα ἡμέτερα, κείμενα ἐκτὸς τῆς γηπεδικῆς ζώνης, τῆς ἀναγκαιούσης διὰ τὸ Φρενοκομεῖον.

Ἐξ ἀδελφικῶν αἰσθημάτων ἐμφορουμένη ἡ Ἀρμενικὴ κοινότης ἐπήκουσε προθύμως τῆς γενομένης αὐτῇ αἰτήσεως ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. καὶ οὕτω παντὸς κωλύματος ἀρθέντος τῇ 29 Μαΐου τοῦ πρὸς λῆξιν ὁδεύοντος ἔτους ἐτέθη ὁ θεμέλιος τοῦ Φρενοκομείου ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς

χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος.

Ἔκτοτε τὸ ἔργον προώδευσε καὶ προοδεύει, καὶ μετὰ μικρὸν δύο ἐκ τῶν πρὸς οἰκοδομὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐγκριθέντων τεσσάρων τμημάτων ἐπιστεγασθήσονται.

Οὕτω χάρις εἰς τὸν φιλογενῆ ζῆλον τῶν ὀνομαστὶ μνημονευθέντων ὡς ἄνω ὁμογενῶν καὶ τὴν εὐγενῆ αὐτῶν προθυμίαν εἰς γενναίας προσφορὰς ἑτοιμασθήσεται ἄσυλον διὰ τοὺς δυστυχεῖς, τοὺς ἀποστερηθέντας τοῦ λογικοῦ.

Ἡ ἐκ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ φρενοκομείου ἐπιτευχθησομένη εὐεργεσία διὰ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, οὐδαμῶς περιορισθήσεται εἰς μόνους τοὺς ἀποκλήρους τούτους τῆς μοίρας, ἀλλ' ἐπεκταθήσεται καὶ εἰς τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα καὶ ἔρημα ὀρφανὰ, ἄτινα ἐξ ἐλλείψεως χώρου, ἐγκλειόμενα ἐν τῷ αὐτῷ μετὰ τῶν φρενοβλαβῶν περιβόλῳ, ὀλέθρια εἶχον καθ' ἑκάστην ὑποδείγματα πρὸ ὀφθαλμῶν, βαθύτατα ἐπηρεάζοντα τὴν ζωηρὰν παιδικὴν αὐτῶν φαντασίαν.

Ἀπηλλαγμένα τοῦ λοιποῦ τῆς ἐκ τούτου ὀλεθρίας ἐξεγέρσεως τῆς φαντασίας αὐτῶν, καὶ τυγχάνοντα κρείσσονος μερίμνης διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ πνευματικὴν αὐτῶν διαμόρφωσιν, παρέξουσιν ἀγαθοὺς καὶ χρησίμους πολίτας τῇ κοινωνίᾳ. Πραγματοποιουμένου μάλιστα τοῦ σχεδίου τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ μαθήματος τῆς κηπουρικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ ὀρφανοτροφείου, ἔνθεν μὲν χρησιμοποιηθήσονται αἱ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ὅλης τοῦ φρενοκομείου οἰκοδομῆς ἀπομένουσαι ἐθνικαὶ ἐν Ἑπταπυργίῳ γαῖαι, μετατρεπόμεναι εἰς κῆπον πρὸς ἀναψυχὴν τῶν φρενοβλαβῶν καὶ ὑλικὴν τῶν φιλανθρωπικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων ὠφέλειαν, ἔνθεν δὲ τὰ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους υἱοθετούμενα ὀρφανὰ ἐκδιδαχθήσονται χρήσιμον αὐτοῖς βιοποριστικὴν τέχνην.

Ἐπισκοπήσαντες οὕτω τὰ παρὰ τοὺς Ἑπτὰ πύργους φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα, ἐπιφυλαττόμεθα, ἵνα προσεχῶς ξεναγήσωμεν ἐν αὐτοῖς νοερῶς τοὺς φίλους ἀναγνώστας.

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἐκ τῶν ἀνδρῶν τούτων ὁ μὲν Ἐλεαβοῦρκος ἐγεννήθη ἐν Βερροίᾳ τῆς Μακεδονίας ἐκ πατρὸς Πελοποννησίου ἐκ Κορώνης, Νικολάου Νοταρᾶ ὀνόματι, ἁπαχθέντος ἐκεῖ ἐν αἰχμαλωσίᾳ μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1500 ἅλωσιν τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Ἄγνωστον ἡμῖν τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ νέου Ἐλεαβούρκου, ὡς καὶ ποῦ οὗτος ἐσπούδασε, τοῦτο μόνον γινώσκομεν ὅτι, μιμηθεὶς τὸ παράδειγμα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὑπενδυθέντος μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου τὸ μοναχικὸν τριβώνιον καὶ ἐκ Νικολάου Νείλου μετωνυμηθέντος, καὶ ὁ νέος Ἐλεαβοῦρκος ἐπὶ τὸ ἁγιώνυμον ὄρος ἀνελθών, ἐκάρη μοναχὸς ἐν τῇ τῶν Ἰβήρων ἱερᾷ μονῇ καὶ ἀπὸ Θωμᾶ Θεοφάνης μετεκλήθη. Μέγας Ῥήτωρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἀναδειχθεὶς ὑπὸ Διονυσίου Β'. τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, διέπρεψεν ὡς διδάσκαλος καὶ ὡς ἱεροκήρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἀλλὰ περιελθὼν εἰς ῥῆξιν πρὸς τὸν Πατριάρχην τοῦτον, ἀπῆλθε τῷ 1550 εἰς τὴν ἐν Ἄθῳ Μονὴν τῆς μετανοίας αὐτοῦ, ἔνθα κατὰ τὸν χρονογράφον τοῦ Μονεμβασίας Δωροθέου κατέλιπε τὰ βιβλία αὐτοῦ, ἐκεῖθεν δὲ μετέβη εἰς Βέρροιαν « καὶ ἐκεῖ ἐκοιμήθη, καὶ ἔθαψάν τον οἱ Βερροιῶται ἐντίμως, διότι καὶ ὁ κὺρ Θεοφάνης Βερροιώτης ἦτον ἐκ μητρός. » (Δωροθ. χρονογρ. σελ. 442.) Ὁ λόγιος οὗτος ἀνὴρ ἔγραψε πόνημα, σωζόμενον ἀνέκδοτον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐν Μόσχᾳ ὑπ' ἀριθ. 393, οὗτινος μνημονεύει ὁ Φαβρίκιος (Bibliotheca Graeca XI σελ. 719) καὶ ἐπιγραφόμενον « Διαίρεσις μετὰ συλλογισμῶν θεολογικῶν κατὰ τὴν θεοπαράδοτον ἡμῶν θεοσοφίαν τῆς ἡμετέρας πίστεως, καθώσπερ οἱ τῆς Ἐκκλησίας πνευματοφόροι διδάσκαλοι παρέδωκαν, » ἐν ᾗ καὶ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος διέλαβεν. Ἔτι δὲ καὶ πέντε ἐπιστολὰς πρὸς Ἑρμόδωρον Λήσταρχον, Ἰγνάτιον καὶ Μητροφάνην τὸν Μητροπολίτην (Ἑλληνομνήμων, φύλ. 10.)

Μιχαὴλ δὲ Ἑρμόδωρος ὁ καὶ Λήσταρχος κατὰ μὲν τὸν Ζαβίραν (Νέα Ἑλλὰς σελ 122 καὶ 288) ἦν Χῖος, κατὰ δὲ τὸν Σάθαν (Νεολ. Φιλολ. σελ. 143) Ζακύνθιος. Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο οὗτος τρόφιμος τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἑλληνικοῦ Γυμνασίου, πιθανῶς τοῦ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Φερράραν ἔνθα διήκουσε Μάρκου τοῦ Ἀντιμάχου καὶ ἐξεπαιδεύθη τὴν ἰατρικὴν, ἣν ἐπανελθὼν εἰς Χίον ἐξήσκησε, διδάσκων ἅμα τοὺς μαθήσεως ὀρεγομένους νέους. Ἐπανελθὼν εἰς Φερράραν ἐγένετο καθηγητὴς τῆς ἰατρικῆς ἐν τῷ ἐκεῖ Πανεπιστημίῳ (1546—7) ὅτε, μετακληθεὶς ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Β'. ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐδίδαξεν ἐν τῇ ἱδρυθείσῃ ἑλληνικῇ Σχολῇ. Κατὰ τὸν Σάθαν, ἐντεῦθεν ἔγραψε « προτρεπτικὸν τοῖς σπουδάζουσι νέοις, » ἀλλ' ἐξ ἐπιστολῆς αὐτοῦ τοῦ Ἑρμοδώρου, μηνολογουμένης ἐκ Χίου τῇ ς' Σκιροφοριῶνος τοῦ 1562 πυνθανόμεθα ὅτι ἐκ Χίου ταύτην ἔγραψεν.

Ἰωάννης ὁ Ζυγομαλᾶς ὁ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς τρίτος ἢ τέταρτος Σχολάρχης ἦν Ναυπλιεὺς (Turcogrecia σελ. 92). Τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς ἐποίησε παρὰ τῷ Μονεμβασίας Ἀρσενίῳ μαθητεύσας αὐτῷ σὺν Φραγκίσκῳ Πέρτῳ τῷ Κρητὶ (Turcogrec. σελ. 250), ὕστερον ἐπιφανεστάτῳ κριτικῷ ἀναδειχθέντι· τελειοτέρας δὲ παιδεύσεως ὀρεγόμενος μετέβη εἰς Πατάβιον, ὅθεν ἐπανακάμψας προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάσαφ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως διδάσκαλος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ὁ γὰρ Ἰωάσαφ ἱεροδιάκονος ὢν παρὰ Ἱερεμίᾳ τῷ Α'. διήκουσε τῶν μαθημάτων τοῦ Ζυγομαλᾶ καὶ ἐξεπαιδεύθη ὑπ' αὐτοῦ. Γενόμενος οὗτος Πατριάρχης μετὰ Διονύσιον τὸν Β'. μετεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ, τῷ ἀξιώματι τοῦ Μ. Ῥήτορος τιμήσας, κατέστησεν αὐτὸν Σχολάρχην ἐν τῇ τοῦ Γένους Μ. Σχολῇ, ἔνθα ἐδίδαξεν ἄχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐπελθόντος τῷ 1580 ἐν λιπαρῷ γήρατι. Πονήματα αὐτοῦ μνημονεύονται ὑπὸ τοῦ Σάθα « Ἐγχειρίδιον Γραμματικῆς γραφὲν τῷ 1544. — Ἐπιστολὴ λατινιστὶ πρὸς Ι. Φορέστην καὶ Φρ. Βαδοάριον. — Σημειώσεις εἰς Δημοσθένην. — Λόγος εἰς ἔπαινον Λουκᾶ Μιχαὴλ, διοικητοῦ τοῦ Κύδωνος. — Ἐπίγραμμα εἰς αἶνον τῆς λαμπροτάτης καὶ ὑψηλοτάτης Βουλῆς τῶν Δέκα. — Ἐπιστολαὶ διάφοροι».

Τοῦ Ἰωάννου Ζυγομαλᾶ διδάσκοντος συνεβοήθει αὐτῷ εἰς τὴν ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ διδασκαλίαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς, πρωτονοτάριος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ.

Ἐκκλησίας, ὃς καὶ διεδέχθη ἐν τῇ Σχολαρχίᾳ τὸν πατέρα ἀποθανόντα.

Ὁ Θεοδόσιος ἐγεννήθη ἐν Ναυπλίῳ τῷ 1544 ἐκ μητρὸς Γρατζιόλας ὀνόματι, ἣν, θανοῦσαν, δι' ἐπιταφίου ἐξύμνησεν. Ὀκταέτης κατὰ τὸν Πατριάρχην, ἢ ἐνδεκαέτης κατὰ Χαρίλαον καὶ Σάθαν ἦλθε μετὰ τοῦ πατρὸς ἐκ Ναυπλίου εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ παρ' αὐτῷ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ διήνυσε. Κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ 1576 ἐστάλη ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ Β'. ὡς πατριαρχικὸς ἔξαρχος εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πρὸς εἴσπραξιν τῆς ζητείας· ἐν τῇ ἐκδρομῇ δὲ ταύτῃ μυρίας ταλαιπωρίας ὑπέτη, καὶ ἐν τῇ νήσῳ Τήνῳ ἔνθα, φεύγων τὴν καταλαβοῦσαν αὐτὸν τρικυμίαν ἐδέησεν ἵνα προσορμισθῇ, ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ραδιουργίᾳ τοῦ ἐκεῖ λατίνου ἐπισκόπου. Ἀπολυθείς, ἐπανῆλθε, μετὰ εἰκοσάμηνον ἀπουσίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Εἰρήνην Μοσχίνην τῷ 1578, καὶ συνέγραψε τὴν εἰς τὸ Αἰγαῖον περιοδείαν αὐτοῦ.

Ὁ Θεοδόσιος δι' ἐπιστολογραφίας ἐγένετο συνήθης Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ, ὃς συνέστησε τὸ πλεῖστον τὴν Τουρκογραικίαν αὐτοῦ ἐκ τῶν ὑπομνημάτων καὶ ἐπιστολῶν, ἃς ὁ Θεοδόσιος ἐπέστειλεν αὐτῷ.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀπηλλαγμένον τῶν ὕβρεων, ἃς προκαταλήψις ἄδικος, σχεδὸν ἀείποτε τῶν ἐν τῇ Δύσει, κατὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπηγόρευσεν, ὅθεν καὶ Κρής τις ἐπισέλλων Κωνσταντίνῳ Ζερβῷ τῷ Κρητὶ, τάδε περὶ τῆς βίβλου ταύτης ἔγραφεν: «ἐμακάρισα σου τὴν λογιότητα, ἐφ' οἷς τοὺς Κρῆτας τῷ Κρουσίῳ ποτὲ ἐπιστείλας ἐπήνεσας, τετύπωται δὲ ἡ ἐπιστολὴ ἐν βιβλίῳ Τουρκογραικίᾳ ἐπιγραφὴν ἔχοντι (σελ. 537) ἀσεβῶν μᾶλλον ἢ σοφῶν ἐπινόημα· καὶ γὰρ ἐφ' ὕβρει μᾶλλον ἢ ἐπαίνῳ τῶν Ἑλλήνων τοῦτο ἐκδίδοται, τοῦ παντὸς δὲ ὁ Κρούσιος καὶ σύμβουλος καὶ αὐτουργὸς ἐγένετο» (ἐν χειρογράφῳ ὑπ' ἀριθ. 463 τῆς τοῦ ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου βιβλιοθήκης).

Ἄγνωστον πότε ὁ Θεοδόσιος τὸ ζῆν ἐξεμέτρησε, πάντως ὅμως περὶ τὴν δύσιν τῆς ΙΣΤ'. ἑκατονταετηρίδος, καθ' ἃ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου διδασκόμεθα, γράφαντος: «Τελευτήσαντος καὶ τούτου, ἀρχομένης τῆς ΙΖ'. ἑκατονταετηρίδος ἡ τῶν μαθημάτων διδασκαλία μικρὸν διαλιποῦσα, ἀνεισήχθη πάλιν, προνοίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ παρετάθη ἕς γ' ἐπὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κορυδαλέως (ἐν. Ἑλασσ. συγγρ. σελ. 348.)

(ἀκολουθεῖ.)

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΕΝ ΑΓΙῼ ΟΡΕΙ ΕΡΕΥΝΑΙ.

(Συνέχεια, ἴδε Τεῦχος Δ'.)

Β'.

Ἀναχωρήσας εἰς Ἅγιον Ὄρος ἀρχομένου τοῦ Ἰουνίου συμπαρέλαβον ἐκ μὲν τῶν ἐμῶν ἀκροατῶν τοὺς φοιτητὰς τῆς φιλολογίας κκ. Ἰωάννην Παρχαρίδην καὶ Φίλιππον Δ. Γεωργαντᾶν, ἐπὶ διετίαν ἀσκηθέντας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ περὶ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ περιγραφὴν τῶν χειρογράφων κωδίκων, διακριθέντας δὲ ἐπὶ εὐμαθείᾳ, ζήλῳ καὶ φιλοπονίᾳ, πρὸς δὲ καὶ τὸν φιλότιμον φοιτητὴν τῆς νομικῆς κ. Γεώργιον Γουβέλην. Καὶ οὗτοι μὲν ἔμελλον νὰ ἐνδιατρίψωσι μετ' ἐμοῦ καὶ ὑπὸ τὰς ὀδηγίας μου περὶ τὴν ἐξερεύνησιν τῶν χειρογράφων. Θέλων δὲ νὰ σχοληθῶ καὶ περὶ μελέτας ἀναγομένας εἰς τὴν βυζαντιακὴν τέχνην, συμπαρέλαβον δοκιμώτατον καλλιτέχνην, τὸν Ἑλβετὸν κ. Ἐμίλιον Gillieron, ὃν ἐπαξίως ἐξελέξατο ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ὡς διδάσκαλον τῶν βασιλοπαίδων διὰ τὴν ζωγραφικήν.

Ἀφιχθεὶς δ' εἰς τὸ Ὄρος παρέστην κατὰ τὸ ἔθος πρὸ τῆς ἱερᾶς Κοινότητος τῶν μονῶν τῆς ἐδρευούσης ἐν Καρυαῖς καὶ ἐξέθηκα ἐν Συνεδριάσει αὐτῆς τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς καὶ τὰς προθέσεις μου, ἐγχειρήσας τὰ συστατικὰ γράμματα, ἐν οἷς τιμιώτατόν μοι ὑπῆρχε τὸ τοῦ πανάγιωτάτου Πατριάρχου. Ἐγενόμην δὲ δεκτὸς μετὰ δειγμάτων προφανοῦς ἐνδιαφέροντος καὶ ἐθνικῆς στοργῆς, ἧς τρανώτατον μαρτύριον εἶνε ἡ ἐνταῦθα παρατιθεμένη συστατήριος ἐγκύκλιος τῆς Κοινότητος πρὸς τὰς εὐαγεῖς ἀνὰ τὸν Ἄθω μονάς.

(Τ. Σ.) Πρὸς τὰς εἴκοσιν ἱερὰς καὶ εὐαγεῖς ἡμῶν μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω.

«Τὸν ἐμφανίζοντα τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἱεροκοινοσφράγιστον συστατήριον ἐλλογιμώτατον κ. Σπυρίδωνα Λάμπρον, διδάκτορα τῆς φιλοσοφίας καὶ ὑφηγητὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ γραφογνωσίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, ἀποφάσει τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς μεταβάντα ἐνταῦθα πρὸς τὸ ἐπισκεφθῆναι τὰς τῶν εὐαγῶν Μονῶν βιβλιοθήκας καὶ παραμεῖναι ἐπί τινα χρόνον ἀσχοληθησόμενον εἰς ἐπιστημονικὸν ἐθνωφελὲς ἔργον, συνιστᾷ ἡμῖν ἡ Α. Θειοτάτη Παναγιότης διὰ σεβασμίας Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς στενῶς καὶ εὐμενῶς, ὡς καὶ ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ Μητροπολίτης ἅγιος Θεσσαλονίκης, ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ κοινὸς ἡμῶν Ἐπίτροπος Ἀρχιμανδρίτης Συμεὼν καί τινες ἕτεροι ἐπιφανεῖς ὁμογενεῖς, ὃν ἐπισυνιστῶντες καὶ ἡμεῖς θερμῶς ταῖς ἱεραῖς ἡμῶν Μοναῖς, παρακαλοῦμεν ἀδελφικῶς, ἵνα τύχῃ οὗτος τῆς προσηκούσης ὑποδοχῆς καὶ προθύμου φιλοφροσύνης καὶ ἐγκαρδίου περιποιήσεως ἀναλόγως τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ ὑψηλοῦ ἐθνικοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς, ὅστις δοξάσει ἰδίως τὸν ἱερὸν ἡμῶν τόπον ἠθικῶς καὶ ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν τῆς ἀρχαιότητος ἔποψιν. Ἔτι δὲ νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἐλευθέρα καὶ εἰλικρινὴς ἡ εἴσοδος ἐν ἁπάσαις ταῖς βιβλιοθήκαις, χορηγουμένης πάσης φιλοτίμου συνδρομῆς καὶ διευκολύνσεως εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ κοινωφελοῦς αὐτοῦ σκοποῦ, καθὼς καὶ εἰς τὴν μετάβασιν ἀπὸ Μονῆς εἰς Μονήν. Οὐδόλως οὖν ἀμφιβάλλοντες ὅτι αἱ ἱεραὶ Μοναὶ ἐκ παντὸς τρόπου φιλοτιμίας καὶ διακαοῦς σεβασμοῦ πρὸς τὸ ἔθνος ἡμῶν ἐκτιμήσουσιν ἐν ἔργοις τὴν ἔνθερμον ἡμῶν ταύτην σύστασιν, διατελοῦμεν

ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί

Ἅπαντες οἱ ἐν τῇ κοινῇ Συνάξει Ἀντιπρόσωποι καὶ Προϊστάμενοι τῶν Εἴκοσιν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω.

Καρυαί, τῇ 20 Ἰουνίου 880".

Ἡ θερμὴ αὕτη συστατικὴ ἐπιστολὴ ἐχρησίμευσέ μοι οὐ μόνον ἀντὶ διαμονητηρίου ἐν τοῖς μοναστηρίοις, ἐν οἷς ἠξιώθην πάσης δυνατῆς φιλοφροσύνης καὶ ξενίας, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄδεια καὶ ἀφορμὴ τῶν ἐμῶν ἐρευνῶν καὶ ἐργασιῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις, ἃς ἐκθέτω κατ' ἐπιβαλλόμενόν μοι χρέος ἐν τοῖς ἑξῆς διὰ βραχέων, ἀναβάλλων τὸν μακρότερον περὶ αὐτῶν λόγον εἰς τὸν προσήκοντα χρόνον ἐν δημοσιεύσεσιν εἰδικωτέραις.

Γ'.

Ἀπὸ μακρῶν ἤδη ἐτῶν αἱ ἀθωνικαὶ μοναὶ κέκτηνται βιβλιοθήκας, ἐν αἷς ἀπόκεινται ἔντυπα βιβλία καὶ κώδικες χειρόγραφοι, καὶ ἀρχεῖα ἐν οἷς εἶνε κατατεθειμένα τὰ διάφορα ἔγγραφα καὶ διπλώματα τῶν μονῶν. Οἱ περὶ τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν φιλολογίαν καὶ ἱστορίαν διατρίβοντες ηὐχήθησαν βεβαίως νὰ γνωσθῶσί ποτε ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων τὰ παλαιὰ ἐπὶ περγαμηνῆς χρυσόβουλλα τῶν αὐτοκρατόρων καὶ νὰ γείνωσι προσήκουσαι τούτων δημοσιεύσεις καὶ ὑπομνηματισμοί, τοῦθ' ὅπερ ἐγένετο ἤδη περὶ διαφόρων χρυσοβούλλων ἀναφερομένων εἰς τὰς μητροπόλεις Μονεμβασίας καὶ Ἰωαννίνων, εἰς τὴν ἐκλιποῦσαν παλαιὰν μονὴν τῆς Λέμβου παρὰ τὴν Σμύρνην, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Πάτμου κλπ.

Ἀλλ' ἐξ ὅσων χρυσοβούλλων εἶδον ἐν τῷ Ὄρει ἐπείσθην ὅτι τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα τῶν ἀθωνικῶν μονῶν δὲν ἔχουσι τὴν μεγάλην ἐκείνην ἱστορικὴν καὶ φιλολογικὴν σημασίαν, ἣν εἰκάζομεν περὶ αὐτῶν. Τὰ πλεῖστα

αὐτῶν περιορίζονται εἰς ἀπαρίθμησιν δωρεῶν κτημάτων ἀκινήτων τὸ πλεῖστον, παραχωρηθέντων εἰς τὰς μονάς, ἢ εἰς ἐπικύρωσιν τοιούτων δωρεῶν ἤδη πρότερον γενομένων. Καὶ περιέχονται μὲν ἐν τούτοις τοῖς δωρητηρίοις καὶ ὀνόματα τόπων καὶ πράγματα ἄξια γνώσεως, ἀλλ' ἐπικρατεῖ ἐν τούτοις πᾶσι τὸ εἰδικῶς τοπικὸν, δεόμενον τῶν μελετῶν ἀνδρῶν ἐγχωρίων ἐν τῷ Ὄρει, ἐν ταῖς χερσονήσοις Σιθωνίᾳ καὶ Ποτιδαίᾳ ἐν Λήμνῳ καὶ Θάσῳ, ἔνθα μάλιστα ὑπάρχουσιν ἢ ὑπῆρχον τὰ μετόχια τῶν μονῶν· τὸ δὲ γλωσσικὸν μέρος καὶ οἱ ἀναφερόμενοι ὅροι δύνανται μάλιστα νὰ ἑρμηνευθῶσι προσηκόντως ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων. Διὰ τούτους τοὺς λόγους ἡ δημοσίευσις τῶν ἀγιορειτικῶν χρυσοβούλλων δυσκόλως δύναται νὰ ἐπιχειρηθῇ ὑπὸ τῶν λογίων, εἶνε δὲ χρέος αὐτῶν τῶν μονῶν, ὧν τὰ συμφέροντα διαπραγματεύονται καὶ ὧν διαλευκαίνουσι τὴν εἰδικὴν ἱστορίαν. Δικαιούμεθα δὲ ν' ἀναμένωμεν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων μονῶν τοῦθ' ὅπερ ἔπραξαν οἱ Ρῶσσοι τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, δημοσιεύσαντες ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ρωσσικῇ μεταφράσει τὰ ἔγγραφα τῆς μονῆς αὐτῶν καὶ πλουτίσαντες τὴν ἔκδοσιν διὰ πολλῶν σημειώσεων. Ἀλλὰ δυστυχῶς τό γενῦν ἔχον δὲν ἐπαρκοῦσι πρὸς τοῦτο αἱ δυνάμεις τοῦ Ὄρους, ἐπειδὴ λείπουσιν οἱ πρὸς τὸ τοιοῦτον ἔργον ἱκανοὶ ἄνδρες, οἱ δυνάμενοι ἀσφαλῶς μὲν ν' ἀναγνώσωσι, πρεπόντως δὲ νὰ ὑπομνηματίσωσι καὶ ἐκδώσωσι τὰ χρυσόβουλλα. Ἀπαιτεῖται δὲ καὶ ἰσχυροτέρα τις θέλησις καὶ ἐλευθερωτέρα διάνοια, ἵνα μετὰ παρρησίας διακριβῶσι τὰ γνήσια ἀπὸ τῶν ὑποβολιμαίων καὶ μὴ παρασταθῶσιν ὡς ἀληθῆ τὰ πλαστὰ χάριν μικρῶν συμφερόντων καὶ ψευδοῦς φιλευλαβείας. Λέγω δὲ ταῦτα ἐπειδὴ ἐνέτυχον καὶ νόθοις χρυσοβούλλοις, ἅτινα ἐγέννησε συμφέρον καταβιβάζον τοὺς ἐκλεξαμένους τὸν οὐρανὸν ὡς ἑαυτῶν μερίδα εἰς τὴν ἰλὺν τῶν ταπεινῶν μεριμνῶν τῶν ἀσθενῶν μερόπων. Ἐπέστη δὲ πάντως ὁ καιρὸς ἵνα μὴ περιβάλληται τὸ ἐξῆς ἡ ἐπίδειξις τῶν χρυσοβούλλων εἰς τοὺς ἐφιεμένους νὰ ἐρευνήσωσιν αὐτὰ διὰ μυστηρίου πολλάκις ἀδιεξόδου, ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἔργων σκοτίων. Σήμερον ὅτε τὰ μὲν πολιτικὰ ἀρχεῖα τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν κατέστησαν μετὰ πάσης εὐκολίας προσιτὰ εἰς τοὺς ἐπιστήμονας, ἠνεῴχθησαν δὲ τῇ εὐγενεῖ προθυμίᾳ Λέοντος τοῦ ΙΓ'. καὶ αὐτῶν τῶν τέως μυστηριωδῶν βατικανικῶν ἀρχείων αἱ πύλαι, ἡ ἀπόκρυψις τῶν ἀθωνικῶν χρυσοβούλλων καὶ ὁ περὶ ταῦτα μυστικισμὸς εἶνε ἀναχρονισμὸς ἀξιοκατάκριτός τε καὶ γελοῖος. Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ταχέως τὸ φιλοπρόοδον πνεῦμα τοῦ Βατικανοῦ θὰ φθάσῃ μέχρι τῶν συσκίων Καρυῶν, ἵνα μὴ μένῃ ἐν τῷ σκότει ἡ Ἀνατολὴ, ὅθεν ἦλθε τὸ φῶς

Εὐχερεστέρα ὑπῆρξεν ἔκπαλαι ἡ χρῆσις τῶν βιβλιοθηκῶν. Καὶ τὰ μὲν ἔντυπα ἐν αὐταῖς βιβλία εἶνε οὐ μόνον ἐκκλησιαστικὰ. ἀλλὰ καὶ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικά, κυρίως δ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς πολλαὶ ἐκδόσεις τῶν κλασικῶν συγγραφέων, ἐν αἷς καὶ ἐρίτιμα ἀντίτυπα τῶν σπανίων ἔργων τῶν ἐκδοθέντων ἐκ τῶν πιεστηρίων τοῦ Ἄλδου Μανουτίου, τοῦ Junta καὶ τῶν ἄλλων παλαιῶν τυπογραφείων. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἄξιαι λόγου εἶνε πολλαὶ τούτων τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ ὡς περιέχουσαι βιβλία ἐκτυπωθέντα ἐν τοῖς πρὸ τῆς ἁλώσεως ἑλληνικοῖς τυπογραφείοις, ὧν πολλὰ δὲν εἶνε ἄλλοθεν γνωστά. Ἐφρόντισα δ' ἑκάστοτε νὰντιγραφῶσι πιστῶς οἱ τίτλοι τῶν τοιούτων βιβλίων, ἅτινα δὲν εἶνε καταγεγραμμένα ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Βρετοῦ καὶ ἐν τοῖς ἐκείνου συμπληρωματικοῖς καταλόγοις. Εἰς τὰ παλαιὰ δ' ἐκεῖνα βιβλία προσετέθησαν διακεκριμένων τινῶν Ἀθωνικῶν μοναχῶν αἱ βιβλιοθῆκαι ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις, ἀπαρτιζόμεναι ἐκ βιβλίων νεωτέρων ἑλληνικῶν τε καὶ ἐν εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις γεγραμμένων, καθ' ὅσον οἱ δωρηταὶ ἔτυχον μείζονος παιδείας καὶ ὑπῆρξαν μᾶλλον ἢ ἧττον φιλόβιβλοι. Ἀλλὰ καθόλου εἰπεῖν αἱ βιβλιοθῆκαι αὗται εἶνε συγκεκροτημέναι ἄνευ τινὸς συστήματος, οὐδὲ δύναται νὰ ῥηθῇ περὶ αὐτῶν ὅτι ἐσχηματίσθησαν ἐν γνώσει ἐξ ἐσκεμμένων μελετῶν καὶ ὅτι ὑπηρετοῦσιν εἰς ἀνάγκας πνευματικάς. Εἶνε δ' ἀπ' ἐναντίας σωρὸς βιβλίων εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε συντεταγμένων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄνευ συστήματος καὶ μεθόδου, καὶ δεινὸν εἰπεῖν-ὡς τὸ πλεῖστον ἄνευ τάξεως οὐδεμιᾶς. Ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὰς πλείστας τῶν βιβλιοθηκῶν τούτων ἐκπλήσσεται βλέπων ὁπόσον ὀλίγη εἶνε ἡ μέριμνα ἧς ἠξιώθησαν τὰ βιβλία. Ὁ χῶρος ὁ προωρισμένος διὰ τὰ βιβλία, αἱ θῆκαι ἐν αἷς εἶνε ἐντεθειμένα, ἡ κατάστασις αὐτῶν μαρτυροῦσιν ὅτι σπανίως μόνον καὶ ἐν ἐλαχίσταις μοναῖς κατεβλήθη σπουδαία περὶ αὐτῶν μέριμνα. Μόνον αἱ μοναὶ τοῦ Βατοπεδίου, τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ἐμερίμνησαν περὶ ἰδίων ἱδρυμάτων εἰς εὐπρεπῆ ἐνοίκησιν τῶν προϊόντων τούτων τῆς διανοίας. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ὀλίγαι τινὲς ἄλλαι μοναὶ ἔνθα εὕρομεν τὸν χῶρον τὸν προωρισμένον διὰ τὰ βιβλία καθαρὸν καὶ τὰς θήκας ἐν τάξει· δὲν ἀναφέρομεν δὲ τὰς μονὰς ταύτας ὀνομαστὶ πρὸς ἀποφυγὴν σκανδάλων. Ἄλλως εἴπομεν ἑκασταχοῦ τὰ δέοντα καὶ ἐξεφράσαμεν τὴν ἔκπληξιν ἡμῶν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τὴν ἀγανάκτησιν ἐπὶ τῇ ἀκηδίᾳ περὶ τὰ βιβλία καὶ τῇ παντελεῖ ἐλλείψει οἱασδήποτε κινήσεως πνευματικῆς. Τοῦθ' ὅπερ ἐνίοτε ἐλέγετο ἡμῖν πρὸς δικαιολογίαν, ὅτι τὰ βιβλία ἔκειντο ἔνθα ἔκειντο χάριν ἀσφαλείας ἐν χώροις περφουρημένοις, εἶνε πρόφασις ἐν ἁμαρτίαις. Εἴδομεν ἐνίοτε μονὰς μεγάλας καὶ εὐπορούσας, ἐν αἷς τὰ βιβλία ἔκειντο ἀναμίξ, χαμαὶ, ἐν ἀσυγχώστῳ ἀταξίᾳ.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ κατάστασις τῶν ἐντύπων βιβλίων, πολλῷ δὲ χείρων ἡ τῶν χειρογράφων. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ Ὄρος ὑπέστη καὶ δηώσεις καὶ πονηρὰς ἡμέρας ἔζησεν ἐν κινδύνοις ἀναριθμήτοις. Ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι ἂν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Ἀγῶνος τὰ χειρόγραφα ἠγοράζοντο ὑπὸ τῶν Τούρκων παρὰ τῶν ἐν ταῖς μοναῖς ἐναπομεινάντων κατὰ καιρὸν ἀντὶ ὀλίγων παράδων, ἂν ἐν ταῖς δειναῖς ἐκείναις ἡμέραις τὰ χειρόγραφα ἐχρησίμευον ἀντὶ πάσης ἄλλης ὕλης πρὸς θέρμανσιν τῶν ἐνῶν, εἶνε, λέγω, ἀληθὲς ὅτι οἱ μοναχοὶ ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς ἀπενεπόλουν εἰς τοὺς ἀλλογενεῖς τοὺς πολυτιμοτάτους τῶν κωδίκων. Οὐδὲ προῆλθεν ἡ ἐρήμωσις ἐντεῦθεν καὶ μόνον. Ἄλλοτε μὲν φύλλα περγαμηνῆς ἐχρησίμευον εἰς ἐπικάλυψιν τῶν ἀγγείων τοῦ γλυκοῦ, ἄλλοτε ἀντικατέσταντο δι' αὐτῶν αἱ τεθραυσμέναι ὑελοθυρίδες, ἄλλοτε τέλος ἐγίνετο χρῆσις τῶν παλαιῶν μεμβρανῶν πρὸς κατασκευὴν τῶν ἀλεξηλίων καλυμμάτων τῶν μοναχῶν. Ἀλλὰ μή τοι ἔτι καὶ νῦν δὲν κόπτει ἐνίοτε ἀμαθὴς ψαλὶς φύλλα περγαμηνῆς, ἵνα κατασκευασθῇ ἐχθυόμορφον δέλεαρ χρήσιμον πρὸς τὴν ἁλιείαν; Καὶ ἔπαυσαν μὲν αἱ φιλοκερδεῖς τῶν κωδίκων πρὸς τοὺς ξένους ἀπεμπολήσεις, καταβάλλεται δὲ μείζων ἢ ἄλλοτε προσοχὴ ἵνα μὴ ἀποκόπτωνται παρὰ τῶν εἰς τὰς βιβλιοθήκας φοιτώντων φύλλα χειρογράφων ἢ παλαιαὶ εἰκόνες, ἀλλὰ πότε ἔγεινε ριζικὴ τις μέριμνα, ἵνα καταγραφῶσιν οἱ θησαυροὶ οὗτοι τῶν μονῶν; Οἱ μοναχοὶ ἐξεύρουσι μὲν ἀκριβῶς ὁπόσας ἡμιόνους ἔχει ἡ μονή των, ἀλλ' ἐλάχιστοι, εἶνε σκληρὸν νὰ εἴπω σχεδὸν οὐδεὶς, ἐπίστανται ὁπόσα χειρόγραφα κέκτηται ἡ βιβλιοθήκη των. Θλιβερώτερον εἶνε τὸ συμβαῖνον ἐνίοτε ἐν ἰδιορρύθμοις μάλιστα μοναῖς, ἔνθα τινὲς τῶν μοναχῶν, ἰδίως τῶν προϊσταμένων, κατέχουσι παρ' ἑαυτοῖς χειρόγραφα τῶν μοναστηριακῶν βιβλιοθηκῶν ὡς ἴδια, ἅτινα κατ' ὀλίγον ἐκλείπουσιν ἢ ἐκπατρίζονται. Μετὰ παρρησίας δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι συνήθως οἱ δεινότατοι τῶν κινδύνων διὰ τὰς βιβλιοθήκας προέρχονται ἐξ αὐτῶν τῶν μοναχῶν, οἵτινες δὲν ἔχουσι πάντοτε σαφῆ ἰδέαν τί εἶνε ἴδιον κτῆμα καὶ τί εἶνε δημόσιον κτῆμα τῶν μονῶν. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων εὐνόητον εἶνε πῶς αἱ πλεῖσται τῶν μονῶν οὐδέποτε ἐφρόντισαν περὶ συντάξεως καταλόγων, ἔστω καὶ ἁπλῶν εὑρετηρίων, τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις αὐτῶν ἀποκειμένων χειρογράφων. Αἱ δ' ἐξαιρέσεις εἶνε πάνυ ὀλίγαι. Κατάλογόν τινα τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων κέκτηται ἡ μονὴ τοῦ Βατοπεδίου, ἀρχὰς καταλόγου ἀτελοῦς καὶ ἄλλως ἀμεθόδου εὕρομεν ἐν τῇ φιλοτίμῳ μονῇ Κουτλουμουσίου, εὑρετήρια δ' ἀνεπαρκῆ ἐν ταῖς μοναῖς ἁγίου Παντελεήμονος καὶ Καρακάλλου. Ἐργασίαι δέ τινες περὶ συντάξεως καταλόγου ἤρξαντο γενόμεναι ὡς ἐμάθομεν, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ μονῇ τῆς Λαύρας. Ἀλλ' οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἐγένετό τις, ἔστω καὶ μικρὰ, φροντὶς περὶ τακτοποιήσεως τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων.

(ἀκολουθεῖ.)

ΤΟ ΑΓΙΑΣΜΑ ΤΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει γράφοντες περὶ τοῦ σεπτοῦ τούτου ἁγιάσματος, διήλθομεν προχάδην τὴν μετὰ τὴν ἅλωσιν ἱστορίαν αὐτοῦ καὶ δὲν διηκρινήσαμεν τὸ μῆκος

τοῦ χρόνου, καθ' ὃν παγερὰ σιγὴ διεδέχθη καὶ ἐπεσκίαζε τοὺς ἱεροὺς ὕμνους, οὓς εὐσεβὴς ποτε λαὸς ἀνέμελπε πρὸς τὸν Θεὸν τῆς ἀληθοῦς λατρείας παρὰ τὸ ἄψοφητεῖ ἀναβλύζον γαληνὸν ὕδωρ τῆς Ζωοδόχου ταύτης Πηγῆς. Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ τεύχους ἐκείνου εὑμοιρήσαντες εὑρεῖν ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδιξι γράμμα περὶ ἐλεημοσύνης, διασαφηνίζον τὸν χρόνον, καθ' ὃν μετὰ τὴν ἅλωσιν καὶ αὖθις θυσίαι ἱλαστήριαι πρὸς τὸν Ὕψιστον προσηνέχθησαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, οὐκ ἄσκοπον ἡγησάμεθα τὴν καὶ αὖθις ἐπαναγωγὴν τοῦ λόγου ἐπὶ τοῦ ἁγιάσματος τούτου, ὅπως διαλευκάνωμεν τὴν μετὰ τὴν ἅλωσιν ἱστορίαν αὐτοῦ καὶ διασαφηνίσωμεν, ἂν μὴ τὸν χρόνον τῆς ἐξεικονήσεως, τὴν ἐποχὴν τῆς εὑρέσεως τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνος τῆς Θεομήτορος, τῆς γνωστῆς κοινῶς ὑπὸ ὄνομα «Παναγίας τοῦ Βαλουκλῆ.»

Ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ ἐν ἔτει ᾳψκζ'. (1727) ἐπὶ τῆς πρώτης Πατριαρχείας Παϊσίου Β'. τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας ἀπολυθέντος ὡς ἄνω περὶ ἐλεημοσύνης γράμματος, ὁ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ναὸς καταστραφεὶς ἐν τῇ ἁλώσει ἔμεινεν ἐρείπιον, ἐνῷ οὔτε φαιδραὶ λαμπάδες ἤναπτον πλέον, οὔτε λιβανωτοῦ καπνὸς ἀνέθρωσκεν, οὔτε ἱεραὶ ψαλμῳδίαι ἐξηκούοντο· πτωχός τις ἱερεὺς ἔστιν ὅτε ἀνεγίνωσκε ταπεινῶς παρὰ τὸ ἁγίασμα τοὺς οἴκους τῆς Παρθένου, ἢ τὸν Παρακλητικὸν πρὸς αὐτὴν κανόνα, καὶ βαιᾷ τῇ φωνῇ ἐξικέτευε τὴν χάριν τῆς Δεσποίνης ὑπὲρ τοῦ εὐσεβοῦς παροδίτου, ὃς, ἀψηρῶν τοὺς κινδύνους ἐκδρομῆς τινος ἄχρι τοῦ ἁγιάσματος τούτου, ἤρχετο, ὅπως ἐξικετεύσῃ τὴν ἰαματικὴν τῆς πανάγνου ἀντίληψιν.

Δὲν ὑπῆρχον τότε σοφοὶ καὶ εὐφυεῖς γελῶντες ὅταν ἔβλεπον τοὺς πιστοὺς συντρέχοντας εἰς τὰς ἐκκλησίας, εἰς τὰς θαυματουργοὺς εἰκόνας, εἰς τὰ ἁγιάσματα. Σήμερον μόνον σχετλιάζουσιν οὗτοι, ὅταν αἱ μητέρες, ἢ αἱ γυναῖκες καὶ θυγατέρες αὐτῶν τάζουσι λαμπάδας εἰς τὸν δεῖνα ναόν, εἰς τὸν δεῖνα Ἅγιον, ὅταν προσκαλῶσι τὸν ἱερέα ἵνα ἀναγνώσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ νοσοῦντος νηπίου τὸ Τετραευάγγελον, ἢ τὰς τῆς βασκανείας εὐχάς. Εἰς τοὺς τοιούτους δὲν ἔχομεν ἢ νὰ εἴπωμεν μετὰ τοῦ ἀειμνήστου Βυζαντίου (Κωνσαντ. Τόμ. Γ. σελ. 538). «Ὦ θρησκεία παρήγορος, γλυκεῖα, λαλοῦσα διὰ τύπων κατανυκτικῶν, θελατικῶν, εἰς αὐτὴν ἀμέσως τοῦ ἀνθρώπου τὴν καρδίαν! Θρησκεία τῶν πτωχῶν, τῶν τεθλιμμένων, τῶν ἐγκαταλελειμμένων, τῶν ἀπηλπισμένων,

κἂν τύμβου μυχοῖς
μή με προλίπῃς.

Καὶ τί θέλετε νὰ κάμῃ ἡ πενομένη χήρα, ὁ ξένος ἀσθενὴς, ἡ αἰδουμένη παρθένος; καὶ ποῦ νὰ προσδράμῃ παρὰ εἰς τὴν εἰκόνα, εἰς τὸ Ἁγίασμα, εἰς τὸν ἱερέα, ὅστις οὐδέποτε τὴν ἀπήλπισε; Μὴ σβύνωμεν, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, τὸ καθημέραν μαραινόμενον δυστυχῶς ἱερὸν τοῦτο πῦρ! Μήπως ἀπέβαλεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν τὴν αἱμορροοῦσαν, ὅταν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ; «ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ ὅτι, κἂν τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι.» Καὶ τί ἄλλο κάμνει καὶ σήμερον ἡ ἁπτομένη τῶν ἀμφίων τοῦ ἱερουργοῦντος Λευίτου καὶ ῥίπτουσα τὸ νοσοῦν αὐτῆς βρέφος ὑπὸ τὰ Ἅγια ἢ τὸ Εὐαγγέλιον; Ἄθλιος καὶ τρισάθλιος εἶν' ἐκεῖνος, ὅστις γελᾷ διὰ τὴν πίστιν αὐτῆς· διότι, ἐμποιῶν αὐτῇ δισταγμὸν, φαρμακόνει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς τὸ ζωτικώτερον τῶν αἰσθημάτων.»

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν καὶ αὖθις ἐπὶ τὴν τοῦ ἁγιάσματος τούτου ἱστορίαν. Τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἐπ' αὐτοῦ ταπεινοῦ εὐκτηρίου, ἐφ' οὗ, ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει εἴπομεν, ἐν ἔτει 1732 ἁπλοῦν καὶ ἀρπακτικὸν προσήλωσεν ὅμμα ὁ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐν ἓξ Μαρμάροις τεμένους ἐπιστατήσας Ἀρμένιος ἀρχιτέκτων, πρῶτος ἐμελέτησε καὶ εἰς πέρας ἤγαγεν ὁ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις Μητροπολίτης Δέρκων γεγονὼς ἀοίδιμος Νικόδημος «μὴ ἀνεχόμενος οὗτος, ὡς λέγει τὸ διαληφθὲν γράμμα, βλέπειν φθασάσας ἐγγὺς που διαφθορᾶς καὶ ἀφανισμοῦ τὰς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἔξω εἰς τὰ Περάπολα. Τὴν δὲ τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου, κατὰ τὸ χωρίον Φλῶρι, ἐν ᾗ γίνεται κατ' ἔτος ἡ πανήγυρις διὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων τῇ κγ'. αὐγούστου κατὰ τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἑορτῆς τῆς κοιμήσεως τῆς Παναγίας, καὶ τὴν τῶν μεγίστων Ταξιαρχῶν κατὰ τὸ χωρίον Γαλαταρία ἀνεκτήσατο καὶ ἀνεκαίνισεν ἐκ βάθρων καὶ θεμελίων, παλαιωθείσας καὶ πτῶσιν ἀπειλούσας, συνδραμόντων τῇ αὐτοῦ ἱερότητι καὶ τῶν ἐκεῖσε φιλευσεβῶν χριστιανῶν καὶ συγκοπιασάντων εἰς τὴν ἀνάκτησιν καὶ τὸν ἀπαρτισμὸν αὐτῶν. Ἰδιαιτέρως δὲ ὁ αὐτὸς οὗτος ἀρχιερεὺς, Δέρκων φημὶ καὶ Νεοχωρίου κόπῳ τε πολλῷ καὶ μόχθῳ καὶ δαπάνῃ, διὰ τῆς ἐξ ὕψους δυνάμεως, καὶ τὴν ἔξω τῆς χρυσῆς πύλης, ἤτοι κατὰ τὸ Σηλύβρικαπὶ Ζωοδόχον πηγὴν κειμένην, τὴν κεκαλλωπισμένην πάλαι ποτὲ, περικαλλεῖ καὶ μεγίστῳ ναῷ, οἰκοδομηθέντι καὶ περιποιηθέντι ὑπὸ τῶν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ χρηματισάντων φιλευσεβῶν καὶ φιλοχρίστων βασιλέων εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τῆς πανυπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν καὶ Θεομήτορος, ὅπου τὸ διατεθρυλλημένον τῆς σεβασμίας ταύτης Πηγῆς ἁγίασμα ἐκ μιᾶς ἀρχῆς τῆς εὑρέσεως αὐτοῦ καὶ μέχρι τοῦ νῦν διάφορα καὶ πλεῖστα ἐνήργησε καὶ ἐνεργεῖ θαύματα, ἅπερ διηνεκῶς μαρτυρεῖ τὸ πλῆθος τῶν καμνόντων καὶ συντρεχόντων εἰς τοῦτο καὶ τὰς ἰάσεις προφανῶς δεχομένων, ὡς ἔξεστι τῷ βουλομένῳ μαθεῖν τὰ ἀπειροπληθῆ τοῦ ἁγιάσματος τούτου θαυματουργήματα ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀναγινωσκομένου ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ συναξαρίου κατὰ τὴν Παρασκευὴν τῆς Διακαινησίμου ἑβδομάδος. Τῇ παρατάσει δὲ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου τοῦ τὰ πάντα ῥεῖν καὶ ἀπανθεῖν ποιοῦντος καὶ τὴν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς ἐκείνης εὐημερίας καὶ εὐδοξίας εἰς τὴν παροῦσαν δουλικὴν κατάστασιν καὶ δυστυχίαν μεταβολὴν ἀναδείξαντος, ἀπογυμνωθεῖσαν καὶ στερηθεῖσαν, φεῦ, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, τὰς περιφανεῖς ἐκείνας καὶ βασιλικὰς οἰκοδομὰς καὶ μηδένα καλλωπισμὸν, τὸν ὃν εἶχε πρότερον ἔχουσαν, θείῳ ζήλῳ καὶ πόθῳ κατὰ καρδίαν βαλλόμενος καὶ σπουδὴν ἐμμελῶς μεθ' ὅσης εὐλαβείας θέμενος ὁ αὐτὸς οὗτος ἱερώτατος Μητροπολίτης Δέρκων καὶ Νεοχωρίου κὺρ Νικόδημος σὺν πολλῷ κόπῳ καὶ μόχθῳ καὶ δαπάνῃ, τῇ ἐξ ὕψους δυνάμει τοὺς τοίχους καταπεσόντας καὶ ἐξαφανισθέντας ἀνεκτήσατο πρότερον, εἶθ' οὕτως πάντα τὰ σεσαθρωμένα καὶ παλαιὰ μέρη ἀνεκαίνισεν, ἱεράν τε τράπεζαν ἔπηξε καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν πρὸ χρόνων ἐκλείψασαν καὶ μηδαμῶς τελουμένην ἐκεῖσε ἐντελῶς τελεῖσθαι παρεσκεύασεν ἤδη, ἑσπερινὸν, φημὶ, ὄρθρον καὶ τὴν θείαν μυσταγωγίαν, καὶ λειτουργίαν, καὶ ἐκκλησίαν ἁγίαν τὸν ἑνόντα τρόπον ἀπετέ-

λεσεν, ὅπου γε μετὰ τὴν ἅλωσιν μέχρι τοῦδε, οὔτε Ἐκκλησία ἐλογίζετο, οὔτε λειτουργία ἐκεῖσε ἐγίγνετο. Ἐν δὲ τῷ ἀνακαινίζεσθαι τὰ μέρη τὰ σεσαθρωμένα παμπάλαιος ἱερὰ καὶ σεβασμία εἰκὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εὑρέθη ἔνδον τοῦ τοίχου ἄνωθεν κατὰ τὸ μέρος τοῦ βήματος, ἣν περ θαυματουργοῦσαν καθορῶν ὡς τὸ πάλαι ἀργυρίῳ περιεκόσμησεν.»

Αὕτη ἡ ἐξ ἰδίων δαπάνη τῆς τοῦ εὐκτηρίου τούτου ἀνεγέρσεως καὶ ἡ πρόθυμος εἶτα αὐτοῦ ἐκχώρησις ὑπὸ τοῦ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα Δερκων καὶ Νεοχωρίου γεγονότος ἀειμνήστου Μακαρίου ὑπὲρ τῶν Φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων μαρτυροῦσι τὸ ἀφιλοκερδὲς τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κλήρου καὶ βεβαιοῦσι τὸ εἰς ἐθελοθυσίας προθύμον αὐτοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν τοῦ Γένους συμφερόντων. Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικῶς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον Δέρκων, εἰ καὶ ἀριθμεῖ 133 ἔτη ἀπὸ τοῦ προδιδασμοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ σειρᾷ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας, καταλαμπρυνθεὶς διὰ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας τῶν ἐν τῷ χρονικῷ τούτῳ διαστήματι διαπιστευθέντων τὴν προστασίαν αὐτοῦ, ἀνθαμιλλᾶται πρὸς τοὺς πρεσβυγενεῖς Μητροπολιτικοὺς θρόνους ὡς πρὸς τὴν δόξαν τῶν ἐθελοθυσιῶν καὶ τὴν προθυμίαν εἰς ἐξυπηρέτησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

ΥΠΟ Μ. Δ. Χ.

Τετάρτη 5. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης.

Κατηχηθεὶς ὁ Γαλακτίων τὴν εὐσέβειαν ὑπὸ μοναχοῦ τινος Ὀνουφρίου ὀνόματι, καὶ τὸ βάπτισμα λαβών, τριακονταέτης ἐμνηστεύθη τὴν Ἐπιστήμην τὸ 16ον τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἄγουσαν ἔτος, ἣν, συζευχθεὶς, πρὸς τὸ θεῖον ἤγαγε φώτισμα· ἀμφότεροι ἄτρωτον τὴν παρθενίαν τηρήσαντες, τὸν μοναδικὸν ὑπεισῆλθον βίον· ἐπὶ Δεκίου δὲ κρατηθέντες καὶ πολλὰ διὰ Χριστὸν παθόντες, τὰς κεφαλὰς τέλος ἀπετμήθησαν, ὅθεν καὶ προσφυῶς ὁ ἐπιγραμματοποιὸς ἔφη:

Ἀσυνδυάστους συζύγους κτείνει ξίφος,
Τὴν ψυχικὴν σύζευξιν ἠγαπηκότας.

Πέμπτη 6. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Παύλου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ.

Ἦν οὗτος Θεσσαλονικεὺς τὴν πατρίδα, ἐγένετο δὲ γραμματεὺς καὶ διάκονος τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀλεξάνδρου, ὃν θανόντα τῷ **353** διεδέχθη ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἀφ' οὗ ἐξέβαλεν αὐτὸν ὁ ἀρειανίζων αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος, ὅπως ἐπικαθίσῃ αὐτοῦ ὁ πολὺς μὲν τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἱκανότητα, ἀλλὰ ταραξίας καὶ αἱρετικὸς Εὐσέβιος ὁ ἀπὸ Νικομηδείας. Τῷ **355** ἀποθανόντος τοῦ Εὐσεβίου Παῦλος ὁ Α΄ ἐγκαθιδρύεται τὸ δεύτερον, ἀλλ' οἱ Ἀρειανίζοντες προέβαλον τὸν Μακεδόνιον καὶ δεινῆς ἐκραγείσης στάσεως, ὁ μακάριος Παῦλος τοῦ θρόνου ἐκδιώκεται· μετὰ μικρὸν ὅμως τῷ **356**, γράψαντος τοῦ Κώνσταντος ἀπειλητικῶς πρὸς τὸν ἀδελφὸν Κωνστάντιον, ἐκβάλλεται ὁ Μακεδόνιος καὶ ὁ Παῦλος τὸ τρίτον τὸν θρόνον αὐτοῦ καταλαμβάνει, ἀλλ' ἀποθανόντος ἐν τούτοις τοῦ Κώνσταντος, ἐκδιώκεται καὶ πάλιν τῷ **359** καὶ ἐξορίζεται εἰς Σύγγαρα, κἀκεῖθεν εἰς Ἔμεσαν καὶ τέλος εἰς Κουκουσὸν, ἔνθα καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν, ἀποπνιγεὶς διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὠμοφορίου ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Τὴν εἰς φάραγγα Παῦλος αὐχῶν ἀγχόνην
Λύει φάραγγι ῥευμάτων τὴν ἀγχόνην.

Παρασκευὴ 7. Μνήμη τῶν ἁγίων τριάκοντα τριῶν Μαρτύρων τῶν ἐν Μελιτηνῇ, Ἱέρωνος καὶ τῶν λοιπῶν.

Ἤθλησαν οὗτοι ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, τὰ δὲ τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν ὁ ἐπιγραμματοποιὸς περιέγραψεν ὧδε:

Ὦ πῶς Ἱέρων οὐδὲν ἐξ εὐτολμίας
Ἄτολμον εἶδεν, οὐδ' ἀγενὲς πρὸς ξίφος!
Διὰ ξίφους ἀνεῖλον ἄνδρας τρὶς δέκα
Ἄνδρες πονηροὶ καὶ μίαν ξυνωρίδα.

Σάββατον 8. Ἡ σύναξις τῶν ἀρχιστρατήγων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ καὶ τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων Δυνάμεων.

Λέγοντες ἀσώματοι δὲν ἐννοοῦμεν αὐτοὺς πάντῃ ἀσωμάτους ὡς τὸ Θεῖον, ἀλλὰ λεπτοσωμάτους, καθ' ἃ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, ὁ θεῖος Μεθόδιος καὶ ὁ οὐρανοφάντωρ Βασίλειος ἡμῖν ἐξεδίδαξαν, φησὶ γὰρ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ ις΄· κεφαλαίῳ τῶν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος λόγων, περὶ τῶν Ἀγγέλων: «δι' ὃ καὶ ἐν τόπῳ εἰσὶ, καὶ ὁρατοὶ γίνονται ἐν τῷ εἴδει τῶν οἰκείων σωμάτων τοῖς ἀξίοις ἐμφανιζόμενοι». Ἡ τῆς συνάξεως δὲ τῶν ἀγγελικῶν ταγμάτων ἑορτὴ τελεῖται εἰς δόξαν τῆς εὐσταθείας αὐτῶν ὅτε ὁ Ἑωσφόρος τῆς ἀγγελικῆς ἐξέπεσεν ἀξίας.

Κυριακὴ 9. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου.

Τὰ ὑπομνήματα οὐδὲν λέγουσιν ἡμῖν περὶ τοῦ χρόνου τῆς τῶν Μαρτύρων τούτων ἀθλήσεως, ἐκ τοῦ ἑπομένου δὲ εἰς αὐτοὺς ἐπιγράμματος:

Ἵπποις Ὀνησιφόρε πρὸς Θεὸν τρέχων,
Ἔχεις συνιππεύοντα καὶ τὸν οἰκέτην,

διαπυνθανόμεθα ὅτι οἱ δήμιοι αὐτῶν δήσαντες τοὺς τιμίους αὐτῶν πόδας εἰς ἵππους διὰ τοῦ ἀλγεινοῦ τούτου θανάτου, τοῦ μαρτυρικοῦ στεφάνου κατηξίωσαν αὐτούς.

Δευτέρα 10. Μνήμη τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα Ὀλυμπᾶ, Ῥοδίωνος, Σωσιπάτρου, Τερτίου, Ἐράστου καὶ Κουάρτου καὶ τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Ὀρέστου.

Ἐκ τῶν ἀποστόλων τούτων οἱ μὲν Ὀλυμπᾶς καὶ Ῥοδίων ἀκόλουθοι τῷ Πέτρῳ γενόμενοι ἐπὶ Νέρωνος ἀπετμήθησαν ἐν Ῥώμῃ τὰς κεφαλάς. Ὁ Σωσίπατρος, οὗ μνημονεύει ὁ Παῦλος (πρὸς Ρωμ. κεφ. ιστ. **22**), ἐπίσκοπος Ἰκονίου γενόμενος ἐν εἰρήνῃ ἐκοιμήθη. Ὁ Τέρτιος ἦν ὁ γράψας καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Παύλου τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολήν, ὃς καὶ σημειοῖ ἐν αὐτῇ (ἔνθ. ἀνωτ. σελ. **25**) «Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ.» Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη ἐν Κορίνθῳ, ὅθεν οἰκονόμος ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ἦν ὁ Ἔραστος περὶ οὗ λέγει «Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός» (ἔνθ. ἀνωτ.) ὅτι δὲ ὁ Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ πληροφορούμεθα καὶ ἐκ τῆς Β΄. πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου (κεφ. Δ΄. **19**.) Τὰ ὑπομνήματα λέγουσι γενομένους τὸν μὲν Ἔραστον ἐπίσκοπον Πανεάδος, τὸν δὲ Κούαρτον Βηρυτοῦ, ἀμφοτέρους δ' ἐν εἰρήνῃ τελειωθέντας.

Ὁ Μάρτυς ἦν Τιανεὺς, ἤθλησε δὲ ὑπὲρ Χριστοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, ἥλοις μακροῖς τρυπηθεὶς τοὺς ἀστραγάλους καὶ προσδεθεὶς ἀγρίῳ ἵππῳ, ὅστις ἔσυρεν αὐτὸν **24** μίλια μακρὰν τῆς πόλεως Τυάνης.

Ἀθλητικῶν Ὀρέστα, σῶν ἱππασμάτων
Νικητικὰ βραβεῖα πολλὰ προσδόκα.

Τρίτη 11. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου καὶ τῆς ἁγίας Μάρτυρος Στεφανίδος καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.

Ὁ Μηνᾶς ἦν Αἰγύπτιος διετέλει δ' ἀπὸ μακροῦ ὑπὸ τὰς σημαίας καὶ

εὕρητο μετὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐν Κοτυαίῳ βασιλεύοντος τοῦ Μαξιμιανοῦ. Μὴ ἀνεχόμενος οὗτος καθορᾶν τὴν τῶν εἰδώλων πλάνην, στὰς ἐν μέσῳ τῶν εἰδωλολατρῶν ἤλεγξε τὴν πλάνην αὐτῶν καὶ τὸν Χριστὸν ἐκήρυξεν Θεὸν ἀληθῆ εἶναι· ὅθεν πολυειδῶς βασανισθεὶς τέλος τὴν διὰ ξίφους δέχεται τελευτήν.

Τὸ ὑψηλὸν τοῦ φρονήματος καὶ τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον τοῦ Μάρτυρος ἐν ὄψει ἔχων ὁ ἐπιγραμματοποιὸς ἔφη :

Ἄζυμπτος ὄντως, εἰ τέκοι, τίκτει μέγα·
τιμηθεὶς, ἀληθὲς τοῦτο Μηνᾶς δεικνύει.
Μηνᾶς ἐνδεκάτῃ ἔτλη ξίφος γηθόσυνος κῆρ.

Εἰς μνήμην τοῦ Μάρτυρος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀφιερώθη ναὸς ἐν Βυζαντίῳ, μεταποιήσαντος εἰς ναὸν τὸ ἐν τῇ πρώτῃ Ρεγεῶνι εἰδώλειον τοῦ Ποσειδῶνος. Τὸν ναὸν τοῦτον συντελέσας ἐπροίκισε μετὰ 169 ἔτη ὁ Μαρκιανὸς μετὰ τῆς Πουλχερίας, ἀφ' οὗ μετεκομίσθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰ τοῦ ἁγίου λείψανα. Ἐπὶ Γυλλίου κατὰ τὸ δεύτερον ἤμισυ τῆς ιστ'. ἑκατονταετηρίδος ἀσώζετο ὁ ναὸς οὗτος, ὃς ἄγνωστον πότε ἐκρημνίσθη. Οἱ χριστιανοὶ κηπουροὶ καὶ παντοπῶλαι, οἱ οἰκοῦντες τὴν συνοικίαν Χαλιτζηλὰρ Κιοσκιοῦ, τὴν ἄλλως Ἀϐτζηλὰρ Κιοσκιοῦ ἐπιλεγομένην, ὄπισθεν τοῦ τεμένους τοῦ Πορθητοῦ, ἀξιοῦσιν ὅτι καὶ τὸ Φεναρῆ Ἰσᾶ Μετζηδὶ ἦν Ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, καὶ ὅτι ἐξ αὐτῆς ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου μετεκομίσθη εἰς τὴν σημερινὴν ἐν Ψαμάθῳ ὁμώνυμον αὐτῷ Ἐκκλησίαν. Κατὰ τὸν Α. Γ. Πασπάτην (Βυζ. Μελ. σελ. 324) « ἐξαιρουμένων τινῶν μεγάλων Ἐκκλησιῶν τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα διεφυλάχθησαν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν περιοικούντων χριστιανῶν, αἱ ἐπίλοιποι συχνότατα καλοῦνται Ἐκκλησίαι τοῦ ἁγίου Μηνᾶ. » Ἴσως ἐπειδὴ ὡς νῦν ἐν ἑκάστῃ σχεδὸν Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνήρτητο εἰκὼν τοῦ ἁγίου Μηνᾶ.

Ὁ Βίκτωρ ἦν Ἰταλὸς καὶ ἤθλησεν ἐν Ἰταλίᾳ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀντωνίνου τοῦ ἐπωνυμουμένου εὐσεβοῦς, ξίφει τιμηθεὶς τὴν κεφαλήν.

Οὐ δειλιῶν ἦν οὐδὲ Βίκτωρ πρὸς ξίφος,
Πᾶσαν μακρὰν που καρδίας θεὶς δειλίαν.

Ὁ Βικέντιος ἦν ἱεροδιάκονος ἐν Ἱσπανίᾳ, ὅπου διὰ Χριστὸν ἤθλησε :

Βληθεὶς ὁ Βικέντιος ἐν φρουρᾷ, φέρει·
Λυθεὶς δὲ φρουρᾶς σαρκικῆς, ἄνω τρέχει.

Ἡ Στεφανὶς ἦν Ἰταλὶς, ἰδοῦσα δὲ τὸν Βίκτωρα βασανιζόμενον, ἐμακάρισεν αὐτὸν ἐφ' οἷς ὑπὲρ Χριστοῦ ἔπασχε· συλληφθεῖσα ἐπὶ τούτῳ καὶ ἀχθεῖσα πρὸ τοῦ ἡγεμόνος, ἐπειδὴ τὸν Χριστὸν Θεὸν προαιώνιον ὡμολόγησεν, ἐκτείνεται τὰς χεῖρας καὶ δυσὶ φοίνιξι βία καμφθεῖσι προσδεθεῖσα ἀρίεται. Τούτων πρὸς τὴν ἰδίαν ἀποκλινάντων ὁρμὴν, αὖτη διαιρεῖται καὶ εἰς δύο μερίζεται τμήματα· οὕτω δὲ τῷ Θεῷ τὴν ψυχὴν ἀποδίδωσι :

Δένδροις Στεφανὶς προσδεθεῖσα φοινίκων
Τῶν Μαρτύρων ἤνθησεν ὡς φοινὶξ μέσον.

Ὁ Ὅσιος ἦν Κωνσταντινουπολίτης τέκνον γονέων εὐσεβῶν, Φωτεινοῦ καὶ Θεοκτιστης, παιδιόθεν δὲ ἀνάρετον προείλετο βίον, βαλὼν τὸν μετάνοιαν αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ, ἔνθα ἠξιώθη τοῦ τῆς ἱερωσύνης χαρίσματος δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ ἐν ἁγίοις Ταρασίου. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ τῆς μονῆς ἡγουμένου, αὐτὸς εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς μονῆς προήχθη. Ἐλέγξας Κωνσταντῖνον τὸν Στον υἱὸν Λέοντος τοῦ Χαζάρου καὶ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας ἐπὶ τῷ ἀποβαλεῖν αὐτὸν τὴν νόμιμον αὐτοῦ σύζυγον, μαστιγοῦται καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ὑπὸ κράτησιν ἐκπέμπεται. Μετὰ τὸ τυφλωθῆναι δὲ τὸν βασιλέα τοῦτον ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρὸς ἀνακαλεῖται ὁ Θεόδωρος, ἀλλ' ὅπως αὖθις μετὰ μικρὸν ἀποσταλῇ δέσμιος εἰς κώμην τινὰ παρὰ τὴν Ἀπολλωνιάτιδα λίμνην (Ἀϐουλγιὸντ κιὸλ) κειμένην, ὅθεν πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν θεμάτων ἐκπεμφθεὶς καὶ σφοδρῶς ἐκ διαταγῆς αὐτοῦ μαστιγωθεὶς εἰς Σμύρνην περιωρίσθη, ὅπου ἄχρι τῆς τελευτῆς Λέοντος τοῦ Ε'. παρέμεινεν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ, λυθεὶς τῶν δεσμῶν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν γενέτειραν· μικρὸν δ' ἐγκαταβιώσας ἐν τῇ τῆς μετανοίας αὐτοῦ μονῇ ἐν Κυρίῳ ἀνεπαύσατο.

Ἡ τοῦ Στουδίου Μονὴ ἡ μέγα διαδραματίσασα πρόσωπον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν εἰκονομαχικὴν περίοδον μετεβλήθη εἰς τέμενος ὑπὸ τοῦ Ἀλϐανοῦ Ἐλιὰς Βέη ἱπποκόμου τοῦ Σουλτὰν Βαϊαζὴτ καὶ καλεῖται σήμερον Ἐμὶρ Ἀχὸρ τζαμισὶ, κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς εὐωνύμου πλευρᾶς τῆς μεγάλης ὁδοῦ τῆς Ψαμάθου ὀλίγα βήματα πρὸς νότον τοῦ αὐτόθι ναοῦ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου. Ὁ ἐν αὐτῇ ναὸς ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὅθεν τῇ 29 Αὐγούστου μνήμῃ τῆς ἀποτομῆς ἀπήρχοντο οἱ βασιλεῖς, ἐν μεγάλῃ πομπῇ εἰς τὴν τοῦ Στουδίου μονήν. Ἀπὸ πρωΐας πᾶσα ἡ Σύγκλητος περιέμενεν ἐν τῇ μονῇ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες τοῦ καιροῦ ἐπιτρέποντος ἐποίουν διὰ θαλάσσης προέλευσιν, ἀποϐλέποντες ἀπὸ τὴν ἀποϐάθραν τοῦ βουκολέοντος καὶ κατευθυνόμενοι εἰς τὸν παρὰ τῇ Μονῇ ὅρμον. Οἱ μὲν μάγιστροι πατρίκιοι καὶ πάντες οἱ ἐν τέλει παρετάσσοντο ἔξω τῆς πρὸς θάλασσαν πύλης, οἱ δὲ ἡγούμενοι καὶ οἱ μοναχοὶ στιχηδὸν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ τοῦ ὅρμου ἄχρι τῆς πύλης. Ἀποϐάντες τοῦ δρόμωνος οἱ βασιλεῖς, ἀνήρχοντο τὴν πρὸ τῆς πύλης ἄνοδον, προπορευομένων τῶν ἡγουμένων καὶ προεστώτων τῆς μονῆς μετὰ θυμιατοῦ καὶ κηρῶν. Τῶν βασιλέων πλησιαζόντων τὴν πύλην οἱ παρ' αὐτὴν ἱστάμενοι ἀξιωματικοὶ τῶν ἀνακτόρων ἔπιπτον προσκυνοῦντες, καὶ ἐγειρόμενοι ἠκολούθουν τοὺς βασιλεῖς ἀνερχομένους διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ νάρθηκος. Ἐκεῖ περιϐαλλόμενοι τὰ χρυσοκέντητα ἐνδύματα, ἥπτον κηρούς καὶ εἰσήρχοντο μετὰ τῶν ἱερέων εἰς τὸν ναόν. Ἀρχομένης τῆς λειτουργίας ὁ πρῶτος βασιλεὺς ἐλάμϐανε θυμιατὸν ἀπὸ τὸν πραιπόσιτον καὶ ἐθυμία δεξιὰ τοῦ βήματος ὅπου προέκειτο ἡ τοῦ τιμίου Προδρόμου κάρα. Ἐξερχόμενοι τῆς Ἐκκλησίας ἠρίστουν μετά τινων προσκεκλημένων ἀρχόντων καὶ κατόπιν κατὰ τὴν αὐτὴν τῆς προελεύσεως τάξιν καὶ διὰ τῆς αὐτῆς πύλης ἀπήρχοντο συνοδευόμενοι ἄχρι τοῦ ὅρμου ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ἡγουμένων τῆς Μονῆς.

Εἰς τὴν μονὴν ταύτην κατέφυγε μετὰ εἰκοσιεπτάμηνον βασιλείαν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς, μοναχὸς δὲ γενόμενος καὶ πᾶσαν ὑπακοὴν πρὸς τὸν ἐν τῇ μονῇ ἡγεμονεύοντα ἐνδεικνύμενος, ὡς καὶ θυρωρὸς γενέσθαι, ἐν αὐτῇ ἀπεϐίωσεν.

Εἰς τὸν ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ναὸν ἀναφέρεται καὶ τόδε ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ ἐπίγραμμα :

Τοῦτον Ἰωάννῃ Χριστοῦ μεγάλῳ θεράποντι
Στούδιος ἀγλαὸν οἶκον ἐδείματο· καρπαλίμης δὲ
Τῶν κάμεν εὔρατο μισθὸν, ἑλὼν ὑπατηίδα ῥάϐδον.

Τὴν μονὴν ταύτην ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ τῶν Λατίνων καὶ μηλόϐοτον πρὸ πολλοῦ ἀνεκαίνισε Μιχαὴλ ὁ Ἀνδρόνικος, περιγράψας, περιφράξας καὶ ἅπαντα τὸν περίϐολον. Ἐν αὐτῇ ἐτάφησαν πολλοὶ τῶν ἐπισήμων, ἐν οἷς καὶ ὁ Κασσίμ, υἱὸς Βαϊαζὴτ τοῦ Κερανοῦ, ὃς ὅμηρος διατελῶν ἐν τῇ Βυζαντινῇ αὐλῇ παρὰ Μανουὴλ τῷ Παλαιολόγῳ διὰ τοῦ θείου ϐαπτίσματος Δημήτριος μετωνυμήθη.

Ὁ βασιλόπαις οὗτος, λέγει ὁ Δούκας « ἔτι συνὼν τῷ τοῦ βασιλέως υἱῷ Ἰωάννῃ, ἠράσθη παιδείας ἑλληνικῆς· καὶ ἐν τῷ σχολείῳ ἐρχόμενος, ἐμυεῖτο γράμμασι καὶ ἐδιδάσκετο. Καὶ ἐδέετο ϐαπτισθῆναι χριστιανικῷ νόμῳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐκ ἤθελεν ἀκοῦσαι, ἵνα μὴ σκανδάλων ἀφορμὴ γένηται ». Προσδοκηθεὶς τῷ **1419** ὑπὸ πανώλους, καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ αἰσθόμενος ἐγγὺς ὤν, ἐμήνυσε τῷ αὐτοκράτορι, ὅτι αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει χριστιανὸς, ἐὰν δὲ ἀϐάπτιστος, αὐτὸς ὄψεται, « τότε ὁ βασιλεὺς, καμφθεὶς τοῖς ῥήμασι τούτοις, πέμψας ἐϐάπτισεν αὐτὸν, αὐτὸς ἀνάδοχος γεγονὼς, καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ τέθνηκε. » Κατὰ τὸν Φραντζῆν ὅμως, μετὰ τὸ ϐαπτισθῆναι ἔζησεν οὗτος ἔτη ἑπτά.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΠΕΡΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ.

ΙΩΑΚΕΙΜ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ, κτλ.

Ἱερώτατε Μητροπολῖτα

ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς Ἡμῶν Μετριότητος κύρ.... καὶ τιμιώτατοι Δημογέροντες καὶ πρόκριτοι τῆς πόλεως καὶ ἐπαρχίας ταύτης, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τὸ αὐτοκρατορικὸν ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἐπέστειλεν ἡμῖν πρὸ μικροῦ ὑψηλὸν αὐτοῦ Τεσκερὲ, διαγορεύοντα περί τε τῆς εἰσπράξεως τῶν παρὰ τῶν χριστιανῶν ὑπηκόων καθυστερουμένων στρατιωτικῶν φόρων, ἤν, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, ἐπιβάλλει ἐπειγόντως ἡ παροῦσα τοῦ Κράτους οἰκονομικὴ καχεξία καὶ περὶ τῆς παρεμποδίσεως τῶν συμβαινουσῶν τυχὸν καταχρήσεων ἐν τῇ διανομῇ καὶ εἰσπράξει τοῦ φόρου τούτου, τηρουμένου καὶ αὖθις τοῦ ἄχρι τοῦδε ἐν χρήσει μέτρου καὶ τρόπου τῆς εἰσπράξεως αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς περὶ γενικεύσεως τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἀποφάσεως, τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νέων στρατιωτικῶν μεταρρυθμίσεων γενησομένης. Ἐπειδὴ δὲ συνῳδὰ τῷ ὑψηλῷ τούτῳ τεσκερὲ προσκαλούμεθα ἵνα διαβιβάσωμεν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς ἁγίοις ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς προκρίτοις τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν τὰς δεούσας ὁδηγίας καὶ προτροπὰς, συσκεψάμενοι προηγουμένως περὶ τοῦ πράγματος μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς δύο Σωμάτων, προαγόμεθα διὰ τῆς παρούσης, πέμποντες τοῦ ἐν λόγῳ ὑψηλοῦ τεσκερὲ ἀντίγραφον μεταφράσεως, προτρέψασθαι ὑμᾶς ἐκκλησιαστικῶς ὅπως, λαβόντες τοῦτον ὑπ' ὄψιν, σπεύσητε μὲν συμμορφωθῆναι τῷ γράμματι αὐτοῦ, ἐνεργοῦντες συντόνως τὴν μετὰ δικαίαν διανομὴν εἴσπραξιν τῶν καθυστερουμένων καὶ εὐγνωμόνως οὕτω συντελοῦντες εἰς ἀνακούφισιν τῶν τοσούτων τῆς Σεβαστῆς Αὐτοκρατορικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως ἀναγκῶν κατὰ τὸ ἀπαραίτητον ὑμῶν καθῆκον ὡς πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι ὑπήκοοι αὐτῆς, ὑποβάλητε δὲ ἡμῖν ὅ,τι τυχὸν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἔχετε. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μεθ' ὑμῶν.

ᾳωπ'. Ἀπριλίου κή.

† Ὁ Κωνστ]πόλεως ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ.

ΙΩΑΚΕΙΜ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ κτλ.

Ἱερώτατε Μητροπολῖτα, κτλ.

ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς Ἡμῶν Μετριότητος κύρ. . . . χάρις εἴη τῇ αὐτῆς ἀρχιερωσύνῃ καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. —Γινώσκει πόσον ὁ καθ' ἡμᾶς ἐνοριακὸς κλῆρος ὁ σπουδαιοτάτην ἔκπαλαι ἐν τῇ κοινωνίᾳ κατέχων θέσιν καὶ ὑψηλὰ περιβεβλημένος πνευματικὰ καθήκοντα ἀμοιρεῖ ἀτυχῶς ἐν τῇ νῦν μάλιστα ἐποχῇ τῆς ἀπαιτουμένης παιδείας καὶ διανοητικῆς μορφώσεως, ἥτις δύναται καταστῆσαι αὐτὸν ἄξιον τῆς σπουδαίας αὐτοῦ κλήσεως καὶ ἀποστολῆς. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην βαρυθύμως φέρουσα πάντοτε ἡ Ἐκκλησία καὶ ἄλλοτε μὲν κατὰ καιροὺς ἐπεχείρησε τὴν ἐκ τῶν ἐνόντων θεραπείαν αὐτῆς, ἤδη δὲ, συναρμοζομένης αὐτῇ τῆς θείας προνοίας, κατώρθωσεν ἵνα ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἱδρύσῃ ἐνταῦθα κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην τῇ συνδρομῇ τῶν ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξων χριστιανῶν Κεντρικὴν Ἱερατικὴν Σχολήν, ἐν ᾗ μέλλουσιν ἐκπαιδεύεσθαι νέοι προοριζόμενοι εἰς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα. Καὶ οὗτος μὲν ἐν κεφαλαίῳ ὁ σκοπὸς τῆς σχολῆς ταύτης· καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν διοργανισμὸν αὐτῆς συγκροτηθήσεται αὕτη ἐξ ὀκτὼ τάξεων συμπληρωθησομένων ἐν διαστήματι ὀκταετίας, ὧν οἱ μαθηταὶ φέροντες ἅπερ ἐν τῷ κανονισμῷ σημειοῦνται προσόντα θὰ λαμβάνωνται κατ' ἔτος ἐκ περιτροπῆς παρὰ τῶν ἐπαρχιῶν, πρὸς ἃς καὶ θέλουσιν ἐγκαθίστασθαι μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν αὐτῶν ἐκτελοῦντες ἱερέως τε καὶ διδασκάλου καθήκοντα. Ἐκ τῶν ὀκτὼ τούτων τάξεων σχηματίσασα ἤδη τὴν πρώτην ἡ σχολὴ ἐκ μαθητῶν προσληφθέντων ἐκ τῶν ἐνοριῶν τῆς πρωτευούσης, ἤρξατο ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους τακτικῶς λειτουργεῖν καὶ βαίνειν ἐπὶ τὴν τελειοτέραν αὐτῆς διαρρύθμισιν καὶ διοργάνωσιν. Ἐκτὸς δὲ τῶν μαθητῶν, οὓς αὕτη ἐκλέγουσα κατὰ σειρὰν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ προτίμησιν παίδων κληρικῶν διατρέφει καὶ συντηρεῖ κατὰ πάντα ὡς ὑποτρόφους αὐτῆς, δέχεται πρὸς τούτοις καὶ μαθητὰς ἰδιοσυντηρήτους ἤτοι ἀποστέλλοντας ἐτησίως τῇ σχολῇ κεκανονισμένον τι χρηματικὸν ποσὸν διὰ τὴν διατροφὴν καὶ ἐνδυμασίαν αὐτῶν. Τὰ κατὰ τὴν σύστασιν οὖν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ῥηθείσης σχολῆς ἔγνωμεν διὰ βραχέων ἐξαγγεῖλαι πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς ἁγίοις ἀρχιερεῦσιν. Ἐφ' ᾧ γράφοντες καὶ τῇ αὐτῆς ἀρχιερωσύνῃ διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς καὶ κοινωνὸν καθιστῶντες αὐτὴν τοῦ πράγματος τούτου, προτρεπόμεθα ἵνα μὴ διαλίπῃ κατὰ καθῆκον ἱερὸν πάσης προσφόρου καὶ καταλλήλου περιστάσεως ἐπιλαμβάνεσθαι, καθ' ἣν δύναται καὶ ἡ ἀρχιερωσύνη αὐτῆς παρασχεῖν ὠφέλιμόν τινα ὑπηρεσίαν τῇ σχολῇ. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μεθ' αὐτῆς.

ᾳωπ'. Μαΐου έ.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ συστήσαντος ἡμῖν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην ὡς διακριτικὸν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἠλεημένων γνώρισμα, προδήλως ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸν Κυριακὸν λόγον ὁ τῇ θεοσυστάτῳ ἀγάπῃ ἀντιμαχόμενος· «ἐν τούτῳ» γὰρ, ἔφη ὁ Σωτὴρ, «γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστὲ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.» ὅθεν καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος, διώκειν τὴν ἀγάπην δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν ἐπιστολῶν συνιστῶν, πλατύτερον τὰ περὶ αὐτῆς ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους Αᾗ αὐτοῦ ἐπιστολῇ ἀναπτύσσει, γράφων (κεφ. ΙΓ'.) «Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμί. Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.»

Τηλικαῦτα συμβαλλούσης τῆς ἀγάπης πρὸς σωτηρίαν, πᾶς τις ὀφείλει ὁσυλεύειν προθύμως τῇ θεοσυστάτῳ ταύτῃ ἐντολῇ, ἣν οὐ μόνον παρέδωκεν ἡμῖν ὁ Σωτὴρ, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ αἵματος, τοῦ ἐξ ἀγάπης ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωποτότητος ἐκχυθέντος, ἐκράτυνε.

Πᾶς τοίνυν ὁ ταύτῃ ἀντιμαχόμενος πίπτει ὑπὸ κατάκρισιν ὡς ἀσεβεῖν ἀποτολμῶν πρὸς Δεσποτικὴν ἐντολήν· εἰ δ' ὁ τοιοῦτος τῷ ἱερατικῷ καταλόγῳ ἀναγεγραμμένος τυγχάνει ὤν, μείζονος κατακρίσεως ἔνοχος γίγνεται «δοῦλον γὰρ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς πάντα».

Ταῖς ἐντολαῖς ταύταις καὶ ὑποθήκαις στερρῶς στοιχεῖν ἐθέλουσα ἡ Ἐκκλησία τὰ τέκνα αὐτῆς, βαρυθύμως ἐνεχήθη τὴν, ὡς μὴ ὤφελεν, ἐν τῇ κατὰ τὸ Ἁγιώνυμον ὄρος σε-

βασμία τῶν Ἰβήρων μονῇ ἐπελθοῦσαν διάστασιν τῶν ἐν αὐτῇ μοναχῶν.

Ὡς τὰ τῆς διαστάσεως ταύτης ἤκουσεν ἡ Ἐκκλησία, ἔσπευσεν ἵνα δι' ἐπιστολῶν καὶ δι' ἀποστολῆς ἐξάρχων συμβουλεύσῃ τοῖς ἀντιφερομένοις ὁμόνοιαν, συστήσῃ αὐτοῖς μετὰ τοῦ Ἀποστόλου τὸ αὐτὸ φρονεῖν καὶ εἰρηνεύειν, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ᾖ μετ' αὐτῶν ..αὶ παραινέσῃ τὴν ἄρσιν τῶν διαφωνιῶν καὶ τὰς αἰτίας τῶν σκανδάλων.

Καίτοι δὲ ἡ Ἐκκλησία οὐχὶ ἅπαξ καὶ δὶς, ἀλλὰ πλειστάκις καὶ ἐπανειλημμένως μητρικῶς τούτοις συνεβούλευσε καὶ παρήνεσεν, ὅπως, κηδόμενοι ἐκ καθήκοντος τῆς ὑπολήψεως τῆς μετανοίας αὐτῶν, παύσωσιν ἐρίζοντες καὶ ἀλληλομαχοῦντες πρὸς ἱκανοποίησιν ἰδίων ἀτομικῶν παθῶν καὶ καταστροφὴν ἐκείνης, οὐκ ἴσχυσεν, ἵνα φέρῃ αὐτοὺς εἰς συναίσθησιν τοῦ ἀτόπου τῆς διαγωγῆς αὐτῶν καὶ τῆς εἰς τὰ θέσμια τῆς Ἐκκλησίας ἀντιστρατεύσεως ταύτης.

Οὕτω περιαχθεῖσα ἡ Ἐκκλησία πρὸ φανερᾶς ἀπειθείας εἶδε τὴν μὲν μητρικὴν αὐτῆς φιλοστοργίαν ὑπὸ σκληρὰν τιθεμένην δοκιμασίαν καὶ τὴν φιλοδικαιοσύνην αὐτῆς ὑπαγορεύουσαν τὴν κατάγνωσιν πνευματικῶν ποινῶν κατὰ τῶν ἐπιλαθομένων τῶν καθηκόντων αὐτῶν. Καὶ πάλιν ὅμως, μακροθύμως φερομένη, οὐκ ἀρῆκε τέλεον ἐκνικηθῆναι τὴν μητρικὴν αὐτῆς φιλοστοργίαν· ὅθεν, εἰ καὶ κατεῖδε τοὺς ἐν τῇ τῶν Ἰβήρων σεβασμίᾳ μονῇ ἀντιστρατευομένους πρὸς τὸν δ'. κανόνα τῆς Δ'. οἰκουμενικῆς Συνόδου τὸν διακελεύοντα « τοὺς καθ' ἑκάστην πόλιν καὶ χώραν μοναζοντας ὑποτετάχθαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τὴν ἡσυχίαν ἀσπάσασθαι καὶ προσέχειν μόνῃ τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ, » οὐ κατέγνωσεν αὐτῶν ἀκοινωνησίαν κατὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ κανόνι γεγραμμένον « τὸν δὲ παραβαίνοντα τοῦτον ἡμῶν τὸν ὅρον, ὡρίσαμεν ἀκοινώνητον εἶναι, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται, » ἀλλὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκείνων ποινῶν χρῆσιν ἐποιήσατο δι' ὧντους ἂν παρεκλίναντας τῶν μοναχῶν εἰς συναίσθησιν τοῦ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν ἐκθέσμου ἀγάγοιτο. Καὶ δὴ σκεψαμένη συνοδικῶς ἔγνω τιμωρῆσαι πειθαρχικῶς τοὺς πρωταιτίους τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς ἀνταρσίας ταύτης ἀρχηγοὺς, ὅθεν κατέγνωσε τοῦ προηγουμένου Διονυσίου ἀρχὴν τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ καὶ ἀποβολὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς χορείας τῆς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει ἐπιστατούσης Κοινότητος· ἀρχὴν ἐπίσης τῶν προηγουμένων Γερασίμου Τσάκωνος καὶ Δανιὴλ καὶ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Μελετίου, διατάξασα ἅμα τὴν εἰς τὰ ἑῶ ἀποστολὴν αὐτῶν τε καὶ τοῦ συνενόχου αὐτοῖς Κυρίλλου μοναχοῦ, ὅπως ἀπολογηθῶσιν ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, τῆς προϊσταμένης αὐτῶν ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐκ φιλοδικαιοσύνης ἅμα καὶ φιλοστοργίας περὶ τῶν εἰς ἀπείθειαν πρωταιτίων γεγονότων τούτων οὕτω διέταξεν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀρχιμανδρίτην Ἀθανάσιον, ὑπαίτιον καὶ τοῦτον γενόμενον εἰς κατάκρισιν, μακροθυμήσασα διὰ τὸ γῆρας αὐτοῦ οὐ κατέγνωσεν αὐτοῦ ποινήν, ἐλπίζουσα ὅτι ὅ τε περὶ τὰς τοῦ βίου αὐτοῦ δυσμὰς ἐληλακὼς οὗτος ἱερομόναχος καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τυχὸν ἐκ πνεύματος ἀπειθείας ἐνεπνεύσθησαν, ἐκτιμῶντες τὴν τῆς Ἐκκλησίας μακροθυμίαν καὶ μητρικὴν πρὸς αὐτοὺς φιλοστοργίαν, στερρότερον προσηλωμένοι ἔσονται εἰς εὐπείθειαν, ἀεὶ μὲν μάλιστα δὲ ἐν ταῖς νῦν ἀντιξόοις περιστάσεσι τροσδοκώσης παρὰ τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει πατέρων θυμήρη ἀγγέλματα τῆς ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ εἰρηνικῆς αὐτῶν ἀναστροφῆς καὶ ὄχι δυσηχῆ ἀκούσματα ἐρίδων καὶ διαπληκτισμῶν.

Ἀλγεῖ ἡ Ἐκκλησία ὅταν ὑπὸ αὐτωσὶ σκληρὰν δοκιμασίαν τίθεται ἡ μητρικὴ αὐτῆς καρδία, παρηγορεῖται ὅμως καραδοκοῦσα τὴν γνωσιμαχίαν καὶ μετάνοιαν τῶν ἐκκλινάντων καὶ ἀναμιμνησκομένη ὅτι ἐκ παραχωρήσεως τοῦ Θείου ταῦτα ἐπισυμβαίνουσιν ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται.

Ἔδει μὲν πάντως μηδὲ ἀρχὴν ὀνομάζεσθαι τὰ σκάνδαλα καὶ τὰς ἀπ' αὐτῶν ἔριδας καὶ διχοστασίας ἐν ἁπάσῃ μὲν τῇ ἐκλεκτῇ καὶ θεοκαταστάτῳ ποίμνῃ τοῦ Κυρίου, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, οἱ τῆς ἰδίας αὐτῶν τελειότητος ἕνεκα τοῦ κόσμου ἀπομακρυνθέντες προσήκει τὴν πᾶσαν ἐνδείκνυσθαι προθυμίαν καὶ μέριμναν ὥστε τηρεῖν ἀνενδότως καὶ ἀστεμφῶς « τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθημεν ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν, » τὸ αὐτὸ φρονοῦντες καὶ λέγοντες ἐν ἀνυποκρίτῳ ἀγάπῃ, « ἀγάπη οὐ ζηλούσῃ, οὐκ ἀσχημονούσῃ, οὐ παροτρυνομένῃ οὐ χαιρούσῃ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαιρούσῃ δὲ τῇ ἀληθείᾳ.» Ἀλλ' ὅταν, ὡς μὴ ὤφελε, ταῦτα ἀναφανῶσι, τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπιβέβληται τὸ ἀλγεινὸν μὲν, πλὴν ἀναπόφευκτον καθῆκον τοῦ ἐκκόψαι τῇ πνευματικῇ ἀξίνῃ τὰς ἀκάνθας καὶ ἄραι τὰ σκάνδαλα.

Οὐχὶ πρῶτον ἤδη δυστυχῶς ἀφορμαὶ θλίψεως τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐγένοντό τινες τῶν τῆς μοναχικῆς μετειληφότων πολιτείας· τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς ἀπειθείας καὶ ἄλλοτε ὑπεισελθεῖν εἰς τὸ ἁγιώνυμον ὄρος ἐτόλμησε καὶ διαταράξαι τὴν γαλήνιον πολιτείαν τῶν ἐν αὐτῷ ἐγκαταβιωσάντων πατέρων· ἀλλ' ὡς ἤδη, καὶ τότε ἡ Ἐκκλησία σπεύσασα ἐκαθάρισε τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου, καθ' ἃ ἐκ τῆς ἐπομένης συνοδικῆς καταγνωσθείσης τότε καθαιρέσεως διαπυνθανόμεθα:

Εἰ καὶ πάντες οἱ ἁπαξαπλῶς παραβλέποντες τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους νόμους καὶ τὰ θεοσεβῶς νομοθετηθέντα, καὶ ταῖς παρανομίαις ἑαυτοὺς αἰτιάζοντες, ποιναῖς ταῖς ὑπὸ νόμων ἀνηκέστους καθυποβάλλονται, καὶ νομίμως καταδικάζονται, πολλῷ μᾶλλον οἱ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βήματος ταχθέντες, καὶ τῷ τοῦ ἱερατικοῦ καὶ μοναχικοῦ βίου ἐπαγγέλματι προκεκληρωμένοι, καὶ Θεῷ τὰς συνθήκας ἀποδόντες τοῦ ὁσίως καὶ ἀμέμπτως πολιτεύεσθαι καὶ εὐλαβῶς τοὺς νόμους τηρεῖν, ἀξίους τε ἑαυτοὺς δείκνυσθαι τοῦ ἐπαγγέλματος, καὶ πονηρᾶς ἁπάσης ὑπολήψεως καθαροὺς περισώζειν, ὅταν αὐτοὶ τοῦ φυλάττειν τοὺς θείους νόμους καταψευδόμενοι φαίνονται, τῆς σφῶν ἐπαγγελίας, καὶ ἀντιτακτοῦντες καὶ ἀντιπράττοντες, καὶ σκότος ἀντὶ φωτὸς καθιστάμενοι, καὶ πρὸς πᾶσαν παρανομίαν χωροῦντες ἀνυποστόλως, καὶ διαφθείροντες τὰ καλῶς νενομοθετημένα, καὶ μάλιστα ὅταν τῇ κοινῇ Μητρὶ καὶ μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τῇ ἀρχῇ καὶ κεφαλῇ τῶν Ἐκκλησιῶν ἁπασῶν, ἀντιστρατευόμενοι φαίνωνται, ἀνταρσίαν τε καὶ ἀνυποταξίαν παραβόλως κατατολμῶντες, καὶ καταφρονοῦντες δυσεβῶς πάνυ τῆς κοινῆς εὐεργέτιδος, εὐλόγως τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἀξίνῃ κατακόπτονται ὡς καρποὺς πονηροὺς καὶ ἐπιμέμπτους ἀναδιδοντες κατὰ τὸν εὐθαλῆ καὶ ἀμώμητον περίβολον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀποβάλλονται καθάπερ ἐξίτηλα ξύλα καὶ εὔθετα πρὸς τὴν τοῦ ἐπαπειλουμένου πυρὸς ἀνάλωσιν, ἵνα μὴ τῷ σφῶν πονηρῷ παραδείγματι πρόσκομμα γίνωνται καὶ ἄλλους καὶ τῆς οἰκείας μοχθηρίας καὶ ἀνταρσίας, ὥσπερ λοιμικοῦ τινος καὶ φθοροποιοῦ πάθους μετάδωσιν ὀλεθρίαν ἐναποτάξωνται καὶ φθορᾶς καὶ βλάβης οὐ τῆς τυχούσης καὶ τὸ κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας σύστημα παραίτιον γένωνται. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ὁ κατὰ τὸ ἅγιον ὄρος ἐν τῇ σεβασμίᾳ

μονῇ τοῦ Βατοπαιδίου, φθάσας, ὡς μὴ ὤφελε, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ χρηματίσαι σκευοφύλαξ κακοπαίσιος, φύσεως καὶ προαιρέσεως μοχθηρᾶς καὶ κακοτρόπου ὑπάρχων καὶ ὄργανον καὶ ἄγγειον τοῦ Σατανᾶ, τῆς οἰκίας ἀξίας καὶ ἐπαγγελίας ἐπιλαθόμενος, καὶ τῶν καθηκόντων τῷ μοναδικῷ ἐπαγγέλματι οὐδένα λόγον ποιούμενος, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, τὸ τοῦ λόγου, πρὸς πᾶσαν ἰδέαν παρανομίας ἀνυποστόλως ἐξώκειλε, καὶ τῇ ἰδίᾳ κακουργίᾳ διαφθείρας καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ εὑρισκομένων, καὶ φατρίαν μιαρὰν καὶ πονηρὰν συστησάμενος, καὶ αὐτὸς πρωτουργὸς καὶ στρατάρχης μοχθηρᾶς φάλαγγος χρηματίσας κατὰ μίμησιν τοῦ Ἑωσφόρου, ὅστις ἄγγελος γενόμενος φωτὸς, τῇ ἰδίᾳ μοχθηρίᾳ εἰς ἀγγέλων σκότους ἑαυτὸν μεταβαλών, εἰς τὸ αἰώνιον σκότος τοὺς συνοπαδοὺς καὶ συνακολούθους αὐτοῦ συγκατέσπασεν, οὕτω καὶ αὐτὸς εἰς ἐφάμιλλον κακίαν ἑαυτὸν σχηματίσας καὶ τοὺς εἰς συνωμοσίαν ὁμοφρονοῦντας συνοπαδοὺς καὶ συνακολούθους ἑαυτῷ συμπαραλαβὼν εἰς πρόδηλον ἀποστασίαν μεθ' ὅσης ἀσεβείας καὶ ἀναισχυντίας ὁ μιαρὸς κατηνέχθη, καὶ νόμων θείων καταφρονήσας καὶ τοὺς ὅρους τοῦ μοναδικοῦ βίου ὑπεραλάμενος καὶ τὰ πρεσβεῖα καὶ προνόμια τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ θρόνου παρ' οὐδὲν θέμενος, καὶ οὐδὲ τοῦτο συνεὶς ὁ ἀνόητος, ὅτι ἡ ἱερὰ μονὴ αὕτη ὡς τῇ σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ τετιμημένη ἀμέσως ὑπόκειται τῷ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικῷ θρόνῳ, καὶ παρ' ἡμῶν ὀφείλει διεξάγεσθαι καὶ διακυβερνᾶσθαι, καὶ ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, ὡς κοινὴ μήτηρ καὶ κεφαλὴ καὶ ἀρχὴ ἔχει τὴν ἰσχὺν καὶ ἐξουσίαν καὶ τὸ κράτος πασῶν τῶν κατὰ μέρος ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ ἱερῶν μοναστηρίων. Τούτων οὖν οὐδὲν ἐπὶ νοῦν βαλών ὁ δυσσεβὴς καὶ παμμίαρος, ὥρμησεν ἀνυποστόλως μετὰ τῆς μιαρᾶς αὐτοῦ φατρίας πρὸς πᾶσαν κακίαν καὶ παρανομίαν· καὶ ἐῶντες ἀπαριθμεῖσθαι καὶ λέγειν τὰ ἐν πολλοῖς καὶ διαφόροις τόποις καὶ ἐπαρχίαις ὑπ' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ τολμηθέντα τε καὶ πραχθέντα, ὅσα περ παρὰ πολλῶν διηγούμενα αὐτὰ ἐνηχήθημεν, ἵνα μὴ τῇ ἀφηγήσει τῶν τοιούτων τὰς τῶν ἁπλουστέρων καὶ ἀκεραιοτέρων ψυχὰς διαφθείρωμεν καὶ μολύνωμεν, τοῦτο μόνον ἐκ τῶν πολλῶν παριδεῖν οὐκ ἠνέσχομεν, τὸ τῆς φανερᾶς αὐτοῦ ἀποστασίας καὶ ἀνταρσίας πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἔγκλημα καὶ δυσσέβημα παρ' οὐδενὸς πώποτε μέχρι τοῦ νῦν ἁπάντων τῶν ἐν τῷ ἁγιονύμῳ ὄρει μοναστηριακῶν πατέρων πραχθέν τε καὶ τολμηθέν, ὅπερ καὶ οἱ θεῖοι νόμοι μεγάλως καταδικάζουσι καὶ τοὺς ὑπευθύνους φανέντας τῷ τοιούτῳ ἐγκλήματι ταῖς ἐσχάταις τῆς Ἐκκλησίας ποιναῖς ἐνδίκως μάλα καθυποβάλλουσιν. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ εἰς ἑτέρας δυσσεβείας καὶ προφανοῦς ἱεροσυλίας κατηνέχθησαν ἁμαρτίας· συνάγοντες καὶ γὰρ τὰ ἀπὸ τῆς τῶν χριστιανῶν ἐλεημοσύνης διδόμενα χρήματα καταναλίσκουσιν αὐτὰ δι' ἰδίαν πεισμονὴν καὶ ἐθελοκακίαν εἰς τὰ κακὰ αὐτῶν θελήματα καὶ εἰς ἄτοπα ἀνοσιουργήματα, καὶ βλάπτοντες καὶ ζημιοῦντες τὴν ἱερὰν μονὴν ταύτην, γίνονται πρόσκομμα κακῶν καὶ ἀπωλείας παράδειγμα, καὶ ψυχροτήτος καὶ ἀνελαβείας πρόξενοι τοῖς εὐσεβέσι χριστιανοῖς, οἵτινες βλέποντες τὰ θεοστυγῆ αὐτῶν ἐπιχειρήματα ψυχραίνονται ἁπλῶς πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καὶ βοήθειαν καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν μοναστηρίων καὶ ἁγίων Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ φθείρουσι καὶ τὸ ἴδιον αὐτῶν μοναστήριον καὶ βλάπτουσι καὶ τὰ λοιπά, ἐμποδίζοντες τὴν παρὰ τῶν Χριστιανῶν ἐλεημοσύνην· ὧν ἕνεκα ἀτοπημάτων καὶ δυσσεβημάτων αὐτοῦ ἄξιος ἐκρίθη συνοδικῇ ἀποφάσει παντελοῦς καθαιρέσεως τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ· καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα ἐν ἁγίῳ Πνεύματι μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν, ἵνα ὁ διαληφθεὶς κακοπαίσιος ὁ καὶ σκευοφύλαξ χρηματίσας τῆς μονῆς τοῦ Βατοπαιδίου, ὡς τοιοῦτος καὶ τηλικοῦτος τὴν μοχθηρίαν καὶ ἀσέβειαν καὶ ὡς ὄργανον τοῦ διαβόλου καὶ ἀποστάτης καὶ φατριαστὴς καὶ καταφρονητὴς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ φθορεὺς καὶ ἐπιζήμιος τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου καὶ ἀνάξιος ἐπὶ πᾶσι τούτοις γεγονὼς τοῦ ἱερατεύειν Θεῷ, καθηρημένος ὑπάρχει» κλπ.

Ἐκ τοῦ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα ἀπολυθέντος τούτου ἐγγράφου συνάγεται ἡ σπανίως μὲν εὐτυχῶς ἀλλ' ἔστιν ὅτε δυστυχῶς καὶ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει ἐξέγερσις πνεύματος ἥκιστα πρὸς τὸ μοναδικὸν πολίτευμα ἀνταποκρινομένου, ἀείποτε ὅμως ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν ἐκεῖ ἐνασκουμένων πατέρων νομοταγῶς πολιτευομένη πᾶσαν τοιαύτην ἔνθεσμον διάθεσιν τοῦ Ἄθω ἀπεκίνησεν.

Ἐν τῶν μάλα ἐπειγόντως δεομένων τῆς κυβερνητικῆς προνοίας ἐστὶν ἀναντιρρήτως καὶ ἡ διακανόνισις τῶν ἐπὶ τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου ἰσχυουσῶν ἐν τῷ κράτει ἀρχῶν. Μέχρι τῶν δυσμῶν τοῦ 1875 αἱ ἀρχαὶ τοῦ Σερῆ ἐκανόνιζον τὰς κληρονομικὰς τῶν ἐξ ἀδιαθέτου ἀποβιούντων Χριστιανῶν ὑποθέσεις, ἀπείρητο δὲ ἡ ἀνάμιξις εἰς τὰς διὰ διαθήκης τοῦ τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος τακτοποιηθείσας κληρονομίας. Τὸ θέσπισμα τῆς 13 Ζιλκαδὲ 1292 (30 Νοεμβρίου 1875) ἀποσεῖσαν τὴν ἐπὶ τῶν μὴ Μωαμεθανῶν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων τοῦ Σερῆ, ἀρῆκεν ἀκανόνιστον τὸ κληρονομικὸν δίκαιον, οὗ τὴν κωδικοποίησιν ἀνέβαλεν ἡ ἐπὶ τοῦ ἀστικοῦ νόμου (Μεζελὲ) συντακτικὴ ἐπιτροπὴ, περιστᾶσα πρὸ τῆς δυσχερείας τῆς ὑπὸ ἑνιαίου τινὸς νόμου διακανονίσεως τῶν κληρονομικῶν ὑποθέσεων τῶν εἰς διαφόρους θρησκείας ἀνηκόντων ὑπηκόων τοῦ κράτους. Καὶ ὄντος μετὰ τὴν πανδήμως γενομένην ἀνακήρυξιν τῆς πλήρους θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν θεμελιώδη ταύτην τοῦ κράτους ἀρχὴν ἦν ἡ πεισθανάγκασις τῶν ὀπαδῶν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ θρησκεύματος, ὅπως διακανονίζωσι τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις κατὰ τὰς διατάξεις θρησκευτικοῦ νόμου ἑτέρου θρησκεύματος, ἐπειδὴ πᾶς τοιοῦτος ἐξαναγκασμὸς εἴη ἂν ἄρνησις τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνεξιθρησκείας, ἣν ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις πανδήμως ἀνεκήρυξε.

Ἐν ᾧ κτηθὲν δικαίωμα ἐλογίζετο καὶ ἡ κατὰ τὰ θρησκευτικὰ ἡμῶν ἔθιμα διακανόνισις τῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν κληρονόμων τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου ἀποβιοῦντος Χριστιανοῦ, παρ' ἐλπίδα ἔνιοι τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κκ. Εἰσαγγελέων, ἀφορμώμενοι ἐν τῶν διαταξέων τοῦ ἀπὸ 7 Σεφὲρ 1278 διατάγματος, ἤγειραν ἀξιώσεις ἐξελέγξεως καὶ τῶν τακτικῶς συντεταγμένων διαθηκῶν καὶ μετακινήσεως τῆς τελευταίας τῶν διαθετῶν θελήσεως.

Ἡ ἀξίωσις αὕτη ἀντιστρατευομένη πρὸς τὸ γράμμα τοῦ Βερατίου τοῦ Πατριάρχου, τοὺς ἐν ἰσχύϊ νόμους καὶ κανονισμοὺς τοῦ κράτους καὶ πρὸς τὸ θέσπισμα τῆς 13 Ζιλκαδὲ 1292, ὅπερ κατὰ τὴν ἐξ ὀνόματος τῆς Ὑψ. Πύλης ἐν τῇ Συνδιασκέψει τῆς Κωνσταντινουπόλεως δήλωσιν τοῦ Ὑψ. Σαδρὲτ Πασσᾶ περιληφθὲν ἐν τῷ Συντάγματι μείζονα προσεκτήσατο αὐθεντείαν, ἀντεκρούσθη καὶ ἀντικρούεται ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν, οἵτινες καὶ ἐν ἀπορίᾳ περιαχθέντες ὡς ἐκ τῆς ἐπιμονῆς τῶν κκ. Εἰσαγγελέων ἀνηνέχθησαν πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἡ Α. Θ. Π. ἀφορμωμένη ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ νόμων καὶ κανονισμῶν τοῦ κράτους καὶ τῶν προνομίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπηύθυνε πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἐκτενὲς ταχρίριον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 7 Ρεβὶ-οὺλ Ἀχὴρ ἐ. ἔ. δι' οὗ προησπίσατο τοῦ κύρους καὶ τοῦ ἀπροσβλήτου τῶν νομίμως συντεταγμένων διαθηκῶν. Εἰς τὸ ταχρίριον τοῦτο ἀπήντησε τῇ 11ῃ τοῦ Ζεμάζι-οὺλ ἐβδὲλ ἰδ. ἔ. τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων ὑπουργεῖον, ἀναφερόμενον εἰς τὸ διαληφθὲν ἀπὸ 7 Σεφὲρ 1278 διάταγμα· κατὰ συνέπειαν ἡ Α. Θ. Π. διὰ νέου αὐτῆς ταχριρίου ἀνταπαντῶσα καὶ ἀποκρουόυσα τὸ μνησθὲν διάταγμα ὡς

ἀντικείμενον πρὸς τὰς Χριστιανικὰς παραδόσεις ζητεῖ ἵνα σαφῶς καὶ ἐπακριβῶς νομοθετηθῶσι μετὰ προηγουμένην συνενόησιν τὰ περὶ τοῦ κύρους τῶν Χριστιανικῶν διαθηκῶν καὶ τὰ περὶ διαδικασίας τῶν ἐξ αὐτῶν πηγαζουσῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν κληρονόμων.

Πεποιθότες ὅτι εἰσακουσθήσεται παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἡ δικαία αὕτη αἴτησις τῆς Α. Θ. Π. παραθέτομεν τὸ μνησθὲν νέον Πατριαρχικὸν τακρίριον, ἔχον ὡς ἑπομένως.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ.

Ἐξοχώτατε,

Ἐγκαίρως ἔλαβον καὶ μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς διῆλθον τὸν ἀπὸ τῆς 11 Δζεμαζῆ-οὐλ-ἐββὲλ 1297 ὑψηλὸν τῆς Ὑ. Ἐξοχότητος Τεσκερέν, ἀπαντῶντα εἰς τὸ ἀπὸ τῆς 7 Ρεβὶ-ουλ-αχὶρ 1297 τακρίριόν μου, πραγματευόμενον ἐκτενῶς περὶ τῆς νομιμότητος καὶ ἰσχύος, ἣν συνῳδὰ τοῖς κανόσι καὶ τοῖς προνομίοις τῶν Πατριαρχείων ὡς καὶ τοῖς ἐθίμοις τῶν χριστιανῶν, δέον νὰ ἔχωσιν αἱ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν νομίμως συντεταγμέναι διαθῆκαι.

Ἡ Ὑ. Ἐξοχότης διὰ τῆς ἀπαντήσεως αὐτῆς ταύτης παραβλέπουσα πᾶν ὅ,τι κατὰ καιροὺς κατ' αὐτοκρατορικὴν ἐπίνευσιν ἐθεσπίσθη περὶ τοῦ νομίμου κύρους τῶν διαθηκῶν τῶν χριστιανῶν, περιλαμβάνεται δὲ ἐν τῷ ὑψηλῷ Βερατίῳ τοῦ Πατριάρχου, ἐν τοῖς ὑπὸ τῆς Σεβ. Κυβερνήσεως ἐπικεκυρωμένοις κανονισμοῖς τῶν Πατριαρχείων, ἐν διαφόροις ὑψηλοῖς βεζερικοῖς διατάγμασι καὶ ἐν τῷ κατὰ τὸ ἔτος 1292 ἐκδοθέντι ὑψηλῷ περὶ μεταρρυθμίσεων φιρμανίῳ, στηρίζει τὴν ὑψηλὴν Αὐτῆς ἀπάντησιν ἐπὶ τοῦ ἀπὸ τῆς 7 Σεφὲρ 1278 ὑψηλοῦ διατάγματος τοῦ πλατύτερον μέν πως, ἀλλ' ὅλως ἀσυμβιβάστως, ὡς συγκρουομένων πρὸς ἀλλήλας τῶν ἐν αὐτῷ διατάξεων, διακανονίζοντος τὰ περὶ τῶν χριστιανικῶν κληρονομιῶν καὶ τοῦ κύρους τῶν διαθηκῶν καὶ τὰ πρὸς διευθέτησιν τῶν ἐξ αὐτῶν πηγαζουσῶν διαφορῶν.

Εἶνε πρόδηλον, Ἐξοχώτατε, ὅτι αἱ κατὰ διαφόρους καιροὺς συνεπείᾳ παραπόνων τῶν χριστιανῶν καὶ παραστάσεων τῶν Πατριαρχείων ἐκδοθεῖσαι κατ' αὐτοκρατορικὴν ἐπίνευσιν ὑψηλαὶ περὶ διαθηκῶν τῶν χριστιανῶν διατάξεις παρουσιάζουσι πολλὰς νομικὰς ἀτελείας καὶ πολλὰς νομικὰς συγκρούσεις καὶ ἀντιφάσεις, μάλιστα δὲ αἱ ἐν τῷ ἀπὸ τῆς 7 Σεφὲρ 1278 διατάγματι· συμβαίνει δὲ τοῦτο διότι προὔκειτο διὰ τούτων ἔνθεν μὲν νὰ διαφυλαχθῶσιν, ὅσον ἔνεστιν, αἱ διατάξεις τοῦ ἱεροῦ ὀθωμανικοῦ νόμου, ἔνθεν δὲ νὰ νομιμοποιηθῇ ἡ ἐλευθέρα διάθεσις τῶν χριστιανῶν κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς νόμους τε καὶ ἔθιμα.

Τὸ ἐν πολλοῖς ἀσυμβίβαστον τῶν δύο τούτων νομικῶν ἀρχῶν ἐγέννα καὶ γεννᾷ καθ' ἑκάστην, ἐν περιπτώσει διενέξεων περὶ κληρονομιῶν μεταξὺ Χριστιανῶν, συγκρούσεις καὶ διαφορὰς καὶ μάχας μεταξὺ τῶν σεβασμίων μητροπολιτῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν σοφολογιωτάτων δικαστῶν ἀφ' ἑτέρου· ἤδη μάλιστα μετὰ τὴν νέαν δικαστικὴν τῶν πραγμάτων τάξιν, ἕνεκα τῶν ἐπεμβάσεων τῶν εἰσαγγελέων ἐπολλαπλασιάσθησαν αἱ τοιαύτης φύσεως διαφωνίαι· ἐπειδὴ οὗτοι καὶ αὐτὰς τὰς ἐν τῷ μνησθέντι διατάγματι διατάξεις ἀθετοῦσι μὴ θέλοντες νὰ λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψιν τὰς ὑπὸ τῶν Μητροπόλεων ἀνεγνωρισμένας καὶ ἐπικεκυρωμένας διαθήκας ὡς ἐγκύρους καὶ καλῶς ἐχούσας, ἀλλὰ προβαίνουσιν εἰς ἐξετάσεις τῶν ἐν αὐταῖς ὑπογεγραμμένων μαρτύρων καὶ τῶν λοιπῶν περὶ συντάξεως τύπων, διασείοντες οὕτω τὸ σύνολον τῶν διαθηκῶν καὶ ἀκυροῦντες καθ' ὁλοκληρίαν αὐτάς, ἐνῷ ὅλως διάφορον εἶνε τό τε πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τοῦ εἰρημένου διατάγματος, καθ' ὃ ὀφείλουσιν ἀνενδοιάστως νὰ ἀναγνωρίζωσι τὰς τοιαύτας διαθήκας ὡς νομίμως καὶ καλῶς συντεταγμένας. Ἐκ τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῶν περὶ διαθηκῶν πραγμάτων μεγίστη προσγίνεται ζημία ἠθική τε καὶ ὑλικὴ τοῖς τε ἀτόμοις, τοῖς ἐλευθέραν θέλησιν ἔχουσι νὰ διευθετῶσι τὴν ἑαυτῶν περιουσίαν ὅπως ἂν βούλωνται καὶ ὅπως ἡ συνείδησις καὶ αἱ ἴδιαι αὐτῶν θρησκευτικαὶ διατάξεις ὑπαγορεύουσι, καὶ τοῖς ἡμετέροις κοινωφελέσι καθιδρύμασιν, ὑπὲρ ὧν πάντοτε ἔκαστος Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ διαθέσῃ τι ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας.

Τούτων ἕνεκεν αἱ ἐν τῷ μνησθέντι διατάγματι τῆς 7 Σεφὲρ 1278 διατάξεις εἰσὶν ἀσαφεῖς, ἀντίκεινται δὲ ἐκ διαμέτρου ὅλως εἰς τὰς περὶ διαθηκῶν χριστιανικὰς διατάξεις, εἰς ἃς καὶ μόνας ὀφείλει ὁ Χριστιανὸς κατὰ συνείδησιν καὶ ἐλευθέραν θέλησιν νὰ ὑπακούῃ. Παρακαλῶ τοίνυν τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν ἐμοῦ τε καὶ πάντων τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ὅπως μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν νομοθετηθῶσι σαφῶς καὶ ἐπακριβῶς νέαι διατάξεις περὶ τοῦ κύρους τῶν Χριστιανικῶν διαθηκῶν καὶ περὶ διαδικασίας τῶν ἐκ τούτων πηγαζουσῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν κληρονόμων.

Τῇ 30 Ζιλκαδὲ 1297—22 Ὀκτωβρίου 1296—18ᵹ0.

Ἐγράψαμεν ἤδη περὶ τοῦ ἐπιγενομένου τοῖς φιλανθρωπικοῖς ἡμῶν καθιδρύμασιν ἀδικήματος, τοῦ στερήσαντος αὐτὰ τῆς βασιλείου καθ' ἑκάστην χορηγίας τῶν 75 ὀκάδων ἄρτου καὶ 50 ὀκάδων κρέατος, τῶν δυσὶν αὐτοκρατορικοῖς θεσπίσμασι καθορισθέντων πρὸς μικράν τινα ἀνακούρισιν τῶν ἀδραῖς δαπάναις τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους συντηρουμένων ἀσύλων τῆς φιλανθρωπίας. Ἡ Ἐκκλησία ἐκ καθήκοντος οὐκ ὤκνησεν, ἵνα τὴν φωνὴν αὐτῆς ὑψώσῃ παρὰ τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει· καὶ δὴ διὰ τακρίριου αὐτῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 30 τοῦ πρὸ μικροῦ παριππεύσαντος μηνός, ὑποδεικνύουσα αὐτῇ τὸ εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα προσγενόμενον ἀδίκημα, ἐξικετεύει τὴν βασίλειον εὐσπλαγχνίαν ὑπὲρ τῶν ἐξ ἐλέους καὶ συνδρομῆς τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν Γένους συντηρουμένων καὶ περιθαλπομένων δυστυχῶν.

Πεποίθαμεν ὅτι ἡ πανθομολογουμένη φιλευσπλαγχνία καὶ φιλοδικαιοσύνη τῆς Α. Α. Μ. ἐπανορθώσει ὡς τάχιστα τὸ εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα προσγενόμενον ἀδίκημα καὶ ὅτι λίαν ταχέως ἐξαγγελεῖ ἡ Ἀλήθεια τὴν ἐπανόρθωσιν ταύτην· ἐπὶ τῇ ἐλπίδι καὶ προσδοκίᾳ ταύτῃ παραθέτομεν τὸ διαληφθὲν τακρίριον τῆς Α. Θ. Π. ἔχον ὧδε:

ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ.

Ἐξοχώτατε

Πρό τινων ἡμερῶν διὰ τοῦ ἀπὸ τῆς 26 Ῥαμαζὰν 1297 Τεσκερέ μου ἐδήλωσα μετὰ λύπης τῇ ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι, ὅτι ὁ ἀπό τινων ἐτῶν αὐτοκρατορικῇ φιλανθρώπῳ καὶ προνοητικῇ θελήσει χορηγούμενος ἄρτος εἰς τὸ νοσοκομεῖον, γηροκομεῖον καὶ ὀρφανοτροφεῖον ἐξ ὀκάδων 75 καθ' ἑκάστην πρὸς μικρὰν ἐξοικονόμησιν τῶν ἀπείρων αὐτῶν ἀναγκῶν διὰ τὴν περιθαλψιν ὑπερχιλίων ἀσθενῶν, γερόντων καὶ ὀρφανῶν, ἔπαυσε χορηγούμενος, ἐνῷ δὲ μετὰ παλλούσης καρδίας καὶ σπουδαίας μεριμνης περιέμενον ὅπως ἀκούσω, ὅτι αὖθις ἡ Αὐτ. Κυβέρνησις λαβοῦσα ἐν ὄψει, καίτοι ἐν στενοχωρίαις διακειμένη, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο πρόξενον ἀδικίας καθίσταται τοῖς φιλανθρωπικοῖς τούτοις καθιδρύμασι καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς νοσηλευομένοις .καὶ περιθαλπομένοις χωλοῖς, ἀναπήροις, ἀομμάτοις, ἀσθενέσι καὶ ὀρφανοῖς, οἵτινες ἄλλως, εὐεργετούμενοι, εὐχὰς καὶ δεήσεις ἀναπέμπουσι τῷ ὑψίστῳ Θεῷ ὑπὲρ τοῦ εὐεργετικωτάτου Ἄνακτος ἡμῶν Σουλτὰν Ἀβδ-οὐλ Χαμὶτ-χὰν Αὐθέντου ἡμῶν, μετ' ἐγκαρδίου ἕλγους καὶ θλίψεως ἔμαθον, ὅτι ἔπαυσε καὶ ἡ τοῦ κρέατος χορηγία. Ἀδυνατῶ, Ἐξοχώτατε, ὅπως παραστήσω αὐτῇ τὸ προξενηθὲν ἐν ἐμοὶ καὶ πᾶσι τοῖς περὶ ἐμὲ ἄλγος, καὶ τὴν ἀπορίαν πῶς ἡ Σ. Α. Κυβέρνησις ἑκάστοτε φιλανθρώπως καὶ ἐπιεικῶς μεριμνῶσα ὑπὲρ τῶν πασχόντων κατὰ τὰς σκληρὰς ταύτας ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν περιστάσεις, εἰς ἃς κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, εὑρισκόμεθα, ἠθέλησεν ἵνα προβῇ εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, τὸ ὁποῖον αὐτῇ μὲν οὐδεμίαν σημαντικὴν ὑλικὴν ὠφέλειαν παρέχει, τοῖς εἰρημένοις δὲ καθιδρύμασι καὶ τοῖς ἐν τούτοις πτωχοῖς ἀνυπολόγιστον ζημίαν ἐπάγει. Δὲν πρόκειται, ἐξοχώτατε, περὶ ἄλλου τινὸς πράγματος, δὲν πρόκειται περὶ χορηγίας δι' ἄλλας ἀνάγκας καὶ χρείας, ἀλλὰ πρόκειται περὶ φιλανθρωπίας, πρόκειται περὶ ἐλέους καὶ βοηθείας φιλανθρωπικῶν

καθιδρυμάτων, πτωχῆς σχολῆς δι' ὀρφανὰ, τυφλῶν, ἀναπήρων, ὀρφανῶν καὶ γεγηρακότων· διὰ ταῦτα φρονῶ ὅτι περὶ τοιούτων προκειμένου καὶ ἐκ τοῦ ὑστερήματος ἔτι δέον ἵνα ἐπιγίγνηται βοήθεια πρὸς μερὰν αὐτῶν παρηγορίαν. Ὅθεν παρακαλῶ τὴν Υ. Ἐξοχότητα καὶ οἱ Αὐτῆς τὴν Σ. Α. Κυβέρνησιν ὅπως χάριν τῆς πολυτίμου ζωῆς καὶ ὑγείας τῆς Α. Μ. τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος εὐαρεστηθῇ ἵνα διενεργήσῃ καὶ διατάξῃ τὸ ταχύτερον, ὅπως ἐπαναληφθῇ αὖθις ἡ χορήγησις τοῦ ἀποκοπέντος ἄρτου καὶ κρέατος.

8 Ζιλχητζὲ 1297 30 Ὀκτωβρίου 1880.

Υ. Γ. Εἴχομεν γεγραμμένα τανωτέρω ὅτε πληροφορηθέντες σπεύδομεν εὐχαρίστως ἐξαγγεῖλαι ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους ὑπουργοὺς ἐπισκέψει Αὐτῆς κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Βαϊραμίου ὡμίλησεν αὐτοῖς καὶ προφορικῶς περὶ τοῦ γενομένου τούτου εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα ἀδικήματος καὶ ἐξητήσατο ἐπανόρθωσιν. Αἱ ΑΑ. Ε.Ε. καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ Α. Ὑψ. ὁ πρωθυπουργὸς διεβεβαίωσαν τὴν Α. Θ. Π. ὅτι ἀνακληθήσεται ἡ δοθεῖσα διαταγὴ πρὸς ἀποκοπὴν τῆς εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καθιδρύματα χορηγουμένης βασιλείου δωρεᾶς. Ἡ ἀνάκλησις τῆς διαταγῆς ταύτης περιποιήσει πολλὴν τιμὴν εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν.

Εἰ καὶ ῥητῶς ἡ ὑποτύπωσις τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς ἐν Πάτμῳ σεβασμίας σταυροπηγιακῆς μονῆς τῆς ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐπιστηθίου μαθητοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τιμωμένης καθορίζει τὰ περὶ ἐκλογῆς τοῦ κατὰ καιρὸν ἡγουμενεύσοντος ταύτης, εἰ καὶ σαφῶς πλεῖστα παλαιγενῆ Πατριαρχικὰ σιγίλια τὴν διάταξιν ταύτην τοῦ ἱδρυτοῦ ἐκράτυνάν τε καὶ ἐβεβαίωσαν, προκειμένης ἐπ' ἐσχάτων ἐκλογῆς ἡγουμένου κατὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἄχρις ἡμῶν νενομισμένα, οὐκ εἴδαμεν πῶς αἱ ἐν τοῖς διαληφθεῖσι σεβασμίοις ἐγγράφοις περὶ ἐκλογῆς ἡγουμένου διατάξεις παρωράθησαν καὶ παρὰ τὰ ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ μονῇ νόμιμα ἐζητήθη, ἵνα καὶ κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν τῆς ἡγουμενείας περίοδον, ἡ τῆς μονῆς διοίκησις ἀνατεθῇ καὶ αὖθις τῷ ἐν τῇ ληξάσῃ περιόδῳ καθηγουμενεύσαντι. Ἡ Ἐκκλησία καθῆκον ἔχουσα προστατεῦσαι τὸ κῦρος τῶν ὑποτυπώσεων τῶν ἱδρυτῶν τῶν εὐαγῶν οἴκων καὶ τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν ἀποφάσεων, ὡς ἐνηχήθη τὸ γενόμενον ἐν Πάτμῳ ἔκθεσμον, ἔσπευσεν ἵνα κηρύξῃ ἄκυρον τὴν γενομένην καὶ διατάξῃ τὴν κατὰ τὰ ἐξ ἀρχῆς νόμιμα ἐκλογὴν, προσκαλέσασα τοὺς ἐκεῖ μονάζοντας ἵνα συμμορφωθῶσι πρὸς τὰς ὑποθήκας τῆς τε ὑποτυπώσεως καὶ τῶν Πατριαρχικῶν σιγιλίων ἐχούσας ὧδε:

›Αποσπάσματα ἔκ τε τῆς Ὑποτυπώσεως τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου περὶ ἐκλογῆς ἡγουμένου, καὶ ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν σιγιλίων ἀπὸ Ἰωάννου Θ΄. τοῦ Ἀγαπητοῦ μέχρι Γερμανοῦ Δ΄.

"Ἤδη δὲ καὶ περὶ ἐκλογῆς καὶ προχειρίσεως τῶν μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν κατὰ διαδοχὰς προστησομένων ὑμῶν, καὶ τὸ τῆς Ἡγουμενείας ἀναδεξομένων ἀξίωμα διαληπτέον. Κρίσει κοινῇ, καὶ ψήφῳ τῶν τε προκρίτων τῆς ἀδελφότητος, καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς μοναχῶν, τὴν τοῦ καθηγουμενεύνοντος ἐκλογὴν προβαίνειν ἐντέλλομαι· τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ βίου τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Παχωμίου, καὶ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφρουρήτου πατρὸς Εὐθυμίου, ὡς καλῶς ἔχον προεκπεμπόμενον εὑρήκαμεν· ἀλλὰ καί ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀείμνηστος Ἰουστινιανὸς, ἐναργῶς οὕτω περὶ τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς ἐν ταῖς ἑαυτοῦ τεθεσμοθέτηκε διατάξεσιν." (Ἐκ τῆς ὑποτυπώσεως)· "Ἐξέσται τοίνυν ἀκωλύτως τοῖς μοναχοῖς καὶ παρ' ᾧ ἂν βούλωνται τὰς αὐτῶν ποιεῖσθαι χειροτονίας, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐνεργεῖν τὴν τοῦ ἐν αὐτοῖς προστατοῦντος προχείρισιν." (Ἐκ τοῦ ὑπομνήματος Ἰωάννου τοῦ Ἀγαπητοῦ ἀριθ. 18 στχ μ (1 32).

"Καθόλου τοίνυν τοῦτο διοριζόμεθα, τὸ ἀπαράθραυστα μὲν καὶ ἀπερεγχείρητα διαμένειν εἰς τοὺς ἑξῆς ἅπαντας καὶ διηνεκεῖς χρόνους τό, τε χρυσόβουλλον τὸ ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μονῆς ἐκφωνηθὲν, καὶ τὸ Πατριαρχικὸν ὑπόμνημα, καὶ πάσας τὰς ἐν αὐτοῖς διαστίξεις ἀκεραίους φυλάττεσθαι κτλ." (Ἐκ τοῦ Λόγκᾳ τοῦ Χρυσοβέργου ὑπομνήματος· ἀριθ. 2· στιχ (1 5).

. . . . . "καὶ ζῶσιν ἐν αὐτῇ ἀνεπηρέαστοι καὶ ἀσκανδάλιστοι παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ταῖς φιλοδοξίαις ἐπιμενομένων, καὶ τὰς ἀκαίρους ἡγουμενείας ὑφαρπάζειν ἐπιχειρούντων. . . . . καὶ ἡ ἐμπεριειλημένη τοῖς γράμμασι παλαιὰ καὶ συνήθης ἐλευθερία τῆς Μονῆς, καὶ τὸ κατ' ἐκλογὴν ἐκ μέσου αὐτῶν ποιεῖν ἡγούμενον ὃν ἂν ἐθελήσωσι, καθὼς ἀνέκαθεν ἐπεκράτησεν ἐκ τοῦ ὅρου τοῦ τὴν Μονὴν δειμαμένου." (Παχωμίου Α΄· ἀριθ. 8, ζιγ· 1 05).

"Καὶ καθὼς ἀνέκαθεν ἐπεκράτησεν ἐκ τοῦ ὅρου τοῦ τὴν Μονὴν δειμαμένου κατ' ἐκλογὴν ἐκ μέσου αὐτῶν ποιεῖν ἡγούμενον ὃν ἂν ἐθελήσωσι κτλ· (Μελετίου Πηγᾶ ἐπιτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου· ἀριθ. 38 (15 7).

"Οἱ ἐνασκούμενοι δ' αὐτῇ μνημονεύοντες τοῦ Πατριαρχικοῦ ὀνόματος καὶ ἡσυχαστικῶς καὶ εἰρηνικῶς διάγοντες τὸν κατὰ Θεὸν βίον, ἔχωσι ἄδειαν ἐκλέγειν ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀποκαθιστᾶν τὸν ἡγούμενον αὐτῶν." (Κυρίλλου Α΄· τοῦ Λουκάρεως· ἀριθ. 4, (6 4.)

"Ἡ δὲ ἐκλογὴ τοῦ ἡγουμένου ἰδίως γένηται ὑπ' αὐτῶν ὡς διείληπται, καὶ τὰς χειροτονίας, κτλ· (Διονυσίου Δ΄· τοῦ Μουσελίμου· ἀριθ. 52 (1673).

"Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκλογὴ καὶ κατάστασις τοῦ ἡγουμένου κατὰ καιροὺς μὴ ἄλλως γένηται, εἰ μὴ κατὰ τὸν τύπον τοῦ κτήτορος, μόνον δηλαδὴ οἱ πάτερες, ποιῶσι τὴν ἐκλογὴν, ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ καθιστῶσιν ἡγούμενον, ὃν ἂν εὕρωσιν ἄξιον, ἀπέχοντες οἱ ἄλλοι μακρὰν τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως, ἤγουν τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγουμένου, καὶ μήτε ἱερεῖς, μήτε λαϊκοὶ, οἱ ἔξω τῆς τῶν πατέρων συσκηνίας, ἔχωσιν ἄδειαν ἐμβάλλειν ἑαυτοὺς, εἰς τοιαύτην ὑπουργίαν, κατ' οὐδεμίαν πρόφασιν, ὅπως φυλαχθῇ ὁ ἐξ ἀρχῆς τύπος τοῦ Μοναστηρίου, καθαρὸς καὶ ἀμετάθετος." (Καλλινίκου Β΄· ἀριθ. 53· (1 88,·

"Ἀλλ' ἐν στερήσει ἡγουμένου γενόμενοι ἔχωσιν ἐκλέγεσθαι καθ' ἑαυτοὺς καὶ προχειρίζεσθαι κοινῇ γνώμῃ ἕνα ἐκ τῆς συνοδίας αὐτῶν τὸν ἄξιον ἀναφανέντα, καὶ τοῦτον ἀποκαθιστᾶν ἡγούμενον·" (Ἱερεμίου Γ΄· ἀριθ. 66. (272

"Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἡγουμένου κατὰ καιροὺς μὴ ἄλλως γίγνηται εἰ μὴ κατὰ τὸν τύπον τοῦ κτήτορος, μόνοι δηλαδὴ οἱ πατέρες ποιῶσι τὴν ἐκλογὴν ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ καθιστῶσιν ἡγούμενον, ὃν ἂν εὕρωσιν ἄξιον, καὶ ἀπέχοντες, ὧσιν οἱ ἄλλοι μακρὰν τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως, ἤγουν τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγουμένου, καὶ μήτε ἱερεῖς, μήτε λαϊκοὶ, οἱ ἔξω τῶν πατέρων συσκηνίας, ἔχωσιν ἄδειαν ἐμβάλλειν ἑαυτοὺς εἰς τοιαύτην ὑπουργίαν, κατ' οὐδεμίαν πρόφασιν, ὅπως φυλαχθῇ ὁ ἐξ ἀρχῆς τύπος τοῦ Μοναστηρίου καθαρὸς καὶ ἀμετάθετος·")Ἐξάντιγράφου τοῦ σιγιλίου Ἰωαννικίου Γ΄· ἀριθ· 72 (1762).

. . . . . Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκλογὴ, καὶ κατάστασις τοῦ κατὰ καιροὺς ἡγουμένου μὴ ἄλλως γένηται, εἰ μὴ ἀριστίνδην, ὡς εἰπεῖν, καὶ κατ' ἐκλογὴν τῶν πρεσβυτέρων καὶ συνετωτέρων τῆς Μονῆς ταύτης, καὶ οἷον εἰπεῖν τῆς Γερουσίας, οὐ μὴν δὲ καὶ τῆς νεολαίας τῶν μοναχῶν λόγον ἐχούσης, καὶ ψῆφον ἐν τῇ ἀποκαταστάσει τοῦ ἡγουμένου, ἐπὶ τὸ φυλάττεσθαι τὸν ἐξ ἀρχῆς τύπον τοῦ Μοναστηρίου καθαρόν τε καὶ ἀμετάθετον· Ἂν δέ ποτε τινὲς παρεισρήσωσιν, εἰς τὸ τῆς ἡγουμενείας ὀφφίκιον κατὰ μεσιτείαν, ἢ βίαν πολιτικὴν, ἢ ἀρχοντικὴν, ἢ κατὰ ψηφοφορίαν, καὶ ἐκλογὴν τῶν νεωτέρων πατέρων καὶ οὐχὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ συνετῶν, οἱ τοιοῦτοι κακῶς παρεισρήσαντες εἰς τὸ τῆς ἡγουμενείας ὀφφίκιον, καὶ οἱ δεχόμενοι τοὺς τοιούτους ὡς ἡγουμένους καθῃρημένοι ὑπάρχωσι παρὰ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος, καὶ γεγυμνωμένοι πάσης θείας χάριτος·" (Σωφρονίου Β΄· ἀριθ. 8 (178).

"Ἄρθρον πέμπτον· "Μηδεὶς τοῦ λοιποῦ γίγνηται ἐν αὐτῷ ἡγούμενος ἄνευ γράμματος Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ, ἀλλ' ἐπειδὰν ἕλωνται αὐτὸν γνώμῃ κοινῇ οἱ συγκοινοβιάται πατέρες, τότε ἀποστέλλεται παρ' αὐτῶν κοινὴ ἐνυπόγραφος καὶ ἐνσφράγιστος ἀναφορὰ περὶ τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, καὶ οὕτω δι' ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος ἀποκαθιστῶται ὁ ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου τούτου κτλ." (Γρηγορίου Ε΄· ἀριθ. 89 (1797).

Ἐν τῷ τέλει δὲ τοῦ αὐτοῦ σιγιλίου· . . . . . "καὶ τὰς ἐκλογὰς τῶν ἡγουμένων ποιοῦντες μόνοι καθ' ἑαυτοὺς οἱ εἰρημένοι πατέρες, καὶ μηδεὶς ἐπὶ φιλοδοξίᾳ ὑφαρπάζῃ τὴν ἡγουμενείαν, ἀλλὰ διάγωσι κατὰ τὸν ὅρον τοῦ κτήτορον εὐλαβοῦς Μοναχοῦ Χριστοδούλου" κτλ.

Ἄρθρον Η΄. "Ὅστις δ' αὐτῶν μὴ κατὰ τὸν ἀρχαῖον μοναστηριακὸν αὐτῶν τρόπον, ἀλλὰ κατὰ βίαν, καὶ ἄλλως πως ἐπιχειρήσει αἰτῆσαι ἡγουμενείαν, ἢ ὀφφίκιον ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, οὗτοι πάντες ὡς ἀνατρεπεῖς τῶν ἀρχαίων, καὶ

καλῶν μοναστηριακῶν ἐθίμων, καὶ ὡς διεστραμμένοι καὶ ψαῦλοι" κτλ. (Καλλινίκου Ε'. ἀριθ. 92 '80).

"Ἀλλὰ καὶ ἐν στερήσει ἡγουμένου γενόμενοι ἐκλέγειν καθ' ἑαυτοὺς καὶ προχειρίζειν κοινῇ γνώμῃ ἕνα ἐκ τῆς συνοδείας αὐτῶν, τὸν ἄξιον ἀναφανησόμενον, καὶ τοῦτον ἀποκαθιστᾶν ἡγούμενον μηδενὸς τὸ παράπαν ἔξωθεν ἐπιχειροῦντος κατεπεμβαίνειν ὅπως ποτε τῆς Μονῆς ταύτης κτλ." (Γερμανοῦ Δ'. ἀριθ. 93 (1843).

Μετὰ πολλὰ ἄρθρα περὶ ψηφοφορίας διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγουμένου καὶ οἱπῶν, ἐκκλησιάρχου δηλ. καὶ συμβούλων, ἐν ἄρθρῳ 2.

"Ἡ διάρκεια τῆς ἡγουμενείας, ἰδιορρύθμου τῆς Μονῆς οὔσης, ἐστὶ διετὴς· μετ' αὐτὴν παραχωρεῖ τὴν ἡγουμενείαν εἰς τὸν ἐκλεκτὸν τῆς ἀδελφότητος· δύναται δὲ καὶ αὖθις ἡγουμενεῦσαι, ἀλλὰ μετὰ μίαν τοὐλάχιστον διετίαν, ἐὰν ἐκλεχθῇ πάλιν ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος." (Ἐκ τοῦ ἐγκριθέντος καὶ ἐπιβεβαιωθέντος συνοδικῶς κανονισμοῦ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ Κὺρ Σωφρονίου τοῦ Γ'.)

Περιττὸν ὑποδεῖξαι τοῖς ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ μοναχοῖς τὸ καθῆκον ὃ ἔχουσιν ἀπαρεγκλίτως τηρῆσαι τὰς ὑποθήκας ταύτας, ἃς ῥικταῖς ἀραῖς καὶ βάρει ἀλύτου ἀφορεσμοῦ οἱ ταύτας καθορίσαντες ἀοίδιμοι Πατριάρχαι κατωχυρώσαντο. Περιττὸν ὑποδεῖξαι καὶ τοῖς τῶν λαϊκῶν, τοῖς ζητοῦσι μεταλαβεῖν τῆς ἐκλογῆς, τὸ ἔκθεσμον τῆς ἀξιώσεως αὐτῶν· ὀφείλουσιν οὗτοι ἀναλογισθῆναι ὅτι διαιρέσεις διακονιῶν καὶ διαιρέσεις ἐνεργειῶν εἰσὶ, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα βαίνειν, ἵνα μὴ ἁμάρτωσι καὶ τοῖς ῥικτοῖς ἐπιτιμίοις, τοῖς ἐν τοῖς διαληφθεῖσι σιγιλίοις ἀλῶσιν.

Ἐπὶ ταῖς παρὰ Μωαμεθανοῖς ἑορταῖς τῶν θυσιῶν (Κουρβὰν Βαϊράμ) ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο τὴν προχθὲς Δευτέραν τοὺς ἐξοχ. ὑπουργοὺς, παρ' ἁπάντων δὲ ἐγένετο δεκτὴ μετ' ἐνδείξεων ἐξαιρετικῆς τιμῆς καὶ ὑπολήψεως.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς Δευτέρας προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ εἰς Λεβαδείαν μεταβάντος Ρώσσου πρεσβευτοῦ κ. Νοβικὼφ ἐπιτετραμμένος τὰ τῆς ἐνταῦθα Ρωσσικῆς πρεσβείας σύμβουλος αὐτῆς κ. Ὀνού.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ συμφώνως τῇ ἀποσολῇ αὐτῆς ἐργαζομένη ἐνέκρινε τὸν διορισμὸν ἐποπτῶν πρὸς ἐπίβλεψιν τῶν σχολῶν τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως κειμένων, ὡς τοιούτους δὲ διώρισε τοὺς Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτας Γρηγόριον Παλαμᾶν, Σχολάρχην τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ Κωνσταντῖνον Δεληγιάννην, ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καθὼς καὶ τοὺς ἱερολογ. ἱεροδιακόνους τῆς Α. Θ. Π. τὸν Δευτερεύοντα Ἰωάννην, Ἰωακεὶμ Φορόπουλον καὶ Σεραφεὶμ Σκαρούλην, καθῆκον ἔχοντας, ἵνα ἐπισκεπτόμενοι τὰς σχολὰς τὰς ἐν τῇ ταχθείσῃ ἑκάστῳ περιφερείᾳ, ἐξ οἰκείας ἀντιλήψεως πληροφορῶνται τὰ τῆς καταστάσεως αὐτῶν καὶ φωτίζωσι τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν περὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν.

Ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ ἀρχιερατικῶς προϊσταμένος τοῦ μὲν ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ ἁγίου Ἰωάννου διωρίσθη ὁ Θεοφ. ἀγ. πρώην Καμπανίας κ. Γρηγόριος, ἐν δὲ Ταταούλοις ὁ Θεοφ. ἀγ. Χαριουπόλεως κ. Γεννάδιος.

Ἐγκρίσει τῆς Ι. Συνόδου ἐνεκρίθη ἡ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν δι' ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων ἐγγραφὴ τῶν ἱερολ. Κωνσταντίνου Χ. Ἀποστόλου πρὸ μικροῦ ἀποφοιτήσαντος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἀρχιδιακόνου τό γε νῦν τοῦ Παναγίου Προύσης, καὶ Διονυσίου Χαρικλέους, ἱεροκήρυκος καὶ ἱεροδιδασκάλου ἐν Ν. Ἐφέσῳ.

Ὁ Σεβ. ἀγ. Νικαίας κ. Σωφρόνιος ἐκκλησιαστικῇ ἀδείᾳ ἀφίκετο κατ' αὐτὰς ἐνταῦθα ὅπως ἐπιμεληθῇ τῆς πασχούσης αὐτοῦ ὑγείας.

Μία τῶν συνεπειῶν τοῦ τελευταίου πολέμου ἦν, ὡς γνωστὸν, ἡ μετανάστευσις πολυαρίθμων κατοίκων ἐκ τῶν χωρῶν, αἵτινες ἀπετέλεσαν τὸ θέατρον τοῦ πολέμου καὶ τῶν ταραχῶν, εἰς μέρη ἀπωτέρω κείμενα τῶν χωρῶν ἐκείνων. Οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν, εἰς ἃ ἐπεσωρεύθησαν οἱ μετανάσται, ὑπέστησαν καὶ ὑφίστανται ἔτι οὐσιώδεις ζημίας, οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀσφάλεια αὐτῶν ἔπαθε καὶ πάσχει οὐ μικρὰ τραύματα, ἐκ τῶν ἐν λόγῳ μεταναστῶν. Τὰ παράπονα αὐτῶν ἐπανειλημμένως οἱ πάσχοντες κάτοικοι διεβίβασαν πρὸς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν, ὁτὲ μὲν ἀπ' εὐθείας, ὁτὲ δὲ καὶ διὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἥτις κατὰ καθῆκον, οὐκ ἐπαύσατο ἐνεργοῦσα περὶ τούτου τὰ δέοντα. Εὐτυχῶς ἡ ἱκετήριος αὕτη φωνὴ τῶν κατοίκων ἤρξατο ἤδη εἰσακουσμένη, ὡς ἔνδειξιν δὲ τούτου εὐχαρίστως ἀναφέρομεν τὸ γεγονὸς τῆς ἀπομακρύνσεως 84 οἰκογενειῶν μεταναστῶν ἐκ χωρίων τινῶν τοῦ Μιχαλητσίου, ἐνεργηθείσης κατὰ ῥητὴν διαταγὴν τῆς Αὐτοκρ. Κυβερνήσεως καὶ τῇ ἐπιστασίᾳ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν.

Μετ' εὐχαριστήσεως δὲ δημοσιεύομεν τὸ ἑπόμενον εὐχαριστήριον τηλεγράφημα τῶν δημογερόντων ἑνὸς τῶν χωρίων τῆς ὑποδιοικήσεως Μιχαλητσίου, ἀπευθυνθὲν ἀρτίως πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, δι' οὗ ἐκδηλοῦνται τὰ εὐγνώμονα τῶν κατοίκων αἰσθήματα πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Ἄνακτα καὶ πρὸς τὴν Αὐτοκρ. Κυβέρνησιν ἐπὶ τῷ ληφθέντι τούτῳ εὐεργετικῷ ὑπὲρ αὐτῶν μέτρῳ. Παρατιθέμενοι τὸ τηλεγράφημα πεποίθαμεν ὅτι ἡ ἀρξαμένη οὕτω μετοίκησις τῶν μεταναστῶν εἰς μέρη καταλληλότερα ἐφαρμοσθήσεται ὁσονούπω καὶ πανταχοῦ, ὅπου οἱ κάτοικοι ὑφίστανται ζημίας καὶ κακώσεις ἐκ τῶν ἐπηλύδων.

Ἐκ Μηχαληλτσίου. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

« Ἐπανειλημμένως ἀνηνέχθημεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐξαιτούμενοι τὴν εἰς κατάλληλα μέρη τοποθέτησιν ὀγδοηκοντατεσσάρων οἰκογενειῶν μεταναστῶν, αἵτινες πρὸ ὀκτὼ μηνῶν ἄνευ ἀδείας ἐγκατασταθέντες ἐν τῇ θέσει τοῦ χωρίου ἡμῶν Χαΐδαρ, μεταξὺ πέντε ἓξ χωρίων, παρημπόδιζον τὴν καλλιέργειαν πλείονος ἐκ τοῦ ἡμίσεως μέρους τῶν γαιῶν τοῦ χωρίου ἡμῶν. Ἐσχάτως ἀπετάθημεν καὶ εἰς τὴν Α. Ε. τὸν Ἀχμὲτ Χαμδῆ πασᾶ ἐλθόντα εἰς Μιχαλίτζιον μὲ ἀποστολὴν τοποθετήσεως τῶν μεταναστῶν· οὗτος ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Καϊμακάμην τοῦ τόπου Χαϊρῆ ἐφένδην, τὸν ἰατρὸν Μεχμὲτ ἐφένδην καί τινας προκρίτους, ἐπεσκέψατο τὴν θέσιν Χαΐδαρ ἔνθα εἶχον ἐγκατασταθῆ οἱ μετανάσται, ἰδὼν δὲ τὸ ἀκατάλληλον τῆς θέσεως καὶ τὴν ἐκ τούτου προκύπτουσαν τοῖς κατοίκοις ἀδικίαν, ἐπέτυχε διὰ τῶν συνετῶν μέτρων ἅτινα ἔλαβε, καὶ διὰ τοῦ ζήλου τοῦ ῥηθέντος Καϊμακάμη νὰ ἀπομακρύνῃ αὐτοὺς εὐκόλως τῶν ἀγρῶν ἡμῶν καὶ νὰ τοποθετήσῃ αὐτοὺς εἰς κατάλληλα μέρη. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ φιλοδίκαιον καὶ τὴν συμπάθειαν τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος πρὸς πάντας τοὺς ὑπηκόους Αὐτῆς, ὑποβάλλομεν μετὰ τῆς δεούσης εὐχαριστίας θερμὰς εὐχὰς ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος.

»Τῇ 4 Νοεμβρίου 1880.

«Οἱ Δημογέροντες τοῦ χωρίου Κεμὲρ πένδ.»

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον | 12 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1880. | ΤΕΥΧΟΣ Ζ^ον

ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

—

Ἀφιεροῦντες σελίδας τινὰς τῆς Ἀληθείας πρὸς ἀναγραφὴν τῶν μέτρων, ἃ ἡ Ἐκκλησία ἐκ μητρικῆς μερίμνης καὶ καθήκοντος ἔλαβε κατ' αὐτὰς περὶ τῆς ἐν Μυτιλήνῃ Μονῆς τοῦ Λειμῶνος καὶ δύο ἄλλων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἴνου Εὐαγῶν Μονῶν, ἀναγκαῖον ἡγούμεθα προτάξαι βραχέα τινὰ ἀναφορικῶς τῆς γενέσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ μοναχικοῦ βίου. Εἰς τὴν γένεσιν αὐτοῦ προήδρευσεν ὁ ἔνθεος ζῆλος τῶν κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας Χριστιανῶν, οἵτινες ἐκ τοῦ πόθου πρὸς τὴν Χριστιανικὴν τελειότητα κινούμενοι, ταύτην ἐπιδιώκοντες, καὶ πρὸς αὐτὴν σπεύδοντες, οὕτω κατεφρόνουν τῶν γενῶν τοῦ βίου τούτου ἀγαθῶν, ὥστε τὸ πλεῖστον μέρος, ἢ καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἐπὶ γῆς περιουσίαν κατατιθέντες εἰς τὸ τῆς κοινότητος ταμεῖον, ἢ πτωχοῖς διανέμοντες, ἀρίσταντο τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀναστροφῆς, καὶ ἔζων βίον μεμονωμένον καὶ ὅλως ἀφωσιωμένον εἰς τὴν θεωρίαν καὶ σκέψιν, εἰς τὴν προσευχὴν καὶ μελέτην τῶν Θείων Γραφῶν, τρεφόμενοι ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ εἴ τι ᾠκονόμουν ἐκ τῆς λιτῆς καὶ μόνον εἰς τὰς ἀναγκαιοτάτας τοῦ βίου χρείας ἐπαρκούσης δαπάνης, μεταχειριζόμενοι εἰς ἄλλους σκοποὺς τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης. Ὅθεν σκοπὸς τῆς τοῦ μοναστικοῦ βίου ἐπιδιώξεως ἦν ἡ τῆς τελειότητος ἐπίτευξις διὰ τῆς τῶν ἔργων τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης ἐπιτελέσεως. Καὶ θεμελιωτὴς μὲν τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐγένετο κυρίως Ἀντώνιος ὁ Μέγας, διοργανωτὴς δὲ τοῦ μοναστηριακοῦ ὁ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δ'. ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας Παχώμιος.

Ἡ τῶν μοναστηρίων διοργάνωσις κύριον σκοπὸν προέθετο τὴν ἐξαιρέτως ἐξακολούθησιν τῆς ἐπιδιώξεως τῶν ἔργων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἐκ τοῦ πόθου τῆς ὁποίας ἐκκαιόμενοι οἱ τὸν μοναχικὸν προελόμενοι βίον τὰ τοῦ κόσμου ἀπηρνήθησαν, ὅθεν δὲν ἐβράδυναν τὰ μοναστήρια ταῦτα, ἵνα ἀναδειχθῶσι σχολεῖα ἀνατροφῆς καὶ φυτώρια ἀγαθῆς τῶν τῆς κοινωνίας μελῶν διαπλάσεώς τε καὶ μορφώσεως· τοσοῦτο δὲ μᾶλλον διέπρεπον ἐν τῇ περὶ θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς παιδεύσεως φροντίδι, ὅσον ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἡ ἀνατροφὴ ἦν παρημελημένη, ἡ δὲ παντοία διαφθορὰ, ἡ ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι κρατοῦσα, ἠπείλει τὴν τρυφερὰν τῶν ἀνθρώπων ἡλικίαν. Οἱ μοναχοὶ ὤφειλον φροντίζειν μὲν ἀφ' ἑαυτῶν εἰς περισυλλογὴν τῶν ὀρφανῶν πρὸς ἀνατροφὴν καὶ ἐκπαίδευσιν αὐτῶν, ἐπιμελεῖσθαι δὲ τῶν κεκτημένων γονεῖς, οἵτινες τὰ τέκνα αὐτῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν αὐτοῖς διεπιστεύοντο. Ὅθεν καὶ ὁ οὐρανοφάντωρ Βασίλειος (Τόμ. Β'. σελ· 355 καὶ ἑφεξ.) τάδε περὶ τῆς ἐν τοῖς μοναστηρίοις ἀνατροφῆς καθωρίσατο: «Τοῦ Κυρίου λέγοντος, ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ τοῦ Ἀποστόλου ἐπαινοῦντος τὸν ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα μεμαθηκότα, καὶ πάλιν παραγγέλλοντος ἐκτρέφειν τὰ τέκνα ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου, πάντα καιρὸν καὶ τὸν τῆς πρώτης ἡλικίας εὔθετον εἶναι πρὸς τὴν τῶν προσιόντων παραδοχὴν δοκιμάζομεν, τὰ μὲν ἔρημα γονέων, ἀφ' ἑαυτῶν προσλαμβανόμενοι..... τὰ δὲ ὑπὸ γονεῖς ὄντα, παρ' αὐτῶν ἐκείνων προσαγόμενα ἐπὶ πολλῶν μαρτύρων δεχόμενοι. ..... Ἐκτρέφεσθαι μὲν χρὴ αὐτὰ ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ ὡς κοινὰ τέκνα τῆς ἀδελφότητος, ἀφωρίσθαι δὲ καὶ οἴκους καὶ δίαιταν τοῖς τε ἄρσεσι τῶν παίδων καὶ ταῖς θηλείαις. ..... Ἀλλὰ προσευχαὶ μὲν κοιναὶ καὶ παισὶ καὶ πρεσβυτέροις ἔστωσαν, αἱ κατὰ τὴν ἡμέραν διατετυπωμέναι, τοῖς τε γὰρ παιδίοις ἐθισμὸς ἐκ τοῦ ζήλου τῶν τελειοτέρων πρὸς κατάνυξιν, καὶ τοῖς προσάγουσιν οὐ μικρὰ ἐν προσευχαῖς ἡ παρὰ νηπίων βοήθεια.... Ἐπιτετάχθω δὲ τοῖς τοιούτοις ὁ κατὰ τὴν ἡλικίαν προσήκων, καὶ τὴν ἐμπειρίαν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ὤν, καὶ μαρτυρίαν ἔχων ἐπὶ μακροθυμίᾳ· ὥστε πατρικῇ μὲν εὐσπλαγχνίᾳ, λόγῳ δὲ ἐπιστημονικῷ τὰ ἁμαρτήματα τῶν νέων ἐπανορθοῦσθαι, οἰκείας ἑκάστῳ πταίσματα τὰς θεραπείας προσάγοντα· ὥστε τὸ αὐτὸ καὶ ἐπιτίμησιν ἔχειν τοῦ ἁμαρτήματος, καὶ γυμνάσιον ἀπαθείας τῇ ψυχῇ γίνεσθαι.... Δεῖ δὲ καὶ τὴν τῶν γραμμάτων μελέτην οἰκείαν εἶναι τῷ σκοπῷ, ὥστε καὶ ὀνόμασιν αὐτοῖς τοῖς ἐκ τῶν Γραφῶν κεχρῆσθαι καὶ ἀντὶ μύθων τὰς τῶν παραδόξων ἔργων ἱστορίας αὐτοῖς διηγεῖσθαι, καὶ γνώμαις παιδεύειν ταῖς ἐκ τῶν Παροιμιῶν, καὶ ἄθλα μνήμης ὀνομάτων τε καὶ πραγμάτων αὐτοῖς προτιθέναι, ὥστε μετὰ τερπνότητος καὶ ἀνέσεως ἁλύπως αὐτοῖς καὶ ἀπροσκόπως τὸν σκοπὸν διανύεσθαι..... Ὁ δὲ παρέλαθεν ἡμᾶς εἰπεῖν, οὐδὲν νῦν προσθεῖναι ἄκαιρον, ὅτι διὰ τό τινας τῶν τεχνῶν εὐθὺς ἐκ νηπίου ἐπιτηδεύεσθαι δεῖν, ἐπειδὴ ἤδη τινὲς τῶν παίδων ἐπιτηδείως ἔχοντες φανῶσι περὶ τὴν μάθησιν, τὸ μὲν συνδιημερεύειν αὐτοῖς τοῖς διδασκάλοις τῆς τέχνης οὐκ ἀπαγορεύομεν· νύκτωρ δὲ ἀναγκαίως πρὸς τοὺς ὁμήλικας μεθιστῶμεν, μεθ' ὧν καὶ τῆς τροφῆς ἀναγκαίως μεταλαμβάνειν».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πρόδηλον ὅτι ὁ Μέγας τῆς Ἐκκλησίας Διδάσκαλος καὶ Πατὴρ τὸν κοινοβιακὸν βίον ὡς ἐμπρέποντα τοῖς μοναχοῖς συνέστησε, τὸ μὲν πρὸς οἰκείαν τῶν μοναζόντων πνευματικὴν ὠφέλειαν, ἵνα οἱ δυνατοὶ τῶν ἀσθενῶν ἐν τοῖς πνευματικοῖς βαστάζωσι τὰ βάρη καὶ ἐποικοδομῶσιν ἀλλήλους ἐν φόβῳ Θεοῦ, τὸ δὲ καὶ πρὸς τὴν τῆς κοινωνίας ὠφέλειαν, διδάσκαλοι ἀναδεικνύμενοι τῶν πεπλανημένων, μορφωταὶ τῆς νεότητος, προστάται

καὶ ἀντιλήπτορες τῶν ἐν ἀνεχείᾳ καὶ θλίψεσι· διέλαμπον γὰρ τὰ μοναστήρια ἐν τοῖς τότε χρόνοις κατά τε τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν λοιπὴν ἀγαθοεργίαν, ἥτις οὐκ ἂν ἐπετυγχάνετο εἰ κατὰ μόνας οἱ μοναχοὶ εἰργάζοντο καὶ οὐ συνέβαλλον διὰ τοῦ περισσεύματος τῆς ἐργασίας αὐτῶν εἴς τε τὴν ἀντίληψιν τῶν παρ' αὐτοῖς ἀσθενεστέρων καὶ τὴν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν τῶν ἐν ἀπορίαις καὶ ἀνάγκαις εὑρισκομένων.

Πλὴν ὡς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ γλαφυρῷ τῆς Ἐκκλησίας περιβόλῳ ἡ τοῦ Θεοῦ ἀνοχὴ ἐπιτρέπει ἔστιν ὅτε τὴν ἐμφάνισιν αἱρέσεων ἐπὶ τῷ γενέσθαι φανεροὺς τοὺς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Αὐτοῦ δοκίμους, οὕτω καὶ ἐν τῷ καλλικάρπῳ περιβόλῳ τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐπέτρεψε, κρίμασιν οἷς μόνος Αὐτὸς οἶδε, τὴν ἐμφάνισιν καὶ ἀνδρῶν, ἐπιλησμόνων τῶν καθηκόντων τῆς μοναστικῆς πολιτείας, ἣν ἐπὶ τῷ ἀρέσαι τῷ Θεῷ προείλοντο, καὶ ἀντὶ ἐπαίνου καὶ ἐγκαυχήσεως ψόγου καὶ μώμου αἰτίων γενομένων. Τῶν τοιούτων ἕνεκεν «ὁ περιπόθητος βίος ἐγένετο βδελυκτὸς καὶ ἡ τῶν ἀληθῶς κατ' ἀρετὴν βιούντων ἄσκησις ἀπάτη νενόμισται» (Νεῖλος περὶ μοναστικ. ἀσκ. Δ'). Ἐκ δὲ τῆς διαγωγῆς τῶν τοιούτων παρωθούμενοι οἱ κοσμικοὶ «ὡς λυμεῶνας ἀπήλαυνον τῶν πολεων τοὺς ποτὲ σωφρονιστάς.» (Νεῖλος ἔνθ. ἀνωτ.) Ὅθεν ἡ Ἐκκλησία ἐσκέφθη ἵνα τὰ τοῦ μοναστηριακοῦ βίου καθορίσῃ τε καὶ διαρρυθμίσῃ, κανόσι δὲ θείοις καὶ ἱεροῖς τὰ τῆς πολιτείας αὐτῶν θεσπίσῃ καὶ τὸν καθόλου αὐτῶν κανονίσῃ βίον. Καὶ δὴ φρικταῖς ἀραῖς καὶ ἀλύτοις ἐπιτιμίοις ἐνόχους ἐκήρυξε τοὺς πράγματα μὲν κοσμικὰ ἐργολαβοῦντας, τῆς δὲ τοῦ Θεοῦ λειτουργίας καταρραθυμοῦντας μοναχούς.

Κανονίσασα οὕτω τὰ τοῦ μοναστικοῦ βίου ἡ Ἐκκλησία, οὐδαμῶς ἐνίσχυσε τὸ πρὸς τὴν κοινωνίαν ἀπόλυτον διαζύγιον, ἀλλὰ καταλλήλως συνεδύασε τὴν ὑπὲρ τῆς ἰδίας σωτηρίας τοῦ ἀτόμου προσπάθειαν μετὰ τοῦ καθήκοντος, ὅπερ εἶχε τοῦτο ἀπέναντι τῆς κοινωνίας, «οὐ δύναται γὰρ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί· χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω·» (πρὸς Κορινθ. Α'. ιβ'. 21.) «καθάπερ δ' ἐν ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν· οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη.» Ἐνεθουσία λοιπὸν αὕτη ὑπὲρ τῶν μοναζόντων, ἀλλ' ἐπεγίνωσκεν ἐπίσης ὅτι δέον τιμᾶσθαι ἐπίσης καὶ τὸν πρακτικὸν τῶν κοσμικῶν βίον· ὅθεν ἐξετίμα τὰ μὲν μοναστήρια ὡς ἄσυλα φιλαδελφίας, τοὺς δὲ μοναχοὺς ὡς κοπιῶντας καὶ ἐργαζομένους οὐχὶ μόνον ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας.

Τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας ἐνσαρκοῦται ἐν διαφόροις ὁμιλίαις τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου λέγοντος (ὁμιλ. κέ. εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθ.) «Οὐδὲν κατόρθωμα σφόδρα μέγα εἶναι δύναιτ' ἄν, ὅταν μὴ τὸ κέρδος καὶ εἰς ἑτέρους διαδιδῷ· καὶ δηλοῖ ὁ τὸ τάλαντον ὑγιὲς προσενεγκών, καὶ δι' ὀχετομηθείς, ἐπειδὴ αὐτὸ οὐκ ἐπλεόνασε. Καὶ σὺ τοίνυν, ἀδελφὲ, κἂν ἄσιτος μένῃς, κἂν χαμαὶ καθεύδῃς, κἂν τέφραν ἐσθίῃς, κἂν θρηνῇς διὰ παντὸς, καὶ μηδένα ἕτερον ὠφελῇς, οὐδὲν μέγα ἐργάσῃ. Κἂν τὴν ἄκραν φιλοσοφίαν ἀσκῇς, τῶν δὲ λοιπῶν ἀπολλυμένων ἀμελῇς, οὐδεμίαν κτήσῃ παρὰ Θεῷ παρρησίαν. . . . . Οὔτε ἀκτημοσύνη, οὔτε μαρτύριον, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἡμῶν προστῆναι δυνήσεται, ἂν μὴ τὴν ἄκραν ἀγάπην ἔχωμεν.»

Ἐν τοῖς λόγοις τούτοις τοῦ θείου πατρὸς σαφῶς καθορίζεται τὸ ὑγιὲς τῆς Ἐκκλησίας πνεῦμα. Ἐννοεῖ αὕτη τὴν ὕπαρξιν τῶν Μοναστηρίων οὐχὶ μόνον ἕνεκα τῆς ἰδίας τελειότητος τῶν εἰς ταῦτα προσπεφευγότων, ἀλλὰ κυρίως ὡς τόπων ἐνασκήσεως τῆς ἀρετῆς ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἄλλων. Μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς καλλιεργείας τῶν ἔργων τῆς ἄκρας ἀγάπης ἐννοεῖ τὴν ὕπαρξιν καὶ συντήρησιν αὐτῶν. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ μάλιστα προχωρεῖ ἡ χρυσόστομος τῆς Ἐκκλησίας χελιδὼν, ὥστε καὶ ἀπολύτως ἐπιμέμφεσθαι τοὺς τὴν ἐρημίαν καταλαμβάνοντας τῆς ἰδίας αὐτῶν τελειότητος ἕνεκα καὶ μὴ μεταχειριζομένους ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἄλλων τὰ διδόμενα αὐτοῖς χαρίσματα· φησὶ γὰρ ὁ χρυσόμορφος νοῦς (ἐν τῇ τ'. ὁμιλ. εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθ.) «Κἂν εὑρεθῇ τις ἴχνος ἔχων τῆς παλαιᾶς φιλοσοφίας, τὰς πόλεις ἀφεὶς καὶ τὰς ἀγορὰς καὶ τῷ μέσῳ στρέφεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους ρυθμίζειν, τὰ ὄρη καταλαμβάνει· κἂν ἔρηταί τις τῆς ἀναχωρήσεως τὴν αἰτίαν, εὑρίσκει πρόφασιν, συγγνώμην οὐκ ἔχουσαν· ἵνα γὰρ μὴ παραπόλωμαι, φησὶ, μηδὲ ἀμβλύτερος γένωμαι τὴν ἀρετὴν, ἀποπηδῶ. Καὶ πόσῳ βέλτιον, ἀμβλύτερόν σε γενέσθαι καὶ τοὺς ἄλλους κερδᾶναι, ἢ μένοντα ἐν ὕψει περιιδεῖν ἀπολλυμένους τοὺς ἀδελφούς; Ὅταν μὲν οὖν οἱ μὲν ἀρετῆς ἀμελῶσιν, οἱ δὲ ἐπιμελούμενοι πόρρω τῆς παρατάξεως γίνωνται, πόθεν αἱρήσομεν τοὺς ἐχθρούς;» Ἐν ἑτέρᾳ δὲ ὁμιλίᾳ αὐτοῦ ὁ αὐτὸς θεσπέσιος πατὴρ ὧδε ἀποφαίνεται (ὁμιλ. ζ. εἰς τὴν πρὸς Ἐφ.) «Ὅρα γοῦν ἀνωμαλία νῦν ὅση. Οἱ μὲν γὰρ ὀρθῶς βιοῦντες καὶ ὁπωσδήποτε παρρησίαν ἔχοντες τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων κατειλήφασι, καὶ ἐκ μέσου γεγόνασιν, ὥσπερ πολεμίου καὶ ἀλλοτρίου, ἀλλ' οὐχὶ κσὶ οἰκείου σώματος ἀποσπώμενοι· φθόροι δὲ καὶ μυρίων γέμοντες κακῶν εἰσεπήδησαν εἰς τὰς Ἐκκλησίας.»

Οἱ λόγοι οὗτοι διερμηνεύουσι καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας, μὴ ἐννοούσης τὸν μοναστικὸν βίον ἄνευ ἀμέσου ὠφελείας τῆς ἐκ τῶν Μοναστηρίων ἐπὶ τὰς κοινωνίας ἐπιγιγνομένης. Τὴν ὠφέλειαν δὲ ταύτην τὴν ἐπιγινομένην ἐπὶ τῶν ἠθῶν καὶ τῆς πολιτείας τοῦ πολλοῦ πλήθους τῶν χριστιανῶν ἐκ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἀσκητικῶς βιωσάντων πατέρων ἀντιβραβεύων ὁ Θεὸς, ἢ ἐπιβραβεύων τὴν ἄκραν πρὸς τὴν κοινωνίαν ἀγάπην τῶν κατὰ καιροὺς τὰς ἐρήμους πολισάντων καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων ἑαυτοὺς εἰς κακουχίας ὑποβαλόντων, κατέταξεν αὐτοὺς ἐν τοῖς τῶν ἁγίων Αὐτοῦ χοροῖς, ἡ δὲ Ἐκκλησία Αὐτοῦ τὴν μνήμην αὐτῶν ἐτίμησε καὶ τιμᾷ· ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπράγμονα, ἕως καὶ πρὸς ἰδίαν τελειότητα, τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ ἐρήμῳ βιοτὴν, ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε συνέστησεν ὡς μέσον σωτηρίας.

Ὁ ἀποσπώμενος τῆς κοινωνίας καὶ μόνον περὶ ἑαυτοῦ φροντίζων, τὴν κυριωτάτην ἀναιρεῖ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐντολὴν «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» καὶ ἀπαλείφει τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο τοῦ Χριστιανοῦ γνώρισμα, κενὸν ἡγησάμενος τὸν λόγον τοῦ Σωτῆρος εἰπόντος «ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστὲ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.» Ὅθεν μετιών τις τὸν μονήρη βίον, δέον ἵνα ἐκ τῆς χριστομιμήτου ἀγάπης ὅλως ἐκκαυθῇ καὶ ἀφιερώσῃ ἑαυτὸν εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑψίστου, γενόμενος ποιητὴς λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροατὴς «Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ

καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν » (Ἰακ. ἐπιστ. Καθ. κεφ. Α΄. 22—24.) ἀποζῇ δὲ ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν αὐτοῦ καὶ διαθέτῃ τὸ πλεονάζον ὑπὲρ τῶν ἀσθενῶν μελῶν της κοινωνίας, ὡς τοῖς πρώτοις τοῦ χριστιανισμοῦ αἰῶσιν οἱ τοῦ μοναχικοῦ μετειληφότες βίου ἔπραττον. Πᾶσα ἐκτὸς τοῦ κύκλου τούτου πολιτεία τοῦ μοναχοῦ εἶνε ἔκκλισις ἔκ τε τοῦ πνεύματος καὶ τῶν λόγων τοῦ Εὐαγγελίου, ἣν ἡ Ἐκκλησία οὔτε δύναται οὔτε δικαιοῦται, ἵνα ἀνεχθῇ, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὸν δικαιώνυμον Ἀδελφόθεον « εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος εἶναι ἐν ἡμῖν, ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. Θρησκεία δὲ καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὕτη ἐστὶν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου. »

Τῷ πνεύματι τούτῳ τῆς Ἐκκλησίας στοιχοῦντες οἱ ἀείμνηστοι Πατριάρχαι, ὅσοι ἐξ ἱερᾶς διαδοχῆς τῆς νοητῆς νηὸς τοὺς πνευματικοὺς οἴακας διεπιστεύθησαν, οὐκ ἔλλειψαν ἵνα σεπτοῖς αὐτῶν Πατριαρχικοῖς σιγιλίοις καὶ συνοδικῆς πράξεσιν ἐπιμεληθῶσι τῆς τῶν μοναστηρίων λειτουργίας, συμφώνως τῷ περὶ αὐτῶν πνεύματι τῆς Ἐκκλησίας· τοσοῦτο δὲ μᾶλλον εἰς τοῦτο ἠσχολήθησαν, ὅσον τοῦ μὲν ΜΑ΄. ἀποστολικοῦ κανόνος διακελεύοντος «προσάσσομεν τὸν ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων», τοῦ δὲ ΛΗ΄. ῥητῶς καθορίζοντος «Πάντων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ ἐπίσκοπος ἐχέτω τὴν φροντίδα καὶ διοικήτω αὐτὰ ὡς τοῦ Θεοῦ ἐφορῶντος» πρόδηλον ὅτι ἡ ἐπισκόπησις τῆς χρήσεως καὶ τῶν μοναστηριακῶν προσόδων καὶ ἡ διακανόνισις τῆς διαθέσεως αὐτῶν κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν Εὐαγγελικῶν ῥημάτων, τῷ τῆς Ἐκκλησίας προϊσταμένῳ ἀνατίθεται, ὡς καὶ ὑπὲρ αὐτῶν λόγον ἀποδώσοντι πρὸ τοῦ φρικτοῦ βήματος. Ὅτι δὲ ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς καὶ τὰ μοναστηριακὰ συγκαταλέγονται πράγματα, σαφῶς ὁ ιβ΄. τῆς ἁγίας Ζ΄. οἰκουμενικῆς Συνόδου πιστοποιεῖ, καὶ ὁ τῆς Δ΄., ὃς καθορίζων «τὸν μέντοι Ἐπίσκοπον τῆς πόλεως χρὴ τὴν δέουσαν πρόνοιαν ποιεῖσθαι τῶν μοναστηρίων,» ἔνθα ὡς ἀπαραίτητον καθῆκον καὶ ῥητὴ ὑποχρέωσις τῷ ἐπισκόπῳ ἐπιβέβληται ἡ ἐνδελεχὴς μέριμνα, ἵνα μὴ τὰ μοναστήρια ἐκκλίνωσι καὶ ἀποστῶσι τῆς εὐεργετικῆς αὐτῶν ἀποστολῆς.

Τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς τούτους κανόνας ἐν ὄψει ἔχουσα καὶ ἡ Α. Θ. Π. ὁ πανσέβαστος ἡμῶν Πατὴρ καὶ Πατριάρχης, τὰς ἐξ αὐτῶν ὑποχρεώσεις ἀναμετρῶν, καὶ τὴν ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Θεοῦ εὐθύνην τοῦ ἀμελοῦντος αὐτῶν ἀναλογιζόμενος, ἐν τῷ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου γενομένῳ ὑπομνήματι Αὐτοῦ, τὴν περὶ διοικήσεως τῶν μοναστηρίων, διαρρυθμίσεως τοῦ ἐν αὐτοῖς βίου, καὶ διαχειρίσεως τῶν προσόδων αὐτῶν κωδικοποίησιν θερμῶς συνέστησε. Κατὰ τὰς ὑποθήκας καὶ παρατηρήσεις τῆς Α. Θ. Π. ἐνεκρίθη ὁ σχηματισμὸς ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ ἐκπόνησις κανονισμοῦ περὶ διαρρυθμίσεως τοῦ μοναστηριακοῦ βίου, καὶ λυσιτελεστέρας διαθέσεως τῶν προσόδων τῶν μονῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ πρὶν τῆς ἐκπονήσεως τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἀνεφάνη ἡ ἀνάγκη ἀμέσου μερίμνης ὑπέρ τινων μονῶν, συνῳδὰ τοῖς συνοδικῶς καθορισθεῖσιν, οἱ τῆς ἐν Μυτιλήνῃ εὐαγοῦς μονῆς τοῦ Λειμῶνος προσεκλήθησαν ἵνα τὸν κοινοβιακὸν ἀναλάβωσι βίον, καὶ κατ' αὐτὸν ἐξακολουθήσωσιν ἀσκούμενοι. Οἱ τὸν μονήρη ὅμως μεταλαβόντες ἐκεῖ βίον, οὐχὶ ὅπως ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας καὶ τῆς τοῦ πλησίον ὠφελείας τῷ Θεῷ δουλεύσωσιν, ἀλλ' ἵνα ἀπράγμονα ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ μοναστηρίου βίον διέλθωσιν, εἰς τὸ κέλευσμα τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας τὴν οἰκείαν ἀπέλιπον μονὴν καὶ ἐπὶ ἄλλας ἐτράπησαν. Ὅθεν ἐδέησεν ἵνα ἡ Ἐκκλησία, ὡς ὑπόχρεος τὴν δέουσαν πρόνοιαν ποιεῖσθαι τῶν μοναστηρίων, διακανονίσῃ καὶ τὰ τῆς διαθέσεως τῶν προσόδων αὐτῶν. Καὶ δὴ συνοδικῶς σκεψαμένη ἐνέκρινε λυσιτελῶς καὶ κοινωφελῶς τὰ τῆς διαθέσεως αὐτῶν, καθ' ἃ ἐν τῷ ἑπομένῳ πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς Μονῆς ταύτης Θεοφιλ. ἅγιον Περιστερᾶς γράμματι αὐτῆς καθορίζεται.

Ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ τῆς κέ. τοῦ παρῳχημένου μηνὸς γράμμα αὐτῆς, ἐν ᾧ ἐπισυνάπτει καὶ ὑποβάλλει ἡμῖν πρὸς ἐπιθεώρησιν καὶ ἐξέλεγξιν τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ἀπὸ ά. Ἰουνίου τοῦ παρελθόντος ἔτους μέχρι λά. αὐγούστου τοῦ τρέχοντος διαχειρίσεως αὐτῆς. Ἀναγνόντες δὲ τοῦτο συνοδικῶς, εἴδομεν πρὸς ταῖς ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν παρατηρήσεσι καὶ ὅσας συνεπάγει κρίσεις ἡ αὐτῆς θεοφιλὲς περὶ τῆς συμφερωτέρας διαχειρίσεως τῆς ἐν γένει περιουσίας τῆς Μονῆς καὶ ὅσα σὺν τούτοις σημειοῖ περὶ τῆς καταστάσεως αὐτῆς μετὰ τὴν ἀποχώρησιν πάντων τῶν πατέρων. Ἀπαντῶντες οὖν λέγομεν αὐτῇ ὅτι, οὐδὲν ἂν εἶχεν ἴσως ἵνα σκεφθῇ ἤδη περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Μονῆς ἡ Ἐκκλησία, ἐὰν πάντα τὰ κατ' αὐτὴν εὐωδοῦντο συνῳδὰ τῷ ἀρτίως ἀνασυστάντι ἀρχαίῳ κοινοβιακῷ αὐτῆς πολιτεύματι. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἅπαντες οἱ τὴν ἀδελφότητα τῆς Μονῆς ἀποτελοῦντες πατέρες, τῷ τοιούτῳ ἀπαρεσκόμενοι πολιτεύματι, ἀπεχώρησαν αὐτῆς ἅμα τῇ τούτου ἀνασυστάσει, ἀναγκαῖον κατείδομεν λαβεῖν ἐκκλησιαστικῶς τὴν προσήκουσαν πρόνοιαν περί τε τῆς συμφερωτέρας τοῦ λοιποῦ διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τῆς Μονῆς καὶ περὶ τῆς καταλλήλου καὶ ἐπωφελοῦς χρήσεως τῶν ἐκ ταύτης προσόδων. Μετὰ τὴν δέουσαν τοίνυν ἐπὶ τούτων σύσκεψιν, ἐνεκρίναμεν καὶ ἀπεφασίσαμεν συνοδικῶς τὰ ἑξῆς: πρῶτον, ἵνα παρέχωνται ἐν τῷ μέλλοντι ὑπὸ μίσθωσιν ἅπασαι αἱ γαῖαι καὶ τὰ λοιπὰ ἀκίνητα κτήματα τῆς Μονῆς, ἀφιεμένων ὑπὸ τὴν ἄμεσον διεύθυνσιν καὶ καλλιέργειαν αὐτῆς, ὅσα ἐκ τῶν πλησιεστέρων εἰσὶν ἀπολύτως χρήσιμα καὶ ἀναγκαῖα αὐτῇ· δεύτερον, ἐκ τοῦ ἐτησίου χρηματικοῦ αὐτῶν προϊόντος, ὅπερ δέον ἀποτίεσθαι εἰς δύο ἴσας δόσεις καθ' ἑξαμηνίαν, ἀφαιρουμένων τῶν τακτικῶν κυβερνητικῶν φόρων καὶ ἑκατὸν ἑτέρων λιρῶν ὑπὲρ τῶν ἐκτάκτων ἀναγκῶν τῆς Μονῆς καὶ τῶν ἑκάστοτε ἀπαιτουμένων ἐν αὐτῇ ἐπισκευῶν, αἵτινες καὶ ἐπὶ τούτῳ μέλλουσι κατατίθεσθαι ἐντόκως εἰς μέρος ἀσφαλὲς, τὸ ὑπόλοιπον διαιρῆται εἰς τρία ἴσα μέρη ἐξ ὧν τὸ ἓν λαμβάνηται ὑπὸ τῆς Μονῆς πρὸς συντήρησιν τοῦ ἐν αὐτῇ καὶ τοῦ ἐν τῇ γυναικείᾳ Μονῇ προσωπικοῦ· τὸ ἕτερον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων αὐτῆς ἀναγκῶν καὶ τὸ τρίτον ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας πρὸς συντήρησιν ἐν τῇ ἕδρᾳ αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου Μεθύμνης πλήρους μὲν σχολαρχείου, εἰ δυνατὸν δὲ καὶ Παρθεναγωγείου· τρίτον, ἐποιηθῶσι πάντα τὰ φορτηγὰ καὶ λοιπὰ ζῶα καὶ ποίμνια τῆς Μονῆς, ὅσα θεωροῦνται αὐτῇ περιττὰ καὶ ὧν ἡ διατήρησις ἐπιζήμιος μᾶλλον ἢ ἐπωφελὴς ἐστιν αὐτῇ, διὰ δὲ τοῦ ἐκ τῆς πωλήσεως τούτων προελευσομένου ποσοῦ ἐξοφληθῶσι τὰ χρέη τῆς Μονῆς· καὶ τέταρτον, διορισθῇ πενταμελὴς ἐπιτροπὴ συγκροτουμένη ὑπὸ δύο μὲν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας ἀντιπροσώπων, δύο δὲ τῆς ἐπαρχίας καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς Θεοφιλίας ὡς ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς, ἥτις πρῶτον ἔργον ἕξει τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ ἐξέλεγξιν τῶν ὑποβληθέντων ἡμῖν λογαριασμῶν τῆς δεκαπενταμήνου διαχειρίσεως τῆς αὐτῆς Θεοφιλίας, καὶ δεύτερον, ἵνα φροντίσῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτῆς ἔνθεν μὲν περὶ τῆς ἐπωφελεστέρας, ὡς εἴρηται, ἐκποιήσεως τῶν ζώων, ἔνθεν δὲ περὶ τῆς ἐκμισθώσεως τῶν γαιῶν καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων ἐνεργοῦσα ταύτην διὰ πλειστηριασμοῦ, παραχωροῦσα δὲ τὰ κτήματα ὑπὸ μίσθωσιν ἐπὶ μίαν τό γε νῦν πενταετίαν καὶ συνάπτουσα συμφωνίαν διὰ τακτικῶν συμβολαίων, ὑποβαλλομένων πρότερον ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῆς Ἐκκλησίας. Ταῦτα ἀποφηνάμενοι συνοδικῶς καθ'

ὑπαγόρευσιν τοῦ συμφέροντος καὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς Μονῆς, ἐλπίζομεν ὅτι ἐκτιμηθήσονται δεόντως καὶ τεύξονται τῆς κοινῆς καὶ εὐγνώμονος ἀποδοχῆς πάντων τῶν τῆς ἐπαρχίας ταύτης εὐλογημένων χριστιανῶν· ἐν περιπτώσει ὅμως οἱασδήποτε ἀντιπράξεως ἢ ἀντιρρήσεως αὐτῶν πρὸς ταῦτα, τὰ πάντα ἀφίωνται, ὡς εἶχον πρότερον, καὶ τοῦτο προλαμβάνοντες σημειοῦμεν ἐν τῇ παρούσῃ πρὸς γνῶσιν καὶ ὁδηγίαν τῆς τε Θεοφιλίας αὐτῆς καὶ τῶν μετ' αὐτῆς ἐργασθησομένων ἐντίμων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς· ὥρισε δὲ ἐν ταύτῃ ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία ἀντιπροσώπους αὐτῆς τὸν ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς ὁσιώτατον Πρωτοσύγκελλον κυρ. Γρηγόριον καὶ τὸν ἐκ τῶν αὐτόθι κατοίκων ἐντιμότατον κύριον Φωκίωνα Κάμπερ, γράφουσα ἤδη τοῖς ἐντίμοις Δημογέρουσι τῆς ἐπαρχίας, ἵνα σπεύσωσι καὶ οὗτοι εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσωπευσόντων ταύτην ἑτέρων δύο μελῶν. Ἐν τέλει δὲ συνιστῶντες ὑμῖν ἐπὶ τῆς ἀνατιθεμένης ἐντολῆς σύντονον καὶ ἐπιμεμελημένην ἐνέργειαν καὶ φροντίδα, ἀπεκδεχόμεθα ἰδεῖν ἐν καιρῷ ἀπὸ κοινῆς ὑμῶν ἐκθέσεως εἰς ἀπάντησιν τὸ ἀποτέλεσμα.

ᾳ ω π' Ὀκτωβρίου ιστ'.

Παραπλησίας ἀναφυείσης ἀνάγκης ἰδιαιτέρας μερίμνης καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λίνου κειμένων δύο εὐαγῶν Μονῶν, τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου, τῆς ἐπιλεγομένης Σκαλωτῆς καὶ τῆς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τῆς ἐπωνυμουμένης Τσαδῆρι, διὰ τῆς ἀπὸ κ'. Ὀκτωβρίου, τοῦ πρὸς λῆξιν φερομένου ἔτους Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ἐπιστολῆς τὰ αὐτὰ περὶ τῆς τῶν προσόδων αὐτῶν διαθέσεως καθωρίσατο. Οὕτω τὰ μοναστήρια διαρρυθμιζόμενα εἰς τὸν ἀρχαῖον αὐτῶν ἐπανελεύσονται βίον, ἵνα δυνηθῶσι καὶ πληρώσωσι τὸ γεγραμμένον «ἀλλήλων τὰ βάρη βασταζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ.» (πρὸς Γαλ. κεφ. ς'.)

Οὕτω καὶ μόνον πολιτευόμενοι τῆς σωτηρίας μεταλαμβάνουσιν οἱ χάριν ταύτης ἐπὶ τὸν μονήρη τρεπόμενοι βίον, οὐ γὰρ ἀρκεῖ τινι πρὸς σωτηρίαν μόνη ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις καὶ ἡ διηνεκὴς πρὸς αὐτὸν προσευχή, ἀλλ' ἀπαιτοῦνται ἔργα πίστεως, ἔργα ἀγάπης, ἔργα φιλαδελφίας· αὐτὸς γὰρ ὁ Σωτὴρ λέγει ἡμῖν τοῦτο, εἰπὼν « οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς.» (Ματθ. Ζ. 21) Τὸ θέλημα τοῦτο ἡ ὑπὲρ τοῦ πλησίον ἐστὶν αὐταπαρνησία, ὁ αὐστηρὸς ἠθικὸς βίος, ἡ ὑπὲρ τοῦ πλησίον ἀπάρνησις ἑαυτοῦ « Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, λέγει τὸ ἀψευδὲς στόμα, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι » (Ματθ. ις'. 24.) Ὄχι ! δὲν ἀρκεῖ ἡ προσευχὴ μόνη πρὸς σωτηρίαν, ἀλλ' ἀναγκαία καὶ ἡ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ ἐκπλήρωσις « Ὁ λέγων ἔγνωκα αὐτὸν (τὸν Θεὸν), καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν ψεύστης ἐστὶ, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ (τῷ Χριστῷ) μένειν, ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε καὶ αὐτὸς περιπατεῖν » (Α'. Καθ. Ἰωάν. κεφ. β' 4. 6) « Αὐτοῦ γαρ ἐσμὲν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπ' ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατῶμεν (Πρὸς Ἐφεσ. Παύλου κεφ.β'. 10.) « Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν. (Β'. πρὸς Κορινθ. κεφ. Ε'. 10.) Ἄνευ ἔργων ἀγαθῶν οὐδεὶς δύναται κληρονομῆσαι τοὺς οὐρανούς, « τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ ; Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν ; Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἷς ἐστι, καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσουσιν· ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρὰ ἐστίν» (Ἰακ. Καθ. ἐπιστ. κεφ. β. 14. 19. 29.)

Τούτοις στοιχοῦντες πάντες μὲν οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες, ἰδίᾳ δὲ οἱ τὸν μοναχικὸν προελόμενοι βίον, ὀφείλουσι δι' ἔργων πίστεως ἐπιδιῶξαι τὴν σωτηρίαν. Ταύτην δὲ τὴν ὁδὸν διανοίγει αὐτοῖς αὕτη ἡ τῆς Ἐκκλησίας μέριμνα.

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ.

ΥΠΟ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια, ἴδε Τεῦχος Ε'.)

Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἡμῶν ὅτι ἥκιστα τὸ φιλαρχον τῆς ἀνωτέρας ἡμῶν ἱεραρχίας συνέβαλεν εἰς τὰς συχνὰς τῶν Πατριαρχῶν ἐναλλαγάς, ἐξετάζομεν τροχάδην, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν τὰ στενὰ τοῦ περιοδικοῦ τούτου ὅρια, τὰς κυριωτάτας τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως Πατριαρχικῶν μεταβολῶν.

Ἰωάσαφ Α'. ὁ Κόκκας ἐξεβλήθη τοῦ θρόνου καὶ ἐκάρη τὸν πώγωνα ὡς μὴ ὑπακούσας εἰς τὸ πρόσταγμα τῆς αὐλῆς καὶ μὴ συγκατανεύσας εὐλογῆσαι τὸν παράνομον γάμον τοῦ Πρωτοβεστιαρίου. Οὐχὶ λοιπὸν κληρικοὶ ραριουργία, ἀλλὰ ἔξωθεν ἐπέμβασις κατέρριψε τοῦ θρόνου αὐτοῦ Ἰωάσαφ τὸν Α'. καὶ εἰς χηρείαν περιήγαγε τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον.

Ὅτι δ' ὁ κλῆρος δυσφόρως ἔφερε τὴν ἐπέμβασιν ταύτην καὶ μετὰ στοργῆς προσέκειτο τῷ ἐπὶ προφυλακῇ τῶν νομίμων τῆς Ἐκκλησίας παθόντι μαρτυρεῖ πρὸς ἄλλοις καὶ ἡ μετὰ 19 ἔτη ἀπὸ τῆς καταδρομῆς ταύτης προτίμησις ὡς Πατριάρχου τοῦ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἰωάσαφ Μ. Ἐκκλησιάρχου Μανουὴλ, οὗτινος τὴν ῥίνα τότε διὰ τὸν αὐτὸν τοῦ πρωτοβεστιαρίου γάμον ἐκ διαταγῆς τοῦ κρατοῦντος διέσχισαν.

Ἰωάσαφ τὸν Α'. διεδέχθη Μάρκος ὁ Β'. ὁ Ξυλοκαράβης, καὶ τοῦτον ἡ ἐξουσία κατέρριψε, χαριζομένη εἰς τοὺς ἀρνησιθρήσκους Τραπεζουντίους, ἐκ τοπικῆς φιλοδοξίας ὁρμηθέντας εἰς δημιουργίαν τοῦ ἐπαράτου πεσκεσίου, ὅπερ ἐγένετο ἡ φαγέδαινα τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Πατριαρχείου.

Συμεῶνα τὸν Τραπεζούντιον ἐξέβαλε τοῦ Θρόνου ὁ ἔνθερμος σεβασμὸς καὶ ἡ ἐκ τούτου στοργὴ τῆς κυρᾶς Μάρως πρὸς τὸν Φιλιππουπόλεως Διονύσιον, διπλασιάσας τὸ πεσκέσιον. Μόναι δ' αἱ τοῦ συνειδότος τύψεις ἔπεισαν τὸν ἱεράρχην τοῦτον λογισάμενον ἑαυτὸν ἐπιβατικῶς ἀνελθόντα τοῦ θρόνου, ἀποστῆναι τούτου καὶ καταλιπεῖν τὴν τῆς Ἐκκλησίας διοίκησιν τῷ προκατόχῳ αὐτοῦ Συμεῶνι. Ἐὰν ὁ Διονύσιος ἦν ἔνοχος τῆς ἀποδοθείσης αὐτῷ κατηγορίας ὅτι δωροφορήσας ἀνῆλθε τοῦ θρόνου, οὐδαμῶς παρῆτητο ἂν αὐτοῦ.

Συμεῶνα τὸν Τραπεζούντιον τίς ἐξέβαλε τὸ δεύτερον; Ὁ Σέρβος Ραφαὴλ, ὅν, καίτοι πλείστων ἐλαττωμάτων ἀνάπλεων, ἠνέχθη ὁ κλῆρος ἵνα μὴ διὰ νέας ἐναλλαγῆς τὴν ἁπλουστέραν ἐκθρέψῃ τῶν ἔξωθεν, οἵτινες μὴ ἐπιτυχόντες λαβεῖν τὰ παρὰ τοῦ Ραφαὴλ αὐτοῖς ὑποσχεθέντα, οὐ μόνον

κατέρριψαν τοῦ θρόνου, ἀλλὰ καὶ ἐν φυλακῇ ἐνεκάθειρξαν καὶ οὐκ ἐπέτρεπον αὐτῷ τὴν ἔξοδον ἢ κατά τινας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέρας, ὅπως μεθ' ἁλύσεως περιελθὼν ἐπαιτήσῃ ἐλεημοσύνην.

Ἡ ἀνωτάτη ἡμῶν ἱεραρχία ἀφεθεῖσα τότε ἐλευθέρα πρὸς ἐκλογὴν τοῦ προϊσταμένου αὐτῆς ἀπεῖδεν ἐπὶ τὸν τότε ἄριστον ἐν τῷ κλήρῳ Μανουὴλ τὸν Ὀλόβυλον ἐπὶ ἓξ ἔτη ὑπὸ τὸ ὄνομα Μάξιμος ὁ Β'. τὴν Ἐκκλησίαν ποιμάναντα καὶ ἐν εἰρήνῃ κοιμηθέντα.

Ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν στοργὴ διακρίνει τὴν ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ ἐν τῇ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ ἐκλογῇ· ἐλλείψει ἐξωτερικῆς πιέσεως τὸν θρόνον ἀνέρχεται ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Νήφων ὁ Β'. οὗ ἡ φήμη τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς μελιρρύτου διδασκαλίας ἐθρυλλεῖτο καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν, καὶ ὃς διέλαμπεν ἂν ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἂν ὁ ἐξωμότης Ἀμιρούτζης δὲν κατεσυκοφάντει αὐτοῦ καὶ δὲν ἔπειθε Σουλτὰν Βαϊαζὴτ τὸν Β'. οὐ μόνον ἐκδιῶξαι αὐτὸν τοῦ θρόνου, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔρημόν τι νησίδριον τοῦ Εὐξείνου πόντου ἀπέναντι τῆς Σωζουπόλεως ὑπερόριον αὐτὸν ἀποστεῖλαι.

Ἰωακεὶμ Α'. τὸν ἀπὸ Δράμας τί ἄλλο ἢ ἡ διαταγὴ Βαγιαζὴτ τοῦ Β'. τοῦ θρόνου κατέρριψεν, θελήσαντα ἐπιστεγάσαι τὴν ἐν Χρυσοκεράμῳ (Κους-κουντζοῦκι) ἀπειλοῦσαν πτῶσιν ἐκκλησίαν ;

Μητροφάνην Γ'. τὸν ἀπὸ Καισαρείας μὴ δὲν κατέρριψεν ἡ ἔξωθεν διαβολὴ ἡ γενομένη τῷ Μεχμὲτ Σοκολῇ ἐπὶ καταπροδόσει δῆθεν τῶν συμφερόντων τῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τοὺς πρέσβεις τῆς Αὐστρίας ;

Ἱερεμίαν Β'. τὸν πράγματι Τρανόν, κακῶς συνέστησε τοῖς κρατοῦσιν ἡ μετὰ τῶν ἐν Τυβίγγῃ Λουθηρανῶν θεολόγων ἀλληλογραφία αὐτοῦ καὶ τοῦ θρόνου ἐξέωσε.

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ἐν τοῖς μεταξὺ χρόνοις καὶ κληρικοί τινες ἀνεφαίνοντο ἥκιστα τῷ σχήματι αὐτῶν στοιχοῦντες καὶ ὄργανα γενόμενοι τῶν ἔξωθεν τὰς ἐναλλαγὰς δημιουργούντων· τὰ μεμονωμένα ὅμως παραδείγματα τῶν ὀλίγων τούτων ἀναξίων κληρικῶν οὐ θέμις λογισθῆναι ἐπιβαρυντικὰ τῆς ὅλης ἡμῶν ἱεραρχίας. Ἱερεμίας ὁ Β'. τρὶς ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐκλήθη ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, Κύριλλος Α'. ὁ Λούκαρις πεντάκις. Τί ἄλλο ἐπιμαρτύρεται τοῦτο ἢ τὸ σταθερὸν τῆς ἱεραρχίας καὶ τοῦ κλήρου πρὸς τοὺς νομίμους καὶ κανονικοὺς αὐτῶν ποιμένας, πρὸς οὓς διωκομένους, ἐξοριζομένους, φυλακιζομένους, διέμενον πιστοί, προσκαρτεροῦντες αἰθριωτέρας ἡμέρας, ὅπως ἀποδώσωσιν αὐτοῖς τὸν θρόνον καὶ τὴν ποιμαντορικὴν αὐτῶν ῥάβδον ;

Ἀνάγκη ἀρά γε ἐκτραγῳδῆσαι ἕσα πάνδεινα ὁ καρτερικώτατος Πατριάρχης Κύριλλος ὁ Α'. ὑπὸ τῶν τοῦ Λοΐλα μαθητῶν ὑπέστη; Τίς ἀγνοεῖ τὰς ἀνυποίστους καταδρομάς, ἃς ὁ Μάρτυς οὗτος ὑπέρερε καὶ τὸν οἰκτρὸν θάνατον, ὃν ἐπήγαγεν αὐτῷ ἡ τοῦ Λοΐλα οἰκογένεια τὸ ἄπληστον τοῦ τότε ἀνθυπάτου ἐκμεταλλευθεῖσα ; Ἀλλὰ μὴ ἐκ διαβολῆς τῶν Ἰησουϊτῶν ὡς ρωσσίζων δὲν ἐπνίγη μεταξὺ Ὀξείας καὶ Πλάτης ὀλίγα ἔτη ὕστερον καὶ Παρθένιος ὁ Β'. δὶς πατριαρχεύσας ;

Ἰδοὺ πόθεν αἱ πατριαρχικαὶ ἐναλλαγαὶ προήρχοντο καὶ πῶς ἐκ τούτων τὰ τοῦ κοινοῦ χρέη ἐπηύξανον. Μὴ καταδικαζέτω τοίνυν ἀβασανίστως τις τὴν ἱεραρχίαν καὶ τὸν κλῆρον τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀπαθῶς κρίνων καὶ ἀπροσωπολήπτως ἀνερευνῶν τὰ προγεγενημένα ἀποδότω ταύτας ὅπου δίκαιον καὶ θέμις.

Μετὰ τὴν θανάτωσιν Παρθενίου τοῦ Β'. νέα αἰτία δημιουργεῖται συχνῶν ἐναλλαγῶν, τὸ δυσοικονόμητον τῶν χρεῶν τοῦ κοινοῦ, ἡ ὑπεραύξησις τοῦ πατριαρχικοῦ δασμοῦ, τὰ βάρη καὶ τὰ ἔξοδα τῆς Πατριαρχείας. Οἱ κληρικοί, οἱ ἱεράρχαι δὲν ἐπιδιώκουσι Πατριαρχείαν, ἀποφεύγουσιν αὐτήν.

Ἰωννίκιος ὁ Β'. ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας φυγὰς γενόμενος κρύπτεται, τὰς τότε δεινὰς περιστάσεις φοβηθείς. Κύριλλος ὁ Κορίνθου ἢ κατ' ἄλλους Τορνόβου κληθεὶς πατριαρχεῦσαι, ἀποποιεῖται ὅπως δεχθῇ τὸν θρόνον καὶ καταλαμβάνει μὲν τοῦτον τὸ γ'. Ἀθανάσιος Γ'. ὁ Πατελλάριος, ἀλλὰ καὶ οὗτος μετὰ τεσσαρακονθήμερον Πατριαρχείαν ἐξαναγκάζεται παραιτηθῆναι, δηλώσας τὰς αἰτίας τοῦ ἐξαναγκασμοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον·

« Ἡ Μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς γράμματος δηλο-
» ποιεῖ ὅτι, μετὰ τὸ λαβεῖν μι ῇδη τὸν ἡμέτερον ἁγιώτατον Οἰκουμενι-
» κὸν πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ εἰσελθεῖν εἰς
» αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς, καὶ μὴ δυνηθῆναι ἀπολογηθῆναι καὶ ἀναδειχθῆ-
» ναι καὶ βαστάζειν τὰ βασιλικὰ συνήθη δίκαια καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδά τε
» καὶ βάρη τῆς πατριαρχείας, ἀνεχώρησα τοῦ Πατριαρχείου καὶ μὲ
» οἰκείαν βουλὴν καὶ θέλησιν καὶ ἀβίαστον τρόπον ποιῶ παραίτησιν
» τοῦ πατριαρχικοῦ αὐτοῦ θρόνου, καὶ οὐχὶ τῆς ἀρχιερωσύνης μου.
» Ἐχέτω δὲ ἄδειαν ἡ ἱερὰ σύνοδος τῶν ἀρχιερέων ἐκλέξαι κανονικῶς,
» ὃν ἂν ἐθέλοιεν ποιῆσαι Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως· ἐγὼ δὲ
» ἡσυχίᾳ διάξω τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. Ὅθεν εἰς ἀσφάλειαν καὶ ἔνδειξιν
» πᾶσι δέδωκα τὴν παροῦσάν μου ἀβίαστον καὶ οἰκειοθελῆ παραίτησιν,
» καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας.
» Ἔτει ᾳχνά ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ Ἰνδικτιῶνος δ'.

» † Ὁ πρώην Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀθανάσιος στέργω τὰ ἄνωθεν. »

Ὁ τοῦτον διαδεξάμενος Παΐσιος Α', ὁ ἀπὸ Λαρίσσης, ἀπεχώρησε τοῦ θρόνου «κρυφίως διὰ τὰς ἐνοχλήσεις τοῦ χρέους ἀφανὴς γενόμενος» (Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 155 — Βυζαντ. Κωνσταντ. τόμ. Β'. σελ. 535), ὁ δὲ τούτου διάδοχος Ἰωαννίκιος ὁ Β'. ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας καθείργεται ὑπὸ τοῦ Δερτερδάρη ὡς μὴ ἔχων ἀποτίσαι τοὺς πατριαρχικοὺς φόρους. Τὴν αὐτὴν δὲ τύχην λαμβάνει ὁ διάδοχος αὐτοῦ Κύριλλος ὁ Γ'. ὁ ἐπιλεγόμενος Σπανός.

Ἐν ταῖς ἀνωμάλοις ἐκείναις ἐποχαῖς, καθ' ἃς πᾶς ἱεράρχης ἔτρεμε πρὸς τὸ βάρος τῆς Πατριαρχείας, ὁ τῆς Χίου Μητροπολίτης Παρθένιος «ἀνὴρ πεπαιδευμένος, ἐνάρετος καὶ ζήλου ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας πνέων» εἰς τὰ δεινὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀλγήσας τὸν Πατριαρχικὸν ἀναδέχεται θρόνον. «Παρ' αὐτοῦ ἠλπίζοντο πολλὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὠφέλιμα, ἀλλ' ὁ μιτόκαλος Σατὰν οὐδὲ νυστάζει, οὐδὲ ὑπνοῖ. Διεβλήθη γὰρ εἰς τὸν τότε Σουλτανεύοντα παρὰ τοῦ ἐν Κριμαίᾳ Χάνη τῶν Τατάρων, ὡς δῆθεν ἐπιστολὰς πέμψας εἰς Ρωσσίαν καὶ ἕνα τῶν Ἀρχιερέων· συγχρόνως δὲ πίπτει εἰς χεῖρας τοῦ κατὰ τὸν Γαλατᾶν τῆς Πόλεως ἡγουμένου τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ τις ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας, ἐν ᾗ ὁ Πατριάρχης, παρακινῶν αὐτὸν εἰς ἀποστολὴν χρηματικῆς βοηθείας ἐπ' οἰκονομίᾳ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Πατριαρχείου, πρὸς ταῖς ἄλλαις Εὐαγγελικαῖς ὑποθήκαις ἔγραφε καὶ τὸ « ἔρχεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἐν ᾗ ἐλεηθήσονται οἱ ἐλεήμονες». Παραυτίκα οὖν ὁ Ἰησουΐτης Ἀββᾶς διαπορθμεύει πρὸς

τὸν μέγαν Βεζύρην πλαγίως καὶ ἐμμέσως τὴν ἐπιστολὴν μεθ' ἑρμηνεύσεως τοῦ ρητοῦ, ὡς ὀλεθρίου περὶ τῆς τῶν Ρώσσων Χριστιανῶν Βασιλείας, ἣν ταχέως περιμένει ὁ ἐπίβουλος Πατριάρχης. Διὰ δὴ ταύτας τὰς δύο διαβολὰς, τὰς ὡς ἐγκλήματα καθοσιώσεως κριθείσας, καταδικάζεται εἰς τὸν τῆς ἀγχόνης ἐπονείδιστον θάνατον, καὶ κρεμᾶται ὁ τρισόλβιος τῷ Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου ἐν ἔτει 1657, καὶ κρεμάμενον ἐν τρισὶν ἡμέραις ῥίπτουσι τελευταῖον ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὃν εὑρόντες οἱ Χριστιανοὶ θάπτουσιν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Χάλκης, ὅπου καὶ ὁ Λούκαρις κεῖται (Κωνσταντίου Ἑλασ. συγγρ. σελ. 155.)

Οὕτω ἡ ἐπὶ σιγμὴν λοράζουσα διαβολὴ καὶ συκοφαντία ἐξηγείρετο ἑτοίμη ὅπως πλήξῃ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἅμα ὡς ἀνὴρ ῥέκτης καὶ πρὸς τὸ δεινὸν τῶν περιστάσεων ἀντεπεξελθεῖν ἱκανὸς τοὺς οἴακας τῆς Ἐκκλησίας εἰς χεῖρας ἀνελάμβανε.

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

(Συνέχεια, ἴδε τεῦχος Ε'.)

Βλέπεις ὅτι πρὸ τοῦ βήματος ἐκείνου, καὶ πρὸ τοῦ φανερωθῆναι πάντας ἡμᾶς ὁμοῦ συναγμένους καὶ χωρὶς σώματος, οὐδεὶς ἀπολαμβάνει πρὸς ὃ διὰ τοῦ σώματος ἔπραξεν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον αὖθις Β'. "τὸν μὲν καιρὸν τῆς οἰκείας ἀναλύσεως ἐφεστηκέναι, φησὶ, τὸν δὲ τῆς δικαιοσύνης στέφανον ἀποκεῖσθαι λοιπὸν. οὐκ ἐφεστηκέναι, ὃν ἀποδώσει μοι, φησὶν, ὁ Κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὁ δίκαιος κριτὴς· οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ." Καὶ ἐν τῇ πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β'. εἶπερ δίκαιον παρὰ τῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ἡμᾶς θλῖψιν καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, ἐν πυρὶ φλογὸς διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι τὸν Θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ ἀπὸ δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ δὴ κἂν τῇ πρὸς Ἑβραίους, περὶ τῶν προλαβόντων ἁγίων διηγούμενος· "οὗτοι πάντες, φησὶ, μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν." Τοῦτο δὲ νοεῖν ἐστι περὶ πάντων τῶν ἄχρι τῆς δεσποτικῆς παρουσίας πιστῶν καὶ δικαίων· ὥσπερ γὰρ οὐκ ἐτελειώθησαν οἱ προλαβόντες ἐκεῖνοι, τῶν Ἀποστόλων χωρὶς, οὕτως οὐδ' οἱ Ἀπόστολοι χωρὶς τῶν μαρτύρων, οὐδ' οὗτοι πάλιν χωρὶς τῶν μετ' αὐτοὺς εἰσελθόντων τε καὶ εἰσελευσομένων εἰς τὸν καλὸν ἀμπελῶνα τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο γὰρ σαφέστατα καὶ ἡ παραβολὴ ἐκείνη διδάσκει, ἐν ᾗ διάφοροι μὲν καὶ κατὰ διαφόρους καιροὺς αἱ κλήσεις τῶν ἐργατῶν εἰς τὸν ἀμπελῶνα γεγόνασι, κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ἅπασιν ὁ μισθὸς ἀπεδόθη, μηδὲν τῶν φθασάντων ἀπὸ τούτου πλέον ἐνεγκαμένων. Τὰ δ' αὐτὰ, καὶ ὁ μέγιστος εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἐν τῇ ἀποκαλύψει, φησὶ· "καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν ε. σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τῶν . . . . . διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου, ἣν εἶχον, καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· "ἕως πότε ὁ Δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινὸς οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς Γῆς., καὶ ἐδόθη ἑκάστῳ αὐτοῖς στολὴ λευκὴ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον ἕως οὗ πληρώσωσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτένεσθαι ὡς καὶ αὐτοι. Ἐκ τούτων τοίνυν ἁπάντων παρίσταται, μήτε τοὺς ἁγίους ἐν ἀπολαύσει τελείᾳ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων καὶ τῆς μελλούσης μακαριότητος εἶναι, μήτε μὴν τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἤδη κατάκρισιν εἰληφέναι καὶ τῇ κολάσει παραπεμφθῆναι. Καὶ πῶς γὰρ ἀτελεῖς ὄντες καὶ οἷον ἡμίτομοι καὶ τοῦ σώματος ἐλλιπεῖς, ὃ προσλαβεῖν ἐκδέχονται μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄφθαρτον, τῶν τελείων ἂν ἐπέτυχον ἆθλων; διὰ τοῦτο, φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, εἶτα τὸ τέλος. "Τότε φανήσονται, φησὶ, τότε λάμψουσι, τότε τελειωθήσονται·" καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ "τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσι, ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.,,

Λείπεται δὴ καὶ τοὺς διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας εἰσαγαγεῖν, τῇ τοιαύτῃ δόξῃ συμφθεγγομένους καὶ ταύτην διὰ πάντων κρατύνοντας· Φησὶ τοίνυν ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἐν τῷ εἰς Καισάριον τὸν ἀδελφὸν ἐπιταφίῳ, τοιαῦτα· "Πείθομαι σοφῶν λόγοις, ὅτι ψυχὴ πᾶσα καλή τε καὶ θεοφιλὴς, ἐπειδὰν τοῦ συνδεδεμένου λυθεῖσα σώματος ἐνθένδε ἀπαλλαγῇ, εὐθὺς μὲν ἐν συναισθήσει καὶ θεωρίᾳ τοῦ μένοντος αὐτῇ καλοῦ γενομένη, ἅτε τοῦ ἐπισκοτοῦντος ἀνακαθαρθέντος ἢ ἀποτεθέντος, ἢ οὐκ οἶδ' ὅτι καὶ λέγειν χρὴ, θαυμασίαν τινὰ ἡδονὴν ἥδεται καὶ ἀγάλλεται καὶ ὅλως χωρεῖ πρὸς τὸν ἑαυτῆς Δεσπότην ὥσπερ τι δεσμωτήριον χαλεπὸν τὸν ἐνθάδε βίον ἀποφυγοῦσα, καὶ τὰς περικειμένας ἀποσεισαμένη πέδας, ὑφ' ὧν τὸ τῆς διανοίας πτερὸν καθείλκετο, οἷον ἤδη τῇ φαντασίᾳ κατοπτεύεται τὴν ἀποκειμένην μακαριότητα· μικρὸν δὲ ὕστερον καὶ τὸ εὐγενὲς σαρκίον ἀπολαβοῦσα, ᾧ τὰ ἐκεῖσε συνελογίσθησε παρὰ τῆς καὶ δούσης καὶ πιστευθείσης Γῆς, τρόπον ὃν οἶδεν ὁ ταῦτα συνδήσας καὶ διαλύσας Θεὸς, τούτῳ συγκληρονομεῖ τῆς ἐκεῖθεν δόξης· καὶ καθάπερ τῶν μοχθηρῶν αὐτοῦ μετέσχε διὰ τὴν συμφυΐαν, οὕτω καὶ τῶν τερπνῶν ἑαυτοῖς μεταδίδωσιν, ὅλον εἰς ἑαυτὴν ἀνελκύσασα, καὶ γενομένη σὺν τούτῳ ἓν, καὶ πνεῦμα καὶ νοῦς καὶ Θεὸς, καταποθέντος ὑπὸ τῆς ζωῆς τοῦ θνητοῦ τε καὶ ῥέοντος".

Καὶ ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς Ἰωάννης, ἐν τῷ ἕκτῳ λόγῳ τῷ εἰς τοὺς ἀνδριάντας "καθάπερ . . . . φησὶν, ἐπείγεται τοῦ σταδίου ἐξελθεῖν, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῶν τραυμάτων, καὶ ὁ ἀθλητὴς ἀνασπᾶται τὸ θέατρον ἐπιθυμεῖ, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῶν πόνων, οὕτω καὶ ὁ ἐν σκληρῷ καὶ τραχυτάτῳ βίῳ ζῶν μετὰ ἀρετῆς ἐπιθυμεῖ τῆς τελευτῆς, ἵνα καὶ τῶν πόνων ἀπαλλαγῇ τῶν παρόντων, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀποκειμένων ἔχει στεφάνων θαρρεῖν, πρὸς τὸν εὔδιον καταπλεύσας λιμένα, καὶ ἐκεῖ μεταστὰς, ἔνθα λοιπὸν οὐκ ἔστιν ὑποσπεῦσαι ναυάγιον." Καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ κατὰ Ἰουδαίων λόγῳ, ἐγκωμιάζων ἐν προοιμίοις τοὺς μάρτυρας τοιάδε φησίν "κατεγέλασαν τῆς παρούσης ζωῆς, κατεπάτησαν βασανιστήρια καὶ κολάσεις, ὑπερεῖδον θανάτου, ἀπηλλάγησαν τῆς πλάνης τῶν βιωτικῶν πραγμάτων, εἰς τὸν εὔδιον λιμένα κατέπλευσαν καὶ νῦν εἰς τὸν τοῦ Παύλου τελοῦσι χορὸν, πρὸ τῶν στεφάνων αὐτῶν τῇ προσδοκίᾳ τῶν στεφάνων πτερούμενοι, καὶ τὸ τοῦ μέλλοντος ἄδηλον λοιπὸν διαρυγόντες". Καὶ αὖθις ὁ θεῖος Γρηγόριος, ἐν τῷ εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης λόγῳ τὴν μέλλουσαν κρίσιν ἐκείνην προδιαγράφας· "πορεύσονται, φησὶν, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, τῆς ἐν Χριστῷ νῦν κρυπτομένης καὶ ὕστερον αὐτῷ συμφανερουμένης, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως," ἣν ἤδη πικρὰ τοῦ κρίνοντος οἱ μὴ πιστεύοντες κατακρίθησαν. Καὶ τοὺς μὲν, τὸ ἄῤῥαστον φῶς διαλέξεται καὶ ἡ τῆς ἁγίας βασιλικῆς θεωρίας Τριάδος, ἐλλαμπούσης τρανώτερον καὶ καθαρώτερον, καὶ ὅλης ὅλῳ νοῒ μιγνυμένης, ἣν δὲ καὶ μάλιστα βασιλείαν οὐρανῶν ἐγὼ τίθεμαι· τοῖς δὲ, μετὰ τῶν ἄλλων βάσανος, μᾶλλον δὲ πρὸ τῶν ἄλλων τὸ ἀπερρῖφθαι Θεοῦ καὶ ἡ ἐν τῷ συνειδότι αἰσχύνη πέρας οὐκ ἔχουσα. Καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον, καὶ ἐν τῷ εἰς τὸ βάπτισμα πάλιν ἐν ὀγδόῳ τῆς παρ' αὐτοῦ συντεθείσης νέας δεκαλογίας, "δέχου πρὸς τούτοις, φησὶν, ἀνάστασιν, κρίσιν, ἀνταπόδοσιν τοῖς δικαίοις τοῦ Θεοῦ σταθμοῖς;", μετὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν κρίσιν τὴν ἀνταπόδοσιν εἶναι ἀποφαινόμενος, καὶ πρότερον πάντως οὐ γενομένην. Δῆλον οὖν ἐκ τούτων ἁπάντων, ὡς ὅσα τινὲς τῶν ἁγίων δι' ὑπτασίας καὶ ἀποκαλύψεως εἶδον περὶ τῆς μελλούσης κολάσεως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀσεβῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, σκιαγραφίαι τινὲς τῶν μελλόντων ἦσαν καὶ οἷον διατυπώσεις, ἀλλ' οὐκ ἤδη παρόντα καὶ ἐνεργούμενα πράγματα, καθάπερ ὁ Δανιὴλ τὴν μέλλουσαν κρίσιν ἐκείνην προφητικῶς διαγράφων "ἐθεώρουν, φησὶν, ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ κριτήριον ἐκάθησε, καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν, καὶ τὰ, καὶ τὰ, γέγονε·" δῆλον γὰρ, ὡς οὐ γέγονε ταῦτα, τῷ δὲ προφήτῃ πνευματικῶς προεδείκνυτο.

Εἰ τοίνυν κατὰ τοὺς εἰρημένους ἅπαντας λόγους καὶ τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εὐσεβὲς φρόνημα, οὔτε ἡ αἰώνιος κόλασις τοὺς ἁμαρτωλοὺς, οὔθ' ἡ βασιλεία τοὺς δικαίους ἀπέλαβεν, ἀλλ' ἑκάτεροι πρὸς τὴν τελειότητα καὶ τὴν κατ' ἀξίαν ἀπόλῃψιν τῶν ἡτοιμασμένων αὐτοῖς, ἐκείνην τὴν μέλλουσαν κρίσιν ἐκδέχονται, πῶς ἔτι παραδεξόμεθά τε καὶ συγχωρήσομεν ἄλλην τινὰ τιμωρίαν ἀπὸ τοῦ νῦν ἐνεργεῖσθαι, καὶ πῦρ ἕτερον πρόσκαιρον τὰς τῶν μέσως βιωσάντων κολάζειν ψυχὰς, τῆς καθολικῆς ἐκείνης τιμωρίας ἀργούσης, καὶ τῶν ἀσεβεστάτων τε καὶ πονηροτάτων, καὶ αὐτῶν τῶν δαιμόνων οὔπω κατ' ἐκείνην κολαζομένων; Ἐκδέχεσθαι γὰρ καὶ αὐτοὺς τὴν κρίσιν ἐκείνην, ὁ θεῖος Ἀπόστολος Πέτρος ἐν τῇ ἐπιστολῇ λέγει, καθάπερ ἐν εἱρκτῇ καὶ δεσμοῖς ἐν τῷ "Ἅδῃ κατεχομένους, ἀλλ' οὔπω κολάζεσθαι· "εἰ γὰρ ἀγγέλων ἁμαρτησάντων, φησὶν, ὁ Θεὸς οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς Ἅδου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους". ἀκούεις ὅτι καὶ αὐτοὶ τὴν προτέραν ἰσχὺν ἀφῃρημένοι, κεῖνται καθάπερ ἐν δεσμωτηρίῳ, τὴν κρίσιν προσδοκῶντες ἐκείνην· οὕτω δὲ δήπου καὶ οἱ τῶν ἁμαρτωλῶν ἄκροι, κολάζονται μὲν ἐκ μέρους, οὔπω δὲ εἰς ἐκείνην τὴν κλάσιν ἐμπεπτώκασι, λύπην ἄρα, καὶ τὴν τοὺς μέσους κολάζουσαν εἶναι, φήσαντες, ἢ συνειδότος αἰσχύνην καὶ βάσανον, ἢ μετάμελον καὶ συγκλεισμὸν καὶ σκότος, ἢ φόβον καὶ ἀδηλίαν τοῦ μέλλοντος, ἢ καὶ μόνην ἀναβολὴν τῆς Θείας θεωρίας κατ' ἀναλογίαν τῶν πεπλημμεληκότων αὐτοῖς, εὖ γώτατ' ἂν εἴη μὲν οὕτω καὶ φρονοῦντες καὶ λέγοντες, πῦρ δὲ σωματικὸν ἀσωμάτους ψυχὰς κολάζειν τε καὶ καθαίρειν, οὔτ' ἂν εἴποιμεν ὅλως, καὶ τοὺς εἰπόντας παραιτησόμεθα μὴ δυσχεραίνειν ἡμῖν, εἰ μὴ ῥᾳδίως παραδεχόμεθα. (ἀκολουθεῖ)

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ὁ ἀείμνηστος Εὐθυβούλης διαπορῶν περὶ πληρώσεως τοῦ χάσματος, ὅπερ διήνοιξε μὲν ἐν τῇ Σχολῇ ὁ θάνατος Θεοδοσίου τοῦ Ζυγομαλᾶ, ἀπέκλεισε δὲ ἡ τοῦ Κορυδαλέως ὡς σχολάρχου ἐν αὐτῇ ἐγκατάστασις, ἐπυνθάνετο τὰ περὶ τούτου παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Κωνσταντίου Α΄. τοῦ ἀπὸ Σιναίου, ὃς προθύμως ἁπάντων ἐπέστελλεν: «Ἐρωτᾷ ἡ φιλότης αὐτῆς, τὸ ἐν μέσῳ Ζυγομαλάδων καὶ ἐλεύσεως τοῦ Κορυδαλέως χάσμα, πῶς ἄρα συμπληρωθήσεται; Ἐκ δέ τινων ἐπιστολῶν τεκμαίρεται ὅτι, ἀρχομένης τῆς ΙΖ΄. τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἑκατονταετηρίδων, διδάσκαλος διετέλει τοῦ Γένους ὁ τὴν πατρίδα Νάξιος Φραγκίσκος Κόκκος. Ἀλλ' ἴστω ἡ ἐλλογιμότης αὐτῆς· κατὰ τὸ 1570 ἔτος, τρεῖς νέοι τὴν ἡλικίαν, Ματθαῖος Καρυοφύλλης ὁ Κρής, Δαμιανὸς ὁ Κεφαλλὴν καὶ ὁ Νάξιος οὗτος Κόκκος, εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ ἱδρυθὲν Φροντιστήριον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἢ μᾶλλον πονηρὰν καὶ δολίαν πρὸς προσηλυτισμὸν σαγήνην, ἐπὶ σπουδῇ καὶ μαθήσει ταυτοχρόνως ἀφίκοντο, ἔνθα, ἅμα τῇ μαθήσει καὶ τὸ ποτήριον τῆς Παπικῆς τρύγης κατὰ κόρον πεπώκασιν, ἀπαρνησάμενοι τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν. Ἀλλὰ πρὶν αὐτοὺς ἐξελθεῖν τοῦ Φροντιστηρίου, ὡς γέρας διδάκτρων καὶ μισθὸν τῆς τούτων ἀποστασίας, κατ' ἔνστασιν ἐπίμονον καὶ ζήτησιν Ποντιφικὴν ἀπότομον, συνέγραψαν οἱ πεπλανημένοι κατὰ τοῦ ἱεροῦ ἀνδρὸς Μάρκου τοῦ Ἐφέσου, δυσφημοῦντες τὸν γενναῖον τοῦ ὀρθοῦ δόγματος πρόμαχον, ὡς κακῶς δῆθεν ζήσαντα καὶ κακῶς τελευτήσαντα. Ἐκ δὲ τῶν τριῶν τούτων (ἐκτὸς τοῦ Κρητὸς) οἱ δύο ἐξῆλθον τῆς Ρώμης· καὶ ὁ μὲν Δαμιανὸς προσεκολλήθη τῷ τῆς Φλωρεντίας Δουκί, παρ' ᾧ ἠξίωται φιλοφροσύνης τε πάσης καὶ περιθάλψεως, τῆς τοῦ Συμβούλου τιμῆς, καὶ πλουσίων ἄλλων χαρίτων μέχρι τελευτῆς· ὁ δὲ Καρυοφύλλης, ὀρεκτικώτερος φανεὶς τοῦ Κεφαλλῆνος, παρέμεινε Παπικοανδράποδον ἐν Ρώμῃ, συνδιατρίβων, ὡς παράσιτος κόλαξ, τοῖς ἀβροδιαίτοις τῶν Καρδιναλίων καὶ ἄλλοις γαστριμάργοις, δεῖπνα καὶ πότους διώκων, τῇ λαιμαργίᾳ καὶ ἀδηφαγίᾳ δουλαγωγούμενος· ὁ δὲ Φραγκίσκος Κόκκος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐνεγκαμένην, ἐκεῖθεν δὲ, ληγούσης τῆς ΙΣΤ΄. ἑκατοστύος, μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν. Περὶ τούτου λέγεται, τῇ μὲν ἔνδον διαθέσει ἦν Λατινόφρων, τῇ δὲ ὄψει καὶ πράξει ὀρθόδοξος, οὕτω τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ συμφέροντος αὐτῷ ὑπαγορεύοντος, καὶ δὴ μάλιστα διὰ τοὺς περιόντας τηνικαῦτα ἐν Κωνσταντινουπόλει περιωνύμους ἐκ τοῦ Κλήρου . . . Αὐτὸς οὖν ὁ Κόκκος, ἢ καθ' ὑπόκρισιν, ἢ κατ' ἀλήθειαν, νουθεσίᾳ καὶ προτροπῇ πιθανὸν τοῦ Πηγᾶ, μεταμέλῳ χρησάμενος, τὰς Παπικὰς κακοδοξίας ἀποπτύσας καὶ ὑπόληψιν πήξας, τὴν λῆξιν ἀμειψαμένου Θεοδοσίου τοῦ Ζυγομαλᾶ, κατ' ἔγκρισιν τοῦ τε Κλήρου καὶ τῶν ἄλλων, συντελοῦντος καὶ τοῦ Πηγᾶ, ὁ Κόκκος αὐτὸς, δυνατὸν, ὡς εὐπαίδευτος τὴν τοῦ Γένους σχολὴν ἀνεδέξατο, ἀρχομένης τῆς ΙΖ΄. ἑκατονταετηρίδος· ἀλλ' ἐφ' ὅσον χρόνον παρέτεινε διδάσκων, εἰς ὅσον τῆς ἡλικίας προεβεβήκει αὐτὸς, καὶ εἰ τὸ ζῆν παρέτεινε μέχρι τῆς τοῦ Κορυδαλέως ἐλεύσεως ἡμῖν ἄδηλον». (Ἑλασ. συγγρ. σελ. 394—50.)

Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως ταύτης τοῦ κλεινοῦ Πατριάρχου ἰσχυροποιουμένης καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἐν ἀρχῇ τῆς ΙΖ΄. ἑκατονταετηρίδος ὁ Κόκκος οὗτος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς διαφόρους ἔγραψε, συνάγεται ἥ τε ἐν Κωνσταντινουπόλει παρουσία τοῦ Ναξίου τούτου λογίου καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐξάσκησις τοῦ διδασκαλικοῦ ἐταγγέλματος· Ὅτι δ' εἶχε καὶ θέσιν τινὰ ἐν τῷ Πατριαρχείῳ, ὡς θέλει ὁ Κ. Σάθας (Νεοελ. Φιλολ. σελ. 295) παρ' οὐδενὸς ἄλλου πιστοποιούμεθα.

Φαίνεται ὅτι πρὸ τῆς τοῦ Καρυδαλέως εἰς τὰ ἐνταῦθα ὡς Σχολάρχου προσόδου τὴν λῆξιν ὁ Κόκκος ἠμείψατο, χάσμα γὰρ ἐν τῷ τῆς Σχολῆς βίῳ ἐπεγένετο, ὅπερ ἐν ὄψει ἔχων ὁ Κ. Σάθας (ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 250) γέγραφε: «καὶ ἐλθόντα (τὸν Κορυδαλέα) καθίστησι σχολάρχην τῷ 1626 ἐν τῇ τότε ἱδρυθείσῃ Πατριαρχικῇ Σχολῇ», ἡ γὰρ τοῦ τότε παρεισδυσις ἐν τῇ ἀρχηγήσει τοῦ Σάθα οὐκ ἄλλως δύναται ἑρμηνευθῆναι εἰμὴ διὰ τῆς τοῦ ἐπιγενομένου τούτου χάσματος πληρώσεως.

Ὁ Κορυδαλεὺς γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τὴν μὲν ἀρχαίαν Ἀττικὴν διάλεκτον ἐδιδάχθη ὑπὸ Φραγκίσκου τούτου τοῦ Κόκκου, καθ' ἃ ἱστορεῖ ὁ ἀείμνηστος Δημητρακόπουλος (Ὀρθοδ. Ἑλλ. σελ. 157), πιθανῶς, παρ' ἡμῖν κριταῖς, ἐν Ρώμῃ, ὅτε ἔτι ὁ Νάξιος λόγιος τὰς διατριβὰς ἐκεῖ ἐποιεῖτο· τοῦτο δὲ κρατύνει καὶ τὴν γνώμην τοῦ Σάθα, θέλοντος τὸν Κορυδαλέα μὴ μόνον ἐν Παταβίῳ, ὡς λέγει ὁ Δημητρακόπουλος, ἀλλὰ καὶ ἐν Ρώμῃ προσῳοιτήσαντα τὰς φιλοσόφους δ' ἐπιστήμας καὶ τὴν ἰατρικὴν, προστίθησιν ὁ Σάθας, ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις πόλεσιν ἐκμαθὼν, ἀναφαίνεται διδάσκων ἐν τῷ σχολείῳ τῆς ἐν Ἐνετίᾳ Ἑλληνικῆς κοινότητος ἐπὶ ὅλην πενταετίαν ἀπὸ τοῦ 1609—1614 (ἴδε Βελούδου Χρυσαλ. τοῦ ἔτους 1863 σελ. 11), εἶτα ἄχρι τοῦ 1620 παρίσταται ἐν Ἀθήναις διδάσκων, μεθ' ὃ εἰς Ζάκυνθον διαπεραιωθεὶς τῆς ἐκεῖ νεότητος τὴν πνευματικὴν διάπλασιν ἐπεμελήσατο. «Ἐκεῖθεν δὲ ἔγραψε πρὸς Κύριλλον τὸν Λούκαριν κατὰ τὸ 1624 ἔτος, συγχαίρων ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ Πατριαρχείᾳ. Ἐκ τοῦ γράμματος γοῦν τούτου ἁρμῆς δραξάμενος ὁ Πατριάρχης, εἰ καὶ πρότερον ἐτύγχανεν εἰδὼς ἐκ φήμης τὴν τοῦ Κορυδαλέως περὶ τὰς ἐπιστήμας μάθησιν καὶ τὴν περὶ τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους πολλὴν αὐτοῦ ἀκρίβειαν, γράμμασι Πατριαρχικοῖς προσκλητικοῖς μεταπέμπεται αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ παραγενόμενον Σχολάρχην καθίστησι τῷ 1626 ἔτει» (Ἑλασ. Συγγρ. σελ. 350), δοὺς αὐτῷ, ἐπιπροστίθησιν ὁ Σάθας, εἰς ζωάρκειαν τὴν ἐν τῷ Κοντοσκαλίῳ Ἐκκλησίαν.

Ὁ Κορυδαλεὺς παρὰ τὴν ἐγχώριον αὐτοῦ διάλεκτον, τὴν κατὰ τὸν ΙΣΤ΄. αἰῶνα χυδαιοβάρβαρον Ἀττικὴν, ἐξέμαθεν, ὡς εἴπομεν, ἐν Ρώμῃ καὶ τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον τὴν ἀρχαίαν, πάντη ἀπ' ἀλλήλων διαφερούσας καὶ διὰ χάσματος ἀνυπερβλήτου διϊσταμένας, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ τοπικαὶ διάλεκτοι τῆς Ἑλλάδος, παραβαλλόμεναι πρὸς τὸν ὑπεραττικισμὸν ἰδίᾳ καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν κοινὴν Ἑλληνικήν. Ἀλλ' ἐν Βυζαντίῳ τότε παρὰ τὴν χυδαιολάλητον ἦσαν καὶ ἕτεραι δύο διάλεκτοι, ἡ γραφομένη Ἐκκλησιαστικὴ, καὶ ἡ λαλουμένη Φαναριωτικὴ, ἢ καθαρωτέρα καὶ σπουδαιολάλητος Νεοβυζαντινή. Ὁ Κορυδαλεὺς οὔτε τὴν ἐντόπιον αὐτοῦ διάλεκτον μετεχειρίσατο, οὔτε τὴν Ζακύνθιον

(ἦν καὶ ταύτην ἐκεῖ σχολαρχῶν ἐλάλησεν), οὔτε ἄλλην τινὰ χυδαιολάλητον· ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνο εἰς νοῦν ἐβάλετο, ἵνα ἐκ πασῶν τῶν χυδαιολαλήτων διαλέκτων, παλαιγενῶν τε καὶ συγχρόνων, κοινήν τινα γλῶσσαν συστήσῃ, ἀλλὰ πάντων προετίμησε τὴν Φαναριωτικὴν ὡς καθαρωτέραν τε καὶ κατηλληλοτέραν καὶ μᾶλλον προσεγγίζουσαν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ κοινῇ Ἑλληνικῇ καὶ ταύτην ὡς βάσιν λαβὼν διά τινος ἅλματος μετεπήδησεν οὐχὶ ἐπὶ τὸν ὑπεραττικισμόν, ἀλλ' ἐπί τινα ἠπιώτερον Ἀττικισμόν, προσδραμὼν εὐμεταβάτως εἴς τινα τύπον κανονικώτερον καὶ σταθερώτερον, ὑφ' οὗ ἐρρυθμίζετο ἀνέκαθεν ἡ παρὰ τοῖς λογιωτέροις περιλάλητος Νεοβυζαντινή. Τοῦτου δὲ τὸν γλαφυρὸν καὶ ἐν τοῖς πλείστοις ἀναλυτικώτερον ἑλληνισμὸν μετεχειρίσαντο καὶ ἐρεξῆς οἱ ἀπ' αὐτοῦ μαθηταὶ καὶ πάντες οἱ κανονικώτερον ἅμα καὶ σαρέστερον γράφειν φιλοτιμούμενοι. Πάνυ τοίνυν καλῶς ἐποίησεν ὁ σοφώτατος Κορυδαλεύς, οὔτε ὑπεραττικίσας, οὔτε ἐγχώριόν τινα ἐκλεξάμενος χυδαιοβάρβαρον, οὔτε τὸ σοφὸν μηχανησάμενος ἐπινόημα, ἵν' ἐξ ὑπαρχῆς ἀναλάβῃ ἀπὸ τῶν στομάτων τοῦ ὄχλου νεόμορφόν τινα κοινὴν ἑλληνικήν, οὔτε ἀρκεσθεὶς αὐτῇ τῇ καθαρωτέρᾳ Νεοβυζαντινῇ, ἀλλ' ἐκ ταύτης δι' ἑνὸς βήματος πατήσας ἐπὶ τοῦ σταθεροῦ τύπου τοῦ Νεοαττικισμοῦ, ὃν καὶ ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἀδιαλείπτως μετήρχετο ὡς γλῶσσαν τοῦ ἔθνους ζῶσαν, ἀποδεικνύουσα πᾶσι τοῖς δυσπιστοῦσιν ὅτι οὐ τέθνηκεν ὁ ἑλληνισμός, ἀλλὰ περιεῖχεν ἀρανῶς καὶ στοιχεῖα τὰ κράτιστα καὶ διαρκέστατα, ὠφελήσαντα μὲν καὶ ἄλλους, δοκιμασθέντα δὲ καὶ καθ' ἑαυτὰ ἐν περιστάσεσι χαλεπωτάταις. (ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Κατηγορίαι τοιαῦται ἐν τοῖς τότε καιροῖς ἤρκουν οὐχὶ ἐνοχοποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ θανατῶσαι τὸν καθ' οὗ ἐξετοξεύοντο, ὅθεν καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Νικοδήμου ἐπὶ ξηροῦ περιῄχθη ἀκμῆς καὶ ἡ τοῦ τυπογραφείου αὐτοῦ ἐξαφάνισις ἀπεφασίσθη. Ὁ Μ. Βεζύρης ταραχθεὶς ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τούτῳ ἀκούσματι διέταξεν ἵνα περιῤῥουρηθῇ ἀμέσως ὑφ' ἑνὸς λόχου Γενιτζάρων ἡ οἰκία τοῦ ὡς δημεγέρτου καὶ ἐμπιεροπολέμου συκοφαντηθέντος Μεταξᾶ.

Ὁ τῶν Ἰησουϊτῶν θερμὸς προστάτης, ἰδὼν ἐπιτυχοῦσαν τὴν στηθεῖσαν παγίδα ἐμηχανεύθη ἐμποδίσαι πᾶσαν παρέμβασιν, σκοποῦσαν τὴν ματαίωσιν τῆς ἐξυφανθείσης πλεκτάνης· ὅθεν προσεκάλεσε παρ' ἑαυτῷ εἰς δεῖπνον τὸν Πατριάρχην Κύριλλον, τὸν τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτὴν καὶ τὸν τῆς Ἑνετίας Βάϊλον, ὅπως μηδεὶς εὑρεθῇ ὁ μεσολαβήσων ὑπὲρ διασώσεως τοῦ τυπογραφείου τοῦ Μεταξᾶ. Ἐν ᾧ οὗτοι, ἀμερίμνως ἔχοντες καὶ ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ τῶν τεκταινομένων διατελοῦντες συνηστιῶντο τῇ 6 Ἰανουαρίου 1628 παρὰ τῷ πρεσβευτῇ τῆς Γαλλίας, ἑκατὸν πεντήκοντα Γενίτζαροι, ἀπαγορευθείσης τῆς εἰσόδου εἰς τὸν Ἄγγλον πρεσβευτὴν ἐπολιόρκησαν τὸ οἴκημα τοῦ Μεταξᾶ, καὶ συλλαβόντες αὐτόν τε καὶ τὸν τῆς Ἀγγλικῆς πρεσβείας γραμματέα μετήγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Γαλατᾶ. Συγχρόνως ὁ τοῦ Γενιτζαρικοῦ τούτου ἀποσπάσματος ἀρχηγὸς ἐδέσμευσε πάντας τοὺς ὑπηρέτας, συνέτριψε τὰ κιβώτια καὶ τὰς σκευοθήκας καὶ λαβὼν τὸ τυπογραφεῖον, τὸν χάρτην, τὰ βιβλία καὶ πάντα τὰ ἀργυρᾶ σκεύη καὶ χρήματα, μηδ' αὐτῶν τῶν τῆς πρεσβείας παραστήμων ἐξαιρουμένων, ἀπῆλθε, συνοδευόμενος ὑφ' ἑνὸς Ἰησουΐτου διερμηνέως, ἐν μέσῳ τοῦ πανικοῦ τῶν κατοίκων φόβου, ἀγνοούντων τὰ διαδραματιζόμενα.

Ὅπως δ' ἐπιπεριπλέξωσι τὰ πράγματα οἱ Ἰησουΐται διέδωκαν ὅτι ἐτεκταίνετο ἐκεῖ συνωμοσία κατὰ τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ὅτι διὰ τῆς τυπογραφίας ἐπλαστογραφοῦντο τὰ Σουλτανικὰ φιρμάνια καὶ ἐκόπτοντο κιβδηλα νομίσματα.

Τὰ ὑπὸ τῶν Γενιτζάρων κατασχεθέντα βιβλία ὑπεβλήθησαν τῇ ἐπαύριον εἰς τὴν ἐξέτασιν δύο ἀρνησιθρήσκων ἑλλήνων, ἐκ δὲ τοῦ βιβλίου τοῦ Πατριάρχου μετεφράσθη ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μεγάλου Βεζύρου καὶ τοῦ Σεὶχ οὐλ Ἰσλάμι Γιαχγιᾶ ἐφένδη τὸ κατὰ τοὺς Ἰησουΐτας ἐπιλήψιμον χωρίον. Ἐν αὐτῷ οὐδὲν εὑρέθη τὸ πλημμελές. Καίτοι δ' ὁ Βεζύρης ἐξεδήλωσε δισταγμούς τινας περὶ τοῦ Μεταξᾶ, ὃν τῷ περιέγραψαν ὡς ἄνδρα πολεμικῶν φρονημάτων καὶ μετὰ τῶν Ῥώσσων πρὸς ἐπανάστασιν συνεννοούμενον, οἱ ἐνδοιασμοὶ αὐτοῦ οὗτοι οὐδαμῶς ἐπηρέασαν τὴν εὐθυδικίαν τοῦ Σεὶχ οὐλ Ἰσλὰμ, ἐκδόντος ἀπόφασιν, κηρύττουσαν μὴ ἐπιλήψιμα τὰ κατασχεθέντα βιβλία ὡς μηδὲν κατὰ Κορανίου περιέχοντα, καὶ ἀποφαινομένην ὅτι, ἀφ' οὗ ὁ Σουλτάνος ἐχορήγησε τοῖς Χριστιανοῖς τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας ἐξασκήσεως τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν δογμάτων, οὐδόλως ἁμαρτάνουσιν οὗτοι καὶ διὰ τοῦ τύπου ἐκτιθέμενοι τὰς ἰδέας αὐτῶν. Ἡ ἀκριβοδικαία αὕτη ἀπόφασις ἐματαίωσε τὴν δολοπλοκίαν τῶν Ἰησουϊτῶν, ἡ δὲ παρέμβασις τοῦ τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτοῦ καὶ τοῦ Βαΐλου τῆς Ἑνετίας εἰς οὐ τὴν προστασίαν ὑπήγετο ὁ Μεταξᾶς ὡς Ἑνετὸς ὑπήκοος ἀπέλυσεν αὐτὸν τῶν φυλακῶν, διασωθέντα ἤδη τοῦ θανάτου διὰ τῆς τοῦ Σεὶχ οὐλ Ἰσλὰμ ἀποφάσεως.

Καὶ διεσώθη μὲν οὕτω ὁ Μεταξᾶς, ἀλλὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ κατεστράφη καὶ ἡ Πατριαρχικὴ τυπογραφία ἐπτάμηνον μόλις ἐργασθεῖσα ἔκλεισε. Τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας πόνους τοῦ Νικοδήμου ἀντιβαθεύουσα ἡ Ἐκκλησία προεβίβασεν εἰς ἀρχιεπισκοπὴν τὴν τέως ἐπισκοπὴν Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου καὶ ἐπεβράβευσε ταύτην ἐκ τῶν προτέρων τῷ Μεταξᾷ ὡς ἐκ τοῦ ἑπομένου ἀνεκδότου εὐεργετηρίου πρὸς αὐτὸν γράμματος δῆλον καθίσταται :

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἡ τοῦ Χριστοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῇ τούτου εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι τὰς ὑπ' αὐτὴν διατελούσας ἁγιωτάτας Ἐκκλησίας πνευματικῶς καὶ θεοφιλῶς ἀεὶ ἐπισκεπτομένη καὶ περιθάλπουσα, οὐ μόνον τῶν δεόντων αὐταῖς οὐκ ἀποστερεῖσθαι βούλεται, ἀλλὰ καὶ οἴκοθεν προνοεῖσθαι αὐτῶν ὀφείλει καὶ τὰ ἐπωφελῆ, καὶ ὅσα πρὸς σύστασιν ἀφορᾷ συντείνειν τε καὶ ἀποφαίνεσθαι, ἵνα μὴ στερούμεναι ταῖς αὐταῖς ἀνηκούσαις ἐπισκέψεώς τε καὶ εὐδοκίας εἰς ἀκαταστασίαν κατενεχθεῖεν καὶ ἀμηχανίαν. Ἐπειδὴ τοίνυν προνοούμενοι οἷα εἰκὸς καὶ τῆς ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ὡς χρέος ἔχοντες ἀπαραίτητον ἐπισκέπτεσθαι τὰς ἁπανταχοῦ Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἀποκτήσασθαι ἄξιον ποιμένα καὶ ἀγαθὸν προστάτην μετὰ τὴν τοῦ νῦν προϊσταμένου αὐτῆς ἀποβίωσιν (ἣ παραίτησιν, εὑρόντες δὲ ἄξιον καὶ ἁρμόδιον τῆς τοῦ θρόνου αὐτοῦ διαδοχῆς τὸν τιμιώτατον καὶ λογιώτατον καὶ εὐγενῆ ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατράσι κύριον Νικόδημον τὸν Μεταξᾶν, ἄνδρα τά τε ἄλλα ἔντιμον καὶ ἐναρέτου βίου καὶ καλῆς πολιτείας καὶ πεπιεσθεν τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα ἐνδεδυμένον, καὶ τὰ θεῖα καλῶς μεμυημένον καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ὑπέρμαχον καὶ βοηθὸν ἀναφανέντα τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τοῦτον ἐξελεξάμεθα ψήφῳ κανονικῇ κοινῇ ἀναδέξασθαι τὸν θρόνον τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης καὶ ἀρχιερατικῶς προϊστάναι αὐτῆς, εἰ καὶ παρὰ τῶν κατὰ τύπον ἱερωμένων κληρωθείη καὶ ψηφισθείη ὡς ἔθος κατὰ τοὺς τῆς πολιτείας νόμους καὶ λέγεσθαι καὶ καλεῖσθαι αὐτὸν οὐκ ἤδη, ἐπίσκοπον ἀλλ' ἀρχιεπίσκοπον, βουλόμεθα γὰρ αὐτὴν καὶ ἀποφαινόμεθα οὐκ ἐπισκοπὴν, ἀλλ' ἀρχιεπισκοπὴν εἶναι τὴν Κεφαλληνίαν καὶ Ζάκυνθον καὶ ἀρχιεπίσκοπον εἶναι τὸν ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύσαντα. καὶ μέντοι ἐπινεύσει καὶ εὐδοκήσει εἰς τοῦτο καὶ ἡ χριστιανικωτάτη καὶ γαληνοτάτη μεγάλη ἀρχὴ τῶν Ἐνετῶν, ἧς τοῖς δικαιοτάτοις νόμοις ὀφείλει ὑπείκειν καὶ ὑποτάσσεσθαι κατὰ τὰ ἔξω, κατὰ δὲ τὰ πνευματικὰ ὑποτάσσεσθαι ἔχει τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, μηδενὸς περὶ τούτου ἐναντιωθησομένου αὐτῷ, ἢ ἀντιπεῖν τολμήσοντος ἐν ἀργίᾳ καὶ ἀφορισμῷ· Ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ διαληφθέντι τιμιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατρᾶσι κυρίῳ Νικοδήμῳ ἐπικυροῦν τὴν ἐπ' αὐτῷ γενομένην κανονικὴν ψῆφον τῆς ἐπαρχίας Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν.

Μετὰ πάροδον 34 ἐτῶν τυπογραφεῖόν τι ἀναφέρεται ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐργαζόμενον (ἴδε Βρετοῦ Α. 101) ἀγνοεῖται ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ ἰδιοκτήτου αὐτοῦ.

Μετὰ πάροδον δὲ 119 ἐτῶν τὸ Πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον ἀνεσχηματίσθη τῷ 1747 ἐπὶ τοῦ κλεινοῦ Σαμουήλ, ὅτε καὶ ἐξεδόθη ἡ Ραντι-

σμοῦ στηλίτευσις· δὲν διετηρήθη ὅμως ἐπὶ μακρὸν, εἰμὴ εἰκοσαετίαν μόνην. Γρηγόριος ὁ Ε΄., ὁ ἀπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ τῆς Σμύρνης θρόνου ἐπὶ τὴν ἀνωτάτην τῆς Ἐκκλησίας σκοπιὰν ἀνελθών, ἀνασυνέστησεν αὐτὸ τῷ 1786, ὅτε καὶ ἐξεδόθη βιβλιάριόν τι κατὰ Λατίνων ἐπιγραφόμενον Ἐγκύκλιος ἐπιστολή. Ἐπὶ τῶν μετὰ τὴν δευτέραν ὅμως αὐτοῦ πατριαρχείαν διαδεξαμένων αὐτὸν Καλλινίκου τοῦ Ε΄. καὶ Ἱερεμίου τοῦ Δ΄. παρημελήθη ὅλως, καὶ μόνον ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Κυρίλλου ΣΤ΄. τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ κοσμιωτάτου, ἀνεσχηματίσθη τῷ 1817, ὅτε διευθυντὴς αὐτοῦ διωρίσθη Ἀλέξανδρος ὁ Ἀργυράμμος.

Ἤδη εὐκλεῶς πατριαρχεύοντος Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄., εὐμενεῖ Αὐτοῦ πρωτοβουλίᾳ τὸ τυπογραφεῖον τοῦτο ἀνεσχηματίσθη, καὶ δαπάνῃ μὲν τοῦ φιλογενοῦς καὶ φιλομούσου κ. Μιχαὴλ Ζαρίφη λαμπρὸν λεθόκτιστον ἡγέρθη οἰκοδόμημα ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ εἰς περιλαβὴν τοῦ Τυπογραφείου καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης, ἧς ἔφορος ἐτάχθη, Συνοδικῇ ἀποφάσει, ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κ. Ἰωαννίκιος, γενναίᾳ δὲ εἰσφορᾷ τοῦ ἐπὶ φιλογενείᾳ καὶ φιλομουσίᾳ ἐπίσης διακρινομένου κ. Δημητρίου Σγούτα, ἄξιον λόγου ὑλικὸν μετὰ καλοῦ μηχανικοῦ πιεστηρίου προσεκτήθη, καὶ ὡς πρωτόλειον τῶν ἔργων αὐτοῦ ἡ ἀνὰ χεῖρας ἐκδίδοται Ἀλήθεια.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τετάρτη 12. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας τοῦ Ἐλεήμονος.

Ἦκμασεν οὗτος κατὰ τὴν Ζ΄. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα. Υἱὸς τοῦ ἐν Κύπρῳ διοικητοῦ τυγχάνων, ἀπαιτήσει τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἐπιφανίου προσωμίλησε γυναικί, καὶ παίδων πατὴρ ἔγεινε· δυστυχήσας ἐν τῷ γάμῳ καὶ ἰδὼν τὰ τέκνα μετὰ τῆς γυναικὸς εἰς τάφου σκότη κατελθόντα, ὅλον ἑαυτὸν Θεῷ ἀφιέρωσεν, ἐν δὲ τῇ ἐπιδώξει ἀγαθοεργιῶν παραμυθούμενος, πᾶσαν αὐτοῦ ἔφεσιν πρὸς ἐπίδοσιν ἀρετῆς καὶ Θεοῦ ἀρέσκειαν ἔτρεψεν. Ὅθεν καὶ θερμῶς παρακληθείς, ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας καθίσταται, ἐπὶ δὲ τὴν λυχνίαν τεθείς, δίκην πυρσοῦ τῇ οἰκουμένῃ ἐξέλαμψε, πρῶτος κωλύσας τὴν εἰς τὸν τρισάγιον ὕμνον βλάσφημον τῷ Ἅγιος Ἀθάνατος, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς προσθήκην, τὴν ἀσεβῶς ὑπεμφαίνουσαν παθεῖν ἐπὶ σταυροῦ τὴν θεότητα. Ἐπαξίως καὶ πρεπόντως τῆς ἐπωνυμίας τοῦ Ἐλεήμονος καταξιωθείς, ἐν γήρατι λιπαρῷ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν.

Ἰωάννης, πένησι δοὺς καὶ σκορπίσας,
Ὦ ποῖα Χριστῷ νῦν παρεστὼς λαμβάνει!

Πέμπτη 13. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

Ὁ μέγας οὗτος φωστὴρ καὶ διαπρύσιος τῆς Οἰκουμένης διδάσκαλος, ὁ προσφυῶς χρυσήλατος σάλπιγξ καὶ στόμα τῆς Ἐκκλησίας τὸ χρύσεον καὶ εὔλαλον ἐπωνυμηθείς, ἐγεννήθη ἐν τῇ μεγαλοπόλει Ἀντιοχείᾳ ἐκ πατρὸς Σεκούνδου καὶ μητρὸς Ἀνθούσης τῇ 14 Ἰανουαρίου τοῦ 347. Παῖς ἔστερήθη τοῦ πατρὸς, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ, εἰκοσαέτις χηρεύσασα, ἔμεινε πιστὴ εἰς τὴν μνήμην τοῦ συζύγου αὐτῆς καὶ ὅλην ἀφιέρωσεν εἰς ἀνατροφὴν τοῦ προσφιλοῦς υἱοῦ, ὃν προορίσασα διὰ τὸ βῆμα διεπιστεύθη τῷ περιφήμῳ Λιβανίῳ, παρ' ᾧ ἐμαθήτευσεν ἄχρι τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Ἐπὶ τριετίαν παραμείνας Μελετίῳ τῷ θεσπεσίῳ τῷ τηνικαῦτα τὴν τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας προεδρείαν τὸ βον ἀναλαβόντι, ἐβαπτίσθη καὶ εἰς τὸν κλῆρον εἰσῆλθε, κουρὰν ἀναγνώστου δεξάμενος. Θέλων δ' ἑαυτὸν ἀφιερῶσαι ὅλον εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀσκητικοῦ ἠράσθη βίου καὶ ἔμελλεν ἐπὶ τὰ ὄρη ἀναβραμεῖν, ὅτε αἱ τῆς μητρὸς ἱκεσίαι καὶ δεήσεις πρὸς ὥραν τοῦ πόθου αὐτοῦ τούτου ἀνέκοψαν. Χρόνου ὅμως μικροῦ παρεληλυθότος βύσας τὰ ὦτα πρὸς πᾶσαν δέησιν ἐπὶ τὰ ὄρη ἀνέδραμε καὶ μετὰ Σύρου τινὸς ἐρημίτου, ἐπὶ τετραετίαν ὅλην τὰς κακουχίας τοῦ ἀσκητικοῦ ὑπέστη βίου. Τῷ 376 ἀναγκασθεὶς ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀντιόχειαν, τριχῇ διῃρημένην διατελοῦσαν, καὶ παρὰ τῷ θεσπεσίῳ Μελετίῳ ἄχρι τῆς ἐκείνου τελευτῆς (381 μ.Χ.) παραμείνας ἔγραψε τῷ 379 τὸν εἰς τὸν μάρτυρα Βαβύλαν [ΙΓ΄. ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας γενόμενον καὶ δεξάμενον τὸ στέφος τοῦμαρτυρίου τῷ 253.] λαμπρὸν αὐτοῦ λόγον, ἐν ᾧ παρίστησι τὴν θείαν δύναμιν, δι' ἧς ὁ Χριστιανισμὸς τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ εἰσεχώρησε καὶ ὑπερενίκησε τὴν εἰδωλολαπρείαν. Δικαίως ἰσχυριζόμενος ὅτι ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ὁ Χριστιανισμὸς καταφρονεῖ πάντων τῶν ξένων ὅπλων συνίστησι τοῖς Χριστιανοῖς ἀποφεύγειν τὴν βίαν, λέγων: «οὐδὲ γὰρ θέμις Χριστιανοῖς ἀνάγκῃ καὶ βίᾳ καταστρέφειν τὴν πλάνην, ἀλλὰ καὶ πειθοῖ, καὶ λόγῳ καὶ προσηνείᾳ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐργάζεσθαι σωτηρίαν.»

Τῷ 381 χειροτονεῖται διάκονος ὑπὸ τοῦ κανονικῶς διαδεξαμένου τὸν ἱερὸν Μελέτιον Φλαβιανοῦ καὶ μετὰ πέντε ἔτη χειροτονεῖται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ αὐθις ἐπισκόπου Πρεσβύτερος. Ἓν ἔτος μετὰ ταῦτα δεινῆς στάσεως ἐκραγείσης ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ καταβληθείσης ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ αὐστηροῦ αὐτοκράτορος Θεοφίλου τοῦ Μεγάλου, ὁ Φλαβιανὸς εἰ καὶ ὑπέργηρως ἀνέλαβε τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἄγουσαν, ὅπως ἐξιλεώσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ Αὐτοκράτορος κατὰ τῶν Ἀντιοχέων, τῶν ὑπ' ἀβουλίας καταξάντων τὸν ἀνδριάντα τῆς τελευτησάσης συζύγου αὐτοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλοπτώχου Πλακίλλης. Ὁ Ἰωάννης μείνας ἐν Ἀντιοχείᾳ τοποτηρητὴς τοῦ Φλαβιανοῦ, τοὺς περὶ τούτου θαυμαστοὺς λόγους ἐξέθετο, Ἀνδριάντας αὐτοὺς ἐπιγράψας. Τότε ἐγένετο οὗτος ἀντικείμενον τοῦ γενικοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ σεβασμοῦ, τὰ δὲ πλήθη ἔσπευδον εἰς τοὺς ναούς, ὅπως τῶν μελιρρύτων αὐτοῦ λόγων ἐνωτισθῶσι.

Ἐκδημήσαντος πρὸς Κύριον τῷ 397 τοῦ ἱεροῦ Νεκταρίου ὁ τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας πρεσβύτερος Ἰωάννης καλεῖται εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ· ἐκ δὲ τοῦ φόβου μὴ ἡ φανερὰ ἐξ Ἀντιοχείας ἀπομάκρυνσις αὐτοῦ ἐγείρῃ εἰς ἀντίστασιν τὰ πλήθη, ἐκ διαταγῆς τῆς Αὐλῆς ὁ τῆς Ἀνατολῆς κόμης, ἀποσύρας αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ εὐσεβεῖ προφάσει, ὡδήγησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου φθάσαντα τῇ τετάρτῃ πρὸ καλενδῶν Μαρτίου (25 φεβρουαρίου) τοῦ 398, ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. Αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ αἱ ἔξοχοι ἐν μεγίστῳ τότε κύκλῳ πασίδηλοι ἐγένοντο. Ἐν μιᾷ κυριακῇ τοῦ αὐτοῦ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ ἔτους ἢ κατ' ἄλλους τοῦ ἀμέσως ἑπομένου, διέταξε σύναξιν ἔν τινι τῶν πρώτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησιῶν, ἐν ᾗ τὰς θείας Γραφὰς ἀνέγνωσαν Γότθοι, καὶ Γότθος πρεσβύτερος εἰς γοτθικὴν γλῶσσαν ὡμίλησεν· ἰδὼν δὲ τοὺς εὐγενεῖς τοῦ Βυζαντίου ἐκπλαγέντας ἐπὶ τῷ θεάματι τῆς ἐν ταῖς Γραφαῖς ἐπιδόσεως τῶν ὡς βαρβάρων ὑπ' αὐτῶν κατηγορουμένων, ἀφορμηθεὶς ὁ τῆς Ἐκκλησίας οἰκουμενικὸς διδάσκαλος ὡμίλησε συντόνως καὶ μετὰ μεγίστου ἐνθουσιασμοῦ περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ τρόπου τῆς θείας τῶν ἀνθρώπων ἀνατροφῆς, εἰπὼν πρὸς ἄλλους: «Μὴ τοίνυν αἰσχύνην τις ἡγείσθω τῆς Ἐκκλησίας ὅτι βαρβάρους εἰς μέσον ἀνεστήναι καὶ εἰπεῖν παρεσκευάσαμεν· τοῦτο γὰρ τῆς Ἐκκλησίας κόσμος, τοῦτο καλλώπισμα, τοῦτο τῆς ἐν τῇ πίστει δυνάμεως ἀπόδειξις· τοῦτο καὶ ὁ προφήτης ἄνωθεν προαναφωνῶν ἔλεγεν· οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν· εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. Τοῦτο καὶ ἕτερος παραθηλῶν πάλιν, ἑτέροις ῥήμασιν ἠνίττετο λέγων: Λύκοι καὶ ἄρνες ἅμα βοσκηθήσονται, καὶ πάρδαλις συναναπαύσεται ἐρίφῳ καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα· οὐ περὶ λεόντων καὶ ἀρνῶν καὶ παρδάλων καὶ ἐρίφων διηγούμενος, ἀλλὰ προαναφωνῶν ἡμῖν καὶ δεικνὺς ὅτι δὴ τὸ θηριῶδες τῶν ἀνθρώπων εἰς τοσαύτην ἥξει ἡμερότητα, τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ κηρύγματος κεκρασθὲν, ὥστε μετὰ τῶν ἡμέρων καὶ πραοτάτων ἀνδρῶν συναγελάζεσθαι. Καὶ τοῦτο σήμερον ἑωράκατε, τοὺς πάντων ἀνθρώπων βαρβαρικωτέρους μετὰ τῶν τῆς Ἐκκλησίας προβάτων ἑστῶτας, καὶ κοινὴν οὖσαν τὴν νομὴν, καὶ τὸν σηκὸν ἕνα καὶ μίαν ἅπασι τράπεζαν προκειμένην...

Τίς ἐν τοῖς λόγοις τούτοις τοῦ μεγάλου διδασκάλου οὐ καθορᾷ τὸ κοσμοπολιτικὸν τῆς Ἐκκλησίας πνεῦμα, οὐχὶ ἐν ἔθνος ὀτιοῦν τοῖς χρόνοις καὶ τοῖς καιροῖς ἀλλοιούμενον, ἀλλὰ σύμπαν ἀδιακρίτως τὸ ἀνθρώπινον,

καθάπερ οἶκον ἕνα καὶ μίαν πατρικὴν θεογενῆ ἐν τῇ σωστικῇ καὶ πανευθρώπῳ Κιβωτῷ τῆς Ἐκκλησίας ἔπηξεν. Ἀλλ' ὁ φθόνος, ὃς οὐκ οἶδε προτιμᾶν τὸ συμφέρον, ἐξήγειρε κατ' αὐτοῦ τοὺς φθονεροὺς, ὧν προΐστατο ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος. Περιελθόντος τούτου εἰς ἔριδας πρός τινας κληρικοὺς τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καταφυγόντας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ μακάριος Ἰωάννης ἔγραφε τῷ Θεοφίλῳ, πρεσβευσάμενος ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ταῦτα πρὸς ἄλλοις ἐπιστέλλας: «Ταύτην μοι παράσχου χάριν ὡς τέκνῳ καὶ ἀδελφῷ, ἐναγκαλισάμενος τοὺς ἄνδρας.» οὗτος ὀργισθεὶς δεινὸν ἤγειρε κατ' αὐτοῦ διωγμὸν, προσεταιρισάμενος καὶ τὴν αὐτοκράτειραν Εὐδοξίαν ἀγανακτοῦσαν διὰ τὰς πλαγίας κατ' αὐτῆς ἐπιπλήξεις τοῦ Χρυσορρήμονος, ἐλέγχοντος τὴν ἅρπαν αὐτῆς πολυτέλειαν καὶ πλεονεξίαν. Ἐκ διαταγῆς τότε τοῦ ἀσθενοῦς Ἀρκαδίου σύνοδος 45 ἐπισκόπων συναθροίζεται ἐν Δρυῒ παρὰ, τὸ τανῦν Χαΐδαρ πασσᾶ, ὑπὸ τὴν προσβρείαν τοῦ Θεοφίλου, ἐν ᾗ οἱ αὐτοὶ καὶ κατήγοροι καὶ μάρτυρες καὶ δικασταὶ ἦσαν, οἱ καὶ δικάσαντες ἐρήμην τὸν Χρυσόστομον κατέγνωσαν αὐτοῦ καθαίρεσιν· διὰ δὲ τὸν φόβον τοῦ λαοῦ νύκτωρ ἀναρπάσαντες αὐτὸν, μετήγαγον ὑπερόριον εἰς Πραινετὸν τῆς Βιθυνίας ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Νικομηδείας. Τοῦ λαοῦ ὅμως τότε ἐξεγερθέντος καὶ σεισμοῦ ἐπιγενομένου, φόβος κατέλαβεν ἅπαντας καὶ σπεύσαντες ἐπανάγουσιν αὐτὸν εἰς Βασιλεύουσαν. Ταῦτα ἐγένοντο ἐν ἔτει 403. Τῶν Δεκεμβρίων τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Πατριάρχης ἤρξατο τῆς ἐπ' ἐκκλησίας ἐξελέγχεως τῆς ἀκολαστούσης αὐλῆς, ὅπερ ἡ αὐτοκράτειρα μαθοῦσα, διοργανίζει νέαν κατ' αὐτοῦ σύνοδον· τοῦτο δ' ἀκούσας ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὸν περίφημον ἐκεῖνον ἐξεφώνησε λόγον, οὗ ἡ ἀρχὴ «πάλιν Ἡρωδιὰς μαίνεται· πάλιν ταράσσεται· πάλιν ὀρχεῖται· πάλιν ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου ζητεῖ,» ὃν ὁ ἐξεμάνη ἔτι μᾶλλον ἡ βασίλισσα, ἐκ συνεργείας τῆς ὑποίας συνῆλθον ἐκ Συρίας καὶ Μικρᾶς Ἀσίας διάφοροι ἐπίσκοποι, οἵτινες ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι μετὰ τὴν ἐν Δρυῒ καθαίρεσιν πρὶν τοῦ ἀπολογηθῆναι ἀνέλαβε τὸν θρόνον αὐτογνωμόνως δῆθεν, κατὰ Μάρτιον τοῦ 404 ἐπικύρωσαν τὴν ὑπὸ τοῦ ἐν Δρυῒ παρανόμου συνεδρίου ἀπαγγελθεῖσαν καθαίρεσιν. Ὁ μακάριος μετὰ τὴν ἄδικον ταύτην ἐτυμηγορίαν οὐκ ἔτι ἐκκλησίαζεν, ἀλλ' ἐν τῷ πατριαρχικῷ διέμενεν οἴκῳ ἐρημαζόμενος, τῆς αὐλῆς φοβουμένης τὴν δημοτικότητα τοῦ Πατριάρχου καὶ θελούσης ἐξασφαλισθῆναι κατὰ πάσης ἐνδεχομένης ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιδείξεως. Μετὰ τὴν λῆψιν τῶν πρὸς τοῦτο μέτρων τὴν 15 Ἀπριλίου τοῦ 404 κατὰ τὴν ἑορτὴν νύκτα τοῦ μεγάλου Σαββάτου στρατιῶται ἐφορμήσαντες εἰς τὸν ναὸν ἐξώθησαν τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ καὶ εἰς φόνους προέβησαν. Ἀλλ' ὁ λαὸς συνελθὼν ἐκ τῆς καταπλήξεως ἀντίστη καὶ τὴν τοῦ Πάσχα ἑορτὴν ἐτέλεσεν ἐν τῷ δημοσίῳ λουτρῷ τῷ καλουμένῳ Κωνσταντιναῖς· ὅθεν οἱ ἐν τοῖς ἀνακτόροις φρόνιμον ἐνόμισαν ἀποστῆναι πάσης ἀμέσου βιαίας κατὰ τοῦ Πατριάρχου ἐπιθέσεως, καὶ δὴ ἡσυχάσαν ἄχρι συντελέσεως τῆς πεντηκοστῆς ἑορτῆς τοῦ ἔτους ἐκείνου (404). Τότε διαμηνύουσιν αὐτῷ διὰ Πατρικίου τοῦ νοταρίου ὅτι ἂν μὴ ἐκὼν παραδώσῃ ἑαυτὸν εἰς ἐξορίαν, βίᾳ ἐκπεμφθήσεται· ὁ δὲ μακάριος κηδόμενος τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν, προθύμως ἑαυτὸν παρέδωκε τοῖς στρατιώταις καὶ ἐξελθὼν κρυφίως ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἐπέρασεν εὐθὺς διὰ μικροῦ σκάφους εἰς Βιθυνίαν, ἐν ᾧ τὰ πλήθη περιέμενον πρὸ τοῦ πυλῶνος τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος, ὅπου καὶ ὁ ἵππος αὐτοῦ ἵστατο περιμένων.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Πατριάρχης ἐξήρχετο τῆς πόλεως φλὸξ πυρίνη φανεῖσα αἴρνης ἀπὸ μέσου τοῦ θρόνου ἐνεμίφθη πανταχόθεν τὴν Ἐκκλησίαν· πᾶσαν δ' αὐτὴν διαβαῦσα τὸ πῦρ, κατέκαυσε καὶ τὸν παρακείμενον πρὸς νότον οἶκον τῆς συγκλήτου.

Κρατηθεὶς ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἐπί τινα χρόνον δέσμιος ἐν Νικαίᾳ ἐπέμπετο ἐκεῖθεν εἰς Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς Κουκουσὸν ἐρημοτάτην τῆς Ἀρμενίας πολίχνην, ὅπου ἀφίκετο μετὰ ὀδομηκονθήμερον ἐπίμοχθον ὁδοιπορίαν. Ἐκεῖ παρέμεινεν ἐπὶ τρία ἔτη, ἐν μὲν ἐν Κουκουσῷ, δύο δὲ ἐν τῷ παρακειμένῳ φρουρίῳ Ἀραβίσσῳ, διαλάμπων ἐν ἀρεταῖς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν εὐλογίαις εἰς τὰ πέρατα μεταδίδων. Τοῦτο ἐξέκαυσε τὴν ὀργὴν τῶν διωκτῶν αὐτοῦ, οἵ καὶ πείθουσι τὸν βασιλέα προστάξαι μετενεχθῆναι αὐτὸν ὡς τάχιστα εἰς Πιτυοῦντα, πανέρημον τόπον ἐπὶ τῆς βορείου ὀχθης τοῦ Εὐξείνου κείμενον. Τοσοῦτον δ' ἐκακοπάθησεν εἰς τὴν ἐπὶ τρίμηνον διαρκέσασαν ταύτην ὁδοιπορίαν ἐκ τῆς σκληρότητος καὶ δυστροπίας τῶν φρουρούντων αὐτὸν στρατιωτῶν, ὥστε ὡς ἔφθασεν εἰς Κόμανα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ μάρτυρος Βασιλίσκου, ἐκλιπουσῶν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, ἡτοιμάσθη τὰ πρὸς ἔξοδον. Καὶ δὴ κοινωνήσας τῶν μυστηρίων καὶ τὴν τελευταίαν προσευχὴν ποιήσας ἐνώπιον τῶν παρόντων, καὶ εἰπὼν, ὅπερ εἴθιζε λέγειν: δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 407 καὶ ὡς νικηφόρος ἀθλητὴς ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ἁγίου Βασιλίσκου λάρνακι ἐτάφη.

Μύσας δ' ὁ χρυσοῦς Ἰωάννης τὸ στόμα,
Ἀφῆκεν ἡμῖν ἄλλο, τὰς βίβλους, στόμα.

Παρασκευὴ 14. Μνήμη τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου Φιλίππου.

Ἦν οὗτος ἐκ τῆς πόλεως Βηθσαϊδᾶ, Φρυγῶν δ' ἑκατέρων τὴν πλάνην διήλεγξεν, ὃς δὲ διῶν τὰς τῆς Ἀσίας πόλεις, εἰς Ἱεράπολιν τῆς Φρυγίας ἐλήλυθεν, ἐπίσημόν τε οὖσαν, πλούτῳ πολλῷ βρίθουσαν, καὶ οὐκ ἀμοιροῦσαν ὀνόματος· τόσον γε μὴν εἰδώλοις προσετετηκυῖαν, ὡς καὶ ἔχιδναν, θηρίον ἰοβόλον καὶ ἀκάθαρτον, θαλαμεύειν, ἐντίμῳ τε θεραπείᾳ τιμᾶν, οἷα Θεῷ· καί τισι θυσίαις ἐντρέφειν καὶ ὑπερφυῶς προσανέχειν αὐτῇ. Συνείπετο δὲ οἱ καὶ ἡ σύγγονος αὐτῷ Μαριάμνη, παρθενίᾳ ἐπανηρημένη τὴν διὰ βίου, εὐθὺς τότε κατεῖδωλον τῆς χώρας ἐσδέννυτο καὶ τὸ θράσος τῶν ἐποίκων δαιμόνων ἀσθενὲς ἦν. Ἡ γε μὴν εἰρημένη θὼς ἔχιδνα οἴκοθεν ἀνερρίπιζετο καὶ ὡς ἀπὸ πυρὸς φλέγοντος ἐξελαύνετο· αἰσχύνη τε οἱ ταύτῃ δὴ προσανέχοντες ἐκαλύπτοντο. Θαυμάτων γὰρ καὶ τεραστίων ὅτι πλείστων ἐπιρρεόντων διά τε Φιλίππου καὶ Μαριάμνης, στάσις τῷ πλήθει ἀνερριπίζετο· οἱ μὲν γὰρ τοῦ Βαρθολομαίου καὶ Φιλίππου Θεῷ προσετίθεντο· ἦν γὰρ καὶ Βαρθολομαῖος ἐξ ὑπογυίου εἰς συνεργίαν Φιλίππῳ παρὰ Κυρίου ἀποσταλείς· οἱ δὲ καὶ ἔτι τῇ ὀλιμονιώδει προλήψει προστετηκότες ἦσαν, οἵ καὶ ἐπὶ σύστασιν ποιησάμενοι, εἰσπεσόντες ἁθρόοι, Φίλιππον μὲν ἐκεῖθεν πόθεν διαρπάσαντες, καθάπέρ τι σφάγιον ἐπί τινος κίονος κατὰ κεφαλῆς ἀπηώρουν. (Νικηφ. Καλλ. Β. λθ'.) Τὸν τρόπον τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐκτραγῳδῶν ὁ ἐπιγραμματοποιὸς ἔφη:

Ἀρθεὶς Φίλιππος ἐκ ποδῶν ἐπὶ ξύλου
Τὰ τῶν ποδῶν σοι νίπτρα, Σῶτερ, ἐκτίει.

Σάββατον 15. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων καὶ Ὁμολογητῶν Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου.

Οὗτοι ἤθλησαν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, οὗτος μὲν πυρὶ, ἐκεῖνοι δὲ ξίφει τελειωθέντες:

Ξίφος τελειοῖ Σαμωνᾶν καὶ Γουρίαν
Καὶ φλὸξ Ἄβιβον, οἷς χαρὰ φλὸξ καὶ ξίφος.

Κυριακὴ 16. Μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

Ἦν υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου, ἄγνωστον ὅμως ἂν τοῦ αὐτοῦ, ὃς ἦν πατὴρ καὶ τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου. Περὶ τοῦ Ματθαίου ἀσφαλῶς μόνον γνωρίζομεν ὅτι ἦν τελώνης, ὅτι τὸ τελώνιον αὐτοῦ ἔκειτο ἔξω τῆς πόλεως Καπερναούμ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς Τιβεριάδος θαλάσσης, ὅθεν ὁ Σωτὴρ διελθὼν, ἐκάλεσεν αὐτὸν, εἰπών: Ἀκολούθει μοι, καὶ ὅτι οὗτος ἄνευ διστάγμου αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ (Ματθ. θ'. 9, Μάρκ. β'. 14. Λουκ. ε. 27. 28). Ὁ Λουκᾶς μάλιστα ἐπιπροστίθησιν ὅτι καταλιπὼν ἅπαντα, ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην τῷ Ἰησοῦ ἐν τῷ οἰκῳ αὐτοῦ, ἧς μετέσχον ὄχλος τελωνῶν πολὺς καὶ ἄλλοι. Ἐκ τῶν χωρίων τούτων τῶν τριῶν Εὐαγγελιστῶν συνδυαζομένων πρὸς ἄλληλα συνάγεται ὅτι οὗτος ὠνομάζετο καὶ Λευΐς.

Ἔκ τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων τινὲς διαστέλλουσι τοῦ Ματθαίου τὸν Λευΐ, πλὴν ἡ καθολικὴ τῆς Ἐκκλησίας γνώμη οὐ παραδέχεται τὴν διαστολὴν ταύτην. Ἐκήρυξεν ὁ Ἀπόστολος οὗτος τὸν θεῖον λόγον ἐν Αἰθιοπίᾳ ἢ κατά τινας ἐν Συρίᾳ, Παρθίᾳ καὶ Μηδίᾳ, ἀπέθανε δὲ κατὰ μὲν τὸν Ἡρακλίωνα, οὗ μνημονεύει Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς θάνατον οὐχὶ μαρτυρικὸν, κατὰ δὲ Νικηφόρον τὸν Κάλλιστον, πρὸς οὗ τὴν γνώμην στοιχοῦσι καὶ τὰ ὑπομνήματα, ἔμελλεν ἀποθανεῖν ἐπὶ πυρᾶς, ἀλλὰ δεήσασι πρὸς Θεὸν, σβέσας τὸ πῦρ, παρέδωκεν ἡσύχως τὸ πνεῦμα.

Τὸ ὄνομα Ματθαῖος ταὐτόν ἐστι τοῦ τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ Θεοδώρου, ἔγραψε δὲ τὸ Εὐαγγέλιον ἑβραϊστὶ πρὸ τῆς ἐπὶ Τίτου κατα-

στροφῆς τῶν Ἱεροσολύμων γενομένην τῷ 70—71 Μ. Χ., ἧς τὴν καταστροφὴν ἀναφέρει ὡς μέλλουσαν γενέσθαι. Ὅτι ἔγραψεν ἑβραϊστὶ τὸ Εὐαγγέλιον συνάγομεν ἐκ τῶν μαρτυριῶν Παπίᾳ, Εἰρηναίου, Ὠριγένους, Ἐπιφανίου, Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως, Εὐσεβίου καὶ ἄλλων· ἔγραψε δὲ ἐνόψει ἔχων τοὺς Ἑβραίους, ὅθεν καὶ οὔτε τὰς γεωγραφικὰς θέσεις, οὔτε τὰ Ἰουδαϊκὰ ἔθιμα ἐξηγεῖ, ὡς πράττουσιν οἱ ἄλλοι Εὐαγγελισταί, παραπέμπει δ' ἀεί ποτε εἰς τὰς προφητείας ὡς γνωστὰς τοῖς ἀναγνώσταις αὐτοῦ.

Περὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἔγραψε δύο ὑπάρχουσι γνῶμαι, οἱ μὲν θέλουσι τὸ 40—45, οἱ δὲ τὸ 60—70 Μ.Χ. Ἐκ τῶν λόγων ὅμως τοῦ Εἰρηναίου « ὁ μὲν δὴ Ματθαῖος ἐν τοῖς Ἑβραίοις τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν διαλέκτῳ καὶ γραφὴν ἐξήνεγκεν εὐαγγελίου, τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Παύλου ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελιζομένων καὶ θεμελιούντων τὴν Ἐκκλησίαν » (παρ. Ἐκκλ. ἱστορ. Εὐσεβ. βιβλ. ε. 8.) ἡ δευτέρα κρατύνεται γνώμη.

Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ Εὐαγγελίου τούτου θεωρεῖται ὑπὸ τῶν κριτικῶν οὐχὶ ὡς μετάφρασις τοῦ πρώτου Ἑβραϊκοῦ κειμένου, ἀλλὰ πρωτότυπος συγγραφὴ τοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ, τὴν δὲ γνώμην αὐτῶν ὑποστηρίζουσιν ἐκ τῆς ἀπαντώσης ἐν αὐτῷ μεταφράσεως τῶν συροχαλδαϊκῶν φράσεων, ὧν ἔστιν ὅτε χρῆσιν ποιεῖται (κεφ. κζ'. 46) καὶ ἐκ τοῦ ὅλου ὕφους τοῦ Εὐαγγελίου τούτου.

Εἰς τὸν Ἀπόστολον τοῦτον ἀπεδίδοντο καὶ ἀπόκρυφά τινα συγγράμματα οἷον τὸ « Εὐαγγέλιον τῆς νηπιότητος τοῦ Χριστοῦ », κατακριθὲν ὑπὸ Γελασίου ἐπισκόπου Ῥώμης καὶ « Λειτουργία » τις εἰς τὸ Αἰθιοπικὸν (ἴδε Εὐγεν. ἑκατονταετηρ. σελ. 288.—Κ. Κοντογ. Ἐκκλ. Ἱστορ. τόμ. Α'. σελ. 65). Ταῦτα ὅμως ἡ Ἐκκλησία ἀποκηρύττει.

Ὁ ἐπιγραμματοποιὸς στοιχῶν τῇ γνώμῃ τοῦ Καλλίστου περὶ τοῦ τρόπου τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔφη :

Σώζεις, Ἰησοῦ, καὶ τελώνας· σοὶ χάρις·
Οὕτω βοᾷ Ματθαῖος ἐκ πυρὸς μέσου.

Δευτέρα 17. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ Θαυματουργοῦ.

Ἐγεννήθη ἐν Νεοκαισαρείᾳ τοῦ Πόντου ἐκ γονέων ἐπιφανῶν μὲν, ἀλλ' ἐθνικῶν· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Θεόδωρος. Ἀποθνόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπαιδεύθη κατὰ θέλησιν τῆς μητρὸς τὴν ῥητορικὴν ἐπὶ τῷ ἐπιδιῶξαι τὸ τοῦ συνηγόρου ἐπάγγελμα. Σκεπτόμενος μεταβῆναι εἰς Ῥώμην πρὸς ἐκμάθησιν τῆς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἐπιστήμης, αὐτός τε καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀθηνόδωρος ἐσχετίσθησαν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης μετὰ τοῦ Ὠριγένους, διδάσκοντος τότε ἐκεῖ. Ἐνθεὶς οὗτος ἀμφοτέροις τοῖς ἀδελφοῖς φιλοσοφίας ἔρωτα, ὑπεισήγαγεν εἰς τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς τὴν τῆς θείας ἀποκαλύψεως, καὶ μαθητὰς καὶ ὀπαδοὺς ἑαυτοῦ ἀνέδειξε.

Παρὰ Ὠριγένει παρέμεινε πέντε ἔτη· τῷ 235 ἐγερθέντος ὑπὸ Μαξιμίνου διωγμοῦ κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὁ Ὠριγένης κατέφυγεν εἰς Καππαδοκίαν, ὁ δὲ Θεόδωρος ἀπῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Τῷ 237 ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Γορδιανοῦ, ὑποστρέψας εἰς Καισάρειαν, ἐμαθήτευσε καὶ αὖθις παρὰ Ὠριγένει, ὅτε καὶ πιθανῶς βαπτισθείς, ἐκ Θεοδώρου Γρηγόριος μετωνομάσθη.

Ὅτε εἰς τὴν γεννέτειραν ἐπανῆλθεν, ἡ τῆς σοφίας καὶ τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ φήμη ἔφθασε τὰς ἀκοὰς τοῦ Ἀμασείας Φαιδήμου, ὃς καὶ προεχείρισεν αὐτὸν ἐπίσκοπον Νεοκαισαρείας. Ἠσχολήθη τότε ὁ μακάριος διὰ διδασκαλίας καρποφορωτάτης καὶ διὰ θαυμάτων πολλῶν, ὧν ἕνεκα καὶ τὴν τοῦ Θαυματουργοῦ προσωνυμίαν ἠξίωται, τὴν εἰς τὸν χριστιανισμὸν πρόσοδον τῶν κατοίκων τῆς περιοίκου χώρας· ὅτε δὲ τῷ 270 πρὸς Κύριον ἐν εἰρήνῃ ἐξεδήμησεν, εἰς τὸν διαδεξάμενον αὐτὸν κατέλιπε τὴν φροντίδα ἐκδιδάξεως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς οὐχὶ πλείους τῶν ἑπτακαίδεκα ἐθνικῶν.

Τὴν μνήμην αὐτοῦ γεραίρων ὁ ἐπιγραμματοποιὸς ἔφη :

Ὁ Γρηγόριος, θαυματουργῶν καὶ πάλαι,
Θεῷ παρίστησι θαυματουργεῖ τι πλέον.

Γνήσια αὐτοῦ συγγράμματα εἰσιν ἀ) εἰς Ὠριγένην προσφωνητικὸς καὶ πανηγυρικὸς λόγος· β') Σύμβολον ἢ ἔκθεσις τῆς πίστεως· γ') Μετάφρασις εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν· δ') ἐπιστολὴ κανονική. (Ἴδε Κ. Κοντογ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Τόμ. Α'. σελ. 334—5 καὶ ἰδίου Φιλολ. καὶ κριτ' ἱστορ. τῶν ἁγ. Πατέρ. τόμ. Α'. σελ. 526 καὶ ἑξ.)

Τρίτη 18. Μνήμη τῶν ἁγίων Μαρτύρων Πλάτωνος καὶ Ρωμανοῦ.

Ὁ Πλάτων ἦν ἐξ Ἀγκύρας ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἀθλήσας καὶ τὴν διὰ ξίφους δεχθεὶς τελευτήν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἑπόμενον ἐπίγραμμα :

Μικροῦ λαθὼν, παρῆλθεν ἡμᾶς Πλάτων,
Πλάτων ἐκεῖνος, ὃν πλατὺ κτείνει ξίφος.

Ὁ Ρωμανὸς προφρόνως περιῤῥόνησε τὰ μαρτύρια ὑπὲρ Χριστοῦ ἐπὶ Μαξιμιανοῦ, κελεύσει τοῦ ὁποίου ὑπέστη τὸν διὰ πνιγμοῦ θάνατον ἐν τῇ φυλακῇ.

Τὸ καρτερόφρον Ρωμανοῦ πᾶς θαυμάσει
Σὺν χαρμονῇ γὰρ πνιγμονὴν ἐκαρτέρει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Θεοδώρου ἐπισκόπου Μοψουεστίας ὑπομνήματα εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, μετάφρασις Λατινικὴ μετὰ τῶν ἑλληνικῶν ἀποσπασμάτων· ὑπὸ Swete, Cambridge, 1880.

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐξεδόθησαν πρό τινος ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὑπομνήματα, τοῦ περιφήμου ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὡς ἑρμηνευτοῦ καὶ ὀπαδοῦ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Θεολογικῆς Σχολῆς, Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας, ἐν τῇ λατινικῇ αὐτῶν μεταφράσει μετὰ τῶν σωζομένων ἑλληνικῶν ἀποσπασμάτων. Τὰ ὑπομνήματα ταῦτα εἰσι λίαν σπουδαῖα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐξηγητικῆς, ὡς ἀπορρέοντα ἐκ τῆς γραφίδος ἀνδρὸς μεγάλην σημασίαν κεκτημένου διὰ τὴν ἱστορικογραμματικὴν τοῦ ἑρμηνεύειν τὰς ἁγίας Γραφὰς μέθοδον, καθὼς καὶ διὰ τὴν κατανόησιν καὶ μόρφωσιν τοῦ Θεολογικοῦ συστήματος τοῦ μεγάλου τούτου ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως. Ὡς ἀναφέρει ἡ ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδομένη Theologiche Litteratur-Zeitung No 22 1880, πρῶτος ὁ Fritzshe κατὰ τὸ 1847 συνέλεξε τὰ λείψανα τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Θεοδώρου περιορισθεὶς εἰς μόνα τὰ ἐν ταῖς ἑρμηνευτικαῖς σειραῖς σωζόμενα. Ἀκολούθως διὰ τοῦ ἐν Ἄλλῃ Jakobi ἀπεδείχθη ὅτι ἐσώζοντο λατινιστὶ τὰ εἰς τὰς μικρὰς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου ὑπομνήματα ἐν τῷ Κορβειενίῳ κώδικι. Τὸ 1852 ἐν μέρει ἐξέδωκε τὰ ὑπομνήματα ταῦτα ὁ περίφημος Pitra ἐν τῷ Spicilegium Solesmense καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου προσεπάθησεν ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι εἰσὶν ἔργα τοῦ Ἱλαρίου Πικταύων· ἀλλὰ τὸ 1854 ὁ αὐτὸς Jakobi ἀπέδειξεν αὐτὰ ἔργον τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας. Εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα ἀνεξαρτήτως αὐτοῦ κατέληξε καὶ ὁ Ἄγγλος Hort ἀνακαλύψας καὶ δεύτερον αὐτῶν χειρόγραφον ἐν τῷ Ἀρλειανῷ κώδικι τοῦ Λονδίνου, ὅστις κρίνεται ἀρχαιότερος τοῦ Κορβειενίου. Ὁ Καρδινάλιος Πίτρας ἐγνωστοποίησε τὴν ὕπαρξιν καὶ ἑτέρου χειρογράφου, μὴ δημοσιεύσας ὅμως αὐτό. Ἐν τῇ τοιαύτῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων ὁ ἄγγλος Swete στηριζόμενος εἰς τὰ προσιτὰ αὐτῷ χειρόγραφα καὶ τὸ χειρόγραφον τῆς σειρᾶς τοῦ Cramer ἐν τῷ Κοισλινιανῷ κώδικι, μετὰ μεγάλης ἀκριβείας ἀποκατέστησε τὸ κείμενον τῶν ὑπομνημάτων λατινιστὶ μετὰ τῶν ἑλληνιστὶ σωζομένων αὐτοῦ ἀποσπασμάτων. Προέταξε δὲ καὶ μακρὰ προλεγόμενα περιλαμβάνοντα περὶ τῆς ἰδιότητος

τῶν χειρογράφων καὶ τοῦ κειμένου αὐτῶν, περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς λατινικῆς μεταφράσεως, περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς καὶ χρήσεως ἐν τῇ Δύσει, περὶ τῆς ἰδιότητος καὶ ἐξηγητικῆς ἀξίας τῶν ὑπομνημάτων καὶ τέλος περὶ τοῦ Θεολογικοῦ συστήματος τοῦ Θεοδώρου. Τοῦ ἀξιολόγου τούτου διὰ τὴν ἐξηγητικὴν Θεολογίαν ἔργου ἐξεδόθη ὁ Α΄. τόμος περιέχων τὰ εἰς τὰς πρὸς Γαλάτας, Ἐφεσίους, Φιλιππησίους καὶ Κολασσαεῖς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου ὑπομνήματα. Ὁ δεύτερος τόμος ἐκδίδοται προσεχῶς.

Α. Φ. Β.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑΛΙΟΥ

ΥΠΟ Α. ΣΠΑΘΑΡΗ.

Ὑπεσχόμεθα ἵνα ἰδιαιτέρως ἐνδιατρίψωμεν ἐπὶ τῆς ἀξιολόγου πραγματείας τῆς ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν καὶ διαπρεποῦς λογίου καὶ πολίτου κ. Α. Σπαθάρη ἐπ' ἐσχάτων τύποις ἐκδοθείσης. Τῆς ὑποσχέσεως ἡμῶν τὴν ἐκπλήρωσιν ὑπεβοήθησεν ὁ ἀξιότιμος καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῇ σχολῇ κ. Γ. Α. Λιανόπουλος, ἀποστείλας ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ἐπιστημονικὴν ἐπισκόπησιν τοῦ ἔργου τοῦ κ. Σπαθάρη, ἣν τοσοῦτο μᾶλλον εὐχαρίστως φιλοξενοῦμεν ἐν ταῖς στήλαις τῆς «Ἀληθείας», ὅσον καὶ ἐπιστημονικῶς ἀποδεικνύεται ἡ ὀρθότης τῶν σκέψεων τῆς Ἐκκλησίας ἀποδοκιμασάσης το καὶ ἄλλοτε ὑποκινηθὲν ζήτημα τοῦ μετακινητοῦ τῶν ἑορτῶν, ὑπὲρ οὗ συνηγορεῖ ἡ τελευταία πραγματεία τοῦ ἀξιοτίμου κ. Α. Σπαθάρη. Ἡ Βιβλιοκρισία τοῦ κ. Λιανοπούλου ἔχει ὧδε :

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ «Νεολόγου» ἐξεδόθη ἐσχάτως σύγγραμμα τοῦ Καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ κ. Ἀνδρέου Σπαθάρη, ἐπιγεγραμμένον μὲν «Μελέτη περὶ τοῦ Πασχαλίου», τυγχάνον δὲ Μονογραφία περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Περὶ τῆς ἀξιολόγου ταύτης μονογραφίας εἴπωμεν ὀλίγα.

Ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τούτῳ ὁ φιλόπονος Καθηγητὴς προτίθεται τρία τινά· πρῶτον νὰ διδάξῃ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁρίζεται ἡ μηνολογία τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα ἐν ταῖς δυσὶν Ἐκκλησίαις (Ἑλληνικῇ καὶ Ρωμαικῇ)· δεύτερον νὰ δείξῃ τὰ σφάλματα, εἰς ἃ περιπίπτουσιν ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς μηνολογίας τῆς ἑορτῆς, καὶ τρίτον νὰ προτείνῃ ἐπανόρθωσιν τοῦ Πασχαλίου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου καὶ τῶν ἀρχαίων Ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων. Ἰδωμεν τίνι τρόπῳ διεξάγει τὸ τριπλοῦν αὐτοῦ θέμα ὁ συγγραφεύς.

Τὸ θέμα ὅπερ προὐτίθετο ὁ κ. Σπαθάρης ἐν τῇ συγγραφῇ ταύτῃ σχετίζεται τοσούτῳ στενῶς μετὰ πολλῶν χρονολογικῶν καὶ ἀστρονομικῶν ζητημάτων, ὥστε ἐὰν μὴ ἐποιεῖτο περὶ αὐτῶν βραχὺν μὲν ἀλλ' ἀκριβῆ λόγον, ἤθελεν ἀποβῇ ἡ συγγραφή του νοητὴ μόνον εἰς τοὺς γινώσκοντας τὰ πράγματα καὶ μὴ ἔχοντας ἐπομένως ἀνάγκην νὰ διδαχθῶσι. Ποιεῖται λοιπὸν ὡς ἐκ τούτου βραχὺν λόγον περὶ Ἡμερολογίων ἐν γένει καὶ τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου ἰδίᾳ· περιγράφει ὅσον ἔνεστι ἀκριβῶς τὸ Ἰουδαϊκὸν ἡμερολόγιον καὶ δίδωσι τρόπον ἐκτιμήσεως τοῦ Πεσάχ· ὁρίζει τὴν μετέμπτωσιν, ἤτοι τὴν διαφορὰν μεταξὺ τοῦ Τροπικοῦ καὶ Πολιτικοῦ ἔτους καὶ δίδωσι τύπους, δι' ὧν εὐκόλως ὁρίζεται ἡ διαφορὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου· δίδωσιν ἀκριβῆ ἔννοιαν τῆς προεμπτώσεως, ἤτοι τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς πραγματικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Σελήνης, καὶ ὁμιλεῖ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας περὶ πραγματικῆς Ἀστρονομικῆς Σελήνης καὶ περὶ μέσης Σελήνης. Πάντα δὲ ταῦτα τὰ ζητήματα, καθὼς καὶ τὰ κύρια ζητήματα τοῦ θέματος αὐτοῦ κατέταξε καὶ διεξήγαγεν ὁ συγγραφεὺς μετὰ τῆς λογικῆς ἐκείνης συναφείας καὶ ἀκριβείας, ἥτις ἐμπρέπει ἀνδρὶ ἐπιστήμονι καὶ ταῖς Μαθηματικαῖς ἐπιστήμαις γνωριμωτάτῳ.

Ἐν τοῖς δυσὶ πρώτοις μέρεσι τοῦ κυρίου θέματος αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς ποιεῖται χρῆσιν τῶν τύπων τοῦ περιωνύμου Gauss, οὓς κατεσκεύασε, διεξήγαγε καὶ διηρεύνησεν ὁ κ. Σπαθάρης λογικώτατα καὶ ἀκριβέστατα. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ μέρει τοῦ θέματος αὐτοῦ, μετὰ τὸν ἀστρονομικὸν χαρακτηρισμὸν τῶν διατάξεων τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, συμπεραίνει : «Αἱ Ἐκκλησίαι δύνανται νὰ συμμορφωθῶσι πληρέστατα καὶ ἀκριβέστατα πρὸς τὰς ἀρχαιοτάτας αὐτῶν παραδόσεις περὶ τῆς μηνολογίας τῆς ἑορτῆς, αἵτινες ἐπὶ τῆς Ἁγ. Οἰκονομικῆς συνόδου ἔλαβον κῦρος νόμου, ἐὰν, παραδεχόμεναι ὡς ἡμερολόγιον αὐτῶν τὸ Ἰουλιανὸν, καταστήσωσι πάσας τὰς ἐπισήμους αὐτῶν ἑορτὰς κινητὰς μετὰ τοῦ Πάσχα καὶ ἀναθέσωσιν εἰς τὰ ἀστεροσκοπεῖα τὴν σύνταξιν τοῦ ἐτησίου πασχαλίου καὶ ἑορτολογίου.»

Ἐπὶ τῆς γνώμης ταύτης τοῦ κ. Σπαθάρη ποιήσωμεν βραχείας τινὰς σκέψεις.

Ὁ σπουδαιότερος λόγος, δι' ὃν προτείνει τὴν τοιαύτην ἐπανόρθωσιν τοῦ Πασχαλίου ὁ κ. Σπαθάρης εἶνε διότι θέλει νὰ τελῆται ἡ ἑορτὴ συμφώνως ταῖς διατάξεσι τῆς Ἁγ. Οἰκουμενικῆς συνόδου, τῇ πρώτῃ Κυριακῇ μετὰ τὴν πρώτην πανσέληνον τὴν ἐπομένην τῇ ἐαρινῇ Ἰσημερίᾳ. Ἰδωμεν ὅμως τί θέλει προκύψει ἐὰν ποτε γένηται παραδεκτὴ ἡ τοιαύτη ἐπανόρθωσις.

Ἐὰν μὲν ἕκαστον Ἀστεροσκοπεῖον ὑπολογίζῃ τὴν πασχαλινὴν πανσέληνον ὡς πρὸς τὸν Μεσημβρινόν του, ἐπειδὴ ἡ χρονικὴ στιγμὴ τῆς πανσελήνου δύναται ν' ἀνήκῃ εἰς Σάββατον ἔν τινι πόλει καὶ εἰς Κυριακὴν ἐν ἄλλῃ, εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ διαφορὰ μηνολογίας τῆς ἑορτῆς οὐ μόνον μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ δύο πόλεων τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας. Ἐὰν δὲ ὁ ὑπολογισμὸς τῆς πανσελήνου γίνηται ὡς πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Μεσημβρινὸν ὑφ' ὅλων τῶν Ἀστεροσκοπείων, δὲν θὰ ὑπάρχῃ μὲν διαφορὰ μηνολογίας τῆς ἑορτῆς, ἀλλὰ εἶνε δυνατὸν τινὲς μὲν πόλεις ἀνατολικώτεραι τοῦ Μεσημβρινοῦ κείμεναι νὰ τελῶσι τὸ Πάσχα αὐτῶν, κατά τι ἔτος, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πανσελήνου, ἐναντίον τῶν διατάξεων τῆς συνόδου, καὶ ἄλλαι δυτικώτεραι τοῦ μεσημβρινοῦ εὑρισκόμεναι νὰ τελῶσι τὸ Πάσχα, κατ' ἄλλο ἔτος, τὴν δευτέραν Κυριακὴν μετὰ τὴν πρώτην Πανσέληνον τὴν ἐπομένην τῇ ἐαρινῇ Ἰσημερίᾳ.

Ἵνα κατανοηθῶμεν καλλίτερον, ἂς φέρωμεν τὰ ἑξῆς παραδείγματα.

Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι, τοῦ Μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων ὄντος πρώτου, τῷ ἔτει Α ἡ πανσέληνος γίνεται τῇ 15ῃ Μαρτίου ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτῳ καὶ ὥρᾳ 11η 25′ 36″ Μ. Μ. μέσου χρόνου Παρισίων, κατὰ τὴν προτεινομένην ἐπανόρθωσιν ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα τελεσθήσεται τῷ ἔτει ἐκείνῳ

τῇ 16ῃ Μαρτίου. Ἀλλ' ἡ 16η Μαρτίου εἶνε διὰ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡμέρα Πανσελήνου, διότι ἡ χρονικὴ στιγμὴ τῆς αὐτῆς Σεληνιακῆς φάσεως ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει τῇ 16ῃ Μαρτίου, ὥρᾳ 1ῃ 12′ 11′ Π. Μ. μέσου χρόνου Κωνσταντινουπόλεως. Ὥστε τῷ ἔτει ἐκείνῳ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει θέλουσι τελέσει τὸ Πάσχα αὐτῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανσελήνου, ἐναντίον τῶν διατάξεων τῆς συνόδου.

Ἐὰν ὑποθέσωμεν, δεύτερον, ὅτι τῷ ἔτει Β ἡ πανσέληνος γίνεται τῇ 12ῃ Μαρτίου, ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ καὶ ὥρᾳ 2ᾳ 50′ 35′′ Π.Μ μέσου χρόνου Παρισίων, κατὰ τὴν, περὶ ἧς πρόκειται, ἐπανόρθωσιν, τὸ Πάσχα τελεσθήσεται τῇ 19ῃ Μαρτίου. Ἀλλ' οἱ ἐν Φιλαδελφείᾳ τῆς Ἀμερικῆς εἶχον τὴν αὐτὴν πανσέληνον τῇ 11ῃ Μαρτίου ἡμέρᾳ Σαββάτῳ καὶ ὥρᾳ 9ῃ 40′ 35′′ Μ. Μ. μέσου χρόνου Φιλαδελφείας, καὶ ὤφειλον νὰ ἑορτάσωσι τὸ Πάσχα, κατὰ τὰς διατάξεις τῆς συνόδου, τῇ 12ῃ Μαρτίου, ἀκολουθοῦντες δὲ τῇ προτεινομένῃ ἐπανορθώσει τελέσουσι τὴν ἑορτὴν, οὐχὶ τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πρώτην Πανσέληνον τὴν ἑπομένην τῇ ἐαρινῇ Ἰσημερίᾳ, ἀλλὰ τὴν δευτέραν.

Τί ποιητέον λοιπόν; Εἰς ἡμᾶς δὲν ἀπόκειται βεβαίως ν' ἀπορασίσωμεν· ἀλλ' ἐὰν πρέπῃ νὰ εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς κἄτι, ἀποραινόμεθα ὡς ἐξῆς.

Ἀφ' οὗ ὅπως δήποτε ἐντελὴς ἐκπλήρωσις τῶν διατάξεων τῆς συνόδου φαίνεται δυσχερὴς, ἢ πρέπει νὰ ἐμμείνῃ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὰ κυκλικὰ συστήματα, διορθοῦσα τὴν ἐπακτὴν ἐν μὲν τῷ παρόντι κατὰ 5 ἡμέρας, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι κατὰ μίαν ἡμέραν, ἀνὰ 308 1|2 ἔτη, ἢ νὰ εἰσαγάγῃ ἔτος συμφωνότερον τῷ τροπικῷ, τὸ Περσικὸν λ. χ. ὅπως πολὺ ὀρθῶς προτείνει ὁ κ. Σπαθάρης, καὶ νὰ διαταξῃ ὅπως συντάσσηται τὸ Πασχάλιον ὑπὸ τῶν Ἀστεροσκοπείων, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὁσάκις ἡ πανσέληνος πίπτῃ καθ' ἡμέραν Σάββατον νὰ τελῶνται τὸ Πάσχα μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας. Διὰ τῆς τελευταίας ἐπανορθώσεως ἡ ἑορτὴ δὲν τελεῖται πάντοτε μετὰ τὴν πρώτην πανσέληνον, ἀλλ' ἐνίοτε τὴν δευτέραν Κυριακήν.

Ἐν κεφαλαίῳ, ἡ συγγραφὴ τοῦ κ. Σπαθάρη εἶναι ἐξαίρετος. Συγχαίρομεν λοιπὸν αὐτῷ καὶ εὐχόμεθα, ἵνα καὶ ἄλλα ἔργα αὐτοῦ ἴδωσι τὸ φῶς πρὸς ὠφέλειαν τῆς Ἑλληνίδος νεότητος.

Ἐν Χάλκῃ τῇ 4 Νοεμβρίου 1880.

Γ. Α. ΔΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΕΡΕΥΝΑΙ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον τεῦχος·)

Ἐπιχειρήσαντες δὲ εἰς τοῦτο τὸ ἔργον, τὴν σύνταξιν λέγω γενικοῦ καταλόγου τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων τοῦ Ὄρους, ὁποίαν τινὰ εὕρομεν τὴν κατάστασιν τοῦ τμήματος τῶν βιβλιοθηκῶν ἐν αἷς ἀπόκειντα[1] ταῦτα, καὶ πῶς ἐπελήφθημεν τοῦ ἔργου; Ἵνα εἴπω διὰ βραχέων, πλὴν ὀλίγων μηνῶν τὸ ἔργον ἡμῶν ὡμοίαζε πολλαχοῦ πρὸς τὸ τοῦ Ἡρακλέους καθαίροντος τὴν κόπρον τοῦ Αὐγείου. Εἰσερχόμενοι εἴς τινα βιβλιοθήκην ἐβλέπομεν ἐπιδεικνυόμενα ἡμῖν τὰ χειρόγραφα, ἐκεῖνα δηλαδὴ ὅσα ἐθεώρουν ὡς τοιαῦτα οἱ μοναχοί· ἀλλ' ἤθελομεν τελέσει ἐργασίαν ἀτελεστάτην, ἂν περιοριζόμεθα εἰς καταγραφὴν μόνον ἐκείνων τῶν τόμων, καὶ δὴ ὡς εἶχον. Συνήθως τὰ ἐπιδεικνυόμενα τὸ πρῶτον ἦσαν μικρὸν μόνον μέρος τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ· τὰ λοιπὰ ἔκειντο ἀναμίξ μετὰ τῶν ἐντύπων ἢ ἦσαν διεσκεδασμένα χαμαὶ χύδην, ἄλλοτε ἀνεκαλύπτομεν ἄλλα, ἄγνωστα καὶ αὐτοῖς τοῖς μοναχοῖς, ἐν κιβωτίοις, θήκαις ἢ σύρταις. Πολλάκις οἱ κώδικες ἦσαν κεχωμένοι κατὰ φύλλα χαμαὶ, βορᾷ τῶν τιλφῶν καὶ τῶν μυῶν. Ἐν τινι τῶν μεγάλων μονῶν τὰ χειρόγραφα ἦσαν κεχωρισμένα ἐν δύο βιβλιοθήκαις κειμένας χωρὶς ἀλλήλων, ἐν τῇ ἑτέρᾳ δὲ τούτων ἔκειτο ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τῶν χειρογράφων ἀκατάτακτον ἀναμὶξ μετὰ τῶν ἐντύπων ἢ ἐν σωροῖς. Ἐν ἄλλῃ τινὶ μονῇ, ἥτις ἄλλως εἶχεν ἐπ' ἐσχάτων πάθει ὑπὸ πυρκαϊᾶς, τὰ χειρόγραφα ἔκειντο χαμαὶ ἀναμεμιγμένα μετὰ τῶν ἐντύπων βιβλίων ἐν ἀκαθάρτῳ καὶ σκοτεινῷ χώρῳ, παρέχον δὲ πολὺν κόπον εἰς ἐκκάθαρσιν· καὶ ὅμως εὑρίσκοντο ἐν αὐτοῖς σπουδαῖαι περγαμηναί, ἀληθῆ κειμήλια γραφικῆς τέχνης. Ἐν τινι ἄλλῃ μονῇ, ὅτε ἠνέῳξα θήκην τινὰ περιέχουσαν βιβλία ἵνα ἐξετάσω μή τοι ὑπῆρχον ἐν αὐτοῖς καὶ ἑλληνικὰ χειρόγραφα, τοιαύτη ἀνεδόθη ἐκ τοῦ εὐρῶτος κακοδμία, ὥς τε κατελήφθησαν ὑπὸ βηχὸς ἅπαντες οἱ παριστάμενοι. Πολλαχοῦ δὲ, καὶ ἂν ὑπῆρχον συνηνωμένα ἐν ἑνὶ χώρῳ ἅπαντα τὰ χειρόγραφα, ἀλλὰ δὲν ἦσαν συγκατατεταγμένα μετ' αὐτῶν ὡς ἔδει καὶ τὰ χειρόγραφα τῆς παλαιᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἅτινα ἐφρόντισα ἑκάστοτε νὰ εὑρεθῶσι καὶ ταχθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν, ἵνα χρησιμεύσωσί ποτε εἰς μελέτας μουσικάς.

Συνενώσαντες δὲ τὰ χειρόγραφα ἑκάστης μονῆς ἅπαντα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐφροντίσαμεν περὶ τῆς δυνατῆς αὐτῶν διαιρέσεως καθ' ὕλην καὶ σχῆμα, ἔνθα καὶ καθ' ὅσον ἦτο τοῦτο δυνατόν. Ἐν τισι μὲν βιβλιοθήκαις δὲν ὑπῆρχεν ἐπαρκὴς χῶρος πρὸς τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, ἀλλαχοῦ δὲ ἠναγκάσθημεν δι' ἄλλους λόγους νὰ τηρήσωμεν τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν τάξιν. Ἀλλ' ἐν ταῖς πλείσταις μοναῖς τὰ χειρόγραφα ἐτάχθησαν ἐν ταῖς θήκαις ὡς ἑξῆς· προὐτάχθησαν μὲν αἱ περγαμηναί, ὑποδιαιρεθεῖσαι κατὰ σχῆμα, ἐτέθησαν δὲ κατ' ἀκολουθίαν τὰ ἐπὶ χάρτου χειρόγραφα, ὑποδιαιρεθέντα εἰς ἐκκλησιαστικὰ, λειτουργικὰ, κλασικὰ καὶ κοσμικὰ, νομοκάνονας καὶ μουσικὰ, τηρηθείσης καὶ ἐν ταύταις ταῖς ὑποδιαιρέσεσι τῆς κατὰ σχῆμα διατάξεως.

Ἵνα δὲ ἡ κατάταξις αὕτη ὑπάρξῃ ὁριστικὴ καὶ ἀνταποκρίνηται πρὸς τὸν συνταχθέντα κατάλογον, ἐτέθησαν ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῶν χειρογράφων λελιθογραφημένα δελτάρια, ἅτινα εἶχον συμπαραλάβει ἐξ Ἀθηνῶν, ἐπ' αὐτῶν δ' ἐγράφη ὁ ἀριθμὸς, ὑφ' ὃν κατεγράφη τὸ χειρόγραφον, ὥστε τὸ ἑξῆς, ἂν μὴ ἐπέλθῃ ἀδικαιολόγητος ἀταξία περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν μετακινουμένων κωδίκων, θὰ εἶνε εὐχερεστάτη ἡ εὕρεσις ἑκάστου τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις καταλόγοις περιγραφομένων χειρογράφων.

Ὁ δὲ κατάλογος οὗτος, οὑτινος ἦτο, καθ' ἃ ἀνωτέρω ἐλέχθησαν, προδηλοτάτη ἡ ἀνάγκη, συνετάχθη ὡς τὸ δυνατὸν ἀκριβέστατον. Ὡς εἶνε γνωστὸν εἰς τοὺς περὶ τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα τῶν μέσων αἰώνων ἀσχοληθέντας, ταῦτα ἢ περιέχουσιν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὕλην, ἑνὸς συγγραφέως μίαν ὡρισμένην συγγραφὴν, ἢ εἶνε κώδικες πολύβιβλοι (miscellanei) ἐν οἷς οἱ βιβλιογράφοι ἀντέγραψαν πολλὰς καὶ παντοίας πραγματείας ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἢ πολλῶν. Ἡ περιγραφὴ τῶν κωδίκων τοῦ πρώτου εἴδους εἶνε εὐχερεστέρα καὶ δύναται νὰ γείνῃ διὰ βραχέων. Ἀλλὰ δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τὰ πολύβιβλα, τοὺς ὑπὸ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ κληθέντας κουβαράδες. Καὶ πολλάκις μὲν τοιοῦτοι κώδικες περιγράφονται ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν ἤδη καταλόγοις ἑλληνικῶν χειρογράφων τῶν δυτικῶν βιβλιοθηκῶν διὰ βραχυτάτων, εἴτε συλλήβδην δηλουμένης τὴν ἐν αὐτοῖς περιεχομένης ὕλης, εἴτε σημειουμένης μόνης τῆς πρώτης ἢ τῆς κυριωτάτης τῶν ἐγγεγραμμένων πραγματειῶν. Ἀλλὰ καθίσταται φανερὸν ὅτι τοιοῦτός τις κατάλογος εἶνε μὲν καὶ καθόλου ἄχρηστος καὶ ἥκιστα ἐπιστημονικὸς, θὰ ἦτο δὲ πολλῷ μᾶλλον ἄσημος τοῦ λόγου ὄντος περὶ χειρογράφων ἐν βιβλιοθήκαις δυσπροσίτοις καὶ κειμέναις μακρὰν παντὸς ἐπιστημονικοῦ κέντρου. Διὰ τοῦτο ἐθεώρησα χρέος μου ἀπαρέγκλητον νὰ διευκολύνω τὰς ἐρεύνας ἐκείνων οἵτινες μέλλουσι καὶ κατ' ἰδίαν διαμένοντες νὰ μελετήσωσι τὰς ἀθωνικὰς βιβλιοθήκας φροντίζων περὶ συντάξεως καταλόγου ὅσον ἐνεστι λεπτομεροῦς καὶ ἀκριβοῦς, ἐν ᾧ ἀκριβῶς εἶνε δεδηλωμένη ἡ ὕλη ἐξ ἧς ὁ κώδιξ, ὁ χρόνος καθ' ὃν ἐγράφη,

εἴτε εἶνε σεσημειωμένος εἴτε πρέπει νὰ εἰκασθῇ ἐκ τοῦ ῥυθμοῦ τῆς γραφῆς, τὸ σχῆμα καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν φύλλων, ἵνθα κατώρθουν νὰ φιλοτιμήσω τοὺς μοναχοὺς εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν αὐτῶν. Τὴν δὲ ποικίλην ὕλην τὴν περιεχομένην τοῖς κώδιξι κατεγράψαμεν ὡς ἀκριβέστατα, φροντίζοντες καὶ περὶ τῶν ἁπλουστάτων σημειώσεων αἵτινες παρενεγράφοντο πρὸς πλήρωσιν ἀγράφων φύλλων. Οὕτω δὴ συνετάχθη κατάλογος λεπτομερέστατος ἐν ᾧ κατεγράφησαν τὰ χειρόγραφα εἴκοσιν ἁγιορειτικῶν βιβλιοθηκῶν κατὰ τὸν ἑξῆς πίνακα :

		Κώδικες
1)	Μονὴ Ἰβήρων	1386
2)	Μονὴ Διονυσίου	588
3)	Μονὴ Κουτλουμουσίου	461
4)	Μονὴ Δοχειαρίου	395
5)	Μονὴ Ξηροποτάμου	312
6)	Μονὴ Ἐσφιγμένου	320
7)	Μονὴ Ἁγ. Παντελεήμονος	264
8)	Μονὴ Φιλοθέου	250
9)	Μονὴ Καρακάλλου	250
10)	Μονὴ Σίμωνος Πέτρας	245
11)	Μονὴ Παντοκράτορος	234
12)	Μονὴ Σταυρονικήτα	162
13)	Μονὴ Ξενοφῶντος	163
14)	Μονὴ Γρηγορίου	155
15)	Μονὴ Κασταμονίτου	111
16)	Μονὴ Ζωγράφου	107
17)	Μονὴ Χιλιανταρίου	105
18)	Μονὴ Ἁγίου Παύλου	94
19)	Βιβλιοθήκη τοῦ Πρωτάτου ἐν Καρυαῖς	81
20)	Σκήτη Ἁγίας Ἄννης	46
	Τὸ ὅλον	5766

(ἀκολουθεῖ.)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

—

Τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ, παραμονῇ τῆς ἑορτῆς τῆς Συνάξεως τῶν Ἀρχιστρατήγων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐν τῷ κατὰ τὸν Παλατᾶν ἱερῷ ναῷ τῶν Ταξιαρχῶν, ἔνθα συνέρρευσε πολὺ πλῆθος Χριστιανῶν, ἔκ τε ταύτης καὶ ἐκ τῶν πέριξ ἐνοριῶν. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν, πανηγυριζούσης ἐπίσης τῆς ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι ἱερᾶς Ἐκκλησίας τῶν Ταξιαρχῶν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης μεταβᾶσα τὴν πρωΐαν ἐκεῖσε ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν. Μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς, πολλοὶ τῶν προκρίτων τῆς κοινότητος προσῆλθον ἵνα ἀσπάσωνται τὴν δεξιὰν καὶ λάβωσι τὰς εὐλογίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐγένοντο δ' ἐν τῇ περιςάσει ταύτῃ καί τινες προσφωνήσεις, εἰς ἃς ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπήντησεν εὐχαριστῶν ἅμα καὶ ἐπαινῶν τὴν κοινότητα διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς μορφώσεως καταβαλλομένην μέριμναν. Εἶτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέψατό τινας τῶν ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι λογάδων. Ἐκ τῶν ἐπισκέψεων τούτων ἰδιαιτέρως ὠφελήσαι μνείαν τῆς γενομένης τῷ φιλογενεῖ κυρίῳ Μιχαὴλ Σταύρου, ἕνεκα ἀξιομνημονεύτου καὶ παντὸς ἐπαίνου ἀξίας κοινωφελοῦς πράξεως τοῦ χρηστοῦ τούτου ἀνδρός, ἀποφασισθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ. Ὁ ἀξιότιμος κ. Μιχαὴλ Σταύρου, εἷς τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ἐπισημοτέρων ὁμογενῶν ἐμπόρων, εἰς βαθὺ ἐληλακὼς γῆρας καὶ κλινήρης ἀπὸ πολλοῦ, ἐξεδήλωσε, διὰ τοῦ ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου τῆς κοινότητος, τὸν εὐλαβῆ πόθον ὅπως ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ λάβῃ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτῆς, μὴ δυνάμενος αὐτὸς ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως ἐν ᾗ διατελεῖ, ἵνα προσέλθῃ τῷ ἀνωτάτῳ ποιμενάρχῃ. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀσμένως μετέβη καὶ ηὐλόγησε τὸν οἶκον τοῦ εὐσεβοῦς τούτου ἀνδρὸς, ὅστις, πλήρης συγκινήσεως ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐδήλωσεν ἀμέσως τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὅτι, ἐπιθυμῶν προσθεῖναι τὸν ὀβολὸν αὐτοῦ εἰς τὰς ὑπὲρ τῶν κοινῶν καθιδρυμάτων χορηγουμένας εἰσφορὰς, κληροδοτεῖ διακοσίας μὲν λίρας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, διακοσίας δὲ εἰς τὰ ἐθνικὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, διακοσίας ἑτέρας εἰς τὴν ἱερὰν Ἐκκλησίαν τῆς Κοινότητος τοῦ Μεγάλου Ρεύματος καὶ διακοσίας ἐπίσης εἰς τὰ Σχολεῖα τῆς αὐτῆς Κοινότητος. Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων ὑπαγορευθεῖσα δήλωσις αὕτη τοῦ ἀξιοτίμου κ. Μιχαὴλ Σταύρου ἔτυχε τῶν ἐνθερμοτέρων εὐχαριστιῶν καὶ εὐλογιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ ὅτι τεύξεται ἐπίσης τῶν ἐγκωμίων παντὸς κεκτημένου καὶ ἐκτιμῶντος τὴν τῆς φιλανθρωπίας καὶ φιλομουσίας ἀρετήν.

—

Τὴν Κυριακὴν ἡ Α. Θ. Π. συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ σεβ. ἀγ. Ἐφέσου κ. Ἀγαθαγγέλου, τοῦ Παν. ἀγ. Λήμνου κ. Ἰωακεὶμ, τοῦ Πανοσ. ἀρχιμανδρίτου καὶ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Κ. Δεληγιάννη καὶ τῶν ἀξιοτίμων κκ. Χ. Γεωργίου Κωνσταντινίδου καὶ Α. Σπαθάρη, ἐπιβᾶσα ἰδιαιτέρας ἁτμακάτου, διεπέρασεν εἰς Χάλκην, ὅπου μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς. Οἱ νεαροὶ τῆς Σχολῆς ταύτης μαθηταὶ ἔψαλαν διάφορα ἰδιόμελα μετ' εὐστροφίας μαρτυρούσης σπουδαίαν αὐτῶν ἐπίδοσιν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ, ἐξ οὗ ἀφορμὴν λαβοῦσα ἡ Α. Θ. Π. ηὐχαρίστησε τὸν διδάσκαλον τῆς Μουσικῆς, ᾧ καὶ συνεχάρη ἐπὶ ταῖς προόδοις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, πατρικὰς δὲ ὑποθήκας καὶ συμβουλὰς ἐποιήσατο τὰς δεούσας τοῖς νεαροῖς παισὶ, τοῖς ἐν τῇ Ἱερατικῇ Σχολῇ ἐκτρεφομένοις. Μετὰ τὸ προαριστῆσαι ἐν κοινῇ μετὰ τῶν μαθητῶν τούτων τραπέζῃ, ἡ Α. Θ. Π. ἀνῆλθε μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν, ὅπου προσῆλθεν, ἵνα ἀσπασθῇ τὴν δεξιὰν Αὐτῆς καὶ ὁ διευθυντὴς τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς, καὶ παρακαλέσῃ Αὐτὴν, ἵνα καὶ ἐπὶ τὴν Σχολὴν ταύτην ἀναδραμοῦσα, ἐπευλογήσῃ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐκπαιδευομένους. Ἕνεκεν ὅμως τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ὥρας ἡ Α. Θ. Π. οὐκ ἠδυνήθη ἐπακοῦσαι τῆς παρακλήσεως ταύτης, ὅθεν, εὐλογήσασα αὐτοὺς μακρόθεν, ἀπῆλθε μετὰ τῶν περὶ Αὐτὴν, ἀποκομισάντων ἀρίστας ἐκ τῆς ἐκδρομῆς ταύτης ἐντυπώσεις.

—

Εὐχαρίστως ἀναγράφομεν τὴν εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Σωφρόνιον ἀπονομὴν τῆς μεγάλης ταινίας τοῦ ρωσσικοῦ παρασήμου τῆς Ἁγίας Ἄννης.

—

Ἐγράψαμεν ἤδη περὶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ ἀνεγειρομένου Γηροκομείου, οὗ ἡ οἰκοδομὴ πρὸς ὥραν ἀνεστάλη ἕνεκεν ἐλλείψεως χρημάτων. Ἡ Ἐκκλησία πεποιθυῖα ἐπὶ τὴν φιλογένειαν τῶν εὐσεβῶν αὐτῆς τέκνων καὶ μηδαμῶς τούτου ἕνεκεν ἀποδειλῶσα περὶ τῆς ταχείας τῆς οἰκοδομῆς ταύτης ἀποπερατώσεως, ἐσκέφθη μεριμνῆσαι περὶ συντηρήσεως τοῦ καθιδρύματος τούτου καὶ ἐξασφαλίσεως αὐτῷ ἐκ τῶν προτέρων τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Καὶ δὴ ἐνέκρινε τὴν σύτασιν Ἱερατικῆς Ἀδελφότητος, ἧς τὰ μέλη, ὁρισθησομένην τινὰ ἐνιαύσιον συνδρομὴν καταβάλλοντα, ἀποκτήσουσι δικαίωμα συντάξεως καὶ περιθάλψεως ἐν τῷ Γηροκομείῳ. Συνοδικῇ δὲ ἀποφάσει ἀνετέθη εἰς τριμελῆ ἐπιτροπὴν, συνισταμένην ἐκ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσ. κ. Κ. Δεληγιάννη, ἐκ τοῦ ἀρχιγραμματέως τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου κ. Δ. Θ. Ξανθοπούλου καὶ ἐκ τοῦ συντάκτου τῆς Ἀληθείας Μηνᾶ Δ. Χαμουδοπούλου, ἡ σύνταξις τοῦ κανονισμοῦ τῆς Ἀδελφότητος ταύτης.

Ὁ ἐν Γαλατᾷ ἱερὸς ναὸς τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Δεσποίνης, ὁ ἐπιλεγόμενος Καφατιανῆς, στερούμενος ἐνορίας καὶ ἀπολειφθεὶς ἐπιμελοῦς ἐπιβλέψεως, περιέπεσεν ὑπὸ χρέος εἰς πεντακισχιλίας ἀνερχόμενον λίρας. Τὴν ἐπίσκεψιν καὶ φροντίδα τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ ἡ Α. Θ. Π. διεπιστεύθη εἰς τὴν ἔντιμον ἐφορίαν τῆς τοῦ Γένους Μ. Σχολῆς, ἥτις καὶ διὰ φρονίμου διοικήσεως καὶ συντόνου ἐπιβλέψεως ἐτακτοποίησε τὰ οἰκονομικὰ αὐτοῦ, τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀπέσβεσε τοῦ χρέους καὶ ἐξησφάλισε τὴν βαθμιαίαν ἀπόσβεσιν τοῦ ὑπολοίπου. Ἵνα μὴ τὸ εὐχάριστον τοῦτο ἀποτέλεσμα ἐξουδετερωθῇ, ἔγνω ἡ Ἐκκλησία κατασφαλίσαι τῷ ἱερῷ τούτῳ ναῷ τὴν διαρκῆ ἐποπτείαν τῆς κατὰ καιρὸν ἐφορίας τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, συνάμα δὲ, προνοοῦσα αὖτη καὶ περὶ τῶν ἐνοριακῶν τοῦ Γαλατᾶ σχολείων, καθωρίσατο τήν τε εἰς αὐτὰ δοτέαν τό γε νῦν ἐπιχορήγησιν καὶ τὰ περὶ ἐπιχορηγίας εἰς ταῦτα ἐν ἐκτάκτοις περιστάσεσι. Καὶ δὴ διὰ σιγιλίου ἐν μεμβράναις πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ, καταστρωθέντος καὶ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας ἐξησφάλισεν αὖτη τὴν ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα χρόνον προσάρτησιν τῆς ἐκκλησίας ταύτης εἰς τὴν φερώνυμον Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολήν, ἐφ' οἷς ἐμνήσθημεν ὅροις.

Ἀθηναϊκά τινα φύλλα ἀφορμώμενα ἐκ τῆς διατυπωθείσης παρά τινων Κρητῶν ἀξιώσεως τοῦ ἀναμιχθῆναι λαϊκοὺς εἰς ἐκλογὴν ἐπισκόπου, μέμφονται καὶ δικαίως τὴν ἀξίωσιν ταύτην, ἣν εἰς ὑποκινήσεις ἐνόχων φιλοδοξιῶν ἀποδίδουσι, καὶ ἐπερωτῶσι τί πράττει ἡ Ἐκκλησία κατὰ τῶν ἐκθέσμων καὶ πρωτακούστων τούτων ἀξιώσεων. Ἡ Ἐκκλησία τὸ εὐσεβὲς καὶ φιλόχριστον τῶν Κρητῶν ἐν ὄψει ἔχουσα, τὴν διατύπωσιν τῶν ἀξιώσεων τούτων ἀπέδωκεν εἰς ἄγνοιαν τῶν Κρητῶν ὡς πρὸς τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ νόμιμα, ἐφ' ᾧ καὶ ἔγραφεν, ἅμα ὡς τὰ τῶν ἐκθέσμων τούτων ἐνηχήθη ἀξιώσεων, νευθετοῦσα, συμβουλεύουσα, παρακαλοῦσα τὰ ἐν Κρήτῃ τέκνα αὐτῆς, ἵνα «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, ἃ καὶ ἐμάθον καὶ παρέλαβον καὶ ἤκουσαν καὶ εἶδον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ταῦτα πράσσειν.»

Ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ, πληροφορηθεῖσα ὅτι ἄνευ τῆς προσηκούσης ἐκκλησιαστικῆς ἀδείας ἐτελέσθη κατ' αὐτὰς ἐν Μ. Ρεύματι τοῦ Βοσπόρου ἱεροτελεστία γάμου, προέβη ἀμέσως εἰς τὰς δεούσας ἐρεύνας πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ τελέσαντος αὐτὴν ἱερέως. Ἐκ τῶν γενομένων ἀνακρίσεων ἐξηκριβώθη ἡ ἐνοχὴ τοῦ ἐν διαθεσιμότητι παραμένοντος ἐκεῖ ἱερέως Ἰωὴλ, ὃς ὁμολογήσας τὸ πλημμέλημα αὐτοῦ, συνέστησεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐπιείκειαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Κεντρικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ σκεψαμένη καὶ λαβοῦσα ἐν ὄψει τὸ ἐν τῷ παρελθόντι ἄμεμπτον τοῦ πλημμελήσαντος ἱερέως, ἐξ ἐπιεικείας κατέγνωσεν αὐτοῦ τρίμηνον ἀργίαν καὶ ὥρισεν αὐτῷ ἕτερον τόπον διαμονῆς, ἐπιφυλαχθεῖσα τὴν λῆψιν τῶν ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ὑπαγορευομένων ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων μέτρων κατὰ τῶν οὕτω εἰς γάμου κοινωνίαν συνελθόντων προσώπων. Αἱ ἀποφάσεις αὗται γνωστοποιηθήσονται τοῖς Χριστιανοῖς διὰ Πατριαρχικῆς Ἀποδείξεως ἀναγνωσθησομένης ἐπ' ἐκκλησίας ἐν Βεβεκίῳ καὶ Μ. Ρεύματι.

Ὁ Σεβ. Γ. ἅγιος Νικομηδείας κ. Φιλόθεος, ὃς ἐσχάτως μετέβη εἰς τὴν ἕδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ποιμνίου, ἐπανῆλθε τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ ἐπανέλαβε τὰ ἐν τῇ Ι. Συνόδῳ καθήκοντα αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν Συνοδικῇ γνώμῃ διορισθέντων, καθὰ προανεφέρομεν, δύο ἐπισκόπων, ὡς βοηθῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως, ὁ μὲν Θεοφ. ἅγιος Παμφίλου κ. Σωφρόνιος πρὸ καιροῦ μετέβη εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν αὐτῷ ὡς διαμονὴν κωμόπολιν Καβακλῆ, ὁ δὲ Θεοφ. ἐπίσκοπος Σκοπέλου κ. Παῦλος Συμεωνίδης ἀνεχώρησε τὴν παρελθοῦσαν τετάρτην κατευθυνόμενος εἰς Τεσσαράκοντα Ἐκκλησίας.

Ὁ Πανιερ. ἅγιος Σισανίου κ. Ἀγαθάγγελος, περιοδεύων κατ' αὐτὰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ μικροῦ δεῖν ἔπιπτε θύμα κακοποιῶν, λυμαινομένων δυστυχῶς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις πεποίθαμεν ὅτι τὰ προσήκοντα διέταξε μέτρα πρὸς καθαρισμὸν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἐκ τῶν κακοποιῶν τούτων καὶ περιῤῥούρησιν τῆς ἀσφαλείας τῶν κατοίκων.

Ὁ «Νεολόγος» τῆς τελευταίας Παρασκευῆς ἐδημοσίευσε τὸ κείμενον τῆς ἀπὸ 18)30 7βρίου ἐ. ἔ. μακρᾶς ἐγκυκλίου τοῦ τῆς Ῥώμης Πάπα Λέοντος ΙΓ'. δι' ἧς οὗτος ἐπιτάσσει τοῖς τῆς Δυσμικῆς Ἐκκλησίας ὀπαδοῖς σέβειν τὴν μνήμην τῶν ἁγίων Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου, τῶν ἐκδιδαξάντων τοῖς Σλάβοις τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀληθείας καὶ πανηγυρίζειν τὴν 5 Ἰουλίου εἰς τιμὴν αὐτῶν μετὰ μεγίστης ἐπισημότητος.

Πᾶν ἄλλο προσεδοκῶμεν ἢ τολμηρὰν οὕτωσὶ παραχάραξιν τῆς ἱστορίας ἐν λήγοντι ΙΘ΄. αἰῶνι. Πρῶτον ἤδη ἀκούομεν τοὺς μακαρίους Μεθόδιον καὶ Κύριλλον ἀπεσταλμένους ὑπάρξαντας τῆς ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησίας, καὶ ἐκπλησσόμεθα ἐπὶ τῇ τόλμῃ μεθ' ἧς ἀντιπαρίστανται κατὰ τῶν βεβαιοτάτων καὶ ἀναμφηρίστων ἱστορικῶν γεγονότων. Ἐπ' ἀληθείας κακίστην πιστοποίησιν τοῦ δῆθεν ἀληθοῦς παρέσχε Λέων ὁ ΙΓ΄. τὰ ἀκριτόμυθα ταῦτα ἀπορθεγξάμενος.

Εἰ ἀνελαμβάνομεν τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἱστορικῶν παραχαράξεων ὑφ' ὧν γέμει ἡ τελευταία αὕτη Παπικὴ Βούλλα οὐκ ἂν ἐπήρκουν ἡμῖν οὐχὶ ἓν καὶ δύο, ἀλλ' ὡς πλεῖστα τῆς Ἀληθείας τεύχη. Λέων ὁ ΙΓ΄. οὐκ ἀρκεῖται μετάγων τοὺς μακαρίους Κύριλλον καὶ Μεθόδιον εἰς Ρώμην, ἀλλ' ἀρέσκεται παράγων αὐτοὺς καὶ πρὸς ἐξέλεγξιν πρὸ Ἀδριανοῦ τοῦ Β΄. καὶ ἐλεγχομένους ὡς πράξαντας παρὰ (;) τοὺς θεσμοὺς τῶν πατέρων καὶ τὰ ἅγια ἤθη, μεταχειρισθέντας τὴν σλαβωνικὴν γλῶσσαν ἐν τῇ τελέσει τῶν ἱεροπραξιῶν. Ἄπορον πῶς ὁ τῆς δυσμικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος, ὁ ἐπὶ πολυμαθείᾳ φημιζόμενος, γράφων, ἢ ὑπογράφων ταῦτα, ὡς ἐπελάθετο τῆς ὑπάρξεως ἱστορικῶν κειμένων ἀναιρούντων τὰς ἱστορικὰς ὡς ἄνω παραχαράξεις, οὕτω ἐλησμόνησε καὶ τὰ κείμενα τῶν ἱερῶν Γραφῶν καὶ ἐκδιδάσκει ὅτι μίαν ὅτιοῦν γλῶσσαν, καὶ ταύτην τὴν Λατινίδα ὑπονοῶν, ὁ Κύριος ἐξελέξατο εἰς αἶνον καὶ δοξολογίαν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ὀνόματος, ἐν ᾧ, εἰ ἀνεγίνωσκε τὸν ιή. τοῦ προφητάνακτος ψαλμὸν ἢ τὸ 25 ἑβδόμιον τοῦ ξέ. κεφαλαίου τῆς τοῦ Ἡσαΐου προφητείας, ἢ τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ ἐπὶ Παύλου ὁμιλίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ διδασκάλου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐξεδιδάσκοιτο ἂν τὸ ἡμαρτημένον καὶ πλημμελὲς τῆς θεωρίας αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἵνα τί ἐκπληττόμεθα ἐπὶ ταῖς Παπικαῖς ταύταις ἀνακριβείαις καὶ παραχαράξεσιν ἱστορικῶν γεγονότων κἄπως λίαν παρωχημένων, ἀφ' οὗ ἐπιλήσμονες γενόμενοι οἱ ἐν Ρώμῃ τῆς ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἱστορίας αὐτῶν καὶ τῶν πολυκρότων ἐγκυκλίων καὶ Συλλάβων Πίου τοῦ Θ΄., τολμῶσι διακηρύξαι γυμνῇ τὸ δὴ λεγόμενον τῇ κεφαλῇ, ὅτι μόνη ἡ Παπικὴ ἕδρα δύναται πολιτίσαι τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς ;

Τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως διαρκῶς ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καθ' ἑκάστην ἐν τῇ ἀναιμάκτῳ θυσίᾳ ἐξικετεύουσα παρὰ τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, καὶ τὴν μνήμην γεραίρουσα τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ἐν ᾧ ἐκλιπαρεῖ τὴν καὶ πρεσβείαις αὐτῶν ῥρούρησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἐπικαλεῖται τὴν ἐν τῇ πίστει εὐστάθειαν τῶν ἠλεημένων παρὰ Θεοῦ τέκνων τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς, ἀποστολικῆς καὶ ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οὐκ ἀμνημονεῖ καὶ τῶν διαφωνούντων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν δέεται, «ἵνα μηκέτι ὦσι νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης· ἀλλ' ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωσιν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ ΚΕΦΑΛΗ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ». (Πρὸς Ἐφεσ. κεφ. δ. 14, 15).

Ἐναγχος διεξελθόντες τὸ ἀποσταλὲν ἡμῖν ΙΒ΄ τεῦχος τοῦ Γ΄. τόμου τοῦ «Σωτῆρος», μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος, συνταχθησομένου ὑπὸ διαφόρων λογίων καὶ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένου, ἐξενίσθημεν σφόδρα, ἐν σελίδι 358 αὐτοῦ ἀναγνόντες τήνδε τὴν περικοπήν:

« Ἀλλ' ἐπειδὴ καιρὸς ἀντεγκλήσεων δὲν ὑπάρχει νῦν, εὐχηθῶμεν τῷ Θεῷ, ὅπως διαφωτίσῃ τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν Δυτικοὺς νὰ ἀποῤῥίψωσι τὰ τοιαῦτα ἀντιχριστιανικὰ ἀνθρώπινα ἐπινοήματα καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν εὐθεῖαν τοῦ χριστιανισμοῦ ὁδὸν, ἀφ' ἧς παρεξέκλιναν, ὅπως λίαν ὀρθῶς ἔπραξαν οἱ Παλαιοὶ Καθολικοὶ τῆς Γερμανίας καὶ ἄλλων χωρῶν τῆς Εὐρώπης ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ σοφοῦ Δοιλιγγέρου καὶ τῶν λοιπῶν θεολόγων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ πολυμαθοῦς καὶ εὐγλώττου Γακίνθου, ὅστις περαιτέρω τοῦ Δοιλιγγέρου ἐχώρησεν ἐπὶ τῆς ἀναμορφώσεως τῶν πιστῶν καὶ τῆς ἐπανακάμψεως αὐτῶν εἰς τὰ πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν Χριστιανῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου αὐτῶν, δοὺς αὐτὸς πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς εἰς τὰ ἀρχαῖα ἐπανακάμψεως· διότι συνεζεύχθη νομίμως γυναικὶ, ὅπως διατάττει ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, συνέστησε νέαν Ἐκκλησίαν καὶ κηρύττει τὴν μεταρρύθμισιν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἧς τὸν ὀργανισμὸν τὸν νέον διαμορφοῖ ὡς ἑξῆς: » Τοσοῦτο μᾶλλον ἐξενίσθημεν ὅσον ἐν ἐξωφύλλῳ αὐτοῦ ἀνέγνωμεν τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἐκδιδόμενον « ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ συστάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου. » Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀπηγόρευσε τὸν γάμον τῶν κληρικῶν πρὸ τοῦ ἱερωθῆναι αὐτούς. Τοῦτο ἀπ' αὐτῆς τῆς συστάσεως αὐτῆς καὶ ἄχρι τοῦ νῦν ὑπεστήριξε καὶ ὑποστηρίζει, οὐδέποτε ὅμως ἠκούσθη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπιτραπῆναι τοῖς ἅπασι τῷ Θεῷ ἀριερωθεῖσι μετὰ τὴν ἐν τῷ κλήρῳ εἴσοδον αὐτῶν προσομιλῆσαι γυναικί. Τοιαῦται ἀνακρίβειαι δημοσιευόμεναι πάντοτε μὲν εἰσὶ κατακριτέαι, ἰδίᾳ δὲ ὅτε φιλοξενοῦνται ἐν περιοδικοῖς, ἐκδιδομένοις, ὡς λέγουσιν, ἐγκρίσει ἐκκλησιαστικῆς τινος ἀρχῆς. Ὅθεν καὶ ἐκ πνεύματος φιλαδελφίας τῇ συντάξει τοῦ «Σωτῆρος« συνιστῶμεν κρείσσονα ἐς ἄλλοτε ἐπίβλεψιν, ἵνα μὴ τοιαῦται ἀκαιρολογίαι ἐν αὐτῷ παρεισδύωσι.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Ἐν τῷ ΣΤ΄. τεύχει ἐκ παραδρομῆς ἐσημειώθη ὅτι ὁ Θεοφ. ἅγιος Καμπανίας διωρίσθη ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἀντὶ ὡς ἔδει σημειωθῆναι τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον^ 19 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1880. ΤΕΥΧΟΣ Η^ον^

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ.

ΥΠΟ Μ. Δ. Χ.

Ἀνακεφαλαιοῦντες ὅσα ἐν τοῖς προηγουμένοις τεύχεσιν ἐγράψαμεν, ἀφορμηθέντες ἐκ τῶν σωζομένων γραπτῶν μνημείων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, δυνάμεθα ἀπολῆξαι εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, οὔτε φιλαρχία, οὔτε φιλοδοξία τῆς ἀνωτέρας ἡμῶν ἱεραρχίας καὶ τοῦ εὐαγοῦς ἡμῶν κλήρου, οὔτε ἀρχομανία μιᾶς εἰδικῶς φυλῆς τῶν τῇ ὀρθοδοξίᾳ κατα-λελεγμένων, ἀλλ' ἡ συμβολὴ περιστάσεων· ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους συνέβαλον εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ χρέους τοῦ κοινοῦ, ὑφ' ὃ ἐστέναξε καὶ στενάζει ἡ Ἐκκλησία.

Μὴ διαστέλλουσα αὕτη τὰ τέκνα αὐτῆς, ἀλλ' ἐξ ἴσου θεωροῦσα ἅπαντα καὶ ὑπὲρ ὅλων προκινδυνεύουσα καὶ δα-πανωμένη, ὑπέβαλεν αὐτὴν προθύμως ὑπὸ τὸν κλοιὸν βα-ρυτάτου χρέους, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν ἀνωτάτων λειτουργῶν αὐτῆς ἐθυσίασεν ἐπὶ τῷ σῶσαι ἅπαντας.

Ὡς ἔρθημεν εἰπόντες ἡ ἐξουσία δὲν διέστελλε τὸν Ἕλ-ληνα τοῦ Σλάβου, τὸν Σέρβον τοῦ Ρωμούνου, τὸν Βούλγα-ρον τοῦ Ἀρμενίου, τὸν Σύρον τοῦ Ἄραβος, ἀλλὰ πάντας τοὺς τῇ Ὀρθοδοξίᾳ στοιχοῦντας περιελάμβανε διὰ τοῦ γενι-κοῦ τοῦ Ρωμαίου ὀνόματος, ὅπερ ἐν τῷ πνεύματι αὐτῆς εἶχε καθολικὴν ἐθνικὴν προσηγορίαν.

Ἀναγνωρίζουσα δικαίωμα ἐκπροσωπεύσεως τῶν χειρω-θεισῶν ἐθνοτήτων εἰς μόνους τοὺς πνευματικῶς προϊσταμέ-νους αὐτῶν, ἐθεώρει ἀλληλεγγύως συνυπεύθυνα τὰ μέλη ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς θρησκείας διὰ τὰς ἐκδηλουμένας δια-θέσεις τῶν ὁμοδόξων αὐτῶν, ἀδιαφοροῦσα περὶ τῆς φυλετι-κῆς ἀποχρώσεως τῆς διαστελλούσης αὐτά, τοὺς δὲ πνευμα-τικῶς προϊσταμένους ὑπολόγους διά τε τὴν εἰς τὸ κράτος ἀφοσίωσιν τῶν πνευματικῶν αὐτῶν τέκνων καὶ διὰ τὴν κα-ταβολὴν τῶν ἐκτάκτων ἢ τακτικῶν δασμολογιῶν.

Εἴδομεν τὴν μὲν ἐξουσίαν τακτικῶς πρὸς τὸ Οἰκουμενι-κὸν Πατριαρχεῖον ἀπευθυνομένην καὶ ἐκζητοῦσαν τὴν συμ-πλήρωσιν τῶν πληρωμάτων τοῦ στόλου αὐτῆς, τὸ δὲ Πα-τριαρχεῖον ὑπόχρεον, ἵνα διενεργῇ διὰ τῶν ἐρημερίων αὐτοῦ τὴν στρατολογίαν ταύτην καὶ ἐκ τοῦ καταχρέου ταμείου τοῦ Κοινοῦ συμπληροῖ τὰ τῆς μισθοδοσίας τῶν στρατολογου-μένων. Αἱ θυσίαι, εἰς ἃς ἐκτῶν μέτρων τούτων καθυπεβάλ-λετο, πρὸς σωτηρίαν ἁπάντων ἐγένοντο, καὶ τὸ Οἰκουμενι-κὸν Πατριαρχεῖον ὑπὲρ ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὀρθοξων ὠδυνᾶτο.

Εἴδομεν τὰς ἐκτάκτους δασμολογίας τὰς εἰς βάρος τοῦ Ὀρθοδόξου πληρώματος ἐπιρριπτομένας καταγινωσκομέ-νας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ τοῦτο σπεῦδον εἰς ἀπογύμνωσιν τῶν εὐαγῶν οἴκων τοῦ Θεοῦ, ὅπως συμπλη-ρώσῃ τὸ καταγνωσθὲν ποσὸν καὶ ἀπαλλάξῃ τὸ χριστεπώ-νυμον πλήρωμα τῶν κινδύνων, εἰς οὓς ἐξετίθοιτο ἂν, ἅμα ὡς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον μεθ' ἥττονος προθυμίας ἔσπευδεν εἰς ἐξοικονόμησιν τῆς ἀπαιτηθείσης ἐκτάκτου συν-δρομῆς. Αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν κέντρον εἴ-δομεν, εἰ καὶ καταχρεον, ὑποβληθὲν ὑπὸ χρέος δυσβά-στακτον πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀπαιτηθέντος, ὅταν ὁ συγ-κομισθεὶς κόσμος τῶν ἱερῶν ναῶν δὲν ἐξήρκεσεν εἰς κάλυψιν τοῦ καταγνωσθέντος ποσοῦ. Οὐχὶ ἅπαξ καὶ δὶς ἀλλὰ πλει-στάκις τὸν τράχηλον αὐτῶν εἰς τὸν βρόχον τοῦ δημίου ὑπὲρ τῆς τοῦ Γένους σωτηρίας προσαγαγόντες οἱ εὐσεβοῦς μνήμης ἀείμνηστοι ἡμῶν Πατριάρχαι, ἀνώτεροί εἰσι πάσης ὑπονοίας, ζητούσης ὑπομειῶσαι τὸ πρόθυμον αὐτῶν εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἐξουσίας, καὶ ἀποδοῦναι τὰ ἐλατήρια τῆς προθυμίας αὐτῶν εἰς λόγους ἄλλους παρὰ τοὺς τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ἱεράρχαι, ἀψηφοῦντες τὸν θάνατον καὶ ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ ἀνερχόμενοι τὸ ἐκρίωμα τῆς ἀγχό-νης, ὅπως διὰ τοῦ θανάτου αὐτῶν κατασιγάσωσι τὰς ἐναν-τίον τοῦ Γένους ἀδίκους ὑπονοίας τῆς ἐξουσίας, ἀδύνατον ἵνα λογισθῶσιν ὑπενδίδοντες εἰς τὰς γενομένας αὐτοῖς χρη-ματολογικὰς ἀπαιτήσεις ἐξ ἀρχομανίας πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἐγίνωσκον ὅτι ἓν μόνον βῆμα ἐχώ-ριζε τὸν θρόνον τοῦτον ἀπὸ τὸ ἐκρίωμα τοῦ μαρτυρίου καὶ ὅμως ἐνεκαρτέρουν ἐπ' αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ. Ἐγίνωσκον ὅτι ἡ φυλακὴ τοῦ Μποσταντζῆ περιέμενεν αὐ-τοὺς, ἐγκαλουμένους ὑπὸ τῶν πιστωτῶν τοῦ Κοινοῦ διὰ τὰ χρέη τοῦ Κοινοῦ, καὶ δὲν ἀπεδειλίων ἵνα δυσχεράνωσι τὴν θέσιν αὐτῶν, ὅπως διευκολύνωσι τὴν τοῦ λαοῦ.

Ἀνομολογοῦμεν ὅτι, βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, δὲν ἠδύναντο πράξαι ἄλλως, εἰ μὴ ἐξοικονομῆσαι τὰ καταγι-νωσκόμενα ποσὰ, καὶ ὅτι ἡ προθυμία αὐτῶν εἰς ἐκπλήρω-σιν τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἐξουσίας δὲν εἶχε τὴν ἀξίαν τοῦ αὐθορμήτου, ἀλλ' ἔφερε βαθεῖαν τὴν σφραγῖδα τοῦ ἐξα-ναγκασμοῦ· οὐδεὶς ὅμως ἀρνηθήσεται ὅτι ἠδύναντο ἐπιδει-κνύμενοι προθυμίαν πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀπαιτουμένων διανεῖμαι εἶτα τὸ ἐκ δανείων ἀποκομισθὲν εἰς βάρος τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐπιδιῶξαι τὴν συνδρομὴ τῆς ἐξουσίας εἰσπραξιν αὐτῶν καὶ ἐκδίασιν τῶν δυστροπούντων. Τοῦ-το ὅμως οὐδέποτε ἔπραξεν ἡ Ἐκκλησία. Κατελόγιζεν ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὸ ἀναλογοῦν αὐταῖς μέρος τοῦ χρέ-ους, ἀλλὰ δὲν ἐξεβίαζε τὴν εἰσπραξιν αὐτῶν παρὰ τῶν Χριστιανῶν· ἐλογίζετο ὑπολόγους τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ μετ' αὐτῶν ὑφίστατο τὰς ἐνοχλήσεις, τοὺς διωγμοὺς, τοὺς προπηλακισμοὺς τῶν πιστωτῶν τοῦ κοινοῦ. Συγ-κατέβαινε μέχρις ἐπαιτείας, καὶ ὡς ἐλεημοσύνην ὑπὸ

τὸ ὄνομα ζητείας ἐξεζήτει ὅ,τι δικαιωματικῶς ἠδύνατο ἀπαιτῆσαι. Ὁ δυσπιστῶν διεξελθέτω τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον.

Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τὰ κοινὰ καὶ ἀξιόλογα καὶ ὑπερέχοντα τῶν πραγμάτων χρειάζονται ἀναγκαίως καὶ κοινὴν ἀνασύστασιν, καὶ συντονωτάτην σπουδήν, καὶ προθυμωτάτην ἀντίληψιν, διὰ νὰ διοικοῦνται καλῶς καὶ νὰ συνέχωνται ἀσφαλῶς καὶ νὰ σταμένωσιν ἐς ἀεί· ἡ γὰρ κοινωνία τῆς τῶν καλῶν μετουσίας καὶ ἀπολαύσεως συνάγει καὶ ἐφέλκεται κατὰ χρέος ἀπαραίτητον τοὺς συμμεριστὰς καὶ συμμετόχους αὐτῶν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ἕνωσιν τῆς περὶ αὐτὰ σπουδῆς τε καὶ προθυμίας καὶ ὁμοφώνου ἀντιλήψεως· ἀλλὰ τοῖς τῇ χριστωνύμῳ προσηγορίᾳ σεμυνομένοις, ποῖον ἄλλο ἤθελεν εἶσθαι κοινότερον, ἀξιολογώτερόν τε καὶ τιμιώτερον καὶ μᾶλλον περισπούδαστον πρᾶγμα, πάρεξ ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄπειρον πλοῦτον τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος, κενώσας κόλπους πατρικούς, κατῆλθεν εἰς τὴν ἡμετέραν ἐσχατιὰν καὶ τῇ καθ' ὑπόστασιν αὐτοῦ ἀπορρήτῳ ἑνώσει ἀνανθρωπήσας, καὶ πάντα καθ' ἡμᾶς γενόμενος χωρὶς ἁμαρτίαν, διὰ μὲν τῶν ἀχράντων αὐτοῦ παθῶν καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ τοῦ θανάτου ἐξηγόρασεν αὐτὴν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ αἵματι, διὰ δὲ τῆς εἰς αὐτὸν εὐσεβοῦς ὁμολογίας καὶ ὀρθοδόξου πίστεως ἐξεργάζεται τὴν οἰκοδομὴν αὐτῆς, λέγων τῷ κορυφαίῳ τῶν μαθητῶν, πιστευκότι καὶ ὁμολογήσαντι: «σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι Ἅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς», καθ' ὃν τρόπον λίθον ἀρραγωνιαῖον τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ τὰ προφητικὰ ἀνακηρύττουσι λόγια, ὡς τὰ διεστῶτα συνάψαντα καὶ τὰ ἀμφότερα ἓν ποιήσαντα καὶ θεμέλιον ἀρραγὲς τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ καταβεβλημένον, κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, λέγοντα· «θεμέλιον ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός», καὶ διὰ τῶν θεοπαραδότων μυστηρίων αὐτοῦ κατεκόσμησεν αὐτὴν ὡς ἄλλον ἐπίγειον παράδεισον, κατὰ μίμησιν τῆς οὐρανίου ἱεραρχίας, καὶ ἀπέδειξεν αὐτὴν οἶκον ἅγιον, ἱερὸν περίβολον, πεπληρωμένον παντὸς ἁγιασμοῦ φωτισμοῦ τε καὶ πνευματικῆς χάριτος, ὥστε ἐν αὐτῇ νὰ γίνεται ὅλη ἡ ἀνάπλασις καὶ ἀναγέννησις διὰ τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας τοῦ χριστιανικοῦ γένους, καὶ νὰ πηγάζωσιν ἐξ αὐτῆς οἱ θησαυροὶ ὅλων τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων, καὶ πρὸ πάντων ἡ οὐράνιος τροφὴ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας, ἡ ἐνοποιοῦσα τῷ Χριστῷ καὶ θεοποιοῦσα τοὺς αὐσεβεῖς, διὰ τῶν ὁποίων ἁγιαζόμενοι καὶ τελειούμενοι οἱ εὐσεβεῖς καὶ πιστοί, γίνονται κληρονόμοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Τοιούτων λοιπὸν κοινὸν θησαυροφυλάκιον ὅλων τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων καὶ ἰατρεῖον φυχωφελέστατον τῶν φυχικῶν παθημάτων ὑπάρχουσα ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον εἰς ὅλον τὸ χριστώνυμον πλήρωμα τελοῦσα τῇ ἀξίᾳ τῆς μεγαλειότητος καὶ τῇ ἐλικῇ περιλήψει, ὑπερέχον τι λόγῳ ἀναγκαιοτέρα καθίστηκεν ἡ κοινὴ μήτηρ πασῶν τῶν ἁπανταχοῦ ἁγίων ἐκκλησιῶν, ἡ καθ' ἡμᾶς δηλαδὴ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καὶ ὁ κατ' αὐτὴν ἁγιώτατος πατριαρχικὸς ἀποστολικός τε καὶ οἰκουμενικὸς θρόνος, ὡστὲ ὑποῦ εἶναι κοινὸς λιμὴν καὶ καταφύγιον τῶν ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξων καὶ κεφαλὴ καὶ ἀρχὴ καὶ προστάτις καὶ κηδεμὼν τῶν λοιπῶν κατὰ μέρος ἁγίων ἐκκλησιῶν, καὶ καθολικὴ πηγὴ τῶν ἁπανταχοῦ ἐκχεομένων καὶ διαδιδομένων τοῖς εὐσεβέσι πνευματικῶν καὶ θείων χαρισμάτων, καὶ διὰ τοῦτο κοινῶς χρεωστοῦσιν ἅπαντες νὰ συντρέχωσι καὶ συναγωνίζωνται εἰς τὴν σύστασιν καὶ στερέωσιν, καὶ διαμονὴν καὶ συντήρησιν αὐτῆς, καθὼς τὰ μέλη τοῦ σώματος ἀγωνίζονται διὰ νὰ συνέχωσι τὴν ἑαυτῶν κεφαλήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν διευθύνονται καὶ διακυβερνῶνται, καὶ συναρμολογοῦνται καὶ συνέχονται καὶ συνάπτονται, εἰς μίαν τὴν ἱεραρχικὴν καὶ πρωτίστην κεφαλὴν τῶν ἁπάντων, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ ἂν ἡ εἰς τὰς ἄλλας κατὰ μέρος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας γινομένη συνδρομὴ καὶ βοήθεια παρὰ τῶν ὀρθοδόξων ἦναι ἐπαινετὴ καὶ ὠφέλιμος καὶ φυχοσωτήριος, πολλῷ μᾶλλον τιμιωτέρα ὑπάρχει, καὶ πολλαπλασίονα δίδωσι τὴν ἀμοιβὴν ἡ εἰς τὴν πρωτίστην καὶ μεγίστην καὶ κεφαλὴν καὶ ἀρχὴν τῶν ἁπανταχοῦ ἐκκλησιῶν γινομένη ἐλεημοσύνη. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς, κρίμασιν οἷς μόνος οἶδε Θεός, ἔφθασεν αὐτὴ ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, ἡ κοινὴ μήτηρ καὶ καθολικὴ κεφαλὴ πάντων τῶν χριστιανῶν νὰ ὑποπέσῃ εἰς βαρύτατον φορτίον χρεῶν, διὰ τὰς προλαβούσας ἀκαταστασίας καὶ ἀνωμαλίας ὑποῦ εἰς αὐτὴν ἱκανὸν καιρὸν ἐπεκράτησαν, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἰς τοσαύτην ὑπερβολὴν ἔφθασε τὸ βάρος αὐτῆς, ὑποῦ σχεδὸν δὲν εἶναι δυνατὸν πλέον νὰ τὸ βαστάσῃ, οὔτε κανένας ἄλλος τρόπος ἀναφαίνεται, ἢ ἐλπὶς θεραπείας καὶ διορθώσεως καὶ ἀνακουρισμοῦ καὶ ἐλαφρώσεως. Ὅθεν ἡ Μετριότης ἡμῶν, μὲ τὸ νὰ ἐλεηθῇ νεωστὶ παρὰ Θεοῦ τὴν προστασίαν καὶ διοίκησιν καὶ μέριμναν καὶ φροντίδα αὐτῆς, καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μὲν μέρος θέλουσα καὶ ἐπιποθοῦσα τὴν εὐκατάστατον αὐτῆς διεξαγωγὴν, καὶ τοῦτο ἐξ ὅλης ψυχῆς σκοπὸν ποιουμένη, Θεοῦ συναντιλαμβανομένου εἰ δυνατὸν νὰ φέρῃ εἰς ἔκβασιν, ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ μέρος βλέπουσα τὴν παντελῆ καὶ ἰσχάτην ἀδυναμίαν εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐπικειμένων αὐτῇ ἀναγκῶν τε καὶ βαρέων, καὶ τὸ ἀνεπινόητον ὅλως τῆς ἠστινοσοῦν διορθώσεως, καὶ τὸ ἐπιδεὲς καὶ ἐλλειπὲς ὅσον πρὸς τὴν ἐπικειμένην ἀνάγκην ἐκ τῶν οἰκείων αὐτῆς εἰσοδημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐξαρκοῦσι οὔτε εἰς τὸ πολλοστημόριον τῶν ἀπαιτουμένων δαπανημάτων, μὲ κοινὴν καὶ συνοδικὴν διάσκεψιν συμβουλευσαμένη μὲ ὅλην τὴν περὶ αὐτὴν θείαν καὶ ἱερὰν ὁμήγυριν τῶν ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ συναδελφῶν αὐτῆς ἀρχιερέων, ὁμοφώνῳ γνώμῃ τε καὶ βουλῇ ἐκρίναμεν εὔλογον καὶ πρέπον καὶ χρειῶδες καὶ ἀναγκαῖον νὰ συνέλθωμεν ὅλοι εἰς ἕν, καὶ μὲ κοινὸν ἔρανον νὰ συντρέξωμεν καὶ νὰ βοηθήσωμεν ὅλοι κοινῶς τὴν κοινὴν ἡμῶν μητέρα καὶ τροφὸν καὶ εὐεργέτιδα Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ὁ καθεὶς ἀναλόγως ὅσον εὐπορεῖ δυνάμεως, μεγαλοπρεπῶς τε καὶ φιλοτίμως, τόσον οἱ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τάγματος καὶ ἀρχιερατικοῦ καταλόγου, ὅσον καὶ οἱ τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἀρχοντικοῦ συστήματος καὶ τοῦ λοιποῦ τῶν ὀρθοδόξων πληρώματος, κατὰ τὸ ἀπαραίτητον χρέος ὑποῦ ἔχομεν κοινῶς ἅπαντες νὰ συστήσωμεν καὶ νὰ βαστάσωμεν καὶ νὰ διαφεντεύσωμεν αὐτὴν, τῆς ὁποίας ἡ σύστασις καὶ στερέωσις εἶναι ἡ κοινὴ σωτηρία ἡμῶν ἁπάντων. Καὶ ἀγκαλὰ ἄλλοτε κατὰ καιροὺς ὅταν ἐσυνέβαινε καμμία ἀνάγκη εἰς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἐγίνετο ἡ ἀπάντησις καὶ ἡ διόρθωσις αὐτῆς ἀπὸ μόνην τὴν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν τῶν ὑποκειμένων τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἁγίων ἀρχιερέων, καὶ δὲν ἐζητεῖτο ἀπὸ τὸ λοιπὸν τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς λαϊκῆς τάξεως σύστημα τῶν ὀρθοδόξων ἡ τοῦ ἐλέους βοήθεια. Τώρα ὅμως ἀπὸ τὰ ἀλλεπάλληλα καὶ μεγάλα τοῦ καιροῦ δυστυχήματα μὲ τὸ νὰ ἐκορυφώθη τὸ βάρος εἰς τὸν ἔσχατον τῆς ὑπερβολῆς βαθμὸν, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ ἐξαρκῇ μόνη ἡ βοήθεια τοῦ ἀρχιερατικοῦ καταλόγου, ἐξ ἀνάγκης ἐδιάσημεν μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν ἁγίων ἀρχιερέων τῶν ὑποκειμένων τῷ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ, (εἰς τοὺς ὁποίους ἐρρίψαμεν βοήθειαν, τούς τε παρόντας καὶ διατρίβοντας ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοὺς ἀπόντας καὶ εὑρισκομένους ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν) νὰ προστρέξωμεν καὶ εἰς τὴν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν καὶ ἐλεημοσύνην τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων, καὶ τῷ Γαλατᾷ, καὶ τοῖς περιξ χωρίοις ὅλου τοῦ Καταστένου. Ἀλλὰ διὰ νὰ γίνουν τὰ ἱερὰ ἱερῶς καὶ τὰ ὅσια ὁσίως, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν παραίνεσιν, καὶ νὰ περιθάλψωμεν πρῶτον τοὺς ἐλεοῦντας χριστιανοὺς, μετὰ οὐράνιον εὐλογίαν καὶ χάριν τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ σπείραντες πρότερον ἐπ' εὐλογίᾳ τὰ πνευματικὰ, ἐπομένως νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτῶν τὰ σωματικὰ βοηθήματα, ὑποῦ χρειάζεται ἀναγκαίως κατὰ τὸ παρὸν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀπὸ τὰ πνευματικὰ αὐτῆς τέκνα, κοινῇ καὶ συνοδικῇ διαγνώσει ἐκρίναμεν εὔλογον νὰ ἐκτελέσωμεν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ τεσσαρακονταλειτουργον, διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ φυχικὴν σωτηρίαν τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, καὶ νὰ μνημονεύσωμεν τὰ ὀνόματα αὐτῶν τε τῶν ἐλεούντων καὶ τῶν γονέων καὶ προπατόρων αὐτῶν παρρησίᾳ ἐν τῇ τελουμένῃ καθ' ἑκάστην ἱερᾷ καὶ ἁγίᾳ λειτουργίᾳ, καὶ τρίτον νὰ περιέλθωμεν εἰς τὰς ἐνορίας καὶ τὰ ὀσπήτια καὶ εἰς τὰ εὐλογημένα ρουφέτια, ἐκτελοῦντες ἁγιασμόν-

Τούτου χάριν γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων κληρικῶν, εὐχόμεθα καὶ εὐλογοῦμεν ἁπαξάπαντας ὑμᾶς τοὺς εὐλογημένους χριστιανούς, ἱερωμένους καὶ λαϊκούς, ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους, μικρούς τε καὶ μεγάλους, πρωτομαγίστωράς τε καὶ μαγίστωρας τῶν χρησίμων ρουφετίων, πάσης τάξεώς τε καὶ καταστάσεως, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. πατρικῶς τε καὶ πνευματικῶς νουθετοῦμεν, καὶ συμβουλεύομεν, καὶ προτρέπομεν, καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως λαβόντες τὴν τοιαύτην εἴδησιν περὶ τῆς ρηθείσης ἐλεημοσύνης καὶ βοηθείας ὁποῦ ἔχομεν νὰ κάμωμεν διὰ τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, νὰ δεχθῆτε εὐμενῶς καὶ ἑλέως τὴν τοιαύτην πατρικήν μας καὶ πνευματικὴν ἀξίωσιν καὶ παράκλησιν, καὶ νὰ δείξετε σπλάγχνα οἰκτιρμῶν καὶ ἀγάπης καὶ φιλοστοργίας καὶ εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς εἰς ἡμᾶς τε καὶ τὴν κοινὴν μητέρα σας, καὶ νὰ ἑτοιμασθῆτε μετὰ πάσης προθυμίας εἰς τὸ νὰ μᾶς ὑποδεχθῆτε ὡς τέκνα εὐγνώμονα πνευματικὰ ἡμῶν, ὅταν σὺν Θεῷ θέλομεν κάμει τὴν περιήγησιν τῆς ἐλεημοσύνης ταύτης καὶ βοηθείας, καὶ νὰ συντρέξετε καὶ νὰ βοηθήσετε ὁ καθεὶς μὲ ἀγαθὴν προαίρεσιν, ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς κατὰ τὸν Ἀπόστολον, καὶ μὲ τὴν πρέπουσαν εὐλάβειαν ὁποῦ χρεωστεῖτε νὰ προσφέρετε εἰς τὴν κοινὴν μητέρα σας Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ὡς γνήσια αὐτῆς τέκνα, καὶ μὲ γνώμην μεγαλοπρεπῆ καὶ μεγαλόδωρον χεῖρα νὰ ἐπιδώσητε τὴν βοήθειαν καὶ ἐλεημοσύνην ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ὁ Θεὸς σᾶς ἠλέησε, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία μὲ τὴν ἐδικήν σας μεγαλόδωρον καὶ πλουσιοπάροχον βοήθειαν νὰ εὕρῃ ἄνεσιν καὶ ἐλάφρωσιν τοῦ ἐπικειμένου βαρυτάτου φορτίου, καὶ τῆς κατεπειγούσης ἀνάγκης καὶ στενοχωρίας. Ὁ δὲ μισθαποδότης τῶν ἀγαθῶν Θεὸς, καὶ πλούσιος ἐν ἐλέει φιλανθρωπότατος Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἀποδεχόμενος τὴν καλήν σας προαίρεσιν καὶ πρόθυμον βοήθειαν ὁποῦ θέλετε δείξει εἰς τὴν ἁγίαν του Ἐκκλησίαν, νὰ ἀντικαταπέμψῃ εἰς ὅλους σας πλούσια τὰ ἐλέη αὐτοῦ ἐκ τῶν ἀκενώτων αὐτοῦ θησαυρῶν, καὶ νὰ δώσῃ εἰς ἐσᾶς καὶ εἰς τὰ τέκνα σας τὴν εὐλογίαν Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ νὰ πληθύνῃ καὶ νὰ αὐξάνῃ τὰ ὑπάρχοντά σας καὶ ἐν μὲν τῷ παρόντι βίῳ νὰ σᾶς χαρίσῃ ὑγείαν, εὐτυχίαν, εὐημερίαν καὶ προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, διαφυλάττων ὑμᾶς ἀνωτέρους ἀπὸ πάσης καὶ παντοίας ἀντικειμένης ἐπιβουλῆς τε καὶ βλάβης, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι νὰ σᾶς ἀξιώσῃ καὶ τῆς αἰωνίας αὐτοῦ βασιλείας.

Οὕτω ποιήσατε τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ὑπακούοντες εὐπειθῶς καὶ εὐγνωμόνως τῇ πατριαρχικῇ ἡμῶν ταύτῃ καὶ συνοδικῇ ἐκκλησιαστικῇ συμβουλῇ καὶ παραινέσει· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις, καὶ τὸ αὐτοῦ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἐν ἔτει ,ϡμθ'.

Ἀλλὰ τίς ἡ ἀνάγκη ἡμῖν ἐγγράφων καὶ ἀναδρομῆς ἐπὶ τὰς προγεγενημένας ἐπιζητείας ἄχρι καὶ αὐτῆς τῆς Ρωσσίας Πατριαρχικὰς ἐκδρομὰς, ἀφ' οὗ ἐν ὄψει ἔχομεν τὰ πρόσφατα μέτρα τῆς Ἐκκλησίας, ἐκζητούσης ἔλεους χάριν δεκάγροσον παρ' ἑκάστου συνδρομὴν πρὸς διαρρύθμισιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Πατριαρχείου, πρὸς πληρωμὴν τοῦ δημιουργηθέντος κυμαινομένου χρέους ἐκ τῶν ἀνωμαλιῶν, ἃς ἐδημιούργησε τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τοῦ 1860 ἡ δεινὴ φυλετικὴ διαπάλη, ἣν ἀγνώμονες υἱοὶ, καινοφωνοῦντες ἐξήγειραν, διασχίσαι βουλόμενοι τὸν ἄρραφον τῆς Ἐκκλησίας χιτῶνα; Καὶ ταῦτα, ἐν ᾧ ἠδύνατο καὶ ἐδικαιοῦτο ἐκζητῆσαι δικαιωματικῶς, ὅ,τι ὑπὲρ ἡμῶν κατέβαλε, ὅ,τι ὑπὲρ διατηρήσεως τοῦ πολυτίμου ἡμῶν χρήματος, τῆς ἀμώμου εἰς Χριστὸν προγονικῆς πίστεως ἐδαπάνησε;

Καὶ ὅμως τὴν μακροθυμίαν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας καθυβρίζοντες οὐ λείπουσι πολλοὶ ἀστοργίαν ἐπιδεικνύμενοι πρὸς τὴν τοσαῦτα παθοῦσαν καὶ ὑφισταμένην φιλόστοργον Μητέρα, ἐν ᾧ ἕτεροι τὴν ὕβριν ἐκ τοῦ παραυτίκα τῇ ἀχαριστίᾳ καὶ ἀγνωμοσύνῃ ἐπιπροστιθέμενοι, οὐδὲν κοινὸν ἡμῖν, λέγουσι, πρὸς τὸ πάγιον χρέος τοῦ Κοινοῦ, τούτου τὴν ἀπότισιν οἱ Ἕλληνες φροντισάτωσαν, οἱ διαχειρισάμενοι τὰ τοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ τῆς ἁλώσεως.

Καὶ ἀληθὴς εἰ ἦν ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτῶν οὗτος, ὃν κατηγορηματικώτατα διαψεύδει ἡ ἱστορία, μνημονεύουσα καὶ Σέρβων καὶ Βουλγάρων καὶ ἄλλων φύλων βλαστήματα εἴτε τοῦ Οἰκουμενικοῦ προκαθήσαντα θρόνου καὶ τὴν φαγέδαιναν τοῦ πεσκεσίου διανοίξαντα, εἴτε τῆς τῶν Κοινῶν μεταλαβόντα διαχειρίσεως καὶ τῇ τοῦ χρέους ἐπαυξήσει ὑπεύθυνα γενόμενα, πάλιν οὐδὲν δικαιολογεῖ τὴν ἄρνησιν αὐτῶν πρὸς ἀναδοχὴν τοῦ χρέους τούτου τοῦ Κοινοῦ, ἀφ' οὗ καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ὅλων σωτηρίας τοῦτο ἐδημιουργήθη, καὶ ἐπὶ προστασίᾳ τῶν συμφερόντων τῆς ὀρθοδοξίας ἐπηύξησεν.

Ἐὰν ἀναλογισθῇ τις ὁποῖαι εἶησαν ἂν αἱ συνέπειαι φειδωλίας Θεολήπτου τοῦ Α'. καὶ Ἱερεμίου τοῦ Α'. ὅτε οἱ δεινοὶ ἐκεῖνοι κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐν γένει ὀρθοδόξου πληρώματος κλύδωνες ἐξηγέρθησαν, λογισθήσεται ἱερὰν ὀφειλὴν τὴν ἀπότισιν χρέους δημιουργηθέντος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ πολυτίμου χρήματος, τῆς Ὀρθοδόξου εἰς Χριστὸν καὶ ἀμώμου πίστεως. Ὁ ἀποσοβηθεὶς κίνδυνος δὲν ἠπείλει φυλὴν ἤν τινα μίαν, ἢ ἔθνος ὁτιοῦν ἕν, ἀλλὰ σύμπαν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα. Κατὰ συνέπειαν τὸ σύνολον αὐτὸ ὑπόλογόν ἐστι εἰς τὴν τοῦ χρέους τούτου ἔκτισιν.

Αἱ ἐναλλαγαὶ τῶν Πατριαρχῶν ἐδημιουργοῦντο ὑπὸ τῶν περιστάσεων, καὶ ἐξεβιάζοντο ὑπὸ τῆς ἀπληστίας τῶν ἔξωθεν· τὸ κοινὸν τῶν ὀρθοδόξων ἐθναρχεῖον ἐχρεοῦτο, ἐπιέζετο ἐπὶ τῷ διατηρῆσαι τὰς προνομίας αὐτοῦ, τὰς προστατευούσας τὴν θέσιν τῶν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ ὀρθοδόξων, ἐπὶ τῷ περιφρουρῆσαι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, ἐπὶ τῷ ἀποσοβῆσαι τὰς συκοφαντίας καὶ διαβολὰς, ἃς κατὰ τῶν προϊσταμένων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐσφυρηλάτουν οἱ τὴν πνευματικὴν χείρωσιν τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας στάθερῶς ἐπιδιώκοντες.

Οὐκ ἦν λοιπὸν ἀγὼν ὑπὲρ ἐπικρατήσεως φυλῆς τινος ἐν ταῖς ἐναλλαγαῖς ταύταις, ἀλλ' ὑπὲρ διασώσεως τῆς ὀρθοδοξίας, ἐφ' ᾗ οἱ ταύτῃ στοιχοῦντες ἐναβρύνονται· ὑπόλογοι τοίνυν εἰς ἔκτισιν τῶν χρεῶν τῶν ἐκ τῶν ἐναλλαγῶν τούτων δημιουργηθέντων εἰσὶν οἱ τῇ ὀρθοδοξούσῃ διδασκαλίᾳ προσκαρτεροῦντες, καὶ οὐ θέμις ἡ ἐπὶ ἑνὸς ἔθνους ἐπίρριψις τοῦ βάρους αὐτοῦ, ἀφ' οὗ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ πολύτιμον κοινὸν χρῆμα ἡ ὀρθοδοξία διεσώθη.

Τὸ χρέος τοῦτο ἐξελεγχθὲν ἐν ἔτει 1860 εὑρέθη ἀνερχόμενον εἰς 150 περίπου ἑκατομμύρια γροσίων καὶ ἐνεκρίθη ἡ τούτου ἐξόφλισις διὰ συνεισφορᾶς ἐξαγρόσου, καταβαλλομένης ὑφ' ἑκάστου τῶν ὀρθοδόξων τῶν ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου οἰκούντων. Οἱ τῇ Ὀρθοδοξίᾳ στερρῶς παραμείναντες Ἕλληνες οὐκ ἐδίστασαν καταβαλεῖν τὸ ἀναλογῆσαν αὐτοῖς μέρος, καὶ διὰ συνεισφορᾶς αὐτῶν τὸ ἥμισυ τοῦ χρέους τούτου ἀπεσβέσθη· δυστυχῶς τὸ παράδειγμα αὐτῶν δὲν ἐμιμήθησαν καὶ τὰ εἰς τὸν Σλαβισμὸν ἀνήκοντα πνευματικὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τέκνα, ὑπὲρ ὧν ἐπίσης τὸ χρέος τοῦτο ἐδημιουργήθη, ἀλλ' ἀντέταξαν ἀπόλυτον ἄρνησιν εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς Ἐκκλησίας, ἔδυσαν τὰ ὦτα τῆς τε καρδίας καὶ τοῦ σώματος, καὶ ἐπὶ τὴν σκολιὰν ἐκτραπέντα ὁδὸν τοῦ φυλετισμοῦ, τὴν μακρὰν τῆς ὑγιαινούσης πίστεως μεταφέρουσαν τοὺς ἐπὶ ταύτης βαδίζοντας, ἠρνήθησαν πληρῶσαι το ἀναλογοῦν

αὐτοῖς μέρος τοῦ χρέους τούτου καὶ κατέλιπον τὸ Πατριαρχεῖον ὑπὸ τὸ βάρος αὐτοῦ ἐν ᾧ περικόπτοντα τὰ τῆς συντηρήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου μέσου ἐδημιούργουν αὐτῷ καὶ τὸ βάρος τοῦ κυμαινομένου χρέους.

Οἱ πρὸς ἀνεξάρτητον πολιτικὸν βίον τραπέντες λαοί, οὐκ ἀνεχθήσονται πάντως, ἀμνημονοῦντες τῶν ὑπὲρ αὐτῶν θυσιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐπιλανθανόμενοι ἡμερῶν ἀρχαίων, καθ' ἃς ἡ ἱερὰ αὕτη κιβωτὸς ἡ τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησία ἐκακουχεῖτο, ἔπασχε καὶ ὑπὸ χρέη βαρύτατα ὑπεβάλλετο πρὸς σωτηρίαν τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, ἐν οἷς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν συγκατελέγοντο, φανῆναι ἀχάριστοι πρὸς τοὺς γονεῖς, καὶ ἀγνώμονες πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν τοσαῦτα παθοῦσαν ὑπὲρ αὐτῶν.

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγουμένων τεύχος.)

Τάχα δὲ καὶ φήσομεν ἀλληγορικῶς αὐτοὺς εἰρηκέναι τὸ πῦρ, ἢ οἰκονομικῶς πρὸς χρείαν τινὰ τοῦ τότε καιροῦ καὶ τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν· ταύτας γὰρ τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι τοῖς καινοτέροις τε καὶ ἀήθεσι δόγμασι καὶ τῇ Γραφῇ μὴ ὁμολογουμένοις εἰώθαμεν· διὰ δὴ ταῦτα καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων εὐχὰς, ἃς ἡ Ἐκκλησία παρὰ τῶν Ἀποστόλων αὐτῶν καὶ τῶν πατέρων ἐκδεξαμένη, ποιεῖται ἔντε τῇ μυστικῇ θυσίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις τισὶ τελεταῖς κατὰ διαφόρους καιροὺς γινομέναις, ὑπὲρ πάντων ὁμοίως ποιούμεθα τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων, καὶ πᾶσιν αὐτὰς συντελεῖν τι καὶ συνεισφέρειν φαμὲν, καὶ πρὸς ἅπαντας διαβαίνειν τὴν ἀπ' αὐτῶν δύναμιν καὶ ὠφέλειαν· τοὺς μὲν ἁμαρτωλοὺς καὶ ἐν τῷ Ἅδῃ κατακεκλεισμένους ἵνα μικρᾶς τινος ἀνέσεως τύχωσιν, εἰ καὶ μὴ τελείας ἀπαλλαγῆς· καὶ τοῦτό φησιν ὁ Μέγας Βασίλειος ἐν ταῖς εἰς τὴν Πεντηκοστὴν ἀναγινωσκομέναις εὐχαῖς, ταῦτα κατὰ ῥῆμα γράφων· ὁ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ παντελείῳ ἑορτῇ καὶ σωτηριώδει, ἱλασμοὺς μὲν ἱκεσίους ὑπὲρ τῶν κατεχομένων ἐν Ἅδου καταξιώσας δέχεσθαι, μεγάλας δὲ παρέχων ἡμῖν ἐλπίδας, ἄνεσιν τοῖς κατεχομένοις τῶν κατεχόντων αὐτοὺς ἀναρῶν καὶ παρὰ ψυχὴν παρὰ σοῦ καταπέμπεσθαι· καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἰ ὑπὲρ τούτων εὐχόμεθα, ὅπου γε καὶ ὑπὲρ ἀσεβῶν ἰδίᾳ τινὲς εὐξάμενοι εἰσηκούσθησαν, ὡς ἡ μακαρία Θέκλα τὴν Φαλκωνίλλαν ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν ἀσεβῶν μετέστησε ταῖς εὐχαῖς, καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Διάλογος, ὡς φασι, τὸν βασιλέα Τραϊανόν. Ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία τῶν μὲν τοιούτων οὐδαμῶς ὑπερεύχεται, τοῖς δ' ἐν πίστει κεκοιμημένοις ἅπασι, κἂν ἁμαρτωλότατοι εἶεν, ἐξαιτεῖται παρὰ Θεοῦ τὴν ἄνεσιν, καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ ὑπὲρ αὐτῶν εὐχομένη· καὶ τοῦτο δῆλον μὲν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς περιληπτικῆς φωνῆς· πάντων γάρ φησι τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων, δῆλον δὲ ἐκ τῶν προεκτεθειμένων τοῦ Μεγάλου Βασιλείου φωνῶν, δῆλον δὲ καὶ ἐξ ὧν φησιν ὁ μακάριος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐν τοῖς εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον ἐξηγητικοῖς ἐν ὁμιλίᾳ ξβ'.: «εἰ μὲν ἁμαρτωλὸς ὁ τεθνηκὼς καὶ πολλὰ τῷ Θεῷ προσκεκρουκὼς δεῖ δακρύειν, μᾶλλον δὲ οὐδὲ δακρύειν μόνον, τοῦτο γὰρ οὐδὲν ὄφελος ἐκείνῳ, ἀλλὰ ποιεῖν τὰ δυνάμενά τινα παραμυθήσασθαι δοῦναι, ἐλεημοσύνας καὶ προσφοράς.» Καὶ αὖθις ἐν τῇ ἐξηγήσει τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης, ὁμιλίᾳ μα'. τοιάδε φησίν: «εἰ ἁμαρτωλὸς ἀπῆλθε, καὶ διὰ τοῦτο δεῖ χαίρειν, ὅτι ἀνέκοπτε τὰ ἁμαρτήματα καὶ οὐ προσέθηκε τῇ κακίᾳ, καὶ βοηθεῖν ὡς ἂν οἷόν τε ᾖ, οὐ δακρύειν, καὶ μετά τινα, τί τοίνυν ἀλγεῖς, τί δὲ θρηνεῖς, ὁπότε τοσαύτην δυνατὸν συγγνώμην συνεισαγαγεῖν τῷ ἀπελθόντι;» Καὶ ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους αὖθις: «εἰ Ἕλληνες, φησὶ, συγκατακλείουσι τοῖς ἀπελθοῦσι τὰ ἑαυτῶν, πόσῳ γε μᾶλλον σὲ τὸν πιστὸν συμπαραπέμψαι δεῖ τῷ πιστῷ τὰ οἰκεῖα, οὐχ ἵνα τέρψα γένωνται καθὼς ἐκεῖνα, ἀλλ' ἵνα μείζονα τούτῳ περιβάλλῃς τὴν δόξαν· καὶ εἰ μὲν ἁμαρτωλὸς ὁ τεθνηκὼς ἦν ἵνα λύσῃς τὰ ἁμαρτήματα, εἰ δὲ δίκαιος ἵνα προσθήκη γένηται μισθοῦ καὶ ἀντιδόσεως. Καὶ ὃ δὲ προηνέγκατε ῥητὸν, ὡς ἐκ τῆς βίβλου τῶν Μακαβαίων, οἷα δὴ ἐκεῖθεν δεδηλωμένον καλὸν εἶναι καὶ σωτηριῶδες τὸ ὑπὲρ τῶν ἀποθανόντων εὔχεσθαι ὅπως ἂν τῶν ἁμαρτιῶν ἀπολυθῶσι, δῆλόν ἐστιν ὡς ὑπὲρ ἀσεβησάντων σχεδὸν καὶ εἰδωλολατρησάντων ὁ ἱλασμὸς ἐκεῖνος καὶ ἡ θυσία γεγένηται· Ἰούδας γὰρ, φησὶν, ὁ Μακκαβαῖος ἰδὼν τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν τεθνατωμένον ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων, ἐρευνήσας αὐτῶν τοὺς κόλπους, καὶ ἔνδον εὑρὼν εἴδωλα, θυσίαν καὶ ἱλασμὸν αὐτίκα ὑπὲρ ἑκάστου τούτων τῷ Θεῷ προσενήνοχεν. Εἰ οὖν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἰσχύουσιν αἱ τῆς Ἐκκλησίας εὐχαὶ καὶ δεήσεις, καὶ πολὺ τὸ κέρδος αὐτοῖς συνεισφέρουσιν, ἅτε δὴ μήπω κατακεκριμένοις, μηδὲ τὴν ψῆφον τοῦ δικαστοῦ δεξαμένοις καὶ εἰς τὴν κόλασιν ἐμπεσοῦσι πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ τῶν μέσων γενόμεναι τὰ μεγάλα αὐτοὺς ἀνύσουσι, καὶ ἢ τῷ τῶν δικαίων ἀποκαταστήσουσι κλήρῳ, ἂν ἐλάχιστα ᾖ καὶ κοῦφα τὰ ἁμαρτήματα, ἢ τέως γοῦν ἐν οἷς εἰσὶ μένοντα κουφιοῦσι τῶν δυσχερῶν καὶ πρὸς ἐλπίδας ἐπανάξουσι χρηστοτέρας· ὅτι δὲ καὶ πρὸς τοὺς δικαίως τε καὶ ὁσίως βιώσαντας, ἡ τῶν εὐχῶν τούτων καὶ μάλιστα τῆς μυστικῆς θυσίας δύναμις διαβαίνει, ἅ τε καὶ αὐτοὺς ἀτελεῖς ὄντας καὶ τὴν πρὸς τ' ἀγαθὸν ἐπίδοσιν ἀεὶ προσλαμβάνοντας καὶ μήπω τελείας τῆς μακαριότητος ἀπολαύοντας, δῆλον ἐξ ὧν ὁ Θεοφάντωρ Διονύσιος ἐν τῇ θεωρίᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν ἱερῶν κεκοιμημένων μυστηρίου, τὸν ἱεράρχην, φησὶν, ἐξαιτεῖσθαι παρὰ Θεοῦ τοῖς ὁσίως βιώσασι τὴν φανωτάτην καὶ θείαν ζωὴν κατ' ἀξίαν ὑπὸ τῶν δικαιοτάτων ζυγῶν ἀντιδιδομένην καὶ τὰ ἐπηγγελμένα καὶ πάντως δωρηθησόμενα ἀγαθὰ ὡς ἂν ἐκφαντορικὸν ὄντα, τῶν θεαρχικῶν δικαιωμάτων καὶ τὰς θείας δωρεὰς καὶ οἰκείας ἐξαιτοῦντα χάριτας, καὶ τοῖς παροῦσιν ἐκφαντορικῶς ἐμφαίνοντα ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ κατὰ θεσμὸν ἱερὸν ἐξαιτούμενα πάντως ἔσται τοῖς κατὰ θείαν ζωὴν τελειουμένοις· οὕτως εἰς ἅπαντας τῆς δυνάμεως ταύτης διαβαινούσης καὶ τῆς ἀπὸ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν μυστικῶν τελετῶν βοηθείας πᾶσιν ὁμοῦ συντελούσης τοῖς ἐν πίστει κεκοιμημένοις ὡς ἀποδέδεικται, οὐδεμίαν ἀνάγκην ἐνυπάρχουσαν ὁρῶμεν τῷ λέγοντι λόγῳ μόνοις τοῖς ἐν τῷ καθαρτηρίῳ πυρὶ τὴν τοιαύτην βοήθειαν παρ' ἡμῖν συνεισφέρεσθαι· καὶ ὃ δὲ μέμφεσθαι ἡμᾶς, εἰπόντας, ὡς ἀκολουθήσει τῷ δόγματι τούτῳ λώβη τῶν ἠθῶν καὶ βαθυμία τοῦ βίου, οὐχ ὡς ἀναγκαίως ἀλλ' ὡς ἐνδεχομένως ἀκολουθεῖν εἰρήκαμεν. Τισὶν μὲν ἴσως φοβήσει τὸ καθαρτήριον ἐκεῖνο πῦρ, δριμύτατον εἶναι λεγόμενόν τε καὶ πιστευόμενον, τισὶ δὲ πάντως εἰς βαθυμίαν ἐμβαλεῖ καὶ ἀμέλειαν, ὁποῖον μέν ἐστι ἀγνοούμενον, πρόσκαιρον δὲ ὅμως εἶναι λεγόμενον· πολλῶν γὰρ ἐστιν ἀκούειν λεγόντων, εὔχομαι τὸ καθαρτήριον ἐκεῖνο πῦρ μετὰ θάνατον εἶναι. δηλονότι ἵνα ἀδεῶς ἁμαρτάνω προσδοκῶν ἐκείνην τὴν κάθαρσιν, ὥσπερ ἕτεροι λέγουσιν εὔχομαι τὰς κολάσεις ἐκείνας τέλος ἔχειν, ἵνα δηλονότι ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων ἀφροντιστῷ· τί ἔτι; τὴν δόξαν ταύτην παρ' οὐδενὸς τῶν διδασκάλων παρειλήφηνται λεγόντων ἡμῶν, ἐκ τῶν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ῥημάτων θαυμασίως ἄγαν συνίστασθαι ταύτην διϊσχυρίζεσθε· ὃς εὐχόμενος αἰτεῖ παρὰ Θεοῦ ἵνα τὰς τῶν .... ψυχὰς εἰς τόπον ἀναψύξεως ἀγαγεῖν ἀξιώσῃ, καὶ τὴν λέξιν ταύτην σημαίνειν φατέ, ὅτι τιμωρίᾳ τῇ διὰ πυρὸς πρύχονται αἱ ψυχαὶ ἃς εἰς ἐναντίαν κατάστασιν ἄγεσθαι ἱκετεύειν, θαυμάζειν οὖν ἡμῖν ἔπεισιν, ὅτι ὁ μηδαμοῦ τῶν ἑαυτοῦ λόγων καὶ τῶν εὐχῶν ὁ ἅγιος εἶπεν μηδὲ ἐδήλωσεν ὅτι ἐκ πυρὸς καθαρσίου τὰς τοιαύτας ψυχὰς αἰτεῖται ῥυσθῆναι, ὑμᾶς ἐκ τῆς λέξεως ταύτης θηρᾶτε, καὶ τοιαύτην ἔχειν αὐτὸν διάνοιαν οἴεσθε· καθάπερ ἂν εἴ μὴ ἐπ' ἄλλης τινὸς ἀνέσεως καὶ ἀπαλλαγῆς δυσχερῶν ἡ λέξις ἠδύνατο κεῖσθαι· καίτοι γε τοῦ Δαβὶδ λέγοντος, ἄνες μοι ἵνα ἀναψύξω πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, οὐ πυρὶ καιόμενον πάντως ἀλλὰ διαφόροις θλίψεσιν ὁμιλοῦντος. Περὶ δὲ τοῦ Νύσσης Γρηγορίου τοῦ πάνυ θαυμάζετε καὶ βαρὺ καὶ πικρὸν ἡγεῖσθε τοιαύτην ἡμᾶς ἰσχνίκναι δόξαν, ὡς ἐκείνου τῆς ἀκριβείας παρασφαλέντος, ἅτε ἀνθρώπου καὶ λυμαίνεσθαι πᾶσι τοῖς δόγμασι καὶ ταῖς Γραφαῖς ἁπάσαις τὸν λόγον τοῦτον νομίζετε· πρὸς δὴ ταῦτα φαμὲν ὅτι πολὺ διαφέρει τὰ ὑπὸ τῶν κανονικῶν εἰρημένα Γραφῶν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ παραδεδομένα, τῶν ὑφ' ἑκάστου τῶν διδασκάλων ἰδίᾳ συγγεγραμμένων ἢ καὶ διειλεγμένων, ἐκεῖνα μὲν γὰρ καὶ θεοπαράδοτα πιστεύειν τε καὶ συμβιβάζειν ἀλλήλοις ὀφείλομεν εἴτινα δοκοῦσι διαφωνεῖν, ταῦτα δὲ οὐκ ἐξ ἀνάγκης πιστεύειν, οὐδ' ἀνεξετάστως ὀφείλομεν παραδέχεσθαι· ἔστι γὰρ τὸν αὐτὸν διδάσκαλον εἶναι καὶ μὴ πάντα πρὸς ἀκρίβειαν λέγειν· ἢ τίνος χάριν συνόδων

οἰκουμενικῶν ἐδέησε τοῖς πατράσιν, εἰ μηδαμοῦ τῆς ἀληθείας ἕκαστος ἐκπίπτειν ἔμελλεν· τοῦτο δὲ καὶ Διοσύσιος ἔν τινι ἔπαθεν ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος καὶ Γρηγόριος ὁ Θαυματουργός, ὧν ὁ μὲν μαρτυρίου στέφανον ἤρατο, τοῦ δὲ καὶ τοὔνομα μόνον πρὸς εὐφημίαν ἀρκεῖ· καὶ περὶ μὲν τοῦ θείου Διονυσίου, φησὶν ὁ Μέγας Βασίλειος πρὸς Μάξιμον γράφων, ὅτι τοιαύτην ἔχομεν γνώμην· ἅπαντα θαυμάζομεν τοῦ ἀνδρός· ἔστι δὲ ἃ καὶ παντελῶς διαγράφομεν· σχεδὸν γὰρ ταυτησὶ τῆς νῦν περιθρυλλουμένης ἀσεβείας τῆς κατὰ τὸ ἀνόμοιον λέγω· οὗτός ἐστιν ὅσα γε ἡμεῖς ἴσμεν ὁ πρῶτος ἀνθρώποις τὰ σπέρματα παραχών· αἴτιον δὲ οἶμαι οὐ πονηρίᾳ γνώμης, ἀλλὰ τῷ σφόδρᾳ βούλεσθαι ἀντιτείνειν τῷ Σαβελλίῳ· καὶ μετ' ὀλίγα· τοιοῦτόν τι καὶ περὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον γεγενημένον εὕρομεν· ἀντιδαίνων γὰρ σφοδρῶς τῇ ἀσεβείᾳ τοῦ Λίβυος, ἔλαθεν ἑαυτὸν εἰς τοὐναντίον κακὸν ἀπὸ τῆς ἄγαν φιλοτιμίας ὑπενεχθείς· καὶ μετὰ μικρόν· ἐκ τούτου συνέβη κακὸν μὲν αὐτὸν κακοῦ διαμεῖψασθαι, τῆς δὲ ὀρθότητος τοῦ λόγου διαμαρτεῖν. (ἀκολουθεῖ.)

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ὁ Κορυδαλεύς, ὅπως παραθίξῃ τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ εἰς ἄσκησιν περὶ τὸ ἑλληνίζειν, συνέταξε καὶ τὸ ἐπιστολάριον, αὐτὸς πρῶτος συμπήξας ταύτην τὴν πραγματείαν ὡς νοῦς πρωτότυπος καὶ ἀρχιτέκτων, ἐπιρρωνύων εὐστόλως τὰ καλῶς ἐπικρατοῦντα κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ ροπὰς τοῦ ἀπὸ τῆς πολιτικῆς πτώσεως ἐξεγειρομένου ἑλληνισμοῦ. Ἡ πραγματεία αὕτη πάντοτε μὲν, ἰδίᾳ δὲ τότε ἦν χρησιμωτάτη, παρασχοῦσα ἔπειτα καὶ ἄλλοις, οἷον Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μαυροκορδάτῳ ἀφορμὰς προσθεῖναί τινα. Ἀκούσωμεν τί προοιμιάζεται αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐν τοῖς προοιμίοις αὐτοῦ: «Ἀλλὰ πῶς ὁ περὶ τούτων λόγος τὰ νῦν καταμελεῖσθαι δοκεῖ ὑπὸ τοῦ διεφθάρθαι τῷ χρόνῳ τὰ τῶν ἀρχαιοτέρων περὶ τούτων συγγράμματα. Ὅσα δὲ καὶ σώζεται μέχρι τοῦ νῦν, παρ' ἐκείνοις κομιδῇ ἐν παρόδῳ εἰρῆσθαι δοκεῖ. Καὶ τὸ λίαν ἐπίτομον ἀσύμφορα τοῖς νεωτέροις καθίστησιν. Ἐγὼ γοῦν πλείονα μὲν ἐκείνων, ἴσως δ' οὐδ' ἀσύμφορα ἐκθέσαι πειράσομαι... Ἀλλὰ καὶ τοὺς χρειωδεστέρους καὶ συνεκτικωτέρους ὥσπερ κανόνας τινὰς ἐκθησόμεθα .... Τὰ δὲ τῆς Ἑρμηνείας, τὴν τῶν ἐπιστολῶν ἰδέαν (ὡς δοκεῖ Φιλοστράτῳ) ἀττικεστέραν μὲν συνηθείας φαίνεσθαι προσήκει, συνηθεστέραν δὲ ἀττικίσεως· τὸ γὰρ ὑπεραττικίζειν καὶ πέρα μέτρου φιλοτεχνεῖν τὸ αἰμύλον ἐπιστολῇ, ὀχληρὸν καὶ μειρακιῶδες· τὸ δὲ ἀκόρητον καὶ εἰς τὸ παντελῶς ἀκαλλώπιστον, ἄχαρι καὶ ἡδονῆς ἐκτός. Δεῖ τοίνυν ἀμφοτέρων φεύγοντας τὴν ἀμετρίαν, τοῦ μέσου καταστυγχάνειν καὶ ᾗ φησιν ὁ Θεολόγος, σχηματίζοντας μὲν ἀλλ' οὐκ ἀπερυθριακότας· ἐπιρρυθμίζοντας δὲ καὶ κοσμοῦντας τῷ ἀκοσμήτῳ δοκοῦντι, καὶ ὅτι ἐγγυτάτω τοῦ κατὰ φύσιν... Σαφήνεια δὲ ἀγαθὴ μὲν ἡγεμὼν παντὸς λόγου, μάλιστα δ' ἐπιστολῆς... Σαφῶς δὲ ἑρμηνεύσωμεν, εἰ τὰ μὲν κοινὰ καινῶς, τὰ δὲ καινὰ κοινῶς φράζωμεν.»

Ἐν τῇ περικοπῇ ταύτῃ τοῦ Κορυδαλέως ἐμπεριέχεται ὅλος ὁ φραστικὸς ἐκλεκτισμὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὃν γενηθέντα ἐν Ἀθήναις, ἀνεδέξατο ἡ Μ. Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ διατηρήσασα αὐτὸν ἐν παραβύστῳ που τοῦ Βυζαντίου μετὰ τὴν τοῦ ἔθνους χείρωσιν, ἀπέδωκεν ἤδη αὐτῷ τῷ καθόλου Γένει τελειότερον, κοινότερον καὶ ὁμοειδέστερον. Ὁ Κορυδαλεὺς δὲν ἐποιώκει ἀπόλυτόν τινα τύπον αὐθαιρέτως χιμαιροπλαστούμενον ἐν σπουδαστηρίῳ, ἀλλὰ συνίστησι τὸ κατὰ φύσιν καὶ συνήθειαν· ἀποκρούει τὸ ὑπεραττικίζειν καὶ πέρα μέτρου φιλοτεχνεῖν τὸ αἰμύλον, τὴν εὐῤῥάδειαν δηλονότι ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς, ἀλλ' οὔτε τὸ ἀκόρητον, τὸ ὅλως τοὐτέστιν ἀκαλλώπιστον τοῦ λόγου ἀποδέχεται, ἀλλὰ τὴν μέσην ὁδὸν, τὴν κοινὴν ἁπλοελληνικὴν, τὴν καθωμιλημένην, ὡς εἴποι τις ἄν, συνίστησι γλῶσσαν.

Τοσαύτην ζωὴν ἐνεποίησεν ὁ Κορυδαλεὺς τῷ Ἑλληνισμῷ ἀπὸ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς ὥστε πανταχόθεν οἱ ἐνωτισθέντες τῆς Σχολαρχίας αὐτοῦ, καὶ διψῶντες ἑλληνικῆς παιδεύσεως καὶ φιλοσοφίας, συνέῤῥεον προθύμως εἰς Φανάριον. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἐνταῦθα πρότερον μετρίως μὲν γευσαμένων τοῦ Ἕλληνος λόγου, σχολαζόντων δὲ τῷ ἀκμάζοντι τότε καὶ προὐργιαιτάτῳ εἰς ὑλικὴν ἀνάῤῥωσιν ἐμπορίῳ, ἀνεζωπυρήθησαν εἰς θερμοτέραν φιλομάθειαν καὶ ἐριλοτιμοῦντο ἀκροάζεσθαι αὐτοῦ, φιλοσοφοῦντες καὶ ἐμπορευόμενοι.

Χάριν τούτων τῶν φιλολόγων ἐμπόρων, ἢ φιλεμπόρων λογίων, οἵτινες ἐκόσμουν ἔκτοτε τὸ Φανάριον, ὁρμῳφοροῦντες ἀξιοπρεπῶς τὴν ἐλλογιμωτάτην χορείαν τῶν κληρικῶν, καὶ συγκροτοῦντες Φαναριωτισμόν τινα εὐρύτερόν τε καὶ εὐθαλέστερον, ἐξεπόνησεν ὁ φιλογενὴς καὶ ἀκάματος διδάσκαλος ἐγχειρίδιόν τι περὶ πολιτικοῦ λόγου, ἀπό τε ἄλλων καὶ τοῦ πολιτικωτάτου Ἀριστοτέλους ἐκλεκτικώτερον τὰ πρόσφορα ἀπανθίσας, καὶ γυμνάζων αὐτοὺς πρὸς τὴν ἔμψυχον καὶ ζῶσαν καὶ πρακτικὴν χρῆσιν τῆς εὐῤῥαδείας. Ἀρκούντως καταφαίνεται ἡ πρόθεσις αὕτη τοῦ Κορυδαλέως ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ ἐγχειριδίου, διαφέροντος τῆς τελείας καὶ συστηματικῆς Ῥητορικῆς, ἥτις παρεδίδετο ἀπὸ τῆς μᾶλλον ἀριστοτελιζούσης ἐκδόσεως Ματθαίου τοῦ Καμμαριώτου: «Ἀεὶ μὲν ἔγωγε, φησὶ, τὸ περὶ τὴν παιδείαν ὑμῶν εὐδαιμόνησα πρόθυμον, καὶ τὸ εὐγενὲς οὐκ ἔχω μὴ ἄγασθαι τῆς ὑμετέρας φύσεως, οἳ χρήματι πολυασχόλῳ τῇ ἐμπορίᾳ εὐπιλημμένοι καὶ τῶν Εὐρίπου παλιρροιῶν ἀσταθεστέρῳ ῥεύματι τῷ τῶν πραγμάτων ὄχλῳ μεταφερόμενοι διηνεκῶς καὶ ἀντιρριπτούμενοι, οὐκ ἀνίετε ὅμως καὶ λόγων μεταποιούμενοι, τήν τε τῶν ῥητόρων καλλιφωνίαν, τῶν μηδεμιᾶς ἁπτομένων φροντίδος (τουτέστι τῶν ἐλλογίμων καὶ ἀνεμπόρων Κληρικῶν) τὰ δευτερεῖα φέρειν αἰσχύνεσθαι.... Ὑμεῖς δὲ ὥσπερ φιλοσοφίας ἐν μεθορίῳ καὶ ἐμπορίας τεταγμένοι... ἑκατέρας ἀποχρώντως ἀντέχεσθαι. Ἡ μὲν γὰρ ὑμῖν, κἂν ἐπείσακτος ᾖ, ἀλλὰ ταῖς χρείαις συντελοῦσα τοῦ βίου· ἡ δὲ, πατρῷον κτῆμα ἀνέκαθεν, ᾗς εἰ καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῖς κλάδοις ὁ δαίμων ἀπέκειρεν, ἐμμένει μέντοι τὰ σπέρματα, κρείττω δαιμονίας ἐπηρείας τῇ φύσει συμμεταδιδόμενα· σφαδάζει τε διηνεκῶς ἐπὶ τὴν ἔκφυσιν καὶ ὀργᾷ εἴπου ἀνατεθηλότα πάλιν ἀποκυήσειν, ὅσα καὶ φυτὸν εὐγενὲς, ἀπορίᾳ δὲ τοῦ μαιεύσαντος μένει ἀτελεσφόρητον, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ νύττον ἀεὶ καὶ οὐκ ἐῶν ὑμῖν ἠρεμεῖν τὴν ψυχήν· ὅ κἀμοὶ τόγε νῦν ἔχον φοιτᾶν καταναγκάζει, ὡς ὄθεν ἐμπείρῳ τὰ περὶ

τὴν μαίευσιν. Ἐγὼ δὲ τῆς φύσεως ὑμᾶς ἐπαινῶν, αἰσχύνομαι μὴ καὶ χαρίσασθαι. Εἰ δὲ τοὐγχείρημα πόνων ἐστὶν οὐκ ἐκτός, ἀλλ' ὑμῶν ἕνεκα τὸν ἐνόντα τρόπον πειρατέον ἔδοξα τὰ σπαργοῦντα ἤδη τῶν σπερμάτων εἰς φῶς ἀγαγεῖν. Ὑμεῖς δὲ κἂν ταῖς «ὠδισιν ἐπείγησθε, μὴ πάνυ σπεύσητε τὴν ἀπότευξιν· οὐχ ὁ τυχὼν γὰρ ἐξαμβλώσεως κίνδυνος τοῖς πρὸ ὥρας γλιχομένοις προϊέναι τὰ ἔγκυα. Ὁ μὲν οὖν σκοπὸς ἡμῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐ ῥητορικῆς θεωρία, οὐδέ τινα περὶ αὐτῆς ὁλόκληρον ἔκθεσιν παραδοῦναι, ἀλλὰ περὶ μερῶν τοῦ πολιτικοῦ λόγου, καὶ τῆς ἐκείνων διαθέσεώς τε καὶ χρήσεως διαλαβεῖν... Ὥρα λοιπὸν καὶ εἰς αὐτὴν μεταβῆναι τῶν τοῦ πολιτικοῦ λόγου μερῶν ἔρευναν, ἣν ὡς συμφερωτάτην ἔγνωμεν τοῖς μαθητιῶσι. Μεταξὺ δὲ παρενεῖραι καὶ ἄλλ' ἄττα λίαν ἀξιόλογα, οἷον: Ἔλλησι μὲν ἴδιον μένειν οἷς ἅπαξ ἔδοξε· βαρβάροις δὲ, ἀστατεῖν καὶ τὸ τῆς γνώμης παλίμβολον».

Τί βλέπομεν ἐνταῦθα; Ὁ Κορυδαλεὺς δὲν ἔρχεται ὡς πατὴρ καὶ διαμορφωτὴς νέου ἔθνους, νέας διανοίας καὶ νέας γλώσσης, ἀλλ' ἀνευρίσκει πάντα ἄρτια μὲν, χρῄζοντα ὅμως ἁρμοδίων περιστάσεων καὶ μαιεύσεως. Εὑρίσκων τι ἔμρυτον τῷ ἑλληνισμῷ, παλαιγενὲς, καὶ χρῆζον μόνον μεθόδου, οἵαν συγχωροῦσιν οἱ καιροὶ, ἵνα μὴ τὸ γεννηθησόμενον ἐξάμβλωμα προκύψῃ, συνίστησι μὴ πάνυ σπεύδειν τὴν ἀπότευξιν.

Ὁποῖον μάθημα καὶ σορὸν ἅμα δίδαγμα τοῖς περὶ τὰ παιδαγωγικὰ ἀσχολουμένοις! Ὁ Κορυδαλεὺς εὑρὼν διάνοιαν ἄρτιον, ὡδίνουσαν καλὰ ἐμαιεύετο ταύτῃ τὸν ἑλληνισμόν. Δὲν ἐνεκέντριζεν εἰς τὸν ἀπομείναντα κορμὸν ὀθνείους χυμοὺς, ἀλλ' ἐκαλλιέργει τὸ καλλίγονον σπέρμα, ὅπερ, μετὰ τὴν ἀνάρπασιν τῶν ἀνθέων αὐτοῖς κλάδοις, ἐναπέμεινεν. Ὁπόσον ἔξοχος παραβολή! ἀπεικονίζουσα τὸ ἔθνος ἡμῶν οὐχὶ ἀπεξηραμένον, ἀλλὰ μόνον κεκαρμένον ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Ἆρα τὸ ἔθνος ἡμῶν οὐ νέον ἐστὶ παρ' αὐτῷ, ἀλλ' αὐτὸ τὸ Βυζαντινόν, ἐστερημένον μὲν τῶν κλάδων, ὀργῶν ὅμως εἰς ἔκφυσιν διὰ τὸν καθαρώτερον ὀπὸν τῆς Βυζαντινῆς διανοίας, ἀποβαλόντα τὴν κακοχυμίαν ἐκείνην τὴν πλεονάζουσαν ἐν τῇ μέσῃ τάξει.

Ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνο τὸ τελευταῖον παρίδωμεν τοῦ Κορυδαλέως, ὅτι τὸ μὲν αὐθαίρετον καὶ ἄστατον βαρβάροις ἀνήκει ὡς μὴ ἐστηριγμένοις ἐπὶ ἀρχῶν καθολικῶν καὶ ἀδιασίστων, ὁ δὲ ἑλληνισμὸς τὸ μέσον ἐν πᾶσι διακατέχων, ἐστήρικται ἐπὶ ἀρχῶν οἰκουμενικῶν καὶ ὀρθοδόξων. Ἐν τούτῳ ἔγκειται ἡ διάγνωσις τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, σῴζοντος μισαυθαιρέτου καὶ ἀποστρεφομένου τὴν παρεισδυσιν ξενικοῦ ἐν αὐτῷ πνεύματος. Φύσει ἐκλεκτικὸς ὁ Ἕλλην δεξιώτερός ἐστιν ἄλλων λαῶν οἰκειοῦσθαι τὰ παρ' αὐτοῖς χρηστά· τὰς ἀναπτυχθείσας ὅμως αὐτοῦ ἀρχὰς ἀστεμφῶς διατηρεῖ καὶ δὲν ἀνατρέπει αὐτὰς, τὸ γὰρ αὐθαιρέτως καθ' ἑκάστην νέας εἰσάγειν ἀρχὰς καὶ ἀδιαλείπτως ἐξ ὑπαρχῆς νέαν διαμορφοῦν διάνοιαν ἰδεολογισμός τις ἐστι καὶ αὐθαιρεσία καὶ οὐχὶ ἐκλεκτισμός.

Ὁ ἐκλεκτικὸς νοῦς τοῦ Κορυδαλέως φαίνεται καὶ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ. Τί εὑρίσκει πρὸ αὐτοῦ; Τὴν σπουδὴν τοῦ Ἀριστοτελισμοῦ· δὲν ἐξορκίζει τοῦτον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναπτύσσει, ζωογονῶν μὲν τὰ ὑπάρχοντα διὰ τῆς Ἰταλικῆς φιλοσοφίας, καθαίρων ὅμως ταύτην δι' ἐκείνου πολλῷ γνησιοτέρου ὄντος. Ὅτι τὸ ἀριστοτελίζειν ἐν τῇ τοῦ Γένους σχολῇ δὲν ἦτο σχολαστικότης ἀλλ' ἐκλεκτισμὸς εἴπομεν ἤδη, ὥστε περιττὴν ἡγούμεθα τὴν ἐπὶ τούτου ἐνδιατριβὴν, ἄλλως τε ἐκτὸς τοῦ θέματος ἡμῶν ἐγκειμένην· ἀρκούμεθα δὲ μόνον εἰς ἐπισκόπησιν τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας τοῦ Κορυδαλέως, ἐπὶ τῶν πονημάτων αὐτοῦ ἐνδιατρίβοντες, ὡς ἀνωτέρω ἐπράξαμεν μηκύναντες τὸν λόγον ἐπὶ τὸν περὶ γλώσσης ἀρχῶν τοῦ Διδασκάλου τούτου.

Ὁ Κορυδαλεὺς συνέγραψεν ὑπομνήματα: εἰς τὰ περὶ Λογικῆς, περὶ φυσικῆς ἀκροάσεως, περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, περὶ ψυχῆς, καὶ εἰς τὰ Μεταφυσικά, ἀπανθίσας ἐκ τῆς Ἰταλικῆς φιλοσοφίας τοῦ Κρεμονίνου πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ σύμφωνον εὗρισκε τῷ ἐκλεκτισμῷ τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνισμοῦ. Ἴδωμεν τὸ προοίμιον τῆς Λογικῆς αὐτοῦ: «Οὐ μόνον καλῶς, ἀλλὰ καὶ λίαν ὀρθῶς τοῖς ἐρωτῶσιν ὁ πάλαι Σωκράτης περὶ δυνάμεως ἀπεκρίνατο, λέγων· λόγος τεχνικὸς ἀπὸ διανοίας ἠσκημένης προελθὼν τομώτερος ἐράνη μαχαίρας. Τοίνυν, ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς, ὦ φοιτηταὶ, εὐδαιμόνως ζῆν ἐγνωκότες, καὶ τὸν λόγον παρὰ πολὺ τοῦ πλούτου προκρίνοντες, καὶ δὴ ἱκανῶς γυμνασθέντες περὶ τὴν Κυκλοπαιδείαν... καὶ πράξει ἐνδελεχεῖ τῷ κατ' αὐτὴν ἐθισθέντες, λόγων καταβολὰς ὑμῖν αὐτοῖς ἐνεθήκατε, δι' ἃ τοῦτο καιρὸς ἤδη ἐφ' ἑτέραν δέδοκται μεταβῆναι παιδείαν, ἥτις τάς τε καταβολὰς εἰς φῶς προάξει καὶ τὸν λόγον ὡς μάχαιραν ἐν βαθεῖ εὐμεθόδως στομώσει, ὅπως ἐγκρατεῖς λόγων γενόμενοι, διά τε θεωρίας καὶ δυνάμεως λογικῆς προσφυῶς συλλογίζησθε περὶ ἑκάστου καὶ πρὸς τοὺς ἀντιλέγοντας τῇ ἀληθείᾳ ἐπιστημόνως ἀντιλέγητε. Καὶ δὴ πρὸ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, Φιλοσοφίαν ὑμᾶς ἐπιποθοῦντας ὀρῶν καὶ τῶν ταύτης ὀργίων προθυμώτατα γλιχομένους, οὐχ ἧττον ἐπαινῶ τὸ πρόθυμον καὶ μακαρίζω τὸ φιλομαθὲς (Θεὸς ἄντικρυς τοῦτο ὑμῖν ἀποκαλύψας, καὶ ἐπὶ τοῦτο προτρέψας...).. φιλοσοφίαν φημὶ, ἥτις μέντοι τὸν ἄνθρωπον Θεὸν ἀπεργάζεσθαι δύναμιν εἴληφε, δι' ἧς ἄνθρωποι τὰς ἀτάκτους ὁρμὰς ἀναστέλλουσι καὶ τὰς ὀρέξεις ἐν τάξει κοσμοῦσι, τῶν τε ἀλόγων παθῶν εὐλόγως κατακρατοῦσι καὶ πρὸς εὐζωΐαν τοῦ λοιποῦ ἑαυτοὺς ἐπιρρυθμίζουσι· τῷ ὄντι γὰρ πράγματος ἐρίεσθε θειοτάτου καὶ τοῦ μετὰ σῶματος βίου ἀναγκαιοτάτου, οἷον οὐθ' ἥκεν ἕτερον, οὐδ' ἥξει πώποτε ἐν ἀνθρώποις. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὥσπερ ἐπὶ παντὸς πράγματος ἔστι τις μέθοδος.... οὕτω κἀνταῦθά ἐστιν ἡ Λογικὴ Μέθοδος· εἰσάγουσα τοὺς πρωτοπείρους διὰ τῶν ταύτῃ κατορθουμένων ὀργάνων εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Φιλοσοφίας εὐμαρεῖ... Ὑμῖν τοίνυν ἐν ταῖς κατὰ Λογικὴν σπουδαῖς βοηθήσωμεν, συντομίᾳ τε χρησάμενοι, καὶ ἀκεραιότητα δογμάτων ἐν πᾶσιν, ἐξ ὧν ἕπεται ἥ τε τῆς γνώμης εὐμάρεια καὶ ἡ τῆς ἀληθείας ἐπίτευξις».

Ἐκ τούτων βλέπομεν α) ὅτι ὁ Κορυδαλεὺς ἀπαιτεῖ πρὸ τῆς Φιλοσοφίας γύμνασιν ἱκανὴν περὶ τὰ Γραμματικά, καὶ ταῦτα οὐχὶ ξηρά τινα, ὅπως ἐδίδασκον ταῦτά ποτε οἱ ἐν Δύσει σχολαστικοί, ἀλλὰ προφανῶς καρποφόρα καὶ τῆς διανοίας ἐπωαστικά, ὥστε καὶ προκαταβάλλειν διὰ τούτων τὰ γόνιμα σπέρματα, ὅσα ἡ φιλοσοφία ἐπερχομένη εἰς θαυμαστὸν ἀνέπυσσεν ἀποτέλεσμα· β) ἐνορῶμεν αὐτὸν κάλλιστα εἰδότα τί ὠφειλον μᾶλλον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ σπουδάζειν τοὺς νέους, παραβλέποντα δὲ καί τινα ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς μάλιστα ἀναγκαίων. Ὅθεν καὶ ὁ σορὸς Κορυδαλεὺς

λέγει ἐνταῦθα, ὅτι μᾶλλον ἤθελον οἱ τότε φοιτηταὶ φιλοσοφίαν ἢ ἄλλας ἐπιστήμας (οἷον Ἀστρονομίαν, Μαθηματικὰ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἃ μετ' ὀλίγον εἰσῆλθον διὰ τοῦ Μαυροκορδάτου). Εἰ ὁ Κορυδαλεὺς ἐπέμενε τότε ἀκαίρως περὶ τὰ μαθηματικὰ κατατρίβειν τὴν ἄλλου τινὸς ἑλληνικωτέρου καὶ ἰδιογενοῦς ὀψῶσαν ἑλληνικὴν διάνοιαν, θεοκινήτως ἐπειγομένην διὰ τῆς φιλοσοφίας εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οὐκ ἂν ὠφέλει ὁ διδάσκαλος οὗτος, ἐμάραινε δὲ μᾶλλον τὴν προθυμίαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, καὶ τότ' ἂν ἀπέβαινε σχολαστικὸς διαμορφωτὴς ἀκολούθων σχολαστικῶν· γ) παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Κορυδαλεὺς συγκροτεῖ τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τοῦ ἠθικωτέρου μέρους πρὸς τὴν πρακτικὴν μᾶλλον ἀποκινούμενος, ὅπερ ἀριστοτελίζει ἅμα καὶ πλατωνίζει κατὰ διάφορον τρόπον· ἐξυμνεῖ δὲ τὴν Φιλοσοφίαν ὡς θειότατον δῶρον, συμφώνως τῇ ἀνέκαθεν γνώμῃ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, οὐδέποτε αὐτὴν συγχεούσης συγκριτικῶς τε καὶ σχολαστικῶς τῇ ἱερᾷ Ἀποκαλύψει, ἀλλ' ἐκλεκτικώτερον συναπτούσης αὐτὰς ἀλλήλαις διακριδόν· καὶ οὐ μόνον οὐδέποτε τὴν Φιλοσοφίαν ἐπίβουλον τῇ οἰκουμενικῇ καὶ μισαυθαιρέτῳ Ὀρθοδοξίᾳ ἐξέλαβεν, ἀλλὰ καὶ σύμμαχον αὐτῇ καὶ ἑρμηνεύτριαν καὶ παρήγορον ἀπεδέξατο· δ) Εἰ καὶ νῦν οἱ πλείους ἄρχονται τῆς Φιλοσοφίας ἀπὸ τῆς Ψυχολογίας, τότε ὅμως καλῶς προὐτάσσετο ἡ Λογικὴ καί τινα ψυχολογικώτερα ἐν προοιμίοις προανακρούουσα· δὲν ὑπῆρχε τότε ἡ ἐπαγωγικὴ ψυχολογία, ἡ προαπαιτοῦσα τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐπαγωγικῶν μεθόδων ἐπὶ τῆς Φυσιολογίας. Ἡ Λογικὴ προτασσομένη καὶ ἐν τῇ Δύσει ἐπεφορτίζετο παρὰ τῶν ἐκεῖ σχολαστικῶν, αὐτὴ οὖσα ἡ ἀποθήκη μυρίων ὅσων αὐθαιρέτων φιλοσοφοθεολογικῶν ἀρχῶν, περὶ ἃς ἡ παρ' αὐτοῖς Ἀπαγωγὴ ἠλαζωνεύετο· ἐν τῇ Ἀνατολῇ προὐτάσσετο ἐπίσης, ἐπειδὴ ἡ τότε ἀτελὴς φυσιολογία διεκρίνετο παρ' αὐτοῖς ἀπὸ τῆς Θεολογίας, ὡς ἂν παίδευσίς τις ἐξωτερική, καθήκουσα μᾶλλον ταῖς μερίμναις τῆς ἐξωτερικῆς πολιτείας, ὅθεν καὶ ἀνορέκτως παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἐσπουδάζετο· τοσοῦτο μᾶλλον ὅσον ἡ Θεολογία δὲν ἐποιεῖτο χρῆσιν τῆς Ἀπαγωγῆς ἄλλως, εἰμὴ μετὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἢ Θεολογικὴν Ἐπαγωγήν· ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἥπτετο τῆς Φυσιολογίας, ὅσον καὶ ἡ πνευματικὴ ἐξουσία τῆς κοσμικῆς, μὴ τραγελαριζομένη εἰς ἓν ἀσυμβίβαστον ὑποκείμενον. ε) Καθὼς ὁ ἐξ ἀρχῆς εἰσαχθεὶς Ἀριστοτελισμὸς ἔμελλεν ἵνα συμπληρώσῃ τὸ ἐκλεκτικὸν σύστημα, οὕτω καὶ ὁ Κορυδαλεὺς, εἰ καὶ μετεχειρίζετο εἰς ἀνάπτυξιν τὸ κείμενον τοῦ Ἀριστοτέλους ὅπως τὴν Φυσιολογικὴν καὶ φιλεπιστήμονα ἕξιν ἐγκαταστήσῃ τῷ ἑλληνισμῷ, δὲν εἶχεν ὅμως σχολαστικῶς θέσφατον τὸν λόγον τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀλλ' ὑπῆγεν αὐτὸν ἐν τοῖς οὐσιώδεσιν, ὅπου αὐθαιρεσία καὶ διαφωνία γνωμῶν ἐπεκράτει διὰ τὸ ἀκατάληπτον εἰς τὸ καθολικὸν κριτήριον τοῦ ἐκλεκτισμοῦ, τὸ κατακοσμούμενον διὰ σειρᾶς τινος χρυσῆς τῶν θεοκινήτων, θεοπνεύστων καὶ μισαυθαιρέτων δικαστῶν, μίαν ψῆφον διὰ τῶν διαφόρων χρόνων καὶ τόπων ἐπαριέντων περὶ ἑκάστου ζητήματος. Ὅθεν ὁ Κορυδαλεὺς πολλαχοῦ ἀπορραπίζει καὶ τὰς ἰδιοδοξίας τοῦ σχολαστικισμοῦ καὶ τὰς φιλοσοφικὰς παραδόσεις τοῦ ἐκλεκτισμοῦ τὰς ἄχρις αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ Γένους Μ. Σχολῇ ὑποθαλπομένας. Εἴδομεν αὐτὸν ἐπαγγελλόμενον ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς Λογικῆς αὐτοῦ πρὸς τῇ ἀντισχολαστικῇ συντομίᾳ καὶ δογμάτων ἀκεραιότητα, ἤτοι τὴν ὀρθὴν ἐν ἅπασι δόξαν, ἀρχὰς δηλονότι βεβαίας καὶ σταθερὰς καὶ οὐχὶ αὐθαιρέτους τε καὶ ἰδιοδόξους, αἵτινες ἀπὸ τῆς ἀληθινῆς Σοφίας ἀπομακρύνουσιν· ὁ αὐτὸς ἐν τέλει τοῦ περὶ Γενέσεως καὶ Φθορᾶς πονήματος αὐτοῦ ἀποφαίνεται: «Εἰ δέ που τὴν Ἀριστοτελικὴν λέξιν ἐκτιθέντες τῇ ἱερᾷ Θεολογίᾳ ἀντεφθεγξάμεθα, μή τις ἡμᾶς τῷ ὄντι ταῦτα φρονεῖν νομιζέτω· (εἰ γὰρ καὶ δεῖ οὐ μόνον τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀλλὰ καὶ τὸν ἅπαντα κόσμον ἀπομῶσαι, σὺν Θεῷ προθύμως ἔσχηκα). Ἀλλὰ τὴν τοῦ Ἀριστοτέλους δόξαν ἁπανταχοῦ γνησίως ἀνεπτυξάμην, οὐχ ἵνα ταύτῃ ἀκολουθῶμεν, ἀλλ' ἵνα διαρύγωμεν πρὸς τὰ τῆς εὐσεβείας ἄδυτα, ὁδηγήσει θείου φωτὸς, σπεύδοντες ὡς ἐρικτὸν, καὶ ταῖς Γραφικαῖς παραινέσεσι σῶμά τε καὶ ψυχὴν καθοσιούμενοι, καὶ Θεὸν ἐν ἀδιαιρέτῳ φύσει τρισυπόστατον προσκυνοῦντες».

ΤΑ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΑΡΙΣΤΡΙΟΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Πρό τινος οἱ ἐν Ῥωμουνίᾳ ἐδημοσίευσαν ἐπιστολάς τινας ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας γραφείσας πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίαν· ταύτης ὅμως τὰς ἀπαντήσεις, καθὼς καὶ τὰ προγραφέντα ὑπ' αὐτῆς πρὸς τὴν Αὐτοῦ Σεβασμιότητα ἀπεσιώπησαν. Ἵνα μὴ τὸ δημόσιον ἐκ μονομεροῦς τῶν πραγμάτων παραστάσεως ἀποπλανηθῇ ἐν τῇ ἐκτιμήσει τοῦ ὑπὸ τῶν ἐν Ῥωμουνίᾳ ἀνακινουμένου καὶ αὖθις ζητήματος, ἀναγκαίαν ἡγούμεθα τὴν δημοσίευσιν καὶ τῶν μνησθεισῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐπιστολῶν, πρὸς ἀσφαλῆ τοῦ δημοσίου πληροφορίαν. Πρὸ τούτου ὅμως οὐκ ἄσκοπον ἡγούμεθα, οὐδὲ τοῦ θέματος ἡμῶν ἐκτὸς ἐγκειμένην σύντομόν τινα διερεύνεσιν τῆς πρό τινων ἐτῶν ἐν Ῥωμουνίᾳ γεννηθείσης ἀξιώσεως περὶ τοῦ δῆθεν αὐτοκεφάλου τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὁποίας φαίνονται διατελοῦντες ἔτι οἱ ἐκεῖ, μὴ ἐμφορούμενοι μὲν πάντως ὑπὸ ἐκθέσμων διαθέσεων, παρασυρόμενοι ὅμως ἐξ ἡμαρτημένης γνώσεως τῶν ἐξ ἀρχῆς κανονικῶν σχέσεων τῶν ἐν Ῥωμουνίᾳ ἁγιωτάτων Μητροπόλεων πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίαν.

Ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον ἐκχωρεῖται συνοδικῇ διαγνώμῃ καὶ ἰδίως ἐπικυρώσει τοῦ Πατριάρχου ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου ἀνήκει ἡ συνιστῶσα τὴν νέαν Σύνοδον Ἐκκλησία, τοῦτο μεγάλῃ τῇ φωνῇ διακηρύττει μὲν ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, προσεπιβεβαιοῖ δὲ τὸ κανονικὸν δίκαιον· «ἀρχὴ καὶ γὰρ νόμος συνέχει καὶ διακρατεῖ τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, καθὰ καὶ πᾶσαν πολιτείαν ἀνθρώπων· ὁ μὲν νόμος τὰς πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰς πρὸς τὸν Θεὸν σχέσεις διατυπῶν καὶ ὑπαγορεύων, ἡ δὲ Ἀρχὴ καὶ ἐξουσία πᾶσιν ὁμοίως τὸν καθεστῶτα νόμον ἀκριβῶς ἐφαρμόττουσα εἰς ἐπίτευξιν τῆς ἑρετῆς ἅμα καὶ ἐφικτῆς συμπάντων ψυχικῆς ἢ σωματικῆς εὐημερίας καὶ τελειώσεως» (Διαγνώμη τῆς ἁγίας καὶ Μ. Συνόδου τῆς ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ ᾳωξέ. ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθείσης). Τοῦτο πεπείσμεθα καὶ οἱ ἐν Ῥωμουνίᾳ κατοίδασιν, ὅθεν καὶ εἰς ὑποστήριξιν τοῦ δῆθεν αὐτοκεφάλου τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας ἀφωρμήθησαν ἐκ τῆς ἡμαρτημένης γνώμης τοῦ ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνέκαθεν δῆθεν ἀνεξαρτήτου τῆς Ἐκκλησίας ταύτης.

Τὴν ἱστορικῶς ἡμαρτημένην ταύτην γνώμην διετύπωσε τὸ πρῶτον, λήγοντος τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ 1864 ἔτους, ὁ τότε Οὐγγροβλαχίας Νήρων ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ μόνους δεσμοὺς ἑνότητος ἐννοῶν τοὺς τῶν ἀμετατρέπτων τῆς Ἐκκλησίας δογμάτων, καὶ περὶ πλήρους ἐλευθερίας τῆς Ρωμουνικῆς Ἐκκλησίας ὁμιλῶν, ἐλογίζετο ἐκτὸς πάσης ἀμφιλογίας κείμενον τὸ ἐξ ὑπαρχῆς ὄφθεν ἀνεξάρτητον τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ὥστε οὐδὲ διερευνήσεως τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἠξίωσεν.

Ἓν ἔτος μετὰ ταῦτα τῇ 10 Ἰουλίου 1865 ὁ τότε Μολδαυίας Καλλίνικος τὴν αὐτὴν ἱστορικῶς ἡμαρτημένην γνώμην θέλων ὑποστηρίξαι, ἔγραφε τῇ Ἐκκλησίᾳ «ἡ Ρωμουνικὴ Ἐκκλησία ἐκπαλαι ἦτο ἐντελῶς ἀνεξάρτητος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ διοικητικὸν μέρος αὐτῆς»· ἡ ἐπεξηγηματικὴ ὅμως αὕτη φράσις, δι' ἧς ἡ Α. Σεβ. ἐκόλασε τὸ ἀπόλυτον τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτῆς, περὶ τῆς ἐντελοῦς ὄθεν ἀνεξαρτησίας τῆς Ρωμουνικῆς Ἐκκλησίας, κατεδείκνυε τὴν συναίσθησιν τοῦ ἀβασίμου τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ὃν ἡ τότε πολιτικὴ τῆς Ρωμουνίας ἀρχὴ προέβαλε, ζητοῦσα ἵνα δημιουργήσῃ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ρωμουνικῆς Ἐκκλησίας, τρεπομένη πρὸς τοῦτο οὐχὶ τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ἀλλὰ τὴν αὐτογνωμόνως ὑπ' αὐτῆς διανοιγεῖσαν ἐν ἐπιλήθῃ τοῦ σοροῦ Ἀριστοτελείου ἀποφθέγματος «οὐκ αὐτογνώμονας βέλτιον κρίνειν, ἀλλὰ κατὰ τὰ γράμματα καὶ τοὺς νόμους».

Ὁ τότε ἐν Ρωμουνίᾳ ἡγεμονεύων Ἀλέξανδρος Ἰωάννου Κούζας, ἐπιδιώκων τὸν πολιτικὸν διοργανισμὸν τῆς ἡγεμονίας ταύτης, προεκάλεσε τὴν ἐπιψήφισιν νόμου, ἐν κεφαλίδι φέροντος «Ἡ Ὀρθόδοξος Ρωμουνικὴ Ἐκκλησία εἶνε καὶ μένει ἀνεξάρτητος πάσης ξένης Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς εἰς ὅσα ἀφορῶσι τὸν διοργανισμὸν καὶ τὴν πειθαρχίαν», καὶ προσκρούοντος ἀνὰ πᾶσαν φράσιν καὶ λόγου εἰρμὸν πρὸς τὰ τῆς Ἐκκλησίας νόμιμα. Τοῦτον ἐξετάσασα συνοδικῶς ἡ Ἐκκλησία καὶ ἀντικείμενον πρὸς τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας εὑροῦσα, ἀπεκήρυξε, τοῖς λόγοις ἑπομένη τῆς ἁγίας Δ'. οἰκουμενικῆς Συνόδου λεγούσης «Ὅλα τὰ πραγματικὰ ἀργήσει, οἱ κανόνες τῶν Πατέρων κρατείτωσαν»· καὶ ἀκύρους εἶναι τοὺς ὑπουργογενεῖς τούτους νόμους ἀπεφήνατο κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα «εἰ δέ τις μαχόμενον τύπον τοῖς νῦν (Συνοδικῶς) ὡρισμένοις προσκομίσοι, ἄκυρον τοῦτον εἶναι ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ πάσῃ καὶ οἰκουμενικῇ Συνόδῳ». (ἡ. κανόν. τῆς ἁγ. Γ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου.)

Τὴν Συνοδικὴν ταύτην διαγνώμην ἐκ μητρικῆς μερίμνης διεβίβασεν αὕτη τότε πρὸς τὸν ἐν Ρωμουνίᾳ ἡγεμονεύοντα, καλέσασα ἅμα αὐτὸν ἐπὶ τὴν βασιλικὴν ὁδόν, ἐφ' ἧς εὐσεβεῖς βασιλεῖς, ἡγεμόνες καὶ ἄρχοντες λαῶν βαδίσαντες, ἀγήρω μνήμην τοῖς ἐπιγιγνομένοις κατέλιπον. Πρὸς ταύτην τὴν Ἐκκλησιαστικὴν νουθεσίαν ἀποκρινάμενος ὁ τότε τῆς Ρωμουνίας ἡγεμών, καταπολεμῆσαι ἐπεχείρησε τὴν Συνοδικὴν διαγνώμην καὶ ὑπὸ κατάκρισιν συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας περιέπεσε. Πρώτην δὲ φορὰν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ, τῷ μηνολογηθέντι τῇ 26 Ἰουνίου τοῦ 1865 τοῦ ὄθεν αὐτοκεφάλου τῆς Ρωμουνικῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀξίωσις ἐπισήμως διετυπώθη.

Πλημμελὴς ἑρμηνεία τοῦ λδ'. Ἀποστολικοῦ κανόνος, διακελεύοντος «τοὺς ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους εἰδέναι Χριστὸν τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν», καὶ ἥκιστα ἀκριβὴς γνῶσις τῆς τε Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ τοῦ κανονικοῦ δικαίου ἐξώθησαν τὸν ἡγεμόνα ἐκεῖνον εἰς δημιουργίαν ἀξιώσεως ὅλως ἀβασίμου, ἣν καὶ ἐξήλεγξαν καὶ κατέκριναν αἱ ἁγιώταται αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι, ἀπαντῶσαι εἰς τὴν ἀπὸ ά. Ἰουλίου 1865 γενομένην αὐταῖς γνωστοποίησιν τοῦ ἐξεγερθέντος ἐν Ρωμουνίᾳ σκανδάλου. Δυστυχῶς ἡ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας γνώμη οὐ κατίσχυσε τοῦ πνεύματος τῶν ἐν Ρωμουνίᾳ, ἡ δὲ περὶ αὐτοκεφάλου τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας ἀξίωσις, αὐτούσιος παρέμεινεν, εἰς παρασάλευσιν τῆς ἐναρμονίου ἐκείνης τάξεως τῆς διατηρησάσης καὶ διατηρούσης τὸν ῥυθμὸν τῆς Εὐαγγελικῆς ἑνώσεως.

Ἓνια τῶν ἐγγράφων τῶν διαμειφθέντων τότε μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν λοιπῶν ἁγιωτάτων αὐτοκεφάλων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ αἱ μητρικαὶ τῆς Ἐκκλησίας συστάσεις πρὸς τοὺς ἐν Ρωμουνίᾳ, ἵνα μὴ πρὸς κέντρα λακτίζωσι, καθὼς καὶ αἱ τούτων ἀπαντήσεις, ἐκκλησιαστικῇ μερίμνῃ ἐδημοσιεύθησαν τῷ 1866 ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει. Εἰ δὲ καὶ ἐν τοῖς δημοσιευθεῖσι τούτοις ἐγγράφοις συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ τῆς ἁγιωτάτης διοικούσης Συνόδου πασῶν τῶν Ρωσσιῶν ἀπάντησις, ἀναγκαίαν ἡγούμεθα τὴν ἀναδημοσίευσιν αὐτῆς ἐνταῦθα, καθόσον λεπτομερέστερον ἐνδιατρίβει αὕτη περὶ τὴν ἐξέλεγξιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀξιώσεως, ἐξετάζουσα ταύτην οὐχὶ μόνον ὑπὸ τὴν κανονικήν, ὡς αἱ λοιπαὶ αὐτοκέφαλοι ἐκκλησίαι, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν ἔποψιν, ὑφ' ἣν καταρεύγουσιν οἱ ἐν Ρωμουνίᾳ, ἀξιοῦντες τὸ ἱστορικῶς ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοκέφαλον τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας. Ὅθεν πρὶν παραθέσωμεν ἕτερα ἀνέκδοτα ἔγγραφα, πιστοποιοῦντα τὰς ἀνέκαθεν σχέσεις τῆς ἐν Ρωμουνίᾳ πρὸς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν παρατίθεμεν τὴν διαληφθεῖσαν ἀπάντησιν τῆς ἁγιωτάτης διοικούσης Συνόδου πασῶν τῶν Ρωσσιῶν καὶ τὴν ἐπισυνημμένην αὐτῇ σημείωσιν «περὶ τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς πρὸς τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην ἀπαντητικῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδοβλαχίας» ἐχούσας ὧδε:

Τῷ Ἁγιωτάτῳ Σωφρονίῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης, Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ

Τὸν ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἀδελφικὸν ἀσπασμόν.

Ἐκ τῆς ἀπὸ ά. Ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους 1865 ἐπιστολῆς τῆς Ὑμετέρας Ἁγιότητος ἔγνωμεν μετὰ βαθυτάτης ὀλίψεως περὶ τῶν ἀλλεπαλλήλων πάσαις ταῖς ἐν τῇ οἰκουμενικῇ Ὀρθοδοξίᾳ ἡνωμέναις Ἐκκλησίαις συμβάντων, ἅτινα διέσεισαν τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν εὐκημερίαν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐὰν δὲ καὶ περ συμπάσχοντες τῇ διανοίᾳ ἀνεστάλημεν ὡς πρὸς τὸν λόγον καὶ τὴν ἐνέργειαν, ἀποδοτέον τὸ μὲν εἰς τὴν ἔλλειψιν ὁριστικῆς σαφηνείας ἔν τισι περιστάσεσι τῶν συμβάντων τούτων, τὸ δὲ εἰς τὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ ὀρθόδοξον πνεῦμα τῶν λειτουργῶν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας θέλει ἀνανήψει, θέλει σταθῇ στερεὸν ἐπὶ τῆς φυλακῆς τῆς ἀρχαίας καὶ πατροπαραδότου ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, θέλει ἀνυψώσει πειστικὴν φωνὴν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Κυβέρνησιν καὶ τὸ Ἔθνος, καὶ ὅτι οὗτοι θέλουσι δεχθῇ ἀπὸ καρδίας τὴν φωνὴν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ἥτις τῇ κοινῇ συμπράξει θέλει προφυλαχθῇ ἀπὸ τῶν νεωτερισμῶν, οἵτινες ἀντιβαίνουσιν εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας.

Ἀλλὰ πρὸς νέαν ἡμῶν ὀλίψιν, ἡ ἐλπὶς αὕτη διὰ τῆς περαιτέρω προαγωγῆς τοῦ ἔργου τούτου ὀλίγον ἐδικαιώθη, μᾶλλον δὲ ἀπήντησε τοὐναντίον· οὐ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας

ἀντέταξαν, οὐχὶ ἄνευ παθήματος, τὸν λόγον τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ἐλέγχου·—Γενέσθω ἡ θυσία αὐτῶν εὐπρόσδεκτος τῇ θείᾳ κεφαλῇ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν! —Πρὸς δὲ τὴν ὑμετέραν, Ἁγιώτατε Δέσποτα, Ἐπιστολὴν καὶ τὴν Διαγνώμην τῆς περὶ Ὑμᾶς Συνόδου, ὁ Ἡγεμὼν τῆς Μολδοβλαχίας δὲν ηὐδόκησε νὰ ἀπαντήσῃ ἐν εἰρηνικῇ διαθέσει, ἀλλ' ἀπεφάσισε, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔκφρασιν, «ἵνα καταπολεμήσῃ αὐτὴν διὰ τῶν ἀκατμαχήτων ὅπλων τῶν νόμων καὶ τῶν κανόνων.»

Ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις, κατὰ τὸ καθῆκον τῆς κοινῆς καὶ ἀμοιβαίας διαφυλάξεως τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας τῶν Ἐκκλησιῶν, καθῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν ἵνα μαρτυρήσωμεν ὅτι ἡ ἐπιχειρισθεῖσα καταπολέμησις δὲν ἀνεφάνη νικηφόρος, καὶ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ κοσμικοῦ Ἄρχοντος σφετεριζόμενον δικαίωμα πρὸς τὸ ἐπιχειρῆσαι τοὺς ἐν τῇ νομοθεσίᾳ καὶ διοικήσει τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας νεωτερισμοὺς ἀποδεικνύεται ἐστερημένον νομικῆς βάσεως. Λεπτομερὴς δὲ ἔκθεσις τούτου ἐπισυνάπτεται τῇ παρούσῃ ἐν ἰδιαιτέρᾳ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐπικρίσει.

Ἀναγνωρίζομεν ὅτι ἡ σύστασις νέας Συνόδου ἐχούσης ἐξουσίαν νομοθετικὴν καὶ διοικητικὴν ὑπερβαίνει τὸ μέτρον τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, καὶ ἀπαιτεῖ τὴν διάγνωσιν καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἀνωτάτης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Συνόδου καὶ ἰδίως τοῦ Πατριάρχου, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου ἀνήκει ἡ συνιστῶσα τὴν νέαν Σύνοδον Ἐκκλησία· πρόχειρα δὲ παραδείγματα τούτου ὑπάρχουσιν ἥ τε Σύνοδος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν καὶ ἡ τῶν Ἀθηνῶν.

Τὴν πρότασιν ὅτι: «ἐν τῇ Συνόδῳ προεδρεύει ἐν ὀνόματι τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Ρωμουνίας ὁ Μητροπολίτης», ἀναγνωρίζομεν ἀντικανονικὴν καὶ ἀντευαγγελικήν (Λουκ. Ι'. 16. Ματθ. ΙΗ', 20.)· καθότι ὁ Μητροπολίτης καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Συνόδου συνεδριάζουσιν ἐν αὐτῇ ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων.

Ἀναγνωρίζομεν ἀντικανονικὸν τὸν διορισμὸν τῶν Ἐπισκόπων ὑπὸ μόνης τῆς κοσμικῆς Ἐξουσίας ἄνευ τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐκλογῆς, οἱ δὲ λαβόντες τοιοῦτον διορισμὸν ὀφείλουσιν ἵνα θέσωσιν ἑαυτοὺς ἐνώπιον τοῦ λ'. κανόνος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ μετὰ φόβου σκεφθῶσιν: ἀληθινὴν ἆρά γε δεχθήσονται καθιέρωσιν, ὥστε νὰ μεταδώσωσι ταύτην καὶ εἰς τὸ ποίμνιον;

Περιοριζόμεθα ἵνα καταδείξωμεν τὰς κυριωτέρας ἐκ τῶν ἱερῶν κανόνων παρεκτροπάς. Ἐὰν δὲ ἡ θεία χάρις δωρήσηται τὴν ἐκ τούτων ἐπιστροφὴν εἰς τὴν ἀληθῆ ἐκκλησιαστικὴν ὁδόν, τοῦτο θέλει καταδείξει τὴν διόρθωσιν καὶ τῶν λοιπῶν νεωτερισμῶν.

Ἀναμφιβόλως, Ἁγιώτατε Δέσποτα, δὲν ἐξηντλήθη ἡ ὑμετέρα πατρικὴ ἀγάπη πρός τε τὴν Μολδοβλαχικὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὰ τέκνα αὐτῆς. Δὲν θέλουσιν ἆρα εὑρεθῇ ἔτι μέσα ἵνα διὰ τοῦ λόγου τῆς ἀγάπης ταύτης καὶ τῆς πειθοῦς οἱ μὲν στερεοὶ ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ δικαίῳ ἐνισχυθῶσιν, οἱ κλονιζόμενοι στηριχθῶσιν, οἱ ἀποπλανηθέντες ἐπιστραφῶσιν, ἀναχθῇ δὲ τὸ ἔργον εἰς τὴν ὁδὸν τῶν εἰρηνικῶν συνδιασκέψεων, καὶ διατηρηθῇ τὸ ἀμετάβλητον τοῦ οὐσιώδους διά τινος συγκαταβάσεως πρὸς τὸ δυνατὸν ἵνα παραχωρηθῇ;

Πεπείσμεθα ὅτι πρὸς εὐόδωσιν τούτου ὁ εὐσεβέστατος Αὐτοκράτωρ ἡμῶν θέλει διατάξει, ἢ καὶ διέταξεν ἤδη τὸ Ὑπουργεῖον Αὐτοῦ ὅπως διαβιβάσῃ τῇ Μολδοβλαχικῇ Κυβερνήσει καλὰς καὶ εἰρηνοποιοὺς συμβουλάς.

Τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καθικετεύομεν ὅπως τῇ παντουργῷ αὐτοῦ χάριτι διευθύνῃ τὰς πράξεις Ὑμῶν μετὰ τῆς περὶ Ὑμᾶς Συνόδου πρὸς εἰρηνοποίησιν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας, καὶ πρὸς διατήρησιν τοῦ πνευματικοῦ τούτου μέλους τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ὑγιεῖ ἑνότητι μετὰ τοῦ μεγάλου σώματος τῆς ὀρθοδόξου οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας.

Εἰλικρινῶς δὲ ἐπευχόμενοι τῇ Ὑμετέρᾳ Ἁγιότητι πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτηρίαν, διατελοῦμεν ἐν ἀδελφικῇ ἐν Χριστῷ ἀγάπῃ.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
εὐνούστατοι καὶ ἀφωσιωμένοι.

Ἡ διοικοῦσα Σύνοδος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν.

Ὁ ταπεινὸς ΙΣΙΔΩΡΟΣ Μητροπολίτης Νοβογοροδίας καὶ Πετρουπόλεως.
Ὁ ταπεινὸς ΑΡΣΕΝΙΟΣ Μητροπολίτης Κιέβου καὶ Γαλικίας.
Ὁ ταπεινὸς ΦΙΛΟΘΕΟΣ Ἀρχιεπίσκοπος Τβέρης καὶ Κασίνου.
Ὁ ταπεινὸς ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ἀρχιεπίσκοπος Πολάτσκης καὶ Βιτέπσκης.
Ὁ ταπεινὸς ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ Ἐπίσκοπος Μιζογοροδίου καὶ Ἀρζαμάζου.
Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Β. ΜΠΟΖΑΝΟΦ.

Ἐν τῇ Βασιλευούσῃ πόλει τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Τῇ 18 Φεβρουαρίου 1866

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Ἀναμφίλεκτον ὅτι ἡ γενίκευσις τῆς παιδείας ὁ θεμέλιός ἐστι λίθος εὐνομουμένης πολιτείας καὶ κοινότητος, οὐδὲν γάρ ἐστι τοσοῦτο ἐπικίνδυνον τῇ γενικῇ εὐημερίᾳ, ὅσον ἡ τῆς ἐνδείας αὔξησις συνδεομένης μετὰ τῆς ἀμαθείας. Τοῦτο ἐν ὄψει ἔχουσα ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ καὶ σκεπτομένη ὅτι «γνώρισμα διαπρεπὲς καὶ μέτρον ἀκριβὲς τῆς κοινωνικῆς ἀξίας καὶ εὐημερίας παντὸς ἔθνους ἐστὶν ὁ κρείττων ἢ ἐλάττων βαθμὸς τῆς παιδείας αὐτοῦ ἐν γένει, ἀφ' ἧς ἐξήρτηται ἡ ὀρθὴ κατὰ Χριστὸν παιδαγωγία καὶ ἡ ἠθικὴ διάπλασις καὶ πᾶσα ἡ λοιπὴ τοῦ ἀνθρώπου καλλιέργεια καὶ ἐρικτὴ τελειότης,» ἔγνω πρὸ δεκαετίας καταρτίσαι στατιστικοὺς πίνακας τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διδασκαλίας, «οἵαν καὶ ὅσην ἀρύεται ἡ ὁμόδοξος νεότης ἑκατέρου τοῦ φύλου ἐκ τῶν δαπανῶν τῶν ἐνοικούντων ὁμογενῶν συντηρουμένων δημοσίων τε καὶ ἰδιωτικῶν, μικρῶν καὶ μεγάλων, διδακτηρίων, μετά τινων ἰδίων σημειωμάτων ἵνα ἑκάστης συνοικίας ἔφοροί τε καὶ διδάσκαλοι, ἐξ ἀντιπαραθέσεως πληροφορηθέντες πειραματικώτερον κατὰ τί εὐδοκιμοῦσι καὶ ἐν τίσιν ἐλλείπουσι τὰ ὑπ' αὐτοὺς σχολεῖα, ἐπιμελέστερον ζηλώσωσι καὶ ἐπιζητήσωσι τὰ κρείττω.» Περισπασμοὶ διάφοροι ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἐκώλυσαν τὴν συνέχειαν τοῦ ἀγαθοῦ τούτου ἔργου, καὶ ἐπὶ δεκαετίαν ὡς ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις ἐκράτησαν τὸ δημόσιον ἐν ἀγνωσίᾳ τῆς καθ' ὅλου ἐκπαιδεύσεως. Ἡ ἀνάγκη μεταρρυθμίσεως τοῦ συστήματος τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶχε κατανοηθῇ, τῆς δὲ κατανοήσεως ταύτης ἀπόρροια ἦν τὸ 21ον ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς διαλαμβάνον ὅτι τὸ ἐπὶ τῆς παιδείας τμῆμα (τῆς ἐπιτροπῆς) ὀφείλει τετράκις τοὐλάχιστον τοῦ ἐνιαυτοῦ συγκαλεῖν τοὺς δοκιμωτέρους ἐπὶ παιδείᾳ καὶ πείρᾳ καθηγητὰς τῆς Μ. Σχολῆς καί τινας τῶν ἐμπειροτέρων ἐνοριακῶν Ἑλληνοδιδασκάλων καὶ Ἀλληλοδιδακτῶν καὶ συσκέπτεσθαι μετ' αὐτῶν κατ' ἰδίαν περὶ καταλλήλου, ὁμοιομόρφου καὶ εὐμεθόδου διδασκαλίας, καὶ περὶ παντὸς ἀφορῶντος τὸν ἐναρμόνιον σύνδεσμον τῶν κατὰ μέρος Σχολείων ἑκατέρου τοῦ φύλου καὶ τὴν ἠθικὴν ἢ διανοητικὴν πρόοδον τῶν ἐν αὐτοῖς μαθητευομένων.» Τῆς ἐπιγνώσεως ὅμως ταύτης καὶ τῆς ἐκ ταύτης ἐργασίας, τὰ ἀποτελέσματα οὐκ ἦσαν ἀνάλογα τῆς ἐπιδεικνυμένης μερίμνης, διότι ἡ προιοῦσα οἰκονομικὴ δυσχέρεια τῆς ἀγορᾶς δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἐπαύξησιν τοῦ κονδυλίου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ὑπὲρ ἧς ἡ φιλότιμος ὁμογενὴς κοινότης ἐδαπάνα κατ' ἔτος 2,900,000 γρόσια.

χωρὶς τοῦ καταβαλλομένου ἀμυθήτου ἀργυρίου εἰς ἐκπαίδευσιν οἰκιακὴν, ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἢ ἐν ταῖς Σχολαῖς ἑτεροδόξων ὑπὸ ἀριστοκρατικῆς καὶ φιλοτιμοτέρας φιλομαθείας τῶν γονέων.

Οὐκ ἐγένετο λοιπὸν σκέψις ριζικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ὑπάρχοντος διδακτικοῦ ἡμῶν συστήματος, ἀλλὰ κατεβάλλετο φροντὶς περὶ τῆς ἐκ τῶν ἐνόντων βελτιώσεως αὐτοῦ· ὅθεν ἡ μνησθεῖσα Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ ἐν τῷ κανονισμῷ αὐτῆς ἀνέγραψεν :

« Ἄρθρον 25ον· Πάντες οἱ τῶν ἑνοριῶν Ἑλληνοδιδάσκαλοι καὶ Ἀλληλοδιδάκται μετὰ τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις ὀφείλουσι παρουσιάζεσθαι αὐτοπροσώπως καὶ ἐκτιθέναι ἐγγράφως πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τὰ κατὰ τὴν Σχολὴν αὐτῶν, οἷον τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰσελθόντων καὶ ἀπελθόντων μαθητῶν, τὴν πειθαρχίαν, τὴν πρόοδον, τὰ ὀνόματα τῶν μᾶλλον εὐδοκιμησάντων ἐν ταῖς δημοσίαις ἐξετάσεσι, τὰς ἀνάγκας τῆς Σχολῆς καὶ τὰ παραπλήσια.

» Ἄρθρον 26ον· Τὰ μέλη τοῦ ἐπὶ τῆς παιδείας τμήματος τῆς ἐπιτροπῆς ὀφείλουσιν ἐξαιρέτως ἐπισκέπτεσθαι τὰ Σχολεῖα τετράκις τοὐλάχιστον τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως πληροφορεῖσθαι περὶ τῆς καταστάσεως αὐτῶν.

Τὰ μέτρα ταῦτα, εἰ καὶ μαρτυρούντα ἀξιέπαινον ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν τοῦ Γένους φυτωρίων μέριμναν, δὲν ἦσαν συντελεστικὰ εἰς τὴν τῆς διδακτικῆς μεθόδου ἀνακαίνισιν, τὸ μὲν ὅτι οἱ πλείους τῶν ἐν τοῖς ἀλληλοδιδακτικοῖς διδασκάλων οὐκ εἶχον τὴν ἱκανότητα ἀπιδεῖν ἐπὶ μέθοδον ἑτέραν ἐκείνης, ἣν ἐκ πείρας διδαχθέντες ἐφήρμοττον, τὸ δὲ ὅτι ἐκτὸς μικρῶν ἐξαιρέσεων τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἐστεροῦντο τῶν παιδαγωγικῶν γνώσεων, τῶν προκτωμένων δι' εἰδικῶν σπουδῶν καὶ ἐμπράκτου ἐφαρμογῆς τῶν ἐκδιδαχθέντων. Ἐκτὸς τούτου τὸ πολυάσχολον τῶν μελῶν τῆς Κεντρικῆς ταύτης ἐπιτροπῆς οὐκ πέτρεπεν αὐτοῖς τὴν διηνεκῆ τῶν Σχολείων ἐπίσκεψιν, ἐν ᾧ ἡ μὴ ἐξακολούθησις τοῦ πρὸ ἐνδεκαετίας σχεδὸν ἐφαρμοσθέντος μέτρου τῆς δημοσιεύσεως σταθιστικῶν πινάκων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ κατὰ τὰ προάστεια σχολείων τῶν ὀρθοδόξων ἐκράτει τὸ δημόσιον ἐν ἀγνοίᾳ τῆς καθόλου παρ' ἡμῖν πνευματικῆς κινήσεως, ἧς τὴν ἐπὶ μέρους μόνον κίνησιν ἐπληροφορεῖτο καὶ ταύτην ἀτελῶς ἐκ τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων καὶ τῶν δημοσιευομένων εὐαρίθμων λόγων τῶν ἐν αὐταῖς ἐκφωνουμένων.

Ὁ εἰκλεὼς νῦν Πατριαρχεύων Ἰωακεὶμ ὁ Γ'. ὅμα τῇ Θείᾳ ἐλέει ἀναρρήσει αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἀνωτάτην τῆς Ἐκκλησίας σκοπιὰν, τὴν περὶ παιδείας μέριμναν προὐργιαίτατον ἐποιήσατο, σκεπτόμενος ὅτι « οὐ γάρ ἐστι περὶ ὅτου θειοτέρου ἂν ἄνθρωπος βουλεύσαιτο, ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ οἰκείων· » ὅθεν τήν τε Κεντρικὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν ἀνεσχημάτισε καὶ τοῦ κανονισμοῦ αὐτῆς τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν συντόνως ἐπεδίωξε, συνάμα δὲ τὴν μὲν ἐν Φαναρίῳ ἀλληλοδιδακτικὴν Σχολὴν τὴν ἄλλως καὶ Πατριαρχικὴν καλουμένην ἀνεσχημάτισε κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς φωταυγοῦς ἐπιστήμης, τῆς παιδαγωγικῆς, εἰς πρότυπον δημοτικοῦ Σχολείου αὐτὴν μεταπλάσας, τῶν δὲ λοιπῶν ἑνοριακῶν σχολῶν συντόνως ἐπεμελήθη, καὶ ἐξ ἰδίων δαπανῶν συνετήρησεν ἐπόπτην τῶν Σχολῶν, ὃν ἐπὶ εὐρύτερον ταχθέντα ἐποπτικὸν τῆς παιδαγωγίας κύκλον ἀντικατέστησε διὰ πενταμελοῦς ἐποπτῶν ἐπιτροπῆς, ὅπως μὴ αἱ ἕτεραι τῶν μελῶν αὐτῆς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἀσχολίαι ἀποβῶσιν αὐτῇ πρόσκομμα εἰς τὴν τακτικὴν ἐποπτείαν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Χάρις εἰς τὴν πατρικὴν ταύτην μέριμναν καὶ σύντονον ἐνέργειαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐσμὲν εἰς θέσιν ἵνα ἐπισκοπήσωμεν σήμερον ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν πρὸ ἑνδεκαετίας τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ συνεχίσωμεν τὸ ἔργον. οὕτινος ἀξιοζήλως κατήρξατο πρὸ ἑνδεκαετίας ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ, δημοσιεύουσα στατιστικοὺς πίνακας τῶν ἑνοριακῶν Σχολῶν καὶ ἀντιπαραβάλλοντες τὰ ἀπογομιζόμενα σήμερον πρὸς τὰ πρὸ ἑνδεκαετίας. Καὶ δὴ κατὰ γεωγραφικὴν σειρὰν βαδίζοντες, ξεναγοῦμεν τὸν ἀναγνώστην ἐν τοῖς ἑνοριακοῖς ἡμῶν Σχολείοις ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς ἐν Φαναρίῳ δημοτικῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς.

I.

Περὶ τῆς Σχολῆς ταύτης πρὸ ἑνδεκαετίας ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ, τὰς ἑπομένας ἐχορήγησε πληροφορίας :

« Τὸ ἐν Φαναρίῳ Ἀλληλοδιδακτήριον, ἐποπτευόμενον ἐσωτερικῶς ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου τῆς Μεγάλης Σχολῆς, συντηρεῖται χρηματικῶς ἐκ τοῦ παγκαρίου τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ· διὸ καὶ οἱ τούτου ἐπίτροποι ἐφορεύουσιν αὐτοῦ, ἐπωνυμουμένου διὰ τοῦτο Πατριαρχικοῦ. Ἄλλοτε δ' ὑπῆρξε πρότυπον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀλληλοδιδακτηρίων Διδασκαλεῖον Ἀλληλοδιδασκάλων. Μαθηταὶ οἱ πάντες 112 διηρημένοι εἰς ὀκτὼ τάξεις. Μαθήματα καὶ βιβλία· Ἀνάγνωσις (Πίνακες, Ἀλφαβητάριον, Ἀναγνωσματάριον, Προσευχητάριον, Γεροστάθης, Πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Χριστοῦθεια καὶ ὁ Α'. τόμος τῆς Χριστομαθείας Ραγκαβῆ), Καλλιγραφία, ἱερὰ ἱστορία, ἐπιτομὴ τῆς ἱερᾶς Κατηχήσεως Πλάτωνος, μικρὰ Γραμματική, Γεωγραφία καὶ Ἀριθμητική. Δαπάνη δὲ ἐτησία περὶ τὰ δωδεκακισχίλια γρόσια. »

Ἀπὸ τριετίας τὸ ἀλληλοδιδακτικὸν τοῦτο Σχολεῖον ἀναδιοργανωθὲν, λειτουργεῖ ὡς πρότυπον δημοτικὸν σχολεῖον, ἐπανελθὸν εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ προορισμὸν τοῦ χρησιμεύειν ὑπόδειγμα ἀξιοζήλου μιμήσεως τοῖς λοιποῖς ἑνοριακοῖς ἡμῶν σχολείοις. Διαιρεῖται σήμερον εἰς τρεῖς τάξεις, ἑκάστη τῶν ὁποίων ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, διδάσκονται δ' ἐν αὐτῷ : Ἀνάγνωσις κατ' ἔννοιαν, χρησιμευόντων τοῖς διδασκομένοις ὡς κειμένων τοῦ Γεροστάθη, τῆς Χριστομαθείας, ἐφημερίδων καὶ χειρογράφων, καὶ ἐγγυμναζομένων τῶν παίδων οὐ μόνον εἰς ἄπταιστον ἀνάγνωσιν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τῶν ἀναγινωσκομένων πλήρη ἀντίληψίν τε καὶ κατανόησιν· Γραμματικὴ τῆς καθωμιλημένης, ἠθικαὶ ὁμιλίαι, ἱερὸν ἐγχειρίδιον, ἑορτολόγιον, ἱερὰ Ἱστορία, ἱερὰ κατήχησις, ἐπιστημονικὸν ἐγκόλπιον, Γενικὴ ἱστορία, ἱστορία ἑλληνικοῦ ἔθνους, Ἑλληνικὴ Μυθολογία, Ἀρχαιολογία, Ζωολογία, Ἀνθρωπολογία, Φυσικὴ, Ἀριθμητικὴ, Γεωμετρία, Γεωγραφία, Καλλιγραφία, ἔκθεσις ἰδεῶν καὶ Γυμναστικὴ ἐνθάλαμος. Μαθηταὶ ἐν αὐτῷ μορφοῦνται σήμερον 120. Ἐφορεύεται ὑπὸ ἰδιαιτέρας ἐπιτροπῆς, δαπανώσης εἰς συντήρησιν αὐτοῦ 31,680 γρόσια, ἅτινα ἐξοικονομεῖ ἐκ τῶν ἑπομένων προσόδων : α) ἐξ ἀφιερώματος τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Κωνσταντίου Α'. τοῦ ἀπὸ Σι-

ναίου ἐκ γρ· 1300 κατ' ἔτος· β'·) ἐκ δίσκου, περιαγομένου ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ· γ'.) ἐκ διπλοτύπων ἀγοραπωλησιῶν καὶ διαβατηρίων· δ'.) ἐξ εἰσιτηρίων εἰσπραττομένων κατ' ἔτος παρὰ τῶν φοιτώντων μαθητῶν, ὧν οἱ πλεῖστοι ἀπόρως ἔχοντες εἰσάγονται δωρεὰν καὶ ε.) ἐκ τῶν δι' ἄρτων εἰσπραττομένων κατ' ἔτος ἐν τῇ μνήμῃ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Τὰ ἐκ τῶν τυχηρῶν τούτων προσόδων ποσὰ ἀποκομίζουσι κατ' ἔτος 20,000 περίπου γρόσια, ὥστε καταλιμπάνεται ἔλλειμμα οὐχὶ ἀναξιον λόγου διὰ τὴν θέσιν τῆς σχολῆς ταύτης, ἀνερχόμενον εἰς δωδεκακισχίλια περίπου γρόσια κατ' ἔτος. Τούτου τὴν καλυψιν φιλοτιμεῖται ἡ τῆς Σχολῆς ταύτης ἐφορία ἵνα ἐπιτυχῃ διὰ εὐεργετικῶν θεατρικῶν παραστάσεων, καὶ παραπλησίων ἄλλων μέσων συνενούντων τὸ ἡδὺ τῆς θυμηδίας μετὰ τῆς εὐχαριστήσεως, ἣν συνεπάγεται ἡ συμβολὴ καὶ σύμπραξις εἰς ἐπιτευξιν ἔργου ἀγαθοῦ.

Ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς τῶν δύο προγραμμάτων τῶν οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων ἀφεστώτων σχολικῶν ἐτῶν καταδείκνυται ἡ διαφορὰ τοῦ κύκλου τῆς διδασκαλίας τῆς σήμενον ἐνεργουμένης πρὸς τὴν πρὸ ἑνδεκαετίας γενομένην· αὕτη δὲ ἡ διαφορὰ ἀναγκάζει ἡμᾶς ἵνα πλατύτερον τὰ περὶ ἐκπαιδεύσεως διαπραγματευθῶμεν, ὅπως οὐ μόνον καταδείξωμεν δεδικαιολογημένην τὴν ἐπαύξησιν τῶν γενομένων δαπανῶν, ἀλλὰ τὸ ἀναγκαῖον καὶ ἐπιβάλλον αὐτῶν πρὸς ἀποκόμισιν πνευματικῶν καρπῶν ἀνταξίων μὲν τῶν γενομένων θυσιῶν, μόνων δὲ συντελεστικῶν εἰς τὴν εὐκταίαν τοῦ Γένους πνευματικὴν διάπλασιν. Τὴν τοῦ θέματος τούτου ἀνάπτυξιν ἀναβάλλομεν εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τετάρτη 19. Μνήμη τοῦ ἁγίου Προφήτου Ἀββιοὺ· καὶ τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Βαρλαάμ.

Τὸ ὄνομα Ἀββ-ιοὺ μεθερμηνεύεται δοῦλος Κυρίου· ἐγεννήθη δὲ οὗτος ἐν Σιχὲμ τῇ μετὰ ταῦτα Νεαπόλει καὶ τάνῦν Ναπλοῦς καλουμένῃ, πόλει κειμένῃ μεταξὺ τῶν ὀρέων Γεβὰλ καὶ Γαριζὶν, καὶ ἐχρημάτισεν οἰκονόμος τοῦ ἀσεβοῦς βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ Ἀχαὰβ (Βασιλ. Γ'. κεφ. ιϛ' παράγραφ. 3). Οὗτος ἦν, ὃς «ἐν τῷ τύπτειν Ἰεζάβελ τοὺς προφήτας Κυρίου, ἔλαβεν ἑκατὸν ἄνδρας προφήτας καὶ ἔκρυψεν αὐτοὺς κατὰ πεντήκοντα ἐν σπηλαίῳ καὶ διέτρεφεν αὐτοὺς ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι» (ἔνθ. ἀνωτ. 4). Τὰ ὑπομνήματα ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ Ὀχοζίας ἀπέστειλεν αὐτὸν πρὸς Ἠλιοὺ, ἐκ τοῦ βιβλίου ὅμως τῶν Βασιλειῶν (ἔνθ. ἀνωτ.) ἐξάγεται ὅτι ἀπέστειλεν αὐτὸν παρ' Ἀχαὰβ τῷ προφήτῃ, οὗ καὶ ὑπαδὸς ἐγένετο. Ὁ Ἀββιοὺ εἶνε ὁ πέμπτος τῶν **12** ἐλασσόνων προφητῶν. Ἡ προφητεία αὐτοῦ ἓν μόνον ἀποτελοῦσα κεφάλαιον προλέγει τὴν καταστροφὴν τῶν Ἰδουμαίων. Ἀπέθανε δὲ ἐν εἰρήνῃ ἐν Βηδαχὰμ καὶ ἐτάφη ἐν τοῖς τάφοις τῶν πατέρων αὐτοῦ.

Ἔφησεν ἄν τι μέλλον Ἀββιοὺ πάλιν,
Εἰ μὴ τελευτὴν εἶχεν αἰδεῖσθαι τάχα.

Ὁ Βαρλαὰμ ὡρμητο ἐξ Ἀντιοχείας τῆς Συρίας, τὰ ὑπομνήματα ὅμως δὲν σημειοῦσι τὸν χρόνον τῆς ἀθλήσεως αὐτοῦ ἀρκούμενα ἵνα ἐκδιδάξωσιν ἡμᾶς ὅτι γέρων οὗτος τὴν ἡλικίαν προσελθὼν τῷ ἄρχοντι διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν καὶ μὴ πεισθεὶς θῦσαι τοῖς εἰδώλοις τύπτεται βοσνεύροις καὶ τοὺς ὄνυχας ἐκριζοῦται, εἶτα τῷ ξωμῷ προσαχθεὶς, βιαίως τὴν χεῖρα ἁπλώθη καὶ πῦρ ἐπ' αὐτὴν καὶ λιβανωτὸν δέχεται ἀλλ' οὗτος ἀνένδοτος ἵστατο καὶ ἄτρεπτος, εὐτονωτέρας αὐτῷ χαλκοῦ καὶ σιδήρου φανείσης τῆς δεξιᾶς, ἕως τὴν ὑποκειμένην σάρκα τὸ πῦρ δαπανῆσαν εἰς τὴν γῆν ἐξέπεσε διατρήσεις αὐτοῦ τῆς χειρός. Οὕτω δι' ἀνηκέστων βασάνων ἀθλήσας ὑπὲρ Χριστοῦ, τὴν μακαρίαν αὐτοῦ ψυχὴν εἰς χεῖρας τοῦ Πλάστου παρέθετο.

Σὺν λιβανωτῷ, Βαρλαὰμ, τὸ πῦρ φέρων,
Εὐσταλὲς ὤφθης λιβανωτὸν Κυρίῳ.

Τὸν μάρτυρα τοῦτον ὅ τε μέγας Βασίλειος καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐγκωμίοις ἐδόξασαν.

Πέμπτη 20. Μνήμη τοῦ Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Πρόκλου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Οὗτος ἤκμασε κατὰ τὸν Η'. ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα, βίου δὲ πολιτείᾳ ἀρεστὸν ἑαυτὸν Θεῷ ἀναδείξας ἐν εἰρήνῃ ἐκοιμήθη.

Τῶν ἱερῶν Πρόκλου μαθητὴν λέγεται γενέσθαι τοῦ θείου Χρυσοστόμου. Τῷ ἱερατικῷ καταλεχθεὶς οὗτος τάγματι προεχειρίσθη ὑπὸ Σισιννίου τοῦ Α'. Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως (426 — 28) μητροπολίτης Κυζίκου, ἔμεινεν ὅμως σχολάζων διὰ τὸ μὴ παραδέξασθαι αὐτὸν τοὺς ἐκεῖ ἀποθανόντος τῇ 22 Ἀπριλίου τοῦ 434 τοῦ ἱεροῦ Μαξιμιανοῦ ἔτι κειμένου τοῦ λειψάνου τούτου ἐν τῷ ἱερατείῳ μετετέθη ὁ ὅσιος Πρόκλος καὶ ἐνεθρονίσθη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ὃς δὲ καὶ θεαρέστως τὴν Ἐκκλησίαν διῴκησεν ἄχρι τοῦ 446, ὅτε καὶ εἰς Κύριον ἐξεδήμησεν. Ἦν ἀνὴρ πολυμαθὴς καὶ ἀνάρετος, ἐχρημάτισε δὲ καὶ γραφεὺς τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου· καὶ αὐτὸς συνέγραψεν ἰδιαιτέρως ὁμιλίας καὶ ἄλλα τινὰ ἐκδοθέντα ἐν Ρώμῃ τῷ 1630 εἰς 4ον.

Ἔχει σε, Πρόκλε, ἡ οὐράνιος νύσσα,
Χαίροντα ἔνδον καὶ σὺ σὺν Χρυσοστόμῳ.

Παρασκευὴ 21. Μνήμη τῆς ἐν τῷ ναῷ εἰσόδου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ὁ ναὸς οὗτος, ἐν ἤγειρεν ὁ Σολομὼν καὶ εἰς ὃν ἀγαγόντες οἱ Θεοπάτορες Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννα τριετῆ οὖσαν τὴν Θεοτόκον ἀνέθεντο ἐν τῇ ἐπὶ Τίτου καταστροφῇ τῆς Ἱερουσαλὴμ (70 μ. χ.) κατεστράφη. Τῷ 136 μ. χ. ὁ Ἀδριανὸς γενόμενος κύριος τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀνήγειρεν ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Διὸς, ἐφ' οὗ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης ἵνα διαψεύσῃ τὴν προφητείαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐζήτησεν ἀνεγεῖραι αὖθις τὸ ἱερὸν τῶν Ἰουδαίων καὶ διέταξε τὸν Ἔπαρχον αὐτοῦ Ἀλύπιον, ὅπως ὅλαις δυνάμεσιν ὑποστηρίξῃ τὸ ἔργον. Ἡ ἀνοικοδόμησις ἤρξατο τῷ 362, ἀλλὰ τρομεροὶ σεισμοὶ καὶ πύρινα σφαῖραι ἐκ τῆς γῆς ἐκτινασσόμεναι, τρὶς τὴν ἀρξαμένην κατέστρεψαν οἰκοδομὴν καὶ ἐματαίωσαν τὸ ἔργον. Τὸ γεγονὸς τοῦτο μαρτυρούμενον οὐ μόνον ὑπὸ τῶν συγχρόνων Χριστιανῶν συγγραφέων (Σωκρ. Ἐκκλ. ἱστορ. γ'. 20 Σωζομ. ἑ. 22) ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ λίαν ἀξιοπίστου ἐθνικοῦ συγγραφέως Ἀμμιανοῦ Μαρκελλίνου ἱστοροῦντος «quum rei fortiter instaret, metuendi globi flammarum prope fundamenta crebris assultibus erumpentes, fecere locum exustis aliquoties operibus inaccessum; hoque modo elemento destinatus repellente cessavit inceptum» ἀδυνατοῦντες ἀρνηθῆναι οἱ τὰ θαύματα μὴ ἀποδεχόμενοι, προσπαθοῦσιν, ἵνα ἐξηγήσωσιν ἐκ φυσικῶν αἰτίων, ἀποδοῦντες τὸ γεγονὸς εἰς τὸ τόπου ἀσφαλτώδες καὶ πρὸς βεβαίωσιν φέρουσι τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου ἱστορούμενον, καθ' ὃ πῦρ ἐξερράγη ἐκ τῆς γῆς καὶ ὅτε ὁ Ἡρώδης ἠθέλησεν ἵνα προχωρήσῃ εἰς τὸν τοῦ Δαυὶδ τάφον, ἀλλ' ἡ μὴ ἔκρηξις πυρὸς ὅταν ὁ Τίτος ὑπέσκαψε τὸν ναὸν, ὁ Ἀδριανὸς ἔκτισε ναὸν τοῦ Διὸς καὶ ὁ Ὁμὴρ ἀνήγειρε τὸ ἄχρι καὶ νῦν σωζόμενον τέμενος πεύθουσιν ἀριδήλως ὅτι τὸ ἐπὶ Ἰουλιανοῦ θαῦμα οὐ θέμις κατελθεῖν τῇ σειρῇ τῶν τυχαίων καὶ ἀσημάντων συμβεβηκότων.

Τὴν ἐπὶ τοῦ λόφου Μωρία ἐφ' οὗ ὁ Ναὸς οὗτος ἠγείρετο περιοχὴν κατέχουσι σήμερον οἱ Μωαμεθανοὶ, καλοῦντες αὐτὴν Χαρὰμ-ἐσ-σερίφ, ἤτοι ἅδυτον ἱερὸν, ἐφ' οὗ ὑψοῦται καὶ τὸ τέμενος τοῦ Ὁμὲρ τὸ καὶ Κοὺπ-πατ-ἐσ-Σάχρα (Τροῦλος τοῦ βράχου) καλούμενον, ἐπέχον τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου Σολομωντείου ἱεροῦ καὶ ϛ') τὸ τέμενος ἐν Ἄσκα (ὁ Ἱερώτατος), ὅπερ ἦν ὁ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ ἀνεγερθεὶς ναὸς τῆς Θεοτόκου

ὃν οὗτος ἀνήγειρεν ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου, ἀκολουθῶν τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ παράδοσιν καθ' ἣν ἡ Θεοτόκος ὅτε ἦλθεν ἐκ τῆς Βηθλεέμ, ἵνα κατὰ τὴν νομικὴν διατύπωσιν προσενέγκῃ τὸ παιδίον Ἰησοῦν εἰς τὸ Ἱερὸν, παρέμεινεν ἐνταῦθα ἡμέρας τινάς, ὅθεν καὶ ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν καλεῖται τὸ μέρος Μαθ-σιγεὶθ-να Ἰσὰ (κοίνιξ τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ).

Εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Σολομῶντος ἡ πάναγνος Δέσποινα ἀνατεθεῖσα ὑπὸ τῶν γεννητόρων αὐτῆς παρέμεινε δωδεκαετίαν ὅλην ἐκτρεφομένη ὑπὸ Ἀγγέλου.

Ἔνδον τρέφει σε Γαβριὴλ νεοσσόν, Κόρη·
Ἥξει δὲ μικρὸν καὶ τὸ Χαῖρέ σοι λέγων.

Σάββατον 22. — Μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Φιλήμονος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Ἀπφίας, Ἀρχίππου, καὶ Ὀνησίμου, καὶ τῆς Ἁγίας μάρτυρος Κικυλίας καὶ τῶν σὺν αὐτῇ.

Ὁ Φιλήμων τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ὑπ' αὐτοῦ ἐξεδιδάχθη τοῦ Παύλου· ἡ παράδοσις θέλει αὐτὸν ἐκ Λαοδικείας (τανῦν Ἐσκὶ-Ἰσὰρ) καὶ ἐπίσκοπον γεγονότα Κολασσῶν, (τῶν μετέπειτα Χώνων τανῦν Χωνὰς ἐπίσης εἰς τὴν Φρυγίαν ἐν τῇ μητροπολιτικῇ περιφερείᾳ Φιλαδελφείας). Ὁ Ἄρχιππος μαρτύρεται συνεργὸς τοῦ Παύλου καὶ διδάσκαλος τῆς ἐν Κολάσσαις Ἐκκλησίας· ἐπίσης καὶ ἡ Ἀπφία. Τούτοις γράφων ἐκ Ρώμης διὰ Ὀνησίμου ὁ Ἀπόστολος δέσμιος ὢν τὴν ἐν τῷ Κανόνι πρὸς Φιλήμονα ἐπιγεγραμμένην ἔγραφε: «Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, Φιλήμονι, τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν». Καὶ οἱ τρεῖς ἦλθησαν ἐπὶ Νέρωνος ἐν Κολάσσαις, ἀρνηθέντες θῦσαι τῷ εἰδώλῳ, τῷ καλουμένῳ Μηνῇ, ὅπερ ἐκ τῆς Αἰγυπτιακῆς λατρείας παραλαβόντες ἐλάτρευον οἱ Ἐφέσιοι καὶ Κολασσεῖς. Ὁ Ὀνήσιμος ἦν ἐπίσης Χριστιανὸς οἰκέτης τοῦ Φιλήμονος, ὃν ἁρπαπεύσαντα ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἀνέπεμψεν ἐκ Ρώμης πρὸς τὸν Φιλήμονα μετὰ τῆς πρὸς τοῦτον βραχείας ἐπιστολῆς. Λέγεται ὅτι ἀπελεύθερος γενόμενος προεχειρίσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Παύλου Ἐπίσκοπος τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Βεροίας.

Ἡ μάρτυς ἦν ἐκ Ρώμης καὶ ἤθλησεν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἐπὶ τριήμερον ἐγκλεισθεῖσα ἐν σφοδρῶς ἐκκαύτῳ βαλανείῳ καὶ εἶτα ἐν αὐτῷ τούτῳ τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεῖσα.

Λουτροῦ φέρεις ἔκκαυσιν, ὦ Κικιλία,
Λούει δὲ λουτρὸν αἵματος διὰ ξίφους.

Κυριακὴ 23. Μνήμη τῶν ἐν ἁγίοις Πατέρων ἡμῶν Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου καὶ Γρηγορίου τοῦ Ἀκραγαντίνων.

Ὁ ἱερὸς Ἀμφιλόχιος ἀσκήσει καὶ θείᾳ γνώσει διαλάμπων βασιλευόντων Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος (364—375) ἐπίσκοπος τῆς Ἰκονίων Ἐκκλησίας προεχειρίσθη· παρέστη δὲ τῷ 381 ἐν τῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν συνελθούσῃ ἁγίᾳ Β'. οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, ἐν ᾗ διέπρεψε πρὸς Γρηγορίῳ τῷ Θεολόγῳ, Τιμοθέῳ Ἀλεξανδρείας, Μελετίῳ Ἀντιοχείας, Κυρίλλῳ Ἱεροσολύμων καὶ Γρηγορίῳ τῷ Νύσσης. Βλέπων ὁ ἱερὸς Ἀμφιλόχιος τὸν αὐτοκράτορα ἐνδοιάζοντα ἁρμόσαι τὰ περὶ τῶν αἱρετικῶν δόξαντα, προελθὼν εἰς τὰ βασίλεια τὸν μὲν βασιλέα ἠσπάσατο, τὸν δὲ παρόντα υἱὸν αὐτοῦ Ἀρκάδιον οὐχί. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βασιλεὺς δυσχεράνας οὐκ ἀνέβλεπε ἐκάλει τὴν τοῦ παιδὸς ἀτιμίαν· ὀργὴ, ἔφη ὁ Ἀμφιλόχιος ὦ βασιλεῦ, πῶς οὐ φέρεις σὺ τὴν τοῦ παιδὸς ἀτιμίαν, ἀλλὰ χαλεπαίνεις; Πίστευσον οὖν καὶ τοὺς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ βλασφημοῦντας, ὁμοίως καὶ ὁ Θεὸς ἀποστρέφεται καὶ μισεῖ. Ἐπὶ τοῖς λόγοις τούτοις ὁ Θεοδόσιος ἔγραψε νόμους κωλύοντας τοὺς τῶν αἱρετικῶν συλλόγους.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ἐξ Ἀκράγαντος τῆς Σικελίας πόλεως ὥρμητο. Διάκονος γενόμενος ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου αὐτῆς Μακαρίου ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν πατριαρχεύοντος Γεωργίου τοῦ ἀπὸ συγκέλλου καὶ σκευοφύλακος τῶν Σκευῶν, ὅπου καὶ κατὰ τῶν Μονοθελητῶν γενναίως ἠγωνίσθη. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν γενέτειραν ἐπίσκοπος αὐτῆς ἀναδείκνυται καὶ πολλὰ μοχθήσας κατὰ τῶν ἐκ ἕθνους συχνὰ διωξάντων αὐτὸν, ἐν βαθυτάτῳ γήρατι τὸν βίον ἀπέλιπε:

Ἐξ Ἀκραγάντων πρὸς Θεὸν χωρεῖς Λόγων,
Τὸν ἄκρα γῆς κρίνοντα, παμμάκαρ Πάτερ.

Δευτέρα 24. Μνήμη τῶν Ὁσίων Πατέρων ἡμῶν καὶ ἱερομαρτύρων Κλήμεντος Ρώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.

Ὁ ἱερὸς Κλήμης ἐγεννήθη ἐν Ρώμῃ ἀπὸ γένους τοῦ συγκλητικοῦ. Τούτου μνημονεύει ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῇ (δ'. 3.) γράφων « Καὶ ἐρωτῶ καί σε σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς (Εὐοδίᾳ καὶ Συντύχῃ), αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν. » Κληρωθεὶς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησίας κατὰ μὲν τὸν Εἰρηναῖον τρίτος ἀπὸ τοῦ Πέτρου, κατ' ἄλλους δὲ πέμπτος καὶ ἐπὶ ἐννέα ἔτη τῆς τοῦ θείου λόγου διδασκαλίας προστὰς ἀπέθανε τῷ Γ'. ἔτει τῆς τοῦ Τραϊανοῦ βασιλείας (100 μ. χ.) κατὰ μὲν τὸν Εὐσέβιον (ἐκκλ. ἱστορ. Γ'. λδ'. καὶ Ἱερώνυμον (de script. eccl. c. 15) θάνατον φυσικὸν, κατὰ δὲ Νικηφόρον τὸν Κάλλιστον (ἐκκλ. ἱστορ Γ'. 14) μαρτυρικόν. Ἔγραψεν οὗτος δύο ἐπιστολὰς πρὸς Κορινθίους, ἐξ ὧν τῆς μὲν πρώτης ἡ γνησιότης παρὰ πάντων ὁμολογεῖται, τῆς δὲ δευτέρας οὐχὶ ὅλως, ἀλλ' ἐν τεμαχίοις διασωθείσης ἀμφισβητεῖται ἡ αὐθεντικότης. Ὁ ἐπιγραμματοποιὸς στοιχῶν τῇ γνώμῃ Νικηφόρου τοῦ Καλλίστου περὶ τοῦ μαρτυρικοῦ αὐτοῦ θανάτου ἔφη:

Βλῆθείς ὁ Κλήμης εἰς βυθὸν σὺν ἀγκύρᾳ
Πρὸς Χριστὸν ἔκει ἄγκυραν τὴν ἐσχάτην.

Ὁ Πέτρος ἡκμασεν ἐπὶ Θεοκλητιανοῦ περὶ τὰ τέλη τῆς Γ', καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ'· ἑκατονταετηρίδος τὴν διοίκησιν τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου διαπιστευθείς, ἐδέησεν ἵνα ἀντιπαλαίσῃ κατὰ τοῦ σχίσματος ὅπερ προεκάλεσεν ὁ τῆς ἐν Θηβαΐδι Λυκοπόλεως Μελέτιος ἢ Μελίτιος, διδάσκων ὅτι, ὅσοι τῶν Χριστιανῶν ἐξαπατηθέντες παρέπεσον ἐκ τῆς πίστεως καὶ ἔθυσαν εἰς τὰ εἴδωλα δὲν πρέπει ἵνα συγχωρῶνται καὶ γίνωνται πάλιν τῇ Ἐκκλησίᾳ δεκτοί. Ὁ Πέτρος τοὐναντίον ἐφρόνει ὅτι πάντες, οἱ ὁπωσδήποτε παραβάσαντες τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ὤφειλον ἵνα μένωσιν ἀφωρισμένοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας μέχρι τῆς τελείας ἀποκαταστάσεως τῆς εἰρήνης, εἰ δὲ καὶ ἕως τότε εἰλικρινῶς μετενόουν τυγχάνοι ἀναλόγου τῆς πρὸς τὸ ἁμάρτημα αὐτῶν συγχωρήσεως. Τοῦ Μελετίου ὅμως ἐξακολουθήσαντος διαταράσσειν τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην ἐξέπεσεν ἵνα καθαιρέτῃ αὐτὸν ὁ Πέτρος τοῦ ἐπισκοπικοῦ βαθμοῦ καὶ ἀφορίσῃ αὐτὸν τῆς τῶν πιστῶν κοινωνίας. Τὴν τύχην τοῦ Μελετίου συνεμερίσθη καὶ ὁ Ἄρειος, διάκονος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πέτρου χειροτονηθείς, ὃς τῇ γνώμῃ τοῦ Μελετίου στοιχῶν, οὐκ ἔλειπε καταρράττων τὴν Ἐκκλησίαν, τὰς Πράξεις τοῦ Πατριάρχου ἐπικρίνων καὶ ἐπιμεμφόμενος. Τῷ 311 ἄνευ τινὸς αἰτίας ὁ μακάριος Πέτρος ἐκ διαταγῆς τοῦ Μαξιμίνου ἀναρπασθεὶς ἐπὶ τὸ μαρτύριον ἤγετο, ὅτε ὁ Ἄρειος προσελθὼν αὐτῷ συγγνώμης τυχεῖν ἐξελιπάρει· ἀλλ' ὁ μακάριος ἐνορῶν ἐν αὐτῷ τὸν τῆς ἀπωλείας υἱὸν, τὸν μέλλοντα δεινότερον πάντων τῶν αἱρετικῶν συνταράξαι τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἀπέπεμψεν, ἐπαρασάμενος αὐτὸν εἶναι κεχωρισμένον καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ. Φαιδρῷ δὲ προσώπῳ εἰς τὸ ἐκρίωμα προσελθὼν, τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνεται καὶ τὸ στέφος τοῦ μαρτυρίου λαμβάνει.

Ἄρρηκτος ἦν τὴν πίστιν ὁ τιμηθεὶς Πέτρος
Ὃς εἶδε Χριστοῦ τὴν στολὴν ἐρρηγμένην.

Ὁ ἱερομάρτυς οὗτος συνέγραψε βιβλίον περὶ Μετανοίας, οὗτινος σώζονται ἔτι εἴ. κανόνες ἐκδοθ. ἐν Ὀξωνίᾳ τῷ 1672.

Τρίτη 25. Μνήμη τῆς ἁγίας Μεγαλομάρτυρος καὶ πανσόφου Αἰκατερίνης καὶ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μερκουρίου.

Ἡ πανένδοξος αὕτη καὶ πάνσοφος παρθενομάρτυς ἐγεννήθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ Γ'. μ. χ. αἰῶνος ἐκ γένους ἐπιφανοῦς· θυγάτηρ Βασιλέως τινὸς Κώστου ὀνομαζομένου, ἐκαλεῖτο τὸ πρῶτον Δωροθέα καὶ μετωνομάσθη ὕστερον Αἰκατερίνη, ὅπερ ἐν τῇ Συριακῇ φωνῇ ἑρμηνεύεται στέφανος καθὼ λαβοῦσα, ὡς παρατηρεῖ ὁ ἱερὸς Ἱερώνυμος, τὸν τριπλοῦν στέφανον, τοῦ μαρτυρίου, τῆς παρθενίας καὶ τοῦ κηρύγματος. Περικαλλεστάτη οὖσα τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, λαμπρᾶς ἔτυχεν ἀγωγῆς καὶ ἀρίστου εἰς ὕψιστον βαθμὸν διανοητικῆς καὶ ψυχικῆς ἀναπτύξεως σπανίως καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσιν ἀπαντώμενον. Δεκαο-

κτατίτις κρατηθεῖσα διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ πρὸ τοῦ ἐπάρχου τῆς Αἰγύπτου Μαξιμίνου Δαΐα προσαχθεῖσα, πολλὰς καὶ φρικτὰς ὑπέστη βασάνους καὶ τέλος τὸν εὐγενῆ τοῦ μαρτυρίου θάνατον, ἀποτμηθεῖσα τὴν κεφαλήν. Τὸ πάνσεπτον αὐτῆς λείψανον κατέχει ἡ ἐν τῷ Θεοβαδίστῳ ὄρει Σινᾶ ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς τιμωμένη ἱερὰ Μονή.

Αἰκατερίνα, καὶ σοφὴ καὶ παρθένος·
Ἐκ δὲ ξίφους, καὶ Μάρτυς· ὦ καλὰ τρία!

Ὁ Μερκούριος εἴκοσι πέντε ἔτη τοῦ βίου αὐτοῦ ἀριθμῶν καὶ διαπρεπῆ ἐν τῷ στρατῷ κατέχων θέσιν ἤθλησεν ἐπὶ Δεκίου καὶ Οὐαλεριανοῦ, μετὰ φρικτὰς βασάνους τὴν κεφαλὴν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας ἀποτμηθείς.

Εἰ καὶ πατάσσῃ, Μερκούριε, τῷ ξίφει
Καὶ νεκρὸς ἐχθρὸν σὺ πατάσσεις Κυρίου.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο προδήλως ἀναφέρεται εἰς τὸ πάθημα τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ, ὃς μέγας χριστιανομάχος ἀναδειχθείς, ἐπλήγη ἀοράτως, ὡς ἡ παράδοσις λέγει ὑπὸ τοῦ Μερκουρίου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

—

Μετὰ τὴν νέαν πολιτικὴν διοργάνωσιν, τὴν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ ἐπιγενομένην, ἡ Αὐτοῦ Καισαροβασιλικὴ Μεγαλειότης ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας ἔγνω προκαλέσαι τὴν διακανόνισιν τῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σχέσεων τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκείναις Μητροπόλεων, ἐπὶ τῇ βάσει μὲν τοῦ ἀνέκαθεν καθεστῶτος τῆς κανονικῆς αὐτῶν ἐξαρτήσεως ἀπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ, Πατριαρχικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, πλὴν ἐνσχέσει τοῦ ἐντῷ γε νῦν πολιτικοῦ αὐτῶν βίου. Ἐπὶ τῇ διαταγῇ τῆς Α. Κ. Μεγαλειότητος ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς αὐτοῦ ἐπελήφθη ἐπισήμως διαπραγματεύσεων μετὰ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου, μετὰ μακρὰς δὲ συζητήσεις καὶ ἀνταλλαγὰς ἰδεῶν ἐπετεύχθη ἡ σύνταξις Ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, βασιζομένης ἐπὶ τῆς σταθερῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπικρατησάσης ἀρχῆς τῆς ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων Αὐτῇ παραδοθείσης, καθ' ἣν πρὸς τὴν τοῦ βιωτικοῦ πολιτεύματος καιρικὴν χρείαν καὶ τὰ διοικητικὰ τῶν Μητροπόλεων ρυθμίζονται πράγματα, ἀλωβήτου διαμενούσης τῆς ἑνότητος τῆς ἐν τῇ Πίστει καὶ τῇ Ἐκκλησιαστικῇ κανονικῇ τάξει. Οὕτω διατηρηθέντος ἀπροσβλήτου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καθεστῶτος ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ, τὰ τῆς προβολῆς ὑποψηφίων ἐκανονίσθησαν εἰς τρόπον μὴ παρασαλεύοντα τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ τάξει ἐνυπάρχουσαν ἁρμονίαν.

Παραιτηθέντος ἤδη ἐπ' ἐσχάτων τοῦ τέως ἁγ. Βόσνης κ. Ἀνθίμου, καὶ τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ ἁρμοδίως γενομένης δεκτῆς, τῆς δὲ Α. Κ. Μεγαλειότητος, εὐδοκησάσης μετὰ προηγουμένην μετὰ τῆς Ἐκκλησίας συνεννόησιν τῆς ὑψηλῆς Αὐτοῦ κυβερνήσεως, ὅπως καθορίσῃ τῷ παραιτηθέντι ἐπαρκῆ πρὸς περίθαλψιν σύνταξιν, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος προέβη τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην κατὰ τὰ κανονικῶς νενομισμένα εἰς ἀνάδειξιν τοῦ ἀναληψομένου τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἱερωτάτης Μητροπόλεως Βοσνίας, ὡς τοιοῦτος δὲ ἀνεδείχθη κανονικαῖς ψήφοις ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν Σεραγέβῳ Γυμνασίου κ. Σάββας Κοσσάνοβιτς, κληρικὸς ἱεροπρεπὴς καὶ κόσμιος, ᾧ τε ἔσωθεν καὶ θύραθεν σοφίᾳ εὖ καὶ ὡς μάλα κατηρτισμένος καὶ ἀπὸ μακροῦ γνωστὸς τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις τὰς περικοσμούσας αὐτὸν ἀρετὰς ἐκτιμῶσα, πρὸ ἔτους καὶ ἐπέκεινα μετεκαλέσατο αὐτὸν ἐνταῦθα, ἵνα τῷ ἀρχιερατικῷ ἀναγάγῃ ἀξιώματι.

—

Ἀπροστατεύτου μεινάσης τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Νικαίας, ἅτε τοῦ τέως κανονικῶς αὐτῆς προϊσταμένου παν. κ. Σωφρονίου ἕνεκεν τῆς πασχούσης αὐτοῦ ὑγείας οἰκειοθελῆ παραίτησιν δόντος, ἡ Ἐκκλησία ἐδέησε προνοῆσαι ὑπὲρ τῆς ἁγιωτάτης ταύτης ἐπαρχίας, ἧς τὰς ἀνάγκας ἐν ὄψει λαβοῦσα καὶ σκεψαμένη ὅτι ἐδεῖτο αὕτη ἱεράρχου πεπειραμένου καὶ δοκιμασθέντος ἤδη ἐν τῇ διοικήσει ἄλλων ἐπαρχιῶν, ἔγνω, ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῇ γενομένῃ τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευήν, μεταθεῖναι συνοδικῇ διαγνώμῃ καὶ ἐγκαταστῆσαι ἐν αὐτῇ προεδρικῶς τὸν Παν. τέως ἅγιον Ἀδριανουπόλεως κ. Διονύσιον, ἕνα τῶν διαπρεπεστέρων ἱεραρχῶν τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, διακριθέντα ἐν ἁπάσαις ταῖς διαπιστευθείσαις αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας θέσεσιν.

Εἰς τὴν μετάθεσιν ταύτην ἡ Ἐκκλησία προέβη σκεψαμένη ὅτι ἡ μετάθεσις πλεονεξίας χάριν καὶ δόξης κενῆς ἐρέσει ἐνεργουμένη βδελυκτόν τι ἐστίν, ὡς ὁ Καισαρείας Ἀρέθας ἀπεφήνατο, ἐξ ἀναγκαίας ὅμως αἰτίας, ὡς νῦν, γιγνομένη, θεμιτή ἐστι καὶ ὑπὸ τῶν κανόνων ἐπιβάλλεται· τοῦτο καὶ ὁ ιδ'. κανὼν τῶν Ἀποστόλων τῶν ἀναγκαίων εἶναι κρίνει, «μὴ ἐξεῖναι, λέγων, ἐπίσκοπον, καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν ἑτέραν ἐπιποθῆν, κἂν ὑπὸ πλειόνων ἀναγκάζηται, εἰμή τις εὔλογος αἰτία ᾖ ἡ τοῦτο βιαζομένη αὐτὸν ποιεῖν». Οὕτω νομοταγῶς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος πολιτευσαμένη, τὴν μετάθεσιν ταύτην διενεργήσατο.

Συνεπείᾳ τῆς μεταθέσεως ταύτης ἐδέησεν, ἵνα προντὶς γένηται περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἀναληψομένου τὰ τῆς διοικήσεως τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως, ἧς αἱ πνευματικαὶ ἀνάγκαι οὐδένα λανθάνουσιν· ὅθεν ἡ Ἐκκλησία ἀπεῖδεν εἰς εὕρεσιν τοῦ καταλλήλου, καὶ πρὸς τοῦτο τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὑποψηφίους ἔθετο τὸν Παν. ἅγιον Φιλιππουπόλεως κ. Νεόφυτον καὶ τοὺς παν. Μ. Πρωτοσύγκελον κ. Ἀθανάσιον Μεγακλῆ καὶ ἀρχιμανδρίτην κ. Φιλάρετον Βαρεΐδην, καθηγητὴν ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ, ὧν τὰ ὀνόματα παραλαβόντες οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ καὶ ψήφους κανονικὰς θέμενοι, ἀνέδειξαν τὸν Παν. τέως ἅγιον Φιλιππουπόλεως κ. Νεόφυτον Μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως.

Κατόπιν σκέψεως γενομένης περὶ τοῦ ἀναληψομένου τὴν πνευματικὴν προστασίαν τῆς ἱερωτάτης Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, ἐκ τῶν σχολαζόντων ἐπισκόπων, ἐξ ὧν ἔξεστι κατὰ τὸν ις' κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου προσλαμβάνειν τὴν ἱερὰν Σύνοδον ὑποψηφίους καὶ ἐγκαθιστᾶν αὐτοὺς ἐπὶ σχολάζουσαν Ἐκκλησίαν, προείλετο τοὺς Θεοφιλ. πρώην Καμπανίας κ. Γρηγόριον, Χαριουπόλεως κ. Γενναδιον, καὶ Μυρέων κ. Ἀμβρόσιον· ψήφων δὲ κανονικῶν γενομένων ἐπ' αὐτῶν αὐθημερὸν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ, Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως ἀνεδείχθη ὁ Θεοφιλ. ἅγ. πρώην Καμπανίας κ. Γρηγόριος.

Οὕτω καὶ αἱ τρεῖς αὗται θεόσωστοι ἐπαρχίαι ἔλαχον τῶν καταλλήλων καὶ ἀξίων πνευματικῶν αὐτῶν προστατῶν.

Ὑπὲρ τοῦ παραιτηθέντος ἁγίου πρώην Νικαίας κ. Σωφρονίου ἡ Ἐκκλησία μητρικῶς ἐμερίμνησε τὰ τῆς περιθάλψεως αὐτοῦ· ἥκιστα δ' ἀκριβῆ εἰσι τὰ διαδοθέντα καὶ δημοσιευθέντα περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξοικονομήσεως τῶν πρὸς περίθαλψιν αὐτοῦ ἀπαιτουμένων.

Ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία καὶ Μεγάλη Ἐκκλησία προνοοῦσα ἐκ καθήκοντος ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς προστασίας καὶ ἐπισκέψεως καὶ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀδριανουπόλεως πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων, ἔγνω, καθ' ἃ προεγράψαμεν, διορίσαι καὶ ἀποστεῖλαι τοὺς Θεοφ. ἁγίους Παμφίλου καὶ Σκοπέλου ὡς βοηθοὺς ἐπισκόπους τῆς ἱερωτάτης Μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως, ὁρίσασα ἵνα ὁ μὲν Σκοπέλου παραμένῃ ἐν Τεσσαράκοντα Ἐκκλησίαις, ὁ δὲ Παμφίλου ἐν Καβακλὶ πρὸς πνευματικὴν τῶν πιστῶν ἐπίσκεψιν καὶ ἐποικοδόμησιν αὐτῶν ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ τῇ εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν.

Οἱ διορισθέντες οὗτοι ἐπίσκοποι ἀνεχώρησαν τοὐντεῦθεν κατευθυνόμενοι εἰς τὰς ὁρισθείσας αὐτοῖς θέσεις· ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ Καβακλὶ περιλαμβάνεται διοικητικῶς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, ἐδέησεν ἵνα ὁ δι' ἐκεῖ τεταγμένος Θεοφ. ἅγιος Παμφίλου μεταβῇ εἰς Φιλιππούπολιν καὶ παρουσιασθῇ πρὸς τὸ Διευθυντήριον αὐτῆς, κομίζων καὶ τὰ προσήκοντα ἐξαγγελτικὰ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ἔγγραφα.

Παρ' ἐλπίδα ἤκουσε παρὰ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Τοπαρχίας ταύτης ὅτι, οὐκ ἐπιτρέπεται αὐτῷ παραμεῖναι διαρκῶς ἐν Καβακλὶ, ἀλλ' ὅτι τὸ πολὺ κατὰ συγκατάβασιν δυνατὸν χορηγηθῆναι αὐτῷ ἄδειαν ὀλιγοημέρου καὶ προσκαίρου ἐν Καβακλὶ διαμονῆς πρὸς εἴσπραξιν τῶν καθυστερουμένων τῷ ἁγ. Ἀδριανουπόλεως ἐξ ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως.

Ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, ὁμιλῶν περὶ εἰσπράξεως τῶν καθυστερουμένων ἐξ ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως τῷ ἁγίῳ Ἀδριανουπόλεως, πάντως εἶχεν ἐν τῷ νῷ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 342 τοῦ ὀργανικοῦ νόμου τῆς Τοπαρχίας ταύτης, διακελευούσας « αἱ θρησκευτικαὶ κοινότητες ἐξακολουθοῦσι νὰ εἰσπράττωσι, τῇ βοηθείᾳ καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν δημοσίων ἀρχῶν, τὰς ἐξ ἔθους καθιερωμένας αὐταῖς εἰσφοράς ». Ἄπορον ὅμως πῶς ὅλον τὸν νοῦν αὐτοῦ προσήλωσεν εἰς τὰς ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου ἀπορρεούσας ὑποχρεώσεις αὐτοῦ, καὶ ἐπελάθετο τῶν ἄλλων διατάξεων τοῦ νόμου τῶν μὴ δικαιουσῶν τὸ παράπαν αὐτῷ τὴν γλῶσσαν, ἧς χρῆσιν ἐποιήσατο.

Ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ λειτουργίας αὐτοῦ οὐδέποτε εἶδεν ἐκπεμπόμενον ἐκεῖ ἱεράρχην τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ἐκζητήσῃ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ καὶ βοήθειαν πρὸς εἴσπραξιν τῶν ἐξ ἔθους καθιερωμένων εἰσφορῶν· ὤφειλε τοίνυν μὴ παρερμηνεῦσαι τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἁγίου Παμφίλου καὶ μὴ παρεξετάσαι αὐτὴν πρὸς τὸ διαληφθὲν 342 ἄρθρον, ἀλλὰ πρὸς τὰ μικρὸν προηγούμενα αὐτοῦ.

Οἱ ἱεράρχαι τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας οὐκ ἀποστέλλονται δίκην εἰσπρακτόρων παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς, ἀλλ' ἐπὶ ἐκδιδάξει τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας, τοῦ λόγου τοῦ Εὐαγγελικοῦ κυρύγματος. Οἱ ἱεράρχαι οὗτοι, εἰ καὶ δικαιοῦνται μετὰ τοῦ Ἀποστόλου καὶ διδασκάλου τῶν ἐθνῶν Παύλου ἐξειπεῖν: «Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; Τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; Ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; . . . Εἰ ἡμεῖς, ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν;» οὐδέποτε ἐκδιάζουσι τὴν τῶν Χριστιανῶν συνδρομὴν, ἀλλ' εὐγνωμόνως ἀποδέχονται ὅ,τι ἐκ φιλοτιμίας οἱ πιστοὶ αὐτοῖς ἀποκομίσωσιν· ὅθεν ἔδει τὸν κ. Γεν. Γραμματέα τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας ἀποσχεῖν τῆς προσφορᾶς συνδρομῆς μὴ ἐκζητηθείσης παρ' αὐτοῦ καὶ ἐπιφυλαχθῆναι τὴν προθυμίαν αὐτοῦ διὰ τοὺς ἐκζητοῦντας ταύτην.

Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἐθισθεῖσα ὑβριζομένη ἀντιλοιδωρεῖν, παρέρχεται τὴν γενομένην ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀπεσταλμένου αὐτῆς ὕβριν, καὶ ἐξετάζει τὴν διαγωγὴν τοῦ πολιτικοῦ ἄρχοντος πρὸς τὸν ὀργανικὸν τῆς πατρίδος αὐτοῦ νόμον· ἐν ὀνόματι δὲ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ καταπατουμένου νόμου αἴρει τὴν φωνὴν, καταγγέλλουσα τὴν ἀθέτησιν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ταχθέντων εἰς περιφρούρησιν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτοῦ.

Ἀντιγράφομεν τὰ σχετικὰ ἄρθρα τοῦ Γ'. κεφαλαίου τοῦ ὀργανικοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας νόμου, ἵνα ἴδωσιν οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν πόσον ὀλίγον τὸν νόμον τοῦτον ἐσεβάσθη ὁ κ. Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, τολμήσας ἐμποδίσαι τὴν εἰς Καβακλὶ μετάβασιν καὶ διαμονὴν τοῦ πρὸς ποίμανσιν τῶν ἐκεῖ πιστῶν διορισθέντος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπισκόπου.

« Ἄρθρον 335ον. Αἱ θρησκευτικαὶ Κοινότητες, αἱ κεκτημέναι νόμιμον ὕπαρξιν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ, διατηροῦσι τὰ δικαιώματα, τὰς ἀσιδοσίας, τὰ προνόμια καὶ τὰς ἐξαιρέσεις, ὧν ἀπήλαυον πρὸ τοῦ πολέμου. »

Τίς ἄλλη θρησκευτικὴ κοινότης δύναται παρουσιάσαι ἀρχαιοτέραν νόμιμον ἐν ταῖς χώραις ταύταις ὕπαρξιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τολμῶσι παρὰ τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ νόμου ἀπαρνηθῆναι αὐτῇ τὰ δικαιώματα, τὰ προνόμια καὶ τὰς ἐξαιρέσεις, ἃς οὐκ ἀπαρνοῦνται εἰς ὀφιγενεῖς θρησκευτικὰς κοινότητας;

Τὸ ἄρθρον 336 διακελεύει « Οὐδὲν κώλυμα παρεμβάλλεται εἴτε εἰς τὴν ἱεραρχικὴν διοργάνωσιν τῶν διαφόρων Κοινοτήτων, εἴτε εἰς τὰς σχέσεις αὐτῶν μετὰ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ἀρχηγῶν, ἰθαγενῶν ἢ ξένων. » Καὶ ὅμως παρὰ τὸ λίαν σαφὲς καὶ ἀνεπίδεκτον παρερμηνείας ἄρθρον τοῦτο τολμῶσιν ἐγεῖραι κώλυμα τόσον εἰς τὴν ἱεραρχικὴν διοργάνωσιν τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ ὀρθοδόξου Κοινότητος, ὅσον καὶ εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ προσκατερούντων μετὰ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ἀρχηγῶν.

Ὁ ὀργανικὸς νόμος τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας δὲν ἀπορρέει ἐκ τῆς ἐλευθεριότητος τοῦ Διευθυντηρίου αὐτῆς ἢ τοῦ ἐν αὐτῇ νομοθετικοῦ σώματος, ἀλλ' ἀποτελεῖ διεθνῆ πρᾶξιν, ἐφ' ἧς ἐδράζεται τὸ πολιτικὸν τῆς ἐπαρχίας ταύτης οἰκοδόμημα, ἧς οἱ κυβερνῆται ἐπ' οὐδενὶ δύνανται λόγῳ ἀθετῆσαί τι τῶν δι' αὐτοῦ νομοθετηθέντων καὶ μὴ σὺν τῇ

ἀθετήσει ταύτῃ παρασαλεῦσαι καὶ αὐτὴν τὴν βάσιν τῆς πολιτικῆς αὐτῶν ὑπάρξεως. Ἄπορον τοίνυν πῶς οὕτω ἀνευλαβῶς φέρονται πρὸς νόμον, ὃς ἐστιν ἡ ἄγκυρα τῆς πολιτικῆς αὐτῶν διοργανώσεως. Ἀλλ' ἂν οὗτοι ἥκιστα περὶ τούτου μεριμνῶσιν, ἡ Αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις καὶ αἱ μετ' αὐτῆς ἐν Βερολίνῳ συναλλαχθεῖσαι ὑψηλαὶ κυβερνήσεις, αἱ διὰ τοῦ 62ου ἄρθρου τῆς Βερολινείου συνθήκης κατοχυρώσασαι τὴν προστασίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν προσώπων καὶ τῶν προνομίων αὐτῶν ἐν Ἀνατολῇ Ρωμυλίᾳ πεπείσμεθα ὅτι οὐκ ἀνεχθήσονται περιφρονουμένην τὴν διεθνῆ πρᾶξιν, τὴν φέρουσαν τὰς ὑπογραφὰς αὐτῶν.

Ἀπὸ τεσσαρακονταετίας ποιμαίνει τὴν ἐπισκοπὴν Καλλιουπόλεως ἱεράρχης, ὃς, εἰς βαθύτατον ἤδη ἐληλακὼς γῆρας, κατέστη ἀνίκανος, ὅπως ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπισκοπῆς ἐκείνης· ἀντὶ δὲ ὠφελείας βλάβης αὐτοῖς παραίτιος ἐπιγίγνεται, ὡς ἐκ τοῦ γήρατος μὴ δυνάμενος ἀντιληφθῆναι τῶν ἀναγκῶν τῆς λαχούσης αὐτῷ ἐπισκοπῆς, καὶ εἰς διοικητικὰ σφάλματα παραπειθόμενος ὑπὸ ὀλίγων τινῶν, ἐκμεταλλευομένων δυστυχῶς τὴν ἐκ τῆς ἡλικίας ἀσθένειαν τοῦ ἱεράρχου αὐτῶν.

Οἱ τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης κάτοικοι δι' ἀναφορῶν αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐξετραγῴδησαν τὴν κατάστασιν αὐτῶν καὶ ἐξελιπάρησαν διόρθωσιν διὰ παύσεως τοῦ ἐκ γήρατος ἀνικάνου γενομένου ἐπισκόπου αὐτῶν καὶ τοῦ διορισμοῦ ἄλλου ἱκανοῦ, ὅπως βαστάσῃ τὰ πνευματικὰ τῆς ἐπισκοπῆς ἐκείνης βάρη.

Ἡ Ἐκκλησία λαβοῦσα συνοδικῶς ἐν ὄψει τὰς ὑποβληθείσας Αὐτῇ ἀναφορὰς καὶ ἀκούσασα τῶν παραπόνων τῶν Αὐτῇ προσκλαυθέντων, παρέπεμψε τούτους τε καὶ ἐκείνας πρὸς τὸν Σεβ. ἅγιον Ἡρακλείας ὑπὸ τὴν Μητροπολιτικὴν τοῦ ὁποίου δικαιοδοσίαν ἡ τῆς Καλλιουπόλεως ἐπισκοπὴ ὑπάγεται, προσκαλέσασα αὐτόν, ἵνα μεταβῇ ἐπὶ τόπου καὶ ἐξ οἰκείας ἀντιλήψεως πεισθῇ περὶ τοῦ βασίμου ἢ μὴ τῶν γενομένων παραπόνων καὶ πληροφορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ Α. Σεβ. μεταβᾶσα εἰς Καλλιούπολιν, καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐξετάσασα τὰ πράγματα, εὗρε δεδικαιολογημένα τὰ παράπονα τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ πρὸς τὸ βαθὺ τοῦ ἐπισκόπου γῆρας συμπαθήσασα συνεβούλευσε τοῖς προσκλαιομένοις ἐφησυχάσαι καὶ ἀνεχθῆναι τὸν περὶ τὰς ὀυσμὰς τοῦ βίου ἐλληλακότα ἱεράρχην αὐτῶν, ὑποσχεθεῖσα τὴν ἐξ αὐτῆς ἀντίληψιν πρὸς διόρθωσιν τῶν κοινοτικῶν αὐτῶν πραγμάτων καὶ ἀπρόσκοπτον αὐτῶν πορείαν.

Αἱ πατρικαὶ συμβουλαὶ τῆς Α. Σεβ. καὶ αἱ ὑποσχέσεις αὗται ἔπεισαν τοὺς τὴν παῦσιν τοῦ ἁγίου Καλλιουπόλεως ἐξαιτουμένους παραιτηθῆναι τῆς αἰτήσεως αὐτῶν· εἰς δὲ τὴν προθυμίαν αὐτῶν ταύτην ἀνταποκρινομένη ἡ Α. Σεβ. ἀπέστειλε κατ' αὐτὰς τὸν πρωτοσύγκελλον αὐτῆς, κληρικὸν ἱεροπρεπῆ καὶ λόγιον, διοικητικὴν δὲ πεῖραν καὶ ἱκανότητα ἔχοντα, ἵνα ἐπιληφθῇ μετὰ τῆς νεωστὶ καταρτισθείσης ἐν Καλλιουπόλει δημογεροντίας τὴν διόρθωσιν τῶν κοινοτικῶν αὐτῶν ὑποθέσεων.

Τοῦτο ἀπήρεσεν εἰς τοὺς ἐθισθέντας ἐκμεταλλεύεσθαι τὴν ἀσθένειαν τοῦ παρήλικος ἐπισκόπου, ὅθεν καὶ πάντα λίθον ἐκίνησαν, ἵνα συγκρατήσωσι τὴν ἐλὴν κοινοτικὴν διαχείρισιν ἐν χερσὶ τοῦ ἀσθενοῦς ἐκείνου γέροντος, ὅπως ἐπὶ ζημίᾳ τῆς κοινότητος αὐτοὶ ἐπωφελῶνται. Καὶ δὴ οὐκ ἀπώκνησαν μηδὲ πρὸ ἀνυποστάτων καὶ δολίων συκοφαντιῶν καὶ δι' αὐτῶν ἀπετόλμησαν παρενοχλῆσαι καὶ αὐτὰ τὰ ὦτα τῆς Σεβ. αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, πιστεύσαντες οἱ δείλαιοι ὅτι ἠδύναντο ἀποπλανῆσαι τὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν καὶ παρασχεῖν τῇ Ἐκκλησίᾳ πράγματα, ὅπως ἀνέτως αὐτοὶ ἐκμεταλλεύωνται τὴν ἀσθένειαν τοῦ γεγηρακότος ἐπισκόπου αὐτῶν.

Ἡ Αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις φωτισθεῖσα προσηκόντως περὶ τῶν ἐλατηρίων τῶν ἀνθρώπων τούτων, ἐπιστώθη ὁποίας ἀξίας εἰσὶν αἱ καταγγελίαι αὗται καὶ οὕτω τὰ δολερὰ αὐτῶν σχέδια διεσκεδάσθησαν.

Ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ «Θρᾴκῃ» τῆς παρελθούσης Πέμπτης.

«Τὴν 10 Νοεμβρίου, ὁ πάπας ἐδέξατο τοὺς ἰρλανδοὺς ἐπισκόπους εἰς ἀκρόασιν. Οἱ ἐπίσκοποι ἔφερον αὐτῷ ὡς εἰσφορὰν τῆς Ἰρλανδίας εἰς τὸ ὀηνάριον τοῦ ἁγίου Πέτρου δύο ἑκατομμύρια φράγκων.

» Ὁ Πάπας ἐξέφρασεν εἰς τοὺς ἐπισκόπους τὴν ἀγάπην του διὰ τὴν χώραν αὐτῶν καὶ τὸν θαυμασμὸν, ὃν αὐτῷ ἐμπνέει ἡ ἐν τῇ καθολικῇ πίστει ἀδιάσειστος διατήρησις τῆς Ἰρλανδίας. Ἐξέφρασε τὴν θλῖψιν αὐτοῦ διὰ τὰ παθήματα τοῦ Ἰρλανδικοῦ λαοῦ, καὶ ἐπέμεινε πρὸ πάντων, ὅπως πάντοτε ὅ τε λαὸς καὶ κλῆρος διατελεῖ ἐν ὁμονοίᾳ, προσέχων ν' ἀποφεύγῃ τὰς ἐπαναστατικὰς ἰδέας».

Ἀνετυπώσαμεν τὸ διάφορον τοῦτο, ὅπως δείξωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν πῶς κήδονται τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῶν κέντρου οἱ τῆς Ἑσπερίας λαοί, εἰ καὶ δὲν ἔχουσι τὰς μεγάλας ὑποχρεώσεις, ἃς πρὸς τὸ ἡμέτερον κέντρον ὀφείλουσιν οἱ τῆς Ἑῴας, εἰ καὶ γινώσκουσιν αὐτὸ ὑπερπλουτοῦν καὶ ἥκιστα ἐξ οἰκονομικῶν δυσχερειῶν περισπώμενον, ἅμα ὡς θελήσῃ ἵνα περιορισθῇ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς καθαρᾶς Ἐκκλησιαστικῆς ἀποστολῆς, ἣν ὁ Σωτὴρ διέγραψε τῇ ἁγίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, εἰπὼν «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου».

Εἰς ὁποίας λυπηρὰς σκέψεις δὲν ἐμβάλλει τὸν παρατηρητὴν ἡ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἐπιδεικνυμένη ἀστοργία πρὸς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν κέντρον, ἐκζητήσαν ἐλέους χάριν δεκάγροσσον μόνον συνδρομὴν πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ κυμαινομένου χρέους καὶ τυχὸν ἐν τοῖς πλείστοις παγερᾶς καὶ ἀπέλπιδος ἀποφυγῆς, ὅταν παραβάλῃ ταύτην πρὸς τὴν προθυμίαν καὶ στοργὴν, ἣν οἱ τῆς Δύσεως πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐπιδείκνυνται κέντρον; Ἐν ᾧ οἱ τῆς Ἑσπερίας λαοὶ πρὸς ἄνετον τοῦ πνευματικοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν βίου γενναίως συντρέχουσιν, ἡμεῖς ἀποδοσπετοῦμεν περὶ τὴν ἔκτισιν ὀφειλῆς ἱερᾶς, ἀποφεύγομεν τοῦ ἀπαλλαξαι τὴν Ἐκκλησίαν τῶν περισπασμῶν οὓς τὸ ὑπὲρ ἡμῶν δημιουργηθὲν χρέος τοῦ Κοινοῦ γεννᾷ καθ' ἑκάστην αὐτῇ.

Φιλόπονος καὶ λόγιος ἱεροδιάκονος ὁ κ. Ι. Δ. ἐπέστειλεν ἡμῖν ἐξ ἁγίου Ὄρους ἐνδιαφέρουσαν ἀνάλυσιν χειρογράφου τινὸς ἀποκειμένου ἐν τῇ Βατοπεδινῇ Βιβλιοθήκῃ ἠριθμημένου ὑπ' ἀριθ'. 588. Ἡ πληθὺς τῆς ὕλης κωλύει ἡμᾶς

τῆς ἀμέσου δημοσιεύσεως, ἣν ἐπιφυλαττόμεθα πρᾶξαι προσεχῶς. Ἐπαινοῦντες τὸν φιλόπονον συντάκτην τῆς ἀναλύσεως ταύτης, προτρεπόμεθα καὶ τοὺς λοιποὺς ἐν τῷ ἁγιονύμῳ ὄρει ἐνασκουμένους λογίους μοναχούς, ἵνα τὸ ἀγαθὸν τοῦ συναδέλφου αὐτῶν παράδειγμα μιμούμενοι ἐγκύψωσιν εἰς τὴν μελέτην τῶν παρ' αὐτοῖς ἀποκειμένων χειρογράφων καὶ πρὸς ἰδίαν αὐτῶν πνευματικὴν ὠφέλειαν καὶ πρὸς τὴν τοῦ δημοσίου ἀφορῶντες, τὴν ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης προσγενησομένην. Ἔστωσαν δὲ βέβαιοι ὅτι εὐρήσουσι τὰς στήλας τῆς « Ἀληθείας » ἑτοίμους εἰς ὑποδοχὴν τῶν τοιούτων πνευματικῶν αὐτῶν πόνων.

Ληφθέντος ἐν ὄψει ὅτι, τὸ ἱερώτατον καὶ διὰ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν ἀπαραίτητον μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως οὐ τελεῖται δεόντως τὸ μὲν ἕνεκεν ἀδιαφορίας, τὸ πλεῖστον δὲ ἕνεκα τῆς συνηθείας τοῦ ἀναβάλλειν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου κατὰ τὰς τελευταίας πρὸ τῶν ἑορτῶν ἡμέρας, ἐξ οὗ μεγίστη συρροὴ καὶ σπουδὴ παρὰ τοῖς ἐξομολογουμένοις ἱερεῦσι κατ' ἀνάγκην γίνεται, ἐξεδόθη καὶ ἀνεγνώσθη ἐπ' ἐκκλησίας τὸ ἑπόμενον Πατριαρχικὸν Γράμμα, οὗτινος αἱ σωτηριώδεις ὑποθῆκαι καὶ παραινέσεις ἔξουσι, πεποίθαμεν, τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα παρὰ τοῖς εὐσεβέσι Χριστιανοῖς:

ΙΩΑΚΕΙΜ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

Ἐντιμότατοι Κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας καὶ εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς καὶ Ὁσιώτατοι Ἱερομόναχοι οἱ ψάλλοντες ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς πόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Καταστένου καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι Χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Πάντοτε μὲν ὀφείλει ἕκαστος εὐσεβής, ὑπ' ὄψιν ἔχων τὴν ματαιότητα καὶ τὸ ἐπίκαιρον τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἑπομένως ὅτι ἐστὶ πάροικος ἐν τῇ γῇ, κατὰ τὸν Προφητάνακτα, καθαρίζειν ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελεῖν τε ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ τῇ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπῃ φείποτε τεθωρακισμένος διατελεῖν, διὰ δὲ τῆς Ἱερᾶς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων κοινωνίας προλειαίνειν καὶ προευτρεπίζειν ἑαυτῷ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν αἰώνιον μακαριότητα· ἰδίᾳ δὲ καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν ταῖς ὁριθείσαις ὑπὸ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας τέσσαρσιν ἐποχαῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὀφείλει ἐγκαίρως προετοιμάζειν ἑαυτὸν εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν, ἀποπλύνειν τὸν ῥύπον τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ ἀκατακρίτως προσέρχεσθαι, καὶ τῶν ἀχράντων μυστηρίων μεταλαμβάνειν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ἀλλὰ δυστυχῶς πολλοὶ τῶν χριστιανῶν τὸ πρώτιστον καὶ ἱερώτερον χρέος τῆς ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας ἐν ἐσχάτῃ μοίρᾳ τιθέμενοι καὶ παραμελοῦντες αὐτοῦ, ὡσεὶ περί τινος ἐπουσιώδους προὔκειτο πράγματος, ἀναμένουσιν ὅπως ἐξομολογηθῶσι τὴν παραμονὴν μάλις καὶ πολλάκις κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἢ καὶ τὴν ὥραν, καθ' ἣν προτίθενται ἵνα μεταλάβωσι, μηδόλως λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐλλείπει τότε ὁ ὑλικὸς καιρὸς, ὅπως ἐν ἀνέσει ἐξομολογηθῶσι, καὶ ὁ πνευματικὸς πατὴρ ἀδυνατεῖ ἵνα ἐκπληρώσῃ ὡς δεῖ τὸ καθῆκον αὐτοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πρὸς ἐξομολόγησιν προσερχομένων, καὶ οὕτως ἀτελῶς καὶ ὡς ἐν παρέργῳ ἐκτελοῦντες τὸ μυστήριον τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως, ἑπομένως καὶ ἀναξίως μεταλαμβάνοντες, κρίμα ἑαυτοῖς ἐσθίουσι καὶ πίνουσι μὴ διακρίνοντες τὸ πανάχραντον καὶ πανακήρατον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον. Πρὸς πρόληψιν οὖν τοῦ φοβεροῦ ἁμαρτήματος, εἰς ὃ ἐξ ὀλιγωρίας οἱ πλεῖστοι τῶν χριστιανῶν περιπίπτουσιν, ἔγνωμεν ἐκ προνοίας ἀξιοχρέου ἐκκλησιαστικῆς, τὴν ἀφορμὴν λαμβάνοντες ἐκ τοῦ ἐπὶ θύραις σεπτοῦ τεσσαρακονθημέρου, διευθῦναι πᾶσιν ὑμῖν τοῖς εὐλογημένοις χριστιανοῖς τὸ παρὸν Ἡμέτερον Πατριαρχικὸν παραινετικὸν Γράμμα, προτρέψαι τε ἅμα καὶ πατρικῶς νουθετῆσαι, ὅπως, ἐκ τῶν εἰρημένων πεισθέντες ὅτι ἐκ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἐν καθαρᾷ συνειδήσει ἐκπληρώσεως τοῦ χριστιανικοῦ καθήκοντος τῆς Ἱερᾶς ἐξομολογήσεως καὶ μεταλήψεως ἐξήρτηται ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς ὑμῶν, ὁ ἁγιασμὸς καὶ ἡ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἀπολύτρωσις, πάντοτε κατὰ πάντας τοὺς ὑπὸ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ὡρισμένους καιροὺς μὴ παραμελῆτε ἐγκαίρως προσέρχεσθαι πρὸς τὸν πνευματικὸν πατέρα, καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ νηστείᾳ μὴ ἀναβάλητε ἐν τῷ τέλει αὐτῆς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος τούτου, ἀλλ' ἅμα τῇ εἰσόδῳ φροντίσητε οἱ πάντες ἐγκαίρως προσελθεῖν ἐνώπιον τοῦ ἀδεκάστου βήματος τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως καὶ ἐν συντριβῇ καρδίας καὶ δάκρυσι μετανοίας ἀνυποκρίτου, ἐξομολογησάμενοι τὰ ἁμαρτήματα καὶ παραπτώματα ὑμῶν, καὶ τῆς παρὰ τῶν πνευματικῶν ὑμῶν πατέρων συγχωρήσεως τυχόντες, μεταλάβητε τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ἁγιασμὸν καὶ ῥῶσιν καὶ ἴασιν σωματικήν τε καὶ πνευματικὴν καὶ εἰς ἀῤῥαβῶνα τῆς μελλούσης ζωῆς καὶ Βασιλείας αὐτοῦ, ὃς διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κλίνας οὐρανοὺς καὶ τὸ ἡμέτερον φύραμα προσλαβεῖν ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου καταδεξάμενος, καταξιοῖ πάντας ἡμᾶς ἑορτάσαι φαιδρῶς καὶ γηθοσύνως τὴν θείαν αὐτοῦ ἐπὶ γῆς ἐνανθρώπησιν ἐρέτος τε καὶ εἰς ἔτη πλείστα ὅσα καὶ σωτηριώδη Ἀμήν.

ᾳωπ'.

ΕΝ ΜΗΝΙ ΝΟΕΜΒΡΙΩ ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ Θ'.

Ὁ ὑποβὼν Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΤΟΣ Α^ον | 26 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1880. | ΤΕΥΧΟΣ Θ

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ.

—

Κατὰ τὸν ἀείμνηστον Δημητρακόπουλον (Ὀρθοδ. Ἑλλ. σελ. 157) ὁ Κορυδαλεὺς προέστη τῆς Σχολῆς ὀκτωκαίδεκα ἔτη· ἐκ τοῦ λόγου ὅμως, ὃν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Μελέτιος ὁ Συρίγου τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1639 ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ κατ' αὐτοῦ ἐξεφώνησε, διαπυνθανόμεθα τὸ μὴ ἀκριβὲς τῆς πληροφορίας ταύτης· οὐ γὰρ ἔξεστι δεχθῆναι τὸν Κορυδαλέα σχολαρχοῦντα τῆς Σχολῆς καὶ μετὰ τὴν πάνδημον καταδίκην τῶν θεωριῶν, ἃς οὗτος ἀνέπτυξεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐκκλησίας ἄμβωνος τῇ 5 Ἰουλίου 1639 ἐν τῇ ἐνθρονίσει Παρθενίου Α'. τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως.

Ἐκ τοῦ ἀνεκδότου τούτου λόγου Μελετίου τοῦ Συρίγου, ἐπιγεγραμμένου «κατὰ Κορυδαλέως φιλοσόφου, ἀρνουμένου τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου ἐν τοῖς θείοις μυστηρίοις»,καὶ οὗτινος περικοπὴν ἀντιγράψας δεδημοσίευκεν ἐν τῇ Νεοελληνικῇ αὐτοῦ Φιλολογίᾳ (σελ. 251—2) ὁ Κ. Σάθας, συνάγομεν ὅτι πρὸ τοῦ 1639 ὁ Κορυδαλεὺς εἰς διάστασιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐγένετο. Τοῦτον γὰρ ἐκδιδασκόμεθα ἐν τοῖς προγεγενημένοις τοῦ 1639 χρόνοις τὸ ἀγγελικὸν ὑποδυθέντα σχῆμα καὶ ἐκ Θεοφίλου Θεοδόσιον μετονομασθέντα, καὶ εἶτα τοῦ σχήματος ἀποστατήσαντα καὶ τὸ πρὶν τοῦ Θεοφίλου ὄνομα ἀναλαβόντα· ὅθεν εἰκότως ὑπολάβοιμεν ἂν μὴ διαρκῶς τὸν Κορυδαλέα ἐπὶ δεκαοκταετίαν ἐν τῇ Σχολῇ διδάξαντα, ἀλλὰ ταύτην πρὸ τοῦ 1639 καταλιπόντα καὶ καθὰ ὁ Κ. Σάθας (ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 250) ἱστορεῖ, εἰς Ἐνετίαν ἀπελθεῖν καὶ μικρὸν πρὸ τῆς πατριαρχείας Παρθενίου τοῦ Γέροντος (4 Ἰουλίου 1639) εἰς τὴν Βασιλεύουσαν ἐπανακάμψαντα καὶ μετάνοιαν βαλόντα, αὖθις τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίαν ἀναλαβεῖν ἄχρι τῆς 5 Ἰουλίου τοῦ 1639, ὅτε τὸν ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ Παρθενίου πανηγυρικὸν λόγον ἐκφωνῆσαι κληθείς, καὶ τὸ ἐπίταγμα δεχθείς, συνανέμιξε τῷ λόγῳ αὐτοῦ καὶ αἱρετικὰς δοξασίας καὶ διεκήρυξεν ὅτι τὰ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ψευδοκυρίλλου φερόμενα καλδινικὰ κεφάλαια ἡ εἰλικρινὴς ἦν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὁμολογία.

Ὅτι ταῦτα πρὸ τοῦ 1639 ἐγένοντο ἐκ τοῦ μνησθέντος διαπυνθανόμεθα λόγου τοῦ Συρίγου, ὃς ὁμιλῶν, καθὰ ἔρθημεν εἰπόντες, τὴν 27 Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου, ὡς περὶ παρῳχημένου τινὸς καὶ οὐχὶ προσφάτου γεγονότος τὰ τῆς ἀποστασίας τοῦ Κορυδαλέως ἀρηγήσατο· φησὶ γὰρ «κάποιος φιλόσοφος, Θεόφιλος μὲν πρότερον ὀνομαζόμενος, ὕστερον δὲ διὰ τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος Θεοδόσιος, καὶ πάλιν τοῦ σχήματος ἀποστατήσας, Θεόφιλος μείνας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν μισόθεος, ἀνέβηκεν ἐδῶ ἐπάνω εἰς τὸν ἴδιον ἄμβωνα τοῦ Πατριαρχείου τὴν ἡμέραν ὅπου ἐνεθρονίσθη ὁ παρὼν Πατριάρχης Παρθένιος πρώην Ἀδριανουπόλεως καὶ εἶπε . . . . »

Τοσαύτης ὅμως ὁ Κορυδαλεὺς ὑπολήψεως ἀπήλαυε διὰ τὰς γνώσεις καὶ τὴν πολυμάθειαν αὐτοῦ, ὥστε εἰ καὶ τὸ σχῆμα καταρρίψαντα ἡ Ἐκκλησία συνεχώρησέ τε καὶ ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς προσεδέξατο, καινὰ δὲ καὶ βλάσφημα ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀπορθεγξάμενον ἄμβωνος, οὔτε παραυτίκα αὐτὸν ἐρίμωσεν, οὔτε εὐθὺς αὐτὸν ἀπεκήρυξεν, ἀλλ' ἀνέμενε τὴν τούτου γνωσιμαχίαν καὶ τὴν ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἐπαναστροφήν· «μὰ ἐπειδὴ καὶ αὐτός, φησὶ ὁ Συρίγος, μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν εἰς τὰ αὐτὰ μένει· ἰδοὺ ἐκ στόματος τοῦ Παναγιωτάτου καὶ πάσης τῆς Συνόδου προσταχθεὶς ἐγὼ, φανερόνω τὴν βουλὴν τῆς ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι, τὰ κεφάλαια ταῦτα τοῦ Κυρίλλου νὰ μὴ διαβάζωνται οὔτε νὰ πιστεύωνται ὀρθόδοξα, διότι εἶναι μακρὰν τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας καὶ εὐσεβείας· καὶ ὅποιος τὰ διαβάζει καὶ ἔχει τα εὐσεβῆ ἢ προστατεῖ αὐτὰ, νὰ ἦναι ἔξω τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. . . . . »

Ὅθεν καὶ μετὰ τὴν φανερὰν ἔτι τοῦ Κορυδαλέως ἀνταρσίαν ἡ Ἐκκλησία ἐμακροθύμει καὶ οὐ τοῦτον, ἀλλὰ τὸ κήρυγμα αὐτοῦ κατεδίκαζεν, ἐλπίζουσα ὅτι ἡ διαυγὴς ἐκείνη διάνοια οὐκ εἰς μακρὸν, συνερχομένη εἰς ἑαυτὴν καὶ γνωσιμαχοῦσα, τὴν πλάνην ἤθελεν ἀποκηρύξει. Καὶ ὄντως τῆς ἐλπίδος ταύτης οὐ διεψεύσατο, μικροῦ γὰρ παρελθυθότος χρόνου, τὸν Κορυδαλέα εἰς μετάνοιαν ἐλθόντα καὶ τὰς πλάνας ἀποπτύσαντα, ἀσπασίως ἡ Ἐκκλησία προσεδέξατο, καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Γένους πόνους αὐτοῦ ἀντιβραβεύουσα,τῇ 14 Νοεμβρίου τοῦ 1640 ἡμέρᾳ Σαββάτου, Μητροπολίτην αὐτὸν Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ἐχειροτόνησε.

Τῆς λαχούσης ὅμως αὐτῷ ἐπισκοπῆς οὐκ ἐπὶ μακρὸν προέστη, οὐδὲ γεμὴν αὐτοπροσώπως ἦψατο, κατὰ μὲν τὸν ἀοίδιμον Πατριάρχην (Ἔλασ. Συγγρ. σελ. 351) παραιτησάμενος, κατὰ δὲ τὸν Κ. Σάθαν (Νεοελ. Φιλολ. σελ. 253) ἔκπτωτος τῆς ἀρχιερωσύνης γενόμενος, «διότι ἀπεδείχθη ἐπαμφοτερίζων τοῖς δόγμασιν»· ἐλθὼν δ' ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ἐνεγκαμένην,κατέλυσεν ἐν αὐτῇ τὸν βίον τῷ 1646, μελαγχολίᾳ δεινῇ μικροψύχως ὑποπεσών, ἐπὶ τῇ ἀποστερήσει τῶν ὧν ἐκέκτητο, ἅτινα ἐλήστευσαν κακούργων χεῖρες.

Μετὰ τὸν Κορυδαλέα, τῆς Σχολῆς ἀναφέρεται προστὰς τῷ 1646 Ἰωάννης Καρυοφύλλης ὁ Βυζάντιος, ὁ πρακτικώτερος τῶν τοῦ Κορυδαλέως ἀκροατῶν. Οὐκ ἀπιθάνως ὅμως παρενείραι δυνάμεθα ἐν τοῖς μεταξὺ Κορυδαλέως καὶ Καρυοφύλλη χρόνοις Μελέτιον τὸν Συρίγον, ἀκροατὴν καὶ τοῦτον γενόμενον Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλέως. Οὗτος ἀπὸ

τοῦ 1630 προσκλήσει τοῦ συμπατριώτου αὐτοῦ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως εἰς τὸ Βυζάντιον προσελθὼν καὶ ἱεροκήρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας διορισθείς, συνεστήσατο καὶ σχολήν, ἐν ᾗ ἐδίδασκε τοῖς βουλομένοις τὰ γραμματικὰ καὶ τὰς ἐπιστήμας· παρέμεινε δ' ἐνταῦθα διαρκῶς ἄχρι τοῦ 1645. Οὐκ ἀπιθάνως τοίνυν ἀποδεχθῆναι δυνάμεθα τὸν Συρίγον τουτονὶ τῆς Σχολῆς προκαθίσαντα ἐν ταῖς ἐπιγενομέναις λειποταξίαις τοῦ Κορυδαλέως, οὐ γὰρ ἠνέσχοιτο ἂν ἡ Ἐκκλησία ἰδεῖν τὴν Σχολὴν σχολάζουσαν καὶ τοὺς προκειμένους αὐτῇ λογίους ἐν ἑτέραις διδάσκοντας σχολαῖς, τὴν δὲ τῆς τοῦ Γένους Σχολῆς ἔῶρων σιγῶσαν.

Ἡλίκης μὲν ὑπολήψεως Μελέτιος ὁ Συρίγος παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπαξίως ἀπήλαυεν, ᾔδεις τὸ ἀξίωμα τοῦ ἱεροκήρυκος καὶ εἶτα ἡ εἰς τὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου ἀναγωγή, καὶ ἡ εἰς τὴν ἐν Ἰασίῳ Σύνοδον ἀποστολὴ αὐτοῦ πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν αἱρετικῆς φρενοβλαβείας κεφαλαίων τοῦ Ψευδοκυρίλλου τορῶς μαρτυρεῖ· ἡ δ' ἐπωνυμία τοῦ Διδασκάλου, ἣν ἡ Ἐκκλησία αὐτῷ ἀπένειμε, τὴν γνώμην ἡμῶν περὶ τῆς καὶ ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίας αὐτοῦ ἰσχυροποιεῖ.

Ὁ ἀπὸ τοῦ 1646 ἄχρι τοῦ 1661 ἐπὶ δεκαοκταετίαν ὅλην σχολαρχήσας ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ Ἰωάννης ὁ Καρυοφύλλης, ἐγεννήθη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δέρκων, ἐγένετο μὲν ὁ προκριτώτερος τῶν τοῦ Κορυδαλέως μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ μᾶλλον ποτισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τὸν ἰὸν τῆς Λουθηροκαλβινικῆς αἱρέσεως. Οὗτος πρὶν διαπιστευθῇ τὴν τῆς Σχολῆς ἀρχὴν ἐκινδύνευσεν ἀναθέματι παραδοθῆναι καὶ ἐκβληθῆναι τῆς τῶν πιστῶν κοινωνίας· προτροπῇ γὰρ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ συγγράφας βιβλιάριόν τι κατὰ τῆς λέξεως Μετουσιώσεως, πράγματι δὲ κατὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας, καὶ τοῦτο χειρόγραφον περιάγων καὶ πολλοῖς ὑποδεικνύων, ἠνάγκασε τὸν μαρτυρικῆς μνήμης ἐν τοῖς τότε Πατριαρχεύοντα, τὸν ἀπὸ Ἰωαννίνων Παρθένιον τὸν Β'. τὸν Κεσκίνην (βραστήριον, ὀξὺν) καὶ Γολιὰβ ἐπωνυμούμενον, μετακαλέσαι καὶ οὐ μόνον ἐλέγξαι, ἀλλὰ καὶ ἐξεκκλησιασμὸν ἀπειλῆσαι αὐτῷ, εἰμὴ ἐκ τοῦ παραυτίκα τὴν κακοδοξίαν ἀπεκήρυττε. Τοῖς λόγοις τοῦ Πατριάρχου συνεὶς καὶ τὴν κακοδοξίαν ἀποταξάμενος, τῷ 1645 ἀναθεματίσας τὸ συγγραμμάτιον αὐτοῦ, συγγνώμης ἔλαχε, καὶ μετὰ ἔτος τὴν Σχολαρχίαν τῆς μεγαλωνύμου διεπιστεύθη Σχολῆς, ἐν ᾗ εὐδοκίμως διδάσκων καὶ τῷ ὀρφικῷ τοῦ Μ. Λογοθέτου ἐτετίμητο.

Λήγοντος τοῦ 1661 ὁ Καρυοφύλλης παρῃτήσατο τὴν Σχολαρχίαν, παραταθεῖσαν κατὰ τὸν ἀείμνηστον Πατριάρχην (ἔλασ. συγγρ. σελ. 351.) ἐπ' «ἔτεσι πρὸς τοῖς τέσσαρσι καὶ εἴκοσιν», ἐξ οὗ ἀρξάμενοι τὴν ἀρχὴν τῆς Σχολαρχίας αὐτοῦ δέον ἀναγαγεῖν εἰς τὸ 1641, ὅπερ φαίνεται ἡμῖν πιθανῶς ἔχον, ἅτε τοῦ Συρίγου ἀπησχολημένου ἐν τοῖς τότε ἔτεσιν εἰς τὰ κατὰ τῶν Λουθηροκαλβινιστῶν ἀγωνίσματα, τῇ δὲ ά. Ἰουνίου 1645 ἐξαναγκασθέντος φυγεῖν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Μολδαβίαν.

Ἡ τοῦ Καρυοφύλλη παραίτησις προεκλήθη πάντως ἐκ τῆς εἰς τὴν ἐνεγκαμένην ἐπανόδου τοῦ περιπύστου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ἐπανελθόντος ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἐξ Ἑσπερίας καὶ πλουτοῦντος νεωτέρων καὶ συστηματικωτέρων τοῦ Κορυδαλέως γνώσεων, δι' ἃς ἐγκρίσει πάντων προεκέκριτο Σχολάρχης ἐν τῇ νέᾳ κατὰ τὴν συνοικίαν τοῦ ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου Σχολῇ, τῇ ἱδρυθείσῃ προτροπῇ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Νεκταρίου παρὰ τοῦ φιλομούσου ἐκείνου καὶ κοινωφελοῦς ἀνδρὸς, τοῦ ἐκ Καστορίας ὁρμωμένου Μανωλάκη. Ἡ γὰρ εἰς τὸν Καλβινισμὸν μετάπτωσις αὐτοῦ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα ἐπεγένετο χρόνοις, ὅτε κατὰ τὸν Σάθαν (Νεοελ. Φιλολ. σελ. 375) «ῥωραθεὶς ὡς καλβινίζων ἐδιώκετο πανταχόθεν καὶ τῷ 1691 σύνοδος συγκροτηθεῖσα ὑπὸ Καλλινίκου τοῦ Ἀκαρνᾶνος προσεκάλεσεν εἰς ἀπολογίαν τὸν Καρυοφύλλην, ὅστις παραστὰς ὡμολόγησεν ὅτι τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα καὶ δοξαζόμενα ἀντέκειντο εἰς τὰ δόγματα τῆς Ὀρθοδοξίας, ὑπογράψας ἅμα καὶ ἐν τῇ περὶ τούτου συνταχθείσῃ συνοδικῇ πράξει· καὶ τῇ ἐπαύριον, Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας οὔσῃ, ἔσχισεν ὁ Πατριάρχης ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὰ τετράδια αὐτοῦ καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλε τοὺς ἀντιγράψαντας, εἰ μὴ παραδώσωσι ταῦτα εἰς τὸ πῦρ.»

Ἐν τῷ διωγμῷ τούτῳ τῶν δοξασιῶν αὐτοῦ ἀναζητητέαν τὴν πηγὴν τῆς πικροχόλου ὀργῆς, ὑφ' ἧς κατεχόμενος ὁ Καρυοφύλλης τὰς ἐν τῷ Φιλολογικῷ ἡμῶν Συλλόγῳ ἐν χειρογράφῳ ἀνακειμένας καὶ ἐπιμελείᾳ αὐτοῦ τύποις ἐκδοθείσας (Περιοδ. Συλλ. Τόμ. ΙΑ'. σελ. 27—29 ἐν σημειώσει) ἐκλογὰς συνέγραψεν, ἐφ' ὧν εἴ τις βούλοιτο στηριχθῆναι πρὸς ἀσφαλῆ κρίσιν τῶν ἀπὸ τοῦ 1676—1689 προκαθησάντων τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, πλημμελῆ πάντως καὶ σφαλερὰν ἐκδηλώσει γνωμάτευσιν.

Μνησθέντες τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐκ Καστορίας Μανουὴλ οὐ δυνάμεθα σιγῇ παρελθεῖν αὐτὸ, καὶ μὴ ἀφιερῶσαι γραμμάς τινας τῇ ἀγήρῳ καὶ ἀρρίτῳ μνήμῃ ἀνδρὸς, διελθόντος τὸν βίον αὐτοῦ ἐν εὐεργεσίαις, ὃς καὶ ζῶν ἐτιμήθη καὶ θανὼν μακαριστὸς ἐγένετο, ἅτε συνεὶς ὅτι «λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος πλοῦτος» καὶ λογισάμενος ἑαυτὸν τῆς θείας προνοίας ὄργανον πρὸς κοινωφελῆ διάθεσιν τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ αὐτῷ εἰς χεῖρας αὐτοῦ διεπιστεύσατο.

Διηνεκῶς ἀναμιμνησκόμενος οὗτος τῶν λόγων τοῦ ἐκκλησιαστοῦ λέγοντος «τίς περίσσεια τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ, ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον;» καὶ ἐπιλέγων μετὰ τοῦ προφητάνακτος· «τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου ἐν τῷ καταβῆναί με εἰς διαφθοράν;» ἀγαθὴν τοῦ πλούτου αὐτοῦ χρῆσιν ἐποιεῖτο, καὶ ὀνόματος καλοῦ τὴν κληροδότησιν ἐπεδίωκε, σκεπτόμενος μετὰ τοῦ Παροιμιαστοῦ ὅτι «αἱρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολύς.» Τούτων ἕνεκεν, εἰ καὶ διακόσια παρῆλθον ἔτη, ἀφ' ἧς τοῦ βίου ἐξεδήμησε, γενεαὶ δὲ ὅλαι ἦλθον καὶ παρῆλθον ἐν αὐτοῖς, τὸ ὄνομα τοῦ ἐκ Καστορίας Μανουὴλ ἄρρητον διεσώθη καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ ἐς ἀεὶ σεβαστὴ παρέμεινεν.

Οὐκ ὀλίγοι ἐκ τοῖς διαρρεύσασι τούτοις χρόνοις, ἐλεηθέντες ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας, τὰ πλούτη τοῦ ἐκ Καστορίας Μανουὴλ καὶ πλέον ἔτι προσαπέκτησαν, τὸ ὄνομα ὅμως αὐτῶν ἀπεσβέσθη παρὰ τὸν οὐδὸν τοῦ τάφου σὺν τῇ λήξει τοῦ γηροῦ αὐτῶν βίου, «ὅτι οὐ συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα Κυρίου καὶ εἰς τὰ ἔργα τῶν χειρῶν Αὐτοῦ· καθελεῖ δ' αὐτοὺς ὁ Κύριος καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσει αὐτούς.» Συσσωρεύοντες οὗτοι χρήματα ἐπὶ χρημάτων καὶ ἀγαθὰ ἐπὶ ἀγαθῶν, καὶ μὴ μεταδιδόντες αὐτὰ ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ Γένους, εἰς πνευματικὴν αὐτοῦ ἀναγέννησιν, ἅμα ὡς παρήμειψαν τὸν βίον, ἐλησμονήθησαν, ἐπεὶ «ὃς ἐρείδεται ἐπὶ ψεύδεσιν οὗτος ποιμανεῖ ἀνέμους, ὁ δ' αὐτὸς διώξεται ὄρνεα πετώμενα· ἀπέλιπε γὰρ ὁδοὺς τοῦ ἑαυτοῦ ἀμπελῶνος, τοὺς δὲ ἄξονας

τοῦ ἰδίου γεωργίου πεπλάνηται· διαπορεύεται δὲ δι' ἀνύδρου ἐρήμου καὶ γῆν διατεταμένην ἐν διψώδεσι· συνάγει δὲ χερσὶν ἀκαρπίαν.» «Σποδὸς γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐτῶν· π λοῦ τε ἀτιμότερος ὁ βίος αὐτῶν. Ὅτι ἠγνόησαν τὸν ποιήσαντα αὐτοὺς, καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτοῖς ψυχὴν ἐνεργοῦσαν, καὶ ἐμφυσήσαντα πνεῦμα ζωτικόν, ἀλλὰ ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι τὴν ζωὴν ἡμῶν, καὶ τὸν βίον πανηγυρισμὸν ἐπικερδῆ.» Τί δ' ὠφέλησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία; ἢ τί πλοῦτος μετ' ἀλαζονείας συνεβέβλητο αὐτοῖς; «Παρῆλθεν ἐκεῖνα πάντα ὡς σκιὰ, καὶ ὡς ἀγγελία παρατρέχουσα, καὶ ὡς ναῦς διερχομένη κυμαινόμενον ὕδωρ, ἧς διαβάσης, οὐκ ἔστιν ἴχνος εὑρεῖν, οὐδὲ ἀτραπὸν τρόπεως αὐτῆς ἐν κύμασιν· ἢ ὡς ὀρνέου διαπτόντος ἀέρα, οὗ οὐθὲν εὑρίσκεται τεκμήριον πορείας, πληγῇ δὲ ταρσῶν μαστιζόμενον πνεῦμα κοῦφον καὶ σχιζόμενον βίᾳ ῥοίζου, κινουμένων πτερύγων διωδεύθη, καὶ μετὰ τοῦτο οὐχ εὑρέθη σημεῖον ἐπιβάσεως ἐν αὐτῷ· ἢ ὡς βέλους βληθέντος ἐπὶ σκοπὸν, τμηθεὶς ὁ ἀὴρ εὐθέως εἰς ἑαυτὸν ἀνελύθη, ὡς ἀγνοῆσαι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· οὕτω καὶ αὐτοὶ γεννηθέντες ἐξέλιπον, καὶ ἀρετῆς μὲν σημεῖον οὐδὲν ἔσχηκαν δεῖξαι, ἐν δὲ τῇ κακίᾳ αὐτῶν κατεδαπανήθησαν.»

Ἀναμετρῶν τις ταῦτα καὶ ἔνθεν μὲν τὴν ἀγήρω δόξαν τὴν τὸ ὄνομα τοῦ ἐκ Καστορίας Μανουὴλ περιβάλλουσαν ἐνορῶν, ἔνθεν δὲ τὴν ἀδοξίαν καὶ τὴν ἐπιλήθην εἰς ἣν μυριάδες ὅλαι συγχρόνων καὶ μεταγενεστέρων αὐτοῦ αὐταὶ ἑαυτὰς κατεδίκασαν, μακαρίζει μὲν τὴν σύνεσιν ἐκείνου, σκεψαμένου ὅτι «οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ· δικαιοσύνη (δὲ μόνη) ῥύσεται ἀπὸ θανάτου», ὃς καὶ τελευτήσας ἔλιπε μετάμελον, «ἀθανασία γάρ ἐστιν ἐν μνήμῃ αὐτοῦ ὅτι καὶ παρὰ Θεῷ γινώσκεται καὶ παρὰ ἀνθρώποις, παρόντα τε ἐτίμησαν αὐτὸν καὶ ποθοῦσιν ἀπελθόντα καὶ ἐν τῷ αἰῶνι στεφανηφοροῦσι»· οἰκτείρει δὲ τὴν ἄνοιαν τῶν μὴ μιμησαμένων αὐτοῦ καὶ ἐπιλαθομένων ὅτι «ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ ἑαυτοῦ οὗτος πεσεῖται».

Ὁ ἐκ Καστορίας οὗτος Μανουὴλ εἰς τὸ ἀξιότιμον τῶν διφθεροπωλῶν ἀνήκων σύστημα, καὶ ἐπίζηλον ἐν αὐτῷ κατέχων θέσιν, ὡς προμηθευτὴς διφθερῶν τοῖς ἐν τοῖς ἀνακτόροις, συνεσώρευσεν ἄρθονον πλοῦτον, ὃν ἀφειδῶς διέθετο ζῶν ὑπὲρ τῆς τοῦ Γένους πνευματικῆς ἀναγεννήσεως, ἀνιδρύων πανταχοῦ σχολεῖα πρὸς τὴν τῆς παιδείας ἐξάπλωσιν. Ὅπου γὰρ γῆς τοῦ χειρωθέντος Γένους ἔρεσίς τις ἐξεδηλοῦτο πρὸς θεραπείαν τῶν γραμμάτων πρόθυμος ἀντιλήπτωρ παρίστατο ὁ ἐκ Καστορίας Μανουὴλ, γενναίως συνεισφέρων εἰς ἀνίδρυσιν σχολείων καὶ προικοδότησιν αὐτῶν.

Δαπάναις τοῦ γενναίου τούτου ἀνδρὸς καὶ προτροπῇ τοῦ ἱεροῦ Νεκταρίου, ὃς κατὰ Γερμανὸν τὸν Λοκρὸν ἦν «ἀνὴρ ἀγαθὸς, κήρυξ εὐαγγελικὸς, ἦθος ἔχων σεμνὸν καὶ ἱεροπρεπὲς, τὴν πρᾶξιν ἀκολουθοῦσαν τῷ λόγῳ, αἰδέσιμος παρὰ πᾶσι καὶ ἐπέραστος,» ἀνήγειρεν ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου οἴκημα διὰ τὴν Μεγαλώνυμον Σχολὴν, ἐν ᾗ ἅμα τῇ ἐκ τῆς Ἑσπερίας ἐπανόδῳ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος ἐδίδαξε, καὶ ἧς προέστη ἐξαετίαν σχεδὸν ὅλην, ἀμισθὶ διδάσκων καὶ τοὺς νέους ἐκτρέφων πνευματικῶς.

Νέου βίου τῆς Σχολῆς προσεμειδίασε τότε ἡ ἠώς, τοῦ Μαυροκορδάτου εἰσαγαγόντος πρὸς τῇ διδασκαλίᾳ τῆς φιλοσοφίας καὶ τὴν τῶν μαθηματικῶν καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν, ἀλλ' ὁ βίος αὐτῆς ἐξαπίνης ἐκόπη τῷ 1671, ὅτε ὁ Μαυροκορδάτος, περιζήτητος ἕνεκεν τῆς πολυμαθείας αὐτοῦ γενόμενος, ἐκλήθη μετασχεῖν τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς τύρβης.

Ποῖα τὰ αἴτια τῆς διακοπῆς τοῦ βίου τῆς Σχολῆς, ἥτις εἰκοσαετίαν διήρκεσεν, οὐδεὶς ἐξέθετο, ζώντος δὲ τοῦ ἀειμνήστου Μανουὴλ τοῦ ἐκ Καστορίας ἡ ἀνέχεια καὶ ἡ χρηματικῶν πόρων ἔλλειψις, οὐκ ἠδύνατο ἀναστεῖλαι τὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς.

ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον τεῦχος.)

Περὶ δὲ Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ, πρὸς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν γράφων, τοιάδε φησίν: Ἔπειτα μέντοι τὸν Ἕλληνα πεῖθον οὐχ ἡγεῖτο χρῆναι ἀκριβολογεῖσθαι περὶ τὰ ῥήματα, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ συνδιδόναι τῷ ἴδιοι τοῦ ἀναγομένου, ὡσὰν μὴ ἀντιτείνειν πρὸς τὰ καίρια· διὸ δὴ καὶ πολλὰς ἂν εὕρῃς ἐκεῖ φωνὰς, τὰς νῦν τοῖς αἱρετικοῖς μεγίστην παρεχομένας ἰσχὺν, ὡς τὸ κτίσμα, καὶ τὸ ποίημα, καὶ εἴτι τοιοῦτον. Καὶ τί θαυμαστὸν εἰ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα τῆς ἀκριβείας διήμαρτον, ὅπου γε καὶ ὅλη σύνοδος ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ βασιλέα τὸν μάρτυρα τὸν τῆς Ἀμασείας ἐπίσκοπον ἡγεμόνα πλουτοῦσα Ἀποστολικὸν ῥητὸν ἀγνοήσασα φαίνεται, ᾧ χρησαμένη κανόνα ἔθετο. Τούτου δὴ τοῦ κανόνος ἀργίαν καταγνοῦσα ἡ τῶν οἰκουμενικῶν ἕκτη Συνόδων, τοιάδε περὶ αὐτοῦ φησιν ἐν κανόνι ιστ'.: Ἐπειδὴ ἡ τῶν Πράξεων βίβλος ἐπτὰ διακόνους ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καταστῆναι παραδίδωσι, οἱ δὲ τῆς κατὰ Νεοκαισάρειαν Συνόδου, ἐν τοῖς ἐκτεθείσι παρ' αὐτῶν κανόσι, σαφῶς διεξῆλθον ὅτι διάκονοι ἑπτὰ ὀφείλουσιν εἶναι κατὰ τὸν κανόνα, κἂν πάνυ μεγάλη ἡ πόλις εἴη, πεισθήσῃ δὲ ἐκ τῆς βίβλου τῶν Πράξεων, ἡμεῖς τῷ ἀποστολικῷ ῥητῷ τὸν νοῦν ἐφαρμόσαντες τῶν πατέρων, εὕρομεν ὡς ὁ λόγος αὐτοῖς οὐ περὶ τῶν τοῖς μυστηρίοις διακονουμένων ἀνδρῶν ἦν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν ταῖς χρείαις τῶν τραπεζῶν ὑπουργείας.

Ὅτι δὲ αἱ κανονικαὶ μόναι Γραφαὶ τὸ ἀδιάπτωτον ἔχουσι, μαρτυρεῖ καὶ ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος, ἐν οἷς πρὸς Ἱερώνυμον γράφων: μόναις, φησὶ, ταῖς λεγομέναις κανονικαῖς τῶν Γραφῶν βιβλοις ταύτην ἀποδιδόναι μεμάθηκα τὴν τιμὴν, ὥστε μηδένα πλανηθῆναι τῶν ἐκείνων συγγραφαμένων βεβαίως πιστεύειν· τοὺς δ' ἄλλους οὕτως ἀναγινώσκω, ὥστε κἂν ὑποσοῦν δικαιοσύνῃ ἢ διδασκαλίᾳ διήνεγκαν μὴ διὰ τοῦτο ἀληθὲς νομίζειν ὅ,τι οὗτος ἐκεῖνοι ἔγραψαν, ἢ ἐνόμισαν. Καὶ ἐν τῇ πρὸς Φουρτουνάτον αὖθις ἐπιστολῇ: οὐδὲ τὰς τῶν ὠντινωνοῦν διαλέξεις κἂν καθολικοί τινες ἄνδρες ὦσι καὶ περιβόητοι, ὥσπερ τὰς κανονικὰς Γραφὰς ἔχειν ὀφείλομεν, ὡς μὴ ἐξεῖναι καὶ ἡμῖν, σωζομένης τῆς ὀφειλομένης αὐτοῖς τιμῆς, τί τῶν ἐν τοῖς αὐτῶν συγγράμμασιν ἀποδοκιμάζειν καὶ διαπτύειν, εἴ ποτέ τι φοράσαιμεν ὃ ἄλλος φρονοῦσιν ἢ ἡ ἀλήθεια ἔχει, ἢ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ παρ' ἄλλων, ἢ παρ' ἡμῶν νοηθείσα· ἐγὼ γοῦν τοιοῦτος εἰμὶ ἐν τοῖς τῶν ἄλλων συγγράμμασιν οἷους εἶναι θέλει τοὺς τὰ ἡμέτερα μετιόντας. Τῆς οὖν τοιαύτης τιμῆς, ὡς εἴρηται, καὶ πίστεως, καὶ ὑπακοῆς, μόναις ταῖς κανονικαῖς ὀφειλομένης Γραφαῖς, τί ποιοῦμεν ἡμεῖς ἄτοπον, εἰ Γρηγόριον τὸν Νύσσης, ἄνθρωπον ὄντα, διημαρτηκέναι κατά τι τῆς ἀκριβείας φαμέν; καὶ ταῦτα τοῦ δόγματος ἀμφισβητουμένου τῶν τότε, καθάπερ ἡμῖν εἴρηται πρότερον. Εἰ δ' ὑμεῖς λέγετε καὶ τὸ αἰώνιον πῦρ αὐτὸν διομολογεῖν, ὡς ἐν τῷ Κατηχητικῷ λόγῳ, καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν πρὸ ὥρας ἁνερπαζομένων νηπίων ἀριθήλως δείκνυται, πλείστην ὑμῖν εἰσόμεθα χάριν, εἰ τοιοῦτόν τι λέγοντα τοῦτον, ἢ φρονοῦντα δυνηθείητε δεῖξαι· ἡμεῖς γὰρ οὔτε πῦρ αἰώνιον, καὶ ἀπεράντους κολάσεις οὐδαμοῦ τοῦτον εὑρίσκομεν λέγοντα, οὔτε τὰς μικρὰς ἁμαρτίας μόνον καθαιρομένας, ἀλλὰ πᾶσάν τε ἁμαρτίαν καθάρσιμον εἶναι διὰ τοῦ πυρὸς ἐκεί-

γου, καὶ πᾶσαν κίλασιν λυθησομένην ποτὲ καὶ ἔξουσαν τέλος, ἅτε μηδὲν ἄλλο τυγχάνουσαν, ἢ κάθαρσιν, οὐ τῶν εὐσεβῶν ἀνθρώπων καὶ πονηρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν δαιμόνων αὐτῶν ἀποκαταστησομένων. Λέγει γοῦν ἐν μὲν τῷ Κατηχητικῷ περὶ τοῦ διαβόλου τοιαῦτα: Ὁ μὲν ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς φύσεως τὴν ἀπάτην ἐνήργησεν, ὁ δὲ δίκαιος ἅμα καὶ ἀγαθὸς, καὶ σοφὸς ἐπὶ **σωτηρίᾳ τοῦ καταφθαρέντος** τῇ ἐπινοίᾳ τῆς ἀπάτης ἐχρήσατο, οὐ μόνον τὸν ἀπολωλότα διὰ τούτων εὐεργετῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν τὴν ἀπώλειαν **καθ' ἑαυτὸν ἐνεργήσαντα**· ἐκ γὰρ τοῦ προσεγγίσαι τῇ ζωῇ μὲν τὸν θάνατον, τῷ φωτὶ δὲ τὸ σκότος, τῇ ἀφθαρσίᾳ δὲ τὴν φθορὰν, ἀφανισμὸς μὲν τοῦ **χείρονος** γίνεται, καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν μεταχώρησις, ὠφέλεια δὲ τοῦ ἀπὸ τούτων καθαιρομένου· καθάπερ γὰρ τῆς ἀτιμοτέρας ὕλης τῷ χρυσῷ καταμιχθείσης, τῇ διὰ τοῦ πυρὸς δαπάνῃ, τὸ ἀλλότριόν τε καὶ ἀπόβλητον οἱ θεραπευταὶ τοῦ χρυσοῦ κατανα̣λώσαντες, πάλιν ἐπανάγουσι πρὸς τὴν κατὰ φύσιν λαμπηδόνα τὴν προτιμοτέραν ὕλην· οὐκ ἄπονος μέντοι γίνεται ἡ διάκρισις χρόνῳ, τοῦ πυρὸς τῇ ἀναλωτικῇ δυνάμει τὸν νόθον ἐξαφανίζοντος, πλὴν ἀλλὰ θεραπεία τις ἐστι τοῦ χρυσίου, τὸ ἐκτακῆναι παρ' αὐτοῦ τὸ ἐπὶ λύμῃ τοῦ καλοῦ ἐγκείμενον, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, θανάτου, καὶ φθορᾶς, καὶ σκότους, καὶ εἴτι κακίας ἔχγονον τῷ εὑρετῇ τοῦ κακοῦ περιφυέντων, ὁ προσεγγισμὸς τῆς θείας δυνάμεως, πυρὸς δίκην, ἀφανισμὸν τοῦ παρὰ φύσιν κατεργασάμενος, εὐεργετεῖ τῇ καθάρσει τὴν φύσιν, κἂν ἐπίπονος ἡ διάκρισις ᾖ, οὐκοῦν οὐδ' ἂν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου, μὴ εἶναι δίκαιόν τε καὶ σωτήριον τὸ γεγονὸς ἀμφιβάλλοιτο, εἴπερ εἰς αἴσθησιν τῆς εὐεργεσίας ἔλθῃ. Νυνὶ γὰρ καθάπερ οἱ ἐπὶ θεραπείᾳ τεμνόμενοί τε καὶ καιόμενοι χαλεπαίνουσι τοῖς θεραπεύουσι, τῇ ὀδύνῃ τῆς τομῆς θριαμβεύοντες, εἰ δὲ τὸ ὑγιαίνειν διὰ τούτου προσγέγονεν, καὶ ἡ τῆς καύσεως ἀλγηδὼν παρῆλθε, χάριν οἴσονται τοῖς τὴν θεραπείαν ἐπ' αὐτῶν ἐνεργήσασι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ταῖς μακραῖς περιόδοις ἐξαιρεθέντος τοῦ κακοῦ τῆς φύσεως, τοῦ νῦν αὐτοῖς καταμιχθέντος καὶ συμφύντος, ἐπειδ' ἂν ἡ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασις τῶν νῦν ἐν κακίᾳ κειμένων γένηται, ὁμόφωνος εὐχαριστία παρὰ πάσης ἔσται τῆς κτίσεως, καὶ τῶν ἐν τῇ καθάρσει κεκολασμένων, καὶ τῶν μηδὲ τὴν ἀρχὴν ὑπιδεχθέντων καθάρσεως.

Ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν κεκοιμημένων αὖθις, περὶ πάσης κακίας τὸν λόγον ποιούμενος τοιάδε φησίν: Ὡς ἂν οὖν καὶ ἡ ἐξουσία μένει τῇ φύσει, καὶ τὸ κακὸν ἀπογένοιτο, ταύτην εὗρεν ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ τὴν ἐπίνοιαν· τὸ ἐᾶσαι τὸν ἄνθρωπον ἐν οἷς ἠβουλήθη γενέσθαι, ἵνα γευσάμενος τῶν κακῶν ὧν ἐπεθύμησε, καὶ τῇ πείρᾳ μαθὼν οἷα ἀνθ' οἵων ἠλλάξατο παλινδρομήσῃ διὰ τῆς ἐπιθυμίας ἑκουσίως πρὸς τὴν πρώτην μακαριότητα, ἅπαν τὸ ἐμπαθές τε καὶ ἄλογον ὥσπέρ τι ἄχθος ἀποτινάσας τῆς φύσεως· ἤτοι κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν διὰ προσοχῆς τε καὶ φιλοσοφίας ἐκκαθαρθείς, ἢ μετὰ τὴν ἐνθένδε μετανάστασιν διὰ τῆς τοῦ καθαρσίου πυρὸς χωνείας. Καὶ μετ' ὀλίγα τούτοις ἐμβιωτεύων κατὰ τὸν τῇδε βίον ὁ ἄνθρωπος τῇ αὐτεξουσίῳ κινήσει, εἰ μὲν διακρίνει τοῦ ἀλόγου τὸ ἴδιον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν βλέπει, διὰ τῆς ἀστειοτέρας ζωῆς, καθάρσιον τῆς ἐμμιχθείσης κακίας τὸν παρόντα βίον ποιήσεται, κρατῶν διὰ τοῦ λόγου τῆς ἀλογίας· εἰ δὲ πρὸς τὴν ἄλογον τῶν παθῶν ἐπικλισιέη ροπὴν, τῷ τῶν ἀλόγων θέρματι συνεργῷ χρησάμενος πρὸς τὰ πάθη, ἄλλως μεταβληθήσεται πρὸς τὸ κρεῖττον, μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σώματος ἔξοδον γνοὺς τῆς ἀρετῆς τὸ πρὸς τὴν κακίαν διάφορον, ἐν τῷ μὴ δύνασθαι μετασχεῖν τῆς θειότητος, μὴ τοῦ καθαρσίου πυρὸς τὸν ἐνόντα τῇ ψυχῇ ῥύπον ἀποκαθάραντος. Ταῦτά ἐστιν ἃ τὴν τοῦ σώματος χρείαν ἀναγκαίαν ἡμῖν ἐποίησε, δι' οὗ τό τε αὐτεξούσιον σώζεται καὶ ἡ πρὸς τὸ ἀγαθὸν πάλιν ἐπένοσος οὐ κωλύεται, ἀλλὰ τῇ περιοδικῇ ταύτῃ ἀκολουθίᾳ δι' αὐτοῦ γίνεται ἡμῖν ἡ πρὸς τὸ κρεῖττον ροπή. Τῶν μὲν ἐντεῦθεν ἤδη διὰ τῆς ἐν σαρκὶ ζωῆς τὸν πνευματικὸν ἐν ἀπιθείᾳ καταφθούντων βίον, οἵους γεγενῆσθαι τοὺς πατριάρχας τε καὶ προφήτας ἀκούομεν, καὶ τοὺς μὲν αὐτούς τε καὶ σὺν ἐκείνοις δι' ἀρετῆς καὶ φιλοσοφίας ἀνδρισμένους ἐπὶ τὸ τέλειον, μαθητὰς λέγω καὶ Ἀποστόλους, καὶ μάρτυρας, καὶ πάντας τοὺς τὴν ἀνάρετον ζωὴν πρὸ τοῦ ὑλικοῦ τετιμηκότας βίου, οἳ κἂν ἐλάττους ὦσι τῷ ἀριθμῷ τοῦ πλήθους τῶν πρὸς τὸ χεῖρον ἀποῤῥιόντων, οὐδὲν ἧττον τὸ δυνατὸν εἶναι διὰ σαρκὸς τὴν ἀρετὴν κατορθῶσαι μαρτυροῦσι· τῶν δὲ λοιπῶν διὰ τῆς εἰς ὕστερον ἀγωγῆς ἐν τῷ καθαρσίῳ πυρὶ ἀποβαλλόντων τὴν πρὸς τὴν ὕλην προσπάθειαν, καὶ πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀποκληρωθεῖσαν τῇ φύσει χάριν διὰ τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμίας ἑκουσίως ἐπανιόντων. Καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν πρὸ ὥρας ἀναρπαζομένων νηπίων αὖθις: τὸ μὲν δύνασθαι, καὶ τὸν πρὸς τοῦτο τὸ μέτρον τῆς πονηρίας ἐλάσαντα, χρόνων τισὶ μακρῶν περιόδοις διὰ τῆς αἰωνίας καθάρσεως πάλιν ἀνδοῦναι τῷ τῶν σωζομένων πληρώματι παντὶ πρόδηλον πάντες τῷ πρὸς τὴν θείαν δύναμιν βλέποντι.

Ταῦτα μὲν οὖν ὅτι περὶ πάσης ἁμαρτίας ὁμοίως, καὶ περὶ πάντων ἁμαρτωλῶν τε καὶ ἀσεβῶν, καὶ αὐτῶν τῶν δαιμόνων εἴρηται καὶ τυφλῷ φασὶ δῆλον· ὅτι δὲ μετὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν κρίσιν τὴν τοιαύτην ἔσεσθαι λόγῳ διὰ πυρὸς κάθαρσιν δῆλον ἐξ ὧν ἐν τῷ αὐτῷ περὶ τῶν νηπίων λόγῳ φησίν: ἆρα κἀκείνη ἡ ψυχὴ τοῦ κριτοῦ παραστήσεται μετὰ τῶν ἄλλων τῷ ῥήματι, ὑφέξει τῶν βεβιωμένων τὴν κρίσιν, λήψεται τὴν κατ' ἀξίαν ἀντίδοσιν; ἢ πυρὶ καθαιρομένη κατὰ τὰς τοῦ Εὐαγγελίου φωνὰς, ἢ τῇ δρόσῳ τῆς εὐλογίας συναναψύχουσα, τί κοινὸν τοῖς τοιούτοις λόγοις, εἰπέ μοι, καὶ τῷ παρ' ὑμῖν εἰσαγομένῳ καθαρτηρίῳ; Πάντας μὲν γὰρ οὕτος ἁμαρτωλοὺς, καὶ πᾶσαν ἁμαρτίαν ὁμοίως διὰ τοῦ πυρὸς ἐκείνου καθαίρει, τινὰς δὲ ὑμεῖς, ὅσαι κουφότεραι καὶ ἐπί τινων, ὅσοι μὴ παντάπασι μοχθηροὶ καθαίρεσθαι λέγετε· καὶ ὁ μὲν μετὰ τὴν τελευταίαν κρίσιν, ὑμεῖς δὲ αὐτίκα μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ σώματος. Ἆρ' οὐ καλῶς ποιοῦμεν οὐ πάντα πειθόμενοι τοῦ τοιούτοις λόγοις, ἀλλ' ἢ νόθους αὐτοὺς νομίζοντες, εἰ καὶ γνησίους ὄντας, ὡς ταῖς Γραφαῖς ἐναντίους καὶ τοῖς κοινοῖς δόγμασιν, οὐ παραδεχόμενοι; Ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἔχουσιν ἐπὶ λέξεως ἐκθέσθαι κατηναγκάσθησαν, ἵνα μὴ τὸν ἅγιον δοκῶμεν συκοφαντεῖν, ὡς τοῖς Ὠριγενιακοῖς συμφερόμενοι δόγμασι, τὴν δ' ὑπὲρ τούτων ἀπολογίαν καὶ ὑμεῖς ἔν εἴητε δίκαιοι συνεισφέρειν, εἴ τινα καινοτέραν ἐπινοῆσαι δυνηθείητε· δίκαιον γὰρ, ἐπειδὴ καὶ κοινὸς ὑπάρχει διδάσκαλος, ὅπως τε εἰς τὴν τοιαύτην ἐνέπεσε δόξαν, καὶ ὅπως οὐχ ὑπὸ τῆς πέμπτης ἀπεδομιμάσθη συνόδου τὰ τούτου συγγράμματα, καὶ πυρὶ παρεδόθη· Τὸ γὰρ μετὰ τὴν σύνοδον ταύτην αὐτὰ νενοθοῦσθαι λέγειν ὑπ' ἄλλων τινῶν, καὶ ἄλλού του χάριν ἴωλον ἀτεχνῶς, καὶ κομιδῇ περιττὸν, ἀλλὰ μὴ οὐδ' ἀναγκαῖον ἄλλως ὅτι τοιαύτην ἴλως ἔσχηκε δόξαν διὰ τοῦτ' ἀφανισθῆναι τὰ τούτου συγγράμματα, καὶ πυρὶ δοθῆναι· τοῦτο γὰρ οὐδὲ τὰ Ὠριγένους ἔπαθε πάντα, καὶ δῆλον ἐκ τῆς λεγομένης αὐτοῦ φιλοκαλίας, ἥτις ἐξελέγη μὲν καὶ συνετέθη παρὰ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου σὺν τῷ μεγάλῳ φιλοπονήσαντι Βασιλείῳ, πλήρης δὲ τῶν τοιούτων ἐστὶ φωνῶν καὶ δογμάτων, διὰ τὸ ἀμφισβητήσιμον εἶναι τότε τὴν δόξαν, ἥπερ ἡμῖν εἴρηται πρότερον.

Ἀλλὰ καὶ ἦν ἅγιος Μάξιμος ἐπινοεῖ παραμυθίαν τῇ τοιαύτῃ τῆς ἀποκαταστάσεως δόξῃ τοῦ θαυμαστοῦ Γρηγορίου ἐκθησόμεθα μὲν ἡμεῖς ὁλοκλήρως, κρίνατε δὲ ὑμεῖς εἰ ἱκανὴ πρὸς θεραπείαν ἐστὶ τῶν τοιούτων τε καὶ τοσούτων λόγων: Τρεῖς ἀποκαταστάσεις οἶδεν ἡ Ἐκκλησία φησὶ· μίαν μὲν τὴν ἑκάστου κατὰ τὸν τῆς ἀρετῆς λόγον, ἐν ᾗ ἀποκαθίσταται τὸν ἐπ' αὐτῷ λόγον τῆς ἀρετῆς ἐκπληρώσας· δευτέραν δὲ τὴν τῆς ὅλης φύσεως ἐν τῇ ἀναστάσει εἰς ἀφθαρσίαν καὶ ἀθανασίαν ἀποκατάστασιν· τρίτην δὲ ᾗ καὶ μάλιστα κέχρηται ἐν τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις ὁ Νύσσης Γρηγόριος, τὴν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, τῇ ἁμαρτίᾳ ὑποποσουσῶν εἰς ὕπῃ ἐκτίσθησαν πάλιν ἀποκατάστασιν· δεῖ γὰρ ὥσπερ τὴν ὅλην φύσιν ἐν τῇ ἀναστάσει τὴν τῆς σαρκὸς ἀφθαρσίαν χρόνῳ ἐλπιζομένην ἀπολαβεῖν, οὕτω τὰς παρατραπείσας τῆς ψυχῆς δυνάμεις τῇ παρατάσει τῶν αἰώνων ἀποβαλεῖν τὰς ἐντεθείσας αὐτῇ τῆς κακίας μνήμας, καὶ παράσασαν τοὺς πάντας αἰῶνας, καὶ μὴ εὑρίσκουσαν στάσιν, εἰς τὸν Θεὸν ἐλθεῖν τὸν μὴ ἔχοντα πέρας, καὶ οὕτω τῇ ἐπιγνώσει, οὐ τῇ μεθέξει τῶν ἀγαθῶν ἀπολαβεῖν, καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκαταστῆναι, καὶ δεχθῆναι τὸ δημιουργὸν ἀναίτιον τῆς ἁμαρτίας. Ταύτην εἰ μὲν ἱκανὴν τὴν θεραπείαν νομίζετε, κοινὸν ἂν εἴη τὸ ἔρμαιον, εἰ δ' ἑτέραν ἐπ' αὐτῇ ζητητέον ἀκριβεστέραν, ξυνὸς φασιν ἐνκλιὸς· ὅτι γὰρ τοῖς Ὠριγένους ἔοικε συμφωνεῖν μᾶλλον ἢ τοῖς ὑφ' ὑμῶν λεγομένοις, παντὶπου δῆλον ἐξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων ἐστί· θαυμάζειν δὲ ἄξιον εἰ ἀρχαίαν τινὰ δόξαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ μίσην, ἐναντίαν δοκεῖν νομίζετε, ὅπου γε οἱ πλεῖστοι τῶν διδασκάλων καὶ γνωριμώτατον τὸ αἰώνιον πῦρ ἐκεῖνο, καὶ τὰς ἀπεράντους κολάσεις ἀλληγορικώτερον ἐξελάβοντο, ὡς μήτε πῦρ ἐκεῖ σωματικὸν νομίζεσθαι, μήτε σκότος ἕτερον ἕλλο, πλὴν ἢ τὴν τοῦ Θεοῦ ἄγνοιαν, καθάπερ καὶ φῶς

τοῖς ἀξίοις τὴν αὐτοῦ θεωρίαν, μήτε σκώληκα, γένος τι ἑρπετὸν ἰοβόλον καὶ σαρκοφάγον, ἀλλ' ἢ τὴν τῶν ἀκολάστων ὑπὸ τῆς συνειδήσεως βάσανον, καὶ τὸν πικρὸν ἐκεῖνον μετάμελον, μήτε βρυγμὸν ὀδόντων ἄλλον παρὰ τὴν τῶν θυμομαχούντων μανίαν, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῇ λύπην, καὶ τὸν πικρὸν ὀδυρμόν. Εἰ τοίνυν ἐκεῖνα τοιαῦτα μετὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν κρίσιν, πῶς τὰς ἀσωμάτους ψυχὰς αὐτίκα μετὰ τὴν λύσιν ὑπὸ σωματικοῦ πυρὸς δεξόμεθα κατακαίεσθαι καὶ καθαίρεσθαι, πλὴν εἴ μή τις φαίη, καὶ ταῦτα τοῖς εἰρηκόσι πρὸς ἕτερον τείνειν σκοπὸν, ἀλληγορικῶς τε καὶ πνευματικῶς λαμβανόμενα.

ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ

ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ

νῦν πρῶτον ἐκδιδόμεναι ἐκ τοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς εὑρισκομένου χειρογράφου

ΥΠΟ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΔΟΥ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Μελετῶντες τὴν κατὰ τὸν Μεσαιῶνα (1) ἱστορίαν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ παραβάλλοντες αὐτὴν πρὸς τὴν τῶν ἓξ πρώτων αἰώνων, μεγάλας ἀναμφιβόλως καὶ σπουδαίας εὑρίσκομεν τὰς διαφοράς. Εἴτε τὴν σχέσιν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν πολιτείαν ὑφ' ὅψιν λάβωμεν καὶ τὴν ἀνακαινιστικὴν δύναμιν τοῦ Εὐαγγελίου ἐπὶ τοῦ κόσμου παντὸς ἐξετάσωμεν, εἴτε τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διατύπωσιν τῶν χριστιανικῶν δογμάτων, τῶν παρὰ τῶν αἱρετικῶν προσβληθέντων ἐρευνήσωμεν καὶ τὴν ὀξύνοιαν καὶ βαθύνοιαν τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων καὶ Διδασκάλων, ἔτι δὲ καὶ τὴν εὐτολμίαν αὐτῶν καὶ παρρησίαν μεθ' ἧς τὸν Χριστιανισμὸν ὑπερήσπισαν θαυμάσωμεν, εἴτε εἰς τὴν διαμόρφωσιν καὶ διάπλασιν τῆς θείας λατρείας, τὴν ἁγιότητα τοῦ χριστιανικοῦ βίου, τὴν ἁπλότητα καὶ θρησκευτικότητα τῶν Χριστιανῶν ὡς καὶ τὴν αὐταπάρνησίαν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς τῶν μοναχῶν ἀποβλέψωμεν, εἴτε τέλος τὴν θεολογικὴν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης φιλολογίαν ἐν νῷ λάβωμεν, τὴν πρωτοτυπίαν καὶ ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῶν χρόνων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐσαεὶ οὕτως εἰπεῖν ἔθηκαν τὰς πρώτας ἐπιστημονικὰς βάσεις καὶ τὰ θεμέλια πασῶν τῶν θεολογικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐσχεδιογράφησαν τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς ἱερᾶς Θεολογίας τέμενος, πανταχοῦ θέλομεν ἐκπλαγῆ καὶ ὁμολογήσει, ὅτι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη δικαίως φέρει τὸν τίτλον τῆς κλασικότητος, τοῦ χρυσοῦ τῆς Ἐκκλησίας αἰῶνος. Ἐν πολλοῖς τῶν σημείων τούτων ὑπολειπομένην κατὰ πολλὰ εὑρίσκομεν τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν κατὰ τὸν Μεσαιῶνα. Ἀπὸ τοῦδε δὲν εἶναι διὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἡ ἐποχὴ τῆς πρωτοτυπίας καὶ δημιουργικότητος ἐν τῇ θεολογικῇ ἐπιστήμῃ, δὲν εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς προτέρας εὐεργετικῆς καὶ σωτηρίου ἐπιρροῆς ἐπὶ τοῦ κόσμου, δὲν εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς διατυπώσεως καὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν δογμάτων, δὲν εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν πατέρων καὶ διδασκάλων. Ἀλλὰ καὶ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι· οὐχὶ διότι ἡ πρεσβυγενὴς αὕτη καὶ μήτηρ πολλῶν θυγατέρων ἐκκλησία ἐξηντλήθη πλέον ἀπομαρανθεῖσα καὶ ἀποβαλοῦσα πᾶσαν ζωτικὴν ἰκμάδα, ἀλλὰ διότι καὶ βουλομένη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ ὡς καὶ πρότερον ἐν μέσῳ τῆς θορυβώδους καὶ ἀκαταστάτου ἐκείνης ἐποχῆς. Ἦν τότε ἡ ἐποχὴ τῆς κατὰ μικρὸν παρακμῆς καὶ πτώσεως τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Ἐχθροὶ φοβεροὶ καὶ ἰσχυροὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου ἀναφανέντες νέαν τροπὴν παρέσχον εἰς τὸ κράτος τοῦ Βυζαντίου, ἐπομένως καὶ εἰς τὴν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ διατελοῦσαν Ἐκκλησίαν. Ἀφ' ἑνὸς οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Ἄραβες καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Ῥῶσσοι, αἱ βιαιοπραγίαι τῶν Σταυροφόρων καὶ ἡ παλαιγενὴς τῆς Δύσεως δυσμένεια, ὁμολογητέον δὲ καὶ ἡ διαφθορὰ καὶ ἡ ἀνικανότης πολλάκις τῶν τὰς ἡνίας τοῦ κράτους κυβερνώντων, ταῦτα καὶ πολλὰ ἕτερα αἴτια, κλονήσαντα τὸ μόνον πεπολιτισμένον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἰκοδόμημα, παρεκώλυσαν καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς Ἐκκλησίας ἐντός τε καὶ ἐκτὸς τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Ἐν μέσῳ τοσούτων ποικίλων, φοβερῶν καὶ φανατικῶν πολεμίων ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διαδραματίσῃ τὸ αὐτὸ πρωταγωνιστοῦν καὶ πρωτότυπον πρόσωπον ἐπὶ τῆς κονίστρας τῆς Ἐκκλησίας. Ἓν μόνον κυρίως εἶχεν ὑπ' ὄψιν ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, νὰ μὴ ἐξέλθῃ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης τροχιᾶς, ἣν ἀπ' ἀρχῆς ὥρισαν αὐτῇ οἱ ἀπόστολοι καὶ αἱ μεγάλαι οἰκουμενικαὶ σύνοδοι. Καὶ ἀληθῶς δι' ὅλου τοῦ Μεσαιῶνος βλέπομεν αὐτὴν ἐξακολουθοῦσαν καὶ συνεχίζουσαν τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, τῇ αὐτῇ τάσει καὶ τῷ αὐτῷ κηρύγματι τοῦ Εὐαγγελίου, μέχρι τέλους δὲ καὶ ἀντὶ τῶν πολυτιμοτάτων ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν, ἀντεχομένην τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ παραδίδουσαν αὐτὴν σῶαν καὶ ἀλώβητον εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Ἐντεῦθεν ὅπου ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ ἀναφαίνονται αἱρέσεις καὶ κακοδοξίαι, ἐν τῷ αὐτῷ Εὐαγγελικῷ πνεύματι καταρραπίζει αὐτάς· ἀφίησι φωνὴν κατὰ τῶν Μονοθελητῶν καὶ Εἰκονομάχων, ἐξανίσταται κατὰ τῶν ὑπερφιάλων καὶ ἰδιοτελῶν ἀξιώσεων τῆς Ῥώμης καὶ πολλῶν ἄλλων ζιζανίων ἀναφυέντων ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου, συγκροτεῖ συνόδους οἰκουμενικὰς καὶ διὰ τῶν θείων αὐτῆς ἀποφάσεων περιθριγγεῖ τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ πίστιν. Δὲν ἵσταται μέχρι τούτου, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλην τὴν δυσμένειαν καὶ ἀντενέργειαν τῆς Δύσεως, μεθ' ὅλην τὴν ἐκ τῆς Ἀσίας μοιραίαν ἐπιδρομὴν καὶ καταπίεσιν διαδίδει τὸν Χριστιανισμὸν μεταξὺ τῶν Μωαβῶν, Βουλγάρων, Ῥώσσων καὶ ἄλλων εἰδωλολατρικῶν φύλων, διαμορφώνει καὶ διαπλάττει θριστικώτερον πολλὰ τμήματα τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας, μεταφυτεύει πολλαχοῦ τὰ ἄνθη τῆς μοναχικῆς πολιτείας καὶ ἐν γένει βαίνει ἐπὶ τοῖς ἴχνεσι τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἀποτροπιαζομένη πᾶν καινὸν καὶ ἀντευαγγελικόν.

Καὶ ὅμως ἀπέναντι τῆς ἀμερολήπτου ταύτης καὶ ἀπαθοῦς ἐκτιμήσεως τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κατὰ

(1) Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κατὰ τὸν Μεσαιῶνα, καθ' ἡμᾶς ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 622 καὶ τελευτᾷ εἰς τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

τὸν Μεσαιῶνα, πόσον διαφόρως καὶ δυσμενῶς κρίνουσι περὶ αὐτῆς οἱ τῆς Δύσεως ἱστοριογράφοι ἐκ διαφόρων κινούμενοι ἐλατηρίων! Καθὼς ἐν γένει τὸν Βυζαντινισμὸν θεωροῦσιν ὡς τὸ ἐθνικὸν ἐκεῖνο καὶ πολιτικὸν τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας πνεῦμα, παράγοντες τοῦ ὁποίου ἦσαν ἡ ἀπολυταρχία καὶ ἡ αὐθαιρεσία, οὕτω καὶ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν. Δὲν ἐμβλέπουσιν ἐν αὐτῇ οἱ πλεῖστοι ζωὴν, γονιμότητα καὶ παραγωγικότητα, ἀλλὰ γεροντικήν τινα μόνον στασιμότητα, ῥιζωθεῖσαν ἀγονίαν καὶ στειρότητα. Ἀπέναντι τῆς ἐνεργοῦ ζωῆς, τῆς νεανικῆς ἀκμῆς καὶ ἐντεταμένης ἰσχύος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως, λέγει ὁ ἄλλως σοφὸς Doellinger, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἐδείκνυε τοιαύτην γεροντικὴν καὶ ἀσθενικὴν ἀκινησίαν καὶ ὑψηλόφρονα νάρκην, ἥτις οὐδὲν πλέον ἠδύνατο νὰ μάθῃ, ἀλλὰ καὶ ἄγονος καὶ ἀσθενὴς ὑπῆρχε πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐσωτερικῆς εὐρωστιώσης αὐτῆς καταστάσεως. (1) Τοιαύτας κρίσεις περὶ Βυζαντινισμοῦ καθόλου καὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἰδίᾳ ἐκφέρουσι καὶ ἕτεροι τῶν νεωτέρων (2), οἵτινες ἐκ διαφόρων κινούμενοι λόγων, μὴ ἐρευνῶντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ πράγματα ἀντικειμενικῶς, οἱ τὴν ἀντικειμενικότητα ὡς νόμον οὐσιώδη τῆς ἱστοριογραφίας προβαλλόμενοι, καὶ παρ' ἀλλήλων πολλάκις τὰς κρίσεις αὐτῶν παραλαμβάνοντες, οὕτω μόνον ἠδύναντο νὰ ἐκφρασθῶσιν. Βεβαίως οὐδεὶς ἀμερόληπτος δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ κατάστασις τῆς κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας Ἐκκλησίας ἡμῶν δὲν ἦτο τοσοῦτον ἀνθηρὰ, ὅσον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐποχῇ· οὐδεὶς ἀντιλέγει ὅτι ἤδη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἕκτου αἰῶνος ἐξηλείφθη ἡ παραγωγικότης ἐκείνη καὶ τὸ δημιουργὸν πνεῦμα, τὸ διακρίνον τοὺς πατέρας καὶ διδασκάλους τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας· οὐδεὶς διαμφισβητεῖ ὅτι πολλάκις ἡ πολιτικὴ ἐξουσία ἐπίεζε τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτι πολλάκις ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Γρηγορίων καὶ Χρυσοστόμων ἐκάθηντο πρόσωπα ἀνάξια τῆς τοιαύτης διαδοχῆς, ἢ ὅτι ὁ φανατισμὸς καὶ ἡ ἀμάθειά τινων μοναχῶν καὶ τοῦ ὄχλου προὐξένει πράγματα τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὅτι ἡ κατάστασις ἐν γένει τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἦν οἰκτρὰ καὶ ὀδυνηρὰ, ὅτι ἐν αὐτῇ νάρκη μόνον καὶ μαρασμὸς ἐπεκράτει, οὐδὲν δὲ στοιχεῖον ζωῆς καὶ δυνάμεως ἐνεργοῦ, τοῦτο μόνον ὁ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τυφλώττων ἠδύνατο νὰ διισχυρισθῇ. Δυστυχῶς οἱ τῆς ἑσπερίας ἱστοριογράφοι μόνον πρὸς τὰ τυχὸν ἐλαττώματα καὶ τὰς ἐλλείψεις τοῦ μεσαιωνικοῦ ἡμῶν βίου ἀνοίγουσι τὸ ὄμμα αὐτῶν οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς τὰς ἀρετὰς τούτου καὶ τὰ προτερήματα. Αἱ δογματικαὶ, λέγουσι, π.χ. ἔριδες αἱ ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ γενόμεναι ὡς ἡ Εἰκονομαχία, οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν διότι ἐλλείπει ἐν αὐταῖς ἡ ζωηρότης ἐκείνη καὶ ἡ κίνησις ἡ κατὰ τοὺς προηγουμένους αἰῶνας παρατηρουμένη, ἄλλως τε περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἐξωτερικὴν θείαν λατρείαν. Ἀλλ' ἀγνοοῦσιν ἀρά γε ὅτι ἡ εἰκονομαχία ἦν ἅμα καὶ θεωρητικωτάτη ὡς συνδεομένη στενῶς πρὸς τὸ δόγμα τῆς θείας ἐνσαρκώσεως καὶ ὅτι αἱρομένης τῆς προσκυνήσεως τῆς εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ μυρία κακὰ εἵποντο; ἔπειτα ποῦ ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνησις ἐν ταῖς θεολογικαῖς συζητήσεσι τῆς Δύσεως, ὡς π. χ. ἐν τῇ περὶ Υἱοθετήσεως, Προορισμοῦ καὶ Εὐχαριστίας ἔριδι, τὴν ὁποίαν Δύσιν θεωροῦσιν ὡς ζῶσαν καὶ ἐνεργοῦσαν; κατὰ τίνα ἔριδες αὗται ἀνέπτυξαν μείζονα βαθύνοιαν καὶ διαλεκτικότητα ἢ ἔσχον σωτηριωδέστερα ἀποτελέσματα τῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἀναφανεισῶν; Ἔπειτα, λέγουσιν, ὁ βίος ὁ Χριστιανικὸς οὐδεμίαν ἔσχε παρ' ἡμῖν δύναμιν ἐξεγερτικὴν, μηδαμῶς ἀναβιβάζων τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν εἰς ὑψηλότερα· καὶ ὅμως ὅσα παραδείγματα τοιούτου βίου καὶ ἂν προσενέγκωσι, μήπως τοιαῦτα δὲν ἀπαντῶσι καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἓξ πρώτων αἰώνων ἐν οἷς τοιαῦται ἀρεταὶ καὶ ἠθικότης ἀνεπτύχθησαν, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἐθνικοὶ ἠναγκάζοντο νὰ ὁμολογῶσι τὸ ὕψος τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς; ἀλλὰ καὶ κατὰ τί ὁ ἠθικὸς βίος τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας ἦν ὑψηλότερος τῆς ἡμετέρας; δύνανται ἀράγε οἱ τοιοῦτοι κριτικοὶ καὶ προασπισταὶ τῆς Δύσεως νὰ ἀνακαλύψωσι καὶ παρ' ἡμῖν τοιαῦτα ἠθικὰ σκάνδαλα, οἷα μετὰ φρίκης συναντᾷ ὁ ἱστορικὸς ἐν ταῖς σελίσι τῆς Παπωσύνης; ποσάκις ἡ Ἐκκλησία ἐκείνη ἀντὶ μητρὸς ἀπεδείχθη μητρυιὰ τῶν βαρβάρων τῆς Δύσεως λαῶν; ποσάκις οἱ ποιμένες τοῦ λαοῦ ἀντὶ νὰ ὁδηγῶσι τὰ πρόβατα αὐτῶν εἰς νομὰς σωτηρίους ἔκειρον μόνα αὐτά; Καὶ μεθ' ὅλην τὴν διαφθοράν, τὴν ὁποίαν ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ ἐν τῷ ἠθικῷ βίῳ τοῦ ἡμετέρου Μεσαιῶνος, οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὴν Ἠθικὴν μεταβαλλομένην εἰς τὸν παπικὸν νομισμὸν καὶ τὸ νεκρὸν γράμμα, οὐδέποτε θὰ συναντήσῃ τὴν πνευματικὴν τυραννίαν, τοὺς κατὰ τῶν αἱρετικῶν πολέμους, τὰς δίκας, τὰς εἱρκτὰς, τὰς πυρὰς, τὰς ἱερὰς ἐξετάσεις καὶ τὰ ἰκριώματα αὐτῶν. Ὡσαύτως κατηγοροῦσι τοῦ ἡμετέρου Μεσαιῶνος ὡς στερουμένου τοιούτων χαρακτήρων οἵων εὐμοιρεῖ ἡ Δύσις ἐν τοῖς προσώποις π. χ. Γρηγορίου τοῦ Ἱλδεβράνδου, Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ'. Ἰννοκεντίου τοῦ Γ'. καὶ Δ'. κτλ. Ἀλλὰ διὰ τί ἀμβλυωποῦσι πρὸς τὰς μεγάλας προσωπικότητας τοῦ Φωτίου, τοῦ Νικηφόρου, Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, Μάρκου Εὐγενικοῦ καὶ ἄλλων, οἵτινες ἀπέναντι τῆς πατρῴας διδασκαλίας εἰς οὐδὲν ἐλογίσαντο τὰς εἱρκτὰς, τὰ βασανιστήρια καὶ τοὺς ποικίλους θανάτους; δὲν εἶναι ἀρά γε μεγάλοι καὶ σημαντικοὶ οἱ χαρακτῆρες οὗτοι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀγωνιζόμενοι καὶ μυριαχῶς κακουχούμενοι; ἀλλὰ καὶ κατὰ τί εἶναι κατώτεροι τῶν ἀληθῶς μεγάλων ἐκείνων Παπῶν, οἵτινες ὅμως πᾶσαν τὴν ἐνέργειαν καὶ ζωὴν αὐτῶν ὑπὲρ ψευδῶν καὶ ἀντευαγγελικῶν θεωριῶν ἐδαπάνησαν, τῆς παπικῆς ἀπολυταρχίας;

Ἀλλ' ἡ κυριωτέρα κατὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐν

(1) Kirche und Kirchen, Papsthum und Kirchenstaat, München 1861 σελ. 5. πρβλ. καὶ σελ. 158 καὶ 177. — (2) Ullmann, τὴν ὅλως λαμπρὰν μονογραφίαν περὶ τῆς δογματικῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν 12 αἰῶνα, ὅλως ἐπιγραφομένην: Nikolaus ὁ Μυστικὸς, Εὐθύμιος ὁ Ζιγαβηνὸς καὶ Νικήτας ὁ Χωνιάτης, ἐν τῷ περιοδικῷ: Studien und Kritiken ἔτος 1839 φυλλ. 3. Ἐνταῦθα πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ περιφανὴς διαμαρτυρόμενος λέγει καὶ ταῦτα: ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἡ κατὰ τοὺς προηγουμένους αἰῶνας ἀπαραλλάκτως προηγηθεῖσα τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς, ἔστη ἤδη καὶ κατέπεσεν ἀκολούθως εἰς πνευματικήν τινα νάρκην. Ἡ ἀνάπτυξις καὶ ὁ πολιτισμὸς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων μετωχετεύθη εἰς τοὺς βαρβάρους, ἀλλ' ἡ δυτικὴ καὶ βόρειος Εὐρώπη ἀνεγεννήθη, ἡ Ἀνατολὴ ἀπέθανε κατ' ὀλίγον!! σελ. 653. Πρβλ. καὶ Gieseler Kirchen Geschichte Τόμ. 2, τμῆμα 2, σελ. 619—667, ὡς καὶ τὰ Προλεγόμενα Ἀγαθαγγέλου Λουτροπούλου εἰς τὸ Θεολογικὸν Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως, Βενετίᾳ 1872, ἔνθα διὰ μακρῶν ὁ ἀοίδιμος ἀναιρεῖ τὰς πεπλανημένας θεωρίας Προτεσταντῶν τε καὶ Καθολικῶν περὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

τῷ Μεσαιῶνι μορφὴ εἶναι ἡ στειρότης καὶ πτωχεία ἐν τῇ Θεολογικῇ ἐπιστήμῃ, ἐνῷ ἀπεναντίας ἐν τῇ Δύσει ἐμβλέπουσι ζωὴν, κίνησιν καὶ παραγωγικότητα. Δὲν ἀρνούμεθα, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέγομεν, ὅτι ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ δὲν παρατηροῦμεν Χρυσοστόμους καὶ Βασιλείους καὶ Ἀθανασίους· ἀλλὰ καὶ τίς ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τοιαύτην ἀξίωσιν παρ' Ἐκκλησίας τοσοῦτον ἐργασθείσης καὶ τοσαῦτα ὑποστάσης, ὅσα οὐδεμία ἄλλη τῶν ὑπ' οὐρανόν; Μὴ καὶ ἐν τῇ κλασικῇ ἐπιστήμῃ δὲν συνέβη αὐτὸ τοῦτο; Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ Δύσις δύναται νὰ παράσχῃ ἡμῖν τοσούτους Θεολόγους καὶ ἐπιστήμονας, οἵους οἱ τῆς Ἑσπερίας σοφοὶ ζητοῦσι παρὰ τῆς βυζαντινῆς Ἐκκλησίας; Ἐὰν παραβάλωμεν τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν τῆς Δυτικῆς κατὰ τὸν Μεσαιῶνα, κατ' οὐδὲν εὑρήσομεν ὑπολειπομένην τὴν πρώτην, ἐν πολλοῖς δὲ καὶ ἀνωτέραν τῆς δευτέρας· ὁ κυριώτερος πυρὴν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως τῆς Δύσεως εἶναι ἡ λεγομένη Σχολαστικὴ φιλοσοφία καὶ θεολογία, ἥτις κατὰ τὸν 12 καὶ 13 αἰῶνα κυρίως ἀκμάζουσα καὶ τὴν ἀφορμὴν λαβοῦσα ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τῆς μετὰ τῆς ἀνατολῆς γνωριμίας, ἀναντιῤῥήτως οὐ πολλὰ παρήγαγε τῇ Θεολογίᾳ· ἀλλ' ὅτι πρὸς τοῖς καλοῖς πλείονα τὰ ἄκαρπα καὶ δύσπεπτα ἀπέτεκε, ὅτι ἀντὶ νὰ συμβιβάσῃ τὸ μεταξὺ πίστεως καὶ γνώσεως χάσμα ἀπεναντίας εὐρύτερον διανέῳξε καὶ ὅτι ἡ ὀξύνοια μετέπεσε πολλάκις εἰς τὴν σοφιστείαν, ἡ δὲ σπουδὴ πρὸς τὴν ἔρευναν εἰς σκεπτικήν τινα ἐπιπολαιότητα, τοῦτο οὐδὲ οἱ τὴν ἀξίαν αὐτῆς ὑπερτιμῶντες ἀρνοῦνται. Τοῦ δυτικοῦ τούτου Σχολαστικισμοῦ ἡ Ἀνατολὴ διετέλεσεν εὐτυχῶς ἀπηλλαγμένη, καθήκον αὐτῆς ἰδίως θεωρήσασα νὰ συλλέξῃ τὸν μέγαν ἁμητὸν τῆς μεγάλης καρποφορίας τῶν πατρικῶν χρόνων. Ἀλλὰ μήπως ἐν τούτῳ καὶ μόνον περιωρίσθη; δὲν παρήγαγε ἀρά γε πολλὰ ἐν ταῖς διαφόροις θεολογικαῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνων συζητήσεσι καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐπιστημονικαῖς ἐργασίαις; μικρὰ ἀρά γε εἶναι ἡ ἐν πολλοῖς πρωτοτυπία τοῦ Δαμασκηνοῦ, Φωτίου καὶ ἄλλων ἐν ταῖς περὶ εἰκόνων, περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἄλλων ζητημάτων συζητήσεσι καὶ ἐν αὐτῇ ἀκόμη τῇ ἐξηγητικῇ Θεολογίᾳ, ἧς ὁ συνήθης τύπος εἶναι αἱ λεγόμεναι Σειραί; Μικρὰ εἶναι ἡ παρ' ἡμῖν καθολικότης τῆς παιδείας καὶ τὸ ἀδιάσπαστον καὶ συνεχὲς τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας καθ' ἅπαντα τὸν Μεσαιῶνα; Μὴ δύνανταί ποτε νὰ κατηγορήσωσιν ἡμῶν ἀμάθειαν καὶ νὰ ἀνεύρωσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἡμῶν σκοτεινόν τινα αἰῶνα, οἷον ἀπαντῶμεν κατὰ τὴν 10 ἑκατονταετηρίδα ἐν τῇ Δύσει, τὸν saeculum obscurum καταλλήλως οὕτω κληθέντα διὰ τὴν παχυλὴν ἀμάθειαν οὐχὶ πλέον τῶν ποιμαινομένων, ἥτις ἦν συνήθης, ἀλλὰ τῶν ποιμαινόντων;

(Ἀκολουθεῖ).

ΤΑ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΑΡΙΣΤΡΙΟΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ.

Ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Περὶ τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς πρὸς τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην ἀπαντητικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Μολδοβλαχίας.

Ὅταν ἐκκλησία τις βλέπῃ διαφωνίαν μεταξὺ δύο ἐκκλησιῶν μὴ λαβοῦσα μέρος εἰς ταύτην, ὀφείλει πρὸς διατήρησιν τῆς γενικῆς εἰρήνης καὶ ἑνότητος ἵνα προτείνῃ λόγους διαλλαγῆς, ἀποφεύγουσα ὅσον ἐνεστι τὰς ἀντιλογίας, καὶ διατηροῦσα οὕτω τὴν εἰρηνικὴν αὐτῆς θέσιν.

Ἀλλ' ὅταν ὁ Ἡγεμὼν τῆς Μολδοβλαχίας κηρύττῃ, «ὅτι ἀποβαίνῃ τὴν Διαγνώμην τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως,» καὶ ἐπιχειρῇ, «ἵνα καταπολεμήσῃ αὐτὴν διὰ τῶν ἰσχυρῶν καὶ ἀκαταμαχήτων ὅπλων τῶν νόμων καὶ τῶν κανόνων,» τότε ὁ σκοπὸς τῆς εἰρηνεύσεως οὐδαμῶς ἄλλως ἐπιτυγχάνεται, εἰμὴ διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐπιχειρημάτων, δι' ὧν καταπολεμεῖ ὁ Ἡγεμών.

1. Δὶν δυνάμεθα ἵνα μὴ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ Ἡγεμὼν «ἀποβαίνῃ τὴν Διαγνώμην ἐξ ὀνόματος τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ.»

Ὁ Κλῆρος (ἐξαιρουμένων ἴσως ὄχι πολλῶν) καὶ ὁ λαὸς δὲν ἀνέγνωσαν τὴν Διαγνώμην, καὶ δὲν ἐξέφρασαν τὴν ἰδικῶν γνώμην περὶ αὐτῆς· ἂν δὲ ὁ Ἡγεμὼν ἐν τοῖς ζητήμασι τῆς πολιτείας καὶ τῆς Κυβερνήσεως δὲν δύναται ἄλλως ἵνα ἐκφέρῃ ἀπόφασιν ἐξ ὀνόματος τοῦ λαοῦ, εἰμὴ ἀφοῦ πληροφορηθῇ τὴν γνώμην αὐτοῦ διὰ τῶν νομίμων αὐτοῦ ὀργάνων, πολλῷ μᾶλλον προκειμένου περὶ θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων δὲν δύναται νὰ ἔχῃ δικαίωμα ἵνα ἐκφράσῃ τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ γνώμην ἢ τὴν τοῦ ὑπουργείου αὐτοῦ ἐξ ὀνόματος τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν.

2. Τὸν 34 Ἀποστολικὸν κανόνα ἀναγνωρίζει ὁ Ἡγεμὼν ὡς ἀρχὴν τῆς ἀνεξαρτησίας πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ὀρθοδόξων λαῶν.

Ὁ Κανὼν οὗτος λέγει: «τοὺς ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλήν.» Τοῦτο δὲ ἐννοεῖται περὶ τοῦ Μητροπολίτου τῆς Διοικήσεως, εἰς ὃν συνεκεντροῦτο ἡ κυβέρνησις τῶν ἐπαρχιακῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐπισκόπων· ἀλλ' ὁ Ἡγεμὼν ἄνευ λόγου ἀποκόπτει τὸν κανόνα τοῦτον ἀπὸ τῶν ἐπομένων αὐτῷ Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, δι' ὧν κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν περιστάσεων τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας ἡ διοίκησις τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν καὶ μητροπολιτῶν συνεκεντροῦτο εἰς τοὺς Ἐξάρχους καὶ Πατριάρχας, ὡς ἀποδεικνύουσιν αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ κανόνες, ὧν ποιεῖται μὲν μνείαν ὁ Ἡγεμών, ἀλλ' ἀπεσιωπήθη ἐξετάσαι αὐτούς. (Δ' Οἰκουμεν. Συνοδ. κανν. 9 καὶ 28).

3. Ἡ συνέχεια τοῦ γράμματος τοῦ Ἡγεμόνος ἀκουσίως ἐμφαίνει τὸ ἀσθενὲς τῆς γνώμης αὐτοῦ περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος· διότι, ἂν ἡ γνώμη αὕτη ἦν ἀδιαφιλονείκητος, ἤθελε καταδειχθῇ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας, καὶ οὐδεμίαν ἤθελεν ἔχει ἀνάγκην ἵνα προσεπιφέρῃ ἀποδείξεις· ἀλλ' ὁ Ἡγεμὼν προβαίνων ζητεῖ ἱστορικὰς ἀποδείξεις, καὶ οὕτως ὑπεμφαίνει ὅτι ἡ νομιζομένη παρ' αὐτοῦ κανονικὴ ἀρχὴ δὲν ἀποδεικνύει, ὅπερ προετίθετο ν' ἀποδείξῃ.

4. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος λέγει, ὅτι δυνάμει τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος, οἱ πέραν τοῦ Δουνάβεως Ῥουμοῦνοι καὶ Βούλγαροι ἀνέδειξαν πάλαι τὸ Πατριαρχεῖον Τορνόβου, ἵνα μὴ πέμπωνται αὐτοῖς ἐπίσκοποι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐνταῦθα δέον ἵνα λάβωμεν ὑπὸ σκέψιν πρῶτον, ὅτι τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀρχαῖον· δεύτερον, ὅτι ὁ Ἀποστολικὸς κανὼν οὐδὲν ἔδιδε δικαίωμα συνιστᾶν Πατριαρχεῖον· τρίτον, ὅτι κατ' αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ γράμματος προηγήθη τούτου ἡ ἐξάρτησις ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου· τέταρτον, ὅτι ἐὰν, μὴ θιωρουμένου τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος, ὑπῆρχεν αὕτη ἡ ἐξάρτησις ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου, πρὸς νόμιμον αὐτοῦ ἀνεξαρτησίαν ἀπῃτεῖτο νέον ἰδικαίτερον δικαίωμα διὰ κανονικῆς τάξεως, ὁποῖον τὸ γράμμα δὲν ἀποδεικνύει· ἔθεν τὸ παράδειγμα τοῦ Πατριαρχείου τοῦ Τουρνόβου δὲν ἀποδεικνύει τὸ ἀνεξάρτητον Ῥουμουνικῆς Μητροπόλεως.

5. Ὁ Ἡγεμὼν προϊὼν ἐν τῷ γράμματι αὐτοῦ λέγει, ὅτι δυνάμει τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος ὁ μέγας Δοὺξ Βασίλειος κατὰ τὸ 1447 δὶν ἠθέλησε νὰ λαμβάνῃ Μητροπολίτας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ κατέστησε Μητρόπολιν, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸς τὸν διορισμὸν Μητροπολίτου.

Πάντα ταῦτα δὲν ἔχουσι ἀληθείας. Ὁ μέγας Δοὺξ Βασίλειος δὲν κατέστησεν ἐν Μόσχᾳ Μητρόπολιν· αὕτη ὑπῆρχε καὶ πρὸ αὐτοῦ· ἡ δὲ αἰτία τῆς μὴ παραδοχῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Μητροπολίτου δὲν ἦτον ὁ 34 Ἀποστολικὸς κανών, ἀλλ' ἡ Φλωρεντινὴ ἕνωσις, ὑφ' ἧς μεμολυσμένος

ὑπάρχων ὁ Μητροπολίτης Ἰσιδωρος δὲν ἐγένετο παραδεκτὸς ἐν Μόσχᾳ, καὶ ὑπὸ τῆς ὁποίας ἡμαυρώθη τότε καὶ ὁ θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν δὲ τοιαύταις περιστάσεσιν ἡ ἀνάγκη ἐπέτρεπε τῇ ρωσσικῇ Ἐκκλησίᾳ ἵνα ἐκλέξηται καὶ χειροτονήσῃ ἑαυτῇ Μητροπολίτην ἀνεξαρτήτως τῆς ὡς ἐκ τῆς ἑνώσεως ἀμαυρωθείσης Κωνσταντινουπόλεως· ἡ δὲ μαρτυρία ὅτι ὁ μέγας Δοὺξ ἀνέλαβε τὸν διορισμὸν Μητροπολίτου, ἐπ' οὐδεμιᾶς στηρίζεται βάσεως· ὁ μ. Δοὺξ δὲν ἐξεδικε τοιοῦτον νόμον ὁποίος ἐξεδόθη ἤδη ἐν τῇ Μολδοβλαχίᾳ. Ἐν Ρωσσίᾳ ἐτηρήθη ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐκλογὴ συναινέσει καὶ ἐπικυρώσει τοῦ Ἡγεμόνος, ὥστε τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου Δουκὸς Βασιλείου οὔτε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Μολδοβλαχικῆς ἐκκλησίας ἀποδεικνύει, οὔτε τοὺς νέους νόμους δικαιοῖ.

6. Παρακατιὼν ὁ Ἡγεμὼν λέγει, ὅτι δυνάμει τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος, ὁ μέγας Δοὺξ Θεόδωρος Ἰβάνοβιτζ τῷ 1589 κατέστησε Πατριαρχικὸν Θρόνον ἐν Μόσχᾳ.

Ἀλλὰ τὸ Πατριαρχεῖον ἐν Ρωσσίᾳ συνέστη οὐχὶ δι' ἁπλῆς αὐθαιρεσίας τοῦ μεγάλου Δουκὸς οὐδὲ διὰ πολιτικοῦ νόμου, ὡς φέρεται ἡ Μολδοβλαχικὴ Κυβέρνησις πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν, ἀλλὰ συνέστη κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τῇ εὐλογίᾳ τῆς Ἀνατολικῆς ἱεραρχίας· οὕτω καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Βασιλέως Θεοδώρου οὐδόλως ἀποδεικνύει τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲ χρησιμεύει πρὸς δικαίωσιν τῶν πράξεων τῆς Μολδοβλαχικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ πρὸς ἔνδειξιν τῆς κανονικῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, ἐν περιπτώσει νέων διατάξεων, ἀποβλεπουσῶν τὴν Ἱεραρχίαν οἱαδήποτε μερικῆς ἐκκλησίας.

7. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος λέγει ὅτι δυνάμει τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος ὁ μέγας Πέτρος τῷ 1721 ἀντικατέστησε τὸ Πατριαρχεῖον διὰ τῆς Συνόδου ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ προεδρείαν.

Ἐν οὐδεμιᾷ ἐπιστήμῃ πράξει ἐρρέθη, οὔτε ἠδύνατο νὰ ῥηθῇ, ὅτι ἡ Σύνοδος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν συνέστη δυνάμει τοῦ ῥηθέντος κανόνος· ὁ κανὼν οὗτος λέγει περὶ τοῦ Μητροπολίτου τῆς Διοικήσεως, καὶ οὐχὶ περὶ Συνόδου· ἡ δὲ Σύνοδος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν συνέστη τῇ εὐλογίᾳ τῶν τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχῶν. Ἐὰν δὲ ἡ Μολδοβλαχικὴ Κυβέρνησις ἐπιθυμεῖ ἵνα μιμηθῇ τὸ παράδειγμα τοῦτο, ὠφειλεν ἵνα ἀποστανῇ πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, καὶ ἐξαιτήσηται τὰς εὐλογίας καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ πρὸς σύστασιν διατάξεων, ἀφορωσῶν τὴν διαρρύθμισιν τῆς Μολδοβλαχικῆς ἱεραρχίας. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν προεδρείαν ἢ τὸ πρωτεῖον (primauté), τοῦτο ἐν τῇ ρωσσικῇ Συνόδῳ ἀνήκει τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν μελῶν αὐτῆς. Ἐν δὲ τῷ διατάγματι τοῦ 1721 ἔτους, ὅτ' οὐ ἱκανοποιήθη εἰς τὸ Κράτος ἡ σύστασις τῆς Συνόδου, λέγεται, ὅτι «παρὰ τῆς Συνόδου δεῖ ζητεῖν τὴν τελειωτικὴν γνώμην, ἀπόφασιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ πνευματικοῦ δικαίου.» Κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῆς Συνόδου συμπλήρωσιν τοῦ ἑαυτῆς καταστατικοῦ διὰ νέων ἄρθρων, μετριφρόνως ἐξεφράσθη Πέτρος ὁ Α'. «ποιεῖν τοῦτο οὐχὶ ἄνευ τῆς ἡμετέρας συναινέσεως.»

8. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος ἐξακολουθεῖ, ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους οἱ Ἕλληνες ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα τῆς Ρωσσίας.

Οὐδὲ τοῦτο τὸ παράδειγμα χρησιμεύει πρὸς δικαιολογίαν τῶν πράξεων τῆς σημερινῆς Μολδοβλαχικῆς Κυβερνήσεως. Τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον δι' ἰδίας αἰτίας ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον ἵνα ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ ᾖ ἀνεξάρτητος, ἢ ὅσον οἷόν τε ἦτον ἐξηρτημένη ἐκ τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου· διὰ τοῦτο εἰ καὶ μὴ παραυτίκα, πρὸς σύστασιν ἰδίας Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἐζητήθη ἡ εὐλογία τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ ἡ συναίνεσις τῆς Συνόδου πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, καὶ οὕτως ἡ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἴτυχε νομίμου ἐκκλησιαστικῆς ὑπάρξεως· ἡ δὲ νῦν Μολδοβλαχικὴ ἐκκλησία οὔτε ἔσχε τοιαύτας αἰτίας, οἵας εἶχεν ἡ Ἑλληνικὴ πρὸς ἀποχωρισμὸν αὐτῆς, οὐδὲ μετεχειρίσθη πρὸς τοῦτο τοιαῦτα νόμιμα μέσα.

9. Ὁ Ἡγεμὼν ἐπέγων τὴν 131 Νεαρὰν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐν ᾗ ἀπαριθμοῦνται οἱ εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑποκείμενοι ἐπίσκοποι, ἐξάγει τὸ ἑξῆς συμπέρασμα. Ἡ παραλείψις τῆς Τραϊανῆς Δακίας ἢ ὑπαρλπείας (νῦν Ρουμουνίας) δὲν μᾶς δεικνύει ἀρά γε ἀρκούντως, ὅτι ἀπ' ἐκείνης ἐκάθη τῆς ἐποχῆς ἡ ἐπαρχία αὕτη εἶχε μείνει ἀνεξάρτητος;

Δὲν ἀποδεικνύεται ἐκ τούτου ἐναργῶς πόθεν προέκυψε καὶ τί σημαίνει ἡ παράλειψις ἑνὸς ὀνόματος· προσεκτέον δὲ εἰς τὰς λέξεις: «ἀπ' ἐκείνης ἐκάθη τῆς ἐποχῆς» αἵτινες ἀποδεικνύουσιν, ὅτι μέχρις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἡ Ρουμουνία ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον· ἔξαρκεῖ ἄρα πρὸς κατάργησιν τοῦ Δικαίου τούτου ἡ παράλειψις ἑνὸς ὀνόματος ἐκ τοῦ πολιτικοῦ ἐγγράφου· ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου Ἀχριδῶν πρὸς τὸν Στέφανον Ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας τῷ 1456, ὅ,τι καὶ ἂν περιέχῃ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, δὲν δύναται ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἀπορρῶσα βάσις πρὸς λύσιν τῆς παρούσης ὑποθέσεως.

10. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Μολδοβλαχικῆς ἐκκλησίας, τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος προσεπιφέρει πρᾶξίν τινα τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἧς γίνεται μνεία καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Συνόδου τῆς Μολδαβίας τῆς ἀ. Ἰανουαρίου 1752, δι' ὧν ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐπικυρώθη ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ Μητροπολίτου τῆς Μολδαβίας δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος κατὰ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν πρὸς τὸν Ἡγεμόνα Ἀλέξανδρον τὸν ἀγαθὸν παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ἐπιχείρημα σκοτεινόν· ἡ πρᾶξις ἀποδίδεται ὁτὲ μὲν εἰς ἀπόφασιν τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις οὐδαμοῦ φαίνεται, ὁτὲ δὲ εἰς διάταγμα τοῦ Αὐτοκράτορος· ὡς βάσις δὲ τῆς πράξεως ἐτέθη ἡ παράκλησις τοῦ υἱοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἡ δὲ τῆς Μολδαβίας Σύνοδος τῷ 1752, ἐστὶ μαρτυρία μεταγενεστέρα, ὥστε δὲν καταδεικνύεται τί λέγει αὕτη ῥητῶς.

11. Ὁ Ἡγεμὼν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Μητροπολίτου τῆς Μολδαβίας ἐπικαλεῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἡγεμόνος Δημητρίου Καντεμίρου, ἐκδοθεῖσαν τῷ 1714.

Τί δὲ λέγει αὕτη; Ἔκδοσις Μόσχας 1789, σελ. 363 καὶ ἑξῆς· «Ἡ καθιέρωσις τῶν Μητροπολιτῶν τῆς Μολδαβίας ἀπ' αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ θρόνου τούτου μέχρι τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου ἐγίνετο διὰ χειρὸς τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ἀλλὰ τότε ἐπειδὴ ὁ Μητροπολίτης ἦν ἄνθρωπος ἰδιότροπος, καὶ ἔχων μικρὰν γνῶσιν τῆς ἁγίας Γραφῆς, διὰ τὴν ὑποσχεθεῖσαν αὐτῷ τιμὴν τοῦ ἑβδόμου θρόνου, καὶ τὴν ἄλλην προταθεῖσαν αὐτῷ τιμὴν παρὰ τοῦ Πάπα, ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ σὺν αὐτῷ ἀποσταλέντος πράσσεως παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀγαθοῦ, Ἡγεμόνος Μολδαβίας, ὑπέγραψε πάσας τὰς ψευδεῖς καὶ ἀπατηλὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου. Ἀλλὰ μετὰ τὴν διάλυσιν αὐτῆς δὲν ἐτόλμησεν ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς Μολδαβίαν. Τότε Μάρκος ὁ ἐπίσκοπος Ἐφέσου τὸν ἑαυτοῦ ἀρχιδιάκονον, Βούλγαρον τὸ γένος, ἄνδρα λίαν ἐγνωσμένον ἐπὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ὀρθοδοξίᾳ, κατέστησε Μητροπολίτην Μολδαβίας· καὶ ἐπειδὴ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἠσπάσθη τὴν ἐναντίαν μερίδα, προσέταξεν (ὁ Μάρκος) τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ ἵνα λάβῃ τὴν ἐπικύρωσιν παρὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀχριδῶν. Ἔκτοτε δὲ μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος οἱ Μητροπολῖται τῆς Μολδαβίας ὡφείλον ἵνα λαμβάνωσι τὴν ἑαυτῶν ἐπικύρωσιν παρὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀχριδῶν.» Τούτων ὄντως ἐχόντων ὁ Μητροπολίτης τῆς Μολδαβίας μετὰ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον δὲν ἔλαβε τὴν ἐπικύρωσιν αὐτοῦ, οὐχὶ δικαιώματι ἰδίας ἀνεξαρτησίας, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης, διότι ὁ Πατριάρχης δὲν ἦτον ὀρθόδοξος· οὐδὲ Μάρκος ὁ Ἐφέσου ἀνεγνώρισε τὸν Μητροπολίτην τῆς Μολδαβίας ἀνεξάρτητον, ἀλλ' ὑπέταξεν αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης τῷ Πατριάρχῃ Ἀχριδῶν. Ἀκολούθως ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παρθένιος ὑπέμνησε τῷ Ἡγεμόνι τῆς Μολδαβίας Βασιλείῳ περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ θρόνου αὐτοῦ· ὁ δὲ Βασίλειος ἐνδοὺς εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου γραφόμενα, διέταξεν ὥστε ἔκτοτε καὶ ἐφεξῆς ὁ Μητροπολίτης τῆς Μολδαβίας νὰ μὴ λαμβάνῃ παρ' οὐδενὸς ἄλλου τὴν ἐπικύρωσιν αὐτοῦ, εἰμὴ παρὰ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ἡ διάταξις αὕτη ἐπεκυρώθη μετ' οὐ πολὺ ἐν τοπικῇ Συνόδῳ συγκροτηθείσῃ ἐν Ἰασίῳ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ἡγεμόνος κατὰ τῶν εἰκονομάχων καὶ ἄλλων τότε αἱρετικῶν, τῇ συναινέσει καὶ ὑπογραφῇ πάντων τῶν Πατριαρχῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀχριδῶν.» Ἐφεξῆς ἐν σελ. 367, ὁ Καντεμίρης ἀντιφάσκων πρὸς τὴν ἄνω ῥηθεῖσαν συνοδικὴν ἀπόφασιν ὅλην ποῦ βασιζόμενος, λέγει περὶ τοῦ Μητροπολίτου Μολδαβίας «αὐτὸς καί τοι μὴ φέρων τὸ ὄνομα Πατριάρχου, ἀλλ' οὐδενὶ ἐξ

αὐτῶν πάκειται » καὶ περαιτέρω· «Τρεῖς ἐπίσκοποι Μολδαῦοι ἐκτελοῦσι τὴν χειροτονίαν τοῦ Μητροπολίτου.» Ὅπως συμβιβάσωμεν τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀντίφασιν τοῦ ἱστορικοῦ, δέον ἵνα ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ τελευταία αὐτοῦ μαρτυρία ἐξεικονίζει αὐθαιρέτως οἰκειοποιηθεῖσαν παρὰ τοῦ Μητροπολίτου θέσιν, ἐναντίον τοῦ ἀρχαίου Δικαίου καὶ τῆς Συνοδικῆς ἀποφάσεως.

(Ἀκολουθεῖ).

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

ΥΠΟ Μ. Δ. Χ.

Πρώτιστον ἀπαιτούμενον πάσης ἀληθοῦς μορφώσεως, αὐτὴ ἡ συνείδησίς ἐστι καὶ συναίσθησις τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας· δι' αὐτῆς γὰρ καὶ μόνης ὁ ἄνθρωπος αἴρεται εἰς ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τῶν περιορισμῶν τοῦ φυσικοῦ ἀνθρώπου καὶ ὑψοῦται ἀπὸ τῆς ἀτομικότητος τοῦ ἐγὼ εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου καθολικὴν ἰδέαν· τοιαῦται ὅμως ἰδέαι θάλλουσι καὶ ἀναπτύσσονται μόνον εἰς τοὺς εὐρεῖς καὶ ὑψηλοὺς ὁρίζοντας τῆς θρησκείας καὶ τῆς πολιτείας, τῆς θρησκευτικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς μορφώσεως, ἐκ τῆς καθαρᾶς ἐννοίας τῆς θεότητος καὶ τοῦ ἀτόμου.

Προτάσσομεν τὴν ἀνεπίδεκτον συζητήσεως ἀρχὴν ταύτην ὅπως μὴ παρασυρθῇ τις ὑπὸ τῆς πεπλανημένης ἰδέας ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις, ἤτοι ἡ τῆς διανοίας μόρφωσις τὸ μόνον ἐστὶ στοιχεῖον ἀναπτύξεως τοῦ πνευματικοῦ βίου, ὃς καθὰ ὁ φυσικὸς τοῦ ἀνθρώπου βίος οὐκ ἔστι μηχανικός, ἀλλ' ὀργανικός· ὥσπερ δὲ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φυσικὴ ἀνάπτυξις ἀποτέλεσμά ἐστι τῆς ἁρμονικῆς ἀμοιβαίας ἐπιδράσεως τῶν ἐν αὐτῷ φυσικῶν στοιχείων καὶ ἐνεργειῶν μετὰ τοῦ ἐκτὸς αὐτοῦ φυσικοῦ κόσμου, οὕτω καὶ ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ ἀνάπτυξις ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἁρμονικῆς ἀλληλεπιδράσεως τῶν ἐν αὐτῷ πνευματικῶν δυνάμεων μετὰ τῶν στοιχείων τοῦ περὶ αὐτὸν κόσμου· ταῦτα ὅμως οὔτε ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν ἐκπαιδευτηρίων οὔτε ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν διδασκόντων δύνανται ὑπάρξαι, ἀλλ' ἐν μόνοις τοῖς σπλάγχνοις τῆς κοινωνίας.

Ὅθεν περὶ ἐκπαιδεύσεως γράφοντες ταύτην ὡς ἕνα τῶν παραγόντων τῆς μορφώσεως ἐξετάσωμεν καὶ τὰ τοῦ συστήματος δι' οὗ ταύτην ἐπιδιώκομεν οὐχὶ πόλυτως, ἀλλ' ἐν σχέσει τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν βίου πραγματευθησόμεθα, μὴ παροῶντες τὴν ἐπιγενομένην ὑπομείωσιν τῆς ἐξ αὐτῆς ὠφελείας ἐκ τῆς πλημμελοῦς κατ' οἶκον ἀνατροφῆς, ἣν ἡ σφαλερὰ ἰδέα τῆς τὴν μόρφωσιν ἐκ μόνης τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐκζητούσης κοινωνίας ἐπάγεται.

Ἐκπαίδευσις καὶ ἀνατροφὴ δέον παραπλεύρως συμβαδίζοντα καὶ τὴν μόρφωσιν καθόλου χαρακτῆρος ἠθικοῦ ἐπιδιώκειν, τὴν ἐκ τῶν πολλῶν καὶ διαμαχομένων ὀρέξεων τῆς ψυχῆς χορηγίαν τῇ θελήσει τοῦ ἀγαθοῦ τῶν σκήπτρων αὐτῆς καὶ τὴν διὰ τοσαύτης ἰσχύος περιβολὴν αὐτῆς, ὥστε πᾶσαν ἄλλην θέλησιν μὴ δύνασθαι παρασύραι καὶ ἐκβιάσαι ταύτην εἰς πράξεις μὴ συναδούσας τῷ δικαίῳ καὶ τῇ εὐπρεπείᾳ. Μονομερὴς γὰρ ἀνάπτυξις τῆς διανοίας διασπᾷ ὅλως τὸ πνεῦμα καὶ τὸν ἄνθρωπον, καθίσταται δ' αἰτία τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, ἧτις τοσούτῳ μᾶλλον ἐπικίνδυνος, ὅσον τὸ λογικὸν ἐπισκοτιζόμενον διὰ τῆς ἀτελοῦς καὶ κατ' ἐπιφάνειαν νοήσεως καὶ τῆς ἐπιπολαίου πεποιθήσεως τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀληθοῦς, καταστρέφει καὶ αὐτὰ τὰ ἔμφυτα ἠθικὰ αἰσθήματα ἀντὶ τοῦ ἐξευγενίζειν αὐτά.

Τί ἀποκομιζόμεθα ἐκ τῆς τοιαύτης ροπῆς καὶ φορᾶς ἡμῶν; Ἀντὶ θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς μορφώσεως, ἧς ἄνευ ἡ τῆς ψυχῆς ἐπ' ἀγαθῷ διάπλασις οὐκ ἐπιτυγχάνεται, τὴν ἐπάρατον προσκτώμεθα ἡμιμάθειαν, δι' ἧς ἡ ψυχὴ διαστρεβλοῦται καὶ τὸ ἦθος διαφθείρεται, ἐπειδὴ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἡμῶν ἐλευθερίαν ὑποτάσσομεν εἰς τὴν δεσποτικὴν γνώμην τῶν ἀπαιτήσεων ψευδοῦς πολιτισμοῦ, ἐπιδιώκοντες δὲ τὸ ἐπίχρισμα τῆς παιδείας ἀποφεύγομεν ἕνεκεν ἐλλείψεως μέσων τὴν βαθυτάτην καὶ ἀπαράγραπτον αὐτῆς βαφήν.

Εἰς τὴν κοινωνικὴν ταύτην φαγέδαιναν τῆς ἐπιπολαίου ἐκπαιδεύσεως ἀποδίδωσι καὶ ὁ κ. Δ. Ν. Βερναρδάκης τὴν ἐνεστῶσαν ἡμῶν ἀθλιότητα γράφων· «Ἡ σημερινὴ οὐχὶ εὐάρεστος πολιτική, θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις εἶνε οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ καρπὸς τῆς μὴ τελειωθείσης ἀκόμη διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ἐπιπολαιότης, ἡ ἡμιμάθεια, ἰδοὺ ἡ κεκρυμμένη ῥίζα, τὸ ἀπόκρυφον αἴτιον τοῦ κακοῦ, ἡ λέξις ἡ λύουσα τὸ αἴνιγμα τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς τοῦ βίου τῆς νέας Ἑλλάδος.»

Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ κυρίου τούτου σκοποῦ, τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς μορφώσεως τοῦ ἀτόμου ὃν δέον ἵνα ἐπιδιώκῃ ἡ ἐκπαίδευσις, καὶ ὃν δυστυχῶς παραμελοῦμεν ἢ ἀτελῶς θεραπεύομεν, αὕτη καὶ πρὸς μερικώτερον σκοπὸν ἀνάγκη ἵνα ἀφορᾷ, τὴν μετάδοσιν τῶν ἐν τῷ βίῳ ἀναγκαίων τοῖς ἀνθρώποις γνώσεων, ὅθεν δέον μὴ περιστέλλεσθαι ταύτην εἰς μόνους τοὺς ὀλίγους τοὺς ἀνωτέρας μαθήσεως ὀρεγομένους καὶ παροραν τοὺς πολλοὺς τοὺς ἐπὶ βιοποριστικὰς ἐργασίας τάχιστα τραπησομένους, καταδικάζειν δ' αὐτοὺς εἰς ἀγνωσίαν. Ὀφείλομεν, ἵνα μὴ ὦμεν ἀμαθεῖς θεωρητικοί, ἄνδρες ἀφῃρημένων καὶ ποιητικῶν ἰδεῶν, ἀλλ' ἀντιμετωπίσωμεν τὴν κατάστασιν ἡμῶν καὶ ἀνομολογήσωμεν ὅτι ἐν ᾧ ὁ ἐκτὸς ἡμῶν νεώτερος κόσμος προοδεύει, ἡμεῖς μένομεν στάσιμοι, πεπαιδευμένοι ἐν τῇ ἀμαθείᾳ καὶ ταῖς τετριμμέναις ἰδέαις. Ἐμμενοῦμεν δὲ ἐν αὐταῖς ἐφ' ὅσον δὲν ἐννοήσομεν τὴν ἀνάγκην σχηματισμοῦ αὐτοτελῶν κύκλων ἐκπαιδεύσεως πρὸς τὴν μόρφωσιν τῶν ἐπὶ βιοποριστικὰ ἔργα τραπησομένων, ἀλλὰ συστελλόμεθα ἐν μόνῃ τῇ γυμνασιακῇ ἐκπαιδεύσει, παροροῦντες τὴν δημοτικήν.

Πρὸ ὀκταετίας ὁ Γάλλος Α. Συμωνὲν ἀνερευνῶν τὰ αἴτια τῶν προφάτων τῆς πατρίδος αὐτοῦ δεινῶν ἔγραφε: «Μακρόθεν προέρχεται τὸ δεινὸν καὶ οὐκ ἐξαλειφθήσεται ταχέως. Προέρχεται ἐκ τῆς ἀνατροφῆς ἐκείνης τῆς νόθου, ἄρρονος, ἀλλοκότου, ἣν λαμβάνομεν ἅπαντες ἐν τοῖς λυκείοις καὶ σχολείοις ἡμῶν..... Ἐφίεσθε μαθεῖν τί εἶδον ἐν τῇ συμπολιτείᾳ τῆς βορείου Ἀμερικῆς; Σύμπας ἐκεῖ ὁ κόσμος ἐπίσταται ἀνάγνωσιν, γραφὴν, ἀριθμητικὴν, ἕκαστος δύναται ἀγορεῦσαι δημοσίᾳ· ἐμαθεν ὀλίγην ἱστορίαν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, ὀλίγην γεωγραφίαν καὶ ῥητορικήν· φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ πολιτικὴν οἰκονομίαν... Καὶ αἱ γυναῖκες τὴν αὐτὴν ἀνατροφὴν λαμβάνουσιν, ἐπειδὴ ὁ τῶν

Ἀμερικανῶν νομοθέτης οὐκ ἀγνοεῖ τὴν ἐπιρροήν, ἣν αἱ γυναῖκες ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τοῦ καθόλου βίου».

Καὶ παρ' ἡμῖν δυνατὴ ἡ γενίκευσις τῆς γνώσεως τοῦ ἀναγνώσκειν, γράφειν καὶ ἀριθμεῖν, ἐὰν προνοήσωμεν ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐὰν ἀνασχηματίσωμεν τὰ ἀλληλοδακτικὰ σχολεῖα, κατὰ τὸ ἐκ Φαναρίου παρεχόμενον ἡμῖν πρότυπον, εἰς αὐτοτελῶν κύκλων διδασκαλεῖα, ἐὰν προστελκύωμεν τὸν πολὺν τῶν παίδων ὅμιλον καὶ δὲν ῥιγαδεύωμεν αὐτὸν ἐκ τῶν σχολικῶν βάθρων τρομάζοντα ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ὀφείλει ἵνα διανύσῃ δεκατέσσαρα τοὐλάχιστον ἔτη τοῦ βίου αὐτοῦ ὅπως δυνηθῇ καὶ ἐκμάθῃ ὅχι ὅσα ὁ τῆς βορείου Ἀμερικῆς κάτοικος ἐκδιδάσκεται εἰς τὸ ἥμισυ τῆς χρονικῆς ταύτης περιόδου, ἀλλ' ἵνα ἀναγινώσκῃ καὶ γράφῃ κἄπως ὀρθῶς.

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΛΟΓΟΥ.

—

Γαὶ Μ. Δ. Χ.

Διερχόμεθα τὴν πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως τεσσαρακονθήμερον νηστείαν καθ' ἣν καθαίροντες νοῦν καὶ διάνοιαν ἑτοιμαζόμεθα προιέναι τῇ Τραπέζῃ τῆς ζωῆς καὶ μεταλαβεῖν τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ ζητῆμα τοῦτο τοῦ ἐνιαυτοῦ σωτήριον ἔξασκεῖ ἐπιρροὴν ἐπὶ πάντα τὸν λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον, ἅτε παρεχομένης εὐκαιρίας τοῖς μεμερισμένοις ἔχουσι τὸν βίον αὐτῶν εἰς τὰς ἐπὶ γῆς ἀσχολίας καὶ ἡδονὰς ἵνα ἐξετάσωσιν ἑαυτούς, ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μητρικῶς ὑπὲρ τῶν τέκνων αὐτῆς κηδομένη, πάντοτε μὲν, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰς περιόδους ταύτας τῶν νηστειῶν, καθ' ἃς ἡ ψυχὴ ἧττον ὑπὸ τῆς ἡδυπαθείας κυριευομένη ἐπιδεκτικωτέρα ἐστὶ πνευματικῶν ἐντυπώσεων, ἐρρόντισε καὶ φροντίζει ἵνα διὰ διδασκαλιῶν καταλλήλων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐνσπείρῃ εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν.

Τῇ μητρικῇ ταύτῃ τῆς Ἐκκλησίας μερίμνῃ χάρις ἀπὸ τῆς προπαρελθούσης Κυριακῆς ἐν τοῖς πλείστοις τῶν εὐαγῶν ἡμῶν ναῶν τὴν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν παρακολουθεῖ· ἡ ἀνάπτυξις αὐτοῦ, ἡ ἀπ' ἄμβωνος διδασκαλία εἰς προτροπὴν τῶν πιστῶν πρὸς ῥύθμισιν τοῦ βίου αὐτῶν κατὰ τὰ Εὐαγγελικὰ παραγγέλματα.

Ἡ διὰ τῆς διδασκαλίας ταύτης ὠφέλεια ἀρρᾳ οὐ μόνον τοὺς εὐμοιροῦντας ἵνα ἐκκλησιασθῶσιν, ἀλλὰ τοὺς τε ἐξ εὐλόγου αἰτίας ἀπολειφθέντας καὶ τοὺς ἐξ ἀκηδίας μὴ εἰς τὸν ναὸν προσφοιτήσαντας ὑπὲρ ὧν μᾶλλον ἐδύνατο ἡ Ἐκκλησία καὶ ὧν τὴν ἐπίγνωσιν καὶ σωτηρίαν προσκαρτερεῖ. Ὅθεν ἡ Ἀλήθεια πρὸς τὴν ἔφεσιν καὶ τὸν πόθον τῆς Ἐκκλησίας ἀνταποκρινομένη ἀριεροῖ στήλας τινὰς αὐτῆς εἰς ἀνάλυσιν τῶν λόγων τῶν ὑπὸ τῶν ταχθέντων ἱεροκηρύκων ἐκφωνουμένων, ἵνα διὰ τῆς πλατυτέρας ταύτης δημοσιότητος τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀναπτυσσομένων ἀληθειῶν ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ ἀντηχήσωσιν αὖται.

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἀνθρωπίνως ἐστὶν ἀδύνατον, ἵνα παραστῶμεν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἁπάντων τῶν Ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ ἀναλαβόντων ὅπως διδάξωσι κατὰ τὸ τεσσαρακονθήμερον τοῦτο τῆς νηστείας καὶ ἀντιληφθῶμεν τοῦ κηρύγματος αὐτῶν, περιοριζόμεθα ἐξ ἀνάγκης, τό γε νῦν, ἐπὶ τοῦ κηρύγματος τῶν ἱεροδιδασκάλων καὶ ἀρχιμανδριτῶν Γρηγορίου Παλαμᾶ, Σχολάρχου τῆς τοῦ Γένους Μ. Σχολῆς καὶ Φιλαρέτου Βαφείδου, καθηγητοῦ ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ, ὧν ὁ μὲν ὃς ἡδ' ὡμίλησεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ὁ δὲ τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐδίδαξεν ἐν τῷ εἰς Πέραν ἱερῷ Ναῷ τῶν Εἰσοδίων.

Α·

Ὁ πανοσιολογ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Παλαμᾶς, χρησιμοποιῶν τὰς πρὸς διδασκαλίαν τῶν πιστῶν κατὰ ἀρχαῖον ἔθος τεταγμένας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὥρας, ἀριέρωσε ταύτας εἰς ὑπόδειξιν τοῦ: ὁποία τις ἡ ἱερότης τῶν θείων ναῶν, εἰς οὓς συνερχόμεθα πρὸς προσευχήν· καὶ τίς ἡ σημασία καὶ ἡ σπουδαιότης τῆς ἐν αὐτοῖς τελουμένης θείας λειτουργίας. Ἀμφότερα λίαν ἐνδιαφέροντα θέματα, ἅτινα ὁ ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ πρόκειται ἵνα ἐν σειρᾷ ὁμιλιῶν αὐτοῦ ἀναπτύξῃ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ ναοῦ, συνδέων οὕτω εἰς ἁρμονικόν τι ὅλον τὸ κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν τῆς νηστείας περίοδον κήρυγμα αὐτοῦ.

Οὐκ ἀπεικότως ἐπελήφθη τῆς τῶν θεμάτων τούτων ἀναπτύξεως ὁ τῶν θείων λόγων ἑρμηνευτής, ἐν ὄψει ἔχων τὸ ὀλιβερὸν θέαμα τοῦ καθ' ἑκάστην πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἀνελισσόμενον, εἰς οὗ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ γενίκευσιν δυστυχῶς οἱ πλεῖστοι καθ' ἑκάστην συμβάλλομεν. Ἥκιστα ἐννοοῦντες, ἢ,—ὅπερ χεῖρον,—ἐκτιμῶντες τὴν ἱερότητα τῶν οἴκων τοῦ Θεοῦ, οἱ μὲν μόλις εἰσέλθομεν καὶ σφραγιζόμενοι διὰ τοῦ τύπου τοῦ τιμίου σταυροῦ, σπεύδομεν ἵνα ἀπέλθωμεν μηδαμῶς προσχόντες οὔτε εἰς τὰ ψαλλόμενα, οὔτε εἰς τὰ ἀναγινωσκόμενα, οὔτε εἰς τὰ τελούμενα ἐν τῷ ναῷ. Ἕτεροι δὲ παραμένομεν ἐν τῷ ὄρθρῳ ἅμα δὲ ὡς ἀρχίσῃ ἡ θεία καὶ ἱερὰ λειτουργία ἀπερχόμεθα οὐν τῇ ἐκφωνήσει τοῦ «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία», ἐν ᾧ ἄλλοι μικρὸν προσκαρτεροῦμεν ἐν αὐτῇ καὶ ἢ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ε αγγελίου, ἢ μετὰ τὴν τοῦ ἐξαιρέτως ἐκφώνησιν σπεύδομεν ἵνα τὸν Ναὸν ἀπολίπωμεν· τὸ δὲ πάντων χείριστον ὅτι τὴν ἐν τῷ ναῷ παρουσίαν ἡμῶν δαπανῶμεν οὐχὶ εἰς προσευχὴν καὶ ἀνύψωσιν τῆς καρδίας ἡμῶν πρὸς τὸ θεῖον, ἀλλ' εἰς ἐπικρίσεις τῆς φωνῆς καὶ τοῦ συστήματος καθ' ὃ οὗτος ἢ ἐκεῖνος ὁ ἱεροψάλτης ᾄδει τοὺς τῆς Ἐκκλησίας ὕμνους, εἰς μικροπρεπῆ περιεργασίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κόσμου καὶ τῶν ἱερῶν στολῶν τῶν λειτουργῶν τοῦ Κυρίου, εἰς ἀκαίρους συνδιαλέξεις περὶ γενικῶν πραγμάτων, ἥκιστα ἁρμοζούσας πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ τοπου ἐν ᾧ ἱστάμεθα.

Τῆς ἐκρύθμου ἡμῶν ταύτης διαγωγῆς τὰ αἴτια ἀνερευνῶν ὁ κ. Παλαμᾶς ἀποδίδωσι ταῦτα οὐχὶ εἰς ἔλλειψιν εὐλαβείας, ἢ φόβου Θεοῦ παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς, ἀλλ' εἰς τὴν παντελῆ ἄγνοιαν, ἣν οἱ πλεῖστοι ἔχουσι περὶ τῆς μεγίστης ἱερότητος τῶν Ναῶν καὶ τῆς ἀληθοῦς καὶ ὑψίστης σημασίας τῶν ἐν αὐτοῖς τελουμένων· ὅθεν ταῦτα καταδείξαι ἀνέλαβε καὶ ἐπὶ τούτων τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ ἐπεκαλέσατο.

Στοιχοῦντες τῇ γνώμῃ αὐτοῦ, καὶ πεποιθότες ὅτι ἡ ἄγνοια αὕτη παρασύρει δυστυχῶς τοὺς πλείστους τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ κατάκρισιν, παρακολουθοῦμεν πλατύτερον

τὸν ἑρμηνευτὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν θεμάτων τούτων.

Ἵνα καταφανεστέραν ποιήσηται ὁ κ. Παλαμᾶς τὴν ἱερότητα καὶ ἁγιότητα τῶν εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ ἀφωρισμένων οἴκων, ἐκ τῆς ἀκενώτου βίβλου πάσης σοφίας καὶ γνώσεως, τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, ἤντλησε πειστικώτατα παραδείγματα, ἅπερ ἐν ὄψει τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ παρέθετο, ὅπως πιστοποιήσῃ αὐτοῖς τόσον ἐκκαίουσι τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, οἱ περιῤῥονοῦντες τοὺς οἴκους, οὓς εἰς κατοικίαν αὐτοῦ ἐξελέξατο. Καὶ ὄντως μόνον κατὰ τῶν βεβηλούντων τὰ θεῖα σκηνώματα ἀμείλικτος ἐγείρεται ἡ τοῦ Θεοῦ ὀργὴ ἥτις κατασιγάζουσα ἐν Αὐτῷ τὴν πραότητα καὶ ἐπιείκειαν, ἀναγκάζει Αὐτὸν ἵνα ἐπιφωνήσῃ «ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω» καὶ αὐτοπροσώπως τιμωρήσῃ τοὺς βεβηλωτὰς τοῦ οἴκου Αὐτοῦ. Ἀκούσωμεν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ῥήτορος τὰ περὶ τούτου ἀναπτύσσοντος :

« Ἐὰν ἀνοίξωμεν τὴν ἁγίαν Γραφὴν τί βλέπομεν; Διορίζουσι τὸν Κύριον δικαστὴν καὶ κριτὴν τῆς μοιχαλίδος ἐκείνης γυναικός, καὶ Αὐτὸς ἀρίσει τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς· γυνὴ πόρνη καὶ ἁμαρτωλὸς πίπτει εἰς τοὺς πόδας του, καὶ αὐτὸς συγχωρεῖ ὅλας τὰς παρανομίας τῆς ζωῆς της· οἱ μαθηταὶ θέλουσι νὰ καταβιβάσωσι πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ νὰ κατακαύσωσι τὴν ἀχάριστον καὶ ἄπιστον ἐκείνην πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἀλλ' αὐτὸς ἐμποδίζε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐπιπλήττει μάλιστα, ὅτι δὲν γνωρίζουσι τίνος πνεύματός εἰσι καὶ ὅτι ἦλθεν ἵνα φέρῃ εἰρήνην καὶ ἔλεος ἐπὶ τῆς γῆς· προβλέπει τὴν καταστροφὴν τῆς ἁμαρτωλοῦ, προφητοκτόνου καὶ ἀχαρίστου Ἱερουσαλὴμ, καὶ χύνει δάκρυα συμπαθείας ὑπὲρ αὐτῆς. Πανταχοῦ φαίνεται πλήρης συμπαθείας καὶ εὐσπλαγχνίας τοιαύτης, ὥστε ἀποκαλεῖται φίλος τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. Ὅπου δὲ ἀποφασίζει ἐν τῇ θείᾳ δικαιοσύνῃ του νὰ ἐπενέγκῃ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν, ἐπιφέρει ταύτην οὐχὶ αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ διὰ τῶν πλασμάτων του. Καὶ τῷ ὄντι! ἁμαρτάνει ὁ Ἀδὰμ, καὶ ὁ Θεὸς ἀποστέλλει ἄγγελον, ἵνα ἐκβάλῃ αὐτὸν τοῦ Παραδείσου· ἁμαρτάνουσι τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορρα καὶ πάλιν ὁ Θεὸς ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους Αὐτοῦ, ἵνα βρέξωσι πῦρ καὶ θεῖον καὶ καταστρέψωσιν αὐτὰς· διαφθείρεται καὶ καταμολύνεται ἕλη ἡ γῆ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς, καὶ ἀποστέλλει τὰ ὕδατα τοῦ κατακλυσμοῦ διὰ νὰ καταπνίξωσιν αὐτήν· ἁμαρτάνει ὁ Φαραὼ καὶ ἀποστέλλει τὸν Μωϋσῆν διὰ νὰ καταμαστίσῃ τὴν Αἴγυπτον μὲ ὅλας ἐκείνας τὰς καταστρεπτικὰς πληγάς· θέλει νὰ καταστρέψῃ τὸν Σεναχερεὶμ, καὶ ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους του· ἁμαρτάνει ὁ προφητάναξ Δαυὶδ, καὶ ἀποστέλλει ἔνθεν μὲν τὸν προφήτην Νάθαν διὰ νὰ ἐλέγξῃ αὐτόν, ἔνθεν δὲ τὸν ἄγγελον διὰ νὰ θυσιάσῃ καὶ ἀποδεκατίσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ. Μόλις ὅμως ὁ Κύριος μετὰ τριακονταετῆ κεκρυμμένην ζωὴν, ἀρχόμενος τῆς οὐρανίου ἀποστολῆς του, κατὰ πρώτην φορὰν εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ βλέπει ἐν τῷ Ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ ἀμέσως ὁ ἴδιος αὐτοπροσώπως κατασκευάζει διὰ τῶν θείων του χειρῶν φραγγέλιον ἐκ σχοινίων, καὶ ἐκδιώκει ὅλους αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐχύει τὸ κέρμα καὶ τὰς τραπέζας ἀνατρέπει, καὶ, ὡσανεὶ ἐλησμόνησε τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο τῆς πραότητος καὶ τῆς μακροθυμίας, τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ χαρακτηρίζῃ καὶ διακρίνῃ τὴν διδασκαλίαν του ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ νόμου, καὶ ὑπὸ τὸ ὁποῖον προεκηρύχθη ὑπὸ τῶν προφητῶν, λέγει αὐτοῖς μετ' ἀγανακτήσεως καὶ ὀργῆς «ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· οὐ γέγραπται ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν.» Ὁ ζῆλος τῶν λειτουργῶν του δὲν εἶνε τόσον θερμὸς καὶ ἀρκετὸς διὰ νὰ ἀναθέσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν τιμωρίαν τῆς βεβηλώσεως ταύτης, πρέπει ὁ ἴδιος ἰδίαις χερσὶν αὐτοπροσώπως νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀνευλαβεῖς τούτους καὶ βεβήλους, οἵτινες ποιοῦσι τὸν οἶκον τοῦ πατρός του, τὸν Ναὸν, οἶκον ἐμπορίου.»

Ἐκ τῶν γεγονότων τούτων ἁρμηνεῦσαι προέβη ὁ Ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ εἰς ἀναπτύξεις πρὸς κατάδειξιν τῆς μεγίστης ἱερότητος τῶν Ναῶν, ὧν τὴν βεβήλωσιν οὐ μόνον λόγῳ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ φραγγέλιον εἰς χεῖρας τιμωρεῖ ὁ Σωτήρ. Ἡ μακροθυμία τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐξελέγξεως τῶν Φαρισαίων καὶ Γραμματέων καὶ τῆς σκληρότητος τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, παραβαλλομένη πρὸς τὴν σπουδὴν, ἣν ὁ Θεάνθρωπος ἀπέδειξεν εἰς τιμωρίαν τῶν βεβηλούντων τὸν οἶκον τοῦ Πατρὸς Αὐτοῦ, παρέσχεν εἰς τὸν ἑρμηνευτὴν τῶν Γραφῶν καὶ παρέχει ἡμῖν ἄφθονον ὕλην σκέψεων ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος, ὅπερ διαπράττομεν, ἥκιστα εὐλαβούμενοι τὴν ἱερότητα τῶν Ναῶν.

«Πᾶν ὅ,τι καὶ ἀκούομεν καὶ βλέπομεν ἐν τῷ ναῷ τελούμενον, μαρτυρεῖ τὴν ἁγιότητα τοῦ τόπου αὐτοῦ. Τὰ ἀκατάπαυστως ψαλλόμενα διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα καὶ τὰ ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης ἀναγνώσματα ὑπενθυμίζουσιν ἡμῖν τὴν ἀρχαίαν ἡμῶν κληρονομίαν, τὸν ἀπολεσθέντα παράδεισον, τὴν ἀρχὴν τῆς θείας ἡμῶν πίστεως, τὴν πνευματικὴν ἡμῶν ἀναγέννησιν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀ ὁ τῆς ὁπατορικῆς ἐκείνης κατάρας καὶ ἁμαρτίας· τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἀνυψούμενον ἱερὸν θυσιαστήριον καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ προσφερομένη καθ' ἑκάστην ἀναίμακτος θυσία, ὑπενθυμίζει ἡμῖν τὸ μέγεθος τῆς ἐξαγορᾶς ἡμῶν καὶ ἀναγκάζει ἡμᾶς εἰς ἀπόῤῥιψιν τοῦ βαρέως τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν φορτίου· αἱ ἱεραὶ εἰκόνες αἱ κατακοσμοῦσαι τὸν Ναὸν παριστῶσιν ἡμῖν τύπους καὶ ὑπογραμμοὺς ζωῆς ἁγίας καὶ χριστιανικῆς· τὸ θυμίαμα τὸ ἀεννάως πληροῦν τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου ἐκδιδάσκει ἡμῖν ὅτι ἡ προσευχὴ ἡμῶν δέον ἵνα ὡς αὐτὸ ἀναβαίνῃ ἀκαταπαύστως εὐώδης καὶ εὐπρόσδεκτος τῷ Θεῷ, ἐκλαμπρυνομένη διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης· τὰ πολυποίκιλα φῶτα ὑφ' ὧν φωτίζεται καὶ λαμπρύνεται ὁ οἶκος τῆς κοινῆς προσευχῆς, τὰ σύμβολά εἰσι καὶ γνωρίσματα τοῦ οὐρανίου ἐκείνου φωτὸς τῶν ἀγαθῶν ἔργων, δι' ὧν ὀφείλομεν ἵνα φωτίζωμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν· οἱ κῆροι, οὓς εἰσερχόμενοι ἀνάπτομεν πρὸ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐκδιδάσκουσιν ἡμῖν τὴν καθαρότητα, τὴν προθυμίαν καὶ ἀπαλότητα, ἣν δέον ἵνα ἔχῃ ἡ καρδία ἡμῶν πρὸς μετάνοιαν καὶ πρὸς τὴν κατὰ Χριστὸν διάπλασιν ἡμῶν καὶ ἀναμόρφωσιν· τὰ διάφορα τέλος λαμπρὰ καὶ πολύτιμα κοσμήματα, δι' ὧν κατακοσμοῦμεν τοὺς ἱεροὺς ναούς, ὑπομιμνήσκουσιν ἡμῖν τὸ καθῆκον ὃ ἔχομεν ἵνα στολίζωμεν τὴν καρδίαν ἡμῶν μὲ τὴν αἴγλην τῶν διαφόρων λαμπρῶν ἀρετῶν καὶ καταστήσωμεν αὐτὴν ἀνάξιον τοῦ Θεοῦ κατοικητήριον.»

Οὕτω περιγράψας τὰ ἱερὰ ἐνδιαιτήματα καὶ ἀναπτύξας τὸ

ὕμνος τῆς ἱερότητος αὐτῶν ὡς Θεοῦ κατοικητηρίων, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ ἀκρατήριον αὐτοῦ, ἔφη·

« Ἐὰν λοιπὸν ἡμεῖς, ἀγαπητοί, σεβόμεθα τὰ παλάτια καὶ τοὺς θρόνους τῶν ἐπιγείων βασιλέων, διότι εἰς ἐκεῖνα κατοικοῦσιν οἱ ἄρχοντες ἡμῶν καὶ βασιλεῖς, ἀπ' αὐτοῦ δὲ ἐξασκεῖται ἡ βασιλικὴ αὐτῶν ἐξουσία· ἐὰν ἡμεῖς τιμῶμεν τοὺς οἴκους καὶ τὰς ἕδρας τῶν ἐπιγείων κριτῶν, διότι ἐκεῖθεν διανέμεται ἡ δικαιοσύνη, ἥτις ἀποφαίζει τὴν ζωὴν ἢ τὸν θάνατον παντὸς παραβαίνοντος τοὺς νόμους· ἐὰν ἡμεῖς ἀγαπῶμεν τὰ σχολεῖα, διότι ἐν αὐτοῖς ἀναπτύσσεται ὁ νοῦς ἡμῶν διὰ τῆς παιδείας καὶ τῶν γραμμάτων· ὁποῖον σέβας, ὁποίαν τιμήν, ὁποίαν ἀγάπην ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν πρὸς τοὺς ἱεροὺς ναούς, πρὸς τὰς Ἐκκλησίας, πρὸς τοὺς οἴκους τούτους τοῦ Κυρίου, καὶ πῶς πρέπει πάντοτε νὰ εἰσερχώμεθα καὶ νὰ προσευχώμεθα ἐν αὐτοῖς; Ἡμεῖς, ὅταν θέλωμεν νὰ παρουσιασθῶμεν εἰς τὴν αὐλὴν ἄρχοντος, ἡγεμόνος ἢ βασιλέως, φροντίζομεν ἐγκαίρως νὰ ζητήσωμεν ἐπὶ τούτῳ τὴν προσήκουσαν ἄδειαν· ἑτοιμάζομεν ὅλα τὰ λόγια· λογαριάζομεν καὶ τὰ βήματα, τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν νὰ κάμωμεν, καὶ τὸν τρόπον καὶ τὸν τόνον τῆς φωνῆς, μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ὁμιλήσωμεν, καὶ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ δώσωμεν καὶ εἰς τοὺς πόδας καὶ εἰς τὰς χεῖρας καὶ εἰς ὅλον ἡμῶν τὸ σῶμα· ἐδῶ δὲ ἐρχόμεθα νὰ παρουσιασθῶμεν εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Οὐρανῶν, εἰς τὸν πλάστην καὶ δημιουργὸν ἡμῶν, εἰς τὸν σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν ἡμῶν, εἰς τὸν μέλλοντα κριτὴν ζώντων καὶ νεκρῶν· ἐδῶ εἰσερχόμεθα εἰς τὸν ἱερὸν ναόν, ὅπου κατοικεῖ ἡ θεία μεγαλειότης καὶ ἐκτελοῦνται ὅλα τὰ μυστήρια τῆς σωτηρίας ἡμῶν καὶ δὲν φροντίζομεν νὰ λάβωμεν οὔτε θέσιν, οὔτε στάσιν, οὔτε φωνὴν πρέπουσαν καὶ ἁρμόδιον, ὁποία ἀπαιτεῖται εἰς τὸν οἶκον τοῦτον τῆς προσευχῆς, ὅπου ἐρχόμεθα νὰ δέξωμεν τὰς πληγὰς τῆς καρδίας μας, νὰ κλαύσωμεν τὰς ἁμαρτίας μας, νὰ ζητήσωμεν τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ διδαχθῶμεν τὰ χρέη καὶ καθήκοντα ἡμῶν. »

Οὕτως ἐξηκολούθησε τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου προοιμιασάμενος τὴν σειρὰν τῶν ὁμιλιῶν « περὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας καὶ τῆς ὑψίστης σπουδαιότητος τῶν ἐν τῷ ναῷ τελουμένων, ἤτοι τῆς θείας λειτουργίας » ὧν κατήρξατο ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς, καὶ ὧν τὴν ἀνάλυσιν δι' ἔλλειψιν χώρου ἀναληψόμεθα ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς τεύχους.

Β'.

Ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλάρετος Βαφειάδης ἀρξάμενος ἐν τῷ ναῷ τῶν Εἰσοδίων τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐκ τῆς παραβολῆς ἣν ὁ Σωτὴρ εἶπε περὶ τοῦ πλουσίου, οὗτινος εὐφόρησεν ἡ χώρα. καὶ ὃς, κεκτημένος πολλὰ ἀγαθά, διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων τί ποιήσω; ἐρεῖ λυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου, τῆς ὕλης καὶ τοῦ πνεύματος, τῶν δύο ἀντιθέσεων, ἃ τινες δι' ὕλης τῆς ἱστορίας διηκουσι καὶ κατὰ τὰς ὁποίας καὶ ἡ ἀνθρωπότης εἰς δύο διακρίνεται συστήματα. « Ὑπάρχουσιν, ἔφη, ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι νομίζουσιν ὅτι οὐδὲν πέραν τοῦ κόσμου τούτου ὑπάρχει, ἢ καὶ ἐὰν κατὰ διάνοιαν καὶ θεωρίαν παραδέχονται καὶ ἕτερον κόσμον καὶ προορισμὸν καὶ Θεόν, διὰ τῆς πράξεως ὅμως αὐτῶν καὶ τοῦ βίου ἀποδεικνύουσι τὸ ἐναντίον. Οἱ τοιοῦτοι τὸν ἄνθρωπον θεωροῦσι πλασθέντα μόνον διὰ τὸν κόσμον τοῦτον· ὁ κόσμος οὗτος κατ' αὐτοὺς εἶνε τὸ μόνον θέατρον τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου εἶνε τὰ μόνα πρὸς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τείνῃ ὁ ἄνθρωπος. Τί ἐστι πνεῦμα; Τί ἐστι προορισμὸς πνευματικός; Τί ἐστι Θεὸς καὶ αἰωνιότης; Ταῦτα κατ' αὐτοὺς εἶνε χίμαιρα καὶ μῦθοι· ἀρκεῖ τις κατ' αὐτοὺς νὰ τύχῃ καλῶν ἐν τῷ κόσμῳ περιστάσεων, νὰ ἐπιτύχῃ πλούτου, δόξης καὶ τῶν τοιούτων, καὶ τότε οὐδὲν ἕτερον ἔχει νὰ ἐπιθυμήσῃ. Τὸ πᾶν δι' αὐτὸν εἶνε τετελεσμένον· ἐξεπλήρωσε τότε τὸν προορισμὸν αὐτοῦ· παραδίδοται τότε εἰς τὰ κοσμικὰ αὐτοῦ ἀγαθά, ἀναπαύεται, εὐημερεῖ, μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ μοιραία τοῦ θανάτου ὥρα, ἡ μετάγουσα αὐτὸν, ὡς λέγει, ἀπὸ τὸ εἶναι εἰς τὸ μὴ εἶναι, εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν. Ὢ! πόσον ἄπελπις, πόσον σκληρὰ καὶ ὠμὴ εἶνε ἡ θεωρία αὕτη! Ἀλλὰ καὶ πόσοι δυστυχῶς οἱ ἀσπαζόμενοι αὐτὴν, ἂν οὐχὶ πάντες ἐν θεωρίᾳ, πολλοὶ ἐν πράξει καὶ ἐνεργείᾳ! Ἀπέναντι τῆς τάσεως ταύτης ὑπάρχει ἡ ἑτέρα, ἡ ἀληθὴς καὶ ὑγιὴς θεωρία, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπλάσθη κυρίως διὰ τὸν παρόντα κόσμον, ἀλλὰ διὰ τὴν αἰωνιότητα. Τοῦ δευτέρου συστήματος οἱ ὀπαδοὶ, γινώσκοντες καλῶς ὅτι ὁ κόσμος οὗτος δὲν εἶνε ἡ μόνιμος καὶ διαρκὴς αὐτῶν πατρὶς, δὲν στήνουσιν ἐνταῦθα τὰς σκηνὰς αὐτῶν, ἀλλ' ὡς πάροικοι καὶ παρεπίδημοι διατελοῦντες, ἐνεργοῦσιν, ὅπως λάβωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν πλείονα ὠφέλειαν διὰ τὴν αἰώνιον αὐτῶν πατρίδα· δὲν περιφρονοῦσιν οἱ τοιοῦτοι τὸν παρόντα κόσμον ἀπολύτως, δὲν θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς κακὸν μόνον καὶ πονηρὸν, ὡς κοιλάδα μόνον τοῦ κλαυθμῶνος καὶ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸ πρόσκαιρον στάδιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐτέθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα, πληρώσαντες τὸν ἀγῶνα αὐτῶν, μεταβῶσιν ἔπειτα εἰς τὴν χώραν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς αἰωνιότητος· διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀγαθὰ δὲν θεωροῦσιν ὡς τὰ μόνα καὶ ἀπόλυτα, καθὼς οἱ πρῶτοι, ἀλλ' ὡς σχετικὰ, ὡς ὄργανα, ἡ ὀρθὴ τῶν ὁποίων χρῆσις συντελεῖ εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ οὐρανίου αὐτῶν προορισμοῦ. Διὰ τοῦτο ὅμως οὐδὲ προσκολλῶνται αὐτοῖς, οὐδὲ ζητοῦσιν ἐν αὐτοῖς τὴν εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα, ἀλλ' εὐμοιρήσαντες μὲν αὐτῶν διὰ τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας χρήσεως ἐπωφελοῦνται πρὸς σκοποὺς ὑψηλοὺς καὶ θείους, ἀμοιρήσαντες δὲ οὐδαμῶς ἀπελπίζονται, διότι ἡ ἐλπὶς αὐτῶν εἶνε ὁ Θεός ».

Οὕτω προσφόρως ὁ Ἐκκλησιαστὴς καθορίσας τὰ δύο μεγάλα συστήματα, εἰς ἃ διηρημένη ἡ ἀνθρωπότης διενεργεῖ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀντιθέσεως, τῆς διὰ τῆς καθόλου ἱστορίας διηκούσης, τοῦ πρώτου τῶν συστημάτων τούτων ζωγραφικωτάτην ἀνέπλασεν εἰκόνα ἐν τῇ ἀναγνωσθείσῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην περικοπῇ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἀφ' ἧς ἀπετύπωσεν ἐν εὐρυχωρίᾳ ὁμιλίᾳ εἰκόνα ἔνθεν μὲν τοῦ θησαυρίζοντος ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτοῦντος, ἔνθεν δὲ τοῦ εἰς Θεὸν πλουτοῦντος καὶ μὴ ἑαυτῷ θησαυρίζοντος ἵνα διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως ἐμφανεστέραν καταστήσῃ τὴν ἐνυπάρχουσαν ἀντίθεσιν.

Τὴν εἰκόνα τοῦ πρώτου πλουσίου ἐδανείσθη ἐκ τοῦ καλλιτεχνικώτατα εἰργασμένου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ὑποδείγματος· ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ πλουσίου ἐκείνου ἀνθρώπου, ὃς εὐφορησάσης τῆς χώρας αὐτοῦ, διελογίζετο καθ' ἑαυτὸν τί ποιήσω; καὶ ὃς τὴν ὑπ' αὐτοῦ τιθεμένην ἐρώτησιν λύ-

ων, ἀπαντᾷ «καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω».

Ἐν ταῖς ὀλίγαις ταύταις λέξεσιν ὁ Σωτὴρ περιέλαβεν πᾶν ὅ,τι ἀνθρώπινος νοῦς ὀρείλει ἵνα πληρώσῃ τόμους ὅλους πρὸς ἔκφρασιν. Παρέστησε τὸν πλουσιοδότην Θεὸν τὸν βρέχοντα ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, εὐδοκοῦντα ἵνα κορέσῃ τὴν ἀχόρταγον τοῦ πλουσίου πλεονεξίαν, ἴσως διὰ τοῦ κόρου καὶ τῆς ὑπερπληρώσεως τῶν πόθων αὐτοῦ φέρῃ αὐτὸν εἰς συναίσθησιν· ἡ ἀφθονία πανταχόθεν συρρέει ἐπ' αὐτὸν, διαψιλῶς τὰ ὧρα αὐτῆς χορηγεῖ ἡ φύσις, ἡ χώρα αὐτοῦ ηὐφόρησεν, αὐτὸς δὲ καθ' ἑαυτὸν διαλογίζεται, τί ποιήσω; Ἔχει τὰ πλήθη τῶν πεινώντων, τῶν διψώντων, τῶν γυμνητευόντων, καὶ διαλογίζεται καθ' ἑαυτὸν, τί ποιήσω; Ἔχει τὰ δύσμοιρα ὀρφανὰ, τὰς κακοδαίμονας χήρας, τὰς ἀπροστατεύτους καὶ ἐρήμους παρθένους, ριγώσας ὑπὸ τοῦ ψύχους, συνεχομένας ἐκ τῆς αἰδοῦς, πλὴν ὑπὸ τῆς πείνης ὠθουμένας πρὸς τὸν βόρβορον τὸν κηλιδοῦντα σὺν τῷ σώματι καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ διαλογίζεται καθ' ἑαυτὸν, τί ποιήσω; Κύκλῳ αὐτοῦ ἡ δυστυχία, ἡ κακοδαιμονία, ἡ πεῖνα, ἡ γυμνότης, ἡ ὀθλιότης, ὀξεῖς ἐκτείνουσιν ὄνυχας, σπαράσσουσαι ἀνθρώπινα ὡς αὐτὸν πλάσματα· δύναται οὗτος ἵνα καταπαύσῃ τὰς ἀλγηδόνας τῆς πείνης, ἵνα μετατρέψῃ εἰς ζωογόνον θάλπος τὸ τῆς γυμνητεύσεως ρῖγος, ἵνα ἀποσβέσῃ τὸ δάκρυ ἐκ τοῦ ὄμματος τοῦ δυστυχοῦς, ἵνα ἀποσοβήσῃ τὸ στίγμα τῆς αἰσχύνης τὸ ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς κακοδαίμονος ἐπιφερόμενον· ταῦτα πάντα δύναται, καὶ ὅμως διαλογίζεται καθ' ἑαυτὸν, τί ποιήσω; Ἀπορεῖ περὶ τοῦ πρακτέου, ἐπειδὴ ἡ ἀχόρταστος αὐτοῦ πλεονεξία δὲν κορέννυται, οὐδ' ἀναμιμνήσκεται τῶν δυστυχῶν, ἀλλὰ περὶ ἑαυτοῦ καὶ μόνον φροντίζων, διαλογίζεται καθ' ἑαυτὸν, τί ποιήσω; Καθελῶ μου, λέγει, τὰς ἀποθήκας, οὐχὶ ὅπως ψωμίσω τοὺς πεινῶντας, ποτίσω τοὺς διψῶντας, ἐνδύσω τοὺς γυμνητεύοντας, ὑποστηρίξω τοὺς κλονουμένους, ἐλεήσω τοὺς πάσχοντας, ἀλλ' ὅπως μείζονας οἰκοδομήσω. Ἐν τῇ ἐκδηλώσει τῆς ἰδέας ταύτης ὅλη ἡ εἰδεχθότης τοῦ ἀχορτάστου πλεονέκτου συγκεφαλαιοῦται καὶ δι' αὐτῆς διερμηνεύεται. Ἀλλ' ἄνθρωπε, ὡς εἶπεν ὁ ῥήτωρ τῆς Κυριακῆς, «πρὸς τί ταῦτα πάντα; Πρὸς τί αἱ καθαιρέσεις τῶν ἀποθηκῶν· πρὸς τί αἱ διαρρήξεις τῶν ταμείων, πρὸς τί οἱ μετὰ κόπου συνωθισμοὶ τῶν ἀγαθῶν σου; Μὴ γὰρ ἔχῃς λιθίνην τὴν καρδίαν; δὲν εἶσαι καὶ σὺ ἄνθρωπος φέρων τὴν αὐτὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν; Ἡ φύσις πᾶσα μαρτυρεῖ σοι περὶ τῆς ἀγάπης καὶ συμπαθείας αὐτῆς πρὸς τὸ ὁμοειδὲς καὶ σὺ μένεις ἄτεγκτος πρὸς τὸ ὁμογενές; Ἴδε πῶς πολλὰ τῶν δένδρων ἐπικλίνουσι πρὸς ἀλλήλα τοὺς κλώνους αὐτῶν, πῶς πολλὰ τῶν ζώων περιποιοῦνται καὶ συμπαθοῦσι τὰ ὁμοειδῆ, καὶ σὺ ἀρνεῖσαι τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς συγγένειαν; Ἴδε τὴν δυστυχίαν, τὴν ἐνδειαν, τὴν ἐλεεινότητα τοῦ πλησίον σου· κάμφθητι κἂν μικρὸν, μαλάχθητι ἐπὶ τοῖς δεινοῖς, τὰ ὁποῖα τὸν κατατρύχουσιν· οὐ μόνον πεινᾷ, οὐ μόνον διψᾷ, οὐ μόνον γυμνητεύει ὁ δυστυχὴς· ἀλλὰ καὶ πάσχει ὑπὸ ἀσθενείας δεινῶς βεβλημένος, προσέρχονται αὐτῷ τὰ τέκνα ζητοῦντα ἄρτον, προσέρχονται ζητοῦντα ἐνδύματα, ζητοῦντα θέρμανσιν, ζητοῦντα στρωμνὴν, καὶ αὐτὸς κατάκειται κλινήρης».

Ἀλλ' οὐ μέλει περὶ τούτων τῷ πλουσίῳ τῆς παραβολῆς «καθελῶ μου, λέγει, τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω. » Τὰ πλούτη ἐδόθησαν αὐτῷ οὐχὶ πρὸς ἀνακούφισιν τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, οὐχὶ εἰς λύτρον τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἀλλ' εἰς ἀπόλαυσιν ἡδονῶν χαμαιζήλων· οὕτω σκέπτεται, ὅθεν καὶ ἀναρωνεῖ «ψυχὴ ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ, ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. » Εἰς τὰς τέσσαρας ταύτας λέξεις συγκεντροῖ πᾶσαν ἰδέαν εὐτυχίας, ἐν τῇ ἐπιτεύξει δὲ τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ αὗται διερμηνεύουσιν, ὁρᾷ ἐγκείμενον τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς, λέξις κενὴ, ἡ αἰωνιότης χίμαιρα, τὸ πᾶν ἔγκειται ἐν τῷ «ἀναπαύου· φάγε, πίε, εὐφραίνου.» Τοιοῦτος ὁ εἰς ἑαυτὸν θησαυρίζων καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν, εἰς οὗ τὰ ὦτα δὲν ἀργεῖ ἵνα ἀπειλητικὴ ἀντηχήσῃ ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου, λέγουσα «Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται;»

«Ἀλλὰ πόσον διάφορος, ἐξακολουθεῖ ὁ κ. Βαφείδης, εἶναι ὁ εἰς Θεὸν πλουτῶν; Οὗτος ὑπὸ διαφόρων φρονημάτων ἐμφορούμενος, ἄλλην χρῆσιν τοῦ πλούτου αὐτοῦ ποιούμενος, ἄλλο ἔχει καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ. Ὁ εἰς Θεὸν πλουτῶν δὲν εἶναι προσκεκολλημένος εἰς τὰ πλούτη καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ, δὲν θυμᾷ αὐτὰ, δὲν ἀφοσιοῦται αὐτοῖς. Οὗτος ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῆς ὑγιοῦς καὶ εὐαγγελικῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ὁ κόσμος οὗτος ὁ πεπερασμένος καὶ φθαρτὸς, ἀλλ' ἡ αἰωνιότης καὶ ἡ ἀθανασία, θεωρεῖ αὐτὸν μόνον ὡς στάδιον, ἐν ᾧ ἐτέθη, νὰ ἀγωνισθῇ, μόνον ὡς γέφυραν, δι' ἧς δύναται νὰ διαβῇ εἰς τὸν οὐρανὸν· ἑπομένως καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὰ παρομαρτοῦντα ἀγαθὰ θεωρεῖ ἐπαξίως οὐχὶ ὡς ἔχοντα ἀξίαν ἀπόλυτον, ἀλλὰ σχετικὴν· ὁ πλοῦτος κατ' αὐτὸν δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὸν οὔτε καλὸς οὔτε κακὸς, εἶναι μόνον μέσον καὶ ὄργανον καλῶν καὶ πονηρῶν ἔργων, ἀρετῆς καὶ κακίας· ὁ πλοῦτος δι' αὐτὸν εἶναί τι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αὐτῷ ἐμπιστευθὲν πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς θρησκείας, τῆς κοινωνίας καὶ πολιτείας διὰ τὸν ὁποῖον μέλλει ποτὲ νὰ δώσῃ λόγον, περὶ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης διαχειρίσεως τοῦ ὁποίου εἶναι ὑπεύθυνος. Τοιαῦτα φρονῶν περὶ τοῦ πλούτου οὔτε ὑπερτιμᾷ οὔτε ὑποτιμᾷ αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὀρθοῦ φρονήματος ἀποδίδει αὐτῷ τὴν πρέπουσαν ἀξίαν, καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ὄργανον τῶν ἐπὶ γῆς μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. »

Τοιοῦτος ὁ εἰς Θεὸν πλουτῶν, ἐγκαύχημα ἀναδεικνύμενος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους καὶ συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, ὃς καὶ τὸν καλὸν ἀγωνιζόμενος ἀγῶνα προσδοκᾷ ἀκοῦσαι τῆς μειλιχίου τοῦ φιλανθρώπου Κυρίου φωνῆς, λεγούσης αὐτῷ « Εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα εἰς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου. »

Ἵνα τῆς μακαρίας ταύτης φωνῆς καταξιωθῶμεν ἀκοῦσαι προέτρεψεν ὁ Ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ ἅπαντας μικρούς τε καὶ μεγάλους, πλουσίους καὶ πένητας, ἐμπόρους καὶ λογίους, κλῆρον καὶ λαὸν εἰς ἐργασίαν κατὰ τὸ ἐνὸν ἕως τὸ φῶς μεθ' ἡμῶν ἐστιν· ἔρχεται γὰρ σκότος, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι.

Τὴν ὑποθήκην ταύτην ποιούμεθα καὶ ἡμεῖς, κλείοντες τὴν παροῦσαν ἀνάλυσιν. Χάριτι τοῦ παναγάθου Θεοῦ πολλοὶ παρ' ἡμῖν εἰσιν οἱ εἰς Θεὸν πλουτοῦντες· ἐργασθῶμεν τοίνυν, ἕκαστος κατὰ τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ τάλαντον, ὁ δὲ Θεὸς πληρώσει πᾶσαν χρείαν ἡμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

ὑπὸ Μ. Δ. Χ.

Τετάρτη 26. Μνήμη τῶν ὁσίων Πατέρων ἡμῶν Ἀλυπίου τοῦ Κιονίτου καὶ Νίκωνος τοῦ Μετανοεῖτε.

Ὁ Ἀλύπιος ὥρμητο ἐξ Ἀδριανουπόλεως· ἤκμασε δὲ περὶ τὰ μέσα τῆς Ζ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατοστύος· ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρακλείου τοῦ αὐτοκράτορος. Κομιδῇ νέος, ζηλώσας τὸν βίον τῶν κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰῶνας ἐγκρατευομένων Ἀσκητῶν, ὑπομονῆς ἐγεγόνει στύλος, ζηλώσας τοὺς προπάτορας. Μὴ ἀποκαρτερήσας τῆς βασιλευούσης πόλεως, ἀλλ' ἐν αὐτῇ παραμείνας καὶ ἀσκησάμενος, διὰ δὲ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ καὶ τῆς ζωῆς ἐνισχύων τοὺς ἀσθενῶς ἐν τῇ πίστει ἔχοντας, καὶ παρέχων ἑαυτὸν ὑπόδειγμα ὑψ'στης καρτερίας πρὸς Κύριον ἐξεθήκησεν. Ἐπὶ κ'ονος οὗτος ἀξιος ὕστη, ἐπὶ χρόνοις τριακ καὶ πεντήκοντα, ὅθεν καὶ προσφόρως ὁ ἐπιγραμματοποιὸς περὶ αὐτοῦ ἔφη:

Ἀνεῖχεν Ἀλύπιον ὄρθριος κίων
Πρὸς οὐρανὸν ζητοῦντα βαίνειν, οὐ μένει.

Ὁ Νίκων κατήγετο ἐξ Ἀρμενίων, ἦν δὲ υἱὸς Μεγιστάνος τινὸς τῶν ἐκεῖ. Τὴν ἀγγελικὴν μιμούμενος πολιτείαν, κόσμου τὰ τερπνὰ ὡς σκύβαλα ἐλογίσατο. περιελθὼν δὲ τὰς τῆς Αὐτοκρατορίας χώρας πάσας, μετανοίας τὰς τρίβους ἐδίδαξεν. Θεν καὶ τὴν τοῦ Μετανοεῖτε ἐπωνυμίαν προσειληφε· τέλος ἐγκατοικίσας ἐν Λακεδαίμονι, ἐκεῖσε τὸ ζῆν ἐξεμέτρησε.

Πέμπτη 27. Μνήμη τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Ἰακώβου τοῦ Πέρσου.

Οὗτος παρὰ τῆς δυσμὰς τοῦ Δου ἔκμασεν ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνος· ζηλώσας δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τὴν τοῦ Θεοῦ, προσεκολλήθη Ἰσδυγέρδῃ τῷ τῶν Περσῶν βασιλεῖ, παρ' ᾧ διετέλει τιμώμενος, καὶ τούτου χάριν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀπέστη πίστεως, λατρείαν τῷ Ἡλίῳ προσενεγκών. Ὡς δὲ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ σύζυγος ἠλλοτρίωσαν ἑαυτὰς τῆς τούτου κοινωνίας, τῇ εἰς Χριστὸν πίστει προσκαρτερήσασαι, συνεὶς ὁ Ἰάκωβος καὶ μεταμεληθείς, τῷ λουτρῷ τοῦ αἵματος τὸν ῥύπον τῆς ἀποστασίας ἀπέπλυνεν, ὅθεν

Τιμηθεὶς μαλθῶν, καὶ σφαγὴν οὕτος φέρων
«ψυχή μου σώθητι, φοβοῦδί μοι μέλη,» λέγει.

Παρασκευή 28. Μνήμη τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου τοῦ νέου καὶ τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Εἰρηνάρχου.

Ὁ ὅσιος ἦν Κωνσταντινουπολίτης, ἐγεννήθη δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Η', ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατοστύος καὶ νίος τῷ Θεῷ ἀφιερώθη· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν τοῖς τότε χρόνοις δεινὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξηγέρθη κλύδων ἀπὸ τῶν Εἰκονοκλαστῶν, ὁ Στέφανος τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ προσκαρτερῶν, χαίρων ὑπέμεινεν οὐ μόνον φυλάκισιν ἀλλὰ καὶ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον λίθοις βληθεὶς καὶ ξύλοις τυφθείς.

Σάββατον 29. Μνήμη τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Παραμόνου.

Ὁ Μάρτυς οὗτος ἐπὶ τῆς βασιλείας Δεκίου ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν ἦθλησε πίστεως παρ' οὗ καὶ τὸ γέρας ἐν οὐρανοῖς ἀπέλαυσεν:

Ὁ Παράμονος νύττεταί σοι, Χριστέ μου·
Γνοὺς γὰρ Θεὸν μόνον σε, σοὶ θνήσκει μόνῳ.

Κυριακὴ 30. Μνήμη τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου.

Οὗτος ὥρμητο ἐκ τῆς πόλεως Βηθσαϊδᾶ, ἦν υἱὸς Ἰωνᾶ, ἀδελφὸς Σίμωνος τοῦ Πέτρου, ἁλιεὺς τὸ ἐπάγγελμα καὶ μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ἀκούσας τούτου εἰπόντος «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ» εὐθὺς κατέλιπε τὸν Βαπτιστὴν καὶ τῷ Σωτῆρι ἠκολούθησε, πρῶτος γενόμενος τῶν Αὐτοῦ μαθητῶν. Οὗτος πρὸς τὸν Διδάσκαλον τὸν οἰκεῖον ἀδελφὸν καθ' ὑγήτησιν εὑρηκὼς τοῦτον τῆς συνήθους ἁλιείας ἐχόμενον καὶ τῶν δικτύων, ὡς εἶχεν ἐπιμελούμενον «εὑρήκαμεν, ἔφη, τὸν Μεσσίαν,» ἐκ δὲ τῆς χειρὸς τὸν ἀδελφὸν λαβὼν πρὸς τὸν Σωτῆρα ἤγαγεν. Οὗτός ἐστιν ὁ εἷς τῶν δύο μαθητῶν τοῦ Ἰωάννου, οἳς οὗτος ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἐκπέμψας πρὸς Ἰησοῦν, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτοῦ «Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν» πρὸς οὓς ὁ Θεάνθρωπος ἀποκρινάμενος ἔφη «Ἀπελθόντες εἴπατε Ἰωάννῃ, ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, χωλοὶ περιπατοῦσι, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται καὶ μακάριος ὃς ἂν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.»

Τὸ οἰκεῖον καὶ προσφιλὲς τοῦ Ἀνδρέου πρὸς τὸν Διδάσκαλον διάφορα πιστοποιοῦσι ἐπεισόδια τοῦ ἐπὶ Γῆς βίου τοῦ Θεανθρώπου, ὅτε ἐν τῇ ἐρήμῳ πλῆθος πολὺ παρηκολούθησε τὸν Σωτῆρα, ἐν ἀπορίᾳ δὲ ἦσαν οἱ μαθηταὶ τὴν ἔνδειαν τῶν τροφίμων αὐτῶν ἐπιστάμενοι, ὁ Ἀνδρέας ἐλευθεριώτερόν τι ποιῶν καὶ φανερῶς διελέγχων τῶν ἀναγκαίων τὴν ὀλιγότητα, ἔλαβε δίδους τῷ Σωτῆρι τῶν ἐφοδίων τὰ μένοντα, εἰπὼν «οὐκ εἰσὶν, εἰμὴ πέντε ἄρτοι καὶ ὀλίγα ἰχθύδια». Κατόπιν ὅτε ἐπὶ τῇ τοῦ Πάσχα ἑορτῇ ἀνέβησαν καὶ Ἕλληνες εἰς Ἱεροσόλυμα, οἵτινες καὶ τὸν Χριστὸν ἰδεῖν ἐζήτησαν, πρὸς Φίλιππον ἀπετάθησαν, ἀλλ' οὗτος οὐχὶ ἀπ' εὐθείας ἀλλὰ διὰ τοῦ Πρωτοκλήτου τῷ Σωτῆρι τούτους προσήγαγε.

Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος «κλῆρῳ καὶ οὗτος πρὸς τὰ ἔθνη ἐστέλλετο. Καππαδοκία μὲν οὖν αὐτῷ καὶ Γαλατία καὶ ἡ τῶν Βιθυνῶν διελάγχανον· ἐπῆλθε γεμὴν καὶ τὴν, ἣ τῶν Ἀνθρωποφάγων ὠνόμασται· ἥ τε Σκυθῶν ἐρημία, Εὔξεινός τε πόντος ἑκάτερος, τά τε πρὸς βορρᾶν καὶ νότον αὐτοῦ κλίματα· τό τε Βύζαντος πέδον, ἐρ' ᾧ καὶ πρῶτον ἐπίσκοπον τὸν θεῖον Στάχυν καταστήσας ἐν Ἐκκλησίᾳ, ἣν ἐκεῖσε πρῶτος ἐπῆξατο· εἶτα διὰ Θράκης καὶ Μακεδονίας, Θεσσαλίας τε καὶ Ἀχαΐας ἐλθὼν ἐρ' οἷς ἅπασι λόγοις θεοπρεπέσι καὶ σημείοις καὶ τέρασι τὸν Χριστὸν δοξάσας, οὐκ ἐν ἐλαχίστοις χρόνοις ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου Αἰγαιάτου τῷ σταυρῷ καὶ οὗτος προσήλωται, ἔγκλημα οἱ ἐπαγαγόντος ὅτι περ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ Μαξιμίλλαν καὶ τὸν ἀδελφὸν Στρατοκλέα, Χριστῷ προσαγάγοι, τὴν ἐκείνου βδελυττομένους δυσσέβειαν». (Νικηφ. Καλλιστ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Β'. λθ'.)

Ὁ Μάρτυς Εἰρήναρχος ἦν ἐκ Σεβαστείας· νέος ὢν τοῖς κολασταῖς τῶν Μ'. Μαρτύρων συγκαταλέγετο, καὶ ὡς ὁ Σαῦλος ἐν τῷ τοῦ πρωτομάρτυρος μαρτυρικῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ αὐτὸς τοῖς τῶν Μ'. Μαρτύρων δημίοις ἐξυπηρέτει, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνος οὕτω καὶ αὐτὸς ἐλεηθεὶς ὑπὸ Θεοῦ καὶ τὸν Χριστὸν ἐπιγνοὺς μαρτυρικῷ θανάτῳ, ἀρχομένης τῆς Δ'. ἑκατοστύος τὸν βίον παρήλλαξε.

ΜΗΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ἔχων ἡμέρας λά.

Δευτέρα 1. Μνήμη τοῦ ἁγίου προφήτου Ναούμ.

Τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεθερμηνεύεται ῥ ρ ό ν η μ α, ἢ ὑ π ό λ η ψ ι ς. Οὗτος ἦν ἐκ φυλῆς Συμεὼν τῆς πόλεως Ἐλκεσαῖ, προεῖπε δὲ τῇ Νινευὶ μετὰ Ἰωνᾶν τὴν καταστροφὴν αὐτῆς.

Τρίτη 2. Μνήμη τοῦ ἁγίου προφήτου Ἀββακούμ.

Καὶ οὗτος ἦν ἐκ φυλῆς Συμεών, ἐγένετο ἡ, τῶν ιϐ'. ἐλασσόνων προφητῶν, τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ μεθερμηνεύεται Π α τ ὴ ρ ἐ γ έ ρ σ ε ω ς. Ἡ προφητεία αὐτοῦ διηρημένη εἰς δύο κεφάλαια καὶ μίαν προσευχὴν, διακρίνεται διὰ τὴν ἀνθηρὰν φράσιν καὶ τὰς ζωηροτάτας εἰκόνας· ἐκ τοῦ ὕψους δὲ καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου αὐτοῦ κρίνοντες πολλοὶ διατείνονται ὅτι ἔζη κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς ἑβραϊκῆς φιλολογίας κατὰ τὸ 750 π. χ. καὶ ὅτι ἦν σύγχρονος τοῦ Ἠσαΐου· ἕτεροι ὅμως τὰ ἐν τῇ προφητείᾳ αὐτοῦ ἱστορούμενα προβαλλόμενοι, ἅτινα ὡς αὐτόπτης μάρτυς περιγράφει συμπεραίνουσιν ὅτι ἔζη ἐν τοῖς χρόνοις Ἰερεμίου καὶ Ἰεζεκιὴλ τῶν προφητῶν, τῷ 600 περίπου π. Χ. Τὴν γνώμην τούτων κρατύνει καὶ τὸ ἐν Δανιὴλ (κεφ. ιϐ'. 33 καὶ ἑξῆς.) ἱστορούμενον, καθ' ὃ ὁ Ἀββακούμ ἁρπαγεὶς ὑπ' ἀγγέλου ἤφερεν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Βαβυλῶνα πρὸς τὸν ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων ριφθέντα Δανιὴλ τὸ φαγητὸν, ὅπερ ἐκόμιζεν εἰς τοὺς θεριστάς. Ἡ προφητεία αὐτοῦ ἔχει σκοπὸν ἠθικὸν ἅμα καὶ διδακτικὸν· τείνει ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἁμαρτία ἀναποφεύκτως ἐπισύρει τὴν θείαν ὀργήν. Ἐκ πνεύματος ἁγίου ἐμπνευσθεὶς ὁ προφήτης οὗτος προεῖπε τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Σωτῆρος.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἑορταζομένης τῆς ἐν τῷ Ναῷ τῷ νομικῷ εἰσόδου τῆς Ὑπεράγνου ἡμῶν Δεσποίνης, ἡ Α. Θ. Π. ἐλειτούργησε μετὰ πέντε ἐκ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν τῶν ἁγίων Ἐφέσου, Νικομηδείας, Νεοκαισαρείας, Μεθύμνης καὶ Λήμνου, καὶ τοῦ Παν. ἁγ. Φιλιππουπόλεως ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῶν Εἰσοδίων τῷ ἐν Πέραν. Πλῆθος ἄμετρον συνέρρευσαν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν ταύτην λειτουργίαν. Οὐδὲ ψιθυρισμός τις, ἔστω καὶ ἀσθενὴς, φυσικῶς ἄλλως τε παρεπόμενος ἐν συνωστίσει τοσούτου πλήθους, διετάραξε τὴν ἱερότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς λειτουργίας· ἡ βασιλεύσασα δὲ τάξις τὴν ἀξιάγαστον τῶν ἐκκλησιασθέντων τὴν ἡμέραν ἐκείνην εὐλάβειαν διετράνωσε, παρα-

σταθέντων ἐν τῷ ναῷ Κυρίου μετὰ τοῦ σεβασμοῦ ἐκείνου τοῦ διακρίνοντος τοὺς ἀληθεῖς πιστοὺς, εἰσιόντας εἰς οἶκον Θεοῦ. Γηθομένη ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τῇ εὐλαβείᾳ ταύτῃ τῶν διαληρθέντων τέκνων Αὐτῆς, πᾶσι καὶ πάσαις τὸ ἀξιόζηλον αὐτῶν παράδειγμα προτείνει εἰς μίμησιν.

—Λύθημερὸν ὁ ἐκ τῶν Συνοδικῶν Παν. ἅγ. Κορυτζᾶς κ. Δωρόθεος, Πατριαρχικῇ ἀδείᾳ, ἐλειτούργησεν, αἰτήσει τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ, ἐν τῷ εἰς Γαλατᾶν ἱερῷ Ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὅτε καὶ ἐκ τῆς ἀναγνωσθείσης περικοπῆς τοῦ Εὐαγγελίου ἁρμηθεὶς ὡμίλησε πρόσφορά τινα εἰς ἐποικοδόμησιν τῶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ Ναῷ ἐκκλησιασθέντων.

—Προτάσει τοῦ Παν. ἁγίου Λήμνου καὶ ἐγκρίσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐνεγράφη ἐν τοῖς δι' ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμοις ὁ πρὸ πενταετίας περαιώσας τὰς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης σπουδὰς αὐτοῦ ἱερολ. κ. Ἱερόθεος Δημητριάδης.

— Διὰ τῆς ἐξ Ἀνδριανουπόλεως ἀμαξοστοιχίας τῆς προχθὲς Δευτέρας ἀφίκετο πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἡ Α. Παν. ὁ ἅγιος Ἀδριανουπόλεως κ. Νεόφυτος, ὃς καὶ κατέλυσε παρὰ τῇ Α. Σεβ. τῷ Γέροντι ἁγίῳ Ἐφέσου. Σήμερον ἐγένετο αὐτῷ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ τὸ νενομισμένον μέγα μήνυμα τῆς ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον Μητροπολιτικὸν θρόνον Ἀδριανουπόλεως ἀναρρήσεως αὐτοῦ.

—Ἀδεία τῆς Ἐκκλησίας ἀφίκετο τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἐνταῦθα ὁ Παν. ἅγιος Βάρνης κ. Κύριλλος, ὃς καὶ διαμενεῖ ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἐπί τινας ἡμέρας.

—Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἁγίου Φιλιππουπόλεως κ. Γρηγορίου, ἀρθέντος τοῦ λόγου τῆς ἐν Φιλιππουπόλει παρουσίας τοῦ Θεοφ. ἁγ. Μυρέων κ. Ἀμβροσίου, εἰς ὃν διεπιστεύσατο ἐπ' ἐσχάτων ἡ Ἐκκλησία τὴν ἐπιτροπικὴν κηδεμονίαν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀνάκλησις τῆς Α. Θεοφ. τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον συντόμως ἀπέρχεται ἐκεῖ ὁ ἐκλεγεὶς νέος Μητροπολίτης. Ἐν τούτοις ἡ Ἐκκλησία ἐν ὄψει ἔχουσα τὰς πολυχρονίους καὶ πιστὰς πρὸς αὐτὴν ὑπηρεσίας τοῦ Θεοφ. ἁγίου Μυρέων, κληρικοῦ λογίου, κοσμίου καὶ διαπρεποῦς, ὃς καθὰ πάντοτε διεκρίθη εἰς πάσας τὰς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διαπιστευθείσας αὐτῷ ὑπηρεσίας, οὕτω καὶ κατ' αὐτὰς ἐν τῇ διοικήσει τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως ἀνέδειξεν ἑαυτὸν ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ἐπιφυλάσσεται μὲν ἵνα ἀντιβραβεύσῃ αὐτὸν ἐν δέοντι, ἀλλὰ καὶ ἐντῷδε οὐ παρεῖδεν αὐτοῦ· ὅθεν μητρικῶς ὑπὲρ αὐτοῦ προνοοῦσα διώρισεν αὐτὸν ἀρχιερατικῶς προϊστάμενον τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου.

—Οἱ ἐν τῇ ἱερᾷ σταυροπηγιακῇ Μονῇ τῇ κατὰ τὴν νῆσον Πάτμον ἐνασκούμενοι Πατέρες, στοιχήσαντες ὡς χρεὼν ταῖς ὑποθήκαις καὶ παραινέσεσι τῆς Ἐκκλησίας, προέβησαν κατ' αὐτὰς εἰς τὴν κατὰ τὰ ἀνέκαθεν νενομισμένα ἐκλογὴν τοῦ Ἡγουμένου αὐτῶν καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν διοικητικοῦ τῆς Μονῆς συμβουλίου, ἀναδείξαντες Ἡγούμενον τὸν Πανοσ. ἐν Ἱερομονάχοις κ. Ἰωάσαφ. Τὰ τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἀνήγγειλαν δι' ἐκθέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις καὶ ἐνέκρινεν αὐτά.

—Ὅτε ἐγράφομεν περὶ τῆς Μεγαλωνύμου τοῦ Γένους Σχολῆς, ἧς τὸ κτίριον προάγεται συντελούμενον, οὐκ ἐξεδηλώσαμεν ματαίαν ἐλπίδα ἰσχυριοθέντες ὅτι οἱ ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Βατοπεδίου ἐνασκούμενοι Πατέρες ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῶν ἤθελον εἰσενέγκει πρὸς τὴν τοῦ κτιρίου τῆς Σχολῆς ἀποπεράτωσιν. Τὰς ἐλπίδας ἡμῶν ἐδικαίωσαν οἱ σεβάσμιοι οὗτοι Πατέρες, σπεύσαντες ἵνα δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐξαγγείλωσι τὴν ἀποστολὴν χιλίων ἔτι λιρῶν ὀθωμανικῶν διατεθησομένων εἰς τὴν τοῦ κτιρίου τῆς Σχολῆς οἰκοδομήν. Πράξεις τοιαῦται οὐ χρήζουσιν ἐπαίνων, ἡ δὲ ἀναγραφὴ μένει αὐτῶν τὸν κάλλιστον ἐπάγεται ἔπαινον τοῖς ἐργαζομένοις οὕτω τὸ ἀγαθόν.

— Εὐχαρίστως ἀναγράφομεν πρᾶξιν φιλογενῆ ὄντως καὶ θεάρεστον, ἐπευχόμενοι ἵνα συχνὰ παρέχηται ἡμῖν ἀφορμὴ μνημονεύσεως ἐν εὐρημίαις ὀνομάτων μεγατίμων ὁμογενῶν. Ὁ πρό τινος παρ' ἡμῖν ἐπανακάμψας ἀξιότιμος κ. Χ. Γεώργιος Κωνσταντινίδης ἐπῆλθε κατ' αὐτὰς ἐπίκουρος τῆς κοινωφελῶς καὶ θεαρέστως ἐργαζομένης «Φιλανθρωπικῆς καὶ Ἐκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος», προσενεγκὼν αὐτῇ τετρακισχίλια φράγκα. Ἡ Ἐκκλησία γηθομένη ἐπὶ τῇ ἐκδηλουμένῃ ταύτῃ φιλογενείᾳ τῶν τέκνων Αὐτῆς καὶ ἐκ μέσης ψυχῆς ἐπευλογοῦσα τοὺς ἐργάτας τούτους τοῦ ἀγαθοῦ, εὔχεται ἵνα ὡς πλείστους τοὺς μιμητὰς ἀνεγείρῃ ὁ Ὕψιστος ἐν τῇ ἁγίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ ἵνα καὶ οἱ πέλας ἐκ τῶν καλῶν ἡμῶν ἔργων ἐποπτεύσαντες δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

— Ἡ Ἐφορία τῆς προτύπου Δημοτικῆς Πατριαρχικῆς ἡμῶν Σχολῆς ἀποροῦσα μέσων πρὸς κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος, ὅπερ ἀφίησιν αὐτῇ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους, ἐδέησεν ἵνα προσφύγῃ εἰς θεατρικὴν παράστασιν ἠθικοῦ τινος οἰκογενειακοῦ δράματος, ὅπως τὰς ἀπολαβὰς αὐτῆς χρησιμοποιήσῃ εἰς κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτῆς. Τὴν ὑπὲρ τῆς Δημοτικῆς Σχολῆς μέριμναν τῶν ἐφορευόντων αὐτῆς πληροφορηθέντες οἱ τῷ ἐπιζήλῳ καταλόγῳ τῶν εἰς Θεὸν πλουτούντων ἀναγεγραμμένοι ἀξιότιμοι ὁμογενεῖς, ἐπῆλθον ἐπίκουροι αὐτῶν. Καὶ δὴ οἱ κ.κ. Γ. Ζαρίφης καὶ Π. Στεφάνοβιτς προσήνεγκον ἀνὰ 5 λίρας ὀθωμ. ὁ κ. Χ. Γεώργιος Κωνσταντινίδης 10 Καισαροβασιλικὰ φλωρία, ὁ κ. Ἀλέξ. Εὐμορφόπουλος λίρας ὀθωμ. 3 καὶ διάφοροι ἄλλοι ἔμποροι ἐν Γαλατᾷ ἔτι λίρας ὀθωμ. 3. Ἐκτὸς τῶν ἐκτάκτων τούτων προσφορῶν ἀπεκομίσθη καὶ καθαρὰ πρόσοδος ἐκ λιρ. ὀθωμ. 20 ἐκ τῆς δοθείσης θεατρικῆς παραστάσεως, ὥστε οὕτω τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ ἐλείμματος ἐκαλύφθη.

—Μετὰ διαφέροντος ἡ Ἐκκλησία παρακολουθοῦσα τὴν πνευματικὴν τῶν τέκνων αὐτῆς ἀνάπτυξιν, ἀγάλλεται ἐπὶ τοῖς φιλοτίμοις πόνοις αὐτῶν πρὸς τὴν τῶν νεωτέρων προκοπὴν καὶ ἐν τοῖς γράμμασιν ἐπίδοσιν, γηθομένη δὲ εὐλογεῖ ἐκ μέσης καρδίας τοὺς ἐργαζομένους οὕτω τὸ ἀγαθὸν κατέναντι Κυρίου. Ἐν τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῶν τιμώντων τὴν μεγάτιμον ὁμογενῆ κοινότητα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναντιρρήτως ἐστὶ τὸ τῆς Παλλάδος παρθεναγωγεῖον διά τε τὸ βαθύρρουν καὶ διαυγὲς τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐκχεομένων ναμάτων τῆς παιδείας καὶ διὰ τὸ ἐν εὐρεῖ κύκλῳ ἰαματικὸν αὐτῶν. Τὸ παρθεναγωγεῖον τοῦτο διπλοῦν ἐπιδιώκει θεοφιλῆ καὶ κοινωφελῆ σκοπόν· ἐξασφαλίζον εἰς τὰς νεαρὰς κόρας τῶν χρηματολογικῶς εὖ ἠγμένων οἰκογενειῶν τὰ μέσα τελειοτέρας πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἀπαλλάττον ταύτας τῆς ἀνάγκης τοῦ προσδραμεῖν εἰς ξένα

σχολεῖα, ἐν οἷς ὀθνεία ἀνατροφὴ καὶ ξενικὰ αἰσθήματα ἐγκατασπείρονται, παρέχει συνάμα εἰς τὸ γένος τὰ μέσα καταρτίσεως καλῶς συγκεκροτημένων διδασκαλισσῶν διὰ τῆς ὡρεὰν προσλήψεως τῶν εὐρυῶς πρὸς τὰ γράμματα ἐχουσῶν παρθένων, ἃς χρηματικὴ ἀπορία καὶ ἔλλειψις μέσων συντηρήσεως ἀπεῖργε τῆς ἀπογεύσεως ἀνωτέρας καὶ τελειοτέρας πνευματικῆς μορφώσεως. Συνεπῶς πᾶν τὸ ἀναγόμενον εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον τοῦτο μετ' ἐνδιαφέροντος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παρακολουθεῖται, ἧς τὰ αἰσθήματα διερμηνεύουσα ἡ « Ἀλήθεια » προθυμοποιεῖται μνημονεῦσαι τῆς ἐπ' ἐσχάτων γενομένης γενικῆς συνεδριάσεως τῆς ἐριτίμου ἑταιρίας τῆς « Παλλάδος », καθ' ἣν μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου κ. Ι. Ἀριστοκλέους ἔκθεσιν τῆς ἐν τῷ λήξαντι ἔτει πορείας τῆς ἑταιρίας καὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ διοικητικοῦ αὐτῆς συμβουλίου, ὡς καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Γεωργαντοπούλου ὑποβολὴν τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ τῆς ἑταιρίας ταμείου, οὗ ἡ κατάστασις τὰ μάλιστά ἐστιν εὐχάριστος, ἐγένετο ἡ ἀντικατάστασις τῶν κατὰ τὸν κανονισμὸν ἀποχωρησάντων διὰ λαχνοῦ τεσσάρων μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ τῆς Ἑταιρίας Συμβουλίου, ἅτινα ἔλαχον εἶναι οἱ ἀξιότιμοι κκ. Ὀδ. Νεγροπόντης, Β. Σαρακιώτης, Ε. Εὐγενίδης καὶ Ι. Ἀριστοκλῆς, ὡς καὶ τοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ἔτους παραιτηθέντος κ. Αθ. Ροσολύμου καὶ τοῦ εἰς ἀλλοδαπὴν ἀποδημήσαντος κ. Γ. Ἀθηνογένους. Ὅθεν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ ἀπολύτου πλειονοψηφίας πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐξελέγησαν οἱ ἀξιότιμοι κκ. Ὀδ. Νεγροπόντης, Α. Σταματιάδης, Α. Νομικός, Ι. Ἀριστοκλῆς, Β. Σαρακιώτης καὶ Κ. Σαρδίνσκης.

Ἡ Ἐκκλησία ἐπευλογοῦσα ἅπαντα τὰ τῆς θεοφιλοῦς ταύτης ἑταιρίας μέλη καὶ ἐπευχομένη ἐνίσχυσιν τοῦ τε Διοικητικοῦ τῆς Παλλάδος Συμβουλίου καὶ τῶν ἀξιοτίμων κοσμητριῶν αὐτῆς, ἐν τῷ κοινωφελεῖ ἔργῳ τῷ ὑπ' αὐτῶν ἐπιτελουμένῳ, οὐκ ἀμνημονεῖ καὶ τῶν εὐεργετῶν τοῦ καθιδρύματος τούτου, οἵτινες χιλίας λίρας μόνον δι' ὑποτροφίας πτωχῶν κορῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος διέθεντο, ἀλλὰ καὶ τούτους σὺν τῇ κατ' οἶκον Ἐκκλησίᾳ αὐτῶν ταῖς ἐκ μέσης ψυχῆς εὐλογίαις αὐτῆς καταστέρουσα εὔχεται τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἄλλων ζηλωτῶν τῆς δόξης αὐτῶν ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ Γένους.

Ἐπευλογοῦσα τέλος τὰς διδασκούσας, τοὺς διδάσκοντας καὶ τὰς διδασκομένας ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ τούτῳ, εὔχεται ἵνα αἱ ἐν αὐτῷ ἐκτρεφόμεναι ἐκτιμῶσαι τὰς ὑπὲρ αὐτῶν θυσίας τῶν γονέων, κηδεμόνων καὶ εὐεργετῶν αὐτῶν, δι' ἐπιδόσεως ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ, ἧς τῷ γάλακτι ἐκτρέφονται ἀναδειχθῶσιν ὁ κόσμος ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τῇ μετὰ στοργῆς βοηθούσῃ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν.

—Μετ' ἐκπλήξεως ἡ Ἐκκλησία ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ τῆς ἐν τῷ Ἄθῳ ἱερᾶς Σκήτης τοῦ Προδρόμου Δικαῖος Δαμιανός, ἐπιλήσμων τῆς θέσεως καὶ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ γενόμενος καὶ παριδὼν τὴν πρὸς τὴν Μεγαλώνυμον σεβασμίαν Μονὴν τῆς Λαύρας θέσιν τῆς ἐξαρτήσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀγωνόμου ὄρους πνευματικὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐπικυριαρχίαν, ὡς καὶ τὴν ἄμεσον εἰς αὐτὸν ὑπαγωγὴν τῶν εὐρωπηγιακῶν προνομίων τετιμημένων ἱερ. Μονῶν, ἀπεταθη πρὸς τὸν Παν. Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας, ἐκζητῶν ὅπως αὐτοῦ τὴν ἐκ τοῦ Ἄθω ἐκτόπισιν τῶν ἱερομονάχων τῆς διαληφθείσης Σκήτης Νήφωνος καὶ Νεκταρίου καὶ τοῦ ὑποτακτικοῦ αὐτῶν Ἀντωνίου. Τὴν ἔκπληξιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς θλῖψιν μετέβαλεν ἡ παρὰ τῆς Α. Παν. ἀποδοχὴ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τοῦ Δικαίου Δαμιανοῦ καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀπάντησις ἐν πνεύματι παραδοχῆς τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ. Ἡ Ἐκκλησία μαθοῦσα συνάμα ὅτι οἱ ἐκθέσιμως οὕτω εἰς Ρωμουνίαν προσκαλούμενοι ἱερομόναχοι ἀπήντησαν ἀπ' εὐθείας τῷ ἀντικανονικῶς προσκαλέσαντι αὐτοὺς Μητροπολίτῃ, ἔσπευσεν, ἵνα διὰ συνοδικῆς ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους καὶ προϊσταμένους τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Μ. Λαύρας ἐκδηλώσῃ τὴν ἀγανάκτησιν αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἐκθέσμῳ ὡς ἄνω συμπεριφορᾷ τῶν ἐν τῇ ἀπ' αὐτῆς ἐξαρτωμένῃ Σκήτῃ μοναζόντων, τοῦ τε διαληφθέντος Δικαίου Δαμιανοῦ καὶ τῶν μοναχῶν Νήφωνος καὶ Νεκταρίου, ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῶν, ὅπως μὴ ἐς ἄλλοτε τοιαῦτα ἐπισυμβαίνωσιν ἔκθεσμα. Ἐπιτιμῶσα ἐκ μακροθυμίας τοὺς διαληφθέντας ἱερομονάχους, κατέγνωσε τοῦ Δικαίου τῆς Σκήτης κατὰ συγκατάβασιν δίμηνον ἀργίαν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Α. Παν. τὸν ἅγιον Οὐγγροβλαχίας οὗτος ἀντεξετασάτω ἑαυτὸν πρὸς τὸν ϛ'. κανόνα τῆς ἁγ. Β'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ σκεψάσθω ὅτι τοιαύτας παρ' ἐνορίαν ἐνεργείας καταδικάζοντες οἱ τὴν ἁγίαν Γ'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον συγκροτήσαντες θεοφόροι Πατέρες ἀπεφήναντο «ἵνα μὴ τῶν Πατέρων οἱ κανόνες παραβαίνωνται, μηδὲ ἐν ἱερουργίας προσχήματι ἐξουσίας τύφος κοσμικῆς παρεισδύηται, μηδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαντες, ἣν ἡμῖν ἐδωρήσατο τῷ ἰδίῳ αἵματι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ πάντων ἀνθρώπων ἐλευθερωτής. »

— Χρηστοῦ τέκνου τῆς Ἐκκλησίας τὸν θάνατον ἐξαγγέλλομεν, ἀναγράφοντες τὴν λῆξιν τοῦ γηροῦ βίου τοῦ ἀειμνήστου Μιχαὴλ Σταύρου.

Ἡ Ἐκκλησία εὐχομένη τὴν ἐν σκηναῖς δικαίων κατάταξιν τοῦ ἀειμνήστου καὶ χρηστοῦ Αὐτῆς τούτου τέκνου, πέποιθεν ὅτι οἱ κληρονόμοι τῆς τε οὐσίας, τοῦ ὀνόματος καὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ ἀοιδίμου Μιχαὴλ Σταύρου, οὐ μόνον προθυμοποιηθήσονται εἰς διάθεσιν τῶν κληροδοτημάτων, ἅτινα περὶ τὰς ὀυσμὰς τοῦ βίου αὐτοῦ ὁ ἀείμνηστος καθώρισεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ βαδίζοντες διὰ νέας αἴγλης περιβαλοῦσι τὸ ἔντιμον ὄνομα, ὅπερ ἐκληροδότησεν αὐτοῖς·

Ἐπειδὴ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον συνεπείᾳ ἐπανειλημμένων ὑψηλῶν τεσκερέδων τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργείου ἐπείγεται νὰ δώσῃ ἀπάντησιν ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς τακτοποιήσεως τῶν τίτλων καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, προτρέπονται οἱ ἔντιμοι Ἐπίτροποι τῶν Ἱερῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Βασιλευούσης, καὶ παραγγέλλεται αὐτοῖς, ἵνα ἐπισπεύσωσι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀποσταλέντων αὐτοῖς διαγραμμάτων, σημειοῦντες ἐν αὐτοῖς τὰς ζητηθείσας πληροφορίας.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22ᾳ Νοεμβρίου 1880.

Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Ἐν τῷ Η'. Τεύχει σελ. 119 στήλη ϛ'. στιχ. 43 ἀντὶ « εἰς 150 ἑκατομμύρια » ἀνάγνωθι « εἰς 15 ἑκατομμύρια. » — Ἐν σελ. 127 στήλη α. στ. 12 « Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου » ἀντὶ « ἀπέστειλεν αὐτὸν παρ' Ἀχαὰβ τῷ προφήτῃ. » Ἀνάγνωθι: «ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἀχαὰβ παρὰ τῷ προφήτῃ.»

Ὁ ὑπεύθυνος Δ. Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.